

ISSN 1857-1549

MINISTERUL EDUCAȚIEI, CULTURII ȘI CERCETĂRII  
AL REPUBLICII MOLDOVA

BIBLIOTECA NAȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

# Calendar Național 2020

CHIȘINĂU, 2019

CZU 050.9  
C 13

Director fondator: Alexe Rău

Director general: Elena Pintilei

Colegiul de redacție: Iurie Colesnic (vicepreședinte), acad. Andrei Eșanu, dr. Iulian Filip, Valeria Matvei

Autori: Valeria Matvei (V.M.), Natalia-Maria Șveț (N.-M.Ș.), Maria Ciobanu (M.C.), Elena Balinschi (E.B), Tatiana Luchian (T.L.)

Coperta: Alexandru Burdila

Redactor: Tatiana Luchian, dr. în filologie

Procesare computerizată și prezentare grafică: Diana Odobescu

Consilier editorial: Tatiana Bahmuteanu

Calendar Național 2020 / Biblioteca Națională a Republicii Moldova ; director general : Elena Pintilei ; aut. : Valeria Matvei, Natalia-Maria Șveț, Maria Ciobanu [et al.] ; colegiul red. : Iurie Colesnic (vicepreședinte), Andrei Eșanu, Iulian Filip [et al.] ; red. : Tatiana Luchian. – Chișinău, 2019 (Primex.com). – ISSN 1857-1549. – 70 ex.

2020. – 2019. – 392 p. – Bibliogr. la sfârșitul art. – Ind. alf. al datelor memorabile documentate : p. 388-389.

050.9  
C 13

© Biblioteca Națională a Republicii Moldova, 2019

**Responsabilitatea pentru conținutul articolelor revine în exclusivitate autorilor**

---

DECENII. ANI. SĂPTĂMÂNI. ANIVERSĂRI. SĂRBĂTORI TRADIȚIONALE, NAȚIONALE,  
ZILE INTERNAȚIONALE (MONDIALE), COMEMORATIVE ȘI PROFESIONALE

**Declarațiile ONU, de lungă durată**

- 2021-2030** Deceniul științei oceanice pentru dezvoltare durabilă (*International Decade of Ocean Science for Sustainable Development*).
- 2021-2030** Deceniul restaurării ecosistemelor (*United Nations Decade on Ecosystem Restoration*).
- 2019-2028** Deceniul agriculturii de familie (*United Nations Decade of Family Farming*).
- 2019-2028** Deceniul de pace al lui Nelson Mandela (*Nelson Mandela Decade of Peace*).
- 2018-2028** Deceniul de acțiune „Apă pentru dezvoltare durabilă” (*International Decade for Action „Water for Sustainable Development”*).
- 2018-2027** Al treilea deceniu pentru eradicarea sărăciei (*Third United Nations Decade for the Eradication of Poverty*).
- 2016-2025** Deceniul de acțiune privind alimentația (*United Nations Decade of Action on Nutrition*).
- 2016-2025** Al treilea deceniu de dezvoltare industrială pentru Africa (*Third Industrial Development Decade for Africa*).
- 2015-2024** Deceniul internațional al persoanelor de origine africană (*International Decade of African descent*).
- 2014-2024** Deceniul energiei durabile pentru toți (*Decade of Sustainable Energy for All*).
- 2013-2022** Deceniul Internațional al Apropierei între Culturi (*International Decade for the Rapprochement of Cultures*) (UNESCO).
- 2011-2020** Al treilea deceniu privind eradicarea colonialismului (*The Third International Decade for the Eradication of Colonialism*).
- 2011-2020** Deceniul de acțiune pentru siguranță rutieră (*Decade of Action for Road Safety*).
- 2011-2020** Deceniul de acțiune pentru biodiversitate (*United Nations Decade on Biodiversity*).
- 2010-2020** Deceniul pentru deșerturi și combaterea deșertificării (*United Nations Decade for Deserts and the Fight against Desertification*).

**Ani internaționali declarați de ONU**

- 2020** Anul internațional dedicat sănătății plantelor (*International Year of Plant Health*).
- 2021** Anul internațional al păcii și încrederii (*International Year of Peace and Trust*).
- 2022** Anul internațional al pescuitului și acvaculturii artizanale (*International Year of Artisanal Fisheries and Aquaculture*).
- 2024** Anul internațional al camelidelor (*International Year of Camelids*).

**Anul 2020 este declarat:**

- Anul asistentei medicale și a moașei** (International Year of the Nurse and the Midwife) (Organizația Mondială a Sănătății - OMS).
- Anul internațional al sunetului** (*International Year of Sound*) (Comisia internațională pentru acustică – ICA).
- Anul omagial al pastorației părinților și copiilor și**
- Anul comemorativ al filantropilor ortodocși români** (Biserica Ortodoxă Română).

**A fost desemnată:**

- Capitala Mondială a Cărții (*World Book Capital*) – Kuala Lumpur (Malaysia).
- Capitala Mondială a Sportului (*World Capital of Sport*) – Málaga (Spania).
- Capitala Europeană a Sportului (*European Capital of Sport*) – Čakovec (Croatia).
- Capitala Mondială a Designului (*World Design Capital*) – Lille (Franța).
- Capitala Mondială a Arhitecturii (*World Capital of Architecture*) – Rio de Janeiro (Brazilia).
- Capitale Europene ale Culturii (*European Capitals of Culture – ECoC*) – Galway (Irlanda) și Rijeka (Croatia).
- Capitala Verde a Europei (*European Green Capital*) – Lisabona (Portugalia).
- Capitala Europeană a Voluntariatului (*European Volunteering Capital*) – Padova (Italia).
- Capitala Europeană a Tineretului (*European Youth Capital*) – Amiens (Franța).
- Capitala culturală a CSI – Shymkent (Kazahstan).
- Capitala națională a Tineretului – satul Sipoteni, raionul Călărași.

**Aniversările și comemorările mondiale la care se asociază UNESCO**

- 1300** de ani de la înălțarea, în Mongolia, a **monumentului Tonyukuk** – o coloană din piatră gravată, ce reprezintă cea mai veche înregistrare scrisă în limbile turcice și descrie evenimente istorice, oferă informații despre viața culturală și socială din acel timp (720) (Turcia, cu sprijinul Azerbaidjanului, Kazahstanului, Kârgâzstanului, Mongoliei și Uzbekistanului).
- 1150** de ani de la nașterea lui **Abu Nasr Farabi (al-Farabi)**, savant, filosof, muzician și politolog al lumii islamice (cca 870 – 950) (inițiativă comună a Kazahstanului și a Iranului, cu sprijinul Federației Ruse, Irakului și Turciei).

**800** de ani de la fondarea orașului **Karakorum** (sau **Qara Qorum**), capitala antică a Imperiului Mongol și unul dintre cele mai importante orașe din istoria Drumului Mătăsii (1220) (Mongolia, cu sprijinul Germaniei).

**700** de ani de la nașterea lui **Kamāl Khujandī**, poet romantic persan (1320-1401) (Tadjikistan cu sprijinul Kârgâzstanului și al Republicii Islamice Iran).

**650** de ani de la stingerea din viață a lui **Chu Van An** (sau **Chu Van Trinh**), celebru pedagog vietnamez (1292-1370) (Vietnam, cu sprijinul Indiei, Republicii Coreea și Thailandeii).

**350** de ani de la stingerea din viață a lui **John (Iohannes) Amos Comenius**, savant ceh, filosof, gramatician și pedagog (28 martie 1592 – 15 noiembrie 1670) (Republica Cehă, cu sprijinul Olandei și Poloniei).

**300** de ani de la nașterea rabinului **Eliyahu ben Schlomo Zalman**, gânditor și scriitor, cunoscut și cu numele Gaonul (Învățăatul) din Vilna (23 aprilie 1720 – 9 octombrie 1797) (Lituania, cu sprijinul Belarusiei și Poloniei).

**250** de ani de la nașterea lui **Ludwig van Beethoven**, compozitor și pianist german (decembrie 1770 – 26 martie 1827) (Germania cu sprijinul Austriei și Poloniei).

**150** de ani de la nașterea lui **Ajahn Mun Bhuridatta Thera**, călugăr budist thailandez (20 ianuarie 1870 – 11 noiembrie 1949) (Thailanda, cu sprijinul Chinei, Republicii Coreea și Vietnamului).

**150** de ani de la nașterea lui **Ivan Bunin**, scriitor rus (22 octombrie 1870 – 8 noiembrie 1953) (Federația Rusă cu sprijinul Franței, Uzbekistanului și României).

**150** de ani de la nașterea lui **Ferdynand Ruszczyc**, pictor, grafician, scenograf și profesor polonez, originar din Belarus (10 decembrie 1870 – 30 octombrie 1936) (Belarus și Polonia, cu sprijinul Federației Ruse și Lituaniei).

**100** de ani de la nașterea lui **Henri Verneuil (Ashot Malakian)** (15 octombrie 1920 – 11 ianuarie 2002), regizor și producător de film, scenarist și dramaturg francez, de origine armeană (Armenia, cu sprijinul Franței și Italiei).

**100** de ani de la nașterea lui **Bangabandhu Sheikh Mujibur Rahman** (Mujib sau șecul Mujib) (17 martie 1920 – 15 august 1975), politician și om de stat din Bangladesh, supranumit fondatorul națiunii bengaleze (Bangladesh, cu sprijinul Cubei, Indiei, Japoniei, Népalului și Poloniei).

**100** de ani de la nașterea lui **Eduardo Mondlane**, profesor universitar, inițiator al independenței Mozambicului (20 iunie 1920 – 3 februarie 1969) (Mozambic, cu sprijinul Africii de Sud și al altor țări africane).

**100** de ani de la nașterea lui **Ihsan Abbas**, profesor palestinian la Universitatea Americană din Beirut, figură importantă din viața intelectuală și culturală din Orientul Mijlociu, a fost recunoscut ca unul dintre principalii savanți ai limbii și literaturii arabe (2 decembrie 1920 – 29 ianuarie 2003) (Iordania).

**100** de ani de la stingerea din viață a lui **Nāšir ibn Sālim ibn ‘Udayyim al-Rawāhī (Abu Muslim al-Bahlani)**, poet omanez (1860 – 1920) (Oman, cu sprijinul Kuweitului și Qatarului).

**100** de ani de la nașterea lui **Mohamed Laroussi Métoui (Muhammad al-‘Arūsī Maṭwī)**, scriitor tunisian (19 ianuarie 1920 – 25 iulie 2005) (Tunisia cu sprijinul Organizației Arabe pentru Educație, Cultură și Știință – ALECSO).

**100** de ani de la stingerea din viață a lui **Ivan Vazov**, poet, romancier și dramaturg bulgar (9 iulie 1850 – 22 septembrie 1921) (Bulgaria, cu sprijinul Federației Ruse, Poloniei și României).

**100** de ani de la nașterea lui **Karol Wojtyła**, Papa Ioan Paul al II-lea (18 mai 1920 – 2 aprilie 2005) (Polonia, cu sprijinul Ungariei și Lituaniei).

**100** de ani de la nașterea lui **Amália Rebordão Rodrigues** (cunoscută și cu numele de **Amália Rodrigues**), cântăreață, compozitoare și actriță portugheză (23 iulie 1920 – 6 octombrie 1999) (Portugalia, cu sprijinul Angolei, Braziliei, Cabo Verde, Spaniei, Franței și Mozambicului).

**100** de ani de la nașterea lui **Oswaldo Guayasamín**, pictor și sculptor ecuadorian, deținător al unui premiu UNESCO pentru pace (6 iulie 1919 – 10 martie 1999) (Ecuador, cu sprijinul Columbiei, Cubei, Republicii Dominicane și Uruguay, aniversare sărbătorită în perioada iulie 2019 – iulie 2020).

**100** de ani de la nașterea lui **Mohamed Laroussi Métoui (Mohamed Laroussi Ben Tahar)**, scriitor tunisian (19 ianuarie 1920 – 25 iulie 2005) (Tunisia, cu sprijinul Organizației Arabe pentru Educație, Cultură și Știință – ALECSO).

**50** de ani de la stingerea din viață a lui **Parashqevi Qiriazi**, pedagog, om de stat și politiciană albaneză (2 iunie 1880 – 17 decembrie 1970) (Macedonia de Nord, cu sprijinul Albaniei, Croației, Muntenegrului și Turciei).

**50** de ani de la inițierea, în gândirea filosofică, a unei noi metodologii de interpretare a hermeneuticii (1970), lansată de către filosoful francez Paul Ricoeur (1913-2005), personalitate marcantă a gândirii și a vieții spirituale din secolul XX (Franța cu sprijinul Andorrei și României).

#### Cărți, opere de artă etc., aniversare

1320 – „**Divina Commedia**” („Divina comedie”), celebră operă a lui Dante Alighieri, una dintre cele mai importante capodopere ale literaturii universale.

1755 – „**Букварь**” (Bucvar sau începuturi de învățătură celor ce vor să învețe carte cu slove slovenești...), al mitropolitului Iacob Putneanul – primul manual de școală apărut în limba română în Moldova, la Iași.

1495 – „**Cina cea de Taină**”, pictură murală de Leonardo da Vinci.

1795 – „**La Marseillaise**” este adoptată oficial ca imn al Franței.

1795 – „**Elemente aritmetice arătate firești**”, prima carte românească de matematică; „**Gramatica teologicească**”; „**De obște gheografie**”, cu informații istorice și geografice despre Moldova, tipărite cu contribuțiile lui Amfilohie Hotiniul, la Iași.

1795 – „**Biblia**” de la Blaj („Biblia, adică Dumnezeiasca Scriptură a Legii Vechi și a ceii Noao”), în traducerea lui Samuil Micu.

1810 – „**Méditations poétiques**” (Meditații poetice), prima culegere de poezii a lui Alphonse de Lamartine.

1810 – „**Für Elise**” (Pentru Elise), piesă pentru pian de Ludwig van Beethoven.

1810 – „**Zur Farbenlehre**” (Teoria culorilor), de Johann Wolfgang von Goethe (traducerea în engleză „Theory of Colours”, publicată în 1840), prezintă opiniile poetului asupra naturii culorilor și modul în care acestea sunt percepute de către oameni.

1820 – „**Encyclopædia Britannica**”, ediția a șasea (prima ediție a apărut în 1768 și este cea mai veche enciclopedie generală scrisă în limba engleză).

1825 – „**Lexiconul de la Buda**”, titlul complet „Lesicon românescu-latinescu-ungurescu-nemțescu, care de mai mulți autori în cursul a treizeci și mai multor ani s-au lucrat” – primul dicționar cvadrilingv al limbii române, capodoperă filologică a Școlii Ardelene.

1830 – „**Libertatea conducând poporul**”, lucrare celebră a pictorului francez Eugène Delacroix.

1830 – „**Symphonie fantastique, épisode de la vie d’un artiste**” („Simfonia fantastică”), a lui Hector Berlioz.

1830 – „**Le rouge et le Noir**” („Roșu și negru”), de Stendhal.

1830 – „**Hernani, ou l’Honneur Castillan**” („Hernani”), de Victor Hugo.

1835 – „**Gazeta Teatrului Național**”, prima revistă românească de teatru, apare la București, fiind condusă de Ion Heliade Rădulescu.

1835 – „**Snedronningen**” („Crăiasa Zăpezilor”), basm al scriitorului danez Hans Christian Andersen.

1835 – „**De la démocratie en Amérique**” (Democrația în America), vol. 1, în 1840 vol. 2, de politicianul francez Alexis de Tocqueville, considerate a fi una dintre cele mai influente cărți din secolul al XIX-lea.

1835 – „**Тарас Бульба**” („Taras Bulba”), roman istoric de Nicolae Gogol.

1835 – „**Lucia di Lammermoor**”, operă în 3 acte de Gaetano Donizetti, capodoperă a romantismului italian.

1840 – „**Начертание правил валахо-молдавской грамматики**” (Gramatica valaho-moldovenească – prima gramatică a limbii române din Basarabia) și „**Собрание сочинений и переводов, в прозе и стихах, для упражнения в валахо-молдавском языке**” (Adunare de scrieri și traduceri, în proză și în versuri, pentru exerciții în limba valaho-moldovenească), de Iacob Ghinculov (Hâncu).

1840 – „**Fabule**”, cartea 1, de Alecu Donici (Iași).

1840 – „**Dacia literară**”, revistă apărută la Iași, sub redacția lui Mihail Kogălniceanu.

1840 – „**Alexandru Lăpușeanul**”, nuvelă de Costache Negruzzi.

1840 – „**La Fille du Régiment**” (Fiica regimentului), operă comică de compozitorul italian Gaetano Donizetti. (Premiera a avut loc la Opéra Comique din Paris și s-a bucurat de un succes ulterior de durată, figurând în repertoriul constant al multor case de operă).

1840 – Adolphe Sax, producător belgiano-francez de instrumente muzicale, inventează saxofonul.

1845 – „**Concertul pentru vioară**” a lui Felix Mendelssohn Bartholdy, premieră, a devenit unul dintre cele mai bune concerte pentru vioară din istorie.

1845 – „**Sfânta familie**”, prima lucrare scrisă în comun de Friedrich Engels și Karl Marx, operă polemică, în care autorii apar ca niște materialişti combativi.

1845 – „**Carmen**”, nuvelă realistă de Prosper Mérimée, apărută în revista „Revue des deux Mondes”. (În 1875, nuvela a fost adaptată sub formă de libret pentru opera „Carmen” de Georges Bizet).

1845 – „**Vingt ans après**” („După douăzeci de ani”), „**La Reine Margot**” („Regina Margot”) și „**Le Comte de Monte-Cristo**” („Contele de Monte-Cristo”), romane de Alexandre Dumas (tatăl).

1845 – „**The Raven**” („Corbul”), poem narativ al scriitorului american Edgar Allan Poe, publicat în cotidianul „New York Evening Mirror”.

1845 – „**Stadier paa Livets Vei**” (Etape pe drumul vieții), de scriitorul danez Søren Kierkegaard.

1845 – „**Tannhäuser**” („Tannhäuser und der Sängerkrieg auf Wartburg”) (Tannhäuser și întrecerea poetică din Wartburg), operă în trei acte, bazată pe două legende germane, muzica și libretul de Richard Wagner.

1845 – „**Concert pentru pian în la minor**” de Robert Schumann.

1845 – „**Magazin istoric pentru Dacia**”, prima revistă de istorie românească, editori: Nicolae Bălcescu și August Treboniu Laurian.

1850 – „**The Scarlet Letter**” („Litera stacojie”), capodoperă a romancierului american Nathaniel Hawthorne.

1850 – „**Coana Chirița sau Două fete și-o neneacă**”, comedie de Vasile Alecsandri, premiera spectacolului pe scena Teatrului Național din Iași.

1850 – „**Indøvelse i Christendom**” (Inițiere în creștinism), de filosoful danez Søren Kierkegaard.

1850 – „**La Tulipe noire**” („Laleaua neagră”), roman de Alexandre Dumas (tatăl).

1850 – „**România revoluționară**”, tablou al pictorului român Constantin Daniel Rosenthal.

1855 – „**România literară**”, revistă culturală și literară, apărută la Iași, sub direcția lui Vasile Alecsandri (considerată a fi continuatoarea programului „Daciei literare”).

1855 – „**Museu Literariu**”, culegere de traduceri în limba română, din operele lui Alphonse de Lamartine, François Guizot, Alexandre Dumas, Walter Scott, Frederic Soulie, apare la București.

1855 – „**L’atelier du peintre**” (Atelierul pictorului), capodoperă a pictorului francez Gustave Courbet.

1855 – „**Leaves of Grass**” (Fire de iabă), volum de poezii al lui Walt Whitman (considerat a fi cel mai mare poet american și primul poet urban).

- 1865 – „**De la terre à la lune**” („De pe pământ pe lună”), roman științifico-fantastic de scriitorul francez Jules Verne.
- 1865 – „**Alice’s Adventures in Wonderland**” („Alice în Țara Minunilor”), basm al scriitorului britanic Lewis Carroll.
- 1865 – „**Преступление и наказание**” („Crimă și pedeapsă”), opera semnificativă a scriitorului rus Fiodor Dostoievski.
- 1865 – „**Cursul primitiv de limba rumâni**” și „**Abecedi rumâni**” (în grafie latină, cu text paralel rusesc), manuale de Ioan Doncev.
- 1870 – „**Epigonii**”, poem de Mihai Eminescu, publicat în revista „Convorbiri literare”.
- 1870 – „**Columna lui Traian**”, revistă condusă de Bogdan Petriceicu Hasdeu, apare la București.
- 1870 – „**Vingt mille lieues sous les mers**” („Douăzeci de mii de leghe sub mări”), roman al scriitorului francez Jules Verne.
- 1875 – „**Soacra cu trei nurori**”, „**Punguța cu doi bani**”, „**Capra cu trei iezi**”, povești de Ion Creangă.
- 1875-1876 – „**Teoria fatalismului**”, prima lucrare filosofică a lui Vasile Conta, publicată în revista ieșeană „Convorbiri literare” (în 1895 va fi editată și în limba franceză, la Paris).
- 1875 – „**Carmen**”, premiera la Paris a operei lui Georges Bizet.
- 1880 – „**Budulea Taichii**”, nuvelă de Ioan Slavici.
- 1880 – „**Literatorul**”, revistă apărută la București sub conducerea lui Alexandru Macedonski.
- 1880 – „**Conu Leonida față cu reacțiunea**”, comedie a dramaturgului Ion Luca Caragiale, publicată în „Convorbiri literare”.
- 1885 – „**D-ale Carnavalului**”, premiera piesei lui I. L. Caragiale, la Teatrul Național din București.
- 1880 – „**Despre logica poeziei**”, articolul poetului Alexandru Macedonski, publicat în revista „Literatorul”, considerat a fi primul manifest al poeziei române moderne.
- 1880 – „**Le avventure di Pinocchio**” („Aventurile lui Pinocchio”), a scriitorului italian Carlo Collodi.
- 1880 – „**Братья Карамазовы**” („Frații Karamazov”), opera semnificativă a scriitorului rus Fiodor Dostoievski.
- 1880 – „**Nana**”, roman al scriitorului francez Émile Zola.
- 1880 – „**Le Penseur**” (Gânditorul), sculptură în bronz realizată de Auguste Rodin.
- 1880 – „**Introduction à la Métaphysique**” („Încercări de metafizică”), lucrare a filosofului român Vasile Conta, publicată la Bruxelles.
- 1885 – „**Comediile d-lui Caragiale**”, studiu semnat de Titu Maiorescu, publicat în „Convorbiri literare”.
- 1885 – „**Also sprach Zarathustra**” („Așa grăit-a Zarathustra”), roman a filosofului german Friedrich Nietzsche.
- 1885 – „**Adventures of Huckleberry Finn**” („Aventurile lui Huckleberry Finn”), roman al scriitorului american Mark Twain.
- 1885 – „**Germinal**”, roman al scriitorului francez Émile Zola.
- 1885 – „**Bel Ami**”, operă semnificativă a scriitorului francez Guy de Maupassant.
- 1890 – „**Fondements de la métaphysique**” („Bazele metafizicii”), lucrare a filosofului român Vasile Conta, publicată la Paris.
- 1890 – „**The Picture of Dorian Gray**” („Portretul lui Dorian Gray”), roman al scriitorului irlandez Oscar Wilde.
- 1890 – „**L’Église d’Auvers-sur-Oise**” („Biserica din Auvers”), lucrare a pictorului olandez Vincent Van Gogh.
- 1890 – „**Les joueurs de cartes**” (Jucătorii de cărți), o serie de picturi în ulei a artistului francez postimpresionist Paul Cézanne.
- 1895 – „**Gazeta Matematică**”, prima revistă specială de matematică în limba română, apare la București.
- 1895 – „**Quo Vadis?**”, roman istoric al scriitorului polonez Henryk Sienkiewicz.
- 1895 – „**Noua revistă română**”, sub conducerea lui Constantin Rădulescu-Motru, apare la București.
- 1895-1914 – „**România ilustrată**”, revistă politico-literară, sub conducerea lui Ion Rusu Abrudeanu, apare la București.
- 1915 – „**Neamul Șoimăreștilor**”, roman istoric de Mihail Sadoveanu.
- 1920 – „**Mrs. Dalloway**” („Doamna Dalloway”), roman al scriitoarei engleze Virginia Woolf.
- 1925 – „**An American Tragedy**” („O tragedie americană”), roman al scriitorului american Theodore Dreiser.
- 1925 – „**The Great Gatsby**” (Marele Gatsby), roman al scriitorului american F. Scott Fitzgerald.
- 1930 – „**Capricorn**”, revistă lunară de critică și literatură, întemeiată de George Călinescu, la București.
- 1930 – „**Baltagul**”, roman de Mihail Sadoveanu.
- 1930 – „**Măria Sa, puilul pădurii**”, roman de Mihail Sadoveanu.
- 1930 – „**The Murder at the Vicarage**” („Crimă la vicariat”), roman de Agatha Christie.
- 1930 – „**Ciuleandra**”, premiera primului film sonor vorbit în limba română, coproducție româno-germană, regizată de Martin Berger, cu Elvira Godeanu și Hans Stuwe, difuzat în Germania și SUA.
- 1935 – „**Bing Bang**”, premiera primului film sonor românesc, realizat la București, cu celebrul cuplu de umoriști Stroe și Vasilache.
- 1935 – „**O noapte furtunoasă**”, premiera operei comice de Paul Constantinescu (libretul după comedia lui Ion Luca Caragiale), sub bagheta lui Ionel Perlea, la Opera Română.
- 1935 – „**Orizont și stil**”, prima parte a studiului „Trilogia culturii”, de Lucian Blaga.
- 1935 – „**Ucenicia lui Ionuț**”, primul roman istoric din trilogia „Frații Jderi”, de Mihail Sadoveanu.

1940 – „**Schiță pentru istoria lui „Cum e cu puțință ceva nou?”**”, lucrare filosofică de Constantin Noica.  
 1940 – „**Amurgul gândurilor**”, de Emil Cioran.  
 1950 – „**La Cantatrice Chauve**” („Cântăreața cheală”), premiera primei piese de teatru a lui Eugène Ionescu, reprezentată la Théâtre de la Huchette, din Paris, în regia lui Nicholas Bataille.  
 1955 – „**Moromeții**”, primul volum din romanul social al lui Marin Preda.  
 1955 – „**Lolita**”, romanul lui Vladimir Nabokov, publicat la Paris.  
 1955 – „**L’Opium des intellectuels**” („Opiul intelectualilor”), de sociologul francez Raymond Aron.  
 1960 – „**Histoire et utopie**” („Istorie și utopie”), de Emil Cioran, editată în Franța.  
 1960 – „**Rhinocéros**” („Rinocerii”), o capodoperă a teatrului absurd, premiera piesei lui Eugène Ionescu, la Teatrul Odeon din Paris, în regia semnată de Jean-Louis Barrault.  
 1960 – „**Critique de la raison dialectique**” („Critica rațiunii dialectice”), de filosoful și scriitorul francez Jean-Paul Sartre.  
 1960 – „**Sensul iubirii**”, volumul de debut al lui Nichita Stănescu.  
 1960 – „**Comuna de aur**”, volumul de debut al lui Cezar Baltag.  
 1960-1970 – „**The Beatles**”, cvartet muzical britanic, înființat la Liverpool, Anglia.  
 1965 – „**The Sound of Music**” (Sunetul muzicii), unul din cele mai celebre filme muzicale, premiera peliculei la Rivoli Theater din New York.  
 1965 – „**Pădurea spânzuraților**”, premiera filmului după romanul omonim al lui Liviu Rebreanu, în regia lui Liviu Ciulei (este primul film românesc care a obținut o largă recunoaștere internațională, distins cu premiul pentru regie la Festivalul de la Cannes).  
 1965 – „**Neamul Șoimăreștilor**”, premiera filmului după romanul omonim al lui Mihail Sadoveanu, în regia lui Mircea Drăgan.  
 1970 – „**Acești nebuni fățarnici**”, premiera spectacolului, la București, după piesa lui Teodor Mazilu.  
 1970 – „**Rostirea filozofică românească**”, de Constantin Noica.  
 1970 – „**Poetizați, poetizați...**”, volum de proză de Gellu Naum.  
 1970 – „**De Zalmoxis a Gengis-Khan**”, o sinteză asupra miturilor geto-dace, de Mircea Eliade, apărută la Paris.  
 1970 – „**Tușiți**”, volum de poezii de Marin Sorescu.  
 1970 – „**În dulcele stil clasic**”, volum de poezii de Nichita Stănescu.  
 1970 – „**Șah orb**”, volum de versuri de Cezar Baltag.  
 1975 – „**Delirul**”, scriere de Marin Preda.  
 1975 – „**Eminescu sau Gânduri despre omul deplin al culturii românești**”, de Constantin Noica.  
 1980 – „**Cel mai iubit dintre pământeni**”, roman de Marin Preda.  
 1980 – „**Povestiri despre om**”, volum de Constantin Noica.  
 1990 – „**Jurnal de idei**”, de Constantin Noica, publicată postum.  
 1995 – „**Intellectus**”, revistă de proprietate intelectuală, apare la Chișinău.

\*\*\*

Anul Nou – 1 ianuarie  
 Ziua mondială a alfabetului Braille – 1 ianuarie  
 Ziua mondială a păcii (proclamată de Vatican) – 1 ianuarie  
 Nașterea lui Isus Hristos (Crăciunul, stil vechi) – 7 ianuarie  
 Ziua mondială a rezervațiilor naturale – 11 ianuarie  
 Ziua Comemorării lui Mihai Eminescu – 15 ianuarie  
 Ziua Națională a Culturii – 15 ianuarie  
 Ziua Culturii Române – 15 ianuarie  
 Ziua Wikipedia – 15 ianuarie  
 Ziua diplomatului – 17 ianuarie  
 Ziua internațională a îmbrățișărilor – 21 ianuarie  
 Ziua Unirii Principatelor Dunărene Moldova și Țara Românească (1859) – 24 ianuarie  
 Ziua mondială a vămii – 26 ianuarie  
 Ziua internațională de comemorare a victimelor Holocaustului – 27 ianuarie  
 Ziua internațională de mobilizare împotriva războiului nuclear – 28 ianuarie  
 Ziua europeană a protecției datelor personale – 28 ianuarie  
 Ziua lucrătorului Procuraturii – 29 ianuarie  
 Ziua internațională a nonviolentei în școli – 30 ianuarie  
 Ziua autonomiei locale și a lucrătorului din administrația publică locală – 1 februarie  
 Ziua internațională a cititului împreună (*World Read Aloud Day*) – 1 februarie  
 Ziua mondială a tineretului ortodox – 2 februarie  
 Ziua mondială a zonelor umede – 2 februarie  
 Ziua mondială de luptă împotriva cancerului – 4 februarie  
 Ziua europeană a siguranței pe Internet – februarie, prima zi de marți a lunii  
 Ziua mondială fără telefon mobil – 6 februarie

---

Ziua mondială a alegerilor – februarie, prima zi de joi a lunii  
Ziua mondială a stomatologului – 9 februarie  
Ziua mondială a culturilor boboase – 10 februarie  
Ziua europeană a numărului unic de urgență „112” – 11 februarie  
Ziua internațională a femeilor din domeniul științei (ONU) – 11 februarie  
Ziua lui Darwin – 12 februarie  
Ziua mâinii roșii (zi de comemorare a copiilor recrutați în războaie și conflicte armate) (ONU) – 12 februarie  
Ziua mondială a radioului – 13 februarie  
Ziua internațională a îndrăgostiților – 14 februarie  
Ziua comemorării lui Grigore Vieru – 14 februarie  
Ziua comemorării celor căzuți în războiul din Afganistan – 15 februarie  
Ziua internațională a demonstrațiilor pentru pace – 15 februarie  
Ziua bunătații spontane – 17 februarie  
Ziua mondială a echității sociale – 20 februarie  
Ziua mondială a limbii materne – 21 februarie  
Ziua internațională a ghizilor de turism – 21 februarie  
Ziua dragostei și a bunăvoinței – Dragobete – 24 februarie  
Ziua internațională a filantropiei corporatiste – februarie, a patra zi de luni a lunii  
Ziua mondială a Organizațiilor Neguvernamentale – ONG (ONU) – 27 februarie  
Ziua internațională a ursului polar – 27 februarie  
Ziua Mărțișorului – 1 martie  
Ziua mondială a imunității – 1 martie  
Ziua mondială a protecției civile – 1 martie  
Ziua internațională a salvatorului – 1 martie  
Ziua „Zero discriminare” – 1 martie  
Ziua mondială a televiziunii și a radioului pentru copii – 1 martie  
Ziua Memoriei – Ziua de comemorare a celor căzuți în conflictul armat din 1991-1992, pentru apărarea integrității și independenței Republicii Moldova și a victimelor acestui conflict – 2 martie  
Ziua mondială a faunei sălbatice – 3 martie  
Ziua internațională a scriitorilor – 3 martie  
Ziua mondială al luptei împotriva exploatării sexuale – 4 martie  
Ziua mondială a eficienței energetice – 5 martie  
Ziua mondială a femeii – 8 martie  
Ziua ONU pentru drepturile femeii și pacea internațională – 8 martie  
Ziua mondială a DJ – 9 martie  
Ziua europeană a victimelor terorismului – 11 martie  
Ziua mondială de prevenire a maladiilor renale – 11 martie  
Ziua mondială împotriva cenzurii – 12 martie  
Ziua mondială a rinichiului – 12 martie  
Ziua mondială a pacienților – 13 martie  
Ziua mondială a semnelui  $\pi$  (pi) – 14 martie  
Ziua internațională a răurilor și de luptă împotriva barajelor – 14 martie  
Ziua internațională împotriva violenței poliției – 15 martie  
Ziua mondială a drepturilor consumatorului – 15 martie  
Luna pădurii – 15 martie-15 aprilie  
Ziua Primăverii Europene – 17 martie  
Ziua internațională a astrologiei (Ziua echinocțiului de primăvară) – între 20 și 22 martie  
Ziua mondială a sănătății orale – 20 martie  
Ziua internațională a Francofoniei – 20 martie  
Ziua mondială a fericirii – 20 martie  
Ziua internațională a teatrului pentru copii și tineret – 20 martie  
Nowruz (sau Newruz), sărbătoare închinată focului și purității de origine asiatică – 20 martie  
Ziua mondială a teatrului de animație – 21 martie  
Ziua mondială pentru eliminarea discriminării rasiale – 21 martie  
Ziua internațională de combatere a insomniei – 21 martie  
Ziua internațională a poeziei – 21 martie  
Ziua internațională a pădurii – 21 martie  
Ziua conștiinței planetare – 21 martie  
Ziua internațională a copiilor străzii – 21 martie  
Ziua mondială a apei – 22 martie  
Ziua mondială a meteorologiei – 23 martie



---

Ziua internațională de combatere a tuberculozei – 24 martie  
Ziua mondială a cărții poștale – 25 martie  
Ziua internațională a comemorării victimelor sclaviei și comerțului transatlantic cu sclavi – 25 martie  
Ziua Unirii Basarabiei cu România – 27 martie  
Ziua mondială a teatrului – 27 martie  
Ziua Națională a României de cinstire a memoriei românilor masacrați de sovietici (de la Fântâna Albă) – 1 aprilie  
Ziua internațională a păsărilor – 1 aprilie  
Ziua internațională a cărții pentru copii – 2 aprilie  
Ziua internațională de conștientizare a autismului – 2 aprilie  
Ziua internațională de atenționare despre pericolul minelor – 4 aprilie  
Ziua contabilului – 4 aprilie  
Ziua mondială a sportului pentru pace și dezvoltare – 6 aprilie  
Ziua mondială a sănătății – 7 aprilie  
Ziua internațională de reflecție asupra genocidului din Rwanda – 7 aprilie  
Ziua internațională a romilor – 8 aprilie  
Pesah (Paștele evreiesc) – 8-16 aprilie  
Ziua mondială a păsărilor migratoare și a patrimoniului mondial – 9 aprilie  
Ziua internațională a celor eliberați din lagărele fasciste de concentrare – 11 aprilie  
Sfintele Paști la catolici și protestanți – 12 aprilie  
Ziua mondială a aviației și cosmonauticii – 12 aprilie  
Ziua expertului judiciar – 14 aprilie  
Ziua culturii universale (Pactul Roerich) – 15 aprilie  
Ziua internațională a hemofiliei – 17 aprilie  
Ziua internațională a monumentelor și siturilor – 18 aprilie  
Ziua europeană a cercului – 19 aprilie  
Sfintele Paști, la ortodocși – 19 aprilie  
Ziua internațională a astronomiei – 20 aprilie  
Ziua limbii chineze (ONU) – 20 aprilie  
Ziua mondială a cercului – 21 aprilie  
Ziua internațională a creativității și inovației – 21 aprilie  
Ziua mondială a Planetei Pământ – 22 aprilie  
Ziua bibliotecarului – 23 aprilie  
Ziua mondială a cărții și dreptului de autor (copyright) – 23 aprilie  
Ziua limbii engleze (ONU) – 23 aprilie  
Ziua limbii spaniole (ONU) – 23 aprilie  
Ziua mondială a protecției animalelor de laborator – 24 aprilie  
Ziua mondială a administratorilor profesioniști (a secretarului) – aprilie, ultima zi de miercuri a lunii  
Ziua comemorării victimelor catastrofei de la C.A.E. Cernobâl și altor avarii nucleare – 26 aprilie  
Ziua mondială a proprietății intelectuale – 26 aprilie  
Ziua lucrătorului din gospodăria de locuințe și deservirea comunală – aprilie, a patra duminică a lunii  
Ziua mondială a orașelor înfrățite – aprilie, ultima duminică a lunii  
Paștele Blajinilor – 27 aprilie  
Ziua Drapelului de Stat – 27 aprilie  
Ziua mondială a siguranței și sănătății la locul de muncă – 28 aprilie  
Ziua mondială a dansului (UNESCO) – 29 aprilie  
Ziua europeană a solidarității și cooperării între generații – 29 aprilie  
Ziua internațională de comemorare a tuturor victimelor războiului chimic – 29 aprilie  
Ziua televiziunii naționale – 30 aprilie  
Ziua mondială a jazzului (ONU) – 30 aprilie  
Ziua muncii (UE) – 1 mai  
Ziua spațiului – mai, prima zi de vineri a lunii  
Ziua internațională a libertății presei (ONU) – 3 mai  
Ziua europeană a persoanelor cu handicap – 4 mai  
Ziua internațională a pompierilor – 4 mai  
Ziua internațională a moașelor – 5 mai  
Ziua mondială a astmului – prima zi de marți a lunii mai  
Ziua internațională a Crucii Roșii și a Semilunii Roșii – 8 mai  
Ziua Europei (UE) – 9 mai  
Zilele comemorării și reconcilierii, în memoria celor ce și-au pierdut viața în timpul celui de-Al Doilea Război Mondial – 8-9 mai  
Ziua Victoriei și a comemorării eroilor căzuți pentru Independența Patriei – 9 mai  
Ziua europeană a operei – 9 mai

---

Ziua păsărilor și a arborilor – 10 mai  
Ziua internațională de acțiune pentru climă – 10 mai  
Ziua națională a familiei (Biserica Ortodoxă Română) - 11 mai  
Ziua internațională a modei – 11 mai  
Ziua internațională a infirmierelor – 12 mai  
Ziua eroilor neamului – 13 mai  
Ziua internațională a Dorului (dedicată tuturor celor care se simt departe de țară, de cei dragi sau dorului de copilărie) – 13 mai  
Ziua internațională a latinității – 15 mai  
Ziua internațională a medicului veterinar – 15 mai  
Ziua internațională de acțiune pentru climă – 15 mai  
Ziua internațională a familiei (ONU) – 15 mai  
Ziua mondială a telecomunicațiilor și societății informaționale – 17 mai  
Ziua internațională a telefonului copilului – 17 mai  
Ziua mondială împotriva homofobiei, biofobiei și transfobiei – 17 mai  
Ziua internațională a lumânărilor aprinse (comemorarea victimelor SIDA) – mai, a treia zi de duminică a lunii  
Ziua internațională a muzeelor – 18 mai  
Ziua internațională a metrologiei – 20 mai  
Ziua internațională a cămășii ucrainene – 21 mai  
Ziua mondială pentru diversitate culturală, pentru dialog și dezvoltare (ONU) – 21 mai  
Ziua internațională a diversității biologice (ONU) – 22 mai  
Ziua acțiunii internaționale pentru protecția sănătății și mediului – 23 mai  
Ziua Sfinților Chiril și Metodie, numiți apostoli ai slavilor – Sărbătoarea alfabetului chirilic și a culturii slave – 24 mai  
Ziua europeană a păsărilor – 24 mai  
Ziua europeană a parcurilor – 24 mai  
Ziua parcurilor naționale – 24 mai  
Ziua internațională a copiilor dispăruți – 25 mai  
Ziua mondială a energiei regenerabile – 26 mai  
Ziua Provocării (*Challenge Day* – pentru manifestări sportive și culturale) – mai, ultima zi de miercuri a lunii  
Ziua mondială a sclerozei multiple – mai, ultima zi de miercuri a lunii  
Ziua internațională pentru sănătatea femeii – 28 mai  
Ziua Eroilor – ziua pomenirii tuturor românilor, care și-au dat viața pentru făurirea istoriei naționale – ziua de joi din cea de-a șasea săptămână după Sfintele Paști  
Ziua internațională a pacificatorilor ONU – 29 mai  
Ziua europeană a vecinilor (*European Neighbours' Day*) – mai, ultima zi de vineri a lunii  
Ziua Nistrului – mai, ultima zi de duminică a lunii  
Ziua mondială fără tutun – 31 mai  
Ziua internațională a ocrotirii copilului – 1 iunie  
Ziua mondială a părinților – 1 iunie  
Ziua mondială a laptelui – 1 iunie  
Ziua Brion Vibber (o sărbătoare a Wikipedia) – 1 iunie  
Ziua emigranților și nomazilor – 2 iunie  
Ziua internațională a copiilor inocenți – victime ale agresiunii – 4 iunie  
Ziua mondială pentru diversitate în dialog și dezvoltare – 4 iunie  
Ziua lucrătorului bancar – 4 iunie  
Ziua internațională a mediului (ecologiei) – 5 iunie  
Ziua internațională de luptă împotriva pescuitului ilegal, nedeclarat și nereglementat (ONU) – 5 iunie  
Ziua limbii ruse (ONU) – 6 iunie  
Ziua amelioratorului – iunie, prima zi de duminică a lunii  
Ziua Oceanului Planetar – 8 iunie  
Ziua grănicerului – 10 iunie  
Ziua internațională împotriva exploatării copilului prin muncă – 12 iunie  
Ziua asiguratorului – 12 iunie  
Zilele Vasile Alecsandri – Mihai Eminescu – iunie  
Ziua lucrătorului din industria ușoară – iunie, a doua zi de duminică a lunii  
Ziua mondială a donatorului de sânge – 14 iunie  
Ziua mondială a vântului – 15 iunie  
Ziua mondială de luptă împotriva tratamentelor de proastă calitate la care sunt expuse persoanele vârstnice – 15 iunie  
Ziua mondială de combatere a deșertificării și secetei – 17 iunie  
Ziua istoricului – 18 iunie

---

Ziua gastronomiei durabile (ONU) – 18 iunie  
Ziua mondială a fotbalului pentru copii – 15 iunie  
Ziua mondială a refugiatului – 20 iunie  
Ziua lucrătorului medical și farmacistului – iunie, a treia zi de duminică a lunii  
Ziua mondială a Soarelui (solstițiul de vară) – 21 iunie  
Ziua muzicii europene – 21 iunie  
Ziua internațională Yoga (ONU) – 21 iunie  
Ziua comemorării victimelor fascismului – 22 iunie  
Ziua internațională olimpică – 23 iunie  
Ziua Suveranității Republicii Moldova – 23 iunie  
Ziua ONU pentru serviciul public – 23 iunie  
Ziua funcționarului public (în Republica Moldova) – 23 iunie  
Ziua universală a iei – 24 iunie  
Ziua europeană a siguranței la trecerile la nivel cu calea ferată – 25 iunie  
Ziua internațională antidrog – 26 iunie  
Ziua internațională de colaborare în favoarea păcii și democrației – 26 iunie  
Ziua internațională împotriva torturii (ONU) – 26 iunie  
Ziua absolventului – iunie, ultima zi de sâmbătă a lunii  
Ziua Portului Popular – iunie, a patra zi de duminică a lunii  
Ziua întreprinderilor mici și mijlocii – 27 iunie  
Ziua internațională a tropicelor – 29 iunie  
Ziua internațională a asteroidului – 30 iunie  
Ziua inventatorului și raționalizatorului – iunie, ultima zi de sâmbătă a lunii  
Ziua portului popular – iunie, ultima zi de duminică a lunii  
Ziua Dunării – 29 iunie  
Ziua mondială a arhitecturii – 1 iulie  
Ziua Comemorării lui Ștefan cel Mare și Sfânt – 2 iulie  
Ziua internațională a ziaristului sportiv – 2 iulie  
Ziua internațională a cooperativelor și a cooperăției meșteșugărești – iulie, prima zi de sâmbătă a lunii  
Ziua victimelor represiunilor politice – 6 iulie  
Ziua lucrătorului din comerț – iulie, prima zi de sâmbătă a lunii  
Ziua victimelor staliniste (comemorată în Republica Moldova) – 6 iulie  
Ziua internațională a sărutului – 6 iulie  
Ziua internațională de distrugere a armelor de dimensiuni mici (ONU) – 9 iulie  
Ziua mondială a populației – 11 iulie  
Ziua mondială a ciocolatei – 11 iulie  
Ziua internațională a indigenilor – 9 iulie  
Ziua pescarului – iulie, a doua duminică a lunii  
Ziua mondială a competențelor tinerilor – 15 iulie  
Ziua Justiției (Curtea Penală Internațională) – 17 iulie  
Ziua mondială a șahului – 20 iulie  
Ziua geodezistului – iulie, ultima zi de duminică a lunii  
Ziua mondială de luptă împotriva hepatitei (ONU) – 28 iulie  
Ziua Constituției Republicii Moldova – 29 iulie  
Ziua internațională a prieteniei – 30 iulie  
Ziua scrisului și culturii găgăuze – 30 iulie  
Ziua feroviarului – august, prima zi de duminică a lunii  
Ziua prieteniei – august, prima zi de duminică a lunii  
Ziua Hiroshimei (Ziua mondială a luptei pentru interzicerea armei nucleare) – 6 august  
Ziua internațională a infinitului (infinității) – 8 august  
Ziua internațională a popoarelor indigene – 9 august  
Ziua internațională a grădinilor zoologice și parcurilor – 9 august  
Ziua lucrătorului din construcții – august, a doua zi de duminică a lunii  
Ziua internațională a tineretului – 12 august  
Ziua internațională a stângacilor – 13 august  
Ziua lucrătorului financiar – 15 august  
Ziua mondială a fotografiei – 19 august  
Ziua mondială de comemorare a victimelor terorismului – 21 august  
Ziua mondială a ajutorului umanitar – 19 august  
Ziua europeană de comemorare a victimelor tuturor regimurilor totalitare și autoritare – 23 august  
Ziua internațională de comemorare a comerțului cu sclavi și abolirii acestuia – 23 august  
Ziua Independenței – 27 august

---

Ziua internațională împotriva testelor nucleare – 29 august  
Duminica românilor emigranți (prima duminică după sărbătoarea Adormirea Maicii Domnului, Biserica Ortodoxă Română) – august  
Ziua mondială a persoanelor dispărute – 30 august  
Sărbătoarea Națională Limba Noastră cea Română – 31 august  
Ziua Limbii Române (instituită la 6 decembrie 2011, în România) – 31 august  
Ziua mondială a blogului – 31 august  
Zilele Diasporei (desășurate în Republica Moldova) – august  
Ziua cunoștințelor – 1 septembrie  
Ziua internațională a nealinierii – 1 septembrie  
Ziua rugăciunii pentru mediu (Începutul anului bisericesc, Biserica Ortodoxă Română) – 1 septembrie  
Ziua lucrătorului din sistemul gaze – septembrie, prima zi de duminică a lunii  
Ziua Armatei Naționale – 3 septembrie  
Ziua lucrătorului serviciului vamal – 4 septembrie  
Ziua internațională a carității – 5 septembrie  
Ziua europeană a culturii evreilor – 7 septembrie  
Ziua mondială a științei de carte – 8 septembrie  
Ziua mondială a literaturii – 8 septembrie  
Ziua lucrătorului din organele Securității Statului – 9 septembrie  
Ziua mondială a frumuseții – 9 septembrie  
Ziua lucrătorului din silvicultură – septembrie, a treia zi de sâmbătă a lunii  
Ziua mondială a programatorului – 13 septembrie  
Ziua mondială pentru democrație – 15 septembrie  
Ziua internațională de preservare a stratului de ozon – 16 septembrie  
Ziua europeană de prim ajutor – 16 septembrie  
Ziua mondială a marinei – septembrie, ultima zi de joi a lunii  
Ziua mondială a monitorizării calității apei – 18 septembrie  
Ziua europeană a luptei împotriva traficului de persoane – 18 septembrie  
Ziua mondială a geologiei – 18 septembrie  
Ziua lucrătorului aviației civile – 19 septembrie  
Ziua mondială a curățeniei – septembrie, a treia zi de sâmbătă a lunii  
Ziua Porților Deschise (inițiativă a Consiliului Europei; zi când toate muzeele se pot vizita fără taxe) – 20 septembrie  
Ziua internațională a păcii – 21 septembrie  
Ziua europeană fără mașini – 22 septembrie  
Ziua internațională împotriva exploatării sexuale și traficului de femei și copii – 23 septembrie  
Ziua mondială împotriva patentelor *software* – 24 septembrie  
Ziua mondială a mării – 24 septembrie  
Ziua europeană a limbilor vorbite – 26 septembrie  
Ziua europeană a limbilor în mediul de afaceri – 26 septembrie  
Ziua mondială a Munților Carpați – 26 septembrie  
Ziua mondială a turismului – 27 septembrie  
Ziua economistului – septembrie, ultima zi de duminică a lunii  
Ziua internațională a surdității – septembrie, ultima zi de duminică a lunii  
Ziua internațională a accesului la informații – 28 septembrie  
Anul Nou evreiesc Roș Hașana (după calendarul iudaic – anul 5781-5782) – 18-20 septembrie  
Ziua mondială a inimii – 29 septembrie  
Ziua mondială a cafelei – 29 septembrie  
Ziua internațională a traducătorului – 30 septembrie  
Ziua internațională a muzicii – 1 octombrie  
Ziua internațională a vegetarienilor – 1 octombrie  
Ziua mondială a persoanelor în vârstă – 1 octombrie  
Ziua internațională a medicului – 1 octombrie  
Ziua mondială fără alcool  
Ziua internațională a non-violenței – 2 octombrie  
Ziua mondială a cocorilor – 3 octombrie  
Ziua mondială a Smile (zâmbetului) – octombrie, prima zi de vineri a lunii  
Ziua mondială a mersului pe jos – 3 octombrie  
Ziua mondială a animalelor sălbatice – 4 octombrie  
Săptămâna mondială a spațiului cosmic – 4-10 octombrie  
Ziua mondială de rugăciune pentru pace în Ierusalim – octombrie, prima zi de duminică a lunii  
Ziua internațională a mediului de viață (habitus) – octombrie, prima zi de luni a lunii

---

Ziua Națională a Vinului – octombrie  
Ziua mondială a profesorului – Ziua mondială a educației – 5 octombrie  
Ziua internațională a muncii decente – 7 octombrie  
Ziua mondială a arhitecților – 7 octombrie  
Ziua mondială a științei de carte (Ziua internațională de alfabetizare) – 8 septembrie  
Ziua internațională a poștei – 9 octombrie  
Ziua mondială a sănătății mentale – 10 octombrie  
Ziua europeană împotriva pedepsei capitale – 10 octombrie  
Ziua mondială împotriva obezității – 11 octombrie  
Ziua internațională a fetelor (*International Day of the Girl Child*, ONU) – 11 octombrie  
Ziua europeană a părinților – octombrie, a doua zi de marți a lunii  
Ziua europeană a siguranței rutiere – 13 octombrie  
Ziua internațională de diminuare a dezastrelor naturale – octombrie, a doua zi de miercuri a lunii  
Hramul municipiului Chișinău – 14 octombrie  
Ziua internațională a standardizării – 14 octombrie  
Ziua oamenilor nevăzători (Ziua bastonului alb) – 15 octombrie  
Ziua mondială a studenților (ONU) – 15 octombrie  
Ziua mondială a femeilor din mediul rural – 15 octombrie  
Ziua mondială a Pâinii – 16 octombrie  
Ziua mondială a alimentației – 16 octombrie  
Ziua mondială de eradicare a sărăciei – 17 octombrie  
Ziua europeană de luptă împotriva traficului de persoane – 18 octombrie  
Ziua lucrătorului justiției – 19 octombrie  
Ziua mondială a statisticii – 20 octombrie  
Ziua mondială a demnității muncii – octombrie, a treia zi de miercuri a lunii  
Ziua mondială a misionarilor – 22 octombrie  
Ziua lucrătorului din transportul auto – 22 octombrie  
Ziua internațională de dezvoltare informațională – 24 octombrie  
Ziua internațională a ONU – 24 octombrie  
Ziua internațională de luptă împotriva poliomielitei (ONU) – 24 octombrie  
Ziua mondială pentru acțiune climatică – 24 octombrie  
Ziua europeană a justiției civile – 25 octombrie  
Ziua automobilistului – ultima zi de duminică a lunii octombrie  
Ziua internațională a bibliotecilor școlare – octombrie, ultima zi de luni a lunii  
Ziua mondială a patrimoniului audiovizual – 27 octombrie  
Ziua internațională a Internetului – 29 octombrie  
Ziua Radiodifuziunii Naționale – 30 octombrie  
Ziua națională de înverzire a plaiului – octombrie, ultima sâmbătă a lunii  
Ziua internațională a economisirii – 31 octombrie  
Ziua internațională a Mării Negre – 31 octombrie  
Ziua mondială a orașelor (ONU) – 31 octombrie  
*Halloween* – 31 octombrie-2 noiembrie  
Ziua internațională a veganilor – 1 noiembrie  
Ziua internațională a stopării impunității crimelor împotriva jurnaliștilor – 2 noiembrie  
Ziua mondială pentru protecția pădurii – 3 noiembrie  
Ziua europeană a profesiilor liberale – 5 noiembrie  
Ziua internațională de conștientizare a fenomenului tsunami – 5 noiembrie  
Ziua internațională pentru prevenirea exploatarei mediului în timp de război și conflict armat – 6 noiembrie  
Ziua europeană a gătitului și alimentației sănătoase – 8 noiembrie  
Ziua internațională a zonelor urbane – 8 noiembrie  
Ziua națională a tineretului – noiembrie, a doua zi de duminică a lunii  
Ziua internațională împotriva discriminării de orice tip – 9 noiembrie  
Ziua pompierului – 9 noiembrie  
Ziua scrisului și limbii ucrainene – 9 noiembrie  
Ziua mondială a științei – 10 noiembrie  
Ziua mondială a calității – noiembrie, a doua zi de joi a lunii  
Ziua mondială a uzabilității (*World Usability*) – 12 noiembrie  
Ziua mondială de combatere a pneumoniei – 12 noiembrie  
Ziua internațională de educație a copiilor nevăzători – 13 noiembrie  
Ziua internațională a mimului – 13 noiembrie  
Ziua mondială a bunăvoinței – 13 noiembrie  
Ziua mondială de combatere a diabetului – 14 noiembrie

---

Ziua internațională a scriitorilor înțemnițați – 15 noiembrie  
Ziua mondială a sistemelor informaționale geografice – 15 noiembrie  
Ziua lucrătorului din industrie – noiembrie, a treia zi de duminică a lunii  
Ziua mondială de comemorare a victimelor accidentelor rutiere – noiembrie, a treia duminică a lunii  
Ziua Patrimoniului Mondial UNESCO – 16 noiembrie  
Ziua internațională a toleranței – 16 noiembrie  
Ziua fără datorii – 17 noiembrie  
Ziua internațională a studenților – 17 noiembrie  
Ziua mondială a prematurității – 17 noiembrie  
Ziua lucrătorului din agricultură și din industria prelucrătoare – noiembrie, a patra zi de duminică a lunii  
Ziua europeană a informării despre antibiotice – 18 noiembrie  
Ziua internațională a filosofiei (ONU, UNESCO) – noiembrie, a treia zi de joi a lunii  
Ziua internațională de prevenire a abuzului asupra copilului – 19 noiembrie  
Ziua internațională a bărbaților – 19 noiembrie  
Ziua internațională a drepturilor copilului – 20 noiembrie  
Ziua mondială a televiziunii – 21 noiembrie  
Ziua mondială a salutului – 21 noiembrie  
Ziua internațională pentru eliminarea violenței asupra femeilor – 25 noiembrie  
Ziua mondială a informației – 26 noiembrie  
Ziua internațională de solidaritate cu poporul palestinian – 29 noiembrie  
Ziua românilor de pretutindeni – 30 noiembrie  
Ziua mondială împotriva pedepsei cu moartea – 30 noiembrie  
Ziua internațională pentru protecția informației – 30 noiembrie  
Ziua Națională a României și a tuturor românilor – Desăvârșirea Unirii pământurilor românești (1918) – 1 decembrie  
Ziua mondială anti-SIDA – 1 decembrie  
Ziua internațională pentru abolirea sclaviei – 2 decembrie  
Ziua internațională a persoanelor cu dizabilități – 3 decembrie  
Ziua internațională a voluntarilor în slujba dezvoltării economice și sociale – 5 decembrie  
Ziua internațională a solului – 5 decembrie  
Ziua internațională a aviației civile – 7 decembrie  
Ziua internațională a copiilor în mass-media – 9 decembrie  
Ziua internațională a anticorupției – 9 decembrie  
Ziua internațională de comemorare a victimelor crimei de genocid – 9 decembrie  
Ziua internațională a drepturilor omului – 10 decembrie  
Ziua internațională a fotbalului – 10 decembrie  
Ziua Premiului Nobel (*Nobeldagen*) – 10 decembrie  
Ziua internațională a muntelui – 11 decembrie  
Ziua carabinierului – 12 decembrie  
Ziua internațională a neutralității – 12 decembrie  
Ziua mondială a televiziunii și radioului pentru copii – decembrie, a doua duminică a lunii  
Ziua internațională a cântului coral – decembrie, a doua duminică a lunii  
Ziua internațională de protest împotriva reactoarelor nucleare – 14 decembrie  
Ziua poliției – 18 decembrie  
Ziua internațională a migranților – 18 decembrie  
Ziua limbii arabe (ONU) – 18 decembrie  
Ziua ONU pentru cooperare Sud-Sud – 19 decembrie  
Ziua internațională a mărilor și oceanelor – 19 decembrie  
Ziua internațională a solidarității umane – 20 decembrie  
Ziua energeticianului – 22 decembrie  
Ziua protecției civile – 24 decembrie  
Nașterea lui Iisus Hristos (Crăciunul, stil nou) – 25 decembrie  
Ziua internațională pentru eliminarea violenței împotriva femeilor – 25 decembrie  
Ziua internațională a cinematografiei – 28 decembrie  
Ziua mondială pentru conservarea diversității biologice – 29 decembrie

## Ianuarie

CALENDAR NAȚIONAL

IANUARIE

2020

Miercuri	1
Joi	2
Vineri	3
<b>Sâmbătă</b>	<b>4</b>
<b>Duminică</b>	<b>5</b>
<hr/>	
Luni	6
Marți	7
Miercuri	8
Joi	9
Vineri	10
<b>Sâmbătă</b>	<b>11</b>
<b>Duminică</b>	<b>12</b>
<hr/>	
Luni	13
Marți	14
Miercuri	15
Joi	16
Vineri	17
<b>Sâmbătă</b>	<b>18</b>
<b>Duminică</b>	<b>19</b>
<hr/>	
Luni	20
Marți	21
Miercuri	22
Joi	23
Vineri	24
<b>Sâmbătă</b>	<b>25</b>
<b>Duminică</b>	<b>26</b>
<hr/>	
Luni	27
Marți	28
Miercuri	29
Joi	30
Vineri	31

**75** de ani de la nașterea **Nelei Reabciuc**, specialist în agricultură, doctor în științe agricole, cercetător științific (1 ianuarie 1945). *A se vedea și art. din CN 2015, p.19.*

**70** de ani de la nașterea lui **Silviu Sofroni**, medic chirurg, doctor habilitat în medicină (1 ianuarie 1950).

**70** de ani de la nașterea lui **Ion Iachim**, prozator, poet și publicist (1 ianuarie 1950). *A se vedea și art. din CN 2000, p. 9-11; CN 2015, p. 19.*

**65** de ani de la nașterea **Mariiei Mocanu**, interpretă de muzică folk și populară, cercetător științific în domeniul folclorului și etnografiei, realizatoare de emisiuni la mai multe posturi de radio și televiziune (1 ianuarie 1955). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 17-18.*

**190** de ani de la nașterea lui **Vasile Boerescu**, ziarist, jurist, unul dintre primii români doctori în drept la Paris, traducător, pedagog, om politic, susținător al ideilor liberale moderate, participant la înfăptuirea reformelor legate de consolidarea statului român (1 ianuarie 1830 – 30 noiembrie 1883).

**165** de ani de la apariția, la Iași, a revistei săptămânale literare și științifice „**România literară**” (1 ianuarie 1855 – 3 decembrie 1855). *A se vedea și art. din CN 2005, p.9.*

**160** de ani de la apariția, la București, a revistei de literatură, știință, istorie, artă, politică „**Revista Carpaților**” (1 ianuarie 1860 – 15 decembrie 1861). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 17.*

**95** de ani de la nașterea lui **Oleg Aramă**, matematician, doctor în matematică, inovator și profesor român, originar din Basarabia, autorul modelelor

matematice și cibernetice în farmaceutică și medicină (1 ianuarie 1925 – 6 martie 2018).

**100** de ani de la nașterea lui **Kir Rodnin**, critic de artă și muzeolog (2 ianuarie 1920 – 28 februarie 1975). *A se vedea și art. din CN 2010, p.17-18.*

**125** de ani de la nașterea lui **Ion T. Niculescu**, medic neuro-morfolog, profesor și cercetător științific român, membru corespondent al Academiei Române (2 ianuarie 1895 – 6 septembrie 1957).

**180** de ani de la nașterea lui **Thomas Hardy**, scriitor englez (2 ianuarie 1840 – 11 ianuarie 1928). *A se vedea și art. din CN 2008, p.36-37.*

**150** de ani de la nașterea lui **Ernst Barlach**, sculptor, grafician și scriitor german (2 ianuarie 1870 – 24 octombrie 1938).

**100** de ani de la nașterea lui **Isaac Asimov**, om de știință, biochimist, scriitor, profesor universitar american, de origine evreu, născut în Rusia (2 ianuarie 1920 – 6 aprilie 1992). *A se vedea și art. din CN 2005, p.10.*

**85** de ani de la nașterea lui **Grigore Carauș**, matematician, profesor și publicist (3 ianuarie 1935). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 21-22.*

**80** de ani de la nașterea lui **Ion Postolache**, biolog, chimist și pedagog (3 ianuarie 1940).

**65** de ani de la nașterea lui **Valerian Dorogan**, specialist în domeniul dispozitivelor microelectronice cu semiconductori, doctor habilitat în științe tehnice, profesor universitar și inventator (3 ianuarie 1955).

**235** de ani de la nașterea lui **Jacob Ludwig Carl Grimm**, lingvist, folclorist și scriitor german, cunoscut mai ales pentru cele două volume de povești pe motive populare germane,

pe care le-a scris împreună cu fratele său Wilhelm Grimm (4 ianuarie 1785 – 20 septembrie 1863). *A se vedea și art. din CN 2013, p. 227.*

**80** de ani de la nașterea lui **Brian David Josephson**, fizician, cercetător și profesor englez, laureat al Premiului Nobel pentru Fizică (4 ianuarie 1940). *A se vedea și art. din CN 2010, p.18.*

**60** de ani de la stingerea din viață a lui **Albert Camus**, romancier, dramaturg, eseist și publicist francez, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură (7 noiembrie 1913 – 4 ianuarie 1960). *A se vedea și art. din CN 2003, p. 262-264; CN 2013, p. 275-276.*

**80** de ani de la nașterea lui **Efim Spânu**, traducător și redactor stilizator (5 ianuarie 1940). *A se vedea și art. din CN 2015, p.23.*

**70** de ani de la nașterea **Valentinei Tăzlăuanu**, publicist, eseist, critic de teatru și film (5 ianuarie 1950). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 11; CN 2015, p. 23-24.*

**65** de ani de la nașterea **Valentinei Vidrașcu**, designer de modă (5 ianuarie 1955). *A se vedea și art. din CN 2015, p.13.*

**65** de ani de la nașterea lui **Boris Boguș**, profesor universitar, inginer, doctor în științe psihopedagogice (5 ianuarie 1955). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 26-27.*

**170** de ani de la nașterea lui **Coriolan Brediceanu**, scriitor, avocat și om politic român, una din cele mai populare figuri din trecutul Banatului, animator cultural (5 ianuarie 1850 – 7 februarie 1909).

**70** de ani de la nașterea lui **Ioan Petru Culianu**, istoric al religiilor, scriitor și eseist de origine română, profesor de istoria religiilor invitat la Chicago Divinity School; discipol și protejat al lui Mircea Eliade (5 ianuarie 1950 – 21 mai 1991). *A se vedea și art. din CN 2015, p.25-26.*

**145** de ani de la nașterea lui

**Pavel Piscariov**, pictor, pedagog și scenograf, iconar, de origine rus (6 ianuarie 1875 – 31 octombrie 1949). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 28-29.*

**80** de ani de la nașterea lui **Ion Munteanu**, medic stomatolog, doctor habilitat în medicină și profesor universitar (6 ianuarie 1940). *A se vedea și art. din CN 2015, p.29-30.*

**60** de ani de la nașterea **Rodică Sturza**, chimist, doctor habilitat în chimie și profesor universitar (6 ianuarie 1960).

**260** de ani de la nașterea lui **Ioan Budai-Deleanu**, scriitor, filolog și istoric român, reprezentant de vază al Școlii Ardeleane (6 ianuarie 1760 – 24 august 1820). *A se vedea și art. din CN 2000, p. 11-18; CN 2013, p. 32-33.*

**80** de ani de la nașterea **Doinei Badea**, cântăreață română de muzică ușoară, populară și romanțe (6 ianuarie 1940 – 4 aprilie 1977).

**80** de ani de la nașterea lui **Ion Lazu**, geolog, pedagog, romancier, eseist și poet român, originar din Basarabia (6 ianuarie 1940). *A se vedea și art. din CN 2015, p.27-28.*

**70** de ani de la nașterea lui **Boris Sandler (Barris Sandlar)**, prozator, traducător, scenarist și editor, originar din Basarabia (6 ianuarie 1950). *A se vedea și art. din CN 2015, p.13.*

**275** de ani de la nașterea lui **Jacques Étienne Montgolfier**, inovator și inventator francez, unul din cei doi frați, care au descoperit balonul cu aer cald, realizând primul zbor cu acesta (6 ianuarie 1745 – 2 august 1799). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 31.*

**130** de ani de la nașterea lui **Ion Păscăluță**, om politic, membru în Sfatul Țării (7 ianuarie 1890 – 10 octombrie 1988/1989). *A se vedea și art. din CN 2010, p.18-19.*

**70** de ani de la nașterea lui **Ian Raiburg**, compozitor, textier și interpret de muzică ușoară (7 ianuarie 1950). *A se vedea și art. din CN 2010, p.19-20.*

**70** de ani de la nașterea lui **Veaceslav Bachitchi**, pictor și pedagog (7 ianuarie 1950). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 20.*

**60** de ani de la nașterea lui **Grigore Belostecinic**, economist, savant, cercetător științific, profesor universitar, doctor habilitat în științe economice, rector al Academiei de Studii Economice din Moldova, membru titular al Academiei de Științe a Moldovei (7 ianuarie 1960). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 21-23; CN 2015, p. 31-33.*

**190** de ani de la nașterea lui **Hans von Bülow**, dirijor, pianist virtuoz, compozitor și critic muzical german al epocii romantice, fost elev al lui Franz Liszt (8 ianuarie 1830 – 12 februarie 1894).

**85** de ani de la nașterea lui **Elvis Aaron Presley**, cântăreț și actor american, cunoscut ca „Regele Rock'n' Roll-ului” (8 ianuarie 1935 – 16 august 1977).

**80** de ani de la stingerea din viață a lui **Charles Drouhet**, critic și istoric literar, comparatist, doctor în litere, profesor universitar român de origine franceză, descendent al unei familii de revoluționari francezi refugiată în Moldova (22 ianuarie 1879 – 8 ianuarie 1940). *A se vedea și art. din CN 2015, p.33-34.*

**70** de ani de la stingerea din viață a lui **Joseph Alois Schumpeter**, politolog, sociolog și economist austriac și american, pionier al teoriei dezvoltării economice (8 februarie 1883 – 8 ianuarie 1950). *A se vedea și art. din CN 2015, p.14.*

**80** de ani de la nașterea lui **Stepan Kuroglo**, poet, prozator, doctor în istorie și etnolog de origine găgăuză (9 ianuarie 1940 – 23 iunie 2011). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 25-26.*

**70** de ani de la stingerea din viață a **Martei Trancu-Rainer**, medic, prima femeie medic chirurg din România (25 septembrie 1875 – 9 ianuarie 1950).

**130** de ani de la nașterea lui **Karel Čapek**, desenator, jurnalist, prozator și dramaturg ceh, unul dintre cele mai popula-



re nume ale literaturii cehe (9 ianuarie 1890 – 25 decembrie 1938). *A se vedea și art. din CN 2008, p. 434.*

**50** de ani de la nașterea lui **Lara Fabian** (născută Lara Crokaert), cântăreață, cantautoare și actriță belgiană (9 ianuarie 1970).

**545** de ani de la **Bătălia de la Podu Înalt**, lângă Vaslui, între armatele aliate creștine moldo-maghiaro-polone, sub comanda lui Ștefan cel Mare și oastea otomano-munteană, sub conducerea lui Suleiman Pașa; este considerată cea mai mare înfrângere din istoria islamului în fața unei armate creștine, Ștefan cel Mare fiind numit eroul creștinătății (10 ianuarie 1475).

**70** de ani de la nașterea **Cristinei Călinescu-Fodor**, pictoriță română (10 ianuarie 1950).

**175** de ani de la nașterea lui **Alexandru Lambrior**, lingvist, filolog, folclorist, pedagog român, membru corespondent al Academiei Române (12 ianuarie 1845 – 20 septembrie 1883). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 34.*

**110** ani de la nașterea lui **Mircea Streinul**, poet, prozator, traducător, ziarist, dramaturg, libretist, reprezentant de seamă al grupării „Iconar” (12 ianuarie 1910 – 17 aprilie 1945). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 165.*

**125** de ani de la nașterea lui **Viktor V. Vinogradov**, lingvist și filolog rus, reprezentant de seamă al lingvisticii mondiale, doctor în științe filologice, membru al Academiei de Științe din Rusia (12 ianuarie 1895 – 4 octombrie 1969). *A se vedea și art. din CN 2015, p.35-36.*

**55** de ani de la nașterea lui **Viorel Nacu**, doctor habilitat în medicină, cercetător științific, lector superior (12 ianuarie 1965).

**100** de ani de la nașterea lui **Vasile Muntean**, maestru de cor, compozitor și pedagog (13 ianuarie 1920 – 25 iulie 1996). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 26-27.*

**80** de ani de la nașterea lui **Nicolae Esinencu**, poet, prozator,

dramaturg și scenarist (13 ianuarie 1940 – 25 aprilie 2016). *A se vedea și art. din CN 2000, p. 21-26; CN 2005, p. 13; CN 2015, p. 36-37.*

**120** de ani de la stingerea din viață a lui **Theodor Aslan**, jurist, traducător, bibliotecar, directorul Teatrului Național din Iași (1836 – 13 ianuarie 1900).

**90** de ani de la nașterea lui **George Tomuța**, istoric, filosof, doctor în filosofie și profesor universitar român (13 ianuarie 1930 – 15 aprilie 1983).

**85** de ani de la nașterea lui **George Gană**, critic și istoric literar, doctor în filologie, pedagog și editor român (13 ianuarie 1935 – 8 aprilie 2010).

**80** de ani de la stingerea din viață a lui **Ion T. Costin**, avocat și om politic; a fost primar al Chișinăului, membru în Sfatul Țării (1887 – 14 ianuarie 1940). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 28; CN 2012, p. 32.*

**85** de ani de la nașterea lui **Vasile Buz**, pictor și scenograf român, originar din Bucovina de Nord (14 ianuarie 1935).

**90** de ani de la nașterea lui **Petru Tarhon**, savant biolog, doctor habilitat în biologie, profesor universitar, cercetător și inventator (15 ianuarie 1930). *A se vedea și art. din CN 2000, p. 32-37; CN 2005, p. 17.*

**170** de ani de la nașterea lui **Mihai Eminescu**, poet național, prozator, publicist (15 ianuarie 1850 – 15 iunie 1889). *A se vedea și art. din CN 2000-2019.*

**140** de ani de la nașterea lui **Leon Boga**, istoric, arhivist, publicist profesor român, de origine aromână; a fost director al Arhivelor Statului de la Chișinău, director al Liceului „Alexandru Donici” și al ziarului „Cuvânt moldovenesc” (15 ianuarie 1880/1886 – 23 iunie 1974). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 16-17; CN 2016, p. 29-30.*

**80** de ani de la nașterea lui **Nicolae Anastasiu**, geolog, doctor în geologie, cercetător științific român, membru titular al Academiei Române (15 ianuarie

1940).

**170** de ani de la nașterea **Sofiei V. Kovalevskaja**, prima mare matematiciană din Rusia și prima femeie din lume care a obținut un doctorat în matematici (15 ianuarie 1850 – 10 februarie 1891). *A se vedea și art. din CN 2011, p. 56.*

**85** de ani de la nașterea lui **Ion Arsene**, inginer constructor și inventator, este autorul unor motoare eoliene și hidraulice (16 ianuarie 1935).

**80** de ani de la nașterea lui **Gheorghe Ioniță**, specialist în domeniul picturii monumentale și a sculpturii ornamentale, pedagog român (16 ianuarie 1940 – 28 august 2017).

**60** de ani de la nașterea **Mariei Șleahțișchi**, poetă, prozatoare, dramaturg, critic literar, doctor în filologie, eseistă, doctor habilitat în sociologie, conferențiar universitar (17 ianuarie 1960). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 32-34.*

**140** de ani de la nașterea lui **Haralamb Vasiliu**, agrochimist, cercetător, fiziolog, profesor, ctitorul învățământului superior agronomic din Iași și Chișinău, membru de onoare post-mortem al Academiei Române (17 ianuarie 1880 – 3 noiembrie 1953). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 43-44.*

**420** de ani de la nașterea lui **Pedro Calderon de la Barca**, poet și dramaturg spaniol, reprezentant de seamă al „Secolului de aur” al literaturii spaniole, unul dintre cei mai importanți autori de piese alegorice (17 ianuarie 1600 – 25 mai 1681).

**200** de ani de la nașterea lui **Anne Brontë**, scriitoare engleză (17 ianuarie 1820 – 28 mai 1849).

**190** de ani de la nașterea lui **Ioan Sârbu**, fabulist, poet și traducător (18 ianuarie 1830 – 10 aprilie 1868/1869). *A se vedea și art. din CB 1998, p. 5; CN 2005, P. 18-19.*

**80** de ani de la nașterea lui **Ion Ciocanu**, critic și istoric literar, teoretician al literaturii, doctor habilitat în filologie, poet, pro-

zator și publicist (18 ianuarie 1940). *A se vedea și art. din CN 2000, p. 38-42; CN 2005, p. 18; CN 2010, p. 34-36; CN 2015, p. 44-45.*

**80** de ani de la stingerea din viață a lui **Trifan Băltă**, povestitor și cântăreț popular (3 august 1876 – 19 ianuarie 1960). *A se vedea și art. din CB 1996, p. 121-123; CN 2001, p. 182.*

**130** de ani de la nașterea lui **Ștefan Procopiu**, fizician, profesor universitar și inventator român, membru titular al Academiei Române (19 ianuarie 1890 – 22 august 1972). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 48.*

**90** de ani de la nașterea lui **Aurel Nedel**, pictor român (19 ianuarie 1930 – 19 ianuarie 2014). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 49.*

**130** de ani de la nașterea lui **Léon Moussinac**, istoric, critic de teatru și film, scriitor francez (19 ianuarie 1890 – 10 aprilie 1964). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 15.*

**120** de ani de la nașterea lui **Leslie White**, antropolog american (19 ianuarie 1900 – 31 aprilie 1975)

**130** de ani de la nașterea lui **Grigore Vrabie**, botanist, pedagog, cercetător și muzeograf (20 ianuarie 1890 – 1950).

**80** de ani de la nașterea lui **Ion Caraman**, specialist în domeniul horticulturii, doctor habilitat în științe agricole, cercetător și inventator (20 ianuarie 1940).

**70** de ani de la nașterea lui **Ion Nicov**, actor, dansator, interpret de muzică populară (20 ianuarie 1950).

**60** de ani de la nașterea **Valentinei Eșanu**, istoric, bibliograf, cercetător științific în domeniul istoriei medievale a românilor (20 ianuarie 1960). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 50-52.*

**220** de ani de la nașterea lui **Costache Bălăcescu**, poet și dramaturg român, director al Teatrului Național din București (20 ianuarie 1800 – 29 februarie 1880).

**140** de ani de la apariția la Bu-

curești a revistei „**Literatorul**”, sub direcția lui Al. Macedonski (20 ianuarie 1880 – aprilie 1919). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 20-21.*

**100** de ani de la nașterea lui **Tristian Ștefan Iacob**, medic neurochirurg, conferențiar universitar și cercetător științific român (20 ianuarie 1920 – 29 mai 1975).

**100** de ani de la nașterea lui **Federico Fellini**, regizor, actor și scenarist italian, laureat al mai multor premii internaționale (inclusiv 5 premii Oscar) (20 ianuarie 1920 – 31 octombrie 1993). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 21-22.*

**70** de ani de la nașterea lui **Ioan Cernica**, inginer mecanic, doctor în științe tehnice, conferențiar universitar (21 ianuarie 1950).

**270** de ani de la nașterea lui **Matei Milu**, poet român (bunicul actorului Matei Millo) (21 ianuarie 1750 – 3 octombrie 1801).

**155** de ani de la stingerea din viață a lui **Alexandru Donici**, fabulist și traducător (19 ianuarie 1806 – 21 ianuarie 1865). *A se vedea și art. din CB 1995, p. 107-109; CB 1996, p. 13-14; CN 2006, p. 33-34.*

**120** de ani de la nașterea lui **Vasile Popovici**, compozitor, dirijor de cor și pedagog român, originar din Basarabia (21 ianuarie 1900 – 3 iulie 1973). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 53-54.*

**120** de ani de la nașterea lui **Victor Papacostea**, istoric român, fondator al Institutului de Studii Balcanice din București (21 ianuarie 1900 – 20 iunie 1962).

**90** de ani de la nașterea lui **Grigore Vindireu**, violonist român (21 ianuarie 1830 – 24 mai 1888). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 53.*

**75** de ani de la nașterea lui **Victor Voinicescu-Soțchi**, actor de teatru și film, poet (22 ianuarie 1945). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 54-55.*

**125** de ani de la nașterea Lu-

**ciei Bălăcescu-Demetriade**, pictoriță, ilustratoare de carte și prozatoare română (22 ianuarie 1895 – 5 noiembrie 1979) *A se vedea și art. din CN 2015, p. 54-55.*

**75** de ani de la nașterea lui **Constantin Lactionov**, medic chirurg, doctor habilitat în medicină, profesor universitar și inventator (23 ianuarie 1945).

**165** de ani de la apariția la Iași a săptămânalului „**Foiletonul Zimbrului**”, supliment literar al ziarului „Zimbrul” (23 ianuarie 1855 – 16 iulie 1856).

**180** de ani de la nașterea lui **Ernst Karl Abbe**, fizician german; a adus contribuții fundamentale la teoria și la construcția instrumentelor optice (23 ianuarie 1840 – 14 ianuarie 1905).

**100** de ani de la stingerea din viață a lui **Amedeo Modigliani**, pictor și sculptor italian stabilit în Franța (12 iulie 1884 – 24 ianuarie 1920).

**115** ani de la nașterea lui **Grigore Vasiliu Birlic**, actor de teatru și film, considerat unul dintre cei mai mari actori de comedie români (24 ianuarie 1905 – 14 februarie 1970).

**190** de ani de la nașterea lui **Grigore Lvovschi**, compozitor, dirijor de cor și pedagog (25 ianuarie 1830 – 5 octombrie 1894). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 25.*

**75** de ani de la nașterea lui **Tudor Marin**, prozator și publicist (25 ianuarie 1945). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 56.*

**95** de ani de la nașterea lui **Nicolae Balotă**, istoric, teoretician literar, eseist, critic, doctor în litere, profesor universitar și memorialist român, stabilit în Franța (26 ianuarie 1925 – 20 august 2014). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 25-26.*

**160** de ani de la nașterea lui **Pavel Crușevan**, publicist, jurnalist, prozator, editor, om politic basarabean (27 ianuarie 1860 – 5 iunie 1909). *A se vedea și art. din CN 2009, p. 154.*

**110** de ani de la nașterea lui **Anatolie Cudinoff**, pictor și

grafician (27 ianuarie 1910 – 6 februarie 1964). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 37-38.*

**110** de ani de la nașterea lui **Solomon Lobel**, compozitor și pedagog (27 ianuarie 1910 – 2 aprilie 1981). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 38.*

**70** de ani de la nașterea lui **Tudor Grăjdianu**, medic, doctor habilitat în medicină, profesor universitar și cercetător științific (27 ianuarie 1950).

**80** de ani de la nașterea lui **Eduard Copaciov**, sculptor și decorator în lemn (28 ianuarie 1940). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 16.*

**140** de ani de la nașterea lui **Camil Ressu**, pictor, profesor și rector al Academiei de Belle-Arte din București, membru titular al Academiei Române (28 ianuarie 1880 – 1 aprilie 1962). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 27-28.*

**80** de ani de la nașterea lui **Ion H. Ciubotaru**, etnolog, istoric literar, profesor, doctor în etnologie și muzeolog român (28 ianuarie 1940).

**100** de ani de la nașterea lui

**Petru Stoicov**, cântăreț de operă (bas) (29 ianuarie 1920 – 2 octombrie 1993). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 40.*

**125** de ani de la nașterea lui **Dumitru D. Roșca**, filosof, doctor în științe filosofice, profesor universitar, eseist și traducător român, membru titular al Academiei Române (29 ianuarie 1895 – 25 august 1980). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 59-60.*

**120** de ani de la nașterea lui **Iuliu Mureșianu**, compozitor, pedagog, muzicolog și dirijor de cor român (29 ianuarie 1900 – 15 februarie 1956).

**130** de ani de la nașterea lui **Boris L. Pasternak**, poet și scriitor evreu rus, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură în 1958 (29 ianuarie 1890 – 30 mai 1960). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 87-88.*

**135** de ani de la nașterea lui **Iuliu Hossu**, prelat unit român, membru de onoare al Academiei Române, unul dintre artizanii Marii Uniri de la 1918 (30 ianuarie 1885 – 28 mai 1970). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 61-62.*

**115** ani de la nașterea lui **Eli Lotar** (Eliazar Lotar Teodorescu), fotograf francez de origine română, a fost unul dintre cei mai buni fotografi ai Parisului anilor 1927-1932, fiul lui Tudor Arghezi (30 ianuarie 1905 – 10 mai 1969).

**60** de ani de la nașterea lui **Anton Găină**, doctor în științe tehnice, conferențiar universitar, inventator (30 ianuarie 1960).

**60** de ani de la stingerea din viață a lui **Auguste Herbin**, pictor francez de artă modernă (29 aprilie 1882 – 31 ianuarie 1960).

**190** de ani de la nașterea lui **Petre Ispirescu**, folclorist, culegător de povești și basme populare, tipograf și povestitor român (ianuarie 1830 – 21 noiembrie 1887). *A se vedea și art. din CN 2000, p. 46-50.*

**100** de ani de la stingerea din viață a lui **Petru Broșteanu**, publicist, folclorist și traducător român, membru corespondent al Academiei Române (5 iunie 1838 – ianuarie 1920).



**Vasile BOERESCU**  
1830-1883

Ziarist, scriitor, jurist, traducător, profesor și om politic român, susținător al ideilor liberale moderate, participant la înfăptuirea reformelor legate de consolidarea statului român.

S-a născut la 1 ianuarie 1830 la București, în familia pitarului Constantin și Ana Boerescu. Prin originea străbunilor săi este bănățean. A decedat la 30 noiembrie 1883 la Paris.

A absolvit Colegiul „Sfântul Sava” din București (1850). A urmat o perioadă de pregătire la Școala de Drept din București, apoi cursuri de drept la Paris (din 1852), luându-și licența în 1855 și doctoratul în științe juridice în 1857. În perioada petrecută în Franța, Vasile Boerescu a militat pentru drepturile politice ale Țărilor Române și pentru unirea acestora sub un principe străin.

După reîntoarcerea în țară, este numit profesor de drept comercial la Colegiul „Sfântul Sava” din București (1857). Din 1859 activează în calitate de profesor la Facultatea de Drept a Universității din București, facultate la a cărei înființare contribuise. În 1871 a ocupat postul de rector al Universității din

București, iar în 1873 a fost numit decan al Facultății de Drept. A fost membru și ulterior director al Eforiei Școlilor. A îndeplinit numeroase funcții în guvernele post-unioniste. A ocupat funcția de ministru al Justiției în trei mandate (mai-iulie 1860, iulie 1860-aprilie 1861, 1868-1870), ministru al Afacerilor Externe în două mandate (aprilie 1873-ianuarie 1876, iulie 1879-aprilie 1881), ministru al Cultelor și Instrucțiunii Publice (iulie-octombrie 1860, ianuarie-aprilie 1874), șef al Consiliului de Stat al Învățământului (1863), vicepreședinte al Consiliului de Stat (1864).

În calitate de ministru de externe, a dus o politică externă echilibrată față de Imperiul Otoman și a jucat un rol activ în unificarea principatelor Moldovei și Valahiei.

Ca jurisconsult, face primul comentariu asupra dreptului comercial român, alcătuieste o culegere de legi și regulamente promulgate după Unire. A ridicat legea la rangul de scut pentru justificarea năzuințelor vitale ale poporului său.

A adus incontestabile contribuții și în planul vieții politice: începând cu procesul Unirii și făuririi României Mici, continuând cu războiul pentru neatârănare, cu revizuirea Constituției (din 1884), cu recunoașterea Agențiilor diplomatice de către Cancelariile europene și încheind cu semnarea necesarei Convenții comerciale româno-austro-ungare din anul 1875. A participat la înfăptuirea mai multor reforme legate de consolidarea autonomiei sta-

tului român.

A colaborat la ziarul „Pruncul român”, editat de Constantin A. Rosetti. Susținător ardent al ideii unioniste, fondează ziarul „Naționalul” (1857), în ale cărui pagini au fost promovate ideile unioniste ale vremii. Fondator al publicației „Pressa” (1868).

După alegerea lui Alexandru Ioan Cuza domn al Moldovei (1859), Vasile Boerescu, în calitatea sa de deputat în Adunarea Electivă a Bucureștilor, a cerut o ședință secretă în cadrul căreia a vorbit în numele partidei naționale precizând: „A ne uni asupra principiului Unirii este a ne uni asupra persoanei ce reprezintă acest principiu. Această persoană este Alexandru Ioan Cuza, domnul Moldovei! Să ne unim asupra acestui nume și posteritatea ne va binecuvânta, țara ne va întinde mâinile și conștiința noastră va fi împăcată că ne-am împlinit... o dorință sfântă”.

Vasile Boerescu a fost factorul subiectiv determinant în înfăptuirea actului istoric de la 24 ianuarie 1859. A făcut parte din delegația care a reprezentat România la Conferința de la Paris în 1866. A fost ales în Adunarea Constituantă care a dezbătut și a adoptat Constituția din 1866, în același an a fost ales în Parlamentul României.

Concomitent cu studiile universitare, a activat în cadrul emigrației române unioniste, publicând și unele broșuri: „Memoire sur la question politique et économique de la Moldo-Valachie” (1856), „La Roumanie après le traité de Paris du 30 mars

1856” etc.

A mai publicat: „Traité comparatif des délits et des peines au point de vue philosophique” (1857), „România după Tratatul de la Paris” (1857), „Explicarea Convenției relative la organizarea Principatelor (1858), „Explicarea condicii comerciale române” (1859), „Proiect de lege pentru reorganizarea instrucțiunii publice în România” (1863), „Mémoire sur la juridiction consulaire dans les Principautés Unies Roumaines” (1865), „Codicele române sau colecțiune de toate legile României”, 4 vol. (1873-1885), „Procesul societății financiare a României” (1877), „Chestiunea israelită” (1879), „Revizuirea Constituției și modificarea legii electorale” (1883), „Discursurile politice : 1859-1883”, 2 vol. (1910) etc.

#### Bibliografie selectivă:

**\*\*Boerescu, Vasile.** Chestiunea israelită. – București : [S. n.], 1879.

**\*\*Boerescu, Vasile.** Codicele române sau colecțiune de toate legile României : În 4 vol. / Vasile Boerescu. – București : [S. n.], 1873-1885.

**Boerescu, Vasile.** Discursuri politice : 1859-1883 / Vasile Boerescu. – București : Atelierele grafice Socec & Co., Societate Anonimă, 1910.

Vol. 1: 1859-1873. – 688 p.

Vol. 2: 1874-1883. – 1520 p.

**\*\*Boerescu, Vasile.** Explicarea condicii comerciale române / Vasile Boerescu. – București : [S. n.], 1859.

**\*\*Boerescu, Vasile.** Explicarea Convenției relative la organizarea Principatelor / Vasile Boerescu. – București : [S. n.], 1858.

**\*\*Boerescu, Vasile.** Mémoire présenté a la Conférence de Pa-

ris. – București : [S. n.], 1866.

**\*\*Boerescu, Vasile.** România după Tratatul de la Paris / Vasile Boerescu. – București : [S. n.], 1857.

\*\*\*

**Stan, Apostol.** Vasile Boerescu : (1830-1883) / Apostol Stan. – București : Editura Științifică, 1974. – 117 p.

\*\*\*

**Angheliescu, Constantin C.** Cei dintâi doctori în drept de la Paris : [Vasile Boerescu, unul dintre primii doctori în drept de la Paris] / Constantin C. Angheliescu // Revista de drept privat. – 2003. – Nr 4. – P. 105-120.

Boerescu, Vasile // Dicționar enciclopedic : În 7 vol. Vol. 1. – București: Editura Enciclopedică, 1993. – P. 235.

**Drăgoi, Gabriela.** Boerescu, Vasile / Gabriela Drăgoi // Dicționarul literaturii române: De la origini până la 1900. – București: Editura Academiei Române ; Editura „GUNIVAS”, 2002. – P. 113.

**Neagoe, Stelian.** Boerescu, Vasile / Stelian Neagoe // Neagoe, Stelian. Oameni politici români : Encicl. / Stelian Neagoe. – București : Machiavelli, 2007. – P. 81-83.

**Tașcă, Mihai.** Vasile Boerescu - printre primii români doctori în drept la Paris / Mihai Tașcă // Revista Institutului Național al Justiției. – 2014. – Nr 1. – P. 61.

N.-M. Ș.



**Oleg ARAMĂ**  
1925-2018

Matematician, doctor în matematică, inovator și profesor român, originar din Ba-

sarabia. Membru marcant al Școlii Clujene de Analiză Numerică și Teoria Aproximării.

S-a născut la 1 ianuarie 1925 la Tighina. A decedat la 6 martie 2018 la Cluj-Napoca.

A urmat Liceul „Gheorghe Barițiu”, Cluj și Liceul „Matei Basarab”, București (1939-1943). Își continuă studiile la Seminarul Pedagogic Universitar (1943-1947) și la Universitatea București, Facultatea de Științe (1943-1948).

Activitatea profesională o începe în calitate de asistent la Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca și la Universitatea din Cluj (1949-1956). A fost angajat în calitate de lector la Universitatea din Cluj (1956-1959), cercetător-matematician la Institutul de Calcul al Academiei Române (1959-1970), după care a activat la Universitatea de Medicină și Farmacie din Cluj-Napoca, inițial în calitate de lector (1970-1972), conferențiar (1970-1990), profesor (1990) și profesor consultant (1990-2000).

Este autor al modelelor matematice și cibernetice în farmaceutică și medicină, semnând un volum de „Aplicații ale matematicii în farmacie și medicină” (1987). De asemenea, a semnat mai multe studii științifice în reviste de specialitate din țară și de peste hotare.

A fost membru în comitetul de redacție la reviste de specialitate: „Studii și cercetări de matematică” (Cluj) (1959-1963), „Mathematica” (1959-1974), „Revue d'analyse numérique et de théorie de l'approximation” (1959-1974).

\*Carte sau articol apărute cu caractere rușe (chirilice).

\*\*Carte (lucrări) lipsă în fondul Bibliotecii Naționale.

Notă: Sursele bibliografice în rusă și în alte limbi slave ce utilizează caracterele chirilice sunt redată în original.

Distincții și mențiuni: Medalia Muncii (1963), Premiul „Gh. Țițeica” al Academiei Române (1965), Medalia „Meritul Științific” (1966), Medalia Universității de Medicină și Farmacie „60 ani de învățământ medical și farmaceutic” (1979), Medalia Universității de Medicină și Farmacie „Iuliu Hațieganu” „75 de ani de învățământ medical și farmaceutic 1919-1994” (1994), Medalia Universității de Medicină și Farmacie „Iuliu Hațieganu” „80 de ani de învățământ medical și farmaceutic românesc în Transilvania” (1999).

Din 2015 este membru de onoare al Institutului de Calcul „Tiberiu Popoviciu” din Cluj-Napoca.

**Bibliografie selectivă:**

**Aramă, Oleg.** Aplicații ale matematicii în farmacie și medicină. Vol. 1 / Oleg Aramă. – Cluj-Napoca : Dacia, 1987. – 262 p. : il. – (Biblioteca farmacistului).

\*\*\*

\*\***Andonie, Șt. M.** Oleg Aramă / Șt. M. Andonie // Andonie, Șt. M. Istoria matematicii în România. Vol. 3. – București : Editura Științifică, 1967.

\*\***Fornade, D.** Aramă, Oleg // Fornade, D. Personalități clujene (1800-2007): Dicționar ilustrat / D. Fornade. Cluj-Napoca: Casa Cărții de Știință, 2007.

**Deac, I.** Aramă, Oleg // Deac, I. Dicționar enciclopedic al matematicienilor. Vol. 1 / I. Deac. – Pitești: Editura Universității din Pitești, 2001. – (Seria Matematică Aplicată și Industrială; Nr 9).

\*\***Matematicieni români de pretutindeni / A. Georgescu, G.-V. Cîrlig, C.-L. Bichir [et al.].** – Pitești: Editura Pământul, 2006.

Oleg Aramă [Resursă electronică] // <https://ictp.acad.ro/ro/oleg-arama/> (accesat : 2.07.2019).

V.M.



**Silviu SOFRONI**  
1950

Medic chirurg, doctor habilitat în medicină, profesor universitar și cercetător științific.

S-a născut la 1 ianuarie 1950 la Zăicani, Râșcani, într-o familie de profesori de liceu.

Și-a făcut studiile la Institutul de Medicină din Chișinău, actualmente Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu” (1969-1975), apoi se specializează la Catedra de chirurgie.

Își continuă studiile de doctorat la Institutul Central de Tuberculoză din Moscova (1978-1983). Susține teza de doctor în medicină cu tema „Caracteristicile endoscopice ale formării și cicatrizării bontului bronșic după operațiile de pneumectomie, ocluzietranssternală transpericardială de bronhia principală la bolnavii de tuberculoză” (1983), iar în 1990 – pe cea de doctor habilitat în științe medicale cu tema „Диагностика и лечение послеоперационного остеомиелита грудины”.

A activat în calitate de cercetător științific la Catedra chirurgie generală condusă de profesorul Constantin Țăbărnă (1983-1990). A fă-

cut stagii peste hotare. Deține funcția de șef al Catedrei chirurgie generală a Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu” (1993-1999). Ulterior a deținut funcția de șef al Clinicii de Chirurgie Toracală a Universității de Medicină și Farmacie „Victor Babeș” din Timișoara. Revine la Chișinău și timp de șase ani deține funcția de șef al Departamentului chirurgie toracală, plastică și reconstructivă al Institutului Oncologic din Chișinău. Între 2004 și 2008 a activat în calitate de director al Institutului de Ftiziopulmonologie „Chiril Draganiuc” din Chișinău, apoi se concediază și pleacă din țară. Profesor universitar la Catedra chirurgie generală a Universității de Vest „Vasile Goldiș” din Arad (din 2008).

Și-a desfășurat activitatea de cercetare științifică în domeniul ftiziopneumologiei. A analizat cauzele principale, care duc la creșterea incidenței și cine sunt persoanele care se îmbolnăvesc de tuberculoză. A studiat factorii de risc în dezvoltarea bolilor nespecifice ale aparatului respirator (BNAR) la adulți, etapele și perspectiva dezvoltării chirurgiei tuberculozei pulmonare. A determinat structura și frecvența rezistenței medicamentoase în recidiva tuberculozei pulmonare. S-a implicat în activitățile de realizare a Programului Național de Control al Tuberculozei și oprirea răspândirii infecției tuberculoase.

A publicat peste 180 de lucrări științifice, inclusiv 13 monografii: „Riscul chirurgical, anestezie, operator și

scalele lui” (2004), „Situția epidemiologică și realizarea programului național de control al tuberculozei” (2006), „Factorii de risc în dezvoltarea bolilor nespecifice ale aparatului respirator” (2006), „Etapile și perspectiva dezvoltării chirurgiei tuberculozei pulmonare”, „Aportul chirurgiei la diagnosticul și tratamentul cancerului bronhopulmonar asociat de tuberculoza pulmonară” (2008), „Tratamentul chirurgical al concomitenței cancerului și tuberculozei pulmonare” (2008), „Managementul clinico-chirurgical în sindromul de venă cavă superioară” (2009) etc.

Titluri deținute: doctor honoris causa al Universității „Europeum” din Elveția, membru de onoare al Academiei de Chirurgie Estetică din Germania, membru onorific al Academiei de Științe din Elveția, membru al colegiilor de redacție la reviste de specialitate. Profesor universitar, doctor Silviu Sofroni îndeplinește înalta misiune de consul onorific al Republicii Moldova la Timișoara, reprezentant oficial al Camerei de Comerț a Republicii Moldova în România (din 2011).

#### Bibliografie selectivă:

Factorii de risc în dezvoltarea bolilor nespecifice ale aparatului respirator / Silviu Sofroni, Ana Moscovciuc, Gheorghe Țâmbalari [et al.] // Buletinul AȘM. Științe medicale. – 2006. – Nr 3. – P. 254-258.

Profilaxia secundară a afecțiunilor pulmonare nespecifice / Silviu Sofroni, Ana Moscovciuc, Gheorghe Țâmbalari [et al.] // Buletinul AȘM. Științe medicale. – 2007. – Nr 3. – P. 158-161.

Situția epidemiologică a tuberculozei în Republica Moldova și sarcinile Serviciului de fiziopneumologie / Silviu Sofroni, Nicolae Nalivaico, Constantin Iavorschi [et al.] // Buletinul AȘM. Științe medicale. – 2006. – Nr 2. – P. 10-13.

Situția epidemiologică și realizarea programului național de control al tuberculozei / Silviu Sofroni, Victor Burinschi, Constantin Iavorschi [et al.] // Buletinul AȘM. Științe medicale. – 2006. – Nr 2. – P. 14-17.

Situția epidemiologică și sarcinile Serviciului de fiziopneumologie în cadrul realizării Programului național de control și profilaxie a tuberculozei în Republica Moldova, 2006-2010 / Silviu Sofroni, Felicia Lupacescu, Nicolae Nalivaico [et al.] // Buletinul AȘM. Științe medicale. – 2007. – Nr 3. – P. 8-12.

**Sofroni, Silviu.** Aportul chirurgiei la diagnosticul și tratamentul cancerului bronhopulmonar asociat de tuberculoza pulmonară / Silviu Sofroni // Arta medica. – 2008. – Nr 6. – P. 3-6.

**Sofroni, Silviu.** Etapele și perspectiva dezvoltării chirurgiei tuberculozei pulmonare / Silviu Sofroni, Gheorghe Groza // Buletinul AȘM. Științe medicale. – 2006. – Nr 2. – P. 151-153.

**Sofroni, Silviu.** Managementul clinico-chirurgical în sindromul de venă cavă superioară / Silviu Sofroni, Valentin Martalog, Vladimir Șutkin // Arta medica. – 2009. – Nr 1. – P. 26-30.

**Sofroni, Silviu.** Posibilități de prelevare a lamboului osteomusculocutanat în corecția defectelor cutiei toracice / Silviu Sofroni // Arta medica. – 2008. – Nr 4. – P. 53-56.

**Sofroni, Silviu.** Riscul chirurgical, anestezic, operator și scalele lui / Silviu Sofroni, Victor Cojocaru, Dumitru Sofroni // Info-Med. – 2004. – Nr 3. – P. 41-42.

**Sofroni, Silviu.** Tratamentul

chirurgical al concomitenței cancerului și tuberculozei pulmonare / Silviu Sofroni // Sănătate publică, economie și management în medicină. – 2008. – Nr 5. – P. 142-145.

**Sofroni, Silviu.** Tratamentul chirurgical al sternomediastinitei cronice postoperatorii / Silviu Sofroni // Arta medica. – 2008. – Nr 4. – P. 3-7.

Structura și frecvența rezistenței medicamentoase în recidiva tuberculozei pulmonare / Silviu Sofroni, Valeriu Crudu, Dumitru Sain [et al.] // Buletinul AȘM. Științe medicale. – 2007. – Nr 3. – P. 46-55.

\*\*\*

**Sofroni, Silviu.** Globalisation comme source de la competition / Silviu Sofroni, Alexandru Gribincea // Intertext. – 2008. – Nr 3-4. – P. 88-91.

**Sofroni, Silviu.** Le français pour les hommes d'affaires / Silviu Sofroni // Intertext. – 2007. – Nr 1-2. – P. 92.

**Sofroni, Silviu.** Motivational aspects of second language learning / Silviu Sofroni, Olga Dimo // Intertext. – 2008. – Nr 1-2. – P. 91-94.

\*\*\*

**Baciu, Gheorghe.** Sofroni, Silviu / Gheorghe Baciu // Baciu, Gheorghe. Profesorii universitari, absolvenți ai USFM „Nicolae Testemițanu”. – Chișinău : [S. n.], 2012. – P. 203.

N.-M. Ș.



**Ion IACHIM**  
1950

Prozator, poet, publicist și pedagog.

S-a născut la 1 ianuarie 1950 la Codreanca, Strășeni.

Și-a făcut studiile la școala din satul natal (1957-1967). Urmează studiile la Facultatea de Filologie a Universității Pedagogice „Ion Creangă” din Chișinău (1968-1972). Face studii de doctorat la Institutul de Limbă și Literatură al Academiei de Științe a Moldovei (1975-1978). A ținut cursuri de limba și literatura română la Școala Medie Nr. 1 din satul Cărpineni (1972-1975, 1978-1996) și la Colegiul de Economie și Drept „Socrate” din Chișinău. Din 1997 lucrează în calitate de redactor la ziarul „Făclia”, din 2004 este redactor-șef al ziarului „Univers pedagogic pro”.

A debutat cu culegerea de povestiri „Întoarcere la mare”, urmată și de alte lucrări: „Cântă cucul în proverb” (coautor), „Teia”, „Istorie a expansiunilor rusești”, „Iapa lui Kolceak cu dinții de diamante”, „Brașoavă adevărată despre nemți și satul Lopatna”, „Apostol fără nimb : eseuri pedagogice”, „Lăcramioara, Iulia, Trăncănel, dragii mei elevi”, „Cireșe pentru Mareșal”, „Cum să scrii o sinteză pe nota zece”, „Amintirile pițigoiului Zbanț”, „Coroi cel hâtru sau două povești și o legendă plină de tâlc”, „Ninge aspru la Cotul Do-

nului”, „Sarcofagul cu iubite” etc.

Este membru al Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova și din România.

Mențiuni și distincții: laureat al Premiului de Stat în domeniul pedagogiei (1988), Medalia „Meritul Civic” (2010), Premiul „Romanul Anului” pentru volumul de proză „Cireșe pentru Mareșal”, acordat în cadrul Salonului Internațional de Carte pentru Copii (2012), laureat al săptămânalului „Literatura și arta” pentru proză (în mai multe rânduri).

*A se vedea și articolele din „Calendar Național 2000”. – Chișinău, 1999. – P. 9-11; „Calendar Național 2015”. – Chișinău, 2015. – P. 19.*

#### Bibliografie selectivă:

**Iachim, Ion.** Amintirile pițigoiului Zbanț / Ion Iachim ; pict. : Aurel Guțu. – Chișinău : Pontos, 2016. – 132 p. : il.

**Iachim, Ion.** Coroi cel hâtru sau Două povești și o legendă pline de tâlc / Ion Iachim ; red. : Serafima Iachim. – Chișinău : Pontos, 2017. – 24 p.

**Iachim, Ion.** Ninge aspru la Cotul Donului / Ion Iachim ; coord. : Vasile Șoimaru. – Chișinău : Serbia, 2017. – 244 p.

**Iachim, Ion.** Sarcofagul cu iubite / Ion Iachim. – Chișinău : Pontos, 2018. – 80 p.

**Iachim, Ion.** Teia / Ion Iachim. – Chișinău : Pontos, 2014. – 60 p.

\*\*\*

**Iachim, Ion.** Bibliotecara drăgușeancă: [activitatea Bibliotecii Publice din satul Drăgușenii Noi, raionul Hâncești] / Ion Iachim // Univers pedagogic pro. – 2010. – 1 apr. – P. 4.

**Iachim, Ion.** Ion Creangă, acest François Rabelais al românilor / Ion Iachim // Literatura și arta. – 2017. – 13 apr. – P. 4.

**Iachim, Ion.** Scriitorul cu sandalete de aur : [Spiridon Vangheli] / Ion Iachim // Literatura și arta. – 2016. – 8 dec. – P. 4.

\*\*\*

**Cuzuioc, Ion.** Ion Iachim : Un povestitor pentru toate vârstele! / Ion Iachim // Literatura și arta. – 2015. – 1 ian. – P. 4.

**Ghicov, Adrian.** Ion Iachim, vocația textului formativ / Adrian Ghicov // Univers pedagogic pro. – 2015. – 12 febr. – P. 7.

Iachim, Ion // Dicționarul general al literaturii române : Vol. 3 : E-K. – București : Univers Enciclopedic, 2005. – P. 545.

**Proca, Ion.** Învățătorul învățătorilor, Ion Iachim / Ion Proca // Pedagogi români notorii : (din Basarabia interbelică și postbelică) : În 3 vol. Vol. 2. – Chișinău : Pontos, 2015. – P. 279-284.

**Rusu, Nicolae.** Dăscăliind cu Ion Iachim / Nicolae Rusu // Literatura și arta. – 2015. – 2 iul. – P. 4.

N.-M. Ș.



**Maria MOCANU**  
1955

Interpretă de muzică folk și populară, cercetător științific în domeniul folclorului și etnografiei, editor.

S-a născut la 1 ianuarie 1955 la Giurgiulești, raionul Cahul.

Și-a făcut studiile la Școala medie din Giurgiulești (1962-1972), apoi la Facultatea de Filologie a Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din Chișinău (1972-1976). Pe parcursul carierei sale a desfășurat o activitate multiplă: pedagogică, științifică, artistică, jurnalistică și literară. A activat în calitate de pedagog în satul Manta, raionul Cahul (1976-



1980). A fost cercetător științific în cadrul Institutului de Cercetări Științifice în domeniul Pedagogiei (1981-1988), cercetător științific la Muzeul Republican de Literatură, Secția folclor (1988-1991) și cercetător științific la Institutul de Literatură și Folclor al Academiei de Științe a Moldovei, Secția folclor, actualmente Institutul de Filologie (1991-2010). În calitate de cercetător științific, a efectuat expediții folclorice în țară și în străinătate. Activitatea ei de bază însă o constituie cea de interpretă de muzică folk și de muzică populară.

Muzica acestei interprete își are originile în folclorul și tradițiile populare din sudul Republicii Moldova.

A debutat cu muzică folk în 1980, la Radio Moldova. Participă la manifestări artistice din Moldova, la spectacole de muzică folk și de muzică populară. A realizat înregistrări audio și un șir de emisiuni la radio TV din Moldova și România, întâlniri de creație cu publicul meloman din școli, instituții de învățământ superior, întreprinderi, biblioteci etc. A fost realizatoarea de emisiuni la mai multe posturi de radio și televiziune. Redactor prezentator al emisiunilor săptămânale de etnologie și muzică populară „Ethnos” și „Du-te, dor, pe la izvor” la Radio Antena C-Chișinău. Referent principal la cultură, învățământ, știință în Aparatul Președintelui Republicii Moldova (2010-2012), redactor prezentator al emisiunii de etnologie „Dor de izvor” la Radio România-Chișinău (din 2012). A editat mai multe discuri, casete, CD-uri cu muzică populară, folk, colinde și folclor autohton: „Spune-mi ceva”,

„Sus, mai sus, pe lângă cer”, precum și CD-urile „Ce să fac eu dorului?”, „Dorul de mine s-a prins”, „Vă colind Colindul Mare”, „Secunda care sunt eu” etc. Este autoarea volumelor: „Giurgiuleşti: Monografie etnofolclorică”, „Lin-pelin”, culegere de folclor, „Interviuri în do major”, „Colinde din sudul Basarabiei”, „Proverbe și zicători” din seria „Tezaur folcloric”, „Fața soarelui” etc.

Colaborează în cadrul Proiectului științific „Procese de modernizare a patrimoniului cultural imaterial din România și Republica Moldova. Fenomenul folclorismului și creația tradițională muzicală și literară”, încheiat între Institutul de Etnografie și Folclor „Constantin Brăiloiu” al Academiei Române, Institutul de Filologie și Institutul Patrimoniului Cultural al Academiei de Științe a Moldovei.

Titluri deținute: membru al Uniunii Muzicienilor din Moldova, membru al Uniunii Jurnaliștilor din Moldova, membru de onoare al Societății Culturale „Tibiscus” (Serbia), membru de onoare al Asociației Socio-Culturale „Mihai Eminescu” din Reggio Emilia (Italia), Artistă a Poporului.

Mențiuni și distincții: laureată a Concursului Republican de Romante „Crizantema de Argint”, Marele Premiu la Festivalul Internațional de Muzică Folk „Galbenă gutuie”, secțiunea interpretare.

*A se vedea și articolul din „Calendar Național 2015”. – Chișinău: BNRM, 2015. – P. 17-18.*

#### Bibliografie selectivă:

**Mocanu, Maria.** Vă colind Colindul mare / Maria Mocanu ; Muzică și versuri populare ; aranjament muzical : Dinu Mateevici, Sergiu Musteață și

Victor Buruiană ; foto : Anatol Mocanu, Angela Brașoveanu. – Chișinău : Etnomuzic, 2006. – CD.

\*\*\*

**Mocanu, Maria.** Fața soarelui : Povestiri pentru copii / Maria Mocanu. – Chișinău : [S. n.], 2018. – 32 p.

\*\*\*

**Mocanu, Maria.** „Avem nevoie de cântecul patriotic” : [interview cu interpreta de muzică folk Maria Mocanu] / consemnare : Victoria Bortă // Ziarul național. – 2014. – 22 aug. – P. 21.

**Mocanu, Maria.** Muzica folclorică este cea care-mi dă fiori : De vorbă cu Maria Mocanu, interpretă de muzică folk și populară / consemnare : Valeria Prodan // Noi. – 2017. – Nr 7. – P. 14-15.

\*\*\*

**Țopa, Tudor.** Maria Mocanu / Tudor Țopa // Localitățile Republicii Moldova : Itinerar documentar-publicistic il. : În 15 vol. Vol. 6 : Dre-G. – Chișinău : „Draghiștea”, 2006. – P. 554-556.

N.-M. Ș.



**Valerian DOROGAN**  
1955-2017

Specialist în domeniul dispozitivelor microelectronice cu semiconductori, doctor habilitat în științe tehnice, profesor universitar, inventator și prorector pentru cercetare și doctorat.

S-a născut la 3 ianuarie 1955 la Cotiujenii Mari, Soroca, într-o familie de învățători. A decedat la 5 octombrie 2017 la Chișinău.

Și-a urmat studiile la Facultatea de Electrofizică a Universității Tehnice a Moldovei, Specialitatea aparate cu semiconductori (1972-1977). A susținut teza de doctor în științe tehnice (1987) cu tema: „Elemente solare subțiri în baza heterostructurilor AlGaAs” și pe cea de doctor habilitat (1999) cu tema: „Dispozitive cu semiconductori pentru recepția radiației optice și tehnologii de confecționare pe baza epitaxiei din fază lichidă”. După absolvirea facultății, a urcat treaptă cu treaptă scara ierarhică a profesiei în cadrul Universității Tehnice a Moldovei: inginer (1977-1982), cercetător științific inferior (1982-1987), cercetător științific superior (1987-1993), cercetător științific principal (1993-2017), șef al Laboratorului științific de micro-optoelectronică (1990-2017), profesor universitar la Catedra de telecomunicații a Facultății de Radioelectronică și Telecomunicații a Universității Tehnice a Moldovei (2000-2017), prorector pentru cercetare științifică și doctorat (2001-2017). Profesor invitat la Darmstadt (Germania), în Franța, Belgia.

A făcut stagii peste hotare: în cadrul Institutului Fizico-Tehnic „Abram F. Ioffe” din Sankt-Petersburg (2007), stagiu în cadrul proiectului SCOPES (2005-2008), stagiu la Universitatea din Dalian, China (2011) etc.

S-a manifestat ca un cerce-

tător de o înaltă competență în domeniul fizicii și ingineriei.

Domeniile de cercetare științifică ale profesorului Valerian Dorogan sunt: fizica semiconductoarelor și dielectricilor; tehnologia materialelor și structurilor semiconductoare; dispozitivele micro-optoelectronice; conversia fotovoltaică.

În calitate de prorector pentru cercetare și doctorat al Universității Tehnice a Moldovei, a participat activ la reorganizarea domeniului de cercetare și inovare în colaborare cu omologii săi de la universitățile din Moldova și colegii de la Academia de Științe a Moldovei. A fost un promotor al dezvoltării, în Republica Moldova, a unei societăți bazate pe cunoaștere. A contribuit la dezvoltarea și modernizarea învățământului ingineresc în Republica Moldova. Expert coordonator al Comisiei de experți „Tehnologii informaționale, Electronică, Telecomunicații” a Consiliului Suprem pentru Știință și Dezvoltare Tehnologică pe lângă Guvernul Republicii Moldova. Expert, pe parcursul multor ani, în cadrul Consiliului Național de Atestare și Acreditare cu contribuții importante la acreditarea organizațiilor din sfera științei și inovării și la pregătirea și atestarea cadrelor științifice de înaltă calificare. A fost coordonatorul mai multor proiecte și granturi naționale și internaționale destinate cercetării-dezvoltării.

A fost inițiatorul și organizatorul unor evenimente legate de memoria persona-

lităților științifice și culturale din Republica Moldova și din întreg spațiul românesc.

Autor și coautor a cca 400 de lucrări științifice publicate în prestigioase reviste de specialitate. Autor a 23 de brevete de invenție, fiind menționate cu 1 medalie de aur, 7 de argint, 2 de bronz. Medaliat cu circa 60 de medalii și diplome speciale la Saloanele Naționale și Internaționale de Inventică de la Chișinău, România, Belgia, Elveția, Moscova, Ucraina, China.

Secretar științific al Colegiului de redacție al revistei „Meridian ingineresc”, membru al Colegiului de redacție al revistelor „Intellectus” și „Fizica și tehnologii moderne”.

Titluri deținute: membru de onoare al Academiei de Științe Tehnice a României, membru al Asambleii Academiei de Științe a Moldovei, al Consiliului director al Secției științe exacte și economice a Academiei de Științe a Moldovei, membru corespondent al Academiei Româno-Americane (ARA), membru de onoare al Forumului Inventatorilor Români, Om Emerit al Republicii Moldova.

Mențiuni și distincții: Diploma de onoare a Ministerului Industriei al Republicii Moldova (2004); Marele Premiu al AGEPI (Chișinău, 2005); „Meritul Științific” al Societății Inventatorilor din România (2005); Medalia de argint „60 de ani ai Academiei de Științe a Moldovei” (2006); Ordinul Științific „Gogu Constantinescu” în grad de Comandor al Societății Inventatorilor din România (2006); Ordinul Științific „Aurel Vlaicu”; Or-

dinul „Leonardo da Vinci”; „Cupa de Aur” a Forumului Inventatorilor Români; Inventator de Elită, clasa a II-a, Institutul Național de Inventică Iași; Premiul și Insigna de Onoare a Universității Tehnice „Gheorghe Asachi” din Iași; Medalia „Dimitrie Cantemir” etc.

#### Bibliografie selectivă:

Conferința Tehnico-Științifică a Colaboratorilor, Doctoranzilor și Studenților : 15-17 noiembrie 2007 : În 3 vol. / col. red. : Valerian Dorogan. – Chișinău : UTM, 2007.

Vol. 1. – 510 p.

Vol. 2. – 539 p.

Vol. 3. – 580 p.

Strategii de management, inginerie și tehnologii în transporturi : Materialele conferinței practico-științifice : 28 octombrie 2005 / com. de org. : Valeriu Dorogan [et al.]. – Chișinău : UTM, 2006. – 150 p. : il.

\*\*\*

Cercetarea variației costurilor cablajului imprimat în proiectarea sistemelor încorporate / Valerian Dorogan, Vitalie Secrieru, Sergiu Zaporojan [et al.] ; Universitatea Tehnică a Moldovei // Meridian ingineresc. – 2012. – Nr 1. – P. 28-31.

Lampă stradală Led42 – posibilitatea asamblării în Republica Moldova / Valerian Dorogan, Vitalie Secrieru, Serghei Vieru [et al.]; Universitatea Tehnică a Moldovei // Conferința Științifică „Telecommunications, Electronics and Informatics”, Chișinău, 20-23 mai 2015. – Chișinău : UTM, 2015. – P. 114-116.

Metode optice de măsurare a microfibrului diametrului miezului și grosimii învelișului / Valerian Dorogan, Vitalie Secrieru, Eugeniu Munteanu [et al.]; Universitatea Tehnică a Moldovei // Conferința Științifică „Telecommunications, Electronics and Informatics”, Chișinău, 20-23 mai 2015. – Chișinău : UTM, 2015. – P. 387-389.

Modul universal pentru sinteza mesajelor cu voce multilingve / Valerian Dorogan, Serghei Tincovan, Iurie Soroceanu [et al.]; Universitatea Tehnică a Moldovei // Conferința Științifică „Microelectronics and Computer Science”, Chisinau, 19-21 octombrie 2017. – Chișinău : UTM, 2017. – P. 278-281.

\*\*\*

A cost-performance analysis of embedded systems for low and medium-volumes applications / Valerian Dorogan, Vitalie Secrieru, Sergiu Zaporojan [et al.] ; Universitatea Tehnică a Moldovei // Meridian ingineresc. – 2012. – Nr 2. – P. 28-32.

Birefractive effects in quantum wells / Valerian Dorogan, Andrei Dorogan, Nicolae Syrbu [et al.] ; Technical University of Moldova // Conferința Științifică „International Conference on Nanotechnologies and Biomedical Engineering”, Chisinau, 23-26 septembrie 2015. – Chișinău : UTM, 2015. – P. 58-59.

Birefringence in quantum wells / Valerian Dorogan, Andrei Dorogan, Nicolae Syrbu [et al.] ; Technical University of Moldova; Institute of Applied Physics; Academy of Sciences of Moldova // Conferința Științifică „Telecommunications, Electronics and Informatics”, Chișinău, 20-23 mai 2015. – Chișinău : UTM, 2015. – P. 84-89.

Interband optical transitions in the region of exciton resonances in In<sub>0.3</sub>Ga<sub>0.7</sub>As/GaAs quantum wells / Valerian Dorogan, Andrei Dorogan, Nicolae Syrbu [et al.] ; Technical University of Moldova ; Institute of Applied Physics; Academy of Sciences of Moldova // Moldavian journal of the physical Sciences. – 2012. – Nr 4. – P. 319-332.

Microwire measurement device / Valerian Dorogan, Eugen Muntean, Sergiu Zaporojan [et al.] ; Technical University of Moldova // Conferința Științifică „Microelectronics and Computer Science”, Chisinau, 19-21 octombrie 2017. – Chișinău : UTM, 2017. – P. 41-44.

Polarization sensible devices based on birefringent crystals / Valerian Dorogan, Nicolae Syrbu, Andrei Dorogan [et al.] ; Technical University of Moldova // Conferința Științifică „Health Technology Management”, Chișinău, 6-7 octombrie 2016. – Chișinău : UTM, 2016. – P. 83-84.

Resonance Raman Scattering and Excitons Optical Orientation in CuGaSe<sub>2</sub> Crystals / Valerian Dorogan, Victor Zalamai, Nicolae Syrbu [et al.] ; Institute of Applied Physics, Academy of Sciences of Moldova, Technical University of Moldova // Conferința Științifică „Microelectronics and Computer Science”, Chisinau, 19-21 octombrie 2017. – Chișinău : UTM, 2017. – P. 111-114.

Resonance Raman scattering and excitonic spectra in TlInS<sub>2</sub> crystals / Valerian Dorogan, Nicolae Syrbu, Zalamai Victor [et al.] ; Institute of Applied Physics, Academy of Sciences of Moldova, Technical University of Moldova // Journal of luminescence. – 2015. – Nr 160. – P. 195-201.

\*\*\*

Dorogan Valerian // Cercetători și inventatori din Republica Moldova : (Prezentare succintă) : P. a 3-a. – Chișinău : AGEPI, 2004. – P. 57-58.

**Țărălungă, Ecaterina.** Dorogan Valerian / Ecaterina Țărălungă // Țărălungă, Ecaterina. Enciclopedia identității românești : Personalități. – București : Litera Internațional, 2011. – P. 272.

N.-M. Ș.



**Ion POSTOLACHE**  
1940

Biolog, chimist și pedagog.  
S-a născut la 3 ianuarie  
1940 la Ruseeni, Edineț.

Și-a făcut studiile la Facultatea Zootehnie a Institutului Agricol „Mihail Frunze” din Chișinău, actualmente Universitatea Agrară de Stat din Moldova (1957-1962); Facultatea Biologie și Chimie a Institutului Pedagogic „Taras Șevcenco” din Tiraspol (1964-1967).

A ocupat posturile științifico-didactice: profesor de chimie la Școala medie din Grimăncăuți, raionul Edineț (1965-1967), Colegiul de medicină din Bălți (1967-2000), profesor și șef de studii la Colegiul de Medicină din Bălți (1977-1979), Liceul Teoretic „Ion Creangă” și Colegiul Pedagogic „Ion Creangă” (din 2000). Deținătorul gradului didactic superior.

Domeniu de cercetare științifică: metodică predării chimiei.

A publicat: „Metodica rezolvării problemelor de determinare a formulelor chimice” (2001), „Rezolvarea problemelor la chimie prin metoda algedrică” (2003).

Stagii științifice: Metodica predării chimiei, la Institutul Politehnic din Minsk și la Institutul Politehnic din Dne-

propetrovsk (1981, 1989), Psihopedagogie la Institutul de Perfecționarea Cadrelor Didactice la Chișinău (1999), Stagiul de formare „Curriculum. Evaluare. Consiliere și orientare școlară și profesională. Ameliorare școlară” la București (2001).

**Bibliografie:**

**\*\*Postolache, Ion.** Metodica rezolvării problemelor de determinare a formulelor chimice / Ion Postolache. – Bălți : [S. n.], 2001.

**\*\*Postolache, Ion.** Rezolvarea problemelor la chimie prin metoda algedrică / Ion Postolache. – Bălți : [S. n.], 2003.

\*\*\*

Postolache, Ion // Universitari bălțeni : Dicționar biobibliogr. / alcăt. : Elena Scurtu, Maria Foteșcu ; red. resp. : Elena Harconiță. – Bălți : [S. n.], 2005. – P. 513.

N.-M. Ș.



**Valentina TĂZLĂUANU**  
1950

Critic de teatru și cinema, eseist, publicist, scriitor, director al revistei „Sud-Est cultural” (din 1990).

S-a născut la 5 ianuarie 1950, în satul Druță, raionul Râșcani. A absolvit Facultatea de Jurnalistică a Universității de Stat din Chișinău (1971). Își începe cariera profesională în calitate de redactor la Radioul Național (1971-1973). A activat în calitate de

redactor la Comitetul de Stat pentru Edituri (1973-1977), șef al secției Artă la săptămânalul „Literatura și arta” (1977-1990), viceministru al Culturii (1997-2000).

Fondator și redactor-șef al revistei trimestriale de cultură, artă și civilizație „Sud-Est” (1990). Din anul 2004 publicația apare într-o formulă înnoită și se intitulează „Sud-Est cultural”. Conform fondatoarei, „revista contribuie la afirmarea creației literare contemporane din Republica Moldova, este conectată la valorile culturale românești actuale și oferă un larg spațiu pentru dezbateri culturale și civice”.

A debutat editorial cu volumul de eseuri, cronici, sinteze literar-teatrale și culturale „Măsura de prezență” (1991), după care semnează și alte volume de eseuri: „Discursuri paralele” (2005), „Lumea după Hamlet” (2011), „Ceea ce rămâne” (2015).

A semnat prefețe, articole pentru câteva antologii de dramaturgie („Patru texte, patru autori”, 2000; „Teatru”, 2004) și a realizat câteva traduceri. S-a afirmat și în calitate de scenarist la studioul cinematografic „Moldova-film” (documentarul „Nu te vom uita, Moldova”, 1979). De asemenea, publică în ziare și reviste de profil, numeroase studii, eseuri și articole, în care abordează, inclusiv, viața teatrală și cinematografică din Republica Moldova. Este organizator și coordonator al Colocviilor revistei „Sud-Est”, cu participări internaționale.

Membriu al juriilor la mai multe festivaluri teatrale.

Este membru al Uniunii Teatrale din Republica Moldova; membru al Uniunii Jurnaliștilor din Republica Moldova (1978); membru al Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova (1993); membru al PEN-clubului; membru al Uniunii Scriitorilor din România, filiala Chișinău.

Distincții, premii și titluri: Medalia „Mihai Eminescu” (2000); Premiul UNITEM pentru critică teatrală (2009); Maestru în Artă (2009); Premiul Ministerului Culturii „Constantin Stere” în domeniul literaturii, pentru volumul de eseuri „Ceea ce rămâne” (2016).

*A se vedea și articolul din „Calendar Național 2005”. – Chișinău: BNRM, 2004. – P. 11.*

#### Bibliografie selectivă:

Revista „Sud-Est cultural” [Resursă electronică] // <http://sudestcultural.blogspot.com> (accesat : 4.07.2019).

**Tăzlăuanu, Valentina.** Ceea ce rămâne / Valentina Tăzlăuanu; cop. Mihai Bacinschi. – Chișinău : Arc, 2015. – 103 p.

**Tăzlăuanu, Valentina.** Discursuri paralele / Valentina Tăzlăuanu. – Chișinău : Arc, 2005. – 216 p.

**Tăzlăuanu, Valentina.** Lumea după Hamlet / Valentina Tăzlăuanu. – Chișinău : Lumina, 2011. – 235 p.

*Rec.: Khalil-Butucioc, Dorina. Valentina Tăzlăuanu. Lumea după Hamlet. Chișinău: Editura Lumina, 2011, 235 p. / Dorina Khalil-Butucioc. – Arta. Seria Arte Audio-Vizuale. – 2012. – P. 209-210.*

*Rec.: Nechit, Irina. O privire laser asupra scenei în „Lumea după Hamlet” [Resursă electronică] / Irina Nechit // <http://www.jc.md/o-privire-laser-asupra-scenei-in-lumea-dupa-hamlet/> (accesat : 4.07.2019).*

**Tăzlăuanu, Valentina.** Măsura de prezență / Valentina Tăzlăuanu; prez. grafică: A. Macovei. – Chișinău : Hyperion, 1991. – 236 p.

\*\*\*

**Tăzlăuanu, Valentina.** Așteptare și absurd / Valentina Tăzlăuanu // Sud-Est cultural. – 2014. – Nr 1/2. – P. 101-105.

**Tăzlăuanu, Valentina.** „Cultura este concepută în RM ca o „doamnă de companie”: Interviu cu Valentina Tăzlăuanu, eseistă, critic de teatru, red.-șef al rev. „Sud-Est cultural” / interviu realizat de Irina Nechit // Jurnal de Chișinău. – 2010. – 16 apr. – P. 15.

**Tăzlăuanu, Valentina.** Romanul ca opțiune teatrală / Valentina Tăzlăuanu // Sud-Est cultural. – 2015. – Nr 1. – P. 66-70.

**Tăzlăuanu, Valentina.** Teatrul ca exercițiu al libertății / Valentina Tăzlăuanu // Sud-Est cultural. – 2015. – Nr 4. – P. 73-80.

\*\*\*

**Khalil-Butucioc, Dorina.** Rezistența prin cultură a Valentinei Tăzlăuanu / Dorina Khalil-Butucioc // Arta. – 2015. – P. 152-153 ; [Resursă electronică]. – URL : // [https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag\\_file/152\\_153\\_Rezistent%20prin%20cultura%20a%20Valentinei%20Tazlauanu.pdf](https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/152_153_Rezistent%20prin%20cultura%20a%20Valentinei%20Tazlauanu.pdf) (accesat : 4.07.2019).

**Nechit, Irina.** „Valentina Tăzlăuanu : Ideea că frumusețea va salva lumea îi consolează doar pe melancolici” / Irina Nechit // Jurnal de Chișinău. – 2019. – 2 aug. – P. 10.

Valentina Tăzlăuanu [Portret] : [critic de teatru, Maestru în Artă : 65 de ani] // Teatru. – 2014. – Nr 14. – P. 69.

V. M.



**Doina BADEA**  
1940-1977

Cântăreață de muzică ușoară, populară și române.

S-a născut la 6 ianuarie 1940, la Craiova. A decedat la 4 martie 1977, la București.

A urmat cursurile școlii primare și liceale în orașul natal. În paralel, a frecventat și cursurile Conservatorului „Cornetti” din Craiova și a făcut parte din corul Ansamblului Artistic „Nicolae Bălcescu”. A făcut studii de canto la Școala Populară de Artă din Craiova, absolvind-o în 1958. A făcut parte din colectivul corului Filarmonicii de Stat „Oltenia”, în calitate de coristă și solistă în concerte.

A debutat în 1960 pe scena Teatrului Muzical din Deva, distingându-se printr-o voce aparte, cu un ambitus puternic. În 1963 a fost angajată la Teatrul de Revistă „Constantin Tănase” din București. A fost prezentă la ediții ale Festivalului „Maria Tănase”, organizate la Craiova, la Festivalul Național de la Mamaia. A cântat la Savoy, la Sala Palatului, la Sala Radio, sub bagheta maestrului Sile Dinicu. A susținut recitaluri la Festivalul Internațional „Cerbul de Aur”, edițiile din anii 1968 și 1971. După numeroase apariții la radio și TV, a participat la turnee naționale și

internaționale, iar apariția sa pe renumita scenă „Olympia” din Paris a fost unul dintre succesele sale de notorietate (1965), Israel (1972, 1974). A înregistrat mai multe discuri la „Electrecord” și a lansat mai multe șlagăre: „Ploaia și noi”, „Vechiul pian”, „Romanța inimii”, „De ce pari trist”, „Cred în fericirea noastră”, „La un pas de fericire”, „Nu vreau să văd pe nimeni trist”, „Se-ntorc vapoarele”, „Mai spune-mi că nu m-ai uitat”, „Cântau privighetori”, „Mi-e dor de ochii tăi”, „Deschide fereastra!”, „Tu”, „De unde știi vioară, tu”, „Vioara”, „Păstrează-mă doar pentru tine”, „Cum n-ai văzut”, „Cânta un matelot”, „Îmi cântă la fereastră marea”, „Spre soare zburăm”, „Lacrimi de fericire”, „Nimeni”, „Când ți-a bătut în geam iubirea”, „Vara nu are sfârșit”, „Poate odată vom trăi din amintiri”, „Te iubesc”, „Barcarolă”, „Cum e iubirea”, „Dintotdeauna pe acest pământ” etc.

Timbrul cald, virtuțile interpretative și probitatea artistică sunt numai câteva dintre calitățile care au impus-o pe Doina Badea ca una dintre cele mai populare și îndrăgite soliste de muzică ușoară din România. Calitățile vocale i-au permis interpretei și abordarea cu succes a muzicii populare: „Lung e drumul Gorjului”, „Mi-am pus busuioc în păr”, „Hăulita” etc. De asemenea, a cântat și romanțe: „De ți-ar spune poarta ta”, „Romanța inimii”, „În cârciumioara unde cântă un cobzar” etc. Însă celebritatea i-a adus-o interpretarea muzicii ușoare. Supranumită „Dalida a României”, avea un fel al ei propriu de a inter-

preta orice melodie, o rezonanță particulară a tonurilor. Nu semăna cu nimeni, nu ar putea fi imitată. Doina Badea este o apariție singulară, până și cei indiferenți îi recunosc unicitatea. A murit în timpul cutremurului devastator din 4 martie 1977, împreună cu soțul și cei doi copii.

**Mențiuni și distincții:** Premiul de interpretare la Festivalul Național de la Mamaia din 1963, cu melodia „Spre soare zburăm” de George Grigoriu și din 1964 cu melodiile „Tu” de Vasile Veselovschi și „Nimeni” de Henri Mălineanu din 1967; Marele Premiu cu piesa „Dintotdeauna pe acest pământ”; Premiul de interpretare la Festivalul de Muzică Ușoară de la Sopot (1967); Premiul II la Festivalul Internațional de la Bratislava (1969); Diploma de onoare a juriului.

#### Bibliografie:

Badea Doina // Dicționar enciclopedic: În 7 vol. Vol. 1. – București: Ed. Encicl., 1993. – P. 162.

**Caraman Fotea, Daniela.** Badea Doina / Daniela Caraman Fotea // Caraman Fotea, Daniela. Meridianele cântecului. – București: Editura Muzicală, 1989. – P. 53-54.

**Marcu, George.** Badea Doina / George Marcu, Rodica Ilinca // Marcu, George. Dicționarul personalităților feminine din România. – București: Meronia, 2009. – P. 33.

**Ștefănescu, Mircea M.** Doina Badea / Mircea M. Ștefănescu // Ștefănescu, Mircea M. Telerecording: Întâlniri cu muzica ușoară: Eseuri. Interviu. – București: Editura Muzicală a Uniunii Compozitorilor, 1972. – P. 43.

N.-M. Ș.



**Rodica STURZA**  
1960

Chimist, doctor habilitat în chimie, cercetător, inventator și profesor universitar.

S-a născut la 6 ianuarie 1960 la Caracușeni Vechi, Briceni, descendentă dintr-o familie de profesori.

Urmează studiile gimnaziale și liceale la școala din localitate, apoi Facultatea de Chimie și Tehnologie Chimică a Universității de Stat din Moldova (1976-1981), doctoratul în cadrul Institutului de Fizică Aplicată al Academiei de Științe a Moldovei (1983-1988). La Institutul de Chimie și Tehnologie Chimică al Academiei de Științe a Lituaniei susține teza de doctor în științe chimice cu tema „Proprietăți electrochimice ale anozilor titan-dioximanganici obținuți prin metoda cu scânteii electrice” (1989), iar pe cea de doctor habilitat în științe tehnice în 2008, cu tema „Principii teoretice și practice de fortificare a alimentelor cu micronutrimente: iod, fier, calciu”.

A activat în calitate de colaborator științific inferior la Catedra de chimie fizică a Universității de Stat din Moldova (1981-1983); colaborator științific la Laboratorul de electroflotație al Institutului de Fizică Aplicată al Academiei de Științe a Moldovei (1988-1990); conferențiar la Catedra de terminologie apli-

cată a Academiei de Științe a Moldovei (1990-1992); conferențiar universitar (1992); prodecan la Inginerie și Management în Industria Alimentară (1993-2005); șef la Catedra de chimie a Universității Tehnice din Moldova (2005-2007). Din 2007 deține funcția de director al Centrului Național de Verificare a Calității Producției Alcoolice.

Începând cu anul 2010, pune bazele pregătirii prin doctorat la specialitatea „Control și certificare a produselor alimentare”.

A făcut stagieri și formare complementară peste hotare în cadrul: Universității „Jean Monet”, Saint-Etienne, Franța; Universității Laval, Québec, Canada; Universității „Paul Sabatier”, Toulouse, Franța; la Universitatea Nouă din Bulgaria etc.

Domenii de activitate științifică: tehnologia produselor alimentare fortificate, tehnologia produselor de panificație, tehnologia produselor lipidice, inofensivitatea și controlul calității alimentelor, certificarea produselor alimentare.

Contribuțiile sale fundamentale au fost axate pe conceptul tehnologic despre rolul alimentației, conform căruia procedeele de transformare a materiilor prime agricole trebuie să asigure păstrarea valorii lor biologice; diminuarea adaosului aditivilor de origine sintetică prin valorificarea coloranților, aromelor și antioxidanților de origine naturală; stabilitatea organoleptică, fizico-chimică și oxidativă a alimentului în perioada de păstrare; siguranța produsului ajuns pe masa consumatorului.

A propus principiile te-

oretice și practice noi ale procedeele tehnologice de fortificare a uleiurilor vegetale cu iod, fier, calciu, care se înscrie în recomandările UNICEF și OMS privind politica alimentară și nutriția. Cercetările efectuate s-au încununat cu elaborarea unor tehnologii principial noi de restabilire a conținutului de micronutrimente în alimente și asigurarea unei biodisponibilități adecvate.

Participă la proiecte naționale și internaționale, granturi de cercetare sau transfer tehnologic. Coordonator al proiectelor de cercetare: „Elaborarea unor tehnologii avansate de fortificare a produselor alimentare cu iod și potasiu pe bază de surse vegetale locale”, „Tehnologii de prelucrare a materiei prime agricole și de păstrare a producției agroalimentare cu consum redus de energie”, „Cercetări privind contaminarea produselor vinicole cu ohratoxină”, „Investigarea căilor de contaminare a vinurilor produse în Republica Moldova cu derivații fialaților” etc. Participă la multiple activități de expertiză naționale și internaționale.

Deținătoare a 12 brevete de invenție, transmise întreprinderilor pentru fabricarea alimentelor fortificate cu micronutrimente.

Autor și coautor al lucrărilor: „Probleme rezolvate și teste la chimie” (2001), „Principii moderne de analiză a alimentelor” (2006), „Principii teoretice și practice de fortificare a alimentelor cu micronutrimente: iod, fier, calciu” (2008), „Carența de fier în alimentație și modalități de eradicare” (2008), „Procese fizico-chimice și coloidale în sisteme alimen-

tare” (2012), „Autenticitatea și inofensivitatea produselor uvologice” (2017), „Utilizarea materiei vegetale din fructe de măceș, cățina albă și păducel în tehnologie de panificație”, „Compuși biologic activi de origine horticolă pentru alimente funcționale” (2018) etc.

Titluri deținute: doctor honoris causa al Universității „Ștefan cel Mare” din Suceava, membru corespondent al Academiei de Științe a Moldovei; membru al comisiei de experți în chimie a Consiliului Național de Acreditare și Atestare, membru al Comisiei de experți în tehnică a Consiliului Național de Acreditare și Atestare, expert în certificarea produselor alimentare, expert al secției „Development des methodes d'analyse des vins” (OIV), membru al colectivului de autori ai dicționarilor explicative pentru știință și tehnologie, membru al colegiului de redacție al unor reviste științifice naționale și internaționale.

Deținătoarea locului I la Concursul „Profesorul anului 2005”, Universitatea Tehnică din Moldova.

#### **Bibliografie selectivă:**

Autenticitatea și inofensivitatea produselor uvologice : Metode de analiză și de prevenire a contaminării / Rodica Sturza, Boris Găină, Roxana Elena Ionete [et al.]. – Chișinău : MS Logo, 2017. – 264 p. : fig., tab.

**Ghendov-Moșanu, Aliona.** Compuși biologic activi de origine horticolă pentru alimente funcționale : Monografie / Aliona Ghendov-Moșanu ; red. șt. : Rodica Sturza ; Universitatea Tehnică a Moldovei. – Chișinău : Tehnica UTM, 2018. – 236 p. : scheme, tab.

Metode fizico-chimice : Indi-

cații metodice privind efectuarea lucrărilor de laborator / Rodica Sturza, Iurie Subotin, Svetlana Haritonov; red.: Eugenia Balan. – Chișinău: Tehnica-UTM, 2018. – 60 p.: fig., tab.

Metode optice de analiză: Îndrumar de laborator / Rodica Sturza, Iurie Subotin, Veronica Amarii; red. resp.: Veronica Amarii. – Chișinău: Tehnica-UTM, 2002. – 89 p.

**Sturza, Rodica.** Carența de fier în alimentație și modalități de eradicare: Monografie / Rodica Sturza, Olga Deseatnicov, Valentin Gudumac. – Chișinău: Tehnica-UTM, 2008. – 232 p.: tab.

**Sturza, Rodica.** Inofensivitatea produselor uvologice: Metode de analiză și de prevenire a contaminării / Rodica Sturza, Boris Găină; Academia de Științe a Moldovei; Universitatea Tehnică a Moldovei. – Chișinău: Tehnica-UTM, 2012. – 216 p.

**Sturza, Rodica.** Principii moderne de analiză a alimentelor: Monografie / Rodica Sturza. – Chișinău: Tehnica-UTM, 2006. – 310 p.: fig.

**Sturza, Rodica.** Principii teoretice și practice de fortificare a alimentelor cu micronutrimente: iod, fier, calciu: Teză de doctor habilitat / Rodica Sturza. – Chișinău: [S. n.], 2008. – 268 p.

**Sturza, Rodica.** Probleme rezolvate și teste la chimie / Rodica Sturza; red. resp.: Ana Verejan. – Chișinău: Tehnica-UTM, 2001. – 246 p.

**Sturza, Rodica.** Procese fizico-chimice și coloidale în sisteme alimentare: Monografie / Rodica Sturza, Olga Deseatnicov; Universitatea Tehnică a Moldovei. – Chișinău: Tehnica-UTM, 2012. – 279 p.

\*\*\*

**Sturza, Rodica.** Analyses physico-chimique en agro-alimentaire / Rodica Sturza, Iurie Subotin. – Chișinău: Tehnica-

UTM, 2003. – 248 p.: fig.

\*\*\*

**Găină, Boris.** Problema calității mediului și a produselor vitivinicole / Boris Găină, Gheorghe Arpentin, Rodica Sturza // Agricultura Moldovei. – 2008. – Nr 4. – P. 12-14.

**Ghendov-Moșanu Aliona.** Utilizarea materiei vegetale din fructe de măceș, cățina albă și păducel în tehnologie de panificație / Aliona Ghendov-Moșanu, Rodica Sturza, Antoanela Patraș; Universitatea Tehnică a Moldovei; Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară „Ion Ionescu de la Brad”, Iași // Conferința „Perspectivele și Problemele Integrării în Spațiul European al Cercetării și Educației”, Cahul, 7 iunie 2017. Vol. 1. – Cahul: Tipografia „CentroGrafic” SRL, 2017. – P. 283-286.

Influența condițiilor de extracție asupra compoziției și activității antioxidante a extractelor liposolubile de măceșe / Rodica Sturza, Violina Popovici, Aliona Ghendov-Moșanu [et al.]; Universitatea Tehnică a Moldovei; Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare pentru Tehnologii Izotopice și Moleculare // Meridian ingineresc. – 2018. – Nr 1. – P. 23-27.

**Sârghi, Constantin.** Analiza comparativă a profilului aromei vinului muscat obținut prin tehnologia clasică și criomacerare / Constantin Sârghi, Mariana Vrâncean, Rodica Sturza // Viticultura și vinificația în Moldova = Виноградарство и виноделие в Молдове. – 2011. – Nr 1. – P. 15-17.

Utilizarea extractului de păducel pentru fabricarea cremei de brânză funcționale / Rodica Sturza, Liliana Popescu, Maria-Loredana Soran [et al.]; Universitatea Tehnică a Moldovei; Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare pentru Tehno-

logii Izotopice și Moleculare // Akademos. – 2018. – Nr 4. – P. 45-51.

\*\*\*

Antimicrobial activity of rose hip and hawthorn powders on pathogenic bacteria / Rodica Sturza, Daniela Cojocari, Greta Balan [et al.]; Technical University of Moldova; „Nicolae Testemițanu” State University of Medicine and Pharmacy // Journal of engineering science. – 2018. – Nr 4. – P. 100-107.

Inhibiting of accidental pathogenic microbiota in meat products with berry powders / Rodica Sturza, Daniela Cojocari, Elizaveta Sandulachi [et al.]; Technical University of Moldova; „Nicolae Testemițanu” State University of Medicine and Pharmacy // Journal of engineering science. – 2019. – Nr 1. – P. 114-122.

\*\*\*

**Roșca, Denis.** Sturza Rodica / Denis Roșca // Roșca, Denis. Cartea de aur a Basarabiei și a Republicii Moldova. – Chișinău: Pontos, 2016. – P. 533.

N.-M. Ș.



**Grigore BELOSTECINIC**  
1960

Economist, specialist în marketing și logistică, doctor habilitat, profesor universitar, academician, om politic.

Din anul 2001 esre rectorul Academiei de Studii Economice din Moldova; președinte al Consiliului Rectorilor din



Moldova (CRM) (2014, reales în 2018).

S-a născut la 7 ianuarie 1960, în satul Voinova, raionul Strășeni.

Dupa absolvirea școlii din satul natal (1975), a studiat la Colegiul Industrial și Economic din Moldova (1975-1979), apoi la Facultatea de Economie a Comerțului de la Universitatea de Stat din Chișinău (1979-1983) și la Institutul de Economie „G.V. Plehanov” din Moscova (1986-1989). În 1989 și-a susținut teza de doctor în economie, în 1999 a obținut titlul de doctor habilitat în științe economice. Profesor universitar (2000).

Stagii de documentare științifică: Germania (1994, 2004), SUA (1995, 2003), Polonia (2002), Marea Britanie, Suedia (2003), Olanda, Irlanda de Nord, Lituania (2004), Elveția (2006).

Își începe activitatea profesională în calitate de asistent, Catedra merceologie a Universității de Stat din Moldova (1983-1986) și asistent universitar la Catedrele economie a comerțului și merceologie a Universității de Stat din Moldova (1990-1991). Din anul 1991 până în prezent activează la Academia de Studii Economice din Moldova, ocupând funcțiile: lector superior, conferențiar, profesor universitar, șef Catedră marketing (1994-2002), decan al Facultății de Marketing (1991-1998) și rector al ASEM (din 2001).

A dezvoltat o amplă activitate în calitate de conducător sau coordonator al unor programe/proiecte de cercetare, naționale și internaționale,

cu un impact major în viața științifică și economică din Republica Moldova: „România și Republica Moldova. Potențialul competitiv al economiilor naționale. Posibilități de valorificare pe piața internă, europeană și mondială” (2003); „Direcții și posibilități de asigurare și dezvoltare a competitivității în condițiile Republicii Moldova” (2010); „Factori și criterii ai competitivității economice”; „Elaborarea modelelor de dezvoltare regională prin formarea clusterelor” (2008-2009); „Dezvoltarea competitivității și creșterea economică durabilă în contextul economiei bazate pe cunoaștere, globalizării și integrării regionale și europene” (2010-2014); „Prioritățile relațiilor economice și comerciale între Republica Moldova și Ucraina în contextul cooperării transfrontaliere și integrării europene” (2010-2011); „Economia bazată pe cunoaștere ca factor de creștere a competitivității economice a Republicii Moldova” (2011-2014); „Managementul competitivității economice a Republicii Moldova în contextul proceselor de globalizare și integrare regională și europeană” (2011-2012).

Rezultatele activității sale de cercetare au fost materializate în mai multe lucrări, inclusiv volume de autor (unele în colaborare), articole și studii publicate, atât în română, cât și în limbi de circulație universală, apărute în reviste și culegeri de specialitate din Chișinău sau București, Bulgaria, Ucraina, Polonia, Egipt etc. Este autorul mai multor cursuri și suporturi pentru

studentii și masteranzii de la ASEM și a prezentat comunicări la zeci de simpozioane, foruri științifice, desfășurate în Republica Moldova și peste hotare.

Activitatea editorial-redacțională: membru al Colegiului de redacție al ediției „Enciclopedia Moldovei”, președinte al Colegiului de redacție al ediției anuale „Analele Academiei de Studii Economice din Moldova”; membru al Consiliului de redacție al revistei „Fin-Consultant”; membru al Consiliului de redacție al revistei „Sănătate publică. Economie și management în medicină”; membru al Colegiului de redacție al Buletinului Universității Petrol-Gaze din Ploiești, seria Științe Economice (din 2008); membru al Colegiului de redacție al revistei „Management general”, editată de Facultatea de Management din Brașov a universității „Spiru Haret” (din 2008); membru al colectivului editorial al revistei „Management of Sustainable Development”, Universitatea „Lucian Blaga”, Sibiu (din 2009); membru al Colegiului de redacție al revistei „Calitatea – acces la succes”, România (din 2009); membru al colectivului editorial al „Ovidius University Annals of Economics”, Universitatea „Ovidius”, Constanța (din 2009). Din anul 2009 este redactor-șef al revistei științifico-didactice „Economică”, ASEM.

Conducător științific la teze de doctor în științe economice la specialitatea marketing, logistică (din 1995).

Membru corespondent (2007), membru titular (2012) al Academiei de Științe a Moldovei.

Alte titluri deținute: membru corespondent (2003) și membru de onoare (2005) al Academiei Româno-Americane de Științe și Arte; membru de onoare al Institutului Național de Cercetări Economice al Academiei Române (2004); membru de onoare al Asociației Italiene de Logistică (2005); membru corespondent al Academiei Internaționale de Management (2006). De asemenea, este președinte al Asociației Economistilor din Moldova (din 2001), membru al Plenarei și membru al Comisiei de atestare a Consiliului Național de Acreditare și Atestare al Republicii Moldova (2002-2008), membru al Consiliului de conducere al Camerei de Comerț și Industrie a Republicii Moldova (din 2002), membru al Asambleii Academiei de Științe a Moldovei (din 2004), membru al Colegiului Ministerului Economiei și Comerțului al Republicii Moldova (din 2003), membru al Plenarei Consiliului pentru Știință și Dezvoltare Tehnologică al Academiei de Științe a Republicii Moldova (2004-2012), președinte al Asociației Moldo-Italienne de Logistică (AMILOG) (din 2006), membru al Biroului executiv al Consiliului economic pe lângă prim-ministrul Republicii Moldova (2006-2008), membru al Consiliului economic pe lângă prim-ministrul R. M. (din 2014).

Este doctor honoris causa al Universității de Stat de Economie și Comerț din Kiev; doctor honoris causa al Universității „Ovidius” din Constanța (2008) și al Universității „Lucian Blaga” din

Sibiu (2009); doctor honoris causa al Universității Economice „D. Țenov” (Bulgaria, 2010).

A fost deputat în Parlamentul Republicii Moldova de legislatura a XIX-a și a XX-a (2010-2015).

Distincții: Ordinul de Onoare al Republicii Moldova (2009), Ordinul Republicii (2016).

*A se vedea și articolele din „Calendar Național 2010”. – Chișinău: BNRM 2009. – P. 21-23; „Calendar Național 2015”. – Chișinău: BNRM, 2015. – P. 31-33.*

#### Bibliografie selectivă:

ASEM : 20 de ani de istorie în imagini : Album / Grigore Belostecinic (coord.), Vasile Șoimaru ; design : Simion Zamșa. – Chișinău : Quant, 2011. – 56 p.

**Belostecinic, Grigore.** Edificarea economiei cunoașterii prin educație : Monografie colectivă / Grigore Belostecinic, Eugenia Feuraș; Academia de Studii Economice a Moldovei. – Chișinău : ASEM, 2016. – 278 p. : fig., tab.

**Belostecinic, Grigore.** Istoria ASEM: 20 de ani de ascensiune / Grigore Belostecinic, (coordonator), Nicolae Brânzilă, A. Prodan. – Chișinău: Ed. ASEM, 2011. – 488 p.

**Belostecinic, Grigore.** Securitatea economică a statului: teorie, metodologie, practică / Grigore Belostecinic, V. Sacovici, E. Moiseenko. – Chișinău: Ed. ASEM, 2011 – 174 p.

Doctori honoris causa ai Academiei de Studii Economice a Moldovei / Grigore Belostecinic (coord.), Nicolae Brânzilă, Andrei Prodan, Silvia Ghinculov ; Academia de Studii Economice a Moldovei. – (Ed. a 2-a). – Chișinău : ASEM, 2016. – 106 p. : fot.

\*\*\*

**Белостечник Гр.** Маркетин-

говые/ бенчмаркетинговые исследования конкуренции Гр., Белостечник, Ю. Ларюшин, Р. Крупнов. – Москва : Издательство МЭА, 2014 – 286 p.

\*\*\*

Grigore Belostecinic – promotor al științei și învățământului economic : studiu bibliografic. – Chișinău: ASEM, 2010 – 302 p.

\*\*\*

**Belostecinic, Grigore.** Competitivitatea și creșterea economică în contextul economiei bazate pe cunoaștere, integrării regionale și europene / Grigore Belostecinic, B. Chistruga, Gh. Iliadi // Academos. – 2014. – Nr 1 (32). – P. 11-16.

Grigore Belostecinic [Resursă electronică] // <http://ase.md/cv/grigore-belostecinic-cv.html>. – (accesat : 9.07.2019).

V. M.



**Veaceslav BACHIȚCHI**  
1950

Pictor și pedagog.

S-a născut la 7 ianuarie 1950 la Fântânița, Drochia.

Și-a făcut studiile la Școala Republicană de Arte Plastice „Iliia Repin” din Chișinău, actualmente Colegiul Republican de Arte Plastice „Alexandru Plămădeală” (1972-1976), clasa profesorului Stanislav Babiuc; Institutul de Arte Plastice din Kiev, pictură de șevalet, atelierul maestrului și profesorului

Alexandr M. Lopuhov (1976-1982).

Activitatea profesională și-a început-o în calitate de profesor la Colegiul Republican de Arte Plastice „Alexandru Plămădeală” (din 1982).

A semnat mai multe lucrări de peisaje, natură statică și portrete: „Metamorfoze”, „Transformarea”, „Eden”, „Exod”, „Idol”, „Pastorală”, „Mori de vânt”, „Din trecut”, „Megaron”, „Vama”, „Plenar”, „Snopii”, „Babilon XXI”, „Țara Legendelor”, „Ploaie de meteoriți”, „Vernisaj” etc.

Debutază cu pictură în cadrul expoziției „Sportul și educația fizică”, Muzeul Național de Artă a Moldovei (1983). A inaugurat expoziții personale la Chișinău (1989-2002, 2004-2007, 2010-2018); de grup la Tighina, Bălți, Chișinău, Saloanele Moldovei, Bacău, România (1991-2018) etc. Vernisează expoziții și în străinătate: Germania, Grecia, România etc. Lucrările sale întregesc colecțiile de stat și cele particulare din Republica Moldova, România, Ucraina, Germania, Olanda, Israel, Franța, Italia, SUA, Rusia, Cehia, Elveția, Turcia, Ungaria, Canada, Grecia etc. Participă la tabere de creație plastică naționale și internaționale.

Promovează tradițiile realiste, într-un limbaj plastic. Recurge la texte biblice și mitologice, pe care le reactualizează ca viabile să reflecte preocupările omului contemporan și viața spirituală la zi. Valorifică din plin calitățile culorilor ce le ordonează, de regulă, în game complexe, conform principiului

complementarelor.

Titluri deținute: membru al Uniunii Artiștilor Plastici din Republica Moldova și membru al Asociației Internaționale a Artiștilor Plastici UNESCO.

Mențiuni și distincții: Diploma Ministerului Învățământului al Republicii Moldova, Diploma Ministerului Culturii al Republicii Moldova, Premiul Muzeului de Arte din Bacău (România) la Expoziția „Saloanele Moldovei”, Premiul III și II la Expoziția-Concurs „Iubite plai natal”, Chișinău.

*A se vedea și articolul din „Calendar Național 2010”. – Chișinău: BNRM, 2009. – P. 20.*

#### Bibliografie selectivă:

**Bachițchi, Veaceslav.** Din ciclul: „Manuscrite” = From the series: „Manuscripts”, 2017 / Veaceslav Bachițchi // Bienala Internațională de Pictură, Chișinău 2017 = Internațional Painting Biennial, Chisinau 2017. – Chișinău : [S. n.], 2017. – P. 83.

**Bachițchi, Veaceslav.** Din ciclul: „Pelegrin”, 2015 / Veaceslav Bachițchi // Bienala Internațională de Pictură, Chișinău 2015 = Internațional Painting Biennial, Chisinau 2015. – Chișinău : [S. n.], 2015. – P. 91.

**Bachițchi, Veaceslav.** Din trecut / Veaceslav Bachițchi // Artă contemporană din Moldova = Изобразительное искусство Молдовы : живопись, скульптура, графика, декоративно-прикладное искусство : [Альбом] : Pictură, sculptură, grafică, artă decorativă : [Album]. – Москва : Галарт, 2013. – P. 24.

**Bachițchi, Veaceslav.** Ploaie de meteoriți : Pictură / Veaceslav Bachițchi // Bienala Internațională de Pictură, Chișinău 2013 = Internațional Painting Biennial, Chisinau 2013. – Chișinău : [S.

n.], 2013. – P. 71.

**Bachițchi, Veaceslav.** Vernisaj : Pictură / Veaceslav Bachițchi // Bienala Internațională de Pictură, Chișinău 2009 = International Painting Biennial, Chisinau 2009. – Chișinău : [S. n.], 2009 – P. 26.

\*\*\*

**Colesnic, Iurie.** Bachițchi Veaceslav / Iurie Colesnic // Colesnic, Iurie. Colegiul Republican de Arte Plastice „Alexandru Plămădeală” : Ghid encicl. / Iurie Colesnic. – Chișinău : Museum, 2008. – P. 38-39.

N.-M. Ș.



**Stepan KUROGLO**  
1940-2011

Poet, prozator, doctor în istorie și etnolog de origine găgăuză.

S-a născut la 9 ianuarie 1940 la Dimitrești, Ismail, plasa Ivănești, România, actualmente Dmitrievka, raionul Bolgrad, regiunea Odesa. A decedat la 23 iunie 2011 la Chișinău.

Absolvent al Facultății de Istorie și Filologie a Universității de Stat din Moldova, Specialitatea istorie (1962).

A activat în calitate de profesor de istorie și director de școală în satul Dmitrievka (1962-1969); colaborator științific la Institutul de Arheologie, la Secția de etnografie și studiere a artelor, al Aca-

demiei de Științe a Moldovei (1972-1986); șef la Departamentul cultura găgăuză din cadrul Academiei de Științe a Moldovei (1987-1996).

Debutează cu volumul de versuri „Surâsul soarelui” (Bik kazak güneş, 1969).

A făcut cercetări asupra numelor de origine găgăuză. A fondat Asociația Științifică Istorico-Culturală „Tezaurul găgăuzilor”.

Este membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova, precum și cetățean de onoare al Găgăuziei.

*A se vedea și articolul din „Calendar Național 2010”. – Chișinău: BNRM, 2009. – P. 25-26.*

**Bibliografie:**

**Bulgar, Stepan.** Gagauz halkın istoriyasi, kulturasi hem adetleri : 1-2 klaslara deyni üürenmäk kiyadi / Stepan Bulgar, Stepan Kuroglu, Anna Stoletneya. – Chișinău : Univer Pedagogic, 2007. – 72 p. : il.

**Radova-Karanastas, Olga.** Русско-гагаузский разговорник = Rusça-gagauzça sözleşmäk kiyadi / Olga Radova-Karanastas, Stepan Kuroglu ; redactor: Petri Çebotar. – Комрат : [S. n.], 2016. – 185 p. \*\*\*

**Бондаренко, Наталья.** Степан Курогло и его роль в развитии культуры гагаузов : к постановке проблемы / Наталья Бондаренко, Алла Папцова // Международная студенческая научно-практическая конференция „Știință, Educație, Cultură” = Международная студенческая научно-практическая конференция „Наука, Образование, Культура”. – Комрат : [S. n.], 2017. – P. 25-26.

\*\*\*

**Dolgan, Mihail.** Stepan Kuroglu // Iubire de metaforă : O

antologie a poezilor-absolvenți ai Universității de Stat din Moldova : În 2 vol. Vol. 2 / Mihail Dolgan. – Chișinău : USM, 2001. – P. 434-440.

Ștefan Kuroglo // Literatura și arta. – 2011. – 30 iun. – P. 2.

N.-M. Ș.



**Marta TRANCU-RAINER  
1875-1950**

Prima femeie medic chirurg din România, medic obstetrician de seamă, din prima jumătate a secolului al XX-lea.

S-a născut la 25 septembrie 1875 la Târgu Frumos, Iași. A decedat la 9 ianuarie 1950 la București. Provine dintr-o familie înstărită a unor negustori armeni, Lazăr Trancu și Ana Ciomac. Prietena de viață a doctorului Iosif Rainer, cunoscut umanist și întemeietorul învățământului modern de anatomie din România.

După finalizarea externatului secundar de fete din Iași (1890), a urmat cursurile Institutului Liceal de Domnișoare din Iași (1890-1894), apoi cursurile Facultății de Medicină din Iași (1894-1899). Urmează și un curs de Medicină Internă la Spitalul Clinic „Colțea” din București, unde studiază anatomia patologică cu Victor Babeș.

Obține titlul de doctor în medicină și chirurgie cu dreptul de liberă practică a medicinei în țară cu teza „Hematomul subperitoneal pelvin” (1899).

Și-a început activitatea de medic în calitate de dirigintă a stabilimentului de hidrologie de la Slănic Moldova (1898). Între anii 1900 și 1903 a fost asistentă la Clinica Obstetricală de la Facultatea de Medicină din Iași. Începând cu anul 1905, a făcut un stagiu de patru ani ca medic secundar la Serviciul chirurgie a Spitalului Clinic „Colentina” din București. A început să profeseze, după ce a fost întâmpinată de dezaprobarea colegilor bărbați, care considerau o glumă faptul că o femeie dorește să devină medic chirurg. Mobilizată în Primul Război Mondial, cu gradul de maior, a realizat numeroase intervenții chirurgicale prin care a salvat sute de vieți. A condus concomitent Spitalele „Colțea”, cel al „Școlii de Poduri și Șosele” și Spitalul de Chirurgie instalat în Palatul Regal, la cererea Reginei Maria. „Cele două erau mereu împreună în marile spitale și în spitalele de campanie, în mijlocul răniților de război” (dr. V. Terențiu). În perioada 1915-1916 Marta Trancu Rainer devine medicul curant al reginei Maria, al fiicelor acesteia, principeselor Mărioara și Ileana, al principesei moștenitoare Elena, cu care va păstra o corespondență amiabilă din anul 1921 până la abolirea monarhiei în decembrie 1947. Continuă să profeseze ca medic chirurg și după terminarea războiului, dar paralel a practicat, la cabinetul său particular, și gineco-

logia. La început de secol XX era cunoscută în București ca unul dintre cei mai buni și mai solicitați medici ginecologi. A fost și o lucrătoare de elită pe terenul publicisticii medicale și în special pe acela al biologiei. A luptat întreaga sa viață pentru demnitatea profesiei sale și, mai ales, pentru recunoașterea în interiorul breslei medicale, a capacităților de muncă de care au dat dovadă femeile doctor.

Titluri deținute: membru corespondent al Academiei Române de Medicină (1935), recunoscându-i-se astfel activitatea de cadru didactic universitar; membru onorific al Societății Române de Biologie.

I s-a acordat Ordinul „Regina Maria” clasa I, semnat de regele Ferdinand (1919).

#### Bibliografie:

**Brătescu, Gheorghe.** Trancu-Rainer, Marta / Gheorghe Brătescu // Brătescu, Gheorghe. Din tradițiile medicinei și ale educației sanitare: studii și note. – București : Editura Medicală, 1978. – P. 459.

**Căuș, Bogdan.** Trancu-Rainer, Marta / Bogdan Căuș // Căuș, Bogdan. Figuri de armeni din România: dicț. – București : Ararat, 1997. – P. 203-204.

**Marcu, George.** Trancu-Rainer, Marta / George Marcu, Rodica Ilinca // Marcu, George. Dicționarul personalităților feminine din România / Cuvânt înainte : Gabriela Creția. – București : Meronia, 2009. – P. 219.

\*\*Prima femeie chirurg a țării : [Trancu-Rainer, Marta] // Jurnalul național. – 2006. – 30 mar.

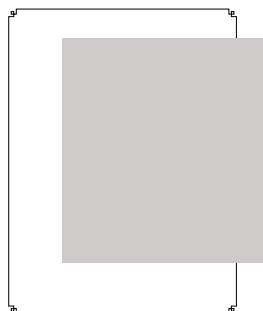
\*\*\*

DoctorițareginelorRomâniei-Catchy [Resursă electronică] // <https://www.catchy.ro> > doctori-

ta-reginelor-romaniei (accesat : 17.06.2019).

Marta Trancu-Rainer, prima femeie chirurg din Romania [Resursă electronică] // <https://www.medijobs.ro> > Camera de odihna (accesat : 17.07.2019).

N.-M. Ș.



### Bătălia de la Vaslui 1475

Confruntarea de lângă Vaslui, cunoscută și ca bătălia de la Podul Înalt, a avut loc la 10 ianuarie 1475, între armatele aliate creștine moldo-maghiaro-polone, sub comanda lui Ștefan cel Mare și oastea otomano-munteană, sub conducerea lui Suleiman Pașa. În pofda diferenței mari de forțe, turcii au suferit o înfrângere zdrobitoare, pierzând, după spusele unor cronicari, o mare parte a armatei, aproximativ 40 mii de luptători musulmani. A fost considerată cea mai mare înfrângere a Islamului în fața unei armate creștine, voievodul moldovean fiind numit de către Papa Sixtus al IV-lea „Principe al creștinătății”.

Conflictul a apărut ca urmare a sistării plății tributului anual de 2000 de ducați Porții Otomane, acesta fiind plătit încă din vremea lui Petru Aron (1451), cât și a încercărilor domnului Moldovei de a scoate Țara Ro-

mânească de sub influența Porții, prin înlăturarea lui Radu cel Frumos. În același timp, otomanii doreau extinderea influenței la Marea Neagră, prin dobândirea Chilie și a Cetății Albe. Spre sfârșitul anului 1474, prin ordinul sultanului Mehmed al II-lea, se întreprinde o campanie în Moldova, cu scopul pedepsirii.

Anticipând primejdia atacului turcesc, Ștefan cel Mare, având cca 40.000 de oșteni, a solicitat ajutor de la regii Ungariei și Poloniei. A trimis o scrisoare și către Papa de la Roma, cu rugămintea ca suveranul pontif să intervină pe lângă alți principii și regi ai Europei, pentru a-și uni eforturile contra turcilor. Singurele ajutoare au fost 2000 de ostași din Polonia, precum și 5000 de secui și 1800 de maghiari, veniți din partea regelui Ungariei, Matia Corvin.

Domnul moldovean își aștepta adversarul la sud de Vaslui, în valea îngustă a Bârladului, într-un loc numit Podul Înalt, pregătind și o organizare militară ingenioasă. Valea fiind mlăștinoasă și flancată pe ambele laturi de dealuri împădurite, făceau imposibilă o desfășurare largă a trupelor invadatoare. Ștefan și-a întărit tabăra cu șanțuri, iar în pădurile de pe flancuri a plasat artileria. Lupta s-a dat dimineața, în condiții de ceață. Un detașament dotat cu buciume, trâmbețe și tobe, i-a atras pe otomani într-o mlaștină, apoi artileria a început să tragă. La momentul potrivit, Ștefan a atacat cu cavaleria în flancul drept al inamicului, stârnind panică și învâlmășeală. Valea strâmtă a Bârladului nu a

permis otomanilor să se desfășoare, iar atacul pedestrimii în flancul stâng al otomanilor a decis soarta bătăliei, aceasta fiind considerată cea mai importantă și cea mai impresionantă victorie a lui Ștefan cel Mare asupra turcilor.

Revenit la Suceava, Ștefan își anunța victoria principilor creștini, arătând că „*am mers împotriva dușmanilor Creștinătății, i-am biruit și i-am călcat în picioare și pe toți i-am trecut prin ascuțișul sabiei noastre*”. El îndemna, totodată, la continuarea luptei, armata otomană fiind slăbită în urma dezastrului de la Vaslui, fiind conștient că sultanul nu putea lăsa nerăzbutată o asemenea înfrângere. O nouă campanie otomană, condusă de însuși sultanul Mehmed al II-lea, a avut loc în 1476, soldată cu înfrângerea lui Ștefan la Războieni.

**Bibliografie selectivă:**

**Cupșa, Ion.** Bătălia de la Vaslui: 10 ianuarie 1475 / Ion Cupșa. – București : Editura Militară, 1975. – 68 p.

**Valentin, Radu.** Bătălia de la Podul Înalt: 10 ianuarie 1475 / Radu Valentin. – București : Albatros, 1972. – 134 p.

\*\*\*

Bătălia de la Vaslui/Podul Înalt (10 ianuarie 1475) [Resursă electronică] // [http://enciclopediaromaniei.ro/wiki/B%C4%83t%C4%83lia\\_de\\_la\\_Vaslui/Podul\\_%C3%8Enalt\\_\(10\\_ianuarie\\_1475\)](http://enciclopediaromaniei.ro/wiki/B%C4%83t%C4%83lia_de_la_Vaslui/Podul_%C3%8Enalt_(10_ianuarie_1475)) (accesat : 1.07.2019).

\*\*Bătălia de la Vaslui // Enciclopedia bătăliilor din istoria românilor / coord. : George Marcu. – București : Editura Meronia, 2011. – 346 p.

Bătăliile de la Podul Înalt și Războieni în cronică turcești // Cugetul. – 2004. – Nr 3. – P. 66-

69.

**Ceapă, Iurie.** Bătălia de la Vaslui / Iurie Ceapă // Oastea Moldovei. – 2007. – 17 mar. – P. 10.

**Ețco, Diana.** Bătălia de la Podul Înalt : 10 ianuarie 1475 / Diana Ețco // Moldova. Serie nouă. – 2008. – Nr 2. – P. 8-11.

**Malița, Mircea.** Cuminența pământului: Strategii de supraviețuire în istoria poporului român / Mircea Malița. – București : Corint, 2010. – P. 33-36.

**Negrei, Ion.** Vaslui. 10 ianuarie 1475 / Ion Negrei // Cugetul. – 2004. – Nr 4. – P. 49-52.

**Rezachevici, Constantin.** Bătălia din 10 ianuarie 1475. De ce la sud de Vaslui? / Constantin Rezachevici // Magazin istoric. – 2004. – Nr 2. – P. 15-18.

V. M.



**Viorel NACU**  
1965

Medic ortoped-traumatolog, doctor habilitat în medicină, cercetător științific și profesor universitar.

S-a născut la 12 ianuarie 1965 la Grozești, Nisporeni, într-o familie de intelectuali.

A absolvit școala de cultură generală din satul natal cu medalie de aur. Urmează studiile la Facultatea de Medicină Generală a Institutului de Medicină din Chișinău, actualmente Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”

(1982-1988). S-a specializat în domeniul chirurgiei generale (1990). A efectuat secundariatul clinic (1998-2000) și multiple perfecționări în ortopedie și traumatologie în cadrul Facultății de Perfecționare a Medicilor a Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu” și peste hotare. A susținut teza de doctor în științe medicale cu tema „Preparate bioplastice în optimizarea regenerării la dereglarea osteogenezei reparatorii post-traumatice” (2001), iar pe cea de doctor habilitat în 2010 cu tema „Grefe tisulare în optimizarea regenerării osoase posttraumatice dereglate”. În domeniul cercetării științifice, și-a perfecționat cunoștințele la Institutul de Cercetări al Asociației de Osteosinteză din Davos (2002). A realizat un stagiu în orașul Nantes, Franța; un stagiu practic în cadrul programului „Fulbright” în New York, SUA (2007-2008); un stagiu la Banca de Țesuturi Umane, spitalul St. Louis, Paris, un curs avansat la Banca de Țesuturi, Terapie Celulară și Medicină Regenerativă, Barcelona, Spania. În 2014 a absolvit masteratul în Managementul Sănătății Publice.

Își începe activitatea pedagogică în calitate de asistent la Catedra chirurgie operatorie și anatomie topografică (1988), ulterior, succesiv, exercită funcțiile de lector superior (1993), conferențiar universitar (2003), profesor universitar (2011). A activat în calitate de șef de studii la catedră. În același timp îndeplinește și funcția de șef al Laboratorului de ingine-

rie tisulară și culturi celulare al Spitalului Republican de Ortopedie și Traumatologie, contribuind substanțial la organizarea, dotarea și instruirea cercetătorilor și lucrătorilor auxiliari în domeniul tehnologiilor celulare. În 2008 a fost acreditat de către Comisiile de limbă engleză și limbă franceză din cadrul Universității de Stat din Moldova pentru a ține cursuri universitare în aceste două limbi. Profesează cu succes în patru limbi: franceză, engleză, română și rusă.

Ține cursuri și lecții practice la Facultățile de Medicină, Stomatologie, pentru rezidenți și medici practicieni la profilul chirurgical. A activat, prin cumul, ca medic ortoped-traumatolog în Secția ortopedie a Centrului Național Științifico-Practic de Medicină Urgentă (1991-2011). A participat activ în proiecte de cercetare naționale și internaționale (2006-2010). Din 2011 este numit în funcția de șef al Băncii de Țesuturi și Celule Umane din Republica Moldova, organizată și dotată, sub egida lui Viorel Nacu, aici fiind pregătiți și specialiști în domeniu.

A contribuit considerabil la diversificarea grefelor procesate în bancă și utilizate în Sistemul Național de Sănătate, la implementarea Programului de Stat „Regenerare prin terapie celulară a organelor și țesuturilor afectate”. A participat la elaborarea statutului Comitetului de bioetică, creat în cadrul Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu” din 2012 și este membru al acestui comitet.

A elaborat și a inclus în procesul de studii al Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu” o disciplină nouă, ca și curs opțional „Medicina regenerativă”. Participă la numeroase congrese, conferințe, simpozioane naționale și internaționale, în cadrul cărora promovează știința autohtonă și imaginea țării noastre.

Este conducător științific la teze de diplomă, teze de master și la cele de doctor în științe medicale. Activitatea științifică și didactică a lui Viorel Nacu s-a soldat cu lucrări științifice: monografii, articole publicate în reviste cu factor de impact, citări în reviste internaționale, lucrări metodice didactice, ghiduri: „Preparate bioplastice în optimizarea regenerării la dereglarea osteogenezei reparatorii posttraumatice” (2001), „Obiectivele și standardele în predarea protecției civile” (2008), „Optimizarea regenerării osoase posttraumatice dereglate” (2010), „Grefe tisulare în optimizarea regenerării osoase posttraumatice dereglate”, „Dispozitive și metode inovative în procesarea țesuturilor biologice”, „Istoricul dezvoltării transplantului de țesuturi și celule” etc.

Titluri deținute: membru al Asociației Anatomicștilor, Histologilor și Embriologilor din Republica Moldova (din 1990); al Societății de Ortopedie și Traumatologie din Republica Moldova (din 1991); membru al Societății Mondiale de Inginerie Tisulară TERMIS (din 2011); al Societății de Inginerie Biomedicale din Moldova (din

2012); al Alianței Europene pentru Știință, Inginerie Medicală și Biologică (din 2012).

Mențiuni și distincții: medalii: de aur, argint, bronz la diverse expoziții internaționale de inventică; diplome de excelență.

*A se vedea și „Calendar Național 2015”. – Chișinău: BNRM, 2015. – P. 35.*

#### Bibliografie selectivă:

Anatomie clinică și chirurgie operatorie a capului și gâtului : [pentru uzul studenților] / Viorel Nacu, Serghei Suman, Boris Topor [et al.]. – Chișinău : CEP Medicina, 2018. – 415 p. : il.

**Nacu, Viorel.** Grefe tisulare în optimizarea regenerării osoase posttraumatice dereglate : Studiu experimental și clinic : Teză de doctor habilitat / Viorel Nacu. – Chișinău : [S. n.], 2010. – 253 p.

**Nacu, Viorel.** Obiectivele și standardele în predarea protecției civile : Îndrumar instructiv-metodic / Viorel Nacu, Iurie Bacalov, Pavel Ciobanu. – Chișinău : CEP USM, 2008. – 217 p. : il.

**Nacu, Viorel.** Optimizarea regenerării osoase posttraumatice dereglate / Viorel Nacu. – Chișinău : [S. n.], 2010. – 188 p.

**Nacu, Viorel.** Preparate bioplastice în optimizarea regenerării la dereglarea osteogenezei reparatorii posttraumatice : Studiu experimental și clinic : Teză de doctor / Viorel Nacu. – Chișinău. – [S. n.], 2001. – 165 p.

\*\*\*

Determinarea toxicității cronice a unui nou compus medicamentos combinat / Viorel Nacu, Vladimir Gudumac, Sergiu Valica [et al.] // Buletinul AȘM. Științe medicale. – 2016. – Nr 1. – P. 214-219.

Dispozitive și metode inovative în procesarea țesuturilor biologice / Viorel Nacu, Vitalie Cobzac, Alexandru Ursu [et al.]

// Intellectus. – 2017. – Nr 2. – P. 81-90.

Medicina regenerativă în restabilirea țesuturilor scheletice / Viorel Nacu, Vitalie Cobzac, Tatiana Țâmbalari [et al.] // Arta medica. – 2017. – Nr 2. – P. 30-33.

Metoda de modelare a leziunilor de tipul pemfigusului / Viorel Nacu, Vitalie Cobzac, Gheorghe Mușet [et al.] // Curierul medical. – 2016. – Nr 3. – P. 72-73.

**Nacu, Viorel.** Istoricul dezvoltării transplantului de țesuturi și celule: articol de sinteză / Viorel Nacu, Tatiana Țâmbalari, Oleg Lozan // Revista de științe ale sănătății din Moldova. – 2017. – Nr 4. – P. 108-122.

**Nacu, Viorel.** Metodele de apreciere a caracteristicilor cicatricelor / Viorel Nacu, Ludmila Furtună, Anatolie Taran // Bulletinul AȘM. Științe medicale. – 2016. – Nr 1. – P. 360-365.

**Nacu, Viorel.** Terapia tisulară cu membrană amniotică în tratamentul bolnavilor cu leziuni termice: studiu prospectiv, descriptiv, pe serie de cazuri / Viorel Nacu, Constantin Furtună, Anatolie Taran // Revista de științe ale sănătății din Moldova. – 2018. – Nr 2. – P. 44-51.

Reconstrucția chirurgicală experimentală a defectelor diafragmatice prin utilizarea grefelor biologice decelularizate / Viorel Nacu, Victor Eremia, Ion Negru [et al.] // Arta medica. – 2018. – Nr 3. – P. 4-8.

Substituenții biologici ai pielii, între mit și realitate / Viorel Nacu, Octavian Cirimpei, Diana Cirimpei [et al.] // Revista de științe ale sănătății din Moldova. – 2016. – Nr 1. – P. 88-102.

Tehnologii de cultivare in vitro a fibroblastelor din piele pentru tratamentul pacienților cu ulcere cronice / Viorel Nacu, Octavian Cirimpei, Diana Cirimpei [et al.] // Curierul medical. – 2016. – Nr 3. – P. 74-81.

Terapiile bazate pe celule stem în pemfigus acantolitic: sinteză de literatură / Viorel Nacu, Gheorghe Mușet, Adrian Cociug [et al.] // Revista de științe ale sănătății din Moldova. – 2018. – Nr 1. – P. 87-92.

\*\*\*

**Nacu, Viorel.** An efficient procedure of isolation, cultivation and identification of bone marrow mesenchymal stem cells / Viorel Nacu, Vitalie Cobzac [et al.] // Moldovan medical journal. – 2019. – Nr 1. – P. 35-40.

**Nacu, Viorel.** Hepatocytes isolation from adult rats for liver recellularization / Viorel Nacu, Vitalie Cobzac, Victoria Vartic // Moldovan medical journal. – 2019. – Nr 1. – P. 13-16.

**Nacu, Viorel.** Techniques of liver decellularization / Viorel Nacu, Vitalie Cobzac, Victor Popescu // Moldovan medical journal. – 2018. – Nr 4. – P. 21-24.

**Nacu, Viorel.** The impact of culture media on the endothelial viability of corneas / Viorel Nacu, Adrian Cociug, Valeriu Cușnir // Moldovan medical journal. – 2018. – Nr 4. – P. 10-14.

\*\*\*

**Ababii, Ion.** Viorel Nacu – 50 de ani / Ion Ababii // Curierul medical. – 2015. – Nr 1. – P. 80.

**Baciu, Gheorghe.** Nacu, Viorel / Gheorghe Baciu // Baciu, Gheorghe. Profesorii universitari, absolvenți ai USFM „Nicolae Testemițanu”. – Chișinău : [S. n.], 2012. – P. 277.

N.-M. Ș.



**Nicolae ESINENCU**  
**1940-2016**

Poet, prozator, dramaturg, scenarist de film și traducător.

S-a născut la 13 ianuarie 1940 la Chițcanii Vechi, Orhei. A decedat la 25 aprilie 2016 la Chișinău.

A absolvit Școala Republicană de Cultură Fizică din Chișinău (1959). A audiat cursuri la Facultatea de Filologie a Universității de Stat din Chișinău. A absolvit Cursurile Superioare de Literatură de pe lângă Institutul „Maxim Gorki” din Moscova (1973).

A fost șef de redacție la Editura „Lumina”, secretar, apoi consilier al Uniunii Scriitorilor din Moldova.

Genul literar în care a debutat Esinencu a fost poezia. Dar, spre deosebire de alți poeți, care încep să scrie proză destul de târziu, când le-o dictează vârsta și experiența de viață, Esinencu începe să exploreze toate genurile literare deodată: poezie, proză, dramaturgie, scenarii de film. Importantă este viziunea sa în proză, „o proză realistă, dură, care înseamnă un succes real în nuvelistica noastră actuală” (Ion C. Ciobanu).

Debutează editorial cu placheta de versuri „Antene” (1968) și culegerea de nuvele „Sacla”, care îl anunță ca pe



un scriitor nonconformist. Au urmat cărțile de poezie „Sens”, „Dealuri”, „Copilul teribil”, „Stai să-ți mai spun”, „Cuvinte de chemat fetele”, „De ce au murit dinozaurii” etc., volumele de proză: „Portocala”, „Toi”, „Un moldovean la închisoare”, „Era vremea să iubim”, „Nunta”, „Doc”, „Vin chinezii”, „Scrisoare mareșalului” etc. Semnează piesele: „Grand Prix”, „Tabachera”, „Fumuarul”, „Oameni de paie”, „SRL Moldovanul”, „Să ne facem amintiri”, scenarii de film: „Tunul de lemn”, „Căruța”, „Ce bine era în Elada”, „Adio, viață de holtei”, „La porțile satanei”, „Vâltoarea”, „Trenul pleacă în California”. A semnat și cărți pentru copii: „Harbuzul lui Fănel”, „Bună dimineța” etc. Între 1999 și 2004 își adună opera în „Scrieri alese” (6 vol.). Unele din cărțile lui Nicolae Esinencu au fost traduse în limbile rusă, engleză, franceză, spaniolă, georgiană, lituaniană.

Titluri deținute: membru al Uniunii Cineaștilor, membru al Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova și din România.

Mențiuni și distincții: Cavaler al Ordinului Republicii, laureat al Premiului de Stat al Republicii Moldova, Om Emerit al Artei din Republica Moldova, Premiul Uniunii Scriitorilor din Moldova.

*A se vedea și articolele din „Calendar Național 2000”. – Chișinău: BNRM, 1999. – P. 21-26; „Calendar Național 2005”. – Chișinău: BNRM, 2004. – P. 13; „Calendar Național 2015”. – Chișinău: BNRM, 2015. – P. 36-37.*

#### Bibliografie selectivă:

**Esinencu, Nicolae.** Copilul teribil : Antologie de versuri / Nicolae Esinencu ; ediție îngrijită de Emilian Galaicu-Păun și Victor Pânzaru. – Chișinău : Cartier, 2018. – 544 p. – (Cartier Popular).

**Esinencu, Nicolae.** Doc : Roman / Nicolae Esinencu ; ed. : Gheorghe Erizanu. – Chișinău : Cartier, 2017. – 177 p. – (Cartier Popular).

**Esinencu, Nicolae.** Vin chinezii! : Roman / Nicolae Esinencu. – Chișinău : Magna-Princeps, 2009. – 143 p.

\*\*\*

**Esinencu, Nicolae.** „Am niște planuri și mă tem că nu voi reuși să le duc la bun sfârșit” : [ultimul interviu al scriitorului Nicolae Esinencu] / Nicolae Esinencu ; consemnare : Gheorghe Budeanu // Ziarul național. – 2016. – 29 apr. – P. 18.

**Esinencu, Nicolae.** Timpul meu e un pumn de cireșe... : [interviu cu scriitorul Nicolae Esinencu] / consemnare : Antonina Sârbu // Moldova. – 2015. – Mar.-Apr. – P. 12-22.

\*\*\*

**Ciobanu, Mircea V.** Nicolae Esinencu : In memoriam / Mircea V. Ciobanu // Jurnal de Chișinău. – 2016. – 6 mai. – P. 4.

**Ciocanu, Ion.** Aluzia în romanul „Vin chinezii!” de Nicolae Esinencu / Ion Ciocanu // Viața Basarabiei. – 2015. – Nr 1. – P. 50-53.

**Ciocanu, Ion.** Zece nuvele rezistente ale anilor '60-'70 : [cu referire la nuvelele lui Ion Druță, Vasile Vasilache, Mihail Gheorghe Cibotaru, Nicolae Esinencu, George Meniuc, Ariadna Șalari, Lidia Istrati, Dumitru Ciobanu] / Ion Ciocanu // Metaliteratură. – 2016. – Nr 2. – P. 5-21.

Esinencu, Nicolae // Dicționarul general al literaturii române. Vol. 3 ; E-K. – București : Univers Enciclopedic, 2005. – P. 74-75.

Esinencu, Nicolae // Mică enciclopedie ilustrată a scriitorilor

din Republica Moldova / Seclecția de texte și fotogr. : Mihai Cimpoi, Anatol Vidrașcu, Vlad Zbârciog. – București : Litera Internațional, 2005. – P. 313-322.

Nicolae Esinencu : [scenarist și scriitor] // Timpul. – 2014. – 10 ian. – P. 4.

**Părnău, Ion.** Florile recunoștinței : [Nicolae Esinencu la 75 de ani] / Ion Părnău // Săptămâna. – 2015. – 23 ian. – P. 8.

**Răileanu, Vitalie.** Paradoxul ciudat al creației lui Nicolae Esinencu / Vitalie Răileanu // Literatura și arta. – 2010. – 14 ian. – P. 5; 2016. – 28 apr. – P. 5.

**Roșca, Denis.** Esinencu, Nicolae / Denis Roșca // Roșca, Denis. Cartea de aur a Basarabiei și a Republicii Moldova. – Chișinău : Pontos, 2016. – P. 221.

**Ulici, Laurențiu.** Esinencu, Nicolae / Laurențiu Ulici // Ulici, Laurențiu. Scriitori români din afara granițelor țării. – București : Uniunea Scriitorilor prin Fundația Luceafărul, 1996. – P. 41.

**Țărâlungă, Ecaterina.** Esinencu, Nicolae / Ecaterina Țărâlungă // Țărâlungă, Ecaterina. Enciclopedia identității românești : Personalități. – București : Litera Internațional, 2011. – P. 297.

N.-M. Ș.



**Mihai EMINESCU**  
1850-1889

Poet, prozator și jurnalist, considerat drept cea mai importantă voce poetică din literatura română.

S-a născut pe 15 ianuarie 1850 la Botoșani. Se stinge din viață la 15 iunie 1889 la București.

Activitatea sa poetică a început și s-a încheiat la revista "Familia", condusă de Iosif Vulcan. A publicat aici primul său poem la vârsta de 16 ani (1866). Adevăratul debut a avut loc în Nr 6 (1866) al revistei, prin publicarea poeziei „De-aș avea...”, semnată pentru prima dată Mihai Eminescu (numele fiind schimbat de I. Vulcan) și însoțită de următoarea notă: „Cu bucurie deschidem coloanele foaiei noastre acestui june de 16 ani, care, cu primele sale încercări poetice trimise nouă, ne-a surprins plăcut”. După publicare, poetul acceptă numele de Eminescu și îi adresează lui I. Vulcan o scrisoare de mulțumire, întrebându-l dacă mai poate trimite și alte lucrări, deschizându-se în acest fel seria colaborărilor în paginile revistei. Timp de trei ani (1866-1869) a mai publicat aici poeziile „O călărire în zori”, „Din străinătate”, „La Bucovina”, „Speranță”, „Misterele nopții”, „Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie”, „La Heliade”, „La o artistă”, „Amorul unei marmure”, „Junii corupți”, „Amicului F. I.”, precum și o traducere – nuvela „Lanțul de aur” de Obkel

Adam, iar cu puțin timp înainte de a se îmbolnăvi, în primăvara anului 1883, i-a mai încredințat lui Iosif Vulcan șapte poezii, între care: „S-a dus amorul...”, „Pe lângă plopii fără soț...”, „Și dacă...”, „Din noaptea...”

A fost activ în Societatea politico-literară „Junimea”.

A lucrat ca redactor la ziarul „Timpul”, unde, datorită poziției luate, „a deranjat mai multe personalități politice ale vremii”.

Manuscrisele poetului Mihai Eminescu, 46 de volume, aproximativ 14.000 de file, au fost dăruite Academiei Române de Titu Maiorescu, în ședința din 25 ianuarie 1902.

Post-mortem, a fost ales membru al Academiei Române (28 octombrie 1948).

A se vedea și articolele din „Calendar Național” 2000-2019.

#### Bibliografie selectivă:

**Eminescu, Mihai.** Arborele Poeziei : Antologie poetică = L'Albero della Poesia : Antologia poetica. Edizione bilingue / Mihai Eminescu ; trad. în italiană : Varvara-Valentina Corcodel ; pref. : Vito Moretti. – Chișinău : Epigraf, 2018. – 240 p. : il. – Bibliogr. : p. 226-229.

**Eminescu, Mihai.** Lucefărul ; Făt-Frumos din Lacrimă / Mihai Eminescu. – Chișinău : Poligraf-Design, 2018. – 64 p. : il. color.

**Eminescu, Mihai.** Opera poetică / Mihai Eminescu ; ed. îngrijită, alcătuirea notelor, dicționar de nume proprii, glosar, bibliografie de Horia Zava. – Ed. a 2-a. – Chișinău : Gunivas, 2018. – 987, [6] p. – (Aethra). – Bibliogr. : p. 972-973 ; Note : p. 917-920 ; Dicț. de nume proprii : p. 921-951.

**Eminescu, Mihai.** Poezii / Mihai Eminescu. – Chișinău : Dorința, 2018. – 64 p. : il. color. – (Din colecția lui Mihai Eminescu).

**Eminescu, Mihai.** Publicistici-

că literară : Convorbiri literare ; Curierul de Iași ; Timpul ; Fântâna Blanduziei / Mihai Eminescu ; selecție, note și pref. : Cătălin Cioabă, Ioan Milică. – București : Humanitas, 2018. – 532 p. : il., facs., fot. – Bibliogr. : p. 521-522.

\*\*\*

**Baciu, Gheorghe.** Mihai Eminescu : Realități și erori / Gheorghe Baciu ; red. : Ana Manole ; rez. în lb. engl. : Andrei Pădure. – Chișinău : [S. n.], 2018. – 172 p. : il., fot., portr.

**Ceapoiu, Florica Gh.** Din laboratorul lui Mihai Eminescu. Sonetul : Lucrare tehnică și estetică / Florica Gh. Ceapoiu, Florian Chelu Madeva ; pref. : Florica Gh. Ceapoiu ; cuvânt lămuritor : Florian Chelu Madeva. – București : Editura Muzeul Literaturii Române, 2018. – 535 p. – Bibliogr. : p. 521-523.

**Cimpoi, Mihai.** Mihai Eminescu : Dicționar enciclopedic / Mihai Cimpoi ; Institutul de Filologie al Academiei de Științe a Moldovei și al Centrului Academic Internațional „Mihai Eminescu” ; prez. graf. : Anatol Tomoianu, Igor Condrea. – Ed. a 2-a, revăzută și adăugită. – Chișinău : Gunivas, 2018. – 800 p. : il., fig., fot., portr. – Bibliogr. : p. 691-750.

**Ciobanu, Constantin Gh.** Porni Lucefărul... : Album cartofil / Constantin Gh. Ciobanu, Maria Godorozea Muzeul Național de Etnografie și Istorie Naturală ; Asociația Filateliștilor, Maximafileștilor și Cartofilștilor din Republica Moldova. – Chișinău : Cartdidact, 2018. – 236 p. : il., fig.

**Daghi, Ion.** Eminesciana plastică : Ciclul filosofic = L' Eminescienne plastique : Le cycle philosophique / Ion Daghi ; fot. : Iurie Foca ; red. : Mariana Gabura ; trad. : Larisa Tanasieva. – Chișinău : Tehnica-Info, 2018. – 112 p. : il. color. – [Tit., text paralel : lb. rom., fr.]

Legenda Lucefărului / il. de Teodor Buzu ; prez. graf. : Anatol Tomoianu. – Ed. a 2-a. – Chișinău : GUNIVAS, 2019. – 72 p. :

il. – (Aethra). – Bibliogr. : p. 71.

**Madan-Barbăneagră, Claudia.** Pilonii neamului nostru : Ștefan cel Mare, Dimitrie Cantemir, Mihai Eminescu : Versuri / Claudia Madan-Barbăneagră ; cop. : Liubovi Ceban. – Chișinău : Pontos, 2018. – 88 p. : il., fot., portr.

**Metleaeva, Miroslava.** De la stereotip la originalitatea traducerii : Poemul „Luceafărul” de Mihai Eminescu în spațiul rusolingv = От стереотипа к оригинальности перевода : Поэма Михая Эминеску „Лучафэр” в русском пространстве / Miroslava Metleaeva ; editor : Mihai Stan. – Târgoviște : Bibliotheca, 2018. – 230 p. – Bibliogr. : p. 172-176.

Mihai Eminescu – un Dumnezeu rănit / concepție și ediție îngrijită de Laurian Stăncescu. – Chișinău : Pontos, 2018. – 256 p. : portr.

Mihai Eminescu – un Dumnezeu rănit / concepție și ediție îngrijită : Laurian Stăncescu. – Ed. a 2-a, revăzută și adăugită. – București : Scrisoarea a Treia, 2018. – 352 p. : facs., fot.

**Vicol, Nelu.** Limba română în viziunea didactică a lui Mihai Eminescu tipărit : Material științifico-didactic la Ortologia și Didactica Limbii Române / Nelu Vicol. – Ed. a 2-a revăzută și completată. – Chișinău : [S. n.], 2018. – 38 p. – Bibliogr. : p. 33 și în note de subsol.

**Zbârciog, Vlad.** Opere alese. Vol. 6 : Eminescu, eternă statuie a spiritului... : Eseu. – Chișinău : [S. n.], 2018. – 380 p.

\*\*\*

**Apetri, Dumitru.** Ecouri eminesciene în spații aolingve / Dumitru Apetri // Viața Basarabiei. – 2018. – Nr 2. – P. 25-30.

**Buzași, Ioan I.** Eminescu despre învățământul primar / prof. univ., dr. Ioan I. Buzași // Univers pedagogic. – 2019. – Nr 1 (61). – P. 109-112.

**Butnaru, T.** Mihai Eminescu și poezia Basarabiei / T. Butnaru // Realități culturale. – 2016. – Nr 6. – P. 1-3.

**Butnaru, Tatiana.** În zodia stelei lui Mihai Eminescu / Tatiana Butnaru // Viața Basarabiei. – 2018. – Nr 2. – P. 31-34.

**Cimpoi, Mihai.** Cartea vieții lui Mihai Eminescu: tabel cronologic analitic / acad. Mihai Cimpoi // Mihai Eminescu : Bulletin de cercetări eminescologice [...] / Centrul Academic Internațional „Mihai Eminescu” ; Liga Culturală pentru Unitatea Românilor de Pretutindeni ; Uniunea Scriitorilor din Moldova. – 2018. – Nr 1/2. – P. 3-89.

**Cimpoi, Mihai.** Cartea vieții lui Mihai Eminescu / Mihai Cimpoi // Philologia / Academia de Științe a Moldovei, Institutul de Filologie; red.-șef : Alexandru Burlacu. – 2018. – Nr 5-6. – P. 3-8.

**Cimpoi, Mihai.** Eminescu în oglizile retrovizoare ale Marii Uniri / acad. Mihai Cimpoi // Literatura și arta. – 2018. – 18 ian. – P. 6.

**Dinescu, Viorel.** Vorbim eminesciana și punctum / Viorel Dinescu // Literatura și arta. – 2019. – 27 iun. – P. 4.

**Grițco, Ana.** Opera eminesciana și grafica lui Leonardo Salmen. Contribuții cartofilice: [din colecțiile Muzeului Național de Istorie a Moldovei] / Ana Grițco // Tyragetia : Istorie. Muzeologie : Serie nouă / Muzeul Național de Istorie a Moldovei. – 2018. – Vol. 12 [27], Nr 2. – P. 267-271.

**Holban, Ion.** Simțul umorului și al autoironiei la oamenii geniali: Pe cine ia în băscălie Eminescu / Ion Holban // Făclia. – 2019. – 14 iun. – P. 8 ; 28 iun. – P. 8.

Mihai Eminescu [Resursă electronică] // [https://www.wiki-zero.com/ro/Mihai\\_Eminescu](https://www.wiki-zero.com/ro/Mihai_Eminescu) (accesat : 12.07.2019).

**Nedelcea, Tudor.** O nouă încercare de sacrificare a lui Eminescu // Literatura și arta. – 2019. – 13 iun. – P. 4.

**Păsă, Dumitru.** Eminescu și spiritul hegelian / Dumitru Păsă // Literatura și arta. – 2019. – 13 iun. – P. 4.

**Păsă, Dumitru.** Filosofia lui Eminescu ca valoare formativă pentru contemporaneitate: Scriitorul Dumitru Păsă în dialog cu dr. hab., prof. univ. Vasile Țapoc, Universitatea de Stat din Moldova / Dumitru Păsă, Vasile Țapoc // Univers pedagogic. – 2018. – Nr 2. – P. 105-108.

**Rotari, Dorina.** Dialogul cărtărescian cu Eminescu : revisionism și fascinații comune / Dorina Rotari // Limba română. – 2018. – Nr 7/8. – P. 289-298.

V. M.



**Petru TARHON**  
1930

Savant biolog, doctor habilitat în biologie, profesor universitar, cercetător științific și inventator.

S-a născut la 15 ianuarie 1930 la Cornești, Bălți, actualmente raionul Ungheni.

După absolvirea școlii medii (1949), își continuă studiile la Facultatea de Biologie și Chimie a Institutului Pedagogic din Chișinău, actualmente Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” (1949-1953). Susține teza de doctor în biologie cu tema „Particularitățile biologice ale puieților unor plante arborescente, crescute din semințe reproduse în diferite regiuni geografice” la Universitatea „Iliia Mecinikov” din Odesa (1963). A urmat un stagiu la Catedra fiziologia plantelor a Universității „Mihail Lomonosov” din Moscova (1976-1977). Susține teza

de doctor habilitat în biologie cu tema „Bazele biologice ale introducerii plantelor arborescente angiosperme în Moldova” la Academia Agricolă „Kliment Timireazev” din Moscova (1981).

Activitatea de savant și pedagog a desfășurat-o în cadrul mai multor instituții: Institutul Pedagogic de Stat din Tiraspol, Institutul de Fiziologie a Plantelor și Grădina Botanică a Academiei de Științe a Moldovei, Universitatea de Stat din Moldova, unde a activat în calitate de conferențiar, profesor, șef de catedră, șef de laborator științific și, mai apoi, profesor și decan al Facultății de Ecologie și Protecția Mediului a Universității de Studii Moderne Aplicative. Este cercetător științific principal la Muzeul Național de Etnografie și Istorie Naturală.

Unul din aspectele teoretice și practice ale cercetărilor desfășurate de profesorul Petru Tarhon, care-l postează în rândul savanților de seamă din țară este argumentarea unei noi direcții de cercetare în biologie „Ecofiziologia vegetală introductivă”, ce prevede noi abordări în domeniul introducerii plantelor și creării spațiilor verzi, atât de necesare societății contemporane. Cercetările ecofiziologice efectuate și materialele experimentale au permis autorului formularea unor ipoteze, concepții științifice și legități cu privire la introducerea și aclimatizarea plantelor lemnoase angiosperme în Moldova. Fondator și conducător al laboratorului științific „Cultura de țesuturi in vitro” cu direcția de cercetare „Cultura celulei vegetale in vitro și folosirea ei în cercetările

fiziologice, biochimice, genetice și în selecție” la Catedra de fiziologie a plantelor și biochimie a Universității de Stat din Moldova. Pregătește și publică cursul de „Cultura de țesuturi in vitro”, care a servit carte de căpătâi pentru studenți și lectori.

Promotor al reformelor benefice în învățământ, a dezvoltat tradițiile universitare, a contribuit la promovarea valorilor umane și la pregătirea specialiștilor de înaltă calificare.

A activat intens în diverse foruri naționale și internaționale de specialitate. Rezultatele cercetărilor sale științifice au fost prezentate la 46 congrese, conferințe și simpozioane naționale și internaționale de specialitate.

A ținut prelegeri la: Fiziologia plantelor, Ecofiziologie, Didactica generală a biologiei, Biotehnologie etc. Pe parcursul activității sale a contribuit la pregătirea a circa 3000 de cadre didactice în domeniul biologiei, peste 120 de licențiați în domeniul fitofiziologiei vegetale și a 5 doctori în biologie, referent oficial al multor teze de doctor și doctor habilitat, redactor științific al multor lucrări didactice în domeniul fiziologiei plantelor, botanicii etc.

Rezultatele investigațiilor efectuate s-au materializat în editarea a peste 380 de lucrări științifice, inclusiv 20 de cărți: monografii, manuale, literatură didactică pentru studenți și profesorii de gimnazii și licee: „Didactica generală a biologiei”, „Urme în calea uitării”, „Introducția platanilor în Moldova”, „Particularitățile biologice ale plantelor lemnoase angiosperme introduse în Mol-

dova”, „Bazele biologice ale introducerii plantelor lemnoase angiosperme în Moldova”, „Regimul de apă și starea ei în plante”, „Biotehnologia”, „Metodica predării biologiei”, „Respirația plantelor”, „Fotosinteza”, „Lucrări de laborator la cursul de Fiziologia plantelor”, „Cultura de țesuturi in vitro”, „Fiziologia plantelor” (manual în 2 vol.), „Plantele – izvor de sănătate”, „Metodica predării biologiei”, „Didactica generală a biologiei”, „Viața consacrată științei și învățământului”, „Parcurile vechi boierești din Republica Moldova” etc.

Titluri deținute: președinte al Comisiei de Acreditare a școlilor superioare din Moldova, președinte al Consiliului științifico-metodic la biologie și geografie de pe lângă Ministerul Educației, membru al Comisiei Republicane pentru examinarea lucrărilor științifice și didactice la Premiul de Stat, membru al Comisiilor științifice pentru susținerea tezelor de doctor și doctor habilitat la botanică și la fiziologia plantelor, președinte al Seminarului științific pentru examinarea și recomandarea tezelor de doctor și doctor habilitat către susținere, membru al Federației Europene a Societății de Fiziologie a Plantelor, președinte al Comisiilor de Stat pentru examenele de absolvire, președinte al Societății „Știința”, președinte al Comisiei metodice la Facultatea de Biologie a Universității de Stat din Moldova, fondator și președinte al Ligii Pedagogilor din Moldova, membru fondator al Forului Democrat al Românilor din Republica Moldova, fondator și membru al Asociației Oamenilor de Ști-

ință din Moldova, președinte al Asociației Republicane a Persoanelor de Vârsta a Treia „Bunătațe”.

Mențiuni și distincții: laureat al Premiului de Stat al Republicii Moldova în domeniul științei, tehnicii și producției; Diploma de recunoștință a Academiei de Științe a Moldovei; Medalia „Dimitrie Cantemir”; Om Emerit al Republicii Moldova.

*A se vedea și articolele din „Calendar Național 2000”. – Chișinău, 1999. – P. 32-37; „Calendar Național 2005”. – Chișinău, 2004. – P. 17.*

#### Bibliografie selectivă:

Didactica generală a biologiei / Petru Tarhon, Iordache Ion, Rodica Nedbaliuc [et al.]. – Chișinău : [S. n.], 2004. – 280 p. : il.

*Rec.: Mina, Lozanu. Un bun manual de biologie [„Didactica generală a biologiei” de Petru Tarhon, Iordache Ion, Rodica Nedbaliuc ș.a.] / Lozanu Mina // Moldova suverană. – 2004. – 11 sept. – P. 4.*

**Tarhon, Petru.** Bazele fiziologice ale introducerii plantelor lemnoase magnoliophyta în Moldova / Petru Tarhon ; red. Marcela Mardare. – Chișinău : Pontos, 2017. – 312 p. : fig., tab.

**Tarhon, Petru.** Lucrări de laborator la cursul de Fiziologie a plantelor / Petru Tarhon, Ana Bârsan. – Chișinău : CEP USM, 2016. – 239 p. : il.

**Tarhon, Petru.** Parcurile vechi boierești din Republica Moldova : Istoria fondării, starea actuală, structura compozițională, diversitatea dendrofloriei și particularitățile ecologo-biologice ale plantelor / Petru Tarhon. – Chișinău : Pontos, 2013. – 648 p. : il., fotogr.

*Rec.: Manea-Cernei, Eugenia.* O carte de zile mari sau strigăt durut : [recenzie la cartea „Par-

curile vechi boierești din Republica Moldova”] / Eugenia Manea-Cernei // Literatura și arta. – 2015. – 8 ian. – P. 6 ; BiblioPolis. – 2014. – Nr 2. – P. 243-245.

**Tarhon, Petru.** Rezistența plantelor la factorii abiotici nefavorabili : Îndrumar metodic / Petru Tarhon, Ana Bârsan. – Chișinău : CEP USM, 2013. – 115 p. : Tab., fig.

**Tarhon, Petru.** Urme în calea uitării / Petru Tarhon ; Muzeul Național de Etnografie și Istorie Naturală. – Chișinău : Tipografia-Sirius, 2010. – 221 p.

\*\*\*

**Tarhon, Petru.** Aclimatizarea plantelor de albiție mătăsoasă în condițiile Moldovei și particularitățile lor biologice / Petru Tarhon // Buletin științific. Revista de etnografie, științele naturii și muzeologie. – 2016. – Nr 24. – P. 23-30.

**Tarhon, Petru.** Apa – izvorul vieții / Petru Tarhon // Buletin științific. Revista de etnografie, științele naturii și muzeologie. – 2011. – Nr 12. – P. 208-211.

**Tarhon, Petru.** Multiplicarea vegetativă a merișorului prin drajoni, butași lignificați și butași verzi / Petru Tarhon // Buletin științific. Revista de etnografie, științele naturii și muzeologie. – 2014. – Nr 20. – P. 47-52.

**Tarhon, Petru.** Parcul boieresc din satul Corestăuți, raionul Ocnița / Petru Tarhon // Buletin științific. Revista de etnografie, științele naturii și muzeologie. – 2012. – Nr 16. – P. 128-134.

**Tarhon, Petru.** Parcul dendrologic din satul Miciurin (Ghica Vodă), raionul Drochia / Petru Tarhon // Buletin științific. Revista de etnografie, științele naturii și muzeologie. – 2013. – Nr 18. – P. 182-186.

**Tarhon, Petru.** Parcurile naturale de pe teritoriul Basarabiei interbelice și aportul

lui Iosif Lepși în cercetarea și ocrotirea lor / Petru Tarhon // Buletin științific. Revista de etnografie, științele naturii și muzeologie. – 2016. – Nr 24. – P. 124-128.

**Tarhon, Petru.** Speciile de platan naturalizate în Republica Moldova / Petru Tarhon // Buletin științific. Revista de etnografie, științele naturii și muzeologie. – 2007. – Nr 6. – P. 18-22.

**Tarhon, Petru.** Starea mediului în Republica Moldova în anul 2006 / Petru Tarhon // Buletin științific. Revista de etnografie, științele naturii și muzeologie. – 2007. – Nr 6. – P. 247-249.

**Tarhon, Petru.** Un inovator în muzeologie : [Mihai Ursu, directorul Muzeului Național de Etnografie și Istorie Naturală din Chișinău] / Petru Tarhon, Sergiu Pană // Literatura și arta. – 2011. – 1 sept. – P. 8.

\*\*\*

Conferința științifică „Biologia și progresul științific” : Consecrată aniversării a 85 de ani din ziua nașterii și a 62 de ani de activitate științifică și didactică a lui Petru Tarhon : Culegere de materiale, 15 ian. 2015. – Chișinău : Pontos, 2015. – 178 p. : il., fotogr., portr.

**Tarhon, Petru.** Viața consacrată științei și învățământului / Petru Tarhon. – Chișinău : Tipografia-Sirius, 2006. – 296 p. : fotogr.

\*\*\*

**Bulhac, Ion.** Savant și pedagog de vocație : Profesorul Petru Tarhon la 75 de ani / Ion Bulhac // Literatura și arta. – 2005. – 13 ian. – P. 6.

**Josu, Nina.** Savantul Petru Tarhon – exemplu de slujire neamului țării / Nina Josu // Literatura și arta. – 2015. – 29 ian. – P. 4.

Tarhon Petru // Cercetători și inventatori din Republica Moldova : (Prezentare succintă).

Partea 3. – Chișinău : Editura AGEPI, 2004. – P. 140-141.

**Vârsan, Ana.** Profesorul Petru Tarhon – ilustru savant și pedagog de vocație / Ana Vârsan, Ion Bulhac // Pedagogi români notorii : (din Basarabia). Vol. 3. – Chișinău : Pontos, 2016. – P. 163-168.

N.-M. Ș.



**Maria ȘLEAHTIȚCHI**  
1960

Poet, prozator, dramaturg, critic literar, eseist și profesor.

S-a născut la 17 ianuarie 1960, în satul Ștefănești, raionul Florești.

A studiat la Institutul Pedagogic de Stat „Alec Russo” (astăzi Universitatea de Stat „Alec Russo”) din Bălți, Facultatea de Filologie (1977-1981), Secția de limba și literatura română; se va specializa, sub conducerea profesorului Ion Evtușenco (fost student al lui G. Călinescu la Universitatea „Al. I. Cuza” din Iași), în stilistica limbii române. Timp de trei ani (1981-1984) este profesoară de limba și literatura română la Școala Nr. 1 din Bălți (astăzi Liceul Teoretic „Mihai Eminescu”).

Între anii 1984-2012 activează la Universitatea „Alec Russo” din Bălți, unde a

ocupat funcțiile: asistent universitar la Catedra de limbă română și literatură pentru copii (1984), asistent universitar la Catedra de limba și literatura română (1986), devenind titular al cursurilor: Istoria literaturii române (Marii Clasici), Istoria literaturii române contemporane, Metodica predării literaturii române ș.a., șefă a Secției de literatura română din cadrul Catedrei de limba și literatura română (1992), conferențiar universitar al Catedrei de limba și literatura română (1996), șefă a Catedrei de literatură română și universală (2000), decan al Facultății de Filologie (2000-2010) și prorector pentru activitatea științifică a USARB (2010-2012). Conducător de doctorat la specialitatea Literatura română (din 2006).

În perioada 2012-2016 activează la Universitatea de Stat din Moldova în calitate de șefă a Departamentului cercetare și inovare.

Din 2016 activează la Academia de Științe a Moldovei în calitate de secretar științific al Secției de științe umanistice apoi, în 2018-2019, este conducător adjunct al Secției de științe sociale, economice, umanistice și arte a AȘM. Cercetător științific coordonator în Sectorul de literatură contemporană a Institutului de Filologie Română „Bogdan Petriceicu-Hasdeu” (2019).

În anul 1995, în colaborare cu Nicolae Leahu și Mircea Ciobanu, a fondat revista literară „Semn”.

A dat doctoratul în filologie la Institutul de Literatură al Academiei de Științe a

Moldovei, cu o cercetare în domeniul prozei basarabene pentru copii (1991).

Doctor habilitat în filologie cu teza „Romanul generației 80. Poetica genului”, la Institutul de Filologie (AȘM) (2018).

Stagii de documentare științifică: Biblioteca Națională a Rusiei (Moscova, 1986), Facultatea de Litere a Universității „Al. I. Cuza” din Iași (1992), Bursa de cercetare postdoctorală în Programul european „Janus” la Universitatea „Al. I. Cuza” din Iași (2015).

A debutat cu proză în „Tinerimea Moldovei” (1976). Debut editorial cu volumul de poezie „O săptămână de poeme nescrise” (Ed. Cartier, 1998).

Volume editate: „Jocurile alterității” (poetică și critică literară, 2002), „Cerc deschis. Literatura română din Basarabia în postcomunism” (critică literară, 2007), „Oleandrii mă strigă roz (poezie, 2010), „Acum” (poezie, 2013), „Romanul generației '80: construcție și reprezentare” (eseu, 2014), „Jubirea noastră e o doamnă frumoasă” (poezie, 2015), „Fragile” (poezie, 2016), „Notre amour est une belle dame” (poezie tradusă în franceză, 2019).

Coautor la volumele: „Cvartet pentru o voce și toate cuvintele” (eseu dramatic) (2001, 2009), „Istoria critică a literaturii române din Basarabia: pe genuri” (2004), „Eugeniu Coșeriu. Universul din scoică” (interviuri) (2004), „Literatură, reprezentări, negocieri” (2018).

A elaborat antologiile: „Literatura din Basarabia în

secolul XX. Literatură pentru copii” (2004), „Început de secol XXI. Literatura din Basarabia. Roman” (în 2 volume) (2017), „Literatură pentru copii” (2018).

Eseul dramatic „Cvartet pentru o voce și toate cuvintele” a fost pus în scenă la Teatrul Național „Vasile Alecsandri” din Bălți (20 ianuarie 2000).

Numeroase poeme au fost traduse în limbile engleză, franceză, rusă, maghiară, slovenă, germană, ucraineană, spaniolă, catalană ș.a.

Colaborează cu revistele „Contrafort”, „Basarabia”, „Sud-Est”, „Semn”, „Dacia literară”, „Literatura și arta”; „Porto-Franco”, „Limba română”, „Revista literară” ș.a., publicând poezie, proză, dramaturgie și critică literară.

A participat la foruri științifice: Simpozionul Internațional „Criza identității în societățile posttotalitare” (Chișinău, 1998), Simpozionul Internațional „Totul este semn, semnul este tot” (Suceava, 1995, 1997, 2005), Colocviul Internațional „Filologia sec. XXI” (Bălți, 2001, 2004), Colocviul Internațional „Spațiul lingvistic și literar românesc din perspectiva integrării europene” (Iași, 2004).

Activitate publică: membru al juriului pentru acordarea burselor de excelență, Fundația Soros (2002, 2003, 2005); membru al juriului pentru concursul Debut în colecția „Prima verba”, organizat de Fundația Soros și Editura Arc (2004); membru al juriului în Programul „Artă și Cultură”, Fundația Soros (2005); membru al Comisei de experți

„Filologie” a ANACEC (din 2018); membru al Comisei de evaluare și acreditare a revistelor științifice a ANACEC (din 2019); membru al Comisei de evaluare a proiectelor editoriale a MECC (din 2019) ș.a.

Este membru al „Cenaclului de Joi” de la Universitatea de Stat din Bălți și a grupului literar „Semn”. Redactor-șef adjunct al revistei literare „Semn” (din 1995). Redactor-șef al revistei științifice „Noua revistă filologică” (NRF) (2010-2012).

Membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova (1998), membru al Uniunii Scriitorilor din România (2003), membru al PEN – Centru, filiala Chișinău (2005).

Mențiuni: Premiul pentru debut al Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova (1999), Premiul III al Ministerului Culturii din Republica Moldova (2000), Premiul pentru critică literară al Uniunii Scriitorilor din Moldova (2003), Premiul revistei „Convorbiri literare”, Iași (2003), Premiul Uniunii Scriitorilor din România, Filiala Chișinău (2008, 2010), Premiul Salonului Internațional de Carte, Chișinău, ed. a XX-a (2010), Premiul Ministerului Culturii al Republicii Moldova la Salonul Internațional de Carte din Chișinău, ed. a XXIV-a (2015), Premiul Primăriei mun. Chișinău la Salonul Internațional de Carte pentru Copii și Tineret din Chișinău, ed. a XIX-a (2015), Premiul pentru Literatură „Constantin Stere” al Ministerului Culturii al Republicii Moldova (2016),

Premiul „Teza de doctor de excelență a anului 2018” în domeniul științelor soci umane, pentru teza de doctor habilitat de excelență „Romanul generației `80. Poetica genului”. Trofeul „Cristalului Calității, 2018” al ANACEC (2019).

Distincții: Medalia „Mihai Eminescu” (2010), Ordinul „Gloria Muncii” (2012).

*A se vedea și articolul din „Calendar Național 2010”. – Chișinău: BNRM, 2009. – P. 32-34.*

#### Bibliografie selectivă:

Literatura din Basarabia. Început de secol XXI. Roman : În 2 vol. / antologie, selecție, studiu introductiv, note de Maria Șleahțișchi. – Chișinău : Arc & Știința, 2017,

Vol. 1. – 408 p.

Vol. 2. – 416 p.

Literatură, reprezentări, negocieri / Maria Șleahțișchi, Mihai Șleahțișchi, Lucia Țurcanu [et al.]. – Chișinău : Arc, 2018. – 192 p.

**Șleahțișchi, Maria.** Acum : Poeme / Maria Șleahțișchi. – Iași: TipoMoldova, 2013. – 162 p. – (Colecția „Opera omnia. Poeți contemporani”).

*Rec.: Pilchin, Maria. Maria Șleahțișchi și poezia imediată / Maria Pilchin // Contrafort. – 2014. – Nr 1-4. – P. 23.*

**Șleahțișchi, Maria.** Cerc deschis. Literatura română din Basarabia în postcomunism / Maria Șleahțișchi. – Iași: Timpul, 2007. – 215 p.

**Șleahțișchi, Maria.** Cvartet pentru o voce și toate cuvintele : (Eseu dramatic în două acte) / Maria Șleahțișchi, Nicolae Leahu. – Chișinău : ARC, 2001. – 39 p. – (Cântăreața cheală).

**Șleahțișchi, Maria.** Fragile : Antologie de versuri / Maria Șleahțișchi. – Chișinău : Cartier, 2016. – 141 p. ; [Resursă electronică]. – URL : <https://shop.cartier.md/files/pdf/1462364116>.

pdf (accesat : 16.07.2019).

Rec.: *Chiper, Grigore. Poezia la ora antologiilor. Brodarea în interioritate / Grigore Chiper // Contrafort. – 2017. – Nr 1-2. – P. 5.*

**Șleahțițchi, Maria.** Iubirea noastră e o doamnă frumoasă / Maria Șleahțițchi. – București : Editura Vinea, 2015. – 88 p.

Rec.: *Bârsilă, Mircea. Tonuri și nuanțe lirice (Maria Șleahțițchi, Iubirea noastră e o doamnă frumoasă) / Mircea Bârsilă // Contrafort. – 2016. – Nr 9-10 ; [Resursă electronică]. – URL : <http://www.contrafort.md/categorii/tonuri-i-nuan-e-lirice-maria-leahiti-chi-iubirea-noastre-o-doamn-frumoas> (accesat : 16.07.2019).*

Rec.: *Ciobanu, Mircea V. Cărțile și autorii anului 2015 / Mircea V. Ciobanu // Sud-Est cultural. – 2016. – Nr 1. – P. 32.*

Rec.: *Corcinschi, Nina. Maria Șleahțițchi // Corcinschi, Nina. Cărțile care mă iubesc / Nina Corcinschi. – Iași : Junimea, 2016. – P. 66-67.*

Rec.: *Grati, Aliona. Maria Șleahțițchi // Grati, Aliona. Cronici în rețea : metaliteratura.net / Aliona Grati. – Iași : Junimea, 2016. – P. 247-251.*

**Șleahțițchi, Maria.** Jocurile alterității / Maria Șleahțițchi. – Chișinău : Cartier, 2002. – 164 p. – (Linia întâi).

**Șleahțițchi, Maria.** O săptămână de poeme nescrise / Maria Șleahțițchi. – Chișinău : Cartier, 1998. – 56 p.

**Șleahțițchi, Maria.** Oleandrii mă strigă roz : Poeme / Maria Șleahțițchi. – Chișinău : Cartier, 2010. – 56 p.

Rec.: *Ciobanu Mircea V. [Maria Șleahțițchi] // Ciobanu, Mircea V. Deziluziile necesare. – Chișinău : Arc, 2014. – P. 161-163.*

Rec.: *Pilchin, Maria. Cealaltă poezie în „Oleandrii mă strigă roz” de Maria Șleahțițchi / Maria Pilchin // Metaliteratura. – 2013. – Nr 1-2 (32). – P. 116-119; [Resursă electronică] // <http://metaliteratu>*

*ra.asm.md/03-12-2012\_21-45-45* (accesat : 16.07.2019).

**Șleahțițchi, Maria.** Notre amour est une belle dame / Maria Șleahțițchi; tradit de roumain par Olimpia Barbul. – București: Vinea, 2019. – 94 p.

**Șleahțițchi, Maria.** Romanul generației '80 : construcție și reprezentare / Maria Șleahțițchi. – Chișinău : Cartier, 2014. – 248 p. ; [Carte electronică]. – Ediția a 2-a. – Chișinău : Cartier, 2015. – 248 p.

Rec.: *Ciobanu Mircea V. Citindu-i pe critici / Mircea V. Ciobanu // Sud-Est cultural. – 2015. – Nr 1. – P. 25-27.*

Rec.: *Ciobanu Mircea V. Romanul unei generații / Mircea V. Ciobanu // Contrafort. – 2015. – Nr 3-4. – P. 4.*

\*\*\*

**Șleahțițchi, Maria.** Alexandru Burlacu, decojind naratologic romanul / Maria Șleahțițchi // Metaliteratură : revistă științifică. – 2014. – Nr 1-2 (35). – P. 20-24.

**Șleahțițchi, Maria.** Alți drumetși pe-același drum / Maria Șleahțițchi // Metaliteratură : revistă științifică. – 2013. – Nr 5-6 (34). – P. 121-125.

**Șleahțițchi, Maria.** Arta țeserii romanului în războiul literaturii din secolul XXI Recenzie la cartea „Țesut viu. 10x10” de Emilian Galaicu-Păun (2014) / Maria Șleahțițchi // Jurnal de Chișinău. – 2014. – 8 iul. – P. 19.

**Șleahțițchi, Maria.** Câtă literatură și câtă maculatură? / Maria Șleahțițchi // Contrafort. – 2018. – Nr 5/6. – P. 2.

**Șleahțițchi, Maria.** Cei plecați, cei rămași... : [Eugeniu Coșeriu – 90 de ani de la naștere] / Maria Șleahțițchi // NRF : Noua revistă filologică. – 2011. – Nr 1/2, Anul 2. – P. 4-6 ; [Resursă electronică]. – URL : [http://10.1.1.105/publicatie/Nrf/NRF\\_1\\_2\\_2011.pdf](http://10.1.1.105/publicatie/Nrf/NRF_1_2_2011.pdf) (accesat : 16.07.2019).

**Șleahțițchi, Maria.** Conceptul lumilor fractalice în romanul „Orbitor” de Mircea Cărtărescu / Maria Șleahțițchi // Studia Universitatis : revistă științifică. – 2012. – Nr 10 (60). – P. 63-69 ; [Resursă electronică]. – URL : [https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag\\_file/10.-p.63-69\\_Conceptul%20lumiilor%20fractalice%20in%20romanul%20orbitor%20de%20Mircea%20Cartarescu.pdf](https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/10.-p.63-69_Conceptul%20lumiilor%20fractalice%20in%20romanul%20orbitor%20de%20Mircea%20Cartarescu.pdf) (accesat : 16.07.2019).

**Șleahțițchi, Maria.** Construcția și deconstrucția anti-modelului în romanul contemporan din Basarabia / Maria Șleahțițchi // Caietele de la Putna. Nr 7. – Mănăstirea Putna : Editura Nicodim Caligrafal, 2014. – P. 164-176.

**Șleahțițchi, Maria.** Cu cărțile pe (în)față : [anul literar 2013] / Maria Șleahțițchi // Sud-Est cultural. – 2014. – Nr 1/2. – P. 44-48.

**Șleahțițchi, Maria.** Fabule moderne : de la reportaj la literatură: [lansarea vol. „Fabule moderne” (2014), semnat de Tatiana Țăbuleac] / Maria Șleahțițchi // Moldova. – 2014. – Nr 11/12. – P. 48-51.

**Șleahțițchi, Maria.** Formarea competențelor filologice : concept, sistem, praxis / Maria Șleahțițchi // Abordarea prin competențe a formării universitare : Probleme, soluții, perspective : Materialele Conf. Șt. Intern. consacrate aniversării a 65-a de la fondarea Univ. de Stat „Alecu Russo” din Bălți, 8 oct. 2010. – Bălți, 2011. – P. 71-74.

**Șleahțițchi, Maria.** Imaginea Basarabiei creștine între cele două Ecaterine din romanul „Biserica Albă” de Ion Druță / Maria Șleahțițchi // Metaliteratură : revistă științifică. – 2016. – Nr 2 (43). – P. 32-39.

**Șleahțițchi, Maria.** Istoriile literaturilor estice : între tradiția „sovietică” și postmodernitate / Maria Șleahțițchi // Metaliteratură : revistă științifică. – 2013. – Nr 5-6 (34). – P. 54-64.



**Șleahțițchi, Maria.** Lumea lumilor narate : Concepte și scriituri optzeciste / Maria Șleahțițchi // Flores Philologiae : Omagiu profesorului Eugen Munteanu, la împlinirea vârstei de 60 de ani. – Iași: Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2013. – P. 538-553 ; Creativitatea lingvală de la semn la text : Materialele Colocviului Internațional „Filologia secolului al XXI-lea”, ediția a V-a, Iași, PIM, 2014. – Iași, 2014. – P. 458-473.

**Șleahțițchi, Maria.** Mecanismele ficționării în romanul autobiografic / Maria Șleahțițchi // Paul Goma și exilul etern. – Oradea : Ratio et Revelatio, 2016. – P. 178-183.

**Șleahțițchi, Maria.** Metamorfozele romanului românesc contemporan. Lista basarabeană / Maria Șleahțițchi // Simpozionul Internațional „Grigore Bostan – 75. Probleme actuale de filologie română”. – Cernăuți: Micro, 2015. – P. 388-401.

**Șleahțițchi, Maria.** Naratologi și reprezentări naratologice / Maria Șleahțițchi // Akademos. – 2017. – Nr 4 (47). – P. 144-149.

**Șleahțițchi, Maria.** Narațiunea „aglutinantă” și non-ficționalul „furaier”. (O perspectivă asupra evoluției romanului în literatura română din Basarabia) / Maria Șleahțițchi // Integrare europeană/identitate națională; plurilingvism/multiculturalitate – limba și cultura română : evaluări, perspective (European Integration/ National Identity; Plurilingualism/Multiculturality – Romanian Language and Culture: Evaluation, Perspectives). – Roma : ARACNE Editrice, 2014. – P. 215-232.

**Șleahțițchi, Maria.** Recuperarea etică și estetică a unei copilării sovietice / Maria Șleahțițchi // Caietele de la Putna. Nr 9, IX. – Mănăstirea Putna : Editura Nicodim Caligraful, 2016. – P. 133-141.

**Șleahțițchi, Maria.** Rescrierea (post)modernă a mitului / Maria Șleahțițchi // Caietele de la Putna. Nr 4. – Mănăstirea Putna : Nicodim Caligraful, 2011. – P. 172-181.

**Șleahțițchi, Maria.** Romanul contemporan din Sud-Estul Europei : între societal și literaritate / Maria Șleahțițchi // Meridian critic. The discourse of clothing (II). Annals Ștefan cel Mare University of Suceava. Philology Series. – 2015. – Nr 2 (Vol. 25). – P. 121-130 ; Materialele Conferinței Internaționale „În oglinzile democrației : literatura europeană și etica societară” (ediția a IV-a), Chișinău, 21-22 mai 2015. – CEP USM, 2015. – P. 158-168.

**Șleahțițchi, Maria.** Romanul românesc din Basarabia după 1989 : praxis și perspective / Maria Șleahțițchi // Concepte în mișcare – Studii despre stadiul actual al criticii și istoriei literare românești. – București : Editura Academiei Române, 2010. – P. 214-224.

**Șleahțițchi, Maria.** Scurte comentarii în marginea unui proiect de echipă : [romanul în spațiul literar European : între creație și receptare] / Maria Șleahțițchi // NRF : Noua revistă filologică. – 2011. – Nr 1/2. – P. 90.

**Șleahțițchi, Maria.** Scriitorii din „primul val” al postmodernismului basarabean: Aureliu Busuioc / Maria Șleahțițchi // Conferința Științifică „Integrare prin cercetare și inovare” (Chișinău, 26-28 septembrie 2013). – Chișinău : CEP USM, 2013. – P. 169-173.

**Șleahțițchi, Maria.** The Romanian contemporary novel in the Republic of Moldova / Maria Șleahțițchi // Intercultural communications = Межкультурные коммуникации (Tbilisi). – 2016. – Nr 26. – P. 11-18.

**Șleahțițchi, Maria.** Vornicelul cu misiuni speciale / Maria Șleahțițchi // Contrafort. – 2018. – Nr

7-8. – P. 2 ; [Resursă electronică] // <http://www.contrafort.md/categorii/vornicelul-cu-misiuni-speciale> (accesat : 16.07.2019).

\*\*\*

**Maria Șleahțițchi :** Biobibliografie / Univ. de Stat „A. Russo”, Biblioteca Științifică ; alcăt. : Ana Nagherneac ; red. coord. : Elena Harconița ; trad. în lb. fr. de Elena Dragan ; trad. în lb. eng. : Iulia Ignatiuc. – Bălți : Biblioteca Științifică din Bălți, 2005. – 114 p. : il. – (Scriitori universitari bălțeni) ; [Resursă electronică]. – URL : <http://tiNread.usarb.md:8888/tiNread/fulltext/sleahtitchi/sleahtitchi.pdf> (accesat : 15.07.2019).

\*\*\*

**Corcinschi, N.** Maria Șleahțițchi. Corpul știe mai mult / N. Corcinschi // Revista literară. – 2016. – Nr 1. – P. 3.

**Crudu, Dumitru.** Întâlnirile din vis [referire la poemul „Ca într-o scoică uitată”] / Dumitru Crudu // Timpul. – 2013. – 11 mar. ; [Resursă electronică]. – URL : <https://www.timpul.md/articol/intalnirile-din-vis-41729.html> (accesat: 15.07.2019).

**Holban, Ioan.** Maria Șleahțițchi // Holban, Ioan. Literatura română de azi. Poezia. Proza / Ioan Holban. – Iași : Tipomoldova, 2013. – P. 664-667.

Omul Săptămânii : Maria Șleahțițchi – scriitoare, profesoară // Timpul. – 2018. – 24 ian. ; [Resursă electronică]. – URL : <https://www.timpul.md/articol/omul-saptamanii-maria-sleahtitchi---scriitoare-profesoara-126511.html> (accesat: 15.07.2019).

Șleahțițchi Maria // Scriitori români din anii 80-90. Dicționar bio-bibliografic. Vol. 3 / coordonator : Ion Bogdan Lefter. – Pitești ; București ; Brașov ; Cluj-Napoca : Paralela 45, 2001. – P. 198-199.

V. M.



**Ion CIOCANU**  
1940

Critic și istoric literar, teoretician al literaturii, doctor habilitat în filologie, poet, prozator, publicist, specialist în cultivarea limbii, profesor universitar interimar.

S-a născut la 18 ianuarie 1940 la Tabani, Hotin, actualmente raionul Briceni.

După absolvirea școlii medii din satul natal, urmează studiile la Facultatea de Istorie și Filologie a Universității de Stat din Moldova, specializându-se în limba și literatura română (1957-1962), după care a făcut doctoratul, perioadă în care studiază problema conflictului artistic în proza contemporană. În 1962 susține teza de doctor în filologie, iar în 2001 pe cea de doctor habilitat, cu tema „Romanul „rural” postbelic în perspectivă estetică”.

A activat în calitate de lector, lector superior, conferențiar universitar în cadrul Universității de Stat a Moldovei (1965-1971).

A fost redactor superior, adjunct al șefului de redacție, ulterior director la Editura „Cartea Moldovenească” (din 1972). A deținut funcția de director al Editurii „Literatura Artistică”, „Hyperion” (1988-1993); director general al Departamentului

de stat al limbilor (1993-1994); redactor, apoi șef de secție la săptămânalul „Glasul națiunii” (1994-1997). În 1996 își începe activitatea în cadrul Grupului Editorial „Litera” în calitate de redactor-coordonator al colecției „Biblioteca școlarului”, fiind numit în 1997 redactor-șef; șef de direcție la Departamentul relații naționale și funcționarea limbilor (1998, 2001). Cercetător științific la Institutul de Literatură și Folclor al Academiei de Științe a Moldovei (2001). Activează ca profesor universitar interimar la Universitatea de Stat „Ion Creangă” din Chișinău (2006-2009).

Debutază editorial în 1965, cu o culegere de proză scurtă „Fereastră deschisă”, după care urmează volumele de nuvele „Floare rară”, „Mijlocul verii” și cărțile de versuri „Poeme de dragoste” și „Alte poeme de dragoste”. Domeniul predilect și dominant în activitatea sa rămâne însă critica literară. Palmaresul editorial este constituit din circa trei mii de articole și 40 de cărți de critică și istorie literară, sociolingvistică, cultivarea limbii, inclusiv nenumărate studii și articole științifice, 3 monografii și 2 manuale, dintre care „Cărțile din noi”, „Salahorind”, „Absența exclusă”, „În marginea și-n miezul poeziei” (2015), „Popas analitic în proza contemporană” (2015) etc.

A fost și rămâne în avangarda publicisticii naționale. A activat mulți ani în presă, este autorul cărților de publicistică de rezonanță națională: „Reflecții și atitudini”, „Zborul frânt al limbii româ-

ne” etc.

Titluri deținute: membru al Colegiilor de redacție ale revistelor „Limba română”, „Viața Basarabiei”, „Revistă de lingvistică și știință literară”, „Philologia”; membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova și din România.

Mențiuni și distincții: Premiul Uniunii Scriitorilor din Moldova (1999, 2000, 2006, 2009), Premiul Bibliotecii Naționale pentru Copii „Ion Creangă”, Om Emerit al Republicii Moldova, Ordinul „Gloria Muncii”, Ordinul Republicii, Medalia „Dimitrie Cantemir”, Medalia „Mihai Eminescu”.

*A se vedea și articolele din „Calendar Național 2000”. – Chișinău, 1999. – P. 38-42; „Calendar Național 2005”. – Chișinău, 2004. – P. 18; „Calendar Național 2010”. – Chișinău, 2009. – P. 34-36; „Calendar Național 2015”. – Chișinău, 2015. – P. 44-45.*

#### Bibliografie selectivă:

**Ciocanu, Ion.** Cărțile din noi: articole, studii, cronici literare / Ion Ciocanu. – Chișinău : Pontos, 2011. – 308 p.

**Ciocanu, Ion.** Fagurele și noi: tablete de cultivare a limbii / Ion Ciocanu. – Chișinău : [S. n.], 2013. – 152 p.

**Ciocanu, Ion.** În marginea și-n miezul poeziei / Ion Ciocanu. – Iași: Tipo Moldova, 2015. – 347 p. – (Opera Omnia Dicționar).

**Ciocanu, Ion.** Popas analitic în proza contemporană / Ion Ciocanu. – Chișinău : Lumina, 2015. – 168 p.

**Ciocanu, Ion.** „... scriitorul este primul avocat în fața lui Dumnezeu...” : Vasile Vasilache în dialog cu Ion Ciocanu. – Chișinău : Atelier, 2016. – 64 p.

\*\*\*

**Ciocanu, Ion.** Cercetător literar și eseist remarcabil : [Nicolae

Bilețchi, 80 de ani de la naștere] / Ion Ciocanu // Literatura și arta. – 2017. – 9 mar. – P. 4.

**Ciocanu, Ion.** Certitudinea afirmării : [recenzie la cartea „Revelațiile scribului”. – Chișinău: Pontos, 2018. – 169 p., semnată de Gheorghe Doni] / Ion Ciocanu // Revista literară. – 2019. – Nr 1. – P. 16.

**Ciocanu, Ion.** Contribuție la cetatea verticalității noastre : [Serafim Belicov] / Ion Ciocanu // Literatura și arta. – 2017. – 9 mar. – P. 5.

**Ciocanu, Ion.** Culmea ghidușiei : [recenzie la cartea „Basm de iarnă”. – Chișinău : Silvius Libris, 2015. – 32 p. semnată de Silvia Ursache ] / Ion Ciocanu // Literatura și arta. – 2016. – 26 mai. – P. 5.

**Ciocanu, Ion.** Dincolo de tăcerile cărturarului : [Mihai Papuc, muzeograf, cercetător literar] / Ion Ciocanu // Sud-Est cultural. – 2016. – Nr 2. – P. 62-66.

**Ciocanu, Ion.** Drum deschis spre nume și izvoare : [creația poetică a lui Ion Vieru] / Ion Ciocanu // Literatura și arta. – 2016. – 8 dec. – P. 4.

**Ciocanu, Ion.** Elementul parabolic în lirica lui Grigore Vieru / Ion Ciocanu // Viața Basarabiei. – 2017. – Nr 2. – P. 30-34.

**Ciocanu, Ion.** Fantasticul de lângă noi : [creația poetei Elena Viziru] / Ion Ciocanu // Viața Basarabiei. – 2017. – Nr 4. – P. 23-26.

**Ciocanu, Ion.** Investigație sociopsihologică și reflecție discursivă în romanul posttotalitar / Ion Ciocanu // Viața Basarabiei. – 2015. – Nr 3. – P. 63-68.

**Ciocanu, Ion.** Întoarcerea lui Mihail Curicheru : [recenzie la cartea „Petale de mac”. – Chișinău : [S. n.], 2015. – 176 p., semnată de Mihail Curicheru] / Ion Ciocanu // Literatura și arta. – 2015. – 19 mar. – P. 8.

**Ciocanu, Ion.** Introducere în antologie : [creația lui Ion Anton] / Ion Ciocanu // Viața Basarabiei. – 2016. – Nr 1. – P. 78-80.

**Ciocanu, Ion.** Mihai Eminescu în universalitate / Ion Ciocanu // Viața Basarabiei. – 2016. – Nr 3. – P. 16-18.

**Ciocanu, Ion.** Neuitarea lui Dumitru Matcovschi / Ion Ciocanu // Florile dalbe. – 2016. – 17 noiem. – P. 2.

**Ciocanu, Ion.** Poezia și verificarea istoriei : [Vasile Cocarcea – poet tribun] / Ion Ciocanu // Literatura și arta. – 2015. – 5 mar. – P. 4.

**Ciocanu, Ion.** Rămân cărțile inspirate, faptele bune, amintirea luminoasă : [în memoria Serafim Belicov] / Ion Ciocanu // Literatura și arta. – 2016. – 25 aug. – P. 8.

**Ciocanu, Ion.** Scriitor și cineast notoriu : Emil Loteanu – 80 / Ion Ciocanu // Viața Basarabiei. – 2016. – Nr 4. – P. 28-31.

**Ciocanu, Ion.** Sondaje și mesaje în romanul est-prutean / Ion Ciocanu // Akademos. – 2015. – Nr 4. – P. 143-146.

**Ciocanu, Ion.** Spovedania inspirată a poetului : [Anatol Gugel] / Ion Ciocanu // Literatura și arta. – 2017. – 6 apr. – P. 5.

**Ciocanu, Ion.** Umoristul și satiricul veacului : [Petru Cărare, 80 de ani de la naștere] / Ion Ciocanu // Literatura și arta. – 2015. – 12 febr. – P. 3.

**Ciocanu, Ion.** Univers poetic insolit : [creația poetică a lui Tudor Palladi] / Ion Ciocanu // Literatura și arta. – 2016. – 2 iun. – P. 6.

**Ciocanu, Ion.** Un scenarist-filmolog de azi și de mâine : [Dumitru Olărescu, 70 de ani de la naștere] / Ion Ciocanu // Literatura și arta. – 2017. – 30 apr. – P. 6.

**Ciocanu, Ion.** Volumul trei al unui testament epocal : [Ion Ungureanu] / Ion Ciocanu // Viața Basarabiei. – 2019. – Nr 1. – P. 47-51.

\*\*\*

**Bilețchi, Nicolae.** Cu problemele vieții în vârful peniței : [Ion Ciocanu, 75 de ani] / Nicolae Bilețchi // Literatura și arta. – 2015. – 22 ian. – P. 8.

**Burlacu, Alexandru.** Criticul revizuirilor literare : doctor habilitat Ion Ciocanu la 75 de ani / Alexandru Burlacu // Akademos. – 2015. – Nr 1. – P. 182-183.

**Burlacu, Alexandru.** Ion Ciocanu : opurile și hopurile revizuirilor literare / Alexandru Burlacu // Literatura și arta. – 2015. – 15 ian. – P. 6.

**Buruiană, Ion.** Un academician fără titlu sau Cu tristețe despre scriitorul și savantul Ion Ciocanu / Ion Buruiană // Philologia. – 2015. – Nr 1/2. – P. 122-132.

**Ciocanu, Ion** // Dicționarul general al literaturii române : C/D. – București : Univers Enciclopedic, 2004. – P. 235-236.

**Ciocanu, Ion** // Mică enciclopedie ilustrată a scriitorilor din Republica Moldova. – București : Litera Internațional, 2005. – P. 135-150.

Ion Ciocanu la 75 de ani : [colaj de articole] // Literatura și arta. – 2015. – 15 ian. – P. 6.

**Lungu, Eugen.** Învățătorul meu, Ion Ciocanu / Eugen Lungu // Sud-Est cultural. – 2015. – Nr 1. – P. 6-9.

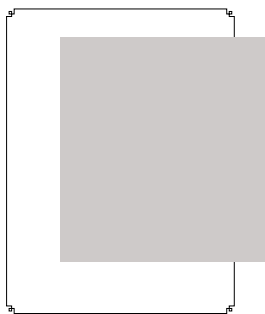
**Palladi, Tudor.** Bucuria sublimă a creației : [Ion Ciocanu, 75 de ani de la naștere] / Tudor Palladi // Literatura și arta. – 2015. – 15 ian. – P. 6.

**Părnău, Ion.** Un alt om din legendă... : [Ion Ciocanu, critic literar, filolog, pedagog, scriitor] / Ion Părnău // Literatura și arta. – 2018. – 26 iul. – P. 4.

**Răileanu, Vitalie.** Cărțile criticului Ion Ciocanu – scrise pentru noi : Sugestii pentru un portret / Vitalie Răileanu // Literatura și arta. – 2015. – 15 ian. – P. 6.

**Țărălungă, Ecaterina.** Ciocanu, Ion. / Ecaterina Țărălungă // Țărălungă, Ecaterina. Enciclopedia identității românești : Personalități. – București : Litera Internațional, 2011. – P. 183.

N.-M. Ș.



**Grigore VRABIE**  
1890-1950

Inginer agronom, botanist, pedagog, cercetător, muzeograf și publicist.

S-a născut la 20 ianuarie 1890, în localitatea Bărboieni, județul Lăpușna (azi raionul Nisporeni).

Se stinge din viață în 1950 la Iași.

A absolvit Academia de Agricultură din Cluj. Revenit la Chișinău, se angajează în calitate de profesor la Școala Națională de Viticultură, apoi devine asistent universitar la Facultatea de Științe Agricole de aici. De asemenea, a fost profesor la Universitatea Populară din Chișinău și director al Școlii de Agricultură din Cricova.

În perioada anilor 1927-1939 a activat la Muzeul Național de Istorie Naturală din Chișinău, unde a ocupat funcțiile de preparator, botanist, asistent, șef al Secției agronomice și director. Și-a adus contribuțiile la completarea colecțiilor muzeului cu noi exponate și a completat cu specii de plante colecția Grădinii Botanice a Muzeului. A colaborat cu Institutul Social Român din Basarabia și a întreprins mai multe cercetări asupra solului, pădurilor și agriculturii, reflectate în 12 lucrări științifice, in-

clusiv: „Îngrijirea semințelor înainte de semănat” (în colab., 1932), „Compoziția chimică a nămolului din Lacul Sasic”, „Materiale pentru studiul lichenilor din regiunea Chișinăului” (1934), publicate la București sau în anuarul „Buletinul Muzeului Național de Istorie Naturală din Chișinău”.

A colaborat la revista „Viața Basarabiei”, unde a publicat studiul „Câteva pagini glorioase din trecutul Muzeului Național din Chișinău (scrise cu prilejul morții A.I. Osterman, fosta preparatoare și conservatoare la Muzeu timp de 46 de ani) (1936). În 1939 a publicat un volum de sinteză istorică, „Muzeul Regional al Basarabiei din Chișinău”.

Membru fondator al Asociației Culturale „Cuvânt Moldovenesc”, membru în Corpul agronomic și în Colegiul inginerilor din România. Consilier municipal și vicepreședinte al Consiliului județean.

Distins cu Crucea „Meritul Sanitar”.

#### Bibliografie selectivă:

**Vrabie, Grigore.** Agricultura la Copanca (Cultura cerealelor) / Grigore Vrabie. – Chișinău : Tip. „Tiparul Moldovenesc”, 1939. – 35 p. : il.

**Vrabie, Grigore T.** Câteva pagini glorioase din trecutul Muzeului Național din Chișinău (Scrise cu prilejul morții A.I. Osterman fosta preparatoare și conservatoare la Muzeu timp de 46 de ani) : Extras din rev. „Viața Basarabiei” No. 11-12/1936 / Grigore T.Vrabie. – Chișinău : Tip. „Tiparul Moldovenesc”, 1936. – 16 p. : 1 portr.

\*\*\*

**Colesnic, Iurie.** Din galeria muzeografilor de altădată... :

[Grigore Vrabie despre fondatorii Muzeului Științelor Naturale din Basarabia – Albina și Franz Osterman] / Iurie Colesnic // Flux: ed. de vineri. – 2000. – 3 mar. – P. 8.

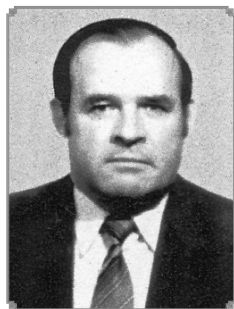
**Colesnic, Iurie.** Grigore Vrabie // Colesnic, Iurie. Timp și istorie : Autori de la „Viața Basarabiei” / Iurie Colesnic ; Bibl. Municipală „B.P. Hasdeu”. – Chișinău : Grafema Libris ; Ulysse, 2011. – P. 389-391.

**Colesnic, Iurie.** Grigore Vrabie // Colesnic, Iurie. Chișinăul din amintire / Iurie Colesnic ; pref. : Lidia Kulikovski ; Bibl. Municipală „B.P. Hasdeu”. – Chișinău : Grafema Libris, 2011. – P. 148.

**Ursu, Mihai.** Vrabie Grigore // Ploșniță, Elena. Enciclopedia muzeologiei din Republica Moldova / Elena Ploșniță, Mihai Ursu. – Chișinău : Bons Offices, 2011. – P. 268, fot., il. – (Biblioteca Tyragetia; XX).

**Vrabie Grigore** // Figuri contemporane din Basarabia. – Chișinău : Editura ARPID, 1939. – P. 140; [Resursă electronică]. – URL : <http://bp-soroca.md/soroca/Figuri%20Contemporane%20din%20Basarabia.%20n-z.%201939.pdf> (accesat: 19.07.2019).

V. M.



**Ion CARAMAN**  
1940

Specialist în domeniul horticulturii, doctor habilitat în științe agricole, cercetător și inventator.

S-a născut la 20 ianuarie 1940, la Biești, Orhei.

Absolvent al Colegiului Agricol din Cucuruzeni (1958). Și-a continuat studiile la Facultatea Horticultură a Institutului Agricol „Mihail Frunze” din Chișinău (1963-1968), apoi a urmat studiile de doctorat (1971-1974), iar în anul 1975 susține teza de doctor în științe agricole. În anul 2002 susține teza de doctor habilitat în științe agricole cu tema „Productivitatea căpșunului și coacăzului negru în funcție de soi, distanțele de plantare și sistemul de fertilizare”.

Și-a început activitatea în cadrul Ministerului Agriculturii în calitate de șef-adjunct al Direcției știință (1974-1978); secretar științific al Institutului de Cercetări pentru Pomicultură (din 1978), iar din 1995 exercită funcția de șef al Laboratorului arbuști fructiferi.

A efectuat numeroase cercetări privind cultura arbuștilor fructiferi și a căpșunului. Ca rezultat al investigațiilor sale a fost creat un sortiment bogat de căpșun și ar-

buști fructiferi în Moldova. Este primul cercetător din republică, care a studiat în complex soiurile și factorii ce influențează creșterea și dezvoltarea plantațiilor de căpșun și arbuști fructiferi. Cercetările sale în acest domeniu s-au soldat cu elaborarea tehnologiilor intensive de producere a materialului săditor de arbuști fructiferi și căpșun.

Este autorul a peste 100 de lucrări științifice, inclusiv a 2 monografii: „Productivitatea căpșunului și coacăzului negru în funcție de soi, distanțele de plantare și sistemul de fertilizare” (2002), „Cultura căpșunului” (2005), „Cultura murului” (2017), „Cultura protejată a căpșunului” (2017) etc.

#### Bibliografie selectivă:

**Caraman, Ion.** Cultura căpșunului / Ion Caraman. – Chișinău : Tipografia AȘM, 2005. – 176 p. : il.

**Caraman, Ion.** Productivitatea căpșunului și coacăzului negru în funcție de soi, distanțele de plantare și sistemul de fertilizare : Teză / Ion Caraman. – Chișinău : [S. n.], 2002. – 320 p. \*\*\*

**Caraman, Ion.** Comportarea unor soiuri de coacăz negru în condițiile din Republica Moldova / Ion Caraman, Valentina Tcaci // Simpozionul Științific Internațional „Horticultura modernă – realizări și perspective”. Vol. 36, 27 sept. 2013, Chișinău. – Chișinău : [S. n.], 2013. – P. 126-129.

**Caraman, Ion.** Cultura murului / Ion Caraman, Ivan Nani // Pomicultura, viticultura și vinificația. – 2017. – Nr 3. – P. 11-13.

**Caraman, Ion.** Cultura protejată a căpșunului / Ion Caraman, Valentina Tcaci // Pomicultura, viticultura și vinificația. – 2017. – Nr 1. – P. 36-40.

**Caraman, Ion.** Înființarea plantațiilor de mur / Ion Caraman, Ivan Nani // Pomicultura, viticultura și vinificația. – 2017. – Nr 4. – P. 33-38.

**Caraman, Ion.** Producerea materialului săditor de calitate la speciile de coacăz, zmeur, mure și agriș / Ion Caraman, Valentina Tcaci, Galina Covaenco // Pomicultura, viticultura și vinificația. – 2016. – Nr 3. – P. 3-6.

**Caraman, Ion.** Tehnologia producerii materialului săditor de căpșun / Ion Caraman, Valentina Tcaci, Galina Covaenco // Pomicultura, viticultura și vinificația. – 2016. – Nr 2. – P. 11-13.

\*\*\*

Caraman, Ion // Cercetători și inventatori din Republica Moldova : (Prezentare succintă). P. a 3-a. – Chișinău : Ed. AGEPI, 2004. – P. 34-35.

N.-M. Ș.



**Ion NICOV**  
1950

Actor de teatru și cinema, dansator, interpret de muzică populară.

S-a născut la 20 ianuarie 1950 la Brânceni-Vechi, Telenești.

Și-a făcut studiile la Facultatea de Artă Teatrală a Institutului de Arte „Gavriil Musicescu” din Chișinău, actualmente Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice (1969-1973).

A activat în calitate de dansator în Ansamblul de Dans

„Hora”; coregraf-secund în Ansamblul de Dans „Veselia”; interpret de muzică populară, dansator, actor la Teatrul Epic de Etnografie și Folclor „Ion Creangă”; actor la Teatrul Dramatic Rus de Stat „Anton P. Cehov”; actor la Teatrul Studio „Din provincie”; actor la Teatrul Național „Satiricus Ion Luca Caragiale” din Chișinău; actor la Teatrul de Revistă „Ginta Latină” (1969-2009); dansator în mai multe colective de dans tradițional. Practică dansul în stil „Step”; posedă câteva instrumente muzicale: nai, fluiet, muzicuță, saxofon; cantautor, interpret și autor a peste 30 de cântece de estradă. Laureat al unor concursuri de dans popular.

S-a produs în spectacolele: „Păcală și Tândală” (rolul lui Păcală), „Cherchez la femme” (rolul nevăzătorului), „Grădina Publică Ștefan cel Mare” (rolul profesorului), „Între Bâc și Mississippi” (rolul lui Bob), „Păcală et Company” (rolul lui Păcală) de Tudor Țărnă, „Amfitrionul sau Căderea zeilor” (rolul lui Mercur) de Molière etc.

Este Maestru în Artă (2010).

#### Bibliografie:

**Nicov, Ion.** Șatra : [înregistrări sonore muzicale] / autor și interpret : Ion Nicov ; versuri : Ianoș Țurcanu ; aranjamente : Lilian Vilas. – Chișinău : Music Master, 2000. – 1 casetă audio STEREO HX-PRO.

\*\*\*

**Nicov, Ion.** „Umorul l-am moștenit de la tata și mereu l-am avut în arsenalul meu...” : [dialog cu Ion Nicov, actor la Teatrul de Revistă „Ginta Latină”] / consemnare : Dina Hașcu-Ghimpu // Hașcu-Ghimpu, Dina. Mofturile parfumate ale „Gintei Latine”. – Chișinău : Lu-

mina, 2012. – P. 87-89.

\*\*\*

**Hașcu-Ghimpu, Dina.** Ion Nicov / Dina Hașcu-Ghimpu // Hașcu-Ghimpu, Dina. Mofturile parfumate ale „Gintei Latine”. – Chișinău : Lumina, 2012. – P. 86.

Ion Nicov : [actor la Teatrul de Revistă „Ginta Latină” : 65 de ani] // Teatru. – 2014. – Nr 14. – P. 69.

N.-M. Ș.



**Valentina EȘANU**  
1960

Bibliograf, doctor în istorie, cercetător științific, specialist în domeniul istoriei medievale a românilor.

S-a născut la 20 ianuarie 1960, comuna Sculeni, raionul Ungheni, în familia unor lucrători medicali.

După absolvirea școlii medii din localitatea natală (1977), a studiat la Facultatea de Biblioteconomie și Bibliografie a Universității de Stat din Moldova (1977-1981). A activat în calitate de bibliograf la Biblioteca Științifică a Academiei de Științe a Moldovei (1981-1984), inginer la Stația Seismică de pe lângă Institutul de Geologie al AȘM (1985-1989), consultant la Ministerul de Justiție (1989-1994).

Din 1994 este cercetător științific la Institutul de Istorie al AȘM, Secția de istorie medie. Este autoarea a peste 270 de lucrări științifice, în mare parte fiind elaborate în colaborare cu academicianul Andrei Eșanu și sunt dedicate istoriei culturii scrise și

epocii lui Ștefan cel Mare și Sfânt, lui Dimitrie Cantemir și operei sale științifice, istoriei ecleziastice ș.a., printre care: „Moldova medievală. Structuri executive, militare și ecleziastice” (2001), „Mănăstirea Căpriană, sec. XV-XX” (2003), „Descrierea Moldovei” de Dimitrie Cantemir în cultura europeană” (2004), „Epoca lui Ștefan cel Mare. Oameni, destine, fapte” (București, 2004), „Bogdan al II-lea și Maria-Oltea, părinții lui Ștefan cel Mare” (2007), „Dimitrie Cantemir, Descrierea stării de odinioară și de astăzi a Moldovei” (București, 2007), „Dinastia Cantemireștilor (sec. XVII-XVIII)” (2008), „Mănăstirea Voroneț. Istorie, cultură, spiritualitate” (2010), „Neamul Cantemireștilor. Bibliografie” (2010), „Moștenirea culturală a Cantemireștilor” (2010), „Mănăstiri și schituri din Republica Moldova” (2013), „Dimitrie Cantemir, Cuvânt panegiricesc de laudă Marelui Mucenic Dimitrie din Tesalonic” (1719) (Iași, 2017), „Viața și faptele Mitropolitului Grigorie Roșca (1478-1570)” (Iași, 2017), „Dimitrie Cantemir. Despre numele Moldaviei: în vechime și azi; Istoria moldo-vlăchică; Viața lui Constantin Cantemir; Descrierea stării Moldaviei: în vechime și azi” (București, 2017) etc. De asemenea, a întocmit mai multe bibliografii istoriografice; a colaborat la „Bibliografia istorică a României”, lucrare în mai multe volume elaborată de Institutul de Istorie „George Barițiu”, Filiala Academiei Române din Cluj-Napoca.

De-a lungul anilor a participat la numeroase conferințe, la elaborarea multor proiecte naționale și internaționale de anvergură, între care „Epoca lui Ștefan cel Mare”, „Mănăstirea Căpriană”, „Dinastia Cantemireștilor”, „Mănăs-

tiri și schituri din Republica Moldova”, „Cronicile Țării Moldovei sec. XV-XVI” etc.

În anul 2015 devine doctor în istorie cu teza „Marii demnitari ai Țării Moldovei în domnia lui Ștefan cel Mare (1457-1504)”, lucrare apărută și sub formă de monografie la Editura Cartier (2018).

Premii și distincții: Premiul și Diploma „Cartea anului” la Salonul al XII-lea de carte națională a Republicii Moldova (2003), în calitate de coautor al monografiei „Mănăstirea Căpriană (sec. XV-XX)”, Premiul Academiei de Științe a Moldovei pentru cartea „Descrierea Moldovei de Dimitrie Cantemir în cultura europeană” (2004), Medalia „Meritul Civic” (2010), membru de onoare al Institutului de Studii Sud-Est-Europene al Academiei Române (2014).

*A se vedea și articolul din „Calendar Național 2015”. – Chișinău: BNRM, 2015. - P. 50-52.*

#### Bibliografie selectivă:

**Cantemir, Dimitrie.** Cuvânt Panegiricesc de laudă Marelui Mucenic Dimitrie din Tesalonic... 1719 = Слово Панегирическое в похвалу Великомученика Димитрия Фессалонитского... 1719 / Dimitrie Cantemir ; ediție îngrijită, studiu introductiv și traducere de acad. Andrei Eșanu și dr. Valentina Eșanu. – Iași : Doxologia, 2017. – 82 p.

\*\*Dimitrie Cantemir: Despre numele Moldaviei : în vechime și azi ; Istoria moldo-vlachică ; Viața lui Constantin Cantemir ; Descrierea stării Moldaviei : în vechime și azi / editarea textului latinesc, aparatul critic și indici de Florentina Nicolae ; traducere din limba latină de Ioana Costa ; studiu introductiv : acad. Andrei Eșanu, dr. Valentina Eșanu. – București : Academia Română ; Fundația Națională pentru Știință și Artă, 2017. – CLI+1736 p.

**Eșanu, Andrei.** Lumina cărții

la români (secolele XIV-XIX) : Studii, surse și materiale / acad. Andrei Eșanu, dr. Valentina Eșanu. – București: Editura Academiei Române ; Muzeul Brăilei „Carol I” ; Ed. Istros, 2018. – 657 p. – (Seria „Basarabica”).

**Eșanu, Andrei.** Viața și faptele Mitropolitului Grigorie Roșca (1478-1570) / acad. Andrei Eșanu, dr. Valentina Eșanu. – Iași : Doxologia, 2017. – 52 p.

**Eșanu, Valentina.** Marii demnitari ai Țării Moldovei în domnia lui Ștefan cel Mare (1457-1504) : Autoreferat la teza de doctor în istorie / Valentina Eșanu ; Institutul de Istorie al AȘM. – Chișinău, 2015. – 29 p.

**Eșanu, Valentina.** Marii demnitari ai Țării Moldovei în domnia lui Ștefan cel Mare (1457-1504) / Valentina Eșanu. – Chișinău : Cartier, 2018. – 444 p.

Mănăstirea Căpriană cu Schitul Condița (secolul al XV-lea – începutul secolului al XXI-lea) : Studii, documente și materiale / coord.: Valentina Eșanu ; coord.: A. Eșanu, Gh. Postică. – Chișinău : Cartdidact, 2019. – 638 p.

**Pelin, Valentina.** Manuscrise românești din secolele XIII-XIX în colecții străine (Rusia, Ucraina, Bielorusia) : Catalog / ediție îngrijită de acad. Andrei Eșanu, dr. Valentina Eșanu, Veronica Cosovan. – Chișinău : Știința, 2017. – 408 p.

**Pelin, Valentina.** Paisianismul în contextul cultural și spiritual sud-est și est european (secolele XVIII-XIX) / ediție îngrijită și revizuită de acad. Andrei Eșanu și Valentina Eșanu. – Iași : Doxologia, 2017. – 324 p.

\*\*\*

**Eșanu, Andrei.** Academicianul Valeriu Pasat la vârsta afirmării / acad. Andrei Eșanu, dr. Valentina Eșanu // Academician Valeriu Pasat. Biobibliografie. – Chișinău, 2015. – P. 16-38.

**Eșanu, Andrei.** Academicianul Valeriu Pasat la vârsta afirmării / acad. Andrei Eșanu, dr. Valentina Eșanu // Reconstituiri

istorice. Civilizație, valori, paradigme, personalități. În onorrem academician Valeriu Pasat / Institutul de Istorie, Biblioteca Științifică (Inst.) „Andrei Lupan” ; coord. : Nicolae Enciu ; ed. : Constantin Manolache ; resp. de ed.: Ion Valer Xenofontov. – Chișinău, 2018. – P. 13-29.

**Eșanu, Andrei.** Aspecte ale istoriei Chișinăului din vechime până în pragul epocii moderne / acad. Andrei Eșanu, dr. Valentina Eșanu // Identitățile Chișinăului. – Ediția a patra. – Chișinău : Arc, 2018. – P. 87-100.

**Eșanu, Andrei.** Biblia în spațiul est-slav și în cel de interferență cu lumea românească (sec. XV – începutul sec. XIX) / acad. Andrei Eșanu, dr. Valentina Eșanu // Receptarea Sfintei Scripturi între filologie, hermenetică și traductologie : Lucrările Simpozionului Național „Explorări în tradiția biblică românească și europeană”, Ediția a VIII-a, Iași, 24-25 mai 2018 / coord. : Eugen Munteanu. – Iași, 2019. – P. 21-72 ; [Resursă electronică] // <http://consilr.info.uaic.ro/~mld/monumenta/ReceptareaSf.Scripturi8.pdf> (accesat : 28.08.2019).

**Eșanu, Andrei.** Biblioteca Mănăstirii Voroneț în lumina unor cercetări recente / acad. Andrei Eșanu, dr. Valentina Eșanu // În onorrem Sfânta Mănăstire Voroneț. Un sfert de veac de la reînființare. – Iași : Doxologia, 2016. – P. 333-393.

**Eșanu, Andrei.** Cantemiriana: câteva precizări necesare / acad. Andrei Eșanu, dr. Valentina Eșanu // Anuarul Institutului de Istorie. 2017. – Chișinău, 2018. – P. 92-105.

**Eșanu, Andrei.** Circulația tipăriturilor lui Macarie (1508-1512) în Europa / Andrei Eșanu, Valentina Eșanu // Anuarul Institutului de Istorie. 2014. – Chișinău, 2015. – P. 21-64.

**Eșanu, Andrei.** Circulația incunabilelor slave ale lui Schweipolt Fiol în Sud-Estul Europei (sec. XVI-XVII) / acad. Andrei

Eșanu, dr. Valentina Eșanu // Istorie, cultură și politică în Sud-Estul Europei. Două colocvii internaționale : Contacte și schimburi culturale în Sud-Estul Europei (aspecte istorice și lingvistice) : Simpozion organizat de ISSEE al Academiei Române și Institutul de Balcanologie și Centrul de Tracologie al Academiei Bulgariei, București, 29 septembrie 2015 ; Cultură și istorie la Est de Carpați în perspectivă Sud-Est europeană (sec. XVI-XX). Simpozion organizat de ISSEE al Academiei Române și Institutul de Istorie al Academiei de Științe a Moldovei, București, 16 septembrie 2016. – Brăila, 2017. – P. 205-218.

**Eșanu, Andrei.** Câte biserici a avut vechea Lăpușnă? / acad. Andrei Eșanu, dr. Valentina Eșanu // Destin românesc. Revistă de istorie și cultură. – 2018. – Nr 1-2 (103-104). – P. 214-219.

**Eșanu, Andrei.** Cu privire la pierderile Basarabiei în cel de-al Doilea Război Mondial. Studiu de caz : satul Sculeni, r-nul Ungheni / acad. Andrei Eșanu, dr. Valentina Eșanu // Patrimoniul istoric. Revista Asociației Istoricilor „Nicolae Iorga” din Ungheni. – 2015. – Nr 2. – P. 7-19.

**Eșanu, Andrei.** Demnitatea prințesei Maria Cantemir : între ficțiune artistică și realitate istorică / acad. Andrei Eșanu, dr. Valentina Eșanu // Patrimoniul istoric. Revista Asociației Istoricilor „Nicolae Iorga” din Ungheni. – 2018. – Nr 9. – P. 81-91.

**Eșanu, Andrei.** Dimitrie Cantemir. Descriptio Moldaviae. Manuscris facsimil inedit [de la Odesa] : Studiu introductiv / acad. Andrei Eșanu, dr. Valentina Eșanu // Integrala manuscriselor Cantemir. Vol. LXXIV / ed. coord. de Constantin Barbu. – [Craiova, 2015]. – 537 p.

**Eșanu, Andrei.** Dinastia Cantemireștilor / acad. Andrei Eșanu, dr. Valentina Eșanu // Integrala manuscriselor Cantemir. Vol. LXXIV / ed. coord. de Con-

stantin Barbu. – [Craiova, 2015]. – P. 37-643.

**Eșanu, Andrei.** Episcopul Mitrofan și Biblia de la București (1688) / acad. Andrei Eșanu, dr. Valentina Eșanu // Anuarul Institutului de Istorie, 2016. – Chișinău, 2017. – P. 95-111.

**Eșanu, Andrei.** Formarea primelor universități moderne românești (impact internațional) / acad. Andrei Eșanu, dr. Valentina Eșanu // Cultură și istorie la Est de Carpați în perspectivă sud-est europeană (sec. XV-XX). – Chișinău, 2016. – P. 139-146.

**Eșanu, Andrei.** Introducere / acad. Andrei Eșanu, dr. Valentina Eșanu // Pelin, Valentina. Manuscrise românești din secolele XIII-XIX în colecții străine (Rusia, Ucraina, Bielorusia) : Catalog / ediție îngrijită de acad. Andrei Eșanu, dr. Valentina Eșanu, Veronica Cosovan. – Chișinău : Știința, 2017. – P. 6-10.

**Eșanu, Andrei.** Însemnări cronicărești de pe o Psaltire de la Mănăstirea Voroneț / acad. Andrei Eșanu, dr. Valentina Eșanu // In honorem Sfânta Mănăstire Voroneț. Un sfert de veac de la reînființare. – Iași : Doxologia, 2016. – P. 210-217.

**Eșanu, Andrei.** Întemeierea primelor universități și instituții academice românești (repercusiuni internaționale) / acad. Andrei Eșanu, dr. Valentina Eșanu // Orizonturi medievale și moderne în istoria românilor. Economie, societate, politică, cultură, istoria științei. În onoarea profesorului Demir Dragnev. – Chișinău, 2016. – P. 567-572.

**Eșanu, Andrei.** Lăpușna medievală în secolele XIV-XVIII / acad. Andrei Eșanu, dr. Valentina Eșanu // Lăpușna. Studii de istorie și arheologie / coord. Gheorghe Postică. – Chișinău: Masterprint, 2015. – P. 27-66.

**Eșanu, Andrei.** Mitropolitul Dosoftei, Episcopul Mitrofan și „Biblia” de la București (1688) / acad. Andrei Eșanu, dr. Valentina Eșanu // Calendar național

2018. – Chișinău, 2017. – P. 245-250.

**Eșanu, Andrei.** Noi considerații privitoare la pierderea Chilei și Cetății Albe în 1484 / acad. Andrei Eșanu, dr. Valentina Eșanu // Revista de istorie a Moldovei. – 2016. – Nr 4. – P. 5-16.

**Eșanu, Andrei.** Notă asupra ediției / acad. Andrei Eșanu, dr. Valentina Eșanu // Pelin, Valentina. Manuscrise românești din secolele XIII-XIX în colecții străine (Rusia, Ucraina, Bielorusia) : Catalog / Ediție îngrijită de acad. Andrei Eșanu, dr. Valentina Eșanu și Veronica Cosovan. – Chișinău : Știința, 2017. – P. 14-15.

**Eșanu, Andrei.** Noua literatură despre Cantemirești. Adenda (2010-2013) la bibliografia „Neamul Cantemireștilor” / acad. Andrei Eșanu, dr. Valentina Eșanu // Integrala manuscriselor Cantemir. Vol. LXXIV / ed. coord. de Constantin Barbu. – [Craiova, 2015]. – P. 539-572.

**Eșanu, Andrei.** O carte despre moștenirea cultural-spirituală a lui Paisie Velicikovski și a ucenicilor săi : [recenzie la cartea „Paisianismul în contextul cultural și spiritual sud-est și est european (secolele XVIII-XIX)”, de Valentina Pelin] / acad. Andrei Eșanu, dr. Valentina Eșanu // Epifania. Revistă de dialog ortodox (Iași). – 2015. – Nr 31 (Dec. 2014-Febr. 2015). – P. 216-219.

**Eșanu, Andrei.** O perioadă de tensiuni între Ștefan cel Mare și boierimea dregătoare (1467-1471) / acad. Andrei Eșanu, dr. Valentina Eșanu // Orizonturi medievale și moderne în istoria românilor. Economie, societate, politică, cultură, istoria științei. În onoarea profesorului Demir Dragnev. – Chișinău, 2016. – P. 261-270.

**Eșanu, Andrei.** O relicvă basarabeană a familiei lui Mihail Kogălniceanu / acad. Andrei Eșanu, dr. Valentina Eșanu // Revista de istorie a Moldovei. – 2017. – Nr 2. – P. 50-53.



**Eșanu, Andrei.** Operele muzicale ale lui Dimitrie Cantemir [recenzie la vol. lui Victor Ghilaș „Dimitrie Cantemir – muzicianul în contextul culturii universale”, Chișinău, 2015, 496 p.] / acad. Andrei Eșanu, dr. Valentina Eșanu // Akademos. – 2016. – Nr 1 (40). – P. 168-171.

**Eșanu, Andrei.** Prințesa Maria Cantemir (1700-1757) / acad. Andrei Eșanu, dr. Valentina Eșanu // Patrimoniul istoric. Revista Asociației Istoricilor „Nicolae Iorga” din Ungheni. – 2017. – Nr 7. – P. 93-106.

**Eșanu, Andrei.** Sate pe ambele maluri ale Prutului. Studiu de caz : localitatea Medeleni / acad. Andrei Eșanu, dr. Valentina Eșanu // Patrimoniul istoric. Revista Asociației Istoricilor „Nicolae Iorga” Ungheni. – 2016. – Nr 4. – P. 36-43.

**Eșanu, Andrei.** Ștefan cel Mare și Mănăstirea Căpriană (I-II) / acad. Andrei Eșanu, dr. Valentina Eșanu // Epifania. Revista de dialog ortodox (Iași). – 2017. – Nr 40 (martie-mai). – P. 123-133; Nr 41 (iunie-august). – P. 102-108.

**Eșanu, Andrei.** Testamentul prințesei Maria Cantemir / acad. Andrei Eșanu, dr. Valentina Eșanu // Revista de istorie a Moldovei. – 2016. – Nr 1. – P. 102-135.

**Eșanu, Andrei.** Tipărituri de la Dubăsari, Movilău și Chișinău în spațiul românesc de peste Prut (1792-1862) / acad. Andrei Eșanu, dr. Valentina Eșanu // In onoare Victor Țvirunc. Dialogul civilizațiilor. Interferențe istorice și culturale = Dialogue of civilizations. Historical and cultural interferences : Culegere de articole. – Chișinău, 2015. – P. 45-60.

**Eșanu, Andrei.** Tipărituri din estul Moldovei în spațiul românesc din dreapta Prutului (1792-1870) / acad. Andrei Eșanu, dr. Valentina Eșanu // Destin românesc : Revistă de istorie și cultură. Serie nouă. – 2017. – Nr 1-2 (99-100). – P. 150-166.

**Eșanu, Andrei.** Tipărituri din estul Moldovei în spațiul românesc din dreapta Prutului (1792-1870) / acad. Andrei Eșanu, dr. Valentina Eșanu // Destin românesc : Revistă de istorie și cultură. Serie nouă. – 2017. – Nr 1-2 (99-100). – P. 150-166.

**Eșanu, Andrei.** Tipăriturile lui Macarie (1508-1512) în colecții românești și europene / acad. Andrei Eșanu, dr. Valentina Eșanu // Almanah bisericesc 2018. Teologie, cultură, istorie, misiune creștină, Editura Arhiepiscopiei Târgoviștei. – Târgoviște, 2017. – P. 115-160.

**Eșanu, Andrei.** Trepte ale devenirii : cetatea, ținutul, târgul Soroca / acad. Andrei Eșanu, dr. Valentina Eșanu // Cetatea Soroca – istorie, memorie și tradiții seculare / coord. : Sergiu Musteață. – Chișinău : ARC, 2015. – P. 117-122.

**Eșanu, Andrei.** Valentina Pelin – cercetător de vază al culturii medievale române / acad. Andrei Eșanu, dr. Valentina Eșanu // Pelin, Valentina. Paisianismul în contextul cultural și spiritual sud-est și est european (secolele XVIII-XIX) / Ediție îngrijită și revizuită de acad. Andrei Eșanu și Valentina Eșanu. – Iași : Doxologia, 2017. – P. 9-20.

**Eșanu, Andrei.** Vama domnească și Poșta veche a Chișinăului / acad. Andrei Eșanu, dr. Valentina Eșanu // Identitățile Chișinăului. – Ediția a patra. – Chișinău : Arc, 2018. – P. 101-105.

**Eșanu, Andrei.** Valori educative creștine în Panegiricul lui Dimitrie Cantemir dedicat Sfântului Mare Mucenic Dimitrie / acad. Andrei Eșanu, dr. Valentina Eșanu // Educație și viață spirituală în Basarabia. Tradiții și perspective. Conferință științifică cu participare internațională Chișinău, 1-3 octombrie 2015 / coord. : Ion Gumenăi, Octavian Moșin. – Chișinău, 2015. – P. 31-37.

**Eșanu, Andrei.** Viața și faptele Mitropolitului Grigorie Roș-

ca (1478-1570) / acad. Andrei Eșanu, dr. Valentina Eșanu // Revista de istorie a Moldovei. – 2017. – Nr 1. – P. 5-25.

**Eșanu, Valentina.** Andrei Eșanu, 1948 / Valentina Eșanu // Calendar național 2018. – Chișinău, 2017. – P. 148-152.

**Eșanu, Valentina.** Andrei Eșanu. Bibliografie selectivă / Valentina Eșanu // Istorie și cultură : In onoare academician Andrei Eșanu / Inst. de Istorie, Bibl. Șt. (Inst.) „Andrei Lupan” ; coord. : Gheorghe Cojocaru, Igor Cerețu ; ed. : Constantin Manolache ; resp. de ed. : Ion Valer Xenofontov. – Chișinău, 2018. – P. 18-57.

**Eșanu, Valentina.** Dimitrie Cantemir cu privire la paternitatea și valoarea informativă a „hronicului lui Ureche vornicul” / Valentina Eșanu // Istorie și cultură : In onoare academician Andrei Eșanu / Inst. de Istorie, Bibl. Șt. (Inst.) „Andrei Lupan” ; coord.: Gheorghe Cojocaru, Igor Cerețu ; ed.: Constantin Manolache ; resp. de ed.: Ion Valer Xenofontov. – Chișinău, 2018. – P. 129-163.

**Eșanu, Valentina.** Dimitrie Cantemir despre paternitatea „hronicului lui Ureche vornicul” / Valentina Eșanu // Congresul Național al Istoricilor Români, Iași 29 august-1 septembrie 2018 : Volum de rezumate / alcăt. : I. Nistor, C. Preutu, M-C. Chebgheta. – Iași, 2018. – P. 78.

**Eșanu, Valentina.** Influența cantemiriană într-un Hronograf moldav din a doua jumătate a sec. al XVIII-lea (o ipoteză) / Valentina Eșanu // Anuarul Institutului de Istorie. Materialele Sesiunii științifice anuale 23 decembrie 2015. – Chișinău, 2016. – P. 55-57.

**Eșanu, Valentina.** Lista lucrărilor publicate de Valentina Pelin / Valentina Eșanu // Pelin, Valentina. Manuscrise românești din secolele XIII-XIX în colecții străine (Rusia, Ucraina, Bielorusia) : Catalog / ediție îngrijită de acad. Andrei Eșanu, dr. Valenti-

na Eșanu, Veronica Cosovan. – Chișinău : Știința, 2017. – P. 397-407.

**Eșanu, Valentina.** Primele proiecte reușite și tentative eșuate de editare a operelor lui Dimitrie Cantemir în Rusia / Valentina Eșanu // Revista de istorie a Moldovei. – 2016. – Nr 2. – P. 109-114.

\*\*\*

**Ешану, Андрей.** Димитрий Кантемир в Персидском походе Петра I (1722-1723) / Андрей Ешану, Валентина Ешану // Studia medievalia Europaea et Orientalia. Miscellanea In Honorem professoris emeriti Victor Spinei. Oblata. Ediderunt George Bilavschi, Dan Aparaschivei. – București : Editura Academiei Române, 2018. – P. 617-649.

\*\*\*

**Bacalov, Sergiu.** Împreună cu ei, Ștefan cel Mare a obținut Victoriei : Prezentarea cărții „Marii dregători ai Țării Moldovei în domnia lui Ștefan cel Mare (1457-1504)”, de Valentina Eșanu / Sergiu Bacalov // Studii de arhondologie și genealogie. Vol. 5. – Chișinău, 2019. – P. 200-201.

File din istorie: Lansarea volumului „Marii demnitari ai lui Ștefan Cel Mare”, de Valentina Eșanu [Resursă electronică] // <https://unimedia.info/stiri/file-din-istorie-lansarea-volumului-marii-demnitari-ai-lui-stefan-cel-mare--de-valentina-esanu-156640.html> (accesat: 28.08.2019).

Un interviu cu Valentin Eșanu realizat de Valentina Ursu [Resursă electronică] // <https://moldova.europalibera.org/a/30131231.html> (accesat: 28.08.2019).

Valentina Eșanu [Resursă electronică] //

<http://www.history.asm.md/index.php/ro/cercetatori/sectia-medievala/252-esanu-valentina-cercetator-stiintific> (accesat: 28.08.2019).

Valentina Eșanu despre „Marii demnitari ai Țării Moldovei

în domnia lui Ștefan Cel Mare (1457-1504)” [Resursă electronică] // <https://radiochisinau.md/familia-diminescu-valentina-esanu-despre-marii-demnitari-ai-tarii-moldovei-in-domnia-lui-stefan-cel-mare-14571504---70759.html> (accesat: 28.08.2019).

V. M.



**Ioan CERNICA**  
1950

Inginer mecanic, doctor în științe tehnice, conferențiar universitar.

S-a născut la 21 ianuarie 1950 la Sărătenii Vechi, Telenești.

Absolvent al Facultății de Mecanică a Institutului Politehnic de Stat „Serghei Lazo” din Chișinău, actualmente Universitatea Tehnică a Moldovei (1973). Între anii 1977-1980 urmeaza doctoratul la Institutul de Temperaturi Inalte al Academiei de Științe a URSS, Specialitatea termofizică. A efectuat trei stagii de pregătire: primul la Institutul Politehnic din Sankt-Petersburg, Catedra de aerohidrodinamică, unde a avut cursuri de mecanica fluidelor (1977), al doilea stagiul la Școala Tehnică Superioară „Nikolai E. Bauman” din Moscova, Catedra teoria mecanismelor și a mașinilor (1986) și al treilea stagiul la Universitatea Tehnică „Gheorghe Asachi” din

Iasi, Catedra de termotehnică și mașini termice (1999).

În perioada 1973-1977 activează ca lector asistent la Catedra de hidraulică și mașini hidraulice a aceluiași institut. A fost conferențiar la Catedra studiul mașinilor, Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți (1980-1995). Este doctor inginer al Școlii Tehnice Superioare „Nikolai E. Bauman” din Moscova, Specialitatea bazele teoretice ale termotehnicii (1983). În cadrul Institutului de Temperaturi Înalte a participat la realizarea a 4 contracte de cercetare științifică, care au avut ca obiectiv proiectarea sistemului de răcire al camerei de ardere a primului bloc energetic din lume de tip MHD. În 1989 obține prin concurs titlul didactic de conferențiar universitar. Din 1995 a activat în calitate de conferențiar universitar la Catedrele de termotehnică și management în energetică și bazele proiectării mașinilor din cadrul Universității Tehnice a Moldovei.

Este cunoscut pentru activitatea sa didactică și științifică în domeniile: mecanica fluidelor și transferul de căldură, bazele fizice ale analizei dimensionale, sub diferitele ei aspecte, insistând asupra unor probleme pe care le pune în prezent fizica tehnică.

Este autor și coautor a 5 manuale și cursuri universitare: „Bazele transmiterii căldurii” (1988), „Combustibili: Teoria arderii” (2008), „Mecanica fluidelor” (2011), „Bazele fizice ale analizei dimensionale: Aplicații și sisteme de unități” (2014) etc.

Rezultatele cercetărilor au fost publicate în peste 100 de articole științifice, atât în Republica Moldova, România, SUA, Marea Britanie, cât și în fosta URSS, în domeniile: transferul de căldură și masa; mecanica fluidelor; teoria arderii; analiza dimensională etc. Este referent științific al unor teze de doctor, precum și expert pe probleme de știință și tehnică în cadrul Academiei de Științe a Moldovei.

#### Bibliografie:

**Cernica, Ioan.** Bazele fizice ale analizei dimensionale : Aplicații și sisteme de unități / Ioan Cernica. – București : Editura AGIR, 2014. – 216 p.

**Cernica, Ioan.** Bazele transmiterii căldurii : Material didactic / Ioan Cernica. – Chișinău : Editura Institutului Politehnic din Chișinău, 1988. – 80 p. : fig.

**Cernica, Ioan.** Combustibili. Teoria arderii : Curs de prelegeri / Ioan Cernica ; redactor responsabil : V. Mustață. – Chișinău : Editura UTM, 2008. – 218 p.

**\*\*Cernica, Ioan.** Mecanica fluidelor / Ioan Cernica. – București : Editura Matrixrom, 2011.

**Cernica, Ioan.** Tratat de măsurări termice și hidraulice / Ioan Cernica. – București : Editura AGIR, 2016. – 576 p. : il. – (Tratate pentru științe tehnice).

\*\*\*

**Popa, Iulius.** Cernica, Ioan / Iulius Popa // Popa, Iulius. Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți : (1945-2015). – Chișinău : [S. n.], 2015. – P. 288.

N.-M. Ș.



**Constantin  
LACTIONOV**  
1945

Medic chirurg-oncolog, doctor habilitat în medicină, profesor universitar, cercetător științific și inventator.

S-a născut la 23 ianuarie 1945 la Lozova, Strășeni.

Și-a făcut studiile la Facultatea de Medicină Generală a Institutului de Medicină din Chișinău, actualmente Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu” (1963-1969). Urmează studiile postuniversitare de doctorat la Institutul de Cercetări Științifice în Domeniul Oncologiei al Academiei de Științe Medicale a Rusiei, unde, în 1978, susține teza de doctor în medicină cu tema „Клинико-функциональная диагностика и восстановление трудоспособности больных радикально оперированных по поводу рака легкого”, iar în 1988 – pe cea de doctor habilitat cu tema „Эпидемиодный рак легкого: клиника лечение, прогноз”.

Activează în calitate de asistent la Catedra chirurgie operatorie și anatomie topografică a Institutului de Medicină din Chișinău, actualmente Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”. Exer-

cită funcția de șef al Secției tumori ale sferei reproductivă la femei a Centrului Oncologic „Nikolai Blohin” din Moscova.

Participă activ în proiecte de cercetare naționale și internaționale. Este prezent, având comunicări, la numeroase congrese, conferințe și simpozioane.

Autor a circa 900 de lucrări științifice și a 12 brevete de invenție.

\*\*\*

**Baciu, Gheorghe.** Lactionov, Constantin / Gheorghe Baciu // Baciu, Gheorghe. Profesorii universitari, absolvenți ai USFM „Nicolae Testemițanu”. – Chișinău : [S. n.], 2012. – P. 187.

N.-M. Ș.



**Tudor GRĂJDIANU**  
1950

Medic, doctor habilitat în medicină, profesor universitar și cercetător științific.

S-a născut la 27 ianuarie 1950 la Gordinești, Rezina.

Absolvent al școlii medii Trifești (1968). Și-a continuat studiile la Facultatea de Medicină Generală a Institutului de Medicină din Chișinău, actualmente Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu” (1975-1981). Susține teza de doctor în medicină, având ca

temă „Argumentarea noilor forme de organizare a asistenței medicale de ambulator și policlinică în rândurile populației rurale la nivel de doctor” (1991), iar în 2000 pe cea de doctor habilitat în medicină cu tema: „Particularitățile epidemiologice și medico-sociale ale maladiilor neoplazice și optimizarea serviciului oncologic în perioada de formare a sistemului de sănătate publică în Republica Moldova”.

Participă în proiecte de cercetare naționale și internaționale. Este prezent cu comunicări la numeroase congrese, conferințe și simpozioane. Conducător a 4 teze de doctor în medicină.

Autor a circa 190 de lucrări științifice, inclusiv 5 monografii: „Particularitățile epidemiologice și medico-sociale ale maladiilor neoplazice și optimizarea serviciului oncologic în perioada de reformare a sistemului de sănătate în Republica Moldova”, „Auditul intern și managementul financiar în sistemul de sănătate” etc. Publicații în reviste științifice naționale și internaționale: „Dimensiunile morbidității cardiovasculare la vârstnici din mediul rural”, „Dimensiunile riscurilor profesionale ale personalului medical din instituțiile medico-sanitare publice”, „Maladiile cronice - factor determinant în provocarea bolii cronice de rinichi”, „Impactul medico-social al populației vârstnice” etc.

#### Bibliografie selectivă:

Auditul intern și managementul financiar în sistemul de sănătate / Dumitru Tintiuc, Tudor

Grăjdianu, Larisa Spinei [et al.]. – Chișinău : T-PAR, 2009. – 204 p. : tab.

**Grăjdianu, Tudor.** Particularitățile epidemiologice și medico-sociale ale maladiilor neoplazice și optimizarea serviciului oncologic în perioada de reformare a sistemului de sănătate în Republica Moldova : Teză de doctor / Tudor Grăjdianu. – Chișinău : [S. n.], 2000. – 277 p.

\*\*\*

70 ani a cercetărilor științifice în cadrul Catedrei medicină socială și management sanitar „Nicolae Testemițanu” / Tudor Grăjdianu, Dumitru Tintiuc, Leonid Margine [et al.] // Buletinul AȘM. Științe medicale. – 2015. – Nr 2. – P. 320-324.

Aspecte socioprofessionale la persoanele cu dizabilități mentale și de comportament / Tudor Grăjdianu, Leonid Margine, Dumitru Tintiuc [et al.] // Sănătate publică, economie și management în medicină. – 2014. – Nr 6. – P. 19-22.

Caracteristica dereglărilor cognitive la vârstnici în Republica Moldova / Tudor Grăjdianu, Anatolie Negară, Leonid Margine [et al.] // Buletinul AȘM. Științe medicale. – 2017. – Nr 1. – P. 116-118.

Dimensiunile morbidității cardiovasculare la vârstnici din mediul rural / A. Negară, T. Grăjdianu, L. Margine [et al.] // Info-Med. – 2018. – Nr 2. – P. 58-60.

Etapele instruirii postuniversitare în cadrul Catedrei medicină socială și management sanitar „Nicolae Testemițanu” la 70 ani de la fondare / Tudor Grăjdianu, Dumitru Tintiuc, Leonid Margine [et al.] // Buletinul AȘM. Științe medicale. – 2015. – Nr 2. – P. 324-328.

**Grăjdianu, Tudor.** Aspecte medico-sociale ale sănătății copilului orfan în Republica Moldova / Tudor Grăjdianu, Alexandru Lavric [et al.] // Sănătate publică, economie și management în medicină. – 2014. – Nr

6. – P. 16-19.

**Grăjdianu, Tudor.** Dimensiunile impactului medico-social a populației vârstnice / Tudor Grăjdianu, Anatolie Negară, Natalia Lisnic // Info-Med. – 2018. – Nr 2. – P. 61-63.

**Grăjdianu, Tudor.** Dimensiunile riscurilor profesionale ale personalului medical din instituțiile medico-sanitare publice / Tudor Grăjdianu, Iurie Lupacescu, Alexei Rusu // Buletinul AȘM. Științe medicale. – 2017. – Nr 1. – P. 104-107.

**Grăjdianu, Tudor.** Emigrarea studenților medicinisti – pericol real pentru viitorul sistemului de sănătate din Republica Moldova / Tudor Grăjdianu, Leonid Margine, Dorin Spănu // Buletinul AȘM. Științe medicale. – 2018. – Nr 1. – P. 104-108.

**Grăjdianu, Tudor.** Impactul medico-social al populației vârstnice / Tudor Grăjdianu, Anatolie Negară, Dumitru Tintiuc // Curierul medical. – 2012. – Nr 3. – P. 260-262.

**Grăjdianu, Tudor.** Maladiile cronice – factor determinant în provocarea bolii cronice de rinichi / Tudor Grăjdianu, Leonid Margine [et al.] // Buletinul AȘM. Științe medicale. – 2018. – Nr 1. – P. 108-110.

**Grăjdianu, Tudor.** Optimizing the activity of nurses in promoting health at community level / Tudor Grăjdianu, Angela Baroncea // Revista de științe ale sănătății din Moldova. – 2018. – Nr 3. – P. 61-67.

**Grăjdianu, Tudor.** Particularitățile de finanțare a sistemului de sănătate din Republica Moldova / Tudor Grăjdianu, Leonid Margine, Ana Rusnac // Buletinul AȘM. Științe medicale. – 2018. – Nr 1. – P. 94-98.

**Grăjdianu, Tudor.** Profesorul universitar Vladimir Kant-figură proeminentă în medicina socială și management / Tudor Grăjdianu, Alexandru Lavric,

Dumitru Tintiuc // Buletinul AȘM. Științe medicale. – 2017. – Nr 1. – P. 20-21.

**Grăjdianu, Tudor.** Proiectarea unui studiu – pilonii de bază și esența acestora / Tudor Grăjdianu, Leonid Margine [et al.] // Buletinul AȘM. Științe medicale. – 2015. – Nr 2. – P. 312-316.

**Grăjdianu, Tudor.** Studiul dimensiunilor medico-sociale a persoanelor longevive / Tudor Grăjdianu, Anatolie Negară [et al.] // Buletinul AȘM. Științe medicale. – 2018. – Nr 1. – P. 111-114.

Impactul statului definite de maladia cu tensiune ridicată (HTA) din mediul rural / Tudor Grăjdianu, Alexandru Lavric, Leonid Margine [et al.] // Buletinul AȘM. Științe medicale. – 2016. – Nr 1. – P. 256-258.

Particularități medico-sociale ale maladiilor cardiovasculare la vârstnici din mediul rural / Tudor Grăjdianu, Anatolie Negară, Gabriela Șoric [et al.] // Buletinul AȘM. Științe medicale. – 2016. – Nr 1. – P. 248-253.

Particularități medico-sociale ale maladiilor cronice ce provoacă boală cronică de rinichi la populația din mediul rural / Tudor Grăjdianu, Mihaela Grejdianu, Leonid Margine [et al.] // Buletinul AȘM. Științe medicale. – 2016. – Nr 1. – P. 253-255.

Riscurile profesionale ale personalului medical din instituțiile medicale din Republica Moldova / Tudor Grăjdianu, Iurie Lupacescu, Lucreția Buzatu [et al.] // Sănătate publică, economie și management în medicină. – 2016. – Nr 3. – P. 82-84.

\*\*\*

**Baciu, Gheorghe.** Grăjdianu, Tudor / Gheorghe Baciu // Baciu, Gheorghe. Profesorii universitari, absolvenți ai USFM „Nicolae Testemițanu”. – Chișinău : [S. n.], 2012. – P. 237.

**Calcea, Andrei.** Grăjdianu, Tudor / Andrei Calcea // Cal-

cea, Andrei. Personalități orheiene : Dicționar enciclopedic. – Chișinău : Pontos, 2003. – P. 86.

N.-M. Ș.



**Anton GĂINĂ**  
1960

Doctor în științe tehnice, cercetător, inventator și conferențiar universitar.

S-a născut la 30 ianuarie 1960 la Cotu-Morii, Hânțești.

A absolvit Facultatea de Mecanizare a Institutului Agricol „Mihail Frunze” din Chișinău.

A activat în calitate de șef de catedră la Universitatea Agrară de Stat din Moldova; vicedirector pentru știință al Institutului de Cercetări Științifice pentru Mecanizarea și Electricizarea Complexului Agroindustrial „Mecagro”.

Aproape două decenii din activitatea sa științifico-pedagogică, inclusiv în ultimii ani, au fost consacrate procesului de restructurare și reorganizare a mecanizării sectorului agroalimener. În sfera științifico-pedagogică este coautor al programelor de studii universitare pentru pregătirea inginerilor la Specialitățile mecanizarea agriculturii și electricizarea agriculturii. A efectuat cercetări științifice în domeniul recondiționării pieselor de mașini agricole cu materiale

polimerice în câmp ultrasonor, a perfecționării proceselor tehnologice ale mașinilor de semănat cu precizie.

Este coautor al proiectului Programului de organizare a centrelor de prestare a serviciilor tehnice în agricultură. A elaborat o serie de propuneri în domeniul mecanizării din cadrul politicii reformei agrare inițiate în Republica Moldova. A făcut parte din grupul de expertiză a proiectelor de mecanizare din cadrul Primului proiect agricol. A participat la organizarea Centrului extins de ramură în problemele mecanizării și electrificării complexului agroalimentar.

A publicat peste 60 de lucrări științifico-pedagogice. Este autor a peste 26 brevete de invenție. Printre ele pot fi menționate o serie de brevete care au fost folosite la elaborarea complexului de utilaj pentru pregătirea porumbului zaharat pentru conservare, a semănătoarelor de precizie pentru culturi prășitoare, a unei game largi de mașini destinate protecției plantelor: „Distribuitor al mașinii de semănat”, „Acumulator de frig”, „Gură de ventilare a depozitului de păstrare a fructelor”, „Instalație pentru formarea gheții”, „Instalație pentru păstrarea laptelui”, „Argumentarea regimurilor de transesterificare a uleiului de rapiță cu planificarea experimentelor” etc.

Este laureat al Medaliei de Argint AGEPI.

#### Bibliografie:

**Găină, Anton.** Argumentarea regimurilor de transesterificare a uleiului de rapiță cu planificarea experimentelor / Anton Gă-

ină, Igor Beșleagă, Ion Lăcustă // Știința agricolă. – 2011. – Nr 2. – P. 53-58.

**Găină, Anton.** Optimizarea tehnologiei de obținere a biodieselului prin metode matematice de planificare a experimentelor / Anton Găină, Igor Beșleagă, Ghenadie Bodarev // Intellectus. – 2011. – Nr 1. – P. 97-105.

\*\*\*

**Găină, Anton.** Выравниватель механических воздействий / Anton Găină, E. Mor,

Ia. Valuță // Știința agricolă. – 2010. – Nr 2. – P. 56-60.

**Găină, Anton.** Синтез гидравлических подъемных устройств / Anton Găină, Ia. Valuță, Natalia Mancuș // Știința agricolă. – 2010. – Nr 2. – P. 60-65.

**Găină, Anton.** Reliability analysis of power distribution systems the voltage of which is 6 and 10 KV / Anton Găină, Ghenadie Bodarev // Intellectus. – 2012. – Nr 1. – P. 90-95.

\*\*\*

Găină, Anton // Cercetători și inventatori din Republica Moldova : (Prezentare succintă). Partea 1. – Chișinău : AGEPI, 2002. – P. 72-73.

**Țopa, Tudor.** Anton Găină / Tudor Țopa // Localitățile Republicii Moldova : Itinerar documentar-publicistic ilustrat : În 15 vol. Vol. 5 : Cos-Dră. – Chișinău : Draghiștea, 2005 – P. 193.

N.-M. Ș.

## Februarie

CALENDAR NAȚIONAL

FEBRUARIE

2020

<b>Sâmbătă</b>	<b>1</b>
<b>Duminică</b>	<b>2</b>
Luni	3
Marți	4
Miercuri	5
Joi	6
Vineri	7
<b>Sâmbătă</b>	<b>8</b>
<b>Duminică</b>	<b>9</b>
Luni	10
Marți	11
Miercuri	12
Joi	13
Vineri	14
<b>Sâmbătă</b>	<b>15</b>
<b>Duminică</b>	<b>16</b>
Luni	17
Marți	18
Miercuri	19
Joi	20
Vineri	21
<b>Sâmbătă</b>	<b>22</b>
<b>Duminică</b>	<b>23</b>
Luni	24
Marți	25
Miercuri	26
Joi	27
Vineri	28
<b>Sâmbătă</b>	<b>29</b>

**150** de ani de la nașterea lui **Gheorghe N. Ochialbi**, pianist și violonist român, nume de rezonanță în muzica românească (1 februarie 1870 – 8 decembrie 1916).

**135** de ani de la nașterea lui **Iorgu Tudor**, poet, prozator, publicist, traducător, deputat în Sfatul Țării (1 februarie 1885 – 7 decembrie 1974). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 45.*

**80** de ani de la stingerea din viață a lui **Gheorghe Botezatu**, matematician, profesor, aerodinamician, constructor de elicoptere, inginer și inventator american, originar din Basarabia, considerat unul dintre întemeietorii științei despre dinamica zborului a aeronavelor (7 iunie 1882 – 1 februarie 1940). *A se vedea și art. din CN 2012, p. 158-159.*

**90** de ani de la nașterea lui **Radu Ionescu**, critic de artă, cercetător științific, scriitor, scenarist și comentator român (1 februarie 1930 – 14 decembrie 2005).

**160** de ani de la nașterea lui **Gustav Weigand**, lingvist, romanist și balcanolog german, a studiat limba română cu dialectele și graiurile ei, a organizat la Leipzig Institutul pentru Studiul Limbii Române (1 februarie 1860 – 8 iulie 1930).

**70** de ani de la nașterea lui **Serafim Urecheanu**, om politic și de stat, doctor habilitat în economie, ex-primar general al Chișinăului (2 februarie 1950). *A se vedea și art. din CN 2010, p.45-46; CN 2015, p. 67-68.*

**50** de ani de la stingerea din viață a lui **Bertrand Arthur William Russell**, logician, filosof, matematician, istoric, eseist și critic social britanic (18 mai 1872 – 2 februarie 1970).

**70** de ani de la nașterea lui

**Boris Mihalache**, inginer poligrafist și editor (3 februarie 1950). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 68-69.*

**85** de ani de la stingerea din viață a lui **Ion Bianu**, bibliotecar, bibliolog, bibliograf și filolog român, fondatorul Bibliotecii Academiei Române (1 octombrie 1856 – 3 februarie 1935). *A se vedea și art. din CN 2006, p. 310-312.*

**150** de ani de la nașterea **Adei Negri**, poetă și prozatoare italiană (3 februarie 1870 – 11 ianuarie 1945). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 47.*

**85** de ani de la nașterea **Mari-ei Cosniceanu**, lingvist, doctor în științe filologice, cercetător științific și conferențiar universitar (4 februarie 1935). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 36-38; CN 2015, p. 70-71.*

**85** de ani de la stingerea din viață a lui **Mihail Minciu**, folclorist, publicist, om politic, deputat în Sfatul Țării (1884 – 4 februarie 1935). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 48.*

**70** de ani de la nașterea lui **Petre Neamțu**, dirijor de orchestră, director artistic și prim-dirijor al Orchestrei „Folclor” (4 februarie 1950). *A se vedea și art. din CN 2000, p. 55-57; CN 2010, p. 47-48.*

**60** de ani de la nașterea lui **Vasile Dolință**, iconograf, restaurator și pictor (4 februarie 1960). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 72.*

**80** de ani de la nașterea lui **Ioan Deac-Bistrița**, pictor și sculptor român (4 februarie 1940).

**90** de ani de la nașterea lui **Constantin Matcovschi**, profesor universitar, doctor în medicină, cercetător științific și inventator (5 februarie 1930 – 2 aprilie 2015). *A se vedea și art.*

din CN 2015, p. 73-74.

85 de ani de la nașterea lui **Vladimir Popa**, medic otorinolaringolog, doctor habilitat în medicină, profesor universitar și cercetător științific (5 februarie 1935).

85 de ani de la nașterea lui **Ion Prisăcaru**, specialist în sănătate publică și management, traumatolog, otorinolaringolog, profesor universitar, doctor habilitat în științe medicale (5 februarie 1935 – 30 august 1996).

75 de ani de la nașterea lui **Mitru Ghițiu**, istoric, doctor în științe istorice, conferențiar universitar (5 februarie 1945). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 74.*

65 de ani de la nașterea lui **Valeriu Canțer**, fizician, specialist în fizica stării condensate și ingineria electronică, doctor habilitat în științe fizico-matematice, profesor universitar, membru titular al Academiei de Științe a Moldovei (5 februarie 1955 – 2 aprilie 2017). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 38-40; CN 2010, p. 48-50.*

275 de ani de la stingerea din viață a lui **Ion Neculce**, cronicar român, mare dregător la Curtea domnească (1672/1675 – 5 februarie 1745/1746). *A se vedea și art. din CB 1995, p. 20-22; CN 2015, p. 72-73.*

170 de ani de la stingerea din viață a lui **Dimitrie Bantăș-Kamenski**, scriitor, istoric, arhivar și diplomat rus, descendent din vița Cantemireștilor (5/16 noiembrie 1788 – 6 februarie 1850). *A se vedea și art. din CN 2013, p. 286.*

65 de ani de la nașterea lui **Tudor Botin**, artist plastic și pedagog (6 februarie 1955). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 104.*

100 de ani de la stingerea din viață a lui **Dimitrie C. Sturdza-Scheianu**, istoric și om politic român, membru de onoare al Academiei Române (19 mai 1839 – 6 februarie 1920).

90 de ani de la nașterea lui **Sebastian Bucur-Barbu**, teolog, compozitor, doctor în muzică, muzicolog, bizantinolog și

profesor universitar român (6 februarie 1930 – 1 aprilie 2015). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 76-77.*

80 de ani de la nașterea lui **Pavel Țapu**, medic traumatolog, doctor în științe medicale, conferențiar universitar (7 februarie 1940).

75 de ani de la nașterea lui **Gheorghe Calamanciuc**, dramaturg, poet, prozator și publicist (7 februarie 1945). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 52-53; CN 2015, p. 79.*

100 de ani de la stingerea din viață a lui **Aleksandr V. Kolceak**, om politic, explorator polar, oceanograf, amiral rus, cu origini românești, a fost unul dintre comandanții Armatei Albe în timpul Războiului Civil din Rusia (16 noiembrie 1874 – 7 februarie 1920).

100 de ani de la nașterea lui **Eli Naum Șleahov**, epidemiolog, imunolog, infecționist, profesor universitar, doctor habilitat, personalitate distinctă în știința medicală (8 februarie 1920 – 28 iunie 2005). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 54-55.*

90 de ani de la nașterea **Lidiei Martânovschi**, muzeograf și pedagog (8 februarie 1930 – 2003).

85 de ani de la nașterea lui **Valentin Perju**, specialist în agricultură, doctor în științe agricole, profesor universitar (8 februarie 1935). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 81.*

140 de ani de la nașterea lui **Franz Marc**, pictor și sculptor german, unul din cei mai importanți pictori ai expresionismului german (8 februarie 1880 – 4 aprilie 1916).

180 de ani de la nașterea lui **Vasile Burlă**, filolog și pedagog român, membru al Societății „Junimea” din Iași (9 februarie 1840 – 9 ianuarie 1905).

100 de ani de la nașterea lui **Ion Mircea Enescu**, arhitect modernist român (9 februarie 1920 – 25 octombrie 2010).

110 ani de la nașterea **Mariei Cebotari**, interpretă de operă, operetă, oratoriu (soprană)

și actriță de film (10 februarie 1910 – 9 iunie 1949). *A se vedea și art. din CB 1999, p. 141-146; CN 2005, p. 41; CN 2010, p. 56-57.*

75 de ani de la nașterea lui **Ion Chirtoagă**, istoric, doctor habilitat în științe istorice, conferențiar universitar și cercetător științific (10 februarie 1945). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 82-83.*

70 de ani de la nașterea lui **Mircea Voinicescu-Soțchi**, actor de teatru și film (10 februarie 1950 – 30 decembrie 2008). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 57.*

55 de ani de la fondarea **Muzeului Literaturii Române „M. Kogălniceanu”** (10 februarie 1965).

170 de ani de la nașterea lui **Nicolae Manolescu-Strunga**, oftalmolog, doctor în medicină, profesor universitar și cercetător științific român, fondatorul școlii românești de oftalmologie, membru al Academiei Române (10 februarie 1850 – 20 august 1910).

70 de ani de la nașterea **Catincăi Agache**, bibliotecară, cercetător, critic literar, publicist, doctor în științe filologice, profesor universitar român (10 februarie 1950). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 84-86.*

130 de ani de la nașterea lui **Boris L. Pasternac**, poet, prozator și traducător rus, de origine evreu, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură (10 februarie 1890 – 30 mai 1960). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 87-88.*

90 de ani de la nașterea **Alexandrei Primac**, om de cultură și de stat (12 februarie 1930). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 57-58.*

90 de ani de la nașterea lui **Theodor Vârgolici**, istoric și critic literar, editor român (12 februarie 1930). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 89.*

80 de ani de la nașterea lui **Dumitru Zambîțchi**, doctor în științe fizico-matematice, conferențiar universitar și cercetător în domeniul modelării matema-



tice a proceselor economice (12 februarie 1940). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 89-90.*

**170** de ani de la nașterea lui **William Morris Davis**, geolog, geomorfolog și profesor american, a pus bazele geografiei fizice (12 februarie 1850 – 5 februarie 1934).

**120** de ani de la nașterea lui **Mihail Iaroșenko**, biolog, doctor habilitat în biologie, profesor universitar, membru titular al Academiei de Științe a Moldovei (13 februarie 1900 – 11 aprilie 1985).

**85** de ani de la nașterea lui **Nicolae Bradu**, specialist în domeniul mecanizării și electrificării agriculturii, doctor în științe tehnice, cercetător și inventator (13 februarie 1935).

**85** de ani de la nașterea lui **Petru Cărare**, poet, prozator, dramaturg, traducător, umorist și satiric (13 februarie 1935 – 27 mai 2019). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 45-46; CN 2010, p. 58-59; CN 2015, p. 91-92.*

**140** de ani de la nașterea lui **Dimitrie Gusti**, sociolog, istoric, filosof, voluntarist și etician, profesor universitar român, membru titular (a fost și președinte) al Academiei Române), este considerat a fi creatorul sociologiei românești (13 februarie 1880 – 30 octombrie 1955). *A se vedea și art. din CN 2000, p. 58-65; 2005, p. 46-47.*

**110** ani de la nașterea lui **Vasile Coroban**, critic și istoric literar, doctor habilitat în filologie (14 februarie 1910 – 19 octombrie 1984). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 60-61.*

**90** de ani de la nașterea lui **Anatol Drumea**, geolog, specialist în geologie, geofizică, seismologie, doctor habilitat în științe geologice, membru titular al Academiei de Științe a Moldovei (14 februarie 1930 – 12 iunie 2010). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 49-51; CN 2015, p. 97.*

**85** de ani de la nașterea lui **Grigore Vieru**, poet-simbol al națiunii (14 februarie 1935 – 18 ianuarie 2009). *A se vedea și art.*

*din CN 2005, p. 51-53; CN 2010, p. 61-63; CN 2015, p. 92-95.*

**60** de ani de la nașterea lui **Sandu Grecu**, regizor, actor, scenarist, manager și profesor de teatru (14 februarie 1960). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 97-99.*

**90** de ani de la nașterea **Elenei Uță-Chelaru**, pictoriță română, originară din Basarabia, (14 februarie 1930 – 13 iunie 2013). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 48-49; CN 2015, p. 95-96.*

**90** de ani de la nașterea lui **Haralambie Corbu**, critic și istoric literar, cercetător științific, doctor habilitat în filologie, membru titular al Academiei de Științe a Moldovei (15 februarie 1930). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 54-55; CN 2015, p. 100-101.*

**80** de ani de la nașterea lui **Victor Cirimpei**, folclorist, cercetător științific, scriitor, etnolog, doctor în filologie (15 februarie 1940 – 11 martie 2019). *A se vedea și art. din CN 2000, p. 69-74; CN 2015, p. 101-102.*

**180** de ani de la nașterea lui **Titu Maiorescu**, avocat, critic literar, eseist, estetician, filosof, pedagog, politician și scriitor român, a fost prim-ministru al României (1912 și 1914), ministru de interne, membru fondator al Academiei Române (15 februarie 1840 – 18 iunie 1917). *A se vedea și art. din CN 2000, p. 67-68; CN 2015, p. 99-100.*

**170** de ani de la nașterea lui **Ion Andreescu**, pictor și pedagog român, membru post-mortem al Academiei Române (15 februarie 1850 – 22 octombrie 1882). *A se vedea și art. din CN 2001, p. 46-47.*

**70** de ani de la nașterea lui **Dan Alexandru Condeescu**, istoric, critic literar eseist și editor român (15 februarie 1950 – 15 august 2007). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 102-103.*

**70** de ani de la nașterea lui **Horia Petruțiu**, pictor român, specialist în restaurarea picturii de șevalet (15 februarie 1950).

**100** de ani de la nașterea lui **Alexei I. Corbu**, specialist în

domeniul biologiei și chimiei, pedagog (16 februarie 1920 – ?).

**90** de ani de la stingerea din viață a lui **Ion N. Angelescu**, economist, profesor universitar și om politic român (1 decembrie 1884 – 16 februarie 1930).

**90** de ani de la nașterea lui **Ion Miloș**, poet, prozator, publicist și traducător suedez de origine română (16 februarie 1930 – 5 decembrie 2015). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 56-58.*

**100** de ani de la nașterea lui **Leonid Berov**, muzicolog (17 februarie 1920 – 1 februarie 1973). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 65-66.*

**70** de ani de la nașterea lui **Gheorghe Cimpoeș**, specialist în horticultură și viticultură, doctor habilitat în științe agricole, cercetător, profesor universitar, ex-rector al Universității Agrare de Stat din Moldova, membru corespondent al Academiei de Științe a Moldovei (17 februarie 1950). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 105-106.*

**85** de ani de la nașterea lui **Sergiu Daniliuc**, fizician, cercetător, doctor în științe fizico-matematice, conferențiar universitar (18 februarie 1935).

**230** de ani de la apariția, la Iași, a primului ziar din Principatele Române „**Courrier de Moldavie**” (18 februarie – 1 aprilie 1790). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 106.*

**150** de ani de la nașterea lui **Ion Achimescu**, poet și traducător român (18 februarie 1870 – 1925).

**145** de ani de la nașterea lui **Nectarie Cotlarciuc**, savant-teolog, pedagog, publicist și animator al vieții naționale românești, mitropolit al Bucovinei, doctor în teologie și filosofie, militant pentru Unire (19 februarie 1875 – 4 iulie 1935).

**80** de ani de la nașterea lui **Mircea Radu Iacoban**, dramaturg, prozator și scenarist român (19 februarie 1940).

**70** de ani de la nașterea lui **Liviu Ioan Stoiciu**, poet, eseist, prozator și publicist român (19 februarie 1950).

95 de ani de la nașterea lui **Valentin Belousov**, matematician, doctor habilitat în științe fizico-matematice, profesor universitar (20 februarie 1925 – 23 iulie 1988). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 59-60; CN 2010, p. 67.*

85 de ani de la nașterea lui **Arhip Cibotaru**, poet, prozator și dramaturg (20 februarie 1935 – 4 ianuarie 2010). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 58-59; CN 2015, p. 107-108.*

130 de ani de la nașterea lui **Constantin Tomescu**, publicist și profesor român, a activat și la Chișinău (20 februarie 1890 – 5 iulie 1983).

90 de ani de la nașterea lui **Alexandru Boboc**, filosof, traducător și cercetător român, membru titular al Academiei Române (20 februarie 1930). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 108-109.*

90 de ani de la nașterea lui **Constantin Berdilă**, pictor și artist decorator român (21 februarie 1930 – 2012).

90 de ani de la stingerea din viață a lui **Aristide Demetriade**, actor român și regizor de film, unul dintre cei mai mari actori români de la începutul secolului XX, pionier al filmului românesc (10 iulie 1872 – 21 februarie 1930).

160 de ani de la nașterea lui **Karel Matěj Čapek-Chod**, romancier și jurnalist ceh (21 februarie 1860 – 3 noiembrie 1927).

85 de ani de la nașterea lui **Anatol Țurcanu**, medic chirurg-traumatolog, fizioterapeut, oncolog, doctor habilitat în medicină (22 februarie 1935 – 16 mai 2002).

85 de ani de la nașterea lui **Timotei Melnic**, critic și istoric literar, doctor habilitat în filologie, profesor universitar (22 februarie 1935). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 62-63.*

50 de ani de la nașterea **Zinei Fabian**, artist-decorator și profesor (22 februarie 1970).

125 de ani de la nașterea lui **Leon Hrușcă**, pictor și pedagog român, originar din Bucovina

de Nord (22 februarie 1895 – 18 septembrie 1961).

80 de ani de la stingerea din viață a **Eugeniei Maleșevschi**, pictoriță (10 decembrie 1868 – 23 februarie 1940/1942). *A se vedea și art. din CN 2008, p. 416.*

70 de ani de la nașterea lui **Haralambie Moraru**, prozator și publicist (23 februarie 1950 – 7 noiembrie 2016). *A se vedea și art. din CN 2000, p. 78-80; CN 2015, p. 110-111.*

65 de ani de la nașterea **Marii Iliuț**, interpretă de muzică populară, supranumită „Privighetoarea din Munții Carpați” (23 februarie 1955). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 63-64; CN 2010, p. 68-69.*

55 de ani de la nașterea lui **Oleg Bodrug**, fizician, politician și editor (23 februarie 1965). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 111-112.*

80 de ani de la nașterea **Silviei Vrânceanu**, pictoriță, artistă-decoratoare (24 februarie 1940). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 69.*

80 de ani de la nașterea lui **Virgil Bulat**, poet, traducător și eseist român, originar din Basarabia (24 februarie 1940 – 20 octombrie 2010). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 70.*

120 de ani de la nașterea lui **Costache Antoniu**, actor român de teatru și film (25 februarie 1900 – 16 iunie 1979).

85 de ani de la nașterea lui **Teodor Cioric**, protozoolog, doctor habilitat în biologie, profesor universitar (26 februarie 1935 – 23 noiembrie 1992). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 71.*

120 de ani de la nașterea lui **Jean Negulescu(o)**, pictor, regizor, producător de film și scenarist american, originar din România, membru de onoare din străinătate al Academiei Române (26 februarie 1900 – 18 iulie 1993). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 112.*

80 de ani de la stingerea din viață a lui **Nicolae Tonitza**, pictor și grafician român (13 aprilie 1886 – 26 februarie 1940). *A se*

*vedea și art. din CB 1996, p. 45-49; CN 2000, p. 81.*

100 de ani de la nașterea **Ninei Ischimji**, traducătoare și redactor de carte (27 februarie 1920 – 29 septembrie 2009). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 112-113.*

80 de ani de la nașterea lui **Pavel Goia**, fagotist, dirijor de orchestră, conferențiar, autor de muzică de teatru și film (27 februarie 1940 – 3 septembrie 2015). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 71.*

100 de ani de la stingerea din viață a lui **Alexandru Xenopol**, istoric, economist, filosof, doctor în drept și filosofie, sociolog, profesor universitar și scriitor român, membru titular al Academiei Române (23 aprilie 1847 – 27 februarie 1920). *A se vedea și art. din CN 2000, p. 82; CN 2017, p. 153-155.*

120 de ani de la nașterea lui **Anatolie Zubkov**, medic, doctor în științe medicale, profesor și cercetător științific (13 februarie 1900 – 5 decembrie 1967).

75 de ani de la nașterea lui **Daniel Olbrychski**, actor polonez de teatru și film, vedetă a cinematografeii europene din sec. XX (27 februarie 1945). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 113-114.*

90 de ani de la nașterea lui **Valentin Sobolev**, fizician, specialist în domeniul opticii semiconductorilor, membru corespondent al Academiei de Științe a Moldovei (28 februarie 1930). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 72.*

70 de ani de la stingerea din viață a lui **Ștefan Ciobanu**, istoric literar, om politic, profesor și istoriograf român, originar din Basarabia (14 noiembrie 1883 – 28 februarie 1950). *A se vedea și art. din CN 2003, p. 269-270; CN 2013, p. 284.*

200 de ani de la nașterea lui **Lewis Swift**, astronom, doctor în științe astronomice și cercetător american, descoperitorul mai multor comete și nebuloase (29 februarie 1820 – 5 ianuarie 1913).



**Gheorghe N. OCHIALBI**  
1870 – 1916

Pianist și violonist român, nume de rezonanță în muzica românească, a cărui activitate s-a desfășurat în afara țării.

S-a născut la 1 februarie 1870 la Ploiești, în familia violistului Năstase Ochialbi. A decedat la 8 decembrie 1916 la Petersburg, Rusia.

De la vârsta de 7 ani și-a făcut apariția publică în calitate de pianist. Din 1880 a început să studieze vioara, în particular, cu profesorul Iulius Wiest de la Conservatorul din București. În 1885 a scris prima compoziție, Sârba „Ochi negri”, pe care a tipărit-o în revista muzicală „Doina”, editura „Constantin Gebauer”. În 1894 a prezentat un concert pianistic la Giurgiu, unde i-a acompaniat pe C. M. Corodeanu, M. Tănăsescu, H. Ștefănescu și I. Nicolescu. Acest eveniment a primit aprecierea revistei „România muzicală”. Ulterior a avut ocazia să cânte într-un recital la Ateneu, în folosul Societății Istorice a Studenților în Litere, alături de violoncelistul Constantin Dimitrescu, baritonul Aurel Eliade și tenorul Hariton Ștefănescu. Din 1896 a fost membru al tarafului lui Nicolae Matache, în a cărui

componență își întregeste repertoriul și întreprinde primul turneu peste hotare. Astfel a ajuns la Petersburg, unde a prezentat o compoziție originală, pentru care a fost apreciat de însuși țarul Nicolae al II-lea al Rusiei, care i-a oferit în dar un ceas cu brățară de aur. Fiind solist violonist al formației lui Nicolae Matache, a interpretat, cu prilejul unei recepții în fața președintelui Félix Faure al Republicii Franceze, o lucrare nouă a sa, „Marșul franco-rus”. Drept urmare, artistul a primit Medalia de Merit și un ac cu stema și drapelele francez și rus de la cele două guverne. În 1897 a scris piesa pentru pian „Moscova”, care a fost interpretată pentru prima oară de către pianista Elena Sălceanu la Ateneul Român. În același an a fondat o orchestră proprie din 35 de persoane. Printre instrumentiștii adunați din toate țările Europei, în special germani, cehi, austrieci, se aflau și o serie de virtuozii români. Din acea perioadă Gh. Ochialbi a cântat doar la vioară. După anul 1900 a scris mai multe compoziții de succes, printre care: „Vis de amor român” (Hamburg), „Mica conversație” (Barcelona), „Răspuns la mica conversație” (1903). În perioada 1904-1914 a semnat mai multe compoziții notabile: „Un sărut românesc”, „Un tur de vals”, „Irena”, „Valsul ursului”, „Noapte misterioasă”, „Visul unei baiadere”, „Fluturi de noapte” ș. a. A continuat să scrie lucrări clasice în spiritul folclorului, precum: „Margareta”, „Voievodul”, „Sârba țărănească”

ș.a. Aceste lucrări au servit drept sursă de inspirație pentru compozitorii de mai târziu. Concomitent a scris și câteva lucrări de proporții, izvorâte din melodii populare: „Suite la Românescu”, „Patria mea” (1906), „Scene pitorești române”, lucrări care confirmau calitățile de orchestrator și simfonist talentat. Activitatea sa a fost înalt apreciată la timpul său, fapt care i-a acceptat înscrierea în Societatea Autorilor, Compozitorilor și Editorilor de Muzică de la Paris în 1913, având un portofoliu cu peste o sută de lucrări publicate.

În 1899 a primit, în semn de prețuire, de la compozitorul rus Alexandr Glazunov o tabacheră de aur. În același an a primit un ordin foarte rar de la șahul Persiei, „Mozaffar Ed-Din”.

#### Bibliografie:

**Cosma, Viorel.** Gh. N. Ochialbi // Cosma, Viorel. București. Citadela seculară a lăutarilor români / Viorel Cosma. – București: Fundația Culturală „Gheorghe Marin Sepeteanu”, 2009. – P. 244-255.

**Cosma, Viorel.** Gh. N. Ochialbi // Cosma, Viorel. Figuri de lăutari / Viorel Cosma. – București : Editura „Muzicală” a Uniunii Compozitorilor din R. P. România, 1960. – P. 127-150.

**Cosma, Viorel.** Gh. N. Ochialbi // Cosma, Viorel. Lăutarii de ieri și de azi / Viorel Cosma. – București : Editura „Du Style”, 1996. – P. 117-143.

M. C.



**Serafim URECHEANU**  
**1950**

Om politic și de stat, doctor habilitat în economie, ex-primar general al Chișinăului.

S-a născut la 2 februarie 1950, în satul Larga, r-nul Briceni.

După absolvirea școlii medii, și-a continuat studiile la Institutul Politehnic din Chișinău (azi Universitatea Tehnică a Moldovei), Facultatea de Inginerie în Construcții Civile și Industriale (1969-1974). A făcut studii de doctorat la ASEM și a susținut teza de doctor (1998) și doctor habilitat în economie (2002).

După doi ani de serviciu militar, și-a început activitatea profesională la Briceni, în calitate de inginer în cadrul întreprinderii de construcții (1976-1978). A condus lucrări de construcții la mai multe obiective de menire social-economică. A deținut funcția de șef al Direcției industrie, transporturi și construcții, ulterior secretar doi al Comitetului raional al PCM Briceni (1978-1983). A studiat la Școala Superioară de Partid din Leningrad (1983-1985). Revenit de la studii, a activat în cadrul Comitetului central al PCR. De la funcția de inspector a fost transferat la secretar doi al Comitetului executiv raio-

nal Anenii Noi, iar în 1985 a fost ales președinte. Din 1987 a început activitatea în cadrul Federației Sindicatelor Independente din Republica Moldova (1987-1994), concomitent a fost ales deputat în Parlamentul Republicii Moldova (1991-1994). Din august 1994, prin decret prezidențial, a fost numit în funcția de primar al municipiului Chișinău, funcție pe care a deținut-o până în 2005, când renunță la aceasta în favoarea mandatului de deputat în Parlamentul Republicii Moldova, reales în 2009. Din 2011 a exercitat funcția de președinte al Curții de Conturi din RM. Pe perioada exercitării mandatului de primar general al capitalei, a contribuit considerabil la reanimarea economiei municipiului, dezvoltarea infrastructurii, urbanisticii, susținerea și dezvoltarea culturii în municipiu: numeroase activități culturale, deschiderea unor biblioteci de carte românească (filiale ale Bibliotecii Municipale „B. P. Hasdeu”), dezvelirea de noi busturi pe Aleea Clasicilor, renovarea de monumente, inclusiv și reconstruirea Clopotniței Catedralei din Chișinău ș.a. A susținut și contribuit direct la organizarea mai multor forumuri și conferințe internaționale la Chișinău sub egida ONU, UNESCO, TACIS ș.a. Este membru titular al Congresului Puterilor Locale și Regionale al Consiliului Europei, președinte al Federației Puterilor Locale și Regionale din Republica Moldova (din 1996). A fost președinte al Federației de Șah a Repu-

blicii Moldova între 1995 și 2005, președintele filialei moldovenești a Academiei Internaționale de Inginerie. Este membru corespondent al Institutului pentru Afaceri Internaționale (Paris), membru corespondent al Academiei Internaționale de Informatizare de pe lângă ONU, doctor magna cum laude al ULIM din Chișinău, membru corespondent al Academiei Internaționale de Management, membru al Academiei de Inginerie din Rusia, membru corespondent al Academiei de Cadre din Kiev, Ucraina.

Deține: „Ordinul Republicii” (2000), Ordinul „Insigna de Onoare”, Ordinul „Pentru dezvoltarea științei și învățământului”, Ordinele „Sfântul Dumitru” de gr. II, „Serghii Radonejski” și „Sf. Stanislav”, acordate de Biserica Ortodoxă Rusă în persoana patriarhului Rusiei, Alexii II, Diploma internațională de onoare și Diploma de recunoștință, acordată de Asociația Internațională a Educatorilor pentru pacea mondială, Diploma „Ad honores” a Academiei Europene de Arte ș.a. În aprilie 2015 i s-a conferit titlul onorific de Om Emerit.

*A se vedea și articolele din „Calendar Național 2010”. – Chișinău: BNRM, 2009. – P. 45-46; „Calendar Național 2015”. – Chișinău: BNRM, 2015. – P. 67-68.*

#### **Bibliografie:**

**Urecleanu, Serafim.** Rămân al vostru: Interviu. Atitudini. Reflecții / Serafim Urecleanu. – Chișinău : Litera, 2003. – 1048 p.

**Urecleanu, Serafim.** Rolul managementului municipal în dezvoltarea economiei regio-

nale: Experiența mondială și posibilitățile implementării ei în Republica Moldova: Teză de doctor habilitat / Serafim Urecheanu. – Chișinău, 2002. – 313 p.

\*\*\*

**Urecheanu, Serafim.** „Mă simt ca peștele pe tigaie...”: Interviu cu primarul municipiului Chișinău Serafim Urecheanu / consemnare: Aneta Grosu / Serafim Urecheanu // Flux: cotidian național. – 1998. – 12 noiembrie. – P. 3.

**Urecheanu, Serafim.** Mihail Munteanu la 60 de ani / Serafim Urecheanu // Capitala. – 2003. – 16 august. – P. 2.

**Urecheanu, Serafim.** Reforma managementului finanțelor publice în Republica Moldova: tendințe și lecții învățate / Serafim Urecheanu // Fin Consultant. – 2012. – Nr 10. – P. 51-58.

\*\*\*

**Filip, Iulian.** Foarfeca lui Urecheanu ori serafimopisanie ori... / Iulian Filip. – Chișinău : Grafema Libris, 2003. – 185 p.

\*\*\*

**Filip, Iulian.** 10 ani de istorie a Chișinăului au urmele lui Serafim Urecheanu / Iulian Filip // Literatura și arta. – 2004. – 5 august. – P. 3.

**Țărălungă, Ecaterina.** Urecheanu, Serafim // Țărălungă, Ecaterina. Enciclopedia identității românești: Personalități / Ecaterina Țărălungă. – București : Litera, 2011. – P. 796.

Urecheanu, Serafim // Chișinău: Enciclopedie. – Chișinău: Museum, 1997. – P. 387.

Urecheanu, Serafim // Localitățile Republicii Moldova. Vol. 3. – Chișinău : Moldpres, 2001. – P. 613.

M. C.



**Maria COSNICEANU**  
1935

Lingvist, doctor în științe filologice, cercetător științific, conferențiar universitar, specialist în domeniul antroponimiei.

S-a născut la 4 februarie 1935 în satul Temeleuți, jud. Soroca. Și-a făcut studiile la Universitatea de Stat din Moldova, Facultatea de Filologie și Istorie, pe care a absolvit-o în 1957. După absolvire, a activat ca pedagog la Școala Medie Nr. 1 din satul Costești (Hâncești). Din 1958 a fost angajată la Institutul de Limbă și Literatură al filialei moldovenești a Academiei de Științe a URSS (azi Institutul de Filologie al AȘM). În 1973 a susținut teza de doctor în filologie, consacrată antroponimiei naționale. Activitatea sa de cercetare este dedicată gramaticii, stilisticii și cultivării limbii române. Domeniul principal de investigații a fost și rămâne până în prezent antroponimia – studierea numelor de persoană în plan istoric și lingvistic.

Debutând în presa de specialitate în 1959, a publicat peste 200 de articole și studii în reviste și culegeri de la Chișinău, Bălți, Cernăuți, București, Iași, Cluj-Napoca, Timișoara, Cracovia, Sofia, Leipzig ș.a. Prima mono-

grafie o semnează în 1964, un studiu-îndreptar cu titlul „Nume de persoană”. Lucrarea a fost reeditată în 1968, în 1974 și a avut un rol însemnat în reglementarea scrierii antroponimelor și în difuzarea unor elemente practice interzise ale onomasticii naționale în anii de ocupație sovietică, când se stimula rusificarea și schimonosirea numelor noastre. A editat lucrările: „Studiu asupra numelor de persoane” (1973), „În lumea numelor” (1981), „Reflecții asupra numelor” (1986), „Dicționar de prenume și nume de familie” (1991, 1993, 1999), „Dicționar de prenume” (2006), „Nume de familie (din perspectivă istorică), vol. I (2004), vol. II (2010), vol. III (2018) ș. a.

În paralel cu activitatea științifică, a desfășurat și activitate didactică la Institutul de Arte din Chișinău (astăzi Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice). A ținut două cursuri: Limba română și Stilistica și cultivarea limbii. Pentru facultățile de muzică a elaborat și a publicat „Mic dicționar explicativ de forme și genuri muzicale” (rus-român). Pentru activitatea didactică fructuoasă i s-a conferit titlul de conferențiar universitar.

A fost conducător a 3 proiecte de cercetare: „Tezaurul antroponimic din Republica Moldova” (2004-2008), „Analiza tipologică a antroponimelor” (2009-2010) și „Patrimoniul antroponimic din Republica Moldova sub aspect derivațional” (2011-2014). A participat în calitate de coautor și redactor regional în cadrul Proiectu-

lui Lingvistic Internațional PatRom: „Patronymica Romanica. Dictionnaire historique de l'anthroponymie romane” (Centrul coordonator – Universitatea din Trier, Germania) (1994-2000). S-a remarcat prin participări la simpozioane și congrese internaționale din : Sofia (1972), Moscova (1976), Cracovia (1978), Leipzig (1984), București (1994), Kiev (2001), Suceava (2001) ș. a.

Din anul 1970 a participat la emisiunile radiofonice și televizate, susținând rubricile speciale de lingvistică: „În lumea cuvintelor”, „Dulce grai”, „Grai matern”, „Logos”. Din 2002 până în prezent susține rubrica „Dicționar de nume” la ziarul „Timpul”. Activitatea sa în domeniul onomasticii a contribuit la eliminarea multor erori și deformări ale numelor din Republica Moldova, cauzate de regimul sovietic.

Penru activitatea plină de dăruire în domeniul cercetării a fost înalt apreciată cu : Diploma de recunoștință a AȘM (1996); Diploma de Excelență a Primăriei Municipiului Chișinău (2004, 2011); Medalia „Meritul Civic” (2005); Diploma de laureat al ziarului „Timpul” (2006), Medalia AȘM „Dimitrie Cantemir” (2010); Diploma de gradul I a Guvernului Republicii Moldova (2010); Diploma Ministerului Educației al Republicii Moldova (2010).

*A se vedea și articolele din „Calendar Național 2005”. – Chișinău : BNRM, 2004. – P. 36-38; „Calendar Național 2015”. – Chișinău, 2015. – P. 70-71.*

**Bibliografie:**

**Cosniceanu, Maria.** Dicționar de prenume și nume de familie purtate de moldoveni / Maria Cosniceanu. – Chișinău : Redacția Principală a Enciclopediei Sovietice Moldovenești, 1991. – 68 p.

**Cosniceanu, Maria.** Dicționar de prenume și nume de familie purtate de moldoveni: (Îndreptar antroponimic) / Maria Cosniceanu – Ed. a 2-a, revăzută și completată. – Chișinău : [S. n.], 1993. – 96 p.

**Cosniceanu, Maria.** Dicționar de prenume / Maria Cosniceanu. – Chișinău : Știința, 2006. – 143 p.

**Cosniceanu, Maria.** Nume de familie : (din perspectivă istorică) / Maria Cosniceanu. – Chișinău : Pontos, 2018. – 299 p.

**Cosniceanu, Maria.** Nume de persoană : Mic îndreptar antroponimic / Maria Cosniceanu, Anatol Eremia. – Ed. 3-a, revăzută și completată. – Chișinău : Cartea Moldovenească, 1974. – 132 p.

**Cosniceanu, Maria.** Reflecții asupra numelor / Maria Cosniceanu. – Chișinău : Știința, 1986. – 106 p.

\*\*\*

**Cosniceanu, Maria.** Florea : [antroponimia numelui] / Maria Cosniceanu // Timpul de dimineață. – 2005. – 22 apr. – P. 19.

**Cosniceanu, Maria.** Nume de familie provenite de la etnonime (I) / Maria Cosniceanu // Philologia. – 2013. – Nr 1-2. – P. 75-81.

**Cosniceanu, Maria.** Reconsiderări privind etimologia și formele corecte ale unor nume de familie / Maria Cosniceanu // Buletin de lingvistică. – 2016. – Nr 17. – P. 24-26.

**Cosniceanu, Maria.** Scurtu : [etimologia numelui] / Maria Cosniceanu // Timpul de dimineață : Săptămânal de informație și opinie dramatică. – 2005. – 25 febr. – P. 19.

\*\*\*

**Bilețchi, Nicolae.** Pasiune și generozitate : [Maria Cosniceanu] / Nicolae Bilețchi // Literatura și arta. – 2015. – 5 febr. – P. 7.

Cosniceanu, Maria // Femei

din Moldova: Enciclopedie. – Chișinău : Museum, 2000. – P. 80.

**Ețcu, Ion.** Maria Cosniceanu : un nume de referință în onomastica românească / Ion Ețcu // Flux : ed. de vineri. – 2000. – 4 febr. – P. 7.

**Răileanu, Viorica.** În lumea numelor: dr. Maria Cosniceanu, la 80 de ani / Viorica Răileanu // Akademos. – 2015. – Nr 1. – P. 181-185.

**Rotaru, Tatiana.** Un brand național al lingvisticii cu numele Maria Cosniceanu / Tatiana Rotaru // Literatura și arta. – 2010. – 11 febr. – P. 8.

**Țărălungă, Ecaterina.** Cosniceanu, Maria // Țărălungă, Ecaterina. Enciclopedia identității românești / Ecaterina Țărălungă. – București : Litera Internațional, 2011. – P. 220.

**Ungureanu, Elena.** „Hronicul și cântecul” numelor – dr. Maria Cosniceanu la 75 de ani / Elena Ungureanu // Akademos. – 2010. – Nr 1. – P. 136-137.

M. C.



**Petre NEAMȚU  
1950**

Dirijor de orchestră, director artistic al Orchestrei de Muzică Populară „Folclor”, pedagog.

S-a născut la 4 februarie 1950 în satul Lunga, raionul Florești. După absolvirea Colegiului de Muzică „Șt. Neaga” din Chișinău (1964-1968), și-a continuat studiile la Conservatorul de Stat „Gavriil Musicescu” (azi Acade-

mia de Muzică, Teatru și Arte Plastice) din Chișinău (1968-1972). Fiind student, și-a început activitatea profesională în calitate de dirijor al Orchestrei de Muzică Populară „Hora” (1971-1972), ulterior „Veselia” (1973-1985) din Chișinău. În perioada anilor 1973-1986 a fost profesor la Colegiul de Muzică „Ștefan Neaga”, iar din 1985 și până în prezent este conferențiar universitar la Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice din Chișinău. Din 1985 este director artistic și dirijor al Orchestrei de Muzică Populară „Folclor” a Filarmonicii Naționale „Serghei Lunchevici”.

A înregistrat muzică cu toți interpreții valoroși de pe ambele maluri ale Prutului și a promovat tinerii interpreți, organizând un concurs trimestrial „Prezintă Orchestra „Folclor”. A participat la edițiile Festivalului-Concurs de interpretare a cântecului popular românesc „Maria Tănase” de la Craiova și la Concursul de creație și interpretare a romanței „Crizantema de Aur” de la Târgoviște.

Este autorul și aranșorul multor creații pentru orchestră, care au fost înregistrate și se păstrează în fondurile Radio - Televiziunii Naționale. A semnat manuale și culegeri de piese pentru orchestră, ansambluri instrumentale și instrumente solistice pentru studenți.

Sub conducerea sa, Orchestra „Folclor” a efectuat turnee în mai multe țări, printre care: România, Polonia, Austria, Germania, Danemarca, Sri Lanka, Nicaragua, SUA ș.a.

Pentru contribuție de excepție la organizarea Festivalului - Concurs Național al interpreților cântecului popular românesc „Maria Tănase”, Petre Neamțu a fost menționat de guvernul României, Ministerul Culturii și Cultelor cu „Diploma de Excelență”. Pentru activitatea sa prodigioasă și îndelungată, pentru măiestria sa artistică a fost apreciat cu titluri onorifice și distincții de stat: Artist Emerit al Republicii Moldova (1989), Artist al Poporului (2010), Medalia „Meritul Civic” (1993), Ordinul „Gloria Muncii” (2000).

*A se vedea și articolele din „Calendar Național 2000”. - Chișinău: BNRM, 1999. - P. 55-57; „Calendar Național 2010”. - Chișinău: BNRM, 2009. - P. 47-48.*

#### Bibliografie:

**Chiroșca, Dionisie.** Metodă de acordeon [Muzică tipărită] / Dionisie Chiroșca, Petre Neamțu. - Chișinău : Universul, 2013. - 314 p.

**Chiroșca, Dionisie.** Piese pentru acordeoniști începători / Dionisie Chiroșca, Petre Neamțu. - Chișinău : Literatura Artistică, 1988. - 216 p.; Chișinău : [S. n.], 2012. - 215 p.

\*\*\*

Joc bătrânesc [muzică] : Pentru orchestră de instrumente populare / prelucrare : Petre Neamțu // Crestomație pentru studiul dirijării / alcăt.: N. Dohotaru. - Chișinău : [S. n.], 1992. - P. 53-66.

**Neamțu, Petre.** „Era un mare cunoscător al muzicii populare” : [în memoriam Grigore Vieru (1935-2009)] / Petre Neamțu // Timpul. - 2010. - 12 febr. - P. 15.

**Neamțu, Petre.** Nasc și la Moldova Virtuozii : Dialog cu Petre Neamțu, conducător artistic și prim-dirijor al Orchestrei de Muzică Populară „Folclor” /

Petre Neamțu; consemnare : Tamara Lupușor // Vocea poporului. - 2009. - 13 febr. - P. 7.

**Neamțu, Petre.** „O țară fără cultură e fără rădăcini și fără viitor” : [interviu cu maestrul Petre Neamțu, director artistic și prim-dirijor al Orchestrei de Muzică Populară „Folclor”] / Petre Neamțu; consemnare : Nicolae Roibu // Flux : cotid. naț. - 2000. - 16 mart. - P. 4.

**Neamțu, Petre.** „Să mulțumim Domnului că facem parte din civilizația românească și europeană...” : [interviu cu Petre Neamțu, director artistic și prim-dirijor al Orchestrei „Folclor”] / Petre Neamțu; consemnare : Gheorghe Budeanu // Natura. - 2016. - Nr 2. - P. 8-9.

\*\*\*

**Batcu, Ion.** Muzica populară a maestrului Petre Neamțu / Ion Batcu // Literatura și arta. - 2005. - 14 iul. - P. 1.

**Butnaru, Valentina.** Farmecul Frăției „Folclor” / Valentina Butnaru // Jurnal de Chișinău. - 2011. - 16 dec. - P. 10.

**Butnaru, Valentina.** Sezonul „Folclor” : [stagiunea „Folclor”, dirijată de maestrul Petre Neamțu] // Jurnal de Chișinău. - 2013. - 25 oct. - P. 13.

**Buzilă, Serafim.** Neamțu, Petre // Buzilă, Serafim. Enciclopedia interpreților din Moldova / Serafim Buzilă. - Chișinău : Museum, 1999. - P. 318-319.

**Buzilă, Serafim.** Neamțu, Petre // Buzilă Serafim. Interpreți din Moldova : lexicon enciclopedic: (1460-1960) / Serafim Buzilă. - Chișinău, 1996. - P. 313-314.

**Cetulean, Iacob.** Pagini din istoria Catedrei de instrumente populare românești : [40 de ani de la înființarea Catedrei de instrumente populare românești la Școala de Muzică „Ștefan Neaga”] / Iacob Cetulean, Ghena Platon, Petre Neamțu // Literatura și arta. - 2013. - 28 febr. - P. 6.

**Cibotaru, Alexandru.** Steaua lui Petre Neamțu / Alexandru Cibotaru // Capitala. - 2000. - 9 febr. - P. 4.

**Cojocaru, Corina.** Petre Neamțu: „A fi dirijor nu înseamnă să dai din mâini” : [Petre Neamțu, dir. artistic și prim-dirijor al Orchestrei de Muzică Populară „Folclor”] / Corina Cojocaru // Moldova. – 2015. – Mar. - Apr. – P. 22-27.

**Curbet, Vladimir.** Neamțu, Petre // Curbet, Vladimir. Valori perene românești : Tradiții. Obiceiuri. Rapsozi populari / Vladimir Curbet. – Chișinău : Pontos, 2003. – P. 151.

**Cuzuioc, Ion.** Petre Neamțu: Un dirijor pentru toate vârstele! [cuvânt la aniversare] / Ion Cuzuioc // Literatura și arta. – 2014. – 15 mai. – P. 8.

**Ladaniuc, Victor.** Acest iubit ocnaș al muzicii : [Petre Neamțu, dirijorul Orchestrei „Folclor”] / Victor Ladaniuc // Moldova suverană. – 2000. – 12 febr. – P. 6.

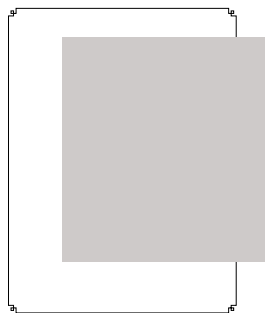
**Mocanu, Maria.** Petre Neamțu la 60 de ani / Maria Mocanu // Literatura și arta. – 2010. – 4 febr. – P. 6.

**Partole, Claudia.** Maestrul care mângâie văzduhul... : [Petre Neamțu, Artist al Poporului, prim-dirijor al Orchestrei de Muzică Populară „Folclor”, 65 de ani de la naștere] / Claudia Partole // Literatura și arta. – 2015. – 5 febr. – P. 1, 2.

**Roibu, Nicolae.** Omul care ne-a salvat folclorul: [maestrul Petre Neamțu, Artist al Poporului, director artistic, prim-dirijor al Orchestrei de Muzică Populară „Folclor”] // Roibu Nicolae. Artiști și țărani: (dialoguri, medaliaone, eseuri) / Nicolae Roibu. – Chișinău, 2010. – P. 184-185.

**Roșca, Denis.** Neamțu, Petre // Roșca, Denis. Cartea de aur a Basarabiei și a Republicii Moldova / Denis Roșca. – Chișinău : Pontos, 2016. – P. 416.

M. C.



**Ion PRISĂCARU**  
**1935 – 1996**

Specialist în sănătate publică, traumatolog, otorinolaringolog, doctor habilitat în medicină, profesor universitar, om de stat.

S-a născut la 5 februarie 1935 în satul Ruseni, raionul Edineț, într-o familie de țărani. A decedat la 30 august 1996 la Chișinău. După absolvirea școlii medii (1950), și-a continuat studiile la Școala Medicală din Bălți (1950-1953), pe care o absolvă cu mențiune. Din 1953 a fost admis la studii la Institutul de Stat de Medicină din Chișinău (azi Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”). După facultate a fost repartizat la muncă în calitate de medic otorinolaringolog la spitalul din Cornești, Ungheeni (1959-1960). După un an a devenit medic-șef al acestui spital. Din 1962 a început studiile de doctorat pe lângă Catedra de traumatologie și ortopedie a Institutului de Cercetări Științifice în domeniul traumatologiei și ortopediei din Kiev, Ucraina. În 1967 a susținut teza de doctor în medicină la tema „Traumatismul la întreprinderile industriei de conserve și profilaxia lui”. A menținut acest domeniu de cercetare

și, în 1977, a susținut teza de doctor habilitat la tema „Aspectele social-igienice ale traumatismului și organizarea asistenței medicale traumatologice pentru populația din mediul urban și rural”. Între anii 1982-1996 a ocupat funcția de șef Catedră de medicină socială și organizare a ocrotirii sănătății la Facultatea de Perfecționare a Medicilor. Din 1986 a fost decan al Facultății de Perfecționare a Medicilor la Institutul de Stat de Medicină din Chișinău. În perioada 1990-1995 a fost ales deputat în primul Parlament democratic al Republicii Moldova. A fost președinte al Comisiei parlamentare pentru problemele ocrotirii sănătății și asistenței sociale. Din 1995 a revenit la conducerea Catedrei de medicină socială și organizarea ocrotirii sănătății a USMF „Nicolae Testemițanu”, unde a activat până la sfârșitul vieții.

În cercetările sale științifice a abordat problemele sociale ale mortalității, traumatismului și organizării asistenței medicale a populației din mediul urban și rural. A fondat o direcție nouă de studiere a aspectelor sociale ale traumatismului, a propus și a realizat în practică metode de prognozare a dinamicii și nivelului diferitor tipuri de traumatisme. Sub conducerea sa au fost elaborate proiecte de programe complexe de îmbunătățire a sănătății populației din Republica Moldova. Au fost introduse în practică metode și forme noi de organizare a asistenței medicale: „Organizarea asistenței me-



dicale a muncitorilor după principiul teritorial-profesional”, „Ajutorul medical de urgență a populației rurale”, „Organizarea asistenței medicale a populației în ambulatoriile medicale rurale și aprecierea eficacității activității lor”, „Organizarea asistenței medicale a copiilor în circumscripțiile rurale” ș.a. Rezultatele studiilor sale au stat la baza programelor complexe de profilaxie a mortalității infantile și a legislației cu privire la ocrotirea sănătății mamei și copilului.

Pe parcursul mai multor ani a colaborat cu Academia de Științe a Moldovei în domeniul sociologiei, ecologiei și matematicii aplicative. A fost președinte al Secției probleme sociale în ocrotirea sănătății a Asociației Sociologilor din Republica Moldova și conducător al proiectului „Omul și Biosfera”.

Rezultatele sale de cercetare au constituit conținutul a peste 200 de lucrări științifice publicate, inclusiv 8 monografii. Sub conducerea sa au fost susținute 12 teze de doctor și doctor habilitat în medicină. A realizat lucrări de mare importanță în domeniul definitivării căilor de dezvoltare a asistenței medicale a populației de la sate, prin întocmirea și realizarea proiectelor de conlucrare științifică cu catedrele și secțiile respective din România, Bulgaria, Rusia, Ungaria.

Pentru merite deosebite în știință și pedagogie i s-a conferit titlul onorific Om Emerit (1989).

**Bibliografie:**

**Prisăcaru, Ion.** Abordarea sistemică în studierea traumatismului de transport rutier în Republica Moldova / Ion Prisăcaru. – Chișinău : Centrul Editorial-Poligrafic Medicina, 2005. – 53 p.

\*\*\*

Actinomicoza abdominală (discuții pe marginea a două cazuri clinice) / Vladimir Cazacov, Ion Prisăcaru, Adrian Hotineanu [et al.] // Arta medica. – 2006. – Nr 3 (18). – P. 47-49.

**Prisăcaru, Ion.** Antibiotico-rezistența / sensibilitatea microorganismelor în infecțiile septico-purulente pe modelul secțiilor de traumatologie aseptica și septică / Ion Berdeu, Ion Prisăcaru; Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu” // Analele Științifice ale USMF „N. Testemițanu”. – 2011. – Nr 2 (12). – P. 27-41.

**Prisăcaru, Ion.** Incidența actuală și particularitățile infecțiilor nosocomiale septico-purulente în secțiile de chirurgie aseptica / I. Prisăcaru, L. Medvedi // Curierul medical. – 2014. – Nr 1 (57). – P. 65-69.

Tratamentul ambulatoriu al copiilor cu arsuri chimice / Eva Gudumac, Ion Prisăcaru, Olesia Prisăcaru [et al.]; Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu” // Sănătate publică, economie și management în medicină. – 2018. – Nr 1-2 (75-76). – P. 29-34.

Tratamentul complicațiilor infecțioase după sternotomie în chirurgia cardiacă / Vitalie Moscalu, Alexandru Mărgineanu, Ion Prisăcaru [etal.] // Arta medica. – 2014. – Nr 1. – P. 23-27.

Tratamentul dehiscentei sternale (procedul robicsek) după operații pe cord / Ion Prisăcaru, Aureliu Bătrânac, Andrei Ureche [et al.]; Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu” // Buletinul AȘM. Științe medicale. –

2011. – Nr 3 (31). – P. 72-75.

\*\*\*

**Baciu, Gheorghe.** Prisăcaru, Ion // Baciu, Gheorghe. Profesorii universitari, absolvenți ai USFM „Nicolae Testemițanu” / Gheorghe Baciu. – Chișinău : [S. n.], 2012. – P. 137.

**Gherman, Valerian.** Prisăcaru, Ion // Chișinău : Enciclopedie / Valerian Gherman. – Chișinău : Museum, 1997. – P. 388-389.

**Tintiuc, Dumitru.** Ion Prisăcaru – 80 de ani de la naștere / Dumitru Tintiuc // Curierul medical. – 2015. – Nr 1 (58). – P. 81.

M. C.



**Valeriu CANTER**  
1955 – 2017

Fizician, specialist în fizica stării condensate și ingineria electronică, doctor habilitat în științe fizico-matematice, profesor universitar, academician.

S-a născut la 5 februarie 1955 în satul Zahorna, raionul Șoldănești. A decedat la 2 aprilie 2017 la Chișinău. După absolvirea școlii, și-a continuat studiile la Universitatea de Stat din Moldova, Facultatea de Fizică. După absolvirea cu mențiune a facultății, a fost angajat la Institutul de Fizică Aplicată al Academiei de Științe a Moldovei, în calitate de inginer. Din 1977 până în 1980 a făcut studii de docto-

rat la Institutul de Fizică „P. N. Lebedev” al Academiei de Științe din Moscova. În 1980 a susținut teza de doctor în științe fizico-matematice, specialitatea fizica teoretică. În 1990 a susținut teza de doctor habilitat în științe fizico-matematice, specialitatea fizica semiconductorilor și dielectricilor.

Între 1981-1983 a fost cercetător științific la Institutul de Fizică Aplicată, cercetător științific principal (1991-1992), șef de Laborator fizica temperaturilor joase (1992-1996), șef de Laborator LISES (1996-2006). După reorganizarea IFA și crearea Institutului de Inginerie Electronică și Tehnologii Industriale, a ocupat funcția de cercetător științific principal (2006-2017). Concomitent, a efectuat stagii de perfecționare și postdoctorale la Centrul Internațional de Cercetări la Temperaturi Criogenice și Câmpuri Magnetice Puternice Wrocław, Polonia (1986-1987); Centrul Internațional de Fizică Teoretică, Trieste, Italia (1996); Universitatea Warwick, Marea Britanie (2000) ș. a.

A desfășurat activitate didactică în învățământul superior în calitate de lector la Institutul Pedagogic din Tiraspol (1981-1982), conferențiar la Universitatea Tehnică a Moldovei (1982-1988), profesor universitar la Universitatea de Stat din Moldova (1988-2017). A ținut cursuri de mecanică cuantică, fizica stării solide, fizica materialelor, fizica nanomaterialelor, fizica supraconductorilor ș.a. Activitatea didactică a fost încununată de conferirea ti-

tlului științifico-didactic de profesor universitar (1997), Universitatea de Stat din Moldova. A fost profesor invitat la universități din străinătate: Trieste, Italia (1996), Centrul ENEA Frascati, Italia (1996), Warwick, Marea Britanie (2000), Augsburg și Osnabrueck, Germania (2001, 2002, 2003, 2005), L'École Normale Supérieure, Paris, Franța (2006), Loughborough, Marea Britanie (2007), Iași (1996-1998), Cluj (1997), România. A semnat și publicat peste 400 de lucrări științifice, inclusiv 8 monografii și manuale. Mai este deținător a 17 brevete de invenții. În colaborare cu profesorul universitar de la Iași, Ion Nicolaescu, a editat primul manual numit „Fizica corpului solid”, în trei volume, utilizat în instituțiile de învățământ universitar de pe ambele maluri ale Prutului.

A deținut funcțiile de: director LISES IFA AȘM (1997-2000), academician-coordonator al Secției de științe matematice, fizice și tehnice a AȘM (2000-2004), membru al Prezidiului AȘM (2000-2004), academician-coordonator al Secției de științe fizice și inginerești (2005-2017), membru al Consiliului Suprem pentru Știință și Dezvoltare Tehnologică (2005-2017), președinte al Societății Fizicienilor din Republica Moldova (1996-2017), președinte al Asociației pentru Știință, Educație, Cultură și Artă din Republica Moldova (2005-2017), vicepreședinte al Uniunii Societăților Tehnico-Științifice din Republica Moldova.

A exercitat și funcția de expert și consultant în cadrul unor programe și proiecte științifice: expert la „Programul European INTAS” (1998-2006); expert la Programul „MRDA-CRDF” (2000-2007); membru al Comitetului executiv al Societății Europene de Fizică (2003-2017); membru al Consiliului executiv al Uniunii Balcanice de Fizică (2005-2017); membru al Comitetului de program al „Programului Cadru 7” al UE; președinte al Consiliului republican de expertiză de pe lângă Consiliul Suprem pentru Știință și Dezvoltare Tehnologică (1999-2003), membru al Colegiului Ministerului Economiei (2002-2004); membru al Plenarei Comisiei Supreme de Atestare (2002-2004); membru al Comisiei de expertiză a CNAA (1993-2008), membru al Consiliilor specializate „Fizica Semiconductorilor și dielectricilor”, „Fizica teoretică”, „Fizica corpului solid” pentru conferirea gradelor științifice (1990-2004); membru al Consiliului guvernamental pentru energie regenerabilă (2006-2017) ș.a.

Savantul a dezvoltat direcția științifică „Fizica proceselor electronice în materiale și nanostructuri cu anizotropie a caracteristicilor cvasiparticulelor”. Cercetările legate de dezvoltarea teoriei structurii și proprietăților electronice ale compușilor semiconductorilor și supraconductorilor, investigarea efectelor electronice de ordonare și coexistența mai multor faze, elaborarea tehnologiilor și principiilor fizice noi în proiectarea microdispo-

zitelor electronice – toate s-au materializat într-o serie de rezultate valoroase. Printre acestea pot fi menționate: a prezis și a studiat efectul de magnetizare de interfață în heterostructuri semiconductoare; a dezvoltat tehnologia de creștere a nanostraturilor de telură de plumb pe substrat de siliciu; a prezis și a studiat efectul de amplificare anizotropică a cuantificării unidimensionale în nanofire de tip bismut; a dezvoltat teoria transportului termoelectric în nanofire cuantice ș.a. A contribuit la dezvoltarea cercetărilor tehnologice și experimentale ale materialelor și structurilor stării condensate. Ultimele preocupări în cercetare au fost în domeniul fizicii nanomaterialelor și nanostructurilor.

S-a manifestat și prin activitate managerială, editoria-lă, de expertiză și consultanță.

A participat la organizarea conferințelor internaționale desfășurate în Republica Moldova, fiind președinte al Comitetului de program al Conferinței „Știința și Fizica Stării Condensate” (din 2001) și copreședinte al Comitetului de program al Conferinței „Microelectronica și Știința Calculatoarelor” (din 2005). Membru al comitetelor științifice ale unor conferințe prestigioase de peste hotare: „BPU – Balcan Physics Union” (2005), „ARM-Advanced Research Materials” (2003), „From Nanoparticles & Nanomaterials to Nanodevices & Nanosystems” (2008), „BPU - Student Physics” (2006). A participat cu rapoarte și comunicări la numeroase conferințe științifice

internaționale: Berna, Roma, Strasbourg, Londra, Paris, Durban, Moscova, Sinaia ș.a. A colaborat cu Institutul Unificat de Cercetări Nucleare din Dubna, reg. Moscova, în calitate de membru al Consiliului Științific Internațional, ulterior în calitate de președinte al Comitetului Internațional de Expertiză și Consultanță în domeniul fizicii stării condensate (2005-2009).

A fost fondator și redactor-șef al revistei „Moldavian journal of physical sciences” și redactor științific la revistele „Intellectus”, „Fizica și tehnologiile moderne”, „Akademos”; membru al Consiliului editorial „Știința”; membru al Comisiei republicane pentru editarea manualelor (din 2008); membru al Colegiului redacțional al „Enciclopediei Moldovei”. A semnat și publicat peste 100 de articole științifice, rapoarte în reviste prestigioase de peste hotare, cât și în cele naționale.

Pentru elaborările sale realizate a fost apreciat cu 10 medalii la saloanele naționale și internaționale, inclusiv medalie de argint la Salonul Invențiilor Geneva (2001); medalie de aur la Salonul Invențiilor Bruxelles (2003); medalie de argint la Salonul Internațional „Inventica”, București (2007).

Titluri onorifice : membru titular al AȘM (2000), membru al Academiei Internaționale de Termoelectricitate (1997), membru corespondent al Academiei de Științe și Arte Româno-Americane (1999), membru de onoare al Institutului Internațional de Fizică, Marea Britanie (2007), doctor

honoris causa al Academiei Internaționale de Informatizare (2000), doctor honoris causa al Universității de Stat din Tiraspol (2007).

Premii și distincții : laureat al Premiului republican pentru tineret în domeniul științei și tehnicii (1983), Premiul Prezidiului AȘM pentru activitatea științifică (1992), laureat al Premiului de Stat al Republicii Moldova în domeniul științei și tehnicii (2004), Premiul anual VIP 2002 – VIP în știință (2002), Om Emerit al Republicii Moldova (2005), Medalia „60 de ani ai AȘM” (2006), Medalia „60 de ani ai Universității de Stat din Moldova” (2006), Medalia „Gloria Muncii”, Medalia AȘM „Dimitrie Cantemir” (2012).

*A se vedea și articolul din „Calendar Național 2005”. – Chișinău: BNRM, 2004. – P. 38-40; „Calendar Național 2010”. – P. 48-50.*

#### Bibliografie:

Academicianul Simion Toma - cavaler al cunoașterii și dăruirii / coord. de ed.: Valeriu Canțer; red.: Tatiana Rotaru; resp. ed.: Larisa Andronic, Aurelia Lupan; Academia de Științe a Moldovei, Institutul de Genetică și Fiziologie a Plantelor; Consiliul Național pentru Acreditare și Atestare al RM. – Chișinău : Centrul Editorial al U.A.S.M., 2011. – 424 p.  
„Edificarea societății durabile”: Conferința științifico-practică internațională: 27-28 octombrie 2011, Chișinău / Consiliul șt.: Canțer Valeriu [et al.]; Academia de Științe a Moldovei. – Chișinău : UASM, 2012. – 392 p.

**Canțer, V.** Introducere în fizica supraconductorilor / V. Canțer, I. I. Nicolaescu. – București : Editura SIN, 1999. – 321 p.

„Materiale noi multifuncționale și studierea proprietăți-

lor fizice și chimice”: Materialele Simpozionului Științific Internațional, Chișinău, 2011 / col. de red.: Laurenția Calmuțchi, Valeriu Canțer, Lora Moșanu-Șupac [et al.] / Ministerul Educației al Republicii Moldova; Universitatea de Stat din Tiraspol. – Chișinău : UST, 2011. – 212 p.

**Nicolaescu, I. I.** Fizica corpului solid. Partea 2 / I. I. Nicolaescu, V. G. Canțer, I. M. Tighineanu. – Chișinău : [S. n.], 1991. – 263 p.

**Nicolaescu, I. I.** Fizica corpului solid. Partea 3 / I. I. Nicolaescu, V. G. Canțer. – Chișinău : [S. n.], 1991. – 206 p.

**Nicolaescu, I. I.** Fizica corpului solid: Note de curs pentru studenții Facultății de Fizică, Electroradiofizică și altele. Partea 1 / I. I. Nicolaescu, V. G. Canțer. – Chișinău : [S. n.], 1991. – 224 p.

Registrul gradelor științifice de doctor și doctor habilitat conferite în perioada 1993-2001 / coord. și concepție grafică: Valeriu Canțer; selecț., stilizare și tehnored.: Gheorghe Cuciu-reanu. – Chișinău : [S. n.], 2014. – 204 p.

Registrul gradelor științifice de doctor și doctor habilitat conferite în perioada 2002-2012 / coord.: Valeriu Canțer; selecț.: Tatiana Chirilă; Consiliul Național pentru Acreditare și Atestare. – Chișinău : [S. n.], 2012. – 232 p.

Registrul gradelor științifice de doctor și doctor habilitat conferite în perioada 2014-2016; Registrul echivalărilor gradelor științifice în perioada 2014-2016 / coord. : Valeriu Canțer, Alexandru Burian; Consiliul Național pentru Acreditare și Atestare. – Chișinău : [S. n.], 2017. – 70 p.

Registrul gradelor științifice și titlurilor științifice și științifico-didactice conferite în 2013; Registrul echivalărilor gradelor științifice în 2013 / coord. și concepție grafică: Valeriu

Canțer; selecț., stilizare și tehnored.: V. G. Ganea. – Chișinău : [S. n.], 2014. – 52 p.

Registrul tezelor de doctorat de excelență în perioada 2014-2016 / coord.: Valeriu Canțer, Alexandru Burian; Consiliul Național pentru Acreditare și Atestare. – Chișinău : [S. n.], 2017. – 24 p.

Registrul titlurilor științifice și științifico-didactice de profesor și conferențiar conferite în perioada 2014-2016 / Consiliul Național pentru Acreditare și Atestare; coord. : Valeriu Canțer, Alexandru Burian. – Chișinău : Consiliul Național pentru Acreditare și Atestare, 2017. – 24 p.

\* **Șaskolskaia, Mariana.** Culegere de probleme alese la fizică / Mariana, Șaskolskaia, I. A. Elțin; trad.: Valeriu. G. Canțer. – Chișinău : Lumina, 1989. – 232 p.

\*\*\*

Anisotropic size quantization and semimetal-semiconductor phase transition in bismuth-like cylindrical nanowires / I. M. Bejenari, V. Kantser, M. Myronov [et al.] // Semiconductors scientific technology. – 2004. – 19. – Nr 1. – P. 106-112.

**Canțer, V.** Economia echilibrată a societății moderne în baza modelelor fizice ale sistemelor economice deschise / V. Canțer, A. Avornic // Probleme regionale în contextul procesului de globalizare : Simpozion Internațional (Chișinău, 9-10 octombrie 2002). – Chișinău, 2002. – P. 71-72.

**Canțer, V.** Integrarea regională și unele probleme ale edificării societății informaționale în Republica Moldova / V. Canțer, C. Gaidric // Probleme regionale în contextul procesului de globalizare: Simpozion Internațional (9-10 octombrie 2002). – Chișinău, 2002. – P. 311-312.

**Canțer, Valeriu.** „Așchii de cer” – născute la nanoscala cuvintelor / Valeriu Canțer // Literatura și arta. – 2013. – 18 iul. – P. 4.

**Canțer, Valeriu.** Doctoratul

și reproducerea potențialului de cercetare. Secvențe din experiența Republicii Moldova / Valeriu Canțer, Ion Holban // Intellectus: Revistă de proprietate intelectuală. – 2010. – Nr 2. – P. 66-70.

**Canțer, Valeriu.** În spiritualitatea universală ne identificăm prin Eminescu / Valeriu Canțer // Literatura și arta. – 2016. – 21 ian. – P. 6.

**Canțer, Valeriu.** La lumina „Făcliei” cu Tudor Rusu: [ziaristul Tudor Rusu, 65 de ani de la naștere] / Valeriu Canțer // Literatura și arta. – 2013. – 28 febr. – P. 6.

**Canțer, Valeriu.** Modernizarea Republicii Moldova prin edificarea societății cunoașterii bazată pe cercetarea și educația de calitate / Valeriu Canțer // Știință, educație, cultură: Materialele conferinței științifico-practice internaționale, 4 februarie, 2016 = Наука, Образование, Культура: Материалы международной научно-практической конференции: Посвященной 25-й годовщине Комратского государственного университета, 4 февраля 2016 г. Том 2: Лингвистика. История и культура. – Комрат : [S. n.], 2016. – P. 5-11.

**Kantser, V.** Anderson impurity states in band-inverted semiconductor heterojunctions / V. Kantser, N. Malkova // Physical review. – 1994. – V. 50, Nr 23. – P. 17074-17078.

**Kantser, V. G.** Magnetosensors based on semiconductor microwires / V. G. Kantser, I. N. Leporda, I. E. Yoisher // Sensors and actuators A. Physical. – 1997. – V. 59. – P. 119-123.

**Kantser, V. G.** Radial electric field effect on thermoelectric transport properties of Bi<sub>2</sub>Te<sub>3</sub> cylindrical nanowire coaxial structure / V. G. Kantser, I. M. Bejenari, D. F. Meglei // Material science and engineering. – 2006. – C. 26. – P. 1175-1179.

**Kantser, V.** Interface magnetization effect in stressed semi-

magnetic heterojunctions / V. Kantser, N. Malkova // Surface review and letters. – 2000. – Nr 1-2. – P. 127-34.

**Kantser, V.** Materials and structures for semiconductor spintronics / V. Kantser // Journal of optoelectronics and advanced materials. – 2006. – Vol. 8. – Nr 2. – P. 425-438.

\*\*\*

Canțer, Valeriu // Cercetători și inventatori din Republica Moldova: P. 3. – Chișinău : AGEPI, 2004. – P. 32.

Canțer, Valeriu // Membrii Academiei de Științe a Moldovei: Dicționar 1961-2006 / col. red.: Haralambie Corbu (coord.). – Chișinău : Știința, 2006. – P. 33.

**Galben, Andrei.** Savant și om de o cumsecădenie rară: [Valeriu Canțer] / Andrei Galben // Literatura și arta. – 2015. – Nr 6. – P. 6.

**Rotaru, Tatiana.** Anii-lumină ai lui Valeriu Canțer : [fizician] / Tatiana Rotaru // Literatura și arta. – 2015. – 5 febr. – P. 6.

**Rotaru, Tatiana.** Fizica și șaptezecăștii. Kilometrii parcurși de Valeriu Canțer în identificarea tainelor fizicii / Tatiana Rotaru // Pedagogi români notorii: din Basarabia. Vol. III. – Chișinău : Pontos, 2016. – P. 6-32.

M. C.



**Vladimir POPA**  
1935 – 2019

Medic otorinolaringolog, doctor habilitat în medicină, cercetător științific, profesor universitar. S-a născut la 5 februarie 1935 în satul Vasil-

cău, județul Soroca, România. A decedat în iulie 2019 la Chișinău. După absolvirea a 7 clase în satul natal a fost înmatriculat la Școala de Felceri și Moașe din Soroca.

Din 1952 a activat în calitate de șef al Punctului de Felceri și Moașe din satul Dubna, apoi Napadova și Nimereuca, r-nul Vertiujeni. Peste doi ani a fost înrolat în rândurile armatei, iar după demobilizare a revenit la spitalul din Vertiujeni. Din 1958 este admis la studii la Institutul de Stat de Medicină din Chișinău (azi Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”). Concomitent cu activitatea profesională, și-a continuat studiile de doctorat la Institutul de Stat de Perfecționare a Medicilor din Kiev, Ucraina. În 1974 a susținut teza de doctor în medicină. În 1986 a susținut teza de doctor habilitat în medicină la Sankt Petersburg, Rusia.

Și-a continuat activitatea în calitate de asistent medical în secția ORL a Spitalului Clinic Republican. În 1964 a absolvit cu mențiune facultatea și a fost repartizat la Spitalul municipal din Bălți, în calitate de medic otorinolaringolog, unde a activat până în 1973 și a îndeplinit funcțiile de șef al secției ORL, ulterior medic-șef. Din 1973 a fost transferat, prin ordinul Ministerului Sănătății, în funcția de medic-șef al Spitalului Direcției a IV-a a aceluiași minister.

A desfășurat activitatea de cercetare științifică și a fost transferat la Institutul de Stat de Medicină din Chișinău în funcția de conferențiar uni-

versitar. În 1990, prin ordinul Ministerului Sănătății, a fost numit medic-șef al Spitalului fostei Direcții a IV-a. Ulterior Direcția a fost subordonată Guvernului și a fost nevoită să se elibereze din funcție, continuând activitatea de profesor universitar la Catedra ORL a USFM „Nicolae Testemițanu”, fiind concomitent șef catedră. Din 1991 activează la USMF, unde a îmbinat armonios activitatea didactică cu munca de cercetare. În 1992 i s-a conferit titlul științifico-didactic de profesor universitar. Până în prezent a publicat peste 300 de lucrări științifice, dintre care 7 monografii, manuale, compendii, indicații metodice, programe de studii, articole științifice ș.a. Este deținătorul a 3 brevete de invenție, autorul a 32 de inovații. A pregătit generații de medici pentru activitate în domeniul sănătății publice și cercetare. A îndrumat patru doctori în medicină, care cercetează aspecte ale medicinei contemporane.

Pentru activitatea sa, a fost decorat cu Medalia „Pentru vitejie în muncă”, cu Ordinul „Insigna de Onoare” (2010).

#### Bibliografie:

**Ababii, Ion.** Clasificarea afecțiunilor otorinolaringologice : Recomandare metodică / Ion Ababii, Vladimir Popa, Alexandru Sandul [et al.]; Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”, Catedra otorinolaringologie. – Chișinău : Centrul Editorial-Poligrafic Medicina, 2013. – 20 p.

**Ababii, Ion.** Otorinolaringologie: (pentru medicii de familie) / Ion Ababii, Vladimir Popa. – Chișinău : CEP Medicina USMF,

2002. – 236 p.

**Ababii, Ion.** Otorinolaringologie : Teste de autoevaluare / Ion Ababii, Vladimir Popa, Ion Antohi. – Chișinău : CEP Medicina USMF, 2001. – 242 p.

**Ababii, Ion.** Otorinolaringologie: vademecum clinic / Ion Ababii, Vladimir Popa, Ion Antohii. – Chișinău, 2000. – 280 p.

**Ababii, Ion.** Papilomatoza recidivantă a laringelui la copii (etiopatogenie, diagnostic, tratament): îndrumări metodice / Ion Ababii, Boris Topor, Vladimir Popa. – Chișinău, 1996. – 19 p.

**Popa, Vladimir.** Chestionar de evaluare a pacienților cu afecțiuni otologice : Recomandare metodică / Alexandru Sandul, Vladimir Popa, Sergiu Vetrician [et al.]. – Chișinău : CEP Medicina, 2014. – 14 p.

**Popa, Vladimir.** Colesteatomul : Recomandare metodică / Vladimir Popa; Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”. – Chișinău : CEP Medicina, 2013. – 26 p.

**Popa, Vladimir.** Ghid otorinolaringologic / Vladimir Popa (red.). – Chișinău : Universitas, 1994. – 288 p.

**Popa, Vladimir.** Morbiditatea otorinolaringologică a populației rurale din Republica Moldova : Recomandări metodice / Vladimir Popa; Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”. – Chișinău : CEP Medicina, 2011. – 21 p.

**Popa, Vladimir.** Rolul anamnezei în diagnosticul afecțiunilor otorinolaringologice : Recomandări metodice / Vladimir Popa; Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”. – Chișinău : CEP Medicina, 2011. – 22 p.

\*\*\*

**Ababii, Ion.** Vladimir Popa – 80 de ani / Ion Ababii // Curierele medical. – 2015. – Vol. 58, Nr 1. – P. 78.

**Baciu, Gheorghe.** Popa, Vla-

dimir // Baciu, Gheorghe. Profesorii universitari, absolvenți ai USFM „Nicolae Testemițanu” / Gheorghe Baciu. – Chișinău : [S. n.], 2012. – P. 135.

**Secăreanu, Ștefan.** Vladimir Popa, omul cu inima de aur / Ștefan Secăreanu // Flux. – 2010. – 2 apr. – P. 2.

M. C.



### Lidia MARTÂNOVSCHI 1930-2003

Muzeograf, pedagog.

S-a născut la 8 februarie 1930 în satul Ruseni, raionul Ocnița. A decedat în 2003 la Ocnița. După absolvirea școlii din localitate și-a continuat studiile la Școala Pedagogică din Soroca. Din 1947 a fost angajată în calitate de pedagog. Între anii 1955-1959 și-a făcut studiile la Universitatea „Alec Russo” din Bălți. În perioada 1956-1986 a activat în calitate de profesoară de limba română la școala generală din Ocnița, județul Soroca. Concomitent cu munca didactică, a depus efort pentru studierea și cunoașterea istoriei localității și a personalităților marcante din localitate. S-a preocupat de studierea vieții și activității scriitorului Constantin Stamati, care a locuit la Ocnița (1843). A lansat ideea de a organiza un muzeu consacrat lui C. Stamati.

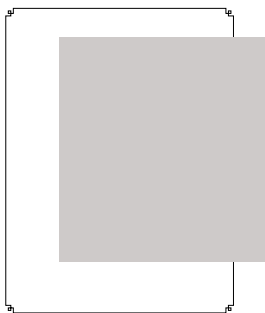
Pentru început a organizat un muzeu școlar, dar în 1988 a fost organizat Muzeul Casa Memorială „Constantin Stamati”, unde a fost angajată în calitate de muzeograf. Cu anii acest muzeu a devenit un centru cultural din nordul republicii. Este inițiatorul Festivalului „Stamatiana”. În cadrul muzeului a organizat și desfășurat diverse manifestări culturale, recitaluri de poezie, lecturi de duminică, întâlniri cu scriitorii, omagieri ale personalităților marcante etc.

Pentru activitatea sa de muzeograf, a fost apreciată cu mai multe diplome din partea administrației locale și a Ministerului Culturii.

\*\*\*

Martânovschi, Lidia // Ploșniță, Elena. Enciclopedia muzeologiei din Republica Moldova / Elena Ploșniță, Mihai Ursu; Muzeul Național de Etnografie și Istorie Naturală. – Chișinău : Bons Offices SRL, 2011. – P. 155.

M. C.



**Muzeul Național  
de Literatură „Mihail  
Kogălniceanu”  
din Chișinău  
1965**

Întemeiat la 10 februarie 1965, din inițiativa Uniunii Scriitorilor din Moldova, având ca scop de a descoperi, acumula și de a conserva valorile scrisului românesc din întreg spațiul românesc. Fiind numit inițial Muzeul Republican de Literatură din RSSM, acesta își începe activitatea la 1 aprilie același an, sub egida și în incinta Uniunii Scriitorilor din Moldova.

Sub conducerea lui Gheorghe Cincilei, directorul fondator al Muzeului, a fost desfășurată o amplă muncă de depistare și colectare de manuscrise, cărți rare, ediții princeps, periodice și alte dovezi de literatură și cultură, care permit reconstituirea istoriei literaturii române chiar de la începuturi. În acest scop au fost întreprinse numeroase expediții de identificare și colectare pe întreg teritoriul Republicii Moldova, dar și în Ucraina, regiunile Cernăuți și Odesa.

În 1983 muzeului i se conferă numele scriitorului și savantului enciclopedist Dimitrie Cantemir, transformat apoi în Centrul Național de Studii Literare și Muze-

ografie „M. Kogălniceanu” (1991). Din 1997 este numit Muzeul Literaturii Române „M. Kogălniceanu”.

Începând cu data de 1 ianuarie 2013, Muzeul Literaturii Române „M. Kogălniceanu” este subordonat Ministerului Culturii (actualmente Ministerul Educației, Culturii și Cercetării), fiind redenumit Muzeul Național de Literatură „Mihail Kogălniceanu”.

Din octombrie 2015 director general al Muzeului Național de Literatură „Mihail Kogălniceanu” este Vasile Malanețchi.

În prezent patrimoniul muzeului îl constituie peste o sută de mii de unități: manuscrise, cărți, periodice, artă plastică (portrete, busturi, ilustrații, șarje), imprimări, fotografii sau obiecte personale, care au aparținut scriitorilor. Fondul de mare valoare istorică, documentară și literară pe care îl deține, oferă un bogat material documentar pentru studii, comunicări cercetătorilor din domeniu.

**Colecția de carte** este fondul cel mai bogat și variat. Cuprinde peste 22 de mii de volume, datând din secolele XVI-XXI, cu caracter laic și religios. Cea mai veche carte conține opera Sfântului Dionisie Areopagitul, în limba latină, cu titlul „Beati Dionysii Areopagite martyris inglyti” (Lvgdvni, 1572). Alte ediții cu caracter religios: „Учительное Евангелие” (Tipărită la Kiev, în 1637, sub supravegherea mitropolitului Petru Movilă); „Antologhion” (București, 1736); „Antologhionul ce să zice floarea cuvintelor” (Iași, 1755); „Cazania”

(Râmnic, 1781-1782, reproduce aproape integral textul „Cazaniei” lui Varlaam de la 1643); „Liturgie” (Chișinău, 1815) ș. a. O deosebită valoare reprezintă edițiile cu caracter laic, care sunt un indiciu al dezvoltării spirituale a neamului și a integrării lui în rândul națiunilor civilizate ale lumii. Cele mai multe tipărituri sunt cărți ale scriitorilor clasici români: D. Cantemir („Состояние мухаммеданской религии”, S.-Petersburg, 1722 și „Geschichte des Osmanischen Reichs”, Hamburg, 1745); M. Kogălniceanu („Histoire de la Valachie, de la Moldavie et des Vlaques transdanubiens”, Berlin, 1837); Al. Donnici („Fabule”, Iași, 1840); B.P. Hasdeu („Ion Vodă cel Cumplit”, București, 1865); V. Alecsandri („Dumbrava Roșie”, București, 1872); C. Negruzzi („Păcatele tineretelor”, București, 1872) ș. a. De asemenea, în posesia muzeului se conțin prețioase ediții ale clasicii latini, ruși, francezi, ucraineni și ale altor popoare.

**Colecția de manuscrise** a muzeului include peste 23 de mii de unități, materiale de epocă, dar și de dată recentă: cărți-manuscris în limbile română și slavonă, numeroase zapise de la sfârșitul sec. XVIII; o variantă incompletă a romanului popular „Varlaam și Ioasaf” din sec. XVIII, carnetul cu versuri ale poetului Alexei Mateevici, care inserează și celebra poezie „Limba noastră”, precum și scrisorile acestuia trimise de pe front soției. În mare parte manuscrisele aparțin scriitorilor contemporani: Liviu

Deleanu, George Meniuc, Liviu Damian, Vlad Ioviță, Nicolai Costenco, Vladimir Beșleagă, Anatol Ciocanu, Valeriu Babanski ș. a.

**Colecția de periodice** însumează cca. 17 mii de unități de păstrare. Sunt publicații din sec. XIX și din prima jumătate a sec. al XX-lea (primele numere din „Magazin istoric pentru Dacia”, „Columna lui Traian”, colecția completă a „Gazetei Bucovinei” pe anul 1892, „Viața românească”, „Revista Fundațiilor Regale” (1934), „Gândirea” din anii 1921-1931, „Convorbiri literare”, numerele 6-9 din 1939 etc.), dar în mare parte colecția este constituită din publicații periodice apărute după anul 1940.

**Colecția de arte plastice** o constituie cca 2700 de expozate, printre cele mai valoroase fiind originalul stampeii Eminescu-arbore de Aurel David cu autograful pictorului, precum și portretele scriitorilor Al. Donici, L. Damian, Al. Marinat, S. Vangheli ș.a., semnate de același autor; ilustrații de Igor Vieru la poezia lui M. Eminescu, V. Alecsandri, Gr. Vieru, precum și seria de portrete: I. Creangă, V. Alecsandri, Al. Mateevici, Gr. Vieru, V. Coroban și P. Boțu; lucrări ale pictorului Mihai Grecu: „Luceafărul”, „M. Eminescu în ospetie la Creangă”, portretele lui D. Cantemir, C. Negruzzi, B. Istru, P. Zadnipru și Agnesa Roșca; ilustrații la opera lui Eminescu, Creangă, Alecsandri de Gh. Vrabie, tapiserii de Elena Rotaru, precum și portretele sculpturale ale lui Lazăr Dubinovschi (D. Cantemir, M. Costin), D.

Rusu (M. Eminescu, V. Alecsandri) ș. a.

În urma cercetărilor efectuate, au fost publicate numeroase articole și studii ce conțineau informații inedite despre scriitorii Alexandru și Boleslav Hâșdeu, B. P. Hasdeu, Gh. Asachi, I. Sârbu, C. Stamati, Victor Crășescu, Al. Mateevici ș. a.

Au fost editați indicii bibliografici: „Donici – cuib de-nțelepciune” (1968); „Al. Mateevici” (1969); antologiile: „Închinare la Luceafăr”, omagiu lui M. Eminescu (1975); „Simplu ca sufletul”, omagiu lui I. Creangă (1978); „Eu doina cânt”, omagiu lui V. Alecsandri (1978); „Destinul inorogului”, omagiu lui D. Cantemir (1981); „Cântărețul limbii noastre”, omagiu lui Alexei Mateevici (1988); M. Kogălniceanu „Cugetări, aprecieri” (1997); culegerile de articole: „Studii și materiale despre Al. Russo” (1973); „Studii și materiale despre Alecsandru și Boleslav Hâșdeu” (1984); „Vârful-nalt al piramidei”, texte despre și pentru Eminescu (2001); Gh. Ghibănescu „Impresii și note din Basarabia” (2001); numeroase pliante consacrate scriitorilor clasici și contemporani.

Pe baza exponatelor din patrimoniul muzeului au fost amenajate Casele-muzeu „Alexandru Donici” (s. Donici, Orhei, 1977), devenită filială a Muzeului Național de Literatură „Mihail Kogălniceanu” (2019); „Constantin Stamati” (satul Ocnîța, Edineț, 1988); „Alexei Mateevici” (satul Zaim, Tighina, 1988).

În 1980 a fost inaugurată expoziția permanentă „Literatura română de la origini și

până în prezent”, care a funcționat timp de zece ani. De asemenea, la muzeu au fost organizate mai multe expoziții ce oferă mărturia asupra istoriei literaturii române și procesului literar contemporan și care au avut un ecou favorabil în presa periodică.

#### Bibliografie selectivă:

**Josu, Nina.** Muzeul Național de Literatură „Mihail Kogălniceanu” – nucleu al spiritualității / Nina Josu // Literatura și arta. – 2015. – 4 iun. – P. 5.

Muzeul Literaturii Române „M. Kogălniceanu” [Resursă electronică] // <https://orasulmeuchisinau.wordpress.com/2014/05/07/muzeul-literaturii-romane-m-kogalniceanu/> (accesat: 23.07.2019).

Muzeul Literaturii Române a devenit național // Adevărul: ed. de Moldova. – 2013. – 16 ian. – P. 4.

Muzeul de Literatură „Mihail Kogălniceanu” a împlinit 50 de ani de la fondare [Resursă electronică] // <http://old.mc.gov.md/ro/content/muzeul-de-literatura-mihail-kogalniceanu-implinit-50-de-ani-de-la-fondare> (accesat: 23.07.2019).

Muzeul Național de Literatură „Mihail Kogălniceanu” a marcat 50 de ani de la fondare [Resursă electronică] // <https://www.moldpres.md/news/2015/05/19/15003310> (accesat: 23.07.2019).

**Odainic, Ioan Gh.** Muzeul Literaturii Române „M. Kogălniceanu” // Odainic, Ioan Gh. Almanah enciclopedic. Vol. 1 : Perioada de tranziție anii 1989-2008 / Ioan Gh. Odainic. – Chișinău : Pontos, 2009. – P. 99-102.

**Roibu, Nicolae.** Muzeul de Literatură „Mihail Kogălniceanu” pe cale de dispariție? // Timpul. – 2012. – 22 mar.

V. M.





**Maria CEBOTARI**  
1910 – 1949

Interpretă de operă (soprană) română, una din cele mai mari soprane soliste din lume în anii '30 și '40 ai sec. XX, actriță.

S-a născut la 10 februarie 1910 în Chișinău. A decedat la 9 iunie 1949 în Viena, Austria, unde a și fost înmormântată.

Și-a făcut studiile la Școala Normală de Fete „Florica Niță” din Chișinău și la Capela Metropolitană, condusă de Mihail Berezovschi. Din 1924 a studiat la Conservatorul „Unirea” din Chișinău, cu profesorii Maria Zlatov și Gavril Berezovschi (armonie). În 1923 a fost solistă în corul Catedralei „Buna Vestire” din Chișinău. În 1926 a fost observată de contele Alexander Virubov, fostul director al Teatrului Artistic din Moscova. A fost angajată în trupa Teatrului Dramatic Rus, stabilit la Praga (1929). Aici a debutat ca actriță în piesa „Cadavrul viu” de Lev Tolstoi și a dat reprezentații la București și pe marile scene din Paris. La Paris se căsătorește cu contele Virubov și pleacă împreună la Berlin, unde contele joacă un rol într-un film. La Berlin își continuă studiile muzicale sub îndrumarea profesorului

Oskar Daniel (canto). A fost angajată solistă la Opera de Stat din Dresda, unde în 1931 a debutat în rolul lui Mimi din opera „La Bohème” de Giacomo Puccini. Concomitent a fost solistă și la Opera de Stat din Berlin, unde a activat între anii 1935-1943, bucurându-se de mare succes. În scurt timp a devenit cunoscută în toată Europa, jucând piese de Mozart, Ceaikovski, Verdi ș.a. Ultimii ani de viață a fost angajată ca solistă permanentă a Operei de Stat din Viena, unde a cântat până în ultima zi de viață (1949).

A cântat sub bagheta unor mari dirijori ca: Fritz Bush, Arturo Toscanini, Clemens Krauss, Karl Böhm, Wilhelm Furtwängler ș.a. A interpretat roluri din operele: „Răpirea din serai”, „Nunta lui Figaro”, „Flautul fermecat”, „Don Giovanni” de W. A. Mozart; „Salomea”, „Arabella”, „Ariadna la Naxos”, „Cavalerul rozelor”, „Femeia tăcută” de R. Strauss; „Faust” de Gh. Gounod; „Romeo și Julieta” de H. Suteimer, „Evghenii Oneghin” „Iolanta”, „Dama de pică” de P. I. Ceaikovski.

A jucat în opt filme, turnate în Germania și Austria, alături de vedete ale cinematografiei timpului, inclusiv alături de cel de-al doilea soț, actorul Gustav Diessl (decedat în 1948): „Inimi tari” (1937), „Mädchen in Weiß” („Fetele în alb”) (1936), „Starke Herzen im Sturm” (1937), „Maria Malibrand (1942), „Visul doamnei Buteteryfly” (1939), „Odesa în flăcări” (1943), „Amami Alfredo” (1942) ș.a.

În 2004, la Casa Cineaștilor

din Chișinău, a avut loc premiera filmului „Aria” de Vladu Druck, după scenariul lui Dumitru Olărescu, având ca subiect viața și opera sopranei Maria Cebotari.

Întru înveșnicirea memoriei artistei, unele străzi din Dresda, Viena, Salzburg și din Chișinău îi poartă numele. Este considerată predecesoarea Mariei Callas și una dintre cele mai mari soprane din toate timpurile. Ca interpretă a lucrărilor lui Mozart și Strauss a fost neegalată până în zilele noastre.

La numai 24 de ani i-a fost conferit cel mai înalt titlu onorific existent în Germania și Austria de atunci, cel de „Kammersängerin”.

*A se vedea și articolele din „Calendar Național 2005”. – Chișinău: BNRM, 2004. – P. 41; „Calendar Național 2010”. – P. 56-57.*

#### Bibliografie:

**Dănilă, Aurelian.** Maria Cebotari în amintiri, cronici și imagini / Aurelian Dănilă. – Chișinău : [S. n.], 1999. – 239 p.

**Dănilă, Aurelian.** Maria Cebotari. Stea rătăcitoare = Maria Cebotari. Блуждающая звезда / Aurelian Dănilă; fot.: M. Potârniche; trad. din lb. rom.: T. Zaicovschi. – Chișinău : Prut Internațional, 2015. – 328 p.

**Malev, Vera.** Recviem pentru Maria: Roman [dedicat Mariei Cebotari] / Vera Malev. – Chișinău : Cartea Moldovei, 2004. – 416 p.

\*\*\*

**Gafton, Marcela.** Maria Cebotari - Gustav Diessl / Marcela Gafton // Țara. – 2000. – 12 mai. – P. 4.

**Grău, Gheorghe.** Amintiri despre Maria Cebotari zidite la Chișinău / Gheorghe Grău // Ziarul de gardă. – 2012. – 16 febr. – P. 17.

**Grigoriță, Mugur Ioan.** Pe urmele înaintașilor noștri. Maria Cebotari / Mugur Ioan

Grigoriță // Literatura și arta. – 2016. – 13 oct. – P. 3.

**Lupașcu-Bohanțov, Alexandru.** Un film-eveniment: „Aria” cu și despre Maria Cebotari / Alexandru Lupașcu-Bohanțov // Literatura și arta. – 2004. – 7 oct. – P. 7.

Maria Cebotari // Chișinău: Enciclopedie. Chișinău : Museum, 1997. – P. 122.

**Marcu, George.** Cebotari, Maria // Marcu, George; Ilinca, Rodica. Dicționarul personalităților feminine din România / George Marcu, Rodica Ilinca. – București : Meronia, 2009. – P. 70-71.

**Matievschi, Elena.** Odă artistei Maria Cebotari: [Maria Cebotari – 103 ani de la naștere] / Elena Matievschi // Literatura și arta. – 2013. – 15 febr. – P. 6.

**Olărescu, Dumitru.** Maria Cebotari în lumina ecranului / Dumitru Olărescu // Basarabeni în lume. Chișinău : [S. n.], 2012. – P. 27-49.

**Pruteanu, Ala.** Soprana Maria Cebotari: Ultima stea rătăcitoare / Ala Pruteanu // Realități culturale. – 2014. – Nr 6. – P. 21-22.

**Porcesco, Cristina.** Maria Cebotari – o terra incognita: [premierea documentarului „Aria”] / Cristina Porcesco // Moldova suverană. – 2004. – 8 oct. – P. 6.

**Rîpeanu, Bujor T.** Cebotari, Maria // Rîpeanu, Bujor T. Cinematografiștii: 2345 cineaști, actori, critici și istorici de film și alte persoane și personalități care au avut de-a face cu cinematograful din România sau care sunt originare de pe aceste meleaguri / Bujor T. Rîpeanu. – București : Meronia, 2013. – P. 111.

**Roșca, Denis.** Cebotari, Maria // Roșca, Denis. Cartea de aur a Basarabiei și a Republicii Moldova / Denis Roșca. – Chișinău : Pontos, 2016. – P. 118.

Vocea Mariei Cebotari în mileniul trei: [filmul documentar „Aria”] // Opinia. – 2004. – 12 oct. – P. 6.

M. C.



**Ion CHIRTOAGĂ**  
1945

Istoric, doctor habilitat în științe istorice, cercetător științific, conferențiar.

S-a născut la 10 februarie 1945 în satul Cetireni, raionul Ungheni.

A absolvit școala medie din satul natal, după care și-a continuat studiile la Universitatea de Stat din Moldova, Facultatea de Istorie (1967-1971). După absolvire a început activitatea la Institutul de Istorie al Academiei de Științe a Moldovei, în calitate de cercetător științific. În 1975-1979 face studii de doctorat în același institut și în 1990 susține teza de doctor în istorie. Ulterior, în 1999, a susținut și teza de doctor habilitat în istorie. A avut stagii de perfecționare la Moscova (1974-1975, 1988-1989) și București (1994, 1996).

Pe parcursul activității sale a suplinit funcțiile de cercetător științific stagiar, cercetător științific, cercetător științific superior la Institutul de Istorie și la Institutul de Etnografie ale AȘM (1971-1993), cercetător științific coordonator (1993-2006), cercetător științific principal (din 2006), șef de sector la Institutul de Istorie al AȘM (1994- 2010). A fost secretar și membru al Colegiului de redacție al „Revistei de istorie a Moldovei” (1994-2010).

S-a evidențiat în activitatea didactică colaborând fructuos cu Universitatea Pedago-

gică de Stat „Ion Creangă”, unde a activat prin cumul în calitate de lector, lector superior, conferențiar universitar. A fost președinte al Comisiei de licență (2001- 2003, 2006-2007, 2010-2011). În perioada 1998-2012 a exercitat funcția de secretar științific la Consiliul științific specializat pentru susținerea tezelor de doctor și doctor habilitat în istorie de pe lângă Institutul de Istorie al AȘM, iar din 2012 este secretar științific la Seminarul științific de profil de pe lângă același institut. În 2003- 2006 a fost expert la Consiliul Național de Atestare și Acreditare și la Consiliul Suprem pentru Știință și Dezvoltare Tehnologică din Republica Moldova (2004-2005). A luat parte activă la întocmirea unor legi referitoare la municipiul Chișinău și întreaga țară. Timp de 19 ani (1994-2013) a fost membru al Comisiei pentru reglarea urbanimicilor din municipiul Chișinău, membru al Comisiei de reglare a utilizării numelui țării în scopuri comerciale de pe lângă Guvernul Republicii Moldova.

Domeniul său de cercetare a cuprins un spectru larg de probleme legate de istoria medievală și contemporană din sud-estul Europei: probleme de istorie politică și relații internaționale, istoria teritoriilor din sudul spațiului dintre Prut și Nistru sub dominația turco-tătară, istoria cetăților și a localităților importante din Moldova, din cele mai vechi timpuri până în zilele noastre ș.a. Subiectele elucidate în studiile sale sunt expuse în cadrul simpoziunilor și sesiunilor științifice: naționale și internaționale din Chișinău, Alba Iulia (1990), Iași (1991, 1997, 2012), Moscova (1992), Bacău (1994), Odesa (1994), Constanța (1994, 1996), Arad

(1995), Deva (1995), Cluj (1997), București (1998), Târgoviște (1998) ș.a.

A depistat și a pus în valoare științifică documente inedite din Arhiva Națională a Republicii Moldova, Arhivele Statului din București, Iași și Cluj (România), Arhiva Centrală de Stat a Actelor Vechi, Arhiva Centrală de Stat Istorico-Militară și Arhiva Politicii Externe a Rusiei (Moscova), Arhiva de Stat a regiunii Odesa (Ucraina). Lărgirea bazei documentare a generat noi perspective de studiere a istoriei Moldovei în contextul istoriei europene și universale.

De-a lungul zecilor de ani a participat la realizarea mai multor proiecte naționale, inclusiv „Particularitățile de dezvoltare a Bugeacului, Bucovinei, Transnistriei și a județului Hotin în perioada medie și modernă (2001-2005)”, „Regiuni și localități istorice importante în perioada medie și modernă (2006 – 2010)”. A realizat, în cadrul Institutului Societății Deschise de la Praga, proiectul internațional „Din istoria Moldovei de Sud-Est până în anii ‘30 ai secolului al XIX-lea” (1994-1996), după care a editat monografia cu același nume (1999).

Rezultatele cercetărilor sale se regăsesc în peste 150 de lucrări științifice publicate în țară și peste hotarele ei (România, Rusia, Ucraina), inclusiv 24 de monografii, manuale, broșuri, istorii de localități, orașe și sate, monumente istorice ș.a. Printre acestea sunt: „Monumente de istorie și cultură din Republica Moldova” (1993, în colab.), „Cetățile Moldovei de Sud-Est până la începutul sec. al XIX-lea” (2003), „Imperiul Otoman și sud-estul European: până la 1978”

(2005), „Din istoria sudului Basarabiei în contextul istoriei românilor”, „Cetireni. Monografia unui sat de răzeși” (2007), „Măcărești din stânga Prutului: monografia satului” (2009) ș. a.

Activitatea științifică de cercetare și didactică a fost apreciată cu decernarea mai multor diplome de onoare, diplome de excelență și premii ale diverselor instituții, inclusiv Premiul Prezidiului AȘM (2000), Premiul „Dimitrie Onciul” al Academiei Române (2001), Premiul „Gheorghe Năstase” al Societății de Genealogie, Heraldică și Arhivistică „Paul Gore” (2005), Diploma Consiliului Național pentru Acreditare și Atestare a Republicii Moldova pentru merite deosebite în pregătirea și atestarea cadrelor științifice și științifico-didactice de calificare înaltă (2006), Diploma Institutului „Frații Golescu” pentru contribuție la organizarea și desfășurarea expoziției „Basarabia istorică: Cetatea Hotin și Cetatea Albă”, Chișinău (2012), Diploma de grațitudine a primăriei municipiului Chișinău în semn de înaltă prețuire a contribuției la promovarea valorilor naționale, a activității în studierea istoriei Chișinăului (2014) ș. a.

*A se vedea și articolul din „Calendar Național 2015”. – Chișinău: BNRM, 2015. – P. 82-83.*

#### Bibliografie:

**Chirtoagă, Ion.** Cetireni: Monografia unui sat de răzeși / Ion Chirtoagă. – Chișinău : Pontos, 2007. – 504 p.

**Chirtoagă, Ion.** Cristeștii din Codrii Moldovei / Ion Chirtoagă. – Chișinău : Pontos, 2010. – 292 p.

**Chirtoagă, Ion.** Istoria Universității Agrare de Stat din Moldova / Ion Chirtoagă, Sava Turiță. – Chișinău: UASM, 2013. –

555 p.

**Chirtoagă, Ion.** Istoria vămii din Moldova / Ion Chirtoagă, Nicolae Vilcu. – Chișinău: „Tipografia Centrală”, 2006. – 208 p.

**Chirtoagă, Ion.** Măcărești – monografia satului / Ion Chirtoagă. – Chișinău : Pontos, 2009. – 371 p.

**Chirtoagă, Ion.** O istorie a regiunii transnistrene din cele mai vechi timpuri și până în prezent / Ion Chirtoagă, Gheorghe Cojocaru, Demir Dragnev. – Chișinău : Civitas, 2007. – 509 p.

**Chirtoagă, Ion.** Suntem urmașii Romei: Pagini din istoria românilor / Ion Chirtoagă. – Chișinău : Litera, 2018. – 320 p.

\*\*\*

**Chirtoagă, Ion.** Cetatea Chilia / Ion Chirtoagă // Cohorta. – 2007. – Nr 1. – P. 23-34.

**Chirtoagă, Ion.** Din istoria ocupațiilor economice în Țara Moldovei în sec. XIV-XVII / Ion Chirtoagă // Tyragetia. Anuar XI. – 2002. – P. 83-92.

**Chirtoagă, Ion.** Evenimente politice de la est de Carpați din a doua treime a secolului al XIV-lea și balada ”Miorița” / Ion Chirtoagă // Revista de istorie a Moldovei. – 2015. – Nr 1. – P. 9-25.

**Chirtoagă, Ion.** Evoluția comunității răzeșești din Nisporeni (sec. XVII-XVIII) / Ion Chirtoagă // Orizonturi medievale și moderne în istoria românilor: Economie, societate, politică, cultură, istoria științei: În onoarea profesorului Demir Dragnev. – Chișinău : BȘC, 2016. – P. 128-147.

**Chirtoagă, Ion.** Evoluția demografică și sanitară în localitatea Nisporeni (1914-1940) / Ion Chirtoagă // Tyragetia: Istorie. Muzeologie: Serie nouă. – 2015. – Vol. 9 (XXIV), Nr 2. – P. 227-238.

**Chirtoagă, Ion.** Evoluția structurii etnice a populației ținutului Akkerman (1770-1827) / Ion Chirtoagă, Valentina Chirtoagă // Destin românesc = Romanian destiny. – 2015. – Nr 4. – P. 87-104.

**Chirtoagă, Ion.** Istoricul Ion Jarcuțchi la 65 de ani / Ion Chirtoagă // Revista de istorie a Moldovei. – 2013. – Nr 2. – P. 5-7.

**Chirtoagă, Ion.** Încercări de modernizare a Imperiului Otoman și a Principatelor Române în prima jumătate a secolului al XVIII-lea / Ion Chirtoagă // Revista de istorie a Moldovei. – 2012. – Nr 1. – P. 5-19.

**Chirtoagă, Ion.** La originea științei și învățământului agrar din Moldova / Ion Chirtoagă // Enciclopedica. – 2013. – Nr 1. – P. 17-26.

**Chirtoagă, Ion.** Latinescul „Romanus” - precursorul etnonimului „Român” / Ion Chirtoagă // Revista de istorie a Moldovei. – 2013. – Nr 2. – P. 124-138.

**Chirtoagă, Ion.** O tratare neobiectivă a originii familiei Cantemir / Ion Chirtoagă // Destin românesc = Romanian destiny. – 2015. – Nr 3. – P. 24-38.

**Chirtoagă, Ion.** Politica autori-tăților ruse de colonizare a sudului Basarabiei (1809-1820) / Ion Chirtoagă, Valentina Chirtoagă // Basarabia – 1812: Problemă națională, implicații internaționale. Materialele Conferinței Științifice Internaționale 14-16 mai, 2012 – Chișinău – Iași – București : Ed. Acad. Române, 2014. – P. 401-417.

**Chirtoagă, Ion.** Savantul și profesorul Demir Dragnev la 75 de ani / Ion Chirtoagă // Revista de istorie a Moldovei. – 2011. – Nr 3-4. – P. 7-10.

**Chirtoagă, Ion.** Un studiu despre relațiile internaționale ale Țării Moldovei în timpul domniei lui Ștefan cel Mare / Ion Chirtoagă // Destin românesc. – 2004. – Nr 1-2. – P. 207-208.

\*\*\*

**Dragnev, Demir.** Istoricul Ion Chirtoagă la 70 de ani / Demir Dragnev // Revista de istorie a Moldovei. – 2015. – Nr 1. – P. 5-8.

**Gonța, Gheorghe.** Cunosătorul de izvoare [dr. hab. Ion Chirtoagă la 70 de ani] / Gheorghe Gonța // Akademos. – 2015. – Nr 1. – P. 185-186.

Ion Chirtoagă // Localitățile Republicii Moldova: Itinerar literar documentar-publicistic ilustrat. Vol. 4. – Chișinău: Draghiștea, 2002. – P. 652-653.

M. C.



### Mircea VOINICESCU – SOȚCHI 1950 – 2008

Actor de teatru și film.

S-a născut la 10 februarie 1950 în orașul Bălți, Republica Moldova. A decedat la 30 decembrie 2008 la Chișinău. După absolvirea școlii generale din Bălți, și-a continuat studiile la Școala Teatrală „B. Șciukin” din Moscova (1967-1971). După terminarea studiilor s-a întors la Chișinău și a fost angajat în calitate de actor la teatrul „Lucafașarul”. Ulterior a renunțat la scenă în favoarea filmului. În 1968 a debutat cu rolul Piciul în filmul lui Emil Loteanu „Acestă clipă”, turnat la Studioul Cinematografic „Moldova-Film”. A desfășurat activitate didactică la Institutul de Arte din Chișinău „G. Musicescu” (azi Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice).

S-a produs în filmele: „Singular în fața dragostei” (1969), „Lăutarii” (1971), „Crestături

spre amintire” (1972), „Dacă vrei să fii fericit” (1974), „Cocostârcul” (1978), „Unde ești, iubire” (1980), „Anna Pavlova” (1982), „Lucafașarul” (1986), „Dar pentru procuror” (1989), „Zbor până la lumină” (1991), „Lupii cenușii” (1993) ș. a. În anul 2007 a regizat filmul documentar „Teatrul meu-viața mea”. A scris romanul „Trei secunde înainte de moarte”, care a rămas în manuscris.

A se vedea și aricolul din „Calendar Național 2010”. – Chișinău: BNRM, 2009. – P. 57.

#### Bibliografie:

**Andon, Victor.** Voinicescu-Soțchi, Mircea / Андон, Виктор. Актеры молдавского кино / Виктор Андон. – Chișinău, 1979. – P. 51-54.

**Borș, Ion.** Atâta timp cât arde focul în sufletul lui Mircea Soțchi-Voinicescu: [premiera filmului-novelă „Atâta timp cât arde focul” turnat la Studioul TTV (Teatru TV), regizor Mircea Voinicescu-Soțchi] / Ion Borș // Tineretul Moldovei. – 2002. – 22 aug. – P. 6.

**Prepeliță, Mihai.** Ca țipătul pescărușului: [Mircea Voinicescu-Soțchi] / Mihai Prepeliță // Constelația tinerelor talente / Mihai Prepeliță. – Chișinău : [S. n.], 1982. – P. 92-95.

**Roșca, Denis.** Voinicescu-Soțchi, Mircea // Roșca, Denis. Cartea de aur a Basarabiei și a Republicii Moldova / Denis Roșca. – Chișinău: Pontos, 2016. – P. 519.

M. C.



**Mihail IAROȘENCO**  
1900 – 1985

Biolog, ihtiolog, hidrobiolog, doctor habilitat în biologie, profesor universitar, membru titular al Academiei de Științe a Moldovei.

S-a născut la 13 februarie 1900 în satul Demianovka, regiunea Poltava, Ucraina. A decedat la 11 aprilie 1985.

A absolvit Institutul de Învățământ Public din or. Dnepropetrovsk (1928), după care și-a continuat studiile de doctorat de pe lângă Stațiunea Hidrobiologică de Cercetări Științifice a Universității de Stat din același oraș (1935). În 1936 a venit în Republica Moldova, unde și-a desfășurat toată activitatea științifică, didactică și organizatorică pe parcursul întregii vieți. A fost angajat în calitate de conferențiar la Catedra de zoologie a Universității de Stat din Tiraspol, conferențiar la Catedra de zoologie a Institutului Pedagogic de Stat din Chișinău, decan al Facultății de Științe ale Naturii la același institut (1936-1947). Ulterior s-a dedicat activității de cercetare: a fost secretar științific și cercetător științific superior al Bazei Moldovenești de Cercetări Științifice a A.Ș. a URSS (1947-1949), șef al Secției de zoologie a Filialei

Moldovenești a AȘ a URSS (1949-1957), director al Institutului de Biologie al Filialei Moldovenești a AȘ a URSS (1957-1961), director (1961-1972) și consultant științific al Institutului de Zoologie al AȘM (1972-1985).

A fost președintele Consiliului științific specializat pentru conferirea gradelor științifice de doctor și doctor habilitat în biologie (1963-1966). Sub conducerea sa au fost susținute 2 teze de doctor habilitat și 10 teze de doctor în biologie.

Din inițiativa sa, în 1958, a fost fondată Secția moldovenească a Societății Hidrobiologice Unionale din URSS, pe care a prezidat-o până în 1975. Și-a adus aportul la stabilirea legiților privind regimul hidrobiologic al diverselor tipuri de ecosisteme acvatice din republică (râul Nistru), starea și succesiunea hidrofaunei ș. a. A fost inițiatorul și participantul primei etape de inventariere a diversității hidrofaunei și hidrofaunei bazinului fluviului Nistru, după care au fost stabilite succesiunile multianuale structural-cantitative ale comunităților principale de hidrobionți. De numele său se leagă și primele încercări de investigare a productivității comunităților de hidrobionți, a productivității piscicole potențiale, a particularităților spectrului trofic al peștilor din râul Nistru și din lacurile de acumulare Dubăsari și Cuciurgan. A implementat o serie de recomandări practice în vederea valorificării durabile a resurselor biologice în interesul economiei naționale. Rezultatele cercetă-

rilor fundamentale și aplicative au fost publicate în cele peste 130 de lucrări științifice și de popularizare a științei, inclusiv 8 monografii: „Гидрофауна Днестра” (1957), „Прудовое рыбоводство Молдавии” (1958), „Дубосарское водохранилище” (1964), „Природа и человечество” (1978), „Адаптация – направляющий фактор эволюции” (1986, post-mortem) ș. a.

A fost redactor-șef al Colegiului de redacție și coautor al colecției „Животный мир Молдавии” (în 6 vol. 1979-1986) și redactor responsabil a 13 culegeri tematice periodice din ciclul „Resursele biologice ale ecosistemelor acvatice ale Moldovei”. Pentru activitatea sa a fost distins cu titlul Om Emerit; decorat cu Ordinul „Insigna de Onoare”.

#### Bibliografie:

**Ярошенко, Михаил Федорович.** Адаптация – направляющий фактор эволюции / Михаил Федорович Ярошенко. – Кишинев : Штиинца, 1985. – 184 с.

**Ярошенко, Михаил Федорович.** Биологические ресурсы водоёмов Молдавии: Сборник статей / Михаил Федорович Ярошенко. – Кишинев, 1971. – 118 с.

**Ярошенко, Михаил Федорович.** Вода в природе и хозяйстве Молдавии / Михаил Федорович Ярошенко. – Кишинев : Картя Молдовеняскэ, 1966. – 81 с.

**Ярошенко, М.** Гидрофауна Днестра / М. Ярошенко. – М.: Изд-во АН СССР, 1957. – 169 с.

**Ярошенко, Михаил Федорович.** Кучурганский лиман – охладитель Молдавской ГРЭС / Михаил Федорович Ярошенко. – Кишинев : Штиинца, 1973. – 207 с.

**Ярошенко, Михаил Федорович.** Прудовое рыбодство Молдавии / Михаил Федорович Ярошенко. – Кишинев : Госиздат Молдавии, 1958. – 187 с.

**Ярошенко, Михаил Федорович.** Фауна и биология насекомых Молдавии / Михаил Федорович Ярошенко. – Кишинев : Штиинца, 1973. – 186 с.

**Ярошенко, Михаил Федорович.** Этнофауна Молдавии и её хозяйственное значение / Михаил Федорович Ярошенко. – Кишинев : Штиинца, 1972. – 142 с.

\*\*\*

**Furdui, Teodor.** Școala hidrobiologică a academicianului Mihail Iaroșenko și a membrului corespondent Ion Toderaș / Teodor Furdui // Buletinul Academiei de Științe a Moldovei. Ser.: Științe biologice și chimice. – 2001. – Nr 1 (286). – P. 73-75.

Iaroșenco, Mihail // Membrii Academiei de Științe a Moldovei: Dicționar: 1961-2006 / col. red.: Haralambie Corbu (coord.), Vasile Cocieru, Svetlana Albu [et al.]. – Chișinău: Știința, 2006. – P.79-81.

**Roșca, Denis.** Iaroșenco, Mihail // Roșca, Denis. Cartea de aur a Basarabiei și a Republicii Moldova / Denis Roșca. – Chișinău : Pontos, 2016. – P. 312.

**Toderaș, Ion.** Academicianul Mihail Iaroșenko unul din fondatorii științelor biologice în Moldova / Ion Toderaș, Ion Vicol, Mircea Vicol // Buletinul Academiei de Științe a Moldovei. Ser.: Științe biologice și chimice. – 2001. – Nr 1 (286). – P. 115-117.

\*\*\*

**Чорик, Ф. П.** Академик АН МССР М. Ф. Ярошенко (1900-1985) / Ф. П. Чорик // Известия АН Молдавской ССР. Серия биологических и химических наук. – 1985. – Nr 2. – P. 75-76.

M. C.



**Petru CĂRARE**  
1935 – 2019

Poet, prozator, publicist și dramaturg, umorist și satiric, traducător.

S-a născut la 13 februarie 1935 în satul Zaim, județul Tighina. A decedat la 27 mai 2019 la Chișinău. După absolvirea școlii medii din Căușeni, a activat în calitate de pedagog de matematică în satul Cârnațeni (1953). Peste un an și-a continuat studiile la Facultatea de Ziaristică a Școlii Comsomoliste Centrale de la Moscova (1954-1956). Ulterior a urmat Cursurile Superioare de Literatură la Institutul „M. Gorki” din Moscova (1969).

A activat în calitate de redactor, publicist la publicațiile periodice ale timpului: „Colhoznicul Moldovei”, „Tinerimea Moldovei”, „Cultura Moldovei”, „Chipăruș”, „Moldova socialistă” ș.a. A fost redactor la Editura „Școala Sovietică”, secretar literar la Teatrul „Luceafărul”, director al Biroului de propagare a literaturii de pe lângă Uniunea Scriitorilor.

A debutat, fiind elev, în 1954, cu publicarea unor versuri și articole în ziarele locale și republicane. Debutul editorial s-a produs în 1962 cu placheta de versuri pentru copii „Cale bună, Ionele” și

volumul de versuri umoristice „Soare cu dinți”.

A urmat o fructuoasă activitate literară cu publicarea mai multor volume de versuri lirice și umoristice, poeme lirico-satirice, schițe, nuvele, parodii și epigrame, poezii pentru copii, piese de teatru, traduceri din literatura universală. De-a lungul anilor a tipărit peste 30 de volume, printre care: „Parodii și epigrame”, „Penița și bărdița” (1988), „Carul cu proști și alte poeme” (1981), „Fulgere basarabene” (1992), „Pălăria gândurilor mele” (2000), „Puncte de reper” (2003), „Povestea lui Petrișor”, „Poezii pentru copii” (2010) ș.a. În 2004 a publicat volumul „Scieri alese”. A tradus din operele lui Esop, Ivan Krâlov, Stepan Oleinik, Samuil Marșak, Rasul Gamzatov, Gianni Rodari, François Villon ș.a. Și creația sa a fost tradusă în alte limbi din fosta URSS, inclusiv rusă. Unele din lucrările sale au fost incluse în numeroase antologii și culegeri, printre care „Comoara fiecăruia” (1984), „Culegere de schițe și articole despre foamea din 1946-1947 din Moldova” (1990), „Pagini alese din literatura pentru copii” (1993), „Limba maternă – floare eternă” (2000), „Marea antologie a epigramei românești” (2005), „101 epigramiști români” (2011) ș. a.

A fost cunoscut în mod special ca scriitor pentru copii. A publicat mai mult de zece cărți pentru copii, printre care: „Iepurașul curajos” (2016), „Am sădit și eu un pom : Poezii pentru copii” (2011), „ Poezii pentru co-

pii” (2010) ș.a. A scris piesa „Drum deschis”, montată la Teatrul Republican de Păpuși „Licurici” din Chișinău.

Membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova, al Uniunii Scriitorilor din România, cetățean de onoare al raionului Căușeni.

În 1994 i s-a conferit titlul onorific Maestru al Literaturii, Premiul „Opera Omnia” al Uniunii Scriitorilor din Moldova, Medalia „Mihai Eminescu” (1996), Cavaler al Ordinului Republicii (2010).

*A se vedea și articolele din „Calendar Național 2005”. – Chișinău: BNRM, 2004. – P. 45-46; „Calendar Național 2010”. – Chișinău: BNRM, 2009. – P. 58-59; „Calendar Național 2015”. – Chișinău: BNRM, 2015. – P. 91-92.*

#### Bibliografie:

**Cărare, Petru.** Am sădit și eu un pom: Poezii pentru copii / Petru Cărare. – Chișinău : Lumina, 2011. – 63 p.

**Cărare, Petru.** Iepurașul curajos / Petru Cărare. – Chișinău : Prut Internațional, 2016. – 12 p.

**Cărare, Petru.** Krîlov, Ivan Andreevici. Fabule / Petru Cărare. Ivan Andreevici Krîlov; trad.: Petru Cărare. – Chișinău : Lumina, 1967. – 20 p.

**Cărare, Petru.** Leul n-are frigider: Poezii / Petru Cărare. – București : Gnosis, 2000. – 100 p.

**Cărare, Petru.** Moldovenii în cer / Petru Cărare. – Chișinău : Prut Internațional, 2004. – 128 p.

**Cărare, Petru.** Parodii / Petru Cărare; șarje: Glebus Sainciuc. – Chișinău: Cartier, 2018. – 364 p.

**Cărare, Petru.** Poezii pentru copii / Petru Cărare. – Chișinău : Silvius Libris, [2010]. – 62 p.

**Cărare, Petru.** Scrieri alese / Petru Cărare. – Chișinău : Lumina, 2004. – 320 p.

**Cărare, Petru.** Umbrela / Petru Cărare; desene: Lică Sainciuc. – Chișinău : Cartier, 2016. – 215 p.

\*\*\*

**Cărare, Petru.** A fost găsit Petru Cărare!: [interviu cu Petru Cărare] / Petru Cărare; consemnare: Nicolae Roibu // Timpul. – 2012. – 6 febr. – P. 14.

**Cărare, Petru:** „Cenzura comunistă și curajul de a înfrunta vin de la răsărit”: [interviu cu poetul] / Petru Cărare // Literatura și arta. – 2004. – 27 mai. – P. 5.

**Cărare, Petru.** Dezredactez acum cărțile mele: [interviu cu scriitorul Petru Cărare, laureat al Premiului Național pentru literatură, anul 2000] / Petru Cărare // Jurnal de Chișinău. – 2000. – 20 oct. – P. 4.

**Cărare, Petru:** „Multe din gândurile mele le-am semănat prin parodii...”: [interviu cu scriitorul umorist Petru Cărare] / Petru Cărare; interviu: Victor Prohin // Moldova. – 2013. – Nr 1. – P. 64-67.

\*\*\*

Petru Cărare: Biobibliografie / ed. îngrijită de Lidia Kulikovski; alcăt.: Ludmila Capița; red. bibliogr.: Ludmila Pânzaru. – Chișinău : Museum, 2005. – 108 p.

Petru Cărare - scriitor nonconformist: (exegeze literare) / concepție, elab. și antol.: Vitalie Răileanu; coord.: Lidia Kulikovski; bibliogr.: Margareta Cebotari. – Chișinău : Foxtrot, 2013. – 238 p.

\*\*\*

**Bendas, Mihai.** Cărările lui Petru Cărare / Mihai Bendas // Tineretul Moldovei: Săptămânal național de opinie și divertisment. – 2000. – 4 noiem. – P. 8.

**Budeanu, Gheorghe.** Cu dor de Petru Cărare / Gheorghe Budeanu // Timpul. – 2011. – 24 noiem. – P. 4.

Cărare, Petru // Rachieru, Adrian Dinu. Poeți din Basarabia: Un veac de poezie românească / Adrian Dinu Rachieru. – București : Editura Academiei Române, 2010. – P. 229.

Cărare, Petru // Țărâlungă, Ecaterina. Enciclopedia identității

românești. Personalități / Ecaterina Țărâlungă. – București : Litera Internațional, 2011. – P. 164.

Cărare, Petru // Ulici, Laurențiu. Scriitori români din afară granițelor țării / Laurențiu Ulici. – București : Uniunea Scriitorilor prin Fundația „Lucaefărul”, 1996. – P. 23.

**Cimpoi, Mihai.** Petru Cărare, satiricul incoruptibil: [13 februarie 1935 – 27 mai 2019] / Mihai Cimpoi // Literatura și arta. – 2019. – 30 mai. – P. 4.

**Cimpoi, Mihai.** Petru Cărare: victoria adevărului și umorului / Mihai Cimpoi // Literatura și arta. – 2017. – 16 febr. – P. 1.

**Ciocanu, Ion.** Umoristul și satiricul veacului: [Petru Cărare, 80 de ani de la naștere] / Ion Ciocanu // Literatura și arta. – 2015. – 12 febr. – P. 3.

**Codreanca, Lidia.** Vezi cum ești, moș Scridonică!?: [pe marginea volumului lui Petru Cărare „Parodii și epigrame” (Chișinău: Lit. Artistică, 1981)] / Lidia Codreanca // Literatura și arta. – 2017. – 16 febr. – P. 5.

**Donos, Alexandru.** Un poet nonconformist: [Petru Cărare] / Alexandru Donos // Săptămâna. – 2015. – 13 febr. – P. 8.

**Găină, Ioan.** Iubite Maestre Petru Cărare: [80 de ani de la naștere] / Ioan Găină // Literatura și arta. – 2015. – 12 febr. – P. 1.

**Iachim, Ion.** Carraria lui Petru Cărare : [Petru Cărare, candidat la Premiul Național] / Ion Iachim // Făclia. – 2000. – 15 iul. – P. 8.

**Negru, Nina.** Samizdat basarabean: [scriitorul Petru Cărare] / Nina Negru // Jurnal de Chișinău. – 2015. – 13 febr. – P. 7.

Petru Cărare – 80: [poet, prozator, publicist și dramaturg] // Alunelul. – 2015. – Nr 1. – P. 4.

**Popa, Nicolae.** Petru Cărare - satiră fără show / Nicolae Popa // Jurnal de Chișinău. – 2010. – 16 febr. – P. 8.

**Postolache, Gheorghe.** Umorist cu ochii de lunetist: [Petru

Cărare, poet, prozator, publicist și dramaturg – 80 de ani de la naștere] / Gheorghe Postolache // „a” Mic. – 2015. – Nr 2. – P. 3.

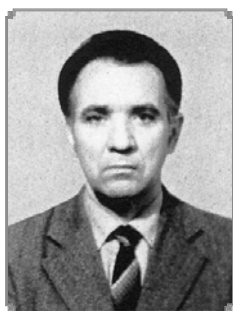
**Prohin, Victor.** Petru Cărare – umorist al mileniului / Victor Prohin // Moldova suverană. – 2000. – 12 oct. – P. 6.

**Roibu, Nicolae.** Acasă la Petru Cărare / Nicolae Roibu // Literatura și arta. – 2017. – 16 febr. – P. 5.

**Știrbu, Titus.** Istoria unui volum de poezii: [pe marginea volumului „Săgeți”, semnat de poetul Petru Cărare] / Titus Știrbu // Literatura și arta. – 2017. – 16 febr. – P. 5.

**Ungureanu, Ion.** Finul lui Pepelea – cel isteț ca un proverb: [Petru Cărare la 75 de ani de la naștere] / Ion Ungureanu // Literatura și arta. – 2010. – 11 febr. – P. 6.

M. C.



**Nicolae BRADU**  
1935

Inginer, specialist în domeniul mecanizării și electrificării, doctor în științe tehnice, cercetător și inventator.

S-a născut la 13 februarie 1935, în Chișinău. După școala generală, și-a continuat studiile la Institutul Agricol „M. V. Frunze” din Chișinău (azi Universitatea Agrară de Stat din Moldova), Facultatea de Mecanizare și Electrificare a Agriculturii (1953-1958). A urmat studiile de doctorat la aceeași instituție și a susținut teza de doctor în științe teh-

nice cu tema „Cercetarea și elaborarea procedurii mecanizate de altoire a viei cu secționarea transversală a butașilor” (1959-1969). Din 1969 și-a început activitatea de cercetare în cadrul Institutului de Cercetări Științifice, Selecție și Tehnologii pentru Pomicultură al Asociației Științifice de Producție „Codru”, îndeplinind funcțiile de cercetător în domeniul mecanizării agriculturii, cercetător științific superior, șef al secției de mecanizare, cercetător științific coordonator.

Pe parcursul activității sale a elaborat 32 de invenții în domeniul tehnicii și tehnologiilor agricole și a publicat circa 120 de lucrări științifice. A efectuat cercetări teoretice și experimentale în domeniul mecanizării altoirii plantelor pomicole. A fost inițiatorul și conducătorul elaborării complexului de mașini pentru mecanizarea lucrărilor în pepiniera pomicolă și viticolă.

Prin cercetările sale a adus o contribuție importantă la mecanizarea și modernizarea agriculturii. A înregistrat rezultate în dezvoltarea științelor agricole, fapt pentru care a fost apreciat cu titlul onorific Inventator Emerit al Republicii Moldova (1976). În 1994 a fost decorat cu „Ordinul Republicii”.

**Bibliografie:**

**Браду, Николай Васильевич.** Механизация производства привитого виноградного посадочного материала / Николай Васильевич Браду. – Кишинёв : Картя Молдовеняскэ, 1979. – 100 с.

**Браду, Николай Васильевич.** Механизация работ в плодоводстве / Николай Ва-

сильевич Браду, Н. В. Лапшев, В. В. Бычков. – Кишинёв : Картя Молдовеняскэ, 1981. – 143 с.

**Браду, Николай Васильевич.** Механизированная прививка плодовых культур / Николай Васильевич Браду, Павел Александрович Лукашевич [et al.]. – Кишинёв : Партиздат, 1965. – 24 с.

**Браду, Николай Васильевич.** Технология настольной прививки грецкого ореха / Николай Васильевич Браду, И. П. Цуркан, Е. И. Чеботарь. – Кишинёв : Картя Молдовеняскэ, 1975. – 22 с.

**Лукашевич, Павел Александрович.** Механизация калибровки и прививки виноградной лозы / Павел Александрович Лукашевич, Николай Васильевич Браду. – Кишинёв : Картя Молдовеняскэ, 1963. – 23 с.

\*\*\*

Bradu, Nicolae // Cercetători și inventatori din Republica Moldova. Partea III. – Chișinău : AGEPI, 2004. – P. 17.

M. C.



**Vasile COROBAN**  
1910 – 1984

Critic și istoric literar, doctor habilitat în filologie.

S-a născut la 14 februarie 1910 în satul Camenca, județul Bălți (azi raionul Glodeni). A decedat la 19 octombrie 1984 la Chișinău, fiind înhumat în satul de baștină. Și-a făcut studiile la Facultatea de Drept a Universității



din Iași (1935).

A redactat ziarul „Viața universitară” din Iași, cu caracter antifascist, fiind condamnat pentru aceasta. După 28 iunie 1940 a colaborat la ziarul „Pământ sovietic” din Bălți. Între anii 1942-1945 a fost învățător la o școală medie din regiunea Kemerovo, Rusia. După război a revenit la Bălți, unde a fost secretar responsabil la ziarul local „Luceafărul roșu”.

Din 1947 a început activitatea la Institutul de Limbă și Literatură al Academiei de Științe a Moldovei. În 1958 a susținut teza de doctor habilitat în filologie. Conducător al Sectorului de teorie a literaturii (1969-1980), consultant științific al institutului (din 1980). Concomitent, a fost și profesor la Universitatea de Stat din Chișinău.

În activitatea sa de cercetare, a fost preocupat de studierea fenomenului literar din RSSM. A publicat studii despre literatura clasică românească și universală. A abordat aspecte importante din creația mai multor scriitori, precum: A. Lupan, N. Costenco, I. Druță, B. Istru, V. Vasilache ș.a. Studiile sale și articolele de critică literară au fost editate în mai multe culegeri, cum sunt: „Studii și articole de critică literară” (1959), „Studii, eseuri, recenzii” (1968), „Romanul moldovenesc contemporan” (1969) ș. a. A contribuit la alcătuirea mai multor culegeri colective: „Istoria literaturii moldovenești”. Vol 1 (1958), „Studii de teorie a literaturii”, „Critica și procesul literar contemporan” (1979) ș. a.

A alcătuit și redactat ma-

nuale de limbă și literatură română, creștomații pentru elevii din școlile de cultură generală.

Membru al Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova (din 1954).

*A se vedea și articolul din „Calendar Național 2010”. – Chișinău: BNRM, 2009. – P. 60-61.*

#### Bibliografie:

\***Coroban, Vasiliu Pavlovici.** Vasile Alecsandri – Studiu criticoliterar / V. Coroban. – Chișinău: Editura de Stat a Moldovei, 1957. – 191 p.

\***Coroban, Vasile.** Vasile Alecsandri / V. Coroban. – Chișinău: Cartea Moldovenească, 1959. – 177 p.

**Coroban, Vasile.** Studii. Articole. Eseuri / Vasile Coroban; selecția și îngrijirea textelor: Mihai Papuc; pref. de Mihai Cimpoi. – Chișinău: Știința, 2018. – 300 p.

\***Coroban, Vasile.** Literatura moldovenească: Manual-creștomație pentru clasa 8 / alcăt.: V. Coroban [et al.]; red.: V. Coroban. – Chișinău: Lumina, 1980. – 352 p.

\***Coroban, Vasile.** Literatura moldovenească: Manual pentru clasa 8 / V. Coroban, F. Levit, I. Osadenco [et al.]; red. V. Coroban. – Chișinău: Cartea Moldovenească, 1960. – 228 p.

\*\*\*

Centenar Vasile Coroban: 1910-2010: Omul de spirit / coord.: Vladimir Beșleagă. – Chișinău: Cartier, 2010. – 84 p.

Vasile Coroban – un arbitru într-o lume a arbitrarului / coord.: Mihai Cimpoi; Academia de Științe a Moldovei, Institutul de Filologie; Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”. – Chișinău: Știința, 2010. – 323 p.

\*\*\*

**Apetri, Dumitru.** Un destin dramatic: [Vasile Coroban] / Dumitru Apetri // Dialog: Publicație de atitudine și informa-

re. – 2000. – 11 febr. – P. 7.

**Bantoș, Ana.** Vasile Coroban. Spiritul critic și raportarea la marea literatură / Ana Bantoș // Limba română. – 2010. – Nr 1/2. – P. 173-179.

**Batîr, Dumitru.** Vasile Coroban cel Mare // Batîr, Dumitru. Neliniștea memoriei: Evoluția chimiei în Moldova și avaturile vieții. Sinteze. Portrete. Medalioane. Reflecții / Dumitru Batîr. – Chișinău: Tipografia Academiei de Științe a Republicii Moldova, 2007. – P. 298-299.

**Bâtcă, V.** Vasile Coroban: un aspect al activității investigatoare / V. Bâtcă. – Chișinău // Viața satului. – 1990. – 14 febr. – P. 12.

**Beșleagă, Vladimir.** Primul și cel mai mare acuzat de naționalism, profesorul Vasile Coroban / Vladimir Beșleagă // Flux: ed. de vineri. – 2010. – 12 febr. – P. 10.

**Burlacu, Alexandru.** Vasile Coroban și ideea specificului național (note și contranote despre splendoarea și mizeria criticii literare) / Alexandru Burlacu // Revista de lingvistică și știință literară. – 2009. – Nr 3/4. – P. 3-8.

**Carauș, Grigore.** Vasile Coroban, părintele criticii literare basarabene / Grigore Carauș // Făclia. – 2014. – 5 dec. – P. 14.

**Cazacu, Nicolae.** Vasile Coroban în viziunea contemporanilor săi: [100 de ani de la naștere] / Nicolae Cazacu, Ana Bejenaru // Săptămânal de informație, opinie și cultură pedagogică. – 2010. – 13 febr. – P. 13.

**Ciocanu, Anatol.** Coroban, Vasile // Ciocanu, Anatol. Dicționarul scriitorilor români din Basarabia 1812-2010 / Anatol Ciocanu, Valeriu Nazar, Sergiu Nucă [et al.]. – Chișinău: Prut Internațional, 2010. – P. 169-170.

**Cirimpei, Victor.** Vasile Coroban – culegător și cercetător de foldor / Victor Cirimpei // Literatura și arta. – 2010. – 11 febr. – P. 7.

**Coroban, Vasile** // Mică enciclopedie ilustrată a scriitorilor din Republica Moldova / selecția de texte și fotogr.: Mihai

Cimpoi, Anatol Vidrașcu, Vlad Zbârciog. – București : Litera Internațional, 2005. – P. 179-188.

**Negru, Nina.** Enigmaticul Vasile Coroban / Nina Negru // Jurnal de Chișinău. 2013. – 15 febr. – P. 14.

**Turea, Larisa.** Vasile Coroban omagiat la baștină: [100 de ani de la nașterea criticului literar] / Larisa Turea // Timpul. – 2010. – 12 mar. – P. 16.

**Vasilache, Vasile.** Despre Vasile Coroban: [100 de ani de la naștere] / Vasile Vasilache // Timpul. – 2010. – 12 febr. – P. 30.

Vasile Coroban: [istoric și critic literar (1910-1984): date biogr.] // Realități culturale. – 2014. – Nr 2. – P. 7.

M. C.



**Grigore VIERU**  
1935-2009

Poet-tribun, simbol al națiunii, poet al redeșteptării naționale, academician.

S-a născut la 14 februarie 1935 în satul Pererâta, județul Hotin (azi raionul Briceni). Se stinge din viață la 18 ianuarie 2009 la Chișinău, în urma unui stop cardiac, după ce a fost implicat într-un grav accident rutier.

A absolvit școala de șapte clase din satul natal (1950), după care urmează școala medie din orașelul Lipcani (1950-1953). În 1958 a absolvit Institutul Pedagogic „Ion

Creangă” din Chișinău, Facultatea de Filologie.

Fiind încă student (1957), a debutat editorial cu placheta de versuri pentru copii „Alarma”, apreciată de criticii literari. Peste un an, editează a doua culegere de versuri pentru copii intitulată „Muzicuțe” și devine membru al Uniunii Scriitorilor (1958). Este angajat în calitate de redactor la revista pentru copii „Scânteia leninistă” (1959), redactor la revista „Nistru”, redactor la Editura „Cartea Moldovenească” (1960-1963).

Literatura pentru copii va rămâne pentru poet o constantă a scrisului, editând, pe parcurs, cărțile de versuri: „Făt-Frumos și Curcubeul”, „Bună ziua, fulgilor!” (1961), „Mulțumim pentru pace” (1963), „Versuri pentru cititorii de toate vârstele” (1965), „Poezii de seama voastră” (1967), „Duminica cuvintelor”, cu ilustrații de Igor Vieru, îndrăgită de preșcolari și care a devenit „obligatorie” în orice grădiniță de copii (1969), „Trei iezi” (acest volum a fost sechestrat la numai câteva zile de la apariție, cauza fiind poemul „Curcubeul”, în versurile căruia s-a găsit „ascuns” Tricolorul românesc) (1970), „Să crești mare!” (1980), „Frumoasă-i limba noastră” (1990) etc.

În 1963 a debutat cu culegerea de povestiri „Soarele cel mic”.

La Editura „Lumina” apare „Abecedar”-ul (1970), elaborat împreună cu Spiridon Vangheli și cu pictorul Igor Vieru, considerat de către autoritățile comuniste lucrare naționalistă (pentru pri-

ma dată, atunci, în anii '70, se vorbea despre Eminescu). (Varianta în grafie latină a „Abecedarului” se va realiza în 1989).

În 1964 a publicat în revista „Nistru” unul dintre primele poeme dedicate lui Mihai Eminescu, intitulat „Legământ” (despre care se zice că ar fi poezia premonitorie a poetului). În aceeași revistă va publica, în 1967, poemul „Bărbații Moldovei”, cu o dedicație pentru Nicolae Testemițanu, medic și savant, considerat naționalist român, motiv pentru care întregul tiraj a fost oprit, iar dedicația eliminată.

Consacrarea sa survine în 1968, odată cu apariția volumului de versuri „Numele tău”, prefațat de Ion Druță. Cartea, apreciată ca cea mai originală apariție poetică, a devenit în același an obiect de studiu la cursurile universitare de literatură națională contemporană. Poemele incluse în volum, închinat lui Tudor Arghezi, Lucian Blaga, Constantin Brâncuși, Nicolae Labiș și Marin Sorescu sunt primele dedicații de acest fel apărute în lirica basarabeană postbelică.

Treptat, accentele sociale din creația sa au devenit din ce în ce mai evidente. „Dacă visul unora a fost ori este să ajungă în Cosmos, eu viața întregă am visat să trec Prutul”, mărturisea poetul. În 1973, în cadrul unei delegații, a trecut Prutul. A participat la o întâlnire cu redactorii revistei „Secolul XX”: Dan Hăulică, Ștefan Augustin Doinaș, Ioanichie Olteanu, Geo Șerban și Tatiana Nicolescu. Au mai urmat

invitații din partea Uniunii Scriitorilor din România și în 1974, 1977, iar după căderea comunismului în România, Grigore Vieru a trecut frecvent Prutul.

În 1982 a colaborat cu textele pentru cântece la filmul muzical pentru copii „Maria Mirabela” al regizorului român Ion Popescu Gopo.

La sfârșitul anilor '80, obligat de condițiile social-politice de la Chișinău, s-a afirmat ca un luptător de seamă pentru cauza limbii și a naționalității române. În 1988 în săptămânalul „Literatura și arta” apare, sub semnătura sa, primul text poetic post-belic tipărit aici cu caractere latine. Poeziile sale au avut un rol important în deșteptarea conștiinței naționale. Încă în 1984, într-un interviu, Grigore Vieru zicea : „Eu sunt un poet liric, chiar tragic, prăpăstios. Abia aștept ca lucrurile să se reazeze în matca lor, pentru a reveni la chemarea mea firească, la poezia lirică”. A făcut parte din Mișcarea de Eliberare Națională, a fost unul dintre fondatorii Frontului Popular și se afla printre organizatorii și conducătorii Marii Adunări Naționale din 27 august 1989. A fost deputat al poporului în Parlamentul URSS (1989-1991) și a participat activ la dezbaterile sesiunii a XIII-a a Sovietului Suprem din RSSM, în care se votează limba română ca limbă oficială și trecerea la grafia latină.

Apariția, în 1989, a celebrului abecedar pentru preșcolari „Albinuța”, alcătuit de Grigore Vieru și ilustrat de Lică Sainciuc, tipărit săptămânal (4 pagini) în

ziarul „Moldova suverană”, a fost unul dintre momentele importante ale renașterii identității și culturii române în Basarabia. Abecedarul „Albinuța”, apărut pentru prima dată în 1978, în grafie chirilică, a cunoscut numeroase ediții, devenind o carte de căpătâi pentru mai multe generații de copii. Prima ediție în grafie latină s-a tipărit concomitent la Chișinău și la București în 1994. Ediția revăzută și completată cu versuri și cântece noi din 2004 include poezii pentru copii, semnate de Arghezi, Blaga și Coșbuc, cu o prezentare grafică de excepție, premiată la nivel internațional.

Culegerile și antologiile din opera sa s-au succedat la edituri din Republica Moldova și/sau din România: „Numărătoarea”, „Aproape” (1974, 2017); „Mama” (1975, 2016); „Un verde ne vede” (1976, pentru care i s-a acordat Premiul de Stat al Republicii Moldova, în 1978); „Steaua de Vineri”, cu o „binecuvântare” de Nichita Stănescu (Iași, 1978); „Fiindcă iubesc” (1980); „Izvorul și clipa”, cu o prefață de Marin Sorescu, apărută în colecția „Cele mai frumoase poezii” a Editurii Albatros din București (1981); „Taina care mă apără” (1983); „Scrieri alese” (1984); „Cel care sunt”, în care se lansează și ca autor de melodii pentru copii (1987); „Rădăcina de foc”, prefațată de Ioan Alexandru (1989); „Frumoasă-i limba noastră” (1990); „Hristos nu are nici o vină” (București, 1991); „Curățirea fântânii” (Galați, 1993); „Rugăciune pentru mama” (Craiova, 1994); „Văd și măr-

turisc” (București, 1997); „Izbăvirea” (Galați, 1999); „Strigat-am către Tine” (1999, 2001, 2002); „Lucrare în cuvânt”, prefațată de acad. Mihai Cimpoi (Craiova, 2001); „Întregul cer!” (2002); „Cântec de leagăn pentru mama”, prefațat de Adrian Dinu Rachieru (2003); „Acum și-n veac” (1997, menționată cu Premiul „Cartea Anului” în cadrul Salonului Național de Carte Românească de la Iași, ediția a VI-a), (reeditată la Chișinău în 1999, 2001, 2003 și la Timișoara, ed. a 8-a, în 2004); „Cartea vieții mele” (2002); „Cât de frumoasă ești” (2004); „Taina care mă apără”, prefața de Mihai Cimpoi și postfața de Theodor Codreanu, desemnată „Cartea Anului” (2008, la Salonul Internațional de Carte de la Chișinău (SIC), ce cuprinde o selecție din întreaga operă a poetului și care s-a bucurat de un șir de lansări spectaculoase și recenzii elogioase pe ambele maluri ale Prutului) etc.

Culegeri din lirica și poezia sa pentru copii, traduse de-a lungul anilor în peste 20 de limbi ale lumii, au apărut în Franța, Spania, Germania, Cehia, Macedonia, Serbia, Polonia, Bulgaria, SUA, Italia, Rusia, Ucraina, Țările Baltice, Georgia, Armenia, Bielorusia, Tadjikistan, Azerbaidjan, Kirghizstan și în alte țări.

Poezia lui a fost recitată de actori, pusă pe muzică și cântată, regăsindu-se în repertoriul artiștilor de renume de pe ambele maluri ale Prutului.

A fost membru al Comisiei de Stat pentru Problemele Limbii, înființată la Chișinău (1991); membru în Consiliul

de administrație pentru Societatea Română de Radiodifuziune (1993).

Titluri onorifice: Maestru Emerit al Artei din RSSM (1985), Scriitor al Poporului din Republica Moldova (1992), membru titular post-mortem al Academiei de Științe a Moldovei (2011), membru de onoare (1990), apoi membru corespondent (1993) al Academiei Române. Academia Română îl va propune, în 1992, la Premiul Nobel pentru Pace.

Mențiuni: Premiul de Stat al Moldovei (1978), Diploma de Onoare „Andersen” a Consiliului Internațional de Literatură pentru Copii și Tineret (1988), Premiul pentru poezie al revistei „Flacăra” (1989), Premiul Editurii „Românul”, Premiul „Mihai Eminescu” și Premiul Mare pentru Literatură al Fundației „Crescent” (București, 1990), Marele Premiu „Hercules” pentru literatură (1991), Premiul revistei „Europa” „pentru poziția lui realistă în privința unității naționale” (1992), Premiul „Putna” al Festivalului Eminescu, ediția a 2-a (1993), Premiul pentru poezie la Festivalul Internațional „Lucian Blaga”, Premiul Editurii „Adrian Păunescu” – Poetul Anului, Premiul special al Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova „pentru „Albinuța” – cartea preșcolarilor români de pretutindeni” (1994), Premiul „Opera Omnia” al Uniunii Scriitorilor din Moldova (1999), Diploma și trofeul Fundației „România – 2000”, Premiile „Ethos românesc” și „Opera Omnia”, acordate de Institutul Național pentru

Societatea și Cultura Română la Salonul Internațional de Carte Românească de la Iași (2003), Premiul pentru „Opera Omnia” la Festivalul Internațional de Poezie de la Satu Mare (2008), Diploma „Recunoștință Națională” și Trofeul „90 de ani de la Marea Unire” „pentru implicarea în susținerea unității spirituale a românilor de pretutindeni” (2008), laureat al mai multor publicații, asociații, fundații literare și culturale.

Distincții: Insigna de Onoare și Premiul republican al tineretului „B. Glavan” (1967), Ordinul „Prietenia Popoarelor” (1984), Ordinul Republicii (1996), Medalia Guvernamentală a României „Eminescu: 150 ani de la naștere” (2000), Ordinul Național „Steaua României” în grad de Comandor (2004), Medalia de Aur a Organizației Mondiale de Proprietate Intelectuală și a Agenției de Stat pentru Proprietatea Intelectuală a Republicii Moldova (2007), Ordinul Național „Steaua României” în grad de Mare Cruce (2009, post-mortem). De asemenea, a fost ales doctor honoris causa al Universității Pedagogice „Ion Creangă” din Chișinău „pentru contribuția la valorificarea tezaurului literaturii naționale și merite deosebite în completarea fondului didactico-metodic al învățământului național cu opere remarcabile” (2005); doctor honoris causa al Academiei de Științe a Moldovei „pentru contribuția substanțială în dezvoltarea literaturii din spațiul dintre Prut și Nistru în perioada când aceasta a revenit pe făgașul valorilor estetice, detașându-se de opresiunea ideologică” (2007);

doctor honoris causa al Universității „Vasile Goldiș” din Arad (2008).

Câteva școli din Republica Moldova, un bulevard din Chișinău, o stradă din Iași și Buzău, poartă numele lui Grigore Vieru. La 11 februarie 2010, pe Aleea Clasicilor din Chișinău, a fost instalat bustul poetului, iar în satul său de baștină, Pererăta, este inaugurată Casa-Muzeu „Grigore Vieru” (31 august 2015). În memoria lui Grigore Vieru se va deschide un muzeu și la Chișinău (conform deciziei Consiliului Municipal Chișinău, 2019).

*A se vedea și articolele din „Calendarul Bibliotecarului 1995”. – Chișinău, 1994. – P. 17-19; „Calendar Național 2005”. – Chișinău, 2004. – P. 51-53; „Calendar Național 2010”. – Chișinău: 2009. – P. 61-65; „Calendar Național 2015”. – Chișinău, 2015. – P. 92-95.*

#### Bibliografie selectivă:

**Vieru, Grigore.** Albinuța / Grigore Vieru; desene de Lică Sainciuc. – Ediția a 17-a. – Chișinău : Cartier, 2017. – 116 p. : il., note muz. – (Cartier Codobelec).

**Vieru, Grigore.** Aproape : Antologie de versuri / Grigore Vieru ; ed. îngrijită de E. Galaicu-Păun și Dorina Onofrei. – Ed. a 2-a. – Chișinău : Cartier, 2017. – 280 p. – (Cartier Popular).

**Vieru, Grigore.** Câți ani ai? / Grigore Vieru ; il. de Irina Dobrescu. – Ed. a 3-a. – [Chișinău] : Cartier, 2018. – 24 p. : il. color.

**Vieru, Grigore.** Cele mai frumoase flori / Grigore Vieru; il. : Oana Ispir. – Ed. a 2-a. – [Chișinău] : Cartier, 2017. – 24 p. : il. color. – (Cartier Codobelec).

**Vieru, Grigore.** Cerul alege : Aforisme / Grigore Vieru. – Chișinău : Cartier, 2019. – 208 p.

**Vieru, Grigore.** Iarna / Grigore Vieru ; il. de Veronica

Neacșu. – Ed. a 2-a. – Chișinău : Cartier, 2017. – 24 p. : il. – (Cartier Codobelc).

**Vieru, Grigore.** Mama / Grigore Vieru ; il. : Victoria Rață. – Chișinău : Prut Internațional, 2016. – 12 p. : il. – (Să crești mare!).

**Vieru, Grigore.** Numele tău / Grigore Vieru ; ed. jubiliară cu o pref. de Bogdan Crețu. – Chișinău : Cartier, 2018. – 269 p. : portr. – (Cartier de colecție ; 18).

**Vieru, Grigore.** Să trăiți, să înfloriți! [Muzică tipărită] : Cântece pentru copii / Grigore Vieru; aranjare pentru voce și pian de Eugen Mamot. – Chișinău : [S. n.], 2018. – 35 p.

**Vieru, Grigore.** „Simplu ca iarba, simplu ca pâinea, simplu ca Biblia...”: [poeme, confesiuni, pagini alese din memorabile și privilegiate taifasuri care s-ar fi dorit a fi un interviu tardiv cu Poetul] / Grigore Vieru ; ed. inițiată și red. de Lili Bobu ; Asociația Culturală „Regal d'Art”. – Botoșani : PIM, 2018. – 96, [60] p. : il., facs., note muz. portr. – (Regal de poezie).

**Vieru, Grigore.** Tu m-ai strigat, fiule? : Antologie / Grigore Vieru ; selecția și concepția cărții : Spiridon Vangheli ; pict.: Igor Vieru. – Chișinău : Guguță, 2013. – 128 p. : il.

\*\*\*

**Grosu, Liliana.** Poezia lui Grigore Vieru. Structuri ale imaginarului și construcția sensului poetic / Liliana Grosu ; red. șt. : Simona Antofi. – Cahul : US Cahul, 2018. – 261 p. – Bibliogr. : p. 249-261.

**Rotaru, Petru.** Cetatea Grigore Vieru : Poeme, eseuri, evocări / Petru Rotaru. – Chișinău : [S. n.], 2016. – 56 p.

\*\*\*

**Anton, Ion.** De ce Grigore Vieru este considerat „poet cu liran lacrimi” / Ion Anton // Florile dalbe. – 2017. – 16 feb. – P. 1.

**Boldișor, Veronica.** O permanență a culturii noastre: [Grigore Vieru] / Veronica

Boldișor // Literatura și arta. – 2016. – 11 feb. – P. 8.

**Butnaru, Tatiana.** Mît și semnificații folclorice în creația lui Grigore Vieru / Tatiana Butnaru // Realități culturale. – 2016. – Nr 2. – P. 12-14.

**Ciobanu, Raisa.** Poetul din dăinuirea noastră / Raisa Ciobanu // Literatura și arta. – 2019. – 14 feb. – P. 5.

**Ciocanu, Ion.** Elementul parabolic în lirica lui Grigore Vieru / Ion Ciocanu // Viața Basarabiei. – 2017. – Nr 2. – P. 30-34.

**Codreanca, Lidia.** Poetul care s-a ascuns în poezie... / Lidia Codreanca // Literatura și arta. – 2017. – 9 feb. – P. 4.

**Corbu, Daniel.** Grigore Vieru și mitul său plutitor : Poetul, Învățătorul, Tribunalul / Daniel Corbu // Literatura și arta. – 2017. – 16 feb. – P. 7.

**Corbu, Daniel.** Grigore Vieru și misiunea christică pentru poporul roman / Daniel Corbu // Literatura și arta. – 2018. – 17 mai. – P. 6.

**Cotelea-Chiorsac, Galina.** Simbolul renașterii naționale basarabene sau cum l-am cunoscut eu pe poet / Galina Cotelea-Chiorsac // Literatura și arta. – 2016. – 3 mar. – P. 6.

**Dabija, Nicolae.** Un Alexandru Ioan Cuza al Poeziei / Nicolae Dabija // Literatura și arta. – 2016. – 19 mai. – P. 1.

Grigore Vieru – „simplu ca iarba, simplu ca pâinea, simplu ca Biblia” // Literatura și arta. – 2016. – 11 feb. – P. 4.

Grigore Vieru // Moldova. – 2016. – Nr 7/8. – P. 44.

Grigore Vieru – martir al neamului românesc // Imaginea Republicii Moldova în străinătate : Almanah, Nr. 9 / Biblioteca Națională a Republicii Moldova ; elab. de Aliona Tostogan, Tatiana Luchian. – Chișinău : BNRM, 2011 – P. 4-24; [Resursă electronică] // <http://bNrm.md/files/publicatii/Almanah09.pdf> (accesat : 3.07.2019).

**Malanețchi, Vasile.** Grigore

Vieru : șapte ani de postumitate / Vasile Malanețchi // Dunărea de Jos (Galați). – 2016. – Aug. (Nr 174). – P. 24-25.

**Mănuță, Dan.** Grigore Vieru – inedit / Dan Mănuță // Convorbiri literare. – 2016. – Nr 10. – P. 50-51.

**Plăcintă, Nina.** Valori perene în creația lui Grigore Vieru și Petru Cărare / Nina Plăcintă // Literatura și arta. – 2015. – Nr 8. – P. 7.

**Rusnac, Iov.** Poetul drag al Basarabiei, Grigore Vieru, înrudit cu Mihai Eminescu / Iov Rusnac // Literatura și arta. – 2017. – 19 ian. – P. 1.

**Țurcanu, Lucia.** Numele tău. După 50 de ani: [pe marginea vol. „Numele tău” de Grigore Vieru] / Lucia Țurcanu // Sud-Est cultural. – 2019. – Nr 1. – P. 16-22.

**Vicol, Mihai Sultana.** In memoriam Grigore Vieru / Mihai Sultana Vicol // Literatura și arta. – 2016. – 18 feb. – P. 8.

**Verejanu, Dan.** Grigore Vieru și Lucian Blaga : po(i)etica dorului, sacrului și abisalului / Dan Verejanu // Studia Universitatis Moldaviae. Seria științe umanistice. – 2016. – Nr 4 (94). – P. 193-198; [Resursă electronică]. – URL : [http://studiamsu.eu/wp-content/uploads/31.p.193-198\\_94.pdf](http://studiamsu.eu/wp-content/uploads/31.p.193-198_94.pdf) (accesat : 3.07.2019).

V. M.



**Alexandru (Sandu)  
GRECU  
1960**

Regizor, actor, scenarist și profesor de teatru. Este fondatorul și directorul artistic al Teatrului Național Satiricus „Ion Luca Caragiale”.

S-a născut la 14 februarie 1960, în comuna Colibași, raionul Cahul. După studiile urmate la Colegiul de Arte din orașul Soroca (1977-1979), studiază la Institutul de Arte „Gavriil Musicescu” (actualmente AMTAP – Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice), Catedra regie de teatru (1979-1983).

Activitatea profesională o începe ca actor și regizor la Teatrul „A. Mateevici”, Chișinău (1983-1987). Rolul Mancurtului din „Halta Viscolelor”, jucat în premieră în 1987, i-au adus aprecierile lui Grigore Vieru. În perioada 1987-1990 a fost stagiar în regie la Teatrul „Satirikon” din Moscova. Este discipolul cunoscutului actor rus Konstantin Raikin. Din 1990 este director artistic, actor și regizor la Teatrul „Satiricus” din Chișinău (din 2003, Teatrul „Satiricus I. L. Caragiale”). Pe parcursul carierei, a pus în scenă și a realizat peste 60 de spectacole. A montat piese după lucrări de I. L. Caragiale, M. M. Ionescu,

L. Rebreanu, A. Cehov, M. Bulgakov, M. Eminescu, V. Alecsandri, C. Negruzzi, T. Mușatescu, Molière, Ovidiu, N. Esinencu, P. Merimée, D. Crudu, A. Burac, C. Cheianu, A. Strâmbeanu, I. Nechit ș.a. A participat la numeroase turnee și festivaluri internaționale (România, Italia, Franța, Belgia, Elveția, SUA, Suedia, Ungaria, Bulgaria, Germania, Spania etc.).

Despre teatrul „Satiricus”, menționa: „Suntem un teatru cu cea mai pronunțată poziție civică, cu o verticalitate bine pusă la punct pentru că, indiferent ce guvernare a fost, teatrul Satiricus a rămas permanent în opoziție, vorbind adevărul din scenă. Ce ar însemna un teatru de satiră? El este dator să spună adevărul fără rețușuri, vrem sau nu, e sanitarul societății. Din momentul în care vom bate din palme și vom aduce laude guvernanților, politicienilor noștri, din acel moment, cred că nu va mai exista teatrul Satiricus. Drept dovadă urmăriți repertoriul nostru – „Dictatorul”, „Caligula”, „Made in Moldova”, „O scrisoare pierdută”, „Maestrul și Margareta”, „Golani revoluției moldave”, „SRL Moldovanul”, „Jertfe patriotice”, „Ho, Țară” etc.

Pe parcursul carierei, a fost menționat cu distincții și premii, inclusiv: laureat al Premiului de Stat al Tinerețului în domeniul artei teatrale (1994, Marele Premiu); Maestru în Artă (1995); Medalia „Meritul Civic” (2000); Marele Premiu Thalia-2000 în cadrul Galei Premiilor UNITEM, pentru spectacolul „Maestrul și Margareta” de M. Bulgakov (realizat în 7

limbi: română, rusă, franceză, germană, ebraică, latină, italiană), considerat cel mai bun spectacol al anului 2000; Premiul pentru originalitate, în cadrul Galei Premiilor UNITEM, pentru spectacolul „Carmen” de P. Merimée (în limba spaniolă) (2002); Marele Premiu în cadrul Galei Premiilor UNITEM, pentru spectacolul „O scrisoare pierdută” de I.L. Caragiale, considerat cel mai bun spectacol al anului 2003; Premiul pentru cea mai bună regie, în cadrul Galei Premiilor UNITEM 2004 („D’ale carnavalului” de I. L. Caragiale); Premiul UNITEM „Alexandru Fedco”, „Cel mai bun manager” (2005); Marele Premiu în cadrul Galei Premiilor UNITEM, pentru spectacolul „O noapte furtunoasă” de I. L. Caragiale, „Cel mai bun spectacol al anului 2006”; Premiul de excepție pentru proiectele „Promovarea dramaturgiei naționale” și „Integrala Ion Luca Caragiale”; Premiul „Orizont” - cel mai bun regizor (2010); Artist al Poporului (2010); laureat al Premiului Național pentru cultură și artă (2012); Ordinul „Meritul Cultural” în grad de Comandor, București (2014) etc.

Roluri în filme: Clarinetistul – „Cine arvonește, acela plătește” de Gh. Urschi; Agronomul – „Codrii” de V. Pascaru; Mirele – „Nunta” de M. Chistruga; Salvamarul – „Iarba dracului” de T. Tătaru; Agent de securitate – „Polobocul” de T. Tătaru; Aproximant cu chimicale – „Întoarcerea blândului demon” de T. Tătaru și altele.

A montat și spectacole pentru TV.

Lector superior la AMTAP (din 1996).

Președinte al UNITEM (din 2009).

A se vedea și articolul din "Calendar Național 2015". – Chișinău: 2015. – P. 97-99.

#### Bibliografie selectivă:

**Grecu, Sandu.** „Actuala guvernare are o datorie față de Teatrul „Satiricus”: [interviu] / Sandu Grecu ; consemnare : Nicolae Roibu // Timpul : Cotidian național. – 2010. – 4 febr. – P. 4.

**Grecu, Sandu.** Am format o trupă pe potrivă teatrului ce mi l-am dorit... : interviu cu regizorul și directorul artistic al Teatrului "Satiricus" Sandu Grecu // Moldova. Ser. nouă. – 2005. – Nr 12. – P. 40-43.

**Grecu, Sandu.** „Am fost pus în situația să devin pedagog, rămânând, de fapt, elev”: Interviu cu regizorul Sandu Grecu, președintele Uniunii Teatrale din Moldova / Sandu Grecu; consemnare : Liliana Popușoi // Teatru. – 2011. – Nr 7. – P. 18-21.

**Grecu, Sandu.** Clasa politică din R. Moldova – personaje istorice din satira universală”: Interviu cu regizorul Sandu Grecu / pentru conformitate : Olga Bulat // Ziarul de gardă. – 2015. – 12 mar. – P. 10-11; [Resursă electronică]. – URL : <https://www.zdg.md/editia-print/exclusiv/clasa-politica-din-republica-moldova-personaje-istorice-din-satira-universala> (accesat : 1.08.2019).

**Grecu, Alexandru.** Dramaturgul care nu trișează : [Andrei Strâmbeanu, 75 de ani de la naștere] / Alexandru Grecu // Limba română. – 2010. – Nr 7/8. – P. 196-197.

**Grecu, Alexandru.** „Numărul spectatorilor a crescut anul trecut” : Un interviu repovestit cu regizorul Alexandru Grecu / Alexandru Grecu; a consemnat : Dumitru Crudu // Timpul. – 2012. – 6 ian. – P. 21.

**Grecu, Sandu.** „O țară fără teatru se află în stare de comă”: [interviu] / consemnare : Ana

Marchitan // Timpul. – 2019. – 25 ian. – P. 12 ; [Resursă electronică]. – URL : <https://www.timpul.md/articol/sandu-grecu-o-ara-fara-teatru-se-afla-in-stare-de-coma-139403.html> (accesat: 1.08.2019).

**Grecu, Sandu.** În serviciul artei, cu suflet și talent... : [dialog] / Sandu Grecu, Chiril Moțpan // Teatru. – 2013. – Nr 11. – P. 2-6.

**Grecu, Alexandru.** Un „exilat între artiști” la ceas aniversar (Ion Diviza – 60 ani) / Alexandru Grecu // Teatru. – 2014. – Nr 14. – P. 34-35.

\*\*\*

De la „Moțoc” la „Caligula” : Scenarii și dramatizări de Alexandru Grecu / Teatrul Satiricus „Ion Luca Caragiale” ; scenarist : Alexandru Grecu ; ed. îngrijită de Ion Diviza ; coord. : Victoria Cazacu. – Chișinău : Bons Offices, 2008. – 332 p. : fot. – (Teatrul Satiricus).

Două decenii cu Satiricus, 1990-2010 / ed. îngrijită de Ion Diviza ; coord. : Victoria Cazacu ; Teatrul Municipal „Satiricus „Ion Luca Caragiale”. – Chișinău : Bons Offices, 2010. – 252 p. : fot. – (Teatrul Satiricus ; 15).

**Hașcu-Ghimpu, Dina.** Născut în zodia Caragiale, 1990-2010 / Dina Hașcu-Ghimpu. – Chișinău : Bons Offices, 2010. – 210 p. : fot. – (Teatrul Satiricus ; 14).

Un deceniu cu SATIRICUS / red. coord. : Ion Diviza. – Chișinău : Universitas, 2000. – 230 p. – (Teatrul Satiricus).

Un sfert de secol cu Teatrul Național Satiricus „I. L. Caragiale”, 1990-2015 / concept, editor coord. : Victoria Cazacu ; ed. îngrijită de Ion Diviza. – Chișinău : Bons Offices, 2015. – 352 p. : fot. – (Satiricus ; 17).

\*\*\*

Alexandru Grecu [Resursă electronică] // <https://satiricus.md/ro/about/actors/alexander-grecu> (accesat : 1.08.2019).

Alexandru Grecu : [regizor, Artist al Poporului, 55 de ani] // Teatru. – 2014. – Nr 14. – P. 70.

Alexandru Grecu : [director artistic și prim-regizor al Teatrului Satiricus „I. L. Caragiale”]

// Timpul. – 2009. – 13 febr. – P. 3. – (Omul săptămânii).

Alexandru Grecu: [director artistic și prim-regizor al Teatrului Municipal Satiricus „I. L. Caragiale”] // Timpul. – 2009. – 13 febr. – P. 3. – (Omul săptămânii).

**Bendaș, Mihai.** Grecu și Esinencu au dat lovitura cu „SRL Moldovanul”: premiera piesei „SRL Moldovanul” de Nicolae Esinencu la Teatrul Municipal Satiricus / Mihai Bendaș // Tineretul Moldovei. – 2000. – 18 mar. – P. 8.

**Cheianu, Constantin.** Sandu Grecu la 50 de ani / Constantin Cheianu // VIP Magazin Moldova. – 2010. – Mar. – P. 18.

**Cheianu, Constantin.** Un hectar de lună de la Sandu Grecu : [Sandu Grecu – 50 de ani de la naștere] / Constantin Cheianu // Jurnal de Chișinău. – 2010. – 12 feb. – P. 20.

**Coroliov, Elfrida.** Alexandru Grecu – fondator, director artistic și regizor al Teatrului Național Satiricus „Ion Luca Caragiale” // Coroliov, Elfrida. Regizor. Actor. Spectacol : Anii 1930-2010 / Elfrida Coroliov ; trad. de Pavel Pelin. – Chișinău : [S. n.], 2016. – P. 147-203.

**Crudu, Dumitru.** Mersi foarte mult, Sandu Grecu! / Dumitru Crudu // Teatru. – 2012. – Nr 9. – P. 33-34.

**Cuzuioc, Ion.** Omul care știe ce vrea: [Sandu Grecu, regizor, actor, scenarist, profesor de teatru] / Ion Cuzuioc // Literatura și arta. – 2013. – 25 apr. – P. 8.

**Diviza, Ion.** „Angajare de clovn” la „Satiricus”, un spectacol de Sandu Grecu / Ion Diviza // Teatru. – 2015. – Nr 15. – P. 37-39.

**Diviza, Ion.** Omul din preajma ta (Alexandru Grecu – 55 ani) / Ion Diviza. – 2014. – Nr 14. – P. 2-5.

**Diviza, Ion.** Arta de a conduce artiști : [Sandu Grecu – 50 de ani de la naștere] / Ion Diviza // Timpul. – 2010. – 12 febr. – P. 27.

**Diviza, Ion.** Teatrul și... Grecu : 10 ani de activitate / Ion Diviza // Capitala. – 2000. – 18

noiem. – P. 8.

**Ghimpu, Dina.** Caragiale și „comedia vulgarității” umane : [regizorul Sandu Grecu] / Dina Ghimpu // Teatru. – 2010. – Nr 5. – P. 12-15.

**Proca, Pavel.** Radiografia mișeliei : [activitatea regizorului Sandu Grecu] / Pavel Proca // Teatru. – 2011. – Nr 6. – P. 51-54.

**Proca, Pavel.** Dosarul Sandu Grecu / Pavel Proca // Literatura și arta. – 2010. – 11 febr. – P. 2.

**Ungureanu, Larisa.** Omul comportamentului modal / Larisa Ungureanu // Literatura și arta. – 2015. – 12 febr. – P. 1.

**Ungureanu, Larisa.** Steaua lui Sandu Grecu / Larisa Ungureanu // Capitala : Ziar public municipal. – 2010. – 12 febr. – P. 8.

\*\*\*

**Королева, Эльфрида.** Спектакли по пьесам И. Л. Караджале в Театре Сатирикус „И. Л. Караджале” как феномен художественной культуры / Эльфрида Королева // Teatru. – 2012. – Nr 9. – P. 8-11.

V. M.



**Haralambie CORBU**

**1930**

Critic și istoric literar, cercetător științific, doctor habilitat în filologie, membru al Academiei de Științe a Moldovei, membru al Academiei Centrale Europene de Știință și Artă.

S-a născut la 15 februarie 1930 în satul Dubăsarii Vechi, județul Chișinău, azi raionul Criuleni. A studiat la Liceul Industrial din Chișinău

(1942-1944), Școala Pedagogică din Călărași (1944-1947), Institutul Pedagogic „Ion Creangă” din Chișinău (1947-1951). Și-a continuat studiile, cele de doctorat, la Institutul de Literatură Universală „M. Gorki” din Moscova (1954-1957). A susținut teza de doctor habilitat în filologie în 1975.

Din 1957 s-a dedicat activității de cercetare științifică în cadrul Institutului de Limbă și Literatură al AȘM, succedând toate treptele ierarhice: cercetător științific, șef de secție (1962-1988), director al Institutului de Limbă și Literatură al AȘM (1984-1987), secretar al comitetului de partid al AȘM (1978-1984), academician coordonator al Secției de științe socio-umane (1986-1991; 1995-2000), vicepreședinte al AȘM (1988-1995). Concomitent, a exercitat și funcția de redactor-șef al revistei „Limba și literatura moldovenească” (1984-1988).

Preocupările sale de cercetare s-au axat pe problemele literaturii moderne și contemporane, probleme de teorie literară și literatură comparată. A elaborat și a realizat un program de aducere în circuit a literaturii clasice. În culegerea „Dreptate, voie și pământ” (1957), pentru prima oară a adunat o parte dintre cele mai importante creații ale scriitorilor clasici, printre care: V. Alexandri în 4 vol. (1976-1977), C. Negruzzi, A. Russo, I. Creangă, M. Eminescu, B. P. Hasdeu, I. L. Caragiale, A. Mateevici, C. Stere, P. Goma, I. Druță ș.a.

Este autor a peste 650 de lucrări științifice și de popularizare, inclusiv 25 de volume

de culegeri de studii, printre care: „Dramaturgia lui Alexandri” (1962), „Alecsandri și teatrul” (1973), „Continuitate” (1974), „Scriitorul și procesul literar” (1980), „În lumea clasicilor” (1990), „Discursul direct. Aspecte ale publicisticii eminesciene” (2000), „Constantin Stere și timpul său” (2005), „Fața ascunsă a cuvântului” (2007) ș.a. A îngrijit și a prefațat ediția „Scrieri” (în 3 vol., 1973 și în 2 vol., 2002) de Andrei Lupan. Este redactor responsabil și coautor al unor lucrări colective de sinteză și informare, precum: „Literatura sovietică moldovenească” (1955), „De la cronografie la literatura modernă” (1974), „Istoria literaturii moldovenești” (în 3 vol., 1986-1990), enciclopedia „Literatura și arta Moldovei” (în 2 vol., 1985-1986) ș. a.

A fost președinte al Consiliului științific specializat pentru susținerea tezelor de doctor habilitat în filologie. A pregătit 10 doctori în filologie.

A participat cu rapoarte și comunicări la simpozioane și conferințe naționale și internaționale în mai multe țări: România, SUA, Bulgaria, Rusia, Polonia, Ucraina, Georgia, Letonia ș. a.

Este membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova (din 1959), membru titular al Academiei Internaționale Cental-Europene de Științe și Artă, membru al Comitetului de conducere al Asociației Internaționale de Studii Sud-Est-Europene și președinte al Comitetului național al acestei asociații (din 1995).

Deține titlurile de Om Emerit, laureat al Premiului



de Stat. A fost distins cu Ordinele „Prietenia Popoarelor”, și „Ordinul Republicii”, Medaliile „Mihai Eminescu” și „Dimitrie Cantemir”, Diploma și Premiul „Savantul anului 2005” în domeniul științelor umaniste.

*A se vedea și articolele din „Calendar Național 2000”. – Chișinău: BNRM, 1999. – P. 75-76; „Calendar Național 2005”. – Chișinău: BNRM, 2004. – P. 54-55; „Calendar Național 2015”. – Chișinău: BNRM, 2015. – P. 100-101.*

#### Bibliografie selectivă:

\*Aspecte ale creației lui Ion Druță: (Culegere de articole) / alcăt.: Mihail Dolgan, Haralambie Corbu; red.: Mihail Dolgan. – Chișinău : Știința, 1990. – 176 p.

**Corbu, Haralambie.** Deschideri către valori: Studii, eseuri, atitudini / Haralambie Corbu. – Chișinău : Cartea Moldovei, 2003. – 456 p.

**Corbu, Haralambie.** Dincolo de mituri și legende: Studii, eseuri, atitudini / Haralambie Corbu. – Chișinău : Cartea Moldovei, 2004. – 476 p.

\***Corbu, Haralambie.** Genuri și specii literare / col. de red.: Haralambie Corbu, Vasile Coroban, Simion Cibotaru. – Chișinău : Cartea Moldovenească, 1965. – 146 p.

**Corbu, Haralambie.** În lumea clasicilor: Sinteze și interpretări / Haralambie Corbu; Ed. a 2-a revăz. – Chișinău : Inst. de Filologie al AȘM, 2012. – 606 p.

\***Corbu, Haralambie.** În lumea clasicilor: sinteze și interpretări / Haralambie Corbu. – Chișinău : Literatura Artistică, 1990. – 607 p.

**Corbu, Haralambie.** Revenire la valori: Câteva popasuri în domeniul literaturii artistice și al științei / Haralambie Corbu. – Chișinău : [S. n.], 2014. – 327 p.

**Corbu, Haralambie.** Vasile Alecsandri și teatrul / Hara-

lambie Corbu; [Ed. a 2-a]. – Chișinău : [S. n.], 2010. – 264 p.

\*\*\*

Academicianul Haralambie Corbu: Biobibliografie / alcăt.: Tatiana Celpan, Valentina Tcacenco; bibliogr. : Tatiana Celpan [et al.]. – Chișinău : Foxtrot, 2013. – 256 p.

**Șpac, Ion.** Profesionalism, vocație, devotament: (Academicianul Haralambie Corbu la 70 de ani): Biobibliografie / Ion Șpac. – Chișinău : USM, 2000. – 128 p.

\*\*\*

**Corbu, Haralambie.** Aleea Clasicilor – un monument de artă sau nu? / Haralambie Corbu // Moldova suverană. – 2003. – 15 iul. – P. 1, 3.

**Corbu, Haralambie.** Clopotele de plumb și de aramă ale lui Victor Teleucă / Haralambie Corbu // Revenire la valori: Câteva popasuri în domeniul literaturii artistice și al științei – Chișinău: [S. n.], 2014. – P. 178-188.

**Corbu, Haralambie.** Dimitrie Cantemir și problema sincretismului cultural-spiritual. Câteva repere / Haralambie Corbu // Revenire la valori: Câteva popasuri în domeniul literaturii artistice și al științei – Chișinău: [S. n.], 2014. – P. 8-16.

**Corbu, Haralambie.** În vâltoarea anilor: [interviu cu Haralambie Corbu, critic și istoric literar, 80 de ani de la naștere] / consemnare: Tatiana Rotaru // Moldova suverană. – 2010. – 16 febr. – P. 4.

**Corbu, Haralambie.** Scrisul ca ardere, dăruire și blestem: [creația lui Dumitru Matcovschi] / Haralambie Corbu // Moldova suverană. – 2000. – 11 apr. – P. 3.

**Corbu, Haralambie.** Sin-tagma Povara bunătații noastre ca titlu de roman și emblemă a întregii creații druțiene / Haralambie Corbu // Revenire la valori: Câteva popasuri în domeniul literaturii artistice și al științei – Chișinău: [S. n.], 2014. – P. 147-160.

**Corbu, Haralambie.** Triumful și calvarul lui Constantin Stere / Haralambie Corbu // Literatura și arta. – 2013. – 14 febr. – P. 7.

**Corbu, Haralambie.** Un pisc intelectual – generator de idei și valori morale / Haralambie Corbu // Revenire la valori: Câteva popasuri în domeniul literaturii artistice și al științei – Chișinău: [S. n.], 2014. – P. 205-207.

**Corbu, Haralambie.** Vocația și blestemul înaintemergătorului: [Andrei Lupan - 100 de ani de la naștere] / Haralambie Corbu // Farul nistrean. – 2012. – 27 ian. – P. 2.

\*\*\*

Academicianul Haralambie Corbu la 85 de ani: [critic și istoric literar] // AGEPI info. – 2015. – Nr 1. – P. 63.

\***Bilețchi, Nicolae.** Haralambie Corbu / Nicolae Bilețchi // Cultura. – 1969. – 6 sept. – P. 10.

**Caraman, Vlad.** Deschideri către valori: Academicianul Haralambie Corbu la 85 de ani / Vlad Caraman // Akademos. – 2015. – Nr 1 (36). – P. 187-188.

**Ciocanu, Vasile.** Exeget al pașoptismului: [acad. Haralambie Corbu, 70 de ani de la naștere] / Vasile Ciocanu // Moldova suverană. – 2000. – 15 febr. – P. 3.

**Corbu, Haralambie** // Membrii Academiei de Științe a Moldovei: Dicționar: 1961-2006 / col. red.: Haralambie Corbu (coord.), Vasile Cocieru, Svetlana Albu [et al.]. – Chișinău: Știința, 2006. – P. 46-48.

O vârstă a realizărilor: [Haralambie Corbu, critic și istoric lit., 80 de ani de la naștere] // Literatura și arta. – 2010. – 18 febr. – P. 7.

**Roșca, Denis.** Corbu, Haralambie // Roșca, Denis. Cartea de aur a Basarabiei și a Republicii Moldova / Denis Roșca. – Chișinău : Pontos, 2016. – P. 158.

**Tofan, Eugenia.** Visul academicianului Haralambie Corbu / Eugenia Tofan // Literatura și arta. – 2016. – 1 dec. – P. 7.

**Țărălună, Ecaterina.** Corbu, Haralambie // Țărălună, Ecaterina. Enciclopedia identității românești. Personalități / Ecaterina Țărălună. – București : Litera Internațional, 2011. – P. 215.

**Ulici, Laurențiu.** Corbu, Haralambie // Ulici, Laurențiu. Scriitori români din afara granițelor țării / Laurențiu Ulici. – București : Uniunea Scriitorilor prin Fundația Luceafărul, 1996. – P. 33.

M. C.



**Victor CIRIMPEI**  
1940-2019

Folclorist, cercetător științific, scriitor, doctor în filologie și etnolog.

S-a născut la 15 februarie 1940 la Drăgănești, județul Bălți. A decedat la 11 martie 2019 la Chișinău.

A absolvit Facultatea de Filologie a Universității de Stat din Moldova (1964). Și-a continuat studiile de doctorat la Institutul de Literatură Universală „Maxim Gorki” din Moscova (1964-1967). În 1968 a susținut teza de doctor în filologie.

Din același an a fost angajat în calitate de cercetător științific la Sectorul de folclor al Institutului de Limbă și Literatură al Academiei de Științe a Moldovei, actualmente Institutul de Filologie.

S-a axat pe mai multe direcții de cercetare: istoria

folcloristicii românești, cultura etnologică a românilor în contextul universal, funcționarea comicului popular, interferențele folclorului cu literatura, editarea științifică a monumentelor de creație populară etc.

Prodigioasa operă academică, constituită din peste 130 de lucrări publicate, dintre care cinci monografii, cinci volume de cercetări și materiale etnofolclorice, 11 articole și studii consacrate lui Dimitrie Cantemir etc.

Este coautor al colecțiilor de folclor din zonele Codri, Bugeac, nordul Moldovei, stepa Bălților, din Caucazul de Nord, Maramureș și Țara Fagilor. A semnat volumele științifice: „Folclorul și contemporaneitatea”, „Genuri și specii folclorice”, „Realizări ale folcloristicii timpurii moldovenești”, culegerile „Argumente basarabene”, „Snoave și anecdote”, „Ace pentru cojoace”, „Soare nou răsare”, „Frumos e la șezătoare”, „Pătăranii folclorice ale românilor sovietici din Basarabia, stânga Nistrului, nordul Transilvaniei, Caucazul de Vest” etc.

A prezentat comunicări științifice la diferite sesiuni, conferințe și simpozioane în: Ucraina, România, Bielarus, Georgia etc.

Este membru al Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova.

Mențiuni și distincții: „Eminent al Învățământului Public” al Republicii Moldova, Premiul „Dacia” pentru cartea de texte folclorice comentate „Soare nou răsare”, Premiul „Simion Florea Marian” al Academiei Române.

*A se vedea și articolele din „Calendar Național 2000”. – Chișinău, 1999. – P. 69-74; „Calendar Național 2015”. – Chișinău, 2015. – P. 101-102.*

**Bibliografie selectivă:**

**Cirimpei, Victor.** Merite aparte ale unei vechi cărți cu narațiuni glumețe / Victor Cirimpei // Philologia. – 2015. – Nr 1/2. – P. 104-112.

**Cirimpei, Victor.** Sergiu Moraru ca cercetător științific / Victor Cirimpei // Realități culturale. – 2016. – Nr 10. – P. 3.

\*\*\*

Autoportret mozaical : Victor Cirimpei la 75 de ani // Akademos. – 2015. – Nr 1. – P. 189-190.

**Caraman, Vlad.** Elogiu lui Victor Cirimpei : [portretul etnologului la 75 de ani] / Vlad Caraman // Literatura și arta. – 2015. – 12 febr. – P. 7.

**Cocieru, Mariana.** Dimensiuni diacronice ale mitologiei autohtone în studiile științifice ale lui Victor Cirimpei / Mariana Cocieru // Realități culturale. – 2015. – Nr 5. – P. 21-23.

**Cocieru, Mariana.** Divinități mitologice de origine proto-indo-europeană în atenția etnologului Victor Cirimpei / Mariana Cocieru // Realități culturale. – 2015. – Nr 6. – P. 20-21, 22.

**Datcu, Iordan.** Doi basarabeni : Nicolae Băieșu și Victor Cirimpei / Iordan Datcu // Philologia. – 2015. – Nr 1/2. – P. 119-121.

**Filip, Iulian.** Dihotomii în teatrul comic popular, valoarea efortului depus și parabola sfârșitului la Ion Creangă și Victor Cirimpei / Iulian Filip // Philologia. – 2015. – Nr 1/2. – P. 113-118.

**Filip, Iulian.** Pe un tărâm cu ne-nțelesuri multe : [folcloristul Victor Cirimpei] / Iulian Filip // Realități culturale. – 2015. – Nr 2. – P. 6-7.

Victor Cirimpei : [folclorist] // Timpul. – 2015. – 13 febr. – P. 4.

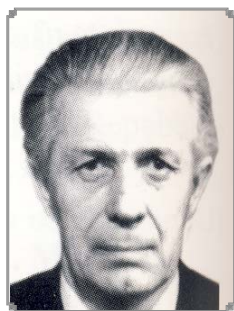
\*\*\*

Cirimpei Victor // Sângerei : Oamenii, istorie, spiritualitate / Anatol Eremia, Vitalie Ciobanu, Alexandru Furtună [et al.]. – Chișinău : Institutul de Studii Enciclopedice, 2012. – P. 81.

**Țărălungă, Ecaterina.** Cirimpei, Victor / Ecaterina Țărălungă // Țărălungă, Ecaterina. Enciclopedia identității românești : Personalități. – București : Litera Internațional, 2011. – P.149.

**Zbârciog, Vlad.** Cirimpei, Victor / Vlad Zbârciog // Dicționarul scriitorilor români din Basarabia : 1812 – 2010. – Chișinău : Prut Internațional, 2010. – P. 149-150.

N.-M. Ș.



**Alexei CORBU**  
1920-?

Specialist în domeniul biologiei și chimiei, lector superior.

S-a născut la 16 februarie 1920, în județul Soroca. Anul decesului nu se cunoaște.

A absolvit Facultatea de Biologie și Chimie a Institutului Pedagogic de Stat din Chișinău, actualmente Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău (1950).

Din 1957 a publicat articole în revista „Învățătorul sovietic” (actuala „Revistă de pedagogie și psihologie”).

A activat în calitate de lector, lector superior la Catedra de învățământ primar și educație preșcolară (1961-1997).

A publicat articole științifico-metodice: „Însemnătatea instructiv-educativă a lucrărilor practice pe lotul școlar în clasele primare”, „Îndreptar pentru lucrări de laborator la anatomia și fiziologia omului și animalelor”, „Dezvoltarea cunoștințelor politehnice în procesul predării științelor naturale în școala primară”, „Legătura dintre predarea chimiei și practica producerii agricole”, „Cultivarea plantelor în soluții hrănitoare” etc.

Mențiuni și distincții: Medalia: „Centenarul nașterii lui Ivan V. Miciurin” (3 medalii: 1 de argint, 2 de bronz) la Expoziția Unională Agricolă; Ordinul „Insigna de Onoare”, Insigna „Eminent al Învățământului Public” al RSS Moldovenești.

**Bibliografie:**

**Corbu, Alexei.** Îndreptar pentru lucrări de laborator la anatomia și fiziologia omului și animalelor / Alexei Corbu. – Chișinău : [S. n.], [S. a.]. – 60 p.

Regulile organizării muncii de sine stătătoare a studenților : Indicații metodice pentru studenții din anul întâi / alcăt. : Alexei Corbu [et al.]. – Chișinău : Lumina [S. a.]. – 35 p.

\*\*\*

**Corbu, Alexei.** Legătura dintre predarea chimiei și practica producerii agricole / Alexei Corbu // Din experiența învățătorilor de chimie. – Chișinău : [S. n.], [S. a.]. – P. 9-27.

**Corbu, Alexei.** Probleme metodice – mijloc de activizare a studenților de la fără frecvență / Alexei Corbu // Învățământul public. – 1998. – 10 oct. – P. 4.

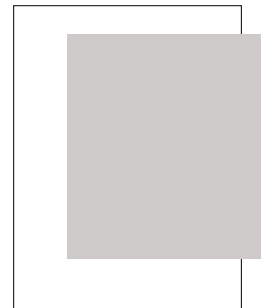
**Corbu, Alexei.** Rolul fiziologiei vârstelor în orientarea psihologico-pedagogică a studenților / Alexei Corbu // În-

vățământul public. – 1998. – 10 oct. – P. 4.

\*\*\*

**Popa, Iulius.** Corbu, Alexei / Iulius Popa // Popa, Iulius. Universitatea de Stat „Alecru Russo” din Bălți : (1945-2005). – Chișinău : Litera, 2005. – P. 295.

N.-M. Ș.



**Leonid BEROV**  
1920-1973

Muzicolog.

S-a născut la 17 februarie 1920 în satul Alexandru Ioan Cuza, Vulcănești. A decedat la 1 februarie 1973.

A absolvit Conservatorul de Stat din Chișinău, clasa muzicologie a profesorului Leonid Gurov (1950).

A ocupat funcția de pedagog la Colegiul de Muzică „Ștefan Neaga” din Chișinău (1950-1956). A activat în calitate de redactor la Editura „Cartea Moldovenească” (1956-1966), apoi conferențiar la Conservatorul de Stat din Chișinău, șeful Catedrei de teorie a muzicii la aceeași instituție (din 1967).

A publicat lucrările muzicologice: „Instrumentele muzicale populare moldovenești”, „Melodii populare de joc” etc.

Creații muzicale: „Paraschița”, „Cântece populare moldovenești pentru cor a capella”. A scris cântece pentru copii „Cine are dor de mare”, „Porumbeii”, versuri

de Grigore Vieru etc.

Este membru al Uniunii Compozitorilor din Republica Moldova.

*A se vedea și articolul din „Calendar Național 2010”. – Chișinău, 2009. – P. 65-66.*

### Bibliografie:

\***Berov, Leonid.** Cântece pentru mici / redacția muzicală de Leonid Berov. – Chișinău : [S. n.], [S. a.]. – 176 p.

\***Berov, Leonid.** Cântece populare moldovenești pentru cor a capella / Leonid Berov. – Chișinău : Editura de Stat a Moldovei, [S. a.]. – 184 p. : note muzicale.

\***Berov, Leonid.** Melodii populare de joc / Leonid Berov. – Chișinău : Cartea Moldovenească, [S. a.]. – 72 p.

\***Berov, Leonid.** Toccata: pentru pian / Leonid Berov. – Chișinău : Cartea Moldovenească, 1960. – 17 p.

\*\*\*

**Беров, Леонид С.** Молдавские музыкальные народные инструменты / Леонид С. Беров; ред. А. Абрамовича. – Кишинёв : Картя Молдовеняскэ, [S. a.]. – 188 p : il., note, tab.

\*\*\*

**Ceaicovschi-Mereșanu, Gleb.** Berov, Leonid / Gleb Ceaicovschi-Mereșanu // Ceaicovschi-Mereșanu, Gleb. Compozitori și muzicologi din Moldova. – Chișinău : Universitas, 1992. – P. 193-194.

N.-M. Ș.



**Sergiu DANILIUC**  
1935

Fizician, cercetător, doctor în științe fizico-matematice, conferențiar universitar.

S-a născut la 18 februarie 1935 la Soholujie, regiunea Odesa, Ucraina.

Absolvent al Facultății de Fizică a Universității de Stat din Moldova (1959). Susține teza de doctor în științe fizico-matematice cu tema „Proprietățile fizice ale straturilor subțiri în sistemele Zn, Hg, Te și Zn, Cd, Te” (1969).

A activat în calitate de inginer superior la Institutul de Proiectări-Construcții din Chișinău. În 1960 revine la Universitatea de Stat din Moldova. În perioada 1973-1976 a fost profesor la Universitatea din Oran, Algeria, apoi conferențiar universitar la Catedra de fizică aplicată și informatică a Universității de Stat din Moldova.

Domeniile științifice de cercetare ale lui Sergiu Daniliuc au vizat: studierea posibilităților de obținere a energiei prin metode netradiționale, conversia energiei solare și studierea proprietăților fizice ale straturilor subțiri în sistemele A, B, cât și posibilitățile de aplicare a lor.

Este posesor a 9 brevete de invenții. Printre cele mai valoroase realizări ale sale

se numără „Instalația pentru obținerea purtătorului fototermoplastic” brevetată în Austria, SUA, Germania și „Helioinstalația pentru conversia energiei solare în căldură”. Pe baza structurii Zn, Se, Znx, Cd1-x a elaborat dispozitivul de modulare spațio-temporală a luminii, care este utilizată pe larg la prelucrarea informației prin metode optice.

Și-a expus invențiile la mai multe expoziții naționale și internaționale de invenție: Chișinău, București, Iași etc., obținând medalii de aur, bronz și diplome speciale.

\*\*\*

Daniliuc, Sergiu // Cercetători și inventatori din Republica Moldova : (Prezentare succintă). Partea a 2-a. – Chișinău : AGEPI, 2003. – P. 50-51.

N.-M. Ș.



**Constantin TOMESCU**  
1890-1983

Profesor de teologie și istoric român. A fost unul dintre intelectualii de prestigiu din perioada interbelică.

S-a născut la 20 februarie 1890 la Constanța. Se stinge din viață la 5 iulie 1983 la București.

Rămas orfan de ambii părinți la doar 10 ani, a intrat în grija arhimandritului Ni-

codim Munteanu, viitorul Patriarh.

A urmat școala primară, apoi Școala de Cântăreți la Galați, după care obține o bursă de studii la Seminarul „Veniamin Costachi” din Iași (1904-1912), fiind ales și președinte al Societății Literare „Boldur” a elevilor seminariști. Având rezultate excepționale la absolvire, primește invitația de a urma Facultatea de Teologie din București (1912-1916). În această perioadă a fost numit bibliotecar la „Centrul Studentesc”, București și președinte al Societății Studenților Teologi. În timpul Primului Război Mondial a activat ca voluntar (1916-1918).

După Marea Unire, vine la Chișinău, „în slujba Bisericii Basarabiei”; după afirmația arhiepiscopului Nicodim Munteanu, și a deținut funcția de secretar general (director al Cancelariei) al Arhiepiscopiei Chișinăului (1919-1942), fiind încadrat și în alte structuri administrative bisericești: consilier, referent cultural, membru mirean în Adunarea Eparhială a Arhiepiscopiei Chișinăului și în Congresul Național Bisericesc; deputat în Adunarea Eparhială din Chișinău; reprezentant al Arhiepiscopiei Chișinăului în Congresul Național Bisericesc; deputat în Adunarea Eparhială de la Bălți.

În 1927 a devenit doctor în teologie la Facultatea din București, cu lucrarea despre Mitropolitul Grigorie al IV-lea al Ungrovlahiei. A făcut călătorii de studii în Apus și Orient, în Turcia, Palestina, Siria, Liban etc.

A fost primul prodecan la

Facultatea de Teologie din Chișinău (din 1926). A activat la Catedra de istoria Bisericii Ortodoxe Române (1926-1940, 1941), în calitate de profesor suplinitor (1926), agregat (1927) și titular (1930). De asemenea, a predat și la Facultatea de Teologie din Cernăuți (1941-1946), care a fost transferată, în 1944, la Suceava. La Cernăuți a fost secretarul personal al episcopului Visarion Puiu. De asemenea, a fost ales director al „Fundației Culturale Regale Mihai I, regiunea Bucovinei”. În această calitate a organizat peste 150 de centre culturale, dotate cu biblioteci.

A scris lucrări valoroase de istorie și teologie: „Episcopia Hotinului. Date istorice și statistice” (1925); „Rolul Bisericii Ortodoxe în viața neamului românesc” (1926); „Mitropolitul Grigorie IV al Ungrovlahiei”, teză de doctor (1926); „Documente și scrisori din familia Andronachi Donici” (1928); „Exarhul Gavriil și mitropolitul Ignatie al Ungrovlahiei, 1810”; „Știri catagrafice din Biserica Moldovei din 1809”; „Catagrafia Basarabiei la 1820 : 132 sate din ținutul Orheiului” (1830); „Tipografia duhovnicească exarhală din Chișinău”; „Știri catagrafice din Bisericile Principatelor la 1810”; „Iarăși despre detronarea mitropolitului Ungrovlahiei Dositei Filitti”; „Diferite știri din Arhiva Consiliului eparhial Chișinău”; „Conducători bisericești din Principate la 1811 și din Basarabia între 1816-1837”; „Scurtă povestire istorică despre Sfânta Mănăstire Neamțu și despre

așezările monahale supuse ei (Mănăstirea Secu și Schiturile Vovidenia, Pocrov, Sihăstria, Sihla și Icoana) (Mănăstirea Neamț, 1942); a publicat diferite rapoarte (dări de seamă) asupra vieții bisericești din cuprinsul eparhiei Chișinăului, calendare eparhiale etc.

Împreună cu Toma Gh. Bulat, a întemeiat și a condus activitatea „Arhivelor Basarabiei”, revistă de istorie și geografie a Moldovei dintre Prut și Nistru (1929-1938). A colaborat în mod constant la revista eparhială „Luminătorul”; a contribuit la editarea „Revistei istorico-arheologice bisericești”, precum și la alte publicații din Basarabia.

Alături de Visarion Puiu, Ștefan Berechet, Ștefan Ciobanu și Leon T. Boga, a contribuit la apariția a două volume de „Documente basarabene” (1928-1938).

Împreună cu profesorul Serghie Bejan, a tradus lucrarea teologului rus Pavel Svetlov, „Învățătura creștină în expunere apologetică”, în două volume (1935-1936).

Pentru o perioadă scurtă, a deținut și funcția de subsecretar de stat pentru culte și arte, în guvernul condus de A. I. Cuza și Octavian Goga (dec. 1937-febr. 1938).

După anul 1944 se refugiază din Basarabia, la Sibiu.

În condițiile declanșării de către comuniști a represiunilor împotriva „vechii elite”, a petrecut mai mulți ani în detenție. În 1948 este arestat, judecat și achitat, în februarie 1950. La scurt timp (mai 1950), este din nou arestat și închis administrativ la închisoarea Sighet, în calitate de demnitar într-unul din

guvernele „burghezo-moșierești”, fiind eliberat în vara anului 1955. A fost arestat iarăși de Securitate, la 25 august 1958, pentru manifestările sale naționaliste, printre acuzații fiind și o poezie – „Dor de Basarabia”, scrisă la Sighet în 1951. („De mult eu port un dor,/Ca la apusul vieții,/Să pot merge să mor/În țara tinereții!/La frați religioși/Cu chip senin și harnici,/Mult cuviincioși,/Iar la nevoi, prea darnici./Biserică și țară/Sînt sfintele odoare,/Ce-n inimi ei pogoa-ră/Și prea-măresc sub soare./Și dulce-i graiul lor,/„Un fagure de miere”,/Au datine și dor,/Să tot trăiești în ele!/Mărunte-s casele,/Dar foarte primitoare,/Bogate mesele/Și tare îmbietoare./Belșug e peste tot;/Îs holdele-aurii,/Și-n dealuri, ce-abia pot/Să poarte atâtea vii./Vestită e în livezi/Cu poame de orice soi,/Minune, să le vezi/Când roada e în toi!/Colinele-i sunt dulci/Și codrii de veacuri,/Iar apele ei reci/Cu nesfârșite lacuri!/E țara ce-am iubit/Din tinerețea mea,/Cu drag i-am și slujit,/E Basarabia!/Acolo într-un schit/Sau veche mănăstire/În liniște să-nchid/Și ultimami privire/Deasupra-mi va veghea/Mântuitoarea cruce,/Călugări vor cânta/„Un om care se duce”!/Și-n veci sufletul meu/De strajă va să stea/Să apere de rău/Pe Basarabia!). După un proces, care a avut loc abia în octombrie 1960, în calitate de „șef de organizație subversivă”, este condamnat la 20 de ani de închisoare, pentru „crimă de uneltire contra ordinii sociale”. Încarcerat la Jilava, a fost

eliberat la 11 aprilie 1964, în baza unui decret de grațiere și se stabilește la București.

În perioada aflării sale în Basarabia, a fost implicat în organizarea pelerinajelor la Muntele Athos și în Țara Sfântă, fapt pentru care i s-a decernat titlul de „Mare dicheofilax” al Patriarhiei Ecumenice, iar Patriarhia de Ierusalim îi oferă Decorația „Crucea Sf. Mormânt”.

#### Bibliografie selectivă:

Calendarul Bisericesc / alcătuit de prof. Constantin N. Tomescu. – Chișinău : Editura rev. „Luminătorul”, 1928; 1931; 1932. – 80 p.

Documente din Basarabia : Comisiunea Monumentelor Istorice, Secția din Basarabia / alcăt. : V. Piru, Constantin Tomescu, Șt. Berechet [et al.]. – Chișinău : Cartea Românească, 1928. – 271 p.

**Tomescu, Constantin N.** Biserica din Principatele Române la 1808-1812 / Constantin N. Tomescu; ediție îngrijită și note: pr. Eugen Drăgoi. – Galați : Partener, 2010. – 368 p. : tab.

**Tomescu, Constantin N.** Jurnal din viața mea / Constantin N. Tomescu ; ed. îngrijită de Silvia Corlăteanu-Granciuc, George Enache ; Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova ; Institutul de Istorie. – Chișinău : Cartdidact, 2018. – 1100 p. : facs., fot., portr.

\*\*\*

Constantin Tomescu și dorul de Basarabia [Resursă electronică] // <http://www.manastirea-sireti.md/index.php/news/1872/24/Constantin-Tomescu-si-dorul-de-Basarabia> (accesat : 5.07.2019).

**Tomescu, Constantin N.** Acte de la mănăstirea Curchi (jud. Orhei) / Constantin N. Tomescu // Arhivele Basarabiei. – 1929. – Nr 3. – P. 98-113.

**Tomescu, Constanttin N.** Clipe din istoria reînființatei

eparhii a Hotinului: În jurul întemelierii catedralei din Bălți, cu hramul „Sf. Împărați Constantin și Elena”, la 28 Septembrie 1924, pornită prin rîvna P. S. episcop Visarion / [Constantin N. Tomescu] // Arhivele Basarabiei. – 1932. – Nr 1. – P. 19-30, fot.

**Tomescu, Constantin N.** Diferite cărți : [Recenzii] / C. T. [Constantin N. Tomescu] // Arhivele Basarabiei. – 1932. – Nr 2. – P. 164-166.

**Tomescu, Constantin N.** Documente din secolul al XVIII-lea / C. N. Tomescu // Arhivele Basarabiei. – 1929. – Nr 2. – P. 99-100.

**Tomescu, Constantin N.** Documente privind stări și hotărâri din Basarabia / Constantin N. Tomescu // Arhivele Basarabiei. – 1929. – Nr 1. – P. 68-74.

**Tomescu, Constantin N.** În ziua de 27 martie : [20 de ani de la Unire] / Constantin N. Tomescu // Luminătorul. – 1938. – Nr 5. – P. 277-280.

**Tomescu, Constantin N.** Înființarea eparhiei Chișinăului și a Hotinului – 1813 / Constantin N. Tomescu // Arhivele Basarabiei. – 1929. – Nr 1. – P. 32-42 ; 1929. – Nr 3. – P. 31-38.

**Tomescu, Constantin N.** Știri catagrafice din Bisericile Principatelor la 1810 / Constantin N. Tomescu // Arhivele Basarabiei. – 1932. – Nr 3. – P. 204-214.

**Tomescu, Constantin N.** Știri despre Biserica principatelor române la 1808 / Constantin N. Tomescu // Arhivele Basarabiei. – 1930. – Nr 1. – P. 52-67.

**Tomescu, Constantin N.** Tipografie grecească în Moldova la 1812 / Constantin N. Tomescu // Arhivele Basarabiei. – 1929. – Nr 4. – P. 38-46.

**Tomescu, Constantin N.** Vlădica Dionisie [Erhan] / Constantin Tomescu // Luminătorul. – 2018. – Nr 5. – P. 8-21. – [Articol preluat din revista „Luminătorul”, 1943, Nr 10-12, p. 707-717].

\*\*\*

**Corlăteanu-Granciuc, Silvia.** Constantin Tomescu, profesor universitar și secretar al Mitropoliei Basarabiei în perioada interbelică. Schiță de portret / Silvia Corlăteanu-Granciuc, George Enache // Revista de istorie a Moldovei. – 2019. – Nr 1-2. – P. 176-183; [Resursă electronică]. – URL : [https://ibn.idsi.md/sites/default/files/j\\_Nr\\_file/RIM\\_1-2\\_2019\\_lucru.pdf](https://ibn.idsi.md/sites/default/files/j_Nr_file/RIM_1-2_2019_lucru.pdf) (accesat : 5.07.2019).

Dorul de Basarabia și Securitatea Statului: naționaliștii români în documente strict secrete [referire la Constantin Tomescu] [Resursă electronică] // <http://afaceriorientale.blogspot.com/2013/03/dorul-debasarabia-si-securitatea.html> (accesat : 5.07.2019).

**Enache, George.** Constantin Tomescu și dorul de Basarabia [Resursă electronică] / George Enache // <https://ziarullumina.ro/documentar/constantin-tomescu-si-dorul-de-basarabia-10982.html> (accesat : 5.07.2019).

**Enache, George.** Constantin Tomescu, un basarabean prin „adopteie culturală” / George Enache // In onorem Ion Șișcanu. Studii de istorie a românilor”. Cahul, 27 martie 2011 / coord. : Nicolae Enciu ; Academia de Științe a Moldovei, Institutul de Istorie, Stat și Drept ; Universitatea de Stat „B. P. Hasdeu” din Cahul. – Cahul : [S.n.], 2011. – P. 205-214.

Istoria la pachet. Viața și activitatea lui Constantin Tomescu [Resursă electronică] // <https://radiochisinau.md/istoria-la-pachet-viata-si-activitatea-lui-constantin-tomescu---90520.html> (accesat : 5.07.2019).

Istoria neștiută a lui Constantin Tomescu, demnitar interbelic trimis după Marea Unire în Basarabia [Resursă electronică] // <http://www.ziare.com/constanta/stiri-actualitate/foto-istoria-nestiuta-a-lui-constantin-tomescu-demnitar-interbelic-trimis-dupa-marea-unire-in-basarabia-7470881>. –

(accesat : 5.07.2019).

**Negrei, Ion.** Patrioți basarabeni întemnițați în închisoarea din Sighet : [din conț. biogr. istoricului Constantin Tomescu] / Ion Negrei // Cugetul. – 2007. – Nr 3. – P. 34-35.

**Păcurariu, Mircea.** Profesorul de teologie Constantin N. Tomescu (1890-1983). La 25 de ani de la moarte / Mircea Păcurariu // Studii teologice. – 2008. – Nr 1. – P. 7-26.

**Petcu, Adrian Nicolae.** Profesorul Constantin Tomescu, în închisorile comuniste [Resursă electronică] / Adrian Nicolae Petcu // <https://fericiticeiprigo-niti.net/alti-marturisoritori/835-profesorul-constantin-tomescu-in-inchisorile-comuniste> (accesat : 5.07.2019).

**Secrieru, Vasile.** Revista „Arhivele Basarabiei” / Vasile Secrieru, preot // Confluente Bibliologice. – 2006. – Nr 3. – P. 69-71; [Resursă electronică] // <http://dspace.usarb.md:8080/jspui/bitstream/123456789/4033/1/Secrieru%20V%20arhivele.PDF> (accesat : 5.07.2019).

**Timofti, Adrian.** Amintirile lui Constantin Tomescu – o mărturie despre viața de seminarist la începutul secolului XX [Resursă electronică] / prof. dr. Adrian Timofti // <https://seminariasi.ro/istoric/amintirile-lui-constantin-tomescu-o-marturie-despre-viata-de-seminarist-la-inceputul> (accesat : 5.07.2019).

Tomescu, Constantin // Figuri contemporane din Basarabia. – Chișinău, 1939. – P. 133.

**Țepordei, Vasile.** Profesorul universitar Constantin N. Tomescu // Țepordei, Vasile. Au murit cu gândul și dorul de Basarabia / Vasile Țepordei. – București : Editura Eminescu, 1997. – P. 59.

V. M.



**Lidia ARIONESCU-BAILLYRE  
1880-1923**

Pictoriță.

S-a născut la 22 februarie 1880, la Chișinău. Era fiica secretarului gubernial Ioanichie Pantelimon Arionescu și a Anei Grigoriev. A fost una dintre primele basarabence care a riscat să facă o carieră artistică. A decedat în 1923, la Chișinău.

Și-a făcut studiile de specialitate la Școala de Desen din Chișinău, atelierul pictorului Vladimir Ocușco. A urmat Academia de Arte din Sankt Petersburg, atelierul lui Lev Dmitriev-Kavkazski (1907), avându-i colegi pe Vladimir Doncev și Auguste Baillyre. Deschiderea ei deosebită pentru arta modernă vine după călătoria în Olanda. A fost elevă într-o școală academică, dar contactul cu mediul artistic evoluat i-a modificat substanțial criteriile artistice.

A avut un potențial artistic de invidiat și o sensibilitate cum mai rar se întâlnește. Și dacă nu era moartea ei prematură, în timp am fi descoperit un autor cu spirit de avangardă. Și chiar grav bolnavă, ea nu s-a dezis de pensulă și a pictat până în ultima clipă a vieții. A fost soția lui Auguste Baillyre și mama

pictoriței Tatiana Baillayre, și ea o remarcabilă artistă în arta plastică românească.

A pictat: „Portretul lui Auguste Baillayre”, „Portret de femeie”, „Olandeza”, „Nud”, „Natură statică cu pahar”, „Portretul fiului” etc.

A participat la expozițiile din Petersburg și Vilno (1903-1910), Chișinău (1908, 1920, 1933), cu naturi statice și portrete.

Achiziții: în colecția Muzeului Național de Arte din Moldova și în colecții particulare.

A practicat în pictură estetica neoimpresionismului și postimpresionismului.

*A se vedea și articolul din „Calendar Național 2005”. – Chișinău, 2004. – P. 90.*

**Bibliografie:**

**Arionescu-Baillayre, Lidia.** Portret de femeie / Lidia Arionescu-Baillayre // Muzeul Național de Artă al Moldovei: Colecția Pictură Națională = National Art Museum of Moldova : National Painting Collection. – Chișinău : [S. n.], [S. a.]. – P. 30.

\*\*\*

**Baillayre, Auguste.** Portretul doamnei Lidia Arionescu-Baillayre. 1921 / Auguste Baillayre // Chișinăul în pictură : Peisaje, portrete. – Chișinău : [S. n.], 2012. – P. 131.

**Colesnic, Iurie.** Arionescu-Baillayre, Lidia / Iurie Colesnic // Colesnic, Iurie. Colegiul Republican de Arte Plastice „Alexandru Plămădeală” : Ghid encicl. – Chișinău : Museum, 2008. – P. 35-36.

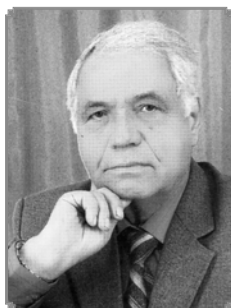
**Colesnic, Iurie.** Lidia Arionescu-Baillayre ...un talent excepțional, un destin neîmplinit / Iurie Colesnic // Colesnic, Iurie. În lumea asta sunt femei... – Chișinău : Cartier, 2016. – P. 37-41.

**Colesnic, Iurie.** Un talent ex-

cepțional, un destin neîmplinit : [pictorița Lidia Arionescu-Baillayre] / Iurie Colesnic // Ora satului. – 2006. – Nr 2. – P. 16.

**Stăvilă, Tudor.** Arionescu-Baillayre, Lidia / Tudor Stăvilă // Stăvilă, Tudor. Arta plastică modernă din Basarabia : 1887-1940. – Chișinău : Știința, 2000. – P. 137.

N.-M. Ș.



**Timotei MELNIC**  
1935

Critic și istoric literar, doctor habilitat în filologie, conferențiar.

S-a născut la 22 februarie 1935 la Bulboci, Soroca.

Și-a făcut studiile la Facultatea de Litere a Universității de Stat din Moldova (1958-1963). Își susține teza de doctor în filologie (1967) cu tema „Conținut și formă în opera literară”, iar teza de doctor habilitat cu tema „Specificul imaginii artistice și valoarea ei literar-estetică” (1997).

A activat în calitate de colaborator științific la Secția de sociologie și filosofie a Academiei de Științe din Moldova (1966-1967). Își începe activitatea pedagogică, fiind angajat în calitate de lector superior, apoi conferențiar la Institutul Pedagogic de Stat „Ion Creangă” (1967-1980). A fost conferențiar și

șef al Catedrei de literatură română a Facultății de Litere (1991-1995).

Interesul său științific este legat de istoria gândirii estetice, de teoria literaturii, în special, de esența și particularitățile imaginii artistice, de problema frumosului și criteriile valorii estetice în creația literară. A introdus în cercetarea și critica literară din Moldova curentul estetic-filosofic. De pe aceleași poziții epistemologice abordează și educația literar-artistică a elevilor și studenților.

De-a lungul activității sale a publicat peste 200 de studii, articole, teze ale comunicărilor ținute la conferințe științifice naționale și internaționale: „Frumosul artistic și valoarea lui educativă”, „Conținut și formă în opera literară”, „Semnificația social-estetică a literaturii”, „Imaginea artistică și procesul de creație”, „Din istoria gândirii estetice în Moldova” (în limba rusă), „Imaginea artistică și procesul de creație”, „Specificul imaginii artistice și valoarea ei literar-estetică” etc. A publicat o serie de articole în enciclopedia „Literatura și arta Moldovei” (în 2 vol.). A fost referent oficial la 2 teze (2006 și 2007).

Este fondatorul ziarului „Tânărul învățător”. A condus cenaclul literar de la facultate. Prin monografiile și materialele didactice, prin numeroase studii și articole publicate în revistele de specialitate Timotei Melnic și-a făcut un nume cunoscut în domeniul investigației de ordin teoretico-literar. În perioada restructurării, transparenței și renașterii naționale



Timotei Melnic a fost unul dintre primii intelectuali universitari care au aderat la Mișcare venind întotdeauna cu soluții, proiecte, idei. A format zeci de generații de studenți filologi.

*A se vedea și articolul din „Calendar Național 2005”. – Chișinău, 2004. – P. 62-63.*

**Bibliografie selectivă:**

**Melnic, Timotei.** Teoria literaturii : Suport de curs / Timotei Melnic ; Universitatea de Stat din Moldova. – Chișinău : CEP USM, 2010. – 218 p.

\*\*\*

**Melnic, Timotei.** Alecu Russo–„ostașul propășirii” noastre / Timotei Melnic // Literatura și arta. – 2009. – 3 dec. – P. 6.

**Melnic, Timotei.** Alecu Russo, scriitorul și gânditorul / Timotei Melnic // Studia Universitatis : Seria Științe umanistice. – 2009. – Nr 10. – P. 121-123.

**Melnic, Timotei.** Din istoria esteticii literare : contribuții românești / Timotei Melnic // Revista de lingvistică și știință literară. – 2009. – Nr 3/4. – P. 33-36.

**Melnic, Timotei.** Opera literară ca structură / Timotei Melnic // Philologia. – 2010. – Nr 1-2. – P. 41-46.

\*\*\*

**Hadârcă, Ion.** Un dascăl înțelept [Timotei Melnic] / Ion Hadârcă // Limba română. – 2005. – Nr 1-3. – P. 192-195.

**Rusnac, Gheorghe.** Melnic, Timotei / Gheorghe Rusnac // Rusnac, Gheorghe. Profesorii Universității de Stat din Moldova : (1946-2001) : Dicț. ist.-biogr. / Gheorghe Rusnac, Valeriu Cozma. – Chișinău : USM, 2001. – P. 131-132.

**Zagaevski, Vladimir.** Vocație și destin [conține informație despre Timotei Melnic] // Limba română. – 2006. – Nr 11-12. – P. 146-152.

N.-M. Ș.



**Zinaida FABIAN**  
1970

Artist-decorator, profesor.

S-a născut la 22 februarie 1970 la Grozasca, Ungheni.

Între anii 1978 și 1982 și-a făcut studiile la Școala de Arte Plastice pentru copii „Alexei V. Șciusev” din Chișinău, clasa profesoarei Lidia L. Berov (sculptură), urmează Școala Republicană de Arte Plastice „Ilia Repin” din Chișinău (actualmente Colegiul Republican de Arte Plastice „Alexandru Plămădeală”) (1982-1986), clasa profesorilor Baskov Vladimir, Guțu Pavel; Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice din Chișinău, Facultatea Design Vestimentar (1989-1995).

Pictor-scenograf, Teleradio Moldova (1989-1999). Activitatea pedagogică și-a început-o în calitate de lector la Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău (din 2001). Ocupă postul de profesor la Colegiul Republican de Arte Plastice „Alexandru Plămădeală” din Chișinău (2006).

Debutează cu lucrarea de licență „Colegiul Republican de Arte Plastice „Alexandru Plămădeală”, în cadrul Expoziției consacrate zilei orașului Chișinău (1989). Debut internațional – Expo-

ziția de artă la Lubnî (Ucraina, 1994). Prima expoziție personală, numită „Straja Luminii”, a avut loc la Casa Naționalităților din Chișinău (1999), a avut și una în SUA (2003-2007).

Realizează lucrările: Colecție vestimentară „Gholbein” (1995), „Fir de izvor” (2005), „Motive slavone” (2005), „Acuarium” (2006), „Cursul timpului” (2007) etc.

Participă la importante expoziții de grup: Ucraina (1994); Sala de Expoziții a Uniunii Artiștilor Plastici din Chișinău (1995, 2004-2006, 2008-2009); Bacău, România (2006, 2007); SUA (2005, 2008) etc., la tabere de creație, concursuri naționale și internaționale.

Lucrări executate de Zinaida Fabian se află în colecții de stat și particulare: Muzeul Televiziunii Naționale, Teleradio-Moldova.

Titluri deținute: membru al Asociației Plasticienilor Ruși din Republica Moldova (2005); membru al Uniunii Artiștilor Plastici din Republica Moldova (2007); membru titular al Asociației Internaționale de Artă UNESCO, Paris (2009).

A fost menționată cu Diploma Departamentului relații interetnice pentru lucrarea „Motive slavone” (2005).

**Bibliografie selectivă:**

**Fabian, Zinaida.** Vitraliu : Design vestimentar / Zinaida Fabian // Bienala Internațională de Artă Decorativă = International Biennial of Decorative Art. – Chișinău : [S. n.], 2012. – P. 34.

**Fabian, Zinaida.** Pirueta : Artobiect / Zinaida Fabian // Bienala Internațională de Artă Decorativă Aplicată = Interna-

tional Biennial of Decorative Applied Art. – Chișinău : Bons Offices, 2016. – P. 39.

\*\*\*

Fabian, Zinaida // Bienala Internațională de Artă Decorativă Aplicată = International Biennial of Decorative Applied Art. – Chișinău : Bons Offices, 2016. – P. 99.

Fabian, Zinaida // Bienala Internațională de Artă Decorativă = International Biennial of Decorative Art. – Chișinău : Bons Offices, 2004. – P. 93.

**Colesnic, Iurie.** Fabian, Zinaida / Iurie Colesnic // Colesnic, Iurie. Colegiul Republican de Arte Plastice „Alexandru Plămădeală” : Ghid encicl. – Chișinău : Museum, 2008. – P. 94.

Zinaida Fabian // Bienala Internațională de Artă Decorativă = International Biennial of Decorative Art. – Chișinău : Bons Offices, 2012. – P. 95.

N.-M. Ș.



**Anatol ȚURCANU**  
1935-2002

Medic chirurg-traumatolog, fizioterapeut, oncolog, doctor habilitat în medicină.

S-a născut la 22 februarie 1935 la Țăbuleuca, Dubăsari. A decedat la 16 mai 2002 la Chișinău.

A absolvit școala medie în satul natal. Și-a urmat studiile la Institutul de Medicină din Chișinău, actualmente Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae

Testemițanu” (1953-1959). Susține la Moscova (1972) teza de doctor în medicină cu tema „Некоторые вопросы оперативного лечения переломов костей области локтевого сустава у детей”, iar în 1982 pe cea de doctor habilitat, cu tema „Posibilitățile chirurgicale în tratamentul și reabilitarea bolnavilor cu tumori și afecțiuni pseudotumorale ale oaselor”.

A activat la Spitalul Republican al Invalizilor de Război din orașelul Camenca și Saharna (1959-1962), traumatolog la Spitalul Feroviarilor (1962-1965). Se transferă la Spitalul de Copii din Bălți (1965), unde fondează (1966) și conduce Secția chirurgie și traumatologie. În 1973 se transferă cu lucrul la Institutul Oncologic din Chișinău, iar în 1981 fondează și conduce Secția de oncologie generală. Ulterior a fost numit în funcția de conducător științific și șef de secție la Departamentul tumori ale aparatului locomotor și pielii. În anii 1995-1996 a îndeplinit funcția de director al Institutului Oncologic din Moldova.

A publicat peste 350 de lucrări științifice, inclusiv 3 monografii. Autor a 6 patente, 10 brevete de invenție, 3 videofilme științifice. A pregătit 4 doctori în medicină. Este considerat pionierul endoprotezării metalice în ortopedia oncologică autohtonă. A elaborat peste 80 de variante noi de operații, a propus 6 construcții originale de endoproteze metalice și 6 accese chirurgicale, 7 modificări ale endoprotezelor altor autori.

Titlu deținut: Om Emerit al Republicii Moldova.

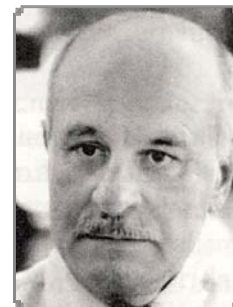
Mențiuni și distincții: Medaliiile „Veteran al Muncii” și „Meritul Civic”, Ordinul „Gloria Muncii”.

\*\*\*

**Baciu, Gheorghe.** Țurcanu, Anatol / Gheorghe Baciu // Baciu, Gheorghe. Profesorii universitari, absolvenți ai USFM „Nicolae Testemițanu”. – Chișinău : [S. n.], 2012. – P. 148-149.

**Ladaniuc, Victor.** Anatol Țurcanu / Victor Ladaniuc // Localitățile Republicii Moldova : Itinerar documentar-publicistic ilustrat : În 15 vol. Vol. 14 : To-Va. – Chișinău : Draghiștea, 2016. – P. 304-305.

N.-M. Ș.



**Haralambie MORARU**  
1950-2016

Prozator și publicist.

S-a născut la 23 februarie 1950, la Coștangalia, Cahul. A decedat la 7 noiembrie 2016, la Chișinău.

Urmează Școala Medie-Internat din orașul Cahul. Și-a continuat studiile la Facultatea de Filologie, Secția de ziaristică a Universității de Stat din Moldova (1967-1972).

A activat în calitate de redactor la ziarul „Tinerimea Moldovei” și redactor-șef adjunct la săptămânalul „Literatura și arta”. A fost redactor-șef la ziarul „Chișinău. Gazetă de seară”, redactor la ziarul „Curierul”. A activat la

serviciul de presă al Primăriei municipiului Chișinău.

Publică în presa periodică schițe și povestiri. A semnat volumele de proză „Nimeni nu rămâne singur”, „Grâu nou”, „Pragul dinspre zi”, „Ploi mari în secolul XX”, „Viața mai târziu”, „Scările”, „Îndrăgostiți în timpuri diferite”, „Lecția lui Iurie Colesnic” etc. Lucrările sale au fost traduse în mai multe limbi: letonă, ucraineană, rusă, franceză, germană, maghiară.

A fost membru al Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova.

Mențiuni și distincții: Premiul „Boris Glavan” al tinerețului din Republica Moldova, Premiul Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova pentru volumul „Viața mai târziu”, titlul onorific Maestru al Literaturii, Ordinul „Gloria Muncii”

*A se vedea și articolele din „Calendar Național 2000”. – Chișinău, 1999. – P. 78-80; „Calendar Național 2015”. – Chișinău, 2015. – P. 110-111.*

#### Bibliografie selectivă:

Capra cu trei iezi / selecție și adaptare : Haralambie Moraru ; pict. : Elena Karacenteva. – Chișinău : SC „Biblion” SRL, 2019. – 64 p. : il. – (Cinci povești).

**Moraru, Haralambie.** Abece-dar : Fac un pas și sunt școlar / Haralambie Moraru. – Chișinău : Biblion SRL, 2016. – 104 p. : il.

**Țărnă, Tudor.** Carambol : Piese, poeme, sketch-uri, cuplete gen-teatru de revistă / Tudor Țărnă ; red. : Haralambie Moraru. – Chișinău : [S. n.], 2016. – 324 p. : il.

\*\*\*

**Bajureanu, Ion.** Prieten drag al sufletului meu : [în memoria lui Haralambie Moraru, prozator și publicist / Ion Bajureanu // Literatura și arta. – 2016. – 10

noiem. – P. 8.

**Dabija, Nicolae.** Haralambie, omul cu har : [scriitorul și publicistul Haralambie Moraru] / Nicolae Dabija // Literatura și arta. – 2016. – 10 noiem. – P. 8.

Haralambie Moraru a trecut pragul spre alt tărâm : [în memoriam] // Jurnal de Chișinău. – 2016. – 11 noiem. – P. 5.

**Manoil, Alexandru.** Moraru, Haralambie / Alexandru Manoil // Manoil, Alexandru. 88 & 333 copământeni. – Cahul : Labirint, 2016. – P. 588.

**Olteanu, Constantin.** Haralambie Moraru s-a întors în sat / Constantin Olteanu // Săptămâna. – 2016. – 11 noiem. – P. 2.

**Rusnac, Iov.** Omul cu multă sfințenie : [în memoriam : scriitorul și publicistul Haralambie Moraru] / Iov Rusnac // Literatura și arta. – 2016. – 10 noiem. – P. 8.

**Ulici, Laurențiu.** Scriitori români din afara granițelor țării / Laurențiu Ulici. – București : Uniunea Scriitorilor prin Fundația Luceafărul, 1996. – P. 61.

N.-M. Ș.



**Maria ILIUȚ**  
1955

Interpretă de muzică populară, supranumită „Privighetoarea din Munții Carpați”.

S-a născut la 23 februarie 1955 la Crasna, Storojineț, regiunea Cernăuți.

Urmează școala de opt ani din satul de baștină (1969); Colegiul de Iluminare Culturală din Cernăuți (1969-

1974), Secția instrumente populare. Studiază la Institutul de Arte „Gavriil Musicescu” din Chișinău, actualmente Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice, Facultatea Dirijat Coral (1977-1983), unde, paralel, a studiat și canto.

Este solista Ansamblului Etnofolcloric „Tălăncuța”, a Formațiilor „Ștefan-Vodă” și „Busuioc Moldovenesc” din Chișinău. Este profesoară de canto popular la Studioul Folcloric de la Palatul Național de Creație a Copiilor din Chișinău, lector superior la Facultatea de Arte Frumoase a Universității de Stat din Moldova. Conducător artistic și întemeietoarea Ansamblului Etnofolcloric „Crenguța de Iederă” al Universității de Stat din Moldova, care are în repertoriu cântece din Bucovina și care, în 1994, deține titlul de colectiv-model din Republica Moldova. Colaborator al Catedrei de folclor a Conservatorului de Stat din Chișinău, actualmente Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice din Chișinău.

Debutază cu mare succes în Ansamblul Etno-Folcloric „Tălăncuța”, pe scena Casei Actorului, în anul doi de facultate. Este prima care a venit cu opincuțe pe scenă, prima a adus în scenă cântecul de leagăn și hăulitul. De-a lungul carierei sale, și-a constituit un repertoriu valoros, autentic, cu piese de leagăn, de cumetrie, de nuntă, de pahar, de joc și voce bună, de noroc, de haiducie, de păstorie, de drag și dragoste, de ritual, de jale, romanțe, balade, strigături, colinde, doine. Majoritatea cântecelor sunt înregistrate și se păstrează în fonoteca Radio-Televiziunii Naționale.

A efectuat multiple expediții de creație pe la vechii rapsozi din satele nord-bucovinene Crasna, Pătrăuții de Jos, Pătrăuții de Sus, Ropcea, Budineț și în satele din Republica Moldova pentru selectarea folclorului muzical. Culege, înregistrează, confruntă, selectează, păstrând nealterate pronunția locală, graiul de acasă și stilul interpretativ vechi bucovinean, contribuind astfel la revalorificarea tezaurului folcloric, la prosperarea zestrei noastre spirituale.

A participat la nenumărate spectacole împreună cu Orchestrele „Mugurel”, „Folclor”, „Joc”, Orchestra „Fraților Advahov”, „Lăutarii”, „Căruța”. A fost protagonista unei ediții a emisiunii „Tezaur folcloric” (București), invitata mai multor ediții a emisiunii „Evantai folcloric” TVM.

A realizat două filme documentare de scurt metraj „Un loc de pe pământ-Crasna” și „Tot mai sus, mai sus, mai sus...” (despre Mălăncile din Crasna). Filmele au fost difuzate la posturile de televiziune din Republica Moldova, Ucraina și la TVR- Internațional România.

În cariera sa muzicală a colaborat cu: Mihai Amihalachioaie, Gheorghe Banariuc, Petre Neamțu, Nelu Laiu, Andrei Tămăzlaşaru, Gheorghe Șevcișin etc.

A înregistrat mai multe cântece populare la Radio Moldova: „Sus la munte la mușel”, „Iertăciune”, „Bătauta ca la Crasna”, „Bătrâneasca”, „Busuioace nu te-i coace”, „Cântă, cuce, că ți-i bine”, „Pierderea ciobănașului”, „Sus pe munte cade bruma”, „Doamne, doamne, greu e dorul”, „Mamă, câte

fete ai”, „Numai cânt și dor de Bucovina”, „Bucovină, ce-ai pațat ...”, „Zice lumea ca nu-s bună”, „Huțulca”, „Frunză verde din grădină”, „Bucovina plai cu flori”, „Cât am fost la mama me”, „Mândru mi-i portu’ și jocul”, „Crenguță verde de brad” etc.

Devine cunoscută pe multe scene din lume, având turnee în: Italia, Cipru, Grecia, Spania, Polonia, Turcia, Olanda, Iugoslavia. Turneele Mariei Iliuț prin țară și peste hotare se bucură de un succes mereu sporind. Despre Maria Iliuț s-au publicat diverse articole și interviuri publicistice în ziarele: „Timpul”, „Literatura și arta”, „Săptămâna”, „Jurnal de Chișinău”, „Zorile Bucovinei”, pecum și în revistele: „Femeia Moldovei”, „Moldova”, „VIP magazin” etc.

Titluri deținute: membru al Uniunii Muzicienilor din Moldova; membru al Societății Culturale București-Chișinău, responsabil de sectorul Cultură, filiala Chișinău; Maestru în Artă.

Mențiuni și distincții: Premiul Fashion VIP pentru stil și eleganța portului popular; Premiul „Potcoava cu noroc” pentru abilitate profesională, dăruire și muncă tenace în edificarea postului radiofonic „Radio Noroc” (2005); Premiul „Inima de aur” pentru promovarea folclorului autentic (2007); Premiul „Potcoava de aur” pentru creativitate, măiestrie profesională și prezență constantă în topul melodiilor populare (2010); Premiul „Isidor Burdin” pentru promovarea valorilor culturale naționale prin intermediul festivalurilor naționale și internaționale (2019).

A se vedea și articolele din „Calendar Național 2005”. –

Chișinău, 2004. – P. 63-64; „Calendar Național 2010”. – Chișinău, 2009. – P. 68-69.

#### Bibliografie selectivă:

**Iliuț, Maria.** Numai cânt și dor de Bucovina = Only song and missing of Bucovina [Înregistrări sonore muzicale] / Maria Iliuț ; aranjamente muzicale : Petre Neamțu, Constantin Baranoschi [et al.]. – Chișinău : Music Master, [S. a.]. – 1 casetă audio STEREO HX-PRO.

\*\*\*

**Iliuț, Maria.** „În Bucovina, lăzile gospodinelor încă sunt pline cu zestre...” : [interviu cu interpreta Maria Iliuț] / consemnare : Nicolae Roibu // Timpul. – 2011. – 12 mai. – P. 8.

**Iliuț, Maria.** „Contează curățenia sufletească și apoi curățenia trupească” : Interviu cu interpreta Maria Iliuț / interviu realizat de Liliana Popușoi // Flux: ed. de vineri. – 2010. – 16 apr. – P. 12.

**Iliuț, Maria.** „Mi-am propus să fac o antologie de folclor” : [interviu cu interpreta Maria Iliuț] / consemnare : Rodica Mahu // Jurnal de Chișinău. – 2005. – 8 febr. – P. 11.

**Iliuț, Maria.** Prin cântec și port, te face să-ți iubești țara, tradițiile și credința : [interviu cu interpreta Maria Iliuț] / interviu realizat de Stan Lipcanu // Săptămâna. – 2015. – 25 dec. – P. 4.

\*\*\*

**Cocieru, Mariana.** Suflul Bucovinei la ea acasă–Maria Iliuț / Mariana Cocieru // Realități culturale. – 2013. – Nr 2. – P. 23-24.

Iliuț, Maria // De la Cernăuți la vale... : Fișiere biobibliografice / alcăt. : Cataranciu Sergiu [et al.]. – Chișinău : CEP USM, 2014. – P. 121-122.

Maria Iliuț : [interpretă de folclor] // Realități culturale. – 2014. – Nr 2. – P. 9.

Maria Iliuț : [interpretă de muzică populară] // Timpul. – 2016. – 19 febr. – P. 4.

**Morăraș, Mihai.** Acest destin, dăruit sie însuși : [Maria Iliuț] / Mihai Morăraș // Universitatea de Stat din Moldova [ziar]. – 2015. – 24 febr. – P. 5.

**Tămăzlăcaru, Andrei.** Maria Iliuț – frumusețe, inteligență, talent / Andrei Tămăzlăcaru // Moldova : serie nouă. – 2006. – Nr 3. – P. 21-24.

**Tomuleț, Valentin.** Destinul privighetorii de sub geana Carpaților : [interpreta Maria Iliuț] / Valentin Tomuleț // Literatura și arta. – 2015. – 19 febr. – P. 6.

**Tomuleț, Valentin.** Maria Iliuț : Destinul unui artist... / Valentin Tomuleț // Literatura și arta. – 2005. – 24 febr. – P. 1.

**Tomuleț, Valentin.** Privighetoarea cântecului bucovinean : [interpreta Maria Iliuț] / Valentin Tomuleț // Universitatea de Stat din Moldova [ziar]. – 2015. – 24 febr. – P. 5.

N.-M. Ș.



**Virgil BULAT**  
1940-2010

Poet, traducător și eseist român, originar din Basarabia.

S-a născut la 24 februarie 1940 la Răduleni, Soroca. A decedat la 20 octombrie 2010 la Cluj-Napoca, județul Cluj.

A studiat la școala primară din Balș, județul Olt (1946-1953) și Liceul „Moise Ni-

coară” din Arad (1953-1956), paralel cu Școala de Arte Plastice. A absolvit Facultatea de Filologie a Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca (1969).

A fost angajat în calitate de cercetător la Institutul de Filosofie și Psihologie al Academiei Române (1970-1972), apoi redactor la Editura „Dacia” din Cluj, unde a îndeplinit și funcția de director (1995-1997).

A debutat cu poezii în revista „Tribuna” (1965) și a desfășurat o bogată activitate publicistică colaborând la revistele „Tribuna”, „Steaua”, „Tribuna României”, „Limba noastră”, „Limbă și literatură”, „Steaua”, „Familia”, „Haiku”, „Literatura și arta” (Chișinău, după 1989), „Aurora” etc.

Debutul editorial îl realizează cu traducerea romanelor lui Anatole France, „Revolta îngerilor” și „Zeilele e sete”, urmate de volumele „Umbra zilelor”, „Cartea vieții mele”, „Scrisori către Anna de Noilles”, „Juvaere din Sud”. A mai tradus din opera lui Marcel Proust și din opera Anei Brâncoveanu de Noilles. A publicat volume de versuri precum: „Nocturnalia”, „Dragonul spre ziuă”, „Patimile tânărului Ioan în Arcadii”, „Synopsis”, „Mezopunct”, „Metaintarsii” etc. De asemenea, s-a ocupat de publicarea postumă la editura „Dacia” a volumelor „Monologul polifonic” și „Jurnalul fericirii” scrise de Nicolae Steinhardt.

După 1989 a călătorit, susținând diverse activități culturale, în Republica Moldova, Germania, Italia, Franța

etc.

Titluri deținute: membru al Uniunii Scriitorilor din România, filiala Cluj, membru al Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova și președinte al Societății Culturale Basarabia – Bucovina, vicepreședinte al Fundației „Nicolae Steinhardt”.

Mențiuni și distincții: Premiul revistei „Poesis” pentru cea mai bună îngrijire de ediție „Monologul polifonic”; Premiul Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova pentru un studiu critic privind opera lui Lucian Blaga; Premiul „Orion”, decernat de Centrul Cultural „Ionel Perlea” pentru cel mai frumos poem „Tanka”; Premiul Salonului Național de Carte din Cluj-Napoca pentru ediția comentată a „Jurnalului fericirii”.

*A se vedea și articolul din „Calendar Național 2010”. – Chișinău, 2009. – P. 70.*

#### Bibliografie selectivă:

Bulat, Virgil // Clujeni ai secolului 20 : Dicționar esențial. – Cluj-Napoca : Casa Cărții de Știință, 2000. – P. 59.

Bulat, Virgil // Dicționarul general al literaturii române. Vol. 1 : A-B / Academia Română. – București : Univers Enciclopedic, 2004. – P. 698-699.

**Cerna, Dumitru.** Bulat, Virgil / Dumitru Cerna // Cerna, Dumitru. Poezii. – Cluj-Napoca: Casa Cărții de Știință, 2008. – P. 147.

**Petraș, Irina.** Bulat, Virgil / Irina Petraș // Clujeni ai secolului 20 : dicționar esențial. – Cluj-Napoca : Casa Cărții de Știință, 2000. – P. 59.

**Pintescu, Alexandru.** Arcadiile sinoptice ale lui Virgil Bulat / Alexandru Pintescu // Poesis. – 2001. – Nr 9-11. – P. 21.

**Poantă, Petru.** Bulat, Virgil /

Petru Poantă // Zaci, Mircea. Dicționarul scriitorilor români : A-C / Mircea Zaci, Marian Papahagi, Aurel Sasu. – București : Editura Fundației Culturale Române, 1995. – P. 405-406.

**Poantă, Petru.** Bulat, Virgil / Petru Poantă // Poantă, Petru. Dicționar de poeți : Clujul contemporan. – Cluj-Napoca: Fundația Culturală Forum, 1998. – P. 44-45.

**Sfârlea, Alexandru.** Un poet al contrastelor [Virgil Bulat] / Alexandru Sfârlea // Convorbiri literare. – 2001. – Nr 3. – P. 5.

N.-M. Ș.



**Silvia VRÂNCEANU**  
1940

Pictoriță, artistă-decoratoare.

S-a născut la 24 februarie 1940 la Ciripcău, Florești.

Și-a făcut studiile la Școala de Arte din Așhabad (1955-1957); Școala Republicană de Arte Plastice „Ilia Repin”, actualmente Colegiul Republican de Arte Plastice „Alexandru Plămădeală” din Chișinău (1957-1961). Discipolă a Valentinei Poleacova-Tufescu.

Își începe activitatea profesională în calitate de pictor la Editura „Cartea Moldovenească” (1962-1964), ulterior activează la Asociația „Zorile”; redactor artistic la „Enciclopedia Sovietică Moldovenească” (1969-1970).

A executat lucrări reprezentative în tehnica goblenului: „Malanca”, „Motiv

popular”, „Joc”, „În livadă”, „Tradiții populare”, „Muzică”, „Glia”, „Compoziție”, „Fruct”, „Icar”, „Dans”, „Doi”, „În roșu”, „Aripă”, „Zmeu” etc.

A inaugurat expoziții de grup în Moldova, România, Algeria, Canada, Cipru, Mongolia, Polonia, Bulgaria, Ungaria, Azerbaidjan, Moscova, Tallinn, Riga.

Lucrările Silviei Vrânceanu au fost achiziționate în colecțiile Muzeului Național de Arte din Moldova, Muzeului de Arte Plastice din Moscova, la Teatrul de Operă și Balet și la Hotelul Național din Chișinău, la fel în colecții personale din țară și de peste hotare.

Silvia Vrânceanu este una dintre acele gobleniste care au dus faima covorului moldovenească departe de frontierele republicii noastre. Grație talentului înnăscut și a spiritului decorativ autentic, a simțului culorii, în presa de specialitate internațională s-a încetățenit sintagma de „școala de tapiserie moldovenească”.

Este membru al Uniunii Artiștilor Plastici din Republica Moldova.

A obținut Medalia de bronz la Expoziția de la Riga.

*A se vedea și articolul din „Calendar Național 2010”. – Chișinău, 2009. – P. 69.*

**Bibliografie selectivă:**

**Vrânceanu, Silvia.** Abstract : Tapiserie / Silvia Vrânceanu // Bienala Internațională de Artă Decorativă = International Biennial of Decorative Art. – Chișinău : [S. n.], 2012. – P. 90.

**Vrânceanu, Silvia.** Acord : Tapiserie / Silvia Vrânceanu // Artă contemporană din Moldova = Изобразительное искусство Молдовы : живопись, скульптура, графика, декоративно-прикладное искусство : [Альбом]. – Moscova : [S. n.],

2013. – P. 184.

**Vrânceanu, Silvia.** Darurile pământului / Silvia Vrânceanu // Spânu, Constantin. Arta decorativă din RSS Moldovenească. – Chișinău : Editura Epigraf, 2018. – P. 210.

**Vrânceanu, Silvia.** În roșu : Tapiserie / Silvia Vrânceanu // Bienala Internațională de Artă Decorativă. – Chișinău : [S. n.], 2010. – P. 89.

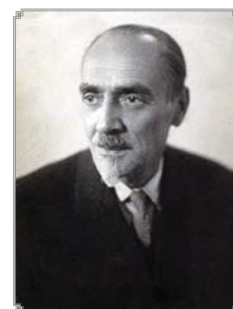
**Vrânceanu, Silvia.** Valori distruse, 2014 / Silvia Vrânceanu // Bienala Internațională de Pictură = International Painting Biennial. – Chișinău. – [S. n.], 2015. – P. 97.

\*\*\*

**Colesnic, Iurie.** Vrânceanu, Silvia / Iurie Colesnic // Colesnic, Iurie. Colegiul Republican de Arte Plastice „Alexandru Plămădeală” : Ghid encicl. – Chișinău : Museum, 2008. – P. 238.

Silvia Vrânceanu // Bienala Internațională de Artă Decorativă = International Biennial of Decorative Art. – Chișinău : [S. n.], 2012. – P. 103.

N.-M. Ș.



**Anatolie ZUBCOV**  
1900 – 1967

Medic fiziolog, doctor habilitat în științe medicale, profesor universitar, cercetător științific. S-a născut la 26 februarie 1900 în or. Moscova, Rusia. A decedat la 5 decembrie 1967 la Chișinău.

A absolvit Universitatea de Medicină din Moscova (1918-

1923). În 1935 a susținut teza de doctor în științe medicale cu tema: „Studii în fiziologia cordului”, iar în 1937 a obținut titlul de profesor.

După absolvire a activat la Catedra de fiziologie în calitate de lector, apoi asistent. Aici își aprofundează cunoștințele în domeniul automatismului cardiac, acordând timp cercetării. Concomitent își perfecționează cunoștințele în domeniul biologiei generale, activând prin cumul la Laboratorul de fiziologie comparativă al Institutului „C. A. Timirea-zev”. A făcut investigații în domeniul anatomiei comparative la catedra condusă de biologul academician A. N. Severțev. Concomitent și-a continuat cercetările și investigațiile în automatismul cardiac.

A activat în calitate de șef al Catedrei de fiziologie normală (1936-1944) la Institutul de Medicină din or. Permi, Rusia, ulterior a fost decan al Facultății de Medicină Clinică (1942-1943). Șef de catedră la Institutul de Medicină din Kislovodsk și decan al Facultății de Medicină Clinică (1944-1946). Din 1945 a fost transferat la Institutul de Stat de Medicină din Chișinău, unde a fondat Catedra de fiziologie a omului. Peste un an a fost transferat la Universitatea de Medicină din Riga (1946-1948), apoi la Minsk (1948-1951). A desfășurat activitate didactică și de cercetare. Din 1951 a revenit la Chișinău, unde a preluat Catedra de fiziologie și a condus-o timp de 16 ani. În această perioadă a participat la elaborarea

mai multor lucrări științifice și a primului manual – „Fiziologia omului” – pentru studenții instituțiilor cu profil medical din URSS (1967). Mai târziu acest manual a fost tradus și în limba română.

În activitatea sa de cercetare, a fost preocupat de problema inhibiției în sistemul nervos central, fiziologia aplicativă, mecanismele reflexe ale șocului, fiziologia muncii ș.a. Cercetările sale se bazează pe concepțiile lui I. I. Pavlov, conform cărora inhibiția este un proces parabolic. A descris rolul formațiunii reticulare a encefalului în reglarea funcțiilor viscerale, rolul pulsației aferente în apariția diverselor stări patologice și dependența stării funcționale a receptorilor și centrelor nervoase de metabolismul tisular.

Este fondatorul Laboratorului de fiziologie și biochimie a animalelor în cadrul Filialei moldovenești a Academiei de Științe a URSS, unde a efectuat cercetări importante privind rolul formațiunii reticulare asupra reglării diferitor funcții ale organismului.

A contribuit la susținerea a 32 de teze de doctor în științe medicale și 7 teze de doctor habilitat, în calitate de conducător și consultant științific. A publicat peste 100 de studii științifice, materiale didactice, manuale. A tradus în limba engleză lucrările lui I. P. Pavlov și I. M. Secenov.

Întru înveșnicirea memoriei savantului, a fost inaugurat un bust în curtea Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”. Pentru activitatea sa a fost apre-

ciat cu titlul onorific de Om Emerit în știință.

#### Bibliografie:

**Зубков, Анатолий Анатолиевич.** Ацетилхолин и центральное торможение / Анатолий Анатолиевич Зубков // Успехи современной биологии. – 1940. – Т. 12. – Вып. 2. – С. 350-363.

**Зубков, Анатолий Анатолиевич.** О пищеварительном ускорении оседания эритроцитов / Анатолий Анатолиевич Зубков // Русский физиологический журнал. – 1925. – Т. 8. – С. 251-252.

**Зубков, Анатолий Анатолиевич.** О соотношении между количеством поджелудочного сока и его переваривающей силой / Анатолий Анатолиевич Зубков // Русский физиологический журнал. – 1925. – Т. 8. – С. 245-246.

**Зубков, Анатолий Анатолиевич.** Роль центральной нервной системы в сердечной деятельности виноградной улитки / Анатолий Анатолиевич Зубков // Некоторые вопросы сравнительной физиологии. – М. - Л., 1934. – С. 53-61.

\*\*\*

**Анатолий Анатольевич Зубков.** 1900-1967 [Биобиблиография]. – Кишинёв : Тимпул, 1973. – 19 с.

\*\*\*

**Anatolie Zubcov** // Aleea savanților și medicilor iluștri = The Alley of Brilliant Scientists and Doctors / Iulian Grossu (coord.), Ion Ababii, Emil Ceban [et al.]; resp. ed.: Ion Ababii, trad. : Eugenia Loghin. – Chișinău : USMF „Nicolae Testemițanu”, 2016. – P. 150-152.

\*\*\*

**Бабский, Е. Б.** А. А. Зубков. Очерк жизни и научной деятельности / Е. Б. Бабский // Проблемы современной физиологии. – Кишинёв, 1969. – С. 5-24.

Юбилей профессора А. А.

Зубкова // Здравоохранение (Кишинёв). – 1960. – № 1. – С. 62.

M. C.



**Pavel GOIA**  
**1940-2015**

Fagotist, dirijor de orchestră, conferențiar, autor de muzică de teatru și film.

S-a născut la 27 februarie 1940 la Sângera Veche, jud. Bălți (azi orașul Sângerei). A decedat la 3 septembrie 2015 la Chișinău.

Face parte dintr-o dinastie de muzicieni. Este fratele mai mare al celor doi dirijori renumiți: Dumitru și Vasile Goia, Artiști ai Poporului.

După absolvirea Școlii de Muzică din Chișinău, unde a studiat fagotul cu Dionisie Roșca, urmează Conservatorul de Stat „Gavriil Musicescu” din Chișinău (1959), actualmente Academia de Muzică, Teatru și Arte Plas-

tice. Continuă să studieze fagotul la Conservatorul „Antonina Nejdanova” din Odesa (1960-1964) cu P. Popolzin.

A activat în calitate de fagotist la Opera „N. Lisenko” din Harkov (1964-1965) și în Orchestra Simfonică din Iaroslavl (1965-1972). Revenit în Moldova, a lucrat în calitate de dirijor al Orchestrei Teatrului Muzical-Dramatic „Vasile Alecsandri” din Bălți (1972-1976, 1978). Profesor de fagot la Școala de Muzică din Bălți (1976-1977). Prim-dirijor al Orchestrei Simfonice și de Estradă a Radioteleviziunii din Chișinău (1979-1994). Conferențiar la Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice (din 1989 până la deces). Din 1995 a fost dirijor al Orchestrei Prezidențiale a Republicii Moldova.

În calitate de profesor, are mai mulți discipoli: Alex Calancea, Mihai Agafița, Petru Haruța, Dorel Burlacu, Leonid Gorceac etc.

A pus bazele Orchestrei Teatrului „Vasile Alecsandri” din Bălți. La Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice a înființat Orchestra Big Band Jazz.

Este Maestru în Artă (1997).

*A se vedea și articolul din „Calendar Național 2010”. – Chișinău, 2009. – P. 71.*

### **Bibliografie selectivă:**

**Berezovicova, Tatiana.** Organologia : Ghid pentru studenții de la Specialitatea instrumente de estradă și jazz / Tatiana Berezovicova, Pavel Goia. – Chișinău : Academia de Muzică, Teatru și Arte plastice, 2005. – 36 p.

**Buzilă, Serafim.** Goia Pavel / Serafim Buzilă // Buzilă, Serafim. Enciclopedia interpreților din Moldova. – Chișinău : Arc, 1999. – P. 215-216.

Goia Pavel // Sângerei : Oameni, istorie, spiritualitate / Anatol Eremia, Vitalie Ciobanu, Alexandru Furtună [et al.] ; coordonator și redactor științific : Gheorghe Duca, Ion Hadârcă ; Academia de Științe a Moldovei [et al.]. – Chișinău : Institutul de Studii Enciclopedice, 2012. – P. 91.

**Roibu, Nicolae.** Dirijorii de la Sângerei : [dinastia de dirijori, frații Pavel, Dumitru și Vasile Goia] / Nicolae Roibu // Tim-pul. – 2011. – 22 iul. – P. 21.

**Tcacenco, Victoria.** Ecourile Festivalului Jayy Weekend 2000 / Victoria Tcacenco // Literatura și arta. – 2000. – 12 oct. – P. 6.

**Traianus.** Spirit ales : Pavel Goia - 65 / Traianus. // Literatura și arta. – 2005. – 3 mar. – P. 5.

N.-M. Ș.



## Martie

CALENDAR NAȚIONAL

MARTIE

2020

Duminică	1
Luni	2
Marți	3
Miercuri	4
Joi	5
Vineri	6
Sâmbătă	7
Duminică	8
Luni	9
Marți	10
Miercuri	11
Joi	12
Vineri	13
Sâmbătă	14
Duminică	15
Luni	16
Marți	17
Miercuri	18
Joi	19
Vineri	20
Sâmbătă	21
Duminică	22
Luni	23
Marți	24
Miercuri	25
Joi	26
Vineri	27
Sâmbătă	28
Duminică	29
Luni	30
Marți	31

**180** de ani de la nașterea lui **Dimitrie Crăciunescu**, publicist basarabean, membru al Societății „Junimea” (1 martie 1840 – 13 martie 1908). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 75.*

**100** de ani de la nașterea lui **Efrem Șulman**, istoric, doctor în științe istorice, conferențiar universitar (1 martie 1920 – 22 mai 2006).

**60** de ani de la stingerea din viață a **Floricăi Cristoforeanu**, cântăreață română de operă, operetă și lied (16 mai 1886 – 1 martie 1960).

**90** de ani de la nașterea lui **Gheorghe Siminel**, actor de teatru și regizor (2 martie 1930 – 9 ianuarie 1989). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 77.*

**70** de ani de la nașterea lui **Tudor Lupașcu**, chimist, doctor habilitat în științe chimice, profesor, cercetător, inventator, membru titular al Academiei de Științe a Moldovei (2 martie 1950). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 77-78.*

**80** de ani de la nașterea **Sandei Golopenția-Eretescu**, lingvist, filolog, eseist, profesor universitar român, stabilită în SUA (2 martie 1940). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 78-79.*

**80** de ani de la stingerea din viață a lui **Sergiu Niță**, jurist, militant pentru cauza națională, membru în Sfatul Țării (1883 – 3 martie 1940). *A se vedea și art. din CN 2008, p. 457.*

**145** de ani de la nașterea **Elenei Densușianu-Pușcariu**, medic oftalmolog, prima femeie profesor universitar în domeniul medical din România și prima femeie oftalmolog din lume, una dintre marile personalități ale medicinei românești (3 martie 1875 – 1966).

**125** de ani de la nașterea lui **Ragnar Frisch**, economist și

profesor universitar norvegian, unul dintre fondatorii disciplinei econometrice, laureat al Premiului Nobel pentru Economie (3 martie 1895 – 31 ianuarie 1973).

**175** de ani de la nașterea lui **Georg Ferdinand Ludwig Philipp Cantor**, matematician german; a creat teoria mulțimilor, care a devenit o teorie fundamentală a matematicii (3 martie 1845 – 6 ianuarie 1918). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 81-82.*

**125** de ani de la nașterea lui **Ștefan Bârsănescu**, pedagog, eseist și profesor român, membru corespondent al Academiei Române (4 martie 1895 – 7 noiembrie 1984). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 123.*

**80** de ani de la nașterea lui **Victor Ladaniuc**, jurnalist, publicist și poet (5 martie 1940 – 7 octombrie 2018). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 82-83.*

**65** de ani de la nașterea lui **Dumitru Furnica**, balerin, dansator în Ansamblurile „Fluieraș” și „Joc”, pedagog (5 martie 1955).

**110** ani de la nașterea lui **Iustin Moiescu**, ierarh, teolog și profesor român, a fost al patrulea patriarh al Bisericii Ortodoxe Române (1977-1986) (5 martie 1910 – 31 iulie 1986).

**100** de ani de la nașterea lui **Radu Stanca**, poet, dramaturg, eseist, actor, pedagog și regizor român de teatru (5 martie 1920 – 26 decembrie 1962).

**60** de ani de la nașterea lui **Valeriu Șușnea**, pictor, doctor în arte plastice și decorative, realizator de emisiuni culturale la radio și televiziune, muzeograf și pedagog român (6 martie 1960).

**545** de ani de la nașterea lui **Michelangelo (Buonarroti Michelangelo)**, pictor, sculptor, arhitect, inginer militar și

poet italian, titan al Renașterii (6 martie 1475 – 18 februarie 1564). *A se vedea și art. din CN 2004, p. 68-70.*

**150** de ani de la nașterea lui **Oscar Straus**, compozitor de operete, cântece de film, de cabaret, muzică de cameră, orchestrală, corale, dirijor orchestral vienez (6 martie 1870 – 11 ianuarie 1954).

**235** de ani de la nașterea lui **Alessandro Francesco Tommaso Manzoni**, scriitor, dramaturg și critic literar italian, promotor al liricii romantice și teoretician al romantismului italian (7 martie 1785 – 22 mai 1873).

**90** de ani de la nașterea lui **Wladimir Paskievici**, fizician, doctor în fizică, specialist în fizica atomică și energie nucleară, cercetător și profesor român, de etnie polonez, stabilit în Canada (7 martie 1930).

**140** de ani de la nașterea lui **Teodor Neaga**, profesor, membru în Sfatul Țării (8 martie 1880 – 20 mai 1943). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 73; CN 2013, p. 146.*

**75** de ani de la nașterea **Eugeniei Ciorchină-Balan**, medic internist și fizioterapeut (8 martie 1945).

**70** de ani de la nașterea **Tatianeii Nicolaescu**, istoric, cercetător științific, a fost director al Casei-Muzeu „A.S. Pușkin” (8 martie 1950).

**80** de ani de la stingerea din viață a lui **Mihail A. Bulgakov**, prozator, publicist și dramaturg rus, de origine ucraineană (14 mai 1891 – 10 martie 1940). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 124-125.*

**90** de ani de la nașterea lui **Ion Șpac**, filolog, bibliolog, publicist, cercetător științific, fondator al bibliografiei literare din Republica Moldova (11 martie 1930 – 6 mai 2018). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 126-128.*

**100** de ani de la nașterea lui **Nicolaas Bloembergen**, fizician, profesor, cercetător științific american de origine olandeză,

a studiat rezonanța magnetică nucleară, laureat al Premiului Nobel pentru Fizică (11 martie 1920 – 5 septembrie 2017).

**70** de ani de la stingerea din viață a lui **Ludwig Heinrich Mann**, romancier german (27 martie 1871 – 11 martie 1950). *A se vedea și art. din CN 2001, p. 69-70.*

**150** de ani de la nașterea lui **Louis Jean-Baptiste Alphonse Bachelier**, matematician francez, este considerat unul dintre pionierii matematicii financiare (11 martie 1870 – 28 martie 1946).

**80** de ani de la nașterea lui **Spiru Haret**, actor de teatru (12 martie 1940 – 24 septembrie 1999). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 86.*

**70** de ani de la nașterea lui **Nicolae Covaliov**, cântăreț de operă (bas) (12 martie 1950).

**80** de ani de la nașterea lui **Virgil P. Nemoianu**, critic literar și teoretician, filosof al culturii, gânditor politic, prozator, traducător, profesor universitar american de origine română (12 martie 1940). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 128-130.*

**85** de ani de la nașterea lui **Liviu Damian**, poet, publicist, eseist și traducător (13 martie 1935 – 20 iulie 1986). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 76-78; CN 2010, p. 88-87.*

**80** de ani de la nașterea lui **Dumitru Todoroi**, specialist în informatică, doctor habilitat în informatică și profesor universitar (13 martie 1940). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 132-133.*

**120** de ani de la nașterea lui **Petre P. Panaitescu**, filolog, istoric literar, doctor în litere, conferențiar universitar român, membru corespondent al Academiei Române (13 martie 1900 – 14 noiembrie 1967). *A se vedea și art. din CN 2000, p. 96-98; CN 2017, p. 379-380.*

**90** de ani de la nașterea lui **Chiril Covalgi** (Kirill Kovaldgi), poet, prozator, critic literar și traducător, de limbă rusă (14 martie 1930 – 10 aprilie 2017).

*A se vedea și art. din CN 2010, p. 87-89.*

**75** de ani de la nașterea **Dianei Barcaru**, actriță de teatru (14 martie 1945 – 20 iunie 1990). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 133-134.*

**100** de ani de la nașterea lui **Sorin Sonea**, medic, doctor în medicină, microbiolog, profesor emerit și cercetător științific român, stabilit în Montreal, director al Departamentului de microbiologie și imunologie al Universității din Montreal, membru al Academiei de Științe din Canada (14 martie 1920 – 8 ianuarie 2017).

**200** de ani de la nașterea lui **Victor Emanuel II al Italiei** (Vittorio Emanuele II), primul rege al Italiei Unite (14 martie 1820 – 9 ianuarie 1878).

**170** de ani de la nașterea lui **Tomáš Garrigue Masaryk** (cunoscut și sub numele de **Thomas Masaryk**), filosof, sociolog și om politic cehoslovac; a militat pentru independența Cehoslovaciei în timpul Primului Război Mondial și a devenit fondatorul și primul președinte al Cehoslovaciei (7 martie 1850 – 14 septembrie 1937). *A se vedea și art. din CN 2007, p. 282-283.*

**170** de ani de la nașterea **Olgăi Catargi**, filantrop, promotoare a culturii naționale în Basarabia (15 martie 1850 – 4 septembrie 1916). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 89-90.*

**75** de ani de la nașterea lui **Ion Krasnopolski**, clarinetist, aranjor și profesor (15 martie 1945). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 82-83.*

**60** de ani de la nașterea lui **Nicolae Enciu**, istoric, doctor habilitat în științe istorice, profesor universitar (15 martie 1960). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 139-140.*

**65** de ani de la nașterea **Elenei Harconiță**, specialist în domeniul biblioteconomiei și științelor informării, manager, Om Emerit al Republicii Moldova (15 martie 1955). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 79-81; CN*

2015, p. 136-138.

**190** de ani de la nașterea lui **Paul Johann Ludwig von Heyse**, scriitor german, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură (15 martie 1830 – 2 martie 1914).

**85** de ani de la nașterea lui **Serafim Saka**, romancier, dramaturg, publicist și scenarist de film (16 martie 1935 – 20 mai 2011). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 83-85; CN 2015, p. 140-142.*

**80** de ani de la stingerea din viață a lui **Selma Ottilia Lovisa Lagerlöf**, scriitoare suedeză, prima femeie Laureată a Premiului Nobel pentru Literatură (1909) și prima femeie membră a Academiei Suedeze (1914) (20 noiembrie 1858 – 16 martie 1940). *A se vedea și art. din CN 2008, p. 393.*

**60** de ani de la nașterea **Nadejdei Doboș**, biolog, cercetător și inventator (17 martie 1960).

**60** de ani de la nașterea lui **Sergiu Bădrăgan**, pictor și pedagog (18 martie 1960).

**70** de ani de la nașterea lui **Constantin Spănu**, medic virusolog-imunolog, doctor habilitat în medicină, profesor universitar, inventator (19 martie 1950). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 90-91.*

**130** de ani de la nașterea lui **Constantin I. Demetrescu**, jurist, pedagog, editor al ziarului „Frăția românească” (19 martie 1890 – ?).

**125** de ani de la nașterea lui **Ion Barbu (Dan Barbilian)**, matematician și poet, reprezentant al modernismului literar românesc (19 martie 1895 – 11 august 1961). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 85-86.*

**120** de ani de la nașterea lui **Frédéric Joliot-Curie**, chimist, fizician și cercetător științific francez, laureat al Premiului Nobel pentru Chimie, împreună cu Irène Joliot-Curie (19 martie 1900 – 14 august 1958). *A se vedea și art. din CN 2008, p. 264-265.*

**70** de ani de la stingerea din viață a lui **Alexandru Vaida-**

**Voevod**, om politic, medic, publicist român (27 februarie 1872 – 19 martie 1950). *A se vedea și art. din CN 2007, p. 88-89.*

**90** de ani de la stingerea din viață a **Liubei Dimitriu**, poetă (1 ianuarie 1901 – 20 martie 1930). *A se vedea și art. din CN 2000, p. 101-102; CN 2001, p. 10.*

**190** de ani de la nașterea lui **Atanasie Marian Marienescu**, folclorist, etnograf, scriitor, istoric, doctor în drept, membru titular al Academiei Române (20 martie 1830 – 20 ianuarie 1914). *A se vedea și art. din CN 2014, p. 47.*

**80** de ani de la nașterea lui **Mihai Ispirescu**, dramaturg, prozator, director artistic al Teatrului Național din București (20 martie 1940).

**250** de ani de la nașterea lui **Johann Christian Friedrich Hölderlin**, poet și traducător german, unul din principalii reprezentanți ai romantismului în literatura europeană (20 martie 1770 – 7 iunie 1843).

**60** de ani de la nașterea lui **Victor Șalaru**, biolog, doctor habilitat în biologie, profesor universitar (21 martie 1960). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 145-147.*

**140** de ani de la nașterea lui **Hans Hofmann**, pictor abstract expresionist american, născut în Germania (21 martie 1880 – 17 februarie 1966).

**75** de ani de la nașterea **Olgăi Simac**, filolog, doctor în filologie, conferențiar universitar (22 martie 1945).

**75** de ani de la fondarea **Colegiului de Muzică „Ștefan Neaga”** din Chișinău (22 martie 1945).

**70** de ani de la nașterea lui **Petru Cojuhari**, matematician, doctor habilitat în științe fizico-matematice (22 martie 1950). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 92.*

**65** de ani de la nașterea lui **Ion Tighineanu**, fizician, profesor universitar, doctor habilitat în științe fizico-matematice, membru titular (și președinte) al

Academiei de Științe a Moldovei (22 martie 1955). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 92-93.*

**140** de ani de la nașterea lui **George-Valentin Bibescu**, aviator, promotor și organizator al aviației române, fondator și comandant al Școlii de Pilotaj de la Cotroceni, cofondator și președinte al Federației Aeronautice Internaționale (22 martie 1880 – 2 iulie 1941).

**70** de ani de la nașterea lui **Goran Bregović**, muzician din Bosnia și Herzegovina, unul dintre cei mai recunoscuți compozitori moderni din Balcani (22 martie 1950).

**110** de ani de la nașterea lui **Akira Kurosawa**, regizor, producător și scenarist japonez, considerat unul dintre cei mai de valoare artiști din țara sa și printre numele mari ale cinematografului universale (23 martie 1910 – 6 septembrie 1998).

**175** de ani de la nașterea lui **Ettore Ferrari**, sculptor italian, unul din protagoniștii mișcării de renaștere artistică după actul de unificare a Italiei (25 martie 1845 – 19 august 1929).

**170** de ani de la nașterea lui **Edward Bellamy**, autor american (cunoscut pentru romanul „Looking Backward”, a cărui acțiune se desfășoară în anul 2000; a fost a treia cea mai bine vândută carte din SUA în secolul al XIX-lea după „Coliba unchiului Tom” și „Ben-Hur”) (26 martie 1850 – 22 mai 1898).

**100** de ani de la nașterea lui **Victor Pimsner**, aviator, profesor universitar, organizator al învățământului superior ingineresc de aviație, doctor docent în științe tehnice și cercetător științific român, originar din Basarabia (26 martie 1920 – 20 decembrie 2000).

**140** de ani de la nașterea **Lidiei Arionescu-Baillayre**, pictoriță (27 martie 1880 – 1923). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 90.*

**100** de ani de la nașterea lui **Nicolae N. Constantinescu**, economist, doctor în științe economice și profesor universitar român, doctor honoris causa

al universităților din Chișinău, Oradea, Sibiu, Craiova, membru titular al Academiei Române (27 martie 1920 – 14 decembrie 2000).

175 de ani de la nașterea lui **Wilhelm Conrad Röntgen**, fizician german, Laureat al Premiului Nobel pentru Fizică (27 martie 1845 – 10 februarie 1923).

80 de ani de la nașterea **Elvirei Kern**, balerină și pedagog

(28 martie 1940).

70 de ani de la nașterea **Silviei Elenei Sandu**, pictor și grafician (29 martie 1950).

140 de ani de la nașterea lui **Mihail Coteanu**, medic, doctor în medicină și chirurgie, pedagog (30 martie 1880 – ?).

125 de ani de la nașterea lui **Gheorghe Stoicov**, cântăreț de operă (bas-bariton), pedagog (30 martie 1895 – 28 august

1981).

120 de ani de la nașterea lui **Ipatie Sorocean**, chirurg, pedagog, doctor în științe medicale, întemeietor și primul rector al Institutului de Medicină din Chișinău (31 martie 1900 – 15 februarie 1964). *A se vedea și art. din CN 2014, p. 81-82.*

70 de ani de la nașterea lui **Ilie Cojocaru**, pictor și pedagog (31 martie 1950). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 94.*



**Sanda  
GOLOPENȚIA-  
ERETESCU  
1940**

Lingvist, filolog, eseist, memorialist, profesor universitar de origine română, stabilită în SUA.

S-a născut la 2 martie 1940 la București, în familia sociologului Anton Golopenția și a Ștefaniei Cristescu, folcloristă, autoare de manuale școlare.

A absolvit Liceul „Gheorghe Lazăr” din București (1956). Între 1956-1961 studiază la Facultatea de Filologie din cadrul Universității din București. S-a specializat în lingvistică, sub îndrumarea profesorilor Alexandru Rosetti, Iorgu Iordan și Ion Coteanu. La aceeași Universitate își ia doctoratul în filologie, cu teza „Sintaxa transformățională a limbii române” (1969).

Activează, pe rând, ca bibliotecar, apoi documentarist la Institutul de Folclor, iar între 1963 și 1980 a lucrat la Centrul de Cercetări Etnologice și Dialectale al Academiei Române, fiind, între timp, și lector asociat la Facultatea de Filologie a Universității București.

Stabilită în SUA (1980), din 1981 activează la „Brown University” din Providence,

Rhode Island, Departamentul de studii franceze, unde a predat cursuri de pragmatică literară, teatru francez, cultura franceză a secolului XX, istoria limbii franceze, în calitate de profesor invitat (1981-1982), profesor asistent (1982-1987), profesor asociat (1987), profesor titular (1990), apoi profesor emerit (2010).

A predat și cursuri de italiană la „Cornell University” (Ithaca, New York), cursuri de semiotică și literatură la „Vanderbilt University” (Nashville, Tennessee).

Devine unul dintre membrii marcanți ai diasporei intelectuale românești. Împreună cu soțul, Constantin Eretescu, a redactat ediția americană a revistei exilului românesc „Lupta”. Colaborează cu eseuri radiofonice la „Vocea Americii”, „Europa Liberă” și BBC, unele texte fiind publicate ulterior și în volume.

Chiar și după emigrarea în SUA, a rămas o prezență activă a vieții culturale și științifice românești. S-a afirmat prin cercetări în domeniile de vârf ale lingvisticii și etnologiei românești.

A semnat lucrări de antropolingvistică și pragmatică literară (având ca subiect de analiză poezia populară românească, romane și piese de teatru franceze din secolul al XX-lea), semiotica culturală și eseuri literare despre exil (editate în SUA, România, Franța, Spania), inclusiv: „Mitul pagubei” (1986), „Les voies de la pragmatique” (1988), „Voir les didascalies” (1994), „Cartea plecării” (1995), „Ame-

rica America” (1996), „Les propos spectacle: Études de pragmatique theatrale” (1996), „Desire Machines: A Romanian Love-Charms Database” (1998), „Vămile grave” (1999), „Intermemoria. Studii de pragmatică și antropologie” (2001), „Chemarea mâinilor negative” (2002), „Hacia una nueva definición de las didascalias” (2004), „Learn to Sing, My Mother Said. Songs of the Women of Breb” (2004), „Hacia una nueva Definición de las Didascalías” (2004), „Limba descântecelor românești” (2007) ș. a.

Este autoarea volumei de memorii: „Emigranții Carter” (2008), „Viata noastră cea de toate zilele” (2009), „Arhipelagul gustian. Contribuții la istoria Școlii Sociologice de la București” (2016), „Bulevardele vieții” (2018).

A publicat peste 250 de studii și eseuri în ediții lingvistice și academice românești („Studii și cercetări de lingvistică”; „Limba română”; „Analele Universitatii din București” etc.), precum și în publicații din SUA, Franța, Italia, Belgia, Portugalia, Spania, Africa de Sud și Mexic.

În cercetările și lucrările sale, Basarabia și Maramureșul ocupă un loc special.

S-a ocupat de restituirea patrimoniului științific românesc al tatălui său, Anton Golopenția, sociolog din „școala Gusti”, decedat în 1951 la închisoarea de la Jilava, editându-i trei volume de „Opere complete” (2002-2018), „Rapsodia epistolară” (4 vol., 2004-2014), „Româ-

nii de la Est de Bug” (2 vol., 2006), „Îndreptar pentru tineret” (2015). Sub titlul „Ultima carte” (2001), a publicat declarațiile în anchetă ale lui Anton Golopenția aflate în Arhivele S.R.I. De asemenea, a publicat și volumele semnate cu numele mamei sale, Ștefania Cristescu: „Descântece din Cornova – Basarabia” (1984; ed. a 2-a rev., 2003), „Gospodăria în credințele și riturile magice ale femeilor din Draguș” (2002) și „Sporul vieții. Jurnal, studii și corespondență” (2009). A evocat povestea tragică a persecuțiilor politice suferite de părinții săi în perioada comunistă, în volumul intitulat „Viața noastră cea de toate zilele” (2009).

Titluri asociative: membru (1971-1972, 1974-1978) și vice-președinte (1978 - 1979) al Societății de Lingvistică din România, al „Romanian Group for Semiotics” (1976-1979), membru al „International Association for Semiotics Studies” (1979 - 1984), membru al LSA (1969-1970; 1980-1983), membru al MLA (1981), membru de onoare al Academiei Româno-Americane de Științe și Arte (1981), membru al „Association des Amis de Pontigny-Cerisy” (1985), membru-președinte al „Romanian Studies Discussion Group” și președinte al „Romanian Studies Association of America” (1990-1991), membru al „The Southern Comparative Literature Association” (1992), membru al AAASS (din 1992), membru al „LiterArt XXI – Voices Across Nations. International Association of Romanian Writers and Artists” (1996),

membru al „Société de linguistique romane” (1998), al „Association of the Romanian Writers” (1999) ș. a.

Este doctor honoris causa al Universității de Nord (Baia Mare, 2007), al Universității de Vest din Timișoara (2015) și al Universității „Apollonia” din Iași (2016) și cetățean de onoare al comunei Cornova (Ungheni) (2011).

Premii și distincții: Premiul Societății de Lingvistică din București (1966), Diploma „Dimitrie Gusti” (1995), Diploma Institutului de Lingvistică „Iorgu Iordan-A. Rosetti” (1999), Premiul Fundației Culturale Române (2000), Premiul Fundației „Gheorghe Ursu” și Premiul Fundației Copy.Ro (2002), Diploma „Meritul Academic” a Academiei Române (2008) etc.

*A se vedea și articolul din „Calendar Național 2010”. – Chișinău, 2009. – P. 78-80.*

#### Bibliografie selectivă:

**Golopenția, Sanda.** Adusul pe sus. Descântatul de dragoste / Sanda Golopenția. – București : Editura Enciclopedică, 2018. – 264 p.

**Golopenția-Eretescu, Sanda.** America. America: Eseuri / Sanda Golopenția-Eretescu. – București : Ed. Fundației Culturale Române, 1996. – 205 p.

**Golopenția, Sanda.** Arhipelagul gustian. Contributii la istoria Școlii Sociologice de la București / Sanda Golopenția. – București : Editura Enciclopedică, 2016. – 592 p.

**Golopenția, Sanda.** Bulevardul vieții [memorii] / Sanda Golopenția. – [București] : Editura Spandugino, 2018. – 864 p. – (Colecția „Distinguo”).

**\*\*Golopenția-Eretescu, Sanda.** Cartea plecării / Sanda Go-

lopenția-Eretescu. – București : Univers, 1995. – 240 p. – (Scriitori români în exil).

**Golopenția-Eretescu, Sanda.** Chemarea mâinilor negative : [scenarii de film] / Sanda Golopenția-Eretescu. – București : Cartea Românească, 2002. – 224 p.

**Golopenția, Sanda.** Constantin Brăiloiu sau despre globalizarea etnomuzicologiei / Sanda Golopenția. – București : Spandugino, 2016. – 254 p., : fot.

**Golopenția-Eretescu, Sanda.** Desire Machines: A romanian love charms database / Sanda Golopenția-Eretescu. – București : Ed. Fundației Culturale Române, 1998. – 308 p. – (Antropologie culturală).

**\*\*Golopenția-Eretescu, Sanda.** Emigrantii Carter / Sanda Golopenția-Eretescu. – București : Paideia, 2008. – 395 p.

**\*\*Golopenția-Eretescu, Sanda.** Intermemoria: Studii de pragmatică și antropologie / Sanda Golopenția-Eretescu. – Cluj-Napoca : Dacia, 2001. – 160 p. – (Col. Alternative).

**\*\*Golopenția, Sanda.** Limba descântecelor românești / Sanda Golopenția. – București : Ed. Acad. Române, 2007. – 238 p.

**Golopenția, Sanda.** Mitul pagubei / Sanda Golopenția. – Providence : Hiatus, 1986. – 158 p.

**Golopenția, Sanda.** Româna globală / Sanda Golopenția. – [S. l.] : Fundația Culturală „Secolul 21”, 2009. – 160 p.

**Golopenția, Sanda.** Viața noastră cea de toate zilele / Sanda Golopenția. – București : Editura Curtea Veche, 2009. – 424 p.

**\*\*Golopenția-Eretescu, Sanda.** Vămile grave / Sanda Golopenția-Eretescu. – București : Univers, 1999. – (Col. „Recuperări”). – 232 p.

**Vasiliu, Emanuel.** Sintaxa transformățională a limbii române / Emanuel Vasiliu, Sanda Golopenția-Eretescu. – București : Ed. Acad. Române, 1969. – 329 p.

\*\*\*

**Golopenția, Anton.** Opere complete / Anton Golopenția ; ediție alcătuită și adnotată de prof. dr. Sanda Golopenția ; studiu introductiv de Ștefan Costea. – București : Editura Enciclopedică, 2002-2018,

Vol. 1. Sociologie. – 2002. – 683 p.

Vol. 2. Statistică, demografie și geopolitică. – 2002. – 676 p.

\*\*Vol. 3. Literatură, estetică și filosofie. – București: Editura Enciclopedică ; Univers enciclopedic, 2018. – 806 p.

\*\***Golopenția, Anton.** Ceasul misiunilor reale : scrisori către Petru Comarnescu, Ștefania Cristescu (Golopenția), Dimitrie Gusti, Sabin Manuilă, Iacob Mihăilă, H.H. Stahl și Tudor Vianu / Anton Golopenția. – București : Editura Fundației Culturale Române, 1999. – 344 p.

\*\***Golopenția, Anton.** Românii de la est de Bug : În 2 vol. / Anton Golopenția ; vol. editat, cu introd., note și coment. de prof. dr. Sanda Golopenția. – București : Univers Enciclopedic, 2006,

Vol. 1. – LXXXV, 616 p. : tab., fot.

Vol. 2. – 926 p.

\*\*\*

**Golopenția, Sanda.** Anton Golopenția. Mărturii și Video cu fiica sa, Sanda Golopenția [Resursă electronică] // <http://www.marturisorii.ro/2017/09/09/marele-sociolog-anton-golopenția-unul-dintre-primii-martiri-desemnati-membri-post-mortem-ai-academiei-romane-9-septembrie-marturii-si-video-cu-fiica-sa-sanda-golopenția> (accesat : 15.08.2019).

**Golopenția, Sanda.** Anton Golopenția și Cornova / Sanda Golopenția // Analele Universității de Vest din Timișoara. Seria științe filologice. Vol. XLIX. – 2011. – P. 9-30 ; [Resursă electronică]. – URL : <http://www.diacronia.ro/ro/indexing/details/A6467/pdf> (accesat : 15.08.2019).

**Golopenția, Sanda.** Vizitele în România îmi dau putere cu adevărat / Sanda Golopenția : [interviu] / Sanda Golopenția ; [a intervievat] Corina Pavel // Formula AS. – 2015. – Nr 1174 ; [Resursă electronică]. – URL : <http://www.formula-as.ro/2015/1174/lumea-romaneasca-24/sanda-golopenția-vizitele-in-romania-imi-dau-putere-cu-adevarat-19430> (accesat : 15.08.2019).

\*\*\*

**Bacalu, Lucia.** Satul Cornova mai are un cetățean de onoare de o valoare incontestabilă: [Sanda Golopenția, prof. la Universitatea Brown (Providence, Rhode Island, SUA)] / Lucia Bacalu // Expresul de Ungheni. – 2011. – 14 oct. – P. 4.

Întâlnire cu Sanda Golopenția-Eretescu și Constantin Eretescu, la Cafeneaua critică [Resursă electronică] // <http://www.agentiadecarte.ro/2015/06/intalnire-cu-sanda-golopenția-eretescu-si-constantin-eretescu-la-cafeneaua-critică> (accesat : 15.08.2019).

Sanda Golopenția [Resursă electronică] // <https://jurnalul.antena3.ro/calendar/astazi-e-ziua-ta-sanda-golopenția-685540.html> (accesat : 15.08.2019).

Sanda Golopenția. Curriculum vitae [Resursă electronică] // [https://vivo.brown.edu/docs/s/sgolopen\\_cv.pdf?dt=071018112](https://vivo.brown.edu/docs/s/sgolopen_cv.pdf?dt=071018112) (accesat : 15.08.2019).

Sanda Golopenția-Eretescu, profesor emerit [Resursă electronică] // <https://www.uvt.ro/files/5249a08cf37d216fba59e12808f2a9dfe41bf222/> (accesat : 15.08.2019).

Sanda Golopenția și Constantin Eretescu la Chișinău [Resursă electronică] // <https://radiochisinau.md/sanda-golopenția-si-constantin-eretescu-la-chisinau-666.html> (accesat : 15.08.2019).

V. M.



**Tudor LUPAȘCU**  
1950

Chimist, doctor habilitat în științe chimice, profesor-cercetător.

S-a născut la 2 martie 1950 în Flămânzeni, raionul Sângerei. După absolvirea școlii medii din Coșcodeni în anul 1967, a fost înmatriculat la studii la Facultatea de Chimie a Universității de Stat din Moldova. În perioada anilor 1974-1977 își continuă studiile de doctorat, specialitatea chimia coloidală, la Institutul de Chimie Coloidală și Chimie a Apei al Academiei Naționale de Științe din Ucraina.

Își începe cariera profesională la Institutul de Chimie al Academiei de Științe din Moldova, în calitate de laborant (1971-1972), apoi inginer-chimist (1977-1979), cercetător științific, cercetător științific superior, cercetător științific coordonator (1987-1990), șef al Laboratorului chimie ecologică (1990-2002), vicedirector științific (1995-2001), director al aceleiași instituții (2002-2018).

Însușind bazele teoretice și metodele contemporane ale chimiei coloidale, scrie prima lucrare științifică „Адсорбция прямых красителей на ацетиленовой саже из водных растворов при

равновесной концентрации меньше ККМ”, publicată în revista „Коллоидный журнал” (1978). În anul 1981 obține titlul științific de doctor în științe chimice, susținând teza cu tema „Elaborarea teoriei și tehnologiei purificării prin absorbție a apelor reziduale de coloranți în industria textilă”, la specialitatea chimie coloidală.

Cercetările efectuate în domeniul tehnologiilor obținerii absorbantilor de carbon stau la baza elaborării și susținerii tezei cu tema „Studii fizico-chimice ale cărbunilor activi obținuți din materie primă vegetală și utilizarea lor” pentru titlul de doctor habilitat în chimie, la specialitățile chimie fizică și protecția mediului înconjurător și folosirea rațională a resurselor naturale (2000). Teza pune în circulație noi tehnologii de obținere a cărbunilor activi din sămburi de fructe, semințe de struguri, coji de nucă prin activare fizică, chimică și mixtă.

Domeniile de cercetare științifică: procese chimice, fizico-chimice și mecanisme de sorbție a substanțelor toxice pe suporturi solide; protecția mediului ambiant și folosirea rațională a resurselor naturale; tehnologii de obținere a cărbunilor activi din materii prime vegetale; chimia suprafeței cărbunilor activi oxidați și crearea pe baza lor a catalizatorilor cu proprietăți selective de oxidare a poluanților; chimia materialelor de construcție; tehnologii de potabilizare a apelor de suprafață, subterane și de epurare a apelor uzuale; crearea preparatelor

medicamentoase pe bază de cărbuni activi; valorificarea integrală a produselor secundare din industria vinicolă și obținerea preparatelor biologice active pentru medicină și agricultură.

Studiind proprietățile fizico-chimice și mecanice ale materialelor de construcție obținute în baza materiei prime locale, a elaborat, brevetat și implementat noi compoziții pentru tencuirea suprafețelor interioare și exterioare ale clădirilor.

La recomandarea lui Tudor Lupașcu, a fost elaborată concepția de scindare oxidativă a polimerilor naturali și de formare a compușilor biologici activi, fiind evidențiate grupele funcționale și principiile de funcționare ale substanței biologice active enoxil. În baza enoxilului au fost elaborate și brevetate noi produse farmaceutice, care manifestă efecte curative în cazul bacteriozelor și micozelor umane, în procesul de regenerare a plăgilor termice, fizice și chimice, în tratamentul plăgilor postoperatorii și leziunilor postradiante la pacienții oncologici, precum și în tratamentul leziunilor traumatiche ale țesuturilor moi și afecțiunilor inflamatorii ale regiunii maxilo-faciale la copii.

A publicat peste 800 de lucrări științifice, inclusiv 6 monografii, 68 de invenții și rapoarte la 91 de forumuri științifice din țară și de peste hotare.

Participă activ la pregătirea cadrelor de înaltă calificare. Cu începere din 1997, ține cursuri speciale la Facultatea de Chimie și Tehnologie Chimică a Universității de

Stat din Moldova. Sub conducerea sa, au fost susținute 3 teze de doctor habilitat și 8 teze de doctor în chimie.

Este membru al Comisiei de experți în chimie a CNAA (2001-2005) și al Comisiei de atestare a CNAA (2006-2008), membru al Consiliului științific pe probleme de adsorbție și cromatografie al Academiei de Științe din Rusia (2000), membru al Asambleii AȘM (2004), copreședinte și membru al comitetelor de organizare a mai multor conferințe științifice internaționale de la Chișinău, București, Moscova, Kiev, Odesa, Lvov, Riga etc. A obținut, prin concurs, 27 de proiecte internaționale și 12 proiecte naționale, în calitate de conducător de echipă, care au fost realizate în colaborare cu savanți din România, SUA, Franța, Germania, Elveția, Spania, Norvegia, Austria, Anglia, Portugalia, Grecia, Polonia, Slovacia, Rusia, Ucraina, Belarus, Kazahstan.

Activitate editorială: membru al Colegiului științific al revistei „Mediul ambiant”, membru al Colegiului de redacție al revistei „Environmental engineering and management journal” (România), copreședinte al Colegiului redacțional al revistei „Chemistry journal of Moldova”.

Titluri științifice: doctor habilitat în științe chimice (2000); profesor-cercetător (2006), profesor de onoare al Universității Internaționale din Viena (2009).

Distincții: Premiul Președintelui Academiei de Științe din Moldova pentru tineret (1981); Premiul de Stat al



Republicii Moldova în domeniul științei, tehnicii și producției (1996); Premiul Președinților Academiiilor de Științe din Ucraina, Belarus și Moldova (1997); Premiul Prezidiului Academiei de Științe din Moldova (2000); Om Emerit al Republicii Moldova (2000); Medalia „60 de ani ai Academiei de Științe din Moldova” (2006); Medalia „În slujba Patriei” (2006); Ordinul „Leonardo da Vinci” (2009); Premiul Academiei de Științe a Moldovei (2009); Medalia de Aur OMPI „Inventator remarcabil” (2009); Ordinul „Gloria Muncii” (2010); cetățean de onoare al raionului Sângerei; Medalia „Dimitrie Cantemir” (2010); Ordinul „Aurel Vlaicu” (2011); Premiul Guvernului Republicii Moldova „Cel mai dotat inventator al anului” (2015); Savantul Anului 2016 pentru ciclul de lucrări „Procese de absorbție și substanțe biologice active pentru protecția mediului ambiant și a sănătății omului”; „Grand Prix” și Medalia de aur la Salonul Internațional de Inventică INVEST-INVENT din Iași (2016).

*A se vedea și articolul din „Calendar Național 2010”. – Chișinău, 2009. – P. 77-78.*

#### Bibliografie selectivă:

**Ciobanu, Mihai.** Adsorbantii carbonici / Mihai Ciobanu, Tudor Lupașcu. – Chișinău : [S. n.], 2018. – 88 p.

Culegere de scheme la anatomia omului = Сборник схем по анатомии человека = Collection of Schemes For Human Anatomy / Teodor Lupașcu, Mihail Tașnic, Eleonora Ștefărtă [et al.]. – Ed. a 6-a, rev. și compl. – Chișinău : [S. n.], 2019. – 268 p. : fig., tab.

Culegere de scheme la anatomia omului = Сборник схем по анатомии человека = Collection of Schemes For Human Anatomy / Ilie Catereniuc, Tudor Lupașcu, Mihail Tașnic [et al.]. – Ed. a 5-a, rev. și compl. – Chișinău : [S. n.], 2014. – 256 p. : il., sch.

Culegere de scheme la anatomia omului = Сборник схем по анатомии человека = Collection of schemes for human anatomy / Ilie Catereniuc, Tudor Lupașcu, Angela Babuci [et al.]. – Ed. a 4-a, rev. și compl. – Chișinău : Sirius, 2012. – 248 p. : il., sch.

Culegere de scheme la anatomia omului = Сборник схем по анатомии человека = Collection of Schemes For Human Anatomy / Ilie Catereniuc, Mihail Tașnic, Eleonora Ștefărtă [et al.]; red.: Tudor Lupașcu. – Ed. a 3-a, rev. și compl. – Chișinău : Sirius, 2010. – 176 p. : il.

Culegere de scheme la anatomia omului = Сборник схем по анатомии человека = Collection of schemes for human anatomy / Ilie Catereniuc, M. Ștefan, Tudor Lupașcu [et al.]. – Ed. a 2-a rev. și compl. – Chișinău : [S. n.], 2008. – 141 p. : il.

Enoxil - preparat ecologic pentru sănătatea omului : [Monografie] / Tudor Lupașcu, Gheorghe Duca, Valeriu Rudic [et al.]; Academia de Științe a Moldovei. – Chișinău : [S. n.], 2012. – 256 p.

Enoxilul - preparat ecologic pentru protecția plantelor : [monografie] / Tudor Lupașcu, Gheorghe Duca, Galina Lupașcu [et al.]; Academia de Științe a Moldovei. – Chișinău : [S. n.], 2010. – 134 p.

\*\*\*

Eficacitatea terapeutică a preparatului Enoxil 5%-soluție apoasă în dermatita alergică și în microsporia naturală la câine / S. Balanescu, Gh. Donica, T. Lupașcu [et al.] // Știința agricolă. – 2011. – Nr 1. – P. 78-82.

Elaborarea procedurii de ob-

ținere și studiul proprietăților fizico-chimice ale enoxilului / Tudor Lupașcu, Gheorghe Duca, Pavel Vlad [et al.] // Produse vinicole secundare. – Chișinău : [S. n.], 2011. – P. 173-178.

**Lupașcu, Tudor.** Chimia ecologică : soluții pentru mediul ambiant / Tudor Lupașcu, Maria Gonța // Akademos. – 2011 – Nr 1. – P. 16-18.

**Lupașcu, Tudor.** Obținerea preparatelor medicamentoase și agricole în baza substanței biologice active enoxil sintetizată din enotaninuri / Tudor Lupașcu, Gheorghe Duca // Produse vinicole secundare. – Chișinău, 2011. – P. 171-236.

Products derived from catalytic oxidation of methylene blue / T. Lupașcu, M. Ciobanu, O. Bogdevici [et al.] // Chemistry journal of Moldova. General, industrial and ecological chemistry. – 2011. – Vol. 6, Nr 1. – P. 77-80.

Study of springs water quality as sources of potable water and for irrigation in Rezina district / Maria Sandu, Elena Moșanu, Tudor Lupașcu // Chemistry journal of Moldova. General, industrial and ecological chemistry. – 2010. – Vol. 5, Nr 1. – P. 84-89.

Voltammetric behavior of some steels in aqueous solutions of HNO<sub>3</sub> / Gheorghe Nemțoi, Liliana Airinei, Tudor Lupașcu // Chemistry journal of Moldova. General, industrial and ecological chemistry. – 2011. – Vol. 6, Nr 1. – P. 45-51.

Voltammetric characterization of the behavior of biologically active compounds Enoxilin in various media / Gheorghe Nemțoi, Tudor Lupașcu, Alexandra Ciomaga [et al.] // Chemistry journal of Moldova. General, industrial and ecological chemistry. – 2011. – Vol. 6, Nr 1. – P. 62-68.

\*\*\*

\*\***Лупашку, Тудор.** Синтез, исследование пористой структуры, адсорбционных

свойств применение новых косточковых активных углей / Т. Лупашку, Р. Настас // Адсорбция, адсорбенты и адсорбционные процессы в нанопористых материалах. Москва, 2011. – P. 425-446.

\*\*\*

**Batir, Dumitru.** Tudor Lupașcu / Dumitru Batir // Batir, Dumitru. Neliniaștea memoriei : Evoluția chimiei în Moldova și avatarurile vieții. Sinteze. Portrete. Medalioane. Reflecții. – Chișinău : Tipografia AȘM, 2007. – P. 234-238.

**Dabija, Nicolae.** Un sufletist : [Tudor Lupașcu] // Literatura și arta. – 2015. – 26 febr. – P. 1.

**Duca, Gheorghe.** Popas aniversar : dr. habilitat Tudor Lupașcu la 60 de ani / Gheorghe Duca // Akademos. – 2010. – Nr 1. – P. 145.

**Duca, Gheorghe.** Savant și manager de prestigiu : Tudor Lupașcu la 65 de ani / Gheorghe Duca, Teodor Furdui, Valentina Ciochină // Literatura și arta. – 2015. – 26 febr. – P. 1.

**Duca, Gheorghe.** Tudor Lupașcu – a brilliant scientist and skilfull manager / Gheorghe Duca // Chemistry journal of Moldova. – 2010. – Vol. 5, Nr 1. – P. 124-125.

Lupașcu, Tudor // Laureați ai Medaliei de Aur a Organizației Mondiale a Proprietății Intellectuale / actualizare : Rodica Crițanovschi, Margareta Petrache ; Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală a Republicii Moldova. – Chișinău : AGEPI, 2017. – P. 76-78.

Lupașcu, Tudor // Sângerei : Oameni, istorie, spiritualitate / Anatol Eremia, Vitalie Ciobanu, Alexandru Furtună [et al.]; coord. și red. șt. : Gheorghe Duca, Ion Hadârcă. – Chișinău : Institutul de Studii Enciclopedice, 2012. – P. 97.

**Roșca, Denis.** Lupașcu, Tudor / Denis Roșca // Roșca, Denis. Cartea de aur a Basarabiei și a Republicii Moldova. – Chiși-

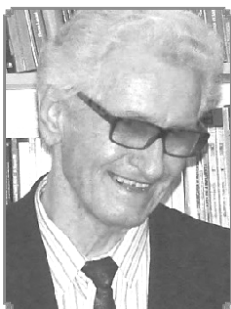
nău : Pontos, 2016. – P. 371.

Savant și manager de prestigiu: profesorul Tudor Lupașcu la 60 de ani : Volum omagial / Academia de Științe a Moldovei, Institutul de Chimie; coord. : Aculina Arîcu. – Chișinău : Tipografia AȘM, 2010. – 296 p.

\*\*\*

Lupașcu Tudor: [Notă bibliografică] [Resursă electronică] // <http://bsclupan.asm.md/?lng=2&action=show&cat=91&obj=1222> (accesat : 23.07.2019).

E. B.



**Victor LADANIUC**  
1940-2018

Ziarist, publicist și poet.

S-a născut la 5 martie 1940 în satul Colicăuți, județul Hotin (azi raionul Briceni). Se stinge din viață la 7 octombrie 2018, la Chișinău.

A urmat școala din satele Colicăuți (de 7 ani) și Tabani (medie). A studiat la Facultatea de Filologie Romano-Germanică de la Universitatea de Stat din Cernăuți. După absolvire, se angajează în calitate de profesor la școala din s. Hădărăuți, Ocnița (1962-1965). În perioada 1971-1972 a deținut funcția de director al școlii medii din Grimăncăuți, Briceni, apoi redactor-adjunct la ziarul raional din Briceni (1972-1975) și redactor-șef al gazetei raionale din Orhei (1975-1978).

Din anul 1978 își va începe

activitatea, ce a durat aproape două decenii, la ziarul „Moldova socialistă” („Moldova suverană”), mai întâi în calitate de corespondent superior, secretar general de redacție, apoi șef al Secției literatură, artă și cultură. A semnat sute de reportaje, știri, crochiuri, interviuri, corespondențe, eseuri și portrete publicistice, devenind un nume bine cunoscut printre oamenii de cultură și artă.

A exercitat și funcția de director adjunct al Agenției Naționale de Presă Moldpres (1997).

În 1996 a publicat prima carte de versuri cu titlul „De dincoace de timp”, după care vor apărea și alte volume de poezii lirice, printre care: „Lângă lacrima ta” (2000), „Iarbă de septembrie” (2005), „Înspre tine caut” (2012), „Dragostea care învinge”, „Paznic la crizanteme” (2015) ș. a.

A publicat culegeri de proză documentară și articole enciclopedice: „Cu-același crez...” (1981), „Aurorile inimii” (1983), „Eternă, gloria veteranilor...” (1985), „Orele neodihnei” (1986), „Pasărea dragostei” (1990), „Vă scriu cu drag...” (2004), „Mai întâi și la-nceput...” (2008), „În fața vieții” (2006) ș. a.

A editat monografii (unele semnate în colaborare): „Mă-năstiri basarabene” (1996), „Călărași” (2002, 2006), „Coteala în șopot de izvoare” (2006), „Nostalgii după Draghiștea” (2016), „Colicăuți, icoană de suflet” (2018) etc. A semnat și cărți pentru copii, unde apare și în calitate de ilustrator.

Este unul dintre autorii

proiectului, alcătuitor și autor al Enciclopediei „Localitățile Republicii Moldova”, în 15 volume (1997-2015).

De asemenea, a scris și două romane: „Camera nr. 33” (2015), „Fulgerenii” (2018).

Membru al Uniunii Jurnaliștilor din Moldova (1975).

Mențiuni și distincții: Medalia de Argint și Bronz ale EREN-ului din URSS, Medalia „Pentru distincție în muncă”, Medalia „Mihai Eminescu” (1996), Medalia „Meritul Civic” (2001), Om Emerit al Republicii Moldova (2001) ș. a.

*A se vedea și articolul din „Calendar Național 2010”. – Chișinău, 2009. – P. 82-83.*

#### Bibliografie selectivă:

**Bajureanu, Vasile.** Coteala în șopot de izvoare / Vasile Bajureanu, Victor Ladaniuc. – Chișinău: Balacron, 2006. – 321 p.

**Ladaniuc, Victor.** 101 poeme / Victor Ladaniuc ; Asociația Culturală Română „Ideal”, Societatea culturală „Apollon”. – București : Biodova, 2011. – 96 p. – (Ideal ; 34).

**Ladaniuc, Victor.** Camera Nr. 33: Roman / Victor Ladaniuc. – Chișinău : Fundația Draghiștea, 2015. – 455 p.

*Rec. : Palladi, Tudor. Narațiunea între ironie și armonie sau decagonul critic al unei scrieri autobiografice impresionante / Tudor Palladi // Viața Basarabiei. – 2015. – Nr 2 (33). – P. 114-124.*

**Ladaniuc, Victor.** Colicăuți, icoană de suflet / Victor Ladaniuc. – Chișinău : Draghiștea, 2019 [2018]. – 368 p. – Bibliogr. : p. 366-368.

**Ladaniuc, Victor.** Crucificat pentru Dragoste / Victor Ladaniuc. – Chișinău : Fundația Draghiștea, 2010. – 84 p.

**Ladaniuc, Victor.** Cu drag de voi : Răvașe de dragoste / Victor Ladaniuc. – Chișinău : Draghiș-

tea, 2010. – 536 p. : il.

**Ladaniuc, Victor.** De dincoace de timp / Victor Ladaniuc. – Chișinău: MpT, 1996. – 117 p.

**Ladaniuc, Victor.** Dragostea care învinge : Poeme în versuri, în proză și în fotografie / Victor Ladaniuc. – Chișinău : Fundația Draghiștea, 2014. – 134 p.

**Ladaniuc, Victor.** Fulgerenii : Roman / Victor Ladaniuc. – Chișinău : Fundația Draghiștea, 2018. – 536 p.

**Ladaniuc, Victor.** Iar e vară la bunici / Victor Ladaniuc. – Chișinău : Fundația Draghiștea, 2010. – 28 p. : il.

**Ladaniuc, Victor.** Iarbă de septembrie: Sonete / Victor Ladaniuc. – Chișinău: Draghiștea, 2005. – 80 p.

**Ladaniuc, Victor.** În fața vieții / Victor Ladaniuc. – Chișinău: Draghiștea, 2006. – 32 p. – (Răvașe de dragoste).

**Ladaniuc, Victor.** Înspre tine caut : poezii / Victor Ladaniuc. – Chișinău : Fundația Draghiștea, 2012. – 344 p.

*Rec.: Manea-Cernei, Eugenia. Cerul de cuvinte al lui Victor Ladaniuc // BiblioPolis (Serie nouă). – 2012. – Vol. 43, Nr 2 [Resursă electronică] // <http://bibliopolis.hasdeu.md/index.php?bpa=2100> (accesat : 16.08.2019).*

**Ladaniuc, Victor.** Lângă lacrima ta: 60 de poezii de dragoste / Victor Ladaniuc. – Chișinău: Moldpres, 2000. – 79 p.

**Ladaniuc, Victor.** Mai întâi și la-nceput...: Răvașe de dragoste / Victor Ladaniuc. – Chișinău: Draghiștea, 2008. – 572 p.

**Ladaniuc, Victor.** Nostalgii după Draghiștea / Victor Ladaniuc. – Chișinău : Fundația Draghiștea, 2016. – 248 p. – (Aqua Moldaviae).

**Ladaniuc, Victor.** Paznic la crizanteme : Alte 101 poeme / Victor Ladaniuc. – Chișinău : Fundația Draghiștea, 2015. – 116 p.

**Ladaniuc, Victor.** Pe prispa cu fluturi / Victor Ladaniuc. – Chișinău : Fundația Draghiștea, 2017. – 128 p.

**Ladaniuc, Victor.** Rămâne cum va fi : Răvașe de dragoste / Victor Ladaniuc. – Chișinău : Fundația Draghiștea, 2015. – 412 p., fot.

**Ladaniuc, Victor.** Starea de a fi / Victor Ladaniuc ; cuvânt înainte : Ion Hadârcă. – Chișinău : Pontos, 2009. – 103 p. – (Pegasus).

Localitățile Republicii Moldova : Vol. 1-15 / [coaut. : Victor Ladaniuc]. – Chișinău : Draghiștea, 1999-2017.

**Marulea, Gabriela.** Comuna Vatici, dănuire în Timp / Gabriela Marulea, Victor Ladaniuc ; red. șt. : Ion Buga. – Chișinău : Fundația Draghiștea, 2016. – 264 p. : fot. – Bibliogr. : p. 261-262.

\*\*\*

**Ladaniuc, Victor.** Biserica de la Roșietici, un vis împlinit : [sfințirea bisericii „Sf. Dumitru” la 22 decembrie 2010] / Victor Ladaniuc // Timpul. – 2011. – 25 mar. – P. 13.

**Ladaniuc, Victor.** O nouă viziune asupra satului Carahasani : [raionul Ștefan-Vodă] / Victor Ladaniuc // Literatura și arta. – 2016. – 16 iun. – P. 4.

**Ladaniuc, Victor.** Paulina Zavtoni sau Nevoia de confesiune / Victor Ladaniuc // Literatura și arta. – 2017. – 16 mar. – P. 6.

\*\*\*

**Calcea, Andrei.** Ladaniuc, Victor / Andrei Calcea // Calcea, Andrei. Personalități orheiene. – Chișinău : Pontos, 2003. – P. 104-105.

**Colesnic, Iurie.** Un poet care face risipă : [Victor Ladaniuc] / Iurie Colesnic // Literatura și arta. – 2010. – 4 mar. – P. 5.

**Dumbrăveanu, Andrei.** Victor al nostru : [Ladaniuc] / Andrei Dumbrăveanu // Literatura și arta. – 2015. – 5 mar. – P. 5.

**Grosu, Lidia.** Aici, la această margine a sufletului...: [creația lui Victor Ladaniuc] / Lidia Grosu // Literatura și arta. – 2015. – 5 mar. – P. 5.

**Lescu, Mihai.** Victor de pe Draghiștea : [creația lui Victor Ladaniuc] / Mihai Lescu // Literatu-

ra și arta. – 2015. – 5 mar. – P. 5.

**Schițco, Nicolae.** Înainte-mergătorul „Draghiștei”: [Victor Ladaniuc, scriitor, poet și publicist] / Nicolae Schițco // Literatura și arta. – 2015. – 5 mar. – P. 5.

Scriitorul, poetul și publicistul Victor Ladaniuc la 75 de ani: [colaj de articole] // Literatura și arta. – 2015. – 5 mar. – P. 5.

**Țopa, Tudor.** Crescut pe Draghiștea: (Victor Ladaniuc) / Tudor Țopa // Țopa, Tudor. Voievozii inspirației. – Chișinău: Draghiștea, 2007. – P. 475-481.

**Țopa, Tudor.** Victor Ladaniuc / Tudor Țopa // Localitățile Republicii Moldova. Vol. 4 : Ci-Cor. – Chișinău: Ed. Fundației „Draghiștea”, 2002. – P. 446.

V. M.



### Dumitru FURNICA 1955

Balerin, coregraf, pedagog. S-a născut la 5 martie 1955 în Manta, raionul Vulcănești, într-o dinastie de dansatori. Tatăl său, Ion Furnică (1931-2015), Artist al Poporului, laureat al Premiului de Stat al URSS, Cavaler al Ordinului „Drapelul roșu de muncă”, a dansat în Ansamblul de Dansuri Populare „Joc” timp de 24 de ani. Din dinastie face parte fratele său, unchiul Ștefan și Vasile, nepotul Marian, solist la Teatrul de Operă și Balet din Viena, Austria.

A studiat la Școala de Co-

regrafie din Moscova (1966-1974). După absolvire este angajat în calitate de artist de balet în trupa de balet a Teatrului Moldovenesc de Operă și Balet (azi Teatrul Național de Operă și Balet „Maria Bieșu”) (1974-1975), unde a interpretat rolurile: Pas-de-trois („Lacul lebedelor” de P. Ceaikovski), Tănărul în negru („Bolero” de M. Ravel), Toreadorul („Don Quijote” de L. Minkus).

În perioada 1979-1984 își continuă studiile la Institutul de Arte „G. Musicescu” din Chișinău. Activează în Ansamblul de Dansuri Populare „Joc” (1977-1989), Ansamblul Militar Maghiar (1989-1991), Ansamblul „Fluieraș” (1991-1994).

A fost corepetitor în Ansamblul „Spicușor” de la Universitatea Agrară de Stat din Moldova (1995-1997). Formează Ansamblul de Dansuri Populare „Furnicuța” la Liceul Teoretic „Ginta latină” (1997-2004), la Liceul Teoretic cu Profil de Arte „Mihail Berezovschi” (2004-2010).

Concomitent, activează la Școala de Arte „Alexei Stârcea”, Liceul Teoretic „Spiru Haret”, Liceul Teoretic Român-Francez „Gheorghe Asachi”, Liceul Teoretic „Grigore Vieru” din comuna Băcioi, Liceul Teoretic „Gheorghe Ghimpu” din satul Colonița etc.

Din anul 2010 este cadru didactic la Colegiul Național de Coregrafie din Chișinău, Secția dans clasic.

A participat cu colectivele de dansuri la diverse festivaluri, manifestări culturale de talie municipală și republicană, la festivaluri interna-

ționale din România, Republica Cehă, Franța, Bulgaria, Germania, Austria, Polonia, Turcia etc.

Este laureat al Festivalului Internațional de Dans Popular pentru Copii (2005), laureat al Festivalului-Concurs Municipal pentru Copii „La Fântâna Dorului” etc.

Datorită măiestriei și a sufletului pe care îl depune în tot ceea ce face, discipolii au deprins de la pedagogul lor frumosul meșteșug al scenei, al coregrafiei.

#### Bibliografie:

**Coroliov, Elfrida.** Furnica Dumitru / Elfrida Coroliov, Nicolae Aga // Coroliov, Elfrida. Baletul moldovenesc : Actori, roluri, spectacole : [Ediție enciclopedică]. – Chișinău : Biblioteca Științifică Centrală, 2015. – P. 56-57.

Primii pași pe calea spre profesionalism // Țarălungă, Antip. Ion Furnică – celebru dansator moldav / Antip Țarălungă. – Chișinău : Grafema Libris, 2006. – P. 21-35.

\*\*\*

Furnică Ion [Resursă electronică] // <http://www.moldovenii.md/md/people/983> (accesat : 26.07.2019).

Laureați și diplomați ai concursurilor internaționale de balet [Resursă electronică] // <https://colegcoregraf.md/laureati/> (accesat : 18.09.2019).

„Veșnic tânăr ca o horă” – Ion Furnică [Resursă electronică] // <https://biblioart.wordpress.com/2016/06/09/vesnic-tanar-ca-o-hora-ion-furnica/> (accesat : 26.07.2019).

E. B.



**Tatiana NICOLAESCU**  
1950

Istoric, cercetător științific, specialist principal (muzee).

S-a născut la 8 martie 1950 la Bulanaș, Rusia.

Și-a făcut studiile la Facultatea de Istorie a Universității de Stat din Moldova (1967-1972).

Începând cu anul 1973, a activat în sistemul muzeal al republicii, la început în calitate de cercetător științific la Muzeul Republican „Grigori I. Kotovski și Serghei Gh. Lazo”, iar din 1977 – în calitate de specialist principal (muzee) în Direcția de arte plastice și muzee din cadrul Ministerului Culturii. Consultant superior, domeniul muzee în Direcția patrimoniu cultural și arte vizuale, Ministerul Culturii.

Pe parcursul activității sale, ca specialist principal în muzee, a elaborat mai multe regulamente de organizare și funcționare a instituțiilor muzeale de diverse categorii. Este unul din autorii Legii muzeelor, Legii privind protecția patrimoniului cultural național mobil.

A participat cu comunicări, rapoarte de diversă tematică, la mai bine de 40 conferințe științifice, seminare, workshopuri organizate la nivel unional (URSS), republican, internațional.

Deține titlul de Om Emerit.

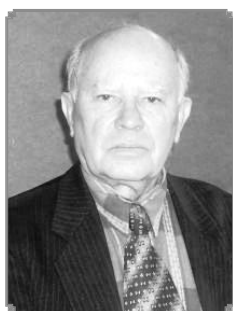
\*\*\*

\*\***Bușteac, V.** Ghidul muzeelor / V. Bușteac, Tatiana Nicolaescu. – Chișinău : [S. n.], 1997.

\*\*\*

**Ploșniță, Elena.** Nicolaescu, Tatiana / Elena Ploșniță, Mihai Ursu // Ploșniță, Elena. Enciclopedia muzeologiei din Republica Moldova. – Chișinău : Bons Offices SRL, 2011. – P182-183.

*N.-M. Ș.*



**Ion ȘPAC**  
1930 – 2018

Bibliograf, personalitate notorie în domeniul bibliografiei și bibliologiei.

A fost director al Bibliotecii Științifice Centrale a Academiei de Științe a Moldovei, cercetător și fondator al bibliografiei literare din Republica Moldova.

S-a născut la 11 martie 1930, într-o familie de țărani moldoveni din Camenca, pe malul stâng al Nistrului.

Se stinge din viață la 5 mai 2018, la Chișinău.

În perioada interbelică (1936-1937), primele cunoștințe de carte și de alfabet latin, le-a asimilat de la frații și surorile mai mari și la școala primară din localitate, unde a învățat doar trei clase. După absolvirea școlii medii din Camenca (1950), a studiat la

Universitatea de Stat, Facultatea de Istorie și Filologie (1950-1955). După câțiva ani de activitate pedagogică la școlile medii din Criuleni și Bulboaca, Anenii Noi (1955-1960), în 1960, se stabilește la Chișinău. Se angajează în funcția de bibliograf, apoi bibliograf superior la Biblioteca Republicană „N. K. Krupskaja” (actualmente Biblioteca Națională a Republicii Moldova). Aici, alături de alți colegi, s-a implicat activ în procesul de organizare a unui serviciu de bibliografie națională, a unei colecții de documente referitoare la teritoriul dintre Prut și Nistru, fapt care a constituit un eveniment de seamă în viața bibliologică și informațională din anii '60. Împreună cu Vlad Chiriac, Mihai Cimpoi, Gheorghe Cincilei și alte personalități a fondat cenaclul „Miorița”, apreciat mult în epocă în rândurile elitei intelectuale și ale studențimii din Chișinău. În 1965 semnează prima lucrare de proporții – un indice bibliografic, ce oglindea activitatea literară și publicistică a 59 de scriitori moldoveni (ediția a doua, revăzută și completată, în 1969).

Din 1967 activează în cadrul Bibliotecii Științifice Centrale a Academiei de Științe a Moldovei. A deținut funcțiile de bibliograf principal (1967-1970), șef de sector la Secția de informare în domeniul științelor sociale a AȘM (1970-1977), apoi director al Bibliotecii Centrale a AȘM (1977-1985), bibliograf principal (1985-2000), bibliograf de categorie superioară la aceeași instituție (2000-2009), fiind preocupat

de cercetarea științifică, bibliografie și bibliologie, elaborarea unor instrumente efective de informare.

Este semnatul a peste 300 de publicații, fiind cunoscut drept „un cercetător cu certe calități de savant dotat, un cărturar de o înaltă cultură, care s-a aplecat aproape o jumătate de secol asupra unor pagini din literatura, istoria, cultura, ziaristica, economia timpului, studiind cu acribie locul și rolul unor personalități, oameni de talent ai timpurilor trecute” (dr. Claudia Slutu-Grama). A fost unul dintre primii cercetători ai presei periodice basarabene din anii 1918-1944, publicând lucrările: „Revista Viața Basarabiei, 1932-1944: Cercetări bibliografice și informative” (2002); „Revista „Arhivele Basarabiei”, 1929-1938: Studiu documentar-informativ” (2006); „Pagini de istorie a presei periodice basarabene” (2010); „Revista „Din trecutul nostru” (1933-1939): cercetări bibliografice și informative” (2013); Revista „Basarabia economică” (1919-1940), în colaborare ș. a.

Este autorul volumelor: „Scriitorii Moldovei Sovietice: index biobibliografic” (1969); „Critica și știința literară în Moldova: Bibliografie, 1924-1995” (în colab., 6 fasc.); „Simion Cibotaru: Biobibliografie” (1989); „Mihail Dolgan: Biobibliografie” (1999); „Profesionalism, vocație, devotament: (Academicianul Haralambie Corbu la 70 de ani): Biobibliografie” (2000); „Academicianul Constantin Popovici: Savant. Scriitor. Publicist: Cercetări biobibliografice și informa-

tive” (2002); „Reflecții biblioteconomice și bibliografice” (2005); „Academicianul Nicolae Corlăteanu: biobibliografie” (2006); „Constantin Stere scriitorul, publicistul, politicianul, juristul, omul: biobibliografie-invitație la lecturi și investigații” (2011); „Cartea în vâltoarea vieții: (articole, studii, recenzii, schițe bibliografice, prezentări de carte)” (2012) ș. a.

A publicat articole pe diverse teme și probleme actuale, apărute în mai multe periodice ale vremii: „Cultura”; „Literatura și arta”; „Luminătorul”; „Știința”; „Revista de lingvistică și știință literară”; „Săptămîna”; „Magazin bibliologic”; „Gazeta bibliotecarului”; „BiblioPolis”; „BiblioScientia”; „Tyragetia” etc.

A colaborat la elaborarea „Calendarului Național”, unde a publicat mai multe texte despre personalități; a participat cu comunicări la diverse conferințe și simpozioane științifice naționale și internaționale.

Fiind dedicat muncii de cercetare bibliografică, a fost considerat de colegii de breaslă, scriitori și critici literari, drept „cel mai avizat bibliograf basarabean, care trudea cu entuziasm și devotament” (Mihai Cimpoi); „exeget al istoriei presei periodice de limbă română care radiografiază cele mai importante reviste basarabene” (Ion Varta); „modelul bibliografului ideal” (Ion Madan); „un constructor de labirinturi” (Alexe Rău) etc.

Este membru al Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova (2008) și deține titlul de Om Emerit al Repu-

blicii Moldova (1995).

*A se vedea și aricolele din „Calendar Național 2000”. – Chișinău, 1999. – P. 91-95; „Calendar Național 2005”. – Chișinău, 2004. – P. 75-76; „Calendar Național 2010”. – Chișinău, 2009. – P. 83-86; „Calendar Național 2015”. – Chișinău, 2015. – P. 126-128.*

#### **Bibliografie selectivă:**

Constantin Stere : scriitorul, publicistul, politicianul, juristul, omul : Biobibliografie-invitație la lecturi și investigații / alcăt. : Ion Șpac ; red. șt. : Haralambie Corbu ; ed. îngrijită de Aurelia Hanganu ; Acad. de Științe a Moldovei. – Chișinău : F.E.P. „Tipografia Centrală”, 2011. – 424 p.

\*Critica și știința literară în Moldova (1971-1975) / alcăt. : Ion Șpac. – Chișinău : Știința, 1976. – 284 p.

\*Critica și știința literară în Moldova (1976-1980) / alcătuitori: I. Șpac, L. Iațovscaia. – Chișinău : Știința, 1982. – 327 p.

\*Critica și știința literară în Moldova (1981-1985) / alcătuitori: I. Șpac, L. Iațovscaia. – Chișinău : Știința, 1988. – 327 p.

\*Critica și știința literară în Moldova (1981-1985) / alcătuitori: I. Șpac, L. Iațovscaia. – Chișinău : Știința, 1989. – 519 p.

**Șpac, Ion.** Academicianul Constantin Popovici. Savant, scriitor, publicist / Ion Șpac. – Chișinău : [S.n.], 2010. – 308 p.

**Șpac, Ion.** Cartea în vâltoarea vieții : (Articole, studii, recenzii, schițe bibliografice, prezentări de carte) / Ion Șpac. – Chișinău, 2012. – 463 p.

**Șpac, Ion.** Critica și știința literară în Moldova (1991-1995) : Index bibliografic / Ion Șpac. – Chișinău : [S.n.], 2010. – 353 p.

**Șpac, Ion.** Revista „Din trecutul nostru” (1933-1939) : Cercetări bibliografice și informative / Ion Șpac ; coord. șt. : Aurelia Hanganu ; red. bibliogr. : Diana Rotaru. –

Chișinău : [S. n.], 2013. – 216 p.

**Șpac, Ion.** Mihail Dolgan : Biobibliografie / Ion Șpac. – Chișinău : Universitatea de Stat din Moldova, 1999. – 158 p.

**Șpac, Ion.** Pagini de istorie a presei periodice basarabene / Ion Șpac. – Chișinău, 2010. – 236 p.

**Șpac, Ion.** Reflecții biblioteconomice și bibliografice / Ion Șpac. – Chișinău : BNRM., 2005. – 287 p.

**Șpac, Ion.** Revista „Arhivele Basarabiei” : (1929-1938) : studiu documentar-informativ / Ion Șpac. – Chișinău : Bons Offices, 2006. – 256 p.

**Șpac, Ion.** Revista „Basarabia economică” (1919-1940) : cercetare bibliografică / Ion Șpac, Silvia Ghinculov (coord.) ; Bibl. Șt. ASEM ; Bibl. Șt. Centrală „Andrei Lupan” AȘM. – Chișinău : [S. n.], 2015. – 191 p. ; [Resursă electronică]. – URL : <http://lib.ase.md/wp-content/uploads/publicatii/bs.pdf> (accesat : 19.08.2019).

**Șpac, Ion.** Revista „Din trecutul nostru” : (1933-1939) : Cercetări bibliografice și informative / Ion Șpac ; coord. șt. : Aurelia Hanganu. – Chișinău, 2013. – 216 p.

**Șpac, Ion.** „Viața Basarabiei” : 1932-1944 : Cercetări bibliografice și informative / Ion Șpac. – Chișinău : Pontos, 2002. – 328 p.

\***Șpac, Ion.** Unele aspecte ale bibliografiei literare moldovenești / Ion Șpac ; sub red. lui Ion Madan. – Chișinău : Știința, 1990. – 104 p.

\*\*\*

**Șpac, Ion.** Aportul bibliografic al Bibliotecii Municipale „B. P. Hasdeu” // BiblioPolis. – 2002. – Nr 3. – P. 49-51.

**Șpac, Ion.** Ecouri bibliografice sau biblioteci științifice cu statut de instituție științifică : [rec. la „Catalogul publicațiilor elaborate de bibliotecile academice, universitare și specializate din Republica Moldova”,

Bălți, 2008, 235 p.] / Ion Șpac // BiblioPolis. – 2009. – Nr 2. – P. 78-92.

**Șpac, Ion.** Investigator al procesului literar : [Mihail Dolgan, cercetător literar – 60 de ani de la naștere] / Ion Șpac // Moldova suverană. – 1999. – 6 febr. – P. 6.

**Șpac, Ion.** Literatură critică, istorie literară și publicistică scriitoarească în presa periodică : [în rev. „Școala basarabeană”] / Ion Șpac // Revista de lingvistică și știință literară. – 1998. – Nr 1. – P. 101-104, Nr 2. – P. 106-114.

**Șpac, Ion.** Preoți-poeți la „Luminătorul” / Ion Șpac // Luminătorul. – 1998. – Nr 1. – P. 19-26.

**Șpac, Ion.** Presa basarabeană : schițe de proiect pentru elaborarea surselor informative / Ion Șpac // BiblioPolis. – 2003. – Nr 2. – P. 38-39.

**Șpac, Ion.** Revista „Arhivele Basarabiei” (1929-1938) : aspecte social-economice / Ion Șpac // Tyragetia : Anuar. – 2002. – P. 225-232.

**Șpac, Ion.** Ucraineanul care l-a popularizat pe Eminescu printre moldoveni [istoricul literar Constantin Popovici, 75 de ani de la naștere] / Ion Șpac // Săptămîna. – 1999. – 28 mai. – P. 16-17.

**Șpac, Ion.** Vocația de bibliograf [bibliograful Vera Mirgorodski, 70 de ani de la naștere] / Ion Șpac // Magazin bibliologic. – 2002. – Nr 1. – P. 82-91.

\*\*\*

**Madan, Ion.** Poezia muncii bibliografice : (Ion Șpac la 70 de ani) / Ion Madan. – Chișinău : Biblioteca Națională a Republicii Moldova, 2000. – 74 p. – (Colecția „Bibliologică”. Bibliologi basarabeni).

\*\*\*

**Chiriac, Vlad.** Ion Șpac în ambianța impetuoasă a cărții / Vlad Chiriac // Săptămîna : Revistă social-politică. – 2005. – 25 mar. – P. 12, 13.

**Grossu, Silvia.** Ion Șpac în circuitul neuitării / Silvia Gros-

su // Destin românesc = Romanian destiny. – 2018. – Nr 3/4. – P. 288-289.

**Hanganu, Aurelia.** Între tradiție și inovare. Bibliograful Ion Șpac la 80 de ani / Aurelia Hanganu // Akademos. – 2010. – Nr 2 (17). – P. 122 ; [Resursă electronică]. – URL : [https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag\\_file/Intre%20tradiție%20si%20inovare%20Ion%20Șpac%2080%20de%20ani.pdf](https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Intre%20tradiție%20si%20inovare%20Ion%20Șpac%2080%20de%20ani.pdf) (accesat : 19.08.2019).

Ion Șpac [Resursă electronică] // [http://www.asm.md/?go=noutati\\_detalii&n=8502&m=10&new\\_language=0](http://www.asm.md/?go=noutati_detalii&n=8502&m=10&new_language=0) (accesat : 19.08.2019).

**Matvei, Valeria.** Ion Șpac, cercetătorul aflat în robia – și grea, și dulce – a bibliologiei... / Valeria Matvei // BiblioPolis. – 2015. – Nr 1. – P. 149-151.

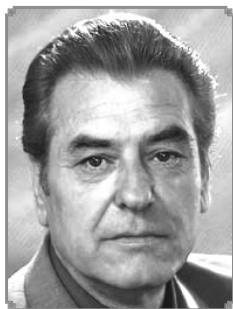
**Morar, Anton.** Contribuții remarcabile la știința bibliografică : [Ion Șpac, filolog, bibliolog, publicist, cercet. șt.] / Anton Moraru, Ludmila Chiciuc // Literatura și arta. – 2010. – 11 mar. – P. 6.

**Prisăcaru, V[lad].** Un apropos absolut necesar : [Ion Șpac] / V. Prisăcaru // BiblioPolis. – 2005. – Nr 1. – P. 43-44.

**Slutu-Grama, Claudia.** Un bibliolog, publicist și cercetător științific : [Ion Șpac] / Claudia Slutu-Grama, Raisa Vasilache // Literatura și arta. – 2018. – 10 mai. – P. 8.

**Vieru-Ișae, Maria.** Ion Șpac, bibliograful ideal [Resursă electronică] / Maria Vieru-Ișae // <http://www.jc.md/ion-spac-bibliograful-ideal/> (accesat : 19.08.2019).

V. M.



**Nicolae COVALIOV**  
1950-2017

Cântăreț de operă (bas).

S-a născut la 12 (13) martie 1950 la Chișinău. Se stinge din viață la 23 august 2017. În perioada 1972-1978 și-a făcut studiile la Institutul de Arte „Gavriil Musicescu” din Chișinău cu profesorul Nicolae Chiosa (canto). După absolvire debutează profesional în calitate de solist al Operei Naționale din Chișinău (azi Teatrul Național de Operă și Balet „Maria Bieșu”).

De-a lungul carierei artistice a evoluat în spectacole, interpretând rolurile: Zarețki, Gremin („Evgheni Oneghin”); Regele Rene („Iolanta”); Surin („Dama de Pică” de P. Ciaikovski); Konceak („Cezarul Igor” de A. Borodin); Mendosa, Benediktin („Logodnă la mănăstire” de S. Prokofiev); Grenville („Traviata”); Ramfis (Aida); Tom (Bal mascat); Philippe („Don Carlos” de G. Verdi); Don Basilio („Bărbierul din Sevilla” de G. Rossini); Lăpușneanu („Alexandru Lăpușneanu” de Gh. Mustea) etc.

A înregistrat la Radio Chișinău opera „Alexandru Lăpușneanu” de Gh. Mustea (rolul titular), nuvela muzicală „Boierul și bucătarul” de Z. Tcaci.

Aproape 40 de ani i-a dedicat artei de operă din Republica Moldova.

A fost desemnat cu titlul onorific laureat al Premiului de Stat (1990).

**Bibliografie selectivă:**

**Buzilă, Serafim.** Covaliov, Nicolae / Serafim Buzilă // Buzilă, Serafim. Enciclopedia interpreților din Moldova. – Ed. a 2-a, revăzută și adăugită. – Chișinău : ARC, 1999. – P. 145.

**Buzilă, Serafim.** Covaliov Nicolae / Serafim Buzilă // Chișinău : Enciclopedie. – Chișinău : Museum, 1997. – P. 171.

**Dănilă, Aurelian.** Covaliov, Nicolae / Aurelian Dănilă, Elfri-da Coroliov // Dănilă, Aurelian. Teatrul Național de Operă și Balet : 50 ani. – Chișinău : Prut Internațional, 2007. – P. 100, 102, 104, 106, 109, 299.

\*\*\*

Covaliov, Nicolae : [cântăreț de operă : portret] // Teatrul. – 2014. – Nr 14. – P. 69.

\*\*\*

**Ковалёв, Николай** // Молдавский Государственный Театр Оперы и Балета / составитель : Н. П. Цебоева. – Кишинев : Тимпул, 1983. – P. 57, 107.

**Пожар, Сергей.** Дарить чудо театра : [творческий портрет оперного певца Николая Ковалева] / Сергей Пожар // Кодры. – 1996. – Nr 5-6. – P. 101-106.

\*\*\*

Nicolae Covaliov [Resursă electronică] // <https://nationalopera.md/?l=ro&a=21&i=58> (accesat : 13.08.2019).

E. B.



**Liviu DAMIAN**  
1935-1986

Poet, publicist, eseist și traducător.

S-a născut la 13 martie 1935 la Strâmba, actualmente Corlăteni, Bălți. A decedat la 20 iulie 1986 la Chișinău, înmormântat la Corlăteni.

După absolvirea școlii medii din satul natal (1955), și-a continuat studiile la Facultatea de Istorie și Filologie a Universității de Stat din Moldova, specialitatea limba și literatura română (1960).

A activat în calitate de redactor adjunct al revistei „Nistru”, redactor-șef al Comitetului de Stat pentru Edituri și secretar al Comitetului de Conducere al Uniunii Scriitorilor (1976-1986).

A debutat editorial cu placheta de versuri „Darul fecioarei”, urmată de o serie întreagă de volume reprezentative de poezie: „Ursitoarele”, „Sunt verb”, „De-a baba iarba”, „Un spic în inimă”, „Partea noastră de zbor”, „Mândrie și răbdare”, „Altoi pe o tulpină vorbitoare”, „Salcâmul din prag”, „Maraton”, „Inima și tunetul”, „Coroana de umbră”, „Cavaleria de Lăpușna”, „Scrieri” (vol. I-II), „Poezii și poeme”, „Saltul din efemer”, „101 poeme”, „Din rană crește ramul”. A practicat eseul, publicând cărțile



„Îngânduratele porți”, „Pâinea”, „Dialoguri la marginea orașului”. Un mare îndrăgostit de poezia lui George Bacovia și Nicolae Labiș. A transpus în limba română poezii și poeme aparținând lui Iustinas Martînchiavicius, Vladimir Solouhin, Pablo Neruda, Ianis Rișos, Nazîm Hikmet etc. A contribuit la dezvoltarea poemului românesc.

De numele lui Liviu Damian se leagă, în mare măsură, efortul de intelectualizare a literaturii române din Republica Moldova și tendințele ei spre modernitate.

Din creația lui Liviu Damian s-a tradus în multe limbi ale popoarelor din republicile fostei Uniuni Sovietice.

Mențiuni și distincții: Premiul tineretului „Nikolai Ostrovski” al fostei URSS pentru culegerea de versuri „Корни” („Rădăcini”) (1967), Premiul de Stat al Republicii Moldova pentru lucrarea „Dialoguri la marginea orașului” și pentru volumul de versuri „Maraton” (1984), Maestru Emerit al Artei (1985), Ordinul „Insigna de Onoare”.

*A se vedea și articolele din „Calendar Național 2005”. – Chișinău, 2004. – P. 76-78; „Calendar Național 2010”. – Chișinău, 2009. – P. 86-87.*

#### Bibliografie selectivă:

**Damian, Liviu.** Cavaleria de Lăpușna : Poem dramatic din epoca lui Ștefan cel Mare / Liviu Damian. – Chișinău : Baștina-RADOG, 2004. – 72 p.

*Rec.: Cimpoi, Mihai. Un poem cu destin – „Cavaleria de Lăpușna” / Mihai Cimpoi // Viața românească. – 2004. – Nr 11-12. – P. 244-245.*

**Damian, Liviu.** Din rană crește ramul / Liviu Damian; antologie și prefață de Lucia

Țurcanu. – Chișinău : ARC, 2014. – 63 p. – (Primăvara poezilor).

**Damian, Liviu.** Mândrie și răbdare : Poezie / Liviu Damian; selecție : Vasile Romanciuc. – Chișinău : Prut Internațional, 2017. – 150 p.

**Damian, Liviu.** 101 poeme / Liviu Damian. – București : Birodova, 2011. – 100 p. – (Ideal ; 40).

\*\*\*

**Cuțitaru, Natalia.** Alchimia verbului : Introducere în universul poeziei lui Liviu Damian : Studiu monografic / Natalia Cuțitaru. – Chișinău : GUNIVAS, 2013. – 176 p.

**Cuțitaru, Natalia.** Liviu Damian între tradiție și modernitate : Teză de doctor în filologie / Natalia Cuțitaru. – Chișinău : [S. n.], 2014. – 135 p.

\*\*\*

**Butușanu, Feodosie.** Festivalul internațional de poezie „Liviu Damian și enigmele versului” : [la Corlăteni, Râșcani] / Feodosie Butușanu // Eveniment actual. – 2014. – 28 mar. – P. 2.

**Corbu, Haralambie.** Cu Liviu Damian pe urmele Arcașilor lui Ștefan cel Mare / Haralambie Corbu // Săptămîna. – 2004. – 7 mai. – P. 12-13.

**Cuțitaru, Natalia.** Liviu Damian : poezia subversivă / Natalia Cuțitaru // Filologia modernă: Realizări și perspective în context european. Abordări interdisciplinare în cercetarea lingvistică și literară (In memoriam acad. Silviu Berejan), (Ediția a IV-a), 10-12 noiembrie 2010. – Chișinău, 2012. – P. 193-197.

**Cuțitaru, Natalia.** Tainele verbului matern : [creația lui Liviu Damian] / Natalia Cuțitaru // Literatura și arta. – 2015. – 12 mar. – P. 5.

**David, Aurel.** Portretul poetului Liviu Damian / Aurel David // Prefer nemărginirea... – Chișinău : [S.n.], 2012. – P.

120.

**Dolgan, Mihail.** Modernitatea liricii lui Liviu Damian / Mihail Dolgan // Dolgan, Mihail. Poezia contemporană, mod de existență în metaforă și idee. – Chișinău : Elan Poligraf, 2007. – P. 388-406.

**Dumbrăveanu, Victor.** Oștean din Cavaleria Lăpușnei : [creația lui Liviu Damian] / Victor Dumbrăveanu // Moldova. – 2009. – Nr 3. – P. 42-44.

**Hadărcă, Ion.** Diamantul Liviu Damian / Ion Hadărcă // „a Mic”. – 2015. – Nr 3. – P. 4.

**Holban, Ioan.** Poezia lui Liviu Damian / Ioan Holban // Literatura și arta. – 2015. – 12 mar. – P. 5.

Liviu Damian : [eseist, jurnalist, poet, om de cultură, scriitor și traducător] // Realități culturale. – 2014. – Nr 3. – P. 6.

**Mihail, Viorel.** Domnul Damian : [Liviu Damian] / Viorel Mihail // Săptămîna. – 2012. – 12 oct. – P. 8.

**Mihail, Viorel.** „Focul din verb” : După 30 de ani : [poezia lui Liviu Damian] / Viorel Mihail // Săptămîna. – 2010. – 5 oct. – P. 9.

Partea de zbor a lui Liviu Damian // Florile dalbe. – 2010. – 15 apr. – P. 8.

**Popa, Nicolae.** Liviu Damian – un glas în pustiu? / Nicolae Popa // Jurnal de Chișinău. – 2010. – 26 mar. – P. 20.

**Russu-Scvorțov, Dumitru.** Portretul lui Liviu Damian / Dumitru Russu-Scvorțov // Russu-Scvorțov, Dumitru. Forme geometrice. – Chișinău : Editura ARC, 2018. – P. 60.

**Scarlat, Iustin.** Către cel ce a fost făclier : [in memoriam Liviu Damian] / Iustin Scarlat // Literatura și arta. – 2010. – 25 mar. – P. 8.

**Sturza, Veronica.** Inaugurarea Festivalului „Liviu Damian și enigmele verbului” / Veronica Sturza // Literatura și arta. – 2014. – 27 mar. – P. 5.

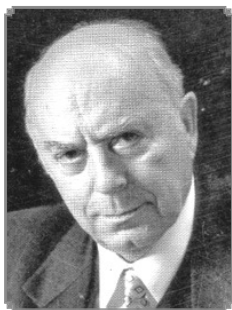
**Țărâlungă, Ecaterina.** Dami-

an, Liviu / Ecaterina Țărâlungă // Țărâlungă, Ecaterina. Enciclopedia identității românești : Personalități. – București : Litera Internațional, 2011. – P. 240.

**Vangheli, Spiridon.** Bat clopotele în poezia lui Liviu Damian / Spiridon Vangheli // Literatură și arta. – 2015. – 12 mar. – P. 5.

**Zbârciog, Vlad.** Damian, Liviu / Vlad Zbârciog // Dicționarul scriitorilor români din Basarabia : 1812 – 2010. – Chișinău : Prut Internațional, 2010. – P. 199 – 200.

N.-M. Ș.



**Chiril COVALGI**  
**(Kiril KOVALGI)**  
**1930-2017**

Poet, prozator, eseist, critic literar și traducător de limbă rusă.

S-a născut la 14 martie 1930 în satul basarabean Tașlâk, România, astăzi aflat în componența Ucrainei, într-o familie bulgară-armenească.

Se stinge din viață la 10 aprilie 2017 la Moscova, Rusia.

Școala primară și trei clase de liceu le face în limba română, după care își continuă studiile în limba rusă. A urmat studiile la Institutul de Literatură „M. Gorki” din Moscova (1950-1954). Ulterior se stabilește cu traiul la Chișinău, unde se angajează în calitate de redactor la ziarul „Молодежь Молдавии”.

În 1960 revine la Moscova, activând în Consiliul de administrație al Uniunii Scriitorilor din URSS, consultant literar pentru Moldova (1959-1970). Este redactor-șef al revistei „Советская литература” (în limbi străine) (1970-1972), șef al secției de redactare la revista „Литературное обозрение” (1972-1977), șef al secției de critică la revista „Юность” (1977-1990), redactor-șef al Editurii „Московский Рабочий” (1992-2000), manager de program pentru revista online „Пролог” (2001-2013), redactor-șef al revistei Uniunii Scriitorilor din Moscova „Кольцо А” (2013).

Ca poet rus, a debutat în anul 1947. Prima sa carte „Испытание” („Încercarea”) a fost editată la Chișinău (1955). A scris mai multe proze, precum nuvela „Пять точек на карте” („Cinci puncte pe hartă”, 1965) și romanul „Лиманские истории” (1970), reeditat sub titlul „Свеча на сквозняке” (Lumânare în bătaia vântului) (1996), fiind propus pentru Premiul de Stat al Rusiei. Publică volumul de amintiri și eseuri „Обратный отсчет” („Numărătoarea inversă”, 2003), „Литературное досье” („Dosar literar”, 2010), „Моя мозаика” („Mozaicul meu” sau „În urma centaurului”, 2013), „Сонеты” („Sonete”, 2014).

Opera literară a lui Chiril Covalgi, a fost tradusă într-o serie de limbi europene, precum în limbile engleză, franceză, spaniolă, italiană, germană, poloneză, cehă, bulgară.

A tradus de-a lungul tim-

pului, în limba rusă, poezii ale poetilor români: Mihai Eminescu, Nichita Stănescu, Marin Sorescu, Ioan Alexandru, Ana Blandiana, Nina Cassian, Virgil Teodorescu, Zaharia Stancu, Vasile Alecsandri, George Coșbuc, George Topârceanu, George Bacovia, Tudor Arghezi, Lucian Blaga, Toma George Maiorescu, Tiberiu Utan etc. A tradus romanele: „Apa” de Alexandru Iuvasiuc, „Moartea lui Ipu” de Titus Popovici, „Groapa” de Eugen Barbu, „Matca” de Marin Sorescu. De asemenea, a tradus și lucrări din opera scriitorilor români din Republica Moldova: Andrei Lupan, Em. Bucov, G. Meniuc, P. Boțu etc.

Titluri și funcții deținute: membru al Uniunii Scriitorilor din URSS (1956); secretar al Uniunii Scriitorilor din Federația Rusă (1991-1995); secretar al Uniunii Scriitorilor din Moscova (din 1992), membru al PEN-Clubului, filiala din Rusia.

Distincții: Medalia „Pentru Vitejie în Muncă” (1980), laureat al premiului Uniunii Scriitorilor din Moscova „Венец” („Cununa”, 2000), Premiul „Valahia” pentru traduceri din limba română și pentru întreaga operă (2003), Medalia „150 ani de la nașterea lui Mihai Eminescu” (2000), Premiul revistei „Дети Па” (2014, 2016), Scriitorul Secolului XXI (2015, 2017) etc.

A se vedea și articolul din „Calendar Național 2010”. – Chișinău, 2009. – P. 87-89.

### Bibliografie selectivă:

**Ковальджи, Кирилл.** С улыбкой, грустью и с любо-

вью / Кирилл Ковальджи. – Кишинев : CEP USM, 2011. – 87 p.

\*\*\*

**Бутнару, Лео.** Отсутствие негатива: [стихи] / Лео Бутнару; пер. с рум. автора и Кирилла Ковальджи. – Москва : Вест-Консалтинг, 2014. – 168 с.

Чина 12+1 vecernea = Вечерня 12+1 Cina : Florilegiu de poezie contemporană română și rusă : Румынско-русский сборник поэзии / selecție, trad. de Chiril Covalgi și Leo Butnaru. – Moscova : Vest-Konsalting, 2010. – 222 p. : il.

\*\*\*

Кирилл Ковальджи = Covalgi Chiril: Био-библиографические данные = Informații bio-bibliografice // Чина 12+1 vecernea = Вечерня 12+1 Cina : Florilegiu de poezie contemporană română și rusă / selecție, trad. de Chiril Covalgi și Leo Butnaru. – Moscova : Vest-Konsalting, 2010. – P. 214.

**Ковальджи, Кирилл.** Седьмая радуга Бориса Мариана: [75 лет] / Кирилл Ковальджи // Независимая Молдова. – 2011. – 27 сент. – P. 3.

**Сокольский, Эмиль.** Между горечью и красотой : Кириллу Ковальджи слава не опасна // НГ Ex libris : [приложение к Независимой газете]. – 2009. – 14 мая. – P. 4.

\*\*\*

Кирилл Ковальджи [Resursă electronică] // <https://kovaldji.livejournal.com/> (accesat : 7.08.2019).

Кирилл Ковальджи [Resursă electronică] // <https://sites.google.com/site/emliramagazine/avtory/kovaldgi-kirill> (accesat : 7.08.2019).

Кирилл Владимирович Ковальджи : Биография. Книги. Отзывы. Цитаты [Resursă electronică] // <https://www.livelib.ru/author/226381-kirill-kovaldzhii> (accesat : 7.08.2019).

Кирилл Ковальджи : [Биография. Творчества. Стихи] [Resursă electronică] // [https://45parallel.net/kirill\\_kovaldzhii/#creation](https://45parallel.net/kirill_kovaldzhii/#creation) (accesat : 7.08.2019).

net/kirill\_kovaldzhii/#creation (accesat : 7.08.2019).

Кирилл Ковальджи. Поздние стихи [Resursă electronică] // [https://magazines.gorky.media/novyi\\_mi/2015/3/pozdnie-stihi.html](https://magazines.gorky.media/novyi_mi/2015/3/pozdnie-stihi.html) (accesat : 7.08.2019).

Кирилл Ковальджи : Поэт, Прозаик, Критик, Передводчик [Resursă electronică] // <https://nkpoetry.com/2014/09/22/kirill-kovaldzhii/> (accesat : 7.08.2019).

Кирилл Ковальджи : [список публикаций] [Resursă electronică] // <https://magazines.gorky.media/authors/k/kirill-kovaldzhii> (accesat : 7.08.2019).

Ковальджи Кирилл. Стихи: [Resursă electronică] //

<https://www.stihi.ru/avtor/kovaldji> (accesat : 7.08.2019).

E. B.



**Elena HARCONIȚA**  
1955

Directorul Bibliotecii Științifice a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți (în continuare USARB), cu un Curriculum Vitae bogat în realizări și succese profesionale impresionante, vine pe lume în orașul Bălți, la mijlocul primei luni de primăvară (15 martie), într-o familie de oameni muncitori, care puneau mare preț pe educație și învățatură.

Își face studiile primare și secundare la Școala Feroviară Nr. 4 din orașul natal, cu o

bibliotecă relativ bogată pentru acea perioadă de timp. Tânăra Elena s-a instruit suplimentar în biblioteca școlii, lecturând cu pasiune cărți din diverse domenii. Nu se limitează numai la dragostea pentru carte, care puse total stăpânire pe cugetul și spiritul ei, ci dorește să cultive această pasiune și în sufletele altora.

Așa cum era de așteptat, cu tot dinadinsul, formarea intelectuală, profesională și umană continuă la Facultatea de Biblioteconomie și Bibliografie a Universității de Stat a Moldovei, Specialitatea bibliotecar-bibliograf.

După absolvirea cu mențiune a Facultății (1976), se reîntoarce în orașul de baștină, fiind angajată la Biblioteca Institutului Pedagogic „Alec Russo” din Bălți. Se încadrează cu elan și dăruire în activitatea eficientă (chiar performantă) și destul de variată a Bibliotecii de atunci, recunoscută în toată Uniunea Sovietică.

Calitățile profesionale distinse au fost apreciate, fără întârziere, propunându-i-se, nu mult timp după angajare, un post avansat, cel de șef al Serviciului asistență de specialitate. Aici E. Harconița manifestă din plin capacitățile și priceperile organizatorice în îndrumarea și coordonarea activității în Bibliotecă.

Urcarea pe treptele Olimpului profesional continuă. Între anii 1993 până în 2001 ocupă postul de director-adjunct al Bibliotecii. Calitățile manageriale deosebite se percep în elaborarea programelor/rapoartelor/proiectelor, în monitorizarea

activităților de informatizare a Bibliotecii, în coordonarea activității științifice.

Spiritul de echipă al dnei Harconița se manifestă plener fiind în funcția de director al Bibliotecii, pe care o exercită din anul 2001 până în prezent.

Desfășoară o activitate organizațională de înviat, orientată spre promovarea intereselor Universității, crearea imaginii de identitate a Bibliotecii: planificare, coordonare, informatizare, participare la diverse proiecte, asigurarea funcționării eficiente a subdiviziunilor, control, evaluare, aplicarea tehnologiilor moderne de comunicare, conlucrare, colaborare și parteneriat interior și exterior.

Începe materializarea ideilor noului director care avea să contribuie substanțial la desăvârșirea activității Bibliotecii. Schimbări cardinale se produc în activitatea editorială : crește considerabil numărul bibliografiilor editate în noi forme, conținuturi și colecții originale (*Bibliographia Universitas, Vestigia Semper Adora, Facultas Biography – USARB, Personalități universitare bălțene, Universitari bălțeni, Scriitori și universitari, In honorem, Promotori ai culturii, Deținători ai titlului doctor honoris causa ai Universității bălțene*). Pe parcursul a 18 ani de activitate, sub îndrumarea Elenei Harconița, au fost elaborate și editate peste 100 de lucrări bibliografice, 34 din acestea fiind biobibliografii.

Este dinamizată activitatea de cercetare a angajaților Bibliotecii, care participă cu comunicări la manifestările ști-

ințifice universitare, cea mai prestigioasă fiind *Colloquia Professorum* Tradiție și inovare în cercetarea științifică (secțiunea *Biblioteconomie și Știința Informării*), organizată anual.

În anul 2013 dna Elena Harconița lansează o nouă inițiativă. În memoria ex-directoarei Bibliotecii Faina Tlehuci (anii 1962-2001) este organizată manifestarea științifico-practică cu statut de întrunire bibliotecară națională - *Colloquia Bibliothecariorum Faina Tlehuci*. Până în prezent au fost promovate 7 ediții.

Activitatea de cercetare a bibliotecarilor universitari bălțeni este stimulată și prin editarea de către Biblioteca Științifică a revistei de specialitate *Confluente bibliologice* (2005-). Elena Harconița este coordonatoare a revistei electronice de teorie și practică a bibliotecilor universitare din Republica Moldova *Bibliouniversitas@abrm.md*, care este editată la Biblioteca Științifică a USARB, membru al Colegiului de redacție al revistei „*BiblioScientia*” de la BȘC „*Andrei Lupan*” (AȘM).

Experiența profesională a Domniei sale este dezvoltată și transmisă succesorilor în cele peste 400 de publicații: manuale, dicționare, bibliografii, articole, comunicări, fiind și redactor responsabil, coordonator, director de publicații, autor a *prima verba* la monografii, bibliografii, cataloage, dicționare, anuare, resurse electronice, ghiduri etc. Peste 200 de articole au fost publicate în reviste de specialitate din străinătate și din țară: *Review of artistic*

*education, Book power in communication, Sociology and technology, Magazin bibliologic, Buletinul ABRM, Confluente bibliologice, Gazeta bibliotecarului, Bibliouniversitas@ABRRM.md, Sintagmele, Limba română, Literatura și arta, Revista română de biblioteconomie și știința informării, Biblioteca, Dunărea de Jos*. În toate publicațiile sale Elena Harconița pune accent pe rolul important al bibliotecii și bibliotecarului în societate.

În acest context remarcăm și îndemnul Domniei sale de a participa în proiectele internaționale (*Tempus-MISISQ, LNSS ERASMUS+, Parteneriatul Moldovei cu Norvegia și România*), care se soldează cu profit pentru Bibliotecă.

Fiind la curent cu experiența altor instituții, Elena Harconița propune noi posibilități de vizualizare a activității Bibliotecii în spațiul virtual.

Este antrenată în activitatea structurilor profesionale naționale (*Consiliul Biblioteconomic Național, Biroul Asociației Bibliotecarilor din Republica Moldova etc.*), care au drept misiune soluționarea problemelor derivate din necesitățile bibliotecilor prin elaborarea strategiilor și politicilor de dezvoltare a sistemului național de biblioteci, a cadrului de reglementare în domeniul bibliotecar, standardelor, literaturii de specialitate etc.

Este o persoană inteligentă, cu darul inventiv și explorator, care împărtășește generos și necondiționat zestrea de cunoștințe adunate în timp.

Fascinează pe toți din jur prin sobrietate, înțelepciune, chibzuință, consecvență, prin dorința de implementare a tot ce este nou și de calitate.

Activitatea de manager a Elenei Harconița a fost apreciată prin decernarea mai multor distincții: Ordinul „Gloria Muncii” (2015), titlul onorific Om Emerit (2010), Medalia „Mihai Eminescu” (2005), Medalia comemorativă „Alec Russo” (2005), Medalia jubiliară „Învățămintul biblioteconomic universitar din Republica Moldova – 50 de ani” (2010), Diploma Guvernului de gradul I (2008), Diploma Guvernului de gradul II (2018), Diplome ale Ministerului Educației (1985, 2005, 2010, 2014), Diploma Ministerului Culturii (2011, 2012), Diploma „Cel mai bun bibliotecar al anului” (1993, 1999), Premii (Premiul Mare, I, II, III) la Concursul Național „Cele mai reușite lucrări din domeniul biblioteconomiei și științele informării” (2000-2019), Premiile Concursului „Lucrările științifice ale USARB” (2015-2018), Premiul Senatului USARB (2017-2018), Diploma de Excelență pentru contribuții la promovarea accesului deschis (2010, 2011), Diploma ABRM (2005, 2007, 2009, 2010, 2013, 2015, 2016), Diploma AGEPI (2005, 2007, 2009, 2013, 2015), Diploma USARB (2005, 2007, 2015, 2016), Diploma de Excelență ABRM pentru realizarea revistei [Bibliouniversitas@abrm.md](mailto:Bibliouniversitas@abrm.md) (2016), Diploma „Anul Bibliologic 2016” BNRM pentru participarea cu succes la Sesiunea de

postere și materiale AV în cadrul Simpozionului Anul Bibliologic.

Directorul Bibliotecii Științifice a USARB este laureat al Premiului Național GALEX, organizat de Liga Bibliotecarilor din Republica Moldova „Alexe Rău” și de Biblioteca Națională pentru „Cel mai reușit proiect de promovare a imaginii Bibliotecii, Bibliotecii Științifice a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți (2018)”, „Cel mai bun bibliotecar al anului 2018 din Sistemul Național de Biblioteci”, laureat al Premiului Național „Ion Madan” în domeniul biblioteconomic și bibliografic pentru anul 2018.

Portretul profesional al directorului Bibliotecii Științifice a USARB e departe de a fi exhaustiv conturat și, indiscutabil, timpul va contabiliza noi realizări profesionale.

Referințe – text:

„Elena Harconița este un nume care identifică domeniul profesional, contribuind substanțial la dezvoltarea managementului biblioteconomic, influențând diverse domenii ale biblioteconomiei, informării, documentării, preocupările bibliotecilor și bibliotecarilor. Este un lider în profesie, „înflorind” profesional grație capacității de a gândi divergent, de a acționa ca o persoană care este în plină căutare, căci gândurile schimbă lumea” (Ludmila Corghenci).

„Disponând de reale capacități analitice, se încadrează în activități de cercetare, elaborează numeroase proiecte de dezvoltare continuă a Bibliotecii universitare

și de colaborare cu biblioteci similare din R.M. și alte țări europene. Publică peste 200 lucrări analitico-științifice, de publicistică și valoroase cărți, apreciate la justa valoare. Numele ei este bine cunoscut de comunitatea bibliotecară din țară, dar toate acestea se datorează trudei, competenței și iscusinței a tot ce face Domnia Sa, calitativ și cu dăruire” (Gheorghe Baci).

„Modernitatea și postmodernitatea au pătruns organic în structura bibliotecii, iar grija pentru calitatea cărții, pentru sporirea numărului cărților de valoare și a celor utile studenților și profesorilor de la USARB au devenit de mult preocuparea principală a Elenei Harconița și a colectivului ei inimos” (Maria Sleahțișchi).

„Doamna Elena Harconița își are propriul stil de management, reușind să culegă și să adune în jurul său oameni valoroși, ingenioși, sânguincioși, simpatici, binevoitori, deschiși... pe măsura măriei sale” (dr. habilitat, prof.univ. Pavel Topală).

„Doamna Elena Harconița, face parte din cohorta intelectualilor Republicii Moldova ieșită la suprafață în ultimele trei decenii, aducându-și aportul la trezirea conștiinței băștinașilor, la păstrarea și dezvoltarea valorilor naționale” (dr. Teo-Teodor Marșalcovschi, Om Emerit).

„Metaforic vorbind, doamna Elena Harconița este un personaj frumos, precum o carte ce înglobează deopotrivă poezii de dragoste, proze despre minte limpede și suflet tandru, piese cu eroine

care știu bine cum să învingă destinul...” (Anatol Moraru).

**Bibliografie selectivă:**

**Harconița, Elena.** Bibliotecarii universitari bălțeni : dicționar / E. Harconița (red. resp.), L. Mihaluța, E. Stratan ; design / cop. / tehored. : S. Ciobanu, A. Antonova ; Bibl. Șt. a Univ. de Stat „Alec Russo” din Bălți. – Ed. a 2- a rev. și compl. – Bălți, 2015. – 277 p.

**Harconița, Elena.** Catalogul lucrărilor editate de bibliotecarii universității bălțene / Elena Harconița, Lina Mihaluța, Elena Stratan ; red. bibliogr. : L. Mihaluța ; design/tehored. : S. Ciobanu ; Bibl. Șt. a Univ. de Stat „Alec Russo” Bălți. – Ed. a 2-a rev. și compl., ind. : Adella Cucu, V. Ganea. – Bălți, 2015. – 192 p. – Aut. sunt indicați pe vs. f. de tit.

**Harconița, Elena.** Strategia de dezvoltare a Bibliotecii Științifice USARB 2017-2022 / E. Harconița ; grup de lucru: Lina Mihaluța, Elena Stratan, Valentina Topalo, Igor Afatin, Silvia Ciobanu, Elena Cristian ; Biblioteca Științifică a Universității de Stat “Alec Russo” din Bălți. – Bălți, 2017. – 60 p.

\*\*\*

**Harconița, Elena.** Biblioteca universitară de la Bălți în mediul învățământului și cercetării științifice / E. Harconița // Dunărea de Jos. Ser. nouă : Rev. lunară de cultură [on-line]. – 2016. – Nr 174. – P. 15-17. – Disponibil: [https://issuu.com/revistadunareadejos/docs/dunarea\\_de\\_jos\\_174\\_august](https://issuu.com/revistadunareadejos/docs/dunarea_de_jos_174_august) ; 2016. – Nr 175. – P. 46-48. – Disponibil: [https://issuu.com/revistadunareadejos/docs/dunarea\\_de\\_jos\\_175\\_septembrie/1](https://issuu.com/revistadunareadejos/docs/dunarea_de_jos_175_septembrie/1)

**Harconița, Elena.** Cartea este un dar... : [interviu cu Elena Harconița, directorul Bibliotecii Științifice USARB] / a interv. :

Gh. Nicu // Sintagmele. – 2015. – Febr. – P. 4-5.

**Harconița, Elena.** Cultura informației bibliotecarului universitar: Tendințe și efecte / Elena Harconița, Elena Stratan, Lilia Ababi // MISISQ: Implicare. Creativitate. Durabilitate: conf. Materialele. intern., 27-28 sept., 2018, Chișinău, - Bălți: [S. n.], 2018. - P. 192 - 201.

**Harconița, Elena.** Cultura informației în bibliotecile universitare din Republica Moldova / E. Harconița // Magazin bibliologic. – 2016. – Nr. 1-4. – P. 94-104.

**Harconița, Elena.** Lider prin activitate și influență / E. Harconița; a intervievat: L. Corghenci // Magazin bibliologic. – 2018. – Nr 3/4. – P. 85-90.

**Harconița, Elena.** Oportunitățile de dezvoltare profesională a personalului în cadrul proiectelor internaționale / E. Harconița, R. Sobiețchi-Camerzan // Teoria și practica administrării publice : materiale ale conf. șt.-practice cu participare intern., 19 mai 2017. – Ch., 2017. – P. 602-606.

**Harconița, Elena.** Studiile sociologice pentru noile politici bibliotecare / Elena Harconița // Tradiție și inovare în cercetarea științifică, Ed. a 5-a : Materialele Colloquia Professorum din 10 octombrie 2014. – Bălți, 2015. – P. 262-270.

\*\*\*

**Corghenci, Ludmila.** [Ludmila Corghenci, director adjunct la DIB ULIM despre Elena Harconița, director BȘ USARB] // Sintagmele. – 2015. – Febr. – P. 4.

DECRET privind conferirea de distincții de stat unor angajați ai Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți: nr. 1782-VII din 08.10.2015 / Președintele Republicii Moldova N. Timofti // Monitorul Oficial al Republicii Moldova. – 2015.

– Nr 281-290 (5323-5332). – P. 9. – Elena Harconița, director al Bibliotecii științifice a fost decorată cu Ordinul „Gloria Muncii”, pentru merite deosebite în dezvoltarea învățământului universitar, contribuție substanțială la pregătirea specialiștilor de înaltă calificare și activitatea metodică-didactică și științifică prodigioasă.

**Baciu, Gheorghe.** Elena Harconița // Baciu, Gheorghe. Personalități notorii ale neamului : 140 de destine. – Chișinău : [S. n.], 2018. – P. 275-277.

**Buluță, Gheorghe.** Elena Harconița // Buluță, Gheorghe. Bibliologi români : Dicționar. – Târgoviște : Ed. Bibliotheca, 2011. – P. 116.

Elena Harconița – Doamnă a bibliotecii : [felicitare din partea colectivului Bibliotecii Științifice USARB] // Confluente bibliologice : Rev. de biblioteconomie și șt. informării. – 2015. – Nr 1/2 (39-40). – P. 175-179.

Elena Harconița // Jitaru, Valentin. Personalități bălțene : Enciclopedie. – Chișinău : [S. n.], 2018. – P. 188-190.

Elena Harconița, laureată a Premiului GALEX [on-line]. Disponibil: <http://bsusarbprofesional.blogspot.com/2019/06/elena-harconita-laureata-premiului-galex.html> (accesat : 14.10.2019).

**Moțoc, Radu.** [Radu Moțoc, secretarul Asociației Pro Basarabia și Bucovina despre Elena Harconița, director al BȘ USARB] // Sintagmele. – 2015. – Febr. – P. 4.

Note de lectură, lansări publice. Manuscrise de Dimitrie Balica comisul de Teo-Teodor Marșalcovschi, Maria Abramciuc, Elena Harconița // Anuarul Catedrei de științe socioumane și asistență socială, 2015-2016. – Bălți : [S. n.], 2016. – P. 108.

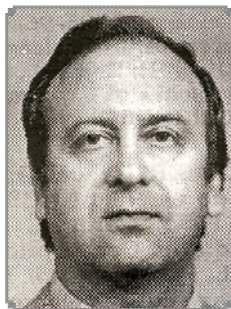
**Popa, Iulius.** Elenei Harconița – rezistență în viitorul in-

cert! / Iulius Popa // Literatura și arta. – 2015. – 11 mar. – P.3 ; Popa, Iulius. Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți (1945-2015). – Chișinău, 2015. – P. 503-505.

Premiul „Ion Madan” în domeniul biblioteconomic și bibliografic – Elena Harconița, director al Bibliotecii Științifice a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți, pentru activitate prodigioasă în domeniul biblioteconomic și bibliografic [on-line] // Premii pentru cele mai reprezentative creații: Cine sunt laureații ediției din acest an. – Disponibil: <https://unimedia.info/ro/news/a902def9b8f67952/premii-pentru-cele-mai-reprezentative-creatii-cine-sunt-laureatii-editiei-din-acest-an.html> (accesat : 14.10.2019).

**Roibu, Nicolae.** Gala premiilor naționale GALEX și-a desemnat laureații [Bibliotecii Științifice a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți, director Elena Harconița, i-a fost decernat Premiul Național GALEX pentru „Cel mai bun bibliotecar al anului” din bibliotecile Sistemului Național de Bibliotecii] / Nicolae Roibu // Univers pedagogic pro. – 2019. – 25 apr. – P. 1-2.

*Ludmila Corghenci*



**Ion KRASNOPOLSKI**  
1945

Clarinetist, aranjor și profesor.

S-a născut la 15 martie 1945 la Chișinău.

Este fiul vestitului lăutar Vladimir Krasnopolski, zis Borș, trompetist, organizatorul fanfarelor în mai multe sate din Republica Moldova.

După absolvirea Școlii de Muzică „Eugen Coca” din Chișinău, își continuă studiile la Institutul de Arte „Gavriil Musicescu” din Chișinău (actualmente Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice) cu Anatoli Musienko (1963-1964) și Eugeniu Verbețchi (1967-1970, clarinet).

La vârsta de șapte ani este inclus în fanfara condusă de tatăl său, la început toboșar, iar mai târziu clarinetist. În anii 1967-1991 este solist-instrumentist în Orchestra Ansamblului Național Academic de Dansuri Populare „Joc” al Filarmonicii din Chișinău. Din 1991 este profesor la Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice, Catedra aranjament orchestral.

Piese sale se deosebesc printr-un stil autentic aparte. Multe din melodiile transpuse pentru fanfară au fost selectate din materialele folclorice adunate de tatăl său:

„Hora bătrânească”, „Mugur-mugurel”, „Corăgheasca”, suita „În toiul nunții”, „Trandafir de la Moldova”, „Sârba lui Staicu”, „Busuioc moldovenesc” etc. A interpretat piesele folclorice: „Doina dorului”, „Mărunțica din Sărata Galbenă”, „Hangul”, „Brâul”, „Hora drăgaicelor”, „Sârba” etc.

A publicat culegerea de muzică folclorică pentru fanfară „Busuioc moldovenesc”.

Instrumentistul Ion Krasnopolski s-a dovedit a fi și un bun culegător și aranjator de melodii populare pentru fanfară.

A concertat în republică și a întreprins numeroase turnee artistice peste hotare, în cadrul Ansamblului Național Academic de Dansuri Populare „Joc” în calitate de clarinetist și taragotist.

A colaborat fructuos cu muzicienii: Victor Șura, Simeon Duja, Valeriu Hâncu, Isac Solomon, Ana Golomoș, Nicolae Botgros, Petre Neamțu, Victor Copacinschi, Ion Dascăl etc.

A înregistrat la Radio Chișinău muzică populară: „Cântec de ascultare”, „Sârba lui Borș”, „Țărăneasca” etc.

Pe parcurs, și-a înființat Formația „Ion Krasnopolski”, care a participat la selecția pentru Eurovision 2017.

Titluri deținute: membru al Uniunii Muzicienilor din Moldova; Artist Emerit din Republica Moldova.

A fost distins cu Premiul I la Concursul Interpreților (Chișinău).

*A se vedea și articolul din „Calendar Național 2005”. – Chișinău, 2004. – P. 82-83.*

**Bibliografie:**

**Krasnopolski, Ion.** Busuioc moldovenesc : Aranjamente pentru fanfară / Ion Krasnopolski. – Chișinău : Hyperion, 1992. – 129 p.

\*\*\*

**Buzilă, Serafim.** Krasnopolski, Ion / Serafim Buzilă // Buzilă, Serafim. Enciclopedia interpretilor din Moldova. – Chișinău : Editura ARC; Museum, 1999. – P. 259-260.

**Curbet, Vladimir.** Ion Krasnopolski : [profil de creație] / Vladimir Curbet // Curbet, Vladimir. Grai și tradiții ne-au unit. – Chișinău : Pontos, 2000. – P. 217.

**Curbet, Vladimir.** Ion Krasnopolski : [schiță de portret] / Vladimir Curbet // Curbet, Vladimir. Valori perene românești: Tradiții, obiceiuri, rapsozi populari. – Chișinău : Pontos, 2003. – P. 165.

\*Krasnopolski, Ion // Literatura și arta Moldovei: Encicl.: În 2 vol. Vol. 1. – Chișinău, 1985. – P. 335.

N.-M. Ș.



**Nicolae ENCIU**  
**1960**

Istoric, doctor habilitat în științe istorice, cercetător științific coordonator și profesor universitar.

S-a născut la 15 martie 1960 la Cășlița-Prut, Cahul.

Absolvent al Școlii Pedagogice „Anton S. Makarenko” din orașul Cahul (1978). Și-a

continuat studiile la Facultatea de Istorie a Universității de Stat din Moldova (1981-1986). A urmat doctoratul la Institutul de Istorie al Academiei de Științe a Moldovei, susținând în 1992 teza de doctor în științe istorice, iar în 2003 – de doctor habilitat în științe istorice.

Cercetător științific superior la Institutul de Istorie al Academiei de Științe a Moldovei. Din 1999 este conferențiar la Catedra discipline sociojuridice și umanistice, șeful Catedrei discipline socioumanistice la Facultatea de Drept a Universității de Stat „Alecu Russo” din orașul Bălți, unde predă un curs de științe politice (politologie, 2005-2010). Promovează în fața studenților și un curs de istorie a Uniunii Europene. Cercetător științific coordonator (2010-2014), cercetător științific principal la Institutul de Istorie al Academiei de Științe a Moldovei, șef al Secției de istorie contemporană, director de proiect instituțional (2010-2016). A făcut stagii științifice la Institutul „Nicolae Iorga” al Academiei Române.

Binecunoscut pentru cercetările sale științifice privind istoria contemporană a românilor și universală. Este, de asemenea, un important cercetător în domeniul istoriografiei, istoriei postbelice a Moldovei sovietice, a științelor politice.

Este autorul mai multor monografii apreciate, manuale școlare și universitare, studii de istorie a populației și demografie contemporană, în special a situației demografice din Basarabia din pe-

rioadă interbelică: „Populația Basarabiei interbelice : Aspecte demografice” (2013), „Istoria românilor și universală : epoca contemporană” (2015), „Scrierea și rescrierea istoriei” (2016), „O importantă contribuție la studiul istoriei contemporane a românilor” (2017), „Starea Imperiului Rus în ajunul căderii Dinastiei Romanov” (2017), „1918 pe ruinele imperiului spulberat de istorie” (2018), „Marea Unire din 1918: o strălucită victorie a geografiei asupra istoriei nedrepte” (2018), „Regatul României la încheierea primului război mondial (2018) etc. A semnat peste optzeci de studii, articole și comunicări. Face parte din Colegiul de redacție al revistelor „Caiete de istorie” și „Destin românesc”. Participant cu referate și comunicări la foruri științifice naționale și internaționale: România, Italia, Federația Rusă, Kârgâzstan.

Titluri deținute: membru al Asambleii Academiei de Științe a Moldovei, membru al Comisiei Internaționale de Demografie Istorică.

Mențiuni și distincții: laureat a două premii ale Academiei de Științe a Moldovei (1995, 2004), Ordinul „Gloria Muncii” (2010).

*A se vedea și articolul din „Calendar Național 2015”. – Chișinău, 2015. – P. 139-140.*

**Bibliografie selectivă:**

**Enciu, Nicolae.** Istoria românilor și universală : epoca contemporană: Clasa a 12-a / Nicolae Enciu, Tatiana Mistreanu. – Chișinău : CIVITAS, 2015. – 144 p. : il.

**Enciu, Nicolae.** Istorie : Epoca contemporană : Cl. a 12-a :



Istoria universală și a românilor / Nicolae Enciu. – Chișinău : CIVITAS, 2011. – 358 p.

**Enciu, Nicolae.** Scrierea și rescrierea istoriei : Tendințe recente în istoriografia rusă de re-interpretare a participării Rusiei țariste la Primul Război Mondial : De la Lenin la Putin / Nicolae Enciu ; red.: Liliana Armașu, Eugen Lungu. – Chișinău : Arc, 2016. – 224 p.

**Enciu, Nicolae.** 1918 pe ruinele imperiului spulberat de istorie : Basarabia în pragul modernității / Nicolae Enciu ; red. : Lucia Țurcanu. – Chișinău : Arc, 2018. – 352 p. : tab.

**Enciu, Nicolae.** Tradiționalism și modernitate în Basarabia anilor 1918-1940 = Traditionalisme et modernité en Bessarabie des années 1918-1940 = Традиционализм и модернизм в Бессарабии 1918-1940 годов : [în vol.]/ Nicolae Enciu ; Academia de Științe a Moldovei, Institutul de Istorie, Stat și Drept. – Chișinău : Lexon-Prim, 2013.

[Vol.] 1: Populația Basarabiei interbelice : Aspecte demografice = La Population de la Bessarabie à l'époque d'entre-deux-guerres : Aspects démographiques = Население Бессарабии в межвоенный период : Демографические аспекты. – 424 p. – Text paral.: lb. rom., fr., rusă.

\*\*\*

**Enciu, Nicolae.** Academicianul Alexandru Zub la 80 de ani / Nicolae Enciu // Revista de istorie a Moldovei. – 2014. – Nr 4. – P. 5-7.

**Enciu, Nicolae.** Academicianul Valeriu Pasat la vârsta împlinirilor / Nicolae Enciu // Revista de istorie a Moldovei. – 2018. – Nr 3. – P. 12-18.

**Enciu, Nicolae.** Basarabia în preocupările științifice ale marilor geografi francezi Emmanuel de Martonne / Nicolae Enciu, George Ursu // Revista de istorie a Moldovei. – 2018. – Nr 1. – P. 78-79.

**Enciu, Nicolae.** Comunismul ca sinonim al anticreștinismului / Nicolae Enciu // Akademos. – 2014. – Nr 3. – P. 177-179.

**Enciu, Nicolae.** Constantin Stere – doctrinarul / Nicolae Enciu // Revista de istorie a Moldovei. – 2015. – Nr 2. – P. 29-36.

**Enciu, Nicolae.** Cu privire la dimensiunea demografică a științei istorice / Nicolae Enciu // Akademos. – 2014. – Nr 2. – P. 107-119.

**Enciu, Nicolae.** Istoria demografică a Transilvaniei în anii primei conflagrații mondiale / Nicolae Enciu // Akademos. – 2016. – Nr 1. – P. 165-167.

**Enciu, Nicolae.** Istoriografia sovietică a primului război mondial între destalinizare și neostalinism (1956-1985) / Nicolae Enciu // Akademos. – 2014. – Nr 4. – P. 66-73.

**Enciu, Nicolae.** La vârsta împlinirilor : Academicianul Valeriu Pasat la 60 de ani / Nicolae Enciu // Akademos. – 2018. – Nr 3. – P. 160-163.

**Enciu, Nicolae.** Marea Unire din 1918 : o strălucită victorie a geografiei asupra istoriei nedrepte / Nicolae Enciu // Limba română. – 2018. – Nr 1-2. – P. 216-231.

**Enciu, Nicolae.** O importanță contribuție la studiul istoriei contemporane a românilor / Nicolae Enciu // Akademos. – 2017. – Nr 2. – P. 158-160.

**Enciu, Nicolae.** Orașul și județul Bălți de la începuturi până în anul Marii Uniri / Nicolae Enciu // Dialogica. – 2019. – Nr 1. – P. 104-115.

**Enciu, Nicolae.** O sinteză originală de istorie contemporană / Nicolae Enciu // Akademos. – 2014. – Nr 4. – P. 172-173.

**Enciu, Nicolae.** Pagini inedite din viața și activitatea astrofizicianului basarabean Nicolae Donici / Nicolae Enciu // Tehnoscopia. – 2014. – Nr 2. – P. 43-48.

**Enciu, Nicolae.** Populația urbană și rurală a Basarabiei

interbelice : O abordare istorico-demografică / Nicolae Enciu // Destin Românesc = Romanian Destiny. – 2015. – Nr 2. – P. 79-95.

**Enciu, Nicolae.** Primul Război Mondial ca piatră de hotăr în istoria omenirii / Nicolae Enciu // Cohorta. – 2014. – Nr 1-2. – P. 77-87.

**Enciu, Nicolae.** Problema basarabeană în noua istoriografie de la Chișinău / Nicolae Enciu // Limba română. – 2017. – Nr 2. – P. 50-56.

**Enciu, Nicolae.** Regatul României la încheierea primului război mondial : Opinii și debateri de idei privind potențialul și direcțiile de dezvoltare a noului organism economic / Nicolae Enciu // Revista de istorie a Moldovei. – 2018. – Nr 4. – P. 17-33.

**Enciu, Nicolae.** Starea Imperiului Rus în ajunul căderii dinastiei Romanov / Nicolae Enciu // Akademos. – 2017. – Nr 4. – P. 96-99.

**Enciu, Nicolae.** Teoria plebiscitului în viziunea istoricului și juristului Alexandru V. Boldur / Nicolae Enciu // Akademos. – 2016. – Nr 2. – P. 131-134.

**Enciu, Nicolae.** Unirea Basarabiei cu România ca formă de materializare a dreptului națiunilor la autoadministrare / Nicolae Enciu // Literatura și arta. – 2015. – 26 mar. – P. 2.

\*\*\*

Enciu, Nicolae // Universitari bălțeni : Dicționar biobibliogr. / alcăt. : Elena Scurtu, Maria Foteșcu ; red. resp. : Elena Harconiță. – Bălți : [S. n.], 2005. – P. 452-454.

**Popa, Iulius.** Enciu, Nicolae / Iulius Popa // Popa, Iulius. Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți : (1945-2015). – Chișinău : [S. n.], 2015. – P. 306.

N.-M. Ș.



**Nadejda DOBOȘ**  
1960

Biolog, cercetător și inventator, doctor în științe biologice.

S-a născut la 17 martie 1960 la Bălți.

A absolvit Institutul Agricol „Mihail Frunze” din Chișinău (actualmente Universitatea Agrară de Stat din Moldova), specialitatea genetica și selecția, biotehnologia și cultura semincă a culturilor de câmp (1982). A urmat apoi doctoratul la Institutul Unional de Cercetări Științifice din Kiev, Ucraina și a susținut teza de doctor în biologie cu tema „Crearea, evaluarea liniilor tetraploide cu o singură sămânță și a fixatorilor sterilității la sfecla de zahăr”.

În perioada 1986-1991 activează la Institutul Agricol „Mihail Frunze” din Chișinău, inițial în calitate de specialist superior, ulterior – colaborator științific. Conduce apoi Laboratorul de cultură a țesuturilor din cadrul întreprinderii principale a Asociației Agricole de Producție „Victoria” și Laboratorul de biotehnologie din cadrul Cooperativei de Producție „Design-Birou”. Între anii 1995-1997 este șeful Secției de prelucrare a uleiului vegetal la întreprinderea româno-americană ÎM „Rocar” SRL.

Din 1998 activează în calitate de tehnolog principal la „Medagroplant” SRL. Deține funcția de administrator la Societatea Comercială „Automedcom” SRL, Ialoveni (din 2007).

Cercetările și invențiile Nadejdei Doboș se referă la extinderea sortimentului de produse biotehnologice în Republica Moldova.

A contribuit la elaborarea a patru tipuri noi de băuturi curativo-proflactice și tonifiante, inclusiv lichiorul „Nocturn” și balsamul „Legenda”, pentru care a obținut brevete. A creat, de asemenea, produsul curativo-proflactic „Fito-miere”.

Invențiile sale sunt implementate la fabrica din Cojușna, fabrica de vinuri și coniacuri din Bălți, fabrica „Farmaco” din Chișinău, „Bucuria” S. A. din Chișinău, fabrica de conserve din Chișinău, fabrica „Buket Moldavii” din Dubăsari.

Sub conducerea sa au fost susținute cinci teze de licență la Universitatea Agrară de Stat din Moldova și o teză de licență la Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu” din Chișinău.

A participat la programul Tempus Tacis în cadrul firmei „Gerotex” în calitate de tehnolog pentru producerea fitoconcentratelor din ierburi medicinale „CO” prelucrate. Este fondatorul Societății Republicane Fitoterapeutice și al Asociației Republicane a Producătorilor, Prelucrării și Comercializării Plantelor Medicinale și a Uleiurilor Eterice.

Este autor a peste treizeci și opt de publicații științifice. Participant, cu referate și comunicări, la foruri științifice

naționale și internaționale: Chișinău, Moscova, Tașkent, București etc.

Mențiuni și distincții: Medalia de Aur (2002); Diploma de excelență cu Distincția de Aur „Inventica” a Societății Inventatorilor din România.

**Bibliografie:**

Doboș, Nadejda // Cercetători și inventatori din Republica Moldova : (Prezentare succintă) : Partea 2. – Chișinău : AGEPI, 2003. – P. 52-53.

Doboș, Nadejda [Resursă electronică] // <https://ince.md> › engine › open\_file (accesat : 20.08.2019).

**Siminel, Vasile.** Istoria fondării și activității Societății Științifice a Geneticienilor și Amelioratorilor din Republica Moldova : [conține informație despre Nadejda Doboș] / Vasile Siminel, Eugenia Cotenco // Buletinul AȘM. Științele vieții. – 2010. – Nr 2. – P. 4-7.

N.-M. Ș.



**Sergiu BĂDRĂGAN**  
1960

Pictor și pedagog.

S-a născut la 18 martie 1960, la Chișinău.

La 11 ani își începe studiile la Școla de Arte Plastice pentru copii din Călărași, Secția pictură, clasa profesorilor Ion Croitoru, Petru Bragoi (1971-1975). Apoi își continuă studiile la Școala Repu-

blicană de Arte Plastice „Ilia Repin”, actualmente Colegiul Republican de Arte Plastice „Alexandru Plămădeală” din Chișinău (1975-1979), la pictură și pedagogie, clasa profesorului Valeriu Pușcaș; Institutul Pedagogic de Stat „Ion Creangă” (1983-1988), pictură, grafică și pedagogie, clasa profesorului Afanasie Oprea.

Activitatea profesională și-a început-o în calitate de profesor de artă plastică la Școala Medie Nr. 31 din Chișinău (1979), pictor-prezentator la Uzina „Signal” (1982-1983), profesor de arte plastice și istoria artelor plastice la Școala de Arte Plastice pentru Copii din Călărași (1983-1984). Revenit la Chișinău, se angajează la Școala Medie Nr. 29 de aici, profesor de arte plastice și desen liniar (1984-1989), apoi la Colegiul Republican de Arte Plastice „Alexandru Plămădeală”, în calitate de profesor (din 1990), șef Catedră arte plastice, sculptură și pedagogie (1992-1993 și din 2006).

A semnat mai multe lucrări de peisaje, natură statică și portrete: „Buchet de liliac”, „Plai natal”, „Început de toamnă”, „În stradă”, „În curte”, „Fructe”, „Flori de câmp”, „Fântână”, „Dimineață”, „Cuptor”, „Crizanteme”, „Motiv”, „Bunicii mei”, „Amiază”, „Narciși”, „Flori”, „Amurg”, „În ceață”, „Nostalgie”, „Dulce somn”, „Flori de tei”, „Butuceni”, „Orhei” (serie de peisaje), „Parcova”, „Rezina” (serie de peisaje), „Suceava” (serie de peisaje), „Natură statică cu sticle”; Ciclul Porțile: „Poarta violetă”, „Poarta azurie”, „Poarta ro-

șie”, „Clopotnița” etc. „Sergiu Bădrăgan are un tact al său în comunicarea cu natura, ceea ce-i conferă deplină libertate de a fi în pictură cu adevărat el însuși” (Eleonora Brigalda, dr. în studiul artelor).

Vernisează expoziții personale la Teatrul Național „Mihai Eminescu”, Casa cărții „Petru Movilă”, Chișinău, Centrul Expozițional „Constantin Brâncuși”, Chișinău; expoziții de grup republicane (1995-2019); în străinătate: Italia, Ucraina, România etc.

Achiziții: în colecțiile Muzeului Național de Arte Plastice din Republica Moldova, în colecții particulare din Republica Moldova, Rusia, România, Ucraina, Italia, Spania, Franța, Marea Britanie, SUA, Lituania.

Titluri deținute: membru titular al Uniunii Artiștilor Plastici din Republica Moldova (2001), membru al Asociației Internaționale de Artă Plastică UNESCO.

A fost distins cu Premiul Special pentru Expoziția „Martorul ocular”, oferit de Centrul Internațional de Cultură „Sergiu Grossu” (2006).

#### Bibliografie:

**Bădrăgan, Sergiu.** Buchet de liliac : Pictură / Sergiu Bădrăgan // Artă contemporană din Moldova = Изобразительное искусство Молдовы : живопись, скульптура, графика, декоративно-прикладное искусство : [Альбом]. – Moscova. – [S. n.], 2013. – P. 30.

\*\*\*

**Codreanca, Lidia.** Și totuși, liliacul va înflori din nou! : [artistul plastic Sergiu Bădrăgan – 50 de ani de la naștere] / Lidia Codreanca // Literatura și arta. – 2010. – 18 mar. – P. 6.

**Colesnic, Iurie.** Bădrăgan, Sergiu / Iurie Colesnic // Colesnic, Iurie. Colegiul Republican de Arte Plastice „Alexandru Plămădeală” : Ghid encicl. – Chișinău : Museum, 2008. – P. 45-46.

N.-M. Ș.



**Liuba DIMITRIU**  
1901-1930

Poetă.

S-a născut la 1 ianuarie 1901 la Ciucur-Mingir, Tighina, dintr-un tată bulgar și o mamă grecoaică. Ea însă s-a considerat româncă. A decedat la 22 martie 1930 la Chișinău.

Adevăratul nume de familie al poetei este Dimitrov.

După școala primară a absolvit Liceul din orașul Comrat, după care s-a stabilit cu traiul la Chișinău, împreună cu mama.

A fost angajată la Arhiepiscopie (1916), apoi la Inspectoratul PTT (1918), Primăria Chișinău, în calitate de translator (1919-1923), și Prefectura poliției (1923-1930). Și-a românizat numele din proprie voință în anul 1918.

A început să scrie versuri de la vârsta de 18 ani, după ce învață într-un termen record limba română. Suflet sensibil, sincer și curajos, deprinde ușor secretele poeziei. A scris poezie pentru flori și prunci, intonând doine Ol-

tului, Mureșului și Prutului, limbii române și Basarabiei. În 1920 scrie poeziile: „Chemarea Basarabiei”, „Graiul neamului”, „Cântec de dor”, „Bulgăraș de aur”, „Haide vino”, „Bondărașului”, „La mormântul marelui poet” (Mihai Eminescu). În a doua jumătate a anilor 20 s-a îmbolnăvit de ftizie. A continuat să scrie și în cei doi ani de boală, tratându-se la diferite stațiuni balneoclimaterice. La mănăstirea Văratec Liuba Dimitriu a scris cele mai multe din poeziile sale: „Harpelor de lut”, „Cea din urmă poruncă”, „Crucea plânge”, „De ce taci”, „Fii cuminte”, „Cuculeț”, „Jertare”, „De ce?”, „Rugăciune” etc. Soțul Liubei, avocatul V. Mihăiescu, mărturisea că poeta era de neînduplecat ca să-și publice lucrările în timpul vieții.

În anul 1931 a fost editată postum prima ediție a cărții de poezie „Crinii Basarabiei”, cu sprijinul membrilor municipiului Chișinău și al Comitetului local de revizuire, o raritate beletristică, îngrijită de Ovid Densușianu.

Criticii literari, printre care și Ovid Densușianu, a afirmat că prin volumul său (unicul) „Crinii Basarabiei”, poeta a adus revelația unei remarcabile autoare și că într-un timp foarte scurt a ajuns să posede toate tainele limbii noastre.

Liuba Dimitriu a lăsat poeziile sale drept testament generațiilor viitoare. Avea abilitățile și potențialul necesar pentru a deveni o poetă de valoare, de importanță majoră în literatura română. A fost ca o sursă nesecată de dăruire limbii române și

profundului sentiment de mândrie față de tot ce este românesc. Dovadă sunt imnurile poetei pentru „Graiul neamului”, „Stema Țării”, tricolor, doină, Prut, Nistru, Dunăre, Olt, Mureș etc.

Este înmormântată în Cimitirul Central de pe strada Armenească din Chișinău. Consătenii i-au immortalizat numele. Gimnaziul din satul natal și cenaclul literar din localitate poartă numele Liubei Dimitriu. Pe locul casei unde a locuit familia, elevii au plantat un nuc. Și în capitală (sectorul Botanica) există o stradă cu numele „Liuba Dimitriu”.

*A se vedea și articolele din „Calendar Național 2000”. – Chișinău, 1999. – P. 101-102; „Calendar Național 2001”. – Chișinău, 2000. – P. 10.*

#### Bibliografie selectivă:

**Dimitriu, Liuba.** Crinii Basarabiei : Poezii postume : (1920-1930) / Liuba Dimitriu ; coord. : Serafim Ghinculov. – Chișinău : Pontos, 2010. – 96 p. : il.

\*\*\*

**Dimitriu, Liuba.** Graiul neamului ; Satul doarme... ; Harpelor de lut ; Numai unul... : [versuri] / Liuba Dimitriu // Caiete critice. – 1994. – Nr 1-3. – P. 96-98.

**Dimitriu, Liuba.** Stânca vieții ; La mormântul marelui poet : (Mihai Eminescu) ; Tu, Nistrule!... : (La stânca lui Ștefan cel Mare) ; Urătule! : [versuri] / Liuba Dimitriu // Columna. – 1994. – Nr 4-6. – P. 17-18.

\*\*\*

**Baciu, Gheorghe.** Liuba Dimitriu / Gheorghe Baciu // Baciu, Gheorghe. Personalități notorii ale neamului : 140 de destine / consultant istoric : Ion Valer Xenofontov ; red. : Ana Manole. – Chișinău : [S. n.], 2018. – P. 132-134.

**Colesnic, Iurie.** Liuba Dimi-

triu / Iurie Colesnic // Colesnic, Iurie. În lumea asta sunt femei... – Chișinău : Cartier, 2016. – P. 171-177.

**Colesnic, Iurie.** O poetă visată de propriile-i versuri : [Liuba Dimitriu] / Iurie Colesnic // Timpul. – 2015. – 23 oct. – P. 19. – (În culisele istoriei).

**Ghinculov, Serafim.** Să dăm viață străzii „Liuba Dimitriu” / Serafim Ghinculov // Gazeta de sud. – 2011. – 28 oct. – P. 12.

**Grati, Aliona.** Poezia Liubei Dimitriu : Spectacol floral / Aliona Grati // Grati Aliona. Privirea Euridicei : Lirica feminină din Basarabia. Anii '20-'30 / red.: Aurel Ștefanachi. – Iași : Tipo Moldova, 2013. – P. 151-160.

**Roibu, Nicolae.** Un crin al Basarabiei – Liuba Dimitriu : [110 ani de la naștere] / Nicolae Roibu // Timpul. – 2011. – 20 mai. – P. 28.

N.-M. Ș.



**Colegiul de Muzică  
„Ștefan Neaga” din  
Chișinău  
1945**

Instituție de învățământ mediu de specialitate.

Actualmente instituția se intitulează Centrul de Excelență în Educație Artistică „Ștefan Neaga”.

La 22 martie 1945 a fost constituită Școala Profesională de Muzică și Coregrafie, considerată a fi succesoarea

activității primei școli de muzică din Basarabia, care a funcționat între anii 1900-1930 (Școala de Muzică organizată de filiala din Chișinău a Societății Muzicale Imperiale Ruse).

Instituția, subordonată Direcției artelor din RSSM, și-a început activitatea în luna iulie 1946, inițial într-o clădire de pe strada Inzov, nr. 24 (astăzi str. Serghei Lazo), apoi este transferată într-o clădire nouă, pe strada Schmidt, nr. 85 (astăzi str. Mitropolit Varlaam), alături de Filarmonica Națională (1950). Ulterior, instituția va trece în clădirea de pe str. Hristo Botev, nr. 4, unde se află și în prezent. La 19 aprilie 1955 Școlii Profesionale de Muzică i se conferă numele compozitorului, pianistului și dirijorului Ștefan Neaga. În 1964, în fața blocului de studii, a fost instalat monumentul lui Ștefan Neaga.

În primul an de studii (1946-1947) școala a fost frecventată de 72 de elevi, înscriși în cadrul secțiilor: orchestrală aerofonă, orchestrală coarde, pian, instrumente populare, dirijat coral și canto. În 1948 a fost deschisă și secția teoria muzicii și compoziție.

În perioada anilor '70 ai sec. XX, instituția este reorganizată în Școala de Muzică și Coregrafie din Chișinău, apoi capătă denumirea de Colegiul Republican de Muzică „Ștefan Neaga” (cu instruire în limba română) (23 iunie 1991), devenind ulterior Colegiul de Muzică „Ștefan Neaga” (23 decembrie 2003). La 15 iulie 2016, prin Hotărâre de Guvern,

instituția este reorganizată în Centrul de Excelență în Educație Artistică „Ștefan Neaga”.

La 29 iulie 1996, în orașul Tvardița, raionul Taraclia, a fost constituită Filiala Colegiului Republican de Muzică „Ștefan Neaga”, cu secția instrumente populare bulgare și coregrafie.

Primul director al școlii a fost profesorul și violistul Stepan Kavun, iar printre primii profesori, în mare parte absolvenți ai Conservatorului din Chișinău, au fost T. Gurtovoi, I. Sorocher, S. Lobel, G. Ceaicovschi-Mereșanu, A. Stârcea, F. Eftodienco, E. Bogdanovschi, L. Berov, S. Vainstein, I. Iarmacova, I. Caftanat ș.a.

Pe parcursul activității, Colegiul de Muzică „Ștefan Neaga”, a asigurat pregătirea cadrelor în domeniul artei muzicale și cel al coregrafiilor: interpreți (instrumentiști, cântăși, dansatori), conducători de colective (cor, orchestră, ansamblu de dans), pedagogi sau maeștri de concert. Absolvenți ai colegiului, în mare parte din artiștii instrumentiști și vocali, activează în colectivele și formațiile artistice profesioniste și de amatori din Republica Moldova, unele nume devenind binecunoscute publicului meloman de aici, cât și peste hotarele ei.

Actualmente aici pot fi studiate specialitățile: interpretare instrumentală (instrumente cu corzi, pian, instrumente aerofone și percuție, instrumente populare moldovenești), canto (academic și popular), dirijare corală, muzicologie și

dans.

În cadrul Colegiului de Muzică „Ștefan Neaga” activează colectivele artistice: Corala „Gloria”, Orchestra de Cameră, Orchestra de Instrumente Aerofone și de Percuție, Orchestra de Muzică Populară „Tinerii rapsozi”, Ansamblul Etnofolcloric, Orchestra de Muzică Populară Bulgară și Ansamblul de Dansuri Populare Bulgărești.

#### Bibliografie selectivă:

##### **Ceaicovschi-Mereșanu, Gleb.**

Colegiul de Muzică „Ștefan Neaga” // Ceaicovschi-Mereșanu, Gleb. *Învățământul muzical din Moldova. De la origini până la sfârșitul secolului XX.* – Chișinău: Grafema Libris, 2005. – P. 124-132.

Centrul de Excelență în Educație Artistică „Ștefan Neaga” [Resursă electronică] // <http://ceneaga.md/despre-noi/> (accesat : 29.07.2019).

Colegiul de Muzică „Ștefan Neaga” din Chișinău [Resursă electronică] // <https://1md.online/ro/moldova/cultura/colegiul-de-muzica-stefan-neaga-din-chisinau> (accesat : 29.08.2019).

Colegiul de Muzică „Ștefan Neaga” la 65 de ani [Resursă electronică] // <https://www.timpul.md/articol/colegiul-de-muzica-stefan-neaga-la-65-de-ani-18453.html> (accesat : 29.08.2019).

Colegiul de Muzică „Ștefan Neaga” serbează 60 de ani de la fondare // *Moldova suverană.* – 2005. – 29 noiem. – P. 4.

Istoricul instituției [Colegiul de Muzică „Ștefan Neaga”] [Resursă electronică] // <https://ceneaga.md/despre-noi/istoric/> (accesat : 29.08.2019).

**Mihailo, Larisa.** „Toamna de aur-60” : [marcarea jubileului de 60 de ani de la înființarea Colegiului Rep. de Muz. „Ștefan Neaga”] / Larisa Mihailo // Ca-

pitala. – 2005. – 30 noiem. – P. 8.

**Neaga, Larisa.** Lăutarii, contemporanii noștri : [Colegiul Republican de Muzică „Șt. Neaga” la 30 de ani de activitate] / Larisa Neaga // Capitala : Ziar public municipal. – 2003. – 3 sept. – P. 8.

**Odainic, Ioan Gh.** Colegiul de Muzică „Ștefan Neaga” // Odainic, Ioan Gh. Almanah enciclopedic : perioada de tranziție anii 1989-2008. – Chișinău : Pontos, 2009. – P. 179-180.

Pagini din istoria Catedrei de instrumente populare românești : [40 de ani de la înființarea Catedrei de instrumente populare românești la Școala de Muzică „Ștefan Neaga”] / Iacob Cetulean, Ghenadie Platon, Petre Neamțu [et al.] // Literatura și arta. – 2013. – 28 febr. – P. 6.

Scurt isoric al Colegiului de Muzică „Ștefan Neaga” [Resursă electronică] // <https://www.scribd.com/doc/54215760/Scurt-Isoric-Al-Colegiului-de-Muzica-St-Neaga> (accesat : 29.08.2019).

**Trofimov, Rodica.** Colegiul „Șt. Neaga”, o verigă importantă în cultura noastră / Rodica Trofimov // Flux continuu. – 1999. – 25 febr. – P. 6.

\*\*\*

**Абрамович, Елена.** Это было недавно, это было давно: 60 лет со дня основания Коледжа Музыки „Ștefan Neaga” / Елена Абрамович // Независимая Молдова. – 2005. – 21 дек. – P. 3.

**Мельник, Тамара.** Из истории фортепианного образования в Бессарабии 1900-1930-х годов : Музыкальное Училище при Кишиневском отделении ИРМО / Тамара Мельник // Studiul artelor și culturologie : istorie, teorie, practică. – 2015. – Nr 2. – P. 89-97 ; [Resursă electronică]. – URL : [http://revista.amtap.md/wp-content/files\\_mf/1498643103st\\_art\\_2015\\_2.pdf](http://revista.amtap.md/wp-content/files_mf/1498643103st_art_2015_2.pdf) (accesat : 29.08.2019).

V. M.



**Ion TIGHINEANU**  
1955

Fizician, profesor universitar, doctor habilitat în științe fizico-matematice, membru titular al Academiei de Științe a Moldovei.

S-a născut la 22 martie 1955 la Sofia, Drochia.

A absolvit școala medie din satul natal cu medalie de aur (1972).

Între anii 1972-1974 și-a făcut studiile la Institutul Politehnic din Chișinău, Facultatea de Electrofizică, actualmente Universitatea Tehnică a Moldovei. Și-a continuat studiile la Institutul de Fizică și Inginerie din Moscova (1975-1978), specialitatea fizica corpului solid, după care și-a continuat studiile de doctorat în cadrul Institutului de Fizică „Piotr N. Lebedev” al Academiei de Științe a URSS (1978-1981). A susținut teza de doctor în științe fizico-matematice, specialitatea fizica semiconducătorilor și dielectricilor cu tema „Оптические и фотоэлектрические свойства соединений CdGa<sub>2</sub>S<sub>4</sub>, ZnIn<sub>2</sub>S<sub>4</sub> и системы ZnS:In, полученной ионным внедрением” (1982), apoi pe cea de doctor habilitat în științe fizico-matematice cu tema „Influența nestoechiometriei și dezordonării rețelei cris-

taline asupra proprietăților optice și electrice ale compușilor semiconducători III-V și II-III<sub>2</sub>-VI<sub>4</sub>”, la Institutul de Fizică Aplicată al Academiei de Științe a Moldovei (1990).

Și-a început activitatea profesională în calitate de colaborator științific inferior (1982-1984), apoi colaborator științific superior, colaborator științific coordonator, colaborator științific principal la Institutul de Fizică Aplicată al Academiei de Științe a Moldovei (1984-1998). Din 1988 cumulează funcția de profesor la Catedra de microelectronică și dispozitive cu semiconducători a Universității Tehnice a Moldovei. Profesor invitat la Universitatea Tehnică din Darmstadt (1995-1996); Institutul de Frecvențe Înalte, Germania (1998-1999); prorector pentru munca științifică la Universitatea Tehnică a Moldovei (1998-2001); șef al Laboratorului interdepartamental „Structuri semiconductoare de dimensiuni reduse” (1998-2004); profesor invitat la Universitatea din Michigan, SUA (2000-2001). Prin cumul, deține funcția de director al Centrului Național de Studiu și Testare a Materialelor (2001) din cadrul Universității Tehnice a Moldovei, echipat cu dispozitive electronice moderne, căruia i-a revenit rolul de dezvoltare a nanotehnologiilor în Republica Moldova. Este numit prorector pentru relații internaționale la Universitatea Tehnică a Moldovei (2001-2004). Concomitent, din anul 2005, este reprezentant plenipotențiar al Guvernului Republicii Moldova la

Institutul Unificat de Cercetări Nucleare din Dubna, Federația Rusă. Între anii 2004-2012 a ocupat funcția de vicepreședinte al Academiei de Științe a Moldovei; prim-vicepreședinte (2012-2019). Din 2019 este președinte al Academiei de Științe a Moldovei; director al Școlii de Toamnă Moldo-Japoneze în domeniul nanotehnologiilor.

Prin activitatea științifică, s-a impus ca un savant cu renume în domeniul nanotehnologiilor, microelectronicii și obținerii materialelor noi. Domeniile științifice de activitate ale lui Ion Tighineanu au vizat: nanotehnologii, micro- și nanostructurarea nelitografică a compușilor semiconductori, metamateriale, cristale fotonice, rețele de nanotuburi, structuri periodice bidimensionale metal-semiconductor, materiale nanocompozite, membranele ultrasubțiri, elaborări de senzori electronici și elemente fotonice originale în baza materialelor nanostructurale, efectul Raman, luminescența și fenomene optice neliniare, modificarea dirijată a spectrului de fononi optici în materiale semiconductoare, tranziții de fază în compuși ternari și multicompenenți.

Este fondatorul Școlii științifice în domeniul nanotehnologiilor nelitografice.

Academicianul Ion Tighineanu a inventat, împreună cu colegii săi din Germania, Italia și Austria, un material inorganic, denumit aerogalnit sau aero-GaN, care are proprietatea să atragă și să respingă apa și alte materiale, în același timp, un material unic care va permite ex-

plorarea avansată a spațiului cosmic și curățarea oceanelor. Este autorul mai multor elaborări nanotehnologice de rezonanță internațională, una dintre cele mai importante fiind litografia cu sarcină de suprafață, care a permis în premieră vizualizarea directă a rețelei de dislocații într-un corp solid și a stat la baza elaborării elementelor fotonice originale.

A elaborat nanofire și nanotuburi în arhitecturi originale, aerogeluri carbonice ornamentate cu nanodoturi semiconductoare pentru aplicații optoelectronice, fotonice, biomedicale etc. O altă elaborare nanotehnologică cu mari perspective pentru utilizare în biomedicină este micro-motorul constituit din nanotuburi; memristor, un dispozitiv care memorează informația și care este al patrulea dispozitiv de bază, ce-i lipsește unui computer modern. Nanotehnologiile și nanomaterialele, elaborate de academicianul Ion Tighineanu și echipa sa, au fost selectate de portalul NanoTechWeb din Londra ca fiind printre cele mai fascinante elaborări nanotehnologice din lume, multe dintre ele fiind plasate și pe copertele revistelor științifice internaționale din domeniu.

Palmaresul științific al academicianului Ion Tighineanu include peste 650 de publicații, editate în limbile română, engleză, rusă etc., inclusiv coautor a 8 monografii, dintre care 5 editate în limba engleză, peste 320 de articole publicate în reviste internaționale cu factor de impact. Savant cu renume la scară in-

ternațională, este deținătorul a peste 52 de brevete de invenție în domeniul tehnologiilor semiconductoare. Este unul dintre cei mai citați savanți din țara noastră, având indicele personal Hirsch egal cu 35.

Este autor și coautor de monografii și manuale: „Fizica corpului solid” (1991), „Porous III-V semiconductors” (2005), „Nanoscale phenomena: Fundamentals and applications” (2009), „AII-BIII2CVI compounds under high pressure” (2010), „Nanocoatings and Ultra-Thin Films: Technologies and Applications” (2011) „Pressure-induced transitions in AB<sub>2</sub>X<sub>4</sub> chalcogenide compounds” (2014), „Nanostructures and Thin Films for Multifunctional Applications” (2016) etc.

Este coordonator de proiecte din partea Moldovei la mai multe granturi acordate de NATO pe tehnologii avansate cu 5 parteneri europeni: Consiliul Național pentru Cercetare al SUA, Ministerul Federal pentru Educație și Cercetare al Germaniei, Scopes pe nanotehnologii cu parteneri din Elveția etc. (1997-2019). Este expert al Programului European INTAS.

Participant la peste 180 de conferințe internaționale, unde a prezentat peste 120 de referate științifice.

A prezentat peste 100 de referate și prelegeri la universități și centre de cercetare din: Republica Moldova, România, Germania, Italia, Franța, SUA, Canada, Japonia, Coreea de Sud, Marea Britanie, Spania, Suedia, Belgia, Olanda, Grecia, Portugalia, Polo-

nia, Ungaria etc. Recenzent la Programul European PC7, Orizont-2020. Menționăm, în acest sens, simpoziioanele internaționale în domeniul nanoștiinței, desfășurate la Universitatea din Shizuoka, Japonia (2012, 2014); conferințele internaționale în domeniul nanotehnologiilor și ingineriei biomedicale, organizate la Chișinău de Universitatea Tehnică, Universitatea de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu” și Academia de Științe a Republicii Moldova (2011, 2013, 2015); conferințele organizate de Asociația Internațională pentru Optică și Fonică la Praga (2011), Grenoble (2013) și Barcelona (2015, 2017) etc., președinte al ultimului forum fiind academicianul Ion Tighineanu. A construit punți de colaborare cu multe centre științifice din lume care sunt actualmente fructificate și de discipolii săi.

Este membru al Colegiilor de redacție al revistelor „Semiconductor Science and Tehnology”, „Journal of Nanomaterials”, „Romanian Reports in Physics”, „Surface Engineering and Applied Electrochemistry”, „Ukrainian journal of Physics”, „European journal of Engineering Education”, „Moldavian journal of the Sciences”. Membru al Colegiului de redacție al revistei „Academos”. Recenzent la circa 20 de reviste științifice internaționale. Membru al Asociației Internaționale pentru Promovarea Tehnologiei, membru al Asociației Internaționale „Electron Device Society” (2012), membru al Asociației Internaționale „European

Grid Infrastructure Council” (2014), coorganizator și președinte al Conferinței Internaționale „SPIE Microtechnologies Nanotechnology”, Barcelona, Spania (2015). Membru al Colegiului Ministerului Educației din Republica Moldova.

A pregătit 18 doctori și doctori habilitați în științe.

A colaborat cu distinsse personalități ale lumii: academicienii Alexandr Prohorov și Sergiu Rădăuțan, profesorii Anatol Georgobiani și Victor Vavilov (Rusia), Hans Hartnagel, Jochen Monecke, Helmut Föll și Rainer Adlung (Germania), Robert Boyd, Dimitris Pavlidis și Hadis Morkoc (SUA), Valentin Vlad, Dan Dascălu și Mircea Dragoman (România), Alberto Anedda, Alfio Serpi și Carlo Razzetti (Italia), Daniel Lincot, Claude Schwab și Thierry Pauporte (Franța), Evangelos Anastassakis (Grecia), Hidenori Mimura și Katsuaki Sato (Japonia), Marion Stevens-Kalceff (Australia) etc., cu unii dintre acești savanți notorii legăturile de colaborare continuă până în prezent.

Titluri deținute: membru corespondent al Academiei de Științe a Moldovei (2007), membru titular al Academiei de Științe a Moldovei (din 2012), membru de onoare al Academiei Oamenilor de Știință din România (2013), doctor honoris causa al Universității de Stat „Alecu Russo” din Bălți (2014), membru de onoare al Academiei Române (2015), membru senior al Societății Internaționale pentru Optică și Fonică, profesor de onoare al Uni-

versității din Shizuoka, Japonia, titlu acordat pentru contribuția remarcabilă la dezvoltarea nanotehnologiilor, precum și a relațiilor de colaborare dintre instituțiile de cercetare și pregătire a cadrelor din Republica Moldova și Universitatea niponă (2017).

Mențiuni și distincții: ciclurile de lucrări prezentate la saloanele internaționale de invenții au fost menționate cu 12 medalii de aur, 7 medalii de argint și cu premii speciale: Om Emerit al Republicii Moldova (2005); deținător a două Medalii de Argint, Geneva; Medalia de Aur, Medalia de Argint „Infoinvent”, Chișinău; Medalia de Aur, Pittsburg, SUA (2005); Cavaler al Ordinului Regatului Belgiei „Merite de l’Invention” (2007); Cavaler al Ordinului „Gloria Muncii” (2010); Medalia de Aur „Inventator Remarcabil” a Organizației Mondiale de Proprietate Intelectuală (2011), „Ordinul de Onoare” (2015).

*A se vedea și articolul din „Calendar Național 2010”. – Chișinău, 2009. – P. 92-93.*

### Bibliografie selectivă:

\*\***Hahn, Hans.** Nanoscale phenomena : Fundamentals and applications / Hans Hahn, Anatolie Sidorenko, Ion Tiginyanu. – Berlin ; Heidelberg : Springer-Verlag, 2009. – 212 p. – (Nanoscience and Technology).

\*\***Makhlouf, Abdel Salam Hamdy.** Nanocoatings and Ultra-Thin Films : Technologies and Applications / Abdel Salam Hamdy Makhlouf, Ion Tiginyanu. – Oxford ; Cambridge ; Philadelphia ; New Delhi : Woodhead Publishing, 2011. – 428 p.

\*\***Manjón, Francisco Javier.**



Pressure-induced phase transitions in AB<sub>2</sub>X<sub>4</sub> chalcogenide compounds / Francisco Javier Manjón, Ion Tiginyanu, Veaceslav Ursaki. – Heidelberg ; New York ; Dordrecht : Springer, 2014. – 243 p.

**Nicolaescu, Ion.** Fizica corpului solid: Partea 2 / Ion Nicolaescu, Valeriu Canțer, Ion Tighineanu ; Ministerul Științei și Învățământului din Republica Moldova. – Chișinău : [S. n.], 1991. – 264 p.

\*\*Porous III-V semiconductors / Ion Tighineanu, Sergiu Langa, Helmut Föll [et al.] ; official reviewers : Dumitru Ghițu, Tudor Șişianu ; Academia de Științe a Moldovei ; Institutul de Fizică Aplicată. – Chișinău : Știința, 2005. – 187 p.

\*\***Tiginyanu, Ion.** Nanostructures and Thin Films for Multifunctional Applications / Ion Tiginyanu, Veaceslav Ursachi, Pavel Topala. – Germany : Springer, 2016.

**Ursachi, Veaceslav.** A2 BIII 2 CVI 4 compounds under high pressure / Veaceslav Ursachi, Ion Tighineanu, Francisco Javier Manjón ; Academia de Științe a Moldovei ; Institutul de Fizică Aplicată. – Chișinău : Tipografia Academiei de Științe a Moldovei, 2010. – 165 p.

\*\*\*

Inițiativa regională de dezvoltare a infrastructurii pentru cercetare și inovare – SEERA-EI / Ion Tighineanu, Igor Cojocaru, Rodica Cujbă [et al.] // Akademos. – 2012. – Nr 1. – P. 70-75.

**Monaico, Eduard.** Nanofire și nanotuburi: tehnologii și perspective de utilizare / Eduard Monaico, Ion Tighineanu // Fizica și tehnologiile moderne. – 2012. – Vol. 10, Nr 1-2. – P. 4-12.

**Tighineanu, Ion.** Nanotehnologii nelitografice în Moldova / Ion Tighineanu // Akademos. – 2013. – Nr 1. – P. 80-84.

\*\*\*

\*\*Control of persistent photoconductivity in nanostructured InP through morphology design / Ion Tiginyanu, Veaceslav

Ursaki, Oleg Lupan [et al.] // Semiconductor science and technology. – 2015. – Vol. 30, Nr 3.

Formation of InP nanomembranes and nanowires under fast anodic etching of bulk substrates / Eduard Monaico, Ion Tiginyanu, Olesia Volciuc [et al.] // Electrochemistry communications. – 2014. – Vol. 47. – P. 29-32.

Magnetron sputtering and characterization of doped zinc oxide nanofibrous films and their applications / Ion Tiginyanu, Oleg Lupan, Lidia Ghimpu [et al.] // Journal of nanoelectronics and optoelectronics. – 2014. – Vol. 9, Nr 2. – P. 257-264.

Metallized porous GaP templates for electronic and photonic applications / Ion Tiginyanu, Veaceslav Ursaki, Vladimir Sergentu [et al.] // ECS Journal of solid state science and technology. – 2015. – Vol. 4, Nr 3. – P. 57-62.

Synthesis and characterization of Cu-doped ZnO one-dimensional structures for miniaturized sensor applications with faster response / Ion Tiginyanu, Veaceslav Ursaki, Oleg Lupan [et al.] // Sensors and actuators A : Physical. – 2013. – Vol. 189. – P. 399-408.

**Tiginyanu, Ion.** GaN nanostructuring for the fabrication of thin membranes and emerging applications / Ion Tiginyanu, Veaceslav Ursaki // Turkish journal of physics. – 2014. – Vol. 38, Nr 3. – P. 328-368.

\*\*\*

Academician Ion Tighineanu : Biobibliografie / Academia de Științe a Moldovei ; Biblioteca Științifică Centrală „Andrei Lupan” (Institut) ; red. șt. : Constantin Manolache ; resp. de ediție : Aurelia Hanganu ; coord. : Ion Xenofontov ; bibliogr. : Janna Nikolaeva. – Chișinău : Biblioteca Științifică Centrală „Andrei Lupan”, Secția editorial-poligrafică, 2015. – 296 p. : fotogr., portr.

\*\*\*

**Baciu, Gheorghe.** Ion Ti-

ghineanu / Gheorghe Baciu // Baciu, Gheorghe. Personalități notorii ale neamului : 140 de destine / consultant istoric : Ion Xenofontov ; red. : Ana Manole. – Chișinău : [S. n.], 2018. – P. 277-279.

**Langa, Sergiu.** Mare noroc e să-l cunoști și să faci știință alături de el : [Ion Tighineanu] / Sergiu Langa // Făclia. – 2012. – 20 oct. – P. 12.

**Sârbu, Ana.** Academicianul Ion Tighineanu / Ana Sârbu // Pedagogi români notorii : (din Basarabia). Vol. 3. – Chișinău : Pontos, 2016. – P. 33-42.

Tighineanu, Ion // Laureați ai Medaliei de Aur a Organizației Mondiale a Proprietății Intellectuale / actualizare : Rodica Crăjanovschi, Margareta Petrache ; Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală a Republicii Moldova. – Chișinău : AGEPI, 2017. – P. 79-81.

**Tofan, Eugenia.** Academicianul Ion Tighineanu / Eugenia Tofan // Literatura și arta. – 2017. – 16 mar. – P. 2.

**Țarălungă, Ecaterina.** Tighineanu, Ion / Ecaterina Țarălungă // Țarălungă, Ecaterina. Enciclopedia identității românești : Personalități. – București : Litera Internațional, 2011. – P. 770.

N.-M. Ș.



**Nicolae N.  
CONSTANTINESCU  
1920-2000**

Economist de talie mondială, academician, doctor în științe economice și profesor universitar român, prestigios reprezentant al gândirii economice.

S-a născut la 27 martie 1920 la București. A decedat la 14 decembrie 2000 la București.

Și-a făcut studiile la Liceul Comercial „Nicolae Bălcescu” și la Academia de Înalte Studii Comerciale și Industriale din București. În 1959 a devenit doctor în economie, iar în 1972 a obținut titlul de doctor docent.

Din 1949 până în 1992 a desfășurat o bogată activitate didactică la Academia de Studii Economice din București. A fost șef de lucrări (1949), conferențiar (1949-1964) și profesor (din 1965). Între 1954 și 1964 a fost șef al Catedrei de istorie economică, iar între 1964 și 1985 – al Catedrei de economie politică. În munca didactică, a militat consecvent pentru perfecționarea predării și seminarizării cunoștințelor economice, organizând debateri fructuoase și valorificând sistematic rezultatele acestor debateri, atât în plan științific, cât și didactic. Din 1992 a continuat să fie profesor consultant la Academia de Studii Economice din Bu-

curești.

Între 1957 și 1967 a acumulat activitatea de cadru didactic cu cea de cercetător științific la Institutul de Cercetări Economice al Academiei Române, unde a condus Secția istoria gândirii economice. A fost profesor invitat la Institutul de Dezvoltare Economică al Băncii Mondiale (BIRD, 1974). A exercitat funcția de director al Colegiului de redacție al revistei „Revue Roumaine des Sciences Économiques” („Romanian Economic Review”).

A fost organizatorul disciplinei de istorie economică în învățământul superior economic; fondator al Asociației Generale a Economiștilor din România (AGER, 1990); membru fondator al Fundației Naționale pentru Știință și Artă, care își desfășoară activitatea sub egida Academiei Române.

A desfășurat o intensă activitate științifică, îndeosebi în domeniul precum: istoria economică și socială, istoria gândirii economice, teoria economică contemporană, economia protecției mediului ambiant, metodologia cercetării științifice economice, problemele economiei de piață etc.

A publicat lucrările: „Teoria valorii munca și lumea contemporană” (1984), „Metodă și tehnică în știința economică” (1986), „Introducere în metodologia cercetării științifice economice” (1989), „Dileme ale tranziției la economia de piață : microradiografii” (1992), „Formarea și repartizarea veniturilor și averilor în perioada de tranziție spre economia de piață (1994), „Reformă și redresare economică” (1995), „Învățămintele tranziției eco-

nomice în România” (1997), „Probleme ale metodologiei de cercetare în știința economică” (1998), „Istoria gândirii economice românești” (1999), „Istoria gândirii economice românești ilustrată prin portrete de economiști români” (2005) etc. A coordonat apariția unor lucrări, în care a semnat și în calitate de coautor: „Istoria economică a României de la origini până la cel de al Doilea Război Mondial” (1997, cu ediții în limbile engleză și franceză) etc. E unul din cei mai activi generatori de idei în perioada de tranziție. Deținând un loc de prestigiu în știința economică a României, lucrările lui prezintă mare interes pentru specialiștii din alte țări. Principalele sale lucrări sunt traduse, editate și cunoscute în mai multe țări: Republica Moldova, Anglia, Franța, Rusia.

O sculptură care îl reprezintă a fost pusă la intrarea în Biblioteca Academiei Române, iar o stradă din zona Dorobanți îi poartă acum numele. Fiica sa i-a moștenit pasiunea, devenind cadru didactic la Academia de Studii Economice.

Titluri deținute: președinte al Asociației Române de Management Ecologic și Dezvoltare Durabilă, președinte al Asociației Generale a Economiștilor din România, „fellow” la Institutul de Dezvoltare Economică din Washington, vicepreședinte al Universității Populare „Ioan I. Dalles”, membru titular al Academiei Române, membru corespondent al Academiei Regale a Doctorilor din Spania etc. Doctor honoris causa al universităților din Chișinău (ASEM, 1995), Craiova, Oradea, Sibiu, Timișoara.

**Bibliografie selectivă:**

**Constantinescu, Nicolae N.** Acumularea primitivă a capitalului în România / Nicolae N. Constantinescu. – Chișinău : Știința, 1991. – 416 p. : tab.

**Constantinescu, Nicolae N.** Aspecte ale dezvoltării capitalismului premonopolist în România / Nicolae N. Constantinescu. – București : Editura de Stat pentru Literatură Politică, 1957. – 189 p. : tab.

**Constantinescu, Nicolae N.** Chestiunea petrolului : naționalizarea / Nicolae N. Constantinescu. – București : [S.n.], 1991. – 41 p.

**Constantinescu, Nicolae N.** Cu privire la problema revoluției industriale în România / Nicolae N. Constantinescu, Olga Constantinescu. – București : Editura Științifică, 1957. – 208 p. : fig., graf., tab.

**Constantinescu, Nicolae N.** Dileme ale tranziției la economia de piață : microradiografii / Nicolae N. Constantinescu. – București : Editura Ager-Economistul, 1992. – 176 p.

**Constantinescu, Nicolae.** Din istoricul formării și dezvoltării clasei muncitoare din România și al condițiilor ei de muncă și de trai / Nicolae N. Constantinescu. – București : Institutul de Științe Economice și Planificare, 1958. – 487 p. : tab.

**Constantinescu, Nicolae N.** Economia protecției mediului natural / Nicolae N. Constantinescu. – București : Editura Politică, 1976. – 369 p. : tab.

**Constantinescu, Nicolae N.** Formarea și repartizarea veniturilor și averilor în perioada de tranziție spre economia de piață / Nicolae N. Constantinescu, Iulian Văcărel. – București : Centrul de Informare și Documentare Economică, 1994. – 58 p. : tab.

**Constantinescu, Nicolae N.** Istoria gândirii economice românești ilustrată prin portrete

de economiști români / Nicolae N. Constantinescu. Ileana Constantinescu. – București : Milena Press, 2005. – 188 p.

**Constantinescu, Nicolae N.** Istoria gândirii economice românești : studii / Nicolae N. Constantinescu. – București : Editura Economică, 1999. – 272 p. : il.

**Constantinescu, Nicolae N.** Probleme ale metodologiei de cercetare în știința economică / Nicolae N. Constantinescu. – București : Editura Economică, 1998. – 136 p. : graf., tab.

**Constantinescu, Nicolae N.** Reforma economică : în folosul cui ? / Nicolae N. Constantinescu. – București : Editura Didactică și Pedagogică, 1993. – 204 p. : tab.

**Constantinescu, Nicolae N.** Reformă și redresare economică / Nicolae N. Constantinescu. – București : Editura Economică, 1995. – 272 p.

**Constantinescu, Nicolae N.** Teoria valorii munca și lumea contemporană / Nicolae N. Constantinescu. – București : Editura Politică, 1984. – 426 p. : fig.

Introducere în metodologia cercetării științifice economice / Nicolae N. Constantinescu, Alexandru Puiu, Tudorel Postolache [et al.]. – București : Editura ASE, 1989. – 220 p. : fig., graf., tab.

\*\*\*

\*\*Academicianul Nicolae N. Constantinescu - 80 de ani. O viață dedicată științei și școlii românești / coordonator Ioan Erhan. – București : Editura Economică, 2000.

\*\***Constantinescu, Ileana.** Viața lui Nicolae N. Constantinescu / Ileana Constantinescu. – București : Editura Milena Press, 2002.

\*\*\*

Nicolae N. Constantinescu : (27 martie 1920 - 14 decembrie 2000) // Doctori honoris causa ai Academiei de Studii Eco-

nomice a Moldovei / Grigore Belostecinic (coord.), Nicolae Brânzilă, Andrei Prodan [et al.]; Academia de Studii Economice a Moldovei. – Chișinău : ASEM, 2016. – P. 6-11.

Portretul unui savant : [Nicolae N. Constantinescu] // Academica. – 2000. – Nr 5. – P. 10-13.

**Postolache, Tudorel.** Academicienii așa cum i-am cunoscut : [conține informație despre Constantinescu, Nicolae N.] / Tudorel Postolache. – București : Editura Centrului de Informare și Documentare Economică, 2009. – P. 30.

**Rusu, Dorina N.** Constantinescu, Nicolae N. / Dorina N. Rusu // Rusu, Dorina N. Membrii Academiei Române : 1866/2003 : Dicț. – București : Editura Encicl. ; Editura Acad. Române, 2003. – P. 213.

**Țărălungă, Ecaterina.** Constantinescu, Nicolae N. / Ecaterina Țărălungă // Țărălungă, Ecaterina. Enciclopedia identității românești : Personalități. – București : Litera Internațional, 2011. – P. 213.

N.-M. Ș.



**Ilie COJOCARU**  
1950

Pictor, pedagog.

S-a născut la 31 martie 1950 la Ungheni, Republica Moldova.

A absolvit Școala Republicană de Arte Plastice „I. Repin” din Chișinău (azi Colegiul Republican de Arte

Plastice „Al. Plămădeală”) (1966-1970). Și-a făcut debutul în pictură în anul 1970, la Ungheni. Ulterior a desfășurat și activitate didactică în calitate de pedagog la Școala de Arte Plastice din Ungheni (1972-2006). În anii 1979-1980 a fost director al acestei instituții.

S-a făcut remarcat prin multitudinea de lucrări artistice, printre care picturi: „Eclipsă” (2000), „Ritm” (2001), „Fără titlu”, „Semn” (2003), „Levitație” (2005); lucrări în grafică bidimensională: „Parte de colț”, „Ascensiune” (2009), „Fără titlu”, „Tranzitoriu” (2013), „Resentimente” (2015) ș. a.

Pe parcursul întregii sale activități, a inaugurat numeroase expoziții atât naționale, precum cele de la Chișinău (1980, 2001, 2005, 2013 ș.a.), în cadrul Ministerului Culturii al Republicii Moldova, al Uniunii Artiștilor Plastici din RM (1975-2007), la Muzeul Național de Artă al Moldovei; cât și expoziții în străinătate: România, Federația Rusă, Germania, Spania, Ucraina, SUA, Cehia. A participat activ la taberele internaționale de arte plastice, Bienala Internațională de Pictură „Chișinău-2015”, Simpozionul Internațional de Pictură „Butuceni-2014” și „Saloanele Moldovei”, în cadrul cărora și-a expus lucrările, care au fost premiate.

Este autorul proiectului „Editarea albumului de pictură”, susținut la concursul pentru editarea de albume, cataloage ale artiștilor plastici de către Fundația Soros Moldova, în cadrul Subprogramului 8: „Arte vizuale

2005”. Lucrările sale au întregit colecțiile publice din Republica Moldova, cât și ale altor țări: Ucraina, România, Polonia, SUA, Canada, Rusia, Germania, Israel ș.a. Au fost achiziționate și în colecții particulare din mai multe țări.

Membru al Uniunii Artiștilor Plastici din Republica Moldova (1985), membru al Grupului „Zece” (1992).

A fost distins cu Premiul Ministerului Culturii din România (1999), Premiul Uniunii Artiștilor Plastici din Republica Moldova (2002).

*A se vedea și articolul din „Calendar Național 2010”. – Chișinău, 2009. – P. 94.*

### Bibliografie:

**Cojocaru, Ilie.** Ascensiune: Pictură / Ilie Cojocaru // Bienala Internațională de Pictură, Chișinău 2009 = International Painting Biennial, Chisinau, 2009. – Chișinău, 2009. – P. 32.

**Cojocaru, Ilie.** Fără titlu: Pictură / Ilie Cojocaru // Bienala Internațională de Pictură, Chișinău 2013 = International Painting Biennial, Chisinau 2013 / coord.: Tudor Zbârnea; fotogr.: Iurie Foca; Muzeul Național de Artă al Moldovei; Uniunea Artiștilor Plastici din Moldova. – Chișinău: [S. n.], 2013. – P. 99.

**Cojocaru, Ilie.** Impact: Pictură / Ilie Cojocaru // Saloanele Moldovei 2007: Bacău - Chișinău, Ediția a 17-a. / Com. de org.: Geta Barbu [et al.]; coord.: Tudor Braga. – Bacău: [S. n.], 2007. – P. 13.

**Cojocaru, Ilie.** Parte de colț: Pictură / Ilie Cojocaru // Saloanele Moldovei: [Bacău-Chișinău], ediția 19-a, 2009 / col. red.: Geta Barbu, Ilie Boca, Tudor Braga [et al.]; text: Vlad Pohlă. – Chișinău: [S. n.], 2009. – P. 15.

**Cojocaru, Ilie.** Resentimente / Ilie Cojocaru // Saloanele Moldovei, 2015. – Ediția XXV-a; col. red.: Mariana Popa [et al.]; ed.: Simion Zamșa; text: Tudor Stăvilă, Petru Bejan. – Chișinău: [S. n.], 2015. – P. 26.

**Cojocaru, Ilie.** Tranzitoriu - X: Pictură / Ilie Cojocaru // Artă contemporană din Moldova = Изобразительное искусство Молдовы: живопись, скульптура, графика, декоративно-прикладное искусство: [Альбом] / red.: A. A. Rub; aut. introd.: C. Spînu, Tudor Stăvilă; Confederația Internațională a Uniunilor Artiștilor Plastici; Uniunea Artiștilor Plastici din Republica Moldova. – Москва: [S. n.], 2013. – P. 68.

**Cojocaru, Ilie.** Tribuniada, 2014 / Ilie Cojocaru // Bienala Internațională de Pictură, Chișinău 2015 = International Painting Biennial, Chisinau 2015 / coord.: Tudor Zbârnea; trad.: Veronica Galcenco; red.: George Ghețu, Alina Leggobit; Muzeul Național de Artă al Moldovei; Uniunea Artiștilor Plastici din Moldova; Centrul de Artă „Amprente”. – Chișinău: [S. n.], 2015. – P. 53.

\*\*\*

**Braga, Tudor.** Grupul Zece: Andrei Sârbu, Andrei Mudrea, Vasile Moșanu, Ilie Cojocaru, Victor Hristov, Tudor Zbârnea, Anatol Rurac, Iurie Platon / Tudor Braga // Atelier: Arte plastice, arhitectură, design. – 2002. – Nr 1-2. – P. 52.

**Colesnic, Iurie.** Cojocaru, Ilie // Colesnic, Iurie. Colegiul Republican de Arte Plastice „Al. Plămădeală”: Ghid enciclopedic / Iurie Colesnic. – Chișinău: Museum, 2008. – P. 67-68.

**Partole, Claudia.** Din tablouri mă privește cineva: [plasticianul Ilie Cojocaru] / Claudia Partole // Moldova suverană. – 2002. – 3 ian. – P. 4.

M. C.

# Aprilie

CALENDAR NAȚIONAL

**APRILIE**

**2020**

Miercuri	1
Joi	2
Vineri	3
<b>Sâmbătă</b>	<b>4</b>
<b>Duminică</b>	<b>5</b>
<hr/>	
Luni	6
Marți	7
Miercuri	8
Joi	9
Vineri	10
<b>Sâmbătă</b>	<b>11</b>
<b>Duminică</b>	<b>12</b>
<hr/>	
Luni	13
Marți	14
Miercuri	15
Joi	16
Vineri	17
<b>Sâmbătă</b>	<b>18</b>
<b>Duminică</b>	<b>19</b>
<hr/>	
Luni	20
Marți	21
Miercuri	22
Joi	23
Vineri	24
<b>Sâmbătă</b>	<b>25</b>
<b>Duminică</b>	<b>26</b>
<hr/>	
Luni	27
Marți	28
Miercuri	29
Joi	30

**200** de ani de la nașterea lui **Alexandru Ioan Cuza**, primul domnitor al Principatelor Unite și al statului național România (1 aprilie 1820 – 3 mai 1873). *A se vedea și art. din CB 1993, p. 31-35; 1995, p. 39-40; 1998, p. 87; CN2000, p. 99-100; 2005, p. 86-88; 2010, p. 91.*

**135** de ani de la stingerea din viață a lui **Ioan Donceev**, pedagog și om de cultură, militant pentru introducerea în școlile basarabene a limbii române (1821 – 1 aprilie 1885). *A se vedea și art. din CN 2001, p. 321-322; CN 2008, p. 449-450.*

**500** de ani de la nașterea lui **Vincenzo Galilei**, compozitor, interpret, teoretician și muzicolog italian, tatăl marelui fizician Galileo Galilei (3 aprilie 1520 – 2 iulie 1591).

**90** de ani de la nașterea lui **Helmut Josef Michael Kohl**, politician german, cancelar al Republicii Federale Germania (1982-1998); este considerat principalul arhitect al Reunificării Germaniei și, împreună cu președintele francez François Mitterrand, este considerat, de asemenea, arhitectul Tratatului de la Maastricht, care a format Uniunea Europeană (3 aprilie 1930 – 16 iunie 2017).

**60** de ani de la nașterea lui **Valeriu Cojocaru**, solist de operă, Artist al Poporului din Republica Moldova (5 aprilie 1960).

**70** de ani de la nașterea **Galinei Pâslaru**, interpretă de muzică populară (6 aprilie 1950). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 99.*

**500** de ani de la stingerea din viață a lui **Rafael**, pictor și arhitect de seamă al Renașterii italiene, unul din cei mai mari artiști ai tuturor timpurilor (6 aprilie 1483 – 6 aprilie 1520). *A se ve-*

*dea și art. din CN 2008, p. 136.*

**70** de ani de la nașterea **Lidiei Sitaru**, specialist în domeniul biblioteconomiei, manager (8 aprilie 1950). *A se vedea și art. din CN 2015, p.158-160.*

**70** de ani de la nașterea lui **Cassian Maria Spiridon**, poet, eseist, director și editor român (9 aprilie 1950).

**65** de ani de la nașterea lui **Vasile Dohotaru**, pictor (10 aprilie 1955). *A se vedea și art. din CN 2005, p.103-104.*

**70** de ani de la nașterea lui **Velicko Adamov**, economist, doctor în științe economice și cercetător științific bulgar, doctor honoris causa al Academiei de Studii Economice din Moldova (10 aprilie 1950).

**70** de ani de la nașterea lui **Nicolae Vâlcu**, general din Republica Moldova, a deținut funcția de director general al Serviciului Vamal din Republica Moldova (2002-2006) (10 aprilie 1950 – 28 aprilie 2006).

**190** de ani de la nașterea lui **Emanoil Bacaloglu**, fizician, chimist și matematician român, de origine bulgară, membru titular al Academiei Române (11 aprilie 1830 – 30 august 1891). *A se vedea și art. din CN 2016, p. 265-266.*

**90** de ani de la nașterea lui **Manole Neagoe**, istoric medievalist, doctor în științe istorice și cercetător științific român (11 aprilie 1930 –?).

**85** de ani de la nașterea lui **Condrat Mursa**, doctor în științe tehnice, conferențiar universitar (12 aprilie 1935 – 23 septembrie 1997). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 160-161.*

**120** de ani de la nașterea lui **Neculai Macarovici**, geolog, paleontolog, doctor în științe naturale, cercetător și inventator român, a inventariat apele

minerale din Moldova, membru corespondent al Academiei Române (12 aprilie 1900 – 26 iulie 1979).

**80** de ani de la nașterea lui **Mircea Martin**, critic și istoric literar, eseist, doctor în filologie, editor de carte și profesor universitar român, membru corespondent al Academiei Române (12 aprilie 1940).

**120** de ani de la nașterea lui **Lazar Dorohov**, biolog, doctor habilitat în științe biologice, cercetător și profesor (13 aprilie 1900 – 11 martie 1964).

**95** de ani de la nașterea lui **Mihail Caftanat**, dirijor de orchestră, pedagog și compozitor (13 aprilie 1925 – ?). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 104-105.*

**70** de ani de la nașterea lui **Victor Râvneac**, medic morfopatolog, doctor habilitat în medicină, profesor universitar și cercetător științific (13 aprilie 1950).

**90** de ani de la nașterea lui **Sergiu Florin Nicolaescu**, regizor, actor, scenarist și politician român (13 aprilie 1930 – 3 ianuarie 2013). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 105-106; CN 2015, p. 161.*

**80** de ani de la nașterea lui **Vladimir Cosma**, violonist, dirijor și compozitor francez de origine română (13 aprilie 1940).

**160** de ani de la nașterea lui **James Ensor**, pictor și gravor belgian, precursor al expresionismului și suprarealismului (13 aprilie 1860 – 19 noiembrie 1949).

**110** ani de la nașterea lui **Gheorghe Bezviconi**, istoric literar, genealogist, pușkinolog, publicist, membru fondator al Societății Scriitorilor din Basarabia (14 aprilie 1910 – 30 iunie 1966). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 103-104.*

**90** de ani de la nașterea lui **Iurie Cravciuc**, specialist în domeniul protecției naturii, doctor în științe agricole, profesor și cercetător științific (14 aprilie 1930 – 2 iulie 1989).

**135** de ani de la nașterea lui

**Iuliu Hațieganu**, medic internist, doctor în medicină, recunoscut pentru cercetările în domeniul tuberculozei, fondatorul Universității de Medicină și Farmacie din Cluj, care îi poartă numele, membru titular al Academiei Române (14 aprilie 1885 – 4 septembrie 1959).

**80** de ani de la stingerea din viață a lui **Alexandru Plămădeală**, sculptor (19 octombrie 1888 – 15 aprilie 1940). *A se vedea și art. din CN 2008, p. 340-341; CN 2018, p. 192-193.*

**85** de ani de la nașterea lui **Gheorghe Firca**, muzicolog, compozitor și publicist român, (15 aprilie 1935 – 1 ianuarie 2016).

**120** de ani de la nașterea **Rozaliei Spirer**, arhitect, autoare al mai multor edificii din Bălți și Chișinău (16 aprilie 1900 – 30 martie 1990).

**85** de ani de la stingerea din viață a lui **Panait Istrati**, scriitor român de limbă franceză și română (10 august 1884 – 16 aprilie 1935). *A se vedea și art. din CB 1995, p. 48-52; CN 2004, p. 247-249.*

**85** de ani de la stingerea din viață a lui **Constantin Mimi**, vinificator, politician, unul dintre ultimii administratori ai Basarabiei (10 martie 1868 – 17 aprilie 1935). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 163-164.*

**80** de ani de la nașterea **Vladei-Tatiana Dumbravă**, medic endocrinolog, doctor habilitat în medicină, profesor universitar și inventator (17 aprilie 1940). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 104-105.*

**75** de ani de la nașterea **Silviei Berov**, actriță, regizor și conferențiar universitar (17 aprilie 1945). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 162.*

**65** de ani de la nașterea lui **Val Butnaru**, jurnalist, publicist, dramaturg, scriitor, analist politic (17 aprilie 1955). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 107-108; CN 2015, p. 162-163.*

**125** de ani de la nașterea lui **Ion Vinea**, poet, prozator, pu-

blicist și traducător român (17 aprilie 1895 – 6 iulie 1964).

**75** de ani de la stingerea din viață a lui **Ion Pillat**, poet, antologist, editor, eseist, publicist și traducător român, membru corespondent al Academiei Române (31 martie 1891 – 17 aprilie 1945). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 164-165.*

**85** de ani de la nașterea lui **George Bălăiță**, prozator și pedagog român (17 aprilie 1935 – 16 aprilie 2017).

**75** de ani de la nașterea lui **Marius Tupan**, prozator, eseist și dramaturg român (18 aprilie 1945 – 6 decembrie 2007).

**80** de ani de la nașterea **Galiinei Beleavscaia**, matematician, doctor în științe fizico-matematice, cercetător științific în domeniul algebrei moderne, conferențiar (19 aprilie 1940 – 7 mai 2015). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 166.*

**160** de ani de la nașterea lui **George Sterian**, arhitect, urbanist, decorator, restaurator și publicist român, militant pentru o artă cu specific național (19 aprilie 1860 – 19 aprilie 1936).

**130** de ani de la nașterea lui **Vintilă M. Mihăilescu**, geograf și antropolog român, a pus bazele geografiei orașelor românești, membru titular al Academiei Române (19 aprilie 1890 – 27 mai 1978).

**80** de ani de la nașterea lui **Ion Țăranu**, prozator, publicist, autor dramatic și diplomat român, ex-consilier al Ambasadei României la Chișinău (19 aprilie 1940 – 31 martie 2017). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 166-167.*

**155** de ani de la nașterea lui **Nicolae Grădescu** (Grădescul, Grădeskul), jurist, publicist, politician și profesor rus, originar din Ucraina (20 aprilie 1865 – 8 septembrie 1941). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 167-168.*

**90** de ani de la nașterea lui **Vitalie Marin**, lingvist, doctor habilitat în filologie, profesor universitar (20 aprilie 1930). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 110-111; CN 2015, p. 168-169.*

**90** de ani de la nașterea **Eudochiei Lica**, cântăreață (soprană lirică) (20 aprilie 1930). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 109.*

**80** de ani de la nașterea **Antoninei Derendovschi**, specialist în fiziologie și horticultură, doctor habilitat în științe agricole, profesor universitar (20 aprilie 1940). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 105-106.*

**70** de ani de la nașterea **Suzanei Popescu**, interpretă de muzică populară (20 aprilie 1950). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 106.*

**190** de ani de la stingerea din viață a lui **Ionică Tăutu**, iluminist din principatul Moldovei, traducător, poet și prozator român, a participat la elaborarea primei constituții românești, a contribuit la înfripirea preromantismului în Moldova (noiembrie 1798 – 20 aprilie 1830). *A se vedea și art. din CB 1995, p. 130-131; CN 2000, p. 114.*

**120** de ani de la nașterea lui **Constantin S. Nicolaescu-Plopșor**, arheolog, istoric, etnograf, folclorist antropolog, geograf, muzeograf, doctor în istorie și profesor universitar român, membru corespondent al Academiei Române (20 aprilie 1900 – 30 mai 1968).

**100** de ani de la nașterea lui **Bruno Maderna**, compozitor, pedagog și dirijor italian și german (21 aprilie 1920 – 13 noiembrie 1973).

**95** de ani de la nașterea lui **Alexandru Gromov**, scriitor, publicist, critic de artă și traducător (22 aprilie 1925 – 12 iulie 2011). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 111-112; CN 2015, p. 170-171.*

**85** de ani de la nașterea lui **Vladimir Cobășnean**, actor de teatru și profesor de artă teatrală (22 aprilie 1935 – 19 aprilie 2017).

**80** de ani de la nașterea **Luciei Ciumac**, doctor în științe filosofice, conferențiar universitar (22 aprilie 1940).

**70** de ani de la nașterea lui **Ion Moraru**, pictor, grafician,

ilustrator de cărți, originar din Basarabia, stabilit în SUA (22 aprilie 1950). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 172.*

**180** de ani de la nașterea lui **Odilon Redon**, pictor simbolist și litograf francez (22 aprilie 1840 – 6 iulie 1916).

**170** de ani de la nașterea **Veronicăi Micle**, poetă română (22 aprilie 1850 – 3 august 1889). *A se vedea și art. din CN 2000, p. 118-121; CN 2014, p. 264-265.*

**150** de ani de la nașterea lui **Vladimir I. Lenin** (numele de familie originar **Ulianov**), revoluționar rus, liderul bolșevic, care a influențat cel mai mult istoria modernă a Rusiei, primul conducător al Uniunii Sovietice și fondatorul ideologiei cunoscute sub numele de leninism (22 aprilie 1870 – 21 ianuarie 1924).

**100** de ani de la nașterea lui **Edmond Deda**, compozitor de muzică ușoară, operetă, muzică pentru spectacole de teatru, muzicolog, publicist, pianist și dirijor român (23 aprilie 1920 – 29 septembrie 2006).

**85** de ani de la nașterea lui **Zeno Virgil Simion**, chimist, profesor, doctor în chimie și cercetător român, membru corespondent al Academiei Române (23 aprilie 1935 – 21 noiembrie 2015).

**220** de ani de la **înființarea Bibliotecii Congresului Statelor Unite ale Americii** (24 aprilie 1800). *A se vedea și art. din CN 2000, p. 404-405.*

**175** de ani de la nașterea lui **Carl Spitteler**, poet, nuvelist, romancier, dramaturg, critic și eseist elvețian, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură (24 aprilie 1845 – 29 decembrie 1924).

**60** de ani de la nașterea **Tatianeii Tihmanovski**, istoric și muzeograf (24 aprilie 1960).

**60** de ani de la stingerea din viață a lui **Max von Laue**, fizician, doctor în fizică, profesor universitar, cercetător științific german, laureat al Premiului

Nobel pentru Fizică (9 octombrie 1879 – 24 aprilie 1960).

**100** de ani de la nașterea **Sofiei Ionescu**, medic neurochirurg român, prima femeie neurochirurg din sud-estul Europei (25 aprilie 1920 – 21 martie 2008).

**100** de ani de la nașterea lui **Alexandru Husar**, istoric literar, filosof, doctor în filosofie și cercetător român (26 aprilie 1920 – 17 mai 2009).

**80** de ani de la nașterea lui **Nicolae Mățaș**, filolog, lingvist, doctor în filologie, profesor universitar, poet, publicist, traducător și om politic (27 aprilie 1940). *A se vedea și art. din CN 2000, p. 127-130; CN 2005, p. 114; CN 2015, p. 172-174.*

**65** de ani de la nașterea lui **Nicolae Schițco**, editor, publicist, sociolog și bibliograf (27 aprilie 1955). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 175-176.*

**200** de ani de la nașterea lui **Herbert Spencer**, sociolog, psiholog și gânditor britanic (27 aprilie 1820 – 8 decembrie 1903). *A se vedea și art. din CN 2003, p. 281-282.*

**80** de ani de la nașterea lui **Cristian Dragomir**, medic-chirurg, doctor habilitat în medicină, profesor universitar român, membru de onoare al Academiei de Științe a Moldovei (28 aprilie 1940). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 107.*

**75** de ani de la nașterea **Ludmilei Ionița**, balerină și pedagog (29 aprilie 1945).

**65** de ani de la stingerea din viață a lui **Daniel Danielopolu**, medic, fiziolog, farmacolog și profesor universitar român, membru de onoare al Academiei Române (12/25 aprilie 1884 – 29 aprilie 1955).

**70** de ani de la nașterea lui **Iulius Popa**, ziarist, publicist, bibliofil și eminescolog (30 aprilie 1950). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 107-108.*



**Alexandru Ioan CUZA**  
**1820-1873**

A fost primul domnitor al Principatelor Unite ale Moldovei și Valahiei, precum și al statului național România, inițiator al unor schimbări structurale în viața economică, socială și politică a țării, diplomat, reformator, legislator, deschizător de școli și diferite așezăminte culturale, de carieră – militar. Membru de onoare, post-mortem, al Academiei Române.

S-a născut la 1 aprilie 1820 la Bârlad, într-o familie de boieri moldoveni, tatăl său, Ioan Cuza, a fost ispravnic, iar mama sa, Sultana, se trăgea dintr-o familie de greci și italieni – Cozodini – stabiliți în Istanbul.

A decedat la 15 mai 1873, la Heidelberg, Germania.

A făcut studii la Iași, în pensionul francez al lui Victor Cuenim (1831), unde i-a avut colegi pe Vasile Alecsandri, Alexandru Mavrocordat și Mihail Kogălniceanu, continuate apoi la Paris, unde și-a luat bacalaureatul în litere (1835) și a frecventat cursurile de jurisprudență (1835-1837), nefinisate. La Paris devine membru al Societății Economistilor (1835) și face parte din Cercul Revoluționar Român.

Revenit în țară, intră în

armată cu gradul de cadet (1837-1840).

A participat activ la mișcarea revoluționară de la 1848 din Moldova și la lupta pentru unirea Principatelor.

A fost președinte al judecătoriei Covurlui, iar în 1856 devine pârcălab (prefect) de Galați, funcție din care își va da demisia în semn de protest față de falsificarea alegerilor pentru Divanul ad-hoc.

La 5 ianuarie 1859 este ales domn al Moldovei, apoi și al Țării Românești (24 ianuarie 1859), acesta fiind primul pas spre înfăptuirea României moderne.

În perioada sa de domnie (1859-1866), a dus o susținută activitate politică și diplomatică pentru recunoașterea unirii de către puterea suzerană și puterile garante și apoi pentru desăvârșirea unirii Principatelor Române pe calea înfăptuirii unității constituționale și administrative, care s-a realizat în ianuarie 1862, când Moldova și Valahia au format un stat unitar, adoptând oficial, numele de România, cu capitala la București, cu o singură adunare și un singur guvern. A inițiat și a realizat reforme importante, printre care reforma agrară, fiscală și cea a învățământului.

În 1866 o largă coaliție a partidelor vremii, denumită și „monstruoasa coaliție”, îl obligă să abdice. Plecat în exil, a locuit la Paris, Viena și Wiesbaden.

A fost înmormântat inițial la Biserica Domnească de lângă Palatul Domnesc de la Ruginoasa, conform dorinței sale, iar după cel de-al Doilea Război Mondial, osemintele

sau au fost mutate la Biserica Trei Ierarhi din Iași.

Alegerea sa în calitate de membru de onoare post-mortem al Academiei Române (23 februarie 2018) este considerată „o reparație”, motivul fiind atât rolul esențial pe care acesta l-a avut în unirea principatelor române, cât și contribuția sa la pregătirea înființării Academiei Române.

*A se vedea și aricolele din „Calendarul bibliotecarului 1993”. – Chișinău, 1992. – P. 31-35; „Calendarul bibliotecarului 1995”. – Chișinău, 1994. – P. 39-40; „Calendarul bibliotecarului 1998”. – Chișinău, 1997. – P. 87; „Calendar Național 2000”. – Chișinău, 1999. – P. 99-100; „Calendar Național 2005”. – Chișinău, 2004. – P. 86-88; „Calendar Național 2010”. – Chișinău, 2009. – P. 91.*

**Bibliografie selectivă:**

**Boerescu, Dan-Silviu.** Alexandru Ioan Cuza sau abdicarea unui Casanova / Dan-Silviu Boerescu. – București : Integral, 2017. – 152 p.

**Bostan, Constantin.** Cuza Vodă și făcliile Unirii / Constantin Bostan. – Iași : Doxologia, 2015. – 136 p.

**Ciubotaru, Iulian Marcel.** Corespondența Principelui Alexandru Ioan Cuza reflectată în fondul de manuscrise al Bibliotecii Județene „Gh. Asachi” Iași / Iulian Marcel Ciubotaru. – Iași : Asachiana, 2018. – 111 p.

Cunoaste-l pe... Alexandru Ioan Cuza. – Iași: Editura GAMA, 2016. – 24 p. – (Români celebri).

**Iftimi, Sorin.** Alexandru Ioan Cuza : Memorabilia / Sorin Iftimi, Aurica Ichim ; Complexul Muzeal Național Moldova Iași. – Iași : Palatul Culturii, 2013. – 197, [8] p. : il.

**Isar, Nicolae.** România sub semnul modernizării - De la Alexandru Ioan Cuza la Carol I



/ Nicolae Isar. – [S. l.] : Editura Universitară, 2010. – 336 p.

Legende despre Cuza Vodă / antologie, studiu introductiv, note și bibliografie de Mihai Alexandru Canciovici. – București : Editura Rosetti International, 2016. – 143 p.

\*\*\*

Cum a fost posibilă Unirea Principatelor Române de la 1859 [Resursă electronică] // <https://cotidianul.md/2019/01/24/cum-a-fost-posibila-unirea-principatelor-romane-de-la-1859/> (accesat : 4.08.2019).

**David, Aurel.** Alexandru Ioan Cuza – fondatorul sistemului informativ al României / Aurel David // Studii și cercetări de dacoromânică (București). – 2011. – Nr 1. – P. 276-318.

**Ionescu, Adrian-Silvan.** Portretele domnitorului Unirii : [Alexandru Ioan Cuza] / Adrian-Silvan Ionescu // Magazin istoric. – 2007. – Nr 1. – P. 24-27.

**Paraschiv, M.** Alexandru Ioan Cuza : Domnitorul Unirii de la 24 ianuarie 1859 / M. Paraschiv // Literatura și arta. – 2011. – 27 ian. – P. 3.

**Stănescu, Florin.** Complotul masonic pentru debarcarea lui Alexandru Ioan Cuza / Dorin Stănescu // Historia. – 2015. – Nr 157. – P. 30-35.

V. M.



**Theodor CODREANU**  
1945

Critic și istoric literar, prozator și eseist român, filosof al culturii și civilizației, eminescolog, profesor.

S-a născut la 1 aprilie 1945 în satul Sârbi, comuna Banca, județul Vaslui. A absolvit școala primară în satul natal (1952-1956), urmând clasele gimnaziale la Unțești (Vaslui) (1956-1959). În 1963 a absolvit Liceul „Mihai Eminescu” din Bârlad.

A început activitatea ca suplinitor în învățământ la Sârbi, apoi la Orgoești. În 1966 a fost numit director la Școala Generală din Orgoești. Concomitent face studiile cu frecvență redusă ale Facultății de Filologie a Universității „Al. Ioan Cuza” din Iași (1964-1970). În 2001 a susținut teza de doctor în filologie cu tema „Complexul Bacovia” și bacovianismul”.

În 1973 a fost transferat ca profesor la școala din Dodești, județul Vaslui, ulterior, în 1975, la Liceul Agroindustrial din Huși. Din 1978 a activat în calitate de profesor de limbă și literatură română la Liceul Teoretic „Cuza Vodă” din Huși. De-a lungul anilor a fost șef de catedră, iar după 1980 – responsabil al Cercului Pedagogic Nr. 1 din zona Huși al profesorilor de limbă și literatură română și metodist din partea Inspectoratului Școlar al județului Vaslui. A făcut parte din Comisia națională a Concursului de Limbă și Literatură Română „M. Eminescu”.

Primele încercări literare datează din clasa a VI-a, cu poezii și povestiri. A scris epigrame, cuvinte încruciate, debutând cu acestea în ziarul „Vremea nouă” din Vaslui. Apoi a scris primul eseu despre Eminescu, o încercare de roman polițist. A fost re-

marcat de Geo Dumitrescu la redacția revistei „Contemporanul” (1968), publicând aforismul: „Fii tare: nu da niciodată înapoi! Nici chiar când iei bani cu împrumut”.

Tot lui Geo Dumitrescu i se datorează și debutul în critica literară în revista „România literară” din 1969 cu articolul polemic „Moștenire culturală sau...dezmoștenire?”.

Ca prozator, debutul s-a produs cu „Ozana”, fragment din romanul „Marele zid”, în „Convorbiri literare”, 1970, cu o prezentare a lui Ion Istrati. Editorial, a debutat, prin concurs, în 1981, cu romanul „Marele zid”, la Editura „Junimea” din Iași.

De-a lungul anilor, a colaborat la mai multe publicații periodice, desfășurând o intensă activitate publicistică: „România literară”, „Convorbiri literare”, „Cronica”, „Ateneu”, „Tribuna”, „Steaua”, „Astra”, „Luceafărul”, „Revista de istorie și teorie literară”, „Adevărul”, „Poesis”, „Bucovina literară”, „Dacia literară”, „Totuși iubirea”, „Glasul națiunii”, „Basarabia”, „Columna”, „Limba română”, „Literatura și arta”, „Origini”, „Lumină lină” ș. a.

A publicat mai multe volume despre Mihai Eminescu, printre care sunt de menționat: „Eminescu – dialectica stilului”, „Modelul ontologic eminescian” (1992), „Dubla sacrificare a lui Eminescu” (trei ediții, 1997-1999), „Mihail Eminescu” și „Eminescu martor al adevărului” (2004), „Eminescu în captivitatea „nebuliei” (2011), „Eminesciense”, „Basarabia eminesciană” (2012) ș. a., precum și peste o sută

de studii și articole.

A semnat și multe alte volume, printre care: „Istoria Hușilor” (1995), „Fragmentele lui Lamparia” și „Complexul Bacovia” (2002), „Caragiale – abisal” și „Basarabia sau drama sfâșierii” (trei ediții, 2003-2004), „Duminica Mare a lui Grigore Vieru” (2004), „Istoria „canonică” a literaturii române” (2009), „În oglinzile lui Victor Teleucă”, „Valori din două veacuri”, „Mihai Cimpoi: de la mitopo(i)etică la critica arhetipală” (2012), „Eminescu incorect politic” (2014), „Fragmente despre Eminescu” (2017) ș. a. Un loc singular în opera sa ocupă seria de zece volume sub titlul „Numere în labirint”, din care au apărut primele trei (2007-2009), al patrulea fiind în curs de apariție, la Editura „Contemporanul”. Scriitorul a creat punți literare trainice între cele două maluri ale Prutului, realizând câteva cărți despre scriitorii basarabeni și o sinteză cultural-istorică, apărută în trei ediții: „Basarabia sau drama sfâșierii” (2003-2004).

Este membru al Uniunii Scriitorilor din România; membru al Uniunii Scriitorilor, filiala Iași; membru de onoare al Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova; membru al Societății Scriitorilor „C. Negri” din Galați; membru al Academiei Internaționale „M. Eminescu” din Calcutta, India; membru al Centrului Academic Internațional „M. Eminescu” din Chișinău; cetățean de onoare al municipiului Huși și al comunei Dumbrăveni, județul Su-

ceava; membru al Societății „Junimea” din Iași; membru de onoare al Academiei Bârlădene.

Este laureat a trei Premii Naționale „Mihai Eminescu” pentru cel mai bun volum de exegeză eminesciană, publicat într-un an. Este distins cu mai multe premii, medalii și distincții de stat: Medalia jubiliară „M. Eminescu – 150” (2000); Premiul Uniunii Scriitorilor din Moldova și Premiul Societății Scriitorilor „C. Negri” din Galați pentru volumul „Modelul ontologic eminescian”; Premiul Salonului Internațional de Carte, Chișinău, 2014, pentru volumul „Eminescu incorect politic”; Premiul pentru critică literară al revistei „Ateneu”, 2014; Premiul pentru critică literară al revistei „Contemporanul. Ideea europeană”, 2014; Premiul de Excelență al Uniunii Scriitorilor, filiala Iași, 2015; Premiul „Mihai Eminescu – ziaristul” al Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România, 2016; Distincția „Meritul Academic” al Academiei de Științe a Republicii Moldova, 2015, 2017 ș. a.

*A se vedea și aricolul din „Calendar Național 2015”. – Chișinău, 2015. – P. 154-155.*

#### Bibliografie:

**Codreanu, Theodor.** Basarabia eminesciană / Theodor Codreanu. – Iași : Junimea, 2013. – 244 p.

**Codreanu, Theodor.** Caragiale – Abisal / Theodor Codreanu. – București : Editura Muzeul Literaturii Române, 2014. – 222 p.

**Codreanu, Theodor.** Eminescu incorect politic / Theodor Codreanu. – București : Scara Print, 2014. – 390 p.

**Codreanu, Theodor.** Emi-

nescu - martor al adevărului / Theodor Codreanu. – București : Scara, 2004. – 276 p.

**Codreanu, Theodor.** Fragmente despre Eminescu / Theodor Codreanu; redactor : Simona Modreanu. – Iași : Junimea, 2017. – 289 p.

**Codreanu, Theodor.** În oglinzile lui Victor Teleucă / Theodor Codreanu. – București : eLiteratura, 2017. – 313 p.

**Codreanu, Theodor.** Mihai Cimpoi: de la mitopo(i)etică la critica ontologică / Theodor Codreanu. – Ed. a 2-a rev. și ad. – Târgoviște : Bibliotheca, 2016. – 339 p.

**Codreanu, Theodor.** Valori din două veacuri: [cu autograf] / Theodor Codreanu. – Galați : Axis Libri, 2012. – 363 p.

\*\*\*

**Codreanu, Theodor.** Bucovina lui: [Vasile Tărășeanu, poet, publicist, editor, 70 de ani de la naștere] / Theodor Codreanu // Literatura și arta. – 2015. – 24 sept. – P. 4.

**Codreanu, Theodor.** Eminescu și canonul occidental / Theodor Codreanu // Limba română. – 2010. – Nr 1/2. – P. 20-35.

**Codreanu, Theodor.** Gândirea filosofică a lui Eminescu / Theodor Codreanu // Viața Basarabiei. – 2015. – Nr 3 (35). – P. 24-28.

**Codreanu, Theodor.** Grigore Vieru din perspectiva critică / Theodor Codreanu // Literatura și arta. – 2015. – 12 febr. – P. 5.

**Codreanu, Theodor.** Ion Druță și memoria identitară (I) / Theodor Codreanu // Literatura și arta. – 2015. – 27 aug. – P. 9.

**Codreanu, Theodor.** Ion Druță și memoria identitară (II) / Theodor Codreanu // Literatura și arta. – 2015. – 3 sept. – P. 5.

**Codreanu, Theodor.** Ion Druță și memoria identitară (III) / Theodor Codreanu // Literatura și arta. – 2015. – 10 sept. – P. 5.

\*\*\*

**Codreanu, Lina.** Theodor Codreanu: Bibliografie critică / Lina Codreanu; ed. îngrijită: Lidia Kulikovski. – Chișinău : Notograf Prim, 2012. – 585 p.

Theodor Codreanu în imaginărilor criticii / antologie îngrijită de Lina Codreanu. – Iași : Junimea, 2015. – 411 p.

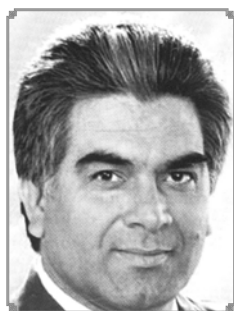
\*\*\*

**Bantoș, Ana.** Modernismul, transmodernismul și oglinzile literaturii basarabene // Bantoș, Ana. Literatura basarabească și modelele literare europene / Ana Bantoș. – București : Editura Muzeul Național al Literaturii Române, colecția Aula Magna, 2013. – P. 185-193.

**Nedelcea, Tudor.** Un profund cârturar contemporan: [publicistul și criticul literar Theodor Codreanu] / Tudor Nedelcea // Literatura și arta. – 2015. – 26 mart. – P. 4.

**Rotaru, Ion.** Theodor Codreanu de la Huși // Rotaru, Ion. O istorie a literaturii române de la origini până în prezent / Ion Rotaru; Academia Dacoromână. – București : Editura Dacoromână, 2009. – P. 1272-1273.

M. C.



**Valeriu COJOCARU**  
1960

Solist de operă.

S-a născut la 5 aprilie 1960, în satul Glinjeni, raionul Fălești.

Și-a făcut studiile la Colegiul de Muzică „Ștefan Neaga”, clasa profesorului Petru Stroiu, specializarea dirijat coral

(1980). A absolvit Academia de Muzică „G. Musicescu” din Chișinău, clasa profesorului T. G. Alioșina (azi Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice) (1985).

Și-a început activitatea profesională în calitate de solist vocal (bas) la Teatrul de Operă și Balet din Chișinău în 1984 (azi Teatrul Național de Operă și Balet „Maria Bieșu”), unde activează până în prezent. A interpretat roluri importante în multe spectacole, printre care: Ramfis din „Aida”, Bartolo din „Nunta lui Figaro”, Samuel din „Bal Mascat”, Zaccaria din „Nabucco”, Gardianul din „Forța Destinului” toate de G. Verdi, Oroverso din „Norma” de V. Bellini, Sagrestano din „Tosca” și Colin din „Boema” de G. Puccini, Gremin din „Evgheni Oneghin” de P. Ceaikovski, Basilio din „Bărbierul din Sevilla” de G. Rossini ș. a. A cântat în câteva limbi: română, italiană, franceză, rusă.

A efectuat turnee cu trupa în mai multe țări: România, Italia, Franța, Olanda, Belgia, Portugalia, Irlanda, Marea Britanie, Coreea, Belarus, Bulgaria ș. a.

Este laureat al mai multor concursuri, unde a obținut Premiul I, printre care: Concursul Republican „Alexei Stârcea” (1989); Concursul Interrepublican al Cântăreților, Republica Moldova (1989); Concursul „Tomis”, Constanța, România (1991); Concursul Național „Crizantema de Argint”, Chișinău (1996). Este deținător de diplome la Concursul Internațional de Vocaliști „M. Glinca”, Alma-Ata (1991), la Concursul

Internațional de Bași, Moscova (1993); Premiul II la Concursul Internațional „Fiodor Șaleapin”, Kazani, Rusia (1993); Festivalul Internațional din Coreea (1994).

Pentru activitatea sa a fost distins cu titlurile onorifice: Maestru în Artă (2005), Artist al Poporului (2011).

\*\*\*

**Roșca, Denis.** Cojocaru, Valeriu // Roșca, Denis. Cartea de aur a Basarabiei și a Republicii Moldova / Denis Roșca. – Chișinău : Pontos, 2016. – P. 150.

M. C.



**Lidia SITARU**  
1950

Specialist în domeniul biblioteconomiei, manager.

S-a născut la 8 aprilie 1950 în satul Hiliuți, raionul Râșcani.

A absolvit școala medie din satul natal în 1967, după care și-a continuat studiile la Școala Republicană de Iluminare Culturală „Elena Sârbu” din Soroca (1969-1971). În anii 1976-1981 și-a făcut studiile la Facultatea de Biblioteconomie a Universității de Stat din Moldova.

Activitatea profesională a început-o în calitate de șefă a bibliotecii publice comunale Micăuți, în 1969. Ulterior a activat la biblioteca publică

din satul Voinova, raionul Strășeni (1972), șefă a bibliotecii publice comunale, Pelivan, raionul Orhei (1972), bibliotecară la biblioteca Școlii-Internat din Orhei (1972-1977). Între anii 1977-1986 a activat la Biblioteca Publică Raională „Alexandru Donici” din Orhei, ocupând mai multe funcții: bibliotecar superior, șefa secției metodologice, director-adjunct. Din 1986 a preluat funcția de director al Bibliotecii Publice Raionale „Alexandru Donici” din Orhei. Din 1995 până în 2007 a activat la Secția cultură, în calitate de specialist în problemele bibliotecilor publice din raionul Orhei (prin cumul).

Pe parcursul activității sale, s-a manifestat ca o bună cunosătoare a domeniului și s-a implicat activ în schimbarea imaginii bibliotecilor și dezvoltarea lor. A elaborat și implementat multiple proiecte în bibliotecile publice comunale ale raionului Orhei: „Extinderea serviciilor pentru utilizatori” în bibliotecile publice din comunele/satele: Donici, Bolohani, Zorile, Cucuruzeni, Perescina, Fedoreuca, susținute financiar de APL și Fundația Soros Moldova (2002-2005). Între anii 2013-2014 este coordonatorul Programului-Pilot Național „Novateca”, care prevedea modernizarea bibliotecilor publice din rețea, susținut financiar de Fundația Bill și Melinda Gates, SUA. În 2013 a organizat Centrul Raional de Formare Profesională pentru bibliotecarii din rețeaua BPR „A. Donici”. Este responsabilă de elaborarea edițiilor bibli-

ografice și biobibliografice: „Orhei – străvechi oraș al Moldovei”.

A elaborat și implementat proiecte importante pentru comunitatea orheiană: Centrul de Informare și Documentare, Orhei (1999); crearea Sălii multimedia în incinta Bibliotecii pentru Copii „I. Creangă”, Orhei (2002); organizarea sălii de lectură pentru persoanele cu deficiențe de vedere la filiala din cartierul „Nordic” (2002); extinderea Centruului de instruire în domeniul tehnologiilor informaționale, finanțate de Fundația Soros și Consiliul Raional Orhei (2007) ș. a.

A participat la numeroase întruniri științifice și culturale naționale și internaționale: Conferința Internațională a Bibliotecarilor, Riga, Letonia (1988); vizită de studiu și documentare în bibliotecile publice din Lituania (1989); Conferința IFLA-98, Olanda; vizită de studiu, Belgia (1998); Conferința Asociației Bibliotecilor Publice din România (2001); vizite de studiu și documentare în bibliotecile din Finlanda și Franța (2000); Simpozionul anual „Anul bibliologic” ș. a.

Din 1992 este membru al Asociației Bibliotecarilor din Republica Moldova, membru al Consiliului Biblioteconomic Național (1997), membru al Biroului executiv al ABRM (1996-2000; 2004-2008).

Distincții: Medalia „Mihai Eminescu” (2000), Om Emerit din Republica Moldova (2010), laureat al Premiului GALEX 2013 (Liga Bibliotecarilor din Republica Moldova) ș. a.

*A se vedea și articolul din „Calendar Național 2015”. – Chișinău, 2015. – P. 158-160.*

## Bibliografie:

Bibliotecile publice din raionul Orhei în presă: Bibliografie / alcăt.: Elena Crudu, Elena Turcin; director: Lidia Sitaru. – Chișinău : Grafema Libris, 2013. – 108 p.

Dumitru Matcovschi: Biobibliografie / alcăt.: Elena Crudu; resp. de ed.: Lidia Sitaru. – Orhei : Biblioteca Publică „A. Donici”, 2003. – 133 p.

Ștefan cel Mare și Sfânt (1457-1504) în colecțiile Bibliotecii Publice „A. Donici” Orhei și ale Bibliotecii Județene „G. T. Kirileanu”, Piatra-Neamț; Biobibliografie / resp. de ed.: Lidia Sitaru, Constantin Bostan; red. coord.: Elena Crudu, Mihaela Mereuță. – Orhei : [S. n.], 2004. – 166 p.

Mănăstirea Curchi: Bibliografie / Biblioteca Publică Raională „Alexandru Donici”, Orhei; dir.: Lidia Sitaru; alcăt.: Elena Crudu; red. șt.: Valentin Golub. – Chișinău : Pontos, 2009. – 60 p.

\*\*\*

**Sitaru, Lidia.** 2011 – Anul bibliotecilor publice din raionul orhei / Lidia Sitaru // Buletinul ABRM. – 2011. – Nr 1 (13). – P. 107.

**Sitaru, Lidia.** Biblioteca, instituție relevantă pentru orheieni / Lidia Sitaru // Cuvântul. – 2008. – 21 mar. – P. 6.

**Sitaru, Lidia.** Biblioteca – poartă deschisă în informarea/formarea cetățenilor societății de mâine / Lidia Sitaru // Magazin bibliologic. – 2006. – Nr 2-3. – P. 62-64.

**Sitaru, Lidia.** Biblioteca publică în vizorul comunității / Lidia Sitaru // Plaiul orheian. – 2013. – 17 mai. – P. 4.

**Sitaru, Lidia.** Bibliotecile publice din Raionul Orhei în cifre / Lidia Sitaru // Gazeta bibliotecarului. – 2009. – Nr 3. – P. 8.

**Sitaru, Lidia.** Bibliotecile publice schimbă comunitățile:

[programul IREX – Novateca în biblioteci] / Lidia Sitaru // *Dunărea de Jos (Galați)*. – 2016. – Aug. (Nr 174). – P. 20, 23.

**Sitaru, Lidia.** Bibliotecile publice schimbă comunitățile / Lidia Sitaru // *Axis libri*. – 2016. – Nr 32 (sept.). – P. 7-8.

**Sitaru, Lidia.** „Cărțile și bibliotecă sunt viața mea”: [interviu cu Lidia Sitaru] / consemnare: V. Alexandru // *Plaiul orheian*. – 2008. – 28 mar. – P. 3.

**Sitaru, Lidia.** Rolul bibliotecarului în comunitate / Lidia Sitaru // *Magazin bibliologic*. – 2007. – Nr 3-4. – P. 74-76.

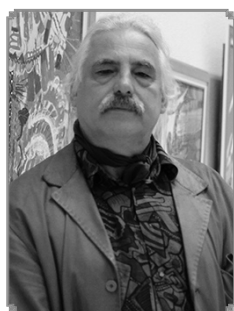
\*\*\*

**Calcea, Andrei.** Sitaru, Lidia // *Calcea, Andrei. Personalități orheiene: Dicționar enciclopedic* / Andrei Calcea. – Chișinău : Pontos, 2003. – P. 159.

O carieră de succes: [Lidia Sitaru, directoarea Bibliotecii Publice Raionale „Alexandru Donici”, Orhei] // *Gazeta bibliotecarului*. – 2010. – Nr 4, 5 (Apr.-mai). – P. 10.

Personalități orheiene în domeniul culturii, artei și literaturii: *Dicționar biobibliografic* / Biblioteca Publică Raională „Alexandru Donici”, Orhei. – Chișinău : Pontos, 2008. – P. 281-285.

M. C.



**Vasile DOHOTARU**

1955

Pictor, grafician, sculptor.

S-a născut la 10 aprilie 1955 în satul Curchi, raionul Orhei. După doi ani familia s-a stabilit cu traiul în satul ve-

cin, Vatici. Absolvind școala de la baștină, și-a continuat studiile la Școala de Pictură din Orhei. Doi ani după aceea și-a făcut serviciul militar, urmând studiile la Facultatea de Grafică și Pictură a Universității Pedagogice „C. D. Ușinski” din Odesa, Ucraina (1975-1980). În timpul studenției a fost angajat ca pictor la o casă de odihnă, pe malul Mării Negre, unde au fost pe timpuri Pușkin, Lermontov, Eminescu.

Finisând studiile, revine acasă în calitate de profesor la Școala de Pictură din Orhei.

Între anii 1982-1984 și-a perfecționat cunoștințele în Laboratoarele de acuarelă din Riga, fiind susținut de maestrul Boris Poleakov, unde a studiat tehnica modernă a acuarelei. Ulterior a fost angajat în calitate de conferențiar la Universitatea Pedagogică „I. Creangă”, Facultatea de Grafică și Pictură, unde a predat pictura (1985-1994).

Între anii 1994-2000 a studiat în atelierele marilor pictori din București, îndepărtându-se de școala asiatică și apropiindu-se de cea balcanică. În acea perioadă artistul s-a afirmat ca un pictor de talie europeană. A creat multe lucrări, printre care ciclul „Carpații”, a participat la diferite expoziții de grup și personale în tot spațiul românesc.

După revenirea acasă, a fost angajat la Universitatea Tehnică a Moldovei, Facultatea Industrie Ușoară, Catedra design vestimentar, unde a predat pictura și compoziția (2000-2013). Ulterior este pro-

fesor conferențiar la Universitatea Liberă Internațională din Moldova (2013-2017). În ultima perioadă activează ca liber profesionist.

S-a impus în peisajul artei românești contemporane ca un mânăitor al culorilor de apă, cât și al pastelului. A pictat mai întâi în acuarelă, apoi în ulei, face tablouri în pastel, desenează în tuș, cu penița, s-a manifestat și în sculptură și a practicat baticul. În creația sa se disting câteva cicluri: *Balerinele*, temă la care revine atât în lucrările realizate în pastel, cât și în pictura în ulei: „Dansul”, „Solistă de balet”, „La repetiție”, „În scenă” ș. a.; *Butuceni*: „Despărțire”, „Fântânile”, „Porțile” ș. a.; *Nuduri*: „Relaxare”, „Doamna cu oglinda”, „Zborul” ș. a.; *Portrete* în pastel: „Maramureșeanca”, „Portret de actriță”, „Portretul fiicei Constanța” ș. a.

Pe perioada întregii sale activități de creație a prezentat peste 150 de expoziții personale. A debutat în 1981, La Galeria UAP din Odesa, Ucraina, unde a prezentat prima sa expoziție cu 60 de tablouri în acuarelă. În 1987 a expus patru lucrări de dimensiuni (1x2 m), realizate la Orheiul Vechi, prezentate la Expoziția Unională de Acuarelă din Sankt-Petersburg. Începând cu 1988 a organizat expoziții personale și a participat la multiple expoziții de grup, printre primele fiind la „Salonul Tinerețului” din Moscova (1988). A vernisat expoziții la Sankt-Petersburg, Iași, Chișinău, Piatra Neamț, Roman, București, Bacău, Botoșani, Cluj-Napoca, Baia Mare, în Germania la Waldorf Böblingen și Asperg

ș. a. A expus la Expozițiile-Concurs „Saloanele Moldovei” și „Autumnala”, „Saloanele Basarabiei”, București ș.a. Lucrările sale au fost expuse în mai multe țări, precum: Italia, Germania, Bulgaria, Grecia, Ucraina ș. a.

În ultimii ani a vernisat mai multe expoziții în diferite instituții de stat, atât în țară, cât și peste hotare: Centrul Expozițional al Uniunii Artiștilor Plastici „Constantin Brâncuși”, Chișinău, 1993, 2003, 2008, 2016; AGEPI, Chișinău, 2008; Sinaia, România; Stuttgart, Germania, 2008; Muzeul Municipiului Truscaveț, Ucraina, 2009; OSCE în Republica Moldova, Chișinău, 2009; Ambasada Statelor Unite ale Americii în Republica Moldova, 2009; Atena, Grecia, 2009; Teatrul Național de Operă și Balet „Maria Bieșu”, la cincisprezece ediții consecutive ale Festivalului „Invită Maria Bieșu” (1998-2014, Chișinău); Expoziția-Concurs „Arta ne unește”, Piatra Neamț, 2012; Muzeul de Artă, Malta, 2017; Biblioteca Națională din Republica Moldova, Colecția Artă, 2018; „Baletul în imagini”, Alianța Franceză din Republica Moldova, 2018; „Pecerskaia Lavra”, Kiev, 2019; Academia de Arte Vizuale din Timișoara, 2019, însoțită de master clas ș. a.

În 2017 a fost finisată și inaugurată lucrarea monumentală Troița Neamului „12 Apostoli” în comuna de baștină a artistului, Vatici, în semn de comemorare a deportaților din 1949.

Operele maestrului au întregit colecțiile de stat ale Muzeului de Artă de la

Chișinău și București, Muzele de Artă din Cluj-Napoca, Ploiești, Bacău, Turnu Severin, Arad și Timișoara, Baia Mare și Piatra Neamț, precum și colecțiile particulare din mai multe țări: România, Franța, SUA, Danemarca, Olanda, Elveția, Germania, Marea Britanie, Austria, Italia ș. a.

Din 1990 este membru al Uniunii Artiștilor Plastici din Republica Moldova; membru al Uniunii Artiștilor Plastici din România; membru al Asociației Internaționale de Artiști Plastici UNESCO din Paris (1997); membru extern al Școlii de Acuarelă „Aldo Raimond” de la Roma, Italia.

Distincții și premii: titlul onorific Maestru în Artă (2001), laureat al Premiului „Mihai Eminescu” (2000), Premiul pentru grafică al Uniunii Artiștilor Plastici din Republica Moldova (2001), Premiul „Iulia Hălăucescu”, Piatra Neamț, 2012 ș. a.

*A se vedea și articolul din „Calendar Național 2005”. – Chișinău, 2004. – P. 103-104.*

### Bibliografie:

**Dohotaru, Vasile.** Motiv balcanic: Pictură / Vasile Dohotaru // Bienala Internațională de Pictură, Chișinău 2013 = International Painting Biennial, Chisinau 2013 / coord.: Tudor Zbârnea; fotogr.: Iurie Foca; Muzeul Național de Artă al Moldovei; Uniunea Artiștilor Plastici din Moldova. – Chișinău : [S. n.], 2013. – P. 94.

**Dohotaru, Vasile.** Primăvara: Pictură / Vasile Dohotaru // Artă contemporană din Moldova = Изобразительное искусство Молдовы: живопись, скульптура, графика, декоративно-прикладное искусство: [альбом] / red.: A. A. Rub; aut.

introd.: C. Spânu, Tudor Stăvilă; Confederația Internațională a Uniunilor Artiștilor Plastici; Uniunea Artiștilor Plastici din Republica Moldova. – Москва : [S. n.], 2013. – P. 48.

**Dohotaru, Vasile.** Relaxare : Pictură // Moldova: Artă contemporană = Moldova: Contemporary Art / resp. de ed.: Tudor Zbârnea; trad.: Victoria Fedorenco. – Chișinău : [S. n.], 2006. – P. 37.

**Dohotaru, Vasile.** Repetiția: Pictură // Brigalda-Barbas, Eleonora. Evoluția picturii de gen din Republica Moldova (1945-2000) / Eleonora Brigalda-Barbas. – Chișinău : Știința, 2002. – P. 101.

**Dohotaru, Vasile.** Simfonia primăverii: Pictură / Vasile Dohotaru // Saloanele Moldovei 2015, Ediția XXV-a; ed.: Simion Zamșa; text: Tudor Stăvilă, Petru Bejan. – Chișinău : [S. n.], 2015. – P. 27.

\*\*\*

**Dohotaru, Vasile.** Albul în sacralitatea graficianului Gheorghe Vrabie: [vernisaajul de grafică a plasticianului Gheorghe Vrabie, organizat la BNRM] / Vasile Dohotaru // Timpul. – 2012. – 2 mar. – P. 32.

**Dohotaru, Vasile.** Ion Sfeclă, plasticianul surpriză / Vasile Dohotaru // Timpul. – 2018. – 19 ian. – P. 16.

**Dohotaru, Vasile.** „Stil propriu, creativ”: [interviu cu artistul plastic Vasile Dohotaru] / Vasile Dohotaru; consemnare: Mihai Bendas // Tineretul Moldovei. – 2000. – 5 febr. – P. 8.

**Dohotaru, Vasile.** „Unii dibuie în întuneric, eu am găsit lumina”: [interviu cu pictorul Vasile Dohotaru la 55 de ani de la naștere] / Vasile Dohotaru; pentru conformitate: Antonina Sârbu // Capitala. – 2010. – 3 febr. – P. 8.

\*\*\*

„Baletul în creația lui Vasile Dohotaru”: [expoz. personală de pictură și grafică a artistului

plastic Vasile Dohotaru] // Ziarul național. – 2016. – 13 mai. – P. 17.

**Beghiu, Tatiana.** Cum se citesc picturile: [pictorul Vasile Dohotaru] / Tatiana Beghiu // Ziarul de gardă. – 2018. – 15 febr. – P. 17.

**Cojocaru, Teodor.** Explorator de noi orizonturi: [creația artistului plastic Vasile Dohotaru] / Teodor Cojocaru // Capitala. – 2001. – 24 febr. – P. 4.

**Dohotaru, Constanța.** Tine-rețe fără bătrânețe, despre Vasile Dohotaru: [60 de ani de la naștere] / Constanța Dohotaru // Timpul. – 2015. – 10 apr. – P. 25.

Dohotaru, Vasile // Enciclopedia artiștilor români contemporani. Vol. 2 / Alexandru Cebuc, Vasile Florea, Negoită Lăptoiu. – București : Editura ARC 2000, 1998. – P. 54.

Eposul moldav în acuarela lui Dohotaru: [Vasile Dohotaru] // Timpul. – 2014. – 31 oct. – P. 32.

**Gherciu, Ana.** Un nou eveniment expozițional marca Vasile Dohotaru / Ana Gherciu // Timpul. – 2013. – 19 mart. – P. 6.

**Grosu, Lidia.** Vasile Dohotaru, un artist pe care vrei să-l cunoști: [pictorul, graficianul și sculptorul Vasile Dohotaru] / Lidia Grosu // Timpul. – 2013. – 22 mar. – P. 19.

**Maslov, Valentin.** Grația dansului în pictura lui Vasile Dohotaru / Valentin Maslov // Timpul. – 2016. – 15 apr. – P. 23.

**Maslov, Valentin.** O expoziție ce dezgroapă subconștientul moldav: [expoziția pictorului Vasile Dohotaru] / Valentin Maslov // Timpul. – 2013. – 20 sept. – P. 31.

**Partole, Claudia.** Chenar autumnal...: [artistul plastic Vasile Dohotaru] / Claudia Partole // Literatura și arta. – 2019. – 7 febr. – P. 6.

**Stăvilă, Tudor.** Baletul în creația lui Vasile Dohotaru / Tudor Stăvilă // Panoramic ART 2016; aut. proiect, concepție

grafică: Simion Zamșa; red. coord.: Tudor Stăvilă; Uniunea Artiștilor Plastici din Republica Moldova. – Chișinău : „Bons Offices”, 2018. – P. 71-78.

Vasile Dohotaru: [pictor, grafician, sculptor, maestru al artelor] // Timpul. – 2010. – 9 apr. – P. 3.

**Vrabie, Gheorghe.** Maestru al armoniilor cromatice / Gheorghe Vrabie // Moldova. – 2012. – Nr 4. – P. 42-47.

M. C.



### Val (Valeriu) BUTNARU 1955

Jurnalist, publicist, dramaturg, scriitor, analist politic, fondatorul trustului „Jurnal Trust Media” din Chișinău.

S-a născut la 17 aprilie 1955 în Chișinău. A absolvit Școala Medie Nr. 32 din Chișinău (azi Liceul Român „Julia Hasdeu”) (1975). Și-a continuat studiile la Facultatea de Ziaristică a Universității de Stat din Moldova (1975-1980). Din 1987 a urmat Cursurile superioare de regie de pe lângă Institutul de Artă Cinematografică din Moscova, în clasa lui Emil Loteanu. Ulterior a făcut stagii în domeniul jurnalismului la Radio Europa Liberă (München, 1993) și la redacția ziarului „Orlando sentinel” (Orlando, SUA, 1994).

Activitatea profesională a

început-o în penultimul an de studenție, în calitate de reporter la ziarul „Tinerimea Moldovei”, unde semna Valeriu Butnaru (1979-1983). Concomitent, a colaborat cu mai multe publicații periodice: „Învățământul public”, „Literatura și arta”, „Orizontul” (azi „Columna”, 1991). În această perioadă s-a manifestat plenar în Mișcarea de Renaștere și Eliberare Națională a basarabenilor. A activat în calitate de redactor-șef adjunct la organul de presă al Parlamentului Republicii Moldova – „Sfatul Țării” (1991-1992).

Din 1992-1994 a fost director artistic al teatrului „Eugene Ionesco” din Chișinău. În paralel, activează în calitate de corespondent pentru Basarabia la „Radio Europa Liberă”, redacția emisiunilor în limba română (1992-1996).

În 1995 a fondat „Grupul de presă Flux” (GPF), al cărui director a devenit. Ca rezultat a apărut o prestigioasă agenție independentă de știri „AP FLUX”, iar publicul cititor beneficiază de unul dintre cele mai credibile și mai captivante ziare de limba română – „Flux” – care ulterior s-a divizat în două ediții: „Flux: Cotidian național” și „Flux: Ediția de vineri”.

În 1999 a fondat o nouă publicație, „Jurnal de Chișinău”, care a fost recunoscută de către forurile mass-media din Republica Moldova drept cel mai reușit debut în presa periodică. În calitate de redactor-șef, a adunat în jurul „Jurnalului...” o echipă de gazetari de înaltă calificare și numeroși colaboratori dintre personalitățile vieții politice și

culturale basarabene.

Analist politic la Televiziunea Națională (2000-2001), la posturile „Euro TV”, „Radio Europa Liberă”, „Radio Antena C”. A ținut un curs de măiestrie jurnalistică studenților de la Departamentul respectiv al Universității Libere Internaționale din Chișinău.

A inițiat și a fost prezentator al emisiunii TV „Cabinetul din umbră” la postul Jurnal TV.

S-a impus ca un dramaturg original, semnând piese, care au fost montate pe scenele mai multor teatre, atât din Republica Moldova, cât și din România, printre care: „Luceafărul”, „Eugene Ionesco”, Teatrul Național „Vasile Alecsandri” din Bălți, Teatrul Național „Mihai Eminescu” din Botoșani ș. a.

Piesa de debut a fost „Procedeul de ju-jitsu” în anul 1986. Este autorul a două dramatizări după scrieri în proză de autori străini ai literaturii contemporane: „Halta viscolelor” (1986, după romanul lui Cinghiz Aitmatov) și „Fratele nostru, Iuda” (după scriitorul rus Leonid Andreev). Au urmat și alte piese: „La Veneția e cu totul altfel” (1989), „Avant de muri” (2008) ș. a.

În 2010 a editat primul roman, „Cartea nomazilor din B.” A semnat și alte publicații, printre care: „Saxofonul cu frunze roșii” (1998), „Cum Eclesiastul discuta cu Proverbele” (1998), „Iosif și amanta sa”, „Negru și roșu” (2016) ș. a.

Scrierile dramatice, spectacolele sale au fost menționate cu numeroase premii și diplome de laureat, beneficiind

de cronici, recenzii și prezentări în presa culturală, la radio și TV, la Chișinău, Bălți, Iași, București și în alte orașe din România. A fost apreciat în mai multe rânduri și în calitate de publicist: câștigător al Topului „10 ziariști ai anului” (1995, 1996, 1997), organizat de Clubul de Presă din Chișinău, recunoscut ca managerul care a înregistrat cele mai mari succese în domeniul presei (1998), i s-a acordat Diploma de merit a Uniunii Jurnaliștilor din Moldova și Diploma Clubului Național de Presă pentru devotament în serviciul opiniei publice (2001); bursier de excelență al Fundației Soros-Moldova (2001), câștigător al Concurșului de editare a celor mai bune manuscrise de beletristică, promovată de aceeași instituție (1998, 1999, 2003).

Memburu al Uniunii Jurnaliștilor din Moldova (1987), al Uniunii Teatrale din Moldova (1992), Uniunii Scriitorilor din Moldova (1993), Uniunii Scriitorilor din România (2003). Vicepreședinte al Uniunii Jurnaliștilor din Moldova (1999-2003), membru al Clubului Național de Presă, membru al Centrului Independent de Jurnalism, membru al Consiliului de observatori ai Audiovizualului, dar din care s-a retras în semn de protest față de recursul la metode nedemocratice în activitatea CCA.

Distincții: este decorat cu Ordinul Național „Pentru merit” în grad de Comandor de către Statul Român (2000); Cavaler al „Ordinului Republicii” (2009), la care a renunțat în 2014, în semn

de protest că distincția i-a fost conferită și lui Vlad Plahotniuc; laureat al Premiului Național al Republicii Moldova, 2019, ș. a.

*A se vedea și articolele din „Calendar Național 2005”. – Chișinău, 2004. – P. 107-108; „Calendar Național 2015”. – Chișinău, 2015. – P. 162-163.*

### Bibliografie:

**Butnaru, Val.** Apusul de soare se amână / Val Butnaru. – Chișinău : Cartier, 2003. – 110 p.

**Butnaru, Val.** Cartea nomazilor din B. / Val Butnaru. – București : RAO International Publishing Company, 2010. – 220 p.

**Butnaru, Val.** Cum Eclesiastul discuta cu Proverbele / Val Butnaru. – Chișinău : Arc, 2008. – 351 p.

**Butnaru, Val.** Misterioasa dispariție a lui Teo Neamțu: Roman / Val Butnaru. – Chișinău : Cartier, 2017. – 177 p.

**Butnaru, Val.** Negru și Roșu: 1930-2056 / Val Butnaru. – Chișinău : Litera, 2016. – 279 p.

**Butnaru, Val.** Trilogia basarabească: Roman în trei cărți / Val Butnaru. – Chișinău : Cartier, 2018. – 556 p.

**Butnaru, Val.** Ultimul profet adevărat / Val Butnaru. – Chișinău : Prut Internațional, 2018. – 155 p.

\*\*\*

**Butnaru, Val.** „Întâmplarea a guvernat întreaga mea viață”: [interviu cu scriitorul Val Butnaru] / Val Butnaru; interviu de Valentina Tăzlăuanu // Sud-Est cultural. – 2010. – Nr 3. – P. 44-51.

**Butnaru, Val.** Nu toți au curajul să intre în „Cabinetul din umbră”: Interviu cu Val Butnaru, publicist, dramaturg, regizor, prezentator al emisiunii „Cabinetul din umbră” de la Jurnal TV / interviu de Svetlana Panța // Jurnal de Chișinău. – 2013. – 29 mar. – P. 8.



\*\*\*

**Ciobanu, Vitalie.** „Noma-zii” Basarabiei – o poveste între grotesc și tragedie: [romanul „Cartea nomazilor din B.” de Val Butnaru] / Vitalie Ciobanu // *Contrafort: Revistă a tinerilor scriitori din Republica Moldova.* – 2010. – Nr 5/6. – P. 10.

Decalogul lui Val Butnaru / concept: Ana Popenco // *VIP magazin Moldova.* – 2012. – Nr 102. – P. 30-34.

**Țărălungă, Ecaterina.** Butnaru, Val // Țărălungă, Ecaterina. *Enciclopedia identității românești: Personalități / Ecaterina Țărălungă.* – București : Litera, 2011. – P. 136.

**Țopa, Efmia.** Butnaru, Val / Efmia Țopa // *Dicționarul scriitorilor români din Basarabia: 1812-2010.* – Chișinău : Prut Internațional, 2010. – P. 89-91.

**Zaharia, Viorica.** Dramaturgia lui Val Butnaru între lirism și teatru angajat social / Viorica Zaharia // *Diversitatea lingvistică și dialogul intercultural în procesul de comunicare.* – Iași-Chișinău : Garamont, 2013. – P. 194-198.

M. C.



**Ion ȚĂRANU**  
1940-2017

Prozator, publicist, autor dramatic și diplomat român. A fost consilier al Ambasadei României la Chișinău.

S-a născut la 19 aprilie 1940 în localitatea Munteni, comuna Belcești, județul Iași. Se stinge din viață la 31 mar-

tie 2017.

Își face studiile la Universitatea „Al. I. Cuza” din Iași, Facultatea de Filologie, Secția limba și literatura română (1962-1967). Studii postuniversitare la Academia „Ștefan Gheorghiu” din București, Facultatea de Ziaristică (1984-1986).

La Iași a activat în calitate de redactor la Secția culturală a studioului de radio (1967-1969); lector la Catedra de estetică de la Universitatea Politică și de Conducere (1969-1974); președinte al Comitetului județean de cultură (1974-1979); redactor-șef al revistei săptămânale de cultură „Cronica” (1979-1989), unde a promovat poeți și scriitori de la Chișinău și Novi-Sad; muzeograf la Muzeul „Mihai Eminescu” (1990-1992); coordonator al Muzeului „N. Gane” (Muzeul Administrației Publice a Municipiului Iași) (1997-2001); redactor-șef la revista „Cronica veche” (2011).

A debutat publicistic cu povestirea „Când soarele bea din fântână”, în revista „Iașul literar” (1969). Debutul editorial are loc în 1975 cu volumul „Sub zodia Dragonului”, menționat cu Premiul Editurii „Junimea”.

A mai semnat: „O poveste cu povești”, inclusă în volumul colectiv „Firul vieții” (1977), pusă în scena Teatrului pentru copii „Luceafărul” (stagiunile din 1978 și 1979), menționată cu Premiul „Mihail Sadoveanu” al Asociației Scriitorilor din Iași și cu premiul Consiliului Culturii; „Istorie vie” (reportaje, eseuri, tablete) (1989); „Numai tinereții i se iartă

totul” (2001), roman în două volume, remarcat favorabil de critica literară din România, Republica Moldova, Israel și SUA; „O aventură de zile mari”, editată la Chișinău (2005).

Colaborări la revistele: „Convorbiri literare”, „Cronica”, „România literară”, „Luceafărul”, „Steaua”, „Orizont”, „Ateneu” etc., precum și la Radio București și Radio Iași.

A fost inițiatorul și organizatorul, la Iași, a Festivalului de Artă Teatrală a Teatrelor Naționale din România (1975 și 1976, cu prilejul împlinirii a 160 de ani de teatru în limba română). Totodată, a organizat, la Iași, în colaborare cu Comunitatea Evreilor din Iași, sărbătorile Centenarului Teatrului Evreiesc de la Pomul Verde, primul teatru evreiesc din lume.

De asemenea, împreună cu Asociația Scriitorilor din Iași, a organizat Festivalul Internațional de Poezie „Mihai Eminescu” (1977); a fost inițiator și organizator, la Iași, al unor întâlniri cu caracter de eveniment în cadrul manifestărilor „Prelecțiunile Junimii” cu Geo Bogza, Constantin Noica, Edgar Papu, acad. C. C. Giurescu, Zoe Dumitrescu Bușulenga, Mircea Malița, precum și al manifestării „Dezbaterile Cronicii”, cu personalități de marcă din București și Iași din toate domeniile științei și culturii. A fost inițiatorul Premiilor Revistei „Cronica”. A inițiat și a realizat deschiderea Muzeului Teatrului Românesc în casa vornicului Alecsandri din Iași etc.

În perioada anilor 1992-

1995 și 2001-2005, timp de două mandate, a activat la Ambasada României în Republica Moldova. A fost atașat cultural (cu grad diplomatic secretar I) pentru cultură, învățământ, culte și presă și consilier diplomatic, pentru domeniile cultură, învățământ, științe și culte. La Chișinău a inițiat și a coordonat diverse evenimente culturale (decade/săptămâni ale filmului artistic românesc, recitaluri ale unor muzicieni de prestigiu la Filarmonica Națională, Opera Națională și la Sala cu Orgă din Chișinău, spectacole folclorice și de muzică folk cu soliști și interpreți de audiență națională, expoziții personale și de grup ale unor pictori de renume de la Chișinău și București).

Membru al Uniunii Scriitorilor din România (1981) și din Republica Moldova (1996).

Menționat cu Premiul de Excelență al Teatrului Național Satiricus „I. L. Caragiale”, pentru promovarea valorilor culturii românești (2004).

*A se vedea și articolul din „Calendar Național 2015”. – Chișinău, 2015. – P. 166-167.*

### Bibliografie:

**Țăranu, Ion.** Istorie vie : Eseuri. Reportaje. Tablete / Ion Țăranu. – Iași : Junimea, 1989. – 152 p.

**Țăranu, Ion.** Numai tinereții i se iartă totul : Roman : În 2 vol. / Ion Țăranu. – Iași : Junimea, 2001.

**Țăranu, Ion.** O aventură de zile mari : O fantezie cu melodii fantezii / Ion Țăranu ; red. muz. : Andrei Tamazlăcaru. – Chișinău : Baștina-RADOG, 2005. –

96 p., note muz.

**Țăranu, Ion.** Sub zodia dragonului / Ion Țăranu. – Iași : Junimea, 1975. – 228 p.

\*\*\*

**Țăranu, Ion.** Legenda vie: [Grigore Vieru] / Ion Țăranu // Literatura și arta. – 2005. – 10 febr. – P. 4, 8.

**Țăranu, Ion.** „M-am bucurat că bibliotecile sunt pline...” : Interviu cu Ion Țăranu, consilier cultural al Ambasadei Române în Republica Moldova, după vizita în satul Calfa unde a făcut o donație de carte bibliotecii din localitate / Ion Țăranu; consemnare : Ion Proca // Glasul națiunii : Revista reîntregirii neamului. – 2005. – 9 iun. (Nr 20). – P. 11.

\*\*\*

Ion Țăranu [Resursă electronică] // <https://www.libertatea.ro/stiri/ion-taranu-a-murit-1794257> (accesat : 4.09.2019).

Ion Țăranu [Resursă electronică] // <https://scriitoriiromani-contemporani.wordpress.com/scriitorii-despre-ei-insisi/tz/taranu-gr-ion/> (accesat : 4.09.2019).

**Turtureanu, Nicolae.** Ion [Țăranu] [Resursă electronică] // <https://www.ziaruldeiasi.ro/stiri/ion--156797.html> (accesat : 4.09.2019).

Țăranu, Ion [Resursă electronică] // <http://uniuneascriitorilorfilialiaiasi.ro/taranu-ion> (accesat : 4.09.2019).

**Vicol, Dragoș.** Ion Țăranu dincolo de apă și foc : Recenzie la cartea „Numai tinereții i se iartă totul” de Ion Țăranu / Dragoș Vicol // Literatura și arta. – 2005. – 27 ian. – P. 5.

V. M.



**Eudochia LICA**  
1930

Interpretă de operă și muzică populară (soprană lirică).

S-a născut la 20 aprilie 1930 în Hâncești, județul Lăpușna.

După absolvirea școlii generale, și-a continuat studiile la Conservatorul din Chișinău, azi Academia de Teatru, Muzică și Arte Plastice (1949-1954). Profesoară de canto i-a fost Maria Gruzman.

Și-a început activitatea în calitate de solistă a Operei din Chișinău (azi Teatrul Național de Operă și Balet „Maria Bieșu”) (1955-1961). Ulterior a fost solistă a Orchestrei de Muzică Populară „Fluieraș” (1961-1973); solistă în Formația de Propagare a Muzicii de pe lângă Filarmonica din Chișinău (1973-1981).

A cântat în ansamblu cu artiști consacrați, precum: P. Botezat, C. Cramarciuc, N. Siniova, T. Alioșina, A. Fomenko, V. Bașcatov ș. a. S-a manifestat prin rolurile interpretate: Roxanda („Gro-zovan” de D. Gherșfeld), Pajul („Rigoletto” de G. Verdi), Florăreasa („Eroica baladă” de A. Stârcea) ș. a.

A avut și o frumoasă activitate cu Orchestra de Muzică Populară „Fluieraș”, unde a

avut ocazia să evolueze alături de interpreți celebri, cum sunt: T. Ciobanu, N. Sulac, M. Bieșu, Z. Julea, V. Marin, O. Ciolacu, N. Crulicovschi, I. Căpraru ș. a.

A interpretat mai multe melodii populare, printre care: „Fluieraș”, „Te aștept cu dor”, „Țărișoara mea”, „Florică-albastră floare”, „Vântișor de primăvară” ș. a.

A efectuat turnee artistice în mai multe țări, precum: Republicile Baltice, Ucraina, Caucaz, Rusia, Extremul Orient ș. a.

A înregistrat la Radio Chișinău creații de C. Porumbescu, P. Rusu, D. Gheorghită, S. Shapiro, D. Fedov, D. Ghersfeld, V. Zagorschi, un șir de cântece populare.

Sunt cunoscute piesele discografice: „Măi Ionele”, „Arioso Roxandei” din opera „Grozovan”.

Este membru al Uniunii Muzicienilor din Republica Moldova.

În 2000 i se conferă Medalia „Meritul Civic”, pentru activitate îndelungată și prodigioasă în domeniul culturii și merite deosebite în dezvoltarea și propagarea artei muzicale.

*A se vedea și articolul din „Calendar Național 2005”. – Chișinău, 2004. – P. 109.*

\*\*\*

**Buzilă, Serafim.** Lica, Eudochia // Buzilă, Serafim. Enciclopedia interpreților din Moldova / Serafim Buzilă. – Chișinău : ARC; Museum. – 1999. – P. 267-268.

**Buzilă, Serafim.** Lica, Eudochia // Buzilă, Serafim. Interpreți din Moldova : lexicon enciclopedic (1460-1960) / Serafim Buzilă. – Chișinău, 1996. – P. 264.

M. C.



**Vladimir COBASNEAN**  
1935-2017

Actor de teatru, regizor și profesor de artă teatrală.

S-a născut la 22 aprilie 1935 în satul Cuizăuca, raionul Rezina. Se stinge din viață la 19 aprilie 2017, Chișinău.

În 1962 a absolvit Conservatorul de Stat „Gavriil Musicescu”, Facultatea Teatrală. Își începe activitatea artistică la Teatrul de Păpuși „Licurici” (1954), după care se înscrie în trupa Teatrului Muzical-Dramatic „A. S. Pușkin” (1958-1990).

Între 1990-1997 este actor la Teatrul Epic de Etnografie și Folclor „Ion Creangă” din Chișinău. Aici a montat, în calitate de regizor, spectacolele: „Năpasta” de I. L. Caragiale; „Muza de la Burdujeni” de C. Negruzzi; „Pace-n jurul războiului” de Iulian Filip; „Ipoteca de la stână” de V. Chipera.

Timp de șase decenii de activitate a jucat peste 100 de roluri pe scena teatrelor, cât și în cinematografie, cele mai relevante fiind: Profesorul din „Comoara Braziliei”; Mitropolitul din „Bastarzii”; Radeev din „Pietricele în palmă”; Pliușkin din „Suflete moarte”; Leonil din „Iașii în carnaval”; Prietenul din „Între două focuri” și multe altele. Ultimele roluri în care a apărut au fost „Prințesa Lia salvează împărăția”, „Pomul vieții” și „Amorul dănțuie și feste joacă”, iar cel mai me-

morabil rol rămâne a fi cel al moșului gazdă din spectacolul „Șezătoarea”, jucat mai mult de un deceniu pe scena Teatrului Epic de Etnografie și Folclor „Ion Creangă”.

Din anul 1997 a fost actor în trupa Teatrului Național „Mihai Eminescu”.

A fost profesor al mai multor promoții de studenți ai Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice (din 1969), discipolii săi fiind actori și regizori renumiți, printre care Nicolae Jelescu, Sandu Grecu, Sergiu Finiti, Natalia Caraman, Ion Mocanu (Iași), Ion Săpădaru, Ion Grosu ș. a. De asemenea, a activat și la Universitatea de Stat din Chișinău, Catedra artelor frumoase.

Fiind profesor de artă teatrală la Liceul „Elena Alistar” și la Școala de Arte „Valeriu Poleacov” din capitală, a crescut și a educat mai multe generații de elevi, mulți dintre ei devenind laureați ai festivalurilor naționale și internaționale. În calitate de pedagog-regizor, a montat: „Trei crai de la răsărit” de B. P. Hasdeu; „Piatra din casă” de V. Alecsandri; „Corb la corb nu-și scoate ochii” de N. Ostrovski; „Un unchi și trei nepoate” de C. Stamati-Ciurea; „Dragostea Anei Beriozko” de V. Pistolenco; „O poveste din Irkutsk” de A. Arbuzov; „Gâlcevile din Cioza” de Carlo Goldoni; „Articolul 214” după I. L. Caragiale; „Modista și cinovnicul” de V. Alecsandri; „Intrigă și iubire” de Schiller și alte piese.

A fost director al Casei Actorului și a participat la activitatea laboratorului de creație care s-a desfășurat în orașul Moscova, organizat de VTO și condus de către profesorul Arcadie Nemirovski (1970-1980).

Distincții și premii: Maes-

tru în Artă; Medalia „Meritul Civic”; Premiul pentru pedagogie artistică (UNITEM, 2014) și Premiul „Petru Baracci” (UNITEM, 2017).

**Bibliografie selectivă:**

**Cobasnean, Vladimir.** „Dacă muncești, obții”: Interviu cu actorul Teatrului Național „Mihai Eminescu” [Resursă electronică] / Vladimir Cobasnean // <https://ilovemyjobmd.wordpress.com/2013/04/07/vladimir-cobasnean-daca-muncesti-obtii/>. – [Accesat la 5 sept. 2019].

**Cobasnean, Vladimir.** „Să fii actor la 80 de ani e foarte bine!”: Interviu cu actorul Teatrului Național „Mihai Eminescu” / Vladimir Cobasnean; a intervievat: Larisa Ungureanu // Teatru. – 2015. – Nr 15. – P. 1-4.

\*\*\*

Arhiva de voci. Interviuuri cu personalități din domeniul culturii. Vol. 2 : Vladimir Cobasnean - un popas la poarta amintirilor [Resursă electronică] / resp. de ed. : Elena Pintilei, Vasile Bahnaru ; coord. și realizare ed., înregistrare pe DVD : Mariana Cocieru [et al.] ; moderare interviu : Pavel Popa ; Biblioteca Națională a Republicii Moldova ; Institutul de Filologie al Academiei de Științe a Moldovei. – Chișinău : BNRM, 2016. – 2 discuri optice electronice.

\*\*\*

**Bulhac, Eleonora.** La mulți ani pentru Vladimir Cobasnean / Eleonora Bulhac // Jurnal de Chișinău. – 2015. – 24 apr. – P. 8 ; Teatru. – 2015. – Nr 15. – P. 35.

**Cuzuioac, Ion.** Vladimir Cobasnean : O forjerie de artiști! : [Vladimir Cobasnean, actor și profesor, Maestru al Artei] / Ion Cuzuioac // Literatura și arta. – 2014. – 22 mai. – P. 6.

**Durbală, Anatol.** Vladimir Cobasnean (22 apr. 1935 – 19 apr. 2017) : In memoriam / Anatol Durbală // Jurnal de Chișinău. – 2017. – 21 apr. – P. 5.

**Șova, Gheorghe.** Decanul teatrului moldav, Vladimir Cobasnean, a urcat să-și joace rolul în Ceruri / Gheorghe Șova // Farul nistrean (Rezina-Șoldănești). – 2017. – 28 apr. – P. 8.

Teatrul Național „Mihai Eminescu” a marcat 80 de ani ai actorului Vladimir Cobasnean // Timpul. – 2015. – 24 apr. – P. 4.

**Tomuleț, Valentin.** Vocație onorabilă : Magistrul Vladimir Cobasnean la vârsta împlinirii (80 de ani de la naștere) / Valentin Tomuleț // Literatura și arta. – 2015. – 16 apr. – P. 6.

Vladimir Cobasnean // Săptămîna. – 2017. – 28 apr. – P. 16.

[Vladimir Cobasnean] [Resursă electronică] // <http://www.jc.md/bunelul-fetitei-care-a-desenat-lacrima-tricolora-e-din-basarabia/> (accesat : 5.08.2019).

Vladimir Cobasnean [Resursă electronică] // <https://unimedia.info/index.php/stiri/vladimir-cobasnean--cel-mai-in-varsta-actor-al-teatrului-national-mihai-eminescu--sa-stins-din-viata-131727.html> (accesat : 5.08.2019).

V. M.



**Nicolae MĂȚAȘ**  
1940

Filolog, lingvist, doctor în filologie, profesor universitar, poet, publicist, traducător, om politic.

Timp de peste 30 de ani a activat în învățământul superior, fiind profesor universitar la Universitatea de Stat din Moldova, Univer-

sitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău, Universitatea din București. Ex-ministru al Educației și Științei din Republica Moldova (1990-1994).

S-a născut la 27 aprilie 1940 în satul Crihana Veche, plasa Cahul, județul Ismail (azi raionul Cahul). După finalizarea școlii generale din localitatea natală, și-a continuat studiile la Universitatea de Stat din Moldova, Facultatea de Istorie și Filologie, specializarea limba și literatura română (1957-1962). A urmat studiile de doctorat la Universitatea de Stat din Sankt Petersburg (1964-1967). A fost discipolul romanistului R. Piotrowski, care printre primii a susținut lupta basarabenilor pentru revenirea la grafia latină și limba română. În 1967 a susținut teza de doctor în filologie.

Începând cu publicarea primelor poezii la vârsta adolescenței (1956), pe paginile ziarului raional, a îndrăginit scrisul. A publicat versuri, precum și zeci de articole de popularizare a scrisului cu litere latine pe paginile publicațiilor periodice ale timpului, precum sunt: „Literatura și arta”, „Glasul națiunii”, „Limba română”, „Revista română”, „Dacia literară” ș. a. Ulterior a publicat în antologii: „Eterna iubire” (1999), „Iubirea de metaforă” (2000), „Sonetul românesc” ș. a. A semnat mai multe plachete de versuri: „Vernale ploi” (2009), „Roata de olar. Sonete” (2008), „Un câmp minat, urcușul. Sonete” (2010) ș. a.

Concomitent, a desfășurat o amplă activitate didactică și de cercetare, exercitând funcțiile de cadru didactic, începând de la conferențiar, până la profesor universitar, șef catedră și decan al

Facultății de Filologie la Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău; cercetător științific superior la Institutul de Lingvistică al Academiei de Științe a Moldovei (1978-1985); profesor invitat la Universitatea din București (1994); expert la Direcția relații internaționale din cadrul Ministerului Educației, Cercetării și Tineretului din București (1994-2007).

A fost participant activ la mișcarea de eliberare națională a românilor basarabeni din 1986-1989. A contribuit substanțial la revenirea la alfabetul latin și la limba română drept limbă de stat. A făcut parte din Comisia interdepartamentală pentru problemele limbii materne (1997-1999), membru al grupurilor de lucru din parlament pentru elaborarea proiectelor de legi privind funcționarea limbilor vorbite pe teritoriul Republicii Moldova, oficializarea limbii române în Republica Moldova și revenirea la grafia latină (1989) ș. a. A scris zeci de articole pe aceste teme, care au fost editate în cărțile: „Român mi-e neamul, românesc mi-e graiul” (1998); „Coloana infinită a graiului matern” (1990) ș. a. În 1990 a editat (în colaborare) mai multe lucrări pentru familiarizarea publicului cu normele scrierii în grafie latină: „Normele ortografice, ortoepice și de punctuație ale limbii române”, „Îndreptar de ortografie”, „Elemente de ortografie și ortoepie a limbii române”, „Învățăm limba moldovenească fără profesor”, pentru alolingvi (1990) ș. a.

Pe perioada activității sale în calitate de ministru al Educației și Științei al Republicii Moldova în trei guverne consecutive, a întreprins

o serie de măsuri în vederea reformării învățământului, revenirii la studii în limba națională. A depus efort considerabil întru integrarea învățământului românesc modern și ralierea la cel european: unificarea programelor și a planurilor de studii cu cele din România; introducerea manualelor românești; studierea obligatorie în școlile de stat a limbii române, a istoriei românilor și a cursului integral de literatură română; folosirea în învățământ a glotonimului „limba română” pentru limba oficială a statului și a etnonimului „popor român” pentru denumirea populației majoritare din republică; revenirea la sistemul clasic de structurare a învățământului preuniversitar (primar, gimnazial, liceal, special și profesional) și de apreciere a cunoștințelor elevilor și studenților pe bază de 10 puncte; deschiderea, pentru prima dată, după 1944, a liceelor, cu studierea avansată a unor limbi străine, la care elevii moldoveni nu aveau acces; derusificarea învățământului național, atribuirea limbii ruse din școlile neruse de pe teritoriul republicii a statutului de limbă străină, care poate fi studiată opțional; atestarea periodică a cadrelor și conferirea de grade didactice; trimiterea masivă a tineretului la studii de toate gradele în România pe burse oferite de statul român ș. a.

A făcut parte din Colegiul de redacție al revistelor: „Limba română” (Chișinău, 1990), „Limba și literatura română” (București, 1995).

Membru al: Uniunii Jurnaliștilor din Republica Moldova (1980), Societății de Științe Filologice din România (1996), Uniunii Scrii-

torilor din România (1999), Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova (2011).

Pentru activitatea sa prodigioasă a primit distincții: Ordinul „Gloria Muncii” al Republicii Moldova (1996), „Ordinul Republicii” (2010).

*A se vedea și articolele din „Calendar Național 2000”. – Chișinău, 1999. – P. 127-130; „Calendar Național 2005”. – Chișinău, 2004. – P. 114; „Calendar Național 2015”. – Chișinău, 2015. – P. 172-174.*

#### Bibliografie:

**Mătcaș, Nicolae.** Calvarul limbii române din Basarabia: Studii. Articole. Comunicări / Nicolae Mătcaș; selecție, coord. și pref.: Alexandru Bantș. – Chișinău, 2011. – 552 p.

**Mătcaș, Nicolae.** 101 sonete / Nicolae Mătcaș. – București : Biodova, 2012. – 112 p.

**Mătcaș, Nicolae.** Român mi-e neamul, românesc mi-e graiul / Nicolae Mătcaș. – Chișinău : Asociația Culturală „Grai și Suflet”, 1998. – 252 p.

**Mătcaș, Nicolae.** Surâsul Giocondei: Poezii / Nicolae Mătcaș. – București : Editura Didactică și Pedagogică, 1997. – 111 p.

\*\*\*

**Mătcaș, Nicolae.** Ion Ungureanu la 80 de ani: [regizor, actor de teatru și film, profesor, publicist, om de stat] / Nicolae Mătcaș // Jurnal de Chișinău. – 2015. – 31 iul. – P. 1, 7.

**Mătcaș, Nicolae.** Învățător al neamului: [Grigore Vieru] / Nicolae Mătcaș // Limba română. – 2015. – Nr 1/2. – P. 166-170.

**Mătcaș, Nicolae.** Legislația lingvistică și identitatea națională a basarabenilor / Nicolae Mătcaș // Limba română. – 2014. – Nr 4. – P. 7-18.

\*\*\*

**Cudlenco, Maria.** Nicolae Mătcaș: Biobibliografie / Maria Cudlenco; red. bibliogr. : Aliona Tostogan. – Chișinău : Foxtrot, 2010. – 65 p.

\*\*\*

**Baciu, Gheorghe.** Mătcaș, Nicolae // Baciu, Gheorghe. Personalități de viță moldavă: 125 destine / Gheorghe Baciu. – Chișinău : Combinatul Poligrafic, 2017. – P. 270.

**Bantoș, Ana.** Nicolae Mătcaș, împlânzitorul de cuvinte / Ana Bantoș // Limba română. – 2011. – Nr 11/12. – P. 113-118.

**Căpățână, Vasile.** O personalitate marcantă: [Nicolae Mătcaș la 75 de ani: filolog, lingvist, publicist și poet, profesor universitar, traducător, om politic] / Vasile Căpățână // Jurnal de Chișinău. – 2015. – 1 mai. – P. 8.

**Ciocanu, Anatol.** Mătcaș, Nicolae / Anatol Ciocanu // Dicționarul scriitorilor români din Basarabia: 1812-2010. – Chișinău : Prut Internațional, 2010. – P. 358-359.

**Ciocanu, Ion.** Contribuția lui Nicolae Mătcaș la cultivarea limbii române / Ion Ciocanu // Limba română. – 2012. – Nr 3-4. – P. 30-34.

**Dolgan, Mihail.** Un poet de talent și un remarcabil sonetist: Nicolae Mătcaș: [70 de ani de la naștere] / Mihail Dolgan // Literatura și arta. – 2010. – 29 apr. – P. 5.

**Manoil, Alexandru.** Mătcaș, Nicolae // Manoil, Alexandru. 88 & 333 copământenii / Alexandru Manoil. – Cahul : Labirint, 2016. – P. 584-585.

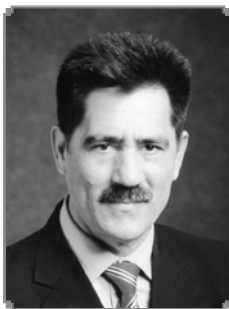
Nicolae Mătcaș: [pedagog, lingvist] // Timpul. – 2019. – 26 apr. – P. 4.

Nicolae Mătcaș la 75 de ani: [filolog, lingvist, publicist și poet, profesor universitar, traducător, om politic] // Jurnal de Chișinău. – 2015. – 1 mai. – P. 8.

**Roșca, Denis.** Mătcaș, Nicolae // Roșca Denis. Cartea de aur a Basarabiei și a Republicii Moldova / Denis Roșca. – Chișinău : Pontos, 2016. – P. 384.

**Țărălungă, Ecaterina.** Mătcaș, Nicolae // Țărălungă, Ecaterina. Enciclopedia identității românești: Personalități / Ecaterina Țărălungă. – București: Litera Internațional, 2011. – P. 490.

M. C.



**Nicolae SCHIȚCO**  
1955

Editor, publicist, sociolog, bibliograf.

S-a născut la 27 aprilie 1955 în satul Sofia, raionul Drochia.

După absolvirea școlii medii din satul natal, a urmat studiile la Universitatea de Stat din Moldova, Facultatea de Biblioteconomie și Bibliografie (1972-1976).

Activitatea profesională a început-o în calitate de metodist la Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”, după absolvirea facultății (1976). În 1977 a fost numit director al Sistemului Centralizat de Biblioteci din raionul Ialoveni. Ulterior, între 1986-1988, a fost șef al Secției raionale cultură Ialoveni. Din 1988 a activat în funcție de director al Bibliotecii Republicane Științifico-Medicale.

Din 1989 a început activitatea în calitate de sociolog superior la Centrul Unional de Studiere a Opiniei Publice, filiala din Moldova. Comitent, prin cumul, a activat și în cadrul Institutului de Filosofie și Sociologie al Academiei de Științe a Moldovei.

În perioada 1990-1997 a fost angajat la Președinția Republicii Moldova, exercitând funcția de consultant în Secția relații mass-media și studierea opiniei publice, consultant principal în Sectorul decorări, șef al Sectorului heraldică și asistență

protocolară.

Din 1997 până în 2002 este coordonator de ediție la Direcția de Stat pentru Asigurarea Informațională „Moldpress”, ulterior este director executiv al Fundației „Draghiștea” (din 2002).

Între anii 2016-2019 a fost numit în funcție de heraldist secretar în Cabinetul de heraldică din cadrul Aparatului Președintelui Republicii Moldova. În această calitate a elaborat acte normative în domeniu.

În ultimii ani de activitate s-a consacrat editării a peste 90 de titluri de carte, inclusiv ediția enciclopedică „Localitățile Republicii Moldova” în 15 volume. Această ediție reflectă în ordinea alfabetică istoria și dezvoltarea în timp a peste 1400 de localități din Republica Moldova. Este autor al unui număr impunător de eseuri, publicate în serialul enciclopedic „Localitățile Republicii Moldova”. Este autor al mai multor cărți editate, printre care sunt: „Fârlădenii din podgoriile Gâlbenei” (2016), „Raionul Ialoveni: 40 de ani” (2017), „Instaurarea sistemului distincțiilor de stat ale Republicii Moldova” (2018), „Duminica gândurilor” (2018) ș. a.

Este membru al Uniunii Jurnaliștilor din Moldova; membru și secretar al filialei Chișinău a Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România.

*A se vedea și articolul din „Calendar Național 2015”. – Chișinău, 2015. – P. 175-176.*

#### Bibliografie:

Raionul Ialoveni / alcăt.: Nicolae Schițco; fot.: Andrei Mardari. – Chișinău : Fundația „Draghiștea”, 2010. – 64 p.

**Schițco, Nicolae.** Duminica gândurilor: (Maxime, cugetări,

reflecții) / Nicolae Schițco. – Chișinău : [S. n.], 2018. – 120 p.

**Schițco, Nicolae.** Fârlădenii din podgoriile Gâlbenei: [monografie] / Nicolae Schițco, Tudor Țopa; fotogr.: Pavel Balan; red.: Ion Melniciuc. – Chișinău : Fundația „Draghiștea”, 2016. – 176 p.

**Schițco, Nicolae.** Raionul Ialoveni: 40 de ani = Ialoveni District: 40 years / Nicolae Schițco; fotografii: Andrei Mardari; coord.: Tudor Țopa. – Chișinău : Bons Offices, 2017. – 152 p.

\*\*\*

**Schițco, Nicolae.** Instituirea sistemului distincțiilor de stat ale Republicii Moldova / Nicolae Schițco // *Heraldica Moldaviae* / red.: Vlad Pohlă. – Chișinău: [S. n.], 2018. – P. 113-121.

**Schițco, Nicolae.** Înainte-mergătorul „Draghiștei”: [Victor Ladaniuc, scriitor, poet, publicist] / Nicolae Schițco // *Literatura și arta*. – 2015. – 5 mar. – P. 5.

**Schițco, Nicolae.** Nașul faptelor frumoase: [Vasile Căpățână, regizor, actor, pedagog, scriitor, poet – 70 de ani de la naștere] / Nicolae Schițco // *Literatura și arta*. – 2016. – 5 mai. – P. 4.

**Schițco, Nicolae.** Un trudnic al cuvintelor: [lingvistul Ion Melniciuc, 75 de ani de la naștere] / Nicolae Schițco // *Literatura și arta*. – 2016. – 24 mar. – P. 6.

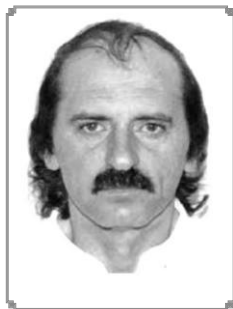
\*\*\*

**Cuzuioc, Ion.** Nicolae Schițco: un brad cu flori! / Ion Cuzuioc // *Literatura și arta*. – 2015. – 15 ian. – P. 7.

Omul „Draghiștei”: [Nicolae Schițco, directorul Fundației „Draghiștea”] // *Timpul*. – 2010. – 27 apr. – P. 7.

**Roibu, Nicolae.** Sofianul cu protocol diplomatic: [Nicolae Schițco, om de cultură, editor, publicist, sociolog, bibliograf] / Nicolae Roibu // *Literatura și arta*. – 2015. – 30 apr. – P. 6.

M. C.



### Iulius POPA 1955

Publicist, ziarist, bibliofil, eminescolog.

S-a născut la 30 aprilie 1950 în satul Butești, raionul Glodeni.

După terminarea școlii generale, și-a continuat studiile la Facultatea Limbi Străine, specializarea limba franceză, a Institutului Pedagogic de Stat „Alec Russo”, azi Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți (1967-1971).

Activitatea profesională a început-o în calitate de profesor de limba franceză în școlile de cultură generală din Lăpușna (r-nul Hâncești), Butești (r-nul Glodeni), Mărândeni (r-nul Fălești) între anii 1972-1975. Ulterior a fost lector universitar la Facultatea de Limbi Străine la Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți (1975-1981).

Între anii 1981-1991 a fost corespondent al ziarului „Raza” (Luci) al Direcției de comerț din Bălți, din 1991 este corespondent al săptămânalului „Literatura și arta”, unde publică peste 1000 de articole din domeniile: cultură, istorie, politică, lingvistică, învățământ ș. a.

A scris și a alcătuit mai multe lucrări (18 titluri), printre care: cartea de debut „Rectorul meu” (1996), „Butești.

Vino și vezi” (2004), „Butești. Adu-ți aminte” (2005), „Medalii Eminescu în Moldova și alte țări” (2005), „Rectorul academician Nicolae Filip” (2006), „Deținătorii Burselor de Merit la Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți:1960-2010 (2010), „Columna și durerile noastre” (2014), „Cunosc prea bine drama Basarabiei” (2018), „Țară coruptă, fără corupători” (2019) ș. a. Este coautor al volumului VII din „Corpus Eminescu”, capitolul Medalistica (2000) ș. a.

Concomitent cu activitatea sa de publicist, s-a consacrat activității de colecționar de medalii și monede cu chipul lui Mihai Eminescu. Este deținătorul uneia din cele mai valoroase colecții private de medalii din seria „Mihai Eminescu” din spațiul românesc, care a depășit 400 de unități. Unele dintre acestea au fost emise chiar la inițiativa sa. Astfel, în 1989, la insistența sa, pentru prima dată în fosta URSS a fost emisă rubla sovietică, care poartă pe revers chipul lui Mihai Eminescu. Este autorul unui set de piese medalistice „Eminescu Integral” în număr de 28 de unități (fiecare cu un tiraj de 100 exemplare). Aceste medalii constituie o operă numismatică inedită, care aduc și informații despre municipiul Bălți, deoarece pe reversul medaliilor se conțin imagini ale unor edificii istorice din această localitate: Catedrala „Sf. Nicolae”, Catedrala „Sf. Constantin și Elena”, Liceul „Mihai Eminescu” cu bustul poetului în față ș. a. Setul de piese medalistice eminesciene se găsesc în

colecțiile Muzeului de Istorie al Moldovei, Muzeului de Istorie al României, Casa Memorială de la Ipotești.

Este deținătorul unei biblioteci cu peste 8000 de titluri de carte și rarități bibliofile. Printre acestea sunt publicații care datează cu sec. al XVI-lea, anul 1594, o lucrare a lui Aristotel în limba latină și greacă; două volume ale lucrării „Metropolitul Dosoftei al Moldovei”; „Viața și petrecerea Sfinților” (Iași, 1682-1686); „Biblia de la Blaj din anul 1795”, tradusă din greacă de Samuil Micu ș. a. Din colecție fac parte memoriile, biografii, dicționare, literatură clasică, tratate de artă și albume, cataloage muzeistice în limbile română, rusă, franceză, engleză, germană, latină, greacă ș. a.

Pentru activitatea sa fructuoasă a fost apreciat cu distincții: Medalia „Mihai Eminescu” (2000); Medalia „150 de ani de la nașterea lui Mihai Eminescu”, România (2000); Premiul Eminescu „Teiul de argint” al Editurii GEEA, Botoșani, România (2006); Ordinul „Gloria Muncii” (2010).

*A se vedea și articolul din „Calendar Național 2010”. – Chișinău, 2009. – P. 107-108.*

#### Bibliografie:

**Jitaru, Valentin.** Personalități bălțene: Enciclopedie / Valentin Jitaru, Lucian Jitaru, Iulius Popa. – Chișinău : [S. n.], 2018. – 399 p.

**Popa, Iulius.** Colegiul Pedagogic „Ion Creangă” din Bălți / Iulius Popa. – Chișinău : [S. n.], 2015. – 184 p.

**Popa, Iulius.** Columna și durerile noastre / Iulius Popa. – Chișinău : [S. n.], 2014. – 600 p.

**Popa, Iulius.** Cunosoc prea bine drama Basarabiei / Iulius Popa. –

Chișinău : [S. n.], 2018. – 600 p.

**Popa, Iulius.** Doctor honoris causa / Iulius Popa, Valentin Jitaru. – Chișinău : Basarabia, 2000. – 10 p.

**Popa, Iulius.** Facultatea de Științe ale Educației și Arte. Facultatea de Psihologie și Asistență Socială / Iulius Popa; Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți. – Chișinău : [S. n.], 2013. – 260 p.

**Popa, Iulius.** Facultatea de Științe Reale: (Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți) / Iulius Popa; Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți. – Chișinău : [S. n.], 2013. – 240 p.

**Popa, Iulius.** Liceul Teoretic Republican „Ion Creangă” din Bălți / Iulius Popa. – Chișinău : F.E.P. „Tipografia Centrală”, 2017. – 432 p.

**Popa, Iulius.** Țară coruptă, fără corupători / Iulius Popa. – Chișinău : [S. n.], 2019. – 400 p.

**Popa, Iulius.** Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți (1945-2015) / Iulius Popa. – Chișinău : [S. n.], 2015. – 516 p.

**Popa, Iulius.** Recepti și Zahorna / Iulius Popa, Luciano Popa. – Chișinău : [S. n.], 2016. – 552 p.

**Popa, Iulius.** Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți (1945-2015) / Iulius Popa. – Chișinău : [S. n.], 2015. – 516 p.

\*\*\*

**Popa, Iulius.** Bibliotecarii, prietenii care îmi mai rămân / Iulius Popa // Literatura și arta. – 2017. – 25 mai. – P. 3.

**Popa, Iulius.** Elena Harconiță – rezistență în viitorul incert! / Iulius Popa // Literatura și arta. – 2015. – 12 mar. – P. 3.

**Popa, Iulius.** Dornic de o revedere – îl voi căuta mereu: [în memoria Grigore Vieru] / Iulius Popa // Literatura și arta. – 2010. – 11 febr. – P. 5.

**Popa, Iulius.** Drama lui Ocinschi sau Stalin despre limba română / Iulius Popa // Literatura și arta. – 2004. – 22 sept. – P. 6.

**Popa, Iulius.** Îl iubesc pe Eminescu. Dar... altfel / Iulius Popa

// Literatura și arta. – 2011. – 28 iul. – P. 6.

\*\*\*

**Buciuceanu, Mihaela.** Un nou volum de Iulius Popa [lansarea cărții „Liceul Teoretic Republican „Ion Creangă” din Bălți”] / Mihaela Buciuceanu, V. Sicora // Univers pedagogic pro. – 2018. – 5 iul. (Nr 26). – P. 4.

**Baciu, Gheorghe.** Iulius Popa / Gheorghe Baciu // Personalități notorii ale neamului / Gheorghe Baciu; consultant istoric: Ion Valer Xenofontov; red.: Ana Manole. – Chișinău : [S. n.], 2018. – P. 245-249.

**Budișteanu, Alexandru.** Iulius Popa – un cronicar competent / Alexandru Budișteanu // Literatura și arta. – 2015. – 15 oct. – P. 7.

**Calamanciuc, Gheorghe.** Nihilistul de la Bălți: [poetul Iulius Popa la 60 de ani de la naștere] / Gheorghe Calamanciuc // Literatura și arta. – 2010. – 29 apr. – P. 6.

**Ciobanu, Raisa.** Aristocrat al zilelor noastre: [Iulius Popa, 65 de ani de la naștere] / Raisa Ciobanu // Literatura și arta. – 2015. – 30 apr. – P. 7.

**Dabija, Nicolae.** Laudă lui Iulius Popa: [60 de ani de la naștere] / Nicolae Dabija // Literatura și arta. – 2010. – 29 apr. – P. 6.

**Dabija, Nicolae.** O carte vie: [pe marginea monografiei „Butești: Vino și vezi” de Iulius Popa] / Nicolae Dabija // Literatura și arta. – 2004. – 24 iun. – P. 5.

**Jitaru, Valentin.** Iulius Popa, suferindu-l pe Eminescu : [Iulius Popa la 60 de ani de la naștere] / Valentin Jitaru // Făclia. – 2010. – 24 ian. – P. 4.

**Moraru, Anton.** Ziarist talentat și mare patriot al neamului românesc: [Iulius Popa] / Anton Moraru // Literatura și arta. – 2015. – 30 apr. – P. 7.

**Țopa, Efimia.** Popa, Iulius / Efimia Țopa // Dicționarul scriitorilor români din Basarabia: 1812-2010. – Chișinău : Prut Internațional, 2010. – P. 419-420.

M. C.



# Mai

CALENDAR NAȚIONAL

MAI

2020

Vineri	1
<b>Sâmbătă</b>	<b>2</b>
<b>Duminică</b>	<b>3</b>
<hr/>	
Luni	4
Marți	5
Miercuri	6
Joi	7
Vineri	8
<b>Sâmbătă</b>	<b>9</b>
<b>Duminică</b>	<b>10</b>
<hr/>	
Luni	11
Marți	12
Miercuri	13
Joi	14
Vineri	15
<b>Sâmbătă</b>	<b>16</b>
<b>Duminică</b>	<b>17</b>
<hr/>	
Luni	18
Marți	19
Miercuri	20
Joi	21
Vineri	22
<b>Sâmbătă</b>	<b>23</b>
<b>Duminică</b>	<b>24</b>
<hr/>	
Luni	25
Marți	26
Miercuri	27
Joi	28
Vineri	29
<b>Sâmbătă</b>	<b>30</b>
<b>Duminică</b>	<b>31</b>

**110** ani de la nașterea lui **Victor Ivanov**, pictor și grafician (1 mai 1910 – 15 februarie 2007).

**120** de ani de la nașterea lui **Iohan Altman**, critic literar și critic de teatru, redactor de ziar, primul editor al revistei rusești „Tearp” (1 mai 1900 – 26 februarie 1955).

**110** ani de la nașterea lui **Alexandru David**, bibliograf, istoric literar și publicist (1 mai 1910 – 29 noiembrie 1982). *A se vedea și art. din CB 1995, p. 46-47; CN 2000, p. 134; 2005, p. 103.*

**110** ani de la nașterea lui **Lazăr Dubinovschi**, sculptor, artist plastic (1 mai 1910 – 29 noiembrie 1982). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 111-112.*

**80** de ani de la nașterea lui **Andrei Palii**, agronom, specialist în genetică, doctor habilitat în biologie, profesor universitar, membru corespondent al Academiei de Științe a Moldovei (1 mai 1940). *A se vedea și art. din CN 2015, p.180-181.*

**70** de ani de la nașterea lui **Anei Andreescu**, filolog, pedagog, muzeograf și cercetător român în domeniul cărții vechi (1 mai 1950).

**60** de ani de la nașterea lui **Iurie Veniamin Năstas**, pictor și grafician (1 mai 1960).

**90** de ani de la nașterea lui **Vitalie Belousov**, inginer mecanic, inventator și profesor universitar român, originar din Basarabia (2 mai 1930 – 4 august 2015). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 181.*

**360** de ani de la nașterea lui **Alessandro Scarlatti**, compozitor italian de muzică barocă (2 mai 1660 – 22 octombrie 1725).

**160** de ani de la nașterea lui **William Bayliss**, fiziolog, pro-

fesor universitar și cercetător științific englez (2 mai 1860 – 27 august 1924).

**120** de ani de la nașterea **Eugeniei Babad** (Babad-Cioculescu), mezzosoprană română, originară din Basarabia (3 mai 1900 – 26 decembrie 1986).

**60** de ani de la nașterea lui **Teodor Buzu**, pictor, grafician (3 mai 1960). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 112-113.*

**100** de ani de la nașterea lui **Alexandru Pașcanu**, compozitor și profesor de muzică română, autor al unor piese simfonice, coruri de copii (3 mai 1920 – 6 iulie 1989).

**100** de ani de la nașterea lui **Iaakob Soroker**, violonist, violist, muzicolog, pedagog (4 mai 1920 – 6 martie 1995).

**80** de ani de la nașterea lui **Ieremia Zota**, specialist în domeniul patomorfozei sistemului cardiovascular, doctor habilitat în științe medicale, profesor universitar, membru corespondent al Academiei de Științe a Moldovei (4 mai 1940). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 119-120.*

**180** de ani de la nașterea lui **Constantin Dimitrescu Severeanu**, medic chirurg, doctor în medicină, profesor român (4 mai 1840 – 1 decembrie 1930).

**145** de ani de la nașterea lui **Dumitru Drăghicescu**, sociolog, diplomat, politician și filosof român, primul român titrat la Paris în sociologie (4 mai 1875 – 14 septembrie 1945).

**95** de ani de la nașterea lui **Paul H. Stahl**, sociolog, cercetător, profesor universitar, membru de onoare al Academiei Române, stabilit cu traiul în Franța (4 mai 1925 – 16 septembrie 2008). *A se vedea și art. din CN*

2015, p. 182-183.

**80** de ani de la nașterea lui **Grigore Bostan**, poet, ictoric literar, folclorist, etnograf, publicist, profesor universitar, doctor în filologie, membru de onoare al Ascademiei Române (4 mai 1940 – 17 noiembrie 2004). *A se vedea și art. din CN 200, p. 139-141; CN 2015, p. 181-182.*

**65** de ani de la stingerea din viață a lui **George Enescu**, compozitor, dirijor pianist, violonist și profesor universitar român (19 august 1881 – 4 mai 1955). *A se vedea și art. din CN 2001, p. 194-196; CN 2005, p. 120; CN 2006, p. 257-258.*

**150** de ani de la nașterea lui **Ernest Juvara**, medic chirurg, doctor în medicină și chirurgie, inovator în tehnica chirurgicală și instrumentală, profesor universitar român (5 mai 1879 – 5 mai 1933).

**110** ani de la nașterea lui **Haim Balțan** (Hayim Baltsan), lexicolog, jurnalist și politician israelian, originar din Basarabia (5 mai 1910 – 14 august 2002).

**75** de ani de la nașterea lui **Eugen Tăutu**, pictor, doctor în arte, pedagog român (5 mai 1945).

**70** de ani de la nașterea lui **Grigore Stasiev**, pedolog și filosof, doctor habilitat în biologie, profesor universitar (6 mai 1940). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 114-115.*

**140** de ani de la nașterea lui **Ernst Lidwig Kirchner**, pictor și grafician german, unul dintre principalii reprezentanți al expresionismului (6 mai 1880 – 15 iunie 1938).

**80** de ani de la nașterea lui **Vasile Vâșcu**, doctor în economie, disident politic din Basarabia, luptător pentru demnitatea națională (7 mai 1940 – 20 mai 2010). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 183-184.*

**70** de ani de la nașterea lui **Larei Aladin**, filolog, lector superior universitar, autor de manuale școlare de limbă engleză (7 mai

1950).

**95** de ani de la nașterea lui **Gheorghe Tohăneanu**, lingvist, eseist, traducător, doctor habilitat în filologie, critic literar, profesor universitar român (7 mai 1925 – 27 august 2008).

**180** de ani de la nașterea lui **Piotr I. Ceaikovski**, compozitor rus (7 mai 1840 – 6 noiembrie 1893). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 122-123.*

**80** de ani de la nașterea lui **Alexandru Oproescu**, poet, prozator, bibliograf, critic și istoric literar român (8 mai 1940 – 26 mai 2017).

**75** de ani de la nașterea **Nicolinei Mitu**, pictoriță română (8 mai 1945).

**70** de ani de la nașterea lui **Gheorghe Crăciun**, prozator, istoric literar, eseist român (8 mai 1950 – 30 ianuarie 2007). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 185.*

**85** de ani de la nașterea lui **Teodor Furdui**, specialist în fiziologia omului și a animalelor, endocrinologiei și psihofiziologiei, membru titular al Academiei de Științe a Moldovei (9 mai 1935). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 124-125; CN 2010, p. 115-116.*

**75** de ani de la nașterea **Elvirei Naval**, doctor în informatică, cercetător, conferențiar universitar (9 mai 1945). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 185-186.*

**75** de ani de la nașterea lui **Nicolae Moisei**, pictor (9 mai 1945).

**60** de ani de la nașterea lui **Ion Sturza**, economist, om de afaceri, fost prim-ministru al Republicii Moldova (9 mai 1960).

**60** de ani de la nașterea lui **Nicolae Taran**, specialist în tehnologia vinificației, doctor habilitat în științe tehnice, profesor universitar, cercetător științific, inventator (9 mai 1960). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 186.*

**125** de ani de la nașterea lui **Lucian Blaga**, filosof, poet, dramaturg, eseist, diplomat român, membru titular al Academiei

Române (9 mai 1895 – 6 mai 1961). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 125-127; CN 2015, p. 186-187.*

**90** de ani de la nașterea lui **Andrei Avram**, lingvist român, membru corespondent al Academiei Române (9 mai 1930 – 10 februarie 2018). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 187-188.*

**60** de ani de la nașterea lui **Victor Țarină**, poet și prozator român (9 mai 1960).

**280** de ani de la nașterea lui **Giovanni Paisiello**, compozitor italian, cel mai popular compozitor de operă de la sfârșitul anilor 1700, a stăpânit toate tehnicile de operă, lucrul care i-a făcut operele admirate în întreaga Europă (9 mai 1740 – 5 iunie 1816).

**95** de ani de la stingerea din viață a lui **Alexandru Marghiloman**, politician și jurist român, membru al Partidului Conservator al cărui președinte a fost (27 ianuarie 1854 – 10 mai 1925). *A se vedea și art. din CN 2014, p. 56-57.*

**190** de ani de la începutul construcției **Catedralei „Nașterea Domnului”** din Chișinău (11 mai 1830). *A se vedea și art. din CN 2000, p. 145-146; CN 2015, p. 188.*

**190** de ani de la nașterea lui **Emanoil Bacaloglu**, fizician, chimist, matematician, profesor și academician român, de origine bulgară (11 mai 1830 – 30 august 1891). *A se vedea și art. din CN 2016, p. 265-266.*

**85** de ani de la nașterea **Elfriedei Coroliov**, teatrolog, doctor în studiul artelor, conferențiar (12 mai 1935). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 116.*

**90** de ani de la nașterea lui **Efim Bălțanu** (Vaisman), cântăreț (bariton) de estradă, artist emerit (12 mai 1930).

**320** de ani de la stingerea din viață a lui **John Dryden**, poet, dramaturg, critic literar englez, reprezentant al clasicismului, considerat părintele criticii lite-

rare engleze (9 august 1631 – 12 mai 1700).

175 de ani de la nașterea lui **Gabriel Faure**, compozitor, pianist, organist francez, profesor de compoziție (12 mai 1845 – 4 noiembrie 1924). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 189.*

175 de ani de la nașterea lui **Pierre René Jean Baptiste Henri Brocard**, matematician francez, considerat unul dintre fondatorul teoriei moderne a triunghiului (12 mai 1845 – 16 ianuarie 1922).

70 de ani de la nașterea lui **Ion Garbuz**, medic traumatolog-pediatru, doctor habilitat în medicină, profesor universitar (13 mai 1950).

80 de ani de la nașterea lui **Mircea Ciobanu**, poet, prozator, editor, traducător, eseist român (13 mai 1940 – 22 aprilie 1996).

180 de ani de la nașterea lui **Alphonse Daudet**, romancier, povestitor, dramaturg, memorialist francez (13 mai 1840 – 16 decembrie 1897). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 189-190.*

90 de ani de la stingerea din viață a lui **Fridtjof Nansen**, zoolog, om de știință, doctor în zoologie, cercetător științific, explorator, diplomat, umanitarist norvegian, a pus bazele teoriilor moderne ale neurologiei, laureat al Premiului Nobel pentru Pace (10 octombrie 1861 – 13 mai 1930).

105 ani de la nașterea lui **Nicolae Corlăteanu**, lingvist, specialist în domeniul lexicologiei, foneticii, stilisticii, romanisticii, slavisticii, om de cultură, doctor habilitat în filologie, profesor universitar, membru al Academiei de Științe a Moldovei (14 mai 1915 – 21 octombrie 2005). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 133-136; CN 2015, p. 190-191.*

90 de ani de la nașterea lui **Constantin Vizir**, pianist, acordeonist (14 mai 1930 – 1 octombrie 1988). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 117.*

75 de ani de la nașterea lui **Mircea Ghițulescu**, prozator, dramaturg, critic și istoric literar, profesor român (14 mai 1945 – 17 octombrie 2010).

300 de ani de la nașterea **Maximilian Hell**, savant, profesor iezuit, întemeietorul Observatorului Astronomic din Cluj, director al Observatorului Astronomic din Viena (din 1755), membru al Academiei Regale de Științe Suedeze (15 mai 1720 – 14 aprilie 1792).

90 de ani de la nașterea lui **Constantin Cramarcu**, actor, cântăreț de operă (bas) și lied (15 mai 1930). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 136.*

80 de ani de la nașterea lui **Isai Cârnu**, pictor, grafician (15 mai 1940 – 5 mai 2015). *A se vedea și art. din CN 2000, p. 148-150; CN 2005, p. 136; CN 2015, p. 191-192.*

85 de ani de la stingerea din viață a lui **Kazimir Malevici**, pictor, grafician, teoretician de artă rus (23 februarie 1878 – 15 mai 1935). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 192.*

80 de ani de la nașterea **Ninei Rojkovskaia** (Romanenco), teatrolog și critic de teatru (16 mai 1940). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 118.*

80 de ani de la nașterea lui **Valeriu Negruța**, violonist (16 mai 1940). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 117-118.*

75 de ani de la nașterea lui **Nicolae Gladun**, medic chirurg, doctor habilitat în medicină, profesor universitar, cercetător științific (16 mai 1945).

120 de ani de la nașterea lui **Aurel Ciupe**, pictor, pedagog și desenator român (16 mai 1900 – 18 iulie 1985).

90 de ani de la nașterea lui **Titus Popovici**, prozator, dramaturg, eseist, scenarist de filme, memorialist, membru corespondent al Academiei Române (16 mai 1930 – 29 noiembrie 1994). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 194.*

175 de ani de la nașterea lui **Ilia I. Mecnikov**, microbiolog, imunolog, anatomist, zoolog rus, cu rădăcini moldovenești, cunoscut pentru cercetări de pionierat în domeniul sistemului imunitar și pentru descoperirea tratamentului holerei, laureat al Premiului Nobel pentru Medicină (16 mai 1845 – 15 iulie 1916). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 118-119.*

625 de ani de la **Bătălia de la Rovine**, conflict între oștile conduse de Mircea cel Bătrân și cele ale lui Baiazid I, încheiată cu victoria muntenilor (17 mai 1395).

100 de ani de la nașterea lui **Geo Dumitrescu**, poet, traducător, redactor de ziare și reviste literare, fost director al revistei „România literară”, membru corespondent al Academiei Române (17 mai 1920 – 29 septembrie 2004).

100 de ani de la nașterea **Alleii Baianova**, cântăreață de muzică ușoară și romanțe (18 mai 1920 – 30 august 2011).

70 de ani de la nașterea lui **Petre Teodorovici**, compozitor, textier, interpret de muzică ușoară (18 mai 1950 – 5 iulie 1997). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 138-139; CN 2015, p. 194-195.*

170 de ani de la nașterea lui **Oliver Heaviside**, inginer electrician, matematician, fizician englez, autodidact, a descoperit ionosfera, a formulat teoria calculului vectorial și simbolic (18 mai 1850 – 3 februarie 1925).

100 de ani de la nașterea lui **Ioan Paul al II-lea** (numele laic – Karol Józef Wojtyła), suveran pontif al Vaticanului, Papă al Bisericii Catolice, de origine polonez (18 mai 1920 – 2 aprilie 2005). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 120-121.*

540 de ani de la nașterea lui **Jan Długosz** (Ioannes Dlugosius, Longinus), cleric, geograf, diplomat, istoric, cronicar polonez, creatorul uneia dintre cele

mai mari opere de istoriografie medievală a Europei (1 decembrie 1415 – 19 mai 1480).

**85** de ani de la nașterea lui **Ion Diordiev**, poet, umorist, prozator și dramaturg (20 mai 1935). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 140; CN 2015, p. 195-196.*

**85** de ani de la nașterea lui **Nicolae Cojocaru**, specialist în domeniul științelor sociale, doctor în filosofie, conferențiar universitar, stabilit în Germania (20 mai 1935). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 121-123.*

**125** de ani de la nașterea lui **Ilie I. Matei**, chimist, doctor în chimie, profesor emerit, cercetător științific român (20 mai 1895 – 31 martie 1969).

**190** de ani de la nașterea lui **Hector Malot**, scriitor francez (20 mai 1830 – 17 iulie 1907). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 140-141.*

**160** de ani de la nașterea lui **Eduard Buchner**, biolog, chimist, profesor universitar german, laureat al Premiului Nobel pentru Chimie (20 mai 1860 – 13 august 1917).

**135** de ani de la nașterea lui **Traian Popovici**, dirijor de cor și pedagog (21 mai 1885 – 1953). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 196-197.*

**125** de ani de la nașterea lui **Dumitru Groppa** (Groapă), jurist, deputat în Sfatul Țării (21 mai 1895 – 11 septembrie 1970). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 197.*

**165** de ani de la nașterea lui **Constantin Dobrogeanu-Gherea**, critic și teoretician literar, sociolog român de origine evreiască, membru de onoare post-mortem al Academiei Române (21 mai 1855 – 7 mai 1920). *A se vedea și art. din CN 2000, p. 142-144; CN 2005, p. 141; CN 2015, p. 197-198.*

**140** de ani de la nașterea lui **Tudor Arghezi**, poet, prozator, dramaturg, publicist, membru al Academiei Române (23 mai 1880 – 14 iulie 1967). *A se vedea*

*și art. din CN 2005, p. 142-143; CN 2017, p. 272-273.*

**95** de ani de la nașterea lui **Lev Gavrilov**, violonist, dirijor de orchestră (22 mai 1925 – 23 septembrie 2004).

**90** de ani de la nașterea **Nataliei Galatâr**, medic român, cercetător științific, doctor în medicină, originară din Basarabia (22 mai 1930).

**85** de ani de la nașterea lui **Dimitrie (Dinu) Ursu**, istoric, etnolog, doctor habilitat în istorie, profesor universitar român, originar din Basarabia, stabilit în Ucraina (22 mai 1935). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 123-126; CN 2015, p. 199-200.*

**70** de ani de la nașterea **Anei Rusu**, mezzosoprană, pedagog, una dintre marile artiste lirice clujene (22 mai 1950).

**120** de ani de la nașterea lui **Theodor Kiriacooff-Suruceanu** (Teodor Kiriacooff), pictor, grafician, scenograf român, originar din Basarabia (24 mai/octombrie 1900 – 28 aprilie 1958). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 201.*

**125** de ani de la nașterea lui **Marcel Iancu** (Janco), pictor, arhitect, eseist român, stabilit în Israel (24 mai 1895 – 21 aprilie 1984).

**100** de ani de la nașterea lui **Ion Vlad**, sculptor, prozator român, membru de onoare al Academiei Române (24 mai 1920 – 28 ianuarie 1992).

**80** de ani de la nașterea lui **Iosif Brodski**, poet rus, eseist, dramaturg, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură (24 mai 1940 – 28 ianuarie 1996). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 126-127.*

**90** de ani de la stingerea din viață a lui **Johann Gottlieb Gerstenberger**, moșier basarabean de etnie germană, deputat în Duma de Stat a Imperiului Rus de legislatura a doua, din partea guberniei Basarabia (29 iunie 1862 – 25 mai 1930).

**80** de ani de la nașterea **Elenei Curicheru-Vatamanu**, scriitoa-

re, traducătoare (25 mai 1940). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 127-128.*

**75** de ani de la nașterea **Liubei-Drăgostița Bujor**, interpretă de muzică populară, de muzică vocală clasică și de cor, compozitoare, poetă, prozatoare, eseistă (25 mai 1945). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 146-147; CN 2015, p. 202-203.*

**70** de ani de la nașterea lui **Nicolae Bejan**, specialist în domeniul semiconductoarelor, doctor în fizică și matematică, conferențiar universitar (25 mai 1950).

**70** de ani de la stingerea din viață a lui **Vlad Bogos**, medic, deputat în Sfatul Țării (1 aprilie 1893 – 25 mai 1950). *A se vedea și art. din CN 2013, p. 111.*

**70** de ani de la nașterea lui **Valeriu Doga**, economist, doctor habilitat în științe economice, profesor universitar (25 mai 1950). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 203-204.*

**140** de ani de la nașterea lui **Constantin Șandru**, cântăreț, dirijor de cor, compozitor, pedagog (27 mai 1880 – 16 ianuarie 1956).

**70** de ani de la nașterea **Zinai-dei Țărnă-Gavriliță**, actriță și crainic la radio (27 mai 1950). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 128.*

**110** ani de la stingerea din viață a lui **Robert Koch**, bacteriolog german, medic, laureat al Premiului Nobel pentru Medicină (11 decembrie 1843 – 27 mai 1910). *A se vedea și art. din CN 2008, p. 416-417.*

**140** de ani de la nașterea lui **Nicolae Gorceacov** (Popa), cântăreț de operă (bariton lirico-dramatic) (28 mai 1880-?).

**70** de ani de nașterea **Zoiei Șeveliova**, balerină, de origine rusă (28 mai 1950).

**100** de ani de la nașterea lui **Victor Turner**, antropolog, cercetător, profesor britanic (28 mai 1920 – 18 decembrie 1983).

**190** de ani de la nașterea lui

**Carl Filtsch**, pianist și compozitor austriac, originar din Transilvania; a fost una din cele mai importante personalități muzicale ale secolului al XIX-lea (28 mai 1830 – 11 mai 1845).

**90** de ani de la nașterea lui **Ion Valuță**, matematician, doctor în științe fizico-matematice (29 mai 1930). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 128-129.*

**65** de ani de la nașterea lui **Teodor Jitcu**, chimist, doctor în chimie, conferențiar, cercetător și inventator (29 mai 1955).

**75** de ani de la stingerea din viață a lui **Mihail Sebastian**, dramaturg, romancier, eseist, cronicar dramatic și literar, critic de artă român (18 octombrie

1907 – 29 mai 1945). *A se vedea și art. din CN 2007, p. 299-300.*

**145** de ani de la nașterea lui **Șneer Kogan** (Cogan), artist plastic, grafician, pedagog evreu (30 mai 1875 – 2 martie 1940). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 204.*

**80** de ani de la nașterea **Adrianei Severin**, interpretă de operă (soprană), pedagog (30 mai 1940). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 130.*

**380** de ani de la stingerea din viață a lui **Peter Paul Rubens**, pictor flamand (28 iunie 1577 – 30 mai 1640). *A se vedea și art. din CN 2007, p. 195-196.*

**85** de ani de la nașterea lui **Mircea Bologa**, inginer, speci-

alist în domeniul termofizicii și hidrodinamicii, doctor habilitat în științe tehnice, membru titular al Academiei de Științe a Moldovei (31 mai 1935). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 153-156; CN 2010, p. 130-131.*

**85** de ani de la nașterea lui **Ion Madan**, bibliolog, bibliograf, profesor, doctor în istorie (31 mai 1935 – 4 februarie 2008). *A se vedea și art. din CN 2000; p. 151-156; CN 2005, p. 152-153; CN 2010, p. 131-132; CN 2015, p. 205-206.*

**70** de ani de la nașterea lui **Anatolii Karpuhin**, balerin (31 mai 1950).



**Alexandru DAVID**  
1910-1935

Bibliograf, istoric literar, cercetător științific și publicist. Tatăl pictorului Aurel David.

S-a născut la 1 mai 1910 la Bardar, Lăpușna. Fiu de răzeș și orfan de război, rămas de mic doar cu mama. A decedat la 8 aprilie 1935, la Chișinău.

A absolvit școala primară în satul natal. Urmează studiile la Liceul „Alexandru Donici” din Chișinău; Facultatea de Litere a Universității din București, specializându-se în problemele artei și culturii basarabene. După examenul de licență (1931), revine la Chișinău.

Activează la Societatea „Astra Basarabiei” și redactează săptămânalul editat de aceasta „Cuvânt moldovenesc” (1931-1933).

Preocupările lui de bază țin de folclor, literatură și teatru. Publică studii, articole, recenzii, note și însemnări în cotidianul „Viața Basarabiei”, precum și în revistele „Cele trei Crișuri”, „Arhivele Basarabiei”, „Cultura poporului”, „Basarabia”, „Viața Basarabiei” etc. Alcătuiește și tipărește calendare. Devine cunoscut la acea vreme prin lucrarea „Tipăriturile românești în Basarabia sub stăpânirea rusă :

(1814-1880)”, vol. 1 (1934), care prezintă interes și astăzi pentru istorici, lingviști și bibliologi. Volumul cuprinde 400 de titluri aranjate cronologic și repartizate pe compartimente: 69 de scrieri țin de istorie, 23 de colecții de documente privind agricultura, 19 titluri despre cooperare, 12 despre arheologie, 11 despre monumentele istorice, 8 despre orașele Basarabiei, 14 despre populație, 20 despre economia politică, 22 despre biserici și culte etc. Volumul II (1880-1918) a rămas în manuscris. Nu se știe nimic despre cele două volume de poezii netipărite și cele două piese de teatru rămase în manuscris pe masa sa de lucru.

Alexandru David a fost unul dintre puținii cercetători ai trecutului basarabean care a îndrăznit să facă o sistematizare a materialului bibliografic. Într-un fel, el a preluat ștabela predecesorilor săi în planul spiritual și științific, însă lucrările lui urmează alte principii de selecție și sistematizare a materialului, metode însușite la Universitatea din București. Făcea investigațiile sale bibliografice având un scop bine definit: dorea foarte mult să și aducă contribuția la critica și istoria literară din regat și, mai accentuat, la temele nevalorificate din ținutul Basarabiei. Intențiile lui mergeau și mai departe: dorea să demonstreze că vechimea literaturii noastre numără mai multe secole decât recunosc existentele istorii, că acolo, în anonim, putem descoperi nume de poeți și scriitori de certă valoare.

**Bibliografie selectivă:**

**David, Alexandru.** Bibliografia lucrărilor privitoare la Basarabia apărute de la 1918 încoace / Alexandru David. – Chișinău : Cartea Românească, 1933. – 47 p.

**David, Alexandru.** Tipăriturile românești în Basarabia sub stăpânirea rusă : (1812-1918) : Bibliografie. Vol. 2 / Alexandru David. – Chișinău : Tipografia Uniunii clericilor ortodocși din Basarabia, 1934. – 72 p.

**David, Alexandru.** Tipăriturile românești în Basarabia sub stăpânirea rusă : (1812-1918) : Bibliografie ; Bibliografia lucrărilor privitoare la Basarabia apărute de la 1918 încoace ; Contribuții la vechea literatură românească / Alexandru David. – Chișinău : Universitas, 1993. – 224 p. – (Bibliografie Basarabească).

\*\*\*

**David, Alexandru.** Contribuții la vechea literatură românească : Șalul negru / Alexandru David // Viața Basarabiei. – 1934. – Nr 1. – P. 5-14; Nr 2. – P. 13-20.

**David, Alexandru.** [critică literară la lucrarea de sinteză a lui Nicolae Georgescu-Tistu. Bibliografia literară română] / Alexandru David // Viața Basarabiei. – 1934. – Nr 2. – P. 128.

**David, Alexandru.** Revista revistelor: [analiză succintă a materialelor publicate în „Gând românesc”, „Revista Fundațiilor Regale”, „Arhivele Basarabiei”, „Căminul satelor”, „Bărăganul”, „Viața românească în Basarabia” : 1812-1918] / Alexandru David // Viața Basarabiei. – 1934. – Nr 1. – P. 62-64.

**David, Alexandru.** Recenzii : [revistele editate de asociațiile județene a învățătorilor basarabeni: „Revista Asociației Învățătorilor din orașul și județul Bălți”, „Solidaritatea” la Soroca, „Școala Basarabească” la Chișinău, „Școala poporului” la Tighina, „Năzuința” la Cahul, „Cultura poporului” la Cetatea Albă, „Almanahul învățătorilor din Cetatea Albă” etc.] / Alexan-

dru David // Viața Basarabiei. – 1934. – Nr 1. – P. 60-61.

**David, Alexandru.** Teatrul Național din Chișinău / Alexandru David // Viața Basarabiei. – 1934. – Nr 1. – P. 58.

\*\*\*

**Boldișor, Veronica.** Alexandru David / Veronica Boldișor // Patrimoniul. – 1993. – Nr 1. – P. 97-103.

**Colesnic, Iurie.** Zbor frânt, suflet neînfrânt : [Alexandru David, publicist, istoric literar, bibliograf] / Iurie Colesnic // BiblioPolis. – 2013. – Nr 2. – P. 163-169.

David, Alexandru // Prezențe basarabene în spiritualitatea românească : (secolul al XIX-lea - prima jumătate a secolului al XX-lea) : Dicționar / alcăt. : Gheorghe Bobâna [et al.] ; cop. Dragoș Bobâna. – Chișinău : Civitas, 2007. – P. 107-108.

**Nazar, Valeriu.** David, Alexandru / Valeriu Nazar // Dicționarul scriitorilor români din Basarabia : 1812-2010 / Anatol Ciocanu, Valeriu Nazar, Sergiu Nucă [et al.]. – Chișinău : Prut Internațional. – 2010. – P. 203-204.

**Petcu, Larisa.** Alexandru și Aurel David, nume ce onorează istoria și cultura raionului : [100 de ani de la nașterea publicistului și bibliografului Alexandru David și 75 de ani de la nașterea pictorului Aurel David] / Larisa Petcu // Ora locală. – 2010. – 9 apr. – P. 8.

**Șpac, Ion.** Alexandru David : [95 de ani de la nașterea lui Alexandru David, publicist, istoric literar, bibliograf] / Ion Șpac // BiblioPolis. – 2005. – Nr 1. – P. 40.

**Țărâlungă, Ecaterina.** David, Alexandru / Ecaterina Țărâlungă // Țărâlungă, Ecaterina. Enciclopedia identității românești : Personalități. – București : Litera Internațional, 2011. – P. 244.

N.-M. Ș.



### Teodor BUZU 1960

Pictor, grafician.

S-a născut la 3 mai 1960 la Drâslăceni, Criuleni. Stabilite cu traiul în Cehia (1987).

A studiat la Liceul de Arte Plastice „Igor Vieru” din Chișinău, clasa profesorilor Vasile Cojocaru și Alexei Colăbneac (1970-1977). Și-a urmat studiile la Academia de Arte și Design din Harkov, Ucraina, clasa profesorului Oleg Veklenko (1980-1985).

Practică pictură de șevalet, artă monumentală, design grafic, grafică, ilustrație.

Debutază în calitate de expozant, cu două acuarele: compoziția „Acasă” și „Natură statică cu pâine” (1985).

A creat lucrări grafice: „Atingerea timpului”, „Părăsirea cuibului”, „Sfatul păsărilor”, „Drumul vieții”, „Bucuria vieții” etc. A pictat lucrările: „Vară”, „Patria”, „Dans”, „Peisaj”, „Izvor fierbinte”, „În valea râului Tazlău”, „Gard”, „Coloana fără sfârșit”, „Proroc”, „Euforie”, „Natură”, „Rapsodie”, „Dans în natură”, „Veneția”, „Regele și sclavul”, „Antologie” etc. În lucrările lui Teodor Buzu e prezentă tema satului basarabean și tema biblică: „Fecioara”, „Isus” etc. A executat lucrări monumentale: pictură murală, pe sticlă și pe lemn în Capela

Reingers din Austria; pictură pe sticlă, la Sala Căsătoriilor din orașul Protivin, Cehia; Pictură monumentală pentru liceul din orașul Pisek, Cehia; pictură monumentală pentru Concernul Chimic Silon, Plana nad Luznici, Cehia. Ilustrații pentru cărțile: „Balada Miorița”, „Nebănuita forță a scenei” de Ninela Caranfil, „Legenda Luceafărului” de Mihai Eminescu, „Cugetări” de Nicolae Iorga, „Litanii pentru trei stări” de Mircea Vulcănescu, „Viața unei nopți sau Totentanz” de Claudia Partole etc.

Cadru didactic în domeniul învățământului artistic preuniversitar, organizator al procesului creator la un liceu și la o școală populară de artă, după modelul Universității Populare de la Vălenii de Munte.

A participat la circa 100 de expoziții colective și a avut peste 80 de expoziții personale. Participant activ la simpozioane și expoziții naționale și internaționale: Austria, Croația, Franța, Germania, Italia, Olanda, Orientul Apropiat, Slovacia, Slovenia, SUA etc.

Lucrări în colecții publice: Ambasada României la Praga; Art museum, Benešov, Cehia; Museo civico di grafica, Brunico, Italia; Muzeul Național de Artă al Moldovei; Muzeul National de Artă din Dubai; Muzeum of dr. Bohuslav Horak, Rokycany, Cehia; Muzeul Țării Oașului, Negrești, Oaș, România; Novohradská gallery, Lucenec, Slovacia; Palazzo San Correr, Veneția, Italia; The first international print biennale Maastricht, the Netherlands; The Warhol's family museum

of Modern Art, Medzilaborce, Slovacia; Town Muzeum and Gallery Breclav, Cehia; Union Kharkov Art Museum Internațional exhibition of graphic art and poster „4th block”, Ucraina.

Lucrări în colecții private: Australia, Austria, Cehia, Danemarca, Dubai, Federația Rusă, Franța, Germania, Italia, Lituania, Norvegia, Republica Moldova, România, Slovacia, Suedia, SUA, Ungaria.

Consemnări vizând creația și activitatea plasticianului: în publicații de specialitate, posturi de radio și TV, de la Praga, Berlin, Bratislava, București, Chișinău, Viena. Au fost puse în valoare zeci de interviuri la TV, din România. Criticul de arte Dan Grigorescu, a realizat un tur de orizont asupra vieții, operei și activității plasticianului, într-un film documentar: „Ploaie de culori peste Tabor”, din ciclul de emisiuni: „Spectacolul Lumii”.

Titluri deținute: membru al Uniunii Internaționale a Artiștilor Plastici Profesioniști; membru al Asociației Artiștilor Plastici din Boemia de Sud, Cehia; membru al Grupului „Die Neuen Milben”, Austria; membru al Uniunii Artiștilor Plastici din Praga; membru al Uniunii Artiștilor Plastici din Republica Moldova.

Mențiuni și distincții: Cavaler al Ordinului Național al României „Pentru Merit”, în grad de Comandor; Premiul „Exceleța artistică”, Dubai; Premiul Expoziției Internaționale „United”, Slovenia; Premiul I pentru prezentare grafică Design & technology, Nagano, Japonia; Premiul

Concursului Internațional de Arte Plastice, Passau, Germania; Premiul săptămânalului „Literatura și arta”; Diploma Salonului Internațional de Carte pentru ilustrațiile la cartea „Legenda Luceafărului”; Premiul orașului Tâbor, Cehia.

*A se vedea și articolul din „Calendar Național 2010”. – Chișinău, 2009. – P. 112-114.*

#### Bibliografie selectivă:

**Buzu, Teodor.** Album-catalog / Teodor Buzu; red.: Jaroslav Klíma. – Praha : Karmášek, 2010. – 66 p. : il.

**Buzu, Teodor.** [Katalog] / Teodor Buzu. – Praha : [S. n.], 1994. – 22 p. : il.

**Buzu, Teodor.** Malba je magie, podlehl jsem [Album] / Teodor Buzu. – Praha : [S. n.], 2000. – 20 p. : il.

**Buzu, Teodor.** Pictură [Album] / Teodor Buzu. – Chișinău : [S. n.], 1999. – 10 p. : il.

\*\*\*

**Buzu, Teodor.** Atingerea timpului : Pictură / Teodor Buzu // Artă contemporană din Moldova = Изобразительное искусство Молдовы : живопись, скульптура, графика, декоративно-прикладное искусство : [Альбом]. – Moscovia : [S. n.], 2013. – P. 159.

**Buzu, Teodor.** Bucuria vieții / Teodor Buzu // Muzeul Național de Artă al Moldovei : Colecția Pictură Națională = National Art Museum of Moldova : National Painting Collection. – Chișinău : [S. n., s. a.]. – P. 49.

**Buzu, Teodor.** Drumul vieții = Life is way / Teodor Buzu // Bienala Internațională de Pictură, Chișinău 2017 = International Painting Biennial, Chisinau 2017. – Chișinău : [S. n.], 2017. – P. 92.

**Buzu, Teodor.** Important e să revii acolo de unde ai pornit : De vorbă cu artistul plastic Teodor Buzu / consemnare : Ghe-

orghe Budeanu // Noi. – 2013. – Nr 8. – P. 14-15.

**Buzu, Teodor.** Lights in Water / Teodor Buzu // 10+1. – 2018. – P. 6-7.

**Buzu, Teodor.** Menirea unui artist este să dea, să împartă, nu să ceară : [interviu cu artistul plastic Teodor Buzu] / consemnare : Liliana Popușoi // Moldova. – 2016. – Nr. 9-10. – P. 38-48.

**Buzu, Teodor.** Părăsirea cuiului : Pictură / Teodor Buzu // Bienala Internațională de Pictură, Chișinău 2013 = International Painting Biennial, Chisinau 2013. – Chișinău : [S. n.], 2013. – P. 14.

**Buzu, Teodor.** „Picturile mele sunt doruri exprimate în culori...” : [interviu cu Teodor Buzu] / consemnare : Anastasia Rusu-Haraba // ARTinfinit. – 2010. – Nr 3. – P. 11-13.

**Buzu, Teodor.** Sfatul pășărilor / Teodor Buzu // Procop, Natalia. Batik-ul din Moldova / Natalia Procop ; consultant științific : Tudor Stăvilă. – Chișinău : [S. n.], 2017. – P. 117.

\*\*\*

**Partole, Claudia.** Teodor Buzu - mesager al sublimului sau Cel care poartă o lume cu sine / Claudia Partole // Limba română. – 2017. – Nr 2. – P. 206-209.

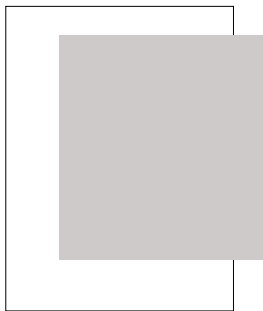
**Pohilă, Vlad.** Teodor Buzu sau continua revenire la obârșii / Vlad Pohilă // Basarabeni în lume. – Chișinău : BNRM, 2012. – P. 61-69.

**Rusu-Haraba, Anastasia.** Parte din ființa noastră : Despre pictorul Teodor Buzu, domiciliat în Cehia / Anastasia Rusu-Haraba // Moldova. – 2008. – Nr 1. – P. 30-33.

**Tamazlăcaru, Elena.** Un basarabean din Cehia : Teodor Buzu sau Regele și sclavul poeziei / Elena Tamazlăcaru // Literatura și arta. – 2010. – 19 aug. – P. 6.

N.-M. Ș.





**Iaakob SOROKER**  
1920-1995

Violonist, violist, muzicolog și pedagog.

S-a născut la 4 mai 1920, la Bălți. A decedat la 6 martie 1995, la Ierusalim.

A studiat la Schola Cantorum din Paris (1931-1934), cu Marcel Schaye (vioară), la Conservatorul „Unirea” din Chișinău (1935-1939) cu Marcu Pester și B. Ekerling (vioară) și la Conservatorul din Moscova (1945-1948) cu David Oistrach (vioară) și Lev S. Ghinsburg (istoria artei violonistice). Doctor în muzicologie (1976).

A activat în calitate de violonist în Orchestra Teatrului Evreiesc din București (1939-1940), în Ansamblul de Cântece și Dansuri „Doina” (1942-1945) și în Orchestra Simfonică (1945) a Filarmonicii din Chișinău; violonist în Orchestra de Estradă (1945-1947) și Orchestra Cinematografiei (1947-1948) din Moscova. A fost profesor de vioară la Școala Medie de Muzică din Chișinău (1948-1955), la Conservatorul din Alma-Ata, Kazahstan (1955-1962) și la Institutul Pedagogic din Droghobâci, Ucraina (1962-1976). Violist în Orchestra Simfonică „Vocea Israelului” din Ierusalim (din 1976).

Discipoli: Tamara Scripcaru, Alexandru Zeilicovici, Veniamin Grinberg, Maria Rosenthal-Ghilicinski, Grigore Rosin, Bela Imas, Elena Bessonova.

Publică lucrări muzicologice în reviste de specialitate la Moscova, Budapesta, Ierusalim, Tel-Aviv, Toronto etc.

A colaborat cu: Grigori Șramco, Dumitru Gheorghiuță, Boris Davădov, Ghita Strahilevici, Arsenie Dubravschi, Naum Propișcean, Pavel Bacinin, Valentin Vilinciuc, Lev Gavrilov, Nina Duda, Valeri Poleakov, Grigori Briuner, Tamara Ciobanu, Alexandru Dailis etc.

A înregistrat la Radio Chișinău creații de Ciprian Porumbescu, Eugen Coca, Solomon Löbel, Mieczysław Wainberg etc.

#### Bibliografie:

**Buzilă, Serafim.** Soroker, Iaakob / Serafim Buzilă // Buzilă, Serafim. Enciclopedia interpreților din Moldova. – Chișinău: Ed. Museum; Ed. ARC, 1999. – P. 401-402.

\*\*\*

**Полянски, М.** Лексикон Сорокера / М. Полянски // Letzte Naies. – 1992. – 14 aug. – P. 2.

Пример высокого служения родному народу [об Iaakobe Sorokere] // Наш голос. – 1995. – Nr 2. – P. 3.

**Столяр, Зиновий.** Нам есть что сказать людям [содержит информацию об Iaakobe Sorokere] / Зиновий Столяр // Наш голос. – 1993. – Nr 5. – P. 3.

N.-M. Ș.



**Ieremia ZOTA**  
1940

Medic-morfopatolog, doctor în medicină, profesor universitar, academician.

S-a născut la 4 mai 1940 la Șirăuți, Briceni.

Și-a făcut studiile primare la școala din satul de baștină (1946-1953), apoi cele secundare, în orașelul Lipcani, unde, în 1956, a absolvit școala medie. Absolvent al Institutului de Stat de Medicină, actualmente Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu” din Chișinău (1963). Urmează studiile prin doctorat la Catedra anatomie patologică, sub conducerea academicianului Vasile Anestiadi, savant cu renume mondial și, în același timp, ilustru pedagog. Printre primii absolvenți ai facultății, susține (1965) teza de doctor în medicină: „Ateroscleroza și elastica arterelor”. Susține în 1988, la Moscova, teza de doctor habilitat în științe medicale, având tema: „Morfologia funcțională a arterelor și aterogeneza”. Ca pedagog, își perfecționează permanent măiestria didactică, audiind cursuri de perfecționare la instituțiile medicale de profil din Moscova, Sankt Petersburg și România.

Își desfășoară activitatea

didactică la aceeași instituție fiind: asistent (1963–1968), lector superior (1968–1972), conferențiar (1972–1987), șef al Catedrei anatomie patologică (din 1987). Din 1986 activează în calitate de medic anatomopatolog principal al Ministerului Sănătății și Protecției Sociale al Republicii Moldova. În paralel cu activitatea didactică, desfășoară o intensă muncă de cercetare. Din 1992 ocupă și postul de șef al Laboratorului de angiopatologie al Centrului Științific de Patobiologie și Patologie al Academiei de Științe a Moldovei, iar din 2004 este vicedirector al acestei structuri academice.

A efectuat cercetări asupra stadiului prelipidic al aterosclerozei arterelor la nivel ultrastructural, fapt ce a permis obținerea de date noi despre modificările structural-funcționale din peretele aortei și ale arterelor coronariene în stadii incipiente ale aterosclerozei. În baza investigațiilor radioautografice au fost determinate particularitățile metabolice ale peretelui aortei în stadiile inițiale ale hipercolesterolemiei.

Rezultatele cercetărilor științifice sunt reflectate în cele peste 200 de lucrări publicate în țară și peste hotare, inclusiv 11 monografii, 2 manuale, 1 dicționar, între care: „Атеросклероз и эластика артерий” (în colab.); „Ультроструктурные основы атеросклероза артерий”; „Начинающийся атеросклероз”; „Dicționar terminologic român-latinus de patologie generală” (în colab.); „Атерогенез и иммунное воспаление”;

„Funcția ficatului în peritonitele grave” (în colab.); „Атерогенеза : (аспекте патобиологиче)”; „Patomorfoza атеросклерозеи”. Această lucrare a fost inclusă în patrimoniul Academiei Elene.

Deține 2 brevete de invenție și peste 70 de certificate de inovație. A pregătit 7 doctori și 1 doctor habilitat în medicină.

A prezentat comunicări științifice la congrese și conferințe internaționale la Moscova, Sankt Petersburg, Erevan, Tbilisi, București, Craiova, Atena, Berlin, Paris, Kiev.

Titluri deținute: membru corespondent al Academiei de Științe a Moldovei; membru de onoare al Societății de Anatomie Patologică din România; membru activ al Academiei de Științe din New York și președinte al Societății Morfopatologilor din Republica Moldova; Om Emerit.

Mențiuni și distincții: Ordinul „Gloria Muncii” al Republicii Moldova; Premiul de Stat al Republicii Moldova în domeniul științei și tehnicii; Premiul Academiei de Științe a Moldovei; Premiul „Aleksandr I. Strukov” al Academiei Medicale Ruse.

*A se vedea și articolul din „Calendar Național 2005”. – Chișinău, 2004. – P. 119-120.*

#### Bibliografie selectivă:

**Groppa, Stanislav.** Distrofiile musculare progresive / Stanislav Groppa, Eremei [Ieremia] Zota, Victoria Sacară. – Chișinău : Firma Editorial-Poligrafică „Tipografia Centrală”, 2004. – 112 p. : tab., il.

**Groppa, Stanislav.** Profilaxia accidentului vascular cerebral ischemic / Stanislav Groppa,

Eremei [Ieremia] Zota, Diana Manea. – Chișinău : Firma Editorial-Poligrafică „Tipografia Centrală”, 2006. – 143 p.

**Groppa, Stanislav.** Tratatamentul trombolitic în AVC ischemic / Stanislav Groppa, Eremei [Ieremia] Zota. – Chișinău : Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”, 2006. – 52 p.

**Nagornev, Vladimir.** Ateroscleroza : (cu aspecte celulo-moleculare) / Vladimir Nagornev, Ieremia Zota. – Chișinău : Lumina, 1994. – 192 p.

**Zota, Ieremia.** Morfopatologie generală / Ieremia Zota, Vladimir Vataman ; red.: Vasile Anestiadi. – Chișinău : CEP „Medicina”, 2010. – 243 p. : il.

\*\*\*

**Cazacu, Eugeniu.** Procesul de tranziție epitelio-mezenchimală în endometrioza extragenitală / Eugeniu Cazacu, Eremei [Ieremia] Zota, Claudiu Mărgineanu // Sănătate publică, economie și management în medicină. – 2019. – Nr 2. – P. 66-70.

Dintele ca sursă de celule stem : (studiu preliminar) / Stella Samson, Eremei [Ieremia] Zota, Viorel Nacu [et al.] // Analele științifice ale USMF „Nicolae Testemițanu”. – 2012. – Nr 4. – P. 481-484.

Dispozitive și metode inovative în procesarea țesuturilor biologice / Olga Macagonova, Eremei [Ieremia] Zota, Viorel Nacu [et al.] // Lecturi AGEPI : Comunicări prezentate la Simpozionul anual științifico-practic privind protecția proprietății intelectuale, 21-22 aprilie 2016, Chișinău. – Chișinău : Departamentul Editorial-Poligrafic al AGEPI, 2016. – P. 150-159.

**Groppa, Stanislav.** Evoluția funcțiilor cognitive superioare la pacienții cu accident vascular cerebral ischemic acut, supuși medicației cu Mildronat / Stanislav Groppa, Eremei [Ieremia] Zota, Sorin Plotnicu // Curierul medical. – 2012. – Nr 4. – P. 61-63.

Impactul mortalității prin boli cerebrovasculare asupra sănătății populației Republicii Moldova / Eremai [Ieremia] Zota, Larisa Spinei, Diana Manea [et al.] // Buletinul AȘM. Științe medicale. – 2016. – Nr 3. – P. 150-154.

Importanța caracteristicilor ultrasonografice a plăcilor aterosclerotice carotidiene ca factor predictor al accidentului vascular cerebral ischemic / Stanislav Groppa, Eremai [Ieremia] Zota, Vera Chiforișina [et al.] // Buletinul AȘM. Științe medicale. – 2015. – Nr 4. – P. 134-137.

Particularități morfopatologice în hiperplazia nodulară benignă de prostată / Victor Bobu, Eremai [Ieremia] Zota, Virgil Petrovici [et al.] // Arta medica. – 2011. – Nr 4. – P. 9-15.

Particularitățile morfopatologice ale țesuturilor intervertebrale în regiunea lombară la pacienții afectați de osteocondroză / Adrian Cociug, Ion Baci, Eremai [Ieremia] Zota [et al.] // Arta medica. – 2010. – Nr 4. – P. 6-10.

Profilaxia secundară a accidentului vascular cerebral ischemic și factorii de risc modificabili în populația Republicii Moldova / Stanislav Groppa, Eremai [Ieremia] Zota, Vera Chiforișina [et al.] // Buletinul AȘM. Științe medicale. – 2015. – Nr 4. – P. 130-133.

Tromboliza intravenoasă cu rt-PA în accidentul vascular cerebral ischemic: profilul de eficiență și siguranță la 40 de pacienți / Stanislav Groppa, Eremai [Ieremia] Zota, Pavel Leahu [et al.] // Buletinul AȘM. Științe medicale. – 2016. – Nr 3. – P. 160-164.

**Zota, Eremai.** Accidentele vasculare cerebrale în municipiul Chișinău : realizări și probleme / Eremai [Ieremia] Zota // Buletinul AȘM. Științe medicale. – 2008. – Nr 1. – P. 46-49.

**Zota, Eremai.** Aspecte clinico-evolutive în tratamentul

trombolitic al accidentului vascular cerebral acut / Eremai [Ieremia] Zota, Stanislav Groppa, Renata Răcilă // Buletinul AȘM. Științe medicale. – 2015. – Nr 2. – P. 188-192.

**Zota, Eremai.** Corelația patogenetică între sindromul metabolic și ateroscleroză / Eremai [Ieremia] Zota, Leonid Lăsai, Andrei Munteanu // Analele Științifice ale USMF „Nicolae Testemițanu”. – 2009. – Nr 1. – P. 41-48.

**Zota, Eremai.** Eficiența clinică prin modelarea imună cu Citomix și Interleuchină-5 la pacienții cu forme rebele de toxocaroză / Eremai [Ieremia] Zota, Ecaterina Foca, Eugen Melnic // Curierul medical. – 2011. – Nr 6. – P. 46-49.

**Zota, Eremai.** Infecțiile și inflamația imună ca factori de risc pentru evenimentele vasculare / Eremai [Ieremia] Zota // Buletinul AȘM. Științe medicale. – 2010. – Nr 3. – P. 124-128.

**Zota, Eremai.** Particularitățile evolutive ale plăcilor aterosclerotice a arterelor poligonului willis / Eremai [Ieremia] Zota, Andrei Munteanu // Buletinul AȘM. Științe medicale. – 2016. – Nr 3. – P. 194-204.

**Zota, Eremai.** Rolul echodoppler în diagnosticul etiologic al accidentelor vasculare cerebrale ischemice / Eremai [Ieremia] Zota, Olga Bucătaru, Sorin Plotnicu // Buletinul AȘM. Științe medicale. – 2011. – Nr 1. – P. 159-163.

**Zota, Eremai.** Sindromul metabolic ca bază etiopatogenetică a aterosclerozei / Eremai [Ieremia] Zota, Andrei Munteanu, Mihai Parnov // Buletinul AȘM. Științe medicale. – 2011. – Nr 3. – P. 350-354.

\*\*\*

General morphopathology / Ieremia Zota, Vladimir Vatanman, Vasile Anestiade ; (scientific adviser) Mihai Parnov. – Chișinău : CEP „Medicina”, 2014. – 236 p. : il., tab., scheme.

\*\*\*

Dental pulp stem cells for regenerative medicine / Stella Samson, Valeriu Burlacu, Eremai [Ieremia] Zota [et al.] // Nanotechnologies and biomedical engineering. – Chișinău : Technical University of Moldova, 2013. – P. 443-446.

**Zota, Eremai.** Clinico-morphological manifestations of atherosclerotic lesions of cerebral basilar arteries / Eremai [Ieremia] Zota, Andrei Munteanu // Curierul medical. – 2016. – Nr 2. – P. 37-45.

\*\*\*

Ieremia Zota : Biobibliografie / Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu” ; Biblioteca Științifică Medicală ; alcăt. : Ludmila Lipcanu, Tatiana Gâncul ; resp. de ediție: Liubov Karnaeva ; red. : Lidia Căssa. – Chișinău : CEP Medicina, 2010. – 36 p.

\*\*\*

**Baciu, Gheorghe.** Zota, Ieremia / Gheorghe Baciu // Baciu, Gheorghe. Profesorii universitari, absolvenți ai USFM „Nicolae Testemițanu”. – Chișinău : [S. n.], 2012. – P. 152.

**Roșca, Denis.** Zota, Ieremia [Ieremia] / Denis Roșca // Roșca, Denis. Cartea de aur a Basarabiei și a Republicii Moldova. – Chișinău : Pontos, 2016. – P. 642.

Zota, Ieremia // Cercetători și inventatori din Republica Moldova : (Prezentare succintă). Partea 2. – Chișinău : Editura AGEPI, 2003. – P. 159-161.

Zota, Ieremia // Membrii secției de științe medicale : Activitate științifică și managerială : 60 de ani de la fondarea Academiei de Științe a Moldovei / red. resp. : Gheorghe Ghidirim ; col. de red. : Ion Ababii [et al.] ; secretar resp. : Gheorghe Țăbărnă. – Chișinău : Tipografia AȘM, 2006. – P. 181-193.

N.-M. Ș.



**Ion STURZA**  
1960

Economist, om politic, om de afaceri, fost prim-ministru al Republicii Moldova.

S-a născut la 9 mai 1960 la Pârjolteni, Călărași.

A absolvit Facultatea de Economie a Universității de Stat din Moldova.

După absolvirea facultății, a ocupat diferite funcții în domeniul relațiilor economice și culturale externe. A activat ca referent în cadrul Asociației de Prietenie cu țările străine (1985-1987). A contribuit la înființarea Asociației de Comerț Exterior „Moldex” (OCEM), de pe lângă Guvernul RSS Moldovenești, fiind numit în funcția de vicedirector general (1987). În cadrul OCEM au fost elaborate primele proiecte de investiții străine privind reutilizarea tehnică a întreprinderilor din industria economiei naționale, proiecte care preconizau atragerea de capital străin. Ca director general adjunct, el a coordonat implementarea proiectelor de finanțare, livrare și instalare a unor utilaje performante la fabricile de conserve din Orhei, Camenca și la întreprinderile din Cupcini, Ungheni, Soroca, Florești etc. Fondator, director și președinte al Consiliului de Administra-

ție a companiei SA „Incon” (1991), cu sediul la Chișinău, societate care operează în industria alimentară și a băuturilor, devenind unul dintre principalele grupuri financiar-industriale din Republica Moldova la acea vreme.

A înființat și condus ulterior banca FinComBank din Chișinău, iar din 1996 a activat în calitate de președinte al Consiliului director al băncii.

Deputat în Parlamentul Republicii Moldova, viceprim-ministru și ministru al Economiei și Reformelor (1998), iar în 1999 ocupă funcția de prim-ministru al Republicii Moldova. O bună perioadă de timp a fost președintele Asociației pentru Politică Externă din Moldova (APE). A deținut și funcția de consul onorific al Kazahstanului în Republica Moldova. În 2002, împreună cu grupul Rompetrol, înființează compania „Rompetrol Moldova” și devine președinte-director general al acesteia, parte a celui mai mare grup industrial românesc privat, cu majoritatea operațiunilor și activelor în România și Europa de Sud-Est. Principalele activități ale Grupului sunt realizate în domeniul rafinării și marketing/vânzării de produse petroliere, cu interese adiacente în explorare, producție și alte servicii pentru industria petrolieră, cum ar fi foraj, construcții, transporturi. Din 2005 a deținut funcția de director general al companiei „Rompetrol Group”. În 2006 a fost ales ca membru în Consiliul de Administrație al Grupului Rompetrol N.V. Din 2009, fondator și președinte a Fondului

Investițional GreenLight Invest, care pe parcursul anilor a făcut mai multe investiții în Republica Moldova și România. Ion Sturza face parte din consiliile de administrație ale mai multor fundații și companii internaționale, inclusiv Fundația Familia Sturza.

\*\*\*

**Țărălungă, Ecaterina.** Sturza, Ion / Ecaterina Țărălungă // Țărălungă, Ecaterina. Enciclopedia identității românești : Personalități. – București : Litera Internațional, 2011. – P. 739-740.

Ion Sturza. [Resursă electronică] // <https://ro.wikipedia.org>. Ion Sturza (accesat : 10.09.2019).

Ion Sturza. Economist, președintele Fondului Investițional „Fribourg Capital” [Resursă electronică] // <https://www.pinterest.co.uk> > pin (accesat : 10.09.2019).

N.-M. Ș.



**Ion GARBUȘ**  
1950

Medic traumatolog-pediatru, doctor habilitat în medicină, profesor universitar și inventator.

S-a născut la 13 mai 1950 la Țaul, Dondușeni.

Și-a făcut studiile la Facultatea de Pediatrie a Institutului de Medicină din Chișinău, actualmente Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu” (1967-1973). Urmează studii

ile de doctorat la Institutul de Traumatologie, Ortopedie și Protezare din orașul Harkov, Ucraina (1979-1982). Susține teza de doctor în medicină cu tema: „Лечебно-профилактическая анестезия у детей” (1982), iar pe cea de doctor habilitat - în 1992, cu tema „Регионарное лечебное обезболивание у детей”.

A activat în calitate de traumatolog-pediatru la Spitalul Republican de Copii „Emilian Coțaga” (1973-1983). Din 1986 a exercitat funcția de șef al Secției traumatologie a Spitalului Clinic de Copii Nr. 3, iar în 1996 a fost numit medic-șef al Spitalului Clinic de Copii „Valentin Ignatenco”. În același timp, lucrează ca profesor la Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu” din Chișinău. Între anii 1999 și 2004 deține funcția de profesor la Facultatea de Medicină a Universității Libere Internaționale din Moldova, unde organizează Departamentul de chirurgie pediatrică, traumatologie și ortopedie. Profesor universitar la Facultatea de Medicină a Universității de Stat „Taras Șevcenko” din Tiraspol (din 2004), unde organizează Departamentul de traumatologie, ortopedie și chirurgie de câmp.

A publicat peste 350 de lucrări științifice, dintre care 230 în țările CSI, inclusiv 5 manuale pentru studenții universităților medicale: „Курс лекций по детской хирургии”, „Экстремальная медицина”, „Курс лекций по детской ортопедии”, „Конспект по фрактуриологии”, „Курс лекций по

общей травматологии”, 6 monografii: „Заболевания шейного отдела позвоночника у детей”, „Плоскостопие у детей”, „Переломы через зоны роста у детей”, „Раны и их лечение”, „Остеоартроз”, „Туберкулез костей и суставов”. Autor a 23 de brevete de invenție.

Domeniul prioritar de activitate științifică: Consecințele leziunii natale a coloanei vertebrale cervicale la copii, chirurgie reconstructivă în ortopedie pediatrică și traumatologie.

Participant activ la numeroase congrese, conferințe și simpozioane naționale și internaționale.

Deține titlul de membru corespondent al Academiei Ruse de Științe Naturale.

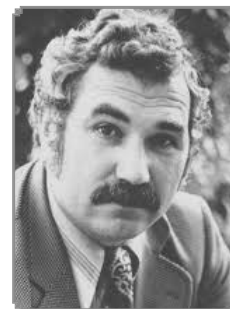
\*\*\*

**Baciu, Gheorghe.** Garbuz, Ion / Gheorghe Baciu // Baciu, Gheorghe. Profesorii universitari, absolvenți ai USFM „Nicolae Testemițanu”. – Chișinău : [S. n.], 2012. – P. 175-176.

Garbuz Ion, traumatolog-pediatru [Resursă electronică] //dspace.usarb.md › xmlui › bitstream › handle › prof\_univ (accesat : 23.09.2019).

Ion Garbuz [Resursă electronică] // www.ignatenco.md › despre-noi (accesat : 23.09.2019).

N.-M. Ș.



**Isai CĂRMU**  
**1940-2015**

Pictor, grafician și portretist.

S-a născut la 15 mai 1940 la Pârjota, Râșcani, în familia țăranilor Grigore și Maria Cărmu. Se stinge din viață la 5 mai 2015, la Chișinău.

După absolvirea școlii medii din satul natal (1957), își continuă studiile la Școala Republicană de Arte Plastice „Iliu Repin” din Chișinău (actualmente Colegiul Republican de Arte Plastice „Alexandru Plămădeală”) și la Institutul Poligrafic din Moscova, Facultatea de Grafică, în atelierul profesorilor A. Goncearov, V. Leahov, O. Kamkin (1965-1971).

Din 1971 exercită funcția de redactor artistic la Editura „Cartea Moldovenească”, ulterior este pictor-șef, funcție deținută în continuare și la Editura „Literatura Artistică”. Din 1992 activează ca pictor-grafician la editurile „Litera”, „Lumina”.

Debutază ca grafician în 1965, semnând ilustrațiile la cartea de versuri a lui Anatol Ciocanu „Sărutul soarelui”. Pe parcursul întregii activități, a semnat ținuta grafică a peste 500 de cărți ale autorilor din literatura clasică română, universală și ale scriitorilor contemporani: „Pâine” de Liviu Damian, „Cucoara”,

„Podurile” de Ion Constantin Ciobanu, „Aproape”, „Cântece din bătrâni” de Grigore Vieru, „Delfinul” de George Meniuc, „100 sonete de dragoste”, „Canto generale” de Pablo Neruda, „Lirică” de Francesco Petrarca, „Dimitrie Vodă Cantemir” de Vlad Ioviță, „Scrieri” de Mihai Eminescu etc. S-a manifestat și în domeniul afișului și placardei politice și de publicitate, designului, graficii de revistă, portretului. Isai Cârmu a îmbrăcat în haină grafică multe cărți destinate copiilor în care „văzul lăuntric al pictorului caută să se identifice cu văzul copiilor” (Eleonora Barbas): „Lie-lie, ciocârlie” de Grigore Vieru, „Columb în Australia”, „Ministrul bunelului” de Spiridon Vangheli, „Ce te învață o povăță” de Aurel Scobioală, „Hora Mare” de Dumitru Matcovschi, „Cucuietși și zâmbăreți” de Petru Cărare etc.

A semnat grafica la peste 200 de volume din colecția „Biblioteca școlară” apărută la Editura „Litera”. Pe parcursul activității, a organizat expoziții personale, a participat activ la numeroase expoziții republicane și internaționale de ilustrație și arta cărții, printre care: Concursul „Arta cărții”, Moscova, Federația Rusă; Concursul Internațional „IBA”, Leipzig, Germania; Bienala Internațională de Placarde, Varșovia, Polonia; Bienala „Ilustratori di libri per ragazzi”, Bologna, Italia; Concursul „Arta cărții”, Bratislava, Cehoslovacia; Expoziția „Grafica de carte”, Elveția, Norvegia, Germania, Austria, România.

A expus lucrări grafice la București, Moscova, Chiși-

nău, Berlin, Sofia, Riga, Vilnius, Praga. Expoziții colective în Japonia, Canada, SUA etc.

Achiziții: în colecțiile Muzeului Național de Arte din Moldova și ale Muzeului Literaturii Române „Mihail Kogălniceanu” al USM; colecții private din București, Iași, Chișinău, Moscova, Kiev, Leipzig, Helsinki, Paris, Roma, Istanbul, Magdeburg.

Titluri deținute: membru al Uniunii Artiștilor Plastici din Republica Moldova; Maestru Emerit în Artă al Republicii Moldova.

Mențiuni și distincții: 75 de diplome de la concursurile „Arta cărții”; Premiul „Igor Vieru” și „Moisei Gamburd”; Premiul și Diploma „Ivan Fiodorov” (Moscova); Premiul „Ilie Gravorul” pentru cea mai bună prezentare grafică în cadrul Salonului Național de Carte de la Chișinău; Premiul „Cea mai reușită prezentare grafică a cărții pentru copii” pentru colecția „Biblioteca școlară”; medalia „Editor Emerit”; medalia „Mihai Eminescu”; Ordinul „Gloria Muncii”; „Ordinul de Onoare” pentru „merite în dezvoltarea artelor plastice, succese în activitatea de creație și contribuție la afirmarea valorilor spirituale naționale”; Premiul revistei „Atelier”; Premiul Uniunii Artiștilor Plastici din URSS; Premiul Național al Republicii Moldova.

*A se vedea și articolul din „Calendar Național 2000”. – Chișinău, 1999. – P. 148-150; „Calendar Național 2005”. – Chișinău, 2004. – P. 136; „Calendar Național 2015”. – Chișinău, 2015. – P. 191-192.*

#### Bibliografie selectivă:

Isai Cârmu: Biobibliografie / alcăt.: Svetlana Miron ; Biblioteca Națională a Republicii Moldova. – Chișinău : BNRM, 2010. – 168 p.: il.

\*\*\*

**Beghiu, Tatiana.** Isai Cârmu. Renascentistul contemporan cu noi : [in memoriam] / Tatiana Beghiu // Ziarul de gardă. – 2015. – 23 iul. – P. 24.

**Budeanu, Gheorghe.** Isai Cârmu / Gheorghe Budeanu // Budeanu, Gheorghe. 33 la Masa Tăcerii. – Chișinău : [S. n.], 2010. – P. 124-132.

**Colesnic, Iurie.** Cârmu, Isai / Iurie Colesnic // Colesnic, Iurie. Colegiul Republican de Arte Plastice „Alexandru Plămădeală” : Ghid encicl. – Chișinău : Museum, 2008. – P. 58-59.

**Cuzuioac, Ion.** Graficianul Isai Cârmu, un mare caricaturist / Ion Cuzuioac // Țara. – 2002. – 24 sept. – P. 4.

**Dabija, Nicolae.** Isai [Isai Cârmu] / Nicolae Dabija // Literatura și arta. – 2010. – 13 mai. – P. 1.

**Guțu, Aurel.** Pe aripile vântului : Isai Cârmu-70 / Aurel Guțu // Alunelul. – 2010. – N. 5-6. – P. 14-15.

In memoriam : Isai Cârmu // Timpul. – 2015. – 29 mai. – P. 25.

**Kravcenko, Vladimir.** Valoarea intrinsecă a lui Isai Cârmu / Vladimir Kravcenko // Literatura și arta. – 2015. – 24 sept. – P. 8.

**Lungu, Eugen.** Isai Cârmu : In memoriam / Eugen Lungu // Jurnal de Chișinău. – 2016. – 6 mai. – P. 5.

**Lungu, Eugen.** Isai Cârmu sau condiția cărții / Eugen Lungu // Jurnal de Chișinău. – 2015. – 24 iul. – P. 7.

**Marin, Gheorghe.** Isai vs. Ieremia: [Isai Cârmu] // Marin, Gheorghe. Închinare memoriei : proză documentară cu fotografii. – Chișinău : Firma Editorial-Poligrafică „Tipografia Centrală”, 2006. – P. 134-140.

**Marin, Gheorghe.** Și tot despre carte vorbim... : [in memo-

riam Isai Cârmu, pictor, grafician, portretist] / Gheorghe Marin // Literatura și arta. – 2015. – 7 mai. – P. 8.

**Morăraș, Mihai.** Graficianul care a creat cel mai durabil monument – Cartea! : [Isai Cârmu] / Mihai Morăraș // Literatura și arta. – 2005. – 26 mai. – P. 1.

**Postolache, Gheorghe.** O pensulă harnică, înmuiață în har : [pictorul și graficianul Isai Cârmu] / Gheorghe Postolache // „a MIC”. – 2010. – N. 5-6. – P. 2.

**Țarălungă, Ecaterina.** Cârmu, Isai / Ecaterina Țarălungă // Țarălungă, Ecaterina. Enciclopedia identității românești : Personalități. – București : Litera Internațional, 2011. – P. 165.

Vernisajul expoziției : (post-mortem) a lui Isai Cârmu // Ziarul de gardă. – 2015. – 16 iul. – P. 24.

N.-M. Ș.



**Constantin  
CRAMARCIUC  
1930**

Cântăreț de operă (bas) și lied, actor.

S-a născut la 15 mai 1930 la Boșcana, Criuleni.

A studiat la Conservatorul din Chișinău, actualmente Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice (1949-1954), cu Vasili Dolev (canto), Simion Atanasiu-Zlatov (solfegiu), Alexandra Beilina (istoria muzicii).

Între anii 1952 și 1955 – solist al Capelei Corale „Doina”

a Filarmonicii din Chișinău; solist al Teatrului de Operă și Balet din Chișinău (1955-1982).

A interpretat rolurile: Sacristanul în „Tosca” de G. Puccini, Bartolo în „Bărbierul din Sevilla” de G. Rossini, Gremin, Zarețki în „Evgheni Oneghin”, Surin în „Dama de Pică” și Potap în „Vrăjitoarea” de P. Ceaikovski, Maliuta Skuratov în „Logodnica țarului” de N. Rimski-Korsakov, Cerevik în „Iarmarocul din Sorocinsk” de M. Musorgski, Ivan Karas în „Zaporojanul de peste Dunăre” de S. Gulak-Artemovski, Szupan în „Voievodul țiganilor” de J. Strauss, Frol Baev în „În furtună” de T. Hrennikov, Skula în „Cneazul Igor” de A. Borodin, Cerpano în „Rigoletto”, Grenville în „Traviata” și Ludovico în „Otello” de G. Verdi, Țăranul în „Grozovan” de D. Gherșfeld, Ofițerul în „Eroica baladă” de A. Stârcea, Vasili în „Casa măței” de P. Waldgardt, Ursul în „Capra cu trei iezi” de Z. Tcaci, Grumio în „Îmblănzirea scorpiei” de V. Șebalin etc.

În calitate de actor, a activat la Teatrul Muzical-Dramatic de Stat „A. S. Pușkin” (actualmente Teatrul Național de Stat „M. Eminescu”), manifestându-se în spectacole de diferite genuri ca actor talentat.

S-a produs și în filme, în mare parte, la studioul cinematografic „Moldova-Film”.

Filmografia: recidivistul în „Câinii de serviciu ai mișiciei”; Iachim Jila în „Balada haiducească”; rol episodic în „A fost odată un băiat”; Gheorghe Nisteanu în „Cântec de leagăn”; taximetrist în

„Omul merge după soare” etc.

A colaborat cu: Pavel Bacinin, Dumitru Blajinu, Boris Raisov, Anatoli Fomenko, Leonid Boxan, V. Tretiak, Valentina Savițchi, Mihail Munteanu, Igor Gheil, Leonid Hudolei, Isai Alterman, Dumitru Goia, Albert Mocerlov, Lev Gavrillov, Mihail Caftanat, Alfred Gherșfeld, Boris Miliutin etc.

A înregistrat la Radio Chișinău melodii populare: „Ce te legeni, codrule”, „Elegie” etc.

*A se vedea și articolul din „Calendar Național 2005”. – Chișinău, 2004. – P. 136.*

#### Bibliografie:

**Buzilă, Serafim.** Cramarciuc, Constantin / Serafim Buzilă // Buzilă, Serafim. Enciclopedia interpreților din Moldova. – Chișinău : ARC, 1999. – P. 145-146.

Constantin Cramarciuc [Resursă electronică] // <https://bibliomusic.wordpress.com/interpreti> (accesat : 12.09.2019).

Constantin Cramarciuc [Resursă electronică] // <https://bibliomusic.wordpress.com/2013/05/15/cramarciuc-constantin-ca> (accesat : 12.09.2019).

Constantin Cramarciuc [Resursă electronică] // <https://audiovidoteca.wordpress.com/tag/cantareti> (accesat : 12.09.2019).

N.-M. Ș.



**Valeriu NEGRUȚA**  
1940

Violonist, violist și dirijor de orchestră.

S-a născut la 16 mai 1940, la Odesa.

Și-a făcut studiile la Conservatorul „Gavriil Musicescu” din Chișinău (1958-1963) cu Gheorghe Neaga și A Bruskov (vioară).

Între anii 1964-1965 și 1973, violinist în Orchestra de studio a Radioteleviziunii din Chișinău; director artistic și dirijor al Ansamblului de Muzică Populară „Mugurel” (1965-1970, 1981-1985), violinist în Orchestra de Muzică Populară „Fluieraș” a Filarmonicii Naționale „Sergei Lunchevici” din Chișinău (1970-1975), dirijor al Orchestrei de Muzică Populară „Ciocârlia” de la Palatul Sindicatelor (1975-1981) și violist în Cvartetul de Coarde al Radioteleviziunii (1986-1987) din Chișinău; profesor la Școala de Arte „Alexei Stârcea” (1987-1991).

A cântat alături de: Alexandru Caușanschi, Maria Drăgan, Valentina Cojocar, Anastasia Istrati, Nicolae Sulac, Gheorghe Eșanu, Petre Zaharia, Alexei Botoșanu, Tamara Ciobanu, Zinaida Julea, Eudochia Lica, Șloim Zaraf, Iuli Patlajan, Vasile Marin, Nicolai Tatarinov,

Anatoli Mirocinic etc.

A înregistrat la Radio Chișinău creații de Joseph Haydn, Pablo Sarasate, Piotr Ceaikovski, Boris Dubosarski, Solomon Löbel, Vasile Zagorschi, Valeri Sârohvatov etc.

Discografie: „Ești, Moldova, casă mare”, „Stejărel cu frunză deasă”, „Cântec de nuntă”, „De trei ori pe săptămână”; trei hore, două melodii de joc.

Din 1991 – violinist la Paris.

*A se vedea și articolul din „Calendar Național 2010”. – Chișinău, 2009. – P. 117-118.*

\*\*\*

**Buzilă, Serafim.** Negruța, Valeriu / Serafim Buzilă // Buzilă, Serafim. Enciclopedia interpretilor din Moldova. – Chișinău : ARC, 1999. – P. 319-320.

\*Negruța, Valeriu // Literatura și arta Moldovei : Encicl.: În 2 vol. Vol. 2. – Chișinău, 1986. – P. 77.

N.-M. Ș.



**Nicolae GLADUN**  
1945

Medic chirurg, doctor habilitat în științe medicale, profesor universitar și cercetător științific.

S-a născut la 16 mai 1945 la Drepcăuți, Briceni, într-o familie de învățători.

Și-a început studiile la gimnaziul din satul Drepcăuți. A absolvit Școala Medie Nr. 2

din Lipcani (1963). Urmează studiile la Facultatea de Medicină Generală a Institutului de Stat de Medicină din Chișinău, actualmente Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu” (1963-1969). Susține teza de doctor în medicină cu tema: „Tactica tratamentului chirurgical în procesele gangrenoase pulmonare” (1994), iar în 2006 - pe cea de doctor habilitat cu tema: „Elecțiunea procedurilor chirurgicale, materialelor grefate și tehnicilor operatorii în platiile de esofag”. Specializarea primară prin internatură o face la Catedra de Chirurgie în cadrul Clinicii de Chirurgie a Spitalului Clinic Republican din Chișinău. În 1972 efectuează o specializare în domeniul chirurgiei toracice la Institutul de Perfecționare a Medicilor din Kiev.

Activitatea medicală o începe la Spitalul Raional Orhei (1970), în calitate de medic chirurg. În 1972 se transferă la Spitalul Clinic Republican, în calitate de medic chirurg în Secția de Chirurgie toracică.

Între 1979 și 1993 a exercitat funcția de șef al Secției de Chirurgie toracică. În 1993 a fost angajat în calitate de asistent, iar din 1998 până în prezent ocupă funcția de șef al Catedrei de Chirurgie a Facultății de Perfecționare a Medicilor din cadrul Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”.

Principala direcție a cercetărilor sale științifice este chirurgia esofagului și a traheii.

Este autor și coautor a peste 250 de publicații științifice, inclusiv o monografie, multi-



ple inovații și invenții. A elaborat programe de instruire postuniversitară a medicilor-chirurghi. A fost coordonatorul Programului „Aspecte de diagnostic și tratament ale patologiei carditoracice și vasculare. Metodologie didactică” (2013).

A pregătit 7 doctori în științe medicale și 2 doctori habilitați.

A efectuat numeroase stagii în țară și străinătate: Virginia de Est, București, Craiova, Timișoara, Sankt Petersburg, Moscova, Kiev. Rezultatele cercetărilor științifice au fost raportate de multiple ori în cadrul congreselor Asociației Chirurgilor „Nicolae Anestiadi”, a congreselor naționale de Chirurgie din România, Ucraina, Rusia, Austria.

Titluri deținute: membru al Comisiei de atestare a chirurgilor; membru al Comisiei în probleme de profil chirurgical; președinte al Asociației Chirurgicale din Republica Moldova „Nicolae Anestiadi”.

A fost distins cu Ordinul „Insigna de onoare”, cu Medalia „Dimitrie Cantemir” a AȘM (2015).

#### Bibliografie:

Apendicita acută : Recomandări practice pentru rezidenți chirurghi și medici specialiști / Eugeniu Maloman, Nicolae Gladun, Corneliu Lepadatu [et al.] ; Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”. – Chișinău : CEP Medicina, 2015. – 39 p.

**Gladun, Nicolae.** Elecțiunea procedeelelor chirurgicale, materialele grefale și tehnicilor operatorii în platiile de esofag : Teză de doctor habilitat / Nicolae Gladun ; Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”. – Chișinău : [S. n.], 2006. – 260 p.

**Ungureanu, Sergiu.** Boala de reflux gastroesofagian (BRGE) : Îndrumare metodică / Sergiu Ungureanu, Nicolae Gladun, Natalia Șipitco ; Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”. – Chișinău : CEP Medicina, 2005. – 36 p.

\*\*\*

**Ababii, Ion.** Nicolae Gladun / Ion Ababii // Curierul medical. – 2015. – Nr 2. – P. 76.

**Baciu, Gheorghe.** Gladun, Nicolae / Gheorghe Baciu // Baciu, Gheorghe. Profesorii universitari, absolvenți ai USFM „Nicolae Testemițanu”. – Chișinău : [S. n.], 2012. – P. 178-179.

N.-M. Ș.



#### Petre TEODOROVICI 1950-1997

Compozitor, textier, interpret de muzică ușoară.

S-a născut la 18 mai 1950 la Leova, în familia profesorului de muzică Cristofor Teodorovici. A decedat la 5 iulie 1997, la Chișinău.

A absolvit școala medie muzicală din localitate, unde a studiat vioara (1968), apoi a studiat la Colegiul de Muzică „Ștefan Neaga”, Secția teoria muzicii și, facultativ, compoziția, cu Eugen Doga, la Facultatea de Dirijat Coral a Institutului de Arte „Gavriil Musicescu” din Chișinău, actualmente Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice (1968-1973).

A fost angajat ca educator-metodist la Leova (1971-1972), apoi cadru didactic la Institutul Pedagogic „Alec Russo” din Bălți (1972-1973). Mai târziu a devenit regizor la Centrul Tineretului „Iuri Gagarin” din Chișinău (1974-1975). A activat ca director artistic al Ansamblurilor „Bucuria” al Filarmonicii Naționale (1975-1982), „Ceremoș” al Filarmonicii din Cernăuți (1983-1984); „Ecou” al Centrului Tineretului din Chișinău (1984-1989) și „Teo-Dor”.

Pe parcursul anilor, a semnat o serie de cântece care au devenit rapid șlagăre, printre care sunt „Santa Maria Maggiore”, „Scrisul nostru”, „Veniți acasă”, „Romantică”, „Ultima oră”, „Vara la Soroca”, „Amicii mei”, „Seniorita Grația”, „Seară albastră”, „Vin din munții Latineii”, „Te iubesc, popor român”, „Basarabia”, „Dați-le voie flăcăilor basarabeni peste Prut”, „De ce?”, „Trandafir”, „Adio”, „Veșnic dragostea”, „Clipa mirilor”, „Irena” etc. A fost deschis colaborărilor, multe din cântecele sale fiind scrise pe versuri de Grigore Vieru, Dumitru Matcovschi, Simion Ghimpu, Anatol Ciocanu, Ion Hadârcă și interpretate de Gheorghe Țopa, Nina Crulicovschi, Angela Ciucac, Ion Suruceanu, Anastasia Lazariuc, Nadejda Ceperaga, Sofia Rotaru, Gabriel Dorobanțu, Valeri Leontiev, Valentina Legkostupova etc. Filipp Kirkorov și-a început cariera în anii 1980, în Moldova, cu piesele lui Petre Teodorovici. Cântecele sale au răsunat în cadrul festivalurilor muzicale din Slovacia,

Finlanda, Cuba, Argentina, Italia, Rusia, România, fiind interpretate de renumiți artiști din diferite țări. A scris și muzică pentru filme și spectacole: „Liola”, după piesa lui Luigi Pirandello etc. A fost un mare cantautor și patriot.

A interpretat piesele: „Măntorc cu drag în satul meu”, „Santa Maria Maggiore”, „Maria”, „Ultima oră”, „E Toamnă”, „Melancolie” etc.

În memoria fraților Petre și Ion Teodorovici, anual, la Leova, este organizat Festivalul regional „Ecolul de la Baștină”, care are ca obiectiv descoperirea și promovarea tinerelor talente, cunoașterea creației acestor compozitori de mare talent de către generațiile tinere și crearea unor relații de prietenie dintre tinerii interpreți din Republica Moldova și România.

Deține titlul de Maestru Emerit în Arte.

A fost distins cu Ordinul „Gloria Muncii”.

*A se vedea și articolele din „Calendar Național 2005”. – Chișinău, 2004. – P. 138-139; „Calendar Național 2015”. – Chișinău, 2015. – P. 194-195.*

#### Bibliografie:

**Corotaș, Maria.** Petre Teodorovici a rămas în inimile celor dornici de sublim / Maria Corotaș // Gazeta de sud. – 2014. – 23 mai. – P. 6.

**Popa, Victoria.** Petre și Ion Teodorovici, comemorați la Leova / Victoria Popa // Jurnal de Chișinău. – 2019. – 17 sept. – P. 2.

Petre Teodorovici. Amintiri din copilărie // Ziarul de gardă. – 2016. – 12 mai. – P. 15.

Petre Teodorovici, compozitor și interpret de muzică ușoară ... [Resursă electronică] // [https:// bibliomusic.wordpress.com](https://bibliomusic.wordpress.com/) 2015/05/18 > petre-te-

odorovici-comp... (accesat : 17.09.2019).

**Roșca, Denis.** Teodorovici, Petre / Denis Roșca // Roșca, Denis. Cartea de aur a Basarabiei și a Republicii Moldova. – Chișinău : Pontos, 2016. – P. 563.

Comemorarea compozitorului și interpretului de muzică [ușoară Petre Teodorovici]... [Resursă electronică] // [www.leova.md](http://www.leova.md) ... (accesat : 17.09.2019).

N.-M. Ș.



### Elena CURICHERU – VATAMANU 1940

Scriitoare și traducătoare. Fiica scriitorului basarabean Mihail Curicheru, deportat în Siberia și decedat în 1943, într-un lagăr din Taișet; soția savantului notoriu și regretatului poet Ion Vatamanu (1937-1993).

S-a născut la 25 mai 1940 în Negrești, raionul Călărași. Își face studiile la Universitatea de Stat din Moldova, Facultatea de Istorie și Filologie (1957-1962).

A activat în calitate de redactor la Editurile „Lumina”, „Cartea Moldovenească (1963-1977), „Literatura Artistică” (1977-1992).

De-a lungul timpului, traduce din literatura clasică și contemporană: „Peripețiile lui Taro în Țara Munților” de M. Matsutani (1973), „Pânze purpurii” și „Fugara pe ape”

de A. Grin (1974), „Fii pe pace mamă!” de N. Dumbadze (1975), „Zvon de clopote” de A. Kalinin (1976), Nu trage în lebăda albă” de B. Vasiliiev (1982), „Sub tomnatica stea” de K. Hamsun (1983), „Peripețiile lui Salamura” de A. Sulakauri (1984), „Jane Eyre” de Ch. Bronte (1988) „Cântătoarea din mărăcini” de C. McCullough, „Mont-Oriol” de Guy de Maupassant (1991), „Enciclopedia copiilor” de Margarita Tolstikova (2007) etc. Face traduceri la Editura „Litera” din colecția „Cele mai frumoase povești”. Este traducătoare a trei volume ale „Cărții de gândire și citire” de S. Vangheli, editate la Editura pentru copii „Guguță” (2006).

În anul 2015 volumul „Petale de mac” de Mihail Curicheru, ediție îngrijită de Elena Curicheru-Vatamanu, participă la programul „Chișinăul citește o carte”, program care promovează și încurajează lectura ca mijloc de dezvoltare culturală și creativă, valorifică experiența de lectură a comunității chișinăuene, orientează cititorul spre valorile literare și artistice autohtone.

Membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova (1990).

*A se vedea și articolul din „Calendar Național 2010”. – Chișinău, 2009. – P. 127-128.*

#### Bibliografie selectivă:

**Curicheru, Mihail.** Petale de mac : [nuvele, publicistică, critică literară] / Mihail Curicheru; ed. îngrijită : Elena Curicheru-Vatamanu. – [Ed. a 2-a]. – Chișinău : [S. n.], 2015. – 176 p. : il.

**\*\*Vatamanu, Ion.** Frumusețile, atât de multe... / Ion Vatamanu; ed. îngrijită : Elena Cu-

richeru-Vatamanu; red. : Aurel Ștefanachi. – Iași : Tipo Moldova, 2013. – 325 p. – (Opera omnia).

**\*\*Vatamanu, Ion.** Surâsul tăcerii / Ion Vatamanu ; ed. îngrijită de Elena Curicheru-Vatamanu ; red. : Aurel Ștefanachi. – Iași : Tipo Moldova, 2013. – 360 p. – (Opera omnia).

**\*\*Vatamanu, Ion.** Zidire pe osul ființei : eseuri / Ion Vatamanu; ed. îngrijită : Elena Curicheru-Vatamanu. – București : Biodova, 2008. – 306 p. – (Poeți români contemporani).

\*\*\*

**Curicheru-Vatamanu, Elena.** S-a așternut tăcerea asupra operei lui Ion Vatamanu [Resursă electronică] // <http://www.jc.md/verdele-verbului-ocrotit-de-ion-vatamanu/> (accesat : 4.09.2019).

Elena Curicheru-Vatamanu în oșpeție la Biblioteca „Onisifor Ghibu” [Resursă electronică] // <https://onisiforghibublog.wordpress.com/2015/03/27/elena-curicheru-vatamanu-in-ospetie-la-biblioteca-onisifor-ghibu/> (accesat : 3.09.2019).

„Siberia din oase”, un film ca un strigăt de durere : Lansat cu prilejul celor 70 de ani de la cel mai mare val al deportărilor din Basarabia / regizor : Leontina Vatamanu ; distribuție : Elena Curicheru-Vatamanu, Ion Radu, Gavril Boian [et al.] [Resursă electronică] // <http://www.jurnal.md/ro/news/2bec124545366866/siberia-din-oase-un-film-ca-un-strigat-de-durere.html> (accesat : 4.09.2019).

Un dialog de la suflet la suflet cu Elena Curicheru-Vatamanu [Resursă electronică] // <https://onisiforghibublog.wordpress.com/2015/04/30/un-dialog-de-la-suflet-la-suflet-cu-elena-curicheru-vatamanu/> (accesat : 4.09.2019).

E. B.



**Adriana SEVERIN**  
1940

Interpretă de operă (soprană) și profesoară.

S-a născut la 30 mai 1940 la Bacău, România.

Și-a făcut studiile muzicale la Conservatorul de Muzică „George Enescu” din Iași (1962-1967) cu Teodora Stroescu și Ella Urmă (canto), Aneta Pavalache (oratoriu, lied), Dimitrie Tăbăcaru și Cornelia Voinea (clasa de operă). S-a specializat mai întâi la Conservatorul „Franz Liszt” din Weimar cu Pavel Lisizian (canto), apoi cu Constantin Stroescu, Magda Ianculescu și Arta Florescu (canto).

A activat la Teatrul Dramatic din Baia Mare (secția de operetă) și la Opera Națională Română din Iași în calitate de solistă (1969-1994). Profesoară de canto la Academia de Arte „George Enescu” din Iași, actualmente Universitatea Națională de Arte „George Enescu” din Iași (1990-1994), conferențiar universitar (din 1994).

A interpretat rolurile: Contesa în „Nunta lui Figaro” de W. A. Mozart, Margareta în „Faust” de Ch. Gounod, Michaela în „Carmen” de G. Bizet, Floria Tosca în „Tosca”, Cio-Cio-San în „Madam Butterfly” și Mimi în „Boe-

ma” de G. Puccini, Leonora în „Trubadurul”, Elvira în „Ernani” și Amelia în „Bal mascat” de G. Verdi, Tatiana în „Evgheni Oneghin” de P. Ceaikovski, Ruxandra în „Alexandru Lăpușneanu” de A. Zirra, Cristina în „Pintea Viteazul” de F. Barbu, Santuzza în „Cavalleria rusticana” de P. Mascagni, Dochia în „Traian și Dochia” de D. Cuclin, Saffi în „Voievodul țiganilor” și Franzi în „Sânge vienez” de J. Strauss, Bertha în „Lăsați-mă să cânt” de Gh. Dendrino etc.

A participat la festivaluri și turnee artistice internaționale.

Colaborează cu: Nicolae Herlea, Ovidiu Bălan, Dan Iordăchescu, Mihail Munteanu, Florin Diaconescu, Martha Kesler, Pompei Hărășteanu, Iulia Buciuceanu, Lucian Anca, Radu Botez, Corneliu Calistru, Ion Iancu, Cristian Mandea, David Ohanesian Ludovic Spiess, Rio Novello, Giuseppe Pastorella, Thomas Serpico, Miriam Laron, Victor Dumănescu, Petre Sbârcea, Petri Oschanizki, Constantin Petrovici, Arieh Levanon, Ivan Marinov etc.

Elevi: Elena Moșuc, Cristina Simionescu, Ionel Archire, Silvia Niculae, Alexandru Petrescu, Valentin Marele, Steliana Petra Maxim, Cristina Nicorici etc.

A înregistrat la Radio București operele „Alexandru Lăpușneanu” de Alexandru Zirra și „Traian și Dochia” de Dimitrie Cuclin; arii din opere, lieduri.

Discografie: Verdi, Giuseppe. Opera „Forța destinului”; Mozart, Wolfgang Amadeus. Opera „Nunta lui Figaro și Suzana nu vine”; Bratu, Teo-

dor. Opera „Stejarul din Borzești; Boito, Arrigo. Opera „Mefistofele”; Catalani, Alfredo. Opera „La Wally” etc.

Filmografie: Zirra, Alexandru. Opera „Alexandru Lăpușneanu”.

Mențiuni și distincții: Diploma de Onoare la Concursul Internațional „Maria Callas” de la Barcelona; Premiul întâi pentru interpretarea rolului Ruxandra din opera „Alexandru Lăpușneanu” de Alexandru Zirra și a rolului Dochia din opera „Traian și Dochia” de Dimitrie Cuclin; Premiul „Ionel Perlea”; Premiul de Excelență pentru întreaga activitate, acordat de Opera Națională Română Iași.

*A se vedea și articolul din „Calendar Național 2010”. – Chișinău, 2009. – P. 130.*

**Bibliografie selectivă:**

**Bălan, P.** Mihai Munteanu la Iași : [conține informație despre interpreta de operă Adriana Severin] / P. Bălan // Flacăra Iașului. – 1988. – 17 mai. – P. 2.

**Borcea, J.** Afirmări și confirmări : [conține informație despre interpreta de operă Adriana Severin] / J. Borcea // Opinia. – 1994. – 8 aug. – P. 3.

**Buzilă, Serafim.** Severin, Adriana / Serafim Buzilă // Buzilă, Serafim. Enciclopedia interpreților din Moldova. – Chișinău : ARC, 1999. –P. 393-394.

**Donose, Ana Maria.** Încă o stagiune de succes la Opera Brașov : [informație despre activitatea pedagogică a interpretei de operă Adriana Severin] / Ana Maria Donose // Observatorul. – 2019. – 26 iun. – P. 3.

**Donose, Ana Maria.** Profesoara de canto Adriana Severin de la Universitatea Națională de Arte „George Enescu” din Iași și soprană la Opera Națională Română din Iași // Libertatea. –

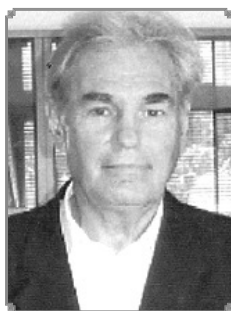
2017. – 22 apr. – P. 3.

Elena Moșuc : [profesoara Adriana Severin, interpretă de operă] [Resursă electronică] // revistaartaiasi.ro > ... (accesat : 18.09.2019).

Opera Inedită... la Palatul Mogoșoaia : [Ediția a VII-a a „Mogoșoaia ClasicFest” cu participarea Adrianei Severin, Mioarei Cortez, Sorinei Munteanu, Mihaelei Grajdeanu, Ioanei Bentoiu și Adei Burlui] [Resursă electronică] // <https://cultural.bzi.ro> > Mozaic muzical (accesat : 18.09.2019).

Un nou spectacol la Opera ieșeană : [cu un recital susținut de soprana Adriana Severin] // Curierul de Iasi. – 2012. – 5 mai. – P. 3.

N.-M. Ș.



**Ion MADAN**  
**1935-2008**

Bibliolog, bibliograf și profesor, doctor în istorie.

S-a născut la 31 mai 1935 în comuna Trușeni, județul Lăpușna. Se stinge din viață la 4 februarie 2008, la Chișinău.

A absolvit Facultatea de Istorie și Filologie (Secția limba și literatura română) de la USM (1958). A efectuat stagii didactice la instituțiile de cultură din Sankt Petersburg (1974), Moscova (1978) și București (1991).

În perioada 1958-1960 este angajat în calitate de colaborator literar la ziarul „Moldo-

va socialistă”, apoi redactor, șef al secției de literatură și bibliografie națională, la Biblioteca de Stat „N. K. Krupskaja” (actualmente Biblioteca Națională a Republicii Moldova) (1960-1969).

A fost redactor-șef al Colegiului de redacție a repertoriului din cadrul Ministerului Culturii (1969-1970), apoi director adjunct pentru știință la Biblioteca de Stat din Chișinău (1970-1973).

Din 1973 a activat în cadrul Universității de Stat din Moldova, unde a ocupat o perioadă funcția de director al Bibliotecii Științifice. Timp de peste 35 de ani a fost implicat în procesul de instruire al bibliotecarilor din Republica Moldova, la început în calitate de lector la Facultatea de Biblioteconomie și Bibliografie a USM, mai târziu, după susținerea tezei de doctor în științe istorice (1974), a fost șef al catedrei de bibliografie (1974-1986).

A activat în funcție de conferențiar universitar la Catedra biblioteconomie și asistență informațională a Facultății de Jurnalism și Științe ale Comunicării a USM (din 1993).

Inițiator al cercetărilor bibliologice în Republica Moldova, a predat cursuri de Istoria cărții și a bibliotecilor, Bibliografia națională, Activitatea patrimonială a bibliotecilor, Bibliografia științelor umanistice.

A publicat peste 370 de lucrări de valoare: monografii, dicționare, bibliografii monografice, studii, inclusiv: „Dimitrie Cantemir” (1973), „Cartea Moldovei Sovietice” (1975), „Книга, библиотечное дело

и библиография Молдавии” (1984), „Dicționar rus-român de bibliologie și biblioteconomie” (1990), „Cartea Cărților în Moldova” (1991). A lansat câteva bibliografii retrospective fundamentale: „Cercetările în domeniul științelor umanistice la Universitatea de Stat din Moldova (1974-1995)”, menționată cu Marele Premiu la Concursul Republican pentru cea mai Bună Lucrare Bibliologică (1996); „Cercetările în domeniul științelor chimice la Universitatea de Stat din Moldova (1946-1998)” (1998); „Cercetările în domeniul științelor biologice și agrochimice la Universitatea de Stat din Moldova (1946-1998)” (1998), „Istorie. Arheologie. Etnografie (1981-2001): Contribuții bibliografice” (2001).

A elaborat un șir de biobibliografii, contribuind astfel și la promovarea imaginii științifice a savanților din Republica Moldova : „Grigore Cincilei” (1998); „Dumitru Batâr” (1999); „Promotor al jurnalismului combatant: Dumitru Coval la 60 de ani” (1999); „Un savant cu har de povestitor: Victor Banaru (1941-1997)” (2001); „Un fecior demn al neamului: (Gheorghe Rusnac la 60 de ani)” (2002); „Stindard al limbii române: Profesorul Anatol Ciobanu la 70 de ani” (2004); „Un savant cu reputație mondială: Profesorul Aurelian Gulea la 60 de ani” (2006); „Cavaler al cunoașterii și dăruirii: Profesorul Mihail Revenco la 60 ani” (2006); „Poezia muncii științifice – savanta profesoara Aurelia Crivoi” (2006); „Academicianul Valeriu Rudic” (2007); „O familie de intelek-

tuali basarabeni: Claudia Slutu-Grama, Dumitru C. Grama, Steliana Grama” (2008).

Este autorul unor lucrări ce țin de istoria și prezentul bibliografiei naționale, printre care: „Bibliografia literară a Moldovei în preajma mileniului trei” (1999); „Bibliografia basarabească în contextul culturii și spiritualității românești”; „Bibliografia istoriei” (2001); „Bibliografia artei” (2005); „Bibliologia basarabească din ultimii 10-15 ani” (2006). A scris și despre bibliotecari, oameni de cultură, despre profesia de bibliotecar și despre carte (antologia „Elogiu cărții” (1984), „Biblioteconomia și bibliografia. Profesori și discipoli” (2000)). De asemenea, a semnat mai multe texte pentru ediția „Calendar național”, fiind și membru al Colegiului de redacție (1993-2008).

A redactat, prefațat și recenzat lucrări biblioteconomice, bibliografice și bibliologice pregătite de Biblioteca Națională, Camera Națională a Cărții, de biblioteci științifice etc., inclusiv cele două volume de „Scrieri istorice” de Petru Ganenco (2001) și dicționarul biobibliografic „Scriitorii Moldovei în lectura copiilor și adolescenților” (ed. a 2-a, 2004).

A fost unul din fondatorii Asociației Bibliotecarilor din Moldova.

Mențiuni și distincții: Eminent al Culturii din RSSM (1967); Medalia „Pentru muncă excelentă” (1970); Medalia „Veteran al muncii” (1985); Om emerit al Republicii Moldova (1996); Premiul special pentru origina-

litate în cadrul Concursului Național „Cele mai reușite lucrări în domeniul biblioteconomiei și știința informării” (2006).

În anul 2013 Ministerul Culturii al Republicii Moldova (actualmente Ministerul Educației, Culturii și Cercetării) a instituit Premiul anual „Ion Madan”, acordat pentru realizări deosebite în domeniul biblioteconomic și bibliografic.

*A se vedea și articolele din „Calendar Național 2000”. – Chișinău, 1999. – P. 151-156; „Calendar Național 2005”. – Chișinău, 2004. – P. 152-153; „Calendar Național 2010”. – Chișinău, 2009. – P. 131-132; „Calendar Național 2015”. – Chișinău, 2015. – P. 205-206.*

#### **Bibliografie selectivă:**

**Madan, Ion.** Academicianul Valeriu Rudic: biobibliogr. / Ion Madan ; USM, Inst. de Microbiologie și Biotehnologie a AȘM. – Chișinău: CEP USM, 2007. – 174 p.

**Madan, Ion.** Bibliologul, cercetătorul și patriotul Petru Ganenco (1934-1999) / Ion Madan. – Chișinău : BNRM, 2001. – 63 p. – (Bibliologi basarabeni).

**Madan, Ion.** Biblioteconomia și bibliografia Moldovei: Profesori și discipoli / red. resp. : Lidia Kulikovski. – Chișinău : USM, 2000. – 114 p.

**Madan, Ion.** Cavaler al cunoașterii și dăruirii: Profesorul Mihail Revenco la 60 ani: Biobibliogr. = The Knight of knowledge and devotion : Professor Mihail Revenco at his 60 th anniversary: Biobibliography / Ion Madan ; USM. – Chișinău: CEP USM, 2006. – 144 p.

**Madan, Ion.** Istorie, arheologie, etnografie : 1981-2001 : Contribuții bibliografice = History, archeology, ethnography 1981-2001 : Bibliographical contributions / Ion Madan ; red. resp. : Gheorghe Rusnac. – Chișinău : USM,

2001. – 480 p.

**Madan, Ion.** O familie de intelectuali basarabeni : Claudia Slutu-Grama, Dumitru C. Grama, Steliana Grama : triptic biobibliogr. / alcăt. Ion Madan ; Bibl. Municipală „Ovidius”. – Chișinău : Grafema Libris, 2008. – 304 p.

**Madan, Ion.** O fiică demnă a neamului : (Tamara Isac la 70 de ani) = A dignified daughter of her People Tamara Isac / Ion Madan; Bibl. Naț. a RM; Bibl. orășenească “Tamara Isac” din Criuleni. – Chișinău, 2002. – 58 p. – (Bibliologi basarabeni).

**Madan, Ion.** Omul sfințește locul: Profesorul Petru Gugaș la 60 de ani / Ion Madan. – Chișinău : CEP USM, 2005. – 55 p. : fot.

**Madan, Ion.** Poezia muncii științifice – savanta profesoara Aurelia Crivoi : Biobibliogr. = La poesie du travail scientifique – La femme savant et professeur Aurelia Crivoi: Biobibliographie / Madan Ion; USM. – Chișinău: CEP USM, 2006. – 138 p.

**Madan, Ion.** Poezia muncii bibliografice : Ion Șpac la 70 de ani / Ion Madan ; Bibl. Naț. a Republicii Moldova ; Bibl. Municipală „B. P. Hasdeu” ; Asociația Bibliotecarilor din Republica Moldova. – Chișinău, 2000. – 74 p. – (Col. „Bibliologica” – „Bibliologi basarabeni”).

**Madan, Ion.** Stindard al limbii române: Profesorul Anatol Ciobanu la 70 de ani : Biobibliogr. / Ion Madan. – Chișinău : CEP USM, 2004. – 142 p.

**Madan, Ion.** Un fecior demn al neamului – Gheorghe Rusnac : Biobibliogr. / Ion Madan ; Univ. de Stat a Moldovei. – Chișinău : CEP USM, 2002. – 149 p.

**Madan, Ion.** Un Om între oameni: Profesorul Petru Chetruş la 60 de ani / Ion Madan. – Chișinău : CEP USM, 2004. – 45 p.

**Madan, Ion.** Un savant cu har de povestitor : Victor Banaru (1941-1997): Biobibliogr. / Ion Madan; red. : Ion Guțu ; Univ. de Stat din Moldova. – Chișinău :

USM, 2001. – 60 p.: fotogr.

**Madan, Ion.** Un savant cu reputație mondială: Profesorul Aurelian Gulea la 60 ani: Biobibliogr. = A famous scientist: Professor Aurelian Gulea at the anniversary of 60 : Biobibliography / Ion Madan ; USM. – Chișinău : CEP USM, 2006. – 214 p.

\*\*\*

**Madan, Ion.** Bibliologia este via în care lucrez: Interviu cu I. Madan, bibliolog, prof. univ. / Ion Madan // Gazeta bibliotecarului. – 2005. – Mai (Nr 5). – P. 4-7.

**Madan, Ion.** Bibliologia este vocația mea... : Interviu cu bibliologul Ion Madan la 70 de ani de la naștere // Literatura și arta. – 2005. – 26 mai. – P. 7.

**Madan, Ion.** Închinarea adâncă în fața unor directori ai Bibliotecii / Ion Madan // Magazin bibliologic. – 2007. – Nr 2. – P. 131-136.

**Madan, Ion.** O fiică demnă a Basarabiei – Zamfira Mihail / Ion Madan // Literatura și arta. – 2007. – 21 iun. – P. 8.

\*\*\*

**Cheradi, Natalia.** Protagonistul bibliologiei naționale : Ion Madan la 65 de ani / alcăt. : Natalia Cheradi. – Chișinău : Bibl. ASEM, 2000. – 75 p., fot.

Protagonistul bibliologiei naționale : Ion Madan: Biobibliogr. / autori : Claudia Slutu-Grama, Ion Șpac, Alexe Rău [et al.] ; alcăt. : Alla Iarovaia, Maria Vătămanu, Natalia Cheradi ; ASEM ; red. resp. : Silvia Ghinculov. – Chișinău, 2009. – 176 p., portr.; [Resursă electronică]. – URL : [http://lib.ase.md/site/docs/publicatii/madan\\_final.pdf](http://lib.ase.md/site/docs/publicatii/madan_final.pdf) (accesat : 2.10.2019).

\*\*\*

**Buluță, Gh.** Madan Ion (31 mai 1935-4 febr. 2008) // Buluță, Gh. Bibliologi români: dicț. / Gh. Buluță, Victor Petrescu, Emil Vasilescu. – Târgoviște : Biblioteca. – 2011. – P. 144-145.

**Digodi, Irina.** Ion Madan sau profesiunea de credință a dască-

lului / Irina Digodi // Magazin bibliologic. – 2000. – Nr. 1. – P. 33-35.

**Ghinculov, Silvia.** A fost cercetător de elită în domeniul bibliologiei : [in memoriam Ion Madan] / Silvia Ghinculov ; Natalia Cheradi // Gazeta bibliotecarului. – 2010. – Nr 6-8. – P. 6-7 ; [Resursă electronică]. – URL : [http://bnrm.md/files/publicatii/Gazeta\\_bibliotecarului\\_116-118.pdf](http://bnrm.md/files/publicatii/Gazeta_bibliotecarului_116-118.pdf) (accesat : 6.09.2019).

**Gologan, Larisa.** Ion Madan sub semnul 75! : [in memoriam cercetătorul bibliolog] / Larisa Gologan // Gazeta bibliotecarului. – 2010. – Nr 6-8. – P. 8 ; [Resursă electronică]. – URL : [http://bnrm.md/files/publicatii/Gazeta\\_bibliotecarului\\_116-118.pdf](http://bnrm.md/files/publicatii/Gazeta_bibliotecarului_116-118.pdf) (accesat : 6.09.2019).

**Harconiță, Elena.** Ion Madan / Elena Harconiță // Confluente bibliologice. – 2008. – Nr 1-2. – P. 30-31.

**Mihail, Zamfira.** Omul din împărăția cărților / Zamfira Mihail // BiblioPolis. – 2008. – Nr 1. – P. 101-103 ; [Resursă electronică]. – URL : <http://bibliopolis.hasdeu.md/index.php?bpa=1640> (accesat : 6.09.2019).

**Osoianu, Vera.** O aniversare neîmplinită : [75 ani de la nașterea lui Ion Madan, cercetător, bibliolog : in memoriam] // Gazeta bibliotecarului. – 2010. – Nr 6-8. – P. 7-8 ; [Resursă electronică]. – URL : <http://clubbib.wordpress.com/2010/05/31/ion-madan-sub-semnul-75/> ; [http://bnrm.md/files/publicatii/Gazeta\\_bibliotecarului\\_116-118.pdf](http://bnrm.md/files/publicatii/Gazeta_bibliotecarului_116-118.pdf) (accesat : 6.09.2019).

**Șpac, Ion.** Ion Madan – cercetător de vocație al bibliologiei naționale / Ion Șpac // Magazin bibliologic. – 2000. – Nr 2. – P. 47-51.

**Țurcanu, Nelly.** În amintirea profesorului, cercetătorului și colegului Ion Madan / Nelly Țurcanu // Literatura și arta. – 2008. – 14 febr. – P. 7; 1 mai. – P. 8 ; Gazeta bibliotecarului. –

2010. – Nr 6-8. – P. 5-6 ; [Resursă electronică]. – URL : [http://bnrm.md/files/publicatii/Gazeta\\_bibliotecarului\\_116-118.pdf](http://bnrm.md/files/publicatii/Gazeta_bibliotecarului_116-118.pdf) (accesat : 6.09.2019).

**Vieru-Ișaeu, Maria.** Adevăruri bune despre regretatul Ion Madan / Maria Vieru-Ișaeu // Literatură și arta. – 2008. – 20 mar. – P. 7.

V. M.



**Mircea BOLOGA**  
1935

Fizician, doctor habilitat în domeniul tehnicii, profesor universitar.

S-a născut la 31 mai 1935 în Parcovă, raionul Edineț, într-o familie de profesori. Absolvește școala de 7 ani din satul natal, școala medie din Edineț, Facultatea de Fizică și Matematică a Universității de Stat din Chișinău (1951–1956), unde este angajat în calitate de laborant la Catedra de fizică. Ulterior își continuă studiile la școala doctorală a Institutului de Energetică „G. Krjanovski” din Moscova (1958–1961).

În baza cercetărilor efectuate, susține teza de doctor în științe tehnice, cu titlul „Transferul de căldură prin convecție al elementelor plate ale instalațiilor solare” (1961), apoi teza de doctor habilitat: „Procese de transfer de căldură și fluxurile separate sub acțiunea câmpurilor și curenților electrici” (1973), devine profesor universitar

(1976).

Activează în cadrul Academiei de Științe a Moldovei ca cercetător științific inferior (1961-1962) și cercetător științific superior (1962-1963) la Institutul de Energetică și Automatică, cercetător științific superior (1963-1964) la Institutului de Probleme Electrofizice, șef de laborator, director adjunct (1974-1979) și director al Institutului de Fizică Aplicată (1979-1997), director al Centrului probleme electrofizice al Institutului de Fizică Aplicată (1997-prezent), șef de Laborator dirijarea proceselor termice prin metode electrice la aceeași instituție.

A fondat Școala științifică în domeniul intensificării transferului de căldură și de masă din Republica Moldova.

Inițiator și conducător al cercetărilor sistematice ale proceselor de transfer de căldură și de masă sub acțiunea câmpurilor electrice și magnetice și ale particularităților hidrodinamice în curgeri cavitaționale, care reprezintă o direcție nouă în termofizică și electrofizică. Prin cercetările complexe electrofizice, termofizice și hidrodinamice, au fost fundamentate legăturile dezvoltării convecției electrice, intensificării proceselor de transfer, dirijării stratului-limită și au fost obținute rezultate originale, recomandări și elaborări în baza acțiunilor câmpurilor electrice, care deschid largi posibilități privind optimizarea regimurilor termice și termostatarea aparaturii și utilajului de cele mai diverse destinații. Sub îndrumarea sa au fost propuse electrotehnologii importante, s-au efectuat cercetări ale electropasmolizei materiei prime biologice, au fost elaborate

tehnologii și instalații, unele dintre ele fiind realizate peste hotare în bază de licență. A contribuit la stabilizarea relațiilor de colaborare cu instituțiile de învățământ superior și cu numeroase instituții științifice din mai multe țări.

Domeniul de cercetări științifice: termofizica, electrofizica, intensificarea proceselor de transfer de căldură și masă prin intermediul acțiunilor electrice și magnetice, fundamentarea științifică a electrotehnologiilor avansate și a mijloacelor tehnice pentru implementarea lor.

Activitate editorială: redactor-șef adjunct (1965–1979) și redactor-șef (1979-prezent) al revistei științifice internaționale „Электронная обработка материалов”, reeditată în SUA în limba engleză cu titlul „Surface Engineering and Applied Electrochemistry”; membru al Colegiului de redacție al revistei „Магнитная гидродинамика” (1965–2008, Riga, Lituania); „Meridian ingineresc” (1995–2018); membru al Colegiului de redacție al Enciclopediei Moldovei (2007 – prezent); membru al Colegiului de redacție al revistei „Buletin Enciclopedic”, „Enciclopedia” Serie nouă (2011 –prezent); membru al Colegiului de redacție al revistei „Termotehnica” (2012 – prezent, București, România).

Este vicepreședinte al Societății Electrostatica (România), președinte al Asociației Naționale Frigorifice din Republica Moldova, președinte al Consiliului specializat de susținere a tezelor de doctor și doctor habilitat al Institutului de Fizică Aplicată al AȘM, membru al Consiliului Societății Fizicienilor din Moldova, membru al Comitetului pentru decernarea

Premiului Național în domeniul științei și tehnicii, membru al Consiliului interstatat pentru sudare și tehnologii conexe (Kiev), membru al Consiliului interstatat pentru uscare (Kiev), membru al Biroului Secției științe exacte și economice a AȘM, membru al Comisiei de atestare a cadrelor științifice și științificodidactice, membru al Comisiilor de experți și acreditare CNAA.

Rezultatele cercetărilor sale s-au materializat în peste 1100 de lucrări științifice, inclusiv 15 monografii și circa 300 de brevete de invenție și patente. Fiind conducător de doctorat, sub îndrumarea sa au fost susținute peste 50 de teze de doctor și doctor habilitat. Participă la numeroase conferințe și simpozioane republicane și internaționale (Moscova, Sankt Petersburg, Kiev, Riga, Roma, București, Japonia, Canada etc.).

Membru corespondent (1978) și membru titular al Academiei de Științe a Moldovei (1992).

Distincții: Medalia „Pentru vitejie în muncă” (1970), Medalia „Veteran al muncii” (1985), Premiul de Stat al Republicii Moldova în domeniul științei și tehnicii (1985), Ordinul „Prietenia Popoarelor” (1985), Ordinul „Gloria Muncii” (1995), Premiul special al Societății Termotehnicienilor din România (1996), Premiul președinților Academiei de Științe din Belarus, Moldova și Ucraina (2001), titlul onorific Om Emerit (2001), Medalia „Георгий Победоносец” (Ucraina, 2002), Premiile Prezidiului Academiei de Științe (1989, 1994, 2005); Medalia jubiliară „60 ani de la fondarea primelor instituții academice în Republica Moldova” (2006), Medalia „În slujba Patriei”

gradul III (2006), laureat al Concursului Național de susținere a științei și inovării în Republica Moldova „ECONOM-2007”, „Savantul anului 2007”, cetățean de onoare al satului natal (2007); Ordinul de Onoare pentru contribuție personală la pregătirea și editarea ediției enciclopedice „Republica Moldova” (2009).

*A se vedea și articolele din „Calendar Național 2005”. – Chișinău, 2004. – P. 153-156; „Calendar Național 2010”. – Chișinău, 2009. – P. 130-131.*

#### Bibliografie selectivă:

\*\*Electrotehnologii : protecția mediului, procesarea de materiale și control nedistructiv / Florin Teodor Tănăsescu, Mircea Bologa, Radu Cramariuc [et al.]. – București : AGIR, 2012. – 764 p.

\*\*\*

\*\* **Aculinin, A.** Diagnosticele mediilor dispersate / A. Aculinin, G. Bălan, M. Bologa // Electrotehnologii : protecția mediului, procesarea de materiale și control nedistructiv. – București, 2011. – P. 687-712.

**Bologa, Mircea.** Cercetări electrofizicochimice la Institutul de Fizică Aplicată al AȘM / Mircea Bologa // Akademos. – 2011. – Nr 4. – P. 35-42.

\*\***Bologa, M. K.** Enhancement of heat and mass transfer by an electric field / M. K. Bologa, F. P. Grosu // Surface Engineering and Applied Electrochemistry. – 2012. – Vol. 48, Nr 5. – P. 456-464.

**Bologa, Mircea.** Întâlniri cu președinții Academiei : Constatări și impresii // Akademos. – 2016. – Nr 3(42). – P. 65-70.

**Bologa, Mircea.** Un clasic al științei fizice / Mircea Bologa // Akademos. – 2018. – Nr 3. – P. 150-155.

\*\***Dumitraș, P. G.** Ultrasound-assisted extraction of biologically active substances from to-

mato seeds / P. G. Dumitraș, M. K. Bologa, T. D. Shemyakova // Surface engineering and applied electrochemistry. – 2016. – Nr 52 (3). – P. 270-275.

\*\***Gologan, V. F.** On the role components of the current in the deposition of galvanic coatings. International / V. F. Gologan, Zh. I. Bobanova, M. K. Bologa // Journal of Research Studies in Science, Engineering and Technology. – 2017. – Nr 3 (11). – P. 6-10.

\*\***Grosu, F. P.** On temperature dependence of the parameters of corona discharge current-voltage characteristics / F. P. Grosu, An. M. Bologa, M. K. Bologa [et al.] // Surface Engineering and Applied Electrochemistry. – 2016. – Nr 52 (1). – P. 85-91.

\*\***Grosu, T.** Electrizarea lichidelor dielectrice neideale în câmpuri electrostatice / T. Grosu, Al. Bologa, M. Bologa // Electrotehnologii : protecția mediului, procesarea de materiale și control nedistructiv. – București, 2011. – P. 261-288.

\*\*\*

**Врабие, Е. Г.** Теплоперенос при электрофизической обработке молочной сыворотки / Е. Г. Врабие, М. К. Болога, Ф. П. Гросу // Электронная обработка материалов. – 2012. – Т. 48, Nr 6. – P. 74-79.

\*\*\*

Academician Mircea Bologa : Biobibliografie / concepția și structura lucr. : Mircea Bologa; resp. de ed. : Aurelia Hanganu; red. șt. : Constantin Manolache; bibliogr. : Janna Nikolaeva. – Chișinău : Biblioteca Științifică Centrală, 2015. – 408 p. : fotogr.

\*\*\*

Academicianul Mircea Bologa. [Resursă electronică] // [https://phys.asm.md/ro/about/personalities/mircea\\_bologa](https://phys.asm.md/ro/about/personalities/mircea_bologa) (accesat : 5.09.2019).

E. B.



## Iunie

CALENDAR NAȚIONAL

IUNIE

2020

Luni	1
Marți	2
Miercuri	3
Joi	4
Vineri	5
Sâmbătă	6
Duminică	7

Luni	8
Marți	9
Miercuri	10
Joi	11
Vineri	12
Sâmbătă	13
Duminică	14

Luni	15
Marți	16
Miercuri	17
Joi	18
Vineri	19
Sâmbătă	20
Duminică	21

Luni	22
Marți	23
Miercuri	24
Joi	25
Vineri	26
Sâmbătă	27
Duminică	28

Luni	29
Marți	30

**110** ani de la nașterea lui **Valentin Mednec**, arhitect (1 iunie 1910 – 27 octombrie 2008). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 135.*

**110** ani de la nașterea lui **Leonid Gurov**, compozitor, pedagog de muzică (1 iunie 1910 – 5 iulie 1993). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 153.*

**65** de ani de la nașterea lui **Constantin Marin**, jurnalist, profesor universitar în domeniul jurnalismului și al științei comunicării, doctor habilitat (1 iunie 1955). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 163-164.*

**155** de ani de la nașterea lui **Constantin Stere**, jurist, filosof, publicist, scriitor, critic și istoric literar, memorialist, profesor universitar, om politic (1 iunie 1865 – 26 iunie 1936). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 161-163; CN 2006, p. 203-204; CN 2011, p. 122-123; CN 2015, p. 210-213.*

**150** de ani de la nașterea lui **Iustin Ștefan Frățiman**, istoric, pedagog, teolog, militant pentru Unirea Basarabiei cu România (1 iunie 1870 – 23 septembrie 1927). *A se vedea și art. din CN 2000, p. 163-165; CN 2017, p. 342-343.*

**145** de ani de la nașterea lui **Constantin Lacea**, lingvist, filolog, profesor universitar, membru de onoare al Academiei Române (1 iunie 1875 – 28 ianuarie 1950).

**60** de ani de la nașterea **Alinei Cocieru**, graficiană (2 iunie 1960).

**90** de ani de la nașterea lui **Dan Iordăchescu**, interpret de operă (bariton), profesor universitar român (2 iunie 1930 – 30 august 2015).

**180** de ani de la nașterea lui **Thomas Hardy**, poet și romanțier englez (2 iunie 1840 – 11 ianuarie 1928). *A se vedea și art. din CN 2008, p. 36-37.*

**80** de ani de la nașterea lui **Anatol Ciocanu**, poet, publicist, traducător (3 iunie 1940 – 19 iunie 2013). *A se vedea și art. din CN 2000, p. 166-168; CN 2005, p. 164-165; CN 2015, p. 215-216.*

**180** de ani de la nașterea lui **Leon Negruzzi**, poet, prozator, traducător (5 iunie 1840 – 16 iulie 1890). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 217.*

**60** de ani de la stingerea din viață a lui **Mircea Herovanu**, fizician, meteorolog român (16 decembrie 1904 – 5 iunie 1960).

**120** de ani de la nașterea lui **Alexandru Cherdivarenco**, inginer-agronom, doctor habilitat în științe agronomice, profesor universitar (6 iunie 1900 – 19 noiembrie 1978).

**75** de ani de la nașterea **Veslavei Balinskaia**, filolog, lector superior (6 iunie 1945).

**185** de ani de la nașterea lui **Ștefan Fălcoianu**, general, matematician, istoric, politician român, membru titular și vicepreședinte al Academiei Române (6 iunie 1835 – 22 ianuarie 1905).

**170** de ani de la nașterea lui **Karl Ferdinand Braun**, fizician, inventator, profesor universitar, cercetător științific german, laureat al Premiului Nobel pentru Fizică (6 iunie 1850 – 20 aprilie 1918).

**145** de ani de la nașterea lui **Thomas Mann**, romanțier și eseist german, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură (6 iunie 1875 – 12 august 1955). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 166-168.*

**140** de ani de la nașterea lui **André Derain**, pictor, grafician, sculptor, coregraf, scenograf francez (10 iunie 1880 – 8 septembrie 1954).

**155** de ani de la nașterea lui

**Leon Casso**, jurist, publicist și om politic (8 iunie 1865 – 26 noiembrie 1914). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 192-193; CN 2014, p. 340-341.*

**90** de ani de la nașterea **Octaviei Țărălungă**, graficiană și pictoriță română (8 iunie 1930).

**85** de ani de la nașterea lui **Victor Frunză**, poet, prozator, dramaturg, traducător, disident politic, editor român, stabilit în Danemarca (8 iunie 1935 – 27 iulie 2007). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 217-218.*

**395** de ani de la nașterea lui **Gian Domenico Cassini**, astronom, matematician, inginer, profesor, astrolog italo-francez (a decoperit patru sateliți ai lui Saturn și Jupiter) (8 iunie 1625 – 14 septembrie 1712).

**95** de ani de la nașterea lui **Guri Marciuk**, matematician, fizician, doctor în științe fizico-matematice, profesor ucrainean, membru de onoare din străinătate al Academiei Române (8 iunie 1925 – 24 mart. 2013). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 218-219.*

**65** de ani de la nașterea **Liliei Hanganu**, folcloristă, doctor în filologie (10 iunie 1955 – 26 iulie 2005).

**160** de ani de la nașterea lui **Hariclea Darcleé**, interprete română de operă (10 iunie 1860 – 10 ianuarie 1938/1939). *A se vedea și art. din CN 2018, p. 29-30.*

**50** de ani de la nașterea **Loredanei Groza Boncea**, cântăreață română de muzică ușoară, actriță, compozitoare, prezentatoare TV (10 iunie 1970).

**90** de ani de la nașterea lui **Alexandru Donos**, publicist și poet (11 iunie 1930). *A se vedea și art. din CN 2001, p. 124-126; CN 2010, p. 136-139; CN 2015, p. 219-221.*

**90** de ani de la nașterea lui **Mihail Șerban**, biochimist, doctor în chimie, profesor universitar, cercetător, inventator român, membru titular al Academiei Române (11 iunie 1930 – 7 iulie 2004).

**95** de ani de la nașterea **Anei**

**Cordoneț**, sculptoriță română, originară din Basarabia (12 iunie 1925 – ?). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 221-222.*

**85** de ani de la nașterea lui **Nicolae Frunțașu**, medic generalist, doctor habilitat în științe medicale, profesor universitar (13 iunie 1935). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 36.*

**150** de ani de la nașterea lui **Jules Jean-Baptiste Vincent Bordet**, imunolog și microbiolog belgian, Laureat al Premiului Nobel pentru medicină (1913) (13 iunie 1870 – 6 aprilie 1961).

**80** de ani de la nașterea lui **Alban Richard**, profesor francez, doctor în științe fizice și economie, profesor, doctor honoris causa al ASEM; implicat în diverse programe de cercetare în Republica Moldova (13 iunie 1940).

**70** de ani de la nașterea lui **Valeriu Hodakov**, balerin (14 iunie 1950).

**65** de ani de la nașterea **Claudiei Partole**, poetă, prozatoare, eseistă, autoare dramatică (14 iunie 1955). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 172-173; CN 2015, p. 222-223.*

**100** de ani de la nașterea lui **Mihail Brediceanu**, compozitor, dirijor, muzicolog român (14 iunie 1920 – 4 martie 2005).

**100** de ani de la stingerea din viață a lui **Max Weber**, sociolog, filosof, jurist și economist politic german, unul dintre fondatorii sociologiei (21 aprilie 1864 – 14 iunie 1920).

**130** de ani de la nașterea lui **Nae Ionescu** (Nicolae C. Ionescu), filosof, logician, pedagog și publicist român (16 iunie 1890 – 15 martie 1940).

**80** de ani de la nașterea **Larisei Hromova**, actriță rusă de teatru (16 iunie 1940). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 139-140.*

**130** de ani de la nașterea **Arthur Stanley Jefferson** (cunoscut și ca Stan Laurel), actor și regizor, devenit celebru în cuplul de comici Stan și Bran (16 iunie

1890 – 23 februarie 1965).

**70** de ani de la nașterea lui **Sergiu Tomșa**, pictor, grafician (17 iunie 1950).

**60** de ani de la nașterea **Anuței Boldureanu**, cercetător științific, doctor în istorie, numismat, muzeograf (17 iunie 1960). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 224-225.*

**80** de ani de la nașterea lui **Virgil Ogășanu**, actor de teatru și cinema, voce, televiziune, pedagog român (17 iunie 1940).

**100** de ani de la nașterea lui **François Jacob**, biolog, biochimist, genetician, fiziolog, medic, cercetător francez, laureat al Premiului Nobel pentru Fiziologie (17 iunie 1920 – 19 aprilie 2013).

**65** de ani de la nașterea lui **Vladimir Beleaev**, muzicolog, compozitor (18 iunie 1955). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 225-226.*

**100** de ani de la stingerea din viață a lui **Constantin D. Stahi**, pictor și gravor român (14 noiembrie 1844 – 18 iunie 1920).

**90** de ani de la nașterea lui **Leon Vreme**, pictor și pedagog român (18 iunie 1930 – 10 decembrie 2017).

**80** de ani de la nașterea lui **Aurelian Bolea**, sculptor român, originar din Basarabia (18 iunie 1940).

**80** de ani de la nașterea **Aureliei Mărginean-Stroe**, pictoriță și graficiană română (19 iunie 1940).

**85** de ani de la nașterea lui **Ivan Cojuhari**, fizician, matematician, doctor habilitat în științe tehnice, cercetător și inventator (20 iunie 1935).

**80** de ani de la nașterea lui **Constantin Eșanu**, istoric, doctor habilitat în științe istorice, profesor universitar (20 iunie 1940).

**75** de ani de la nașterea **Ludmilei Ețco-Bunduchi**, medic, doctor habilitat în medicină, profesor universitar, inventator (20 iunie 1945). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 140-141.*

**70** de ani de la nașterea lui **Petru Bujor**, medic chirurg, doc-

tor habilitat în științe medicale, profesor universitar (20 iunie 1950). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 226-227.*

**100** de ani de la nașterea lui **Puiu Călinescu**, actor român de comedie (21 iunie 1920 – 16 mai 1997).

**80** de ani de la nașterea lui **Lucian Cocea**, violonist, pianist și dirijor (21 iunie 1940).

**90** de ani de la nașterea lui **Dumitru Enescu**, inginer geofizician, seismolog, cercetător științific, profesor universitar, membru de onoare al Academiei Române (21 iunie 1930 – 12 august 2012).

**80** de ani de la stingerea din viață a lui **Édouard Vuillard**, pictor post-impresionist francez (11 noiembrie 1868 – 21 iunie 1940).

**50** de ani de la nașterea **Tatiane Chiriac**, doctor în biologie, conferențiar cercetător, cercetător științific coordonator la Institutul de Microbiologie și Biotehnologie al Academiei de Științe a Moldovei, inventator (21 iunie 1970).

**90** de ani de la nașterea **Argentinei Cupcea-Josu**, critic literar, traducător, publicist, eseist, cercetător științific (22 iunie 1930 – 4 martie 2019). *A se vedea și art. din CN 2000, p. 181-184; CN 2005, p. 176-177; CN 2010, p. 143.*

**85** de ani de la nașterea lui **Mihail Moldovan**, specialist în domeniul fitovirusologiei, doctor habilitat în științe agricole, membru corespondent al Academiei de Științe a Moldovei (22 iunie 1935 – 11 august 1979). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 177.*

**70** de ani de la nașterea **Valeoriei Grosu**, poetă, prozatoare, publicistă, traducătoare (22 iunie 1950 – 27 iunie 2012). *A se vedea și art. din CN 2000, p. 185-*

*187; CN 2015, p. 227-228.*

**70** de ani de la nașterea lui **Alexandru Bantoș**, publicist, scriitor, editor, redactor-șef al revistei „Limba română” (23 iunie 1950). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 144-146.*

**85** de ani de la nașterea lui **Săluc Horvat**, bibliograf, istoric literar român (23 iunie 1935).

**80** de ani de la nașterea lui **Joachim Hentze**, doctor habilitat în științe economice, savant, pedagog, întreprinzător german, doctor honoris causa al ASEM (23 iunie 1940).

**85** de ani de la nașterea lui **Ion Socican**, doctor habilitat în științe agricole, profesor universitar, membru corespondent al Academiei de Științe a Moldovei (24 iunie 1935 – 13 septembrie 2003). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 146-147.*

**75** de ani de la nașterea lui **Petru Gaugaș**, specialist în domeniul tehnologiei și fizicii semiconductorilor, doctor în științe fizico-matematice, profesor universitar (26 iunie 1945). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 178-179.*

**60** de ani de la nașterea lui **Mihai Fusu**, actor, regizor, dramaturg, profesor și producător de teatru (26 iunie 1960).

**290** de ani de la nașterea lui **Charles Messier**, astronom francez, primul descoperitor al cometelor (26 iunie 1730 – 12 aprilie 1817).

**80** de ani de la nașterea lui **Radu Mihalcea**, inventator, cercetător științific, doctor inginer în automatizări, profesor universitar român, doctor honoris causa al ASEM (27 iunie 1940).

**55** de ani de la nașterea **Eugeniei Chiosa**, filolog, terminolog, redactor, traducător, cercetător științific, doctor în filologie, pedagog (27 iunie 1965).

**180** de ani de la nașterea lui **Samson Bodnărescu**, poet, prozator, dramaturg, bibliotecar, doctor în științe filosofice, profesor universitar român, membru al Societății „Junimea” (27 iunie 1840 – 3 martie 1902). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 228 -229.*

**130** de ani de la nașterea lui **Paul Nicorescu**, istoric, arheolog, muzeograf, cercetător, profesor, pedagog (29 iunie 1890 – 24 iunie 1946). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 229 -230.*

**60** de ani de la nașterea **Raisei Plăieșu**, poetă, prozatoare, traducătoare (29 iunie 1960). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 148-149.*

**80** de ani de la stingerea din viață a lui **Paul Klee**, pictor, desenator și teoretician al artei, profesor elvețian de origine germană (18 decembrie 1879 – 29 iunie 1940).

**65** de ani de la nașterea **Olgăi Căpățină**, poetă, prozatoare, jurnalistă, stabilită în Franța (30 iunie 1955). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 230.*

**120** de ani de la nașterea lui **Gheorghe Vrânceanu**, matematician, doctor în științe matematice și profesor universitar român, membru titular al Academiei Române (30 iunie 1900 – 27 aprilie 1979).

**95** de ani de la nașterea lui **Gheorghe Curinschi** (Vorona), profesor, arhitect, istoric al arhitecturii, originar din Basarabia (30 iunie 1925 – 20 decembrie 1996). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 149 -150.*

**75** de ani de la nașterea lui **Dorin Tudoran**, blogger român, poet, eseist, publicist, comentator de radio, disident politic, stabilit în SUA (30 iunie 1945). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 181-182.*



**Claudia PARTOLE**  
1955

Poetă, prozatoare, eseistă, dramaturg.

S-a născut la 14 iunie 1955 în satul Cotova, raionul Drochia. După absolvirea școlii medii din satul natal (1962–1972), a fost înmatriculată la Facultatea de Filologie, Secția ziaristică a Universității de Stat din Moldova. Își începe activitatea profesională la redacția programelor cinematografice a Comitetului de Stat al Teleradiodifuziunii din Moldova, în calitate de redactor (1977–1978). Activează ca redactor la Editura „Cartea Moldovenească” (1979–1981); colaborator literar la ziarul „Învățământul public” (actualmente „Făclia”, 1981–1985), revista „Alunelul” (1985–1994), ziarul „Moldova suverană” (1997–2001), revista „Universul credinței” (2000–2001); redactor-șef la revista „Univers muzical” (2002–2008); colaborator al buletinului informativ „BioSynopsis” (2004–2005); redactor al revistei „Festina lente” a Școlii de Limbi Moderne și Management (1994–1997). Concomitent este profesor de etică și estetică, predând disciplina „ABC-ul conduitei” (1994–1997). Din anul 1994 este moderator al Cenaclu-

lui Literar „La Creangă” (actualmente Salonul Literar-Artistic), care activează în cadrul Bibliotecii Naționale pentru Copii „Ion Creangă”; redactor al almanahului „La Creangă”, editat de aceeași instituție.

Debutul editorial s-a produs în anul 1982 cu volumul de basme și povestiri pentru copii „Mahalaua veselă”, urmat de alte cărți pentru copii: „În așteptarea mamei” (1989), „Are mama față mare” (1992), „Un mare calendar pentru tine, mic ștregar” (1994), „Cea mai așteptată întâlnire” (2000), „Grăbește-te încet” (2002), „Salba cu mărgele care plâng” (2004), „Și la mare vine Dumnezeu” (2005), „O plută așteaptă”, „Învăță de la toate” (2005), „Domnița-Păstoriță” (2006), „De la facerea lumii citire” (2006), „Copilul din colivie” (2010), „Floarea iubirii” (ediții bilingve: română-engleză 2012; română-rusă, 2013); Colecția „Să crești mare, puișor”: „Anotimpurișoare”, „Ai grijă de tine”, „E minunat să fii educat”, „Nani, puișor”, „Mătu-Motănică”, „Turte-turteluțe”, „Mușunache cu tractorul-salvatorul”, „Noapte bună” (2011); „Când eram înger” (2013), „Bună dimineața, Dimineață!” (2015), „Domnișoara Cineluța” (2015), „Lola cea frumoasă” (2017), „Motanul cel cu șapte vieți...” (2019) etc. Pentru maturi scrie și editează cărțile: „Păsări suntem când ne naștem” (1992), „Psalmii Mariei Magdalena” (1995), „O clipă” (1999), „Eu sunt” (2001), „ReCulegere” (2005), „Îmbălzirea câinilor” (2009), „Viața unei nopți

sau Totentanz” (2009, reeditată în 2011), „Peisaj cu Dimineți și Clipe” (2011), „Ultima amantă” (2011), „101 Poeme” (2011), „Trandafirul pustiului” (2015), „Rebelă” (2018) etc. Este autoare a mai multor piese dramatice: „Păziți copiii, sufletul și animalele” (1995), „Unde ești, Iren?” (2001), „Ochiul care se uită în lume sau cine l-a răpit pe Tonto” (2002), „Când zorii s-au trezit” (2003) – editate în culegerea „Unde ești, Iren?” (2005). Cărți pregătite: Ioan Papazoglo „Revenirea acasă”; Albumul „Ioan Papazoglo” (2005); „Avere văzută și nevăzută” (povești scrise de copii), „Natura – izvor de inspirație” (culegere de poezii scrise de copii) (2002); Maria Bieșu – „Viața mea e un turneu” (2009).

Traduce din limba rusă: Irina Gurina „Peștera aurită”, „Coșulețul cu vise fermecate”, „Inelușul vrăjit”, „Vrăjitorie zglobie”, „Abecedar”, „Alfabet”, „Calculare, adunare și scădere”, „Calculare numerică și de ordine”, „Basmе europene”, „Poezii despre animale” (Editura „ROOSSA”, Moscova).

Ediții colective: „Animale sălbatice” (Editura Iulian), „Pădurea” (România), „Poezii de dragoste” (România), „Poezii de iarnă” (Editura „Ruxanda”), „De dragoste” (Editura „Pontos”), „Carte de citire și gândire de Spiridon Vangheli” (Editura Guguța), „Story” (Coreea).

Colaborează cu Radioul Național, Televiziunea Națională, cu diverse ziare și reviste din Republica Moldova („Literatura și arta”, „Contrafort”, „Revista litera-

ră”, „Florile dalbe” etc.), din România („Dacia literară”, „Cronica veche”) și din Canada („StarPress”). Îngrijește și prefătează publicații. Participă la manifestări culturale și științifice la nivel național și internațional.

Este membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova (1993), membru al Uniunii Scriitorilor din România (2000), membru al Uniunii Jurnaliștilor din Republica Moldova, membru al Uniunii Muzicienilor din Republica Moldova (2005).

Distincții: Premiul Salonului de Carte de la Iași pentru cartea „Un mare calendar pentru tine, mic ștregar” (1995), Premiul „Cea mai bună carte cognitivă” pentru cartea „Grăbește-te încet” (2002), Premiul „Cartea anului” pentru volumul „Salba cu mărgelile care plâng” (2005), Premiul Ministerului Culturii și Turismului al Republicii Moldova pentru cartea „Domnița-Păstorită” (2006), Premiul Comisiei naționale UNESCO pentru cartea „De la facerea lumii citire” (2007), Premiul Ministerului Educației al Republicii Moldova pentru cartea „Copilul din colivie” (2010), Premiul pentru poezie „Grigore Vieru” pentru întreaga creație poetică pentru copii (2014), Premii și mențiuni în cadrul Concursului Republican de Dramaturgie (1994, 2001, 2002, 2003), Diploma de onoare IBBY pentru cartea „Domnița-Păstorită” (2008), Premiul „Vasile Vasilache” pentru romanul „Viața unei nopți sau Totentanz” la Salonul Internațional de Carte (2009), Premiul Uniunii Scri-

itorilor pentru proză (2010), Premiul Ministerului Educației pentru cartea „Copilul din colivie”, Premiul „C. Belimace” la Festivalul de Poezie (Macedonia), Medalia „Mihai Eminescu” pentru activitate literară (2010), Diploma „Ion Creangă” (Iași, 2012), Premiul „Cartea pentru copii” în cadrul Salonului Internațional de Carte ediția a XXII-a (2013), Premiul „Grigore Vieru” oferit de Institutul Cultural Român „Mihai Eminescu” (2014), Premiul Apolon pentru poezie (Societatea Culturală „Apolon”, România) (2015), Diplomă (Premiul II) la Concursul Internațional pentru Poezie și Proză (Revista internațională româno-canado-americană „StarPress” 2015) etc.

*A se vedea și articolele din „Calendar Național 2005”. – Chișinău, 2004. – P. 172-173; „Calendar Național 2015”. – Chișinău, 2015. – P. 222-223.*

#### Bibliografie selectivă:

**Partole, Claudia.** Bună dimineața, Dimineață! / Claudia Partole. – Chișinău : Prut Internațional, 2015. – 32 p.

**Partole, Claudia.** Domnișoara Cineluța / Claudia Partole. – Chișinău : Silvius Libris, [S. a.]. – 48 p. : il.

**Partole, Claudia.** În confesional: (Portret de gânduri) / Claudia Partole. – Chișinău : Lumina, 2012. – 128 p.

**Partole, Claudia.** Învață de la Buna Dimineață / Claudia Partole. – Chișinău : Moldpress, 2012. – 12 p. : il. – (Să crești mare, puișor).

**Partole, Claudia.** Lola cea frumoasă / Claudia Partole ; pict : Violeta Zabolica. – Chișinău : Arc, 2017. – 28 p. : il.

**Partole, Claudia.** Lumea pădurii / Claudia Partole ; pict. : I. Esaulov. – Chișinău : Moldpre-

ss, 2012. – 12 p. : il. – (Să crești mare, puișor).

**Partole, Claudia.** Motanul cel cu șapte vieți... / Claudia Partole ; red. : Nina Artin ; pict. : Violeta Zabolica. – Chișinău : Prut Internațional, 2019. – 28 p. : il.

**Partole, Claudia.** Prietenul meu eleniS... sau cum m-am făcut scriitoare : Jurnal naiv : 1968-1972 / Claudia Partole. – Chișinău : Prut Internațional, 2016. – 256 p.

**Partole, Claudia.** Rebelă : (cea rea de bună și urât de frumoasă) / Claudia Partole ; red. artistic : Roman Cuțiuba. – Chișinău : Prut Internațional, 2018. – 128 p. : il. – (Scriitori contemporani).

**Partole, Claudia.** Trandafirul pustiului / Claudia Partole. – Iași : Tipo Moldova, 2015. – 281 p. – (Colecția „Opera omnia” romanul de azi).

\*\*\*

**Partole, Claudia.** Cea mai înaltă distincție – dragostea întregului Neam : [Gheorghe Marin] / Claudia Partole // Literatura și arta. – 2015. – 8 ian. – P. 5.

**Partole, Claudia.** Chenar autumnal...: [Vasile Dohotaru, artist plastic] / Claudia Partole // Literatura și arta. – 2019. – 7 febr. – P. 6.

**Partole, Claudia.** Copilul din sufletul bunicului / Claudia Partole // Viața Basarabiei. – 2016. – Nr 2 (38). – P. 92-94.

**Partole, Claudia.** Cuvintele pentru Marcela Mardare... / Claudia Partole // Literatura și arta. – 2013. – 28 noiem. – P. 5.

**Partole, Claudia.** Dăruire prin carte : [Silvia Ursache, prozator, poet, traducător, editor] / Claudia Partole // Literatura și arta. – 2017. – 23 mar. – P. 6.

**Partole, Claudia.** File din Jurnalul meu / Claudia Partole // Florile dalbe. – 2015. – 18 iun. – P. 13.

**Partole, Claudia.** În numele dragostei de neam și de suflet : [ed. a 14-a a Festivalului Internațional de Muzică Ușoară

„Două inimi gemene”] / Claudia Partole // Literatura și arta. – 2016. – 24 noiem. – P. 8.

**Partole, Claudia.** Încă o stea în constelația copiilor–minune : [Steliana Grama] / Claudia Partole // BiblioPolis. – 2013. – Nr 3. – P. 210-211.

**Partole, Claudia.** Maestrul care mângâie văzduhul... : [Petre Neamțu, Artist al Poporului, prim-dirijor al Orchestrei de Muzică Populară „Folclor”, 65 de ani de la naștere] / Claudia Partole // Literatura și arta. – 2015. – 5 febr. – P. 1, 2.

**Partole, Claudia.** Mă-nvârt în jurul axei mele sau Reîntâlnirea cu Sine (răspunsuri fără întrebări) / Claudia Partole // Literatura și arta. – 2015. – 11 iun. – P. 6.

**Partole, Claudia.** Mărturiile Marelui-Mic Prinț / Claudia Partole // Dacia literară. – 2015. – Nr 1. – P. 69-72.

**Partole, Claudia.** O stea protectoare a etnografiei naționale : [Elena Postolachi-Iarvoi, etnograf] / Claudia Partole // BiblioPolis. – 2013. – Nr 3. – P. 206-207.

**Partole, Claudia.** Omul care-și adună Neamul în inimă... : [„Rotonda falnicilor tei” de Gheorghe Marin] / Claudia Partole // Timpul. – 2013. – 27 sept. – P. 24.

**Partole, Claudia.** Omul cărții... : [în memoriam Alexe Rău (1953-2015)] / Claudia Partole // Salon expres. – 2015. – Nr 1. – P. 2.

**Partole, Claudia.** Omul care vede cu sufletul : Mihail Gheorghe Cibotaru / Claudia Partole // Timpul. – 2013. – 22 noiem. – P. 24.

**Partole, Claudia.** Peisaj cu dimineți și clipe / Claudia Partole // Natura. – 2015. – Nr 8. – P. 5.

**Partole, Claudia.** Salonul de Carte îți inspiră / Claudia Partole // Salon expres. – 2013. – Nr 3. – P. 2.

**Partole, Claudia.** Teodor Buzu – mesager al sublimului sau Cel care poartă o lume cu

sine / Claudia Partole // Limba română. – 2017. – Nr 2. – P. 206-208.

**Partole, Claudia.** The Dustbin Woman / Claudia Partole // The Review of contemporary fiction. – 2014. – Nr 2. – P. 23.

**Partole, Claudia.** Un ambasador al cărții pentru copii : [Claudia Balaban, dir. gen. al Bibl. Naț. pentru Copii „Ion Creangă”] / Claudia Partole // Literatura și arta. – 2015. – 22 ian. – P. 2.

**Partole, Claudia.** Un grafician-poet, care pictează cu razele sufletului... : [Iurie Brașoveanu, grafician originar din Republica Moldova, stabilit în Italia] / Claudia Partole // Literatura și arta. – 2015. – 16 iul. – P.1, 6.

\*\*\*

**Anton, Ion.** Vârsta împlinirilor : [Claudia Partole la 60 de ani] / Ion Anton // Făclia. – 2015. – 12 iun. – P. 5.

**Bortă, Victoria.** Beșleagă, Hadărcă și Partole, în copilărie / Victoria Bortă // Ziarul național. – 2015. – 5 iun. – P. 19.

Claudia Partole: [poetă] // Timpul. – 2017. – 9 iun. – P. 4. – (Omul săptămânii).

**Gabura, Dumitru.** Târgul Internațional de Carte „Gaudeamus” : Trei scriitori chișinăuieni lansați la București : (Victor Teleucă, Ion Anton și Claudia Partole) / Dumitru Gabura // Viața Basarabiei : serie nouă. – 2016. – Nr 1 (37). – P. 106-107.

**Josu, Nina.** A mers cu sufletul în genunchi către cuvânt : [Claudia Partole] / Nina Josu // Literatura și arta. – 2015. – 23 iul. – P. 8.

**Petrencu, Anatol.** Trandafirul Claudiei Partole : [romanul „Trandafirul pustiului”] / Anatol Petrencu // Ziarul de gardă. – 2016. – 25 febr. – P. 15.

**Plăieșu, Raisa.** Cuvântul poetei înalță și mântuiește : [Claudia Partole] / Raisa Plăieșu // Literatura și arta. – 2015. – 11 iun. – P. 6.

**Postolache, Gheorghe.** Sufletul ți-l păzește... : [Claudia Partole] / Gheorghe Postolache

// „a” Mic. – 2015. – Nr 5/6. – P. 4-5.

**Rusu, Nicolae.** Și trandafir, și om, și sacru foc... : [Leonida Lari și Claudia Partole] / Nicolae Rusu // Destin românesc. – 2015. – Nr 4 (94). – P. 105-111.

\*\*\*

Claudia Partole : „Prima minune a lumii antice și contemporane este cartea” : [dialog cu Claudia Partole] [Resursă electronică] // <https://youth.md/claudia-partole-prima-minune-a-lumii-antice-si-contemporane-este-cartea/> (accesat : 9.09.2019).

Scriitorii Moldovei – copiilor : Claudia Partole [Resursă electronică] // <https://www.bncreanga.md/pdf/Claudia%20Partole.pdf> (accesat : 9.09.2019).

E. B.



**Larisa HROMOVA**  
1940

Actriță de teatru de expresie rusă, pedagog.

S-a născut la 16 iunie 1940 la Saratov (Rusia), într-o familie de geologi.

A studiat la Studioul de Artă Dramatică al Teatrului „K. Marx” din Saratov (1957-1961). După absolvire, debutează profesional în cadrul Teatrului Dramatic din Breansk (1961-1964). Își continuă studiile la Institutul de Artă Teatrală „A. Lunacearski” din Moscova, absolvindu-l în 1983. Fiind într-un turneu la Chișinău este

invitată să activeze în componența Teatrului Dramatic Rus de Stat „A. P. Cehov” din Chișinău (1964-1995).

De-a lungul carierei artistice, a evoluat în spectacole interpretând rolurile: Nila Snijko („Toboșara” de A. Salinski), Iskra („Cuibul cocoșului de munte” de V. Rozov), Maia („Învingătoarea” de A. Arbuzov), Natașa („104 pagini despre dragoste”), Laura („Micile tragedii” de A. Pușkin), Spiridonova („Șase iulie” de M. Șatrov), Natașa („Trei surori” de A. Cehov) etc. A jucat în duet cu Victor Burhart în spectacolul „Cina pentru cinci” de dramaturgul estonian Enn Vetemaa.

Montează spectacole, printre care și monospectacolul în baza operei poetei Marina Țvetaeva, promovând tinerii actori.

Prezintă la televiziune un șir de monospectacole poetice: „O sută de ore fericite” după versurile Veronicăi Tușnova, „Ascultă-mă!” după operele unor poeți ruși și poeți din Republica Moldova, „Sunt născut în copilărie” după creația poetei-combătante Iulia Drunina etc.

Este membru al Asociației Obștești „Comunitatea rusă din Republica Moldova”, președinte al Centrului Republican de Cultură pentru Copii „Elena Rerih”, pedagog și conducător artistic al Studioului Teatral la Liceul „Vasile Lupu” din Chișinău, organizator al evenimentelor dedicate Zilei Scrisului și Culturii Slave din Moldova, organizator al diverselor manifestări culturale și științifico-culturale, promotor al culturii ruse.

Fiind pasionată de arta scrisului, scrie eseuri, articole, poezii. A scris memorii despre Teatrul „K. Marx” din Saratov unde și-a făcut studiile, fiind publicate în cartea Raisei Kravțova „Живое сердце” în anul 2013 la Saratov.

Deține titlul onorific de Artistă Emerită din RSSM (1975).

*A se vedea și articolul din „Calendar Național 2010”. – Chișinău, 2009. – P. 139 - 140.*

#### Bibliografie selectivă:

**Хромова, Лариса.** Его последний спектакль. Илья Тодоров... : [эссе и статьи] // Русское поле. – 2014. – № 1 (11). – P. 84-88.

**Хромова, Лариса.** Не только бессмертное, но и живое : Наша Шутова // Русское поле. – 2013. – № 1 (9). – P. 69-76.

**Хромова, Лариса.** Новые были и сказки... : [Путешествие] // Русское поле. – 2013. – № 1 (9). – P. 67-69.

**Хромова, Лариса.** Ты меня покачай : [Стихотворение] // Русское поле. – 2013. – № 1 (9). – P. 78.

**Хромова, Лариса.** Я волжанка : [философская лирика] // Русское поле. – 2013. – № 1 (9). – P. 60-64.

**Хромова, Лариса.** Я росла без отца... : [философская лирика] // Русское поле. – 2013. – № 1 (9). – P. 64-67.

\*\*\*

Hromova, Larisa : [Actriță. Artist Emerit: Portret] // Teatru. – 2014. – № 14. – P. 69.

\*\*\*

**Рудягина, Олеся.** Посвящение Л. Хромовой // Русское поле. – 2013. – № 1 (9). – P. 60.

**Шутова, Ливия.** А напоследок я скажу : [об актрисе Л. Хромовой]. – 2013. – № 1 (9). – P. 77.

\*\*\*

**Вологодская, Любовь.** Раз-

будить детскую душу может только любовь : [об актрисе Л. Хромовой] / Любовь Вологодская [Resursă electronică] // <https://russkie.md/razbudit-detskuyu-dushu-mozhet-tolkolyubov/> (accesat : 13.09.2019).

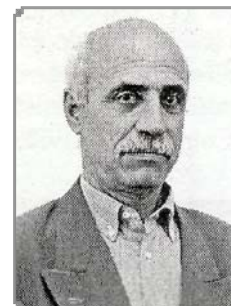
**Коркина, Алла.** После просмотра моноспектакля „Марина Цветаева” в исполнении Ларисы Хромовой / Алла Коркина [Resursă electronică] // <https://www.stihi.ru/2014/05/14/7433> (accesat : 12.09.2019).

Лариса Николаевна Хромова [Resursă electronică] // <https://www.stihi.ru/2014/01/15/6556> (accesat : 12.09.2019).

Лариса Хромова. [Resursă electronică] // <https://www.kino-teatr.ru/teatr/acter/w/sov/346675/bio/> (accesat : 11.09.2019).

Хромова, Лариса. Произведения [Resursă electronică] // <https://www.stihi.ru/avtor/lara497876> (accesat : 12.09.2019).

E. B.



**Sergiu TOMȘA**  
1950

Pictor, grafician, pedagog.

S-a născut la 17 iunie 1950 în Sărata-Răzești, raionul Leova. A studiat la Școala de Pictură pentru Copii din Leova (1965-1967), Școala Republicană de Arte Plastice „Ilia Repin” din Chișinău (azi Colegiul Republican de Arte Plastice „Alexandru Plămă-

deală”) (1967–1976). Își începe activitatea profesională în Bubuieci, la școala medie, în calitate de profesor de artă plastică și desen linear (1976–1980), apoi pictor-decorator al sovhozului (1980–1982), urmează Școala Tehnico-Profesională din Bubuieci (1982–1984) și Combinatul de Șampanie. Ulterior a fost pictor, grafician la ziarul „Tinerimea Moldovei” (1985–1988); pictor-decorator, grafician și restaurator de carte la Muzeul de Literatură „Dimitrie Cantemir” al Universității de Stat din Moldova (1988–1991); grafician la ziarul bilingv „Transnistria” (1991–1993); colaborator-instructor al Asociației Turistice “Tiras-tur” (1993–2000); ponotator la Centrul Expozițional „Constantin Brâncuși” al Uniunii Artiștilor Plastici din Moldova (2009–2016).

Ca și caricaturist, debutează în anul 1972, la revista umoristică „Chipăruș”.

Colaborează cu publicațiile periodice: „Învățământul public”, „Literatura și arta”, „Moldova suverană”, „Moldova”, „Natura”, precum și cu TV, Radio.

Lucrări executate: *grafică*: „M. Eminescu și V. Micle” (1988), „Luceafărul” (1989), „Eminescu” (1997), „Tricolor” (1998), „Ființa umană” (2000); *placarde*: „Dezarmare” (1985), „Prietenie” (1986), „Bombe și hulubi” (1986), „Pomul vieții” (1987), „Omul primitiv” (1987), „Braconierul și Cartea roșie” (1987), „Armă-hârleț” (1988); *portrete-șarje*: „Pavel Boțu”, „Andrei Lupan”, „Gheorge Malarciuc”, „Iulian Florea”, „Nina Josu”, „Iulian Filip”, „Tituș Știrbu”,

„Ion Vieru”, „Ion Druță”; *caricatură politică*: „Dictatura”, „Legea dolarului”, „Lampa lui Ilici”, „Satârul lui Stalin”, „Cenzura”, „Struțul constituțional”, „Stalinismul și istoria”; *umor*: „Matriarhat”, „Patriarhat”, „Dresoare”, „Pionul-regină”, „Femeia-chitară”, „Soția și bufonul”; *pictură*: „Maria Cebotari”, „Mihai Eminescu”, „Dimitrie Cantemir”, „Ochiul autotputernic”, „Arborele genealogic al României”, „Sărutul Iudei” etc.

A organizat expoziții personale la Chișinău (1986–1989, 2006), în Bubuieci (1997–2001) etc. De asemenea, a organizat expoziții în străinătate: Bulgaria (Gabrovo), Turcia, Belgia, România.

Este membru al Uniunii Jurnaliștilor din Republica Moldova (1989), membru stagiar al Uniunii Artiștilor Plastici din Moldova (1996), membru fondator al Asociației Caricaturiștilor din Moldova (2005), membru titular al Uniunii Artiștilor Plastici din Moldova (2013), membru al Uniunii Jurnaliștilor Profesioniști din România (2015).

Mențiuni: laureat al Festivalului Internațional „Mărul de aur”, România (1997); Diplomă de gradul II la Festivalul de Satiră și Umor „Dănilă Prepeleac”, Asociația de Creație „Buciumul” (2000); Diplomă de gradul II, Asociația Internațională Anticorupție (2003); Diplomă de gradul I, II, III la Festivalul Etno-turistic „La hanul lui Păcală”, Nisporeni (2006) etc.

#### Bibliografie:

\*Tomșa, Sergiu. Desen / Sergiu Tomșa // Literatura și arta. – 1989. – 1 ian. – P. 8.

\*\*\*

Colesnic, Iurie. Tomșa Sergiu / Iurie Colesnic // Colegiul Republican de Arte Plastice „Alexandru Plămădeală”: Ghid enciclopedic. – Chișinău : Muzeum, 2008. – P. 221–222.

Expoziție de caricaturi a lui Sergiu Tomșa [la Centrul Expozițional „Constantin Brâncuși”] // Moldova suverană. – 2002. – 24 aug. – P. 3.

\*\*\*

Sergiu Tomșa. Desene [Resursă electronică] // <https://mariusmioc.wordpress.com/2010/11/26/rss-moldoveneasca-1989-lupta-pentru-alfabetul-latin-prin-caricaturi/#more-8870> (accesat : 7.10.2019).

E. B.



**Aurelian BOLEA**  
1940

Sculptor român originar din Basarabia.

S-a născut la 18 iunie 1940 în satul Sărăteni, raionul Orhei. După absolvirea Liceului de Arte Plastice „Octavian Băncilă” din Iași în anul 1959, este înmatriculat la Institutul de Arte Plastice „Nicolae Grigorescu” din București (1959–1965), avându-i profesori pe Ion Lucian Murnu, Bedi Rudolf, Costin Ioanid ș. a.

Prin intermediul Ministerului Culturii al României a primit burse de studii la Perugia (1981), Roma (1986), Italia.



Din anul 1965 a expus lucrările sale la toate expozițiile de stat anuale și bienale în România, precum și la mai multe expoziții internaționale: la bienalele de la Veneția, Italia (1976); Praga, Cehia (1976); Budapesta, Ungaria (1978); Ankara, Turcia (1988). Participă la expozițiile de artă românească organizate la Sofia, Bulgaria (1971); Varșovia, Polonia (1971); Klopeinsee, Austria (1973); Berlin, Germania (1975, 1976); „Omagiu lui Brâncuși la Muzeul Golliere”, Paris, Franța (1976); Moscova, Rusia; Helsinki, Finlanda; Iran (1977); Malin, Belgia (1991); „Very Special Arts Gallery” Washington, SUA (1991); Galeria Simeza, București etc. De asemenea, prezintă lucrări realizate la expoziția de desen în creion, Galeria Apollo, București (1997); la Bienala de artă plastică, Piatra Neamț (1997); Expoziția Națională de Desen, Arad (1997).

A fost prezent la numeroase tabere de sculptură și simpozioane: Măgura, Buzău (1970, 1974); Balta Albă, București (1973); Visniec Rujbaski, Cehoslovacia (1978); Căsoaia, Arad (1979); Burgas, Bulgaria (1981); Hajnovka, Polonia (1981); Volos, Grecia (1988); Appeldom, Olanda (1992, 1993); Bacău (1993); Prilep, Macedonia (1996, 2000); Cărbunar, Baia Mare, Maramureș (1998–1999) etc.

Este autorul lucrărilor monumentale: „Venus” (Mangalia), „Al. I. Cuza”, „M. Sadoveanu”, „Traian Vuia”, „Emilian Racoviță”, „Traian Lalescu” (basoreliev), „Mircea cel Bătrân” (Pitești). În

anul 1994 s-a instalat pe „Aleea Clasicilor”, în Grădina Publică „Ștefan cel Mare” din Chișinău, bustul „Mircea Eliade”.

A sculptat în marmură „Heruvimul”, „Maternitate”, „Geneza” și „Nud feminin”.

În anul 2007 a participat la tabăra de creație de la Mănăstirea Dervent (județul Constanța). Ulterior a decis să rămână printre călugări și după patru ani a renunțat la cele lumești, primind, la vârsta de 72 de ani, binecuvântarea pentru a îmbrăca haina monahală.

Membru al Uniunii Artiștilor Plastici din România, Membru al Asociației Internaționale de Arte Plastice.

Distincții: Premiul II pentru sculptură (tineret) (1967) și Premiul colectiv al Uniunii Artiștilor Plastici din România (1970); Premiul I pentru sculptură la ediția a 2-a a Bienalei „Gheorghe Petrașcu” (1996).

#### Bibliografie:

**Bolea, Aurelian.** Nud : [sculptură] // Grozdea, Mircea. Sculptori români contemporani / Mircea Grozdea. – București : Meridiane, 1984. – P. 75.

\*\*\*

Bolea, Aurelian // Cebuc, Alexandru. Enciclopedia artiștilor români contemporani / Alexandru Cebuc, Vasile Florea, Negoită Lăptoiu. Vol. 2. – București : ARC, 1998–2000. – P. 26.

Bolea, Aurelian // Grozdea, Mircea. Sculptori români contemporani / Mircea Grozdea. – București : Meridiane, 1984. – P. 19.

Bolea, Aurelian // Tabăra de sculptură Măgura / Uniunea Artiștilor Plastici din România. – [Buzău] : [S.n.], [1975]. – P. 22.

Bolea, Aurelian // Trifan, Călina. Aleea clasicilor / Călina

Trifan. – Chișinău : ARC, 2009. – P. 84.

\*\* Bolea, Aurelian // Un secol de sculptură românească : Dicționar. – [S. l.] : Editura META, 2001. – P. 69-70.

\*\*\*

Bolea, Aurelian // Un secol de sculptură românească : Enciclopedie on-line [Resursă electronică] // <http://www.sculpture.ro/fisa.php?id=83> (accesat : 19.09.2019).

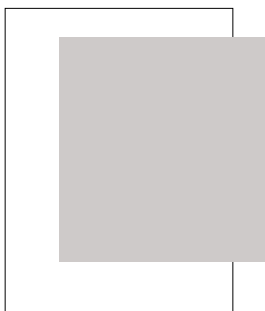
Aurelian Bolea [Resursă electronică] // <http://www.clisoteca.mnac.ro/GALERII/BOLE001/index.html> (accesat : 20.09.2019).

Aurelian Bolea [Resursă electronică] // [http://www.askart.com/artist/Aurelian\\_Bolea/11298339/Aurelian\\_Bolea.aspx](http://www.askart.com/artist/Aurelian_Bolea/11298339/Aurelian_Bolea.aspx) (accesat : 20.09.2019).

Aurelian Bolea [Resursă electronică] // <http://www.ta-tragaleriala.sk/aurelian-bolea.html?idpgall=366343> (accesat : 20.09.2019).

Slujbă impresionantă la Dervent: [A. Bolea – sculptor, părintele Antipa] [Resursă electronică] // <https://stirileprotv.ro/stiri/social/slujba-impresionanta-ladervent-au-devenit-calugari-la-72-80-si-83-de-ani.html> (accesat : 20.09.2019).

E. B.



### Constantin EȘANU 1940

Doctor habilitat în istorie, profesor universitar, politolog.

S-a născut la 20 iunie 1940 în satul Seliște, raionul Nisporeni. În 1963 a absolvit Facultatea de Istorie și Filologie a USM, Specialitatea pedagog-istoric. Susține teza de doctor în științe istorice (1973) cu tema „Rolul tineretului din Moldova în dezvoltarea socio-economică”, apoi pe cea de doctor habilitat (1987) cu titlul „Activitatea organizațiilor obștești în prosperitatea economiei și culturii Moldovei”. Tot în 1987 obține confirmarea pentru titlul profesor universitar.

A activat la Compania „Teledio-Moldova” și la Institutul de Istorie a Partidului. La USM este profesor universitar, decan al Facultății de Științe Politice la Institutul de Studii Politice și Relații Internaționale (azi Universitatea de Studii Politice și Economice Europene „Constantin Stere”).

Predă următoarele cursuri: Istoria românilor, Istoria relațiilor internaționale, Teoria relațiilor internaționale. Iar pentru cursurile *Istoria românilor și Istoria și filosofia culturii* a alcătuit programele de studiu.

Are peste o sută de

publicații:

Lucrări științifice de bază: *Rolul organizațiilor și formațiunilor politice, Comportamentul politic al reprezentanților puterii guvernamentale ș. a.*

Articole: *Conflictele și crizele internaționale - abordări teoretice și strategii conceptuale, Politica de securitate a Republicii Moldova în spațiul Sud-Est european: avantaje și perspective ș. a.*

Manuale și lucrări meto- dice: *Unirea principatelor române ca temă a educației patriotice, Valoarea realizărilor istorice ca obiectivitate a destinului creator al societății ș. a.*

#### Bibliografie:

**Eșanu, Constantin.** Congresul 9 al Partidului Comunist al Moldovei / Constantin Eșanu. – Chișinău: Cartea Moldovenească, 1979. – 163 p.

**Gamurari, Boris.** Tineretul în condițiile celor două sisteme sociale opuse: (Materiale în ajutorul lectorului) / Boris Gamurari, Constantin Eșanu – Chișinău: Știința, 1987. – 16 p.

\*\*\*

**Eșanu, Constantin.** Conflictele și crizele internaționale – abordări teoretice și strategii conceptuale // Știința politică în Republica Moldova: realizări și perspective: Studii internaționale / coordonator: V. Teosa. – Chișinău, 2011. – P. 79-84.

**Eșanu, Constantin.** Geostrategia în analiza mediului internațional / Constantin Eșanu, Viorica Țăcu // Moldoscopie. – 2012. – Nr 4. – P. 149-164.

**Eșanu, Constantin.** Politica de securitate a Republicii Moldova în spațiul Sud-Est European: avantaje și perspective / Constantin Eșanu // Studia Universitatis. – 2007. – P. 284-287.

**Eșanu, Constantin.** Reflecții asupra activității politico-informaționale a presei / Con-

stantin Eșanu, Georgeta Stepanov // Moldoscopie. – 2002. – Nr 1. – P. 27-36.

**Eșanu, Constantin.** Reflecții referitoare la originea războiului rece // Moldoscopie. – 2000. – Nr 1. – P. 61-69.

**Eșanu, Constantin.** Suveranitatea statului: geneză, concepții, evoluția // Moldoscopie. – 2006. – Nr 1. – P. 150-160.

**Juc, Victor.** Configurația teoretică a relațiilor internaționale / Victor Juc, Constantin Eșanu // Relațiile internaționale în curriculumul universitar : bazele teoretico-metodologice = International Relations in University Curricula : Theoretical and Methodological Fundamentals. – Chișinău: CEP USM, 2016. – P. 74-92.

**Maliujco, Inga.** Competența și rolul instituțiilor naționale în garantarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului / Inga Maliujco, Constantin Eșanu // Știința politică în Republica Moldova: realizări și perspective: Studii internaționale / coordonator: V. Teosa. – Chișinău: 2011. – P. 111-119.

**Spinei, Tudor.** Specificul dreptului internațional și rolul lui în reglementarea relațiilor internaționale / Tudor Spinei, Constantin Eșanu // Anale științifice ale Universității de Stat din Moldova. – Chișinău, 1999. – P. 347-349.

\*\*\*

**Rusnac, Gheorghe.** Profesorii Universității de Stat din Moldova (1946-2001): Dicționar istorico-biografic / Gheorghe Rusnac, Valeriu Cozma. – Chișinău: USM, 2001. – P. 84-85.

T. L.



**Alexandru BANTOȘ**  
1950

Atunci când rostești numele lui Alexandru Bantoș, gândul te duce imediat la Casa Limbii Române, la inegalabila revistă „Limba română”, pentru că în timp, după aproape trei decenii, au devenit una. Îl cunoaștem ca fiind publicist, editor, redactor-șef al revistei de știință și cultură „Limba română”, director al Casei Limbii Române „Nichita Stănescu”.

S-a născut la 23 iunie 1950 în Hiliuți, raionul Râșcani. Și-a făcut studiile la Universitatea de Stat din Moldova, Facultatea de Filologie, pe care a absolvit-o în 1973. A colaborat cu Radioteleviziunea Moldovenească (1973-1981), Editura „Cartea Moldovenească” (1981-1982), ziarul „Tinerimea Moldovei” (1982-1986), revista „Moldova” (1986-1990), unde a avut responsabilități redacționale.

Patriotismul, dragostea pentru limba maternă, ardoarea pentru cultură și neam s-au materializat într-o revistă frumoasă, pe care a fondat-o în 1991, împreună cu Nicolae Mățaș și Ion Dumeniuc. Așa a apărut „Limba română”, revistă de știință și cultură, prima publicație de la noi ce poartă, fără jenă sau frică, numele corect al limbii. Inițial a fost redactor-șef adjunct (1991-1993) al revistei, apoi a preluat funcția de

redactor-șef (din 1994 până în prezent). În acea perioadă publicația, unică de acest fel, se plasa în prim-planul vieții cultural-științifice din Republica Moldova. De peste 20 de ani „Limba română” este constant deșteptătorul cugețului național, fiind apreciată în întreg arealul românesc, calitatea textului publicistic asigurându-i acest lucru. Cititorul e convins prin abordarea unor teme de mare actualitate, subiecte ce clarifică chestiuni istorice controversate sau greșit tratate, integrarea culturală a Basarabiei în spațiul românesc și european, publicarea discuțiilor cu mari personalități ale neamului de dincoace de Prut, organizarea unor simpozioane și conferințe științifice cu rezonanță internațională. Acestea au contribuit pe timpurile trezirii conștiinței naționale (și continuă s-o facă) la limpezirea multor aspecte legate de identitatea națională a populației de pe teritoriul Republicii Moldova. Așadar, publicarea de articole, studii, reportaje, eseuri, interviuri etc. vizând diverse aspecte ale reafirmării unității neamului, valorificării patrimoniului lingvistic, literar și cultural autohton erau gura de aer proaspăt pentru populația stagnată de mai multe decenii în plan lingvistic, social, cultural. Important este că subiectele luate în discuție în revistă nu au fost epuizate într-o perioadă scurtă de timp, așa încât să fie doar un ecou al năzuințelor omului dornic de dobândirea identității sale, de care a fost privat atât vreme. După decenii, până în ziua de azi, Al. Bantoș îngrijește rubrici de revistă, antrenând la elaborarea lor scriitori, critici, istorici lite-

rari, lingviști, publiciști etc. Realizează dialoguri cu distinse personalități ale vieții literare, culturale, științifice etc. din Republica Moldova și de peste hotare. Decisive în stabilirea adevărului au fost dialogurile cu academicienii Nicolae Corlăteanu, Silviu Berejan, Anatol Ciobanu, Mihai Cimpoi, profesorii Aurelia și Valeriu Rusu, Eugen Holban Nicolae Mățaș, Ion Borșevici, Vasile Pavel, Ion Dediu, scriitorii Grigore Vieru, Ion Ciocanu, Vasile Vasilache, Vladimir Beșleagă, Mihail Gh. Cibotaru ș. a., toate adunate în volumul de autor *Retrospectivă necesară* (dialoguri abordând originea, trecutul și prezentul limbii și culturii române la est de Prut).

Prezentăm în acest sens doar un citat de apreciere pentru această revistă, ce aparține lui Răzvan Voncu, critic și istoric literar din România: ”Privesc de mai mulți ani, cu crescândă admirație, eforturile profesorului Alexandru Bantoș de a scoate la Chișinău o revistă intitulată „Limba română”. Chiar și numai pentru titlul ei, publicarea revistei, neîntrerupt, de 28 de ani încoace, constituie un act de eroism intelectual, într-un stat, Republica Moldova, în care se fac piruete extrem de complicate pentru a fi evitată sintagma limba română. Și în care numeroase oficialități nu s-au sfiit și nu se sfiesc nici azi să vorbească despre o inexistentă *limbă moldovenească*, diferită de limba română.”

Inițiază, îngrijește, prefațează și coordonează colecția Biblioteca revistei „Limba Română”, ce numără vreo 40 de volume. Remarcăm în acest context antologia *Limba română este patria mea* (studii,

comunicări, documente, ediția I, 1996, 344 p. și ediția a II-a revăzută și adăugită, 2007, 352 p.); *Contribuția Basarabiei la cultura românească; Toponimie și identitate națională* de Eugen Holban (1997, 234 p.); *Limba română. Cuvinte și imagini* (1997, 228 p.); *Limba română. Limbă, literatură, civilizație* (1997, 212 p.), ambele volume semnate de prof. Valeriu Rusu (Franța); *Cetății de pe Nistru. Hotin, Soroca, Tigheana, Cetatea Albă* (1998, 212 p.), semnată de un colectiv de autori; *Român mi-e neamul, românesc mi-e graiul* (1998, 252 p.) de Nicolae Matcaș; *Itinerar sociolingvistic* de acad. Silviu Berejan (2007, 240 p.); Anatol Ciobanu, *Reflecții lingvistice* (2009, 340 p.); Nicolae Corlăteanu, *Testament. Cred în izbânda limbii române. Studii. Comunicări. Memorii* (2010, 256 p.) etc.

A lansat proiectul „Efigii identitare românești” care își propune, prin intermediul unor reprezentanți notorii ai lingvisticii și literaturii naționale, să ofere o imagine clară și argumentată a reperelor identitare fundamentale ale românilor basarabeni, perseverând asupra cauzelor ce au condus la degradarea limbii române, la erodarea conștiinței naționale a românilor din stânga Prutului. Lucrările editate în cadrul acestui proiect includ articole de polemică, studii, comunicări, dialoguri, abordând denumirea corectă a limbii vorbite de populația majoritară a Republicii Moldova, precum și a etnonimului corespunzător acestui spațiu. Câteva titluri din această serie sunt: Nicolae Mătcăș, *Calvarul limbii române din Basarabia* (Chișinău, 2011, 560 p.), antologie și prefață de Alexandru Bantoș; *Un*

*lingvist care vine din viitor: Eugeniu Coșeriu și realitățile lingvistice din Republica Moldova*, (Chișinău, 400 p.); Dorin Cimpoeșu, *Republica Moldova între România și Rusia, 1989-2009*, (Chișinău, 2010, 428 p.). Aceste cărți și mai multe articole prezintă un bogat material factologic, având ca tematică problema stringentă de renaștere națională și de restabilire a conștiinței identitare etnice și lingvistice a basarabenilor.

La revista „Limba română” Alexandru Bantoș a lansat mai multe proiecte culturale, rezultate cu editarea unor numere speciale ce au avut un impact direct asupra cunoașterii fenomenelor culturale și sociale de pe cele două maluri ale Prutului, spre exemplu: *Limba română este numele corect al limbii noastre*, („Limba română”, nr. 4, 1995), număr de revistă precedat de organizarea unei conferințe științifice internaționale cu același generic pe 20-21 iulie 1995; *Literatura română din Republica Moldova*, („Limba română”, nr. 8, 1997); *Metodica predării limbii și literaturii române în gimnaziu și liceu*, („Limba română”, nr. 2, 1999); *Fără magistru – o lume mai mult decât săracă*, număr comemorativ Eugen Coșeriu, („Limba română”, nr. 10, 2002); *Itinerare ale identității noastre*, care include și ediții speciale dedicate unor importante centre de cultură și civilizație românească – *Un portret cultural al SUD-ului – județul Călărași*, („Limba română”, nr. 11, 1999); *Partea de cer numită Maramureș*, („Limba română”, nr. 3-5, 2000); *Bucovina – aura nordică a țării*, („Limba română”, nr. 1-3, 2001).

Alexandru Bantoș a avut și

funcție de stat în cadrul Departamentului de stat al limbilor, fiind prim-vice-direc-tor general (1992-1994).

Din 1998 încoace conduce Casa Limbii Române (autor de proiect și director). Instituția are drept obiectiv prioritar promovarea limbii, literaturii și culturii naționale, crearea condițiilor pentru studierea limbii române, implicat pentru extinderea ariei de utilizare a limbii oficiale în statul nostru. Aceasta își propune să sensibilizeze interesul tuturor cetățenilor pentru studiul limbii de stat, să sprijine persoanele care doresc să cunoască limba română, încurajând caracterul sistematic de însușire și răspândire a ei.

Pe lângă organizarea cursurilor, Casa Limbii Române elaborează și difuzează materiale didactice; colaborează cu facultățile și catedrele de profil din Republica Moldova și de peste hotare în vederea realizării unor proiecte de anvergură.

De-a lungul anilor, această instituție și-a îndreptățit pe deplin numele. Astfel, aici au avut loc mai multe întruniri culturale, științifice și literare de rezonanță: Conferința Științifică „Limba română în Republica Moldova. Dreptul la normalitate” (august 2009); Simpozionul „Și când gândesc la viața-mi...”, Eminescu -160 (ianuarie 2010); Conferința Științifică „Limba - atribut esențial al identității naționale” (februarie 2010); Simpozionul în memoriam Grigore Vieru „Stropit de slavă ca de sânge” (februarie 2010), Conferința Științifică „Școala națională: recuperarea destinului european” (aprilie 2010), Conferința Științifică Internațională „Revista *Limba română* -

două decenii în serviciul culturii naționale” (mai 2011); Conferința Științifică Internațională ”Româna ca limbă străină / nematernă în contextul didacticii moderne” (13-14 septembrie 2013). Aceasta a fost organizată cu sprijinul Ministerului Educației din Republica Moldova, în colaborare cu Casa Limbii Române „Nichita Stănescu”, revista „Limba română”, Universitatea de Stat din Moldova și Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”. A fost prima conferință internațională de acest gen organizată în Republica Moldova, cu scopul de a promova limba română ca limbă de predare în instituțiile de învățământ superior; de a pune în discuție probleme de ordin didactic, legate de predarea și promovarea limbii și culturii române în rândul studenților străini și a cetățenilor adulți alogeni.

Casa Limbii Române găzduiește și lansări de carte. Una dintre acestea a avut loc la 26 aprilie 2013. Volumul cu pricina era „Studii de gramatică și istorie a limbii române literare” semnat de Petru Butuc, dr. în filologie. La carte s-au referit specialiști, nume notorii în filologie: Anatol Ciobanu, Irina Condrea, Ana Bantoș, Anatol Lețu, Ion Guțu, Anatol Eremia, Claudia Cemărtan, Larisa Gurău, doctori habilitați în filologie.

Din programul activităților în care este implicată Casa Limbii Române fac parte evenimente, cum sunt școlile de vară, în mai multe ediții.

Astfel, Moldova-Institut Leipzig, împreună cu Facultatea de Istorie și Filozofie de la Universitatea de Stat din Moldova (USM), în colaborare cu Serviciului German de Schimb Academic

(DAAD) a organizat pentru un grup de studenți și doctoranzi din Germania în perioada 22 august – 12 septembrie 2013 la Chișinău cea de-a cincea ediție a școlii de vară, cu tema: ”Multiculturalitate, Minorități, Mobilitate”. Deschiderea a avut loc în incinta Casei Limbii Române. Programul școlii de vară a inclus un curs intensiv de română pentru studenții germani, avându-i în calitate de profesori pe Violeta Crudu și Alexei Axan.

Eforturile și eficiența acțiunilor întreprinse de ziaristul, editorul și funcționarul public Alexandru Bantoș în scopul învățării, extinderii ariei de utilizare a limbii române, de promovare a valorilor spirituale românești în Republica Moldova, precum și calitatea manifestărilor științifice și culturale organizate la Casa Limbii Române, valoarea profesionalismului și abilitățile lui științifico-manageriale l-au condus spre obținerea distincțiilor, precum: Ordinul Național ”Pentru Merit” (2000), oferit de Statul Român și Ordinul ”Gloria Muncii” (2010), ce se conferă pentru rezultate excepționale în muncă, activitate publică de vază, și contribuții substanțiale în domeniul culturii, științei, sportului, vieții publice sau social-economice (Republica Moldova).

*A se vedea și articolul din ”Calendar Național 2010”. – Chișinău, 2009. – P. 144-146.*

#### Bibliografie selectivă:

**Berejan, Silviu.** Itinerar sociolingvistic / Silviu Berejan; pref.: A. Bantoș. – Chișinău: Elan Poligraf, 2007. – 240 p.

**Corlăteanu, Nicolae.** Testament. Cred în izbânda limbii române: Studii. Comunicări.

Memorii / Nicolae Corlăteanu; pref.: A. Bantoș. – Chișinău: Serbia, 2010. – 256 p.

**Matcaș, Nicolae.** Calvarul limbii române din Basarabia: Studii. Articole. Comunicări / Nicolae Matcaș; alcăt.: A. Bantoș. – Chișinău, 2011. – 552 p.

\*\*\*

**Bantoș, Alexandru.** 25 de ani de la aprobarea legislației lingvistice a Republicii Moldova: retrospectivă subiectivă / Alexandru Bantoș // Limba română. – 2014. – Nr 5. – P. 11-16.

**Bantoș, Alexandru.** Bine școliți, tinerii români vor edifica viitorul nostru comun [Alexandru Bantoș în dialog cu Victor A. Voicu, academician]: [Resursă electronică] / Alexandru Bantoș, Victor A. Voicu // Limba română. – 2019. – Nr 2. – URL : <http://limbaromana.md/index.php?go=articole&n=3700> (accesat : 4.09.2019).

**Bantoș, Alexandru.** Centenarul Marii Uniri: popas retrospectiv și imbold prospectiv / Alexandru Bantoș // Limba română. – 2018. – Nr 1-2. – P. 11-13.

**Bantoș, Alexandru.** Eminescu și Basarabia // Limba română. – 2012. – Nr 1-2. – P. 6-9.

**Bantoș, Alexandru.** Eugeniu Coșeriu și „revenirea sa acasă” / Alexandru Bantoș // Limba română. – 2013. – Nr 5-6. – P. 6-8.

**Bantoș, Alexandru.** Ion Dumeniuc și limba română / Alexandru Bantoș // Limba română. – 2017. – Nr 2. – P. 134-143.

**Bantoș, Alexandru.** Limba Română, test la democrație și adevăr / Alexandru Bantoș // Limba romana. – 2014. – Nr 1. – P. 7-14.

**Bantoș, Alexandru.** „Mă neliniștește starea tot mai alarmantă a presei noastre”: [interviu cu Alexandru Bantoș, redactorșef al revistei ”Limba română”] [Resursă electronică] / interviu realizat de Diana Vrabie // Ziarul de gardă. – 2015. – 7 sept. –

URL : <http://www.zdg.md/editia-print/excusiv/ma-nelinistestarea-tot-mai-asarmata> (accesat : 4.09.2019).

**Bantoș, Alexandru.** Mesager pentru Basarabia: [Grigore Vieru] / Alexandru Bantoș // Limba română. – 2009. – Nr 1-4. – P. 12-15.

**Bantoș, Alexandru.** Nebiruit martor peste vremi potrivnice și granițe arbitrare: [revista „Limba română”, 20 de ani de la fondare] / Alexandru Bantoș // Limba română. – 2011. – Nr 3-6. – P. 9-11.

**Bantoș, Alexandru.** O aniversare mai puțin fastuoasă: [31 august – Ziua Limbii Române] [Resursă electronică] / Alexandru Bantoș // Limba română. – 2019. – Nr 3. – URL : [limbaromana.md/index.php?go-articole&n=3647](http://limbaromana.md/index.php?go-articole&n=3647) (accesat : 4.09.2019).

**Bantoș, Alexandru.** O lecție la care mai avem restanțe sau de ce nu este respectată legea: [limbii de stat] / Alexandru Bantoș // Moldova. – 1997. – Nr 7-9. – P. 24-25.

**Bantoș, Alexandru.** Omul cărții: [Mірcea Coloșenco – 80] / Alexandru Bantoș // Limba română – 2018. – Nr 3-4. – P. 172-173.

**Bantoș, Alexandru.** Păstrător al unității neamului: Note la un portret: [Miron Cristea, patriarhul Romaniei] / Alexandru Bantoș // Limba română. – 2014. – Nr 6. – P. 143-150.

**Bantoș, Alexandru.** Recitindu-l pe Coșeriu // Limba română. – 2017. – Nr 3. – P. 6-8.

**Bantoș, Alexandru.** Reconstrucția identitară și reflexele sindromului politic [Resursă electronică] / Alexandru Bantoș // Limba română. – 2019. – Nr 1. – URL : [limbaromana.md/index.php?go-articole&n=3647](http://limbaromana.md/index.php?go-articole&n=3647) (accesat : 4.09.2019).

**Bantoș, Alexandru.** Solomon Marcus. Traiectul modern al limbii române / Alexandru

Bantoș // Limba română. – 2015. – Nr 1-2. – P. 11-17.

**Bantoș, Alexandru.** „Sunt o voce a generației mele...”: [activitatea acad. N. Corlăteanu la revista „Limba română”] / Alexandru Bantoș // Literatura și arta. – 2005. – 27 oct. – P. 8.

**Bantoș, Alexandru.** Un incoruptibil avocat al Limbii Române : [Nicolae Mătcaș, 70 de ani de la naștere] / Alexandru Bantoș // Limba română. – 2010. – Nr 3-4. – P. 57-62.

**Bantoș, Alexandru.** Zugrav al sufletului basarabean: [Igor Vieru] // Limba română. – 2003. – Nr 6-10. – P. 272-282.

**Filip, Iulian.** Marginile românității urmează să mai fie valorificate: [interviu cu scriitorul] / consemnare: Al. Bantoș // Limba română. – 2009. – Nr 5-6. – P. 144-148.

**Vasiliu, Lucian.** Lupta cu inerția, cu veleitarismul, cu impostura continuă prin CULTURĂ!: [dialog cu Lucian Vasiliu, scriitor] / Lucian Vasiliu; consemnare: Alexandru Bantoș // Limba română. – 2018. – Nr 5-6. – P. 73-79.

**Vieru, Grigore.** „Limba în care crezi trebuie să fie atotcuprinzătoare mișcării, sufletului și cugetului”: [interviu cu Grigore Vieru la 70 de ani] / consemnare: A. Bantoș // Limba română. – 2005. – Nr 1-3. – P. 17-25.

\*\*\*

**Dabija, Nicolae.** Un străjer : Alexandru Bantoș: [60 de ani de la naștere] / Nicolae Dabija // Literatura și arta. – 2010. – 24 iun. – P. 6.

**Țopa, Efmia.** Bantoș, Alexandru // Dicționarul scriitorilor români din Basarabia: 1812-2010. – Chișinău: Prut Internațional, 2010. – P. 31.

T. L.



**Mihai FUSU**  
1960

Actor, regizor, dramaturg, profesor și producător de teatru.

S-a născut la 26 iunie 1960 la Grigoriopol, în familia actorilor Dumitru Fusu și Vera Grigorieva.

A studiat la Facultatea de Filologie a Universității de Stat din Chișinău (1978-1980). În perioada anilor 1980 – 1985 și-a făcut studiile la Școala Superioară de Artă Teatrală „B.V. Șciukin” din Moscova. Ulterior a efectuat stagii de studii în management și pedagogie la Teatrul Regal Național din Londra și la Conservatorul Național de Artă Dramatică din Paris.

Între 1985-1991 este membru în trupa Teatrului „Luca-fărul”, după care a participat, în calitate de regizor/coregizor și actor, la reprezentațiile Teatrului „Eugène Ionesco” din Chișinău, lansat în 1991 („Așteptându-l pe Godot” de Samuel Beckett; „Josif și amanta sa” de Val Butnaru (1992); „Pescărușul” de A. P. Cehov (1992, în colab. cu Petru Vutcărau); „Regele moare” de Eugène Ionesco (1993)).

Între anii 1994 și 1999 a exercitat funcția de director artistic al Teatrului „Luca-fărul”.

Este inițiatorul curentului

de teatru-document în Moldova; fondator al Centrului de Arte „Coliseum” (1997) și al laboratorului teatral „Foosbook”.

Conduce Teatrul Municipal al Unui Actor. Este profesor și șef al Departamentului de teatru al Academiei de Muzică Teatru și Arte Plastice din Chișinău.

În calitate de profesor și actor, a desfășurat mai multe stagii în Franța („Théâtre de la Jacquerie”, Centrul Național Dramatic din Montpellier), Elveția (Teatrul „Le Grütli” și Școala de teatru „Serge Martin” din Geneva), SUA la Universitatea VCU din Richmond, Virginia. De asemenea, a susținut numeroase turnee în România, Belarus, Rusia, Ucraina, Germania, Italia.

Alte roluri interpretate și piese regizate: „Hamlet” de William Shakespeare; „A șaptea Kafana” de D. Crudu, M. Fusu, N. Esinencu; „Dați totul la o parte ca să văd” de Eugen Cioclea; „Tatăl” după texte de Sofocle, Dostoevski, Kafka, Noren; „Femeia ca un câmp de luptă”, Matei Vișniec, Compania „Firarsafie”, Paris; „Povești de familie” de Biljana Sribljanovic, la Teatrul Național „Mihai Eminescu” din Chișinău; „Actorul Crap” de Nicolae Negru, la Teatrul Municipal al Unui Actor din Chișinău ș. a.

În 2013 a fost selectat pentru un rol în filmul de producție indiană de la Bollywood, „Finding Fanny Fernandez”.

Regizor al Festivalului Internațional de Teatru „One Man Show”.

În anul 2001 piesa „A șaptea Kafana” (autori: Dumitru

Crudu, Nicoleta Esinencu și Mihai Fusu) este tradusă în mai multe limbi europene și jucată în Franța, Suedia, România, Germania, Rusia, Ucraina, Belarus.

Este membru al Uniunii Teatrale din România și al Uniunii Teatrale din Republica Moldova.

Mențiuni și distincții: laureat al Premiului Național în domeniul artelor din Republica Moldova (1997), Cavaler al Ordinului Artelor și Literelor, acordat de Guvernul Franței (2002), cel mai bun regizor al anului, Republica Moldova (2006), cel mai bun regizor, Festivalul Atelier, România (2007) ș. a.

#### Bibliografie selectivă:

Chișinău, 7 aprilie : Teatru-document / piese de Irina Nchit, Mihai Fusu, Dumitru Crudu, Constantin Cheianu ; ed. îngrijită de Andreea Dumitru ; cuvânt înainte de Doina Jela ; pref. de Vitalie Ciobanu. – București : Cheiron, 2010. – 128 p. – (Eu, tu, el... și istoria).

**Crudu, Dumitru.** Le Septième Kafana = A șaptea Kafana : Trafic des femmes, témoignages vécus / Dumitru Crudu, Nicoleta Esinencu et Mihai Fusu ; Traduit du roumain par Danny Aude Rossel, avec la collaboration de Mihai Fusu. – [S. l.] : l'Espace d'un instant, 2005. – 88 p.

Dumitru Fusu : Catalog / [alcăt.] : Mihai Fusu, Maria Mardare-Fusu ; ed. : Gheorghe Erišanu. – Chișinău : Cartier, 2015. – 96 p. : il., fot. – (Cartier).

\*\*\*

**Fusu, Mihai.** Actorii moldoveni s-au impus la Festivalul „Mittelfest” din Italia : [interviu cu actorul, regizorul, profesorul de teatru Mihai Fusu, dir. Centrului de Artă „Coliseum”] / consemnare : Liliana Popușoi // Țara : Publicație de informație și

analiză. Serie nouă. – 2001. – 17 aug. – P. 4.

**Fusu, Mihai.** Dumitru Fusu – acasă și nu numai / Mihai Fusu // Moldova. – 2007. – Nr 3/4. – P. 22-27.

**Fusu, Mihai.** Frânturi de jurnal : [actorul Dumitru Caraciobanu : profil de creație (1937-1980)] / Mihai Fusu // Sud-Est cultural. – 2007. – Nr 4. – P. 106-112.

**Fusu, Mihai.** „Haita de sfinți” de la bancomatul puterii [Resursă electronică] : Interviu / Mihai Fusu ; a intervievat : Aneta Grosu // <https://www.zdg.md/editia-print/exclusiv/haita-de-sfinti-de-la-bancomatul-puterii> (accesat : 6.09.2019).

**Fusu, Mihai.** Ion Ungureanu – regizor, profesor și filosof al teatrului / Mihai Fusu // Teatru. – 2011. – Nr 7. – P. 6-7.

**Fusu, Mihai.** „În noi se pare că a pătruns un bacil al automicirii” : Interviu cu Mihai Fusu, regizor, actor, profesor de teatru, cel mai bun regizor la Festivalul Național de Teatru – 2007, director al Teatrului Unui Actor din Chișinău, invitatul rubricii „Clubul Elitelor „CRONOS” / moderator : Pavel Păduraru // Timpul : Săptămânal independent. – 2007. – 23 febr. – P. 10, 15.

**Fusu, Mihai.** „Nu trebuie să ne jucăm cu demonii” : [interviu cu Mihai Fusu, actor și regizor de teatru] / consemnare : Angela Aramă // Capitala magazin. – 2003. – Nr 25. – P. 11-13.

**Fusu, Mihai.** Teatrul e însăși viața : [interviu cu regizorul Mihai Fusu] / consemnare : Dana Meaun // Capitala. – 2004. – 27 mar. – P. 8.

**Fusu, Mihai.** Toreadorul și actorul : [creația lui Ilie Todorov (1936-2005)] / Mihai Fusu // Sud-Est cultural. – 2007. – Nr 3. – P. 83-90.

**Fusu, Mihai.** „Unire și Teatru” [Resursă electronică] / Mihai Fusu // <https://moldova.europalibera.org/a/jurnal-saptamanal-mihai-fusu/28404233.html> (accesat : 6.09.2019).

\*\*\*

**Armașu, Liliana.** Viața ca un Teatru: [spectacolul tragic „A șaptea Kafana” pe scena teatrului „A. P. Cehov”, scenariu: Dumitru Crudu, Mihai Fusu și Nicoleta Esinencu] / Liliana Armașu // Țara : Publicație de informație și analiză. Serie nouă. – 2001. – 6 sept. – P. 4.

**Corcebaș-Onica, Tatiana.** Mihai Fusu, desemnat „Omul Anului”, categoria Teatru [Resursă electronică] / Tatiana Corcebaș-Onica // <http://vipmagazin.md/test/mihai-fusu-desemnat-omul-anului-categoria-teatru/> (accesat : 6.09.2019).

**Coroliov, Elfrida.** Mihai Fusu // Coroliov, Elfrida. Regizor. Actor. Spectacol : Anii 1930-2010 / Elfrida Coroliov ; trad. de Pavel Pelin. – Chișinău : [S. n.], 2016. – P. 206-210.

Mihai Fusu [Resursă electronică] // <https://locals.md/2018/edu-art-teatrul-documentar-noul-realism-cu-mihai-fusu-md/> (accesat : 6.09.2019).

Mihai Fusu // Punkt. – 2008. – Nr 21/22. – P. 16-20.

Mihai Fusu // Teatru. – 2014. – Nr 14. – P. 70, fot.

Mihai Fusu : [regizor, laureat al Premiului de Stat din Republica Moldova, Cavaler al Ordinului Artelor și Literelor, acordat de Guvernul Franței] // Teatru. – 2013. – Nr 11. – [P. a 2-a a cop.].

**Nedelcu-Patureanu, Mirella.** Cu Mihai Fusu după spectacol / Mirella Nedelcu-Patureanu // România literară (București). – 2002. – 4-10 dec. – P. 22-23.

**Partole, Claudia.** La „A șaptea Kafana” : [premiera spectacolului, realizat de Centrul de Arte Coliseum, după scenariul lui Dumitru Crudu, Mihai Fusu și Nicoleta Esinencu, bazat pe istorii reale] / Claudia Partole // Moldova suverană. – 2001. – 6 sept. – P. 4.

\*\*\*

**Михай Фусу:** Фотоповесть // Siesta Chișinău. – 2007. – Nr 10. – P. 19-28.

V. M.



**Raisa PLĂIEȘU**  
1960

Poetă, prozatoare, jurnalistă, compozitoare, specialist în biblioteconomie. S-a născut la 29 iunie 1960 în satul Valea Rusului, Fălești. Licențiată a Universității de Stat din Moldova, Facultatea de Biblioteconomie și Bibliografie (1983). Activează ca redactor la Editura „Literatura artistică” și revista „Atelierul”, precum și la ziarul „Viața satului”, „Tainele sănătății”, „Florile dalbe”, redactor-șef al ziarului „Izvorul credinței” al Mănăstirii „Sf. Ap. Andrei”, redactor la revista „Dumnezeu și savanții”. Conducătoare a Cenaclului literar-artistic „Auraș-Păcurăș” de la Gimnaziul Nr. 64 din Chișinău, numit apoi Atelierul Literar-Artistic pentru copii și tineret „Cuvântul”, redenumit Cenaclul literar-creștin „Cuvântul”. Activează ca redactor în Serviciul editura (actualmente Centrul editorial-poligrafic) la Biblioteca Națională a Republicii Moldova.

Publică în presă, din anul 1977, peste 800 de articole, schițe, eseuri, povestiri, poezii. Editorial debutează în anul 1988, cu cartea „Дочь лесника” („Fiica pădurarului”) în almanahul „Истоки” (Moscova, Editura „Молодая гвардия”), în anul 1989 publică „Pădurea din suflet”, inserată în culegerea „Șapte poeți tineri” (Chișinău, Editura „Literatura Artistică”). A

editat și alte cărți de poezie, publicistică, proză, bibliografie și biblioteconomie: „Facultatea de suferință”, poezie (1996); „Va veni o vreme”, poezie (Timișoara, 2003); „101 poeme”, poezie (București, 2012); „Trăirea în cuvânt. Bibibliografie (2012); „Făclii de cântec și de dor”, dedicate Doinei și Ion Aldea Teodorovici, poezii (2012); „Templul cărții”, publicistică, dedicată aniversării a 180 ani de la fondarea Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova, vol. 1 (2012); „Unitatea de credință și de neam. Două proiecte transfrontaliere: Chișinău-Iași” (2018). Scrie și versuri de inspirație creștină atât pentru cei vârstnici, cât și pentru copii „Poetul cântă. 15 psalmi de azi”, cântece creștine (2007); „Îngerășe, îngerăș”, poezii creștine pentru copii (2000, 2005); „De ce plânge, lumânarea?...”, poezii creștine pentru copii (2005); „Credința-i calea sufletului”, dedicată aniversării a 100 de ani de la fondarea Bisericii „Adormirea Maicii Domnului” din satul Valea Rusului, raionul Fălești, poezii creștine (2012); „Candela din ochi”, poezii creștine (2013); „Timpul din noi”, poezii creștine (2015); „Cu ochii la cer”, poezii și aforisme creștine (2018); „De la șapte ani încoace” poezii creștine pentru copii (2019). Semnează și alte cărți de poezie, proză și alte teme pentru copii: „Brăduțul”, povestire (1996); „Povestea de seară”, poezii și proză (1999); „Istețel, Ghițel”, carte de jocuri pentru copii (2001); „Creionul fermecat”, carte de jocuri pentru copii (2005); „Doamne ajută, Pământul!”, poezii și proză cu temă ecologică (2009, 2014). Scrie și muzică de inspirație creștină, înscrisă în două albume: „Poetul cântă”, CD,



muzică, versuri și interpretare de Raisa Plăieșu (2014) și „Rugați-vă, creștini!”, CD, muzică, versuri și interpretare de Raisa Plăieșu (în curs de apariție). Este prezentă în diferite culegeri și antologii poetice: „Dintre sute de catarge” (1984); „La steaua” (1995); „Eterna iubire” (București, 1999); „Iubire de metaforă” (2001); Carp, Nina. „Cât de minunate-s toate” (2003); Radu, Daria. „Hai cu mine, clopoțel” (2007); „Poezii din desaga lui Moș Crăciun” (2009); „101 poeți români, 707 poeme. Antologie”, vol. 2 (București, 2012); „Светулки од мониста” / „Scântilushi di mârzdilushi”, antologie de poezie și proză (Macedonia, Scopia, 2012); „101 poeți români 101 poeme” (București, 2013); „Poeme creștine românești” (București, 2014); „Poemele iubirii”, vol. 2 (București, 2014); „Poemele limbii române” (București, 2014); „Cenaclul literar-artistic Ideal la 10 ani de activitate”, (București, 2016); Simpozionul Internațional „Lacrimi pentru nemurire”, antologie literară, ediția a II-a, în memoria fraților basarabeni Doina și Ion Aldea Teodorovici (București, 2017); „Simpozionul Național *Dimitrie Leonida*. Învațămintul românesc în anul Centenarului” (Iași, 2018) etc.

”Prin cuvânt și muzică, poeta re trăiește înțelesuri străvechi. Pe care le-a trecut prin inimă și suflet, cu dorul de a pătrunde nesfârșitul. E o încercare îndrăzneță, care o descoperă pe Raisa Plăieșu ca pe o poetă creștină, în care misticismul nu e doar un precept filosofic, ci și unul moral. Raisa Plăieșu crede că poezia îl poate face pe cel mic și pe cel mare un om mai bun, că poezia purifică, fiind și spo-

vedanie și dragoste, și bunătațe. În aceste lucrări ale poetei sufletul ei coboară în inimă și bate în ritmul de poem care, însoțit de melodie, devine psalm, adică rugă – cântec – poem” (acad. Nicolae Dabija)

Pe parcursul anilor, prin intermediul Cenaclului ”Auraș-Păcuraș” și a Cenaclului literar-creștin ”Cuvântul”, a lucrat cu mulți copii din republică, stimulându-le aptitudinile creatoare în domeniul literaturii, teatrului, muzicii, picturii. Astfel, în domeniul literaturii a susținut tineri condeieri prin redactarea, selecția și editarea diferitor antologii și peste 15 cărți de poezie și proză ale copiilor și adolescenților. Tot prin intermediul Cenaclului literar-creștin ”Cuvântul”, prin redactare, selecție și editare, a susținut și mulți autori în etate, ajutându-le să scoată de sub tipar peste 17 cărți de poezie și proză.

Ca redactor ce activează în prezent în Centrul editorial-poligrafic al Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova, redactează articole de specialitate pentru revista „Magazin bibliologic” și ziarele „Gazeta bibliotecarului”; „Salon expres”. Redactează și lucrări, precum „Biblioteca Națională a Republicii Moldova – meridianul zero al Sistemului Național de Bibliotecă (1991-2016)”, bibliografii: „Bibliografia Națională a Moldovei. Publicații oficiale”, „Cronica vieții politico-administrative, social-economice și culturale a Moldovei”, „Biblioteca Națională a Republicii Moldova – 180 de ani”, colecția „Plasticienii Moldovei”, biobibliografii ale diferitor personalități: prot. Petru Buburuz, Al. Colăbneac, Nina Soroceanu, academicianul Gheorghe Mustea, Valeriu Gagi, Gheorghe Oprea, Ludmila Toma etc., publicații

metodologice: „Biblioteconomia Moldovei. Cadru de reglementare”; „Buletin bibliologic”; „Imaginea Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova în mass-media din străinătate (1991-2011)”, Osoianu, Vera. „Biblioteca în căutarea identității”, „Bibliotecarii renumiți din istoria culturii mondiale” etc., publicații de sinteză: „Imaginea Republicii Moldova în străinătate. Almanah”, „Basarabeni în lume: materialele Polipticului cultural-istoric și științific organizat de BNRM”, „Bibliotecile publice din Republica Moldova. Situații statistice” etc., materiale promoționale: „O retrospectivă a edițiilor Salonului Internațional de Carte”; „Gala Laureatilor Premiilor Naționale GALEX”, „Valori bibliofile”, „Salonul Internațional de Carte. Program-catalog” etc. Membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova, membru al Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România, membru al Asociației Bibliotecarilor din Republica Moldova.

Premii: Premiul pentru eseu al ziarului „Viața satului”, (Chișinău, 1996); Premiul Mare cu titlul de onoare „Pedagogul Anului” (Gimnaziul nr. 64, Chișinău, 1998, 2001); Premiul special pentru reîntregirea culturală a neamului la Concursul Național de Poezie Creștină ”Vasile Militaru” și recital de poezie religioasă (Ocnele Mari, România, 2012); Diplomă de excelență pentru întreaga activitate și promovarea valorilor culturale în slujba neamului românesc (București, Asociația Culturală Română „Ideal”, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017); Premiul „Apollon” – poezie creștină, 2014, pentru păstrarea și promovarea valorilor culturale românești prin poezia creștin-ortodoxă (So-

cietatea Culturală "Apollon", România, 2014); laureată a Premiului săptămânalului „Literatura și arta”, poezie (cu desemnarea personalităților notorii ale vieții publice și culturale ale anilor 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019); Diplomă de vrednicie pentru mărturisirea credinței prin cuvânt la editarea ziarului "Izvorul credinței" și promovarea literaturii, culturii românești naționale creștine prin intermediul conducerii Cenaclului literar-creștin „Cuvântul” al Mănăstirii "Sf. Ap. Andrei", pentru participarea activă în Comitetul organizatoric, contribuind la desfășurarea Conferinței: "75 de ani de la participarea Armatei Române în bătălia de la Cotul Donului" și sfințirea Troiței monumentale, înălțată în memoria eroilor români căzuți la Cotul Donului, or. Chișinău, Mănăstirea "Sf. Ap. Andrei", 2017; Diplomă de excelență pentru promovarea tematicii creștine în publicistică, Uniunea Ziariștilor Profesioniști din România, filiala Chișinău, 2016, 2017; Diplomă de excelență ca simbol al gratitudinii pentru meritele deosebite în implementarea activității Asociației Culturale „V. Militaru” și promovarea culturii naționale (în cadrul Festivalului Internațional de Poezie "V. Militaru", ediția a VIII-a, 2019).

#### Bibliografie selectivă:

**Plăieșu, Raisa.** Candela din ochi: Versuri, eseuri, aforisme creștine / Raisa Plăieșu; prez. graf.: Viorica Didic. – Chișinău: Tipocart Print, 2013. – 134 p.

**Plăieșu, Raisa.** Credința-i calea sufletului: [versuri dedicate aniversării a 100 de ani de la fondarea Bisericii „Adormirea Maicii Domnului” din s. Valea

Rusului, raionul Fălești] / Raisa Plăieșu; pref.: prot. Ioan Ciuntu și Gh. Ciocoi. – Chișinău: Iulian, 2012. – 40 p. – (Seria „Îngerașe, îngeraș”).

**Plăieșu, Raisa.** Cu ochii la cer: versuri și aforisme creștine / Raisa Plăieșu; cop.: Viorica Didic; pref.: Viorel Cojocaru, pr. și Tudor Palladi. – Chișinău: Tipografia "Reclama", 2018. – 128 p.

**Plăieșu, Raisa.** De la șapte ani încoace: versuri creștine / Raisa Plăieșu; prez. graf.: Viorica Didic Vlas; foto.: Raisa Plăieșu; pref.: prot. Petru Buburuz, prot. Valeriu Potoroacă ș. a. – Chișinău: Tipografia „Reclama”, [S. a.] – 117 p.

**Plăieșu, Raisa.** Făclii de cântec și de dor: poezii dedicate celor doi martiri naționali, Doinei și Ion Aldea Teodorovici / Raisa Plăieșu; prez. graf.: Viorica Didic; pref.: Tudor Palladi. – Chișinău: Cetatea de Sus, 2012. – 28 p.

**Plăieșu, Raisa.** Poetul cântă CD: Căntece și versuri creștine / Raisa Plăieșu; design: Viorica Didic; pref.: acad. Nicolae Dabija, Andrei Caramalău, Andrei Tamazlăcaru. – Chișinău: Tipocart Print, 2014.

**Plăieșu, Raisa.** Templul Cărții: dedicată Aniversării a 180 de ani a fondării Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova (1832-2012): [în vol.]. Vol. 1 / Raisa Plăieșu; pref.: Tudor Palladi. – Chișinău: Tipocart Print, 2012. – 86 p.

**Plăieșu, Raisa.** Timpul din noi: Poezii creștine / Raisa Plăieșu; prez. graf.: Viorica Didic; pref.: M. Gligor. – Chișinău: Universul, 2015. – 84 p.

**Plăieșu, Raisa.** Trăirea în cuvânt: Biobibliografie / Raisa Plăieșu; alcăt.: Aliona Tostogan; fot.: Raisa Plăieșu; pref.: Aliona Tostogan, Tudor Palladi, Nicolae Dabija, Lidia Hlib, Nina Cotorobai, membrii Atelierului literar-artistic "Cuvântul". – Ch. : Labirint-Cutasevici, 2012. – 204 p.

\*\*\*

**Plăieșu, Raisa.** Artiști români

sub destin european // Literatura și arta. – 2012. – 26 apr. – P. 8.

**Plăieșu, Raisa.** Concursul literar-creștin "Hristos a Înviat!" // Unitatea de credință și de neam: două proiecte transfrontaliere Chișinău-Iași. – Chișinău, 2018. – P. 97-99.

**Plăieșu, Raisa.** O carte de excepție în biblioteconomie // Literatura și arta. – 2015. – 10 sept. – P. 8.

**Plăieșu, Raisa.** Omul Cuvântului, omul Bibliotecii // Magazin bibliologic. – 2017. – Nr 1-2. – P. 130-134.

**Plăieșu, Raisa.** Roua ce scapără licăre de lumină în suflelele copiilor // Carp, Nina. Roua dimineții: poezii și cântece creștine / Nina Carp; pref.: Raisa Plăieșu. – Chișinău, 2019. – P. 4.

**Plăieșu, Raisa.** Să-i ajutăm pe cei mai triști ca noi: despre Acțiunea de caritate „Dăruind vei dobândi” al Mănăstirii „Sf. Ap. Andrei” (4 martie-20 mai 2019) // Izvorul credinței. – 2019. – Nr. 5/6 (57). – P. 2.

**Plăieșu, Raisa.** Slavă Ție, Doamne, pentru această carte! // Carp, Nina. În fața Răstignirii Tale: versuri creștine / Nina Carp; pref.: Raisa Plăieșu. – Chișinău, 2013. – P. 3-5.

**Plăieșu, Raisa.** Un acord de parteneriat cu frații de peste Prut // Învățământul românesc în anul centenarului: [Simpozionul National „Dimitrie Leonida”, 26 oct. 2018, Iași]. – Iași, 2018. – P. 154-155.

\*\*\*

**Cojocaru, Viorel, pr.** Cu dragoste pentru cuvânt // Plăieșu, Raisa. Cu ochii la cer: versuri și aforisme creștine / Raisa Plăieșu; pref.: Viorel Cojocaru, pr. – Chișinău, 2018. – P. 5-7.

**Gligor, Mihai.** Omul, care nu poate fi uitat niciodată // Plăieșu, Raisa. Timpul din noi: poezii creștine / Raisa Plăieșu; pref.: Mihai Gligor. – Chișinău, 2015. – P. 5-6.

**Mustea, Gheorghe.** Muzica semnată de Raisa Plăieșu este

un apel, o adresare a valorilor supreme, întru salvarea divinului... // Plăieșu, Raisa. De la șapte ani încoace: versuri creștine / Raisa Plăieșu; pref.: Gheorghe Mustea. – Chișinău, 2019. – P. 7-8.

**Negară, Ecaterina.** Referințe critice. Problema vieții, veșniciei și iubirii // Cu ochii la cer: versuri și aforisme creștine / Raisa Plăieșu; pref.: Ecaterina Negară. – Chișinău, 2018. – P. 12-14.

**Palladi, Tudor.** Necesitatea fundamentală și netrecătoare a cărții... // Raisa Plăieșu. Templul cărții: dedicată Aniversării a 180 de ani ai fondării Bibliotecii Naționale a Rep. Moldova (1832-2012). Vol. 1. / Raisa Plăieșu; pref.: Tudor Palladi. – Chișinău, 2012. – P. 4-5.

**Palladi, Tudor.** Onestitatea și fiabilitatea sentimentului creștin // Plăieșu, Raisa. Cu ochii la cer: versuri și aforisme creștine / Raisa Plăieșu; pref.: Tudor Palladi. – Chișinău, 2018. – P. 8-11.

**Tamazlăcaru, Andrei.** De ce poeții mai cântă? // Plăieșu, Raisa. De la șapte ani încoace: versuri creștine / Raisa Plăieșu; pref.: Andrei Tamazlăcaru. – Chișinău, 2019. – P. 6-7.

V.M.



**Olga CĂPĂȚÂNĂ**  
1955

Scriitoare și jurnalistă, originară din Republica Moldova, de mai mulți ani stabilită la Paris (Franța).

S-a născut în anul 1955 (după unele surse în 1954) la 30 iunie, în satul Lencăuți, raionul Ocnița. A absol-

vit Facultatea de Filologie a Universității de Stat „Alecu Russo” din Bălți. A activat în calitate de ofițer în armata sovietică, iar după destrămarea URSS – în Armata Națională. A participat la războiul din Afganistan și la cel pentru apărarea integrității teritoriale și a independenței Republicii Moldova. După ce a revenit de la război, Olga Căpățână a început a scrie versuri, romane, cărți pentru copii. Impresiile din timpul conflictelor armate și le-a expus în cărțile „Memoriile celor căzuți în Afganistan” și „Memoriile celor căzuți în Transnistria”. Acestea au fost traduse în limbile rusă și franceză.

A lucrat la Radio „Actualități”. Lăsându-și serviciul din cauza greutăților materiale, s-a înrolat în Armata Sovietică, plecând la Kabul, unde a luat parte, nemijlocit, la operațiunile militare. După destrămarea URSS, a revenit acasă, în noiembrie 1991, și tot atunci a mers la Tiraspol, pentru a apăra independența Republicii Moldova, fiind agentă a Chișinăului în Armata a 14-a.

În anul 2004 a emigrat în Franța, unde activează până în prezent ca jurnalist de investigație.

A făcut caritate. Până a ajunge în Franța a fost președintele Asociației Mamelor Ostașilor, ajutând mamele ostașilor căzuți la datorie. În Franța, la fel, a făcut serate de caritate. A dedicat unul dintre evenimente unor oameni grav bolnavi. Astfel, a decis să ajute doi conaționali, cunoscuți în țară: Viorel Mardare, regizor și Liliana Șaragov, medic cardiolog.

A fost printre primii scriitori din Moldova, invitați la Salonul de Carte de la Paris (2000), cu cărțile despre

Transnistria.

A creat în Franța Clubul CARTE, cu scopul de a susține tinerii scriitori și artiști din Basarabia care, la solicitarea reprezentanților diasporei de acolo, sunt invitați la întâlniri.

În anul 2018 a lansat la Chișinău (Biblioteca Națională) trei volume de cărți. Este vorba despre „Dobrenii”, „Agent dublu” și „Lilith”. Cărțile au fost editate la București în 250 de exemplare fiecare.

„Dobrenii” este despre cel de-al Doilea Război Mondial, despre războiul din Afganistan și cel de pe Nistru. În „Dobrenii”, printre altele, autoarea face dezvăluiri legate de prezența și rolul Armatei a 14-a în războiul din stânga Nistrului. E și despre dragostea din timpul războiului, iubirea de țară, păstrarea familiei în aceste condiții. Aici este redată povestea unei familii de moldoveni, care trăiește momentele foametei și ale deportărilor. Chiar din spusele scriitoarei, în carte se regăsește spiritul și experiența de viață a bunelor și părinților săi. Se descriu oameni marcați de cel de-al Doilea Război Mondial, dar și destine distruse de războiul de la Nistru. Este o carte dedicată celor care și-au iubit și apărât țara cu sacrificiu și devotament.

Cartea „Agent dublu” include opt povestiri despre militarii moldoveni care au făcut armata în timpul războiului din Afganistan, despre medicii care s-au aflat la datorie în acea perioadă și despre faptul că, întorși acasă, nu le-a fost deloc ușor să treacă de la război la viața pașnică.

„Lilith” este o carte de versuri, cântate de mult timp de mai mulți interpreți din Republica Moldova, unele de-

venite șlagăre.

În toamna lui 2018 a lansat aceleași cărți la Paris, anume la Ambasada Republicii Moldova în Franța.

La 8 februarie 2019, în incinta Bibliotecii Naționale a R. M., a avut loc lansarea cărții "Mireasa din Kabul". Este un roman pe o temă delicată și sensibilă: situația dramatică și experiența amară a femeilor care au lucrat în armată, în special a celor participante la războiul din Afganistan. Situația lor la război a fost de multe ori mult mai dură decât a soldaților bărbați. Explicația ne-o dă chiar scriitoarea: "Pentru că o femeie aflată într-o zonă de conflict dintr-un motiv sau altul se confruntă cu două pericole: primul e pericolul morții și al doilea, hărțuirea sexuală din partea superiorilor și a soldaților. Culmea e că mai există și un al treilea pericol: să treci în ochii societății printr-o depreciere morală". Este o carte în care aventura se îmbină cu dragostea, iar cruzimile războiului cu eticul și căldura umană. E de menționat că subiectul romanului este o poveste adevărată pe care autoarea a aflat-o de la o femeie întâlnită la Paris. Cităm voci de la lansarea cărții: "O carte care te duce în trecutul trist beligerant, este vorba de cei zece ani sovietici în Afganistan. Și totuși e o carte despre dragoste, omenie" (Maria Pilchin, critic literar). „În *Mireasa din Kabul*, Olga Căpățână apără cauza femeilor, dreptul lor la demnitate și fericire" (Călina Trifan în prefața cărții).

În 2019 a mai avut loc o lansare de carte, de această dată la Biblioteca Municipală "B. P. Hasdeu", în cadrul căreia a fost prezentat volumul intitulat „Mintea satului cea

de pe urmă”, moderatoare – Maria Pilchin.

Este un roman despre satul moldovenesc care întârzie să se salveze.

M. Pilchin: "Romanul este al unor generații și este despre drumurile neasfaltate, pline de noroi ale satelor moldovenești, unde copiii cresc, unii pleacă, dar satul rămâne a fi un ADN al existenței celor care au rămas în sat. Totodată, romanul e despre acel sat care trăiește, dar e și plin de vicii: băutura, bătaia, bărfe etc." Maria Pilchin opinează că tema satului moldovenesc la moment este abandonată de scriitorii autohtoni, însă nu și de cei plecați de acasă.

Aliona Grati, critic literar, vorbind despre roman, a menționat că acesta este o avertizare asupra unui pericol iminent. În cazul satului descris în carte, mintea lui este prea întârziată ca să mai salveze ceva, iar ca rezultat – moare. „Romanul este o chemare la îndreptarea lucrurilor”, concludă Aliona Grati.

Ludmila Șimanschi, critic literar: „Satul vorbește, satul judecă, trecând prin lecții dureroase obține mintea cea de pe urmă. Este un roman unde satul ne cheamă să-l acceptăm așa cum este, cu mintea cea de pe urmă.”

Spre deosebire de cele trei romane apărute în 2018 la București, ultimele două au fost editate la Chișinău.

Autoarea este membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova și membru al Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România.

A fost decorată cu Medalia de Aur a Academiei Internaționale Franceze. Are în palmares și un premiu oferit de Fondul Literar al USM, o apreciere pentru cartea „Dobrenii”.

A se vedea și articolul din „Calendar Național 2015”. – Chișinău, 2015. – P. 230.

#### Bibliografie:

**Căpățână, Olga.** Afghanistan – raza mea sălbatică de soare. Vol. 1. – Chișinău: Pontos, 2014. – 274 p.: il., fotogr.

**Căpățână, Olga.** Génocide et déportations des moldaves / Olga Căpățână // Dialogica. – 2019. – Nr 2. – P. 95-100.

**Căpățână, Olga.** Mintea satului cea de pe urmă: roman. – Chișinău: Arc, 2019. – 189 p.

**Căpățână, Olga.** Mireasa din Kabul: roman. – Chișinău: Arc, 2019. – 272 p.

**Capatina, Olga.** Afghanistan – mon rayon de soleil sauvage. – Paris: 7 écrit, 2012. – 353 p.

**Capatina, Olga.** Buburuza = La bête à bon Dieu. – [Chișinău]: [S.n.], [2019]. – 16 p.

\*\*\*

Monica Babuc a participat la lansarea a trei cărți ale scriitoarei din diasporă, Olga Căpățână [Resursă electronică] // <https://mecc.gov.md/ro/content/monica-babuc-participat-la-lansarea-trei-carti-ale-scriitoarei-din-diaspora-olga-capatina> (accesat : 6.09.2019).

O scriitoare originară din Moldova, stabilită în Franța, și-a lansat trei cărți la Chișinău [Resursă electronică] // <http://gzt.md/article/actualitate/24423/> (accesat : 6.09.2019).

**Țurcan Hacina, Ecaterina.** Olga Căpățână, femeia-soldat, și-a lansat cărțile la Paris [Resursă electronică] // [www.zdg.md/editia-print/social/diaspora/olga-capatina-femeia...](http://www.zdg.md/editia-print/social/diaspora/olga-capatina-femeia...) (accesat : 6.09.2019).

T. L.

## Iulie

CALENDAR NAȚIONAL

IULIE

2020

Miercuri	1
Joi	2
Vineri	3
<b>Sâmbătă</b>	<b>4</b>
<b>Duminică</b>	<b>5</b>
<hr/>	
Luni	6
Marți	7
Miercuri	8
Joi	9
Vineri	10
<b>Sâmbătă</b>	<b>11</b>
<b>Duminică</b>	<b>12</b>
<hr/>	
Luni	13
Marți	14
Miercuri	15
Joi	16
Vineri	17
<b>Sâmbătă</b>	<b>18</b>
<b>Duminică</b>	<b>19</b>
<hr/>	
Luni	20
Marți	21
Miercuri	22
Joi	23
Vineri	24
<b>Sâmbătă</b>	<b>25</b>
<b>Duminică</b>	<b>26</b>
<hr/>	
Luni	27
Marți	28
Miercuri	29
Joi	30
Vineri	31

**125** de ani de la nașterea lui **Constantin Romanov**, pianist, compozitor (2 iulie 1895 – 1961).

**170** de ani de la nașterea lui **Dimitrie Moruzi**, poet, prozator, publicist, dramaturg, folclorist și compozitor român (2 iulie 1850 – 9 octombrie 1914). *A se vedea și art. din CN 2000, p. 195; CN 2005, p. 187-188; CN 2014, p. 311.*

**170** de ani de la apariția la Iași, a ziarului „**Zimbru**”, primul ziar politic cu foileton literar (3 iulie 1850 – 10 septembrie 1856). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 188.*

**230** de ani de la nașterea lui **Sir George Everest**, explorator, geodez și geograf britanic; numele lui a fost atribuit celui mai înalt vârf de pe Pământ (din Munții Himalaya) (4 iulie 1790 – 1 decembrie 1866).

**140** de ani de la nașterea lui **Constantin Tănase**, actor de teratru, regizor, cineast român (5 iulie 1880 – 29 august 1945). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 189; CN 2015, p. 234-235.*

**200** de ani de la nașterea lui **William John Macquorn Rankine**, fizician și inginer britanic de origine scoțiană, unul dintre fondatorii termotehnicii (5 iulie 1820 – 24 decembrie 1872).

**90** de ani de la nașterea lui **Klaus Heitmann**, filolog, romanist german, profesor universitar, membru de onoare al Academiei Române (5 iulie 1930 – 25 decembrie 2017). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 235-237.*

**50** de ani de la nașterea lui **Iulian Frunțașu**, poet, prozator, prezentator TV și ambasador (5 iulie 1970).

**90** de ani de la nașterea lui **Valeriu Mușinchi**, fizician, doctor habilitat în științe fizico-matematice, profesor universitar (6 iulie 1930). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 206.*

**70** de ani de la nașterea lui **Nicolae Bujoreanu**, specialist în domeniul horticulturii, doctor

habilitat în științe agricole, profesor, cercetător științific (6 iulie 1950).

**100** de ani de la nașterea lui **Dragoș Vicol**, poet, prozator și dramaturg român (6 iulie 1920 – 21 decembrie 1981). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 237-238.*

**80** de ani de la nașterea lui **Nicolae Hâncu**, medic, doctor în medicină, profesor universitar, cercetător științific român, membru de onoare al Academiei Române (6 iulie 1940).

**70** de ani de la nașterea lui **Li-viu Papuc**, istoric literar, publicist, doctor în științe filologice, profesor, bibliotecar, traducător, cercetător român (6 iulie 1950).

**85** de ani de la nașterea lui **Dalai Lama**, liderul spiritual al poporului tibetan și al tuturor budiștilor-lamaiști din lume, laureat al Premiului Nobel pentru Pace (6 iulie 1935). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 238-239.*

**85** de ani de la nașterea **Mariei Stratan**, profesoară de matematică (7 iulie 1935). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 153; CN 2015, p. 239-240.*

**135** de ani de la nașterea lui **Enric Oteșișanu**, fizician, meteorolog, doctor în științe fizice, profesor universitar și cercetător științific român (7 iulie 1885 – 26 martie 1928).

**160** de ani de la nașterea lui **Gustav Mahler**, compozitor și dirijor austriac, unul dintre cei mai importanți dirijori ai generației sale (7 iulie 1860 – 18 mai 1911).

**75** de ani de la nașterea lui **Ion Cvasniuc**, cântăreț de operă (bariton) (8 iulie 1945).

**60** de ani de la nașterea lui **Dumitru Bolboceanu**, pictor (8 iulie 1960).

**135** de ani de la stingerea din viață a lui **Mihail Obedenaru** (Gheorghiad), profesor, medic, doctor în medicină, publicist și diplomat român, membru co-

respondent al Academiei Române (5 noiembrie 1839 – 8 iulie 1885).

**120** de ani de la nașterea lui **Alexandru Graur**, lingvist, doctor în litere, profesor universitar român, membru titular al Academiei Române (9 iulie 1900 – 9 iulie 1988).

**85** de ani de la nașterea lui **Anton Spănu**, medic chirurg, doctor habilitat în științe medicale, profesor universitar (10 iulie 1935 – 1 noiembrie 2008).

**60** de ani de la stingerea din viață a lui **Horia Igiroșanu**, scenarist, regizor de film, publicist și pedagog român (4 august 1896 – 10 iulie 1960).

**190** de ani de la nașterea lui **Camille Pissarro**, pictor francez (10 iulie 1830 – 13 noiembrie 1903).

**100** de ani de la nașterea lui **Owen Chamberlain**, fizician și radiolog american, laureat al Premiului Nobel pentru Fizică (împreună cu Emilio Sergé) (10 iulie 1920 – 28 februarie 2006).

**75** de ani de la nașterea lui **Mihail Maniuc**, medic, doctor habilitat în științe medicale, profesor universitar, cercetător (11 iulie 1945). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 241.*

**60** de ani de la nașterea lui **Petru Vutcărau**, regizor, actor de teatru și film, director artistic al Teatrului „Eugene Ionesco” (11 iulie 1960). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 153-155.*

**90** de ani de la nașterea lui **Anatol Pușneac**, chimist, cercetător, doctor în chimie, conferențiar universitar (12 iulie 1930). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 241-242.*

**125** de ani de la nașterea lui **Vasile Harea**, profesor, filosof, sociolog și istoric literar român, originar din Basarabia (13 iulie 1895 – 30 ianuarie 1987). *A se vedea și art. din CB 1995, p. 136-137.*

**85** de ani de la nașterea lui **Petru Patron**, specialist în domeniul legumiculturii, doctor habilitat în științe agricole, profesor universitar, membru corespondent al Academiei de Științe a Moldovei (13 iulie 1935 – 31 iulie 2018). *A se vedea și art. din*

*CN 2005, p. 170-171.*

**55** de ani de la nașterea lui **Andrei Langa**, poet, critic de istorie literară, doctor în filologie, cercetător (14 iulie 1965). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 242-243.*

**220** de ani de la nașterea lui **Jean-Baptiste Dumas**, chimist, cercetător științific francez, a format teoria substituției și a introdus noțiunea de funcție chimică (14 iulie 1800 – 10 aprilie 1884).

**130** de ani de la nașterea lui **Osip Zadkine**, sculptor francez, de origine rusă (14 iulie 1890 – 25 noiembrie 1967). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 243-244.*

**110** ani de la nașterea lui **Anton Iegundievici Mater**, pictor-scenograf și regizor de filme de animație la studioul „Moldova-film”, Maestru Emerit al Artei (15 iulie 1910 – 15 mai 1984). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 155.*

**75** de ani de la nașterea lui **Constantin Rădulescu**, pictor, sculptor român (15 iulie 1945).

**65** de ani de la nașterea lui **Ilie Văluță**, muzician, compozitor, interpret, orchestrator, maestrul de sunet și textier (16 iulie 1955). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 245-247.*

**75** de ani de la nașterea lui **Virgil Tănase**, prozator, dramaturg, traducător, regizor de teatru franco-român, stabilit la Paris (16 iulie 1945). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 244-245.*

**85** de ani de la nașterea lui **Petru Obuh**, botanist, specialist în algologie, hidrobotanică, ecologie, biotehnologie, ocrotirea și folosirea rațională a resurselor vegetale, doctor habilitat în biologie, profesor universitar (17 iulie 1935). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 197-198.*

**75** de ani de la nașterea **Veronicăi Mihai**, interpretează de muzică populară (17 iulie 1945). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 194.*

**145** de ani de la nașterea lui **Pantelemon Sinadino**, medic, a fost primar al Chișinăului, deputat în Sfatul Țării (17 iulie 1875 – 1944). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 155-156.*

**130** de ani de la nașterea lui **Ștefan Protopopescu**, constructor de avioane, ofițer inginer pilot, primul aviator brevetat în

România (17 iulie 1890 – octombrie 1929). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 247-248.*

**100** de ani de la nașterea lui **Cristofor Simionescu**, chimist, doctor în științe chimice, profesor universitar, membru al Academiei Române, membru de onoare al Academiei de Științe a Moldovei (17 iulie 1920 – 6 august 2007).

**75** de ani de la nașterea lui **Daniel Dimitrii**, critic literar, pedagog, redactor de revistă, conferențiar universitar român (17 iulie 1945).

**70** de ani de la nașterea lui **Petre Velicu**, pictor român (18 iulie 1950).

**175** de ani de la nașterea lui **Édouard-Joachim Corbière**, poet francez, considerat precursor al liricii moderne (18 iulie 1845 – 1 martie 1875).

**100** de ani de la nașterea lui **Boris Draganov**, savant în domeniul termodinamicii, doctor inginer habilitat, profesor universitar, membru titular al Academiei de Științe a Ucrainei, originar din Basarabia (19 iulie 1920 – ?).

**100** de ani de la stingerea din viață a lui **Gheorghe Heraru**, lăutar, viorist, violonist (1853 – 19 iulie 1920).

**100** de ani de la nașterea lui **Gleb Drăgan**, doctor inginer, cercetător științific român, originar din Basarabia, membru titular al Academiei Române și membru de onoare al Academiei de Științe a Moldovei (19 iulie 1920 – 24 octombrie 2014). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 156-157.*

**90** de ani de la nașterea lui **Pompiliu Teodor**, istoric, cercetător, bibliograf, profesor universitar, doctor în istorie, membru corespondent al Academiei Române (19 iulie 1930 – 7 septembrie 2001).

**65** de ani de la nașterea lui **Leo Bordeianu**, poet, publicist, matematician și editor (19 iulie 1955). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 194-195; 2015, p. 248-249.*

**85** de ani de la nașterea lui **Ilie Untilă**, specialist în domeniul ameliorării plantelor spicoase, a geneticii aplicative, seminologiei

și fitotehnicii aplicative, profesor universitar, membru titular al Academiei de Științe a Moldovei (20 iulie 1935 – 27 iulie 2000). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 196-197; CN 20010, p. 157-158.*

**80** de ani de la nașterea lui **Vasile Brescanu**, regizor, actor de teatru și cinema (20 iulie 1940 – 3 ianuarie 2010). *A se vedea și art. din CN 2000, p. 196-198; CN 2015, p. 250.*

**160** de ani de la nașterea lui **Alexandru A. Obreja**, medic psihiatru, profesor universitar, doctor în medicină, cercetător științific român (20 iulie 1860 – 24 iulie 1937).

**80** de ani de la nașterea lui **Dan Voiculescu**, compozitor, muzicolog, doctor în muzicologie, pianist și profesor universitar român (20 iulie 1940 – 29 august 2009).

**130** de ani de la nașterea lui **Grigorio Morandi**, pictor și profesor italian (20 iulie 1890 – 18 iunie 1964).

**130** de ani de la nașterea lui **Constantin Pârvulescu**, astronom, astrofizician, profesor universitar român, membru post-mortem al Academiei Române (21 iulie 1890 – 2 iulie 1945).

**400** de ani de la nașterea lui **Jean Picard**, astronom, fizician, pedagog francez, primul care a calculat cu precizie raza Pământului; părintele astronomiei moderne (21 iulie 1620 – 12 iulie 1682).

**135** de ani de la nașterea lui **Theofil Ioncu**, economist, pedagog, organizator al Băncii Basarabiei, deputat în Sfatul Țării (22 iulie 1885 – 16 ianuarie 1953). *A se vedea și art. din CN 2013, p. 47-48.*

**80** de ani de la nașterea **Ludmillei Scalnâi**, activistă pe tărâm social și politic, fruntașă a mișcării feministe din Moldova (22 iulie 1940). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 199-200; CN 2015, p. 252.*

**60** de ani de la nașterea lui **Ion Lazăr**, pictor, pedagog, restaurator, expert în artă, doctor în arte vizuale, desenator și scriitor român (22 iulie 1960 – august 2014).

**125** de ani de la nașterea **Mari-**

**ei Dumitrescu-Usinevici**, profesoară și autoare de studii istorice (23 iulie 1895- ?). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 252.*

**100** de ani de la stingerea din viață a lui **Teodor V. Ștefanelli**, istoric, poet, prozator, jurist, doctor în drept, membru titular al Academiei Române (18 august 1849 – 23 iulie 1920).

**95** de ani de la nașterea lui **Nicolae Boșcaiu**, biolog, botanist, muzeograf, cercetător științific, bibliotecar român, membru titular al Academiei Române (23 iulie 1925 – 22 octombrie 2008). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 252-253.*

**75** de ani de la nașterea lui **Mircea Nicolae Goția**, pictor și pedagog român (23 iulie 1945).

**180** de ani de la stingerea din viață a lui **Carl Blechen**, pictor, grafician, scenograf, pedagog german (29 iulie 1798 – 23 iulie 1840).

**70** de ani de la nașterea lui **Vasile Iovu**, naist, flautist, profesor universitar (24 iulie 1950). *A se vedea și art. din CN 2000, p. 199-202; CN 2010, p. 158-159; CN 2015, p. 253-254.*

**90** de ani de la nașterea **Adrianei Ștefania Mihailescu**, pictoriță română (24 iulie 1930 – 14 august 1997).

**180** de ani de la nașterea lui **Abraham Goldfaden** (numele la naștere **Avrum Goldnfoden**), poet, dramaturg, regizor și actor evreu de limba idiș și ebraică, originar din Ucraina; este considerat părintele teatrului evreiesc modern (24 iulie 1840 – 9 ianuarie 1908).

**160** de ani de la nașterea lui **Emile Charles Achard**, medic, doctor în medicină, profesor, cercetător științific francez, membru de onoare străin al Academiei României (24 iulie 1860 – 8 august 1944).

**65** de ani de la nașterea **Ludmillei Crivov**, specialist în domeniul fiziologiei plantelor, doctor în biologie, conferențiar universitar (25 iulie 1955).

**75** de ani de la stingerea din viață a lui **Enea Hodoș**, folclorist, profesor, redactor de reviste, autor de manuale și scriitor român, membru corespondent al Aca-

demiei Române (31 decembrie 1858 – 25 iulie 1945).

**100** de ani de la nașterea lui **Constantin Reabțov**, pedagog, manager, alcătuitor de programe de predare a literaturii române și autor de manuale (26 iulie 1920 – 29 martie 1997).

**90** de ani de la nașterea lui **Neculai Hilohi**, pictor, grafician român (26 iulie 1930).

**50** de ani de la nașterea lui **Sergiu Botezatu**, economist și poet (26 iulie 1970).

**70** de ani de la nașterea lui **Anatoli A. Mazaraki**, doctor în științe economice, economist, profesor, cercetător științific ucrainean, rector al Universității Naționale de Economie și Comerț din Kiev, doctor honoris causa al ASEM (27 iulie 1950).

**90** de ani de la nașterea lui **Valentin Mândăcanu**, filolog, traducător, lingvist și publicist (27 iulie 1930 – 29 octombrie 2012). *A se vedea și art. din CN 2000, p. 204-206; CN 2005, p. 201-202; CN 2015, p. 254-256.*

**125** de ani de la nașterea lui **Victor Ion Popa**, dramaturg și prozator român (29 iulie 1895 – 30 martie 1946).

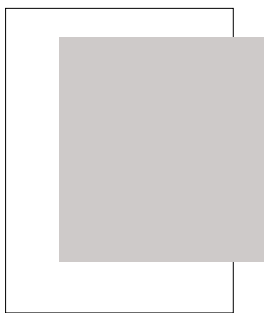
**65** de ani de la nașterea **Ecatrinei Ceban**, specialist în horticultură și viticultură, cercetător științific și inventator, doctor în științe agricole (30 iulie 1955).

**100** de ani de la nașterea lui **Peter Balogh**, sculptor român (30 iulie 1920 – 4 martie 1994).

**165** de ani de la nașterea lui **Polihronie Sârcu**, istoric, istoric literar, slavist rus, originar din Basarabia (30 iulie 1855 – 23 iunie 1905). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 203-204.*

**125** de ani de la nașterea lui **Pavel Bacinin**, violoncelist, dirijor. Maestru emerit al artei din Republica Moldova (31 iulie 1895 – 6 iunie 1976). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 258.*

**90** de ani de la nașterea lui **Valentin Tanasiev**, specialist în domeniul pomiculturii, doctor în agricultură, profesor universitar (31 iulie 1930 – 1998). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 159-160.*



**Constantin ROMANOV**  
1895-1961

Compozitor, pianist și dirijor.

S-a născut la 2 iulie 1895 la Chișinău. Se stinge din viață în 1961. După absolvirea gimnaziului din capitală (1905-1914) urmează cursurile juridice ale Universității din Kiev. Aceasta este succedată de Conservatorul din același oraș (1914-1919) sub îndrumarea lui Teinhold Glier (compoziție) și a A.I. Râba (pian). Astfel, între anii 1919-1929 este profesor de pian la Școala de muzică din Chișinău. Îl aflăm ulterior în funcția de dirijor al Orchestrei Simfonice a C. F. R. București (1930-1935). Se stinge din viață în 1961 și este înmormântat la cimitirul Bellu din București.

Este membru al Societății Muzicale din Chișinău (1919). A avut turnee artistice la Brașov, Galați, Ploiești, Chișinău, Bălți, Kerci, Cluj, București. A compus creații simfonice (concerte instrumentale), de cameră, vocale. A evoluat cu T. Rogalski, M. Cobilovici, L. Babici, L. Lipkovski, C. Zaporojeț, Z. Radzivilovschi, A. Pavlov ș.a.

Distinsul compositor avea o educație engleză, pentru că genealogia sa descindea din Marea Britanie, strămoșii fiindu-i englezi.

A fost rudă și prieten apro-

piat cu astronomul Nicolae Donici, în a cărui casă a locuit mai mulți ani.

Angajat de prietenul său Nicolae Bosie-Codreanu la Direcția Căilor Ferate Române, pentru a organiza fanfare ale ceferiștilor, a excelat ca un bun organizator muzical. Fiind pasionat de călătorii și turnee, a făcut înconjurul lumii, în calitate de acompaniator al celebrei cântărețe Lidia Lipkovski.

În ultimii ani și-a scris în tihnă operele sale muzicale și, lucru la fel de important, a lăsat posterității un manuscris de memorii, care prezintă detaliat viața muzicală a Basarabiei, văzută din interior.

Un detaliu dintre cele curioase e faptul că a locuit la Chișinău pe str. Livezilor 32 (actuala A. Mateevici).

**Bibliografie:**

\*\*[Constantin Romanov] // Bessarabia. – 1919. – Nr 47; 1920. – Nr 24.

\*\*[Constantin Romanov] // Radiofonia. – 1933. – 7 noiem.

\*\*[Constantin Romanov] // Radiofonia. – 1934. – 9 oct.

\*\*[Constantin Romanov] // Radiofonia. – 1945. – 22 mai.

\*\*[Constantin Romanov] // Radiofonia. – 1947. – 1 noiem.

**Buzilă, Serafim.** Constantin Romanov // Enciclopedia interpreților din Moldova. – Chișinău: Arc, 1999. – P. 375-376.

Romanov Constantin // Chișinău: Enciclopedie / editor: Iurie Colesnic. – Chișinău: Museum, 1997. – P. 400.

**Colesnic, Iurie.** Constantin Romanov, compozitor / Iurie Colesnic // Natura. – 2007. – Apr. – P. 10.

**Colesnic, Iurie.** Un compozitor și un pianist de excepție - Constantin Romanov: [1895-1961] / Iurie Colesnic // Flux. – 2003. – 21 mar. – P. 12.

T. L.



**Iulian FRUNȚAȘU**  
1970

Poet, prozator, diplomat, prezentator TV.

S-a născut la 5 iulie 1970, la Chișinău.

După absolvirea școlii generale, și-a continuat studiile la Facultatea de Filologie a Universității de Stat din Moldova.

În 1999 a susținut teza de doctor în științe politice la Institutul de Filosofie, Sociologie și Științe Politice al Academiei de Științe a Moldovei, la tema „Tranziția democratică în Republica Moldova în contextul evoluției etnopolitice”.

Din 1992 a fost angajat la Ministerul Afacerilor Externe. În 1997-1998 a activat în Georgia, pentru Misiunea OSCE, după care la Viena, pentru Delegația Permanentă a Republicii Moldova pe lângă OSCE și Grupul Consultativ Comun, preocupându-se de negocierea Tratatului FACE, adaptat și a Deciziilor Summit-lui OSCE de la Istanbul.

Din 2001 a lucrat pentru Misiunile OSCE în mai multe țări din Balcani, precum Bosnia (2001-2002), Croația (2002-2004), Serbia (2008-2010).

În 2011 a fost numit în funcția de consilier principal de stat al prim-ministrului,



pentru politică externă și relații cu diaspora.

Ulterior a fost Ambasador al Republicii Moldova în Regatul Unit al Marii Britanii și a Irlandei de Nord (2012-2016).

Este prezentatorul emisiunii TVR Moldova „Conexiuni”.

Este autor a patru cărți de ficțiune și una de istorie. A debutat în arta scrisului în 1996, cu placheta „Beata în marsupiu”. În 2006 a editat a doua plachetă, bilingvă, în română și engleză „St. Bosnia Blues”. În 2016 a semnat ediția „Să fi fost totul o mare păcăleală?”. În 2002 a editat cartea de istorie „O istorie etnopolitică a Basarabiei: 1812-2002”.

Premiul Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova pentru debut, (volumul „Beata în marsupiu” 1996); Premiul Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova pentru cea mai bună carte de istorie (2002).

#### Bibliografie:

De la implementarea PAUEM la elaborarea de politici / coord.: Iulian Frunțașu, Olesea Kovali. – Chișinău : Cartier, 2006. – 140 p.

From EUMAP Implimentation To Policy Making: European Initiatives Program Soros Foundation - Moldova / ed.: Gheorghe Erizanu; coord.: Iulian Frunțașu, Olesea Covali. – Chișinău : Cartier, 2006. – 132 p.

**Frunțașu, Iulian.** Beata în marsupiu / Iulian Frunțașu. – Chișinău : Cartier, 1996. – 48 p.

**Frunțașu, Iulian.** St. BB: St. Bosnia Blues / Iulian Frunțașu. – Chișinău : Cartier, 2006. – 82 p.

**Frunțașu, Iulian.** O istorie etnopolitică a Basarabiei: 1812-2002 / Iulian Frunțașu. – Chișinău : Cartier, 2002. – 592 p.

**Frunțașu, Iulian.** Tranziția democratică în Republica

Moldova în contextul evoluției etnopolitice: Teză de doctor (23.00.01) / Iulian Frunțașu. – Chișinău. – [S. n.], 1999. – 142 p.

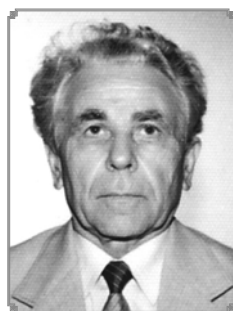
**Frunțașu, Iulian.** Să fi fost totul o mare păcăleală? : Antologie de versuri / Iulian Frunțașu. – Chișinău : Cartier, 2016. – 138 p.

Moldova pe calea democrației și stabilității: Din spațiul post-sovietic în lumea valorilor democratice / Igor Munteanu, Iulian Chifu, Iulian Frunțașu, [et al.]; Institutul pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale „Viitorul”. – Chișinău : Cartier, 2005. – 260 p.

\*\*\*

**Țurcanu, Lucia.** Iulian Frunțașu. Poezia revoltată / Lucia Țurcanu // Sud-Est cultural. – 2017. – Nr 2. – P. 44-48.

M. C.



**Valeriu MUȘINSCHI**  
1930

Fizician, doctor habilitat în științe fizico-matematice, profesor universitar.

S-a născut la 6 iulie 1930 în orașul Rezina, județul Orhei. După absolvirea școlii din satul natal, și-a continuat studiile la Universitatea de Stat din Moldova, Facultatea de Fizică (1949-1954). Specializări: în domeniul spectroscopiei corpului solid, Universitatea de Stat „M. Lomonosov” din Moscova, Secția electronica cuantică (1972); în domeniul laserilor și opticii cuantice la Institutul de Optică și Mecanică Fină din Sankt Peters-

burg (1980).

După absolvirea facultății, este angajat ca profesor de matematică și fizică la Școala Medie din Rezina. Din 1955 până în 1957 face studii de doctorat la Catedra de fizică experimentală, Universitatea de Stat din Moldova. Este asistent la Catedra optică și spectroscopie la aceeași instituție (1957-1962). În 1960 a susținut teza de doctor în fizică la Universitatea de Stat din Lvov, Ucraina cu tema „Proprietăți electrice și fotoelectrice ale sistemului Al-Se”.

Din 1961 a fost angajat cu titlul de conferențiar ad-interim, între 1962-1964 – conferențiar la Catedra optică și spectroscopie la USM. Ulterior exercită funcția de șef al catedrei respective.

În 1972 a susținut teza de doctor habilitat în științe fizico-matematice cu tema „Cercetarea proprietăților optice și fotoelectrice ale calcogenurilor de galiu și indiu”, Universitatea de Stat din Lvov, Ucraina. În 1974 i s-a conferit titlul științifico-didactic de profesor universitar la Catedra optică și spectroscopie.

În anii 1964-1995 a activat în calitate de profesor, șef Catedră optică și spectroscopie a Universității de Stat din Moldova.

Ulterior a exercitat funcția de profesor asociat în diverse universități și instituții de cercetare de peste hotare (Universitatea din Praga, Universitatea din Sofia ș. a.). Din 1998 a activat la Universitatea „Vasile Alecsandri” din Bacău, România.

Din 2004 este profesor la Universitatea Liberă Internațională din Moldova.

Pe parcursul întregii activități didactice a ținut mai multe cursuri: Fizica: mecanica,

termodinamica și elemente de statistică; Electricitate și magnetism; Optica; Fizica atomului și nucleului; Optica fizică; Spectroscopia moleculei; Spectroscopia corpului solid; Electronica fizică; Fizica laserilor; Optica neliniară; Electro-optica; Optica electronică ș. a.

Concomitent a desfășurat și activitate de cercetare științifică pe mai multe direcții: investigații și elaborarea metodelor de cercetare a spectrelor energetice ale materialelor semiconductoare; spectroscopia cu fascicule modulate a solidului; convertizoare optoelectronice de imagini; transmisia optică a informației.

A pregătit 8 doctori în domeniul opticii și spectroscopiei, fiind și consultant a trei teze de doctor habilitat.

Studiile și rezultatele cercetărilor se regăsesc în cele peste 300 de publicații, dintre care 5 monografii, 17 brevete de invenții în domeniul opticii, spectroscopiei materialelor semiconductoare, convertizoarelor de imagini și transmisiei optice a informației.

Laureat al Premiului de Stat al Republicii Moldova (1983); Diploma de onoare pentru activitate în cadrul Universității „Vasile Alecsandri” din Bacău (2011).

*A se vedea și articolul din „Calendar Național 2005”. – Chișinău: BNRM, 2004. – P. 206.*

#### Bibliografie:

**Mușinschi, Camelia.** Optica ondulatorie: curs de prelegeri / Camelia Mușinschi, Valeriu Mușinschi. – Chișinău : ULIM, 2006. – 204 p.

**Mușinschi, Valeriu.** Îndrumar de laborator la fizică: [lucrări practice de fizică] / Valeriu Mușinschi. – Chișinău : ULIM, 2009. – 296 p.

**Mușinschi, V.** Optica : Fenomene și explicații / V. Mușin-

schi. – Bacău : Tipogr. „Reclama”, 2003. – 380 p.

**Mușinschi, Valeriu P.** Optica : Curs de lecții pentru facultatea de fizică / Valeriu P. Mușinschi. – Chișinău : [S. n.], 1990. – 150 p.

**Mușinschi, Valeriu.** Optică. Partea 1: Lucrări practice / Valeriu Mușinschi, Iuliana Lazăr, Gabriel Lazăr. – Bacău : Editura Universității din Bacău, 1996. – 82 p.

**Mușinschi, Valeriu.** Principii și legi în mecanică: [curs de prelegeri] / Valeriu Mușinschi; Universitatea Liberă Internațională din Moldova. – Chișinău : ULIM, 2006. – 123 p.

\*\*\*

Absorption and photoconductivity of PbMoO<sub>4</sub> crystals / Valeriu Mușinschi, Camelia Mușinschi, Mihail Caraman [et al.] // Moldavian Journal of the Physical Sciences. – 2011. – Nr 1 (10). – P. 65-74.

**Mușinschi, Valeriu.** Some features of absorption and photoluminescence of wulfenite (PbMoO<sub>4</sub>) crystals // Valeriu Mușinschi, Camelia Mușinschi // Moldavian journal of the physical sciences. – 2012. – Nr 3 (11). – P. 163-169.

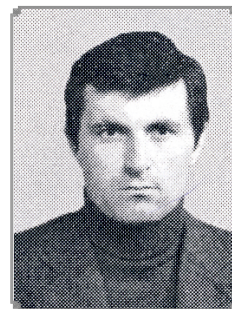
Optical properties of signification acousto-optic crystals / Valeriu Mușinschi, Mihail Caraman, Camelia Mușinschi [et al.] // Moldavian journal of the physical sciences. – 2009. – Nr 2 (8). – P. 186-194.

\*\*\*

**Rusnac, Gheorghe.** Mușinschi, Valeriu // Rusnac, Gheorghe. Profesorii Universității de Stat din Moldova: (1946-2001): Dicț. istorico-biogr. / Gheorghe Rusnac. – Chișinău: USM, 2001. – P. 141-142.

**Țărălungă, Ecaterina.** Mușinschi, Valeriu // Țărălungă, Ecaterina. Enciclopedia identității românești. Personalități / Ecaterina Țărălungă. – București : Litera Internațional, 2011. – P. 536.

M. C.



**Nicolae BUJOREANU**  
1950

Specialist în domeniul horticulurii, doctor habilitat în agricultură, profesor cercetător.

S-a născut la 6 iulie (după alte surse 6 iunie) 1950 în satul Coteala, raionul Briceni. A absolvit Școala Medie-Internat Nr.1 din Chișinău, după care și-a continuat studiile la Institutul Agricol „M. Frunze”, Facultatea de Horticultură (azi Universitatea Agrară de Stat din Moldova) (1973). În 1987 a susținut teza de doctor în științe agricole în cadrul Institutului de Economie Națională „Gh. Plehanov” din Moscova, cu tema: „Influența termenelor de recoltare și condițiilor de creștere asupra capacității de păstrare a fructelor de pere” la specialitatea „Prelucrarea primară și păstrarea produselor vegetale”. În 2003 a susținut teza de doctor habilitat în științe agricole cu tema: „Formarea condiționată a fructelor destinate păstrării”.

Activitatea de muncă a început-o în calitate de specialist superior, ulterior specialist principal în Asociația Științifică de Producere „Varnița”, subordonată Ministerului Gospodăriei Fructelor și Legumelor al Republicii Moldova.

Din 1979 a început activitatea în cadrul Institutului de Fiziologie și Biochimie a plantelor al AȘM, în prezent

Institutul de Genetică, Fiziologie și Protecție a Plantelor. De mai bine de 20 de ani coordonează cercetările și conduce colectivul Laboratorului fiziologia maturării fructelor, azi Fiziologia plantelor pomice și maturării fructelor.

S-a consacrat cercetării științifice fundamentale, în baza căreia a elaborat noi metode, remedii și procedee de formare condiționată a fructelor pentru păstrarea îndelungată, de sporire a rezistenței lor la acțiunea factorilor nefavorabili de mediu prin utilizarea substanțelor biologic active de proveniență naturală, micro- și macroelementelor, factorilor biotici și abiotici în reglarea proceselor fiziologo-biochimice de creștere, formare și maturizare a fructelor ș. a. În baza argumentelor științifice formulate de savant, a fost obținută aprobarea și finanțarea mai multor proiecte din cadrul programelor de stat, de transfer tehnologic și procurarea echipamentului, printre care: „Procedee tehnologice de sporire a rezistenței pomilor și fructelor de măr la acțiunea negativă a calamităților naturii”, „Cercetarea acțiunii substanțelor biologic active cu acțiune stimulatorie și a microîngrășămintelor în scopul sporirii calității și volumului de producție la speciile sâmburoase”, „Implementarea sistemului de obținere a producției ecologice de coacăz și păstrarea ei”, „Asamblarea instalației experimentale pentru cercetarea regimurilor de gaze privind păstrarea de lungă durată a fructelor de soiurile noi de măr cultivate în Moldova” ș. a.

Argumentele științifice înaintate de savant au servit drept reper pentru elaborarea mai multor tehnologii: „Tehnologia formării direcționate

a fructelor destinate păstrării îndelungate”, „Tehnologia de creștere a zmeurului pe baze ecologice”, „Sistemul de reducere a pierderilor, produse de dereglările funcționale, agenții bolilor fungice și perisabilitatea naturală la fructe în perioada postrecoltă”.

Rezultatele obținute în cercetarea științifică sunt reflectate în peste 220 de lucrări științifice, inclusiv 3 monografii, un ghid practic, 7 broșuri, 3 tehnologii, 41 brevete de invenție, multe dintre care se implementează cu succes în complexul agro-industrial.

A participat activ la pregătirea cadrelor tinere de cercetători, deținând dreptul de pregătire a tezelor de doctorat la specialitatea Fiziologia vegetală. Este expert al Consiliului Național pentru Acreditare și Atestare pentru evaluarea dosarelor de atestare la specialitățile din agricultură.

A participat la multiple întruniri profesionale din străinătate, la Saloanele Internaționale de Inventică în orașe, precum: Iași, București, Cluj-Napoca (România); Geneva (Elveția); Bruxelles (Belgia); Pittsburg (SUA); Varșovia (Polonia).

Rezultatele muncii sale au fost apreciate și menționate cu mai multe distincții și premii: Marele Premiu la Salonul Internațional pentru tineret „Inventică-Creativitate-Inovare”, Chișinău (1997); medalii de aur la Salonul Internațional de Inventică „Modele, Desene”, București (1997, 1999, 2001); medalii de argint și bronz la Salonul Internațional de Inventică, Geneva (2000, 2001); Premiile I și II la concursul „Inventatorul anului 1997 și 2000”, organizat de Academia de Științe a Moldovei.

#### Bibliografie:

**Bujoreanu, Nicolae.** Formarea condiționată a fructelor destinate păstrării: Teză de doctor habilitat (05.18.03) / Bujoreanu Nicolae. – Chișinău : [S. n.], 2003. – 280 p.

**Bujoreanu, Nicolae.** Formarea direcționată a fructelor pentru păstrare îndelungată : Monografie / Nicolae Bujoreanu; Academia de Științe a Moldovei Institutul de Genetică și Fiziologie a Plantelor. – Chișinău : Princeps Magna, 2010. – 256 p.

\*\*\*

Лежкоспособность плодов и факторы, снижающие их потери при длительном хранении / Н. С. Бажуряну, И. С. Попушой, Э. Д. Коган [et al.]. – Кишинев : ШТИИЦ, 1993. – 93 p.

\*\*\*

**Bujoreanu, N.** Modificarea în conținutul substanțelor plastice la fructele de măr pe parcursul perioadei postrecoltare de particularitățile biologice ale soiului / N. Bujoreanu, M. Marinescu // Buletinul AȘM. Științele vieții – 2007. – Nr 1 (301). – P. 53-61.

**Chihai, Marcela.** Gradul de modificare a valorii unor indici biochimici la fructele de măr în funcție de temperatura de păstrare aplicată / Marcela Chihai, Nicolae Bujoreanu // Știința agricolă. – 2015. – Nr 1. – P. 56-60.

Evaluation of photosynthetic activity in pear trees depending on the action of biological active substances / Gh. Scurtu, N. Bujoreanu, I. Harea [et al.] // Revista botanică. – 2017. – Nr 2 (15). – P. 105-108.

Influența preparatului Fito-mag asupra intensității proceselor de maturare la fructele de măr și prun pe durata perioadei post-recoltare / Nicolae Bujoreanu, Ivan Harea, Nina Bejan [et al.] // Știința agricolă. – 2014. – Nr 2. – P. 32-37.

Modificarea unor indici de calitate la fructele de păr pe perio-

da postrecoltă, în funcție de metoda de păstrare aplicată / Nicolae Bujoreanu, Ludmila Gaviuc, Nina Bejan [et al.] // „Dezvoltarea relațiilor comerciale din perspectiva integrării economice a Republicii Moldova în circuitul economic internațional”, Conferință Științifico-Practică Internațională (21-22 septembrie 2017, Chișinău). Vol. 1. – Chișinău:UCCM:UNCE,2017. – P. 211-213.

The influence of „Phytomag” preparation on the intensity of apple and plum fruits ripening processes in the post-harvest period / Nicolae Bujoreanu, Ion Harea, Nina Bejan [et al.] // Știința agricolă. – 2014. – Nr 2. – P. 38- 41.

\*\*\*

Оценка состояния поверхностных структур плодов яблони в период хранения в зависимости от концентрации кислорода и углекислого газа / Марина Маринеску, Николай Бужоряну, Людмила Колесникова [et al.] // Studia Universitatis Moldaviae. Ser.: Științe reale și ale naturii. – 2014. – Nr 1 (71). – P. 73-75.

M. C.



**Ion CVASNIUC**  
1945

Interpret de operă (bariton).

S-a născut la 8 iulie 1945 în satul Pășcăuți, județul Bălți.

După absolvirea școlii generale și-a continuat studiile la Institutul de Arte „G. Musicescu” din Chișinău (1969-

1974) (azi Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice). A studiat canto cu Nicolae Chiosa.

Între anii 1972-1974 a fost ca solist la Radio Moldova, ulterior a activat solist la Opera Națională din Chișinău (din 1974). A fost director al trupei de operă. A interpretat piese muzicale atât din muzica clasică, cât și române, cum ar fi: patru române pe versurile lui Mihai Eminescu: „Apari să dai lumină”, „Între nouri și-între mare”, „Să fie seară-asfințit”, „Dona Sol”, scrise de T. Zgureanu. A înregistrat albumul „Mamma” cu Orchestra Prezidențială a Republicii Moldova. Concomitent cu activitatea artistică, a desfășurat și activitate pedagogică la Catedra canto academic la Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice.

A interpretat roluri: Oneghin („Evghenii Oneghin”), Robert („Iolanta”), Figaro („Bărbierul din Sevilla”), Valentin („Faust”), Germont („Traviata”), Morales („Carmen”), Chitaristul („Aici e liniște în zori”), Almaviva („Nunta lui Figaro”) ș. a.

A înregistrat la Radio Chișinău lucrări semnate de compozitorii: T. Zgureanu, O. Negruța, V. Rotaru, B. Dubosarschi, S. Lungu, E. Doga, D. Gherșfeld, D. Kitenko ș. a.

A colaborat cu interpreți consacrați din Republica Moldova: M. Bieșu, A. Vasecikin, V. Dragoș, V. Cojocaru, Gh. Mustea, V. Cheptănar, L. Oprea, I. Stamati, L. Șulga, D. Dumbrăveanu, M. Munteanu, V. Calestru, I. Paulencu, V. Savițchi, A. Jarikov ș. a.

Discografie: „Cântare Moldovei”.

Maestru în Artă (1995), Artist al Poporului.

#### Bibliografie:

**Cvasniuc, I.** Crestomație pentru canto-coral (Bariton, mezzo soprano): Pentru voce și acomp. / alcăt.: I. Cvasniuc. – Chișinău, 2003. – 1598 p.

\*\*\*

**Buzilă, Serafim.** Cvasniuc Ion // Buzilă, Serafim. Enciclopedia interpreților din Moldova / Serafim Buzilă. – Ed. a 2-a, rev. și ad. – Chișinău : ARC, 1999. – P. 153-154.

Ivan Cvasniuc: [bariton, Maestru în Artă, Artist al Poporului] // Realități culturale. – 2014. – Nr 7. – P. 5.

M. C.



**Dumitru BOLBOCEANU**  
1960

Artist plastic.

S-a născut la 8 iulie 1960 în satul Colicăuți, raionul Edineț.

În 1975-1979 și-a făcut studiile la Colegiul Republican de Arte Plastice „Al. Plămădeală” din Chișinău, unde i-a avut profesori pe Igor Vieru și Valeriu Pușcaș. Ulterior a studiat la Universitatea Pedagogică de Stat „I. Creangă” (1983-1986).

Activitatea profesională a început-o în calitate de lector la Catedra de arte plastice a Institutului de Arte din Moldova, azi Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice (1986-1997), profesor la Școala de Pictură pentru Copii „A. Șciusev” (1997-1998).

A debutat în cadrul Expoziției „Tinerii plasticieni din

Moldova” la Moscova și Chișinău (1986).

A semnat numeroase lucrări artistice, printre care: „Câmpie în toamnă”, „Planare”, „Miriște”, „Margine de sat”, „Lac”, „Spațiu aerian”, „Deșteptare”, „Lumini în adâncime”, „Baladă”, „Umbre”, „Trec norii”, „Floarea soarelui”, „Dialog”, „Călăuze” ș. a.

A organizat numeroase expoziții și prezentări individuale atât în Moldova, cât și în alte țări: Italia, România, Grecia, Germania, Rusia. Printre acestea sunt: Casa Centrală a Pictorului, Moscova, Rusia (1989); Galeria „Sidonia”, Monte-Giorgio, Italia (1993); ART-EXPO, București, România (1994); Centrul de Cultură și Artă Dusseldorf, Germania (1998) ș. a.

Începând cu 1986 și până în prezent, a participat la expoziții colective atât în țară, cât și peste hotare: „Expoziția tinerilor plasticieni moldoveni”, Chișinău, 1987; Expoziția republicană „M. Eminescu în arta plastică”, Chișinău, 1989; Expoziția „Plasticieni din Moldova”, Aachen, Republica Federală Germană, 1990; expoziție de artă plastică a artiștilor plastici din Moldova, Centrul de Cultură și Artă Dusseldorf, Germania, 1996; Saloanele de primăvară și de toamnă, Centrul Expozițional „C. Brâncuși”, Chișinău, 1988 - prezent; Expoziția „Saloanele Moldovei Chișinău-Bacău”, Republica Moldova-România, 1992-prezent; Expoziția „Grupul ZECE”, 1992, 1993; Expoziția de Artă Internațională ART-MIF, Moscova, 1993; Salonul Internațional de Artă, Moscova, 1999; Expoziția „Limba noastră cea Română”, Centrul Expozițional „C. Brâncuși”,

Chișinău, 1998, 2000 ș. a.

Lucrările sale întregesc colecția permanentă a Muzeului Național de Artă din Chișinău, colecția Galeriei „C. Brâncuși”, colecția Uniunii Artiștilor Plastici din Moldova, precum și colecțiile private din Belgia, Franța, Germania, Italia, Olanda, Portugalia, România, SUA ș. a.

Membru al Uniunii Artiștilor Plastici din Republica Moldova, 1993; președinte al Uniunii Artiștilor Plastici din Moldova.

Premii: laureat al Premiului Ministerului Tineretului și Sportului din Republica Moldova, 1995; Premiul Firmei „BICONEX” din Bacău, România, Expoziția „Saloanele Moldovei”, ed. VII-a, 1997; Premiul Ministerului Culturii din Republica Moldova, 2007; Diploma de Eminentă a Uniunii Artiștilor Plastici din Moldova, 2007, Premiul Muzeului de Artă „Iulian Antonescu”, Bacău, 2008.

#### Bibliografie:

**Bolboceanu, Dumitru.** Pictură / Dumitru Bolboceanu. – Chișinău : Litera, 1992. – 20 p.

\*\*\*

**Bolboceanu, Dumitru.** Arca lui Noe, 2019 = Noah's Ark, 2019: [Grafică] / Dumitru Bolboceanu // Bienala Internațională de Pictură, Chișinău 2019 = International Painting Biennial; autor concepție și coord.: Tudor Zbârnea; trad.: Maria Bilașevschi, Elena Casiadi; Muzeul Național de Artă al Moldovei; Uniunea Artiștilor Plastici din Moldova; Centrul de Artă „Amprente”. – Chișinău : [S. n.], 2019. – P. 64.

**Bolboceanu, Dumitru:** „Arta este verticala pe care omenirea se poate menține și înălța” / Dumitru Bolboceanu: [interviu cu artistul plastic Dumitru Bolboceanu] / consemnare: Anastasia

Rusu-Haraba//Moldova. – 2016. – Ian.-Febr. – P. 31-43.

**Bolboceanu, Dumitru.** Blue bird's nest : [Grafică] / Dumitru Bolboceanu // Art exhibition „Eternal Colours” = Expoziția de Artă „Culori Eterne”. – Chișinău : [S. n.], 2016. – P. 10.

**Bolboceanu, Dumitru.** Călăuze : [Grafică] / Dumitru Bolboceanu // Evoluția picturii de gen din Republica Moldova (1945-2000) / Eleonora Brigalda-Barbas. – Chișinău : [S. n.], 2002. – P. 94.

**Bolboceanu, Dumitru.** Dialog, 2015 : [Grafică] / Dumitru Bolboceanu // Bienala Internațională de Pictură, Chișinău 2015 = International Painting Biennial, Chisinau 2015 / coord.: Tudor Zbârnea; Muzeul Național de Artă al Moldovei; Uniunea Artiștilor Plastici din Moldova; Centrul de Artă „Amprente”. – Chișinău : [S. n.], 2015. – P. 119.

**Bolboceanu, Dumitru.** Floarea soarelui = Sunflower : [Grafică] / Dumitru Bolboceanu // Conexiuni convergente = Connections converged: Contemporary Art Exhibition / Ecaterina Ajder [et al.]; autor proiect: Tudor Zbârnea. – Chișinău : [S. n.], 2019. – P. 12.

**Bolboceanu, Dumitru.** Lumina și umbra configurează relieful vieții / Dumitru Bolboceanu // Limba română. – 2009. – Nr 11-12. – P. 190-192.

\*\*\*

**Colesnic, Iurie.** Bolboceanu, Dumitru / Colesnic, Iurie // Colegiul Republican de Arte Plastice „Al. Plămădeală”: Ghid enciclopedic. – Chișinău: Museum, 2008. – P. 50.

Dumitru Bolboceanu: [pictor] // Timpul. – 2013. – 5 iul. – P. 4.

**Spănu, Constantin.** Dumitru Bolboceanu – între real și imaginar / Constantin Spănu // Limba română. – 2009. – Nr 11-12. – P. 187-189.

M. C.



**Anton SPĂNU**  
1935-2008

Medic chirurg, doctor habilitat în medicină, profesor universitar.

S-a născut la 10 iulie 1935 în comuna Baraboi, plasa Râșcani, județul Bălți. A decedat la 31 octombrie 2008 la Chișinău.

După absolvirea școlii generale din satul natal, și-a continuat studiile la Facultatea de Medicină Generală a Institutului de Stat de Medicină din Chișinău (azi Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „N. Testemițanu”). A făcut studii de doctorat la Catedra chirurgie, a USMF „N. Testemițanu”, condusă de Nicolae Anestiadi, fondatorul chirurgiei moderne. În 1964 a susținut teza de doctor în medicină. Perfecționându-și măiestria pe lângă profesorii C. Țăbărna, E. Semeniuc, conferențiarilor I. Gonțov, I. Cuțarov, a devenit un iscusit operator în chirurgia stomacului și, drept rezultat, al profesionalismului performant. În 1980 a susținut teza de doctor habilitat în medicină la Centrul Științific de Chirurgie din Moscova la tema: „Deregările homostazei și metodele de corecție în chirurgia maladiilor ulceroase”.

Din anul IV de studii a început activitatea în cali-

tate de asistent în Secția de chirurgie a Spitalului Clinic Republican. A absolvit facultatea cu Diplomă de merit și a fost angajat la Spitalul de circumscripție Pârjota, r-nul Râșcani, unde a fost promotorul fondării unui spital de circumscripție dotat cu serviciile farmaceutic, de laborator, radiologic, ginecologic și chirurgical.

Concomitent cu activitatea profesională, a desfășurat și activitate didactică, fiind promovat asistent prin concurs. Ulterior a activat în secția didactică în calitate de prodecan (1965-1967). În 1967 a fost transferat ca și conferențiar la Catedra chirurgie a Facultății Stomatologie și Sanitarie. A exercitat funcția de curator consultant în diferite raioane ale republicii. Timp de trei decenii a fost consultant titular pe linia aviației sanitare.

În 1986, prin concurs, a fost promovat în funcția de șef Catedră chirurgie a Facultății de Pediatrie. Din 1991 a exercitat funcția de șef Catedră chirurgie, ulterior a fost director al Clinicii Chirurgie Nr. 2, Catedra chirurgie „Nicolae Anestiadi” (2000).

S-a dedicat cercetărilor științifice, ce țin de etiopatogenia ulcerului hepatogen, care a fost elucidat în toate aspectele evolutive prin determinarea factorilor primordiali condiționați de fenomenul de stagnare a microcirculației viscerale și a factorilor de hipoxie în sistemul portal.

Rezultatele activității de cercetare se regăsesc în cele peste 300 de lucrări

științifice, tratate, culegeri de specialitate, 3 monografii, 2 manuale, 5 elaborări metodice și 35 inovații. A semnat numeroase articole dedicate unor personalități marcante ale învățământului medical, unor colegi de școală ș. a.

Savantul a prezentat știința medicală la multiple întruniri profesionale, la congrese, conferințe naționale și internaționale din Iași, București, Cluj-Napoca, Timișoara, Constanța, Sinaia (România), Riga (Letonia), Viena (Austria), Moscova, Sankt Petersburg, Kazan (Rusia) ș. a.

A fost membru al Senatului USMF, al Consiliului științific universitar, președinte al Comisiei de admitere în rezidențiat și al Comisiei de licență a rezidenților chirurgi, membru al Comisiei de atestare a chirurgilor din RM, membru al Societății de Chirurgie din Republica Moldova, membru de onoare al numeroaselor asociații din străinătate.

S-a manifestat activ în anii deșteptării și mișcării de eliberare națională 1989-1990. A militat pentru independență, suveranitate, limbă și alfabet latin, tricolor ș. a. A fost ales deputat în primul Parlament (1990-1994), a votat proclamarea independenței Republicii Moldova, adoptarea simbolurilor naționale.

Pentru activitatea sa fructuoasă a fost onorat cu distincții: Medalia Societății de Chirurgie „Toma Ionescu” (România), titlul onorific Lucrător Emerit al învățământului public din R. Moldova, Om Emerit al Republicii Moldova. Decorat cu Medalia „Meritul

Civic”, laureat al Premiului Național în domeniul științei și tehnicii.

#### Bibliografie:

Chirurgie / red.: Anton Spânu. – Chișinău : Tipografia Centrală, 2000. – 736 p.

**Spânu, Anton.** Chirurgie: Teste pentru studenți, rezidenți, medici practicieni / Anton Spânu; red. resp.: Gheorghe Ghidirim. – Chișinău : CEP „Medicina”, 2006. – 606 p.

**Spânu, Anton.** Chirurgie generală și semiologie chirurgicală / Anton Spânu; Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „N. Testemițanu”. – Chișinău : CEP „Medicina”, 2008. – 592 p.

**Spânu, Anton.** Unele aspecte în chirurgia ulcerului gastroduodenal / Anton Spânu; red.: Lidia Serghienco-Ciobanu. – Chișinău: CEP „Medicina”, 2005. – 58 p.

\*\*\*

**Baciu, Gheorghe.** Spânu Anton // Baciu, Gheorghe. Profesorii universitari, absolvenți ai USFM „Nicolae Testemițanu” / Gheorghe Baciu. – Chișinău : [S. n.], 2012. – P. 145.

M. C.



**Petru VUTCĂRĂU**  
1960

Actor de teatru și film, regizor de teatru, fondator și director artistic al Teatrului Național „Eugène Ionesco” din Chișinău.

S-a născut la 11 iulie 1960, la Bardar, Ialoveni.

După absolvirea școlii, devine student la Facultatea de

Actorie a Institutului de Stat al Artelor „Gavriil Musicescu” din Chișinău (1979-1980), clasa actorului Petru Baracci. A absolvit Școala Superioară de Teatru „Boris Șciukin” din Moscova, Facultatea de Actorie, clasa lui Anatoli Borisov (1980-1985).

În 1985 intră în trupa Teatrului „Luceafărul” din Chișinău.

A urmat și Facultatea Regie Teatru de la Institutul de Teatru „Shota Rustaveli” din Tbilisi (Georgia), clasa lui Nugzar Lordkipanidze (1987-1989). În perioada 1988-1989 a fost regizor-rezident la Teatrul Armatei din Moscova (conducător și regizor-șef – Ion Ungureanu).

În anul 1990, împreună cu alți colegi actori, părăsește Teatrul „Luceafărul” și fondează, la Chișinău, o trupă nouă, numită Teatrul „Eugène Ionesco”, primul teatru independent și care își stabilește sediu temporar în România, în cadrul Teatrului „Anton Pann” din Râmnicu-Vâlcea. Doar după 5 luni, teatrul va întreprinde primul turneu prin România (Târgu-Mureș, Cluj, Oradea, Timișoara, Arad și București), obținând premii la diverse festivaluri de teatru și înregistrează două spectacole din repertoriul său la Televiziunea Română.

După ce revine la Chișinău, devine prim-regizor (1991) și director artistic (1995) al Teatrului „Eugène Ionesco”. (Teatrul a fost oficializat ca instituție de stat, printr-un ordin semnat la 9 septembrie 1991 de Ministrul Culturii și Cultelor Ion Ungureanu, cu

sediul temporar în incinta Palatului Republicii).

La 11 septembrie 1991 teatrul își lansează activitatea cu spectacolul „Așteptându-l pe Godot” de Samuel Beckett, montat împreună cu Mihai Fusu, în maniera teatrului absurdului. Acest spectacol s-a înscris pentru mulți ani înainte în repertoriul teatrului.

La 19 octombrie 1991, la Casa Actorului de pe lângă Uniunea Teatrală din Moldova, în regia sa, este prezentat spectacolul „Cântăreața cheală” de Eugène Ionesco, aceasta fiind prima reprezentație nouă a teatrului.

Până în 1995 au mai fost montate spectacole, prezentate în turnee și premiate în mai multe țări: „Iosif și amanta sa”, „Pescărușul”, „Chirița în provincie”, „Voci în lumina orbitoare” ș. a.

În 1994 teatrul a fost invitat să participe la Festivalul de teatru de la Avignon (Franța) cu trei spectacole. De atunci datează și colaborarea teatrului cu regizorii din SUA Kenneth Campbell și Moshe Yassur.

În 1994 a fost unul dintre organizatorii primului Festival Internațional de Teatru – Bienala Teatrului „Eugène Ionesco”, un eveniment teatral și cultural unic în țară. Până în anul 2016 au fost desfășurate 12 ediții ale BI-TEI.

A montat, ca regizor, peste o sută de spectacole atât în Republica Moldova, cât și în străinătate (în cca 20 de țări, inclusiv Italia, Franța, România, Rusia, Japonia, Turcia). La diverse școli de teatru din câteva țări, a predat și cursuri de arta actorului (Franța, Ita-

lia, Rusia și Japonia).

În prezent, în regia sa, la Teatrul „Eugène Ionesco” se joacă spectacolele: „Ioana și focul” după piesa cu același nume de Matei Vișniec; „Și cu violoncelul ce facem?” de Matei Vișniec; „Elisabeta I” după Paul Foster și cronici istorice; „Revizorul” de Nikolai Gogol; „Chirița în provincie” de Vasile Alecsandri.

Încă din primii ani de existență a Republicii Moldova, a făcut parte din componența nominală a Comitetului pentru decernarea Premiului Național al Republicii Moldova în domeniul literaturii, artei și arhitecturii.

În calitate de actor de film, s-a produs în roluri principale în filmele: Sandu (frizerul), „Strada felinarelor stinse” („Moldova-Film”, regia – Valeriu Găgiu, 1990); soțul, „Spune ceva” („Moldova-Film”, regia – Sergiu Plămădeală, 1991); necunoscutul, „Copiii măcelarului” (după Jurnalul lui Kafka, Studioul „Flux-film”, Chișinău, regia – Viorica Meșină, 1992); Fred Vasilescu, „Patul lui Procust” (după romanul lui Camil Petrescu, Studioul „Flux-film”, Chișinău, regia – Sergiu Prodan și Viorica Meșină, 2001).

Titluri onorifice: Artist al Poporului (2011).

Premii și distincții: Premiul Național al Republicii Moldova în domeniul literaturii, artei și arhitecturii (pentru interpretarea rolului lui Estragon în spectacolul „Așteptându-l pe Godot” de Samuel Beckett, 1994); Premiul „Interferențe”, acordat de către Fundația Culturală Română (pentru integrarea valorilor culturii românești în circuitul univer-

sal, 1998); laureat al Bursei de Excelență al Fundației Soros Moldova (2001); Premiul anual VIP „Teatru fără frontiere” (pentru organizarea Festivalului Internațional de Teatru „Bienala Teatrului Eugène Ionesco” (2006); Premiul de Excelență, acordat de Ambasada României în Republica Moldova, în cadrul Galei Premiilor UNITEM (2006); Premiul pentru cel mai reușit proiect teatral și manifestare artistică de talent la Gala Premiilor „Inima de Aur” (2006) etc.

*A se vedea și articolul din „Calendar Național 2010”. – Chișinău, 2009. – P. 153-155.*

#### Bibliografie selectivă:

**Vutcărău, Petru.** „Între a fi și a nu fi, am ales a fi” / Petru Vutcărău // Flux : ed. de vineri. – 2010. – 15 oct. – P. 12.

**Vutcărău, Petru.** „Pentru mine, titlul de Artist al Poporului e o insultă” : Interviu cu Petru Vutcărău, dir. al Teatrului „Eugène Ionesco” și al Festivalului BITEI / Petru Vutcărău ; interviu realizat de Irina Nechit // Jurnal de Chișinău. – 2012. – 11 mai. – P. 34.

**Vutcărău, Petru.** „Suntem puși în situația să concurăm cu politicienii...”: [interviu] / Petru Vutcărău ; interviu realizat de Victoria Bortă // Ziarul național. – 2016. – 5 febr. – P. 17 ; [Resursă electronică]. – URL : <http://ziarulnational.md/petru-vutcarau-suntem-pusi-insituatia-sa-concuram-cu-politicienii> (accesat : 9.09.2019).

**Vutcărău, Petru.** „Un festival internațional lucrează pentru imaginea țării în lume, la noi acest efort nu valorează nimic”: [interviu cu directorul artistic al Bienalei Teatrului „Eugène Ionesco” (BITEI), ed. a 9-a] / Petru Vutcărău ; interviu de Liliana Popușoi // Flux : ed. de vi-

neri. – 2010. – 7 mai. – P. 8.

**Vutcărău, Petru.** „200 de milioane de lei pentru o arenă sportivă, dar ce facem cu instituțiile de cultură?” [Resursă electronică] / Petru Vutcărău // <https://www.zdg.md/stiri/stiri-sociale/petru-vutcarau-200-de-milioane-de-lei-pentru-o-arena-sportiva-dar-ce-facem-cu-institutiile-de-cultura> (accesat : 9.09.2019).

Deși politica e spectacol, politicienii nu merg la teatru : [sondaj cu participarea lui Anatol Chiricu, vicedirectorul Teatrului Național Dramatic Rus „A. P. Cehov” ; Boris Focșa, directorul Teatrului „Lucașfăruș” ; Zinaida Țărnă, Teatrul de Revistă „Ginta Latină” ; Petru Vutcărău, directorul Teatrului Național „Eugène Ionesco” ; Sandu Grecu, Teatrul Național „Satiricus – I. L. Caragiale”] / sondaj realizat de Ana Marchitan // Timpul. – 2017. – 6 oct. – P. 15.

\*\*\*

**Coroliov, Elfrida.** Concepțiile estetice ale actorului și regizorului Petru Vutcărău / Elfrida Coroliov // Conferința „Patrimoniul cultural: cercetare, valorificare, promovare”, Chișinău, 30-31 mai 2017 / Institutul Patrimoniului Cultural al AȘM. – Chișinău: „Notograf Prim” SRL, 2017. – P. 109.

**Coroliov, Elfrida.** Petru Vutcărău – director artistic și regizor / Elfrida Coroliov // Coroliov, Elfrida. Regizor. Actor. Spectacol. Anii 1930-2010. – Chișinău : UNITEM, 2016. – P. 204-231, 235-238.

**Odainic, Ioan Gh.** Teatrul „Eugène Ionesco” [Referire și la Petru Vutcărău] // Odainic, Ioan Gh. Almanah enciclopedic. Vol. 1. – Chișinău : Pontos, 2009. – P. 43-45.

Petru Vutcărău/Punkt. – 2008. – Nr 20. – P. 3-10; 2013. – Nr 52. – P. 62-63.

**Porubin, Andrei.** Petru Vutcărău: [regizor] / Andrei Porubin // VIP Magazin. – 2008. –



Oct. – P. 28.

**Proca, Pavel.** Continuitatea riscului : [activitatea regizorală a lui Petru Vutcărău] / Pavel Proca // Literatura și arta. – 2005. – 13 mar. – P. 6.

[Referire și la Petru Vutcărău] [Resursă electronică] // [http://arhiva.vipmagazin.md/top/50\\_cei\\_mai\\_populari\\_actori\\_basarabeni/](http://arhiva.vipmagazin.md/top/50_cei_mai_populari_actori_basarabeni/) (accesat : 9.09.2019).

\*\*\*

**Вуткэрэу, Петру.** И театр, и время, и мечты... такая необходимая бесполезность : [интервью с Петру Вуткэрэу, режиссером и худ. рук. Театра „Eugene Ionesco”] / беседа Марина Иримчук // Новое время : Республиканская социально-аналитическая газета. – 2010. – 25 июня. – P. 7.

\*\*\*

**Катерева Ирина.** Актерская выразительность: физическое действие как язык архетипов : [cu referire la Petru Vutcărău, Teatrul „Eugene Ionesco” din Chișinău] / Ирина Катерева // Studiul artelor și culturologie / Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice. – 2016. – Nr 2 (29). – P. 158-163.

V. M.



**Vasile HAREA**  
1895-1987

Profesor, filosof și publicist român, orginar din Basarabia.

A fost considerat un cărturar de elită al Iașului care a ilustrat atât filosofia, critica literară și pedagogia, cât și

sociologia, etnografia, etica etc.

S-a născut la 13 iulie 1895 la Susleni, ținutul Orhei. A decedat la 30 ianuarie 1987 la Iași.

După absolvirea școlii elementare (1906), timp de trei ani, urmează cursurile Liceului Real din Chișinău (1909), după care a studiat la Seminarului Teologic de la Chișinău (1909-1917). Fiind încă în ultimul an de seminar (1916), devine colaborator al ziarului „Cuvântul moldovenesc”.

A desfășurat o activitate publicistică intensă fiind redactor la revista „Știri ale cooperăției din Basarabia” (1917-1918), „România nouă”, ziar editat de Onisifor Ghibu (1918-1919). În paralel, fiind ales membru în Sfatul Țării, funcționează în calitate de redactor și secretar de redacție la cotidianul „Sfatul Țării”. Va publica în timp, articole, foiletoane, recenzii, traduceri, studii și în ziarele și revistele „Luminătorul”, „Adevărul”, „Glasul țării”, „Lumea”, „Școala Basarabiei”, „Arhiva pentru știință și reforma socială”, „Viața Basarabiei”, „Școala basarabeană”, „Viața românească”, „Iașul literar”, „Revista Fundațiilor Regale”, „Minerva” etc. În revista „Viața Basarabiei” (1933), a dedicat mai multe pagini poetului Alexe Mateevici și a descris procesul de creație a poeziei „Limba noastră”. A publicat, de asemenea, și în ziarele rusești din Basarabia.

În 1917, pentru a amâna înrolarea în armata rusă, se înscrie la Universitatea „Sf. Vladimir” din Kiev. Peste

doi ani obține o bursă de la Directoratul Învățământului din Basarabia, pentru a studia istoria și slavistica la Universitatea din Iași (1919). În același an publică un studiu despre „Legislația școlară rusească în legătură cu învățământul din Basarabia”, lucrare remarcată de D. Gusti, care îl convinge să urmeze Secția de filosofie. În 1926 și-a luat licența în filosofie cu mențiunea „Magnam laudem”, la Universitatea din Iași. În paralel cu studiile, s-a ocupat și de traducere. A publicat în presă opere beletristice de V. Korolenko, A. Kuprin ș. a.

După o perioadă de activitate în calitate de bibliotecar la Universitatea din Iași (1923-1928), profesor de filosofie în învățământul secundar la Huși (Seminarul Teologic, Liceul de Fete „Elena Doamna”, apoi și la Liceul de Baieti „Al. I. Cuza”, unde a fost numit director) (1927-1929), asistent la Universitatea din Iași (1929), obține o bursă de studii la Paris. Timp de doi ani, a urmat cursuri de sociologie la Școala Normală Superioară și la Sorbona (1930-1931).

Revenind în țară, a fost profesor (și director) la Școala Normală „Vasile Lupu” din Iași (1932-1936), profesor (și director) la Liceul „Al. Donici” din Chișinău și la Universitatea Populară de aici (1936-1940), profesor la Liceul „Gh. Lazăr” din București (1940-1941), din nou profesor la Chișinău (1941-1944) și profesor la Liceul „Aurel Vlaicu” din București (1944-1946).

În 1942, la Universitatea

din București, a susținut teza „Filosofia lui Tolstoi”, fiind declarat, cu „Magna cum laude”, doctor în filosofie și litere (lucrarea a fost tipărită ca monografie în 1944). Din 1947 a funcționat în învățământul universitar din Iași, ținând cursuri de istoria literaturii ruse. După pensionare, a fost profesor consultant, conducător de doctorat la Universitatea din Iași (1965-1978) și a desfășurat o intensă muncă științifică și publicistică.

Alte lucrări elaborate: „Gândirea și formarea ei prin instrucție” (1920), „Avântul învățământului superior în România întregită” (1922), studiul „Românii de peste Nistru” (1923, reeditată în 1934), „Rolul cultural al tinerimii basarabene” (1926), „Mesianismul rusesc din sec. XV și XVI” (1927), „Ideile gnoseologice ale lui L. N. Tolstoi” (1930), „Metafizica lui Tolstoi” (1930), „Datoriile învățătorului pentru școlile normale” (1935), „Manual de sociologie pentru licee și școli normale” (în colaborare cu P. Andrei, 1938), „L. N. Tolstoi despre poporul român” (1960, republicat în 1981), „I. Turgheniev și M. Sadoveanu” (1960), „Influența lui Dimitrie Cantemir asupra lui Antioh Cantemir” (1967) etc.

Numeroase lucrări științifice au rămas în manuscris, inclusiv „Alec Mateevici. Viața și opera” (1986).

Între anii 1975 și 1985 și-a redactat memoriile privitoare la evenimentele petrecute în Basarabia anilor 1917-1918. O parte din aceste evocări au văzut lumina tiparului în volumul „Basarabia pe drumul

unirii: amintiri și comentarii” (1995) și „Amintiri din primăvara reîntregirii : (Din istoria amănunțită a unirii Basarabiei)” (1998).

Distins cu Medalia „Ferdinand I” cu panglici și spadă.

#### Bibliografie selectivă:

**\*\*Andrei, Petre.** Manual de sociologie pentru licee și școli normale / Petre Andrei, Vasile Harea. – Craiova : Scrisul Românesc, 1938.

**Harea, Vasile.** Amintiri din primăvara reîntregirii : (Din istoria amănunțită a unirii Basarabiei) / ed., cuvânt înainte și note de Mihail Harea. – Iași : Cronica, 1998. – 111 p. – (Biblioteca Historica).

**Harea, Vasile.** Basarabia pe drumul unirii : Amintiri și comentarii / Vasile Harea ; ed. îngrijită și cuvânt înainte de Vlad Bejan. – București : Editura Eminescu, 1995. – 298 p.

**Harea, V.** Românii de peste Nistru / V. Harea. – București : Cartea Românească, [S. a.]. – 32 p.

**Harea, Vasile.** Unirea Basarabiei cu Patria Mamă / Vasile Harea ; colab. : Vlad Bejan. – Iași : Fundația „Axis”, 1998. – 316 p.

\*\*\*

**Harea, Vasile.** Însemnări : Variantele poeziei „Limba noastră” / Vasile Harea // Viața Basarabiei. –1933. – Nr 6. – P. 71-74.

**Harea, Vasile.** Republica Democratică Moldovenească / Vasile Harea // Nistru. – 1990. – Nr 6. – P. 82.

**Harea, V.** Românii de peste Nistru / V. Harea // Românitatea transnistriană : Antologie. – București : Semne, 1996. – P. 186-202.

**Harea, Vasile.** Sufletul Basarabiei / Vasile Harea // Viața Basarabiei. –1941. – Nr 6-7. – P. 13-18.

**Harea, Vasile.** Tolstoi în România / Vasile Harea // Viața Basarabiei. –1932. – Nr 7. – P. 1-6.

**Harea, V.** Unire sau anexiune / V. Harea // România nouă (Chișinău). – 1918. – 26 mar. – P. 1 ; Ziarele românești despre Unirea Basarabiei, Bucovinei și Transilvaniei. Vol. 2. – București : Ars Historica, 2018. – P. 480-481.

\*\*\*

**Bârsa, Grigore.** Vasile Harea (1895-1987) : Istoria neamului în denumirile străzilor / Grigore Bârsa // Curierul de seară. – 1998. – 16 apr.

**Bejan, Vlad.** [Referire și la Vasile Harea] // Bejan, Vlad. Permanența Basarabiei românești / Vlad Bejan. – Iași : PIM, 2005. – 168 p. : il. – Bibliogr. : p. 140-141.

**Chiriac, Vlad.** Alexe Mateevici în amintirile lui Vasile Harea: [conține arborele genealogic a familiei Mateevici și Neaga-Mateevici] / Vlad Chiriac // Literatura și arta. – 1998. – 26 mar. – P. 4.

**Colesnic, Iurie.** Ca și cum nu ar fi plecat dintre noi... Vasile Harea / Iurie Colesnic // Timpul. – 2013. – 29 noiem. – P. 21 ; Colesnic, Iurie. Chișinăul din inima noastră / Iurie Colesnic. – Chișinău : [S. n.], 2014. – P. 278-291 ; [Resursă electronică]. – URL : <https://www.timpul.md/articol/ca-i-cum-nu-ar-fi-plecat-dintre-noi%E2%80%A6-51902.html> (accesat : 11.09.2019).

**Colesnic, Iurie.** Vasile Harea // Colesnic, Iurie. Basarabia necunoscută. Vol. 10. – Chișinău : Epigraf SRL, 2015. – P. 227-242, fot.

**Colesnic, Iurie.** Vasile Harea // Colesnic, Iurie. Timp și istorie. Autori de la „Viața Basarabiei” / Iurie Colesnic. – Chișinău : Grafema Libris ; Ulysse, 2011. – P.174-179.

Harea Vasile // Basarabia – pământ românesc : Antologie. Vol. 2. – Chișinău : Serebia, 2018. – P. 769. – (Col. „100 de cărți despre Basarabia la 100 de ani de la Unire”) ; Prezențe basarabene

în spiritualitatea românească : (sec. al XIX-lea – prima jumătate a secolului al XX-lea) : Dicț. – Chișinău : Civitas, 2007. – P. 149-151.

Harea Vasile // Figuri contemporane din Basarabia. – Chișinău, 1939. – P. 70, fot.

**Lozbă, Mihai.** In memoriam – Vasile Harea (1895-1987) / Mihai Lozbă // Anuar de lingvistică și istorie literară. Seria B. Istorie literară. Tom XXXII. – 1988-1991. – P. 246-248.

**Malanețchi, Vasile.** Ostatic al unui destin ingrat : [Vasile Harea, pedagog și filosof (1895-1987)] / Vasile Malanețchi // Limba română. – 1997. – Nr 3-4. – P. 54-55.

**Stan, Constantin I.** Activitatea lui Vasile Harea în sprijinul înfăptuirii Unirii Basarabiei cu România (1917-1918) / Constantin I. Stan // Destin românesc. – 1999. – Nr 1. – P. 15-27.

V. M.



**Petru PATRON**  
1935-2018

Specialist în domeniul legumiculturii, doctor habilitat în științe agricole, profesor universitar, membru corespondent al Academiei de Științe a Moldovei.

S-a născut la 13 iulie 1935 în satul Chișcăreni, județul Bălți, (azi raionul Sângerei). A decedat la 31 iulie 2018 la Chișinău.

După absolvirea școlii incomplete din satul natal, și-a

continuat studiile la Colegiul Agricol din Cucuruzeni, jud. Orhei, apoi la Institutul Agricol din Chișinău (azi Universitatea Agrară de Stat din Moldova), Facultatea de Horticultură. În anii 1964-1967 a urmat studiile de doctorat la Catedra de legumicultură a aceleiași instituții, finalizate cu susținerea tezei de doctor în științe agricole. În 1982 a susținut teza de doctor habilitat în științe agricole, iar în 1984 i s-a atribuit titlul de profesor universitar.

Din 1956 până în 1964 și-a început activitatea profesională în calitate de agronom și conducător de gospodărie în r-nul Râșcani. După finalizarea studiilor de doctorat, și-a început activitatea în calitate de lector și conferențiar, apoi șef al Catedrei de legumicultură la Institutul Agricol din Chișinău (1967-1973). Ulterior a fost promovat în funcția de director al Institutului Moldovenesc de Cercetări Științifice în domeniul agriculturii irigate și legumiculturii, concomitent exercită și funcția de director general al Asociației Științifice de Producere „Dnestr” din Tiraspol (1977-1984).

Între 1986-1999 se afla la Universitatea Agrară de Stat din Moldova în calitate de șef catedră și, concomitent, prorector pentru activitatea științifică (1989-1995), unde peste 30 de ani a ținut prelegeri la Specialitatea legumicultură. Concomitent a ținut prelegeri și la Institutul de Perfecționare a Specialiștilor din complexul agroindustrial al Republicii Moldova. A elaborat materiale didactice și manuale pentru procesul de

învățământ superior agrar.

A desfășurat activitate didactică și de cercetare în Franța (1999-2000); din 2001 a fost ales academician coordonator al Secției de științe biologice, chimice și agricole, iar din 2004 a ocupat aceeași funcție la Secția de științe agricole a Academiei de Științe a Moldovei. Din 2009 a fost consultant în legumicultură la Institutul Științifico-Practic de Horticultură și Tehnologii Alimentare.

În activitatea sa de cercetare, a studiat bazele biologice ale productivității plantelor legumicole și a elaborat tehnologii intensive de cultivare a acestora. A efectuat experiențe polifactoriale de lungă durată în câmp cu principalele culturi legumicole și a propus o nouă metodă complexă de optimizare a factorilor productivității plantelor legumicole, bazată pe studierea proceselor de sinteză a biomasei în agrofocenoze: formarea suprafeței foliare și repartizarea acesteia pe verticală, utilizarea metabolizilor la formarea produsului valoros economic, captarea energiei solare sub influența a numeroși factori. În baza studierii indicilor productivității, a elaborat formula structurală a recoltei pentru diferite specii legumicole, care este utilizată la programarea recoltei.

Rezultatele cercetărilor științifice și ale activității didactice pe parcursul a 46 de ani, se regăsesc în cele peste 300 de lucrări științifice publicate, inclusiv 10 monografii, dintre care: „Acțiunea complexă a practicilor agri-

cole în legumicultură” (1980), „Legumicultura intensivă a Moldovei” (1985), „Legumicultura intensivă” (1989), „Cultura legumelor” (2000), „Producerea semințelor de legume (2000), manualul „Legumicultură” (1992) ș. a.

A contribuit substanțial la pregătirea cadrelor științifice. A fost conducător științific a 27 de doctori în științe, dintre care 6 din țări străine.

A participat la multiple întruniri profesionale: conferințe, simpozioane naționale și internaționale în mai multe țări: România, Italia, Franța, Suedia, Olanda, Bulgaria, Marea Britanie, Japonia, Rusia ș. a.

Este membru de onoare al Academiei de Științe Agricole și Silvicultură din România; membru corespondent al Academiei de Științe a Moldovei (1993).

Pentru merite deosebite și contribuții remarcabile în dezvoltarea științei agricole, a fost apreciat cu multiple distincții de stat: Om Emerit, „Insigna de onoare”, „Drapelul Roșu de Muncă”, Medalia AȘM „Dimitrie Cantemir”, Cavaler al „Ordinului Republicii”.

*A se vedea și articolul din „Calendar Național 2005”. – Chișinău : BNRM, 2004. – P. 170-171.*

#### Bibliografie:

Afaceri în legumicultură / red.: Petru Patron; Agenția Națională de Dezvoltare Rurală. – Chișinău : „Tipografia Centrală”, 2006. – 160 p.

**Patron, Petru.** Producerea semințelor de legume / Petru Patron. – Chișinău : Tipogr. UASM, 2000. – 240 p.

**Patron, Petru.** Cultura legu-

melor / Petru Patron. – Chișinău : Tipogr. UASM, 2000. – 399 p.

Tarife de costuri în agricultură / Petru Patron, Tudor Bajura, Sergiu Chilimar [et al.]; Academia de Științe a Moldovei, Ministerul Economiei al Republicii Moldova. – Chișinău : IEFS, 2010. – 142 p.

Tarife de costuri în agricultură: Ghid practic / Tudor Bajura, Petru Patron, Ion Vasilășcu [et al.]; Academia de Științe a Moldovei, Institutul de Economie, Finanțe și Statistică. – Chișinău : CEP al IEFS, 2012. – 142 p.

\*\*\*

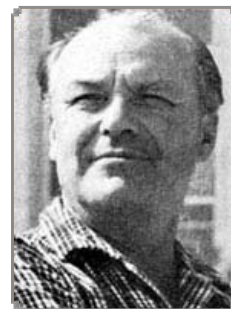
**Găină, Boris.** Un remarcabil savant legumicultor, membru corespondent al AȘM, Petru Patron la 80 de ani / Boris Găină, Vasile Botnari // Akademos. – 2015. – Nr 3. – P. 179-180.

Patron, Petru // Sângerei: Oameni, istorie, spiritualitate / Anatol Eremia, Vitalie Ciobanu, Alexandru Furtună [et al.]. – Chișinău : Institutul de Studii Enciclopedice, 2012. – P. 101-102.

**Turiță, Sava.** Patron, Petru // Turiță, Sava. Profesorii universitari ai Universității Agrare de Stat din Moldova : 1933-2008 : Dicționar istorico-biografic / Sava Turiță. – Chișinău : Centrul Editorial al UASM, 2008. – P. 125.

**Țopa, Tudor.** Grei sunt pașii în urcuș: [savantul Petru Patron] / Tudor Țopa // Voievozii inspirației. – Chișinău : [S. n.], 2007. – P. 105-112.

M. C.



**Anton I. MATER**  
**1910-1984**

Scenograf de teatru și cinema.

S-a născut la 15 iulie 1910, la Hasaviurt, Daghestan. A decedat la 15 mai 1984, la Chișinău.

Absolvent al Institutului de Pictură, Sculptură și Arhitectură „I. Repin” din Sankt Petersburg (1941). A lucrat ca pictor scenograf la Teatrul Moldovenesc Academic Muzical-Dramatic de Stat „A. Pușkin”, unde a realizat decorații pentru spectacolele: „Lumina” (1949), „Trembita” (1950), „Natalia-Poltavka” (1951) ș. a. De asemenea, este scenograful primului film din RSS Moldovenească, intitulat „Balada haiducească” (1958). La Studioul „Moldova-Film” semnează scenografia următoarelor pelicule: „Eu vă scriu” (1959), „Călătorie în april” (1962), „Ultima noapte de toamnă” (1965), „Gustul pâinii” (1966), „Podurile” (1973), la fel și pentru filmele televizate „Pădurea în care n-ai să intri niciodată” (1978), „Pregătire de examen” (1979) etc.

A participat la realizarea primelor filme de animație din RSS Moldovenească: „Capra cu trei iezi” (1968), „Punguța cu doi bani” (1969).

Maestru Emerit al Artei din RSSM (1972).

A se vedea și articolul din „Calendar Național 2010”. – Chișinău : BNRM, 2009. – P. 155.

#### Bibliografie:

Mater Anton // Chișinău: Enciclopedie. – Chișinău: Museum, 1997. – P. 305.

\*Mater, Anton // Literatura și arta Moldovei: Encicl. Vol. 2. – Chișinău: Redacția Principală a Enciclopediei Sovietice Moldovenești, 1986. – P. 9.

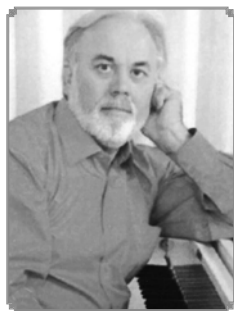
\*Din viața și creația renumiților pictori și sculptori / alcăt.: N. F. Tatocico. – Chișinău: Cartea Moldovenească, 1964. – 122 p.

Mater Anton Iegundievici – 108 de ani de la naștere. – [Resursă electronică] // <http://moldovenii.md/md/news/view/section/543/id/17082/from/viza> (accesat : 11.04.2019).

Антон Мареу. – [Resursă electronică] // <https://megogo.net/ru/name/1504641-anton-mater.html> (accesat : 11.04.2019).

Антон Мареу. – [Resursă electronică] // <https://www.kino-teatr.ru/kino/painter/sov/22624/works/> (accesat : 11.04.2019).

*Jana Badan*



**Ilie VĂLUȚĂ**  
1955

Muzician, compozitor, interpret, orchestrator, maestru de sunet și textier.

S-a născut la 16 iulie 1955, la Chișinău.

A absolvit Institutul de Stat al Artelor „G. Musicescu” (astăzi Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice), Specialitatea dirijat cor academic

(1987).

Din anul 1985 își desfășoară activitatea la IPNA Compania TeleRadio Moldova, în calitate de maestru de sunet TV. A creat compoziții muzicale la spectacole TV, muzică vocală și instrumentală în emisiunile și concursurile televizate. Autor al viniștelor muzicale pentru emisiunile „Actualități”, „Panorama”, „Mesager”, „Baștina”, „Olymp”, „MiniVideo Salon”, „Povestea de seară”, „Teatrul de miniaturi” etc.

O pagină aparte din biografia compozitorului o constituie lucrul cu copiii. Este concertmaistru și creator de aranjamente muzicale pentru emisiunea copiilor talentați „De la 5 la 10”, contribuie la formarea artistică a multor interpreți, deja consacrați, din Moldova. Frecvent apare pe scena Filarmonicii Naționale „S. Lunchevici”, acompaniat de Orchestra de Muzică Populară „Folclor”, dirijată de maestrul Petre Neamțu.

A realizat spectacole în care se manifestă atât în rol de interpret, în duet cu fiica Diana, cu fiica Veronica, cât și compozitor de muzică ușoară, române și muzică de petrecere: „M-am amestecat cu cântul, / M-am amestecat cu dorul...” – spectacol în memoria lui Grigore Vieru (29 martie 2009), „Astă seară să petrecem iar” (22 decembrie 2012), „Dinastii muzicale” (17 octombrie 2013) - împreună cu familia sa ș. a.

În anul 2000 a pus bazele unui grup muzical – „Dinastia Văluță”, format din șase persoane. În septembrie 2013, împreună cu alți artiști, a participat la Sărbătoarea

românilor din Praga, cu un spectacol organizat de Ambasadele Republicii Moldova și a României în Republica Cehă.

A compus muzică la peste 100 de spectacole pentru teatrele de păpuși și dramă din țară și de peste hotare. Colaborează cu teatre și regișori din Republica Moldova, România și Ucraina : Teatrul de animație „Bacovia”, Ionel Tănase și Laurențiu Budău (Bacău), Constantin Brehnescu, Toma Hoge, Aurelian Bălăiță (Iași), Maria Mierluț (Târgu-Mureș), Vasile Hariton (Constanța), Valentin Dobrescu (Botoșani), Mihail Urițki (Kiev).

Este autorul muzicii pentru filmele: „Cucurigu!” (film muzical, reg. Elena Iliș, 1988); „Mircea Snegur la Putna” (film documentar, reg. Ion Buzilă, 1991); „Prostia omenească” după Ion Creangă (film artistic, reg. Ion Popescu, 1992); „Când ard păpușile” (Transnistria 1992, film documentar, reg. Elena Iliș, 1992).

A scris romane și cântece pe versuri de Mihai Eminescu, Alexandru Macedonschi, Vasile Alecsandri, M. Rădulescu, Octavian Goga, Grigore Vieru, Nichita Stănescu, Dumitru Matcovschi, Nicolae Dabija, Valeriu Matei, Leonida Lari, Iulian Filip, Ion Diviza, Claudia Partole, Gheorghe Bălăci, Ionel Căpiță, Andrei Strâmbeanu, Vasile Căpățână, Anatol Ciocanu, Victor Soțchi-Voinicescu (Paris), Vasile Groza, George Călin, Corin Bianu, Ion Andreiță, Paula Romanescu (București), Maria Chirtoacă (Câmpulung Muscel), Vasile

Tărățeanu (Cernăuți), Lidia Grosu, Elena Tamazlăcaru, Tudor Gorgos, Galina Furdul, Mihai Morăraș, Vladimir Halipli, Alexe Rău, Nina Josu, Steliana Grama, Ion Vatamanu, Radmila Popovici Paraschiv, Nina Slutu-Soroceanu, Victor Ladaniuc ș. a.

A editat două volume de cântece, intitulate „Dor de lume” (vol. 1 – 2013, vol. 2 – 2015), care reunesc creații muzicale pe versurile poezilor din Republica Moldova și România, volumele fiind lansate în cadrul Cenaclului Literar-Artistic „Ideal” de la Biblioteca Națională. Semnează și texte pentru muzică.

Creațiile sale instrumentale sunt interpretate de Vasile Iovu, Marin Gheras, Alexei Litvin, Ion Spătaru, Anatol Nunu, Sergiu Bantaș și de alți artiști-instrumentiști. De asemenea, a realizat muzică pentru imnuri: Imnul UNITEM, versuri de Ion Diviza (2009); Imnul Pădurii „MoldSilva”, versuri de Ionel Căpiță (2011), Imnul Societății Culturale Apollon – România, pe versurile poetului George Călin (2014), Imnul Societății Culturale „Lacrimi de nemurire” pe versuri de Vasile Căpățână (Urziceni – 2016).

În calitate de membru-fondator al Cenaclului literar-artistic IDEAL (președinte Vasile Căpățână, scriitor și regizor), în colaborare cu Biblioteca Națională și Uniunea Scriitorilor, Uniunea Artiștilor Plastici, Uniunea Teatrală din Moldova coordonează un șir de proiecte și manifestări în domeniul culturii, învățământului și educației. Realizează ședințe ale

cenaclului cu același nume, IDEAL, unde se desfășoară evenimente la care participa ONG-uri, academicieni, scriitori, pictori, compozitori, actori, interpreți, medici, pedagogi. Omagiază, în cadrul serilor de creație, oameni de știință și cultură dar și personalități din diverse domenii. Este responsabil de compartimentul muzical-artistic, sonorizare, aranjamentul și acompaniamentul muzical la toate manifestările pe care le coordonează.

Este corespondent netitular al săptămânalului „Literatura și arta”, publicând eseuri și portrete ale oamenilor de cultură din Moldova.

Membru al Uniunii Teatrale din Moldova (1996); membru al Uniunii Muzicienilor din Moldova (2014), membru al Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România (2014).

Mențiuni și distincții: Premiul Concursului anual „Antena de aur”, TV Moldova 1 (1993); Diplomă pentru muzică la spectacolul „Pinocchio”, de C. Collodi, montat la Teatrul de Păpuși „Licurici”, la Festivalul Internațional al Teatrelor de Păpuși din Torino, Italia (1994); Premiul UNITEM „Cel mai bun compozitor al anului” (2002); Premiul „Cea mai bună creație muzicală în teatru”, pentru spectacolul „Vârcolacii au furat luna” de E. Plugaru, montat la Teatrul Republican de păpuși „Licurici” în cadrul Galei Premiilor UNITEM (ediția a V-a, 2003); Premiul pentru „Cea mai originală muzică la Festivalul Național de Teatru pentru spectacolul „Facă-se voia

voastră” de Nicolae Rusu, montat la Teatrul Municipal de Păpuși „Guguță” (2004); Premiul pentru muzica de scenă la Festivalul Internațional de Animație „Gulliver”, ed. XIX, spectacolul „Cobora un cățeluș din cer” de Iulian Filip, montat la Teatrul Municipal de Păpuși „Guguță” (2011); Diploma de Excelență a Asociației Culturale Române „Ideal”, pentru întreaga activitate și promovarea valorilor culturale (București); Premiul săptămânalului „Literatura și arta” (2012); Premiul Mare „Cel mai bun compozitor”, la Festivalul Internațional al Teatrelor de Păpuși „Подільська лялька”, ed. VIII (Vinița, Ucraina, 2013); Titlul de Excelență pentru contribuție esențială în dezvoltarea culturii, susținerea și promovarea talenților, pentru receptivitate, fidelitate și aportul considerabil în susținerea și desfășurarea Cenaclului „Ideal”/AO „Două inimi gemene” (Chișinău, 2013); Premiul UNESCO pentru promovarea valorilor culturale fără frontiere, pentru bogăția și temeinicia zestrei de suflet, așezată la temelia realizărilor Domniei voastre / Asociația „Moldova și minoritățile sale”, Club UNESCO (Chișinău, 2013); Medalia jubiliară „Eparhia Chișinăului”, în semn de recunoștință pentru activitatea sârguincioasă spre binele și întru mărirea Bisericii Ortodoxe din Moldova (2013); Diplomă de mulțumire în semn de recunoștință pentru conlucrare și aportul depus la promovarea valorilor culturale în rândul unității militare 1002 a DTC al

MAI (februarie 2014); Trofeul pentru Muzică la Gala Premiilor pentru poezie și muzică de dragoste / Asociația Culturală „Andromeda” (2014); Diplomă de Excelență în Cultură pentru păstrarea și promovarea valorilor culturale românești la Festivalul Internațional de Poezie „Zilele Nichita Stănescu”, ediția a VIII-a / Societatea Culturală Apollon-România (2014); Diplomă de mulțumire în semn de recunoștință pentru conlucrare și aportul depus la promovarea valorilor artistice și culturale în rândurile militarilor, implicare și sprijinul acordat în desfășurarea activităților artistice și în legătură cu aniversarea a XXII-a de la formarea unității militare 1002 a DTC al MAI (martie 2014); Diplomă de laureat al săptămânalului „Literatura și arta-2013”, pentru publicistică (mai 2014); Trofeul APOLLON pentru păstrarea și promovarea patrimoniului care ne reprezintă ca națiune de sine stătătoare prin cultură, artă și civilizație / Societatea Culturală Apollon (iunie 2014); Mențiune la Festivalul Național de Romane și Poezie „Rapsodii de toamnă”, ed. a IX-a, secțiunea romane (Câmpulung-Muscel, 2014); Diplomă de mulțumire pentru contribuție substanțială la realizarea Festivalului de Poezie și Cântec „Dimitru Matcovschi”, pentru valorificarea patrimoniului cultural național, pentru susținerea oamenilor cu talent, pentru entuziasmul, perseverența și dăruirea cu care se dedică activităților de suflet / Festivalul Internațional de Poezie

și Cântec „Dimitru Matcovschi”, ed. a IV-a (Vadul-Rașcov, octombrie 2014), titlul onorific Om Emerit (2015).

#### Bibliografie selectivă:

**Văluță, Ilie.** Dor de lume. Vol 1 : Antologie de cântece / Ilie Văluță ; red: acad. Mihai Cimpoi, acad. Nicolae Dabija, Radu Cârnelci. – București: Biodova, 2013. – 138 p., fot.

**Văluță, Ilie.** Dor de lume. Vol 2 : Antologie de cântece ; red: acad. Mihai Cimpoi, acad. Nicolae Dabija, Radu Cârnelci. – București: Biodova, 2015. – 126 p., fot.

\*\*\*

**Văluță, Ilie.** Cifra șapte „Luceafărul...” – 70 de ani de la nașterea artistului Victor Ștefaniuc / Ilie Văluță // Literatura și arta. – 2017. – 7 apr.

**Văluță, Ilie.** In memoriam cineastul Vasile Pascaru – 80 de ani de la naștere / Ilie Văluță // Literatura și arta. – 2017. – 26 ian.

**Văluță, Ilie.** In memoriam Mircea Oțel. 70 de ani de la naștere / Ilie Văluță // Literatura și arta. – 2016. – 1 sept.

**Văluță, Ilie.** „Îmi place să interpretez numai muzică live” / Ilie Văluță // Timpul. – 2013. – 10 apr. ; [Resursă electronică]. – URL : <http://www.timpul.md/articol/-ilie-valua-imi-place-sa-interpretez-numai-muzica-live-42676.html> (accesat : 7.11.2019).

**Văluță, Ilie.** La mulți ani, Maestre Petre Neamțu / Ilie Văluță // Literatura și arta. – 2010. – 4 febr. – P. 6.

**Văluță, Ilie.** Nicolae Sulac – legenda și înțelepciunea poporului / Ilie Văluță // Literatura și arta. – 2016. – 22 sept.

**Văluță, Ilie.** Proiecte și realizări – Cenaclul „Ideal” la 10 ani / Ilie Văluță // Literatura și arta. – 2016. – 27 oct.

**Văluță, Ilie.** Tribut legendarului compozitor Valentin Dânga / Ilie Văluță // Literatura și

arta. – 2016. – 14 iul.

**Văluță, Ilie.** Visul a devenit realizat. Victor Ștefaniuc – 60 / Ilie Văluță // Literatura și arta. – 2007. – 7 apr.

\*\*\*

**Boldișor, Veronica.** Dacă sufletul cântă mereu. Ilie Văluță / Veronica Boldișor // Literatura și arta. – 2002. – 26 dec.

**Butnaru, Valentina.** [„Dinastia Văluță a fost cea mai numeroasă...”: Impresii de la spectacolul „Dinastia muzicale”, 17 oct. 2013] / Valentina Butnaru // <http://apropomagazin.md/2013/10/25/cu-folclor> (accesat : 7.11.2019).

Compozitorul Ilie Văluță și-a lansat cartea „Dor de lume” : [în cadrul Cenaclului Literar-Artistic „Ideal” de la BNRM] // Moldova suverană. – 2013. – 19 iul. – P. 4.

**Cuzuioac, Ion.** Ilie Văluță și crizantemele sale / Ion Cuzuioac // Literatura și arta. – 2013. – 9 mar. – P. 8; [Resursă electronică]. – URL : <http://basarabialiterara.com.md/?p=15468> (accesat : 7.11.2019).

**Grosu, Lidia.** Compozitorul Ilie Văluță: splendorile anotimpului poezie [Resursă electronică] / Lidia Grosu // <https://bibliorebreanu.wordpress.com/2015/07/21/compozitorul-ilie-valuta-splendorile-anotimpului-poezie/> (accesat : 7.11.2019).

Ilie Văluță [Resursă electronică] // [https://ro.wikipedia.org/wiki/Ilie\\_V%C4%83lu%C8%9B%C4%83](https://ro.wikipedia.org/wiki/Ilie_V%C4%83lu%C8%9B%C4%83) (accesat : 7.11.2019).

Ilie Văluță [Resursă electronică] // <https://peoplepill.com/people/ilie-valuta/> (accesat : 7.11.2019).

Ilie Văluță : [laureat al Trofeului „Apollon 2014”] // Apollon : Rev. de cultură, artă și civilizație (Urziceni, Ialomița). – 2014. – Nr 8 (Iul.). – P. 5-6 ; [Resursă electronică]. – URL : <http://ftp.revistaapollon.ro/apollon%2051%20iulie%20PDF.pdf> (accesat : 7.11.2019).

**Proca, Pavel.** Sufletul jocului

și sufletul locului: [creația lui Ilie Văluță] / Pavel Proca // Teatru. – 2011. – Nr 6. – P. 6-7.

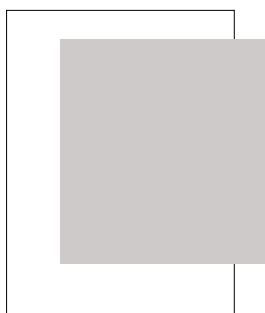
**Roibu, Nicolae.** Ilie Văluță: „Îmi place să interpretez numai muzică live” / Nicolae Roibu // Timpul. – 2013. – 10 apr. – P. 8; [Resursă electronică]. – URL : <http://timpul.md/articol/-ilie-valua-imi-place-sa-interpretez-numai-muzica-live-42676.html> (accesat : 7.11.2019).

**Roibu, Nicolae.** O seară de creație a muzicianului Ilie Văluță a avut loc la Biblioteca Națională [Resursă electronică] // <https://www.moldpres.md/news/2015/07/17/15004809> (accesat : 7.11.2019).

Rusalina Russu – o seară în familie cu familia lui Ilie Văluță [Resursă electronică] // <https://www.youtube.com/watch?v=-vBFNh1YkO8> (accesat : 7.11.2019).

**Tamazlăcaru, Elena.** Ilie Văluță și metafora „pată de lumină care cântă” : [omagierea compozitorului în cadrul Cenaclului Literar-Artistic „Ideal” de la BNRM] / Elena Tamazlăcaru // Literatura și arta. – 2013. – 25 iul. – P. 6.

V. M.



**Petru OBUH**  
1935

Botanist, specialist în algologie, hidrobotanică, ecologie, biotehnologie, ocrotirea și folosirea rațională a resurselor vegetale, doctor habilitat în biologie, profesor

universitar.

S-a născut la 17 iulie 1935 în satul Ghidirim, raionul Kotovsk, regiunea Odesa, Ucraina.

După absolvirea școlii din satul natal cu instruire în limba română, și-a continuat studiile la Școala Pedagogică din or. Bălți (1950-1954); ulterior la Facultatea de Biologie și Pedologie a Universității de Stat din Moldova (1954-1959). În anii studenției a activat în calitate de laborant la Academia de Științe a Moldovei. Face studii de doctorat la Catedra Botanică a USM în anii 1959-1962. În 1963 a susținut teza de doctor în biologie pe tema: „Algoflora bazinului râului Prut”. În 1966 susține teza de doctor habilitat în biologie pe tema „Clorococoficele interfluviului Nistru-Prut: flora, răspândirea, ecologia, principiile de clasificare, sistemul și utilitate”.

A făcut stagiere și perfecționare la Universitatea din Leningrad (azi Sankt Petersburg, Rusia) (1961-1961); Institutul de Botanică al AȘ URSS (Moscova, 1960-1962, 1985); Universitatea „M. Lomonosov” din Moscova (1970, 1975, 1980); Universitatea din Praga (1987); Institutul de Botanică al Academiei de Științe din Cehoslovacia (Trjebon, 1987); Universitatea din Plovdiv, Bulgaria.

După finisarea studiilor de doctorat, și-a început activitatea didactică și de cercetare științifică la Universitatea de Stat din Moldova, Catedra botanică (1962), în calitate de asistent (1962-1965), lector superior (1965-1968), conferențiar (1968-1998), profesor universitar (din 1998). A ținut cursul de botanică (plantele inferioare, anatomia și morfologia

plantelor), cursurile speciale fitoflogenie, micologie cu bazele fitopatologiei, sistematica microorganismelor fototrofe, biostatice, introducerea în botanică. Pe parcursul activității didactice, a elaborat principii noi în vederea organizării cursului de botanică în școala superioară, expus în 1968, în cartea „Introducere în sistemul filogenetic al plantelor inferioare”, aplicate de specialiști în diferite țări. A publicat mai multe manuale și lucrări metodice, printre care: „Curs de plante inferioare” (1990); „Introducere în sistemul filogenetic al plantelor inferioare” (1968); „Lucrări practice la sistematica plantelor inferioare” (1998) ș. a.

A pregătit 11 doctori în biologie din Moldova, Germania, Columbia, Guineea, Vietnam.

Concomitent cu activitatea didactică, a desfășurat și activitatea de cercetare științifică în domeniile: ecologie; sistematică; filogenia plantelor; biodiversitatea și rolul ei în procesele de autoepurare a mediului acvatic; biotehnologii de obținere și cultivare a tulpinilor de alge. Rezultatele cercetărilor și studiilor se regăsesc în peste 200 de publicații științifice, inclusiv 2 monografii, manuale, printre care: „Algele clorococofice ale Moldovei” (1978); „Fitoplanctonul lacurilor din orașul Chișinău” (1984); „Clorococoficele interfluviului Nistru-Prut” (1995) ș. a.; 11 brevete de invenție: 1-6 tulpini de alge; 7-10 tehnologii de cultivare a algelor și de aplicare a lor la purificarea apei. În lucrarea „Introducere în sistemul filogenetic al plantelor inferioare” (1968) a prezentat pentru prima dată sistemul plantelor în baza primordialității nutriției or-



ganotrofe, definitivând locul ciupercilor și algelor în sistemul plantelor. Sistemul propus a fost aplicat în lucrarea fundamentală „Viața plantelor” în 6 volume (1972-1983).

Membru al Societăților Botaniștilor, Hidrobiologilor și Geneticienilor din Moldova.

Este laureat al Premiului de Stat al Moldovei în domeniul științei, tehnicii și producerii (1998).

*A se vedea și articolul din „Calendar Național 2005”. – Chișinău : BNRM, 2004. – P. 197-198.*

#### Bibliografie:

Algolitocenozele pe suprafața construcțiilor pietroase și calcaroase și activitatea lor distructivă / P. Obuh, N. Grabco, C. Grabco [et al.] // Probleme ale agrochimiei în agricultura contemporană. – Chișinău, 1997. – P. 66-68.

Biologie: Manual pentru cl. a X-a / Petru Obuh, Oleg Botnaru, Vasile Grati [et al.]. – Chișinău : Prometeu, 2004. – 152 p.

**Mârza, Corneliu.** Lichenoflora din Rezervația „Pădurea Domnească” / Corneliu Mârza, Petru Obuh // Buletin științific : Serie nouă. Vol. 1 (14). – 2004. – P. 227-236.

**Obuh, Petru.** Biologie: Compendiu pentru cl. a X-a / Petru Obuh, Vasile Grati, Oleg Botnaru. – Chișinău : Lumina, 2002. – 72 p.

**Obuh, Petru.** Estimarea diversității vegetației erbacee din complexele locative ale municipiului Chișinău / Petru Obuh, Nadejda Grabco, Constantin Bulmaga // Studia Universitas. Seria: Științe ale naturii. Biologie. – 2009. Nr 6 (26). – P. 85-88.

Strategia națională în domeniul conservării biodiversității / coalcăț.: Petru Obuh. – Chișinău : Știința, 2001, 108 p.

\*\*\*

Obuh, Petru // Cercetători și

inventatori din Republica Moldova. P. I. – Chișinău : AGEPI, 2001. – P. 112-113.

**Rusnac, Gheorghe.** Obuh, Petru // Rusnac, Gheorghe. Profesorii Universității de Stat din Moldova (1946-2001): Dicț. ist.-biogr. / Gheorghe Rusnac, Valeriu Cozma. – Chișinău : 2001. – P. 146.

M. C.



**Veronica MIHAI**  
1945

Interpretă de muzică populară.

S-a născut la 17 iulie 1945 în satul Voroteț, raionul Orhei.

După absolvirea școlii incomplete din satul natal, s-a înscris la Școala Profesional-Tehnică Nr. 3 din Chișinău, după care și-a continuat studiile la Școala de Muzică „Ștefan Neaga” (1966-1971). Concomitent cu studiile, este solistă a Orchestrei de Muzică Populară „Veselia”. A urmat studiile la Institutul de Arte „G. Musicescu” din Chișinău (azi Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice) (1980-1985).

Activitatea artistică a început-o ca interpretă de muzică populară a trustului „Kișinevstroï” din 1963. Ulterior a fost regizor secund la televiziunea din Chișinău (1968-1970), solistă a Orchestrei de Muzică Populară „Folclor” a RadioTV din Chișinău (1970-1995).

Debutul în scena artistică l-a făcut cu melodii popula-

re, preluate de la rapsozii din ținutul codrilor orheiieni, în mare parte de la consătenii săi din Voroteț. Înregistrările lucrărilor le-a făcut cu Orchestra „Folclor”, unde a activat și s-a afirmat ca interpretă. Printre acestea sunt: „Așa-i viața omului”, „Dă-mi bărbate cheile”, „Măi bădiță, Păvălaș”, „Tu, lăută, zi-i din strună” ș. a.

În activitatea sa artistică a definit un repertoriu vast, care abordează mai multe genuri muzicale: doine, balade, melodii lirice de dor și dragoste, strigături, romanțe, cântece de petrecere ș. a. Pieșele „Jocul mare”, „Cântecul miresei” sunt realizările de vârf ale interpretei.

A interpretat piese semnate de Dumitru Blajinu, Serghei Ciuhrii, Serghei Crețu, Gavril Gronic ș. a.

A înregistrat peste 80 de melodii, care completează fonoteca de aur a Casei Radio și TV din Chișinău.

Laureată a Festivalului de Creație Populară (Moscova, 1967); diplomantă a Festivalului „Toamna de Aur” (Tașkent, 1982).

Artistă Emerită a Republicii Moldova (1991).

*A se vedea și articolul din „Calendar Național 2005”. – Chișinău : BNRM, 2004. – P. 194.*

#### Bibliografie:

**Mihai, Veronica.** Mă-ntreba o floricică: [interviu cu interpreta Veronica Mihai] / consemnare: Veta Ghimpu Munteanu // Realități culturale. – 2019. – Nr 5. – P. 17-21.

\*\*\*

**Buzilă, Serafim.** Mihai Veronica // Buzilă, Serafim. Enciclopedia interpreților din Moldova / Serafim Buzilă. – Chișinău : ARC; Museum, 1999. – P. 292-293.

**Caciuc, Anatol.** Anii vin,

anii trec... : [interpreta de muzică populară Veronica Mihai] / Anatol Caciuc // Moldova suverană. – 2000. – 25 iul. – P. 4.

**Chirilescu, Carolina.** „Dacă aş lua-o de la început, nu aş mai cânta muzică populară” : [interpreta de muzică populară Veronica Mihai] / Carolina Chirilescu // Jurnal de Chişinău. – 2011. – 18 oct. – P. 11.

**Ungureanu, Petre.** Aşa-i mama cu copii: Selecție de muzică populară / Petre Ungureanu; Orchestra de Muzică Populară „Hora Moldovei” a Ministerului de Interne; interpreți: Zinaida Julea, Arseni Botnaru, Valentina Cojocar, Veronica Mihai. – Chişinău : Music Master, 2000. 1 casetă audio STEREO HX-PRO. M. C.



**Leo BORDEIANU**  
1955

Poet, publicist, matematician și editor.

S-a născut la 19 iulie 1955 în satul Coşnița, raionul Dubăsari, Republica Moldova.

A absolvit Facultatea de Matematică și Cibernetică a Universității de Stat din Moldova (1977). A urmat studii de doctorat la Academia de Științe a Uniunii Sovietice (1982-1985).

Activitatea profesională a început-o în calitate de inginer-matematician la Centrul de Calcul din Chişinău, ulterior, stagiari la Institutul de Cercetări Nucleare din Moscova, inginer superior la Universitatea de Stat din

Moldova.

Fiind pasionat de poezie, a debutat cu poeme în revista „Moldova” în 1984.

Debutul editorial s-a produs în 1989, cu placheta de versuri „Mai multă dragoste decât ură”.

Din 1991 deține funcțiile de secretar de redacție, apoi redactor-șef adjunct al revistei „Limba română”, Chişinău (1991-2002); concomitent este șef de redacție literară la revista „Noi” (1992), „Moldova” (2003-2009); „Florile dalbe” (2004-2011); șef sector la publicația „Monitorul Oficial al Republicii Moldova” (2010-2017); redactor-șef la ziarul de cultură creștin-ortodoxă pentru copii și adolescenți „Scara spre cer” (din 2010).

A publicat în periodicele de cultură din Republica Moldova și din alte țări, precum: România, Franța, Italia, Olanda, SUA ș. a.: „Contrafort”, „România literară”, „Limba română”, „Convorbiri literare”, „Cronica”, „Poesis” ș. a.

Volume de versuri semnate de L. Bordeianu: „Linie de demarcație” (2005), „Nimeni să nu se teamă” (2011), „Harta” (2017), „Aripi pentru înălțare” (2019) ș. a.

Este prezent în antologii editate atât în țară, cât și peste hotare: România, Macedonia, Italia: „Portret de grup” (2015), „Poeți basarabeni contemporani” (2016), „Cea mai frumoasă zi” (2016), „Literatura din Basarabia. Început de secol XXI. Poezie” (2017) ș. a.

Membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova (1990); Membru al Uniunii Scriitorilor din România (1994).

A se vedea și articolele din „Calendar Național 2005”. – Chişinău : BNRM, 2004. – P. 194-195; „Calendar Național

2015”. – Chişinău, 2015. – P. 248-249.

#### Bibliografie:

Alb-negru asimetric : Antologie de versuri publicate în revista „Noi” / selecție și prefață: Leo Bordeianu. – Chişinău : Moldpress, 2010. – 80 p.

**Bordeianu, Leo.** Aripi pentru înălțare / Leo Bordeianu. – Chişinău : Scara spre Cer, 2019. – 112 p.

**Bordeianu, Leo.** Harta : Poezie / Leo Bordeianu. – Chişinău : Prut Internațional, 2017. – 220 p.

**Bordeianu, Leo.** Nimeni să nu se teamă de moarte / Leo Bordeianu. – Chişinău : Axios, 2011. – 74 p.

Catargele luminii: Antologie de versuri publicate în revista „Noi” / selecție, prefață: Leo Bordeianu. – Chişinău : [S. n.], 2004. – 87 p.

Cea mai frumoasă zi : Antologie de versuri ale copiilor și adolescenților publicate în revista „Noi” / selecție și prefață : Leo Bordeianu. – Chişinău : Revista „Noi”; Editura Tipocrat Print, 2016. – 62 p.

\*\*\*

**Bordeianu, Leo.** Limpezi prospețimi de frumusețe: [cartea „Revelațiile scribului de Gheorghe Doni”, Chişinău, Pontos, 2018] / Leo Bordeianu // Viața Basarabiei. – 2019. – Nr 1. – P. 135-137.

**Bordeianu, Leo.** Poezia basarabeană în engleză / Leo Bordeianu // Capitala. – 2000. – 5 aug. – P. 8.

\*\*\*

**Moldoveanu, Anastasia.** Dimensiunea creștin-ortodoxă a poetului Leo Bordeianu / Anastasia Moldoveanu // Literatura și arta. – 2011. – 4 aug. – P. 5.

**Moroșanu, Andrei.** Cornul de vânătoare : [Leo Bordeianu la 60 de ani] / Andrei Moroșanu // Literatura și arta. – 2015. – 23 iul. – P. 4.

**Rachieru, Adrian.** Leo Bordeianu și „Pantoful de aur” al

poeziei // Rachieru, Adrian. Poeți din Basarabia: Un veac de poezie românească / Adrian Rachieru. – București : Ed. Academiei Române; Chișinău : Știința, 2010. – P. 462-471.

**Trifan, Călina.** Bordeianu, Leo // Dicționarul scriitorilor români din Basarabia: 1812-2010. – Chișinău : Prut Internațional, 2010. – P. 64-65.

M. C.



**Constantin REABȚOV**  
1920-1997

Pedagog, manager, publicist, om de cultură, coautor de manuale, alcătuitor de programe de predare a limbii și literaturii române.

S-a născut la 26 iulie 1920 la Cahul, părinții fiind de origine rusă și grecească.

Se stinge din viață la 29 martie 1997, la Cahul.

Studiile liceale le-a urmat la Liceul „Ioan Voievod” din Cahul (1937) și la Bolgrad (1939). (Peste ani despre Liceul „Ioan Voievod” din Cahul în publicația „Craionou”, reînscrisă aici, în 1990, profesorul va menționa că „... numai el ne-a încărcat pe noi, foștii lui elevi, cu acele cunoștințe pe care, la rândul-ne, le-am transmis generațiilor ce au venit după noi; numai el ne-a format deprinderea de a munci, numai el ne-a educat cea mai frumoasă trăsătură: stima față de om, indiferent de naționalitate, credință, stare socială etc.”)

A participat la al Doilea Război Mondial, în armata sovietică (iunie 1941-august 1942) și în armata română (decembrie 1942-septembrie 1944).

În 1944 a absolvit cursurile de învățători din Chișinău. Mai târziu a studiat la Institutul Învățătoresc „T. Șevcenko” din Tiraspol (1948-1951) și la Institutul Pedagogic din Bălți (1952-1954).

Timp de 55 de ani s-a dedicat pedagogiei. Inițial a fost învățător, șef de studii și director de școală în sate din raionul Cahul – Andrușul-de-Jos, Roșu, Crihana Veche (1940-1959). În 1959 devine profesor de limba și literatura română (moldovenească) la Școala Pedagogică din Cahul, unde timp de peste două decenii a fost „unul din pivoții acestei instituții de învățământ mediu de specialitate, dar și una din figurile proeminente ale instituțiilor de profil similar din republică, înalt apreciată și de mulți filologi din mediul științific” (Alexandru Manoil).

În 1957-1958, la Cahul, alături de savanți filologi de la Chișinău, a participat la discuțiile oficiale ale proiectului republican referitor la ortografia limbii, fiind apreciat pentru modul original și convingător de a-și prezenta opiniile. Ulterior, academicianul Silviu Berejan va menționa că l-a cunoscut pe acest „profesor prin vocație”, devenind „un admirator al acestui cunoscător și iubitor de limbă, care, în plus, s-a dovedit a fi și un om de suflet, cum rar întâlnești” și care „vorbea inspirat despre limbă și într-o limbă ce provoca o satisfacție estetică neobișnuită”. Mai târziu, cu participarea oamenilor de știință din domeniu de la Universitatea de Stat și de la Academia de Științe din Chișinău (academicianul Ni-

colae Corlăteanu, Anatol Ciobanu, I. Mocreac, Ion Osadenco), a organizat, la Cahul, conferințe teoretico-practice privind cultivarea limbii.

Calitățile sale de pedagog au fost apreciate și de către Grigore Vieru, care spunea că ar fi fost greu de imaginat „creșterea limbii românești la Colegiul din Cahul fără osteneala acestui nobil spirit, de o mare dăruire pedagogică și o mare blândete sufletească”.

A fost membru în consiliile metodice ale Ministerului Învățământului din RSSM; președinte al Comisiei de susținere a examenelor de stat, în școlile de același profil din Călărași, Orhei, Soroca, Lipcani și a participat, în calitate de coautor, la elaborarea a 14 manuale pentru școlile pedagogice. „C. Reabțov a fost un adevărat homo doctus, dar și ironicus. Doct în sensul că avea o deosebită pregătire profesională, era un om al cărții, care nu numai consuma ceea ce au scris alții, ci și scria el însuși manuale, articole și studii privind cele mai diverse probleme de limbă și literatură [...]” (A. Ciobanu).

A editat cărțile: „Din înțelepciunea timpurilor” (1974), „Înțelepciune și haz” (1989), „În lumea gândurilor înțelepte” (1996), „Cahul : Istorie, personalități, cultură” (1997) ș. a. În ediții periodice a publicat peste 300 de articole cu o tematică diversă: literatură, pedagogie, cultură, etică, artă, despre personalitățile din Cahul etc.

La Școala Pedagogică din Cahul a organizat primul teatru studentesc, unde a pus în scenă poveștile lui I. Creangă, scenete de V. Alecsandri, Molière etc. și a condus un cenaclu literar. De asemenea, a realizat traducerea mai multor piese pentru Teatrul „B. P. Hasdeu” din Cahul.

Din 1946 a avut mai multe intervenții la radio și televiziune, unde a susținut polemici în diverse probleme ale timpului.

A fost membru de onoare al juriului Festivalului Internațional „Nufărul Alb”, organizat la Cahul.

Mențiuni: cetățean de onoare al orașului Cahul (1992). Din 1997 o stradă din Cahul poartă numele lui Constantin Reabțov.

Distincții: Insigna „Eminent al Învățământului Public” (1966), „Veteran al Muncii” (1980), Medalia „Meritul Civic” (1995).

#### Bibliografie selectivă:

\***Ciornii, I. P.** Limba moldovenească : Manual pentru școlile pedagogice. Partea 2 : Sintaxa / I. P. Ciornii, I. V. Matcovschi, C. P. Reabțov ; sub red. prof. I. P. Ciornii. – Ed. a 3-a. – Chișinău : Lumina, 1989. – 248 p.

\*Înțelepciune și haz : Culegere de anecdote / selecție și trad. din limba rusă și fr. de Constantin Reabțov. – Chișinău : Literatura Artistică, 1989. – 256 p.

\*Limba moldovenească. Partea 1: Generalități, vocabular, forme gramaticale : Manual pentru școlile pedagogice / S. Berejan, I. Matcovschi, C. Reabțov [et al.]. – Ediția a 3-a, revăzută. – Chișinău : Lumina, 1986. – 300 p.

\*Limba moldovenească : Manual pentru școlile pedagogice. Partea 1: Vocabular, sunete, forme gramaticale / S. G. Berejan, I. Matcovschi, C. Reabțov [et al.]; sub red. lui S. G. Berejan. – Ed. a 4-a. – Chișinău : Lumina, 1989. – 304 p.

\***Mazureac, S.** Culegere de exerciții la limba moldovenească : (Sintaxa) : Pentru școlile pedagogice / S. E. Mazureac, P. V. Tolocenco, C. P. Reabțov ; sub red. lui P. V. Tolocenco. – Chișinău : Lumina, 1988. – 188 p.

**Mazureac, Sergiu.** Exerciții la limba română : Sintaxa : Pentru

școala normală / Sergiu Mazureac, P. Tolocenco, C. Reabțov. – Ediția a 2-a, revăzută. – Chișinău : Lumina, 1992. – 199 p.

**Reabțov, Constantin.** Cahul : Istorie, personalități, cultură / Constantin Reabțov. – Chișinău, 1997. – 270 p. : il., 2 h.

\***Reabțov, C. P.** Din înțelepciunea timpurilor : Culegere de aforisme și cuvinte înaripate / alcăt. : C. P. Reabțov. – Chișinău : Cartea Moldovenească, 1974. – 160 p.

**Reabțov, Constantin.** În lumea gândurilor înțelepte : Dicționar de aforisme. – Chișinău : [S. n.], 1996. – 194 p.

\*\*\*

\***Reabțov, Constantin.** Bujorul; Mormântul uriașului; Izvorul strigoilor; Vadul lui Isac : [Legende] / Constantin Reabțov // Legende, tradiții și povestiri orale / alcăt. : G. Botezatu; sub red. lui V. M. Gațac ; AȘM. – Chișinău : Știința, 1975.

\***Reabțov, Constantin.** Ghicitori / Constantin Reabțov // Folclor din Bugeac / alcăt.: G. Botezatu, E. Junghietu. – Chișinău : Știința, 1982. – P. 297-324.

\*\*\*

Constantin Reabțov : Pedagogul, iluministul, patriotul / col. red. : Mihai Cimpoi, Nicolae Dabija, Radu Cârnelci. – Chișinău : Ideal, 2016. – 134 p. : fot. – Bibliogr. : p. 109-116. – (Ideal ; 124).

\*\*\*

**Berejan, Silviu.** Evocare la 80 de ani de la naștere / Silviu Berejan // Literatură și arta. – 2000. – 27 iul. ; Constantin Reabțov : Pedagogul, iluministul, patriotul / col. red. : Mihai Cimpoi, Nicolae Dabija, Radu Cârnelci. – Chișinău : Ideal, 2016. – P. 9-12.

**Ciobanu, Anatol.** Un ilustru profesor cahulean / Anatol Ciobanu // Literatură și arta. – 2000. – 27 iul.

**Ciurunga, Andrei.** Prin Basarabia de odinioară [referire și la C. Reabțov] / Andrei Ciurunga // Patria tânără. – 1997. – 24

mai. – P. 15.

**Manoil, Alexandru.** Constantin Reabțov, un om cu o nesfârșită dragoste de școală // Manoil, Alexandru. 88 & 333 copământenii / Alexandru Manoil. – Cahul : Labirint, 2016. – P. 316-321.

**Reabțov, Gheorghe.** Constantin Reabțov. Evocări despre tata / Gheorghe Reabțov // Pedagogi români notorii (din Basarabia interbelică și postbelică). – [S. l.: S. n.], 2015. – P. 235-238.

**Reabțov, Valentin.** Bună ziua, tovarăș director / Valentin Reabțov // Făclia. – 2010. – 3 iul. – P. 3.

**Reabțov, Valentin.** Profesorul Constantin Reabțov, un nume care nu se uită / Valentin Reabțov // Timpul. – 2010. – 9 iul. ; [Resursă electronică]. – URL : <https://www.timpul.md/articol/profesorul-constantin-reabtov-un-nume-care-nu-se-uita-13054.html> (accesat : 12.08.2019).

**Reabțov, Valentin.** Cine a fost Constantin Reabțov / Valentin Reabțov // Ziua de azi. – 2015. – 24 iul.

**Tecuci, Alexandru.** Din dragoste de baștină / Alexandru Tecuci // Reabțov, Constantin. Cahul : Istorie, personalități, cultură / Constantin Reabțov. – Chișinău, 1997. – P. 263.

**Tetiuhin, Maria.** Galeria personalităților basarabene [referire și la Constantin Reabțov] / Maria Tetiuhin // Pedagogi români notorii (din Basarabia interbelică și postbelică). – [S. l.: S. n.], 2015. – P. 49-57.

**Vieru, Grigore.** Un om de care mi-i dor [Constantin Reabțov] / Grigore Vieru // Literatură și arta. – 2000. – 27 iul. – P. 1.

\*\*\*

**Оржаковский, Д.** Учитель учителей / Д. Оржаковский // Красный октябрь. – 1984. – 7 апр.

V. M.

## August

CALENDAR NAȚIONAL

AUGUST

2020

Sâmbătă	1
Duminică	2
<hr/>	
Luni	3
Marți	4
Miercuri	5
Joi	6
Vineri	7
Sâmbătă	8
Duminică	9
<hr/>	
Luni	10
Marți	11
Miercuri	12
Joi	13
Vineri	14
Sâmbătă	15
Duminică	16
<hr/>	
Luni	17
Marți	18
Miercuri	19
Joi	20
Vineri	21
Sâmbătă	22
Duminică	23
<hr/>	
Luni	24
Marți	25
Miercuri	26
Joi	27
Vineri	28
Sâmbătă	29
Duminică	30
<hr/>	
Luni	31

**85 de ani de la nașterea Raisei Suveică**, critic literar și de teatru (1 august 1935 – 13 ianuarie 2019). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 211-212.*

**70 de ani de la nașterea Valentinei Pelin**, filolog, istoric, doctor în științe istorice (1 august 1950 – 10 iulie 2006). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 262-263.*

**160 de ani de la nașterea lui Bazil Assan**, inginer și explozator, primul român care a efectuat o călătorie în jurul lumii (1 august 1860 – 16 iunie 1918).

**75 de ani de la nașterea lui Tudor Gheorghe**, actor de teatru, interpret, compozitor român (1 august 1945). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 264.*

**90 de ani de la nașterea lui Ion Tăbărtă**, artist plastic, grafician, pedagog (2 august 1930 – 4 decembrie 2012). *A se vedea și art. din CN 2000, p. 211-213; CN 2015, p. 268-269.*

**85 de ani de la nașterea lui Ion Ungureanu**, regizor, actor de teatru și film, profesor, publicist, om de stat (2 august 1935 – 28 ianuarie 2017). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 213-214; CN 2010, p. 164; CN 2015, p. 264-266.*

**80 de ani de la nașterea Luciei Țibuleac**, cântăreață de operă (soprană), operetă, lied (2 august 1940).

**65 de ani de la nașterea Tatianeii Ischimji**, specialist în biblioteconomie (2 august 1955). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 266-268.*

**75 de ani de la stingerea din viață a lui Pietro Mascagni**, compozitor și dirijor italian, considerat creator al verismului (7 decembrie 1863 – 2 august 1945).

**85 de ani de la nașterea Mariei Bieșu**, interpretă de operă,

membru de onoare al Academiei de Științe a Moldovei (3 august 1935 – 16 mai 2012). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 214-216; CN 2010, p. 165-166; CN 2015, p. 269-270.*

**125 de ani de la stingerea din viață a lui Dimitrie Brândză**, medic și naturalist român, doctor în medicină, fondatorul Grădinii Botanice și a Institutului de Botanică din București, membru titular al Academiei Române. A descris un număr mare de specii de plante din Moldova și Muntenia.

**125 de ani de la nașterea lui Elefterie Sinicliu**, om politic, agronom, membru în Sfatul Țării (4 august 1895 – 1979/1980). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 270.*

**90 de ani de la nașterea lui Eugeniu Platon**, regizor de operă (4 august 1930 – 12 mai 2003). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 216-217.*

**80 de ani de la nașterea lui Simion Băncilă**, doctor în științe fizico-matematice, profesor universitar (4 august 1940).

**150 de ani de la nașterea lui Simion Sanielevici**, matematician, doctor în matematică, profesor român, membru titular onorific al Academiei Române (4 august 1870 – 12 august 1963).

**130 de ani de la nașterea Olgăi Greceanu**, scriitoare și pictoriță română (4 august 1890 – 16 noiembrie 1978).

**120 de ani de la nașterea lui Vasile Pavelcu**, psiholog, doctor în filosofie, profesor universitar, academician român, originar din Basarabia (4 august 1900 – 21 februarie 1991).

**70 de ani de la nașterea lui Oleg Bulgaru**, specialist în mecanică, doctor în științe fizico-matematice, conferențiar (5 au-

gust 1950).

**130** de ani de la nașterea lui **Jean Bobescu**, violonist, dirijor, pedagog român (5 august 1890 – 5 august 1981).

**120** de ani de la nașterea lui **George Fernic**, pilot, inginer constructor de avioane și inventator român (5 august 1900 – 29 august 1930).

**170** de ani de la nașterea lui **Henri René Albert Guy de Maupassant**, scriitor francez, este unul dintre precursorii povestirii moderne (5 august 1850 – 6 iulie 1893). *A se vedea și art. din CN 2003, p. 147-150.*

**75** de ani de la nașterea **Svetlanei Burțev**, biolog, doctor habilitat în științe biologice, profesor universitar, cercetător științific, inventator (6 august 1945).

**70** de ani de la nașterea **Elenei Condrunina**, muzeograf, colaborator științific (6 august 1950 – 20 aprilie 2002).

**125** de ani de la nașterea lui **Iacob Botoșanschi**, scriitor, jurnalist, editor și dramaturg argentinian, evreu originar din Basarabia (6 august 1895 – 26 octombrie 1964).

**90** de ani de la nașterea lui **Adrian Ovidiu Motiu**, geochimist, geofizician, doctor în chimie, profesor și cercetător român (7 august 1930 – 25 martie 2004).

**90** de ani de la nașterea lui **Marcel Chirnoagă**, grafician și sculptor român (7 august 1930 – 23 aprilie 2008). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 270-271.*

**80** de ani de la nașterea lui **Vasile Niguleanu**, medic, doctor habilitat în științe medicale, profesor universitar (8 august 1940 – 15 august 2018).

**70** de ani de la nașterea lui **Nicolae Enciu**, poet, publicist și pedagog (8 august 1950 – 2001).

**100** de ani de la nașterea lui **Jean Leclant**, istoric, egiptolog, arheolog, doctor în istorie, profesor, cercetător științific francez, membru din străinătate al Academiei Române (8 august 1920 – 16 septembrie 2011).

**140** de ani de la nașterea lui **Ioan Lupaș**, istoric, doctor în istorie, profesor și teolog român, om politic, membru titular al Academiei Române (9 august 1880 – 3 iulie 1967). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 218-219.*

**100** de ani de la nașterea lui **Alexandru Ranga**, violonist și compozitor (10 august 1920 – 3 ianuarie 1981). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 220-221.*

**145** de ani de la nașterea lui **Axente Banciu**, istoric literar, profesor, publicist, traducător român, profesor de limbă și literatură română în Basarabia, membru de onoare al Academiei Române (10 august 1875 – 13 august 1959).

**110** ani de la nașterea lui **Vladimir Cavarnali**, poet, publicist, pedagog, membru fondator al Societății Scriitorilor din Basarabia (10 august 1910 – 20 iulie 1966). *A se vedea și art. din CN 2000, p. 216-218.*

**70** de ani de la nașterea lui **Leonid Culiuc**, fizician, inginer electronist, doctor habilitat în științe fizico-matematice, profesor universitar, membru titular al Academiei de Științe a Moldovei (11 august 1950). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 272-273.*

**90** de ani de la nașterea lui **Teodor Mazilu**, dramaturg, prozator, poet, publicist român (11 august 1930 – 18 octombrie 1980). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 221-222.*

**120** de ani de la nașterea lui **Ștefan Lupașcu** (Stéphane Lupasco), filosof francez, de origine română, membru post-mortem al Academiei Române (11 august 1900 – 7 octombrie 1988).

**110** ani de la nașterea lui **Mihail Curicheru**, scriitor și publicist (12 august 1910 – 24 august 1943). *A se vedea și art. din CN 2000, p. 219-221; 2010, p. 167.*

**65** de ani de la nașterea lui **Iurie Colesnic**, poet, prozator, editor, scenarist, istoric al vieții literare, culturale și sociale din Basarabia, publicist, om politic (12 august 1955). *A se vedea și*

*art. din CN 2005, p. 222-227; CN 2010, p. 167-169; CN 2005, p. 273-276.*

**85** de ani de la nașterea lui **Alexandru Cojocari**, specialist în domeniul dreptului, doctor habilitat în drept, profesor universitar (13 august 1935). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 169-170.*

**140** de ani de la nașterea lui **Dionisie I. Lintia**, ornitolog, pedagog, cercetător român (13 august 1880 – 29 august 1952).

**70** de ani de la nașterea lui **Manole Neagu**, filolog, scriitor, traducător, editor, cercetător (14 august 1950). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 170-171.*

**80** de ani de la fondarea **Universității Pedagogice de Stat „Jon Creangă”** din Chișinău (16 august 1940). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 171-172.*

**180** de ani de la nașterea lui **Alexandru N. Lahovari**, publicist, orator, jurist, traducător, doctor în științe juridice, diplomat român (16 august 1840 – 16 martie 1897).

**100** de ani de la nașterea lui **Virgil Ierunca** (Untaru), eseist, critic literar, poet, publicist român, stabilit la Paris (16 august 1920 – 28 septembrie 2006). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 231-232.*

**100** de ani de la stingerea din viață a lui **Norman Lockyer**, astronom, profesor universitar, cercetător științific englez (17 mai 1836 – 16 august 1920).

**90** de ani de la nașterea **Anei Melnic** (Vitiu), chimistă, activistă pe țărâm obștesc, doctor în biologie (17 august 1930). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 173-174.*

**80** de ani de la nașterea **Dinei Stici**, doctor în științe filologice, conferențiar universitar (17 august 1940).

**80** de ani de la nașterea lui **Cornel Hațegan**, fizician, doctor în fizică nucleară, cercetător științific român, membru titular al Academiei Române (17 august 1940).

**80** de ani de la nașterea lui **George Corbu**, poet, epigra-

mist, eseist, istoric literar, bibliolog și bibliofil român (17 august 1940).

**160** de ani de la nașterea lui **Dimitrie Popovici-Bayreuth**, cântăreț de operă (bas-bariton), pedagog român (18 august 1860 – 6 aprilie 1927).

**270** de ani de la nașterea lui **Antonio Salieri**, compozitor, dirijor, pedagog italian, maestrul al Capelei Imperiale din Viena (18 august 1750 – 7 mai 1825).

**65** de ani de la nașterea **Ludmillei Dobrogeanu**, muzeograf, cercetător științific (19 august 1955).

**220** de ani de la nașterea lui **Iacob Cristian Stanislau Cihac**, medic și naturalist român, de origine cehă, membru de onoare al Societății Academice Române (19 august 1800 – 29 noiembrie 1888). *A se vedea și art. din CN 2013, p. 295-296.*

**85** de ani de la nașterea lui **Dumitru Radu Popescu**, prozator, dramaturg, scenarist, publicist, eseist, poet, membru titular al Academiei Române (19 august 1935). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 228-230.*

**440** de ani de la stingerea din viață a lui **Andrea Palladio**, arhitect italian (30 noiembrie 1508 – 19 august 1580).

**190** de ani de la nașterea lui **Julius Lothar Meyer**, chimist german; unul dintre pionierii în dezvoltarea primului tabel periodic al elementelor chimice (19 august 1830 – 1 aprilie 1895).

**240** de ani de la nașterea lui **Pierre-Jean de Béranger**, poet și șansonetist francez (19 august 1780 – 16 iulie 1857).

**425** de ani de la **Bătălia de la Călugăreni**, încheiată cu victoria tactică a oastei munteano-transilvane condusă de Mihai Viteazul (13 august 1595).

**550** de ani de la **Bătălia de la Lipnic**, încheiată cu victoria oastei condusă de Ștefan cel Mare, asupra oștilor tătare (20 august 1470). *A se vedea și art. din CN 2000, p. 223-224.*

**80** de ani de la nașterea lui **Alexei Cașu**, matematician, doctor habilitat în științe fizico-

matematice, profesor universitar (20 august 1940). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 174-174.*

**70** de ani de la nașterea lui **Boris Pângari**, medic anesteziolog-reanimatolog, doctor habilitat în medicină, profesor universitar, inventator (20 august 1950 – 30 august 2007). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 175-176.*

**100** de ani de la nașterea **Zoiei Dumitrescu-Buşulenga**, critic și istoric literar, eseist, filosof al culturii, pedagog, doctor în filologie, politician român, membru al Academiei Române (20 august 1920 – 5 mai 2006). *A se vedea și art. din CN 2000, p. 225-227; CN 2010, p. 176-177.*

**90** de ani de la nașterea lui **Iuri Şibaev**, pictor (21 august 1930 – 23 octombrie 1986).

**65** de ani de la nașterea lui **Victor Bahcevan**, pictor, grafician, pedagog (21 august 1955). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 277.*

**60** de ani de la nașterea **Nataliei Guțu**, specialist în pedagogia și psihologia preșcolară, lector universitar (21 august 1960).

**130** de ani de la stingerea din viață a lui **Vasile Alecsandri**, poet, dramaturg, prozator, folclorist, filolog, om politic, ministru, membru titular al Academiei Române, creator al teatrului și al literaturii dramatice în România (14 iunie 1818 – 22 august 1890). *A se vedea și art. din CN 2008, p. 196-198; 2018, p. 134-135.*

**60** de ani de la nașterea **Ludmillei Cabac**, doctor în științe filologice, lector superior (23 august 1960).

**80** de ani de la nașterea lui **Nicanor Babără**, doctor habilitat în științe filologice, profesor universitar (23 august 1940). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 177-178.*

**80** de ani de la nașterea **Eugeniei Glodariu**, istoric modernist, muzeograf, doctor în istorie, pedagog român (23 august 1940 – 11 decembrie 2016).

**140** de ani de la înălțarea, la Chișinău, a **Bisericii Întâmpi-**

**narea Domnului** (24 august 1880). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 237-238.*

**120** de ani de la nașterea lui **Theodor Bușniță**, hidrobiolog, ihtiolog și histolog român, originar din Basarabia, membru corespondent al Academiei Române (24 august 1900 – 22 august 1977).

**80** de ani de la nașterea **Janettei Tiurin**, biolog, doctor în biologie, cercetător și inventator (24 august 1940).

**60** de ani de la nașterea **Adelei Calistru**, actriță de teatru și cinema (24 august 1960).

**155** de ani de la nașterea lui **Ferdinand I de Hohenzollern**, al doilea rege al României, primul rege al României Mari, membru de onoare al Academiei Române (24 august 1865 – 6 noiembrie 1968). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 278-279.*

**85** de ani de la nașterea **Claudiei Osadci**, balerină (25 august 1935). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 238.*

**50** de ani de la nașterea lui **Claudia Schiffer**, actriță germană și fotomodel (25 august 1970).

**80** de ani de la nașterea lui **Mihai Pelin**, istoric, scriitor, prozator, publicist român, originar din Bucovina de Nord (25 august 1940 – 14 decembrie 2007). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 282.*

**85** de ani de la nașterea lui **Andrei Strâmbeanu**, poet, prozator, dramaturg, publicist, scenarist, traducător (25 august 1935). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 238-240; CN 2010, p. 179-180; CN 2015, p. 279-280.*

**80** de ani de la nașterea lui **Tudor Maleca**, merceolog, doctor în științe tehnice, conferențiar (25 august 1940). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 280-281.*

**80** de ani de la nașterea lui **Ion Dumitrache**, inginer energetic român, membru titular al Academiei Române (26 august 1940).

**170** de ani de la nașterea lui **Charles Robert Richet**, fiziolog, cercetător științific fran-

cez, laureat al Premiului Nobel pentru Fiziologie și Medicină (26 august 1850 – 4 decembrie 1935).

**160** de ani de la stingerea din viață a lui **Friedrich Silcher**, compozitor german (27 iunie 1789 – 26 august 1860).

**80** de ani de la nașterea lui **Ion Chitoroagă**, pictor, artist-decorator, sculptor, designer vestimentar și pedagog (27 august 1940). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 180.*

**100** de ani de la nașterea lui **Traian Chițulescu**, arhitect, urbanist și publicist român (27 august 1920- ?).

**90** de ani de la nașterea lui **Zigu Ornea**, critic și istoric literar, editor, publicist, scriitor român, de origine evreiască (27 august 1930 – 15 noiembrie 2001). *A se vedea și art. din CN*

*2005, p. 243-245.*

**385** de ani de la stingerea din viață a lui **Lope de Vega**, poet și dramaturg spaniol (25 noiembrie 1562 – 27 august 1635). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 241-243.*

**250** de ani de la nașterea lui **Georg Wilhelm Friedrich Hegel**, filosof german, unul dintre clasicii filosofiei germane și universale (27 martie 1770 – 14 noiembrie 1831). *A se vedea și art. din CN 2006, p. 352-353.*

**70** de ani de la stingerea din viață a lui **Alexandru I. Lapedatu**, istoric medievist, pedagog, diplomat, om politic, membru titular al Academiei Române (14 septembrie 1876 – 30 august 1950). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 284-285.*

**80** de ani de la stingerea din viață a lui **Joseph J. Thomson**,

fizician, matematician, profesor universitar și cercetător științific englez, laureat al Premiului Nobel pentru Fizică (18 decembrie 1856 – 30 august 1940). *A se vedea și art. din CN 2006, p. 379-380.*

**140** de ani de la nașterea lui **Ștefan Braborescu**, scriitor, actor, regizor, profesor, traducător român (31 august 1880 – 4 ianuarie 1971).

**75** de ani de la nașterea lui **Traian Brad**, bibliolog român, manager al activității bibliotecilor (31 august 1945 – 8 iunie 2002). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 246-248; CN 2015, p. 285-286.*

**100** de ani de la stingerea din viață a lui **Wilhelm Wunt**, psiholog, fiziolog, filosof și cercetător științific german (16 august 1832 – 31 august 1920).





**Raisa SUVEICĂ**  
1935-2019

Cercetător, critic literar și de teatru.

S-a născut la 1 august 1935 în satul Cotova, județul Soroca (azi raionul Drochia) într-o familie de profesori. Se stinge din viață la 13 ianuarie 2019.

Studiile primare și le-a făcut la școala medie de cultură generală, din orașul Soroca, absolvind-o în 1951. În continuare este înmatriculată la Universitatea de Stat din Moldova, Facultatea de Filologie și Istorie, Specialitatea limba și literatura română. Finalizează studiile în 1956. A fost colaborator științific la Institutul de Limbă și Literatură (azi Institutul de Filologie) al Academiei de Științe a Moldovei în perioada 1956-1968. În această perioadă își face și doctoratul, conducător științific fiindu-i reputatul Vasile Coroban.

În calitate de cercetător, publică articole, studii, recenzii: *Poem de primăvară*, unde este analizată culegerea de poezii "Bună dimineața" de Valentin Roșca (1957), *Însemnări despre lirică*, articol dedicat poeziei contemporane (cea a lui N. Costenco, L. Deleanu, P. Darienco, V. Russu, B. Istru, A. Lupan ș. a.) (1958), publicate cu

preponderență în revistele "Nistru" și "Limba și literatura moldovenească".

Este alcătuitor al mai multor culegeri: *Prima rândunică* (1961), *Glasuri tinere* (1964), *Profiluri literare* (1972), *Cuibul stelelor de foc* (1960) ș. a. Un loc aparte printre acestea îl au cărțile dedicate teatrului: *Piese* (1963), *Pe scena școlii*, lucrare în patru volume (vol. 1 – 1974, vol. 2 – 1975, vol. 3 – 1976, vol. 4 - 1980), *Piese* (1979), *Piese: pentru teatrele de amatori* (1985) etc.

A prefațat câteva volume: *Piese* (1979), *Darul vieții* (1978) ș. a.

Pe lângă acestea, o cunoaștem și ca traducătoare de carte pentru copii. Astfel, a tradus lucrările: *Asan: Povestire* (1965), *Linas și Valentină* (1963), *Tati nu-și pierde speranța* (1977), *Eu, bunica, Iliko și Ilarion* (1972), *Trăncănel: Povestiri* (1962), *Kolea și Olea își scriu: Povestire* (1967), *Vacanța unui băiat* (1964).

Una dintre cele mai importante lucrări este monografia dedicată creației lui Spiridon Vangheli "Miracolul cotidianului" publicată în 1968. Un loc aparte îl ocupă și impunătoarea "Profiluri literare" (615 p.), una dintre primele lucrări de tip enciclopedie a scriitorilor români din Basarabia, a cărei alcătuitoare este (publicată în 1972).

După anul 1968 o găsim în alte funcții: redactor, apoi redactor-șef la Ministerul Culturii; redactor-șef la Comitetul de Stat pentru Cinematografie.

Director al Editurii „Hyperion”, director, redactor-șef al Editurii „Cartea Moldovei”.

Merită atenție activita-

tea R. Suveică în calitate de redactor-șef și director al Editurii „Cartea Moldovei”, funcție care o reprezenta. Editura a fost constituită în 1996. Este succesoarea a trei edituri de stat: *Hyperion*, *Făt-Frumos* și Editura Enciclopedică *Gh. Asachi*. Cartea Moldovei a moștenit o impunătoare datorie istorică, ceea ce împiedica la început crearea și mai ales urmarea unui program editorial stabilit. Deposedată de sediu, a trecut și prin procese judiciare de câțiva ani, pentru ca în sfârșit să fie lăsată în sediu, de care statul încerca s-o deposedeze, însă cu o datorie fabuloasă. Editura s-a menținut datorită măiestriei și abilităților R. Suveică, care o conducea, profesioniștilor care formau colectivul și a colaborărilor cu instituțiile de cultură, artă și știință, a sponsorizărilor, promovând consecvent autorii autohtoni, editându-le adesea manuscrisele din sursele editurii. Editura „Cartea Moldovei” este caracterizată cel mai bine chiar de cea aflată în fruntea ei, R. Suveică: "Cartea Moldovei a beneficiat pe parcursul anilor de aprecierea specialiștilor, de elogiile mass-media, de numeroase și prestigioase premii acordate cu ocazia diverselor manifestări de amploare consacrate actului editorial. Și-a creat imaginea unei instituții capabile a edita cărți valoroase ca semnificație artistică, profunzime științifică și, în aceeași măsură, ca artă poligrafică. Am acordat o deosebită atenție cărții pentru copii ilustrată color, apelând la clasică națională și universală, la literatura autorilor

noștri contemporani.” Editura a făcut de mai multe ori donații bibliotecilor școlare. Producția editorială a ajuns la toate târgurile de carte din Chișinău, la diverse saloane de carte din România, unde cărțile au fost distinse cu premii.

Un eveniment editorial important a fost apariția în anul 2008 la Editura „Cartea Moldovei” a celor 8 volume de scrieri druțiene (opera completă), a căror coordonator a fost Raisa Suveică.

Membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova (1965), Om Emerit al Culturii din RSSM (1974), Ordinul „Gloria Muncii” (2005), pentru muncă îndelungată și prodișoasă în domeniul culturii, contribuție la propagarea valorilor spirituale și morale și activitate organizatorică intensă.

*A se vedea și articolul din „Calendar Național 2005”. – Chișinău, 2004. – P. 211-212.*

### Bibliografie:

**Suveică, Raisa.** Miracolul cotidianului. – Chișinău: Lumina, 1968. – 118 p.

\*\*\*

**Suveică, R.** Însemnări despre lirică // Nistrul. – 1958. – Nr 9. – P. 105-115.

**Suveică, R.** Poem de primăvară [culegere de poezii „Bună dimineața” de Valentin Roșca] / R. Suveică // Nistru. – 1957. – Nr 9 (Sept.). – P. 137-142.

**Suveică, Raisa.** „Cărțile apărute la Editura „Cartea Moldovei” sper să convingă că tindem să fim obiectivi și imparțiali”: [dialog cu Raisa Suveică] / Raisa Suveică // Contrafort. – 2003. – Nr 5-6 (Mai-Iun.); [Resursă electronică] // <http://www.contrafort.md/old/2003/103-104/548.html> (accesat : 17.09.2019)

\*\*\*

**Aleksin, Anatoli.** Kolea și Olea își scriu : Povestire / Anatoli Aleksin; trad.: R. Suveică. – Chișinău: Lumina, 1967. – 167 p.

**Baitanaev, A.** Asan: Povestire / A. Baitanaev; trad.: R. Suveică. – Chișinău: Cartea Moldovenească, 1965. – 108 p.

**Baltunas, Aleksas.** Linas și Valentinus / Aleksas Baltunas; trad.: R. Suveică. – Chișinău: Cartea Moldovenească, 1963. – 24 p.

Cuibul stelelor de foc / alcăt.: R. Suveică. – Chișinău: Cartea Moldovenească, 1960. – 144 p.

**Druță, Ion.** Opere în 8 volume / Ion Druță; coord.: Raisa Suveică; cop., prez. graf.: Iaroslav Oliinik. – Chișinău: Cartea Moldovei, 2008-2014, 8 vol.

**Dumbadze, Nodar.** Eu, bunica, Iliko și Ilarion / Nodar Dumbadze; trad.: R. Suveică. – Chișinău: Lumina, 1972. – 124 p.

Glasuri tinere / alcăt.: R. Suveică. – Chișinău: Cartea Moldovenească, 1964. – 300 p.

**Gross, Vilem.** Vacanța unui băiat / Vilem Gross; trad.: R. Suveică. – Chișinău: Cartea Moldovenească, 1964. – 96 p.

**Moriț, Jigmond.** Trăncănel : Povestiri / Jigmond Moriț; trad.: R. Suveică. – Chișinău: Cartea Moldovenească, 1962. – 60 p.

Pe scena școlii. [Vol 1] / alcăt.: Raisa Suveică. – Chișinău: Lumina, 1974. – 268 p.

Pe scena școlii. Vol. 2 / alcăt.: Raisa Suveică. – Chișinău: Lumina, 1975. – 307 p.

Pe scena școlii. Cartea a 3-a / alcăt.: Raisa Suveică. – Chișinău: Lumina, 1976. – 280 p.

Pe scena școlii. Cartea a 4-a / alcăt.: Raisa Suveică. – Chișinău: Literatura Artistică: 1980. – 248 p.

Piese / alcăt.: R. Suveică. – Chișinău: Cartea Moldovenească, 1963. – 524 p.

Piese / alcăt.: Raisa Suveică. – Chișinău: Literatura Artistică, 1979. – 326 p.

Piese: Pentru teatrele de amatori / alcăt.: Raisa Suveică. – Chișinău: Literatura Artistică, 1985. – 326 p.

Prima rândunică / alcăt.: R. Suveică. – Chișinău: Cartea Moldovenească, 1961. – 44 p.

**Pringgoadisurio, L.** Tati nu și pierde speranța / L. Pringgoadisurio; trad.: R. Suveică. – Chișinău: Literatura Artistică, 1977. – 84 p.

Profiluri literare: [Culegere] / alcăt.: Raisa Suveică; ed.: S. Cibotaru. – Chișinău: Lumina, 1972. – 615 p.

**Roșca, Agnesa.** Darul vieții / Agnesa Roșca; introd.: Raisa Suveică. – Chișinău: Literatura Artistică. – 1978. – 127 p.

\*\*\*

**Ladaniuc, Victor.** Suveică, Raisa / Victor Ladaniuc, Vitalie Zagaievski // Localitățile Republicii Moldova: Itinerar documentar-publicistic ilustrat. Vol. 5. Cos. - Dră. – Chișinău, 2005. – P. 181.

**Movilă, Boris.** Suveică, Raisa // Femei din Moldova: Enciclopedie. – Chișinău: Museum, 2000. – P. 267.

T. L.



**Valentina PELIN**  
1950-2006

Doctor în istorie, filolog și istoric notoriu, specialist în istoria și cultura medievală românească.

S-a născut la 1 august 1950 în satul Pârjota, raionul Râșcani, într-o familie de țărani.

Se stinge din viață la 10 iulie 2006, la Chișinău.

Dintru început a studiat la școala medie în satul natal, după care a urmat Facultatea

de Filologie a Universității de Stat din Chișinău, pe care a absolvit-o în 1972. A parcurs calea de la învățătoare de limbă și literatură română (1972-1976) în satele Scumpia, Izvoare și Bulhac, raionul Fălești; paleograf superior la Arhiva Națională a Republicii Moldova (1976-1986), perioadă în care prin căsătorie devine Ovcinicova (nume la care va renunța după 1990); cercetător științific superior la Institutul de Lingvistică al Academiei de Științe a Moldovei (1986-2001), în paralel în anii 1992-1997 a fost doctorandă la Facultatea de Istorie a Universității din București, unde, la 29 decembrie 1997, a susținut în mod strălucit teza de doctor în istorie pe tema: „**Bibliotecile mănăstirilor Neamț și Noul Neamț în contextul culturii românești. Studii și texte (secolele XV-XIX)**”, avându-l în calitate de conducător științific pe cunoscutul medievist român Alexandru Duțu. În anii 2001-2006 a activat ca cercetător coordonator în secția „Istoria Culturii” la Institutul de Istorie al AȘM, devenind prin volumele și studiile publicate om de știință de prim rang în medievistica românească, venind cu un șir de publicații dedicate cărții medievale, manuscrise din arhive, biblioteci laice și mănăstirești, documente istorice, precum și o serie de studii fundamentale privind activitatea culturală și spirituală din sec. XIII-XIX.

După 1990 s-a impus prin munca asiduă și îndelungată, prin cercetările în domeniul culturii scrise medievale. Între timp devenise un bun

cunoscător al paleografiei slavo-române, al cărții și circulației cărții manuscrise din sec. XIII-XIX în vastă arie de cultură bizantină și postbizantină din sud-estul și estul Europei, adunând informații din numeroase biblioteci și arhive din Chișinău, București, Iași, Moscova, Sankt Petersburg, Kiev, Minsk ș. a.

Către sfârșitul anului 2005 Valentina Pelin a finisat un valoros studiu monografic **Paisianismul în contextul culturii spirituale din sud-estul și estul Europei (sec. XVIII-XIX)**, care a fost recomandat spre publicare în seria celor mai prestigioase lucrări ale A.Ș.M. Aceeași lucrare urma să fie prezentată în 2006 ca teză de doctor habilitat.

Participând la importante reuniuni științifice, a fost observată și înalt apreciată în mediul științific academic și universitar din Republica Moldova, România, Bulgaria, Italia, Rusia, Grecia, Polonia ș. a., stabilind totodată largi contacte științifice cu personalități de vază din știința europeană.

Din nefericire viața Valentinei Pelin s-a curmat prematur (10 iulie 2006), când ajunsese la o înaltă treaptă de cunoaștere și profesionalism. Cu sprijinul și efortul subsemnatului și al Valentinei Eșanu la diferite edituri din România și Republica Moldova continuă să apară până astăzi lucrări rămase în manuscris ale Valentinei Pelin.

În 1997 a fost distinsă cu medalia de argint UNESCO, pentru contribuții deosebite la cercetarea moștenirii

cărturărești a mănăstirii Neamț, iar în 2003 în calitate de coautor al monografiei „**Mănăstirea Căpriană (sec. XV-XX)**”, Chișinău, Editura Pontos, 2003, 564 p. a obținut **Premiul și Diploma „Cartea anului”** la Salonul al XII-lea de carte națională a Republicii Moldova.

#### Bibliografie:

**Contribuții la studierea fondului de manuscrise din Chișinău**, în *Limba și Literatura moldovenească*, 1984, nr. 3, p. 30-40, (în colaborare cu T. Romandaș).

**Коллекция древних молдавских исторических актов и документов в Центральный Государственный Архив МССР**, в *Советские архивы*, Москва, 1985, № 4, с. 60-62.

**Lucoarea vechilor cazanii**, în *Literatura și Arta*, Chișinău, 1985, nr. 33, 15 august. Același articol în vol. *Patrimoniul*, vol. 2, Chișinău, 1988, p. 109-113.

„**Această carte ... o au cumpărat Irimiea Murguleț**”. **Note marginale la un Mineu din sec. XVI**, în *Literatura și Arta*, Chișinău, 1986, nr. 13. Același articol în vol. *Patrimoniul*, vol. 1, Chișinău, 1987, p. 91-96.

**Lucoarea vechilor cazanii**, în *Literatura și Arta*, Chișinău, 1985, nr. 33, 15 august. Același articol în vol. *Patrimoniul*, vol. 2, Chișinău, 1988, p. 109-113.

**Comoara regăsită**, în rev. *Moldova*, Chișinău, 1989, nr. 5, p. 32-34.

**Oglinda minții omenești, scrisoarea...**, în *Moldova*, Chișinău, 1989, nr. 7, p. 4-5.

**Antologia poeziei vechi moldovenești** (Recenzie la „Antologia poeziei vechi moldovenești”. Prefață, selecție, traduceri și note de N. Dabija, Chișinău, 1987), în *Limba și Literatura moldovenească*, Chișinău, 1989, nr. 4, p. 62-66.

**În speranța unei drepte le-**

giuri, în *Moldova*, Chișinău, 1989, nr. 11, p. 24-26.

**Cerem școli moldovenești**, în *Știința*, Chișinău, 1990, august.

**Mucenicia Sf. Ioan cel Nou de la Suceava**, în *Datina creștină*, 1990, nr. 1.

**Din istoria colonizării Basarabiei**, în *Cugetul*, Chișinău, 1992, nr. 4, p. 20-24.

**Despre vechimea unor manuscrise ale operei „Varlaam și Ioasaf**, în *Valori și tradiții culturale în Moldova*. Culegere de studii sub redacția lui Andrei Eșanu, Chișinău, 1993, p. 58-84.

**La correspondance du stareț Paisie du monastère de Neamțu (I)**, în *Revue des études sud-est européennes*, București, XXXI, 1993, nr. 3-4, p. 397-411.

**The correspondence of abbot Paisie from Neamts (Unpublished texts) II**, în *Revue des études sud-est européennes*, București, XXXII, 1994, nr. 1-2, p. 73-81.

**The correspondence of abbot Paisie from Neamts (III). Letter to Teodosie, archimandrite at the Sofroniev Hermitage**, în *Revue des études sud-est européennes*, București, XXXII, 1994, nr. 3-4, p. 349-366.

**Tezaurul de manuscrise de la Neamț – stadiul cercetărilor**, în *Revista de lingvistică și știință literară*, Chișinău, 1994, nr. 3, p. 79-83.

**Correspondența starețului Paisie de la Neamț (în baza materialelor din Biblioteca mănăstirii Noul Neamț)**, în *Luminătorul*, Chișinău, 1994, nr. 5, p. 7-20, 1994, nr. 6, p. 25-36, 1995, nr. 1, p. 36-42.

**I manoscritti dello “starec” Paisij nella Biblioteca del monastero di Neamț**, în vol. N. Kauchtschischwili, A.-Al.N. Tachiaos, V. Pelin, *Paisij, lo starec*, Edizioni Qigajon, Comunita di Bose (Italia), 1997, p. 129-136.

**Contribuția cărturarilor români la traducerea Școlii pai-siene**, în vol. *Români în reînnoirea isihastă*, Studii închinare

Cuviosului Paisie de la Neamț la bicentenarul săvârșirii sale, 15 noiembrie 1994, Coord. acad. Virgil Câdea, Iași, 1997, p. 83-120.

**Manuscrise românești inedite din Biblioteca mănăstirii Noul Neamț (sec. XIX)**, în *Sud-Estul și contextul european*, VIII, București, 1997, p. 61-68.

**Каталог женерал ал манускриселор молдовенешть пэстрате ын УРСС. Колекция библиотечий мэнэстрий Ноул-Нямц (сек. XIV-XIX). / Сводный каталог молдавских рукописей, хранящихся в СССР. Коллекция Ново-Нямецкого монастыря (XIV-XIX)**. Алкэтуитор Валентина Овчиникова-Пелин, Кишинэу, Штиинца, 1989, 438 п. (*Catalogul general al manuscriselor moldovenești păstrate în U.R.S.S./ Colecția Bibliotecii Mănăstirii Noul-Neamț (sec. XIV-XIX)*, Chișinău, Ed. “Știința”, 1989, 438 p. cu 47 facsimile).

**Bibliotecile mănăstirilor Neamț și Nou Neamț în contextul culturii românești (sec. XV-XIX). Studii și texte**. Teza de doctor în științe istorice. Manuscris, Biblioteca Universității din București, 1997.

**Sfântul Paisie de la Neamț. Cuvinte și scrisori duhovnicești**. Selectate și traduse în limba română de Valentina Pelin. Cu o prefață de acad. Virgil Câdea. Vol. I, Chișinău, Ed. Cartea Moldovei, 1998, 216 p.

**Sfântul Paisie de la Neamț. Cuvinte și scrisori duhovnicești**. Publicate după traduceri vechi revăzute sau traduse pentru prima oară, cu note și comentarii de Valentina Pelin. Cu o prefață de acad. Virgil Câdea. Vol. II, Chișinău, Tipografia Centrală, 1999, 278 p.

**Aspecte inedite în manuscrisele lui Gavril Uric**, în *Revista de lingvistică și știință literară*, Chișinău, 1998, nr. 4, p. 50-55 și în *Romanoslavica*, XXXVI, București, 2000, p. 279-284.

**L'opera di Nicodimo L'Aghiorita in Romania**, în E., Citterio, O. Clemement, E.N. Phrahghiskos, P. Gehin, V. Grolimund, K. Karaisaridis, Nikon Neoskiotiis, V. Pelin, I. Phountoulis, G. Podskalsky, A. Rigo, A.-E. N. Tachiaos, Th. X. Yankou, *Nicodemo l'Aghiorita e la Filocalia*. Atti dell'VIII Convegno ecumenico internazionale di spiritualità ortodossa sessione bizantina, Bose, 16-19 settembre 2000, a cura di Antonio Rigo, Edizioni Qigajon, Comunita di Bose, 2001, p. 243-251.

**Les oeuvres de Saint Nicodème dans la communauté du monastère de Neamțu**, în *Revue des études sud-est européennes*, Bucarest, XXXIX, 2001, nr. 1-4, p. 43-51.

**Documente inedite cu privire la moșiile Mănăstirii Neamț în Basarabia (sec. XVII-XVI-II)**, în *Pergament*, Anuarul Arhivelor Republicii Moldova, vol. II, 1999, Chișinău, 2001, p. 163-182 (cu textele a 14 documente).

**Mărturiile documentare despre schitul Condrița înainte de 1783**, în *Revista de Istorie a Moldovei*, Chișinău, 2002, 3-4, p. 13-20.

**Евангелие Тетр, XIV век, в Сводный каталог славяно-русских рукописных книг, хранящихся в России, СНГ и Балтии**. XIV век, выпуск 1, Москва, 2002, рук. 316, с. 465-466.

**Biblioteca mănăstirii [Căpriană]. Cărți manuscrise și tipărituri vechi (sec. XV-XIX)**, în vol. *Mănăstirea Căpriană sec. XV-XX. Studiu istoric, documente, cărți, inscripții și alte materiale*. Cord. Andrei Eșanu, Chișinău, Pontos, 2003, p. 384-424.

**Mănăstirea Căpriană. Sec. XV-XX. Studiu istoric, documente și materiale**. Coord. A. Eșanu. Chișinău, 2003, 586 p. (în colaborare cu Andrei Eșanu, Valentina Eșanu, Nicolae Fuștei, Ion Negrei).

**Cronica sârbo-moldoveneas-**

că. **Revenire la textul original din Moldova din anii 1615-1620**, în *Revista de Istorie a Moldovei*, Chișinău, 2004, nr. 2, p. 13-30.

**O capodoperă a miniaturii din Moldova medievală. Tetraevanghelul de la Elizavetgrad și manuscrisele grupului Patrisinus graecus 74**. Recenzie la cartea lui E., în *Revista de Istorie a Moldovei*, Chișinău, 2004, nr. 2, p. 96-98.

**Relatări despre Ștefan cel Mare în Pomelnicul de la Voroneț**, în *Revista de Istorie a Moldovei*, Chișinău, 2004, nr. 3, p. 27-30 și în vol. *Ștefan cel Mare – personalitate marcantă în istoria Europei (500 de ani de la trecerea în eternitate)*. Coord. D. Dragnev, I. Chirtoagă, Chișinău, 2005, p. 79-81.

**Грамотите на молдавските князе за приемането и наставяването на българи в Молдова през 1790-1810**, Ямбол (Bulgaria), 2005, 148 p. (în colaborare cu Dundarov Ivan)

**Aprecieri despre două manuscrise de la Kiev. Ficțiune și realitate**, în *Cugetul*, Chișinău, 2005, nr. 1, p. 6-15.

**Un manuscris necunoscut al mitropolitului Petru Movilă la Moscova**, în *Revista de Istorie a Moldovei*, Chișinău, 2005, nr. 1-2, p.44-46.

**Paul Mihail. Un fiu onorabil al Basarabiei**, în *Cugetul*, Chișinău, 2005, nr.2, p. 72-76.

**Actualitatea operei preotului dr. Paul Mihail**, în vol. *Născut în Cornova. Omagiu lui Paul Mihail*, Ed. de Vasile Șoimaru, Chișinău, 2006, p. 75-84.

**Manuscrisele Sfântului Cuvios Onufrie de la Vorona și alte mărturii documentare despre el**, în *Cugetul*, Chișinău, 2006, nr. 3, p.71-76.

**Manuscrisele și activități culturale de la mănăstirea Dobrușa (sec. XVIII-XIX)**, în *Revista de istorie a Moldovei*, Chișinău, 2007, nr. 2, p. 3-14.

**Aspecte mai puțin cunoscute în manuscrisele lui Gavriil**

**Uric**, în vol. *Ipostaze ale literaturii române vechi și premoderne (secolele XVI-XVIII)*. Studii, cercetări și teze. Coord. P. Balmuș și S. Korolevski, Chișinău, 2007, p. 24-32.

**Manuscrise din domnia lui Ștefan cel Mare (I)**, în *Analele Putnei*, Mănăstirea Putna, An. III, 2007, nr. 2, p. 105-121.

**Manuscrise din domnia lui Ștefan cel Mare (II)**, în *Analele Putnei*, Mănăstirea Putna, An IV, 2008, nr. 2, p. 249-328.

**Un discipole de Paisie: L'Historiografa Andronic**, în *Revue des études sud-est européennes*, Bucarest, tom. XLVI (nr. 1-4), 2008, p. 57-72.

**Sfântul Paisie de la Neamț prefață și notă asupra ediției „Cuvinte și scrisori duhovnicești”**, în vol. *Prin ortodoxie și umanism spre reintegrarea Moldovei*, materiale Conferinței Științifico-Teologice, Chișinău, 2008, p. 12-21. Coautor acad. Virgil Cândea. <http://www.ionmereuta.md/files/conf-6.pdf>.

**Sfântul Paisie de la Neamț. Cuvinte și scrisori duhovnicești**. Selectate și traduse în limba română de Valentina Pelin. Cu o prefață de acad. Virgil Cândea. Ediția a II-a. Vol. I, Iași, Ed. Doxologia, 2010, 240 p. <http://editura.doxologia.ro/20100301/cuvinte-si-scrisori-duhovnices-ti-volumul-i>

**Sfântul Paisie de la Neamț. Cuvinte și scrisori duhovnicești**. Publicate după traduceri vechi revăzute sau traduse pentru prima oară, cu note și comentarii de Valentina Pelin. Cu o prefață de acad. Virgil Cândea. Ediția a II-a. Vol. II, Iași, Ed. Doxologia, 2010, 350 p.; <http://editura.doxologia.ro/20100301/cuvinte-si-scrisori-duhovnices-ti-volumul-ii>

**Manuscrisele lui Dimitrie Cantemir în arhivele și bibliotecile Rusiei**, în vol. *Cultură și politică în Sud-estul Europei (sec. XV-XX)*. Coord. Andrei Eșanu și Constantin Jordan, Chișinău,

2011, p. 16-45.

**Paisianismul în contextul cultural și spiritual sud-est și est european (sec. XVIII-XIX)**. Ed. îngrijită de Andrei și Valentina Eșanu, Chișinău, Pontos, 2014, 238 p. ISBN 978-9975-51-547-4

**Autorul Istoriei mănăstirilor Neamț și Secu în apărarea propriei sale lucrări**, în *Revista de Istorie a Moldovei*, Chișinău, 2014, nr. 3, p. 17-32.

**Paisianismul în contextul cultural și spiritual sud-est și est european (secolele XVIII-XIX)**. Ediție îngrijită și revăzută de acad. Andrei Eșanu și Valentina Eșanu. Carte tipărită cu binecuvântarea Î.P.S. Teofan, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei. În seria „Biblioteca Paisiană. Studii, nr. 1”, Iași, Doxologia, 2017, 326 p. ISBN 978-606-666-645-9

**Manuscrise românești din secolele XIII-XIX în colecții străine (Rusia, Ucraina, Bielorusia)**. **Catalog**, Ediție îngrijită de acad. Andrei Eșanu, dr. Valentina Eșanu și Veronica Cosovan, Chișinău, Știința, 2017, 408 p. ISBN 978-9975-85-087-2

\*\*\*

Rotaru Tatiana, *Lumina cărții de peste veacuri*, în *Săptămâna*, Chișinău, 1997, 28 noiembrie, p. 18-19.

Rotaru Tatiana, *In memoriam. Cele mai frumoase flori din grădina Domnului*, în *Literatura și Arta*, Chișinău, 2006, 3 august, p. 6.

Eșanu, Andrei; Eșanu, Valentina. *In memoriam – Valentina Pelin*, în *Cugetul*, Chișinău, 2006, nr. 3, p.67-70; *Revista de Istorie a Moldovei*, Chișinău, 2006, nr. 3-4, p. 107-109.

Silanschi Irina, *Valentina Pelin*, în *Pergament*, 2007-2008, p. 251-252.

acad. Andrei Eșanu



**Ion UNGUREANU**  
1935-2017

Regizor, actor de teatru și film, pedagog, publicist, om de stat, om de cultură. Patriot, reprezentant de seamă al renașterii naționale, luptător ardent pentru limba română și valorile naționale.

S-a născut pe 2 august 1935 în satul Opaci, raionul Căușeni. S-a stins din viață la 28 ianuarie 2017 la spitalul Colțea din București, fiind înmormântat cu onoruri militare la Cimitirul Central din strada Armenească din Chișinău.

Absolvește școala medie din Căușeni. Face studii la Institutul Pedagogic „Ion Creangă” din Chișinău, Facultatea de Filologie (1952-1955). Între anii 1955-1960 studiază la Școala Teatrală „Boris Șciukin” (Moscova). A urmat cursurile superioare de regie de pe lângă Institutul de Artă Cinematografică „A.V. Lunacearski” din Moscova (1963-1964).

Prima încercare de scriere literară o are în 1950, atunci când scrie povestirea „Neascultătorul”, publicată în „Scânteia leninistă”. În 1955 poeziile „Lună, lună” și „Scrisoarea” sunt incluse în culegerea „Glasuri tinere”. În 1957 scrie nuvela „Nichita”, publicată în „Cultura Mol-

dovei”. În 1958 urmează alte poezii, iar în 1959 versurile „Catrene” sunt din nou incluse în culegerea „Glasuri tinere” într-o altă ediție.

În cinematografie a debutat în anul 1958 în filmul „Când omul nu-i la locul lui”, primul film artistic realizat la studio-ul „Moldova-Film”. A jucat în zeci de filme. Câteva din roluri: Boris Grădinaru („Când omul nu-i la locul lui”, 1958), Somnilă („Doctorie amară”, 1963), Sfântul Petru („Se caută un paznic”, 1967), inspectorul Lodge („Favoritul”, 1977) ș. a.

A dublat zeci de filme în limba română. A regizat mai multe filme la Televiziunea Centrală din Moscova.

În calitate de actor de teatru, s-a produs în spectacolele: „Copiii și merele” (C. Condrea, 1961), „Căsătoria” (N. Gogol, 1965), „Intrigă și iubire” (F. Schiller, 1965), „Pescărușul” (A. Cehov, 1969) ș. a.

În 1960 își începe activitatea la Teatrul „Luceafărul” din Chișinău. Între 1964 și 1971 este prim-regizor al teatrului. Aici joacă roluri și montează mai multe spectacole: „Pagini de comedie” (1964) de V. Alecsandri, „A douăsprezecea noapte” (1965) de W. Shakespeare, „Jodelet – slugă și stăpân” (1966) de P. Scarron, „Radu Ștefan, întâiul și ultimul” (1968) de A. Busuioc, „Steaua fără nume” (1970) de M. Sebastian, „Minodora” (1971) de A. Strâmbeanu etc. Activitatea sa la teatru a fost considerată naționalistă, în rezultat fiind nevoit să părăsească R.S.S.M. „Steaua fără nume”, de exemplu, spectacol pe care

îl montase cu studenții ca lucrare de licență, a fost interzis chiar după trei reprezentații. Același soartă l-a avut și spectacolul „Minodora”, interzis chiar în ziua premierei, cu o jumătate de oră înainte de ridicarea cortinei. „Mi s-au imputat greșeli ideologice, grave greșeli în formarea repertoriului, grave greșeli în educarea tineretului, în conducerea teatrului și am fost nevoit să părăsesc teatrul *Luceafărul*, să încep bejeniiile...” (Ion Ungureanu).

Pleacă la Moscova, unde lucrează ca regizor, actor de teatru și film. În perioada 1977-1989 este regizor la Teatrul Armatei din capitala rusă. Aici pune în scenă spectacolele „Sfânta sfințelor” („Святая святых”, 1977) de I. Druță, „Ultima întâlnire” (1980) de Al. Galin. Între anii 1980-1989, pe lângă activitatea din teatru și cinematografie, predă arta actoricească la Școala Superioară de Teatru „B. Șciukin”.

În anul 1989 revine în Republica Moldova. La 27 august Ion Ungureanu este cel care dă citire Rezoluției Primei Mari Adunări Naționale. Devine ministru al Culturii și Cultelor (6 iunie 1990 – 5 aprilie 1994). În această calitate ia o serie de decizii importante, precum: învățarea limbii române literare de către regizorii basarabeni în teatrele din România (timp de doi ani), desființarea în anul 1992 a Teatrului Național „A. Pușkin” din Chișinău, fondând în locul lui Teatrul Național „Mihai Eminescu”, repunerea în centrul Chișinăului a statuii lui Ștefan cel Mare, prelungirea

Aleii Clasicilor, readucerea statuii Lupoacei și instalarea ei în scuarul Muzeului Național de Istorie. Tot el a fost cel care a emis un ordin privind reorganizarea Bibliotecii de Stat „N. C. Krupskaja” în Biblioteca Națională a Republicii Moldova. A dispus și dezideologizarea colecțiilor bibliotecii.

A fost unul din cei 278 de delegați ai primului parlament al R.S.S.M., care au votat Declarația de Independență a Republicii Moldova (27 august 1991).

O altă funcție oficială a fost cea de vicepreședinte al Fundației Culturale Române din București (1995-2005).

A avut mai multe spectacole televizate și imprimări la radio în vederea emisiunilor și a lecturilor literare.

A fost desemnat cu titlurile: Maestru Emerit în Arte al Federației Ruse (1981), Artist al Poporului din R.S.S.M. (1989), Premiul „Intervidenie” pentru filmul televizat „Lika” (Plovdiv, Bulgaria, 1981), Premiul Național (1990), doctor honoris causa (2009), acordat de AȘM, pentru contribuții substanțiale aduse la dezvoltarea artei teatrale, în calitate de actor și regizor, pentru promovarea culturii naționale peste hotarele republicii, Cavalier al Ordinului Republicii (2009), laureat al Premiului Național (2011), Premiul de excelență al UARF (2015), cetățean de onoare al municipiului Chișinău, doctor honoris causa al USMF ”N. Testemițanu”, Premiul ”Thalia” al Uniunii Teatrale din Moldova.

Mai este membru al Uni-

unii Teatrale, al Uniunii Cineaștilor din Republica Moldova și Rusia, membru al Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova.

E de menționat faptul că gimnaziul din satul natal al maestrului, Opaci, îi poartă numele din 2012.

După plecarea în neființă a marelui și regretatului maestru au avut loc un șir de evenimente comemorative. Astfel, în 2018 a fost lansată biobibliografia „Ion Ungureanu”, elaborată la Biblioteca Națională a Republicii Moldova de V. Stanchevici. Este un studiu complex ce reunește 1833 de descrieri bibliografice, dintre acestea: 186 titluri de articole, recenzii, eseuri, monografii de autor (1952-2016); 454 articole în ediții periodice, culegeri, volume de sinteză; șase documente oficiale; opt scrisori deschise; 24 alocuțiuni; 180 de interviuri; 15 sondaje și chestionare; 382 emisiuni la radio și televiziune (perioada 1957-2015); 347 resurse electronice, inclusiv materiale audiovideo; 57 filme și spectacole; 172 referințe critice și recenzii; 1 CD; 1 timbru poștal.

Tot în 2018, la un an de la trecerea în neființă a inegalabilului om de cultură, au avut loc serate de comemorare. Una dintre ele a fost cea de pe 19 ianuarie 2018, la Biblioteca ”Onisifor Ghibu”. În cadrul evenimentului a fost lansat volumul „Drumul lung către noi înșine...”, redactat de Victoria Fedorenco, o culegere de articole publicistice ale regretatului maestru. A fost un eveniment de amploare, invitați fiind

academicienii Mihai Cimpoi și Nicolae Dabija, scriitorii Spiridon Vangheli și Andrei Strâmbeanu, precum și alte personalități notorii ale culturii naționale. În discursurile lor invitații au evocat erudiția și talentul inconfundabil al regretatului maestru, cel care a marcat profund atât arta teatrală, cât și cea cinematografică din Basarabia.

Cu același prilej a fost comemorat și la Biblioteca Națională. Și aici a fost prezentată cartea „Drumul lung către noi înșine – însemnările unui român basarabean”, care cuprinde toată publicistica lui Ion Ungureanu. La eveniment a fost prezentă Monica Babuc, ministrul educației, culturii și cercetării, care a spus că apariția cărții a fost posibilă cu susținerea oferită de Minister și reprezintă o datorie a generației de astăzi față de înaintașii mișcării de eliberare națională: „Ion Ungureanu a fost, este și va rămâne ministrul culturii – simbol al acestei țări și al acestui popor”. Potrivit scriitorului Nicolae Dabija, prezent și el, Ion Ungureanu s-a remarcat prin fapte culturale de o importanță majoră, care au desprins Republica Moldova de spațiul sovietic, luând drumul către libertate. A fost acela care i-a făcut pe mulți să îndrăgească limba română. „Ion Ungureanu a avut calități omenești extraordinare. Dacă ar fi scris poezie, ar fi fost unul dintre cei mai mari autori români” (Nicolae Dabija). Academicianul Mihai Cimpoi a menționat că a avut o adevărată relație de prietenie cu Ion Ungureanu, pe care îl

considera un om al culturii de o mare valoare. „Avea un talent excepțional. Era un om total dedicat procesului de renaștere națională. Era un adevărat luptător pentru limba română” (Mihai Cimpoi).

Pe lângă acestea, majoritatea colegilor, discipolilor, prietenilor și cei care l-au apreciat au semnat în periodicele timpului scrisori de rămas bun, unde l-au elogiât și și-au exprimat profunda durere, dar și recunoștință față de iubitul Maestru. Enumerăm câteva dintre acestea: Dulgheru, Valeriu „Din Testamentul Marelui Ion Ungureanu”; Mudrea, Andrei „Ion Ungureanu – ultima dramă”; Nechit, Irina „Ion Ungureanu, luptătorul cu rinocerii”; Șcerbina, Romeo „Un român basarabean – Ion Ungureanu”; Josanu, Efim „Lecția Ion Ungureanu”; Strâmbeanu, Andrei „Scurt comentariu pe marginea scrisorii lui Ion Ungureanu”; Buga, Ion „Patriot – martir”; Cupcea, Sandu „Adio, Învățătorule!”

La 26 ianuarie 2018 Poșta Moldovei a emis plicul „Ion Ungureanu, actor și regizor. În memoriam”, pe care sunt zugrăvite câteva fotografii ale maestrului.

În stadiu de proiect este propunerea Guvernului de a edifica în orașul Căușeni un monument în memoria Maestrului Ion Ungureanu, actor și regizor, ministru al Culturii și Cultelor.

Primăria Capitalei a propus Consiliului Municipal Chișinău ca o stradă sau o instituție din oraș să poarte numele regretatului artist.

În încheiere îl vom cita pe Alecu Reniță, care vine cu

o caracterizare foarte exactă: „Ion Ungureanu nu ne-a părăsit. Negrăbit de timp, el va trece pe rând în cărți și manuale, în denumiri de străzi și licee, în muzee și monumente. Lada de zestre, pe care ne-a lăsat-o moștenire, cuprinde reîntoarcerea statuii-simbol a lui Ștefan cel Mare la locul inițial, filme și spectacole de excepție, mărturii și cărți despre reînvierea Basarabiei, aducerea Lupoaiței, simbolul romanității la Chișinău, zeci de cuvântări sclipitoare de la diferite tribune și sute de emisiuni radiofonice și televizate, Declarațiile de Suveranitate și Independență rostite în Piața Marii Adunări Naționale de la Chișinău etc.

Știu că cel mai strălucit tribun al Basarabiei postbelice avea păstrată lângă inimă Declarația de Unire, pe care dorea s-o rostească în fața unui popor reîntregit. El, Omul Unirii, ne-a lăsat-o ca testament să trăim liber și demn într-o Țară unită.”

*A se vedea și articolele din „Calendar Național 2005”. – Chișinău, 2004. – P. 213-214; „Calendar Național 2015”. – Chișinău, 2015. – P. 264-266.*

#### Bibliografie selectivă:

**Ungureanu, Ion.** Drumul lung către noi înșine...: Însemnările unui român basarabean... / Ion Ungureanu. – Chișinău: [S. n.], 2017. – 576 p.

**Ungureanu, Ion.** Teatrul „Luceafărul” / Ion Ungureanu. – Chișinău: [S. n.], [S. a.]. – 12 p.

\*\*\*

**Ungureanu, Ion.** „Avem atâta Românie, câtă purtăm în suflet” / Ion Ungureanu // Curierul românesc. – 2001. – Nr 4. – P. 16-17.

**Ungureanu, Ion.** „În scena lumii intră totul” : (dialog cu Ion Ungureanu) / Ion Ungurea-

nu; consemnare: Efim Josanu // Literatura și arta. – 2005. – 4 aug. – P. 7; 11 aug. – P. 3.

**Ungureanu, Ion.** Miracolele n-au vârstă : [Nicolae Dabija – 60 de ani de la naștere] / Ion Ungureanu // Literatura și arta. – 2008. – 10 iul. – P. 10.

**Ungureanu, Ion.** „Nu mai pot, nu mai pot!”: [Grigore Vieru] / Ion Ungureanu // Literatura și arta. – 2009. – 22 ian. – P. 4.

**Ungureanu, Ion.** Teatrul Absurdului la Chișinău : [interviu cu Ion Ungureanu] / Ion Ungureanu; consemnare: Tatiana Ețco // Ziarul de gardă. – 2009. – 21 mai. – P. 10-11.

**Ungureanu, Ion.** Valeriu Găgiu mărturisește... / Ion Ungureanu // Literatura și arta. – 2009. – 15 ian. – P. 6.

\*\*\*

Ion Ungureanu : Biobibliografie / alcăt.: Victoria Stanchevici. – Chișinău, 2018. – 338 p.

\*\*\*

**Baciu, Gheorghe.** Ion Ungureanu / Gheorghe Baciu // Baciu, Gheorghe. Personalități de viță moldavă : 125 destine. – Chișinău, 2017. – P. 238-242.

**Buga, Ion.** Patriot – martir : [în memoriam Ion Ungureanu (1935-2017)] / Ion Buga // Literatura și arta. – 2017. – 2 febr. – P. 2.

**Bulat, Eugenia.** Toamne turcoaz – premoniția Marii Plecări: În memoria Maestrului Ion Ungureanu [1935-2017] / Eugenia Bulat // Literatura și arta. – 2017. – 2 febr. – P. 4.

**Cemârtan, Margareta.** Steaua cu lumină perpetuă : [în memoriam Ion Ungureanu (1935-2017)] / Margareta Cemârtan // Literatura și arta. – 2017. – 9 febr. – P. 2.

**Cimpoi, Mihai.** Fenomenul Ion Ungureanu / Mihai Cimpoi // Limba română. – 2009. – Nr 7/8. – P. 93-95; Literatura și arta. – 2009. – P. 4; Curtea de la Argeș. – 2012. – Nr 4. – P. 7.

**Cimpoi, Mihai.** Un erou al culturii naționale: [în memoriam Ion Ungureanu (1935-2017)] / Mihai Cimpoi // Literatura și arta. – 2017. – 2 febr. – P. 2.

**Ciocanu, Ion.** Volumul trei al unui testament epocal : [Ion Ungureanu (1935-2017)] / Ion



Ciocanu // Viața Basarabiei. – 2019. – Nr 1. – P. 47-51.

**Cupcea, Sandu.** Adio, Învățătorule! : [în memoria Ion Ungureanu (1935-2017)] / Sandu Cupcea // Literatura și arta. – 2017. – 2 febr. – P. 4.

**Dabija, Nicolae.** Profetul din Opaci : [Ion Ungureanu (1935-2017)] / Nicolae Dabija // Literatura și arta. – 2017. – 2 febr. – P. 1.

**Duca, Gheorghe.** Laudatio pentru Ion Ungureanu, Artist al Poporului, Laureat al Premiului de Stat / Gheorghe Duca // Literatura și arta. – 2009. – 10 sept. – P. 3.

**Dulgheru, Valeriu.** Din Testamentul Marelui Ion Ungureanu / Valeriu Dulgheru // Literatura și arta. – 2017. – 2 febr. – P. 3.

**Ețco, Tatiana.** Ion Ungureanu – doctor honoris causa / Tatiana Ețco // Ziarul de gardă. – 2009. – 14 mai. – P. 20.

**Garusov, Olga.** Regizorul unei epoci teatrale, doctor honoris causa al AȘM, Ion Ungureanu la 80 de ani / Olga Garusov // Akademos. – 2015. – Nr 3. – P. 183-184.

**Ghicov, Adrian.** Lecțiile lui Ion Ungureanu sau Temă pentru acasă la OMENIE : [în memoria (1935-2017)] / Adrian Ghicov // Făclia. – 2017. – 3 febr. – P. 1, 2.

Ion Ungureanu – 70 de ani : [grupaj de articole] // Literatura și arta. – 2005. – 4 aug. – P. 6.

Ion Ungureanu – reprezentant de seamă al artei teatrale : [fișier biografic] // Limba română. – 2009. – Nr 7-8. – P. 81-82.

Ion Ungureanu la înălțimea reală a scenei teatrului lumii // Literatura și arta. – 2015. – 20 aug. – P. 1.

Ion Ungureanu, biografie : [Resursă electronică] / art. îngr. de Vlada Afteni // [http://www.istoria.md/articol/964/Ion\\_Ungureanu,\\_biografie](http://www.istoria.md/articol/964/Ion_Ungureanu,_biografie) (accesat: 23.09.2019)

**Jioară, Mariana.** Farmecul dăruirii de sine : [în memoria Ion Ungureanu (1935-2017)] / Mariana Jioară // Literatura și arta. – 2017. – 2 febr. – P. 6.

**Josanu, Efim.** Lecția Ion Ungureanu : [dialog în timp] / Efim Josanu // Literatura și arta. – 2017. – 2 febr. – P. 6.

**Josu, Nina.** Urmaș al Marilor Bărbați : [în memoria Ion

Ungureanu (1935-2017)] / Nina Josu // Literatura și arta. – 2017. – 2 febr. – P. 4.

**Luțcan, Andrei.** Apărător al limbii române: În memoria regizorului Ion Ungureanu [1935-2017] / Andrei Luțcan // Literatura și arta. – 2017. – 2 febr. – P. 2.

**Manea-Cernei, Eugenia.** Te-mbracă-n doliu, Basarabie! : [în memoria Ion Ungureanu (1935-2017)] / Eugenia Manea-Cernei // Literatura și arta. – 2017. – 2 febr. – P. 3.

**Mărgărit, Iulia.** "Mantaua" lui Ungureanu [Ion Ungureanu] / Iulia Mărgărit // Literatura și arta. – 2013. – 28 noiem. – P. 5.

**Marșalcovschi, Teo-Teodor.** Copleșit de durere: [în memoria Ion Ungureanu (1935-2017)] / Teo-Teodor Marșalcovschi // Literatura și arta. – 2017. – 2 febr. – P. 2.

**Mătcaș, Nicolae.** Drept în demnitatea lui, sorbind din cupa libertății [Ion Ungureanu, septuagenar] / Nicolae Mătcaș // Limba română. – 2005. – Nr 12. – P. 94-109.

**Mătcaș, Nicolae.** Prima și marea dragoste a Maestrului Ion Ungureanu / Nicolae Mătcaș // Akademos. – 2017. – Nr. 3. – P. 164-167; [Resursă electronică] – URL: [http://www.akademos.asm.md/files/164\\_167\\_Prima%20si%20marea%20dragoste%20a%20maestrului%20Ion%20Ungureanu.pdf](http://www.akademos.asm.md/files/164_167_Prima%20si%20marea%20dragoste%20a%20maestrului%20Ion%20Ungureanu.pdf) (accesat: 23.09.2019).

**Mudrea, Andrei.** Ion Ungureanu – ultima dramă: [în memoria Ion Ungureanu] / Andrei Mudrea // Literatura și arta. – 2017. – 2 febr. – P. 2; Timpul. – 2017. – 3 febr. – P. 5.

**Nechit, Irina.** Ion Ungureanu, luptătorul cu rinocerii : [în memoria Ion Ungureanu (1935-2017)] / Irina Nechit // Jurnal de Chișinău. – 2017. – 3 febr. – P. 8.

**Pelin, Pavel.** Disensiuni. A plecat un tren din gară : [Ion Ungureanu] / Pavel Pelin // Pelin, Pavel. Lupta cu urâtul: Viața artiștilor basarabeni. – Chișinău: [S. n.], 2015. – P. 63-83.

**Petcu, Larisa.** Ion Ungureanu – 80 de ani de la naștere / Larisa Petcu // Ora locală. – 2015. – 11 sept. – P. 3.

**Postică, Elena.** Ion Ungu-

reanu, un destin luminat de Luceafăr / Elena Postică // Tyragetia. – 2016. – Nr 2. – P. 339-349; [Resursă electronică]. – URL: <http://oaji.net/articles/2017/4586-1487603511.pdf> (accesat: 23.09.2019).

**Reniță, Alecu.** Omul Unirii: [în memoria Maestrului Ion Ungureanu (1935-2017)] / Alecu Reniță // Natura. – 2017. – Nr 2. – P. 5.

**Șcerbina, Romeo.** Ion Ungureanu – Doctor Honoris Causa al USMF "Nicolae Testemițanu" / Romeo Șcerbina // Literatura și arta. – 2015. – 2 apr. – P. 1.

**Șcerbina, Romeo.** Mărgăritar al culturii românești : [Ion Ungureanu, 80 de ani de la naștere] / Romeo Șcerbina // Literatura și arta. – 2015. – 1 oct. – P. 6.

**Șcerbina, Romeo.** Omul Cetății : [în memoria Ion Ungureanu (1935-2017)] / Romeo Șcerbina // Literatura și arta. – 2017. – 2 febr. – P. 4.

**Șcerbina, Romeo.** Un român basarabean – Ion Ungureanu / Romeo Șcerbina // Literatura și arta. – 2019. – 31 ian. – P. 2.

**Strâmbeanu, Andrei.** Scurt comentariu pe marginea scrisorii lui Ion Ungureanu : [în memoria Ion Ungureanu (1935-2017)] / Andrei Strâmbeanu // Literatura și arta. – 2017. – 30 mart. – P. 3.

**Suceveanu, Arcadie.** O figură emblematică : [în memoria Ion Ungureanu (1935-2017)] / Arcadie Suceveanu // Literatura și arta. – 2017. – 2 febr. – P. 1.

**Tamazlăcaru, Elena.** Bocet bocit la Poarta Sărutului. În memoria Maestrului Ion Ungureanu : [1935-2017] / Elena Tamazlăcaru // Literatura și arta. – 2017. – 2 febr. – P. 2.

**Tamazlăcaru, Elena.** Ion Ungureanu și "muntele de spirit" Mihai Eminescu / Elena Tamazlăcaru // Literatura și arta. – 2010. – 21 ian. – P. 4.

**Tamazlăcaru, Elena.** Maestrul Ion Ungureanu, Doctor Honoris Causa... / Elena Tamazlăcaru // Literatura și arta. – 2009. – 10 sept. – P. 36.

**Visarion, Alexa.** Ion Ungureanu – talent și conștiință / Alexa Visarion // Literatura și arta. – 2015. – 1 oct. – P. 6.

T. L.



**Maria BIEȘU**  
1935-2012

Cântăreață de operă (soprană), profesor universitar, academician, primadona Operei Naționale.

S-a născut la 3 august 1935 în satul Volintiri, raionul Ștefan Vodă. A plecat din viață la 16 mai 2012, la Chișinău.

În 1951 a absolvit școala din sat și a continuat studiile la o instituție cu profil agrar din orașul Leova. În timpul studenției participa la diferite activități artistice: cânta, dansa, conducea un cor.

Până a deveni studenta Conservatorului, a debutat cu piesa „Struguraș de pe colină” (cu Orchestra „Fluieraș”) la un concurs raional, alături de celebrii Tamara Ciobanu și Serghei Lunchevici.

În 1955 este admisă la Conservatorul de Stat din Chișinău în clasa profesoarei Susana Zarifian. Încă în timpul studiilor Maria Bieșu devine populară în republică, fiind solistă a Orchestrei de Muzică Populară „Fluieraș”. A absolvit Conservatorul în 1961 în clasa profesorului P. Botezat. Imediat după examenele de absolvire a fost invitată la Teatrul de Stat de Operă și Balet din Chișinău. Debutul în teatru se consideră data de 28 aprilie 1962 în

rolul Floriei din „Tosca” de G. Puccini.

Parascovia Rotaru, dr. în studiul artelor susține: „La Conservatorul din Chișinău Maria Bieșu venise cu vocea-i bine formată, care de la sine răsuna perfect. Frumos marcată de un timbru unic și inconfundabil, ea, vocea, nu avea nevoie de modificări. Se cerea doar ca viitoarea cântăreață să fie inițiată în disciplinele muzicale pentru a învăța mai rapid rolurile pe care și le dorea să le interpreteze”.

În 1965 tânăra solistă, împreună cu un grup de colegi, face un stagiul la Teatrul La Scala din Milano (Italia). Aici, sub îndrumarea maestrului Enrico Piazza, exersează rolurile principale de soprană din operele „Tosca”, „Madame Butterfly”, „Aida” și „Trubadurul”.

În 1967 participă la Concursul Internațional de Canto „Miura Tamaki” de la Tokio, unde a interpretat rolul lui Cio-Cio-San din opera „Madame Butterfly” de G. Puccini. De aici s-a ales cu Premiul I pentru cea mai bună interpretare a rolului și cu un calificativ ce o va însoți de-a lungul vieții – „cea mai bună Cio-Cio-San din lume”.

După victoria reputată la concursul din Japonia, Maria Bieșu a oferit câteva masterclass-uri în țara Soarelui-Răsare și chiar a predat o scurtă perioadă la Tokyo. Aproximativ în același timp a apărut ideea de a turna un film muzical după opera „Madame Butterfly” cu participarea tinerei Bieșu. Însă această inițiativă a fost realizată mult mai târziu, abia la sfârșitul

anilor '70. Filmul „Cio-Cio-San” cu Maria Bieșu în rolul principal a fost realizat în Crimeea.

A participat la multe concursuri naționale și internaționale. Din 1980 este profesoară de canto la Institutul de Arte „G. Musicescu”.

Devine președinte al Uniunii Muzicienilor din Republica Moldova (din 1987) și vicepreședinte al Uniunii Mondiale a Muzicienilor din Moscova (din 1992).

Operele în care rolul principal a fost interpretat de M. Bieșu: „Forța destinului”, „Bal mascat”, „Don Carlos”, „Nabucco” de G. Verdi, „Adriana Lecouvreur” de F. Cilea, „Turandot” de G. Puccini ș. a. Din repertoriul ei fac parte și alte roluri: Flora („Tosca” de G. Puccini, 1962), Tatiana („Evgheni Oneghin” de P. Ceaikovski, 1963), Aurelia („Aurelia” de D. Gherșfeld, 1963), Cio-Cio-San („Madame Butterfly” de G. Puccini, 1963), Liza („Dama de pică” de P. Ceaikovski, 1965), Aida („Aida” de G. Verdi, 1966), Desdemona („Othello” de G. Verdi, 1967), Leonora („Trubadurul” de G. Verdi, 1969), Domnica („Balada eroică” de A. Stârcea, 1970), Nedda („Paiate” de R. Leoncavallo, 1971), Zemfira („Aleko” de S. Rahmaninov, 1973), Glira („Glira” de Gh. Neaga, 1974), Nastasia („Vrăjitoarea” de P. Ceaikovski, 1974), Norma („Norma” de V. Bellini, 1975), Mimi („Boema” de G. Puccini, 1977), Iolanta („Iolanta” de P. Ceaikovski, 1979), Olga („Serghei Lazo” de D. Gherșfeld, 1980), Santuzza („Cavaleria rustică” de P. Mascagni, 1980),

Natalia („În furtună” de T. Hrennicov, 1980), Leonora („Forța destinului” de G. Verdi, 1981), Serafina („Vivat, maestro” de G. Donizetti, 1981), Dido („Didona și Aeneas” de G. Purcell, în versiunea de concert, 1984), Rita („Aici e liniște în zori” Gh. Molceanov, 1985), Elisabeta („Don Carlos” de G. Verdi, 1985), Ruxanda („Alexandru Lăpușneanu” de Gh. Mustea, 1987), Abigail („Nabucco” de G. Verdi, 1995).

Aproape douăzeci de ani Maria Bieșu a cântat și în corul bisericesc. ”Harul său, dar și munca depusă au făcut ca primadona Operei Naționale să exceleze în acest domeniu al artei sonore.” (Parascovia Rotaru)

În calitate de președinte al Uniunii Muzicienilor din Republica Moldova, Maria Bieșu a organizat concursuri de muzică populară, vocală și instrumentală cu scopul de a descoperi și a aduce la lumină talentele poporului. Astfel, în 1990 a inițiat Festivalul Internațional al Vedetelor de Operă și Balet „Invită Maria Bieșu”, „o manifestare a dragostei mele față de Moldova și față de belcanto...”

A avut turnee în numeroase țări: Italia, Japonia, Germania, Cehoslovacia, Bulgaria, Ungaria, SUA, România, Brazilia, Franța, Finlanda, Cuba, Australia, Belgia, Spania, Turcia, Rusia.

Filmografie: Cântă Maria Bieșu (Telefilm-Chișinău, 1971), FC-7; Мой голос для тебя (Telefilm-Chișinău, 1971), FC-7; Cântă Maria Bieșu (Telefilm-Chișinău, 1976), FCT-19; Cu dragoste către tine (Telefilm-Chișinău,

1978), FC-36; Песни любви (Moldova-Film, 1980); Cio-Cio-San (Moldova-Film, 1981); Floria Tosca (Telefilm-Chișinău, 1982); O, Maria! (Ekran, 1984); Ave Maria! (Teleradio-Moldova, 2000); O viață în scenă (Telefilm-Chișinău, 2005).

Premii, titluri, distincții, funcții: Ordinul „Знак почета” (1958), Artistă Emerită a RSSM (1964), Premiul III la Concursul Internațional ”P. I. Ceaikovski” din Moscova (1966), Premiul I și Cupa de Aur pentru cea mai bună interpretare a rolului Cio-Cio-San din opera „Madame Butterfly” de G. Puccini la Concursul Internațional de Canto „Miura Tamaki”, Tokio (1967), Artistă a Poporului din RSSM (1967), laureat al Premiului de Stat al RSSM (1968), Artist al Poporului din URSS (1970), laureat al Premiului de Stat al URSS (1974), Ordinul „Drapelul Roșu de Muncă” (1976), Premiul Lenin (1982), Ordinul „Lenin” (1984), om de onoare al orașului Chișinău (1987), președinte al Uniunii Muzicienilor din Republica Moldova (din 1987), Erou al Muncii Socialiste, Steaua de Aur și Ordinul Lenin (1990), Cavalier al Ordinului Republicii (1992), vicepreședinte al Uniunii Mondiale a Muzicienilor din Moscova (din 1992), membru de onoare al AȘM (din 1999), Ordinul Național Steaua României în grad de Comandor (București, 2000), laureat a Premiului Fondului Irina Arhipova și Medalia „Mihai Eminescu” (București, 2001), doctor honoris causa.

În ultimii ani au avut loc

evenimente de comemorare a renumitei artiste. Astfel, în 2018 la Sala cu Orgă a avut loc un concert numit ”Maria Bieșu – in memoriam”. Soprana Angelina Arti, susținută la pian de Luminița Ionică, tenorul Serghei Pilipețchi și baritonul Alexei Digore au prezentat creații (romanțe, arii, duete) din repertoriul Mariei Bieșu.

Așa ca în fiecare an din ’90 încoace, și în 2019 a avut loc cea de-a XXVII-a ediție a Festivalului Internațional de Operă și Balet „Maria Bieșu”, desfășurat în perioada 6-15 septembrie. Festivalul a fost inaugurat cu opera „Norma” de V. Bellini. A inclus „Bal mascat” și „Rigoletto” de G. Verdi, „Turandot” de G. Puccini, baletele lui Ceaikovski „Lacul Lebedelor” și „Frumoasa din Pădurea Adormită”, baletul lui L. Minkus „Don Quijote” și a culminat cu un grandios Concert de Gală.

Au evoluat soliști de renume din 10 țări: Paul Gaugler (Franța), Adiaris Almeida și Taras Domitro (SUA), Hanna Litvinova, Radu Poklitaru și Elena Starodubtseva (Ucraina), Bulent Bezduz (Turcia), Marco Caria, Daniella Capiello, Raffaele Abete (Italia), Nester Martorell (Spania), Natalia Muradimova (Belarus). Invitați au fost dirijorii: Alexei Baklan (Ucraina), Alexandru Samoilă (Turcia), Angelo Gabrieli (Italia), Veaceslav Cernuho-Volici (Ucraina), Anton Grishanin (Rusia). Pe lângă aceștia, coregraful Ada Simone Totaro (Italia) și regizorul Andreea Battistini (Italia). Au interpretat cântăreți pre-

cum: Valeriu Cojocaru, Tatiana Busuioc, Petru Racoviță, Lilia Salomei, Viorel Zgardan, Iurie Maimescu, Lilia Istrati, Iurie Gâscă ș.a.

În anul 2017, la cinci ani de la trecerea în neființă a Primadonei Operei Naționale, a fost instalată o placă comemorativă pe casa din strada Alexei Mateevici, unde soprana și-a petrecut cea mai lungă perioadă din viața sa.

La 2 noiembrie 2015 a fost pusă în circulație Moneda Comemorativă de argint din seria „Femei celebre”, „Maria Bieșu – 80 de ani de la naștere”, într-un tiraj de 500 de exemplare.

Școala de arte din Ștefan Vodă poartă numele Mariei Bieșu.

Pe data de 6 septembrie 2019, în oficiul poștal MD-2012, Chișinău, a fost pusă în circulație seria de mărci poștale ”Descoperă Moldova. Festivaluri. Festivalul Internațional de Operă și Balet „Maria Bieșu”.

*A se vedea și articolele din „Calendar național 2005”. – Chișinău, 2004. – P. 214-216; „Calendar național 2010”. – Chișinău, 2009. – P. 165-166; „Calendar național 2015”. – Chișinău, 2015. – P. 269-270.*

### Bibliografie:

**Ciobanu, Boris.** Ave Maria! Legenda Doinei: [in memoriam Maria Bieșu] / Boris Ciobanu. – Chișinău: TreiUnional, 2014. – 24 p.

Maria Bieșu : Anotimpurile scenei = Maria Bieșu : the stage seasons / fot.: Mihai Potârniche; il.: Sergiu Stanciu; introd.: Ioan Mânăscurtă; Ministerul Culturii al Republicii Moldova. – Chișinău: Prut Internațional, 2015. – 231 p.

Maria Bieșu : scena, opera –

dragostea mea/ed., dir. imagine: Mihai Potârniche; aut. materialului însoțitor: A. Dănilă. – Chișinău: Cartea Moldovei, 2005. – 240 p.: fotogr.

\*\*\*

**Baciu, Gheorghe.** Maria Bieșu (3. VIII. 1935 – 16. V. 2012) / Gheorghe Baciu; cons. șt.: Ion Xenofontov; red.: Ana Manole // Baciu, Gheorghe. Personalități notorii ale neamului: 140 de destine. – Chișinău: [S. n], 2018. – P. 202-203.

**Bortă, Victoria.** Amintiri din copilărie : Dezvăluirile surorii Mariei Bieșu / Victoria Bortă // Ziarul național. – 2016. – 13 mai. – P. 17.

**Caciuc, Anatol.** Ave Maria...: [Maria Bieșu la 40 de ani de activitate artistică] / Anatol Caciuc // Capitala. – 2001. – 1 aug. – P. 4.

**Ciobanu, Raisa.** Cântăreața care niciodată n-a invidiat privilegiile : [in memoriam Maria Bieșu] / Raisa Ciobanu // Literatura și arta. – 2012. – 24 mai. – P. 6.

**Mânăscurtă, Ioan.** Maria Bieșu, sfidarea destinului / Ioan Mânăscurtă // Moldova. – 2015. – Nr 9-10. – P. 26-31.

**Partole, Claudia.** Maria Bieșu la ”40 de ani” : [Maria Bieșu – 40 de ani de activitate scenică] / Claudia Partole // Moldova suverană. – 2001. – 24 mart. – P. 6.

**Rotaru, Parascovia.** Maria Bieșu: fațetele vocației / Parascovia Rotaru // Akademos. – 2015. – Nr 4. – P. 159-160.

**Șarov, Igor.** Festivalul Internațional de Operă și Balet ”Maria Bieșu” – un etern omagiu pentru inegalabila ”Cio-Cio-San” de la Volintiri / Igor Șarov // Moldova. – 2014. – Nr 9/10. – P. 18-19.

**Tamazlăcaru, Andrei.** Primadona cu voce de aur... : [in memoriam Maria Bieșu] / Andrei Tamazlăcaru // Literatura și arta. – 2012. – 24 mai. – P. 6.

**Tamazlăcaru, Elena.** Marea noastră Maria Bieșu...: [in memoriam] / Elena Tamazlăcaru // Literatura și arta. – 2012. – 17 mai. – P. 8.



**Simion BĂNCILĂ  
1940**

Doctor în fizică și matematică, profesor universitar.

S-a născut la 4 august 1940, în satul Pârjota, Râșcani.

A urmat cursurile Facultății de Fizică și Matematică de la Universitatea din Bălți (1958-1963).

Studii de doctorat în domeniul fizicii moleculare la Universitatea de Stat „M. V. Lomonosov” din Moscova (1969-1973). Doctor în științe fizico-matematice cu teza „Cercetarea proprietăților termice ale metalelor lichide la temperaturile 300 - 200 K” (1973).

Posturi științifico-didactice la Catedra fizică și metodică predării fizicii : asistent universitar (1965-1966), lector (1966-1972); lector superior (1972-1975); conferențiar universitar (1975-1998), profesor universitar (din 1998).

De asemenea, a deținut și funcții administrative, în calitate de prodecan al Facultății de Fizică și Matematică (1967, 1974), șef de Catedră fizică și metodică predării fizicii (1977), decan la Facultatea Fizică și Matematică (1979-1986). Din anul 1987 este prorector pentru studii, contribuind la evoluarea învățământului superior și al științei.

T. L.

Preocupările sale științifice țin de fizica nucleului, fizica materialelor solide, proprietățile termice ale metalelor, metodici de predare a fizicii prin utilizarea tehnologiilor moderne în învățământul preuniversitar și superior.

Stagieri: „Managementul universitar”, Fundația „Soros” (2000, 2001), „Managementul universitar”, Universitatea de Stat din București (1994) ș. a.

A semnat peste o sută de lucrări, a coordonat teze de licență și master, proiecte didactice pentru obținerea gradului științific și a participat la mai multe întruniri profesionale naționale și internaționale, prezentând comunicări, tipărite în prestigioase publicații de specialitate din țară și de peste hotare.

Distins cu titlul „Eminent al învățământului” și cu Ordinul „Prietenia Popoarelor” (1986).

#### Bibliografie selectivă:

**Băncilă, Simion.** Cercetarea proprietăților fizice (capacității conductibilității termice și electrice) ale metalelor lichide : Raport șt. / Univ. de Stat „Alec Russo” din Bălți, Fac. Tehnică, Fizică, Matematică și Informatică, Catedra fizica și metodică predării fizicii. – Bălți, 2005. – 51 p.

**Băncilă, Simion.** Optimizarea experimentului fizic și al materialului ilustrativ în corespundere cu noul curriculum / Univ. de Stat „Alec Russo” din Bălți, Fac. Tehnică, Fizică, Matematică și Informatică, Catedra fizica și metodică predării fizicii. – Bălți, 2005. – 53 p.

**Băncilă, Simion.** Termodinamica / Simion Băncilă. – Chișinău : Casa Limbii Române „Nichita Stănescu”, 2011. – 130 p. – Bibliogr. : p. 128-130.

\*\*\*

**Băncilă, Simion.** Cercetarea proprietăților fizice (termice a vâscozității și tensiunii superficiale) într-un interval larg al stărilor 300-2500 K // Fizică și tehnică : procese, modele, experimente. – 2008. – Nr 2. – P. 70-71.

**Băncilă, Simion.** Particularitățile străpungerii mediilor gazoase sub acțiunea impulsului de tensiune / Simion Băncilă, Arefa Hârbu // Proprietățile fizice ale substanțelor în diverse stări : tezele comunicării la conf. șt. intern., 9-10 oct. 2009, Bălți. – Bălți, 2009. – P. 61-62.

**Băncilă, Simion.** Studiul experimental al conductibilității electrice a metalelor lichide / S. Băncilă, A. Ciobanu // Fizică și tehnică : procese, modele, experimente. – 2008. – Nr 1. – P. 25-35 ; [Resursă electronică]. – URL: [http://libruniv.usb.md/publicatie/fizteh.files/fizteh\\_4\\_2008\\_I.pdf](http://libruniv.usb.md/publicatie/fizteh.files/fizteh_4_2008_I.pdf) 914 (accesat: 13.09.2019).

**Băncilă, Simion.** Studiul proprietăților termice ale unor metale lichide la temperaturi înalte // Fizică și tehnică : procese, modele, experimente. – 2006. – Nr 1. – P. 37-44 ; [Resursă electronică] – URL: <http://libruniv.usb.md/> (accesat: 13.09.2019).

**Băncilă, Simion.** The study of thermal properties of liquid metals using the method of temperature radial waves / Simion Băncilă // The knowledge based organization : The 12th International Conference, 11th-14th June 2007. – Sibiu, 2007. – P. 124-131; Fizică și tehnică : procese, modele, experimente. – 2012. – Nr 2. – P. 42-46.

**Cheptea, Virgil.** Aplicarea metodei reglării lente a procesului de încălzire la studierea proprietăților termofizice ale probelor metalice / Virgil Cheptea, Simion Băncilă // Studia Universitatis. Științe ale naturii. – 2009. – Nr 1. – P. 208-214.

**Cheptea, Virgil.** Măsurarea capacității termice specifice prin metoda calorimetrului adiabatic / Virgil Cheptea, Simion Bănci-

lă // Fizică și tehnică : procese, modele, experimente. – 2008. – Nr 1. – P. 59-69 ; [Resursă electronică]. – URL: [http://libruniv.usb.md/publicatie/fizteh.files/fizteh\\_4\\_2008\\_I.pdf](http://libruniv.usb.md/publicatie/fizteh.files/fizteh_4_2008_I.pdf) (accesat : 13.09.2019).

\*\*\*

**Банчила, С. Н.** Исследование тепловых свойств жидких металлов при высоких температурах / С. Н. Банчила // Învățământul universitar din Republica Moldova la 75 ani С. Н.Банчила // Materialele Conferinței științifico-metodice, 11-12 oct. 2005. – Chișinău, 2005. – P. 101-104.

\*\*\*

Simion Băncilă : Biobibliogr. / Univ. de Stat „Alec Russo” ; alcăt.: Maria Fotescu ; red. resp.: Elena Harconița ; trad. în lb. engl. de Iulia Ignatiuc; trad. în lb. fr. de Ludmila Cabac. – Bălți, 2004. – 129 p. ; [Resursă electronică]. – URL: <http://tinread.usarb.md:8888/tinread/fulltext/bancila/bancila.pdf> (accesat: 13.09.2019).

\*\*\*

**Carauș, Grigore.** Portret de pedagog și savant : [Simion Băncilă] / Grigore Carauș // Accent provincial. – 2003. – 21 noiem. – P. 6.

**Carauș, Grigore.** Profesorul Simion Băncilă // Simion Băncilă : biobibliogr. – Bălți, 2004. – P. 112-115.

**Carauș, Grigore.** Simion Băncilă – pedagog și savant / Grigore Carauș // Generația pro. – 2003. – Nr 9 (noiem.). – P. 6.

**Jitaru, V.** Fericitul care se bucură de un bun renume : [prorectorul Universității „Alec Russo” Simion Băncilă] // Голос Бэлць. – 2004. – 29 oct. – P. 3.

**Popa, Iulius.** Jubileul lui Simion Băncilă sau meditație pentru societatea restanțieră / Iulius Popa // Literatura și arta. – 2000. – 10 aug. – P. 7.

Profesor universitar, doctor Simion Băncilă, prorector pentru studii = University Professor PhD, Simion Băncilă, vice rector for studies // Universitari

bălteni : dict., biobibliogr. – Bălți, 2005. – P. 20-22.

**Scurtu, Elena.** Aplicarea indicilor sciento-bibliometrici în estimarea valorii cercetătorilor : Simion Băncilă, Pavel Topală, Eugen Plohotniuc, Mihai Popa / Elena Scurtu, Maria Fotescu // Tradiție și inovare în cercetarea științifică, ediția a 4-a : Materialele Colloquia Professorum din 18 oct. 2013. – Bălți, 2014. – P. 169-174.

**Scurtu, Elena.** Aplicarea indicilor sciento-bibliometrici în estimarea valorii cercetătorilor : Simion Băncilă, Pavel Topală, Eugen Plohotniuc, Mihai Popa / E. Scurtu, M. Fotescu // Biblioteca universitară în contextul societății informaționale și a cunoașterii : Materialele Colloquia Professorum, Tradiție și inovare în cercetarea științifică, ed. a 4-a, 11 oct. 2013. – Bălți, 2013. – P. 35-41 ; Confluente bibliologice. – 2013. – Nr 3/4. – P. 22-29.

V. M.



**Svetlana BURȚEV**  
1945

Doctor habilitat în biologie, profesor cercetător în domeniul microbiologiei industriale, colaborator științific coordonator la Institutul de Microbiologie și Biotehnologie al AȘM.

S-a născut la 6 august 1945 în Omsk, Rusia. În anul 1960 a absolvit Universitatea de Stat din Moldova, specialitatea biologie. Din 1964 lucrează la AȘM. Din 1967 e cola-

borator științific coordonator la Institutul de Microbiologie, laboratorul produși microbieni. În 1986 a susținut teza de doctor în științe biologice – „Bioantioxidanți microbieni de origine lipidă”. În 2002 – teza de doctor habilitat cu titlul „Биологически активные вещества стрептомицетов : (Бiosинтез, свойства, перспективы применения)” („Substanțele biologice active ale streptomycetelor: biosinteza, proprietăți, aplicări”).

Conduce lucrările grupului de cercetători în domeniul studierii problemelor biosintezei substanțelor biologice active ale microorganismelor. Scopul cercetărilor este obținerea preparatelor eficiente noi pentru creșterea animalelor și plantelor agricole.

Conducător / consultant științific a 4 teze de doctor, referent oficial la 5 teze, membru al Consiliului științific la 7 teze.

Are peste 220 lucrări științifice, 20 de brevete de invenție al căror subiect sunt substanțele bioactive, sintetizate din plante și antioxidante ca stimulatori ai creșterii (plante și microorganisme).

Activitatea științifică îi este cunoscută și peste hotare. Este participantă la cele mai prestigioase saloane naționale și internaționale de inventică. Astfel, este deținătoarea diplomelor de gradul I și II la Expoziția Internațională „Infoinvent” de la Chișinău (1999), la Salonul „Expo-2000” de la Hannover, iar la „Eureka-2000”, salon de la Bruxelles, a obținut medalia de aur.

#### Bibliografie selectivă:

Actynobacteria of the genus streptomycetes and its metabolites in bioregulation of plants / L. Biliavska, M. Loboda, S. Burțeva, G. Iutinskaia // Conferința „Microbial Biotechnology” Chișinău, 11-12 octombrie, 2018, ediția 4. – P. 127.

**Codreanu, Svetlana.** Diversitatea microbială și resursele ei / Svetlana Codreanu, Svetlana Burțev, Svetlana Tolocichina // Buletin științific : revista de etnografie, științe ale naturii și muzeologie : Vol. 6 (19). – 2007. – P. 192-200.

Efactorii sintezei catalazei ca factori reglatori ai activității biosintetice a micromicetei *Penicillium funiculosum* CNMN FD 11 / Tamara Sârbu, Svetlana Burțeva, Vitalie Stepanov, Constantin Turtă // Известия Академии Наук Молдовы: Науки о жизни – 2013. – Nr 1. – P. 147-155.

Standardizarea procedurii de conservare a tulpinilor de bacterii păstrate în colecția națională de microorganisme nepatogene. I. Standardizarea procedurii de conservare a tulpinilor din genul *Pseudomonas* păstrate în colecția națională de microorganisme / Valerina Slănină, Lucian Lupașcu, Svetlana Tolocichina, Svetlana Burțeva, Olga Postolachi, Tamara Sârbu, Vitalie Stepanov, Oleg Chiselită // Известия Академии Наук Молдовы : Науки о жизни. – 2012. – Nr 2. – P. 160-167.

Standardizarea procedurii de conservare a tulpinilor de bacterii păstrate în Colecția Națională de Microorganisme Nepatogene. II. Standardizarea procedurii de conservare a tulpinilor din genul *Bacillus* păstrate în Colecția Națională de Microorganisme Napa / Svetlana Tolocichina, Svetlana Burțeva, Valerina Slănină, Olga Postolachi, Tamara Sârbu, Lucian Lupașcu, Vitalie Stepanov // Известия Академии Наук Молдовы : Науки о жизни. – 2012. – Nr 3. – P. 165-172.

\*\*\*

Антимикробные и рогустрегающие свойства *Streptomyces plicatus* 33, выделенного из почвы Молдовы / Светлана Бурцева, Ольга Буева, Ирина Стародумова, Людмила Евтушенко // Конференция „Consolidarea capacităților regionale pentru aplicarea tehnologiilor ecologice în sistemele integrate de gestionare a dăunătorilor” Chișinău, 10-12 decembrie, 2018 – P. 167-171.

**Бурцева, Светлана.** Биологически активные вещества стрептомицетов : (Биосинтез, свойства, перспективы применения) : Автореферат (03.00.23). – Chișinău: [S. n.], 2002. – 39 p.

**Бурцева, Светлана.** Биологически активные вещества стрептомицетов : (Биосинтез, свойства, перспективы применения) : Диссертация др. биол. наук (03.00.23). – Chișinău: [S. n.], 2002. – 275 p.: il.

Регуляция численности фитопаразитических нематод новыми биопрепаратами при выращивании картофеля / Лариса Белявская, Александр Бабич, Анатолий Бабич, Светлана Бурцева, Галина Иутинская // Protecția Plantelor în Agricultură Convențională și Ecologică. Conferința „Consolidarea capacităților regionale pentru aplicarea tehnologiilor ecologice în sistemele integrate de gestionare a dăunătorilor” Chișinău, 10-12 decembrie, 2018. – P. 299-302.

**Щептицкий, Владимир.** Условно-рефлекторная деятельность белых крыс при длительном потреблении биомассы штамма *Streptomyces fradiae* CNMN-As-11 / Владимир Щептицкий, Юлия Березюк, Светлана Бурцева // Известия Академии Наук Молдовы : Науки о жизни – 2017. – Nr 1. – P. 16-23.

\*\*\*

Burțev Svetlana // Cercetători și inventatori din Republica Moldova / alcăt. : Ana Zavalistăi, Adela Mihai. – Chișinău: AGEPI, 2002. – P. 28-29.

T. L.



**Elena CONDRUNINA**  
1950-2002

Muzeograf, colaborator științific.

S-a născut la 6 august 1950 la Holuboaia, Cahul, într-o familie de basarabeni de origine cehă. A decedat la 20 aprilie 2002 la Chișinău.

În anul 1972 a absolvit Facultatea de Istorie a Universității de Stat din Moldova.

În perioada 1972-1977 a însoțit grupuri de turiști străini, familiarizându-i cu trecutul și prezentul Chișinăului și a republicii noastre.

Între anii 1977 și 1992 a activat în calitate de colaborator științific superior și șef de Secție relații cu publicul la Muzeul Republican „Grigori Kotovski și Serghei Lazo”, realizând nenumărate activități de culturalizare, fiind unul dintre cei mai buni muzeografi ai instituției. Din 1992 a activat în cadrul Muzeului Național de Etnografie și Istorie Naturală. La început a fost metodist principal, apoi șef al Secției relații cu publicul, contribuind la reanimarea acestui domeniu după o pauză de zece ani în activitatea muzeului, condiționată de lucrări de restaurare a clădirii muzeului și de realizarea noii expoziții permanente.

Datorită eforturilor depuse de Elena Condrunina, muze-

ul este redescoperit de publicul vizitator și treptat devine unul din cele mai vizitate instituții de profil din Republica Moldova.

A fost responsabilă de un sector important în activitatea muzeală, cel de pregătire a ghizilor și organizarea relațiilor cu publicul. A însoțit și a prezentat cu succes excursii prin expoziția pavilionară.

A elaborat mai multe îndrumare metodice pentru ghidaj pentru diferite categorii de vârstă și cel mai amplu ghidaj prin expoziția pavilionară „Natura. Omul. Cultura”. Ghidajele erau făcute profesionist cu mult suflet și dragoste față de natura și cultura țării noastre.

A fost preocupată de perfecționarea continuă a ghizilor, de organizarea manifestărilor culturale, de practica muzeală a studenților, de promovarea activității muzeului și a valorilor muzeale prin intermediul mijloacelor mass-media.

Pentru merite în activitatea muzeală a fost menționată în repetate rânduri cu diplome ale Ministerului Culturii.

\*\*\*

Elena Condrunina, in memoriam // Buletinul științific al Muzeului Național de Etnografie și Istorie Naturală. – 2004. – Nr 1. – P. 384.

**Ursu, Mihai.** Condrunina, Elena / Mihai Ursu // Ploșniță, Elena. Enciclopedia muzeologiei din Republica Moldova / Elena Ploșniță, Mihai Ursu ; Academia de Științe a Moldovei, Muzeului Național de Arheologie și Istorie a Moldovei, Muzeului Național de Etnografie și Istorie Naturală. – Chișinău : Bons Offices, 2011. – P. 84-85.

N.-M. Ș.



**Vasile NIGULEANU**  
**1940-2018**

Medic, doctor habilitat în științe medicale, profesor universitar. Primul profesor care a ținut prelegeri în limba română pentru studenții Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu” din Chișinău.

S-a născut la 8 august 1940 la Ruseni, Edineț. A decedat la 15 august 2018 la Chișinău.

Elev al școlii de 7 clase din Satul Ruseni, Edineț (1947-1954). Urmează studiile la Școala de Felceri și Moașe din Bălți (1954-1957); Facultatea de Medicină Generală a Institutului de Stat de Medicină, actualmente Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu” din Chișinău (1957-1963). În perioada 1963-1964 își continuă studiile prin doctorat la Catedra fiziopatologie. În 1966 susține teza de doctor în medicină cu tema „Studierea modificărilor metabolismului tisular în unele organe și a funcției lor în cadrul șocului traumatic”. În 1984 susține teza de doctor habilitat în medicină la tema: „Importanța sistemului hipotalamo-hipofizo-suprarenal în mecanismele dereglărilor metabolismului diferitor organe, provocate de grave traume mecanice”, pe

care a susținut-o la Universitatea de Medicină din orașul Kazan.

Activează în calitate de asistent și conferențiar la Catedra fiziopatologie (1963-1986). Între anii 1986-2010, a fost șef al Catedrei diagnostic de laborator clinic a Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu” din Chișinău, pe care a fondat-o.

Rezultatele studiilor realizate au pus în evidență modificările intensității proceselor metabolismului energetic celular și necesitățile integrale ale celulelor și țesuturilor în oxigen în acest proces patologic, ceea ce a permis de a indica unele noi căi de tratament și profilaxie a șocului.

Lui Vasile Niguleanu îi aparține întâietatea studierii integrale a acizilor nucleici, aminoacizilor, hormonilor corticosuprarenalelor și a unor enzime din sistemul bioenergetic în procesul evoluției șocului traumatic experimental. În baza rezultatelor obținute a fost formulată o nouă direcție științifică în domeniul patogeniei dereglărilor și adaptării metabolismului energetic și proteic intracelular în cadrul traumelor mecanice grave, evaluate mecanismele reglării acestor procese și căile eficiente de corecție.

Împreună cu colectivul de colaboratori, a elaborat un important set de materiale instructive, recomandări metodice pentru cursanți, utilizate în domeniul medicinei de laborator.

Aprofundarea cunoștințelor teoretice, activitatea didactică, sistematizarea ma-

terialelor obținute în urma cercetărilor se reflectă în cele patru monografii și peste 150 de articole publicate în reviste de specialitate: „Relevanța indicilor de laborator în estimarea gravității stărilor de șoc”, „Conceptul actual al șocului”, „Aspectele diagnosticului clinic și de laborator al stărilor de șoc”, „Diagnosticul de laborator al stărilor de șoc”, „Cercetări ale sistemului de hemostază”, „Investigații biochimice”, „Culegeri de teste diagnostic de laborator clinic”, „Analiza imunoenzimatică în practica medicală”, „Bazele normative ale activității laboratoarelor de diagnostic clinic”, „Prevenirea HIV/SIDA în hepatitele B și C”, „Diagnosticul de laborator al hepatitelor B, C și D” etc.

Pe parcursul activității sale, profesorul Vasile Niguleanu a prezentat comunicări științifice consacrate problemelor șocului traumatic în cadrul forurilor naționale și internaționale: simpozioane, conferințe și seminare desfășurate la Moscova, Sankt Petersburg, Kiev, Ujgorod, Tașkent, Baku, Volgograd etc.

Sub îndrumarea profesorului Vasile Niguleanu au fost susținute patru teze de doctor în medicină.

Titluri deținute: laureat al Premiului de Stat al Republicii Moldova în domeniul științei și tehnicii (1989); Om Emerit (1995).

Deține și Ordinul „Gloria Muncii” (2000).

#### **Bibliografie selectivă:**

Bazele normative ale activității laboratoarelor de diagnostic clinic : Culegere de materiale / Valeriu Gudumac, Vasile Ni-



guleanu, Lucia Andrieș [et al.]. – Chișinău : Editura Elena-V.I., 2006. – 352 p. : tab.

**Calancea, Alexandru.** Diagnosticul de laborator al hepatitelor virale B, C și D : Instrucțiuni metodice / Alexandru Calancea, Vasile Niguleanu [et al.] ; Ministerul Sănătății al Republicii Moldova. – Chișinău : Editura Elena-V.I., 2008. – 120 p. : fig., tab.

Cercetări ale sistemului de hemostază : (elaborare metodică) / Valentin Gudumac, Vasile Niguleanu, Ion Corcimaru [et al.] ; Ministerul Sănătății al Republicii Moldova ; Univ. de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”. – Chișinău : Editura Elena-V.I., 2008. – 88 p.

Culegeri de teste diagnostic de laborator clinic / Valentin Gudumac, Liliana Rotaru, Vasile Niguleanu [et al.] ; sub red. Valentin Gudumac ; Ministerul Sănătății al Republicii Moldova ; Univ. de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”, Catedra diagnostic de laborator. – Chișinău : CEP Medicina, 2012. – 435 p.

Diagnosticul de laborator al osteoporozei : Elaborare metodică / Valentin Gudumac, Olga Tagadiuc, Vasile Niguleanu [et al.] ; Univ. de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”. – Chișinău : CEP Medicina, 2007. – 50 p.

Investigații biochimice : (elaborare metodică) / Valentin Gudumac, Vasile Niguleanu, Svetlana Caragia [et al.] ; Univ. de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”. – Chișinău : Editura Elena-VI SRL, 2008. – 71 p.

**Niguleanu, Vasile.** Relevanța indicilor de laborator în estimarea gravității stărilor de șoc / Vasile Niguleanu ; Univ. de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”. – Chișinău : CEP Medicina, 2010. – 18 p. – (Savanți-medici iluștri).

\*\*\*

**Ababii, Ion.** O viață cu adevărat exemplară / Ion Ababii // Niguleanu, Vasile. Relevanța in-

dicilor de laborator în estimarea gravității stărilor de șoc / Vasile Niguleanu ; Univ. de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”. – Chișinău : CEP Medicina, 2010. – P. 4-7.

**Ababii, Ion.** Profesorul Vasile Niguleanu la 70 de ani / Ion Ababii // Timpul. – 2010. – 9 aug. – P. 4.

**Baciu, Gheorghe.** Niguleanu, Vasile / Gheorghe Baciu // Baciu, Gheorghe. Profesorii universitari, absolvenți ai USMF „Nicolae Testemițanu”. – Chișinău : [S. n.], 2012. – P. 131-132.

**Gudumac, Valentin.** Vasile Niguleanu la 70 de ani / Valentin Gudumac // Curierul medical. – 2010. – Nr 5. – P. 89.

Vasile Niguleanu, medic, doctor habilitat în științe medicale, profesor universitar [Resursă electronică] // <https://medlaborator.old.usmf.md> > istoric (accesat: 17.09.2019).

N.-M. Ș.



**Nicolae ENCIU**  
1950-2001

Poet, publicist, pedagog.

S-a născut la 8 august 1950 la Cășlița-Prut, Vulcănești. A decedat în 2001.

Și-a făcut studiile la Școala Medie Nr. 4 din Reni, regiunea Odesa. Urmează Facultatea de Fizică și Matematică a Institutului Pedagogic „Ion Creangă” din Chișinău.

Activează, din 1971, ca profesor școlar de fizică, director de școală. Între 1997 și 2000 a fost redactor-șef al

săptămânalului independent „Cetatea”. A format și condus Ansamblurile Folclorice „Opincuțele” și „Călușarii”, participând la numeroase concursuri naționale și internaționale. A condus Cenaclul Literar „Vatra”. A fost susținătorul și animatorul paginii literare și a Cercului de Umoriști din sudul Basarabiei. Este inițiatorul Clubului de Umoriști din Orhei.

Debutul ca umorist și-l face în săptămânalul „Literatura și arta”, publicând epigrame, parodii și versuri umoristice (1981). Este coautorul culegerii de versuri și proză „Semănători de lumină” (1989). Semnează lucrarea „Zâmbete prutene”, vol. I, (1995) și vol. II, (2001). A colaborat la „Viața satului”, „Moldova suverană”, la revistele „Chișinău” și „Cactus”.

#### Bibliografie:

**Enciu, Nicolae.** Zâmbete prutene : (Epigrame, parodii, fabule cu subiect contemporan, ghicitori noi, urgențe satirice, scurtă proză umoristică) / Nicolae Enciu. – Cahul : [S. n.], 1995. – 123 p., 1 f. : portr.

\*\*\*

**Enciu, Nicolae.** „Unui leneș”, „Unui poet, tânăr însurățel”, „Întâmplare”, „Trai în călimară”, „Ieșit din univers”, „Fotbalistică” / Nicolae Enciu. – Chișinău : Literatura Artistică, 1989. – P. 62-64.

\*\*\*

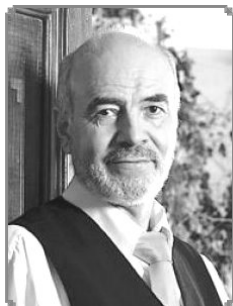
**Calcea, Andrei.** Enciu, Nicolae / Andrei Calcea // Calcea, Andrei. Personalități orheiene : Dicționar enciclopedic / Andrei Calcea. – Chișinău : Pontos, 2003. – P. 192.

Nicolae Enciu // Semănători de lumină : Proză, versuri : Pentru școala medie / selecție de Vlad Neagoe. – Chișinău : Literatura Artistică, 1989. – P. 62.

**Postolache, Gheorghe.** Umo-

ristul de la Prut / Gheorghe Postolache, Efim Bivol // Enciu, Nicolae. Zâmbete prutene : (Epigrame, parodii, fabule cu subiect contemporan, ghicitori noi, urgențe satirice, scurtă proză umoristică) / Nicolae Enciu. – Cahul : [S. n.], 1995. – P. 4-5.

N.-M. Ș.



**Iurie COLESNIC**  
1955

Scriitor, istoric, poet, publicist, scenarist, editor, critic și istoric literar.

S-a născut la 12 august 1955, în satul Dereanu (Călărași), într-o familie de pedagogi.

După un an de activitate în calitate de învățător de cultură fizică în s. Buda, Călărași (1972-1973), a urmat cursurile Institutului Politehnic „S. Lazo” din Chișinău, Facultatea de Mecanică (1973-1978) (actualmente Universitatea Tehnică din Moldova).

A deținut funcția de referent la Societatea „Știința” din Chișinău (1979-1980), profesor de tehnologie specială la ȘTP-10 din Chișinău (1980-1983), inginer la Catedra de termotehnică a Institutului Politehnic (1983-1985), ulterior devine corector și redactor tehnic la revista „Scânteia leninistă” (1985-1986), apoi redactor-șef (1985-1986) și director artistic (1986-1991) la Studioul „Anima-Film”, director al

Centrului Național de Studii Literare și Muzeografie „M. Kogălniceanu” (1991-1995), concomitent deținând și funcția de director al Editurii „Universitas” (1991-1993), după care este director al Editurii Enciclopedice „Gh. Asachi” (1993-1995), director fondator al Editurii Muzeum (1995-1999), director al Casei Cărții „Mitropolit Petru Movilă” (1996). În calitate de editor, a desfășurat o activitate amplă de editare și reeditare, îngrijire și prefățare a mai multor lucrări de valoare, istorice și literare din patrimoniul cultural-artistic al Basarabiei, inclusiv lucrări de Zamfir Rally-Arbore, Pantelimon Halippa, Leonid Donici (Dobronravov); memorii ale deținuților GULAG-ului; volume memorialistice, dicționare etc.

Conducător al unor instituții de presă: redactor-șef al revistelor „Strategia civică” (1999-2000), „Universul credinței” (1999-2000) și „Conștiința națională” (2001), redactor-șef (2003-2004) și director al ziarului „Ora satului” (2005-2006), director al ziarului „Alianța” (2006-2009). În paralel, a fost membru al Consiliului cultural al Municipiului Chișinău, director al Complexului Muzeistic „Chișinău” (1997) și vicepreședinte al Asociației Obștești „Strategia Civică” (1999). În perioada 2002-2012 a fost redactor-șef al enciclopediei „Localitățile Moldovei” (vol. 4-10). Membru al Colegiului de redacție al revistelor „Natura” (2000-), „Viața Basarabiei” (serie nouă, 2002-), „Magazin bibliologic” (2003-) și al

publicației „Calendar Național” (2003-).

Deputat în Parlamentul Republicii Moldova (2009-2010).

A debutat publicistic în 1974, într-o revistă pentru copii, iar debutul literar l-a realizat în publicația „Nistru” (1977, nr. 4). Editorial debutează cu placheta de versuri pentru copii „Puiul îndrăzneț” (1980). Au urmat volume de versuri pentru copii („Țara cu luceferi”, 1986; „Învăț să zbor”, 1992; „Necazul ariciului”, 1996; „Ce visează leul”, 2004), versuri pentru maturi („Arta memoriei”, 1987; „Arheologii interioare”, 1991; „Spirala lui Arhimede”, 1993; „Născocitorul de orizonturi”, 2014).

Nucleul preocupărilor îl constituie însă cercetările de arhivă privitoare la trecutul Basarabiei și „...a descoperit o Basarabie necunoscută, despre care noi nu știam aproape nimic. A descoperit și ne redescoperă personalitatea Chișinăului, care în afara de provincie, a fost un centru de cultură unde au activat mari personalități” (Mihai Cimpoi). S-a consacrat prin seria de volume „Basarabia necunoscută” (1993-2016 și 2019), cele dedicate istoriei Chișinăului („Chișinăul din amintire”, 2011; „Chișinăul și chișinăuienii”, 2012; „Chișinăul din inima noastră”, 2013; „Chișinăul nostru necunoscut”, 2015, 2016; „Chișinăul nostru și vraja neuitării”, 2018; „Nebănuitul Chișinău”, album în limbile română, franceză și rusă, editat la Iași, 2016) sau a edițiilor enciclopedice („Chișinău”, 1997, editor și coordonator;

„Sfatul Țării”, 1998; „Femei din Moldova”, 2000, editor și coordonator; „Generația Unirii”, 2004; „Dicționarul scriitorilor români din Basarabia: 1812-2006”, în colaborare, 2007; „Colegiul de Arte Plastice *Alexandru Plămădeală*”, 2008).

A mai semnat volume de eseuri („Mi-i dor să vă spun”, 2004, 2005, 3 ediții; „Note din Arca lui Noe”, 2006; „Timp și Istorie: Autori de la „Viața Basarabiei”, 2011; „Ora exactă”, 2014; „În culisele istoriei”, 2015; „Biserica basarabească. Chipuri de neuitat...”, 2015; „În lumea asta sunt femei...” și „Geneza Teatrului Național din Chișinău, 1818-1960”, 2016; „Istoria din pagină nouă”, 2018), precum și lucrări consacrate unor nume reprezentative din istoria, literatura și arta Basarabiei („Gheorghe Bezviconi: Bibliografie”, 1994; „Profetul nemuririi noastre: Constantin Stere”, 2005; „Pantelimon Halippa: Apostolul Unirii”, 2006; „Enigma Petre Draganov”, 2006; „Prima organizație din Basarabia – Pământenia de la Dorpat”, 2008; „O călăuză veșnică a țărănimii – Moș Ion Codreanu”, 2009) etc., cărți de critică și istorie literară („Doina dorurilor noastre”, 1990; „Scurtă istorie a cărții românești”, coautor, 1994; „Literatura română: dicționar-antologie de istorie și teorie literară”, autor de proiect, editor, în colaborare cu Lora Bucătaru, 2000, 2001, 2003), precum și scenarii de film („Binecuvântare”, 1989; „Stropul de ceață”, 1990; „Buburuza”, 1991; „Harap Alb”, în colaborare, 1991; „Filosoful din Cubol-

ta”, 1997).

Publică articole despre evenimente și personalități marcante din istoria românilor în diverse publicații periodice.

Este membru al Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova (1988), doctor honoris causa al Universității Umanistice din Chișinău (2000), Maestru al Literaturii (2010).

A fost menționat cu Premiul Republican „Mihai Eminescu” al bibliofililor (1990); Premiul Uniunii Scriitorilor din Moldova (1993); Premiul Asociației Bibliofililor din Moldova (1994); Premiul Salonului Național de Carte de la Iași (1997); Premiul Uniunii Scriitorilor din Moldova (1997); Premiul Salonului Național de Carte pentru Copii (1998); Premiul Uniunii Scriitorilor din Moldova (2000); Premiul Cartea Anului, Salonul Național de Carte, Chișinău (2002); Premiul Uniunii Scriitorilor din Moldova (2005), Premiul Național GALEX, al Ligii Bibliotecarilor din RM (2011), Premiul Cartea Anului (2012).

Este laureat al Premiului Național (2018).

Distins cu Medalia „Sfântul Daniil” (2001), Medalia „Dimitrie Cantemir” (2010) și cu Ordinul de Onoare (2016).

*A se vedea și articolul din „Calendar Național 2005”. – Chișinău, 2004. – P. 222-227; „Calendar Național 2010”. – Chișinău, 2009. – P. 167-169; „Calendar Național 2015”. – Chișinău, 2015. – P. 273-276.*

#### Bibliografie selectivă:

**Colesnic, Iurie.** Basarabia necunoscută. Vol. 10 / Iurie Colesnic. – Chișinău : Epigraf SRL,

2015. – 344 p. : il., fot., portr.

**Colesnic, Iurie.** Basarabia necunoscută. Vol. 11 / Iurie Colesnic. – Chișinău : [S. n.], 2018. – 364 p. : il., fot., portr., facs.

**Colesnic, Iurie.** Basarabia necunoscută : Ediție în trei volume. Vol. 1 / Iurie Colesnic. – Chișinău : Cartier, 2019. – 540 p.

**Colesnic, Iurie.** Basarabia necunoscută : Ediție în trei volume. Vol. 2 / Iurie Colesnic. – Chișinău : Cartier, 2019. – 656 p.

**Colesnic, Iurie.** Bibliologi, bibliofili și colecționari basarabeni : Ghid / Iurie Colesnic ; ed. îngrijită de Veronica Cosovan. – Chișinău : BNRM, 2019. – 243 p. : il.

**Colesnic, Iurie.** Biserica basarabească. Chipuri de neuitat... / Iurie Colesnic. – Chișinău : Cultura, 2015. – 295 p. : fot. – Bibliogr. : p. 294.

**Colesnic, Iurie.** Chișinăul din amintire / Iurie Colesnic ; Biblioteca Municipală „B. P. Hasdeu”. – Chișinău : Grafema Libris, 2011. – 516 p. : il. – Bibliogr. : p. 514-515.

**Colesnic, Iurie.** Chișinăul nostru necunoscut / Iurie Colesnic. – Ed. a 2-a. – Chișinău : Cartier, 2016. – 632 p. : il. – (C(art)ier).

**Colesnic, Iurie.** Chișinăul nostru și vraja neuitării / Iurie Colesnic ; ed. îngrijită de Mariana Harjevschi ; Biblioteca Municipală „B. P. Hasdeu”. – Chișinău : [S. n.], 2018. – 632 p. : fot. – (Calea ta spre cunoaștere).

**Colesnic, Iurie.** Generația Unirii / Iurie Colesnic ; red. : Natalia Solonaru, Pavel Rotaru. – Chișinău : [S. n.], 2016. – 543 p. : il. – (Enciclopedie). – Bibliogr. : p. 538-542.

**Colesnic, Iurie.** Geneza Teatrului Național din Chișinău, 1818-1960 : (O cronică) / Iurie Colesnic. – Chișinău : Cartier, 2016. – 512 p. : il., fot. – (C(art)ier). – Indice de nume : p. 491-511.

**Colesnic, Iurie.** Istoria din pagină nouă / Iurie Colesnic ; red. : Lilia Guțu. – Chișinău : [S. n.], 2018. – 312 p. : il., fot.

**Colesnic, Iurie.** În culisele

istoriei / Iurie Colesnic ; red. : Iuliu Cârchelan. – Chișinău : Cultura, 2015. – 355 p. : fot.

**Colesnic, Iurie.** În lumea asta sunt femeii... / Iurie Colesnic ; coord. de Vitalie Coroban. – Chișinău : Cartier, 2016. – 575 p. : fot. – (C(art)ier).

**Colesnic, Iurie.** Născocitorul de orizonturi : Antologie / Iurie Colesnic ; pref. de Nichita Danilov. – Iași : Tipo Moldova, 2014. – 302 p. – (Opera omnia - Poezie contemporană ; 298).

**Colesnic, Iurie.** Nebănuțitul Chișinău = Неведомый Кишинев = Chișinău inattendu / Iurie Colesnic ; trad. în lb. rusă de Miroslava Metleaeva ; trad. în lb. fr. de Simona Modreanu. – Iași : Junimea, 2016. – 146 p. : il.

**Colesnic, Iurie.** Timp și istorie : Autori de la „Viața Basarabiei” / Iurie Colesnic ; Biblioteca Municipală „B. P. Hasdeu”. – Chișinău : Grafema Libris, 2011. – 440 p. : il. – (Calea ta spre cunoaștere).

\*\*\*

**Colesnic, Iurie.** A trăit nu din poezie, ci pentru poezie : [scriitorul avangardist și poetul Alexandru Robot, pseudonim al lui Alter Rotmann, 1916-1941?] / Iurie Colesnic // Viața Basarabiei. – 2015. – Nr 1. – P. 110-121 ; Magazin bibliologic. – 2014. – Nr 1/4. – P. 163-174.

**Colesnic, Iurie.** Actorul Eugeniu Ureche la o sută de ani / Iurie Colesnic // Florile dalbe. – 2017. – 30 mar. – P. 7. – (Efigii de pe Columna Noastră).

**Colesnic, Iurie.** Andrei Ciurunga și al său testament / Iurie Colesnic // Moldova. – 2012. – Nr 5. – P. 90-95.

**Colesnic, Iurie.** Artistul și muza... : [Olga Plămădeală (1896-1990), soția sculptorului Alexandru Plămădeală] / Iurie Colesnic // Timpul. – 2015. – 11 dec. – P. 19. – (În culisele istoriei).

**Colesnic, Iurie.** Acum 75 de ani... : [istoria fondării Societății Scriitorilor din Basarabia] / Iurie Colesnic // Viața Basarabiei. – 2015. – Nr 3 (35). – P. 101-109 ; Timpul. – 2015. – 3 apr. – P. 19.

**Colesnic, Iurie.** Al treilea președinte: [al Sfatului Țării, Pan Halipa] / Iurie Colesnic // Timpul. – 2016. – 18 mar. – P. 17.

**Colesnic, Iurie.** Basarabienii în primul război mondial / Iurie Colesnic // Timpul. – 2014. – 11 iul. – P. 19.

**Colesnic, Iurie.** Cei mai iubiți dintre Pământeni, Mihai Eminescu și Veronica Micle / Iurie Colesnic // Timpul. – 2016. – 15 ian. – P. 22.

**Colesnic, Iurie.** Clipe astrale din viața lui Stere / Iurie Colesnic // Timpul. – 2016. – 11 mar. – P. 17.

**Colesnic, Iurie.** Constantin Stere și fațetele lui necunoscute / Iurie Colesnic // Timpul. – 2015. – 8 mai. – P. 19.

**Colesnic, Iurie.** Constantin Stere și formarea intelectualității naționale basarabene / Iurie Colesnic // Conferința științifică cu participare internațională „Educație și viață spirituală în Basarabia : tradiții și perspective”. – Chișinău : [S. n.], 2015. – P. 243-252.

**Colesnic, Iurie.** Constantin Stere și o traiectorie literară irepetabilă de la povestirea „Scripca” la romanul în opt volume „În preajma revoluției” / Iurie Colesnic // Studiul artelor și culturologie / Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice. – 2017. – Nr 2 (31). – P. 201-208.

**Colesnic, Iurie.** Developarea anonimatului : [Ana Leahu, autor la „Viața Basarabiei” (1904-?)] / Iurie Colesnic // Viața Basarabiei. – 2016. – Nr 2 (38). – P. 141-145.

**Colesnic, Iurie.** Destin greu de urmat... : [medicii basarabeni Maria Rașcovici și Iulia Kviatkovski] / Iurie Colesnic // Timpul. – 2015. – 4 dec. – P. 19. – (În culisele istoriei).

**Colesnic, Iurie.** Destinul artistului Petre Țurcanu : [grafician, 1907-1997] / Iurie Colesnic // Timpul. – 2015. – 30 oct. – P. 19.

**Colesnic, Iurie.** Destinul ca o necunoscută matematică... : [Elena Sevastos, folcloristă,

poetă, prozatoare, publicist, 1864-1929] / Iurie Colesnic // Moldoveanca. – 2015. – Nr 1/2. – P. 12. – (Din Galeria femeilor basarabene).

**Colesnic, Iurie.** Din amintirile lui Cosmescu / Iurie Colesnic // Timpul. – 2016. – 4 noiem. – P. 19.

**Colesnic, Iurie.** Directorul Gimnaziului Nr. 1 din Chișinău... : [Vasile Soloviov, dir. Gimnaziului Nr. 1 de Băieți din Chișinău, pe timpul când acolo învăța Constantin Stere] / Iurie Colesnic // Florile dalbe. – 2015. – 18 iun. – P. 15.

**Colesnic, Iurie.** Dor de Loteanu / Iurie Colesnic // Timpul. – 2016. – 11 noiem. – P. 19. – (În culisele istoriei).

**Colesnic, Iurie.** Lecția necesară: [Ion Pelivan, deputat în „Sfatul Țării”] / Iurie Colesnic // Dunărea de Jos (Galați). – 2016. – Aug. (Nr 174). – P. 21-23.

**Colesnic, Iurie.** Enigma unui destin poetic : [Teodor Nencev, 1913-1944] / Iurie Colesnic // Timpul. – 2016. – 5 aug. – P. 19. – (În culisele istoriei).

**Colesnic, Iurie.** Eternitatea unui artist : [sculptorul Alexandru Plămădeală, 1888-1940] / Iurie Colesnic // Timpul. – 2017. – 7 apr. – P. 19. – (În culisele istoriei).

**Colesnic, Iurie.** Gavriil Bănulescu-Bodoni / Iurie Colesnic // Viața Basarabiei. – 2016. – Nr 4 (40). – P. 67-73.

**Colesnic, Iurie.** Grecov : [Iurie Grecov, scriitor de expresie rusă din Moldova, 1938-2010] / Iurie Colesnic // Florile dalbe. – 2015. – 24 sept. – P. 7. – (Efigii de pe Columna Noastră).

**Colesnic, Iurie.** Grigore Filip-Lupu... și axioma existenței / Iurie Colesnic // Magazin bibliologic. – 2019. – Nr 1-2. – P. 75-89.

**Colesnic, Iurie.** Irepetabilul Ureche la o sută de ani sau Autoportretul artistului în tinerețe : [Eugeniu Ureche, 1917-2015] / Iurie Colesnic // Timpul. – 2017. – 17 mar. – P. 19. – (În culisele istoriei).

**Colesnic, Iurie.** Irina Ned-

zelschi și firul Ariadnei: [Irina Nedzelschi, pictoriță, restaurator și pedagog (1915-1987)] / Iurie Colesnic // *Moldoveanca*. – 2015. – Mar.-Apr. – P. 13.

**Colesnic, Iurie.** Labirinturile trecutului basarabean : [Pavel Ștefan Leonard, nobil basarabean. Conacul din Cubolta al Leonarzilor] / Iurie Colesnic // *Timpul*. – 2015. – 15 mai. – P. 19. – (În culisele istoriei).

**Colesnic, Iurie.** Lecția necesară : [Ion Pelivan, deputat în Sfatul Țării] / Iurie Colesnic // *Dunărea de Jos (Galați)*. – 2016. – Aug. (Nr 174). – P. 21-23.

**Colesnic, Iurie.** Lotis Dolenga / Iurie Colesnic // *Oameni. Locuri. Destine*. – 2014. – Nr 7-8. – P. 53-58.

**Colesnic, Iurie.** Magia anonimatului impus...: [istoria Liceului Militar din Chișinău „Regele Ferdinand”] / Iurie Colesnic // *Timpul*. – 2015. – 12 iun. – P. 19. – (În culisele istoriei).

**Colesnic, Iurie.** Manuc-Bey – o controversată figură a istoriei noastre / Iurie Colesnic // *Moldova*. – 2012. – Nr 3. – P. 89-95.

**Colesnic, Iurie.** Meandrele unui destin : [Emil Loteanu (1936-2003)] / Iurie Colesnic // *Florile dalbe*. – 2015. – 26 noiembrie. – P. 7. – (Efigii de pe Columna Noastră).

**Colesnic, Iurie.** Misterele casei lui Șmakov / Iurie Colesnic // *Akadosmos*. – 2018. – Nr 4. – P. 104-112.

**Colesnic, Iurie.** Moartea și nemurirea lui Stere / Iurie Colesnic // *Timpul*. 2015. – 5 iun. – P. 19.

**Colesnic, Iurie.** Nepăsarea care ne-a furat istoria: [soarta Cimitirului „Râșcanu” din preajma Bisericii „Sfinții Constantin și Elena”, ctitorie a boierului Dimitrie Râșcanu] / Iurie Colesnic // *Timpul*. – 2015. – 15 mai. – P. 19. – (În culisele istoriei).

**Colesnic, Iurie.** O chișinăuiancă la Paris : [Tatiana Baillyre] / Iurie Colesnic // *Timpul*. – 2015. – 6 noiembrie. – P. 6.

**Colesnic, Iurie.** O poetă visată de propriile-i versuri: [Liuba

Dimitriu, 1901- 1930] / Iurie Colesnic // *Timpul*. – 2015. – 23 oct. – P. 19. – (În culisele istoriei).

**Colesnic, Iurie.** Omul potrivit la timpul potrivit: [Ion Inculeț] / Iurie Colesnic // *Timpul*. – 2016. – 4 mar. – P. 17.

**Colesnic, Iurie.** Omul care a organizat „Sfatul Țării” : [Vasile Țanțu] / Iurie Colesnic // *Timpul*. – 2016. – 16 apr. – P. 17.

**Colesnic, Iurie.** Parabola existenței : [medicul Vladimir Gheorghe Lașcu (1880-1948)] / Iurie Colesnic // *Timpul*. – 2015. – 3 iul. – P. 19. – (În culisele istoriei).

**Colesnic, Iurie.** Pulsul istoriei adevărate: [intelectualii basarabeni din perioada interbelică: Nadejda Terlețchi (1870-?), ziaristul și filosoful Dumitru I. Remencu (1895-1940), pedagogul Alexandra Remencu (1897-1959)] / Iurie Colesnic // *Timpul*. – 2015. – 10 iul. – P. 19. – (În culisele istoriei).

**Colesnic, Iurie.** Reîntoarcerea pribeagului : [Dumitru C. Moruzi] / Iurie Colesnic // *Patrimoniul istoric (Ungheni)*. – 2015. – Nr 2. – P. 85-96.

**Colesnic, Iurie.** Schiță pentru un posibil portret: [Gheorghe Bezviconi, istoric, genealogist și heraldist român (14 apr. 1910 – 30 apr. 1966)] / Iurie Colesnic // *Timpul*. – 2015. – 31 iul. – P. 19. – (În culisele istoriei).

**Colesnic, Iurie.** Scriitoarea din Schinoasa: [Elena Dobroșinschi-Malai, scriitoare, membru fondator al Societății Scriitorilor din Basarabia (1898 - ?)] / Iurie Colesnic // *Timpul*. – 2015. – 1 mai. – P. 19. – (În culisele istoriei).

**Colesnic, Iurie.** Surpriza unei bibliografii : [poetul Alexandru Robot, numele literar al lui Alter Rotman, 1916-1941] / Iurie Colesnic // *Magazin bibliologic*. – 2017. – Nr 1/2. – P. 115-125.

**Colesnic, Iurie.** Șlefuitorul de diamante: [Ion Hadârcă, 70 de ani de la naștere] / Iurie Colesnic // *Literatura și arta*. – 2019. – 22 aug. – P. 4.

**Colesnic, Iurie.** Taina lui Lo-

teanu/Iurie Colesnic // *Timpul*. – 2015. – 20 noiembrie. – P. 19. – (În culisele istoriei).

**Colesnic, Iurie.** Un Chișinău al lui Stere și un Stere al Chișinăului / Iurie Colesnic // *Moldova*. – 2015. – Mai-Iun. – P. 100-107; *Identitățile Chișinăului*; coord. vol. : Sergiu Musteață, Alexandru Corduneanu. – Ed. a 3-a. – Chișinău : [S. n.], 2016. – P. 132-137 : fot.

**Colesnic, Iurie.** Un clasic îndrăgostit de Chișinău : [Costache Negruzzi] / Iurie Colesnic // *Timpul*. – 2015. – 30 ian. – P. 19.

**Colesnic, Iurie.** Un doct primar al Chișinăului a decedat în închisoarea din Chișinău: [Teodosie Cojocaru (1879-1941)] / Iurie Colesnic // *Timpul*. – 2015. – 14 aug. – P. 19. – (În culisele istoriei).

**Colesnic, Iurie.** Un gălățean adoptat de Chișinău: [Nicolae Dunăreanu, numele literar pe care l-a purtat Nicolae Ionescu, 1881-1973] / Iurie Colesnic // *Timpul*. – 2015. – 22 mai. – P. 19. – (În culisele istoriei).

**Colesnic, Iurie.** Un imn al iubirii eterne : [deputatul în Sfatul Țării, Vasile Cijevschi, 1880-1931] / Iurie Colesnic // *Viața Basarabiei*. – 2015. – Nr 4. – P. 97-104. – (În culisele istoriei).

**Colesnic, Iurie.** Un monument pentru lăutarul anonim / Iurie Colesnic // *Literatura și arta*. – 2015. – 24 apr. – P. 19.

**Colesnic, Iurie.** Un mitropolit ca un exponent al conștiinței naționale : [Gurie Grosu] / Iurie Colesnic // *Timpul*. – 2016. – 3 iun. – P. 19.

**Colesnic, Iurie.** Un muzeu virtual al Chișinăului : [monumentele de altădată din Chișinău] / Iurie Colesnic // *Moldova*. – 2014. – Nr 11/12. – P. 66-77.

**Colesnic, Iurie.** Un neam cu un destin greu de imaginat... : [Aurel David, 1934/1935-1984] / Iurie Colesnic // *Timpul*. – 2015. – 29 mai. – P. 19. – (În culisele istoriei).

**Colesnic, Iurie.** Un om ca o lumină...: [protopopol Iuliu Ci-reș] / Iurie Colesnic // *Timpul*.

– 2015. – 6 febr. – P. 19.

**Colesnic, Iurie.** Un pictor venit din simfonie: [pictorul Mihail Petric, 1923-2005] / Iurie Colesnic // Florile dalbe. – 2017. – 23 febr. – P. 7. – (Efigii de pe Columna Noastră).

**Colesnic, Iurie.** Unic și irepetabil... : [criticul și istoricul literar Augustin L. N. Pop] / Iurie Colesnic // Timpul. – 2015. – 23 ian. – P. 19.

**Colesnic, Iurie.** Vânători basarabeni rămași în istorie : [Constantin Stamati-Ciurea] / Iurie Colesnic // Timpul. – 2015. – 13 febr. – P. 19.

**Colesnic, Iurie.** Vladimir Okuško... ctitorul ce-a rămas neîntrecut în istoria noastră / Iurie Colesnic // Magazin bibliologic. – 2015. – Nr 1/4. – P. 115-124.

**Colesnic, Iurie.** Ziarul „Basarabia” ca o școală națională... / Iurie Colesnic // Timpul. – 2015. – 18 sept. – P. 18. – (În culisele istoriei).

\*\*\*

Cu drag de Basarabia : Iurie Colesnic : Biobibliografie / ed. îngrijită de Mariana Harjevschi ; alcăt. : Lidia Kulikovski, Nadejda Cecoi ; red. bibliogr. : Taisia Foiu ; Biblioteca Municipală „B. P. Hasdeu”, Departamentul „Memoria Chișinăului”. – Chișinău : [S. n.] , 2015. – 296 p. : fot. – (Calea ta spre cunoaștere) ; [Resursă electronică]. – URL: [https://issuu.com/ludmilapanzari/docs/colesnic\\_bibliografie](https://issuu.com/ludmilapanzari/docs/colesnic_bibliografie) (accesat: 18.09.2019).

Iurie Colesnic : Biobibliografie / ed. îngrijită, alcătuitor : Lidia Kulikovski ; Biblioteca Municipală „B. P. Hasdeu”, Centrul de Informare și Documentare „Chișinău”. – Chișinău : Museum, 2005. – 148 p. : il.

\*\*\*

**Baciu, Gheorghe.** Iurie Colesnic / Gheorghe Baciu // Baciu, Gheorghe. Personalități de viță moldavă : 125 destine / Gheorghe Baciu. – Chișinău : Combinatul Poligrafic, 2017. – P. 319-323.

**Bodale, Suzana.** „Basarabia

necunoscută”: [serie editată de Iurie Colesnic] / Suzana Bodale // Revista română. – 2008. – Nr 1. – P. 41.

Cercetătorul Iurie Colesnic, 60 de ani de la naștere [Resursă electronică] //

<https://orasulmeuchisinau.wordpress.com/2015/08/10/cercetatorul-iurie-colesnic-60-de-ani-de-la-nastere/> (accesat: 18.09.2019).

**Chiaburu, Elena.** Iurie Colesnic la 60 de ani / Elena Chiaburu // Oameni. Locuri. Destine. – 2014. – Nr 7-8. – P. 139-143.

**Chiaburu, Elena.** Spiritul de căutare și îndrăzneala gândirii : [Iurie Colesnic, 60 de ani de la naștere] / Elena Chiaburu // Viața Basarabiei. – 2015. – Nr 3 (35). – P. 94-100.

**Ciocanu, Ion.** Rigoarea și vigoarea unei enciclopedii culturale a Basarabiei : [pe marginea vol. „Basarabia necunoscută”, vol. 9, Chișinău, 2012, 324 p., semnată de Iurie Colesnic] / Ion Ciocanu // Viața Basarabiei. – 2014. – Nr 3. – P. 136-141.

**Filimon, Alexandru.** Contribuția „Basarabiei necunoscute” la cultura română : [Iurie Colesnic, aut. volumelor „Basarabia necunoscută”] / Alexandru Filimon // Adevărul. – 2015. – 10 iun. – P. 4.

**Filip, Iulian.** Cărturar îndurerat cu declarații înrădăcinate de dragoste – Chișinăului: [pe marginea vol. „Chișinăul din inima noastră”, Chișinău, Foxtrot, 2014, 636 p., semnat de Iurie Colesnic] // Viața Basarabiei. – 2014. – Nr 3. – P. 142-145.

Iurie Colesnic // Antologie de poezie română contemporană. – Iași, 2014. – P. 303-305.

Iurie Colesnic // Noi. – 2017. – Nr 2. – P. 8.

Iurie Colesnic: [scriitor, istoric literar, editor, doctor honoris causa al Universității Umanistice și membru corespondent al Academiei Internaționale de Cadre UNESCO din Kiev] // Săptămîna. – 2015. – 6 noiem. – P. 19. – (Forța Moldova).

Iurie Colesnic : [istoric literar,

scriitor, susținător al rubricii „În culisele istoriei” la ziarul „Timpul”] // Timpul. – 2014. – 28 noiem. – P. 32. – (Noi facem „Timpul”).

**Macovei, Ion.** O carte despre frunțașii bisericii basarabene : [lansarea vol. „Biserica basarabeană. Chipuri de neuitat”, semnat de Iurie Colesnic] / Ion Macovei // Timpul. – 2015. – 20 noiem. – P. 25.

**Martea, Galina.** Iurie Colesnic – scriitor și istoric literar de mare preț din Basarabia / Galina Martea // Timpul. – 2017. – 12 aug. ; [Resursă electronică]. – URL: <https://www.timpul.md/articol/iurie-colesnic-%E2%80%93-scriitor-i-istoric-literar-de-mare-pre-din-basarabia-114595.html> (accesat: 16.09.2019).

Omul săptămânii : Iurie Colesnic istoric, publicist // Timpul. – 2015. – 12 aug. ; [Resursă electronică]. – URL: <https://www.timpul.md/articol/omul-saptamanii-iurie-colesnic-istoric-publicist-77852.html> (accesat: 16.09.2019).

**[Rață, Valeriu].** Iurie Colesnic: „Mi-i dor să vă spun...” / Valeriu Rață // BiblioPolis. – 2013. – Nr 1 (vol. 47). – P. 91-96.

**[Rață, Valeriu].** Iurie Colesnic despre Chișinăul în inimile noastre / Valeriu Rață // BiblioPolis. – 2014. – Nr 1 (vol. 51). – P. 111-114.

**Țărălungă, Ecaterina.** Iurie Colesnic // Țărălungă, Ecaterina. Enciclopedia identității românești. – București, 2011. – P. 203-204.

**Țopa, Tudor.** Columb al literaturii basarabene (Iurie Colesnic) / Tudor Țopa // Țopa, Tudor. Voievozii inspirației. – Chișinău : [S. n.], 2007. – P. 270-279.

**Zub, Alexandru.** Basarabia, restituții istorico-culturale, sugestii paideice : [activitatea lui Iurie Colesnic] / Alexandru Zub // Literatura și arta. – 2016. – 5 mai. – P. 7.

**Zub, Alexandru.** „Necunoscută” Basarabie : secvențe me-

moriale : [pe marginea vol. 9 „Basarabia necunoscută” de Iurie Colesnic] / acad. Alexandru Zub // Viața Basarabiei. – 2014. – Nr 1/2. – P. 116-118.

\*\*\*

**Павлов, Николай.** Юрие Колесник, пламенный рыцарь Бессарабии / Николай Павлов // Молдавские ведомости. – 2015. – 26 июня. – P. 12.

V. M.



### **Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău 1940**

Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău este una dintre cele mai vechi instituții de învățământ superior din capitala Republicii Moldova.

A fost fondată conform Hotărârii Guvernului RSS Moldovenești la 16 august 1940 numindu-se inițial „Institutul Pedagogic Moldoveneș de Stat”, iar din 1955, și-a schimbat denumirea în „Institutul Pedagogic de Stat „Ion Creangă” din Chișinău. Din 1992, conform Hotărârii Guvernului Republicii Moldova, a fost redenumită „Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău. Reprezintă o instituție de instruire, cercetare științifică și cultură, având ca obiectiv de bază pregătirea cadrelor pedagogice, perfec-

ționarea și reciclarea lor, orientarea procesului de instruire și cercetare spre formarea competențelor în problemele pedagogiei și psihologiei învățământului, efectuarea cercetării și pregătirea cadrelor științifice, elaborarea și implementarea noilor tehnologii în procesul educațional.

Odată cu reorganizarea Institutului în Universitate, au fost create noi structuri științifico-didactice, având ca scop reînnoirea sistemului de studii, a educației și a lucrului științific. Universitatea a căpătat o anumită autonomie, au apărut noi facultăți și catedre, secții și laboratoare științifice, s-au creat noi planuri și programe de studii, care corespund mai adecvat cerințelor societății.

Universitatea dispune de magistratură și doctorantură, care contribuie la pregătirea cadrelor didactico-științifice de înaltă calificare.

Actualmente Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău întrunește opt facultăți. Pe parcursul ultimilor ani de activitate, Universitatea și-a lărgit considerabil profilul de pregătire a profesorilor școlari. Facultățile Universității pregătesc cadre didactice la peste 30 de specialități. Universitatea dispune de cadre didactice și științifice de o înaltă calificare. Dispune de șase blocuri de studii, șase cămine pentru studenți, de bibliotecă, cu șase săli de lectură și mediatecă, de trei săli sportive, de săli de calculatoare conectate la rețeaua Internet, de o tipografie etc. Blocurile de studii dispun de 168 de auditorii pentru desfășurarea procesu-

lui instructiv, 12 cabinete, 15 laboratoare de instruire, 10 clase de calculatoare, 6 săli de lectură, un muzeu, o sală de expoziții.

Lucrările de cercetare științifică se desfășoară în cadrul a douăzeci și cinci de catedre, opt laboratoare, două centre de informare și documentare științifică, două cluburi și patru Asociații studențești. Cercetările științifice, în conformitate cu Comanda de Stat, sunt efectuate în cinci direcții ale științelor fundamentale și douăsprezece direcții ale celor aplicate. La facultățile Universității își fac studiile peste 7000 de studenți. Universitatea a pregătit mai mult de 42 de mii de cadre didactice cu studii superioare. Absolvenții UPS „Ion Creangă” sunt oameni de știință și cultură, politicieni, scriitori, savanți cu renume mondial, personalități marcante. Mândria Universității sunt: academicienii Boris Melnic, Boris Mateenco, Petru Soltan, Haralambie Corbu; scriitorii Grigore Vieru, Spiridon Vangheli, Vasile Vasilache, Victor Teleucă, Gheorghe Vodă, Andrei Strâmbeanu, Ion Hadârcă etc.

Paralel cu activitatea de instruire, Universitatea desfășoară și o vastă activitate științifică.

În anul 2002, prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova, UPS „Ion Creangă” a obținut Certificat de acreditare nr 009, iar în baza hotărârii Colegiului Ministerului Educației și Tineretului nr 4.2.1. din 29.08.2008 Universitatea a fost acreditată repetat, certificat de acreditare, seria AU nr 000132.

Pe parcursul ultimilor ani

de studii, au fost stabilite relații de colaborare științifică cu un șir de centre universitare de peste hotare: cu universitățile din București, Iași, Cluj-Napoca, Constanța, Galați, Dusseldorf (Germania), Montana (SUA), Velico-Tirnova (Sofia), Ankara (Turcia), din Anglia, Olanda, Rusia, Ucraina etc. Relațiile cu universitățile de peste hotare permit realizarea schimbului permanent de studenți, perfecționarea cadrelor didactice, pregătirea și editarea în comun a lucrărilor științifice și documentarea reciprocă în arhive și biblioteci.

Universitatea s-a transformat într-un centru de pregătire a cadrelor științifico-didactice universitare prin organizarea studiilor postuniversitare, odată cu redeschiderea Secției doctorat a Universității, unde își fac studii la masterat, doctorat, specialiști în istorie, pedagogie, psihologie, filologie, metodici particulare etc.

În perioada 2003-2006 în Universitate a fost implementat Sistemul European de Credite Transferabile, ceea ce facilitează mobilitatea studenților și a profesorilor și posibilitatea de a participa mai activ în diferite proiecte și programe academice europene și internaționale.

Actualmente Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău întrunește facultățile: Arte plastice și design, Filologie, Formare continuă, Istorie și geografie, Limbi și literaturi străine, Psihologie și psihopedagogie specială, Științe ale educației și informatică. Instruirea în cadrul Universității se realizează conform procesului de la Bo-

logna în trei cicluri, în limbile română, rusă și străină: ciclul I – studii superioare de Licență; ciclul II – studii superioare de Masterat; ciclul III – Doctorat.

În cadrul universității mai activează și alte instituții de învățământ, afiliate: Colegiul de Arte Decorative, Colegiul Pedagogic, Liceul cu profil umanist „Vlăstar”.

*A se vedea și articolul din „Calendar Național 2010”. – Chișinău, 2009. – P. 171-172.*

### Bibliografie selectivă:

Analele științifice ale doctoranzilor și competitorilor : Probleme actuale ale științelor umanistice / Univ. Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău. – Chișinău, 2015. – Vol. 14, partea 2. – 292 p. ; 2016. – Vol. 15, partea 2. – 172 p. ; 2017. – Vol. 16, partea 1. – 294 p. ; 2018. – Vol. 17, partea 2. – 331 p.

**Bârsan, Elena.** Asertivitatea pedagogică : Note de curs / Elena Bârsan ; coord. : Maia Cojocar-Borozan ; Univ. Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău. – Chișinău : [S. n.], 2015. – 178 p. : tab.

**Borozan, Maia.** Teoria și metodologia dezvoltării culturii emoționale a cadrelor didactice : Teză / Borozan Maia ; Univ. Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău. – Chișinău : [S. n.], 2011. – 385 p.

**Calaraș, Carolina.** Organizarea activității educative : Suport de curs / Carolina Calaraș ; Univ. Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău. – Chișinău : Primex-Com, 2011. – 106 p.

**Dumbrăveanu, Roza.** Centrarea pe student în contextul procesului Bologna / Roza Dumbrăveanu ; Univ. Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău. – Chișinău : Continental Grup, 2014. – 112 p. : tab.

**Dumitru, Diana.** Holocaustul : texte, teorii, memorii : Note de curs / Diana Dumitru ; Univ. Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău. – Chișinău :

Pontos, 2009. – 82 p.

O istorie multidimensională a carierelor universitare : Instituții, rețele sociale, biografii / Univ. Pedagogică de Stat „Ion Creangă” ; ed. : Sergiu Musteață. – Chișinău : Arc, 2017. – 360 p. : il.

Profesori ai Facultății de Istorie a Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din Chișinău. Vol. 1. – Chișinău : [S. n.], 2017. – 328 p. : fot., portr.

**Tverdohleb, Aurel.** Istoria modernă a țărilor Asiei și Africii : (Indicații metodice) / Aurel Tverdohleb ; Univ. Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău. – Chișinău : Garamont Studio, 2010. – 64 p.

Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” / aut. și col. de red. : Nicolae Banuh (coord.), Stelian Culea, Nicolae Chicuș ; trad. : Eugenia Babără, Angela Solcan. – Chișinău : Firma Editorial-Poligrafică „Tipografia Centrală”, 2007. – 48 p. : fotogr.

Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău : 1940-2000 / V. Barbulat, Gh. Bârcă, B. Vizer ; red. : Ion Guțu, Nicolae Andronache, Nicolae Banuh [et al.]. – Chișinău : Tipografia Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă”, 2000. – 386 p. : fotogr.

\*\*\*

**Chicuș, Nicolae.** Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” la 70 de ani / Nicolae Chicuș // Făclia. – 2010. – 23 oct. – P. 8-9.

**Chicuș, Nicolae.** Cultura Educației și educația Culturii : [Univ. Pedagogică de Stat „Ion Creangă”] / Nicolae Chicuș // Vocea poporului. – 2010. – 29 oct. – P. 3.

**Odainic, Ioan Gh.** Almanah enciclopedic : Perioada de tranziție anii 1989-2008 / Ioan Gh. Odainic ; Asoc. Obștească pentru Educație, Cultură, Știință și Artă din Moldova. Vol. 1. – Chișinău : Pontos, 2009. – P. 181-184.

N.-M. Ș.





**Iurii ȘIBAEV**  
1930-1986

Pictor.

S-a născut la 21 august 1930 la Kniaj-Lukianovo, Nijni Novgorod, Federația Rusă. A decedat la 23 octombrie 1986 la Chișinău.

Din 1945 s-a stabilit în Republica Moldova.

Și-a făcut studiile la Școala Republicană de Arte Plastice „Ilia Repin” din Chișinău, actualmente Colegiul Republican de Arte Plastice „Alexandru Plămădeală” (1947-1952).

Activitate profesională: profesor de desen la Școala Nr 1, Nr 33, Nr 49 din Chișinău (din 1958).

A activat în diferite genuri ale picturii. A semnat lucrările: „Portretul unui soldat” (1957), „Întoarcere la munca pașnică” (1961), „Buiucanii noi”, „Mestecenii” (1964), „Drum în codri” (1965), „Portul Liepaia”, „Portul Sevastopol” (1965), „Golful Cehov” (1967), „Bărci”, „Punți”, „Amurg” (1968), „Chișinăul nou”, „Lacul Sculenii” (1975), „Port la Râbnita”, „Oraș la Nistru” (1978), „Primăvară la Sipoteni” (1979), „Catedrala Saint-Étienne” (1979), „Luntre” (1980), „Gurzuf” (1969), „Corăbii în ceață” (1979), „Zi sportivă” (1972), „Portretul fiicei” (1980), „Portretul soții

ei” (1980), „Sălci la Dunăre” (1980) etc. În opera sa folosește ca fundal în compoziții peisaje industriale, mai ales în porturi navale.

Din 1959 a participat la expoziții naționale, iar din 1961 la expoziții internaționale. Participă la tabere de creație în Lituania, Crimeea, Georgia, Rusia (din 1959).

A organizat expoziții personale la Chișinău, Tighina, Moscova, Baku, Riga, Erevan, Bulgaria, Mongolia (1959-1979).

Lucrările sale sunt achiziționate în colecția Muzeului Național de Arte al Moldovei și în colecții particulare din Republica Moldova, Federația Rusă, Japonia, Germania, Israel, Turcia, Canada, SUA etc.

Este membru titular al Uniunii Artiștilor Plastici din Republica Moldova (din 1961).

#### Bibliografie:

**Șibaev, Iurii.** După ploaie în sectorul Râșcani : [pictură] / Iurii Șibaev // Chișinăul în pictură : Peisaje, portrete. – Chișinău : [S. n.], 2012. – P. 138.

\*\*\*

**Șibaев, Юрий.** Вечер на рейде / Юрий Шибаев // Живопись Советской Молдавии / авт.-сост. : А. Васильев. – Кишинев : [S. n.], 1963. – P. 36.

**Șibaев, Юрий.** Город рабочей династии / Юрий Шибаев // Художники Советской Молдавии / авт.-сост. : Д. Гольцов. – Москва : [S. n.], 1978. – P. 24.

**Șibaев, Юрий.** Сторожные корабли / Юрий Шибаев // Военно-Морской Флот. – Москва : [S. n.], 1979. – P. 16.

\*\*\*

**Colesnic, Iurie.** Șibaev, Iurii / Iurie Colesnic // Colesnic, Iurie. Colegiul Republican de Arte Plastice „Alexandru Plămădea-

lă” : Ghid encicl. – Chișinău : Museum, 2008. – P. 213.

\*\*\*

Выставка произведений Юрия Шибаева : [Каталог] / авт.-сост.: Р. Акулова. – Кишинев : Тимпул, 1982. – 27 p. : il.

**Петриченко, А.** Юрий Шибаев / А. Петриченко. – Кишинев : [S. n.], 1970. – 14 p. : il.

\*\*\*

**Сулин, Сергей.** Юрий Шибаев / Сергей Сулин // Русская ветвь изобразительного древа Молдовы. – Санкт-Петербург : [S. n.], 2013. – P. 143.

N.-M. Ș.



**Nicanor BABĂRĂ**  
1940

Specialist în științe filologice, doctor habilitat, profesor universitar.

S-a născut la 23 august 1940 la Sofia, Soroca.

În 1958 a absolvit școala medie din satul natal. Urmează studiile la Facultatea de Limbi Străine, Secția limbile engleză și franceză a Institutului Pedagogic de Stat „Alec Russo” din Bălți, actualmente Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți (1960-1963). A fost transferat la Facultatea Filologie Engleză a Institutului Pedagogic din Moscova (1963-1956). Susține teza de doctor în științe filologice cu tema „Dinamica articulatorie a diftongilor și monoftongi-

lor vorbirii moldovenești (în baza röntgenocinematogramelor)” și teza de doctor habilitat în științe filologice (1996), cu tema „Studiu comparativ-contrastiv al diftongilor în limbile română și engleză (în baza röntgenocinematogramelor, oscilogramelor, röntgenogramelor și a spectrogramelor)”.

Activitatea profesională a început-o ca profesor de limbă engleză la Școala specializată nr. 6 din Tiraspol. Din 1965 este angajat la Universitatea de Stat din Moldova, în calitate de asistent la Catedra filologie engleză. A fost lector (1968), lector superior (1989), conferențiar (1993) și din 1999 este profesor universitar. Pe parcursul activității didactice a ținut cursurile normative: „Introducere în filologia limbilor germanice”, „Fonetica (comparativ-contrastivă)”, „Citirea analitică”, „Lexicul”, „Gramatica”, „Citirea individuală” etc.

Tematica cercetărilor științifice s-a axat pe: lingvistică generală, contrastivă, sociolingvistică, psiholingvistică; sunetele compuse în limbile germanice, romanice, slave, turcice; dinamica articulatorie a sunetelor în catena vorbirii; fonetica contrastivă și experimentală; didactica limbii engleze în școala națională (preuniversitară, universitară, postuniversitară). Limbile de lucru ale profesorului Nicanor Babără sunt româna, engleza, franceza, germana, rusa, găgăuza, bulgara.

Este autorul a peste 310 articole și lucrări științifice, publicate în limba română, engleză, rusă, franceză, ucraineană, inclusiv 5 lucrări

monografice, peste 110 materiale în domeniul lingvisticii comparate și experimentale: „Aspecte de predare a sunetelor compuse engleze vorbitorilor de limbă română: exersare fonetică”, „Fonetica și importanța ei lingvistico-didactică”, „Însemnătatea și rolul foneticii în predarea limbilor străine”, „Metodologia predării limbii engleze”, „Problematika diftongilor centrali englezi”, „Problematika unităților monofonosemantice consonantice compuse: aspectele sincronice și diacronice”, „Probleme actuale de formare a competențelor comunicative orale în contextul studierii limbilor străine”, „Coraport între activități de contact direct și cele individuale în cadrul predării cursului universitar de fonetică”, „Particularități de evaluare în contextul formării și dezvoltării competențelor comunicative în cadrul didacticii limbilor” etc.

A pregătit circa 1800 de specialiști de înaltă calificare în domeniul filologiei engleze, este conducătorul științific la 18 doctoranzi. A participat la 155 de întruniri științifice cu 186 de comunicări. Investigațiile științifice ale Profesorului Nicanor Babără sunt cunoscute în România, SUA, Marea Britanie, Germania, Ucraina, Bielorusia, Georgia, Kazahstan, Federația Rusă. A prezidat Comisiile de Stat de licență, masterat, doctorat la universitățile „Ion Creangă”, „Alec Russo”, „Bogdan P. Hasdeu” etc.

Titluri deținute: membru al Asociației Oamenilor de Știință, Cultură și Artă din Republica Moldova; membru

al Asociației Naționale de Lingvistică Aplicată din Rusia; membru al Colegiului de redacție al revistei „Limbaj și context” fondată în cadrul Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți; membru al Comisiei științifice de Stat pentru susținerea tezelor de doctorat în pedagogie, specialitatea Teoria și metodologia instruirii pe obiecte (limba engleză).

Este inclus în edițiile internaționale ale savanților din lume ale Institutului American Bibliografic, precum și în publicațiile internaționale pentru intelectuali „Who is Who” și „2000 Outstanding People of the 20th Century” din Cambridge. A fost inclus în 44 de publicații naționale și internaționale. Menționat cu Diploma Universității de Stat din Moldova; distins cu Ordinul „Gloria Muncii” (2015).

*A se vedea și articolul din „Calendar Național 2010”. – Chișinău, 2009. – P. 177-178.*

#### Bibliografie selectivă:

**Babără, Nicanor.** Metodologia predării limbii engleze : (Studii) / Nicanor Babără ; Univ. de Stat din Comrat. – Chișinău : [S. n.], 2017. – 296 p.

\*\*\*

**Babără, Nicanor.** Amintiri din risipiri de destine : [cele 4 valuri de deportări din Basarabia] / Nicanor Babără // Literatura și arta. – 2016. – 16 mai. – P. 3.

**Babără, Nicanor.** Aspecte de predare a sunetelor compuse engleze vorbitorilor de limbă română: exersare fonetică / Nicanor Babără // Problematika educației în mileniul III : național, regional, european / coord. : Nelu Vicol ; red. : Aliona Paniș, Anastasia Guțu. – Chișinău : [S. n.], 2007. – P. 256-258.

**Babără, Nicanor.** Asupra sta-

tutului fonetico-fonologic al diftongilor în comparație cu hiatul : (pe materialul englez și român) / Nicanor Babără, Natalia Banaru // Interconexiuni metodologice pragmatice și didactice în științele limbii = Methodological, Pragmatical and Didactical Interconnections in Language Science : The Materials of Scientifico-Practical Republican Conference, dedicated to the 5th anniversary of IRIM, 18 April 2009, Chișinău. – Chișinău : [S. n.], 2009. – P. 30-34.

**Babără, Nicanor.** Fonetica și importanța ei lingvistico-didactică / Nicanor Babără, Tatiana Sandu // Наука, Образование, Культура : Международная научно-практическая конференция : Посвященная 23-й годовщине образования Комратского государственного университета, 11 февраля 2015 г. = Știință, educație, cultură : Materialele conferinței științifico-practice internaționale, 11 februarie, 2015. – [S. l. : S. n.], 2015. – P. 3-8.

**Babără, Nicanor.** Însemnătatea și rolul foneticii în predarea limbilor străine / Nicanor Babără, Larisa Usatâi // Bul. Științific al Univ. de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul. Științe Umanistice. – 2015. – Nr 2. – P. 4-11.

**Babără, Nicanor.** Mândria sofienilor : [Lidia Istrati] / Nicanor Babără // Literatura și arta. – 2016. – 23 iun. – P. 4.

**Babără, Nicanor.** Noțiunea de diftong, natura fonetică și clasificarea diftongilor în limbi cu sisteme fonetico-fonologice diferite / Nicanor Babără, Tatiana Sandu // Colocviul Internațional „Filologie modernă : realizări și perspective în contextul european. Abordări interdisciplinare în cercetarea lingvistică și literară” / coord. : Inga Druță, Viorica Răleanu. – Chișinău : [S. n.], 2015. – P. 23-27.

**Babără, Nicanor.** Problematika diftongilor centrali englezi / Nicanor Babără, Tatiana Sandu // Interconexiuni metodologice pragmatice și didactice în ști-

ințele limbii = Methodological, Pragmatical and Didactical Interconnections in Language Science : The Materials of Scientifico-Practical Republican Conference, dedicated to the 5th anniversary of IRIM, 18 April 2009, Chișinău. – Chișinău : [S. n.], 2009. – P. 20-24.

**Babără, Nicanor.** Problematika unităților monofonosemantice consonantice compuse: aspectele sincronice și diacronice / Nicanor Babără, Alexei Chirdeachin // Colocviul Național cu participare internațională „Filologia modernă : Realizări și perspective în context european” / coord. : Inna Negrescu, Ludmila Șimanschi. – Chișinău : [S. n.], 2017. – P. 9-18.

**Babără, Nicanor.** Un fonetician-experimentalist de marcă : [George Gogin – 80 de ani de la naștere] / Nicanor Babără // Literatura și arta. – 2012. – 26 iul. – P. 7.

**Chirdeachin, Alexei.** Aspecte legislative și curriculare de predare a limbilor străine în cadrul învățământului universitar / Alexei Chirdeachin, Nicanor Babără, Sofia Sulac // Inst. de Șt. ale Educației : istorie, performanțe, personalități / coord. șt. : Lilia Pogolșa [et al.] ; com. șt. : Aglaida Bolboceanu [et al.] ; red. resp. : Stela Luca. – Chișinău : [S. n.], 2016. – P. 231-233.

**Chirdeachin, Alexei.** Considerațiuni cu privire la predarea pronunției ca factor de formare a competențelor comunicative în limbi străine / Alexei Chirdeachin, Nicanor Babără, Sofia Sulac // Materialele Conferinței științifice internaționale „Învățământul postmodern : eficiență și funcționalitate”, 15 noiembrie 2013, Chișinău / coord., red. : Vladimir Guțu [et al.]. – Chișinău : [S. n.], 2014. – P. 226-228.

**Chirdeachin, Alexei.** Coraport între activități de contact direct și cele individuale în cadrul predării cursului universitar de fonetică / Alexei Chirdeachin, Nicanor Babără // Probleme de filologie : aspecte teoretice și practice, conferința științifică

/ resp. de ed. : Ana Pomelnicova. – Bălți : [S. n.], 2016. – P. 97-106.

**Chirdeachin, Alexei.** Natura fonetică și statutul fonologic al unităților monofonemice consonantice compuse în limbile română: aspectul lingvistic și cel glotodidactic / Alexei Chirdeachin, Nicanor Babără ; Univ. de Stat din Rep. Moldova // Simpozion științific cu participare internațională „Limba română actuală : normă și diversitate stilistică”, 11 mai 2018, Chișinău. – Chișinău : [S. n.], 2018. – P. 127-139.

**Chirdeachin, Alexei.** Particularități de evaluare în contextul formării și dezvoltării competențelor comunicative în cadrul didacticii limbilor / Alexei Chirdeachin, Nicanor Babără, Eugenia Babără // Evaluarea în sistemul educațional : deziderate actuale / coord. șt. : Lilia Pogolșa, Nicolae Bucun ; com. șt. : Ciprian Fartușnic [et al.]. – Chișinău : [S. n.], 2017. – P. 209-211.

**Chirdeachin, Alexei.** Probleme actuale de formare a competențelor comunicative orale în contextul studierii limbilor străine / Alexei Chirdeachin, Nicanor Babără, Sofia Sulac // Școala modernă : provocări și oportunități / col. de red.: Aglaida Bolboceanu [et al.] ; coord. șt. : Lilia Pogolșa, Nicolae Bucun. – Chișinău : [S. n.], 2015. – P. 314-318.

**Chirdeachin, Alexei.** Probleme de coraport între evaluarea competențelor comunicative orale și organizarea materialului de limbă în contextul predării învățării limbilor străine / Alexei Chirdeachin, Nicanor Babără, Sofia Sulac // Conferința științifico-practică internațională „Știință, educație, cultură”. – [S. l. : S. n.], 2018. – P. 25-27.

**Chirdeachin, Alexei.** Probleme de predare a pronunției limbilor străine în contextul pedagogic actual și al prevederilor legislative / Alexei Chirdeachin, Nicanor Babără, Sofia Sulac // Tehnologii didactice moderne

/ coord. : Lilia Pogolșa, Nicolae Bucun. – Chișinău : [S. n.], 2016. – P. 64-67.

**Randa, Elvira.** Mijloacele lexicale de exprimare a modului de acțiune rezultativ în limba germană / Elvira Guranda, Nicanor Babără // Conferință științifică „Interferențe universitare - integrare prin cercetare și inovare : Științe umanistice”, 2012, Chișinău / com. org. : Gheorghe Ciocanu [et al.] ; resp. de ed. : Tatiana Bulimaga. – Chișinău : [S. n.], 2012. – P. 206-208.

**Sandu, Tatiana.** Sistemul fonetico-fonologic segmental vocalic al limbii engleze contemporane / Tatiana Sandu, Nicanor Babără // Colocviul Internațional „Filologie modernă : realizări și perspective în contextul european. Abordări interdisciplinare în cercetarea lingvistică și literară” / coord. : Inga Druță, Viorica Răileanu. – Chișinău : [S. n.], 2015. – P. 300-305.

\*\*\*

Profesorul universitar Nicanor Babără : Verticalitate și Vrednicie : (Opinii, aprecieri, merite) / Acad. de Științe a Rep. Moldova, Univ. de Stat din Comrat ; alcăt. și coord. de proiect : Eugenia Babără ; concepție, consultanță și coord. gen.: Isidor Doctoreanu. – Chișinău : Tipografia AȘM, 2016. – 358 p. : fot.

\*\*\*

**Grigorescu, Grigore.** Doctor habilitat Nicanor Babără / Grigore Grigorescu // *Academos*. – 2010. – Nr 4. – P. 187.

**Grigorescu, Grigore.** Un model național moral și intelectual : Profesorul Nicanor Babără la două jubilee : 75 de ani de la naștere și 50 de ani de muncă didactică / Grigore Grigorescu // *Făclia*. – 2015. – 4 sept. – P. 5.

Primul doctor habilitat în filologia contrastivă : (engleză și română) : [Nicanor Babără] //  *Glasul națiunii*. – 1997. – 21 mai. – P. 4.

**Schițco, Nicolae.** Nicanor Babără / Nicolae Schițco // Localitățile Republicii Moldova :

Itinerar documentar-publicistic ilustrat. Vol. 12 : Să-Sv. – Chișinău : Draghiștea, 2014. – P. 410.

N.-M. Ș.



### Andrei STRÂMBEANU 1935

Prozator, dramaturg, poet, scenarist, publicist și traducător.

S-a născut la 25 august 1935 la Fântâna Albă, județul Bălți.

Își face studiile la Institutul Pedagogic „Ion Creangă” din Chișinău, Facultatea de Istorie și Filologie, actualmente Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău (1954-1959). A activat în calitate de redactor la Editura Cartea Moldovenească, traducător la Prezidiul Sovietului Suprem al RSSM; redactor la publicațiile „Tinerimea Moldovei”, „Cultura”, „Nistru”, apoi la Comitetul de Stat pentru Cinematografie, Studioul „Moldova-Film”; consilier la Direcția teatru a Ministerului Culturii și la Uniunea Scriitorilor din Moldova.

Debutază editorial cu volumul de versuri „Fântâna Albă” (1963), urmat de cărțile: „Aruncă-mă în cer” (povestiri pentru copii, 1965), „Mireasa” (povestiri, 1967), „Minodora” (1987), „Armăsarul cu dinți de aur” (1989), „Consumatorul de ono-

ruri” (2001), „Oltea: Mama lui Ștefan cel Mare și Sfânt” (dramă în două acte, 2004), montate la Teatrele „Luceafărul” și „Mihai Eminescu” din Chișinău și la Teatrul „Vasile Alecsandri” din Bălți. În 2004 publică volumul antologic „Contrapunct”, „Floare-de-cais sau Mielul netăiat” (2011), „Vin, femei și... tot ce vrei” (piese de teatru, 2013), „Poezii cu gust de pelin” (2015) etc. Ca autor de versuri, a colaborat cu compozitorii: Mihai Dolgan, Constantin Rusnac, Eugen Doga, Valentin Dânga etc. Creația sa a fost tradusă în mai multe limbi străine: finlandeză, franceză, lituaniană, armeană, georgiană, estoniană, evreiască. Piesele sale au fost montate în teatre din Republica Moldova, Germania etc. Deputat în Parlamentul Republicii Moldova (1998-2001).

Este inclus în diverse dicționare și enciclopedii din Republica Moldova și România.

Titluri deținute: membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova.

Mențiuni și distincții: Medalia „Mihai Eminescu” (1997); Premiul Național al Republicii Moldova; Premiul „Ion L. Caragiale” pentru dramaturgie al Academiei Române (2008); laureat al Concursului Național de Dramaturgie (1979, 1981, 2001, 2002, 2004); Ordinul Republicii (2010).

*A se vedea și articolul din „Calendar Național 2005”. – Chișinău, 2004. – P. 238-240; „Calendar Național 2010”. – Chișinău, 2009. – P. 179-180; „Calendar Național 2015”. – Chișinău, 2015. – P. 279-280.*

**Bibliografie selectivă:**

**Strâmbeanu, Andrei.** Contrapunct / Andrei Strâmbeanu. – București : Litera, 2003. – 488 p.

**Strâmbeanu, Andrei.** Poezii cu gust de pelin / Andrei Strâmbeanu. – Chișinău : [S. n.], 2015. – 476, [10] p. : il. – (Opera omnia - Poezie contemporană).

**Strâmbeanu, Andrei.** Vin, femei și... tot ce vrei : Piese de teatru / Andrei Strâmbeanu. – Chișinău : Lumina, 2013. – 180 p.

\*\*\*

**Strâmbeanu, Andrei.** Amintiri despre oameni buni : Petru Zadnipro / Andrei Strâmbeanu // Literatura și arta. – 2007. – 11 ian. – P. 4.

**Strâmbeanu, Andrei.** Am pus semințe în cuvânt : [vol. „Poezii cu gust de pelin”] / Andrei Strâmbeanu // Literatura și arta. – 2015. – 12 noiem. – P. 4.

**Strâmbeanu, Andrei.** Artistul ghinionist : [100 de ani de la nașterea pictorului Mihail Grecu] / Andrei Strâmbeanu // Timpul. – 2016. – 22 iul. – P. 25.

**Strâmbeanu, Andrei.** 25 de ani de la crearea Teatrului „Eugene Ionesco” / Andrei Strâmbeanu // Timpul. – 2016. – 16 sept. – P. 31.

**Strâmbeanu, Andrei.** Ilie Todorov / Andrei Strâmbeanu // Teatră. – 2006. – Nr 1. – P. 104-107.

**Strâmbeanu, Andrei.** La nesfârșit, despre poetul Grigore Vieru / Andrei Strâmbeanu // Limba română. – 2015. – Nr 1/2. – P. 205-206.

**Strâmbeanu, Andrei.** Savantul în afara zilei și a nopții : [academicianul Mihai Cimpoi, 75 de ani de la naștere] / Andrei Strâmbeanu // Literatura și arta. – 2017. – 31 aug. – P. 4.

**Strâmbeanu, Andrei.** Scurt comentariu pe marginea scrisorii lui Ion Ungureanu : [in memoriam Ion Ungureanu] / Andrei Strâmbeanu // Literatura și arta. – 2017. – 30 mart. – P. 3.

**Strâmbeanu, Andrei.** Un clasic al cinematografului basarabene : [Valeriu Găgiu] / Andrei Strâmbeanu // Literatura și arta.

– 2018. – 25 ian. – P. 7.

**Strâmbeanu, Andrei.** Un geniu numit Nicolae Botgros / Andrei Strâmbeanu // Literatura și arta. – 2008. – 31 ian. – P. 1, 6.

**Strâmbeanu, Andrei.** Un harnic, talentat și subtil cronicar... : [Nicolae Dabija, 65 de ani de la naștere] / Andrei Strâmbeanu // Literatura și arta. – 2013. – 11 iul. – P. 4.

**Strâmbeanu, Andrei.** Valentina Naforniță a spălat sufletul nostru întristat / Andrei Strâmbeanu // Literatura și arta. – 2011. – 30 iun. – P. 1.

**Strâmbeanu, Andrei.** Valeriu Găgiu, clasicul cinematografului naționale / Andrei Strâmbeanu // Viața Basarabiei. – 2018. – Nr 1. – P. 82-87.

\*\*\*

Andrei Strâmbeanu : [proza-tor, dramaturg, poet, scenarist, publicist, dramaturg] // Realități culturale. – 2014. – Nr 8. – P. 8.

**Banțoș, Ana.** ...Să nu se facă astăzi noapte : [Andrei Strâmbeanu, 75 de ani de la naștere] / Ana Banțoș // Limba română. – 2010. – Nr 7/8. – P. 166-170.

**Cibotaru, Mihail Gh.** Impulsiv, dar generos (strict subiectiv) : [Andrei Strâmbeanu, 75 de ani de la naștere] / Mihail Gh. Cibotaru // Limba română. – 2010. – Nr 7/8. – P. 193-195.

**Ciocanu, Anatol.** Strâmbeanu, Andrei / Anatol Ciocanu // Dicționarul scriitorilor români din Basarabia : 1812 – 2010. – Chișinău : Prut Internațional, 2010. – P. 502–504.

Decalogul lui Andrei Strâmbeanu // VIP magazin. – 2014. – Nr 120. – P. 44-47.

**Gavrilan, Vasile.** Andrei Strâmbeanu, sclavul cuvintelor : / Vasile Gavrilan // Limba română. – 2010. – Nr 7/8. – P. 183-187.

**Grecu, Alexandru.** Dramaturgul care nu trișează : [Andrei Strâmbeanu, 75 de ani de la naștere] / Alexandru Grecu // Limba română. – 2010. – Nr 7/8. – P. 196-197.

**Mărgineanu, Ion.** „Femeia rea a lui Andrei Strâmbeanu” :

[poezie] / Ion Mărgineanu // Literatura și arta. – 2015. – 16 apr. – P. 5.

**Oprea, Gheorghe.** Andrei Strâmbeanu : [galeria de portrete din Biblioteca Națională] / Gheorghe Oprea // Gheorghe Oprea : [Album] / fotogr.: Iurie Foca. – Chișinău : Litera, 2016. – P. 92.

**Rachieru, Adrian Dinu.** Andrei Strâmbeanu - un „scriitor oral”? / Adrian Dinu Rachieru // Limba română. – 2010. – Nr 7-8. – P. 188-189.

**Rachieru, Adrian Dinu.** Strâmbeanu, Andrei / Adrian Dinu Rachieru // Rachieru, Adrian Dinu. Poeți din Basarabia. – București : Editura Acad. Române, 2010. – P. 259-262.

**Țărălungă, Ecaterina.** Andrei Strâmbeanu / Ecaterina Țărălungă // Țărălungă, Ecaterina. Enciclopedia identității românești : Personalități. – București : Litera Internațional, 2011. – P. 737.

**Vieru, Grigore.** Andrei Strâmbeanu / Grigore Vieru // Moldova. – 2013. – Nr 2. – P. 52.

N.-M. Ș.



**Tudor MALECA**  
1940

Doctor în științe tehnice, conferențiar universitar, rector de onoare al Universității Cooperatist-Comerciale din Moldova (UCCM).

S-a născut la 25 august 1940, în Dâșcova, raionul Orhei. După absolvirea școlii primare din satul natal, urmează studiile la școala din

satul Hulboaca. În perioada 1954–1957 studiază Specialitatea merceologia produselor alimentare la Tehnicumul de Comerț din Chișinău (azi Colegiul Cooperatist din Moldova). În anul 1961 absolvete Institutul Comercial-Economic din Lvov, unde a activat în calitate de asistent și lector superior la Catedra merceologie a produselor alimentare (1967–1971).

Activează ca merceolog la Uniunea Raională a Cooperativelor de Consum Hâncești (1961–1962), apoi a exercitat funcțiile de secretar și prim-secretar al comitetelor raionale ale comsomolului din Hâncești și Dubăsari (1961–1964). Între anii 1964–1967 a urmat școala doctorală la Catedra merceologie a produselor alimentare a Institutului Comercial-Economic din Lvov și la Institutul Unional de Cercetări Științifice în Viticultură și Vinificație „Magaraci” din Ialta, Ucraina. Susține teza de doctor în științe tehnice cu tema „Изучение факторов повышения качества и стабильности белых десертных вин в сфере обращения” la Institutul Economiei Naționale din Moscova „Gh. V. Plehanov” (1970). Rezultatele acestui studiu sunt actuale și astăzi, fiind incluse în diverse cursuri universitare la disciplinele merceologie alimentară și tehnologia vinului.

Ulterior a fost lector superior, conferențiar universitar, prodecan la Facultatea din Chișinău a Institutului de Comerț prin Corespondență din Moscova (1971–1977); director al Organizației raionale de Comerț cu produse alimentare „Frunze” din Chișinău (1977–1979); șef al Catedrei merceologie la Univer-

sitatea de Stat din Moldova (1979–1987); colaborator științific, șef de secție, director al filialei din Moldova a Institutului Unional de Cercetări Științifice a Conjuncturii Comerțului și Cererii Cumpărătorilor (1987–1991); întemeietor și director al Institutului Pieței și Marketingului din Moldova (1991); director al Colegiului Cooperatist din Moldova (1991–1993).

În anul 1993 s-a aflat la temelia fondării Universității Cooperatist-Comerciale din Moldova, fiind numit în funcția de rector al acestei instituții, unica de învățământ superior din republică, axată pe pregătirea specialiștilor în domeniul comerțului, contribuind substanțial la elaborarea planurilor de studii, programelor instructive, diverselor regulamente, acte normative și acte constitutive ale acesteia.

Este întemeietorul Complexului Universitar ce include: Universitatea Cooperatist-Comercială din Moldova, Colegiul Cooperatist din Moldova, Școala Cooperatistă din Soroca, Centrul de Cercetări Științifice și Perfecționare-Recalificare a Cadrelor.

Fiind rector al UCCM, realizează cerințele Procesului de la Bologna și implementează Sistemul de Management al calității în baza Standardului Internațional ISO-9001–2008. În premieră asigură acreditarea (2001) și reacreditarea academică (2007), acreditarea științifică a UCCM (2009). În anul 2005, la Geneva, Universitatea este decorată cu Medalia de aur „Pentru calitate înaltă în practici de afaceri”.

Colaborează cu instituții de profil din Franța, Italia, România, țările CSI și cele Baltice. A organizat confe-

rințe științifice universitare republicane și internaționale, atât ale corpului didactic, precum și ale celor studențești. Este conducător al tezelor de doctorat, inclusiv al primei teze de doctor în domeniul merceologiei produselor alimentare susținută în Republica Moldova în 2006.

Membru al organelor de conducere ale UCCM și Moldcoop, membru al Academiei Internaționale a Cooperației (2008).

Primele încercări în domeniul cercetării le-a efectuat în anii studenției, cercetând posibilitatea determinării calității articolelor de tutungerie prin analiza compoziției fumului de tutun, elaborând metoda și asamblând instalația pentru cercetarea compoziției fumului de tutun, stabilind corelația între compoziția și proprietățile gustativ-tactice ale fumului de tutun. De-a lungul anilor, preocupările sale științifice se axează pe evoluția cooperației de consum și sectorul economic al țării, sistemul de management al calității în instituțiile de învățământ superior, managementul calității și sortimentul mărfurilor de consum, marketingul mărfurilor de consum, merceologia produselor alimentare.

O deosebită preocupare în activitatea științifică în anii 2010–2019 o constituie elaborarea „Sistemului complex de management al sortimentului comercial de mărfuri de consum” (SCMSCMC): elaborarea în premieră a nomenclatorului funcțiilor speciale și specifice, precum și a conținutului (definițiile, scopurile, sarcinile și elementele) funcțiilor speciale ale SCMSCMC; nominalizarea, simbolizarea distinctă și elaborarea în premieră a

caracteristicilor calitative și indicilor cantitativi ai proprietăților sortimentului comercial de mărfuri, precum și a modurilor de determinare (formulelor) și estimare a acestora; elaborarea legițărilor dezvoltării sortimentului comercial de mărfuri; mediatizarea rezultatelor investigațiilor științifice, inclusiv prin intermediul monografiei „The management of commercial commodities assortment: Mew Approach” (Saarbrücken, Germany, 2019).

A elaborat și publicat peste 120 de lucrări științifice, dintre care monografii, manuale, materiale didactico-metodice, articole științifice, brevete de invenție.

Mențiuni și distincții: Veteran al Muncii (1984); Eminent al Cooperăției de Consum (1998); laureat al Medaliei de Aur a Societății de Încurajare a Industriei Naționale din Paris, Franța (1999); Om Emerit (2001); rector de onoare al UCCM (2011).

*A se vedea și articolul din „Calendar Național 2015”. – Chișinău, 2015. – P. 280-281.*

#### Bibliografie selectivă:

Curriculum-ul disciplinei „Merceologia grăsimilor, produselor lactate și de ouă”: Pentru studenții Universității Cooperatist-Comerciale din Moldova, specialitatea 369.11 Merceologie și comerț / elaborat : T. Maleca. – Chișinău : UCCM, 2015. – 64 p.

**Maleca, Tudor.** Curriculum-ul disciplinei „Managementul calității și sortimentului producției (mărfurilor) alimentației publice”: Pentru studenții Universității Cooperatist-Comerciale din Moldova, specialitatea 541.1 Tehnologia și managementul alimentației publice, ciclul I (studii superioare de licență) / T. Maleca. – Chișinău :

UCCM, 2017. – 71 p. : tab.

**Maleca, Tudor.** Metode de determinare a indicilor calității grăsimilor alimentare / Tudor Maleca. – Chișinău : UCCM, 2015. – 48 p.

**Maleca, Tudor.** Metode de determinare a indicilor calității laptelui și produselor lactate, ouălor și produselor de ouă / Tudor Maleca. – Chișinău : UCCM, 2017. – 122 p. : il., tab., scheme.

**\*\*Maleca, Tudor.** The management of commercial commodities assortment: New approach / Tudor Maleca. – Saarbrücken : LAP LAMBERT Academic Publishing, 2019. – 103 p.

\*\*\*

**Maleca, Tudor.** Actualizarea clasificării ierarhice a vinurilor de struguri în contextul cerințelor managementului sortimentului comercial / Tudor Maleca // Journal of Research on Trade, Management and Economic Development. – 2017. – Vol. 4, ISSUE 2 (8). – P. 34-47.

**Maleca, Tudor.** Content of special functions ensure of the management of commercial assortment of consumer goods = Содержание специальных функций обеспечения менеджмента торговым ассортиментом потребительских товаров / Tudor Maleca // Journal of Research on Trade, Management and Economic Development. – 2017. – Vol. 4, ISSUE 1 (7). – P. 29-54.

**Maleca, Tudor.** Content of special standartizing and planning functions of goods assortment management = Conținutul funcțiilor speciale de normare-planificare ale managementului sortimentului mărfurilor / Tudor Maleca // Journal of Research on Trade, Management and Economic Development. – 2016. – Vol. 3, ISSUE 1 (5). – P. 51-68.

**\*\*Maleca, Tudor.** Extended complex of properties and indicators of a commercial assortment of the goods / Tudor Maleca // Economy transdisciplinarity cognition journal. – 2018. – Vol. 21, ISSUE 1. – P. 46-58.

**Maleca, Tudor.** Functions of goods assortment management in retail trade network / Tudor Maleca // Journal of Research on Trade, Management and Economic Development. – 2015. – Vol. 2, ISSUE 1. – P. 21-25.

**Maleca, Tudor.** Perfecționarea clasificării ierarhice a vinurilor de struguri în contextul legislației naționale modificate / Tudor Maleca // Conferința Științifică Internațională „Competitivitatea și inovarea în economia cunoașterii”, 22-23 septembrie 2017. Vol. 1. – Chișinău : ASEM, 2017. – P. 112-120.

**\*\*Maleca, Tudor.** The content of the special attestation-evaluation and stimulation functions of the complex management system of the commercial assortment of commodities / Tudor Maleca // Journal of Research on Trade, Management and Economic Development. – 2019. – Vol. 6, ISSUE 1 (11). – P. 22-40.

**Maleca, Tudor.** The content of the special functions of organizing and controlling, the complex management system for the commercial assortment of goods / Tudor Maleca // Journal of Research on Trade, Management and Economic Development. – 2018. – Vol. 5, ISSUE 1 (9). – P. 17-30.

**Maleca, Tudor.** The properties and quantitative indices of the assortment of goods - tools to analyze and objective estimation of it / Tudor Maleca // Journal of Research on Trade, Management and Economic Development. – 2018. – Vol. 5, ISSUE 1 (9). – P. 71-88.

\*\*\*

**Melinte, Valentina.** Fondatorul și primul rector al UCCM : [Tudor Maleca] / Valentina Melinte // Pro Cooperația. – 2018. – Nr 17-18. – P. 9.

**Musteață, Simion.** Rectorul nostru de onoare : [Tudor Maleca] / Simion Musteață, Vasile Botnariuc, Ion Ețcu // Literatura și arta. – 2015. – 20 aug. – P. 7.

E. B.



**Ion CHITOROAGĂ**  
1940

Artist plastic, designer vestimentar, sculptor, profesor de arte plastice în învățământul artistic superior.

S-a născut pe 27 august 1940 la Condrătești, Ungheni.

Absolvent al școlii medii din Hârcești (1958). Urmează studiile la Școala Republicană de Arte Plastice „Iliia Repin” din Chișinău, actualmente Colegiul Republican de Arte Plastice „Alexandru Plămădeală” (1958-1963), clasa profesorilor Stepan Tuhari și Valentina Tufescu, Facultatea Design Vestimentar la Școala Superioară de Artă Industrială „V. Muhina” din Sankt Petersburg, actualmente Academia de Arte și Industrie din Sankt Petersburg, clasa profesorilor Gheras G. Gheokicean, Ivan Vladimir, T. Markovskii (1968-1973).

Debutază în calitate de pictor decorator la turnarea filmului artistic „Evadarea

din Rai”, scenograf R. Mater, Studioul „Moldova-Film” (1963). Debutază creator, cu „Tradiții actualizate”, proiect de design vestimentar, la expoziția Autumnala, Muzeul de Artă al Moldovei, Chișinău (1973). Pictor superior la Asociația „Meșter-Faur” (1974-1975), pictor la „Moldtorg-Reclama” (1975). Profesor de arte plastice, Facultatea Arhitectură a Institutului Politehnic „Serghei Lazo” din Chișinău, actualmente Universitatea Tehnică a Moldovei (din 1975).

Lucrări de pictură: „Odihnă în detașament”, „Chișinăul vechi” (ciclu), „Femei în bocet”, seriile „Reșița”, „Cernăuți”, „Călușarii”, „Idoli”, „Țărânce în drum”, „La scăldat”, „Natură statică cu fructe și flori”, „O bătrână în cerdac”, „Joc de șah”, „Palatul regal”, „Autoportret” etc.

Lucrări monumentale în for public: Parcovă, Edineț.

Expoziții personale: Biblioteca Națională, Chișinău; Casa Cărții, Chișinău; Palatul de Cultură, Ungheni; Muzeul de Arhitectură al Universității Tehnice a Moldovei, Chișinău etc.

Din 1974 participă la cvasitotalitatea expozițiilor organizate de Uniunea Artiștilor Plastici din Republica Moldova, Ministerul Culturii și alte instituții abilitate pentru a promova artele plastice, inclusiv, în particular.

În 2017 pictorul Ion Chitoroagă a dăruit 50 de picturi ale sale, care au stat la baza fondării unui muzeu în localitatea de baștină Condrătești, Ungheni. Fondator al grupului de creație „Vibrație”.

Expoziții de grup: Cluj-Napoca, Iași, Ploiești, Reșița, Târgu-Mureș etc.

Lucrări în colecții publice: Muzeul Național de Arte Plastice al Moldovei, Pinacoteca din Cimișlia, Pinacoteca din Parcovă, Edineț; Galeria de Arte Publice, Kurgan, Federația Rusă.

Achiziții în colecții particulare din: Franța, Israel, SUA, Italia, Federația Rusă, Republica Moldova, România, Turcia etc.

Titluri deținute: membru titular al Uniunii Artiștilor Plastici din Republica Moldova; membru al grupului de creație „Vibrație”; cetățean de onoare al comunei Parcovă, raionul Edineț.

A se vedea și articolul din „Calendar Național 2010”. – Chișinău, 2009. – P. 180.

#### Bibliografie:

Ion Chitoroagă : pictură. – Chișinău : Editura Rad Art design, 2013. – 12 p. : il.

\*\*\*

Chitoroagă, Ion [Resursă electronică] // [https://issuu.com/bibliotecahasdeu/docs/chisinaul\\_in\\_pictura](https://issuu.com/bibliotecahasdeu/docs/chisinaul_in_pictura) (accesat: 2.09.2019).

**Colesnic, Iurie.** Chitoroagă, Ion / Iurie Colesnic // Colesnic, Iurie. Colegiul Republican de Arte Plastice „Alexandru Plămădeală” : Ghid encicl. – Chișinău : Museum, 2008. – P. 62-63.

**Danu, Sorin.** George Petrea și alți trei pictori : [pictorii Ion Chitoroagă, Gheorghe Jalbă, George Petrea, Andrei Mudrea] / Sorin Danu // Literatura și arta. – 2005. – 1 sept. – P. 8.

Ion Chitoroagă [Resursă electronică] // [https://www.moldpres.md/news/2015/07/30/expoziția\\_celor\\_de\\_la\\_vibrație](https://www.moldpres.md/news/2015/07/30/expoziția_celor_de_la_vibrație) (accesat: 2.09.2019).

**Petreanu, Vlad.** Ion Chitoroagă : [pictorul moldovean] / Vlad Petreanu // Atelier. – 1998. – Nr 5-6. – P. 31.

N.-M. Ș.



## Septembrie

CALENDAR NAȚIONAL

SEPTEMBRIE

2020

Marți	1
Miercuri	2
Joi	3
Vineri	4
<b>Sâmbătă</b>	<b>5</b>
<b>Duminică</b>	<b>6</b>
<hr/>	
Luni	7
Marți	8
Miercuri	9
Joi	10
Vineri	11
<b>Sâmbătă</b>	<b>12</b>
<b>Duminică</b>	<b>13</b>
<hr/>	
Luni	14
Marți	15
Miercuri	16
Joi	17
Vineri	18
<b>Sâmbătă</b>	<b>19</b>
<b>Duminică</b>	<b>20</b>
<hr/>	
Luni	21
Marți	22
Miercuri	23
Joi	24
Vineri	25
<b>Sâmbătă</b>	<b>26</b>
<b>Duminică</b>	<b>27</b>
<hr/>	
Luni	28
Marți	29
Miercuri	30

**125** de ani de la nașterea lui **Iosif Lepși**, zoolog, geograf, muzeolog, doctor în științe naturale și geografie, profesor român, director al Muzeului Regional al Basarabiei (1 septembrie 1895 – 1966). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 289.*

**75** de ani de la încheierea celui de-**Al Doilea Război Mondial** (1 septembrie 1939 – 2 septembrie 1945). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 290-291.*

**120** de ani de la stingerea din viață a lui **Aron Densușianu**, istoric literar, poet, folclorist, filolog și profesor român, membru corespondent al Academiei Române (19 noiembrie 1837 – 2 septembrie 1900).

**100** de ani de la nașterea **Iriinei Răchițeanu**, actriță română de teatru și profesoară de actorie (2 septembrie 1920 – 15 octombrie 1993).

**130** de ani de la nașterea lui **Heinrich Block**, scriitor, traducător și publicist de limbă rusă (2 septembrie 1890 – 2 septembrie 1956). *A se vedea și art. din CN 2006, p. 268.*

**75** de ani de la nașterea **Svetlanei Burghiu**, cântăreață de operă (mezzo-soprană), pedagog (3 septembrie 1945).

**70** de ani de la stingerea din viață a lui **Traian Vuia**, constructor de avioane și motoare, inventator român, pionier al aviației mondiale, membru de onoare al Academiei Române (29 august 1872 – 3 septembrie 1950). *A se vedea și art. din CN 2007, p. 260-261.*

**60** de ani de la nașterea lui **Ion Chiriac**, medic și poet (3 septembrie 1960).

**110** ani de la nașterea lui **Măcarie Radul**, geograf, doctor în științe geografice, membru ti-

tular al Academiei de Științe a Moldovei (4 septembrie 1910 – 2 mai 1971).

**85** de ani de la nașterea lui **Nicolae Cozaru**, specialist în domeniul economiei și organizării producției agricole, doctor în științe economice (4 septembrie 1935 – 3 iunie 1980).

**85** de ani de la nașterea lui **Ion Bularga**, zootehnician, doctor habilitat în științe agricole, cercetător științific, profesor universitar (5 septembrie 1935 – 10 aprilie 2017). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 291.*

**70** de ani de la nașterea **Eliediei Moldovanu-Murafa**, muzeolog, pedagog (5 septembrie 1950).

**170** de ani de la nașterea lui **Eugen Goldstein**, fizician și cercetător științific german (5 septembrie 1850 – 25 decembrie 1930).

**70** de ani de la nașterea lui **Gheorghe Palade**, istoric, doctor în istorie, conferențiar universitar, om politic (6 septembrie 1950 – 5 mai 2016). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 189-190; CN 2015, p. 300-301.*

**70** de ani de la nașterea lui **Victor Cobzac**, plastician, sculptor, grafician, poet, fotograf și conferențiar universitar (6 septembrie 1950). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 292-293.*

**160** de ani de la nașterea lui **Jane Addams**, scriitoare, reformatoare socială, feministă americană, creatoarea serviciului de asistență socială în SUA, militantă pentru dreptul la vot a femeii, laureat al Premiului Nobel pentru Pace (6 septembrie 1860 – 21 mai 1935).

**170** de ani de la nașterea lui **Constantin I. Istrati**, chimist, doctor în chimie, medic, profe-

sor universitar român, membru titular al Academiei Române (7 septembrie 1850 – 29 ianuarie 1918). *A se vedea și art. din CN 2018, p. 48-49.*

**90** de ani de la nașterea lui **Gheorghe Mihăilă**, filolog, lingvist, doctor în filologie, profesor universitar și istoric literar român, membru titular al Academiei Române (7 septembrie 1930 – 14 mai 2011). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 253.*

**60** de ani de la nașterea lui **Nicolae (Nae) Caranfil**, scenarist, actor, regizor de film și compozitor român (7 septembrie 1960).

**170** de ani de la nașterea lui **Constantin I. Istrati**, chimist și medic român, membru titular și președinte al Academiei Române în perioada 1913-1916 (7 septembrie 1850 – 17 ianuarie 1918).

**65** de ani de la nașterea lui **Valeriu Moșneaga**, politolog, doctor în filosofie, doctor habilitat în politologie, profesor universitar (8 septembrie 1955). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 293-294.*

**90** de ani de la nașterea lui **Arețin I. Corciovei**, fizician, doctor în științe fizico-matematice și cercetător științific român, membru corespondent al Academiei Române (8 septembrie 1930 – 25 ianuarie 1992).

**90** de ani de la nașterea lui **Tudor Popescu**, dramaturg, prozator și scenarist român (8 septembrie 1930 – 22 august 1999).

**190** de ani de la nașterea lui **Frederic Mistral**, poet, romanțier, autor dramatic și memorialist francez, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură (8 septembrie 1830 – 25 martie 1914). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 253-254.*

**60** de ani de la nașterea lui **Valeriu Herța**, pictor, grafician și designer, ilustrator și caligraf (9 septembrie 1960).

**85** de ani de la nașterea lui **Valeriu Rusu**, lingvist, dialect-

tolog, doctor în litere, cercetător și profesor universitar român, originar din Bucovina de Nord (9 septembrie 1935 – 5 noiembrie 2008). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 254-256; CN 2015, p. 294.*

**80** de ani de la nașterea **Anei Șincai**, bibliolog, doctor în bibliologie, filolog român (9 septembrie 1940 – 9 iunie 2013).

**100** de ani de la nașterea lui **Ștefan Hotnog**, pictor, grafician, acuarelist și pedagog român (10 septembrie 1920 – 27 iunie 1993).

**125** de ani de la nașterea lui **Melville J. Herskovits**, antropolog, doctor în științe antropologice, cercetător și profesor american (10 septembrie 1895 – 25 februarie 1963).

**90** de ani de la nașterea lui **Eduard Covali**, dramaturg, regizor de teatru, eseist și traducător român, originar din Basarabia (11 septembrie 1930 – 2 noiembrie 2002). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 295.*

**160** de ani de la nașterea lui **Thoma Ionescu**, medic chirurg, anatomist, doctor în medicină, întemeietorul școlii românești de chirurgie și anatomie topografică (13 septembrie 1860 – 28 martie 1926).

**80** de ani de la nașterea lui **Paul Bran**, economist, profesor universitar, manager al învățământului superior în domeniu și cercetător științific român, dublu doctor în științe - în geografie și în economie, rector fondator al ASEM, rector al ASE București (13 septembrie 1940 – 26 iulie 2006). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 259-261.*

**90** de ani de la nașterea **Constanței Târțau**, actriță de teatru și film, prima prezentatoare a Televiziunii Naționale (14 septembrie 1930 – 24 aprilie 2014). *A se vedea și art. din CN 2000, p. 243-245; CN 2005, p. 261; CN 2015, p. 295.*

**65** de ani de la nașterea lui **Vsevolod Ciornei**, poet, publi-

cist și traducător (14 septembrie 1955). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 261-263; CN 2015, p. 296.*

**90** de ani de la nașterea lui **Mihai Fotino**, actor român de teatru și cinema, un model de autentic actor de comedie și de revistă (14 septembrie 1930 – 13 ianuarie 2014).

**100** de ani de la nașterea lui **Lawrence Klein**, economist, profesor universitar și om de știință american, laureat al Premiului Nobel pentru Economie, membru de onoare din străinătate al Academiei Române (14 septembrie 1920 – 20 octombrie 2013).

**125** de ani de la nașterea lui **Abram Baraț (Abraham Baratz)**, sculptor și maestru șahmatist francez, evreu originar din Basarabia (14 septembrie 1895 – 1975).

**80** de ani de la nașterea lui **Vasile Pojoga**, lingvist, doctor habilitat în lingvistică, profesor universitar (15 septembrie 1940 – 2004). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 192.*

**80** de ani de la nașterea **Larisei Lupu (Ababii)**, filolog de limbă franceză, doctor în științe filologice, profesor, șef al Catedrei de limbi moderne la USMF „N. Testemițanu” din Chișinău (15 septembrie 1940 – 9 aprilie 2015). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 296.*

**60** de ani de la nașterea **Olgăi Covaliov**, doctor habilitat în chimie, inventator și cercetător științific, deținătoare a peste 70 de medalii de aur la saloanele internaționale de inventică (15 septembrie 1960).

**100** de ani de la nașterea lui **Răzvan Givulescu**, geolog, paleobotanist, doctor în geologie și pedagog român, membru de onoare al Academiei Române (15 septembrie 1920 – 10 iulie 2007).

**130** de ani de la nașterea lui **Frank Martin**, pianist și compozitor elvețian, unul dintre re-

prezentanții de valoare ai muzicii elvețiene contemporane (15 septembrie 1890 – 21 noiembrie 1974).

**130** de ani de la nașterea lui **Agatha Mary Clarissa Miller** (cunoscută sub pseudonimul Agatha Christie), scriitoare engleză de romane, povestiri și piese de teatru polițiste (15 septembrie 1890 – 12 ianuarie 1976).

**90** de ani de la nașterea **Ludmillei Testemițanu**, terapeut, doctor în medicină, profesor universitar (16 septembrie 1930 – 6 aprilie 1994). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 263-264.*

**90** de ani de la nașterea **Ninei Gusca**, fiziolog, doctor habilitat în biologie, cercetător științific și pedagog (18 septembrie 1930/1929 – 27 aprilie 2014).

**80** de ani de la nașterea lui **Gheorghe Racoviță**, biolog, speolog, doctor în științe biologice și cercetător științific român (18 septembrie 1940 – 1 decembrie 2015).

**80** de ani de la nașterea lui **Serghei Andronati**, chimist, doctor habilitat în științe chimice, membru titular al Academiei de Științe a Ucrainei, membru de onoare al Academiei de Științe a Moldovei (19 septembrie 1940). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 192-193.*

**80** de ani de la stingerea din viață a lui **Charles Gabrie I Seligman**, etnolog, medic, cercetător și profesor britanic (24 decembrie 1873 – 19 septembrie 1940).

**90** de ani de la nașterea lui **Israil Zisman**, chirurg oncolog, doctor habilitat în medicină (20 septembrie 1930).

**70** de ani de la nașterea **Agafiei Moraru**, medic traumatolog-reabilitolog, doctor habilitat în medicină, profesor universitar și inventator (20 septembrie 1950).

**120** de ani de la nașterea lui **Stanciu Stoian**, pedagog, doctor în pedagogie, cercetător

științific român (20 septembrie 1900 – 11 august 1984).

**100** de ani de la stingerea din viață a lui **Teodor Teodorescu**, maestru de cor, compozitor și pedagog (21 februarie 1876 – 20 septembrie 1920). *A se vedea și art. din CN 2016, p. 69-70.*

**135** de ani de la nașterea lui **Victor Vâlcovici**, matematician, profesor, cercetător și inventator român, autorul teoriei mișcărilor fluide cu vârtej constant, membru titular al Academiei Române (21 septembrie 1885 – 21 iunie 1970).

**110** ani de la nașterea lui **Iosif Varticean**, lingvist și istoric literar, doctor în filologie, membru titular al Academiei de Științe a Moldovei (22 septembrie 1910 – 13 mai 1982). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 194.*

**60** de ani de la nașterea **Mariiei Abramciuc** (Margaretei Curtescu), filolog, doctor în filologie, conferențiar universitar, poet, eseist, critic literar (22 septembrie 1960).

**100** de ani de la nașterea lui **George Zarnea**, biolog, medic, specialist în domeniul microbiologiei, bacteriologiei, doctor în medicină și cercetător român, membru titular al Academiei Române (22 septembrie 1920 – 16 iunie 2012).

**65** de ani de la nașterea lui **Vasile Moșanu**, pictor (23 septembrie 1955). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 297-298.*

**70** de ani de la nașterea lui **Șerban Ionescu**, actor român (23 septembrie 1950 – 21 noiembrie 2012).

**65** de ani de la nașterea lui **Eugeniu Gârneț**, balerin coregraf (24 septembrie 1955).

**60** de ani de la nașterea lui **Ion Mihu**, pediatru, doctor habilitat în medicină, profesor universitar și inventator (24 septembrie 1960).

**85** de ani de la nașterea lui **Aleksandr Jucenko**, doctor habilitat în științe biologice, profesor universitar, membru

titular al Academiei de Științe a Moldovei (25 septembrie 1935). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 194.*

**65** de ani de la nașterea lui **George Ciolpan**, pantomim (25 septembrie 1955). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 298-299.*

**200** de ani de la nașterea lui **Ștefan Micle**, fizician, pedagog și profesor universitar, ex-rector al Universității din Iași (25 septembrie 1820 – 4 august 1879).

**140** de ani de la nașterea lui **Gheorghe Macovei**, geolog, cercetător, profesor și paleontolog român, membru titular al Academiei Române (25 septembrie 1880 – 31 mai 1969).

**100** de ani de la nașterea lui **Dimitrie Vatamaniuc**, critic și istoric literar, bibliograf, eminescolog român, membru de onoare al Academiei Române (25 septembrie 1920 – 4 iulie 2018). *A se vedea și art. din CN 2000, p. 248-250.*

**70** de ani de la nașterea **Didinei Rogojină**, pedagog, doctor în pedagogie, lector superior, cercetător, contribuții inovatoare în sistemul educațional național (26 septembrie 1950).

**60** de ani de la nașterea lui **Gheorghe Rojnovanu**, medic chirurg, doctor habilitat în științe medicale, profesor universitar (26 septembrie 1960).

**80** de ani de la nașterea lui **Octavian Cosman**, pictor monumentalist, scenograf, grafician și pedagog român (26 septembrie 1940).

**75** de ani de la nașterea lui **Vasile Tărățeanu**, poet, publicist și editor român (27 septembrie 1945). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 269; CN 2015, p. 299-300.*

**75** de ani de la nașterea **Efrosiniei Zemic**, biolog, chimist, doctor în științe biologice, cercetător și inventator (27 septembrie 1945).

**75** de ani de la nașterea **Elenei Dimitriu**, cântăreață (soprană), pedagog (27 septembrie 1945).

*A se vedea și art. din CN 2015, p. 301.*

**70** de ani de la nașterea lui **Titus Bogdan-Jucov**, regizor de teatru (28 septembrie 1950 – 17 noiembrie 2013). *A se vedea și art. din CN 2000, p. 251-253; CN 2010, p. 195-196; CN 2015, p. 301-302.*

**130** de ani de la nașterea lui **Vladimir Nichitovici**, pictor de formație clasică și pedagog român, originar din Basarabia (28 septembrie 1890 – 1979).

**80** de ani de la nașterea lui **George Vlădescu**, specialist în domeniul biblioteconomiei,

publicist român (28 septembrie 1940 – 18 septembrie 1993).

**150** de ani de la nașterea lui **Florent Schmitt**, compozitor francez (28 septembrie 1870 – 17 august 1958).

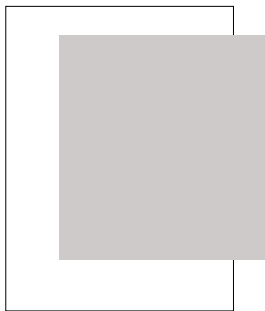
**125** de ani de la stingerea din viață a lui **Louis Pasteur**, chimist, biolog, bacteriolog, biochimist, cercetător științific și om de știință francez, fondatorul microbiologiei (27 decembrie 1822 – 28 septembrie 1895).

**150** de ani de la nașterea lui **Jean Baptiste Perrin**, fizician francez, laureat al Premiului Nobel pentru Fizică, membru

de onoare din străinătate al Academiei Române (30 septembrie 1870 – 17 aprilie 1942).

**125** de ani de la nașterea lui **Lewis Milestone** (Lev Milștein), regizor de cinema american, originar din Basarabia (30 septembrie 1895 – 25 septembrie 1980). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 197-198.*

**275** de ani de la nașterea lui **Samuil Micu**, teolog, istoric, filolog, lexicograf, traducător, iluminist și filosof român, unul dintre corifeii Școlii Ardeleane (septembrie 1745 – 13 mai 1806). *A se vedea și art. din CN 2006, p. 151-153.*



## Sfârșitul celui de-al Doilea Război Mondial 1945

Al Doilea Război Mondial, început la 1 septembrie 1939, prin invadarea Poloniei de către Germania (din est a fost atacată la 17 septembrie 1939 de către URSS), a fost încheiat în 1945, când toate puterile Axei sunt înfrânte: în Europa, la 9 mai 1945, prin capitularea necondiționată a Germaniei naziste și la 2 septembrie 1945, în Asia și Pacific, prin semnarea actelor oficiale de capitulare a Imperiului Japonez, în fața Statelor Unite.

În acest război au fost implicate cca 70 de state, luptele extinzându-se aproape pretutindeni: Europa, Asia, Oceanul Pacific, nordul Africii, Oceanul Atlantic.

Japonia, care a dus o politică expansionistă, a fost puterea principală a Axei în Asia și Oceanul Pacific împotriva Aliților. Japonia imperialistă s-a aliniat militar cu Germania nazistă (Pactul Anti-Comintern, 1936) și cu Italia fascistă (1937). La 27 septembrie 1940, la Berlin, a fost semnat Pactul Celor Trei (Pactul Tripartit), actul oficial de constituire a alianței militaro-politice numită „Axa Berlin-Roma-Tokyo”.

În perioada 1937-1941 au

fost comise cele mai multe crime de război ale japonezilor, care-și asiguraseră supremația strategică în Pacific. Prima acțiune majoră a forțelor imperiale japoneze a fost atacul împotriva Chinei (iulie, 1937). Invazia ulterioară japoneză și ocuparea unor părți din China, a dus la numeroase atrocități împotriva civililor, cum ar fi masacrul de la Nanking (decembrie, 1937). Japonezii s-au luptat cu forțele sovieto-mongole în Manchukuo în 1938 și 1939. (Mai târziu, în 1941, Japonia a încercat să evite războiul cu URSS, prin semnarea unui pact de neagresiune).

Forțele imperiale japoneze au atacat baza militară americană de la Pearl Harbor, Hawaii, la 7 decembrie 1941. Ca răspuns, Statele Unite intră în război alături de aliați și declară război axei beligerante. China, beneficiind de un ajutor militar străin însemnat, a declarat oficial război Japoniei pe 8 decembrie 1941, lansând contraofensive masive. Până în 1945 armata chineză a făcut progrese însemnate, eliberând teritorii importante de sub stăpânirea japoneză.

La finalul conflictului, armata japoneză, deși mai ocupa regiuni întinse din China, Tokyo, pierduse războiul din Pacific, arhipelagul japonez fiind complet înconjurat de către marina americană. Inițial guvernul japonez a refuzat capitularea necondiționată. După cele două atacuri nucleare ale SUA de la Hiroshima și Nagasaki (6 și 9 august), invadarea Mancuriei de către Uniunea Sovietică (8 august)

la 10 august 1945, guvernul japonez și-a anunțat disponibilitatea de a accepta în principiu termenii capitulării necondiționate, așa cum fuseseră ei stabiliți de Aliți prin așa-numita „Declarație de la Potsdam”, din 26 iulie 1945. La 15 august 1945 Imperiul Japonez a acceptat condițiile de capitulare ale Națiunilor Unite, decizie transmisă public de către împăratul Hiroshito, împotriva tuturor opozițiilor. Această zi, considerată data înfrângerii Japoniei, este cunoscută în istoria statului nipon drept „Ziua cea mai lungă a Japoniei”.

La 2 septembrie 1945, în portul Tokyo Bay, pe vasul militar american „Missouri”, în fața a sute de reporteri din întreaga lume, guvernul japonez a semnat actele capitulării, care au pus în mod oficial capăt celui de-al Doilea Război Mondial – cel mai mare conflict militar, politic, economic și diplomatic din istoria omenirii, datorită amplitudinii sale și a intensității confruntării dintre statele combatante, care și-au aruncat în luptă toate resursele materiale și umane. La final, această conflagrație mondială înregistra un bilanț de aproape 60 de milioane de morți, aproximativ 3 % din populația mondială de la acea vreme. Dintre aceștia, doar 15 milioane au fost militari, restul victimelor aparținând populației civile. Se adăugau zeci de milioane de răniți și mutilați. Toate statele beligerante, cu excepția SUA, erau epuizate financiar și aveau economia distrusă în mare parte.

A se vedea și articolele din „Calendar Național 2015”. – Chișinău, 2015. – P. 290-291, „Calendar Național 2019. – Chișinău, 2018. – P. 241-242.

**Bibliografie selectivă:**

Al Doilea Război Mondial : De la Blitzkrieg la Hiroshima : Ghid ilustrat complet / consultant ed. : Richard Homes ; ed. : Alison Sturgeon [et al.] ; trad. din lb. engl. : Cora Radulian ; red. : Ilieș Câmpeanu. – București : Litera , 2018. – 372 p. : il., fot.

**Beavor, Antony.** Al Doilea Război Mondial / Antony Beavor ; trad. din limba engleză. – București : RAO Class, 2015. – 893 p. : il. – Bibliogr. : p. 799-859.

**Best, Nicholas.** Cinci zile care au zguduit lumea : Relatările unor martori oculari de la sfârșitul celui de-al Doilea Război Mondial / Nicholas Best ; trad. din limba engleză de Eugen Damian. – București : Meteor Publishing, 2017. – 368 p.

**Cook, Haruko Taya.** Japan at War : An Oral History / Haruko Taya Cook, Theodore F. Cook. – New York : The New Press, 1992. – 480 p.

**Edgerton, Robert B.** Warriors of the Rising Sun : A History of the Japanese Military / Robert B. Edgerton. – New York : W. W. Norton & Company, 1997. – 384 p.

**Groza, Andrei.** U.R.S.S. – instigatorul celui de-al Doilea Război Mondial / Andrei Groza. – Ed. a 2-a, revăzută și adăugită. – Chișinău : [ S. n. ], 2018. – 64 p. : fot.

**Harding, Stephen.** Ultima bătălie : Când soldații americani și germani și-au unit forțele, în ceasurile de final ale celui de-al Doilea Război Mondial / Stephen Harding ; trad. : Lingua Connexion. – București : Rao Distribuție, 2017. – 367 p. – Bibliogr. : p. 296-306.

**Liddell Hart, B. H.** Istoria celui de al Doilea Război Mondial / B.H. Liddell Hart ; trad. : Irina

Negrea, Lucian Magda. – București : Orizonturi, 2006,

Vol. 1. – 538 p.

Vol. 2. – 463 p.

Miturile celui de-al Doilea Război Mondial / coord. : Jean Lopez, Olivier Wieviorka. – București : Rao Distribuție, 2017. – 332 p. – (Biblioteca RAO).

**Neiberg, Michael.** Potsdam : Sfârșitul celui de-al Doilea Război Mondial și refacerea Europei / Michael Neiberg ; trad. din lb. engleză : Corina Hădăreanu. – București : Litera , 2017. – 352 p. : fot. – (Kronika). – Bibliogr. și note : p. 304-346.

**Oguma, Eiji.** Return from Siberia : A Japanese Life in War and Peace, 1925-2015 / Oguma Eiji ; transl. by David Noble. – Tokyo : LTCB International Library Trust, 2018. – XVIII, 320 p. : il., fot., h.

Procese în Europa : Al Doilea Război Mondial și consecințele lui / coord. : István Deák, Jan T. Gross, Tony Judt ; trad. de Lucian Popescu. – București : Curtea Veche Publishing, 2003. – 430 p. – (Ideea europeană).

**Roberts, Andrew.** Furtuna războiului : O nouă istorie a celui de-al Doilea Război Mondial / Andrew Roberts. – București : Litera Internațional, 2013. – 948 p.

**Stokesbury, James L.** Scurtă istorie a celui de-al Doilea Război Mondial / James L. Stokesbury ; trad. de Daduianu-Vasilescu I. – București : Editura Didactică și Pedagogică, 1993 – 372 p. : il.

**Taylor, A.J.P.** Originile celui de-al Doilea Război Mondial / A.J.P. Taylor ; trad. și note de Lucian Leuștean ; postf. de I. Ciupercă. – Iași : Polirom, 1999. – 248 p. – (Historia). – Bibliogr. : p. 217-220.

The atomic bomb : Voices from Hiroshima and Nagasaki / ed. : Kyoko & Mark Selden. – London : Routledge, 2015. – XXXVI, 257 p. : il., fot. – Bibliogr. : p. 243-246.

**Vasiliu, Florin.** De la Pearl Harbor la Hiroshima / Florin Vasiliu. – Cluj-Napoca : Dacia,

1986. – 432 p., h., il.

**Whitworth, Kieran.** Al Doilea Război Mondial / Kieran Whitworth ; în colab. cu Imperial War Museums. – București : Litera, 2018. – 224 p. : fot., h. – Bibliogr. : p. 22

\*\*\*

Capitularea Japoniei (2 septembrie 1945) [Resursă electronică] // <https://www.unitischim-bam.ro/capitularea-japoniei/> (accesat : 14 .09.2019).

**Ciorbea, Valentin.** „Suportând insuportabilul și tolerând intolerabilul”, Japonia capitulează : 2 septembrie 1945 / Valentin Ciorbea // Historia. – 2015. – Nr 163. – P. 66-71.

**Zwigenberg, Ran.** The Atomic City : Military Tourism and Urban Identity in Postwar Hiroshima / Ran Zwigenberg // American Quarterly / American Studies Association. – 2016. – Nr 3, Vol. 68. – P. 617-642. : il.

V. M.



**Svetlana BURGHIU**  
1945

Interpretă de operă (mezzo-soprană), pedagog.

S-a născut la 3 septembrie 1945 în satul Bodoloinaia, regiunea Krasnoiarsk, Federația Rusă.

După absolvirea școlii, și-a continuat studiile la Universitatea de Stat din Krasnoiarsk, la Facultatea de Istorie și Filologie (1963). După doi ani a fost înscrisă la Institutul de Stat de Artă Teatrală „A. Lunacearski” (GITIS) din

Moscova, Facultatea de Artă Teatrală (1965).

În anii 1974-1977 a făcut stagiul la Teatrul „Bolșoi” (Teatrul Mare) din Moscova. În acea perioadă a jucat roluri în spectacolele: „Evghenii Oneghin” de P. Ceaikovski, „Aici zorile sunt liniștite” de K. Molceanov, „Rigoletto” de G. Verdi. În anii 1978-1979 a urmat stagierea la Teatrul „La Scala” din Milano, Italia (1978-1980).

A ținut lecții de măiestrie vocală la Colegiul Național de Muzică „Ștefan Neaga” din Chișinău (din 1989). A ținut recitaluri și master-classuri atât în Republica Moldova, cât și în alte țări.

După absolvirea Universității de Stat de Artă Teatrală din Moscova (ГИТИС) și-a început activitatea de solistă la Teatrul de Operă și Balet din Chișinău (1970). Din 1980 până în 1995 a cântat pe scena aceluiași teatru. A activat și la Teatrul Dramatic de Stat pentru Tineret „С улицы Роз”.

A colaborat cu: T. Miheeva, A. Samoilă, A. Mocealov, L. Hudolei, D. Goia, M. Bieșu, T. Alioșina, M. Munteanu, V. Calestru, I. Paulencu ș. a.

A jucat în operele: „Carmen”, „Rigoletto” de G. Verdi; „Dama de pică”, „Iolanta”, „Vrăjitoarea” de P.I. Ceaikovski; „Norma” de B. Bellini; „Serghei Lazo” de D. Ghershfeld; „Boris Godunov” de M. Mussorgski; „Alexandru Lăpușneanu” de Gh. Mustea; „Cocoșelul de aur” de N. A. Rimski-Korsakov ș. a. În repertoriul artistei se regăsesc nu doar partituri de operă, dar și un șir întreg de arii, cântece și romanețe. A cântat

pe scenele de operă ale celor mai importante teatre din fosta Uniune Sovietică, din Germania, Finlanda, Italia, precum și pe scena Sălii cu Orgă din Chișinău.

Timbrul irepetabil al vocii artistei a fost apreciat de celebra cântăreață de operă rusă, Irina Arhipova, care a numit-o „mezzosoprana cu voce de argint”.

În 1992 – laureată a Concursului Internațional al Interpretelor de la Phenian, Coreea de Nord.

\*\*\*

**Buzilă, Serafim.** Burghiu, Svetlana // Buzilă, Serafim. Enciclopedia interpretelor din Moldova / Serafim Buzilă. – Chișinău : ARC ; Museum, 1999. – P. 85-86.

M. C.



**Macarie RADUL**  
1910 – 1971

Geograf, doctor în științe geografice, academician.

S-a născut la 4 septembrie 1910, în satul Martonoșa, gubernia Ekaterinoslav, Imperiul Rus. A decedat la 2 mai 1971, la Chișinău.

A mers la școală doar în 1920, programa claselor primare însușind-o în 3 ani (1920-1923). În 1927 s-a deschis școala gimnazială, unde savantul și-a continuat studiile. În 1929 a făcut studii la Colegiul Moldovenesc

Pedagogic din Balta, în baza căruia a fost fondat Institutul Învățământului Public din Tiraspol (1930). A studiat la Facultatea de Fizică și Matematică a Institutului Pedagogic de Stat din Tiraspol, pe care-l absolvă în 1933. Fiind unul dintre studenții buni, a fost angajat în calitate de profesor la aceeași instituție. A urmat cursurile fără frecvență la Universitatea de Stat „I. I. Mecinikov” din Odesa. A luat licența de profesor de economie politică, geografie politică și economică a URSS (1933). A început pregătirea pentru studiile de doctorat în geografie. Revenind la Tiraspol, a predat un curs de lecții la geografie fizică și economică la Institutul Pedagogic „T. G. Șevcenco”.

În 1938, la inițiativa sa, a fost înființată Facultatea de Geografie a Institutului Pedagogic de Stat din Tiraspol, unde a fost decan, ulterior șef Catedră geografie. În perioada 1939-1940 a fost director al acestei instituții.

După reocuparea Basarabiei de către URSS, a fost numit în funcția de comisar al poporului pentru învățământ al RSSM, ulterior a fost transferat în funcția de vicepreședinte al Consiliului de Miniștri al RSSM (1944). A fost inițiatorul proiectului fondării Universității Naționale în baza Institutului Pedagogic din Chișinău, având în componența sa 9 facultăți și 30 de catedre.

În 1944, la ședința biroului CC al PC (b) al Moldovei, a raportat despre necesitatea înființării unei instituții superioare de tip universitar,

pentru a asigura formarea unei intelectualități naționale. Drept urmare a deciziei din 11 martie 1946 a Guvernului URSS de a organiza la Chișinău Baza de Cercetări Științifice a Academiei de Științe a URSS, Consiliul de Miniștri al RSSM a adoptat Hotărârea „Cu privire la crearea Bazei Moldovenești de Cercetări Științifice a Academiei de Științe a URSS în orașul Chișinău. Macarie Radul a fost numit în funcția de director adjunct (1946-1947).

În 1960 este numit director al Institutului de Economie nou creat. Din 1961 până în 1965 este director adjunct pe știință la Institutul de Economie al AȘ a URSS.

În 1965 a fost numit director al Secției de geografie a Academiei de Științe a RSSM, recent fondată (azi Institutul de Geografie al Academiei de Științe a Moldovei), funcție pe care a deținut-o până în 1971.

Savantul a inițiat primele lucrări științifice de regiunare economică complexă a RSSM (1958), bazată pe rezultatele unei analize profunde a proceselor și fenomenelor economico-geografice din republică. Sub conducerea sa au fost efectuate cercetări științifice fundamentale în domeniul economiei, industriei, agriculturii, transportului. A elaborat prima descriere socio-economică a republicii în perioada postbelică, unde a diferențiat 4 regiuni economice, cu particularitățile lor specifice: de Nord, Centru, Sud și Sud-Est. Sub conducerea sa a fost elaborat primul Atlas de Geografie al RSSM, unde

au fost incluse 128 de hărți, ce reflectă toate componentele mediului geografic, ale populației și ale activităților economice.

Este autor a peste 40 de lucrări pe domeniul geografiei economice, cartografierea și repartizarea forțelor de producere ale republicii. Numeroase articole semnate de autor au fost incluse în ediția a doua a enciclopediei „Большая Советская Энциклопедия” („Marea Enciclopedie Sovietică”), în „Enciclopedia Geografică” (1961), în manualul „Geografia RSS Molodvenești” în nouă ediții.

A fost membru în Colegiul redacțional al descrierilor geografice în 22 de volume a ediției „Uniunea Sovietică”. A editat monografia „Moldova” (1970), șase culegeri de articole „Problemele geografiei Moldovei” (1966-1971), două culegeri „Geografia și gospodăria Moldovei” (1968-1970) ș. a.

Fondator și primul președinte al Societății Geografilor din Moldova.

Decorat de două ori cu Ordinul „Insigna de Onoare”.

#### Bibliografie:

\*Радул, Макарий. География и хозяйство Молдавии: Сб. статей. Вып. I / Макарий Радул. – Кишинев, 1970. – 94 с.

\*Радул, Макарий. Проблемы географии Молдавии : Сб. статей. Вып. 6 / Макарий Радул. – Кишинев : Штиинца, 1971. – 145 с.

\*\*\*

\*Ученый, организатор, педагог : О М. М. Радул / Е. А. Нирка, В. Е. Прока; под ред.: А. М. Лазарева. – Кишинев : Știința, 1990. – 95 p.

\*\*\*

**Roșca, Denis.** Radul, Macarie // Roșca, Denis. Cartea de aur a Basarabiei și a Republicii Moldova / Denis Roșca. – Chișinău : Pontos, 2016. – P. 471.

M. C.



**Gheorghe PALADE**  
1950-2016

Istoric, doctor în istorie, conferențiar universitar, om politic.

S-a născut la 6 septembrie 1950 în satul Puhoi, raionul Anenii Noi. Se stinge din viață la 4 mai 2016.

După absolvirea școlii medii de la baștină, și-a continuat studiile la Universitatea de Stat din Moldova, Facultatea de Istorie. A urmat studiile postuniversitare la Universitatea „M. V. Lomonosov” din Moscova (1978-1981). În 1982 a susținut teza de doctor în științe istorice cu tema: „Muncitorii din mediul rural în RSSM în anii '50-'70 ai sec. XIX”.

Activitatea profesională a început-o după absolvirea facultății, în calitate de profesor la Școala Nr. 1 din Chișinău, azi Liceul Român-Francez „Gh. Asache” (1973).

Din 1975 a fost angajat în calitate de lector la Universitatea de Stat din Moldova, Facultatea de Istorie și Psihologie, Catedra istoria românilor, unde a activat toată viața sa.

A ținut cursurile: „Istoria



românilor”, „Diplomația românească în perioada interbelică (1918-1940), „Viața spirituală în Basarabia: probleme, tendințe și realizări” ș. a. A elaborat și editat cărți, manuale, cursuri universitare, articole științifice, studii ș.a. Profesorul nu doar a studiat și predat Istoria românilor, ci a și apărut acest obiect de studiu, atunci când guvernarea agrariană și-a pus drept scop să scoată acest obiect din învățământ și să-l înlocuiască cu un alt obiect, politizat și neștiințific. A fost unul din conducătorii Grevei Generale din învățământ din primăvara și toamna anului 1995.

Concomitent cu activitatea didactică, a desfășurat și activitate de cercetare științifică asupra temelor: „Viața spirituală din Basarabia interbelică”, „Mișcarea națională din Basarabia (sf. sec. XIX-1918)”, „Regimul represiv în Basarabia: primul an de ocupație sovietică”.

A fost preocupat și de istoria contemporană în ansamblu, a apărut și promovat spiritul național românesc în aulele universitare, în cadrul conferințelor naționale și internaționale, în paginile publicațiilor sale. A participat cu comunicări la numeroase simpozioane și conferințe științifice din țară, cât și din România, Germania.

A urmat stagii la instituții din România și de peste hotare: Institutul European de Manuale „Georg Echert”, Braunschweig, Germania, 2003; Cursuri de perfecționare pentru cadrele didactice care predau limba română în țările din jurul

României, Institutul Cultural Român, Mangalia, România, 2004 ș. a.

Profesorul a apărut cauza națională a basarabenilor, a promovat adevărul istoric, fiind unul din conducătorii Asociației Istoricilor din Republica Moldova (2006-2009). A fost unul din conducătorii Forumului Democrat al Românilor din Moldova. A făcut parte din Comisia pentru studierea și condamnarea regimului totalitar comunist din Republica Moldova.

Distins cu „Ordinul de Onoare” al Republicii Moldova (2010).

*A se vedea și articolele din „Calendar Național 2010”. – Chișinău : BNRM, 2009. – P. 189-190; „Calendar Național 2015”. – P. 300-301.*

#### Bibliografie:

**Agrigoroaei, Ion.** Basarabia în cadrul României întregite, 1918-1940 / Ion Agrigoroaei, Gheorghe Palade. – Chișinău : Universitas, 1993. – 256 p.

**Palade, Gheorghe.** Integrarea Basarabiei în viața spirituală românească (1918-1940) : Studii / Gheorghe Palade. – Chișinău : Cartdidact, 2010. – 298 p.

\*\*\*

**Palade, Gheorghe.** Anexarea: [28 iunie-3 iulie 1940 - anexarea Basarabiei la URSS] / Gheorghe Palade // Timpul de dimineață. – 2005. – 1 iul. – P. 16.

**Palade, Gheorghe.** Comitetele școlare din Basarabia interbelică: contribuții la dezvoltarea învățământului / Gheorghe Palade // Studia Universitatis Moldaviae : Revistă științifică. – 2015. – Nr 4 (84). – P. 138-145.

**Palade, Gheorghe.** Consecințele economice, demografice și culturale [după anexarea Basarabiei în 1812 la Imperiul Rus] // Timpul. – 2007. – 18 mai. – P. 16.

**Palade, Gheorghe.** Cum a apărut, în 1925, Mitropolia Ba-

sarabiei / Gheorghe Palade, dr. // Adevărul. – 2013. – 5 sept. – P. 6, 7.

**Palade, Gheorghe.** Dimensiuni ale dezvoltării vieții spirituale în Basarabia interbelică / Palade Gheorghe // Cugetul. – 2003. – Nr 1. – P. 24-31.

**Palade, Gheorghe.** Expoziția generală din 1925 de la Chișinău / Gheorghe Palade, Mihai Ursu // Buletin științific: Serie nouă: Științele naturii. – 2005. – Vol. 2 (15). – P. 127-151.

**Palade, Gheorghe.** Instruirea universitară a intelectualității basarabene (1918-1940) / Gheorghe Palade // Conferința științifică internațională: „Învățământul superior și cercetarea - piloni ai societății bazate pe cunoaștere”, dedicată jubileului de 60 ani ai Universității de Stat din Moldova, 28 septembrie 2006: Științe socioumanistice. – Chișinău, 2006. – P. 37-38.

**Palade, Gheorghe.** Interviu cu doctor Gheorghe Palade, conferențiar universitar la Catedra istoria românilor a Facultății de Istorie a Universității de Stat din Moldova / Gheorghe Palade // Caiete de istorie. – 2003. – Nr 2. – P. 23-28.

**Palade, Gheorghe.** Pagini din activitatea lui Vasile Stroescu / Gheorghe Palade, Ion Preașcă // Oameni, Locuri, Destine. – 2013. – Nr 5-6. – P. 29-34.

**Palade, Gheorghe.** Promotori ai învățământului românesc din Basarabia reprimăți în primul an de ocupație sovietică / Gheorghe Palade // Conferința științifică „Integrare prin cercetare și inovare” / com. org.: Gheorghe Ciocanu (preș.) [et al.]. – Chișinău : [S. n.], 2013. – P. 21-24.

**Palade, Gheorghe.** Promovarea obiceiurilor și tradițiilor populare în Basarabia interbelică (cămine, cercuri și societăți culturale) / Gheorghe Palade // Noi orientări în dezvoltarea muzeografiei, etnografiei și istoriei naturale în Basarabia interbelică / com. org.: M. Ursu [et al.]; consultant șt.: Varvara Buzilă; coord.: Anton Moraru. – Chiș-

nău : [S. n.], 2015. – P. 65-73.

**Palade, Gheorghe.** Români transnistreni reprimăți de regimul comunist: cazul lui Alexandru Smochină (1915-2002) / Gheorghe Palade, Valentin Arapu // Evenimente și personalități marcante ale vieții spirituale din spațiul pruto-nistren și vecinătățile lui din sec. XIX-XX / coord.: Octavian Moșin, Ion Gumenăi. – Chișinău : [S. n.], 2017. – P. 80-97.

**Pușcaș, Victor.** Sistemul de administrare al Basarabiei (1918-1925) / Victor Pușcaș, Gheorghe Palade // Analele științifice ale Universității de Stat din Moldova : Seria „Lucrări studentești” : Științe socioumanistice. – 2009. – P. 24-26.

\*\*\*

In memoriam Gheorghe Palade, 1950-2016 / ed.: Valentin Arapu, Anatol Petrencu, Corneliu Ciucanu. – Chișinău : Bons Offices SRL, 2018. – 616 p.

\*\*\*

Palade, Gheorghe // Dicționar de istorie. – Chișinău : Civitas, 2007. – P. 289.

M. C.



**Valeriu HERȚA**  
1960

Pictor, grafician, ilustrator și caligraf.

S-a născut la 9 septembrie 1960, în satul Bardar, Ialoveni. A studiat arhitectura la Universitatea Tehnică din Moldova (1977-1982).

În perioada 1987-1997 a fost angajat în funcția de director al Școlii de Arte Plas-

tice pentru copii din orașul Hâncești. În prezent activează în calitate de lector la Facultatea de Arte Plastice și Design a UPS „I. Creangă”, Catedra studiul artelor, grafică și metodologia instruirii și susține cursuri de modelare 3D, grafică asistată la computer, caligrafie și tehnici digitale moderne.

A debutat într-o expoziție republicană de grafică, în 1981. Ulterior, a participat consecvent în cadrul expozițiilor de grup, de arte plastice, organizate în Republica Moldova și peste hotarele ei: Rusia (1988); România: București (1993, 1997), Glimeș-Palanca (1993, 1994), Câmpulung-Moldovenesc (1993), Iași (1991), Oradea (1991, 1996, 1997), Bacău (1992, 1994, 1995, 1996), com. Vulcan, Brașov (1993, 1994), Botoșani (1995), Beiuș (1994), Alba-Iulia (1995), Brăila (1995), Cluj (1997); Franța: Nancy (1992), Meudon (1994), Metz (1996), Bayeux (1997); Lituania (Vilnius, 1989, 1996); Argentina (Buenos-Aires, 1996); Iugoslavia (Belgrad, 1995); Belgia (Sintt Niclaas, 1995, 1997); Italia (Lomazzo, 1995); SUA (New-York, 1995); Danemarca (Frederikshavn, 1996); Spania (1997, 1998), Ungaria (Budapesta, 1997); Japonia (1997), Croația (1997), Canada (Ontario, 1998), Portugalia (1998), Republica Dominicană, Panama (1999); Belgia (Mons și Bruxelles (2015) ș. a.

De asemenea, a desfășurat mai multe expoziții personale: Ex-libris, la Muzeul „M. Eminescu” din Iași (1991); Grafică, la Bibliote-

ca „Gheorghe Asachi” din incinta Teatrului „Licurici” din Chișinău (1996); Grafică și pictură, la Biblioteca Națională a Republicii Moldova (1996, 2004, 2007, 2010); Grafică, în cadrul Salonului Național de Carte din Iași (1999); Pictură, la Centrul Expozițional „Constantin Brâncuși” din Chișinău (2007); Grafică, la Galeria „Juozas Art” din Vilnius, Lituania (2013); Pictură, la Filiala „Transilvania” (Chișinău) (2013); Gravură, în cadrul Salonului Confederației Uniunilor Artiștilor Plastici a țărilor CSI, Moscova (2014); Pictură, la Ambasada SUA din Republica Moldova (2014); Caligrafie, gravură și desen, la Colegiul de Arte Plastice „Al. Plămădeală” din Chișinău (2014); Pictură și grafică, la Casa de cultură din Hâncești (2015); Grafică, la Brăila (2016).

Participant la tabere de creație organizate în România și Republica Moldova (or. Câmpulung Moldovenesc, 1993; Iași 1995, com. Parcovă (Edineț), 2003, 2004, 2007; com. Bârnova (jud. Iași), 2004; tabăra de pictură de la Universitatea „Ion Creangă” și Work Shop de grafică contemporană, CSAC, din Chișinău, 2006; Slobozia-Dușca (Criuleni), 2008; or. Plopeni (jud. Prahova) și com. Bălcescu (jud. Constanța), 2009, Lepșa 2018, Râmnicu-Vâlcea, 2019.

Cu o donație de stampe din colecția sa, a inițiat Colecția „Cabinetul de Stampe” a Bibliotecii Academiei de Științe din R. Moldova. Creațiile sale de pictură au fost achiziționate de Casa-

Muzeu „George Topârceanu” din Iași. Alte diverse opere se află în colecții private din Republica Moldova, România, precum și din Argentina, Canada, Federația Rusă, Franța, Italia, Belgia, SUA, Portugalia, Danemarca, Japonia etc., nemaivorbind de R. Moldova și România.

Caligrafia artistică a devenit o constantă a creației sale, a inițiat Concursul de Caligrafie pentru tineri „Crinii Latini”, care se desfășoară sub auspiciile BM „B.P. Hasdeu”, prima ediție fiind în 2004 și conduce master-class Work Shop – caligrafie pentru studenți.

A condus Secția grafică a Uniunii Artiștilor Plastici din R. Moldova, ședințele având loc la biblioteca de Arte „Tudor Arghezi” din Chișinău. Este autorul designului și graficii a copertei revistei „BiblioPolis”, editată de BM „B.P. Hasdeu”.

În 1989 devine membru al Asociației Tinerilor Pictori. Din 1995 este membru titular al Uniunii Artiștilor Plastici din Republica Moldova; președinte al Secției grafică (2009-2012). A reactivat Atelierul de Litografie al UAP. Membru al AIAP UNESCO (1995).

Coorganizator și membru al juriului al Bienalei Internaționale de Gravură din R. Moldova (2009, 2011, 2013, 2015).

Președinte al Secției ex-libris a Societății Bibliofililor din Republica Moldova (1982) și membru-fondator, ulterior președinte al Asociației de Caligrafie „Dacia” (2018).

Mențiuni: Premiul I la

Concursul de Ex-Libris din Oradea (1991); Premiul II la Concursul de Ex-Libris din Bacău (1992); Premiul special la Concursul de Ex-Libris, din com. Vulcan, Brașov (1994); Premiul pentru grafică la Saloanele Moldovei (1995); Diplomă pentru pictură la Expoziția „Dumnezeu, omul, natura” (1996); Certificat de merit la Expoziția „Masca” din Veneția, Italia (1998); laureat al Concursului închis de Grafică din Ontario, Canada (1999); Diploma pentru merite deosebite în promovarea artei grafice (2005).

De asemenea, i s-a mai conferit Premiul I pentru concepția „Orașul vinului”, Chișinău (2005) și Premiul I la Concursul de amplasare a monumentului lui Mircea cel Bătrân din sectorul Ciocana, Chișinău (2006). A fost prenominalizat de Juriul Ministerului Culturii și UAP RM pentru lucrarea Peisaj-1 (2005).

#### Bibliografie selectivă:

**Herța, Valeriu.** Grafica digitală în baza programului ArchiCAD [Resursă electronică] : (Suport de curs) / Valeriu Herța ; Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău. – Chișinău : [S. n.], 2015. – 1 disc optic electronic (CD-Rom ; Total Size : 703Mb).

\*\*\*

**Herța, Valeriu.** ABC [Grafică bidimensională] / Valeriu Herța // Artă contemporană din Moldova : Pictură, sculptură, grafică, artă decorativă = Изобразительное искусство Молдовы : живопись, скульптура, графика, декоративно-прикладное искусство [album] / red. : A. A. Rub ; aut. introd. : C. Spănu, Tudor Stăvilă ; Confederația Internațională a Uniunilor Artiștilor Plastici ; Uniunea

Artiștilor Plastici din Republica Moldova. – Москва : Галарт, 2013. – P. 180. – (Artiști plastici din spațiul CSI).

**Herța, Valeriu.** Autumnală, 2018 = Autumnal, 2018 [grafică bidimensională] / Valeriu Herța // Bienala Internațională de Pictură = International Painting Biennial, Chișinău 2019 / autor concepție și coord. : Tudor Zbârnea ; fot. : Iurie Foca ; red. : George Ghețu ; trad. : Maria Bilașevschi, Elena Casiadi ; Muzeul Național de Artă al Moldovei ; Uniunea Artiștilor Plastici din Moldova ; Centrul de Artă „Amprente”. – Chișinău, 2019. – P. 166.

**Herța, Valeriu.** Concursul de Caligrafie „Crinii Latini” / Valeriu Herța // BiblioPolis. – 2012. – Nr 2, Vol. 43 ; [Resursă electronică]. – URL : <http://bibliopolis.hasdeu.md/index.php?bpa=2084> (accesat : 25.09.2019).

**Herța, Valeriu.** Ex libris. Julije Klović / Valeriu Herța // Međunarodna izložba „Ex Libris” : 500 godina od rođenja Julija Klovića = 1st International Exhibition Ex Libris : 500th Birth Anniversary of Julije Klović / Josip Butković. – Rijeka : [S. n.], 1997. – P.153.

**Herța, Valeriu.** „Ex-libris presupune originalitate” : [interviu] / Valeriu Herța ; consemnare : Marcela Gafton // Flux : ed. de vineri. – 2004. – 25 iun. – P. 7.

**Herța, Valeriu.** Piramidă. 2011 [Grafică bidimensională] / Valeriu Herța. – Chișinău, 2013. – P. 22. – (Bienala internațională Gravură, Ediția 3, 2013).

**Karnaeva, Liubovi.** Colecții inedite în colecțiile speciale ale Bibliotecii Științifice Medicale USMF „Nicolae Testemițanu” / Liubovi Karnaeva, Nona Șoroc, Valeriu Herța // Magazin bibliologic. – 2017. – Nr 3/4. – P. 64-68 ; [Resursă electronică]. – URL : <http://bnrm.md/files/publicatii/Magazin-bibliologic2017-3-4.pdf> (accesat : 25.09.2019).

**Karnaeva, Liubovi.** Ex-Libris-uri din colecția Koch / Liubovi Karnaeva, Valeriu Herța, Augustin Stepanov // Magazin

bibliologic. – 2014. – Nr 1/4. – P. 28-32 ; [Resursă electronică]. – URL : [https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare\\_articol/52658](https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/52658) (accesat: 25.09.2019).

\*\*\*

Valeriu Herța : Biobibliografie / alcăt. : Olimpiada Grebincea. – Hâncești, 1998. – 39 p.

\*\*\*

**Bătrânu, Timotei.** Artistul Valeriu Herța la 55 de ani : culori care zidesc neutrate / Timotei Bătrânu // Curierul de Hâncești. – 2015. – 11 sept. – P. 11.

**Bătrânu, Timotei.** Minunea aspirației spre înnoire : [activitatea lui Valeriu Herța] / Timotei Bătrânu // Literatura și arta. – 2015. – 15 oct. – P. 6.

**Ciumeică, Ion.** Un pictor original, Valeriu Herța / Ion Ciumeică // Gazeta de sud. – 2018. – 5 mai ; [Resursă electronică]. – URL <http://gazetadesud.md/2018/05/05/un-pictor-original-valeriu-herta/> (accesat: 25.09.2019).

Herța Valeriu // Enciclopedia artiștilor români contemporani. Vol. 7. – București : Arc, 2012.

**Petca, Ovidiu.** [Valeriu Herța] / Ovidiu Petca // Imaginea Republicii Moldova în străinătate : Almanah / BNRM. – Chișinău : BNRM, 2003. – Nr 2. – P. 17-22 ; [Resursă electronică]. – URL : <http://www.bnrm.md/files/publicatii/Almanah02.pdf> (accesat: 25.09.2019).

**Sâtnic, Eleonora.** Sărbătoare de suflet la Hâncești: [Valeriu Herța, la 55 de ani de la naștere] / Eleonora Sâtnic // Realități culturale. – 2015. – Nr 12. – P. 15-16.

**Stăvilă, Tudor.** Valeriu Herța și vocația imaginii artistice / Tudor Stăvilă // Limba română. – 2018. – Nr 7/8. – P. 344-348 ; [Resursă electronică]. – URL : <http://limbaromana.md/index.php?go=articole&n=3646> ; [https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag\\_file/344-348\\_0.pdf](https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/344-348_0.pdf) (accesat: 25.09.2019).

**Șvitchi, Diana.** Un poet al imaginii caligrafice : Valeriu Herța / Diana Șvitchi // BiblioPolis. – 2010. – Nr 3. – P. 122-124;

[Resursă electronică]. – URL : <https://orasulmeuchisinau.wordpress.com/2015/09/09/graficianul-valeriu-herta-55-de-ani-de-la-nastere/> (accesat: 25.09.2019).

Valeriu Herța // Creatori de ex-libris basarabeni : Mic dicționar / conceput și alcăt. : Lidia Kulikovski, Valeriu Herța ; coord. : Genoveva Scobioală ; Biblioteca Municipală „B. P. Hasdeu”. – Chișinău : Magna-Princeps, 2011. – P. 57-67 ; [Resursă electronică]. – URL : [https://issuu.com/biblioteca-hasdeu/docs/ex-libris\\_2011](https://issuu.com/biblioteca-hasdeu/docs/ex-libris_2011) (accesat: 25.09.2019).

Valeriu Herța [Resursă electronică] // <https://www.europesart.com/collections/valeriu-herta> (accesat: 25.09.2019).

Valeriu Herța [Resursă electronică] // <https://orasulmeuchisinau.wordpress.com/2015/09/09/graficianul-valeriu-herta-55-de-ani-de-la-nastere/> (accesat: 25.09.2019).

Valeriu Herța [Resursă electronică] // <http://artindex.ro/2013/08/26/herta-valeriu-nicolae/> (accesat: 25.09.2019).

V. M.



**Olga COVALIOV**  
1960

Doctor habilitat în chimie, conferențiar, inventator și cercetător științific.

S-a născut la 15 septembrie 1960, în Chișinău, în familia reputatului savant chimist și inventator, Victor Covaliov.

Și-a făcut studiile la Uni-

versitatea de Stat din Moldova, Facultatea de Chimie (1977-1982). Studii de doctorat la Universitatea Chimico-Tehnologică din Kazani, Federația Rusă. Susține teza de doctor în chimie în 1989. În 2016 a susținut teza de doctor habilitat în chimie la Institutul de Chimie al Academiei de Științe a Moldovei cu titlul: „Metode fizico-chimice combinate de tratare a apelor reziduale tehnogene”.

Între anii 1986-1988 a efectuat un stagiul științific la Institutul de Chimie a Corpurilor Solide și Materiilor Minerale al secției siberiene a Academiei de Științe a Rusiei din or. Novosibirsk, unde a făcut o școală teoretică, axată pe diferite aspecte ecologice și tehnologice ale producției industriale. A făcut stagii la Universitatea din California, Riverside, SUA California; Universitatea din Austun, Texas, SUA; la Institutul de Management din Delhi, India. A activat în Laboratorul de fotocataliză, Universitatea „Blaise Pascal”, Clermont-Ferrand, Franța (2003-2008).

Activitatea profesională a început-o la Institutul de Chimie al Academiei de Științe a Moldovei, în calitate de cercetător științific (1982). Ulterior a activat la Institutul de Fizică Aplicată în cadrul aceleiași instituții (1982-1991). Din 1992 a activat la Universitatea de Stat din Moldova, Catedra de chimie industrială și ecologică, în calitate de profesor asistent și desfășoară activități de cercetare științifică. Se preocupă de extragerea selectivă a metalelor neferoase și prețioase din apele reziduale și soluțiile

tehnologice uzate. A participat la elaborarea unor noi tehnologii de rezolvare a problemelor ecologice, care au fost aplicate în industria Moldovei și a României.

Din 2015 activează la Institutul de Chimie al AȘM, unde elaborează procese fizico-chimice de obținere a structurilor nanotubulare pe bază de titan, aluminiu ș. a., cu proprietăți catalitice pentru realizarea proceselor de fotocataliză la degradarea substanțelor poluante în mediul acvatic.

În cadrul activității sale cercetează și experimentează diferite efecte fizice și electrochimice, cum ar fi electrohidrodinamica acțiunii electrice și magnetice asupra mediului apos supus tratării ș. a., bazându-se pe principiul magnetofluidizării particulelor feromagnetice în apă – proces studiat pe parcursul mai multor ani la Institutul de Fizică Aplicată al AȘM. Ca rezultat, a lansat o nouă tehnologie de obținere a materialelor anodice foarte stabile, pe care o brevetează în Moldova și România, continuând cercetările în domeniul producerii energiei alternative (biogazului, hidrogenului).

În procesul de cercetare științifică s-a preocupat și de chimia ecologică și dezvoltarea durabilă, dezvoltarea tehnologiilor de tratare a apei și a apelor uzate, inclusiv reducerea oxidării, efecte fizice, procese catalitice și electrochimice pentru decontaminarea componentelor toxice în mediile de apă, tehnologii biochimice pentru tratarea apelor puternic poluate din sectorul agricol, expertiză și

bune practici în gestionarea deșeurilor solide și lichide ș. a.

A condus mai multe proiecte științifice internaționale privind tratarea și epurarea compartimentelor de apă de la poluanți (subvenții de la NATO, INTAS, CRDF, STCU ș.a.); coordonator de proiect, apoi expert de mediu al proiectului „Furnizare de apă și canalizare” WB Pilot Proiect”, Moldova 2001-2011; expert de mediu în proiectul „Extinderea implementării naturii UE 2000 de principii prin rețeaua de smarald „Consiliul Europei / Comisia Europeană comună, 2009-2012”; manager de proiect al „WASTEnet – rețea din Marea Neagră care promovează integrarea naturală. Sisteme de tratare a apelor uzate”, Programul operațional comun Marea Neagră 2013-2015 ș. a. A participat la realizarea proiectelor instituționale și naționale de cercetare și dezvoltare, finanțate de Guvernul Moldovei și a Franței, României, Rusiei, fundațiilor CRDF (1997, 2001), BSEC (2005). A activat în calitate de coordonator local al Proiectului Băncii Mondiale „Alimentare cu apă și canalizare”. A fost expert în domeniul ecologiei în implementarea proiectelor ecologice în Moldova, finanțate de Comisia Europeană, Millenium Challenge, Milieukontakt, BM, BERD.

Rezultatele cercetărilor științifice se regăsesc în cele peste 320 de lucrări științifice de specialitate din țară și de peste hotare, inclusiv 9 cărți, printre care: „Energie verde”: ecobiotehnologii inovatoare și integrare reactoare. An-

tologie de invenții; manualul „Metode electrochimice de tratare a apelor uzate și utilizarea nămolurilor” ș.a. Este autoarea a peste 251 de invenții brevetate și a fost menționată cu peste 70 de medalii de aur la Saloanele Internaționale de Inventică, inovații și transfer tehnologic la Bruxelles, Belgia „Eureca” (1996, 1998, 2000), Budapesta, Ungaria „Genius” (1997, 1999), Sofia, Bulgaria (1997), Londra, Marea Britanie (1997), la Geneva, Elveția (1999), București (2003, 2008), Iași „Inventica” și „Euro-Invent” (2007-2016), Nuremberg, Germania (2001), Cluj-Napoca „Pro-Invent” (2007-2015), Timișoara „Traian Vuia” (2015-2016), Sevastopol, Ucraina „New Time” (2008-2014), Moscova „Arhimedes” (2004-2006, 2008-2017), Chișinău „Info-Invent” (1996-2016). Deține Medalia de Aur a OMPI „Femeia Inventator” (1999).

#### Bibliografie:

**Covaliov, V.** „Energie verde”: ecobiotehnologii inovatoare și integrate reactoare. Antologie de invenții / V. Covaliov, Gh. Duca, O. Covaliov; Ichem ASM, MSU. – Chișinău : CEP USM, 2017. – 504 p.

**Solozhenkin, P.** Metode electrochimice de tratare a apelor uzate și utilizarea nămolurilor. Manual / P. Solozhenkin, O. Covaliova, O. Shavakuleva. – Magnitogorsk : Univ. Publ. House, 2010. – 228p.

\*\*\*

Aspecte privind fotografia și biodegradarea benzotiazolilor în compartimentul acvatic / A.-M. Delort, P. Besse, M. Sanselme [et al.] // Jurnalul de chimie din Moldova. – 2008, vol.3 (2). – P. 58-64.

**Covaliova, O. V.** Aplicarea

fluxului prin trei dimensiuni electrozi pentru regenerarea electroliților de fier placare: 2. Studiul regularităților procesului de modelare matematică / O. V. Covaliova, A. N. Koshev, V. K. Varentsov // Jurnalul de chimie din Moldova. – 2014, vol. 9 (2). – P. 41-51.

**Covaliova, O.** Efectul formării complex asupra comportamentului electrochimic al deșeurilor care conțin metale aze / O. Covaliova // Jurnalul de chimie din Moldova. – 2009, vol. 4 (2). – P. 34-40.

**\*\*Covaliova, O.** Reactor foto-biochimic combinat pentru distrugerea poluanților organici din apă / Covaliova, O. // Rolul chimiei ecologice în cercetarea poluării și dezvoltarea durabilă. Seria C de știință pentru pace și securitate NATO: securitatea mediului / O. Covaliova. – Springer. – 2009. – P. 119-126.

\*\*\*

Covaliova, Olga // Cercetători și inventori din Republica Moldova. – Chișinău : AGEPI, 2002. – P. 48.

M. C.



**Victor CURCĂ**  
1960

Chirurg, doctor în medicină, conferențiar universitar. Preot la Spitalul Clinic Municipal Nr 1, Comunitatea religioasă cu hramul „Sf. Luca al Crimeii”.

S-a născut la 17 septembrie 1960 în orașul Basarabeasca, raionul Cimișlia. Între anii 1967-1977 își face studiile la școala medie din Basara-

beasca. Urmează o perioadă de activitate la baza de petrol din localitate (1977-1978). În cele ce urmează îmbrățișează meseria de medic, începând cu studiile de specialitate la Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „N. Testemițanu” (1978-1984). Între anii 1984-1985 face internatura în oncologie la Institutul de Oncologie din Chișinău. În perioada 1985-1987 a activat în Spitalul Raional Central din Basarabeasca, în calitate de medic-oncolog, totodată vice-director pe lucrul curativ. A făcut doctoratul (1987-1990) în chirurgie la USMF „N. Testemițanu”. În perioada următoare (1990-1991) a activat ca cercetător științific în Laboratorul de traume asociate, pe lângă USMF „N. Testemițanu”. Din 1991 până în prezent activează la Catedra de chirurgie generală și semiologie chirurgicală a Universității de Medicină și Farmacie „N. Testemițanu”. Din 1991 a activat ca asistent universitar, din 2001 în calitate de conferențiar universitar. În 1992 a susținut teza de doctor în medicină la Institutul de Chirurgie „A. V. Vișnevschi” din Moscova. În continuare face o a doua facultate, la frecvență redusă, la Academia de Teologie Ortodoxă din Chișinău (2006-2011). În 2009 este hirotonit în treapta de diacon. După absolvirea Academiei, în 2012, este hirotonit în treapta de preot. În prezent slujește la Biserica „Sf. Împărați întocmai cu apostolii Constantin și Elena”.

Profesează la Spitalul Municipal Nr. 1, unde ține și

cursuri pentru studenții de la specialitate.

Ceea ce îl face unic între colegi e faptul că tratează complex, adică trupul cu medicamente și sufletul cu hrană spirituală. De aceea în zilele de odihnă schimbă halatul alb pe rasă și slujește la biserică. A slujit la biserica de la Centrul Mamei și Copilului. A urmat Biserica „Sf. Dumitru” din Chișinău. Dar visul său cel mai mare e să țină slujbele la biserica de la spitalul său, care să poarte hramul „Sf. Luca al Crimeii”, unde să poată veni bolnavii și rudele lor. Sf. Luca al Crimeii, printre altele, este un exemplu pentru medicul Curcă, despre cum poți fi atât un bun specialist în medicină, cât și un credincios adevărat, sfântul fiind el însuși medic.

Are 14 brevete de invenție.

Este participant la evenimente atât științifice, cât și sociale. Astfel, a participat, în 2016 (30 noiembrie), la Conferința „Viața între credință și sănătate” la Biserica „Întâmpinarea Domnului” din incinta USM. Este autor atât al unor studii cu tematică spirituală, cât și științifice, ce țin de specialitate. Participant la conferințe, simpozioane din țară și de peste hotare.

#### Bibliografie:

**Curcă, Victor.** Credința creștină ortodoxă și Medicina / Victor Curcă. – Chișinău: Tipogr. Reclama, 2012. – 108 p.: fot.

\*\*\*

**Curcă, Victor.** Atypical giant lipomas / Victor Curcă, Vasile Culiuc, Florin Bzovâi // Curierul medical. – 2014. – Nr 2 (57). – P. 102-105.

**Pungă, Iurie.** Abcese interintestinale în ginecologia septică / Iurie Pungă, Victor Curcă, Vi-

talii Cozac // Analele științifice ale USMF „N. Testemițanu”. – 2009. – Nr 4. – P. 92-97.

Sugestii în algoritmul de tratament chirurgical al herniilor inghinale prin prisma analizei complicațiilor precoce postoperatorii / Gheorghe Popa, Victor Curcă, Ion Isac, Ana Bârlădean // Buletinul AȘM. Științe medicale. – 2015. – Nr 1 (46). – P. 306-309.

Un caz de chistadenocarcinom mucinos gigantic abdominal / Alexandru Babin, Victor Curcă, Ion Garștea, Ala Cerbadji // Buletinul AȘM. Științe medicale. – 2015. – Nr 1 (46). – P. 495-499.

\*\*\*

Чижевская, С. Комбинированное лечение больных злокачественными новообразованиями гортани и гортаноглотки с использованием химиолучевой терапии / С. Чижевская, В. Куркэ // Buletinul AȘM. Științe medicale. – 2007. – Nr 4. – P. 354-355.

\*\*\*

Medicină și credință – Victor Curcă, preot și chirurg din Chișinău [Resursă electronică] // <https://ortodox.md/medicina-si-credinta-victor-curca-preot-si-chirurg-din-chisinau/> 2014. – 22 mart (accesat : 4.11.2019).

T. L.



**Nina GUSCA**  
1929/1930 – 2014

Fiziolog, doctor habilitat în biologie, cercetător științific, pedagog.

S-a născut la 18 septembrie 1929/1930, în satul Cobâlnea, județul Soroca (azi raionul Șoldănești). A decedat la 27 aprilie 2014, la Chișinău.

După absolvirea școlii de cultură generală din localitatea de baștină, a urmat cursurile pregătitoare de pe lângă Universitatea de Stat din Chișinău (1945-1947). Ulterior a studiat la Institutul Învățătoresc din Bălți (azi Universitatea de Stat „Alec Russo”) (1947-1949). Și-a făcut studiile la Institutul Pedagogic din Tiraspol (1951-1956). După absolvire și-a continuat studiile de doctorat la Universitatea „I. I. Mecinikov” din or. Odesa, Ucraina. În 1959 a susținut teza de doctor în științe biologice. În 1972 a susținut teza de doctor habilitat, fiind prima femeie - doctor habilitat în fiziologie din Republica Moldova. În 1976 a făcut studii de cercetare la Institutul de Fiziologie al Academiei Române.

Activitatea profesională a început-o în calitate de profesor la școala medie din s. Sculeni, r-nul Ungheni (1949-1950). Ulterior a fost director al școlii medii din s. Toxobeni, r-nul Ungheni (1950-1951), profesoară în aceeași instituție (1951-1952), șef de studii la Școala Medie Nr. 4 din Bălți (1952-1953). Din 1959 a activat mai bine de 20 de ani în cadrul Institutului de Fiziologie al Academiei de Științe a Moldovei, Laboratorul de fiziologie și biochimie. Ulterior a exercitat funcția de consultant științific la Institutul de Fiziologie și Sanocreatologie al Academiei de Științe a Moldovei. Între anii 1970-1974 a fost președinte al Comitetului Unit al Sindicatelor al AȘM.

A descris în premieră un fe-

nomen, care se caracterizează prin emanarea luminiscentei la transmiterea excitației de la fibrele nervoase la cele musculare, sub acțiunea razelor roentgen și laser schimbându-și intensitatea.

A cercetat și studiat mecanismele nervoase de adaptare și de dereglare morfofuncțională stresogenă a organelor digestive, fiziologia sistemului limbic, hipotalamusului, formațiunii reticulare și rolul ei în reglarea reacțiilor interoceptive ale organelor digestive ș.a. Rezultatele cercetărilor științifice sunt publicate în peste 350 de lucrări științifice, inclusiv 3 monografii și sunt înalt apreciate în țară și pe plan internațional. A contribuit la pregătirea cadrelor de înaltă calificare științifică în domeniul fiziologiei.

A participat, cu prezentarea comunicărilor, la numeroase congrese și simpozioane internaționale, consacrate științelor fiziologice (Minsk, 1960; Erevan, 1964; Paris, 1977; Tbilisi, 1979; Baku, 1983 ș. a.).

Ca urmare a înaltei aprecieri a savantului, a fost aleasă în calitate de membru al multor societăți științifice, în colegii de redacție a publicațiilor de specialitate și comitete de organizare ale forurilor științifice.

A fost distinsă cu Medalia „Pentru vitejie în muncă” (1970, 1971).

#### Bibliografie:

**Gusca, Nina.** Caracterul individual al acțiunii stresului hipodinamiei cronice / Nina Gusca, Vladimir Șeptițchi // Congresul „Fiziologia și sănătatea”, 27-28 septembrie 2012. – Chișinău :

Institutul de Fiziologie și Sano-creatologie al AȘM, 2012. – P. 274-281.

**Gusca, Nina.** Particularitățile secretogenezei gastrice în ontogeneza postnatală timpurie și hipochinezia / Nina Gusca, Vladimir Șeptițchi, Cornelia Grigoriță // Buletin de perinatologie. – 2009. – Nr 1 (41). – P. 28-35.

**Gusca, Nina.** Rolul neuro-mediatorului colinergic în formarea și corelarea reflexelor interoceptive gastrice la câini / Nina Gusca, Vladimir Șeptițchi // Congresul „Fiziologia și sănătatea”, 27-28 septembrie 2012. – Chișinău : Institutul de Fiziologie și Sano-creatologie al AȘM, 2012. – P. 281-288.

Specificul bioelectric al proiecției mesajelor visceroreceptive în ca1 hipocamp și în scoarța cerebrală la iepuri / Nina Gusca, Vladimir Șeptițchi, Galina Medvedeva [et al.] // Studia Universitatis: Seria științe reale și ale naturii. – 2007. – Nr 7. – P. 33-42.

\*\*\*

**Гуска, Нина Ивановна.** Физиология и патология плевры / Нина Ивановна Гуска, Виктор Рафаилович Файтельберг-Бланк. – Кишинев : Штиинца, 1978. – 196 с.

**Файтельберг, Рафаил.** Секреторная деятельность желудка / Рафаил Файтельберг, Нина Гуска. – Кишинев : Карта молдовеняскэ, 1972. – 187 с.

\*\*\*

**Гуска, Нина.** Индивидуальные различия секреторной функции желудка в раннем постнатальном онтогенезе при гипокинезии / Нина Гуска, Владимир Шепетицкий, Корнелия Григорицэ // Buletin de perinatologie. – 2009. – Nr 1 (41). – P. 35-39.

\*\*\*

Gusca, Nina // Femei din Moldova: Enciclopedie. – Chișinău : Museum, 2000. – P. 131.

M. C.



**Agafia MORARU**  
1950

Medic traumatolog-reabilitolog, doctor habilitat în medicină, profesor universitar, inventator.

S-a născut la 20 septembrie 1950, în satul Sărătenii Vechi, raionul Telenești. Și-a făcut studiile la Institutul de Stat de Medicină din Chișinău (azi Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”), pe care-l absolvă în 1974. S-a specializat în domeniul chirurgiei. În 1989 a susținut teza de doctor în medicină cu tema: „Организация комплексного восстановительного лечения больных с последствиями повреждений опорно-двигательного аппарата в поликлинических условиях”. În 2005 susține teza de doctor habilitat: „Manifestările neurovasculare periferice la subiecți sănătoși și cu afecțiuni degenerative ale coloanei lombare”: (diagnostic și opțiuni terapeutice).

Între anii 1976-1980 a fost lector la disciplina chirurgie la Școala de Medicină din Chișinău, ulterior exercită funcția de șef al Secției de reabilitare la Policlinica Nr. 12 din Chișinău (1980-1987), șef al secției de kinetoterapie a Spitalului de Ortopedie și Traumatologie (1988-1991).

Din 1991 a început activitatea didactică în calitate de asistent, apoi conferențiar la Catedra medicină tradițională și fizioterapie a USMF „Nicolae Testemițanu”. Din 2006 a fost vicedecan al Facultății Educație Continuă în Medicină și Farmacie, șef al Catedrei reabilitare medicală, medicină fizică și terapie manuală (din 2008).

A jucat un rol major pentru formarea disciplinei de reabilitare medicală. A contribuit la formarea primilor specialiști în domeniu și sunt ținute cursuri de educație medicală în cadrul Catedrei reflexoterapie și recuperare medicală (azi Medicină alternativă și complementară). A contribuit la dezvoltarea disciplinei prin fondarea specialităților: Kinetoterapie, Terapie Manuală, Reabilitarea și Medicina Fizică, program de pregătire postuniversitară a specialiștilor prin cursuri de instruire la Facultatea de Educație Continuă a Medicilor și Farmaciștilor prin rezidențiat, secundariat clinic, precum și prin doctorat.

A participat la multiple întruniri profesionale internaționale și naționale, exercitând funcția de coordonator de programe ori fiind membru în comitetele de organizare.

A publicat peste 150 de lucrări științifice, inclusiv 7 monografii. Deține 4 brevete de invenție.

Este președinte al Societății specialiștilor în reabilitare medicală și medicină fizică a Republicii Moldova.

**Bibliografie:**

Morar, Agafia. Manifestă-



rile neurovasculare periferice la subiecți sănătoși și cu afecțiuni degenerative ale coloanei lombare (diagnostic și opțiuni terapeutice): Teză de doctor habilitat / Agafia Moraru. – Chișinău : [S. n.], 2005. – 222 p.

\*\*\*

Evaluarea manifestărilor clinice la pacienții cu gonartroză secundară și influența lor asupra calității vieții / Agafia Moraru, Alisa Tabîrță, Victoria Chihai [et al.] // Curierul medical. – 2014. – Nr 6 (57). – P. 45-48.

Evaluation of clinical manifestations in patients with secondary gonarthrosis and their influence on quality of life / A. Moraru, A. Tăbîrță, V. Chihai, A. Vizdoagă // Curierul medical – 2014. – Nr 6 (57). – P. 45-48.

Imunoreabilitarea hepatitelor virale cronice / Serghei Ghinda, Valeriu Rudic, Agafia Moraru [et al.] // Anale științifice ale USMF. Probleme actuale în medicina internă. – 2010. – Vol. 3. – P. 191-195.

**Moraru, A.** Bazele teoretice ale podopuncturii / A. Moraru, A. Popa, I. Șincarenco // Medicina alternativă: fiziologie clinică și metode de tratament = Альтернативная медицина: клиническая физиология и методы лечения. – 2014. – Nr 2. – P. 21- 25.

**Moraru, Agafia.** Terapia manuală în tratamentul encefalopatiilor discirculatorii vertebrogene / Agafia Moraru // Medicina Alternativă : fiziologie clinică și metode de tratament = Альтернативная медицина: клиническая физиология и методы лечения. – 2014. – Nr 2. – P. 65-69.

Termografia infraroșie în vertebroneurologie / A. Moraru, A. Litovcenco, A. Șincarenco [et al.] // Medicina alternativă: fiziologie clinică și metode de tratament = Альтернативная медицина: клиническая физиология и методы лечения. – 2013. – Nr 19. – P. 35-42.

Tonusul vegetativ al sistemului cardiovascular la bolnavii cu migrenă și sincope vasovagale

/ Victor Lacusta, Galina Corcea, Agafia Moraru [et al.] // Anale științifice ale USMF „N. Testemițanu”. Probleme actuale în medicina internă. – 2011. – Vol. 3 (12). – P. 651-657.

\*\*\*

**Baciu, Gheorghe.** Moraru, Agafia // Baciu, Gheorghe. Profesorii universitari, absolvenți ai USMF „Nicolae Testemițanu” / Gheorghe Baciu. – Chișinău : [S. n.], 2012. – P. 191-192.

M. C.



**Margareta CURTESCU**  
1960

Pseudonimul literar al Mariei Abramciuc. Poet, critic literar, eseist, publicist, doctor în filologie, conferențiar universitar.

S-a născut la 22 septembrie 1960 în localitatea Hâncești, raionul Fălești.

Studii la Facultatea de Filologie a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți (1977-1981). Studii de doctorat la Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași. Doctor în filologie cu teza „Reflexe ale mitului orfic în literatura română” (2004).

Bursă de doctorand a Fundației Soros-Moldova (1997), bursă de Merit (compartimentul Literatură) a Fundației Soros-Moldova (2006); burse de studiu în cadrul programului de cercetare postdoctorală AUF „Performanțe în cercetare”, Uni-

versitatea „Dunărea de Jos”, Galați (2011); stagii de documentare la Universitatea „Al. I. Cuza”, Iași (1994, 1997) etc.

Activitatea profesională a desfășurat-o în calitate de profesoară de limba și literatura română la Școala Tehnico-Profesională din orașul Ungheeni (1981-1982); Școala Nr. 4 din Bălți (1982-1986); Liceul „Mihail Eminescu” din Bălți (1986-1990); conferențiar (2006) și conferențiar universitar (2013) la Catedra de literatură română și universală, Facultatea de Filologie a Universității „Alec Russo” din Bălți. În perioada 2010-2014 a fost șef al Catedrei de literatură română și universală de la Universitatea din Bălți.

În 1982 a debutat cu versuri în revista „Nistru”, editorial – cu placheta de versuri „Prinsă între clamele speranței” (1997), semnând Margareta Curtescu.

Au urmat volumele de versuri „Simple bluesuri” (2003), „Iubirea altfel” (2013), „în piața dante” (2014), „poèmes obliques” (2015), „Inima desenată pe cer” (2018).

Este autoarea volumelor de critică literară, unele semnate în colaborare: „Femeia în labirintul istoriei” (2003), „Eternul Orfeu” (2005), „Dialogues francophones” (vol. 1, 2012), „Manuscrite de Dimitrie Balica comisul” (2013), „Kafka sau Alegoria omului modern. Note de curs” (în colaborare, 2015).

De asemenea, a contribuit la apariția antologiei de „Proza romantică românească”, elaborând prefața, selecția textelor, notele biobibliografice, glosarul, bibliografia etc. (2014)

A publicat poeme, studii critice, articole, eseuri în volume colective, antologii și în reviste apărute în Republica Moldova și România („Limba română”, „Basarabia”, „Contrafort”, „Sud-Est cultural”, „Dacia literară”, „Poezia”, „Convorbiri literare”, „Familia”, „Semn”, „Communication interculturelle et littérature” (Galați), „Anuarul de lingvistică și istorie literară” (Iași), „Intertext” etc.

Alte activități: conducător de doctorat la specialitatea Literatura română; redactor asociat al revistei literare „Semn” din Bălți (1995-2008); participare la Festivalul Internațional de Poezie a lumii latine „Ars Amandi”, ediția a VI-a, București-Brașov (2005); membru al Asociației Jurnalistice „Zece plus” (Chișinău) (1993-1995).

Este membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova (2005), membru al Uniunii Scriitorilor din România (2007).

Distincții și mențiuni: Medalia „M. Eminescu” (2015); Premiul pentru debut al Salonului Internațional de Carte (1997), Premiul Simpozionului „Lucian Blaga” (pentru promovarea valorilor culturale românești), pentru cartea „Iubirea altfel” (2013), Diplomă de gradul II pentru lucrarea „Proza romantică românească”, acordată de Senatul Universității de Stat „Alecu Russo” din Bălți (2014), Premiul Festivalului Internațional „Primăvara Europeană a Poeților” (2014), Premiul Concursului Național de Literatură „Virgil Caraiivan” (România) – pri-

ma ediție (2018).

*A se vedea și articolul din „Calendar Național 2015”. – Chișinău, 2015. – P. 297.*

#### Bibliografie selectivă:

**Abramciuc, Maria.** Reflexe ale mitului orfic în literatura română : Teză de doctor / Maria Abramciuc; Universitatea „Al. I. Cuza” Iași. – Iași : [S. n.], 2009. – 226 p.

**\*\*Curtescu, Margareta.** Echinoul de toamnă / Maria Abramciuc. – Iași : Editura Tipomoldova, 2016.

**Curtescu, Margareta.** Eternul Orfeu : Reflexe ale mitului orfic în poezia românească / Margareta Curtescu. – Chișinău : Știința, 2005. – 219 p. – (Opera Aperta). – Bibliogr. : p. 215-219.

**Curtescu, Margareta.** Inima desenată pe cer : Versuri / Maria Abramciuc. – Iași : Junimea, 2018. – 68 p.

**Curtescu, Margareta.** Iubirea altfel : Poeme / Margareta Curtescu. – Chișinău : Cartier, 2013. – 62 p. – (Rotonda); [Resursă electronică]. – URL : [https://www.cartier.md/upload/File/M\\_%20curtescu\\_pdf%201-10.pdf](https://www.cartier.md/upload/File/M_%20curtescu_pdf%201-10.pdf) (accesat: 27.11.2019).

Rec.: Vrabie, Diana. Iubirea altfel sau plânsul ca ofelizare : Recenzie la vol. de poeme „Iubirea altfel”, de Margareta Curtescu / Diana Vrabie // Limba română. – 2014. – Nr 5. – P. 49-52.

**Curtescu, Margareta.** În piața Dante / Margareta Curtescu. – București Editura Vinea, 2014. – 94 p.

**Curtescu, Margareta.** Prinsă între clamele speranței : Versuri / Margareta Curtescu. – Chișinău : Arc, 1997. – 30 p. – (Prima verba).

**Curtescu, Margareta.** Simple bluesuri / Margareta Curtescu. – Chișinău : Cartier, 2003. – 47 p. – (Linia întâi).

Dialogues francophones. Vol. 1 / Ludmila Cabac, Margareta Abramciuc, Diana Vrabie [et al.]. – Bălți, 2012. – 267 p. : tab.

Manuscise de Dimitrie Balica comisul / Teo-Teodor Marșalcovschi, Maria Abram-

ciuc, Elena Harconița ; coord. : Teo-Teodor Marșalcovschi [et al.]. – Bălți : Bibl. Șt., 2012. – 316 p. : il.

Proza romantică românească / prefață, selecția textelor, note bibliografice, glosar, concepte operaționale și bibliografice de Margareta Curtescu. – Chișinău : Știința, 2014. – 276 p. – (Câmpul de lectură).

**Vrabie, Diana.** Kafka sau alegoria omului modern : Note de curs / Diana Vrabie, Maria Abramciuc. – Chișinău : CEP USM, 2015. – 189 p. – Bibliogr. : p. 183-187.

\*\*\*

**Abramciuc, Maria.** „Cântarea României” de Alecu Russo : Perspective critico-metodice / Maria Abramciuc // Limba română. – 2007. – Nr 4-6. – P. 54-58 ; [Resursă electronică]. – URL : <http://limbaromana.md/index.php?go=articole&n=740> (accesat: 27.11.2019).

**Abramciuc, Maria.** Ciclul epistolar „Negru pe alb” de C. Negruzzi: conexiuni cultural-literare sau contemplarea Celuilalt / Maria Abramciuc // Intertext. – 2019. – Nr 1-2 (49-50). – P. 209-213 ; [Resursă electronică]. – URL : [https://ibn.idsi.md/en/vizualizare\\_articol/84234](https://ibn.idsi.md/en/vizualizare_articol/84234) (accesat: 27.11.2019).

**Abramciuc, Maria.** Dimensiuni spațio-temporale în proza lui Franz Kafka / Maria Abramciuc // Conferința științifică „Probleme de filologie : aspecte teoretice și practice”. – Bălți, 2015. – P. 12-17.

**Abramciuc, Maria.** Modelul cultural francez: tabloul unor conexiuni / Maria Abramciuc // Limba română. – 2013. – Nr 1-4. – P. 180-186 ; [Resursă electronică]. – URL : <http://limbaromana.md/index.php?go=articole&n=2255> (accesat: 27.11.2019).

**Abramciuc, Maria.** O probă de scris dezinvolt : jurnalul „Soveja” de Alecu Russo / Maria Abramciuc // Limba română. – 2014. – Nr 1. – P. 123-126 ; [Resursă electronică]. – URL : <http://limbaromana.md/index>.

php?go=articole&n=2378 (accesat: 27.11.2019).

**Abramciuc, Maria.** Proiectul prozastic al lui Alecu Russo: pledoarie ideologică și intenționalitate artistică / Maria Abramciuc // *Limba română*. – 2019. – Nr 1. – P. 243-248 ; [Resursă electronică]. – URL : [https://ibn.idsi.md/ru/vizualizare\\_articol/76158](https://ibn.idsi.md/ru/vizualizare_articol/76158) (accesat: 27.11.2019).

**Abramciuc, Maria.** Receptarea romanului „Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război” de Camil Petrescu în liceu : componente ale demersului teoretic / Maria Abramciuc // *Limba română*. – 2014. – Nr 3. – P. 68 ; [Resursă electronică]. – URL : <http://limbaromana.md/index.php?go=articole&n=2430> (accesat: 27.11.2019).

**Abramciuc, Maria.** Recitirea clasicilor. Nuvela „O alergare de cai” de Constantin Negruzzi / Maria Abramciuc // *Limba română*. – 2013. – Nr 9/12. – P. 63-67 ; [Resursă electronică]. – URL : <http://limbaromana.md/index.php?go=articole&n=2332> (accesat: 27.11.2019).

**Abramciuc, Maria.** Registre discursive în „Amintiri” de Alecu Russo / Maria Abramciuc // *Limba română*. – 2016. – Nr 1-2 ; [Resursă electronică]. – URL : <http://limbaromana.md/index.php?go=articole&printversion=1&n=3310> (accesat: 27.11.2019).

**Curtescu, Margareta.** Aureliu Busuioc, un spirit liber / Margareta Curtescu // *Jurnal de Chișinău*. – 2013. – 24 oct. – P. 15.

**Curtescu, Margareta.** Expresii șlefuite cu sufletul: [scriitorul Gheorghe Calamanciuc] / Margareta Curtescu // *Literatura și arta*. – 2012. – 1 mar. – P. 4.

**Curtescu, Margareta.** „Gloria nu are ce căuta în casa poezilor” : Interviu / Margareta Curtescu ; interviu de Irina Nechit // *Jurnal de Chișinău*. – 2013. – 27 dec. – P. 10.

**Curtescu, Margareta.** Peisaje literare din Basarabia în dimensiunea istoriei (referințe

la vol. „Literatura basarabească și modelele literare europene” de Ana Bantoș) / Margareta Curtescu // *Limba română*. – 2013. – Nr 9/12. – P. 174-178 ; [Resursă electronică]. – URL : <http://limbaromana.md/index.php?go=articole&n=2344> ; [https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag\\_file/Peisaje%20literare%20din%20Basarabia%20in%20dimensiua%20istoriei.pdf](https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Peisaje%20literare%20din%20Basarabia%20in%20dimensiua%20istoriei.pdf) (accesat: 27.11.2019).

**Curtescu, Margareta.** Poezele unui Adam îmbătrânit : [pe marginea vol. de versuri „Poezele repausului” de Gheorghe Calamanciuc] / Margareta Curtescu // *Literatura și arta*. – 2005. – 3 febr. – P. 5.

**Curtescu, Margareta.** Strategii de organizare a discursului în proza lui Mihail Kogălniceanu / Margareta Curtescu // *Dacia literară*. – 2012. – Nr 1-2. – P. 106-108.

\*\*\*

**Chiper, Grigore.** Doi poeți : [Dan Sociu și Margareta Curtescu] / Grigore Chiper // *Contrafort : Revistă a tinerilor scriitori din Republica Moldova*. – 2003. – Nr 10-11. – P. 5 ; [Resursă electronică]. – URL : <http://www.contrafort.md/old/2003/108-109/609.html> (accesat: 27.11.2019).

Curtescu, Margareta // *Dicționarul scriitorilor români din Basarabia*. – Chișinău : Prut Internațional, 2010. – P. 191.

**Galaicu-Păun, Emilian.** [Curtescu, Margareta] // Galaicu-Păun, Emilian. *Poezia de după poezie (Ultimul deceniu)* / Emilian Galaicu-Păun. – Chișinău : Cartier, 1999. – P. 243-246.

**Grati, Aliona.** Margareta Curtescu cu ale ei bluesuri complexe : [pe marginea vol. „Simple bluesuri” (Chișinău, Cartier, 2003) de Margareta Curtescu] / Aliona Grati // *Timpul*. – 2011. – 1 iul. – P. 31 ; [Resursă electronică]. – URL : <https://www.timpul.md/articol/margareta-curtescu-cu-ale-ei-bluesuri-complexe-24926.html> (accesat: 27.11.2019).

**Grati, Aliona.** Margareta

Curtescu, des cordes du vécu, sur les touches de l'écriture / Aliona Grati ; trad. : Victoria Sikorschi ; Institutul de Filologie al AȘM // *Metaliteratură*. – 2015. – Nr 1 (39). – P. 56-60.

**Leahu, Nicolae.** Sensibilitatea din coconul de azur / Nicolae Leahu // *Sud-Est*. – 2003. – Nr 3. – P. 55-58 ; [Resursă electronică]. – URL : [http://web.archive.org/web/20080606160648/http://www.sud-est.md/numere/20031025/article\\_9/](http://web.archive.org/web/20080606160648/http://www.sud-est.md/numere/20031025/article_9/) (accesat: 27.11.2019).

Maria Abramciuc. *Bibliografia lucrărilor științifice, științifico-didactice și literare* [Resursă electronică]. – URL : <http://usarb.md/wp-content/uploads/2019/03/Publica%C8%9Bii-M.-Abramciuc.pdf> (accesat: 27.11.2019).

Maria Abramciuc. *Bibliografia lucrărilor științifice, științifico-didactice și literare* [Resursă electronică]. – URL : <http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:u2IcJe34-coj:usarb.md/wp-content/uploads/2019/03/Publica%25C8%259Bii-M.-Abramciuc.pdf+&cd=3&hl=ro&ct=clnk&gl=md> (accesat: 27.11.2019).

Maria Abramciuc (Margareta Curtescu) „Prinsă între clamele speranței...” [Expoziție on-line] // <https://en.calameo.com/read/001133349c53f68c36729>; <http://tinread.usarb.md:8888/tinread/fulltext/bsu2/abramciuc.pdf> (accesat: 27.11.2019).

Maria Abramciuc // *Universitari bălțeni : dicționar biobibliografic / Univ. de Stat „A. Russo”, Bibl. Șt. ; alcăt. : E. Scurtu, M. Fotescu ; red. resp. : E. Harconiță. – Bălți, 2005. – P. 67-68.*

**Șleahțișchi, Maria.** Sensibilități lirice postmoderne [Margareta Curtescu] / Maria Șleahțișchi // *Moldova*. – 2014. – Nr 6. – P. 96-99.

V. M.



**Ion MIHU**  
1960

Medic pediatru, doctor habilitat în medicină, profesor universitar, inventator.

S-a născut la 24 septembrie 1960, în satul Curchi, raionul Orhei.

A absolvit școala medie din Orhei și și-a continuat studiile la Institutul de Stat de Medicină din Chișinău (azi Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”), Facultatea de Pediatrie (1980-1986). La Spitalul Orășenesc Nr. 2 din Chișinău și-a făcut internatura. Ulterior a făcut studii de doctorat la Institutul de Pediatrie și Chirurgie Infantilă din Moscova. În 1992 a susținut teza de doctor în medicină cu tema: „Starea funcțională a sistemului imunitar local și sistemic la copiii cu maladii digestive neinfecțioase”. În 1996 a susținut teza de doctor habilitat: „Particularitățile clinico-patogenice ale maladiilor cronice digestive, pentru o terapie eficientă”.

Între anii 1987-1989 a activat în calitate de pediatru la Policlinica Nr. 3 din Chișinău. Din 1993 este colaborator științific superior în Secția gastrologie și șef al acestei secții, din 1997 – șef al Departamentului pediatrie.

În ultimii ani activează la Institutul Mamei și Copilului și este șeful Departamentului de gastroenterologie.

Din 1998 a activat prin cumul, în calitate de profesor universitar, la Catedra pediatrie a Facultății de Perfecționare a Medicilor a USMF „Nicolae Testemițanu”. A fost conducător a 9 teze de doctor în medicină.

A publicat peste 350 de lucrări științifice, inclusiv o monografie.

Este deținător a 6 brevete de invenție.

#### Bibliografie :

**Mihu, Ion.** Maladiile digestive la copii / Ion Mihu, Olga Tighineanu. – Chișinău : Pontos, 2013. – 502 p.

**Mihu, Ion.** Gastroenterologia pediatrică: Ghid practic / Ion Mihu, Olga Tighineanu. – Chișinău : Pontos, 2015. – 80 p.

**Mihu, Ion.** Boala celina i adam mickiewiczowie: Copilărie fără gluten / Ion Mihu. – Chișinău : Graficart, 2004. – 18 p.

**Mihu, Ion.** Gastroenterologie pediatrică : Ghid practic / Ion Mihu, Viorica Pleșca. – Chișinău : Graficart, 2007. – 218 p.

Protocoloale clinice standardizate și algoritmi de conduită în urgențe pediatrice : Pentru Unitățile de Primire Urgențe / Ninel Revenco (red.), Ina Pali, Ion Mihu [et al.]. – Chișinău : [S. n.], 2018. – 122 p.

\*\*\*

Aspecte clinico-morfologice ale patologiei gastroduodenale la copiii din localități cu diferit nivel de poluare a apei potabile / Ion Mihu, Liubovi Vasilos, Ion Fuior [et al.] // Buletinul AȘM. Științe medicale. – 2007. – Nr 2 (11). – P. 54-58.

**Mihu, Ion.** Aspecte epidemiologice ale maladiilor inflamatorii intestinale la copiii din Republica Moldova / Ion Mihu, Olga Tighineanu, Svetlana Badărău // Analele Științifice

ale USMF „N. Testemițanu”. – 2013. – Nr 5 (14). – P. 327-331.

**Mihu, Ion.** Dificultăți în aderarea la regimul fără gluten la copiii cu boală celiac / Ion Mihu, Diana Clichici // Sănătate publică, economie și management în medicină. – 2017. – Nr 4 (74). – P. 56-58.

**Mihu, Ion.** Evaluarea particularităților clinice sugestive în diagnosticul precoce al bolii celiace versus sindromul malabsorbției intestinale la copii: studiu caz-contol / Ion Mihu, Diana Clichici // Revista de științe ale sănătății din Moldova. – 2018. – Nr 1(15). – P. 56-63.

**Mihu, Ion.** Evaluation of the effectiveness of Ferzym administration in digestive diseases / Ion Mihu, Olga Tighineanu, Diana Clichici // Curierul medical. – 2014. – Nr 4 (57). – P. 3-6.

**Mihu, Ion.** Managementul de diagnostic al bolii celiace la copii / Ion Mihu, Diana Clichici // Sănătate publică, economie și management în medicină. – 2017. – Nr 4 (74). – P. 58-61.

**Mihu, Ion.** Problemele actuale în diagnosticul bolii celiace la copii / Ion Mihu, Diana Clichici // Analele Științifice ale USMF „N. Testemițanu”. – 2013. – Nr 5 (14). – P. 336-339.

\*\*\*

**Baciu, Gheorghe.** Mihu, Ion // Baciu, Gheorghe. Profesorii universitari, absolvenți ai USMF „Nicolae Testemițanu” / Gheorghe Baciu. – Chișinău : [S. n.], 2012. – P. 276.

M. C.



**Gheorghe  
ROJNOVEANU**  
1960

Medic chirurg, doctor habilitat în medicină, profesor universitar.

S-a născut la 26 septembrie 1960, în satul Chioselia Mare, raionul Cahul.

A absolvit Școala Medie-Internat Nr. 1 din Cahul, după care și-a continuat studiile la Facultatea de Medicină Generală a Institutului de Stat de Medicină din Chișinău (azi Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”) (1978-1984). Între anii 1985-1986 a făcut specializarea prin internatură la Catedra chirurgie. Din 1986 până în 1988 a activat în calitate de chirurg la Spitalul raional Cahul.

Între anii 1988-1990 a urmat secundariatul clinic și studiile de doctorat (1990-1993), la Catedra chirurgie nr. 1 a USMF „N. Testemițanu”. În 1996 a susținut teza de doctor în medicină cu tema: „Rezultatele la distanță ale tratamentului chirurgical al ulcerului hemoragic gastro-intestinal”, sub conducerea academicianului Gh. Ghidirim. În 1998 a făcut studii de postdoctorat în chirurgia toracică la Salzburg (Austria), apoi a urmat mai multe stagii: la Iași, România, în chirurgie generală; Carolina de Nord, SUA, în chirurgia bariatrică (2004); între anii 1999-2005 în chirurgia laparoscopică la

Chișinău. În 2008 a susținut teza de doctor habilitat cu tema: „Traumatismele abdominale în cadrul politraumatismelor: particularități etiopatogenetice, algoritm de diagnostic și management medico-chirurgical”.

A desfășurat activitate didactică în cadrul Catedrei chirurgie nr. 1 „Nicolae Anestiadi” în calitate de asistent, conferențiar și profesor universitar din 2010. A exercitat funcția de prorector pentru activitate științifică la USMF. A semnat peste 200 de lucrări științifice, inclusiv o monografie, un manual în limba engleză și îndrumări metodice pentru procesul de studii.

Este deținător al unui brevet de invenție, menționat cu Diplomă și Medalie de aur la Geneva, 2008.

A participat cu comunicări la numeroase întruniri profesionale atât în țară, cât și peste hotare. A făcut parte din Comitetul științific al Primului Congres Național al Societății Endocrinologilor cu participare internațională din 2014, la Chișinău, Sala Senatului USMF.

Pentru activitatea sa fructuoasă a fost decorat cu Ordinul „Gloria Muncii” (2016).

#### Bibliografie:

Farmacia etică : istorie, realități și perspective. Materialele Conferinței Științifice cu participare internațională „Farmacia etică : istorie, realități și perspective” : Dedicată memoriei lui Vasile Procopișin – patriarhul farmaciei moldave, doctor habilitat în științe farmaceutice, profesor universitar și Nadejda Ciobanu, doctor în științe farmaceutice, conferențiar universitar : Chișinău, 19-21 aprilie 2018 / com. șt.: Gheorghe Rojnovanu [et al.]. – Chișinău : [S. n.], 2018. – 267 p.

**Ghidirim, Gheorghe.** Surgical pathology : Textbook for students and residents / Gheorghe Ghidirim, E. Guțu, Gh. Rojnovanu. – Chișinău : Publishing Center Medicina, 2006. – 226 p.

Managementul hemoragiilor severe la pacientul somatic / non-chirurgical: Protocol clinic național PCN-253 / Svetlana Plămădeală, Gheorghe Rojnovanu, Marin Voșian [et al.]. – Chișinău : [S. n.], 2016. – 55 p.

MedEspera 2014: 5th International Medical Congress for Students and Young Doctors: May 14-17, 2014, Chișinău, Republic of Moldova : Abstract Book / chairman of ed. board : Gheorghe Rojnovanu [et al.]; org. com.: Victor Juncu [et al.]. – Chișinău : [S. n.], 2014. – 288 p.

MedEspera 2018: The 7th International Medical Congress for Students and Young Doctors: Chișinău, 2018, May 3-5 / chairman of editorial board : Gheorghe Rojnovanu. – Chișinău : Universul, 2018. – 326 p.

MedEspera 2014: 5th International Medical Congress for Students and Young Doctors: Program book / chairman of ed. board : Gheorghe Rojnovanu [et al.]; Org. com.: Victor Juncu [et al.]. – Chișinău : Print-Caro, 2014. – 80 p.

Modificările statusului clinico-fiziologic și genetic al patologiei carenței vitaminei D în perioadele pre- și postnatală de dezvoltare a copilului : management terapeutic / Alexandru Voloc (red.), Frédéric Jehan, Dumitru Sârbu; referenți șt.: Gheorghe Rojnovanu, Larisa Spinei. – Cluj-Napoca : Editura Medicală Universitară „Iuliu Hațieganu”, 2018. – 200 p.

**Rojnovanu, Gheorghe Alexi.** Rezultate la distanță ale tratamentului chirurgical al ulcerului hemoragic gastro-duodenal : Autoref. tezei de doct. în medicină / Gheorghe Rojnovanu; Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie din Moldova.

– Chișinău : [S. n.], 1996. – 18 p.

**Rojnoveanu, Gheorghe Alexi.** Rezultate la distanță ale tratamentului chirurgical al ulcerului hemoragic gastroduodenal : Teză de doctor în medicină / Gheorghe Rojnoveanu; Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie din Moldova. – Chișinău : [S. n.], 1996. – 179 p.

**Rojnoveanu, Gheorghe.** Traumatismele abdominale în cadrul politraumatismelor: particularități etiopatogenice, algoritm de diagnostic și management medico-chirurgical: Teză de doctor habilitat / Rojnoveanu Gheorghe. – Chișinău : [S. n.], 2008. – 332 p.

\*\*\*

**Aneste, Eduard.** Hemoperitoneul posttraumatic abordat nonoperator în corelație cu indicii biochimici ai intoxicației, sistemului oxidativ și antioxidant / Eduard Aneste, Olga Tagadiuc, Gheorghe Rojnoveanu // Revista de științe ale sănătății din Moldova. – 2018. – Nr 1(15). P. 9-18.

Appendiceal mucocoele due to endometriosis: a case report and literature review / Gheorghe Ghidirim, Igor Mișin, Gheorghe Rojnoveanu [et al.] // Buletinul AȘM. Științe medicale. – 2015. – Nr 4 (49). – P. 43-47.

Chisturile epidermoide ale vulvei și perineului / Ana Mișina, Gheorghe Rojnoveanu, Igor Mișin [et al.] // Buletinul AȘM. Științe medicale. – 2016. – Nr 3 (52). – P. 105-110.

Considerații asupra tratamentului nonoperator în traumatismele închise ale splinei / R. Gurghiș, Gh. Rojnoveanu, Gh. Ghidirim [et al.] // Jurnalul de chirurgie (Iași). – 2012. – Vol. 8, Nr 2. – P. 154-164.

**Ghidirim, Gheorghe.** Complicațiile laparotomiei non-terapeutice pentru traumatisme abdominale deschise / Gheorghe Ghidirim, Gheorghe Rojnoveanu, Stanislav Țânțari // Buletinul AȘM. Științe medicale. – 2010. –

Nr 3 (26). – P. 62-70.

**Ghidirim, Gheorghe.** Politraumatismele: concepții și noțiuni politraumă : concept / Gheorghe Ghidirim, Gheorghe Rojnoveanu // Arta medica. – 2009. – Vol. 68. – Nr 2. – P. 35.

**Rojnoveanu, Gheorghe.** Academicianul Gheorghe Ghidirim – creator de școală / Gheorghe Rojnoveanu // Buletinul AȘM. Științe medicale. – 2019. – Nr 2 (62). – P. 240-242.

\*\*\*

**Baciu, Gheorghe.** Rojnoveanu Gheorghe // Baciu, Gheorghe. Profesorii universitari, absolvenți ai USMF „Nicolae Testemițanu” / Gheorghe Baciu. – Chișinău. – [S. n.], 2012. – P. 253.

M. C.



**Vasile TĂRÂȚEANU**  
1945

Poet, publicist, editor.

S-a născut la 27 septembrie 1945, în satul Sinăuții de Jos, plasa Adâncata, județul Cernăuți, Bucovina de Nord (azi regiunea Cernăuți, Ucraina).

Studiile primare le-a făcut în școala din satul natal, ulterior Școala Medie de cultură generală Nr. 10 din Cernăuți. A absolvit Facultatea de Litere a Universității din Cernăuți (1972).

Între anii 1969-1981 a fost redactor, corresponsent special al ziarului regional „Zorile Bucovinei” din Cernăuți. Ulterior a activat în calitate de redactor superior la

redacția emisiunilor în limba română a postului de radio Kiev (1981-1991). Între anii 1990-1994 a fost fondator și redactor-șef al ziarului „Plai românesc”. După ce a câștigat procesul de judecată cu administrația regională împotriva acestui ziar, a părăsit redacția și a fondat alte publicații românești: ziarele „Arcașul” și „Curierul de Cernăuți”. În 1999 a fondat ziarul Ligii Tineretului Român din Bucovina, „Junimea”.

Este membru al redacției revistei „Glasul Bucovinei”, membru fondator al Editurii „Alexandru cel Bun” din Cernăuți, redactor-șef adjunct al revistei „Familia română”, editată la Oradea. Membru fondator al Societății pentru Cultură Românească „Mihai Eminescu” din Cernăuți (1989), din 1991-1992 a deținut funcția de secretar al Societății. Din 2000 exercită funcția de președinte al Fundației Culturale „Casa Limbii Române” din Cernăuți, a fost deputat în Consiliul regional Cernăuți.

A debutat în 1962, editorial în 1981, cu „Harpele ploii”. Au urmat și alte volume de poezii și publicistică : „Dreptul la neliniște” (1984), „Linia vieții” (1988), „Litanii din Țara de Sus” (1995), „Litanii” (1996), „Pământ în retragere” (1999), „Iluzii și lanțuri” (2001), „Dinafară” (2003) ș. a.

A fost alcătuitorul culegerilor de poezie feminină „Ghiocel” și „Mă uit în soare” de Dumitru Hriniciuc.

Lucrările sale au fost incluse în peste 10 culegeri colective sau antologii de poezie din Ucraina, Republica Moldova și România, precum și în „Antologia poeziei române”, apărută la Editura „Simposi-

on” din Stogkholm în 1998, în limba suedeză. Poezia sa a fost publicată și în „Antologia poeziei patriotice românești”, în manualele școlare din regiunea Cernăuți ș.a. Au fost traduse cicluri de versuri în mai multe limbi: ucraineană, sârbă, engleză, franceză.

A colaborat la numeroase publicații periodice din Ucraina, Republica Moldova și România, precum: „Tinerimea Moldovei”, „Cultura”, „Cultura Moldovei”, „Viața satului”, „Moldova suverană”, „Flacăra Basarabiei”, Buletinul „M. Eminescu”, „Orizont”, „Cugetul”, „Glasul națiunii”, „Literatura și arta”, „Crai nou”, „Cronica”, „Bucovina literară”, „Viața românească”, „Steaua”, „Neamul românesc”, „Ginta latină”, „România liberă”, „Cotidianul”, „Bucovina”, „Lumina”, „Tibiscus”, „Novi Sad” ș. a.

În 1988 a devenit membru al Uniunii Scriitorilor din Uniunea Sovietică, membru al Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova (1997), membru al Uniunii Scriitorilor din România (1997).

Este membru corespondent al Academiei Americano-Române de Știință și Arte.

Pentru activitatea sa i s-au acordat multe premii literare, printre care: Premiul „Mihai Eminescu” al Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova, Premiul „Bacovia” pentru poezie, al revistei „Ateneu” din Bacău, România, 1995; Premiul „Virgil Tatomir” pentru publicistică al Societății Academice „Titu Maiorescu”, București, 1993; Marele Premiu pentru anul 1994 al Editurii „Adrian Păunescu”, ziarul „Vremea”, revista și Cenaclul „Totuși iubirea”, București; Premiul pentru activitate poetică și publicistică al revistei „Poesis”, Baia-Mare, 1994; Marele

Premiu „Nichita Stănescu” al Academiei Române, Inspectoratul pentru Cultură al județului Prahova, Ploiești, 1997; Premiul special pentru poezie al Festivalului Internațional „Lucian Blaga”, Cluj-Napoca, 1998; Marele Premiu pentru poezie „Sfântul Gheorghe” al Societății Literar-Artistice „Tibiscus” la Festivalul Internațional de Poezie „Drumuri de spice” din Banatul Sârbesc, Iugoslavia, 1999, Uzdin; Premiul „Meritul Cultural” al Asociației „Astra”; Premiul pentru poezie al Festivalului Internațional „Poesis”, 2000; Premiul pentru publicistică pentru cartea „Iluzii și lanțuri” al Societății Scriitorilor Bucovineni, Suceava, 2001; Premiul de Excelență „Nichita Stănescu” pentru opera omnia al Festivalului Internațional de Poezie „Nichita Stănescu”, Ploiești, 2003; Premiul Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova pentru poezie, 2003 ș. a.

Pentru creația sa literară și pentru atitudinea sa civică a fost înalt apreciat cu numeroase diplome, titluri onorifice și medalii, printre care: Diploma „Fiu al spiritualității românești” la Forul Presei Române de Pretutindeni, 1999, București; Diplomă și Medalia pentru atașamentul față de cultura românească și de poezia lui Nichita Stănescu, oferită de Societatea Culturală „Memorial Nichita Stănescu”, Consiliul județean Prahova, Prefectura județului Prahova și Primăria municipiului Ploiești, 1999; Diplomă aniversară a Uniunii „Vatra Românească”, pentru promovarea și susținerea idealurilor naționale, culturale și sociale ale poporului român, București, 1998; Diplomă și Medalia comemorativă „Mihai Eminescu” a Fundației

Culturale a Bucovinei, Suceava, 1999; Diploma și Medalia comemorativă „Mihai Eminescu” a Ligii Culturale pentru Unitatea Românilor de Pretutindeni, București, 1999; Diploma și Medalia comemorativă „Mihai Eminescu” a Președinției României și Ministerului Culturii, Botoșani, 2000; Diplomă și brevetul pentru „Trofeul Nichita Stănescu” al Societății culturale „Memorial Nichita Stănescu”, Ploiești, 2001; Medalia jubiliară „Nichita Stănescu – 70 de ani de la naștere”; Premiul pentru promovarea spiritualității românești, al revistei „Convorbiri literare”, Iași, 2003; Premiul revistei „Oglinda literară” pentru promovarea valorilor românești în afara hotarelor României, Focșani, 2003 ș. a.

*A se vedea și articolele din „Calendar Național 2005”. – Chișinău : 2004. – P. 269; „Calendar Național 2015”. – Chișinău, 2015. – P. 299-300.*

#### Bibliografie :

**Morăraș, Mihai.** „Viața, ca un solo de vioară” : Dialog la focul din vatră : Mihai Morăraș interviewat de Vasile Tărățeanu / Mihai Morăraș. – Chișinău : CEP USM, 2014. – 168 p.

**Tărățeanu, Vasile.** Din afară / Vasile Tărățeanu. – Timișoara : Augusta, 2003. – 133 p.

**Tărățeanu, Vasile.** Iluzii și lanțuri / Vasile Tărățeanu. – Craiova : Scrisul Românesc, 2001. – 317 p.

**Tărățeanu, Vasile.** Infern personal / Vasile Tărățeanu. – Iași : Danaster, 2005. – 178 p.

**Tărățeanu, Vasile.** Între spovedanie și rugă / Vasile Tărățeanu. – Târgoviște : Singur, 2012. – 66 p.

**Tărățeanu, Vasile.** Și de-o fi să mor: Versuri / Vasile Tărățeanu. – Râmnicu Sărat : Rafet, 2014. – 143 p.

\*\*\*

**Baciu, Gheorghe.** Tărățeanu, Vasile // Baciu, Gheorghe. Personalități de viță moldavă : 125 destine / Gheorghe Baciu. – Chișinău : Combinatul Poligrafic, 2017. – P. 282.

**Codreanu, Theodor.** Bucovina lui: [Vasile Tărățeanu, poet, publicist, editor, 70 de ani de la naștere] / Theodor Codreanu // Literatura și arta. – 2015. – 24 sept. – P. 4.

**Morăraș, Mihai.** Fratele meu Vasile Tărățeanu... : [Vasile Tărățeanu, poet, publicist, editor, 70 de ani de la naștere] / Mihai Morăraș // Literatura și arta. – 2015. – 24 sept. – P. 1.

**Țărălună, Ecaterina.** Tărățeanu Vasile // Țărălună, Ecaterina. Enciclopedia identității românești. Personalități / Ecaterina Țărălună. – București : Litera Internațional, 2011. – P. 760.

**Teișanu, Victor.** Documentar despre starea literaturii nord-bucovinene de azi / Victor Teișanu // Literatura și arta. – 2017. – 12 ian. – P. 7.

**Ulici, Laurențiu.** Vasile Tărățeanu // Scriitori români din afara granițelor țării / Laurențiu Ulici. – București : Uniunea Scriitorilor prin Fundația Luceaful, 1996. – P. 83.

M. C.



**Efrosinia ZEMCIC**  
1945

Biolog, chimist, doctor în științe biologice, cercetător științific și inventator.

S-a născut la 27 septembrie 1945, în satul Utkonosovka,

raionul Ismail, regiunea Odesa, Ucraina.

Între anii 1961-1966 și-a făcut studiile la Institutul Pedagogic de Stat din Tiraspol, Facultatea de Biologie și Chimie. A susținut teza de doctor în biologie cu tema: „Этиология двух соконопереносимых вирусов винограда: мраморность (Fleck) и некроз жилок (Vein necrosis)”. A urmat cursuri de stagiere în mai multe instituții de profil, printre care: Institutul de Fitopatologie din Germania (1984); Institutul de Virusologie din Kiev (1987); Laboratorul de virusologie al Universității de Stat din Moscova (1989); Institutul de Pomicultură din Polonia (1998).

Activitatea de cercetător științific a început-o în Laboratorul de anatomie a plantelor, Secția de microbiologie a Academiei de Științe a Moldovei (1970-1981). Din 1981 a activat la Institutul de Cercetări pentru Pomicultură, exercitând funcția de șef al Secției de virusologie, unde, în premieră mondială, a determinat, prin metoda microscopiei electronice a secțiunilor ultrafine, etiologia a două maladii ale viței de vie: „Fleck-marbrure” și „Vein necrosis”. În procesul de cercetare, a identificat un virus nou pentru speciile sămburoase – „Apicol Latent Virus”, pe care-l descrie în anul 1997, pentru prima dată în lume, în cadrul Simpozionului Internațional de specialitate din SUA.

Rezultatele cercetărilor se regăsesc în lucrările științifice publicate în culegeri internaționale de pre-

stigiul, precum „Fitologia și protecția plantelor”, „Date recente privind virusologia plantelor”, „Pomicultura”, care au fost editate în Germania. A publicat peste 60 de publicații științifice atât în țară, cât și peste hotare.

#### Bibliografie:

**Zemcic, Efrosinia Z.** Etiologia a două virusuri a viței de vie mecanic netransmisibile: clarificarea nervurilor (fleck) și necroza nervurilor (vein necrosis): Autoref. disert. de doctor în științe biologice / Efrosinia Z. Zemcic. – Chișinău : [S. n.], 1993. – 18 p.

\*\*\*

**Ceban, Ecaterina.** Soiuri noi de cireși cu statut „Testat la virusuri” / Ecaterina Ceban, Efrosinia Zemcic // Agricultura Moldovei. – 2009. – Nr 7/8. – P. 8-10.

**Zemcic, Efrosinia.** Două virusuri serologic comune cu diferite gazde din speciile pomicole / Efrosinia Zemcic // Cercetări în pomicultură. – 2006. – Vol. 5. – P. 251-258.

**Zemcic, Efrosinia.** Testarea serologică a prezenței virusurilor la cais / Efrosinia Zemcic, Maria Pântea // Buletinul AȘM. Seria: Științele vieții. – 2009. – Nr 3. – P. 55-59.

**Zemtchic E. Z.** Apricot latent virus: transmission, purification and serology / E. Z. Zemtchic, T. D. Verderevskaya, I. Kalashian // Acta horticulturae. – 1998. – Nr 472. – P. 153-158.

\*\*\*

Zemcic, Efrosinia // Cercetători și inventatori din Republica Moldova. – Chișinău : AGEPI, 2004. – P. 154-155.

M. C.



# Octombrie

CALENDAR NAȚIONAL

**OCTOMBRIE**

**2020**

Joi	1
Vineri	2
<b>Sâmbătă</b>	<b>3</b>
<b>Duminică</b>	<b>4</b>
<hr/>	
Luni	5
Marți	6
Miercuri	7
Joi	8
Vineri	9
<b>Sâmbătă</b>	<b>10</b>
<b>Duminică</b>	<b>11</b>
<hr/>	
Luni	12
Marți	13
Miercuri	14
Joi	15
Vineri	16
<b>Sâmbătă</b>	<b>17</b>
<b>Duminică</b>	<b>18</b>
<hr/>	
Luni	19
Marți	20
Miercuri	21
Joi	22
Vineri	23
<b>Sâmbătă</b>	<b>24</b>
<b>Duminică</b>	<b>25</b>
<hr/>	
Luni	26
Marți	27
Miercuri	28
Joi	29
Vineri	30
<b>Sâmbătă</b>	<b>31</b>

**90** de ani de la constituirea **Universității de Stat din Tiraspol** (1 octombrie 1930).

**85** de ani de la nașterea lui **Mefodie Rață**, matematician, specialist în logica matematică și teoria algoritmurilor, profesor universitar, doctor habilitat în științe fizico-matematice, membru corespondent al Academiei de Științe a Moldovei (1 octombrie 1935 – 12 august 2013). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 276-277; CN 2015, p. 306-307.*

**70** de ani de la nașterea lui **Vladimir Hotineanu**, medic chirurg, doctor habilitat în medicină, profesor universitar (1 octombrie 1950).

**75** de ani de la nașterea lui **Ion Leșanu**, inginer energetician, om de stat (1 octombrie 1945). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 307.*

**160** de ani de la înființarea, la Iași, a **Conservatorului de Muzică și Declamațiune**; primul director al instituției fiind Francisc Caudella (1 octombrie 1860).

**130** de ani de la nașterea lui **Constantin C. Nottara**, compozitor, violonist, dirijor, pedagog și critic muzical român, de origine greacă (1 octombrie 1890 – 19 ianuarie 1951). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 307.*

**135** de ani de la nașterea lui **Sigismund Zalevschi** (Zaleschi), cântăreț de operă (bas-bariton), regizor (2 octombrie 1885 – 23 martie 1945). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 201.*

**85** de ani de la nașterea lui **Paul Goma**, scriitor, disident politic, originar din Basarabia (2 octombrie 1935). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 277-279; CN 2015, p. 307-309.*

**80** de ani de la nașterea **Ninei Trocina**, specialist în domeniul pedagogiei și psihologiei

preșcolare, lector (2 octombrie 1940).

**145** de ani de la stingerea din viață a lui **Petrache Poenaru**, pedagog, inginer, matematician și inventator român, membru titular al Academiei Române (10 ianuarie 1799 – 2 octombrie 1875). *A se vedea și art. din CN 2014, p. 35-36; CN 2015, p. 309.*

**100** de ani de la stingerea din viață a lui **Max Bruch**, compozitor, dirijor și profesor german (6 ianuarie 1838 – 2 octombrie 1920).

**75** de ani de la nașterea lui **Mihai Magdei**, medic epidemiolog, doctor habilitat în medicină, cercetător științific (3 octombrie 1945). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 309-310.*

**80** de ani de la nașterea lui **Ion Calafeteanu**, istoric, doctor în istorie, profesor universitar și cercetător științific român (3 octombrie 1940).

**75** de ani de la nașterea lui **Leonid Răileanu**, muzicolog, doctor în studiul artelor, profesor universitar (4 octombrie 1945).

**80** de ani de la stingerea din viață a lui **Petre Andrei**, savant, sociolog, filosof și politician român, membru post-mortem al Academiei Române (29 iunie 1891 – 4 octombrie 1940). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 310-311.*

**130** de ani de la nașterea lui **Toader Malai**, poet și publicist (5 octombrie 1890 – 20 noiembrie 1942). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 201-202.*

**190** de ani de la stingerea din viață a lui **Dinicu Golescu**, cărturar iluminist, memorialist, traducător și citor de școală românească (7 februarie 1777 – 5 octombrie 1830). *A se vedea și art. din CN 2002, p. 60-61.*

170 de ani de la nașterea lui **Grigore Cerchez**, arhitect și inginer român (5 octombrie 1850 – 14 mai 1927). *A se vedea și art. din CN 2017, p. 215-216.*

75 de ani de la nașterea lui **Alexandru Călinescu**, istoric și critic literar, publicist editorialist, fost disident român (5 octombrie 1945). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 311-312.*

80 de ani de la nașterea lui **Mihail Ghețiu**, chimist, doctor în chimie, conferențiar universitar, autor de manuale (6 octombrie 1940).

185 de ani de la nașterea lui **Nicolae Popescu**, pictor român, a executat icoane și picturi de biserică (6 octombrie 1835/1836 – 24 decembrie 1877).

100 de ani de la nașterea lui **Ion Coteanu**, lingvist și profesor universitar român, membru titular al Academiei Române (6 octombrie 1920 – 11 decembrie 1997).

140 de ani de la nașterea lui **Sergiu Victor Cujbă**, poet, prozator și dramaturg (7 octombrie 1880 – 8 martie 1937). *A se vedea și art. din CN 2002, p. 271-273; CN 2005, p. 279-280.*

85 de ani de la nașterea lui **Toma Cușmir**, istoric, doctor în științe istorice, lector superior (7 octombrie 1935 – 5 octombrie 2014).

80 de ani de la nașterea **Nataliei Vlasova**, sculptoriță și pedagog (7 octombrie 1940). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 312.*

110 ani de la nașterea lui **Eusebiu Camilar**, prozator, poet și traducător român, membru corespondent al Academiei Române (7 octombrie 1910 – 27 august 1965). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 280-281.*

85 de ani de la nașterea lui **Livius Ciocârlie**, prozator, eseist, teoretician, memorialist, profesor universitar și critic literar român (7 octombrie 1935).

135 de ani de la nașterea lui **Niels Bohr**, fizician, profesor și cercetător științific danez, autorul modelului atomic care îi poartă numele (7 octombrie

1885 – 18 noiembrie 1962). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 202-203.*

120 de ani de la nașterea lui **Petru Căldăraru**, cântăreț de operă (bariton) (8 octombrie 1900 – 9 aprilie 1962).

90 de ani de la nașterea lui **Leonid Bronfman**, specialist în domeniul agriculturii, cercetător, doctor habilitat în științe agricole, profesor universitar (8 octombrie 1930). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 312-313.*

120 de ani de la nașterea lui **Zeno Vancea**, compozitor, muzicolog, pianist, critic muzical, dirijor de cor și profesor român (8 octombrie 1900 – 15 ianuarie 1990).

185 de ani de la nașterea lui **Camille Saint-Saëns**, compozitor francez din epoca romantică, cunoscut datorită operei sale cu caracter biblic, intitulată „Samson și Dalila” (9 octombrie 1835 – 16 decembrie 1921). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 203.*

80 de ani de la nașterea lui **John Winston Ono Lennon**, muzician, cântăreț, textier și compozitor englez, unul din fondatorii trupei „The Beatles” (9 octombrie 1940 – 8 decembrie 1980).

160 de ani de la nașterea lui **Constantin Popovici**, teolog, pedagog, fondatorul revistei „Luminătorul” (10 octombrie 1860 – 3 iulie 1943). *A se vedea și art. din CN 2008, p. 217-218.*

100 de ani de la înființarea **Teatrului Național „Mihai Eminescu” din Chișinău**, succesor al Teatrului Național din Basarabia (1920-1935), primul teatru stabil de expresie română în Basarabia (10 octombrie 1920). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 314.*

100 de ani de la nașterea lui **Alexandru Savu**, geograf, doctor în geografie, cercetător științific român (10 octombrie 1920 – 13 mai 1992).

350 de ani de la stingerea din viață a lui **Louis Le Vau**, arhitect francez, a lucrat la extinderea și modernizarea Palatului Versailles (1612 – 11 octombrie 1670).

185 de ani de la stingerea din viață a lui **Tadeu Hâjdeu (Hâjdău)**, scriitor și cărturar (1769 – 12 octombrie 1835). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 283.*

80 de ani de la nașterea lui **Serghei Pavlov**, acordeonist și pedagog (12 octombrie 1940).

75 de ani de la constituirea **Universității de Stat „Al. Russo” din Bălți** (12 octombrie 1945). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 283-285; CN 2010, p. 204-206; CN 2015, p. 315-317.*

75 de ani de la înființarea **Bibliotecii Științifice a Universității de Stat „Al. Russo” din Bălți** (12 octombrie 1945). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 285-287; CN 2010, p. 207-211.*

65 de ani de la nașterea **Verei Osoianu**, specialist în bibliologie, formator de nivel național (12 octombrie 1955). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 290; CN 2015, p. 317-320.*

70 de ani de la nașterea **Elenei Dragan**, filolog de limba franceză, doctor în științe filologice, conferențiar universitar (13 octombrie 1950).

170 de ani de la nașterea lui **Vasile Gherman Pop**, cărturar, filolog, istoric literar și cercetător român (13 octombrie 1850 – 21 iunie 1909).

90 de ani de la nașterea **Ludmilei Bușulean**, doctor în științe filologice, conferențiar universitar (14 octombrie 1930 – 23 martie 1997).

90 de ani de la nașterea **Zinai-dei Sinchevici**, pedolog, doctor habilitat în științe agricole (14 octombrie 1930).

70 de ani de la nașterea lui **Valentin Portas**, fabulist (14 octombrie 1950). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 322.*

170 de ani de la nașterea lui **Xenophon C. Gheorghiu**, istoric și critic literar, pedagog român (14 octombrie 1850 – 2 ianuarie 1928).

130 de ani de la nașterea lui **Titus Hotnog**, lingvist, scriitor, publicist, traducător și pedagog român (14 octombrie 1890 – 7 iunie 1957). *A se vedea și art. din*

CN 2015, p. 322-323.

**100** de ani de la nașterea **Victoriei Curcăneanu**, bibliolog român (14 octombrie 1920 – 16 ianuarie 1994).

**80** de ani de la nașterea lui **Efim Mohorea**, specialist în domeniul telemecanicii și automației, doctor habilitat în științe filosofice, profesor universitar (16 octombrie 1940). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 325.*

**170** de ani de la nașterea lui **Victor Crărescu** (Ștefan Basarabeanu), medic și scriitor român, originar din Basarabia (16 octombrie 1850 – 1917). *A se vedea și art. din CB 1998, p. 211-212; CN 2015, p. 324-325.*

**400** de ani de la nașterea lui **Pierre Puget**, pictor, sculptor și arhitect francez (16 octombrie 1620 – 2 decembrie 1694).

**100** de ani de la nașterea lui **Mattei Dogan**, sociolog, politolog, doctor în sociologie și profesor francez de origine română, membru de onoare din străinătate al Academiei Române (16 octombrie 1920 – 10 octombrie 2010).

**150** de ani de la nașterea **Anastasier Golovina**, redactor de ziare și reviste, publicist, cercetător, prima femeie medic din Bulgaria, originară din Basarabia (17 octombrie 1870 – 5 martie 1933).

**80** de ani de la nașterea lui **Mihai Coșcodan**, doctor în geografie, om de știință și politician (17 octombrie 1940 – 29 aprilie 2016). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 326.*

**80** de ani de la nașterea lui **Sergiu T. Chiriacescu**, specialist în mecanica teoretică, doctor inginer, cercetător științific și inventator român, doctor honoris causa al Universității Tehnice din Chișinău, membru corespondent al Academiei Române (18 octombrie 1940 – 20 ianuarie 2010).

**130** de ani de la nașterea **Zinaidei Boldur**, pianistă (20 octombrie 1890 – 5 iulie 1957).

**90** de ani de la nașterea lui **Petru Buiucli**, genetician, doctor habilitat în științe biologice

și profesor universitar (20 octombrie 1930 – 17 septembrie 2013).

**75** de ani de la fondarea **Universității de Stat de Medicină și Farmacie „N. Testemițanu”** (20 octombrie 1945). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 287-289; CN 2015, p. 326-327.*

**125** de ani de la nașterea lui **Alexandru Rosetti**, lingvist, filolog, memorialist, editor, istoric al limbii române și profesor român, membru titular al Academiei Române (20 octombrie 1895 – 27 februarie 1990). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 327-328.*

**80** de ani de la nașterea lui **Dumitru Apetri**, critic și istoric literar (21 octombrie 1940). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 328-329.*

**100** de ani de la nașterea lui **Vladimir Hanga**, jurist, doctor în drept și în științe politico-economice și profesor universitar român (21 octombrie 1920 – 16 iunie 2013).

**230** de ani de la nașterea lui **Alphonse de Lamartine** (numele complet Alphonse Marie Louise Prat de Lamartine), poet, scriitor și politician francez, a fost unul dintre inițiatorii poeziei romantice franceze; membru al Academiei franceze (21 octombrie 1790 – 28 februarie 1869).

**90** de ani de la nașterea lui **Pavel P. Bârnea**, arheolog, istoric, doctor habilitat în științe istorice (22 octombrie 1930 – 2002).

**80** de ani de la nașterea lui **Boris Curajos**, medic pediatru, doctor habilitat în științe medicale, profesor universitar (22 octombrie 1940).

**150** de ani de la nașterea lui **Ivan Bunin**, prozator și poet rus, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură (22 octombrie 1870 – 8 noiembrie 1953). *A se vedea și art. din CN 2003, p. 267-269.*

**75** de ani de la stingerea din viață a lui **Constantin I. Brătescu**, geograf, scriitor și pedagog român, membru corespondent al Academiei Române (30 sep-

tembrie 1882 – 23 octombrie 1945).

**85** de ani de la nașterea lui **Vladimir Tihonov**, balerin (24 octombrie 1935).

**70** de ani de la nașterea **Valentinei Brâncoveanu**, pictoriță (24 octombrie 1950). *A se vedea și art. din CN 2000, p. 263-264; CN 2015, p. 330.*

**80** de ani de la nașterea **Valentinei Boștină**, sculptoriță română, considerată una dintre cele mai importante reprezentante ale sculpturii monumentale și de for public (24 octombrie 1940 – 19 octombrie 1994).

**70** de ani de la nașterea lui **Vladimir Axionov**, muzicolog, doctor habilitat în studiul artelor, profesor universitar (26 octombrie 1950 – 6 noiembrie 2012).

**65** de ani de la nașterea lui **Valentin Doni**, dirijor de orchestră și compozitor (26 octombrie 1955). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 296-297; CN 2015, p. 332-333.*

**200** de ani de la nașterea lui **Gheorghe Costa-Foru** (Costaforu), politician, jurist, doctor în drept la Sorbona și profesor român, primul rector al Universității din București (26 octombrie 1820 – 28 noiembrie 1876).

**170** de ani de la nașterea lui **Grigore G. Tocilescu**, istoric literar, epigramist, arheolog și folclorist român, membru titular al Academiei Române (26 octombrie 1850 – 18 septembrie 1909). *A se vedea și art. din CN 2000, p. 267-269.*

**160** de ani de la inaugurarea, la Iași, în prezența lui Alexandru Ioan Cuza, a primei **Universități românești** (astăzi – **Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”**) (26 octombrie 1860).

**145** de ani de la nașterea lui **Ioan Ursu**, specialist în istoria medievală, publicist, militant al Marii Uniri, membru corespondent al Academiei Române (26 octombrie 1875 – 6 octombrie 1925). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 331-332.*

**120** de ani de la nașterea lui **Virgil Ianovici**, geolog, minera-

log, cercetător, doctor în chimie și profesor român, membru titular al Academiei Române (26 octombrie 1900 – 3 noiembrie 1990).

**100** de ani de la nașterea lui **Adrian Fochi**, folclorist, etnologdoctor în filologie, cercetător științific și pedagog român, originar din Bucovina de Nord (26 octombrie 1920 – 5 octombrie 1985).

**100** de ani de la nașterea **Țilei Conunov**, chimist, doctor în chimie, profesor universitar (27 octombrie 1920 – ?). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 213-214.*

**100** de ani de la nașterea **Valentinei Rusu-Ciobanu**, pictoriță (28 octombrie 1920). *A se vedea și art. din CN 2000, p. 272; CN 2010, p. 214-215; CN 2015, p. 333.*

**100** de ani de la nașterea lui **Andrei Ciurunga** (Robert Cahuleanu), poet și memorialist, martir în închisorile regimului dictatorial comunist român (28 octombrie 1920 – 6 august 2004). *A se vedea și art. din CB 1995, p. 112-114; CN 2000, p. 273-274.*

**145** de ani de la nașterea **Reginei Maria a României**, scriitoare, protectoare a artiștilor (29 octombrie 1875 – 18 iulie 1938). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 336-338.*

**145** de ani de la nașterea lui **Iuliu Prodan**, botanist român, membru corespondent al Academiei Române (29 octombrie

1875 – 27 februarie 1959).

**140** de ani de la nașterea lui **Jean Alexandru Steriadi**, pictor și grafician român (29 octombrie 1880 – 23 noiembrie 1956). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 298.*

**135** de ani de la nașterea lui **Mihail Sorbul**, dramaturg, romancier și nuvelist român de origine poloneză (29 octombrie 1885 – 20 decembrie 1966). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 338.*

**90** de ani de la nașterea lui **Radu Cosașu**, prozator, dramaturg și publicist român (29 octombrie 1930).

**100** de ani de la nașterea lui **Baruj Benacerraf**, medic imunolog, profesor universitar, cercetător științific venezuelean-american, laureat al Premiului Nobel pentru Fiziologie (29 octombrie 1920 – 2 august 2011).

**85** de ani de la nașterea **Raisei Jitaru**, fiziciană, doctor habilitat în științe fizico-matematice (30 octombrie 1935 – 21 august 2018). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 298-299.*

**70** de ani de la nașterea lui **Alexandru Samoilă**, dirijor și șef de orchestră, pedagog (30 octombrie 1950). *A se vedea și art. din CN 2000, p. 275-278; CN 2010, p. 218-219.*

**70** de ani de la nașterea lui **Nicolae Eremia**, cercetător științific, doctor habilitat în științe agricole (30 octombrie 1950). *A se vedea și art. din CN 2015, p.*

338-339.

**135** de ani de la nașterea lui **Ezra Pound**, poet, traducător și critic literar american, reprezentant de marcă al modernismului literar al secolului XX (30 octombrie 1885 – 1 noiembrie 1972).

**65** de ani de la nașterea **Ludmilei Corghenci**, specialist în biblioteconomie, manager, șef Centru Formare Continuă al BNRM (30 octombrie 1955).

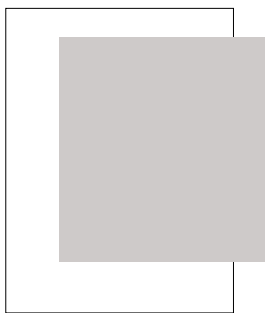
**70** de ani de la nașterea lui **Arsenie Botnaru**, interpret de muzică populară (31 octombrie 1950). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 219-220.*

**225** de ani de la nașterea lui **John Keats**, poet, a fost unul dintre cei mai importanți reprezentanți ai romantismului englez (alături de Lord Byron și Percy Bysshe Shelley) (31 octombrie 1795 – 23 februarie 1821).

**210** ani de la înălțarea la Chișinău a **Bisericii „Buna-Vestire”** (octombrie 1810). *A se vedea și art. din CN 2000, p. 406.*

**200** de ani de la nașterea lui **Gheorghe Tattarescu**, pictor român, pionier al neoclasicismului românesc, unul dintre fondatorii Școlii de Arte Frumoase din București (octombrie 1820 – 24 octombrie 1894). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 220.*

**80** de ani de la fondarea **Liceului „Ciprian Porumbescu”**, din Chișinău (oct. 1940).



### Universitatea de Stat din Tiraspol 1930

Prima instituție de învățământ superior din Republica Moldova. A fost inaugurată la 1 octombrie 1930, la Tiraspol (capitala RASSM), cu denumirea de Institutul de Educație Publică al Moldovei, cu trei Facultăți: Agrobiologie, Mecanică și Matematică, Filologie, inițial cu o durată de studii de trei ani (din 1933 durata de studii este de patru ani). Ulterior aici se deschide Facultatea de Istorie (1932), Geografie (1938), Pedagogie (1979).

Pe parcursul existenței sale, denumirea instituției a fost modificată de câteva ori: Institutul Moldovenesc de Educație Publică (1931), Institutul Pedagogic Moldovenesc (1933), Institutul Pedagogic Moldovenesc „Taras Șevcenko” (1939), Institutul Învățătoresc din Tiraspol (august, 1944), Institutul Pedagogic de Stat din Tiraspol (1 septembrie 1952) și Universitatea de Stat din Tiraspol (UST) (mai, 1992).

În primii 10 ani de funcționare a instituției, au fost numiți și destituiți din funcție 10 rectori (directori). În perioada 1937-1938, cinci dintre ei au fost supuși represaliilor, reabilitați post-mortem (primul director al Institutului –

Avram Bihman, Mihail Holostenco, Alexandru Pohinin, Dimitrie Prestesco și Tihon Nitiuleas).

În anii celui de-al Doilea Război Mondial, Institutul Pedagogic din Tiraspol este comasat cu Institutul Pedagogic Moldovenesc de Stat din Chișinău (fondat în august 1940) și evacuat în Rusia, regiunea Orenburg (1941-1944). În august 1944 Institutul Învățătoresc revine la Tiraspol și își continuă activitatea.

Odată cu deschiderea unor noi instituții de învățământ superior și de cercetare (1945-1966), mai multe specialități de studiu (istorie, limbă, literatură), au fost transferate de la Tiraspol la Chișinău și Bălți. Cadre profesoral-didactice ale universității au devenit organizatorii fondării Universității de Stat din Chișinău (1946), a Bazei Moldovenești de cercetări științifice a Academiei de Științe a URSS (1946), Institutului Pedagogic de Stat „Ion Creangă” (reorganizat în 1955), precum și manageri în sistemul de învățământ, în diverse instituții de cercetare.

Între anii 1960 și 1970 au fost deschise Specialități noi: biologie și chimie, fizică și chimie, pedagogia și metodică învățământului primar, limba germană, limba franceză și limba germană, fizică și astronomie, biologie și bazele producției agricole. Au fost create noi săli de studii, laboratoare științifice în domeniile cristalografiei, fizicii semiconductoarelor, fiziologiei, chimiei, geografiei, paleogeografiei și geologiei, pedagogiei și psihologiei.

În urma declanșării conflictului militar de către forțele separatiste antinaționale, instituția este evacuată la Chișinău (iulie, 1992). Universitatea activează cu acest statut până în prezent și contribuie la pregătirea cadrelor profesoral-didactice, la restructurarea învățământului formativ, în baza tehnologiilor moderne, în cadrul a 32 de specialități (matematică, fizică, biologie, chimie, geografie, ecologie, tehnologii informaționale, pedagogia învățământului primar, pedagogie și psihologie, limba și literatura română, limba și literatura rusă, limbi moderne, istorie etc).

De la fondare, UST a format la facultățile sale peste 70 de mii de specialiști, unii dintre ei devenind personalități marcante în diverse domenii: învățământ preuniversitar și universitar, savanți în pedagogia și economia națională, în cultură, scriitori etc.

Instituția este distinsă cu Ordinul „Insigna de Onoare” (1980) și cu Ordinul „Credință Patriei” clasa I (2010).

#### Bibliografie selectivă:

Acta et commentationes. Științe ale educației / Universitatea din Tiraspol. – 2013. – Nr. 2. – 195 p. ; [Resursă electronică]. – URL : [https://ibn.idsi.md/sites/default/files/j\\_nr\\_file/Acta%20et%20commentationes\\_2\\_2013.pdf](https://ibn.idsi.md/sites/default/files/j_nr_file/Acta%20et%20commentationes_2_2013.pdf) (accesat : 2. 10. 2019).

Acta et commentationes. Analele Universității de Stat din Tiraspol, 2004-2005. Vol. 2 : Științe biologice, geologice, chimice și didactica geografiei, biologiei și chimiei. – Chișinău : [S. n.], 2006. – 293 p.

Acta et commentationes. Analele Universității de Stat din Tiraspol, 2004-2005. Vol. 1 :

Științe filologice, psihologice, pedagogice și social politice / Universitatea de Stat din Tiraspol. – Chișinău : [S. n.], 2006. – 449 p.

Acta et commentationes. Analele Universității de Stat din Tiraspol, 2002. Vol. 1 : Științe filologice, psihologice, pedagogice și social politice. – Chișinău : [S. n.], 2003. – 352 p.

Acta et commentationes. Analele Universității de Stat din Tiraspol, 2004-2005. Vol. 3 : Științe fizice și matematice, informatică, didactica fizicii, matematicii și informaticii. – Chișinău : [S. n.], 2006. – 252 p.

Materialele conferințelor științifice ale studenților : Edițiile 63-66 / col. de red. : Eduard Coropceanu [et al.]. – Chișinău : Universitatea de Stat din Tiraspol, 2017. – 194 p. : fot., fig., tab.

**Gulca, Ilie.** Universitatea de Stat din Tiraspol în perioada Războiului de pe Nistru : Evocări, documente / Ilie Gulca, Svetlana Corobceanu. – Chișinău : [S. n.], 2018. – 196 p. : ot.

Tiraspol State University / Ministry of Education and Youth Republic of Moldova ; coord. : Petru Donțoi ; transl. : Diana Stah. – Chișinău : Tipografia AȘM, 2007. – 98 p. : il.

Universitatea de Stat din Tiraspol : 75 ani / col. de red. : Mitrofan Cioban, Laurențiu Calmuțchi, Lora Moșanu [et al.]. – Chișinău : Universitatea de Stat din Tiraspol, 2005. – 202 p. : fot. – Bibliogr. : p. 198-200.

Universitatea de Stat din Tiraspol la 80 ani, 1930-2010 / col. de aut. : Mitrofan Cioban, Andrei Hariton, Vasile Grati [et al.] ; col. de red. : Laurențiu Calmuțchi (preș.) [et al.]. – Chișinău : US Tiraspol, 2010. – 358 p. : fot.

Universitatea de Stat din Tiraspol la 85 de ani, 1930-2015 / col. de red. : Laurențiu Calmuțchi (preș.) [et al.]. – Chișinău : US Tiraspol, 2015. – 387 p. : fot.

\*\*\*

**Bocancea, Viorel.** Dezvoltarea profesională a cadrelor didactice în cadrul stagiilor de formare continuă la Universitatea de Stat din Tiraspol / Viorel Bocancea // Materialele Conferinței Republicane a Cadrelor Didactice, 10-11 martie 2018. – Chișinău, 2018. – P. 32-37.

**Botnariuc, Vasile.** Afirmare și ascensiune : [Universitatea de Stat din Tiraspol – 85 de ani] / Vasile Botnariuc, Petru Donțoi // Literatura și arta. – 2015. – 14 mai. – P. 6.

Prima printre egale – Universitatea de Stat din Tiraspol în pragul aniversării a 80-a // Făclia. – 2009. – 19 dec. – P. 1, 5.

**Odainic, Ioan Gh.** Universitatea de Stat din Tiraspol // Odainic, Ioan Gh. Almanah enciclopedic : Perioada de tranziție anii 1989-2008. Vol. 1 / Ioan Gh. Odainic. – Chișinău : Pontos, 2009. – P. 201-205.

**Răileanu, Anatol.** Universitatea din Tiraspol – 80 de ani / Anatol Răileanu // Univers pedagogic pro. – 2010. – 16 sept. – P. 6.

Universitatea de Stat din Tiraspol (cu sediul la Chișinău) la 85 de ani // Făclia. – 2015. – 26 iun. – P. 1, 3.

V. M.



**Vladimir HOTINEANU**  
1950 – 2019

Medic chirurg, profesor universitar, doctor habilitat în științe medicale, om politic, academician.

S-a născut la 1 octombrie 1950 în orașul Kızıl-Orda, Ka-

zahstan, locul de deportare a părinților și bunecilor în urma represiunilor staliniste (1941). În 1956 familia revine la baștină și se stabilește la Telenești.

Se stinge din viață la 15 noiembrie 2019 la Chișinău.

După absolvirea școlii medii, a devenit student al Institutului de Stat de Medicină (1968-1974). În perioada studiilor este angajat în calitate de felcer la Spitalul de Traumatologie și Ortopedie al Ministerului Sănătății (1971-1974). A efectuat internatura în secția chirurgie a spitalului orașenesc din Tiraspol (1974-1975), după care activează la spitalul din Sărătenii Vechi, Telenești (1975-1978). Urmează studiile prin secundariat clinic, la Catedra chirurgie generală a Institutului de Stat de Medicină din Chișinău, sub îndrumarea profesorului Gh. Ghidirim (1978-1980). Face studii de doctorat la Institutul de Cercetări în Chirurgie „V. Vișnevski” din Moscova (1980-1983).

În 1984 își susține teza de doctor în medicină („Лечение обширных гнойных ран в управляемой абактериальной среде”), iar în 1990, cea de doctor habilitat („Открытый метод лечения послеоперационного перитонита”).

A deținut funcția de asistent (1981-1989) și profesor (1990-1992), la Catedra chirurgie de spital de la Institutul de Stat de Medicină din Chișinău. În 1993 i se conferă titlul științific de profesor universitar la Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”, Catedra de chirurgie, apoi a exercitat funcția de prorec-

tor pentru relații internaționale al USMF (1991-1994), șef Catedră chirurgie nr. 2 (1992-2009), prorector pentru activitate clinică și studii postuniversitare (1995-1998), viceministru al sănătății (1998-1999), șef al Direcției principale asistență medicală, tehnologii și standarde (1998-1999), prorector pentru activitate curativă și instruire postuniversitară (2000-2009), profesor universitar la USMF „Nicolae Testemițanu” (2000-2009), ministru al sănătății (2009-2010). Deputat în Parlamentul Republicii Moldova, șef al Comisiei protecție socială, sănătate și familie (2010).

Este autorul a peste 500 de lucrări științifice: monografii, consacrate chirurgiei hepatobiliopancreatice, manuale și teste de chirurgie, ghiduri și compendii, lucrări și recomandări metodice etc. și deținător al mai multor patente de invenții. A făcut parte din echipa care a efectuat primul transplant de ficat din Republica Moldova (februarie 2013). Participant la numeroase foruri științifice internaționale, conferințe, congrese și simpozioane.

Din anul 2017 este membru titular al Academiei de Științe a Moldovei. De asemenea, este membru al Academiei Jefferson din New York și al Asociației Internaționale de Chirurgie Hepatobiliopancreatică din România și Rusia, membru al Asociației Chirurgilor „Nicolai Pirogov” din Moscova, membru corespondent al Academiei de Științe și Arte din Paris ș. a.

Premii, mențiuni, titluri onorifice: Premiul de excelență „Ars Medica”, Acade-

mia Oamenilor de Știință din România (2010), Diploma de excelență, Universitatea Ovidius, Constanța (2011), Diploma de merit, Consiliul Suprem pentru Știință și Dezvoltare Tehnologică, Universitatea Ovidius, Constanța, România (2003), Diploma de excelență, Asociația de Nursing din Republica Moldova (2010), membru de onoare al Academiei de Științe Medicale din Minsk (2005), Ordinul „Bincredinciosul Voievod Ștefan cel Mare și Sfânt” de gradul II al Bisericii Ortodoxe din Moldova (2005), Ordinul icoanei „Acoperământul Maicii Domnului”, Zaporojie, Ucraina (2008).

Distincții: Meritul Civic (1995), Om Emerit (2000), laureat al Premiului Național în domeniul științei și tehnicii al Republicii Moldova (2004); Medalia „Nicolae Testemițanu” (2005), Ordinul de Onoare (2010), Ordinul Republicii (2013).

#### Bibliografie selectivă:

Chirurgia în teste / USMF „Nicolae Testemițanu”; col. de aut. : V. Hotineanu, C. Țăbărnă, Gh. Musteață [et al.] ; red. șt. : V. Hotineanu ; red. : Lidia Serghienko-Ciobanu. – Chișinău : CEP Medicina, 2005. – 448 p.

**Hotineanu, Vladimir.** Chirurgie : Cours selectiv / Vladimir Hotineanu. – Chișinău : CEP Medicina, 2019. – 1004 p. : tab., fot.

**Hotineanu, Vladimir.** Chirurgie : Indicații metodice pentru studenții anilor 5 și 6 / Vladimir Hotineanu ; Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”. – Chișinău : CEP Medicina, 2008. – 399 p. : il.

**Hotineanu, Vladimir.** Cu dor de Basarabia : (Cronica unei fa-

milii de basarabeni) / Vladimir Hotineanu. – Chișinău : [S. n.], 2017. – 666 p. : fot.

**Hotineanu, Vladimir.** Diagnosticul și corecția sindromului de intoxicație în peritonitele postoperatorii / Vladimir Hotineanu, Alexandru Iliadi. – Chișinău : CEP Medicina, 2007. – 161 p. : il.

**Hotineanu, Vladimir.** Funcția ficatului în peritonitele grave / Vladimir Hotineanu, Z. Caragat. – Chișinău : [S. n.], 2000. – 153 p.

**Hotineanu, Vladimir.** Medicina naturistă / Vladimir Hotineanu, Raisa Hotineanu. – Chișinău : Prut Internațional, 2012. – 399 p. – Bibliogr. : p. 398-399.

**Hotineanu, Vladimir.** Publicistica unui chirurg / Vladimir Hotineanu. – Chișinău : [S. n.], 2010. – 214 p.

**Hotineanu, Vladimir.** Sfaturi ale medicinei populare / V. Hotineanu, L. Tarasova, R. Hotineanu. – Chișinău : [S. n.], 2010. – 284 p. : il. – Bibliogr. : p. 211.

**Hotineanu, Vladimir.** Strategia chirurgicală în leziunile biliare postoperatorii și stricturile biliare benigne / Vladimir Hotineanu, Alexandru Ferdohleb ; red. : Lilia Toma. – Chișinău : Lexon-Prim, 2016. – 148 p. : il. – Bibliogr. : p. 136-145.

**Hotineanu, Vladimir.** Tactica chirurgicală în tratamentul paliativ la bolnavii cu ictere obstructive tumorale / Vladimir Hotineanu, Sadek Al-Fakih ; Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „N. Testemițanu”. – Chișinău : Tipografia „Reclama”, 2004. – 134 p. : il.

\*\*\*

Arta medica : Revistă medicală științifico-practică / red. Vladimir Hotineanu. – 2003-2015.

\*\*\*

**Hotineanu, Vladimir.** Basarabia – destin tragic. 75 de ani de la deportarea sângeroasă din 13 iunie 1941 / Vladimir Hotineanu // Literatura și arta. – 2016. – 20 oct. – P. 6-7.

**Hotineanu, Vladimir.** Reportaj din îndepărtata copilărie a deportărilor. Amintiri / Vladimir Hotineanu // Literatura și arta. – 2009. – 5, 12 mar. – P. 6.

**Hotineanu, Vladimir.** Diagnosticul și tratamentul pacienților cu insulinom pancreatic – problemă actuală a chirurgiei endocrine / Vladimir Hotineanu [et al.] // Culegere de articole științifice consacrată aniversării a 90-a de la nașterea ilustrului medic și savant Nicolae Testemițanu; col. de red. : Ion Ababii (red.-șef) [et al.] ; red. coord. : Alexei Levițchi [et al.] ; Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu” din Republica Moldova. – Chișinău : [S. n.], 2017. – P. 166-173 ; [Resursă electronică]. – URL : [http://www.artamedica.md/articles/52/1-2014\\_Arta%20Medica-Hotineanu-Jr.pdf](http://www.artamedica.md/articles/52/1-2014_Arta%20Medica-Hotineanu-Jr.pdf) (accesat : 3. 10. 2019).

\*\*\*

**Ababii, Ion.** Dr. hab. Vladimir Hotineanu la 60 de ani / acad. Ion Ababii // Akademos. – 2010. – Nr 4. – P. 185 ; [Resursă electronică]. – URL : <http://www.akademos.asm.md/files/Dr%20hab%20Vladimir%20Hotineanu%20la%2060%20de%20ani.pdf> (accesat : 2. 10. 2019).

**Baciu, Gheorghe.** Vladimir Hotineanu // Baciu, Gheorghe. Personalități notorii ale neamului / Gheorghe Baciu. – Chișinău : [S. n.], 2018. – P. 251-253.

**Baciu, Gheorghe.** Vladimir Hotineanu // Baciu, Gheorghe. Profesorii universitari, absolvenți ai USMF „Nicolae Testemițanu” / Gheorghe Baciu. – Chișinău : [S. n.], 2012. – P. 182-183.

Hotineanu Vladimir [Resursă electronică] // [http://www.asm.md/galerie/CURRICULUM%20VITAE%20\\_2012\\_hotineanu.pdf](http://www.asm.md/galerie/CURRICULUM%20VITAE%20_2012_hotineanu.pdf) (accesat : 2. 10. 2019).

Vladimir Hotineanu [Resursă electronică] // <https://tribuna.md/2019/10/01/proiectul-politicienii-zilei-vladimir-hotineanu-ion-lesanu-vladimir-braga->

si-vadim-vacarciuc/ (accesat : 2. 10. 2019).

V. M.



### Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți 1945

Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți este o instituție de învățământ superior din Republica Moldova cu tradiții bogate și realizări moderne în plan formativ și științific, promotor al excelenței științifice, valorilor educaționale și culturale în societate. Este recunoscută și apreciată la treaptă națională și internațională.

Fondată la 12 octombrie 1945, cu rădăcini în instituțiile preuniversitare din perioada interbelică (Liceul de Băieți „Ion Creangă”, Liceul de Fete „Domnița Elena”), Universitatea bălțeană ca instituție modernă are drept strămoși Institutul Învățătoresc din Bălți cu două Facultăți: Istorie și Filologie, Științe ale Naturii și Geografie, reorganizat în anul 1953 în Institutul Pedagogic din Bălți, care, din 1959, poartă cu demnitate numele marelui patriot Alec Russo. Intervin schimbări structurale. Își deschid ușile trei Facultăți: Filologie, Fizică și Matematică, Limbi Străine, supuse schimbărilor în anii ce urmează (noi specialități, noi reorganizări),

dar care au constituit fundamentul constant în pregătirea profesioniștilor pe tot parcursul existenței Universității.

Universitatea bălțeană este localizată într-un campus modern și elegant, chiar în centrul orașului Bălți, care include corpuri de studii, o excelentă clădire pentru Biblioteca Științifică, cantina studentescă, săli de sport, spații pentru activități culturale, cămine.

Anul 1992 este unul revoluționar în biografia instituției superioare bălțene. În urma Hotărârii Guvernului Republicii Moldova din 21 mai 1992 este reorganizată în Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți cu Facultăți noi: Economie și Drept, Psihologie și Asistență Socială, Științe ale Naturii și Agroecologie. Suportă schimbări vizibile și facultățile de bază ale Universității.

În ritmul reformelor din sfera învățământului superior USARB își afirmă identitatea universitară prin noi obiective competitive, noi programe de studiu la toate nivelele educaționale: licență, masterat, doctorat, formare continuă a specialiștilor angajați în câmpul muncii.

În anul 2013 în structura Universității intervin noi schimbări. Cele opt Facultăți (Filologie, Fizică și Matematică, Limbi străine, Pedagogie și Psihologie, Economie, Drept, Muzică și Pedagogie Muzicală, Științe ale Naturii și Agroecologie), care au persistat aproape 20 de ani, sunt reorganizate în patru facultăți: Litere (patru catedre), Științe Reale, Economice și ale Mediului (patru catedre),



Științe ale Educației, Psihologie și Arte (trei catedre), Drept și Științe Sociale (trei catedre).

În cadrul USARB activează Catedra militară, Centrul de formare profesională continuă a cadrelor didactice, Departamentul de tehnologii informaționale, Departamentul de management al calității, Departamentul relații internaționale, Autogovernanța studentescă, Centrul de ghidare în carieră și relații cu piața muncii.

Centrul de formare profesională continuă oferă servicii de educație generală și programe de recalificare, calificare suplimentară, specializare, policalificare și perfecționare.

Universitatea dispune de 86 de laboratoare, săli specializate, cabinete didactice, bibliotecă științifică modernă. Biblioteca este una din cele mai mari și bogate din sud-estul Europei, cu o colecție de peste un milion de documente, mai bine de trei sute mii titluri, inclusiv colecția de cărți rare. Cu clădire aparte construită în anii 80 ai secolului 20, așezată pe patru nivele, Biblioteca Științifică a USARB este informatizată (1989), asigură accesul la o multitudine de servicii electronice, baze de date și produse infodocumentare de înaltă calitate, relevante procesului de instruire și cercetare științifică.

Între anii 2006-2009 la Universitate a fost implementat Sistemul de Management al Calității, în 2008 Universitatea a obținut Certificatul Internațional ISO 9001-2000 al Sistemului Universitar European de Management al

Calității, iar în 2009 Sistemul de Management al Calității a fost certificat de către Societatea Română de Asigurare a Calității și de Rețeaua Internațională de Certificare IQ Net.

Mai multe substructuri didactice sunt finanțate atât de Universitate, cât și de alte instituții: Fundația Soros din Moldova, Alianța Franceză din Moldova, Agenția Universitară a Francofoniei (AUF), Serviciul Academic German (DAAD) și de Institutul Goethe...

Universitatea a fost și este antrenată și în implementarea proiectelor finanțate de Uniunea Europeană, prin intermediul programelor Tempus, Erasmus Mundus, Erasmus +, DAAD, Proiecte transfrontaliere, CEEPUS, AUF, EURAXESS, Black Sea Basin.

Majoritatea programelor de studii ale Universității au fost acreditate de către Agenția Națională de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare (ANACEC) precum și de către agenții de peste hotare: Agency for Quality Assurance through Accreditation of Study Programs (AQAS) din Germania, Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul Superior (ARACIS), Estonian Quality Agency for Higher and Vocational Education.

Prestigiul Universității, calitatea studiilor oferite, resursele umane profesionale, promovarea unui sistem coerent de management al calității, dezvoltarea continuă a parteneriatelor inter-instituționale și internaționale, îmbunătățirea continuă a calității

prestațiilor academice în scopul creșterii gradului de inserție a absolvenților în câmpul muncii reprezintă factorii de bază ce determină o mare parte din tinerii din nordul Republicii Moldova să aleagă USARB. În prezent la Universitatea bălțeană studiază peste 4000 de studenți.

O direcție strategică de dezvoltare a Universității „Alecu Russo” este activitatea științifică, care se promovează în domeniile sociale, umaniste, economice și inginerești. Competitivitatea activității de cercetare este asigurată de un potențial intelectual distins, cu experiență profesională apreciată și vizibilă în lumea academică mondială. Formarea specialiștilor pentru economia națională și activitatea de cercetare științifică este asigurată de 191 cadre didactice, din ei 10 doctori habilitați și 107 doctori în științe.

Activitatea de cercetare a universitarilor bălțeni este inclusă în programul-cadru pentru cercetare și inovare „Orizont-2020”, care reunește toate programele de finanțare existente ale Uniunii Europene în materie de cercetare și inovare.

Universitatea dispune de patru centre de cercetări științifice inter-instituționale: trei centre fondate în colaborare cu Academia de Științe a Moldovei: Centrul de cercetări umanistice, cu trei secții, Centrul de cercetări în științe exacte și economie, cu trei secții, Centrul de cercetări în științe ale naturii.

Cercetătorii Universității activează în cadrul a 9 proiecte de cercetări științifice:

Materiale, tehnologii și produse inovative – 2, Patrimoniul național și dezvoltarea societății – 7 (1 proiect din cadrul programelor de stat și 1 proiect pentru tinerii cercetători).

Universitatea este fondatoare a cinci reviste științifice, pe paginile cărora își dau concursul și cercetători din alte instituții de învățământ superior : „Fizică și Tehnică: Procese, modele, experimente” „Glottodidactică”, „Limbaj și context”, „Artă și educație artistică”, „Confluente bibliologice”. Universitatea este și cofondatoare a revistei științifice internaționale „International Journal Manufacturing”.

Mediul prin excelență a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți oferă studenților săi oportunitatea de a folosi la maximum potențialul intelectual de nivel preuniversitar, cunoștințe, abilități și competențe, care vor fi benefice atât pentru exercitarea profesiei, cât și în viața de fiecare zi. Bazată pe un trecut prestigios, USARB își asumă un prezent valoros, perpetuând tradiții în domeniul educațional și investigațional, asigurându-și, cu certitudine, un viitor prosper.

#### Bibliografie selectivă:

**Baciu, Gheorghe.** Școala superioară și științifică. Universitatea de Stat „Alec Russo” / Gheorghe Baciu // Baciu, Gheorghe. Orașul Bălți și oamenii lui. – Chișinău, 2011. – P. 240-249.

**Cabac, Valeriu.** De la clasică – la modernă (către aniversarea a 70-a a Facultății de Științe Reale, Economice și ale Mediului

a US „Alec Russo” din Bălți) / Valeriu Cabac // Făclia. – 2017. – 20 oct. – P. 6-7.

**Contribuții Științifice ale profesorilor și colaboratorilor USARB :** [în 2 vol.] / Univ. de Stat „Alec Russo” din Bălți, Bibl. Șt. ; alcăt.: Anna Nagherneac, Natalia Culicov, Taisia Aculova ; red. resp.: Elena Harconița ; red. bibliogr.: Lina Mihaluța. – Bălți : [S.n.], 2018. – (Bibliographia Universitas, ISBN 978-9975-50-154-5). – ISBN 978-9975-50-217-7.

**Vol. 1 : 2010-2015.** – 2018. – 444 p. – ISBN 978-9975-50-218-4.

**Vol. 2 : 2010-2015:** Indexuri auxiliare. – 2018. – 184 p. – ISBN 978-9975-50-219-1; <http://dspace.usarb.md:8080/js-pui/handle/123456789/4281>

**Gagim, Ion.** Veniți la studii la Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți. Ion Gagim: „Ne-am asumat o mare responsabilitate: nu numai de a menține pe linia de plutire universitatea, dar și de a o dezvolta” (Interviu cu prof. univ., dr. hab. Ion Gagim, rector al Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți) // Făclia. – 2017. – 14 iul. – P. 3.

**Învățământul economic universitar bălțean – 20 de ani /** Bibl. Șt a Univ. de Stat „Alec Russo” din Bălți ; alcăt.: Elena Scurtu, Maria Fotescu, Anna Nagherneac ; red. resp.: Elena Harconița ; red. bibliogr.: Lina Mihaluța ; design/cop.: Silvia Ciobanu. – Bălți : [S. n.], 2015. – 157 p. : fot. ; (Bibliographia Universitas). – ISBN 978-9975-50-145-3; <http://bit.ly/2UESrzw>.

**Învățământul juridic universitar bălțean la 20 de ani /** Bibl. Șt. a Univ. de Stat „Alec Russo” din Bălți ; alcăt.: Elena Scurtu, Anna Nagherneac, Taisia Aculova ; red. resp.: Elena Harconița ; red. bibliogr.: Lina Mihaluța. – Bălți, 2018. – 200 p. – (Bibliographia Universitas, ISBN 978-9975-50-154-5). – ISBN 978-9975-50-155-2 ; <http://bit.ly/2G7fbSX>

**Jitaru, Valentin. Persona-**

**lități bălțene : Enciclopedie /** Valentin Jitaru, Lucian Jitaru: au colaborat: Gh. Calamanciuc..., Elena Harconița [et al.]. – Chișinău : S. n., 2018. – 400 p. – ISBN 978-9975-53-932-6.

**Popa, Gheorghe.** Un ingredient al succesului particular: prestigiul instituției // Sintagmele. – 2010. – Anul I, Nr 1. – P. 4-5.

**Popa, Iulius.** Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți (1945-2015) / Iulius Popa ; lector: Tamara Pascaru. – Chișinău : [S. n.], 2015 (Tipogr. Centrală). – 516 p. : fot. – ISBN 978-9975-53-538-0.

**Sabău, Cristian.** Un spațiu magic – Universitatea din Bălți / Cristian Sabău // Ziarul de Argeș. – 2009. – 30 ian. – 5 febr. – P. 12.

**Scurtu, Elena.** Bălți – important centru urban din Nordul Moldovei : Bibliograf. / Elena Scurtu ; red. resp.: Elena Harconița ; red. bibliogr.: L. Mihaluța ; design/cop./machetare: Silvia Ciobanu ; Bibl. Șt. a Univ. de Stat „Alec Russo” din Bălți. – Bălți : [S. n.], 2016. – 437 p. : fot., il. – (Bibliografii etnografice, ISBN 978-9975-50-172-9). – ISBN 978-9975-50-173-6; <http://bit.ly/2SqEhEN>

**70 de ani de parteneriat în procesul educațional /** Bibl. Șt. a Univ. de Stat „Alec Russo” din Bălți ; alcăt.: Maria Fotescu, Elena Scurtu, Anna Nagherneac, Natalia Culicov ; red. resp.: Elena Harconița ; red. bibliogr.: Lina Mihaluța ; design/cop.: Silvia Ciobanu. – Bălți, 2015. – 318 p. – (Bibliographia Universitas, ISBN 978-9975-50-154-5). – ISBN 978-9975-50-153-8; <http://bit.ly/2Db76ex>

**Științele reale universitare bălțene la 70 de ani : Bibliografie /** Bibl. Șt. a Univ. de Stat „Alec Russo” din Bălți ; alcăt.: Elena Scurtu, Maria Fotescu, Anna Nagherneac ; red. resp.: Elena Harconița ; red. bibliogr.: Lina Mihaluța. – Bălți, 2017. – 427 p. – (Bibliographia Universitas, ISBN 978-9975-50-154-5). – ISBN 978-9975-50-208-5 ; <http://bit.ly/2KryfAT>

**Universitatea de Stat „Alecu Russo” – 70 de ani** : indice bibliografic (1945-2015) / Bibl. Șt. a Univ. de Stat „Alecu Russo” din Bălți ; alcăt.: Elena Scurtu, Maria Fotescu, Anna Nagherneac; red. resp.: Elena Harconița ; red. bibliogr.: Lina Mihaluța ; desing/cop.: Silvia Ciobanu. – Bălți, 2015. – 334 p. – (Bibliographia Universitatis, ISBN 978-9975-50-154-5). – ISBN 978-9975-50-155-2 ; <http://bit.ly/2I0MuM2>.

**Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți are perspective de dezvoltare instituțională** // Univers Pedagogic Pro. – 2016. – 3 noiem. – P. 1.

**Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți, într-un top mondial** // Sintagmele. – 2012. – Anul III, Nr 1-4. – P. 4.

**USARB. Media.** Categorie: Noutăți și comunicate [online]. – Disponibil: <https://media.usarb.md/category/noutati-si-comunicate/> (accesat : 15.10.2019).

**USARB. Media.** Categorie: Facultăți și catedre [online]. – Disponibil: <https://media.usarb.md/category/facultati-si-catedre/> (accesat : 15.10.2019).

**USARB. Media.** Categorie: Relații internaționale [online]. – Disponibil: <https://media.usarb.md/category/relatii-internationale/> (accesat : 15.10.2019).

**USARB. Media.** Categorie: USARB TV [online]. – Disponibil: <https://media.usarb.md/usarb-tv/> (accesat : 15.10.2019).

*Elena Harconița*



### **Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alecu Russo” din Bălți (USARB)**

Biblioteca Științifică USARB – centru informațional modern multifuncțional pentru educație și cercetare, bază a dezvoltării intelectuale și formării profesionale, una din cele mai mari și valoroase instituții din Republica Moldova și din Europa de Est.

Biblioteca Științifică USARB trăiește momentele unei semnificative aniversări – 75 de ani de existență dinamică și expresivă. Sunt ani puțini pentru prezența în timp a unui templu de carte și mulți pentru realizările și succesele obținute de această prestigioasă și notabilă instituție. Fondată în anul 1945, concomitent cu deschiderea Institutului Învățătoresc din Bălți, a fost și este într-un proces continuu de dezvoltare, perfecționare și modernizare, devenind parte integrantă a procesului de instruire, formare și cercetare universitară.

Își realizează cu succes misiunea de secole a Bibliotecii de a satisface necesitățile informaționale multiaspectuale ale studenților, cadrelor didactice, cercetătorilor și altor categorii de utilizatori de la Universitate și nu numai. Prin varietatea documentelor și serviciilor oferite, prin promovarea diverselor activități, Biblioteca USARB contribuie

intens la asigurarea Țării cu specialiști de performanță, la dezvoltarea științei naționale și mondiale.

Prin realizările obținute, aprecierile utilizatorilor ei și a multor vizitatori externi, Biblioteca USARB devine simbolul unei Bibliotecii exemplare: „Biblioteca Dumneavoastră este o adevărată oază de spirit și inteligență” (Vladimir Beșleagă), Biblioteca „de unicat” (Iurie Collesnic), „Una dintre cele mai mari biblioteci universitare din Europa de Est...” (Revista ONU în Moldova) „Biblioteca de nivel european”, „Biblioteca cu multe valențe” (Radu Moțoc), „Biblioteca bălțeană e unul din punctele cardinale ale biblioteconomei basarabene” (Alexe Rău), „Unicat în peisajul universitar european, bijuterie arhitecturală și intelectuală, adevărat castel al cărții” (Katya Kolero) „Regina Cărții din Nord” (Iulius Popa), „Apreciez mult meritele acestei instituții pe care o numesc *Biblioteca mea*. Zic *Biblioteca mea* și văd/savurez edificiul sobru/splendid, sălile spațioase, echipamentul modern, designul original, confortul și disponibilitatea bibliotecarilor...” (Nicolae Filip), „Сотрудники Библиотеки смогли превратить официальное учреждение в уютный Дом знаний. Работа сотрудников вызывает уважение и восхищение” (Olga Kirsanova, or. Blagovescensk , reg. Amur, Rusia)...

Biblioteca Universității bălțene își desfășoară activitatea într-o clădire modernă, unică în Nordul Moldovei, construită în baza unui proiect

special, cu o suprafață de circa 6 000 m<sup>2</sup>, situată pe patru niveluri în centrul campusului universitar.

Menține cu demnitate ani la rând statutul instituției în afara categoriei (1993) și de categorie superioară (2006, 2018) conferit de Guvernul Republicii Moldova.

Biblioteca USARB realizează mai multe funcții care influențează și sporesc imaginea ei în lumea bibliotecară :

- Centru Bibliotecomic Departamental pentru bibliotecile din instituțiile de învățământ preuniversitar din 15 raioane de nord și mun. Bălți

- Depozitară Regională a Băncii Mondiale

- membru al Consorțiului (REM) Resurse Electronice pentru Moldova

- participantă în Programele Internaționale TEMPUS, ERASMUS+, Parteneriatul Moldovei cu Norvegia și România, Ministerul pentru Românii de Pretutindeni – crearea Centrului de Informare a României.

BȘ USARB integrează servicii, centre, colecții internaționale particulare, este dotată cu variat echipament tehnic: PC, scanere, printere, proiectoare, televizoare, table interactive.

Activitatea Bibliotecii Științifice este asigurată de 40 bibliotecari, 53% din ei constituind personalul profesional, 93 % sunt posesori ai categoriilor de calificare: 19 - superior, 16 - întâi și 3 – doi. Au fost menționați cu distincții onorabile de conducerea țării : Medalia „Mihai Eminescu”, Ordinul „Gloria Muncii”, diplome și premii, inclusiv pre-

miul Național „Ion Madan” în domeniul biblioteconomi-ei și bibliografiei.

De rând cu prestarea obligațiilor funcționale, echipa de bibliotecari este implicată în activitatea Consiliului Bibliotecomic Național pe lângă Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, Comitetului Tehnic nr. 1 de standardizare „Biblioteconomie, Informare, Documentare”, a Asociației Bibliotecarilor din Republica Moldova, Forumul Managerilor din Sistemul Național de Bibliotecă.

Prestanța Bibliotecii în spațiul Universității este amplificată printr-o gamă largă de activități de cercetare, editare și participare la importante evenimente științifice, la concursuri instituționale și naționale. În perioada 2000-2019, 20 de bibliotecari au obținut înaltul titlu de laureat al Concursului Național *Cel mai bun bibliotecar*, organizat de Asociația Bibliotecarilor.

În ultimii 20 de ani bibliotecarii universitari bălțeni au editat peste 176 de lucrări, inclusiv peste o sută de bibliografii și biobibliografii în colecțiile Bibliographia Universitas, Facultas Biography – USARB, in honorem, Personalități universitare bălțene, Scriitori universitari bălțeni, Doctori honoris causa ai USARB, Vestigia Semper Adora, Bibliografi etnografice, 74 din ele obținând prestigioase premii de nivel instituțional și național (Concursul Republican *Cele mai reușite lucrări în domeniul biblioteconomi-ei și științelor informării*, Premiile Senatului USARB etc.).

Annual bibliotecarii par-

ticipă la două manifestări științifice instituționale de amploare : Colloquia Professorum *Tradiție și inovare în cercetarea științifică (secțiunea Biblioteconomie și știința informării)* și Colloquia Bibliothecariorum *Faina Tlehuci In Memoriam* (începând cu anul 2013), invitând colegi din țară și de peste hotare. Biblioteca editează 2 reviste de specialitate: *Confluențe Bibliologice* (2005) și *Bibliouniversitas@ABRM.md* (2012), publică anual cca 70 de articole inclusiv pe Internet, portalul SlideShare, participă în fiecare an la peste 40 de reuniuni profesionale naționale și internaționale, stagii de formare continuă, vizite de documentare, traininguri în cadrul proiectelor, susțin cca 60 de comunicări privind experiența și modelele BȘ USARB.

Cincisprezece bibliotecari sunt formatori naționali în cadrul Secției de formare continuă a Universității de Stat din Moldova, 10 bibliotecari – asistenți universitari sunt angajați anual la predarea cursului Bazele culturii informației. Bibliotecarii bălțeni organizează ateliere de instruire pentru bibliotecarii din învățământul preuniversitar din 15 raioane de nord și municipiul Bălți în cadrul Centrului Bibliotecomic Departamental, în colaborare cu Ministerul Educației, Culturii și Cercetării.

Biblioteca USARB garantează continuu confort spațial și informațional, norme estetice adecvate, pentru circa 7 000 de utilizatori în 12 săli de lectură (793 locuri), 4 săli de împrumut la domiciliu și alte

subdiviziuni, oferind colecții totale de 1 008 018 în 309 116 titluri, ce se completează anual cu 7-8 000 documente în 3-4 000 titluri. Numărul de vizite înregistrate per an este de 500 mii, 300 mii fiind virtuale, împrumutul constituie peste 600 000, inclusiv și furnizări de documente electronice.

Pentru asigurarea serviciilor electronice sunt folosite peste 100 de calculatoare, toate având conexiune Internet.

Biblioteca Științifică USARB asigură accesul la colecții bogate și variate, acces la Internet și diverse baze de date, furnizează tuturor categoriilor de utilizatori servicii documentare și produse informaționale de înaltă calitate, pertinente și competitive: servicii de informare bibliografică și bibliometrică, servicii de comunicare și socializare (ture ghidate și consultații privind orientarea în spațiile informaționale, activități culturale, educative, științifice), de formare (sesiuni de traininguri), promovarea cursului Bazele culturii informației: 30 de ore – 1 credit, curs inclus în planurile de învățământ la toate specialitățile universitare ca disciplină obligatorie de formare a abilităților și competențelor informaționale. Anual bibliotecarii promovează circa 250 de ore în 25-30 grupe academice pentru studenții din anul I de la toate facultățile, de asemenea, și pentru elevii Colegiului Pedagogic și ai Liceului Teoretic Republican „Ion Creangă”. Ore de Cultură a informației sunt promovate și pentru cadre didactice, doctoranzi, masteranzi.

În multitudinea de servicii, cele mai solicitate sunt serviciile electronice: Acces Internet, WiFi, acces la catalogul electronic PRIMO ExLibris (catalog partajat a 7 biblioteci universitare din R.M.) cu mult de 400 mii de înregistrări cota bălțenilor; arhivarea și accesul la producția științifică a universității în Repoziitoriul Instituțional ORA (Open Research Archive) USARB, (mai bine de 3 mii lucrări indexate), Biblioteca Digitală; acces la peste 100 baze de date naționale și internaționale care conțin peste 1 800 000 mii de cărți și 80 000 de publicații periodice; bazele de date proprii SumarScanat, Lucrări Muzicale de pe discuri de vinil (format MP3), e-Books, livrarea electronică a documentelor (LED), Diseminarea Selectivă a Informației (DSI), Servirea Diferențiată a Conducerii (SDC).

Biblioteca participă la pregătirea suportului documentar pentru acreditarea specialităților universitare prin elaborarea și furnizarea datelor privind acoperirea informațională cu documente științifice și didactice în baza catalogului electronic (înregistrări catalografiate cu toate referințele, inclusiv ISBN, numărul de exemplare deținute de Bibliotecă, vedetele de subiect).

Biblioteca oferă servicii online de pe site-ul Bibliotecii, platforma JOOMLA, <http://libruniv.usarb.md/index.php/ro>, utilizează platforme și instrumente web: Wikipedia, Blogurile *Biblioteca în dialog cu cititorii*, *Profesional*, *Centrul de Informare al României*, socializează, creează

și partajează resurse și produse educaționale în spațiile virtuale: Facebook, Twitter, YouTube, LinkedIn, Pinterest, Google+, Flickr, Instagram.

Pe site-ul Bibliotecii sunt expuse o varietate de tutoriale on-line, ghiduri și alte suporturi didactice pentru a ajuta cadrele didactice, studenții și elevii în căutarea, localizarea, evaluarea și aplicarea corespunzătoare a informațiilor, inclusiv utilizarea softurilor personale de gestiune a referințelor: End-Note, Mendeley, Zotero.

Video tutorialele și spoturile de promovare a serviciilor, portofoliul didactic al cursului Bazele culturii informației, serviciul de referințe Întrebă bibliotecarul, Propunerile pentru achiziție, Buletinul bibliografic informativ *Achiziții recente*, expoziții informative și tematice on line, resurse tematice pe domenii, toate acestea constituie parte din oferta universitară care favorizează formarea profesioniștilor.

Apropare 400 mii de vizite anuale, mai bine de 2 milioane de accesări înregistrează pagina WEB a Bibliotecii.

Biblioteca organizează sondaje de opinii (tradițional și online) pentru studierea impactului ei asupra dezvoltării individuale a utilizatorilor și a comunității, pentru cunoașterea gradului de utilizare a mijloacelor și instrumentelor de informare, ce va contribui în continuare la fixarea acțiunilor ulterioare de îmbunătățire a activității.

Pentru vizibilitatea și sporirea ratingului rezultatelor științifice ale cercetătorilor

universitari bălteni, inclusiv și prin aplicarea indicatorilor sciento-bibliometrici, realizările științifice USARB sunt indexate în 7 baze de date internaționale, repozitorii, biblioteci deschise, cataloage și platforme informaționale: Zenodo (Comunitatea USARB), CEEOL, IBN, OpenLibrary, Issuu, Calameo, Scribd, Slideshare.

Prin colaborări naționale și internaționale cu parteneri din Republica Moldova, România, Elveția, SUA, Ucraina, Rusia, Franța, Lituania, Germania au fost realizate peste 30 de proiecte investitoriale care au diversificat oferta informațională, inclusiv prin deschiderea Centrului de Documentare al ONU, Punctului de Informare și Documentare NATO, Centrului de Informare al Uniunii Europene, Centrului de Informare al României etc.

Menționăm, în mod special, ajutorul acordat de Asociația Pro Basarabia și Bucovina, Filiala „Costachi Negri” din Galați, secretar membrul de onoare al Senatului, ing. Radu MOȚOC, la dezvoltarea colecțiilor de carte în limba română, valoarea donațiilor constituind peste 100 000 EURO.

Participarea în proiectele internaționale Tempus –MISISQ, LNSS ERASMUS+ s-a soldat cu obținerea de noi cunoștințe și experiențe moderne din activitatea bibliotecilor din țările europene (Grecia, România, Germania, Irlanda, Norvegia, Ungaria, Belarus, Lituania, Letonia), prin promovarea unui șir de traininguri și workshopuri de instruire cu partici-

parea experților internaționali, dotarea cu echipament tehnic în valoare de peste 500 000 lei.

Grație Proiectului „Modernizarea serviciilor bibliotecilor universitare din Moldova” și contribuțiilor Consorțiului REM, este asigurat accesul la 11 baze de date EBSCO și alte 10 – gratuit, inclusiv Thomson Reuters Web of Science, SAGE Research Methods Cases, Taylor & Francis Online Journal Library, Research4Life.

Eforturile bibliotecarilor universitari bălteni s-au distins și în obținerea Proiectului de dotare cu resurse informaționale al Centrului de Informare al României din Bălți, inaugurat de Ministerul pentru Românii de Pretutindeni. În cadrul Proiectului au fost achiziționate mai bine de 300 titluri de cărți și reviste în valoare de 80 996 lei, organizate și promovate diverse activități pentru comunitatea din nordul RM (<https://cirbalti.wordpress.com>). Proiectul de dotare cu resurse informaționale a fost câștigat și în acest an, urmând ca beneficiarii USARB să se bucure de o nouă colecție în valoare de peste 65 000 lei.

O gamă largă de mesaje educaționale, culturale și științifice expediate online, de evenimente, campanii, programe infodocumentare, flashmob-uri: Zilele Informării, Zilele Catedrelor, Lunarul studenților la studiile de licență / Master / Doctorat, Salonul editorial Universitaria – Contribuții științifico-didactice ale universitarilor bălteni, Noul

Utilizator, Săptămâna Open Acces, Săptămâna Educației Deschise, Ziua Științei, Zilele Universității, Zilele Bibliotecii și Facultății, Ziua Națională de Sensibilizare privind Bibliotecile, audiții muzicale, reviste bibliografice, lansări de carte, realizate în cadrul Clubului Cărții, Clubului ONU Nord, Salonului Muzical, Clubul BiblioSpiritus, Punctului de Informare NATO, Centrului de Informare a Uniunii Europene, Centrului Educație Civică Europeană, Centrului de Informare a României sporesc integrarea Bibliotecii în viața didactică, cultural-științifică a comunității universitare.

Din cele mai relevante documente tipărite sunt puse la dispoziția utilizatorilor și la cele peste 500 expoziții informative și tematice, inclusiv, 35 de expoziții on-line, organizate în fiecare an, având drept scop stimularea lecturilor de instruire și cercetare ale utilizatorilor.

Realizându-și principalele sale funcții, Biblioteca păstrează cu devotament și pietate din cele mai sugestive tradiții, completându-le cu forme de lucru moderne, aspirând mereu spre creșterea calitativă și performanță. Activitatea ei este compatibilă cu exigențele mereu în schimbare ale societății contemporane.

Biblioteca Științifică USARB este deschisă pentru parteneriat și colaborare cu bibliotecile din țară și de peste hotare.

Meritele Bibliotecii Științifice USARB sunt recunoscute și apreciate de comunitatea biblioteconomică națională prin decernarea Premiului

Național GALEX, organizat de Liga Bibliotecarilor din Republica Moldova „Alexe Rău” și Biblioteca Națională a Republicii Moldova.

**Bibliografie selectivă:**

**Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec Russo”** din Bălți = Scientific Library of „Alec Russo” Balti State University // Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți. – Ch., 2015. – P. 60-68.

**Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec Russo”** din Bălți // Popa, Iulius. Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți (1945-2015). – Ch., 2015. – P. 225-236.

**Biblioteca USARB „A. Russo”** – gazda unei conferințe internaționale // Făclia : săpt. ped. – 2015. – 30 oct. (40). – P. 4.

**Cei mai buni bibliotecari din Moldova au fost premiați de ziua lor profesională** [on-line]. – Disponibil: <http://diez.md/2016/04/22/cei-mai-buni-bibliotecari-din-moldova-au-fost-premiati-de-ziua-lor-profesionala/>

**Cojocaru, Mary.** Ministrul Angel Tilvar, la Universitatea „Alec Russo” din Bălți / M. Cojocaru // Jurnal românesc : pentru românii de pretutindeni [on-line]. – 2015. – 31 mart. – Disponibil: <http://www.jurnalromanesc.ro/jr1/index.php/component/k2/item/1325-ministrul-angel-tilvar-la-universitatea-alecu-russo-din-balti.html>

**Filip, Nicolae.** Biblioteca mea: [text preluat din revista Magazin bibliologic, 2005, Nr 3/4, P. 7-8.] / Nicolae Filip // In memoriam academicianul NICOLAE FILIP : Biobibliografie. – Bălți, 2016. – P. 148-150. – ISBN 978-9975-50-175-0.

**Gifu, Daniela.** Criză de carte românească la Biblioteca Științifică a Universității de Stat

„Alec Russo” din Bălți [on-line]. – Disponibil : <http://uzp.org.ro/criza-de-carte-romaneasca-la-biblioteca-stiintifica-a-universitatii-de-stat-alecu-russo-din-balti/>

Harconița, Elena. Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți : [1945-2015] / E. Harconița // Calendar Național, 2015. – Ch., 2015. – P. 339-342.

Harconița, Elena. Biblioteca Științifică Universitară : repere / Elena Harconița // Sintagmele. – 2015. – iunie. – P. 9.

[**Harjevschi, Mariana.**] ME-SAJ Bibliotecii Științifice a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți consacrat celor 70 de ani de la fondare [on-line]. – Disponibil: [http://www.abrm.md/files/Mesaj\\_Felicitare\\_Bibl\\_Univ\\_Alec\\_Russo.pdf](http://www.abrm.md/files/Mesaj_Felicitare_Bibl_Univ_Alec_Russo.pdf)

**La Biblioteca Universității bălțene sunt păstrate cărți din secolul al XVIII-lea** : [Video] / Telecompania BTV din Bălți ; prezentare: Elena Cristian. – Disponibil: [https://www.facebook.com/btvmoldova/videos/2044145735874361/?hcref=ARTqKNgd9Aj0A7FWSVLXP0\\_\\_HDmsdL0sqxCJuGkHrQiGCL46AymukEcNbQMHxoehfEQ&pnref=storyn](https://www.facebook.com/btvmoldova/videos/2044145735874361/?hcref=ARTqKNgd9Aj0A7FWSVLXP0__HDmsdL0sqxCJuGkHrQiGCL46AymukEcNbQMHxoehfEQ&pnref=storyn)

**Laureați ai Galei Naționale GALEX 2018**, au fost premiați astăzi, de Ziua Mondială a Cărții și Ziua Bibliotecarului la 23 aprilie 2018, de Ziua Bibliotecarului, în cadrul evenimentului GALEX 2018, ediția a VIII-a [on-line]. – Disponibil: [http://www.realitatea.md/13-laureati-ai-galei-nationale-galex-2018--au-fost-premiati-astazi--de-ziua-mondiala-a-cartii-si-ziua-bibliotecarului--video-\\_76024.html](http://www.realitatea.md/13-laureati-ai-galei-nationale-galex-2018--au-fost-premiati-astazi--de-ziua-mondiala-a-cartii-si-ziua-bibliotecarului--video-_76024.html)

**Modernizarea Bibliotecii Științifice în cadrul unui proiect ERASMUS+** [on-line] / Bibl. Șt. a Academiei de Administrare Publică. – Disponibil: <http://aap.gov.md/biblioteca/>

news/modernizarea-bibliotecii-%C8%99tiin%C8%9Bifice-%C3%AE-n-cadrul-unui-proiect-erasmus.

**Nicu, Ghenadie.** Altețea Sa Regală în drum spre casă : [vizita Alteței Sale Regale Principele Nicolae al României la USARB și la BȘ USARB] / G. Nicu // Sintagmele. – 2015. – Febr. – P. 1, 3.

**Pintilei, Elena.** Oamenii de calitate produc o instituție de calitate... = Quality people produce a quality institution / Elena Pintilei // Confluente bibliologice : Rev. de biblioteconomie și șt. informării. – 2017. – Nr 1-2 (47-48). – P. 19. – ISSN 1857-0232 ; [http://libruniv.usarb.md/xXx/reviste/confbib/articole/2017\\_1-2/Conf\\_1-2\\_2017\\_19.pdf](http://libruniv.usarb.md/xXx/reviste/confbib/articole/2017_1-2/Conf_1-2_2017_19.pdf). – *Mesajul Directorului general al Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova pentru Reuniunea Colloquia Bibliothecariorum, Bălți, 23 februarie 2017.*

**Popa, Iulius.** Bibliotecarii, prietenii care îmi mai rămân / Iulius Popa // Literatura și arta. – 2017. – 25 mai. – P. 3 ; <https://drive.google.com/file/0ByA7Kci8VpxBSGZYdUV1ZGhMRGM/view>

**Programul Open World = Lumea Deschisă susținut de Congresul SUA** [on-line]. Disponibil: <https://www.facebook.com/543442855760138/photos/pbo.543442855760138/1644269402344139/?type=3&eid=ARC32OzOAnj-k3kUh3Bd0aDRBNmum98mW8lTNZM4ApqQi uXsTkg5YVkgJ6nv5mnQuoogSuNQ6Kx7nSAh> (accesat : 14.10.2019).

**Tilvăr, Angel.** „...Am cunoscut oameni extrem de dedicați românismului și păstrării identității românești!” : [interviu telefonic realizat cu ministrul delegat pentru relațiile cu românii de peste hotare Angel Tilvăr]

/ Romeo Crișmaru // Jurnal Românesc : pentru românii de pretutindeni [on-line]. – 2015. – 28 mart. – Disponibil: <http://www.jurnalromanesc.ro/jr1/index.php/interviu/item/1321-am-cunoscut-oameni-extrem-de-dedicati-romanismului-si-pastrarii-identitatii-romanesti.html>

**Urușciuc, Eugen.** Miliardele de la Bălți – de cuvinte din Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec Russo” [Video] [on-line] / Eugen Urușciuc ; video: Ion Urușciuc ; montaj: Alex Gurduza. – Disponibil : [http://www.stiripozitive.eu/libview.php?l=ro&](http://www.stiripozitive.eu/libview.php?l=ro&idc=24&id=3526&t=/Locuri/Cultura/Video-MILIARDELE-DE-LA-BALI-de-cuvinte-din-Biblioteca-Stiintifica-a-Universitatii-de-Stat-Alec-Russo.-Prezentare-de-catre-Elena-Harconița,director,Elena-Scurtu,bibliotecar,Elena-Cristian,șef-serviciu,Gabriela-Cazacu,bibliotecar,Adella-Cucu,șef-serviciu)

[idc=24&id=3526&t=/Locuri/Cultura/Video-MILIARDELE-DE-LA-BALI-de-cuvinte-din-Biblioteca-Stiintifica-a-Universitatii-de-Stat-Alec-Russo.-Prezentare-de-catre-Elena-Harconița,director,Elena-Scurtu,bibliotecar,Elena-Cristian,șef-serviciu,Gabriela-Cazacu,bibliotecar,Adella-Cucu,șef-serviciu](http://www.stiripozitive.eu/libview.php?l=ro&idc=24&id=3526&t=/Locuri/Cultura/Video-MILIARDELE-DE-LA-BALI-de-cuvinte-din-Biblioteca-Stiintifica-a-Universitatii-de-Stat-Alec-Russo.-Prezentare-de-catre-Elena-Harconița,director,Elena-Scurtu,bibliotecar,Elena-Cristian,șef-serviciu,Gabriela-Cazacu,bibliotecar,Adella-Cucu,șef-serviciu).

**Urușciuc, Eugen.** Zece lucruri despre Biblioteca Universității din Bălți pe care, probabil, nu le știai [Infografic] [on-line] / Eugen Urușciuc. – Disponibil : <http://www.stiripozitive.eu/libview.php?l=ro&idc=24&id=3511&t=%2FLocuri%2FCultura%2FInfografic-Zece-lucruri-despre-Biblioteca-Universitatii-din-Balti-pe-care-probabil-nu-le-stiai>

*Elena Harconița,  
director Biblioteca Științifică  
a USARB*



**Vera Osoianu  
1955**

Bibliolog, specialist de categorie superioară, formator de nivel național, director adjunct la BNRM.

S-a născut la 12 octombrie 1955, în comuna Unțeni, raionul Fălești.

Absolventă a Universității de Stat din Chișinău. În anul 1977 a terminat cursul deplin al Universității la Specialitatea biblioteconomie și bibliografie. A fost repartizată la Biblioteca Națională și începând cu 1 august 1977 activează în cadrul Bibliotecii Naționale, ocupând următoarele funcții în Direcția cercetare și dezvoltare în biblioteconomie:

2003 - prezent – director adjunct responsabil de cercetare și dezvoltare în biblioteconomie;

01.01.2004-2009 – director adjunct cu drepturi și obligațiuni de prim-director adjunct;

07.11.2000-02.01.2003 – șef Direcție Cercetare și Dezvoltare în Biblioteconomie;

03.02.92 - 07.11.2000 – șef serviciu „Asistență de specialitate”;

01.11.91 - 03.02.92 – bibliotecar principal;

01.12.81 - 01.11.91 – șef oficiu;

01.12.79 - 01.07.81 – metodist superior;

04.10.77 – 01.12.79 – metodist;

01.08.77 - 04.10.77 – bibliotecar.

Pe parcursul celor 42 de ani de activitate în Biblioteca Națională, a desfășurat o intensă activitate profesională și socială care a ajutat-o să influențeze dezvoltarea biblioteconomiei naționale și i-a permis diseminarea cunoștințelor și a experienței avansate înregistrată de biblioteconomia internațională. A participat în activitatea celor mai prestigioase proiecte, structuri, publicații, respectiv:

Consiliul Biblioteconomic Național: membru;

Comisia Națională de Atestare a Bibliotecarilor: membru 2006-2010, 2013-2019;

Biroul Asociației Bibliotecarilor din Republica Moldova (1995-2008): membru;

Comisia ABRM, Bibliotecii publice: membru;

Filiala Bibliotecii Naționale a Asociației Bibliotecarilor din Republica Moldova: președinte (1993-2008);

Revista „Biblioteca” (București): membru al Comitetului consultativ;

ONG „Acces-Info”: membru;

Revista „Magazin bibliologic”: membru al Colegiului redacțional;

„SBM: Buletin trimestrial” (2001-2006): membru al Colegiului redacțional;

Coordonator a patru proiecte susținute de Ambasada SUA în Moldova;

Coordonator a patru proiecte susținute de Fundația Soros;

Coordonator a două proiecte susținute de Fundația Conferința Bibliotecilor Naționale Europene;

Organizator a 24 ediții a Forumului Managerilor din Sistemul Național de Bibliotecii;



Organizator a 29 ediții a Simpozionului „Anul bibliologic...”(1992-2019), unde a prezentat 28 de comunicări.

A participat la crearea Asociației Bibliotecilor din Republica Moldova; la organizarea celor mai mari activități de nivel național care au influențat schimbarea domeniului bibliotecar și alinierea bibliotecilor din Republica Moldova la metodologiile și practicile promovate la nivel internațional: congrese, simpozioane, conferințe, seminare, etc; la diferite etape a fost membru (și este în continuare) al celor mai importante structuri profesionale care promovează politica statului în domeniu; participă la elaborarea documentelor care reglementează funcționarea bibliotecilor (Legea cu privire la bibliotecă, Strategiile de dezvoltare a bibliotecilor, regulamente etc.), contribuie la promovarea experienței avansate și a practicilor de calitate înregistrate în bibliotecile lumii, prezentând comunicări la întrunirile profesionale organizate la nivel național, regional și pretutindeni în teritoriul.

În anul 2005 a inițiat procesul de aderare a Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova la Fundația Conferința Directorilor Bibliotecilor Naționale din Europa (CENL) și a negociat taxa de participare pentru 5 ani (2005-2010), în felul acesta luând parte la integrarea Bibliotecii Naționale în proiectele Biblioteca Europeană și FUMAGABA (Proiect susținut de Uniunea Europeană, care a marcat începutul digitalizării colecțiilor din țările care au aderat în ultimul val la CENL).

Între anii 2007-2011 a ținut bibliotecile publice din Re-

publica Moldova în atenția Fundației Gates în vederea aderării la inițiativa Bibliotecii Globale. În anul 2011 Republica Moldova a fost acceptată în inițiativa Bibliotecii Globale.

A reprezentat Asociația Bibliotecarilor din Republica Moldova și, respectiv, bibliotecile din Republica Moldova, elaborând raportul de țară, în proiectul european CALIMERA - Mediarea accesului la resursele electronice prin instituțiile locale, program în cadrul FP5 al Comisiei europene, care a monitorizat progresele și soluțiile tehnice rezultate din noile tehnologii (IST - tehnologiile societății informaționale) în țările europene.

În anul 2015 a reușit realizarea unui proiect de mare importanță pentru bibliotecă - Centrul de Statistică online. În anul 2017 a realizat două proiecte finanțate de Fundația Conferința Directorilor Bibliotecilor Naționale Europene. În anul 2018 a pregătit proiectul finanțat de Ambasada Lituaniei în Republica Moldova, Dezvoltarea democrației, prin care 10 specialiști de la BNRM au efectuat o vizită de studiu la Biblioteca Națională a Lituaniei, iar trei specialiști de la Biblioteca Națională a Lituaniei - o vizită în Moldova.

În parteneriat cu Fundația Soros-Moldova, Ambasada SUA în Moldova, Alianța Franceză din Moldova, Centrul de Informare al Consiliului Europei a realizat mai multe proiecte în vederea familiarizării bibliotecarilor moldoveni cu experiența avansată în biblioteconomia altor state, a intermediat invitarea în Moldova a unor profesioniști de forță din mai

multe țări. În felul acesta, bibliotecarii moldoveni au cunoscut pe:

- Hermina Anghelescu, profesor la Universitatea de Stat din Wayne, SUA (decembrie, 2001) care a familiarizat bibliotecarii moldoveni cu serviciile de referință specifice bibliotecilor americane;

- Judy Field, profesor la Universitatea de Stat din Wayne, SUA și Liviu Dediu, directorul adjunct al Bibliotecii Județene Galați, România (august 2002), care au inițiat bibliotecarii moldoveni în specificul referințelor virtuale;

- Bernard Margolis, directorul Bibliotecii Publice Boston (martie, 2003) care a prezentat Conferința „Dirijarea schimbărilor în bibliotecă”, în cadrul Simpozionului Științific „Anul Bibliologic 2002”, la care au participat managerii bibliotecilor publice, universitare, specializate etc. din toată țara;

- Grant Harris, specialist de referință la Biblioteca Congresului, SUA (octombrie, 2003). Împreună au organizat seminarul „Servicii moderne pentru utilizatori”;

- Barbara Kotalska, Biblioteca Națională a Franței (noiembrie, 2004), care a susținut un seminar pentru specialiștii antrenați în catalogare și indexare, din bibliotecile mari, în special din cele participante la Proiectul SIBIMOL.

Pentru a se ține la curent cu experiența bibliotecilor lumii și a-și actualiza competențele profesionale, a participat la diverse concursuri și a câștigat mai multe proiecte, susținute financiar de Fundația SOROS-Moldova, Ambasada SUA în Moldova, Alianța Franceză din Mol-

dova, Fundația Conferința Bibliotecilor Naționale Europene. Granturile obținute au permis participarea la diverse întruniri internaționale în domeniu. A studiat experiența avansată a mai multor țări, propunând spre implementare idei care au contribuit la schimbarea activității bibliotecilor țării.

În anul 2019 a inițiat „Proiectul de digitizare a publicațiilor valoroase disponibile în colecțiile BNRM”, proiect anunțat de Agenția Japoneză de Cooperare Internațională.

În calitate de formator național, a susținut mai multe traininguri:

„Biblioteca și tehnologiile: integrare, misiune, funcții, mijloace”;

„Modernizarea activității – necesitate strategică a bibliotecilor școlare”;

„Probleme și tendințe actuale în activitatea bibliotecilor publice”;

„Modernizarea activității – prioritatea strategică a bibliotecilor publice”;

„Utilizatorul 2.0 – competențe și abilități pentru Biblioteca și Bibliotecarul 2.0”;

„Utilizatorul – rațiunea de existență a bibliotecii”;

„Strategii de promovare a lecturii” etc.

Promovează, prin toate mijloacele disponibile, cartea, lectura, biblioteca, bibliotecarul și profesia de bibliotecar, inclusiv în spațiul virtual:

Blogul de biblioteconomie și știința informării // <http://clubbib2.wordpress.com>

Contul Blogului de biblioteconomie și știința informării pe slideshare

<http://www.slideshare.net/cdbclub>

Blogul Bibliotecile publice din Republica Moldova //

<http://bibliotecipublicerm.wordpress.com>

Contul blogului Bibliotecile publice din Republica Moldova pe slideshare <http://www.slideshare.net/rmbiblioteci>

Pagina Blogului de Biblioteconomie și Știința Informării pe Facebook

<http://www.facebook.com/pages/Blogul-de-biblioteconomie-si-stiinta-informarii/142586482424613>

Ordinul “Steaua României”, 2000 - pentru merite în difuzarea culturii românești.

Pentru merite deosebite în promovarea cărții, lecturii, bibliotecii, precum și pentru dezvoltarea sistemului național de bibliotecii, a fost menționată cu diverse distincții:

Medalia „Meritul Civic”, 2002, pentru merite deosebite în promovarea cărții, lecturii, a bibliotecii, precum și pentru dezvoltarea sistemului național de bibliotecii; Diploma Guvernului Republicii Moldova, 2009, 2015, 2018; Cel mai bun bibliotecar al anului: 1981, 1982, 1986, 1998, 1999, 2001, 2011, 2015; Premiul „Ion Madan”, Ministerul Culturii al Republicii Moldova, 2015; Diploma Ministerului Culturii, 2001, 2005, 2008, 2011, 2012, 2016; Diploma Asociației Bibliotecarilor din Republica Moldova, Premiul 1; Concursul Național „Cele mai reușite lucrări în domeniul biblioteconomiei și științe ale informării ale anului 2015”, Secțiunea Bibliologie; Trofeul „Mărul contribuției” la aniversarea a 10-a a revistei „BiblioPolis”, Certificatul nr. 20; Diplomă de excelență, Asociația Națională a Bibliotecarilor și Bibliotecilor Publice din România, 2011; Adeverință privind participarea la implementarea ideii

de creare a unor bloguri în cadrul Bibliotecii Naționale prin crearea Blogului de Biblioteconomie și Știința Informării, 2011; Premiul II pentru lucrarea „Rigorile internaționale actuale ale organizării și funcționării bibliotecilor publice”, în cadrul Concursului Național „Cele mai reușite lucrări în domeniul biblioteconomiei și științe ale informării”, ediția a XVII-a, 2007, Secțiunea Studii și cercetări în domeniul biblioteconomiei și științei informării.

Premiul anual „Clopoțelul de bronz” pentru consecvență și curaj în promovarea accesului la informație, Centrul Access-Info, septembrie 2008.

Diploma Juriului Salonului Internațional de carte pentru Copii, aprilie, 2008.

Diploma de excelență a Centrului Acces Info, pentru participare activă, creatoare și eficientă la Atelierul pentru formarea formatorilor în domeniul accesului la informație, Chisinau, 18-20 ianuarie, 2008.

Diploma Asociației Bibliotecarilor din Republica Moldova, pentru performanțe profesionale, Chisinau, 2007.

Diploma Universității de Stat din Moldova, Chișinău, 2006.

Brevet de invenție nr. 29, Integrarea Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova în Biblioteca Europeană;

Adeverință BNRM, 2012, Pentru ideea de promovare a BNRM, CODIBIP, FNCL, a Blogului de biblioteconomie în mediile sociale; Premiile Naționale, GALEX, ediția a II-a, 2012, Testimoniu, Pentru locul II în topul național al celor mai buni bibliotecari ai anului 2011; Premiile Naționale GALEX, ediția II-a,

2012, Testimoniu pentru „Cel mai bun proiect biblioteconomic”, 2015.

Printre temele de cercetare din ultimul timp un loc aparte revine promovării lecturii ca bază pentru cultură, cunoaștere și dezvoltare. O sinteză a acestei teme a fost prezentată în lucrarea „Lectura Central” accesibilă în format tradițional și în cel electronic.

Problemele actuale ale biblioteconomiei naționale, precum și experiența avansată a bibliotecilor de peste hotare au fost oglindite într-o serie de studii și articole publicate în reviste de specialitate: „Magazin bibliologic”, „Biblioteca” (București), revista „Limba română” etc. și în format electronic, în special Blogul de biblioteconomie și Știința Informării și conținutul blogului de pe SlideShare. Autoare a peste o sută de studii și articole în publicațiile de specialitate din țară și de peste hotare.

**Bibliografie selectivă  
(2015-2019):**

**Monografii**

Osoianu-Filip, Vera. Biblioteca publică între percepția tradițională și utilizatorul modern / Vera Osoianu-Filip ; Biblioteca Națională a Republicii Moldova ; director general: Elena Pintilei. – Chișinău : BNRM, 2015. – 232 p. – ISBN 978-9975-4498-8-0. – Mod de acces: <http://www.bnrm.md/files/publicatii/VOsoianu-Biblioteca-publica-intre-perceptia-traditionala-utilizatorul-modern.pdf> (accesat : 22.01.2019).

Osoianu-Filip, Vera. Tribuna avocatului bibliotecii : Îndrumar pentru bibliotecari / Vera Osoianu-Filip ; Biblioteca Națională a Republicii Moldova ; director general: Elena Pintilei. – Chișinău : Biblioteca

Națională a Republicii Moldova, 2016 (Imprimeria BNRM). – 146 p. – ISBN 978-9975-3114-8-9. – Mod de acces: <http://www.bnrm.md/files/publicatii/Tribuna-avocatului-bibliotecii-indrumar-pentru-bibliotecari.pdf> (accesat : 22.01.2019).

**Recenzii**

Corghenci, Ludmila. Univox pentru bibliotecă și bibliotecari / Ludmila Corghenci // Magazin bibliologic. – 2017. – Nr 1/2. – P. 126-127. – ISSN 1857-1476. – Rec. la cartea: Osoianu-Filip, Vera. Tribuna avocatului bibliotecii : Îndrumar pentru bibliotecari. – Chișinău, 2016. – 146 p. – ISBN 978-9975-3114-8-9. – Mod de acces: <http://www.bnrm.md/files/publicatii/Magazin-bibliologic2017-1-2.pdf> (accesat : 4.12.2018).

**Lucrări științifice, metodologice și de sinteză redactate, coordonate și îngrijite**

Biblioteca Națională a Republicii Moldova – Meridianul Zero al Sistemului Național de Bibliotecii (1991-2016) : Monografie (consacrată aniversării a 185 de ani de la fondarea BNRM) / Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova, Biblioteca Națională a Republicii Moldova; director general: Elena Pintilei; coord. de ediție: Vera Osoianu, Ludmila Corghenci ; cons. șt.: Aliona Tostogan, Svetlana Barbei. – Chișinău : BNRM, 2017. – 216 p. : fig., fot., tab. – ISBN 978-9975-110-86-0. – Mod de acces [http://bnrm.md/files/publicatii/Monografii-BNRM-meridianul-zero-Sistemului-National-Bibliotecii-\(1991-2016\).pdf](http://bnrm.md/files/publicatii/Monografii-BNRM-meridianul-zero-Sistemului-National-Bibliotecii-(1991-2016).pdf) (accesat : 22.01.2019).

Bibliotecile publice din Republica Moldova : Situații statistice 2013-2014 / Biblioteca Națională a Republicii Moldova; director general: Elena Pintilei ; ed. îngr. de Vera Osoianu ; alcăt.: Ecaterina Dmitric, Valentina Popa. – Chișinău : BNRM, 2015.

– 16 p. – ISBN 978-9975-9696-3-5. – Mod de acces: <http://www.bnrm.md/files/publicatii/Bibliotecile-publice-Situatii-statistice-2013-2014.pdf> (accesat : 22.01.2019).

Bibliotecile publice teritoriale din Republica Moldova : Indicators statistici și de performanță (relaționali) 2015-2016 / Biblioteca Națională a Republicii Moldova ; director general: Elena Pintilei ; resp. de ed.: Vera Osoianu ; elab.: Ecaterina Dmitric [et al.]. – Chișinău : BNRM, 2017. – 16 p. : tab. – ISBN 978-9975-9696-3-5. – Mod de acces: <http://www.bnrm.md/files/publicatii/Bibliotecile-Publice-Indicatori-statistici-2015-2016.pdf> (accesat : 22.01.2019).

Bibliotecile publice teritoriale din Republica Moldova : Studiu statistic 2017-2018 / Biblioteca Națională a Republicii Moldova ; director general: Elena Pintilei ; resp. de ed.: Vera Osoianu ; elab.: Valentin Popa, Vera Osoianu, Ecaterina Dmitric [et al.]. – Chișinău : BNRM, 2019. – 59 p. : tab. – ISBN 978-9975-3361-6-1.

Biblioteconomie și științe ale informării în Republica Moldova : (Documente în sprijinul activității bibliotecilor). Vol. 1, 2015-2017 / Biblioteca Națională a Republicii Moldova ; director general: Elena Pintilei ; resp. de ed.: Vera Osoianu ; elab.: Ludmila Corghenci [et al.]. – [S. l.] : [S. n.], 2017. – 304 p. : tab. – ISBN 978-9975-3096-7-7. – ISBN 978-9975-3096-8-4 (vol. 1). – Mod de acces: <http://www.bnrm.md/files/publicatii/Biblioteconomia-Moldovei-2015-2017-v1.pdf> (accesat : 22.01.2019).

Centrul Biblioteconomic Național: conținut de calitate și schimbări de perspectivă : Monografie aniversară a 70 de ani de la fondarea Direcției Cercetare și Dezvoltare în Biblioteconomie și Științe ale Informării

/ Biblioteca Națională a Republicii Moldova ; echipa de aut.: Vera Osoianu, Ludmila Corghenci, Ecaterina Dmitric [et al.]; coord.: Vera Osoianu, Ludmila Corghenci ; director general: Elena Pintilei. – Chișinău : BNRM, 2019 (Tipogr. „Primex-Com”). – 204 p. : fig., fot., tab. – ISBN 978-9975-3361-7-8. – Mod de acces: <http://www.bnrm.md/files/publicatii/CENTRUL-BIBLIOTECONOMIC-NATIONAL-CONTINUT-DE-CALITATE-SISCHIMBARI-DE-PERSPECTIVA-Monografie-aniversara.pdf> (accesat : 04.11.2019).

Cercetare și dezvoltare tehnologică în cadrul sistemului național de biblioteci : Repertoriu de publicații și activități științifice 2016-2017 / Biblioteca Națională a Republicii Moldova ; director general: Elena Pintilei ; alcăt.: Victoria Vasilica, Ludmila Corghenci ; resp. de ed.: Vera Osoianu. – Chișinău : BNRM, 2016. – 24 p.

Ghid în sprijinul implementării SM ISO 16439:2018 „Informare și documentare. Metode și proceduri de evaluare a bibliotecilor” [Resursă electronică] / Consiliul Biblioteconomic Național ; Biblioteca Națională a Republicii Moldova ; Grupul IMPACT – Inovații și practici de succes în statistica de bibliotecă ; consultant: Artiom Maister ; coord.: Ludmila Corghenci ; autori: Vera Osoianu, Elena Bordian, Margareta Cebotari [et. al.]. – Chișinău, 2018. – 60 p. – Mod de acces: <http://www.bnrm.md/files/publicatii/Ghid-Informare-si-Documentare.Metode-si-proceduri-pentru-evaluarea-impactului-bibliotecilor.pdf> (accesat : 11.02.2019)

Indicatori de performanță (relaționali) pentru biblioteci [Resursă electronică] : Ghid în sprijinul implementării SM ISO 11620:2016 „Informare și documentare. Indicatori de

performanță pentru biblioteci” (adoptat 20.22.2016) / Biblioteca Națională a Republicii Moldova, Centrul de Formare Continuă în Biblioteconomie și Științe ale Informării, Centrul de statistică ; autori: Ludmila Corghenci, Vera Osoianu, Victoria Popa. – Chișinău, 2017. – 32 p. – Mod de acces: <http://www.bnrm.md/files/publicatii/Ghid-Indicatori-de-performanta-SM-ISO-11620-2016.pdf> (accesat : 11.02.2019).

Lectura și scările : Culegere de articole / Biblioteca Națională a Republicii Moldova ; Clubul Homo Aestheticus ; consultant șt., pref.: acad. Mihai Cimpoi ; coord.: Vera Osoianu, Angela Drăgănel ; director general: Elena Pintilei. – Chișinău : Editura Prut, 2019. – În curs de apariție.

*Lectura Central* : În ajutorul activității de promovare a cărții și lecturii ca bază pentru cunoaștere, știință și cultură : Platforma on/off line pentru bibliotecari / Biblioteca Națională a Republicii Moldova ; director general: Elena Pintilei ; alcăt.: Vera Osoianu-Filip ; red.: Raisa Plăieșu. – Chișinău : BNRM, 2017. – 132 p. – Bibliogr.: p. 128. – ISBN 978-9975-3096-6-0. – Mod de acces: <http://www.bnrm.md/files/publicatii/Publicatii-metodologice-Lectura-Central.pdf> ; <https://lecturacentral.wordpress.com/> (accesat : 22.01.2019).

Repertoriul activităților metodologice : Aprobă 06.09.2016 / Biblioteca Națională a Republicii Moldova, Direcția Cercetare și Dezvoltare în Biblioteconomie ; elab.: Vera Osoianu, Ludmila Corghenci. – Mod de acces: <http://www.bnrm.md/files/accesDedicat/Repertoriul-serviciilor-produselor-reuniunilor-bibliotecari-biblioteci.pdf> (accesat : 02.04.2019).

Simpozionul Științific *Anul Bibliologic* – 25 de ani: colaborare, dezvoltare, impact / Bi-

blioteca Națională a Republicii Moldova ; director general: Elena Pintilei ; concepție și elab.: Vera Osoianu ; coord.: Ecaterina Dmitric. – Chișinău : BNRM, 2016. – 70 p. : fot. – ISBN 978-9975-9696-6-6.

Topul celor mai citite 10 cărți editate în anul 2017 : Studiu descriptiv / Biblioteca Națională a Republicii Moldova, Direcția Cercetare și Dezvoltare în Biblioteconomie și Științe ale Informării, Centrul de Statistică ; director general: Elena Pintilei ; alcăt.: Margareta Cebotari, Natalia Ghimpu ; resp. de ed.: Vera Osoianu ; coord.: Victoria Popa ; consultant: Ludmila Corghenci. – Chișinău : Biblioteca Națională a Republicii Moldova, 2018. – 60 p. : fot., tab. – ISBN 978-9975-3205-3-5. – Mod de acces: <http://www.bnrm.md/files/publicatii/Publicatii-sinteza-Topul-10-carti-2017.pdf> (accesat : 22.01.2019).

Topul celor mai citite 10 cărți editate în anul 2018 : Studiu sociologic / Biblioteca Națională a Republicii Moldova ; director general: Elena Pintilei ; realizatorii sondajului: Angela Drăgănel, Valentina Popa ; alcăt.: Angela Drăgănel ; resp. de ed.: Vera Osoianu. – Chișinău : Biblioteca Națională a Republicii Moldova, 2019. – 36 p. : diagr., fot., tab.

#### **Contribuții (publicații) în volume de sinteză și monografii**

Osoianu, Vera. Biblioteca Națională a Republicii Moldova : Profil metodologic / Vera Osoianu // Biblioteca Națională a Republicii Moldova – Meridianul Zero al Sistemului Național de Biblioteci (1991-2016). – Chișinău, 2017. – P. 100-112. – ISBN 978-9975-110-86-0. – Mod de acces: [http://bnrm.md/files/publicatii/Monografii-BNRM-meridianul-zero-Sistemului-National-Bibliotecii-\(1991-2016\).pdf](http://bnrm.md/files/publicatii/Monografii-BNRM-meridianul-zero-Sistemului-National-Bibliotecii-(1991-2016).pdf) (accesat : 22.01.2019).

Osoianu, Vera. Biblioteca

Națională a Republicii Moldova – centru biblioteconomic național / Vera Osoianu // Centrul Biblioteconomic Național: conținut de calitate și schimbări de perspectivă : Monografie aniversară a 70 de ani de la fondarea Direcției Cercetare și Dezvoltare în Biblioteconomie și Științe ale Informării / Biblioteca Națională a Republicii Moldova, Direcția Cercetare și Dezvoltare în Biblioteconomie și Științe ale Informării ; autori: Vera Osoianu, Ludmila Corghenci, Ecaterina Dmitric [et al.]. – Chișinău : BNRM, 2019. – P. 13-26. – ISBN 978-9975-3361-7-8. – Mod de acces: <http://www.bnrm.md/files/publicatii/CENTRUL-BIBLIOTECONOMIC-NATIONAL-CONTINUT-DE-CALITATE-SI-SCHIMBARI-DE-PERSPECTIVA-Monografie-aniversara.pdf> (accesat : 04.11.2019).

Osoianu, Vera. Biblioteca Națională a Republicii Moldova – instituție în evoluție sau În loc de prefață / Vera Osoianu // Biblioteca Națională a Republicii Moldova – Meridianul Zero al Sistemului Național de Biblioteci (1991-2016). – Chișinău, 2017. – P. 5-7. – ISBN 978-9975-110-86-0. – Mod de acces: [http://bnrm.md/files/publicatii/Monografii-BNRM-meridianul-zero-Sistemului-National-Biblioteci-\(1991-2016\).pdf](http://bnrm.md/files/publicatii/Monografii-BNRM-meridianul-zero-Sistemului-National-Biblioteci-(1991-2016).pdf) (accesat : 22.01.2019).

Osoianu, Vera. Dezvoltarea sistemului de statistică bibliotecară / Vera Osoianu, Victoria Popa // Centrul Biblioteconomic Național: conținut de calitate și schimbări de perspectivă : Monografie aniversară a 70 de ani de la fondarea Direcției Cercetare și Dezvoltare în Biblioteconomie și Științe ale Informării / Biblioteca Națională a Republicii Moldova ; echipa de autori: Vera Osoianu, Ludmila Corghenci, Ecaterina Dmitric [et al.]. – Chișinău : BNRM, 2019.

– P. 31-38. – ISBN 978-9975-3361-7-8. – Mod de acces: <http://www.bnrm.md/files/publicatii/CENTRUL-BIBLIOTECONOMIC-NATIONAL-CONTINUT-DE-CALITATE-SI-SCHIMBARI-DE-PERSPECTIVA-Monografie-aniversara.pdf> (accesat : 04.11.2019).

Osoianu, Vera. Experiențe și practici de promovare a lecturii pe meridianele lumii / Vera Osoianu, Angela Drăgănel // Lectura și scările : Culegere de articole / Biblioteca Națională a Republicii Moldova ; Clubul Homo Aestheticus ; consultant șt., pref.: acad. Mihai Cimpoi ; coord.: Vera Osoianu, Angela Drăgănel ; director general: Elena Pintilei. – Chișinău : Editura Prut, 2019. – În curs de apariție.

Osoianu, Vera. Impactul bibliotecii în contextul modernizării activității și serviciilor: efecte, metode de evaluare / Vera Osoianu, Margareta Cebotari // Ghid în sprijinul implementării SM ISO 16439:2018 „Informare și documentare. Metode și proceduri de evaluare a bibliotecilor” [Resursă electronică] / Consiliul Biblioteconomic Național ; Biblioteca Națională a Republicii Moldova ; Grupul IMPACT – Inovații și practici de succes în statistica de bibliotecă ; consultant: Artiom Maister ; coord.: Ludmila Corghenci ; autori: Vera Osoianu, Elena Bordian, Margareta Cebotari [et. al.]. – Chișinău, 2018. – P. 9-12. – Mod de acces: <http://www.bnrm.md/files/publicatii/Ghid-Informare-si-Documentare.Metode-si-proceduri-pentru-evaluarea-impactului-bibliotecilor.pdf> (accesat : 11.02.2019).

Osoianu, Vera. Metode și instrumente de evaluare a impactului social al bibliotecii / Vera Osoianu, Margareta Cebotari, Ecaterina Dmitric // Ghid în sprijinul implementării SM ISO 16439:2018 „Informare și

documentare. Metode și proceduri de evaluare a bibliotecilor” / Consiliul Biblioteconomic Național ; Biblioteca Națională a Republicii Moldova ; Grupul IMPACT – Inovații și practici de succes în statistica de bibliotecă ; consultant : Artiom Maister ; coord.: Ludmila Corghenci ; autori.: Vera Osoianu, Elena Bordian, Margareta Cebotari [et. al.]. – Chișinău, 2018. – P. 23-27. – Mod de acces: <http://www.bnrm.md/files/publicatii/Ghid-Informare-si-Documentare.Metode-si-proceduri-pentru-evaluarea-impactului-bibliotecilor.pdf> (accesat : 11.02.2019).

Osoianu, Vera. Personalități din toate timpurile ca argumente *Pro Lectură* / Osoianu Vera // Lectura și scările : Culegere de articole / Biblioteca Națională a Republicii Moldova ; Clubul Homo Aestheticus ; consultant șt., pref.: acad. Mihai Cimpoi ; coord.: Vera Osoianu, Angela Drăgănel ; director general: Elena Pintilei. – Chișinău : Editura Prut, 2019. – În curs de apariție.

Osoianu, Vera. Studii privind importanța lecturii: experiențe internaționale / Vera Osoianu, Angela Drăgănel // Lectura și scările : Culegere de articole / Biblioteca Națională a Republicii Moldova ; Clubul Homo Aestheticus ; consultant șt., pref.: acad. Mihai Cimpoi ; coord.: Vera Osoianu, Angela Drăgănel ; director general: Elena Pintilei. – Chișinău : Editura Prut, 2019. – În curs de apariție.

#### **Contribuții în ediții periodice**

Osoianu, Vera. Biblioteca între tendințe generale, viziuni globale și priorități naționale / Vera Osoianu // Magazin bibliologic. – 2018. – Nr 3/4. – P. 23-30. – ISSN 1857-1476. – Mod de acces: <http://www.bnrm.md/files/publicatii/Magazin-bibliologic2018-3-4.pdf> (accesat : 11.03.2019).

Osoianu, Vera. Biblioteca-

rul pescăruș și „calea lui spre desăvârșire” / Vera Osoianu // Biblioteca. – 2015. – Nr 2. – P. 35-36. – ISSN 1220-3386.

Osoianu, Vera. Bibliotecile publice 2016: valoare, plusvaloare și impact / Vera Osoianu // Biblioteca. – 2017. – Nr 3. – P. 69-71. – ISSN 1220-3386.

Osoianu, Vera. Bilanțurile Festivalului Național al Cărții și Lecturii 2015 și cartea ca agent al schimbării / Vera Osoianu // Magazin bibliologic. – 2015. – Nr 1/4. – P. 112-114. – ISSN 1857-1476. – Mod de acces: <http://www.bnrm.md/files/publicatii/Magazin-bibliologic2015.pdf> (accesat : 22.01.2019).

Osoianu, Vera. Centrul de Statistică, Cercetare și Dezvoltare, BNRM: strategii / Vera Osoianu // Magazin bibliologic. – 2015. – Nr 1/4. – P. 107-111. – ISSN 1857-1476. – Mod de acces: <http://www.bnrm.md/files/publicatii/Magazin-bibliologic2015.pdf> (accesat : 22.01.2019).

Osoianu, Vera. Concursul republican al proiectelor de cercetare și dezvoltare: bilanțuri / Vera Osoianu // Biblioteca. – 2015. – Nr 6. – P. 171-172. – ISSN 1220-3386.

Osoianu, Vera. Declarație de dragoste și grațitudine : [pentru Biblioteca Națională a Republicii Moldova] / Vera Osoianu // Literatura și arta. – 2017. – 23 feb. – P. 2.

Osoianu, Vera. Domeniul biblioteconomic 2017: Tendințe. Provocări. Priorități / Vera Osoianu // Magazin bibliologic. – 2017. – Nr 1/2. – P. 11-19. – ISSN 1857-1476. – Mod de acces: <http://www.bnrm.md/files/publicatii/Magazin-bibliologic2017-1-2.pdf> (accesat : 28.01.2019).

Osoianu, Vera. În slujba valorificării bibliotecii și profesiei: Direcția Cercetare și Dezvoltare în Biblioteconomie și Științe

ale Informării la 70 de ani de la fondare / Vera Osoianu, Ludmila Corghenci, Angela Drăgănel // Magazin bibliologic. – 2019. – Nr 1/2. – P. 4-8. – ISSN 1857-1476. – Mod de acces: <http://www.bnrm.md/files/publicatii/Magazin-bibliologic2019-1-2.pdf> (accesat : 04.11.2019).

Osoianu, Vera. *Magazin bibliologic* și impactul său asupra comunității bibliotecare / Vera Osoianu // Biblioteca. – 2016. – Nr 8. – P. 252-254. – ISSN 1220-3386.

Osoianu, Vera. O strategie ancorată între necesitățile și posibilitățile locale reale și tendințele domeniului la nivel internațional / Vera Osoianu // Magazin bibliologic. – 2017. – Nr 3/4. – P. 16-18. – ISSN 1857-1476. – Mod de acces: <http://www.bnrm.md/files/publicatii/Magazin-bibliologic2017-3-4.pdf> (accesat : 28.01.2019).

Osoianu, Vera. Proiectul Național 2018 sau mișcările tectonice ale domeniului bibliotecar / Vera Osoianu // Magazin bibliologic. – 2017. – Nr 3/4. – P. 69-78. – ISSN 1857-1476. – Mod de acces: <http://www.bnrm.md/files/publicatii/Magazin-bibliologic2017-3-4.pdf> (accesat : 28.01.2019).

Pintilei, Elena. *Anul Bibliologic* 2017: interferențe internaționale, naționale și locale / Elena Pintilei, Vera Osoianu // Biblioteca. – 2018. – Nr 8. – P. 228-233. – ISSN 1220-3386 ; Magazin bibliologic. – 2018. – Nr 1/2. – P. 4-11. – ISSN 1857-1476. – Mod de acces: <http://www.bnrm.md/files/publicatii/Magazin-bibliologic2018-1-2.pdf> (accesat : 18.02.2019).

Pintilei, Elena. Datele statistice ca dovadă a impactului bibliotecii asupra comunității / Elena Pintilei, Vera Osoianu // Magazin bibliologic. – 2018. – Nr 1/2. – P. 22-27. – ISSN 1857-1476. – Mod de acces: [\*Magazin-bibliologic\*2018-1-2.pdf \(accesat : 18.02.2019\).](http://www.bnrm.md/files/publicatii/</a></p>
</div>
<div data-bbox=)

### Comunicări la reuniuni științifice și profesionale

Osoianu, Vera. Bibliotecile și implicarea în realizarea obiectivelor de dezvoltare durabilă: repere și viziuni naționale și internaționale : Conferințe zonale 2017 „Experiențe inovatoare și orientări de perspectivă în activitatea bibliotecilor” / Vera Osoianu. – Mod de acces: <https://www.slideshare.net/rmbiblioteci/vera-osoiianu-bibliotecile-n-realizarea-obiectivelor-de-dezvoltare-durabil-2030> (accesat : 22.01.2019).

Osoianu, Vera. Imaginea pozitivă a bibliotecii în comunitate – garantul supraviețuirii : [comunicare prezentată în cadrul Conferințelor Zonale, ed. 2019 „Anul Biblioteconomic 2019 – fundamentări pentru ziua de mâine a Bibliotecii” , Bălți, Orhei, Călărași, Leova, 11-13, 18 iun. 2019] / Vera Osoianu, Ecaterina Dmitric. – Mod de acces: <https://www.slideshare.net/rmbiblioteci/conferine-zonale-2019-vera-osoiianu-ecaterina-dmitric-imaginea-positiva-a-bibliotecii-n-comunitate-garantul-supravieuirii> (accesat : 12.07.2019).

Osoianu, Vera. Implicarea bibliotecilor în promovarea și realizarea Obiectivelor Globale 2030 : Comunicare prezentată la Forumul Managerilor din cadrul Sistemului Național de Biblioteci, 29 noiembrie 2016 / Vera Osoianu. – Mod de acces: <https://www.slideshare.net/rmbiblioteci/vera-osoiianu-fmsnb2016> (accesat : 04.03.2019).

Margareta Cebotari



### Teatrul Național „Mihai Eminescu” din Chișinău 1920

Teatrul Național „Mihai Eminescu” este considerat a fi succesorul a două teatre: a Teatrului Național din Chișinău (1920-1935) și a Teatrului Moldovenesc Academic Muzical-Dramatic de Stat „A. S. Pușkin” (1933-1988).

Teatrul Național din Chișinău este prima instituție teatrală de expresie română din Basarabia – operă de cultură realizată în urma actului Unirii de la 1918.

A fost înființat la 15 octombrie 1920, la inițiativa unui grup de intelectuali și oameni politici ai timpului (N. Alexandri, Z. Arbore, S. Niță, I. Inculeț, Pan Halippa, Șt. Ciobanu ș.a.), cu contribuțiile efective ale lui Victor Eftimiu, în calitate de director general al teatrelor și cu susținerea lui Octavian Goga, ministru al Cultelor.

Trupa teatrului românesc, inițial numit Teatrul Popular din Chișinău și amplasat în clădirea Clubului Nobilimii, era formată din actori invitați de la Iași, București sau din alte centre culturale. Director de scenă și director general al trupei a fost ales Gh. Mitu-Dimitriu. În decursul stagiunii din 1920, care s-a deschis cu drama „Fântâna Blanduziei” de V. Alecsandri, au fost prezentate 25 de spectacole

montate, inclusiv 12 după piese originale.

Inaugurarea oficială a teatrului românesc profesionist, care își va schimba atât numele, cât și statutul, devenind Teatrul Național din Chișinău, cu sediul în aceeași clădire, a avut loc la 6 octombrie 1921, cu participarea academicianului Ștefan Ciobanu și a noului director al teatrului, actorul bucureștean Constantin Mărculescu. În cadrul festivității, a fost dezvelit bustul turnat în bronz a lui Bogdan Petriceicu Hasdeu, operă a sculptorului Dimitrie Paciurea, păstrată astăzi la Teatrul Național din București. Stagiunea s-a deschis cu premiera spectacolului „Răzvan și Vidra” de B. P. Hasdeu.

În anul 1922, la București, conform proiectului de constituire a unei trupe permanente de propagandă a Ministerului Artelor pentru Basarabia, Bucovina și Transilvania, se propunea și reorganizarea Teatrului din Chișinău, misiune atribuită actorilor Vasile Leonescu și Constantin Mărculescu.

În 1924 trupa Teatrului Național din Chișinău apare într-o nouă componență. Printre actorii noi angajați se află și actrița basarabeană Maria Cosmacevscaia, care devine artistă societară clasa I (cel mai înalt grad în ierarhia actorilor unui teatru național), titlu pe care l-a menținut până la desființarea Naționalului basarabean. În decursul celor 11 stagiuni ea a jucat zeci de roluri centrale și episodice în spectacole după piese din dramaturgia universală și națională, cla-

sică și contemporană, alături de actori cu renume ai scenei românești veniți de la București sau Iași.

În stagiunea din 1924 un succes deosebit a avut spectacolul „Akim”, după piesa lui V. Eftimiu (în rolul titular E. E. Costescu), care s-a jucat de câteva zeci de ori, „publicul venind la teatru seri de-a rândul pentru a urmări o piesă amară, fără dragoste, fără toalete, cu țărani săraci și cerșetori în zdrențe”. O altă montare scenică, apreciată de cronicarii vieții teatrale ai timpului, drept „cel mai frumos spectacol pe care l-a văzut vreodată capitala Basarabiei”, a fost piesă „Thebaida”, semnată de V. Eftimiu în 1925.

Pe scena din Chișinău s-au format și tineri actori, care ulterior vor deveni nume cunoscute ale scenei românești. (În 1926 pe scena din Chișinău a debutat Costache Antoniu, care va activa aici până în 1935, după care va fi actor la Naționalul din București, rector al Academiei de Arte și Film de la București, 1955-1970).

Deși la conducerea acestei instituții culturale s-au perindat mai mulți directori, Teatrul Național din Chișinău a avut în frunte și personalități marcante, inclusiv pe poetul George Topârceanu (mai, 1926), actorul și scriitorul Ioan I. Livescu (octombrie, 1926-1927 și 1928-1935), publicistul și avocatul Corneliu Sachelarescu (1927-1928) ș. a. Corneliu Sachelarescu a fost cel care a impus un program reformator la nivelul întregii activități a teatrului. De la Naționalul

din Cernăuți l-a invitat pe regizorul Aurel Ion Maican, care a venit la Chișinău cu un program de instruire și de profesionalizare a actorilor, precum și de modernizare a repertoriului. Pentru prima dată au apărut spectacole semnate de regizor. În 1928, după o călătorie de studiu a actorilor la teatrele din Berlin, Köln, Frankfurt, Ostende, Dover, Londra, Paris, Salzburg și Viena spectacolele realizate în acel an, i-au adus teatrului recunoașterea artistică din partea celor mai exigenți critici.

În același an, prin hotărârea Consiliului comunal Chișinău și cu susținerea primarului Gherman Pântea, se decide construirea unui nou sediu pentru Teatrul Național „pe un loc viran, alături de Banca Orașului” (astăzi Sala cu Orgă), fiind anunțat un concurs al proiectelor și alocate resurse financiare. (Construcția inițiată a clădirii Teatrului Național va fi finalizată în anii postbelici).

Teatrul chișinăuian a organizat turnee în localități din Basarabia, la Iași, Cernăuți și în alte orașe din Moldova din dreapta Prutului și Bucovina. De asemenea, trupe de actori de peste Prut au prezentat spectacole la Chișinău, inclusiv cu actorii Constantin Nottara, Toni Bulandra, Constantin Tănase ș.a. De scena teatrului din Chișinău, din perioada interbelică, este legată și activitatea pictorilor scenografi Auguste Baillayre, Boris Nesvedov, Theodor Kiriacoff.

În anul 1935, din motive financiare, activitatea instituției este suspendată.

Deși primul Teatru Național din Chișinău nu s-a bucurat de viață lungă, existența sa a fost importantă pentru cultura Basarabiei. Despre aceasta Victor Eftimiu menționează: „Un teatru mai mult sau mai puțin la București nu are prea mare importanță. Dar în capitala noilor provincii, în lumea minoritarilor, o scenă românească este un cămin de iradiere națională, atât de bun pentru cei ce sunt singuri în mijlocul oamenilor de alte graiuri”.

În anul 1933, la Tiraspol, capitala RASSM, a fost înființat Teatrul Moldovenesc de Stat. În perioada 1937-1939 în trupă se angajează tinerii actori Chiril Știrbu, Mefodie Apostolov, Constantin Constantinov, Domnica Darienco, Arcadie Plăcintă, Ecaterina Cazimirov, absolvenți ai Școlii de Teatru din Odesa. După 28 iunie 1940, teatrul este transferat la Chișinău și constituit Teatrul Moldovenesc de Stat al RSSM (din 1954 – Teatrul Moldovenesc Academic Muzical-Dramatic de Stat „A. S. Pușkin”). În anul 1952 în trupă sunt angajați noi actori de vocație, absolvenți ai Institutului de Teatru, Muzică și Cinematografie „A. Ostrovski” din Leningrad, printre ei, viitoarele vedete teatrale Valeriu Cupcea, Constanța Târțau ș. a. În anii '60 ai secolului XX, în repertoriul teatrului apar montări din dramaturgia clasică națională: „Sânziana și Pepelea”, „Fântâna Blanduziei”, „Iașii în carnaval”, „Soacra cu trei nurori”, „O scrisoare pierdută” etc.

Ulterior vor apărea montările pieselor dramaturgi-

lor contemporani (Aureliu Busuioc, Alexei Marinat, Ion Druță, Gheorghe Malarciuc, Dumitru Matcovschi), cu regizori care au asigurat succes spectacolelor (Valeriu Cupcea, Ion Bordeianu, Andrei Băleanu, Veniamin Apostol, Ion Sandri-Șcurea).

Adevărate evenimente teatrale au constituit spectacolele: „M. Eminescu”, cu V. Cupcea în rolul titular (1966), „Tache, Ianche și Cadâr” (1960), „Păsările tinereții noastre” (1972), „Revizorul”, cu Vitalie Rusu (1972), „Tată” și „Președintele”, cu V. Ciutac etc.

Din 1994 i se acordă denumirea de Teatrul Național „Mihai Eminescu”.

*A se vedea și articolul din „Calendar Național 2015”. – Chișinău, 2015. – P. 314.*

#### Bibliografie selectivă:

**Cermortan, Leonid.** Teatrul Național din Chișinău (1920-1935) : Schiță istorică / Leonid Cermortan. – Chișinău : Epigraf, 2000. – 304 p.

**Colesnic, Iurie.** Geneza Teatrului Național din Chișinău, 1818-1960 : (O cronică) / Iurie Colesnic. – Chișinău : Cartier, 2016. – 512 p. : il., fot. – (C(art)ier). – Indice de nume : p. 491-511.

**Coroliov, Elfrida.** Regizor. Actor. Spectacol : Anii 1930-2010 : Creația scenică a Teatrului Național „Mihai Eminescu”, Teatrului Național „Satiricus Ion Luca Caragiale”, Teatrului „Eugène Ionesco”, Teatrului de Revistă „Ginta Latină” / Elfrida Coroliov ; trad. : Pavel Pelin. – Chișinău : Unitem, 2016. – 272 p. : portr. – (UNITEM ; 11).

O cronică a Teatrului Național Mihai Eminescu din Chișinău, 1918-1930 / ed. îngrijită de Petru Hadârcă. – Chișinău : Cartier, 2016. – 512 p. : il., fot., facs. – (C(art)ier). – Indice de nume :



p. 505-511.

\*\*\*

**Bejenaru, Olga.** Spectacolul „Familia Tot” : [după piesa dramaturgului maghiar István Örkény, montat la Teatrul Național „Mihai Eminescu” din Chișinău] / Olga Bejenaru // Teatru. – 2015. – Nr 15. – P. 33.

Cel mai bun spectacol dramatic : [spectacolul „Familia Tot” de István Örkény, regia Alexandru Cozub, Teatrul Național „Mihai Eminescu” // Teatru. – 2015. – Nr 15. – P. 21. – (Gala Premiilor UNITEM 2015, Ediția a XIV-a).

**Cemortan, Leonid.** Aurel Ion Maican și teatrul românesc din Basarabia interbelică ; Maria Cosmacevscaia la Teatrul Național din Chișinău / Leonid Cemortan // Membru corespondent Leonid Cemortan : Biobibliografie. – Chișinău : Biblioteca Științifică (Institut) „Andrei Lupan”, 2017. – 344 p.: fot.

**Chircă, Viorica.** „Când intru în scenă, parcă aud vocea lui Valeriu Cupcea, văd mizanscene cu marii actori ai Naționalului” : [interviu cu Viorica Chircă, actriță la Teatrul Național „Mihai Eminescu” din Chișinău] / interviu de Irina Nechit // Sud-Est cultural. – 2015. – Nr 3. – P. 86-89.

**Colesnic, Iurie.** Un mare actor născut la Ismail ce are o stradă în Chișinău : [Ioan Livescu, actor la Teatrul din Chișinău] / Iurie Colesnic // Timpul. – 2013. – 23 aug. – P. 19 ; [Resursă electronică]. – URL : <https://www.timpul.md/articol/un-mare-actor-nascut-la-ismail-ce-are-o-strada-in-chiinau--47522.html> (accesat : 4. 10. 2019).

**Galaction, Gala.** Teatrul Național din Chișinău / Gala Galaction // Zile basarabene. – Chișinău : [S. n.], 1993. – P. 147-149.

**Gâlcă, Ghenadie.** „Teatrul nu înseamnă doar distracție și uitare de probleme” : [interviu cu actorul Teatrului Național „Mihai Eminescu” din Chișinău] /

Ghenadie Gâlcă; consemnare : Sabina Semenciuc // Timpul. – 2015. – 5 iun. – P. 24.

Istoricul TNME [Resursă electronică]. – URL : <https://www.tnme.md/istoric> (accesat : 4. 10. 2019).

**Koronka, Adriana.** Victor Eftimiu și teatrul din Basarabia / Adriana Koronka // Limba română. – 2002. – Nr 1-3; [Resursă electronică]. – URL : <http://limbaromana.md/index.php?go=articole&n=2891> (accesat : 4. 10. 2019).

Locul unde se naște frumosul : [Teatrul Național „M. Eminescu” // Glasul națiunii : Revista reîntregirii neamului. – 2003. – 16 oct. – P. 9.

**Mocanu, Violeta.** O neobișnuită forță scenică : [Ninela Caranfil, actriță la Teatrul Național „Mihai Eminescu”] / Violeta Mocanu // Florile dalbe. – 2015. – 18 iun. – P. 5.

**Molea, Vera.** Aurel Ion Maican [la Teatrul Național din Chișinău, 1927-1928] / Vera Molea // Studii și cercetări de istoria artei. Teatru, muzică, cinematografie. Serie nouă. T. 2 (46) (București). – 2008. – P. 52-55 ; [Resursă electronică]. – URL : [http://www.istoria-artei.ro/resources/files/art3\\_Vera\\_MAICAN\\_I.pdf](http://www.istoria-artei.ro/resources/files/art3_Vera_MAICAN_I.pdf) (accesat : 7. 10. 2019).

**Nechit, Irina.** Dosarele Siberiei, cel mai important eveniment teatral al stagiunii : [spectacol realizat după memoriile Ecaterinei Chele, Margaretei Spânu-Cemârtan și Ion Moraru la Teatrul Național „Mihai Eminescu” din Chișinău] / Irina Nechit // Jurnal de Chișinău. – 2019. – 19 apr. – P. 10, 11.

Petru Hadârcă : [regizor, director Teatrul Național „Mihai Eminescu” : Premiul „Victor Ciutac”, Premiul „Alexandru Fedico” // Teatru. – 2015. – Nr 15. – P. 28. – (Gala Premiilor UNITEM 2015, Ediția a XIV-a).

Premiul „Leonid Cemortan” : [Larisa Turea, critic de teatru,

Teatrul Național „Mihai Eminescu” // Teatru. – 2015/2016. – Nr 16/17. – P. 40. – (Gala Premiilor UNITEM – 2016).

Premiul „Victor Ciutac” : [Nicolae Darie, actor, Teatrul Național „Mihai Eminescu” // Teatru. – 2015/2016. – Nr 16/17. – P. 40. – (Gala Premiilor UNITEM – 2016).

**Popușoi, Liliana.** „Filumena Marturano sau Divorț în stil italian”. Cronică de spectator : [spectacol după piesa lui Eduardo de Filippo, montat la Teatrul Național „Mihai Eminescu” de regizorul Alexandru Vasilache] / Liliana Popușoi // Moldova. – 2015. – Mai-Iun. – P. 22-26.

**Severin, Doina.** Luluța joacă la Național : [interviu cu Doina Severin, actriță la Teatrul Național „Mihai Eminescu” din Chișinău] / interviu realizat de Eleonora Stăncuță // Teatru. – 2015. – Nr 15. – P. 35-36.

**Stimpovschi, Doina.** Filumena Marturano sau divorț în stil italian : [premierea spectacolului „Filumena Marturano sau Divorț în stil italian” de Eduardo de Filippo, montat în regia lui Alexandru Vasilache la Teatrul Național „Mihai Eminescu”, cu Petru Hadârcă și Silvia Luca în distribuție] / Doina Stimpovschi // Adevărul. – 2015. – 19 mai. – P. 7.

**Turea, Larisa.** Actualitatea Teatrului Național: între grotescul clasicizat și ludicul postmodern / Larisa Turea // Literatura și arta. – 2002. – 14 febr. – P. 6.

**Turea, Larisa.** Memorie și adevăr : cel dor fără sațiu : [rec. la vol. „O cronică a Teatrului Național „Mihai Eminescu” din Chișinău, 1918-1930”, ed. îngrijită de Petru Hadârcă (Chișinău, 2016)] / Larisa Turea // Moldova. – 2017. – Ian./Febr. – P. 34-35.

**Turea, Larisa.** Sub semnul creativității : [stagiunea 2015/2016 la Teatrul Național „Mihai Eminescu” din Chișinău] / Larisa Turea // Sud-Est cultural. – 2016. – Nr 3. – P. 88-95.

V. M.



**Universitatea  
„Alexandru  
Ioan Cuza” – Iași  
1860**

Universitatea din Iași, cea mai veche și una dintre cele mai prestigioase instituții de învățământ superior din România, a fost inaugurată la 26 octombrie 1860.

Pe parcursul timpului, instituția a format savanți de prestigiu. Denumirea i-a fost de câteva ori modificată: Universitatea din Iași (1860), Universitatea Mihăileană (1933), Universitatea „Cuza Vodă” (1942), Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” (1948) și, în cele din urmă, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” – Iași (2000).

Timp de opt ani (2011-2018), Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” – Iași s-a aflat în clasamentul celor mai bune universități din lume (top 1000 World University Rankings QS).

Fondarea primei instituții moderne de învățământ superior a noului stat, România, a fost favorizată de transformările profunde survenite la nivel politic – Unirea Principatelor Române de la 1859. Prin Decretele semnate de domnitorul Alexandru Ioan Cuza, în 1860, au fost stabilite principiile de organizare și funcționare a Universității din Iași, acestea oferind instituției un „statut juridic generos”. (Universitatea primea dreptul de autodeterminare ca persoană juridică, profesorii fiind declarați în-

alți funcționari ai statului, inamovibili, putând fi revocați doar de Consiliul Academic cu aprobarea domnitorului, studiile gratuite și predarea în limba română). La inaugurarea domnitorul A. I. Cuza a înmănat primului rector al Universității, Ion Strat (1860-1861), actul de fondare, sigiliul și sceptrele însoțite de urarea „Să fie acestea semnele patriotismului, ale progresului și ale prudenței”.

Prima universitate modernă din România este continuatoarea simbolică a Academiei Vasiliene din Iași, înființată de Vasile Lupu (1640), urmată de Academia Domnească, fondată de Antioh Cantemir (1707). În mod direct, ea este precursora Academiei Mihăilene din Iași (1835-1847) și reprezintă o nouă formă de organizare a învățământului superior din cadrul acesteia. Academia Mihăileană a fost inaugurată sub domnia lui Mihail Sturdza, ea fiind prima instituție de învățământ superior modern din Moldova, iar cele trei facultăți înființate aici – Drept și Filosofie, apoi și de Teologie, vor forma nucleul Universității din Iași, la care erau înscriși 94 de studenți (numărul lor variind în anii următori). Printre primii profesori ai universității s-au aflat Simion Bărnuțiu, Petre Suci, Ștefan Micle ș. a.

Pe parcurs, Universitatea a trecut prin mai multe schimbări. Ca urmare a legii instrucțiunii publice din 1864, Universitatea s-a reorganizat în patru facultăți: Facultatea de Litere și Filosofie, Facultatea de Științe Fizice, Matematică și Naturale, Facultatea de Drept și Facultatea de Medicină. (Facultatea de Teologie a fost desființată, iar Facultatea de Medicină va fi inaugurată abia în 1879).

Timp de peste trei decenii,

Universitatea a funcționat într-un spațiu cumpărat și adaptat noilor cerințe, numit mai târziu Palatul Vechi (fosta casa Ghica, astăzi încadrată în clădirea Universității de Medicină și Farmacie „Grigore T. Popa”). La 23 mai 1893 are loc ceremonia punerii pietrei de fundament a Palatului Universitar, pe locul faimosului teatru ieșean din Copou, care va fi inaugurat la 21 octombrie 1897, extins în perioada interbelică (actualul corp A).

O nouă lege a învățământului, inițiată de Spiru Haret, în 1898, va stimula și activitatea Universității din Iași. Aceasta își diversifică profilul, își mărește numărul de secții, departamente, materii predate și activități științifice. Este înființat Seminarul Pedagogic al Universității, primul seminar pedagogic din România (1898). Se deschide primul Laborator de medicină experimentală și primul Laborator de radiologie medicală din Iași (1900). Apare revista „Annales scientifiques de l’Université de Jassy”, prima de acest fel în România (1900). Se organizează primul Congres de Științe din România (1902) și se va susține prima teză de doctor a Facultății de Științe, care reprezintă și prima teză de doctor în chimie realizată în România (1905). În cadrul Facultății de Științe, pe lângă Catedrele de chimie organică și chimie anorganică, create în 1892, se deschid catedrele de chimie agricolă și chimie tehnologică (1906) și Școala de Electricitate (1910). Din inițiativa Societății de Științe, apare revista „V. Adamachi”, pentru popularizarea științei (1910). Este înființată Secția de științe agricole (1912) etc.

Legile Învățământului din 1932, 1937 și 1938 au favori-

zat atât evoluția științelor, cât și dezvoltarea departamentelor Universității: Medicină și Farmacie, Științe, Drept, Filosofie și Litere, Agricultură. În 1933 Secția de științe agricole se transformă în Facultatea de Științe Agricole și se transferă cu sediul la Chișinău. În 1938 Facultatea de Științe Agricole și-a schimbat denumirea în Facultatea de Agronomie și se alătură structurilor ce vor forma, în 1939, Politehnica „Gheorghe Asachi” din Iași, sediul rămânând în continuare la Chișinău. După evenimentele din 1940, Facultatea este desființată, fiind creată din nou în 1941. În baza acesteia, ulterior se va înființa Institutul Agronomic din Iași (1948).

În prezent programul academic se desfășoară în cadrul a 15 facultăți: Biologie, Chimie, Drept, Economie și Administrarea Afacerilor, Educație Fizică și Sport, Filosofie și Științe Social-Politice, Fizică, Geografie-Geologie, Informatică, Istorie, Litere, Matematică, Psihologie și Științe ale Educației, Teologie Ortodoxă, Teologie Romano-Catolică, Centrul de Studii Europene.

#### Bibliografie selectivă:

**Berlescu, D.** Universitatea din Iași de la 1860-1918 : [extras din „Contribuții la istoria dezvoltării Universității din Iași, 1860-1960”. Vol. 1] / D. Berlescu. – București : [S. n.], 1960. – P. 81-245 p. : portr., tab.

Centenarul Universității „Al. I. Cuza” din Iași : 1860-1960”. – Iași : [S. n.], 1960. – 135 p. : il.

Contribuții la istoria dezvoltării Universității din Iași, 1860-1960. Vol. 2 / Universitatea „Al. I. Cuza”. – București : [S. n.], 1960. – 394 p.

Istoria Universității din Iași. – Iași : Junimea, 1985. – 282 p. : fot.

\*\*Istoria Universității din Iași / Gheorghe Iacob, Alexandru-Florentin Platon (coordonatori). – Iași : Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2010. – 906 p.

\*\*Istoria Universității din Iași povestită la TVR / editor : Gheorghe Iacob. – Iași : Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2015. – 570 p.

**Loghin, Aurel.** Universitatea „Al. I. Cuza” Iași / Aurel Loghin, Maria Platon, Gheorghe Platon. – Iași : Litera, 1971. – 145 p. : il.

\*\*Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași : 1860-1990 : cadre didactice și cercetători / Oana Beldianu, Alina-Mihaela Bursuc, Mihaela Mocanu, Laurențiu Șoitu. – Iași : Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2011. – 300 p.

Universitatea din Iași : 1860-1985 / red. resp. : Gh. Platon, V. Cristian. – Iași : [S. n.], 1986. – 369 p.

Universitatea „Al. I. Cuza” Iași / col. de red. : Petru Andrei. – Iași : [S. n.], 1982. – 238 p. : il.

Universitatea din Iași : De la modelul francez la sistemul Bologna/coord.: Gheorghe Iacob. – Iași : Editura Universității „Al. I. Cuza”, 2007. – 562 p.

\*\*\*

Historia Universitatis Iassiensis : Anuar / Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași ; red.-șef : Florea Ioncioaia. – Iași, 2010-2012.

\*\*\*

**Asandului, Gabriel.** Mișcările studențești la Universitatea ieșeană, în perioada interbelică / Gabriel Asandului // Anuarul Institutului de istorie „A. D. Xenopol” / Academia Română. – Tom. 43-44. – 2006-2007. – 2007. – P. 253-272.

**Botoșineanu, Cătălin.** Vera Myller, prima femeie profesor universitar din România. În jurul numirii sale la Universitatea din Iași / Cătălin Botoșineanu // Historia Universitatis Iassiensis / Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași. Muzeul Universi-

tății. 2/2011. – 2011. – P. 59-73.

**Botoșineanu, Cătălin.** Filaret Scriban, Ioan Strat sau Titu Maiorescu. Cine a fost primul rector al Universității din Iași? / Cătălin Botoșineanu // Universitatis Iassiensis / Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași. Muzeul Universității. 3/2012. – P. 45-73.

**Ioncioaia, Florea.** Istorie intelectuală și referință ideologică : preistoria Universității din Iași / Florea Ioncioaia // Historia Universitatis Iassiensis. – 2010. – Nr 1. – P. 13-35.

**Maleon, Bogdan-Petru.** [Recenzie la volumul „Istoria Universității din Iași”, Iași, 2019] / Bogdan-Petru Maleon // Historia Universitatis Iassiensis, II/2011. – 2011. – P. 333-356 ; [Resursă electronică]. – URL : <http://hui.uaic.ro/hui/HUI.2.2011.331-362.pdf> (accesat : 15. 10. 2010).

**Maleon, Bogdan-Petru.** Studiul umanoarelor la Universitatea din Iași și constituirea bibliotecilor specializate / Bogdan-Petru Maleon // Historia Universitatis Iassiensis / Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași. Muzeul Universității. – 2011. – Vol. 2. – P. 237-259.

**Măță, Dan Constantin.** Din istoria Universității interbelice : inaugurarea „Palatului” Facultății de Drept / Dan Constantin Măță // Historia Universitatis Iassiensis / Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași. Muzeul Universității. – 2011. – Vol. 2. – P. 103-117.

**Popa, Anghel.** Istoricul Ion Nistor și Universitatea „Al. I. Cuza” din Iași / Anghel Popa // Revista istorică. Serie nouă / Academia Română, Inst. de Istorie „N. Iorga”. – 2010. – Nr 3-4. – P. 327-330.

**Rados, Leonidas.** Un student teolog la începuturile Universității din Iași: Constantin Erbiceanu (1860-1864) / Leonidas Rados // Historia Uni-

versitatis Iassiensis / Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași. Muzeul Universității. – 2012. – Vol. 3. – P. 75-119.

**Rados, Leonidas.** Complexul provincial în viața academică interbelică. Cazul Universității din Iași / Leonidas Rados // Archiva Moldaviae. – 2011. – Nr 3. – P. 103-123.

V. M.



**Vladimir AXIONOV**  
1950-2012

Muzicolog, doctor habilitat în studiul artelor, profesor universitar.

S-a născut pe data de 26 octombrie 1950 la Chișinău, într-o familie cu tradiție muzicală. Se stinge din viață la 6 noiembrie 2012 la Chișinău.

După absolvirea Școlii speciale de Muzică „E. Coca” din Chișinău, a urmat cursurile Conservatorului „P. I. Ceaikovski” din Moscova, unde ulterior și-a susținut teza de doctor în studiul artelor (cu titlul „Simfonia vest-europeană din perioada interbelică în lumina tendințelor stilistice ale timpului”, 1979).

În 1993 devine doctor habilitat, cu teza „Simfonia în sistemul de genuri ale muzicii simfonice din Republica Moldova”.

Din 1977 s-a încadrat în activitatea didactică la Academia de Muzică, Teatru și

Arte Plastice, Catedra istoria muzicii și folclor: conferențiar universitar (1992) și profesor universitar (1995). Din 1999 a fost prorector pentru activitatea didactică al Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice.

Pe parcursul activității în calitate de pedagog, a promovat valorile cultural-artistice naționale și universale, ținând cursuri de Istoria muzicii universale, Istoria și teoria stilurilor muzicale, Istoriografia muzicală, contribuind la formarea profesională a câtorva generații de muzicieni. Discipolii săi activează în mai multe instituții de cultură din țară și din străinătate: concertistice, teatrale, învățământ, mass-media, show-business etc.

A fost președintele Secției arta muzicală din cadrul colectivului de cercetare pe lângă Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice, președinte al Seminarului științific de profil arta muzicală, constituit de CNAA, membru al Comisiei de atestare a Consiliului Național pentru Acreditare și Atestare al RM și conducător de teze de licență, de masterat și de doctorat.

În paralel cu activitatea didactică, începând cu anul 1985, activează în cadrul Academiei de Științe a Moldovei, în funcția de cercetător științific superior (1985-1993), șef sector Muzicologie al Institutului Studiul Artelor al AȘM (1993-1999), cercetător științific principal (prin cumul) al Institutului Patrimoniului Cultural (1999-2012). A fost membru al Adunării Secției științe socio-umaniste a Academiei de

Științe a Moldovei.

A participat activ la conferințe, seminare, simpozioane naționale și internaționale.

Activitatea de cercetare s-a fructificat în peste 100 de lucrări științifice, publicate în țară și peste hotare (Marea Britanie, Belarus, România, Rusia etc.). A dedicat muzicii simfonice, dar și altor genuri instrumentale, câteva monografii, printre care: „Simfonia în Moldova: evoluția istorică, varietățile de gen” (1987), „Genurile muzicii simfonice din Moldova” (1998), „Tendințe stilistice în creația componistică din Moldova: (muzica instrumentală)” (2006), lucrări care rămân a fi fundamentale pentru muzicologia din Republica Moldova.

Membru al Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din Moldova (1983), coordonator al Secției muzicologie. Om emerit (1999).

A fost menționat cu mai multe premii ale Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din Moldova (1992-2011).

#### Bibliografie selectivă:

**Axionov, Vladimir.** Studii muzicologice / Vladimir Axionov. – Cluj-Napoca : MediaMuzica, 2012. – 195 p. : note.

**Axionov, Vladimir.** Tendințe stilistice în creația componistică din Republica Moldova : (muzica instrumentală) / Vladimir Axionov; Academia de Științe a RM, Institutul Patrimoniului Cultural. – Chișinău : Cartea Moldovei, 2006. – 216 p.

Cercetări de muzicologie / red. : Vl. Axionov, S. Țirkunova, V. Melnic. – Chișinău : Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din Moldova, 1998. – 214 p : note.

Învățămintul muzical la Chișinău: istorie și contemporaneitate : Simpoz. șt. consacrat aniversării a 85 de ani de la înființarea primului conservator chișinăuian „Unirea” / Ministerul Culturii al Rep. Moldova ; Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice ; col. de red. : Vladimir Axionov, Victoria Melnic, Angela Rojnovanu. – Chișinău : Grafema-Libris, 2004. – 116 p.

\*\*\*

**Axionov, Vladimir.** Arta muzicală contemporană în Republica Moldova / Vladimir Axionov // Curtea de la Argeș. – 2011. – Mai (Nr 5). – P. 12.

**Axionov, Vladimir.** Creația componistică în Moldova (Genurile principale și studiile lor) / Vladimir Axionov // Probleme actuale ale artei naționale. – Chișinău, 1993. – P. 9-14.

**Axionov, Vladimir.** Ecouri ale tehnicilor de scriitură avangardiste și propagandiste în creația compozitorilor din Moldova / Vladimir Axionov // Arta 1999-2000 : Arte plastice. Arhitectură. Muzică. Teatru. Cinema. – Chișinău, 2000. – P. 62-65.

**Axionov, Vladimir.** Genurile creației componistice în Moldova / Vladimir Axionov // Știința. – 1992. – Nr 2. – P. 12.

**Axionov, Vladimir.** Ieșind din cercul vicios al izolării (în domeniul muzicii din Moldova) / Vladimir Axionov // Sud-Est. – 1994. – Nr 2. – P. 88-91.

**Axionov, Vladimir.** Parabola lui Oedip în interpretarea stravinskiană și enesciană / Vladimir Axionov // Arta 1997: Arte plastice. Arhitectura. Muzica. Teatru. Cinema. – Chișinău, 1997. – P. 80-83.

**Axionov, Vladimir.** Reflecții cu privire la evoluția creației componiste modern / Vladimir Axionov // Anuar științific : muzică, teatru, arte plastice (Chișinău). – 2012. – P. 9-21.

**Axionov, Vladimir.** Specificul conceptual și morfologic al „Simfoniei Destine” de Vlad

Burlea / Vladimir Axionov // Arta 2012. – 2012. – P. 5-15.

**Axionov, Vladimir.** Viața muzicală / Vladimir Axionov // Arta 1992 : Studii, cercetări și documente. – Chișinău, 1992. – P. 154.

\*\*\*

Vladimir Axionov : biobibliogr. / alcăt. : Matvei Brașoveanu, Aurelia Gribincea, Svetlana Teodor ; coord. : Rodica Avasiloaie ; red. bibliogr. : Svetlana Teodor ; Acad. de Muzică, Teatru și Arte Plastice, Biblioteca. – Chișinău : AMTAP, 2015. – 150 p. : fot.

\*\*\*

**Badrajan, Svetlana.** O lecție de istoria muzicii universale din cursul lui V. Axionov în proiecție diacronică: acum 30 de ani / Svetlana Badrajan // Studiul artelor și culturologie. – 2015. – Nr 1 (24). – P. 47-51 ; [Resursă electronică]. – URL : [https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare\\_articol/47079](https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/47079) (accesat : 10. 10. 2019).

**Chiciuc, Natalia.** Ipostaze ale creației lui Gheorghe Neaga reflectate în muzicologia lui Vladimir Axionov / Natalia Chiciuc // Artes. Revistă de muzicologie / Universitatea „George Enescu” Iași. – 2015. – Vol. 15. – P. 39-49 ; [Resursă electronică]. – URL : [https://www.artes-iasi.ro/magazines/Artes15\\_ro.pdf](https://www.artes-iasi.ro/magazines/Artes15_ro.pdf) (accesat : 10. 10. 2019).

**Comendant, Tatiana.** Vladimir Axionov – personalitate de vază a culturii naționale / Tatiana Comendant // Studiul artelor și culturologie. – 2015. – Nr 1 (24). – P. 20-24 ; [Resursă electronică]. – URL : [https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare\\_articol/46937](https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/46937) (accesat : 10. 10. 2019).

**Ghilaș, Victor.** Vladimir Axionov – omul deplin al muzicologiei din Republica Moldova / Victor Ghilaș // Realități culturale. – 2015. – Nr 10. – P. 13-15 ; Studiul artelor și culturologie. – 2015. – Nr 1 (24). – P. 15-20 ; [Resursă electronică]. – URL :

[https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare\\_articol/46936](https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/46936) (accesat : 10. 10. 2019).

**Melnic, Victoria.** Vladimir Axionov – eminent savant și profesor / Victoria Melnic // Studiul artelor și culturologie : istorie, teorie, practică. – 2015. – Nr 1 (24). – P. 10-15 ; [Resursă electronică]. – URL : [https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare\\_articol/46935](https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/46935) (accesat : 10. 10. 2019).

**Mironenco, Elena.** Vladimir Axionov – corifeu al muzicologiei moldovenești = Vladimir Axionov – a coryphaeus of Moldovan musicology / Elena Mironenco // Studiul artelor și culturologie : istorie, teorie, practică. – 2015. – Nr 1. – P. 25-28.

**Nagacevschi, Elena.** Vladimir Axionov – ipostazele manifestării profesionale / Elena Nagacevschi // Studiul artelor și culturologie. – 2015. – Nr 1 (24). – P. 181-188 ; [Resursă electronică]. – URL : [https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare\\_articol/47097](https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/47097) (accesat : 10. 10. 2019).

**Rotaru, Parascovia.** În semn de omagiu profesorului Vladimir Axionov / Parascovia Rotaru // Studiul artelor și culturologie. – 2015. – Nr 1 (24). – P. 189-202 ; [Resursă electronică]. – URL : [https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare\\_articol/47099](https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/47099) (accesat : 10. 10. 2019).

Vladimir Axionov : In memoriam // Arta 2012. – 2012. – P. 203 ; [Resursă electronică]. – URL : [https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare\\_articol/22929](https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/22929) (accesat : 10. 10. 2019).

Vladimir Axionov [Resursă electronică] // [http://www.asm.md/?go=noutati\\_detalii&n=3495&new\\_language=0](http://www.asm.md/?go=noutati_detalii&n=3495&new_language=0) (accesat : 10. 10. 2019).

\*\*\*

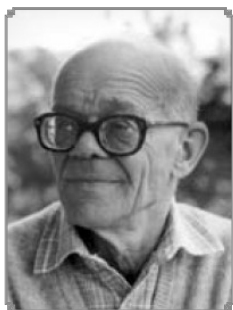
**Гудкова, Нина.** Вспоминая студенческие годы... = Din amintirile anilor studențești... = Erinnerungen an studienzeiten... : [muzicologul V. Axio-

nov] / Нина Гудкова // Studiul artelor și culturologie: istorie, teorie, practică. – 2015. – Nr 1. – P. 179-181 ; [Resursă electronică]. – URL : <http://revista.amtar.md/2017/11/04/1009/> (accesat : 10. 10. 2019).

**Королёва, Эльфрида.** Владимир Аксенов – исследователь стиля музыки молдавских балетов / Эльфрида Королёва // Studiul artelor și culturologie: istorie, teorie, practică. – 2015. – Nr 1. – P. 37-40 ; [Resursă electronică]. – URL : [https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare\\_articol/47077](https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/47077) (accesat : 10. 10. 2019).

**Кочарова, Галина.** В. В. Аксенов: историческое исследование сущности музыки / Галина Кочарова // Studiul artelor și culturologie : istorie, teorie, practică. – 2015. – Nr 1. – P. 28-37 ; [Resursă electronică]. – URL : [https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare\\_articol/47076](https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/47076) (accesat: 10. 10. 2019).

V. M.



**Andrei CIURUNGA**  
1920-2004

Pseudonimul literar al lui Robert Eisenbraun.

Poet, memorialist, deținut politic, martir în închisorile regimului comunist român.

S-a născut la 28 octombrie 1920 la Cahul, într-o familie mixtă de pedagogi – tatăl de origine germană și mama româncă. Se stinge din viață la 6 august 2004, la București.

A studiat la Liceul „Ioan Vodă” din Cahul, de unde

va pleca la Bolgrad pentru a urma ultima clasă de liceu (1939). După absolvirea liceului, a lucrat ca învățător în localitatea Tartaul de Salcie, jud. Cahul.

Debutul său literar va avea loc în anul 1932, în cadrul Liceului „Ioan Vodă” din Cahul, cu o poezie despre Unirea Principatelor Române. Debutul editorial se produce în 1936, la Cahul, cu placheta de versuri „Melancolie”. După revenirea autorităților românești, colaborează la revistele „Basarabia”, „Basarabia literară”, „Raza” din Chișinău (1943-1944) și editează cartea de poezii „Cântece de dor și de război” (1944), semnând cu pseudonimul Robert Cahuleanu. În 1944 s-a refugiat în Brăila, unde a scris clandestin versuri cu caracter anticomunist, motiv pentru care este arestat și, din lipsă de probe, eliberat (1945). Din 1946 va semna cu pseudonimul literar Andrei Ciurunga, nume cu care va deveni cunoscut.

Deși i s-a pus interdicția de a publica, a tipărit clandestin, fără știrea cenzurii, o plachetă de versuri anticomuniste, intitulată: „Poeme de dincoace” (1947).

În 1949 ajunge la București și este angajat la revista „Flacăra”, colaborează la publicațiile „Ateneu”, „Ramuri”, „Vatra”, „Urzica”, „Rebus”, „Contemporanul”, „Viața românească”, semnând și cu pseudonime (Radu Calomfir, Matei Scutaru, Nicu Grădinaru etc.). În 1950, în urma unui denunț, este din nou arestat și condamnat la patru ani pentru „crimă de uneltire împotriva păcii”, iar cărțile, considerate de către autorități periculoase, distruse. A trecut prin mai multe închisori: Uranus, Galați, Jilava și prin lagărul de muncă de la Canalul Dună-

re-Marea Neagră, „cumplitul Canal” (1950-1954).

După eliberare, revine la București și se angajează ca om de serviciu, portar, magazioner de șantier, iar după ceva timp, contabil și pedagog pentru elevii din liceu. În 1958 este arestat pentru a treia oară, fiind învinuit de rebeliuni împotriva eliberatorilor de la răsărit și condamnat la optsprezece ani de muncă silnică. În 1964, prin decretul de amnistie, împreună cu toți deținuții politici, a fost eliberat.

Reprimit în Uniunea Scriitorilor Români (1967), a editat volumele: „Decastihuri” (1968), „Vinovat pentru aceste cuvine” (1972), „Argumente împotriva nopții” (1976), „Echivalente” (1978), „Gestul împăcării” (1983), „Toată țara-i școala mea” (1989).

După decembrie 1989, și-a publicat memoriile și poeziile din anii petrecuți în detenție, în volumele „Poemele cumplitului Canal” (1992), „Memorii optimiste” (1992), „Poeme cu umbre de gratii” (1996), „Ceasuri fără minutare. Poeme din închisoare” (1996), „Versuri pentru Ina” (1996), „N-aveți un surâs în plus?” (1996), „Lacrimi pentru Basarabia” (2001).

În anul 2018, la Chișinău, apare volumul de „Scrieri”, ediție îngrijită de Mihai și Teodor Papuc.

*A se vedea și articolul din „Calendar Național 2000”. – Chișinău, 1999. – P. 273-274.*

#### Bibliografie selectivă:

**Ciurunga, Andrei.** Scrieri : Poezie. Memorialistică / Andrei Ciurunga ; text selectat și îngr., repere biogr., note, coment. și iconografie de Mihai și Teodor Papuc ; studiu introd. de Anatol Moraru. – Chișinău : Știința, 2018. – 564 p. : portr. – (Moștenire).

**Ciurunga, Andrei.** Ceasuri fără minutare : Poeme din închi-soare / Andrei Ciurunga. – București : Editura Eminescu, 1996. – 190 p. – (Col. Versuri EE).

**Ciurunga, Andrei.** Decastihuri / Andrei Ciurunga. – București : Editura pentru Literatură, 1968. – 118 p.

**Ciurunga, Andrei.** Lacrimi pentru Basarabia / Andrei Ciurunga. – Chișinău : Ulysse, 2001. – 72 p.

**Ciurunga, Andrei.** Memoriile optimiste : Evocări și versuri din închisori / Andrei Ciurunga. – București : Editura Fundației Culturale Române, 1992. – 175 p.

**Ciurunga, Andrei.** N-aveți un surâs în plus? / Andrei Ciurunga. – București : Sagittarius, 1996. – 112 p.

**Ciurunga, Andrei.** Poeme cu umbre de gratii / Andrei Ciurunga. – București : Sagittarius, 1996. – 223 p.

**Ciurunga, Andrei.** Toată țara-i școala mea / Andrei Ciurunga ; il. de A.Petrescu-Tipărescu. – București : Ed. „Ion Creangă”, 1989. – 49 p.

**Ciurunga, Andrei.** Versuri pentru Ina : Miniaturi / Andrei Ciurunga. – București : Sagittarius, 1996. – 69 p.

\*\*\*

**Ciurunga, Andrei.** Cântec : Versuri dedicate Basarabiei / Andrei Ciurunga // Cuvântul românesc. – 2000 – Sept. (Nr. 284). – P. 17.

**Ciurunga, Andrei.** Lacrimi de dor : interviu cu scriitorul Andrei Ciurunga (Robert Eisenbraun), originar din Cahul / Andrei Ciurunga ; consemnare : N. Parfeni // Literatura și arta. – 2000. – 26 oct. – P. 3.

**Ciurunga, Andrei.** Mai am puțin ; Cântec pentru Basarabia ; Refugiu ; Se duc, pribegi... ; Ajută, Doamne : versuri / Andrei Ciurunga // Memoria. – 2003. – Nr 3-4 (44-45). – P. 132-135.

\*\*\*

Andrei Ciurunga : un bard al

Basarabiei // Memoria. – 2003. – Nr 3-4. – P. 131-132.

**Botezatu, Petru.** Andrei Ciurunga – o viață în slujba neamului / Petru Botezatu // Cahulul literar și artistic / Institutul Cultural Român „Mihai Eminescu”. Asociația „Pro Cultura Sud”. – 2014. – Nr 1. – P. 3-6.

**Ciobanu, Alina.** Repere basarabene în memoriile optimiste ale lui A. Ciurunga / Alina Ciobanu // Metaliteratură. – 2001. – Vol. 1. – P. 85-86 ; [Resursă electronică]. – URL : <http://dialogica.asm.md/arhivarevistei/Metaliteratura/2001,%20vol.%201.pdf> (accesat : 21. 10. 2019).

**Ciobanu, Anatol.** Doi poeți basarabeni contemporani cu două secole diferite : [Andrei Cahuleanu-Ciurunga și Sorin Ciobanu] / Anatol Ciobanu // Glasul națiunii. – 2001. – Nr 32. – P. 9.

**Ciocanu, Anatol.** Andrei Ciurunga : „Nu-s vinovat față de Țara mea” / Anatol Ciocanu // Moldova. – 2010. – Ian.-feb. – P. 49-51.

**Colesnic, Iurie.** Andrei Ciurunga // Colesnic, Iurie. Basarabia necunoscută. Vol. 9 / Iurie Colesnic. – Chișinău : [S. n.], 2012. – P. 94-113.

**Colesnic, Iurie.** Andrei Ciurunga și al său testament / Iurie Colesnic // Moldova. – 2012. – Nr 5. – P. 90-95.

**Colesnic, Iurie.** O operă ca un testament poetic : [creația lui Andrei Ciurunga, 1920-1989] / Iurie Colesnic // Viața Basarabiei. – 2014. – Nr 1/2. – P. 119-138.

**Focșa, Doina.** Amintiri despre poetul martir Andrei Ciurunga [Resursă electronică] / Doina Focșa // [https://www.dacoromania-alba.ro/nr88/amin-tiri\\_despre\\_cirunga.htm](https://www.dacoromania-alba.ro/nr88/amin-tiri_despre_cirunga.htm) (accesat : 21. 10. 2019).

**Georgescu, Dumitru V.** Cu palma stângă sângerând pe Nistru, cu palma dreaptă înflorind pe Prut... : [Andrei Ciurunga (Robert Cahuleanu)] / Dumitru V. Georgescu // Glasul națiunii : Revista reîntregirii neamului. –

1998. – 11 mar. – P. 11.

**Gulan, Aurelian.** [Andrei Ciurunga] // Gulan, Aurelian. Victime și călăi. Amintiri din gulag / Aurelian Gulan. – București : Editura Criterion Publishing, 2010. – P. 307 - 310.

**Papana, Maxim.** Destinul poetului Andrei Ciurunga / Maxim Papana // Revista română. – 2014. – Nr 2. – P. 19-22 ; [Resursă electronică]. – URL : <http://astra.iasi.roedu.net/pdf/nr76p19-22.pdf> (accesat : 21. 10. 2019).

**Reabțov, Gheorghe.** Poet-martir al gulagului românesc : [Andrei Ciurunga] / Gheorghe Reabțov // Literatura și arta. – 2015. – 29 oct. – P. 6.

**Reabțov, Gheorghe.** Poet cahulean – condamnat la nemurire : [Robert Cahuleanu] / Gheorghe Reabțov // Timpul. – 2015. – 6 noiem. – P. 24.

V. M.



**Valentina  
RUSU-CIOBANU  
1920**

Artist plastic.

S-a născut la 28 octombrie 1920, la Chișinău. Și-a făcut studiile la Școala de Belle Arte din Chișinău, sub îndrumarea profesorilor Alexandru Plămădeală și August Bayllaire (1938-1940), după care a urmat cursurile Academiei de Arte Frumoase din Iași, clasa lui Corneliu Baba (1941-1944). În 1947 a absolvit Școala de Arte Plastice „I. Repin” din Chișinău (azi Colegiul Republican de Arte

Plastice „Al. Plămădeală”), clasa profesorului Ivan I. Hazov.

În creația sa a abordat toate genurile picturii: peisajul, portretul, natura statică, compoziția etc.

Primele lucrări cu care s-a afirmat au fost: „Fata cu ulcior” (anii ’40-’50), „Fată la fereastră” (1954), „Fată la porțiță”, „La joc”, „Fată șezând”, „Femeie cu broboadă neagră”, „Fată care se avântă în dans”, „La bal mascat” (1956), „Invitație la dans” (1957), „Plantarea pomilor” (1960-1961), „Tinerețe” (1967) etc.

A creat o galerie de portrete ale oamenilor din cultura și arta autohtonă (Ion Druță, Grigore Vieru, I. C. Ciobanu, Igor Crețu, Vera Malev, Vlad Ioviță, Vlad Druc, Emil Loteanu, S. I. Șcurea, Glebus Sainciuc, Dumitru Fusu, Serafim Saka ș. a.).

S-a manifestat și cu lucrări în domeniul scenografiei. A realizat decorul la spectacolul „Radu Ștefan – întâiul și ultimul” de A. Busuioc, montat la Teatrul „Lucaefărul” din Chișinău. La „Teatrul Mic” din Moscova a creat, pentru spectacolul „Pășările tinereții noastre” de I. Druță, „...un decor splendid, care a și intrat în istoria scenografiei” (Ion Ungureanu).

Și-a expus lucrările în cadrul primei expoziții personale de pictură, în 1961, la Chișinău. Ulterior a organizat expoziții personale la Muzeul de Artă din Chișinău (1984), Centrul Expozițional „C. Brâncuși”, Biblioteca Națională a Republicii Moldova (2000), Muzeul Național de Artă al Moldovei (2015).

A participat la expoziții de grup vernisate la Chișinău (expozițiile de artă organizate de UAP din Moldova, 1947-1988; Saloanele Moldovei, 1995) sau în străinătate:

Franța, Bulgaria (1961, 1970, 1971), Polonia (1963), Rusia, Germania, Canada (1968), România (1975, 2009), Irak, Siria (1975) etc.

Creațiile sale au fost achiziționate în colecția Muzeului Național de Artă al Moldovei, a Muzeului Național de Istorie a Moldovei, Muzeului Național de Literatură „Mihail Kogălniceanu”, în muzee din Federația Rusă și Ucraina, și în colecții private din Franța, SUA, țările CSI etc.

Este membru al Uniunii Artiștilor Plastici din Moldova (1948). În anul 1991 a fost membru al Colegiului de redacție al revistei de artă, cultură și civilizație „Sud-Est”.

Distincții, mențiuni și titluri onorifice: Medalia de argint a EREN (Expoziția realizărilor economiei naționale a URSS) (1966), laureat al Premiului de Stat al RSSM (1974, 1985), Maestru Emerit în Artă din RSSM (1980), Artist Plastic al Poporului (1985), Insigna de Onoare (1989), Ordinul Republicii (1996), Premiul UAP din Republica Moldova (pentru întreaga activitate, 1998), Medalia „Dimitrie Cantemir” a Academiei de Științe a Moldovei, cetățean de onoare al orașului Chișinău (2010).

*A se vedea și articolul din „Calendar Național 1995”. – Chișinău, 1994. – P. 100-111; „Calendar Național 2000”. – Chișinău, 1999. – P. 272; „Calendar Național 2010”. – Chișinău, 2009. – P. 214-215; „Calendar Național 2015”. – Chișinău, 2015. – P. 333.*

#### Bibliografie selectivă:

**Rusu-Ciobanu, Valentina.** Mica istorie din albumul de familie / Valentina Rusu-Ciobanu, Lică Sainciuc ; cop., concepție graf. de Lică Sainciuc. – [Chișinău]: Arc, 2018 (Imprimat în Ungaria). – 212 p. : fot.

\*\*\*

**Ciobanu, Constantin I.** Valentina Rusu-Ciobanu / Constantin I. Ciobanu ; red. : Gheorghe Chiriță, Eugen Lungu. – Chișinău : Arc, 2004. – 151 p. – (Maestri basarabeni din secolul XX).

Valentina Rusu-Ciobanu : O creatoare îndrăgostită de firea luminoasă, blândă și înțeleaptă a Lumii : Biobibliografie / Bibl. Naț. a Rep. Moldova ; Proiectul editorial „Moldavica” ; alcăt. : Svetlana Miron ; dir. gen. : Elena Pintilei. – Chișinău : BNRM, 2018. – 154 p. : fot. – (Seria „Plasticienii Moldovei”) ; [Resursă electronică]. – URL : <http://bnrm.md/files/publicatii/Biobibliografie-Valentina-Rusu-Ciobanu.pdf> (accesat : 18. 10. 2019).

*Rec.: Corghenci, Ludmila. Un produs semnificativ de bibliotecă... / Ludmila Corghenci // Magazin bibliologic. – 2018. – Nr 3/4. – P. 110.*

\*\*\*

**Babuc, Monica.** Valentina Rusu-Ciobanu. Micile zâne ale marilor orașe / Monica Babuc // Moldova. – 2015. – Noiembrie-Deceembrie. – P. 30-31.

**Beghii, Tatiana.** Pictorița Valentina Rusu-Ciobanu – 95 de ani îndrăgostită de pictură și artă / Tatiana Beghii // Ziarul de gardă. – 2015. – 5 noiembrie. – P. 24; [Resursă electronică]. – URL : <https://www.zdg.md/editia-print/oameni/pictorita-valentina-rusu-ciobanu-95-de-ani-indragostita-de-pictura-si-arta> (accesat : 18. 10. 2019).

**Beghii, Tatiana.** Valentina Rusu Ciobanu – 98 de ani îndrăgostită de pictură [Resursă electronică] / Tatiana Beghii // <https://www.moldova.org/valentina-rusu-ciobanu-98-de-ani-indragostita-de-pictura/> (accesat : 18. 10. 2019).

**Bortă, Victoria.** Cuplul contrastelor : [Valentina Rusu-Ciobanu și Glebus Sainciuc] / Victoria Bortă // Ziarul național. – 2015. – 6 noiembrie. – P. 17 ; [Resursă electronică]. – URL :



<https://www.ziarulnational.md/cuplul-contrastelor-valentina-rusu-ciobanu-il-vad-mereu-cum-parca-vine/> (accesat : 18. 10. 2019).

**Borzin, Aurelia.** Rezistența unei „subversiuni sublimată” : [pictorița Valentina Rusu-Ciobanu, 93 de ani de la naștere] / Aurelia Borzin // Ziarul național. – 2014. – 31 ian. – P. 18.

**Braga, Tudor.** Valentina Rusu-Ciobanu, pe măsura marilor săi dascăli / Tudor Braga // Akademos. – 2008. – Nr 4 (dec.). – P. 103-104 ; [Resursă electronică]. – URL : [https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare\\_articol/11619](https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/11619) (accesat : 18. 10. 2019).

**Braga, Tudor.** Valentina Rusu Ciobanu. Precursoare a postmodernității / Tudor Braga // Limba română. – 2010. – Nr 11-12 ; [Resursă electronică]. – URL : <http://limbaromana.md/index.php?go=articole&n=1087> (accesat : 18. 10. 2019).

**Bulat, Vladimir.** Gânduri frugale despre doi corifei ai artei basarabene : [pictorița Valentina Rusu-Ciobanu și sculptorul Lazăr Dubinovschi] / Vladimir Bulat // Contrafort. – 2015. – Nr 11/12. – P. 22.

**Bulat, Vladimir.** Valentina Rusu-Ciobanu / Vladimir Bulat // O antologie a picturii moldovenești = An anthology of moldavian painting (1939-2015). – Chișinău, 2015. – P. 57-58.

**Ciobanu, Constantin I.** Valentina Rusu-Ciobanu / Constantin I. Ciobanu // Arta maeștrilor basarabeni din secolul XX. – Chișinău : ARC, 2016. – P. 13, 23, 343.

**Roibu, Nicolae.** Pictorița Valentina Rusu-Ciobanu își sărbătorește cea de-a 97-a aniversare [Resursă electronică] / Nicolae Roibu // <https://www.moldpres.md/news/2017/10/28/17008448> (accesat : 18. 10. 2019).

**Sârbu, Antonina.** Amintiri din copilărie... cu Valentina Rusu-Ciobanu / Antonina Sârbu // Viața Basarabiei. – 2016. – Nr 1(37). – P. 131-138 ; Moldova. –

2015. – Noiembrie-Dec. – P. 32-41 ; [Resursă electronică]. – URL : <https://moldova25.md/amintiri-din-copilarietu-valentina-rusu-ciobanu/> (accesat : 18. 10. 2019).

Valentina Rusu-Ciobanu [Resursă electronică] // <http://www.arta.md/cv/rusu-ciobanu-valentina.pdf> (accesat : 18. 10. 2019).

Valentina Rusu-Ciobanu // Republica Moldova. Enciclopedie / Acad. de Științe a Moldovei, Bibl. Șt. Centrală „A. Lupan” (Institut). – Ed. specială. – Chișinău: Biblioteca Științifică Centrală „A. Lupan” (Institut) a Academiei de Științe a Moldovei, 2016. – P. 579-585.

**Vrabie, Gheorghe.** Valentina Rusu-Ciobanu : „Viața mea e toată la vedere” / Gheorghe Vrabie // Moldova. – 2013. – Nr 2. – P. 14-17.

V. M.



**Ludmila CORGHENCI**  
1955

Ludmila Corghenci este o personalitate emblematică, un specialist de forță în domeniul biblioteconomiei și științelor informării, binecunoscută atât în țară, cât și peste hotarele ei. Este un autentic leader care crește și dezvoltă profesioniști, fiindu-le model și reper de inspirație.

Viața ei începe la 30 octombrie 1955 în satul Slobozia-Măgurii, Sângerei. Copilăria și-o petrece în orașul Bălți, unde absolvă Școala Medie Feroviară Nr. 4. Dragostea pentru carte, apărută

chiar din momentul când a luat-o în mână, i-a îndreptat pașii spre Facultatea de Biblioteconomie și Bibliografie a Universității de Stat din Chișinău, pe care o absolvă în anul 1976. Formarea profesională (doctoratul) continuă la Institutul de Cultură din Moscova (1978-1980). În tot timpul instruirii mereu a tins spre o cunoaștere în profunzime a profesiei îmbrățișate, pentru care are o deosebită vocație, capacitate de muncă, virtuți profesionale, precum inteligența, erudiția, conștiința îndeplinirii datoriei, competența și pasiunea.

Cariera profesională pornește la Biblioteca Publică raională din Criuleni (1976-1977). Etapa următoare a angajării profesionale a Ludmillei Corghenci a fost Catedra bibliografie a Universității de Stat din Moldova, unde își aduce contribuția la formarea specialiștilor în domeniu, desăvârșindu-și și îmbogățindu-și, în același timp, cunoștințele acumulate în anii de studii. Activitatea de la catedră a lăsat o amprentă puternică asupra creării și cizelării măiestriei sale pedagogice pe care o aplică cu mult har pe parcursul întregii activități de bibliotecar, manager, formator.

În anul 1987 Ludmila Corghenci este angajată la Biblioteca Națională a Republicii Moldova în calitate de director adjunct. Postura de manager al primei Bibliotecii din țară deschide noi posibilități de demonstrare și aplicare a competențelor profesionale și manageriale, a culturii generale, pe care o deține, rezolvând sarcini complexe și multiple de importanță națională. Participă activ la elaborarea Sistemului Național de Bibliotecii, contribuie fundamental la promovarea

procesului de standardizare în domeniul biblioteconomiei și științelor informării. Dna Corghenci s-a implicat în modul cel mai activ la fondarea Asociației Bibliotecarilor din Moldova, deținând și funcția de vicepreședinte. Din inițiativa Ludmillei Corghenci este constituit Comitetul Tehnic nr. 1 de Standardizare „Biblioteconomie. Informare. Documentare”. Domnia sa depune efort și calități profesionale în reorganizarea structurală a Bibliotecii Naționale, orientându-se spre practica biblioteconomică europeană.

Înșușirile deontologice umane și delicatețea sufletească ale dnei Corghenci prosperă la noul loc de muncă - Departamentul Informațional Biblioteconomic (DIB) de la Universitatea Liberă Internațională din Moldova (ULIM), fiind încadrată ca director adjunct. Sunt ani deosebiți în cariera profesională, cu posibilități nelimitate de manifestare și exprimare.

Posedând o cultură organizațională bine definită, inițiază schimbări în ordonarea și funcționarea Departamentului. Viziunile teoretice sunt materializate în noi servicii și activități propuse comunității universitare: Programul „Grija pentru noii beneficiari”, campania „În sprijinul absolventului ULIM”, deschiderea Salonului Scientia, fortificarea și diversificarea activității DIB, dezvoltarea structurii bi-modale la DIB, Clubul Bibliografilor, școli de vară.

Rectorul ULIM dr. Andrei Galben urma să afirme mai târziu: „Grație eforturilor profesionale ale dnei Ludmila Corghenci, DIB a devenit o autoritate profesională în cadrul ULIM, dar și în context național și internațional”.

Creativitatea Ludmillei Corghenci este concretizată în noi forme de realizare în exercițiu a teoriei biblioteconomice: noi practici și noi explicații ale resurselor umane (formare continuă, evaluare, mobilitate, creativitate...), diversificarea preocupărilor informațional-bibliografice, educarea pentru cultura informației, angajare în activitatea de cercetare ca parte componentă a științei universitare, efectuarea analizei bibliometrice a patrimoniului științific ULIM.

Un merit aparte îl are Ludmila Corghenci în deschiderea, pentru prima dată în Republica Moldova, a Școlii de Biblioteconomie (2001–2006), ceea ce a avut un impact substanțial asupra formării specialiștilor din domeniul infodocumentar. Prin formare continuă, consideră Dumneaei, bibliotecarul devine mai participativ, mai inventiv, mai creativ și, sigur, exigent cu sine și cu ceilalți.

Autoritatea profesională a dnei Ludmila Corghenci a fost estimată de toată echipa ULIM la indicele cel mai înalt. Vicerectorul ULIM dr. Gheorghe Postică spunea despre directorul adjunct al Departamentului informațional biblioteconomic: „În calitate de specialist în domeniu, este o achiziție de valoare inegalabilă pentru întreaga comunitate a bibliotecarilor din Moldova... Își face munca cu satisfacție și energie pozitivă... Incontestabil, ea s-a născut pentru a sluji Biblioteca și publicul cititor”.

În anul 2016 Ludmila Corghenci revine la Biblioteca Națională în post de șef al Centrului de Formare Continuă în Biblioteconomie și Științe ale Informării, Direcția cercetare și dezvoltare în

biblioteconomie și științele informării. Cercetarea a constituit întotdeauna o patimă a Dumneaei, noua funcție oferindu-i nemijlocit posibilitatea de a o desfășura în continuare, ea fiind și până în 2016 bogată în rezultate și publicații. Mai bine de 300 de lucrări științifice (inclusiv monografii de autor), didactice și metodologice, publicistice au schimbat activitatea bibliotecilor din țară, călăuzindu-le spre imperative moderne, fiind și surse de inspirație pentru bibliotecarii din toate tipurile de biblioteci.

Rezultatele cercetărilor sunt publicate în volume colective, reviste de specialitate naționale și din alte țări: Magazin bibliologic (al cărei redactor-șef este L. Corghenci), Buletinul ABRM, BiblioPolis, Confluente bibliologice, Bibliouniversitas@ABRM.md, Univers pedagogic pro, Info agrarius, Biblioteca (România)...

Interesele de cercetare ale dnei Corghenci sunt variate, din cele mai evidente fiind managementul organizațional și strategic în biblioteci, politicile de personal (formarea continuă, creativitatea, managementul personalului...) formarea culturii informației... Comunicările Ludmillei Corghenci sunt așteptate și audiate cu mare interes la întrunirile științifice profesionale. Decenii a elaborat proiecte, modele de cercetare și a participat în activități academice naționale/internaționale, stagii și mobilități în străinătate pentru a acumula neprețuita experiență a europenilor, înțelegând realitățile societății moldovenești. Contribuția Dumneaei este concretă, riguros-științifică, recunoscută și prețuită.

Coordonează mai multe granturi și proiecte instituționale, naționale și internaționale de rezonanță.

Profesionalismul dnei Corghenci s-a dezvoltat și la specializările efectuate în mai multe țări din lume: Ungaria, Suedia, Marea Britanie, Franța, Rusia, România...

Activitatea prodigioasă a Ludmillei Corghenci a fost remarcată cu premii și medalii : Cel mai bun bibliotecar al anului (1995, 1998), Cea mai reușită lucrare în bibliologie (1998, 1999, 2005, 2007, 2010.....), Cel mai productiv autor al „Gazetei bibliotecarului” (2001-2003), mai multe Diplome ale Ministerului Culturii, Ministerului Educației, ale USM, iar în anul 2010 – distincția de stat – Medalia „Meritul Civic”.

Palmaresul de realizări al Ludmillei Corghenci înregistrează și în continuare noi victorii profesionale.

#### Bibliografie selectivă:

**Corghenci, Ludmila.** Bazele culturii informaționale: tematica și conținutul practicurilor / Univ. Liberă Intern. din Moldova ; elab. : Ludmila Corghenci. – Chișinău, 2006. – 6 p.

**Corghenci, Ludmila.** Bibliotecarul și biblioteca: aspecte ale eficienței profesionale / L. Corghenci ; rec. : Gheorghe Postică, Ecaterina Rudacov, Elena Harconiță ; Asoc. Bibliotecarilor din Rep. Moldova; Univ. Liberă Intern. din Moldova. – Chișinău : Epigraf SRL, 2019. – 112 p. – ISBN 978-9975-947-83-1.

**Corghenci, Ludmila.** Departamentul informațional biblioteconomic ULIM: modelarea viitorului, analiza prezentului, interpretarea trecutului (1992-2002) / L. Corghenci, Veronica Ghețu; resp. de ed.: Zinaida Sochircă; Univ. Liberă Intern. din Moldova. – Chișinău, 2002. – 32 p.

**Corghenci, Ludmila.** For-

marea formatorilor: concept și progr. al ciclului de seminar pentru formarea continuă a bibliotecarilor / Școala de Biblioteconomie din Moldova. – Chișinău, 2003. – 12 p.

\*\*\*

**Chitoroagă, Valentina.** Index translationum – repertoriu bibliografic mondial de traduceri în sprijinul informării și cercetării / V. Chitoroagă, Ludmila Corghenci // Confluente bibliologice. – 2011. – Nr 1/2. – P. 50-54. – ISSN 1857-0232.

**Corghenci, Ludmila.** Activități inteligente de augmentare a interesului utilizatorilor pentru bibliotecă / L. Corghenci // Bibliouniversitas@ABRM.md [online]. – 2015. – Nr 3. – Disponibil: [http://libruniv.usarb.md/xXx/reviste/bibliouniv\\_rev/buniv.html](http://libruniv.usarb.md/xXx/reviste/bibliouniv_rev/buniv.html) (accesat : 18.10.2019).

**Corghenci, Ludmila.** Biblioteca universitară – „biblioteca care învață”: dimensiuni conceptuale și aplicații // Conferința Tehnico-Științifică a Colaboratorilor, Doctoranzilor și Studenților, 10-12 dec. 2009. – Chișinău, 2010. – Vol. 1. – P. 479-483 ; [http://library.utm.md/Editat/BIBLIOTECA/Conferinte/2010/Biblioteca\\_universit\\_invata\\_dimensiuni\\_conceptuale\\_si\\_aplicatii\\_DS.pdf](http://library.utm.md/Editat/BIBLIOTECA/Conferinte/2010/Biblioteca_universit_invata_dimensiuni_conceptuale_si_aplicatii_DS.pdf)

**Corghenci, Ludmila.** Biblioteca universitară și promovarea proprietății intelectuale: aspecte conceptuale și experiențe / L. Corghenci // Accesul la informații și dreptul de autor / Asoc. Bibliotecarilor din Rep. Moldova, Catedra biblioteconomie și asistență informațională a USM, Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală a Rep. Moldova ; ed. îngrijită de L. Costin, Mariana Harjevschi. – Chișinău, 2010. – P. 114-123.

**Corghenci, Ludmila.** Bibliotecarii școlari în contextul formării continue / L. Corghenci // Revista ABRM. – 2014. – Nr 2. – P. 33-35 ; <https://ru.scribd.com/document/265285473/Rev-ABRM-2014-2>

[com/document/265285473/Rev-ABRM-2014-2](https://ru.scribd.com/document/265285473/Rev-ABRM-2014-2)

**Corghenci, Ludmila.** Cercetarea în biblioteconomie și științe ale informării: context al prevederilor legale și strategice / L. Corghenci // Bibliouniversitas@ABRM.md [online]. – 2017. – Nr 2 [online]. – Disponibil: [http://libruniv.usarb.md/xXx/reviste/bibliouniv\\_rev/buniv.html](http://libruniv.usarb.md/xXx/reviste/bibliouniv_rev/buniv.html) (accesat : 18.10.2019).

**Corghenci, Ludmila.** Creativitatea bibliotecarilor conceptualizări și implementări / L. Corghenci // Libraria : studii și cercetări în bibliologie / Bibl. Județeană Mureș. – 2009. – An. 8. – P. 81-91.

**Corghenci, Ludmila.** Parteneriat ce deschide perspective în evoluția bibliotecii: viziune comună și încredere / L. Corghenci // Magazin bibliologic. – 2018. – Nr 3/4. – P. 15-18. – ISSN 1857-1476 ; <http://www.bnrm.md/files/publicatii/Magazin-bibliologic2018-3-4.pdf>

**Corghenci, Ludmila.** Persuasiune și continuitate profesională în cadrul Simpozionului „Anul Bibliologic 2017” / L. Corghenci // Magazin bibliologic. – 2018. – Nr 1/2. – P. 12-16. – ISSN 1857-1476 ; <http://www.bnrm.md/files/publicatii/Magazin-bibliologic2018-1-2.pdf>

**Corghenci, Ludmila.** Tipografia succesului didactico-științific : [pe marginea vol. „Vremea descoperă Adevărul: studium in honorem Nina Tălămbuță”, conf. univ, Chișinău, ULIM, 2010] / L. Corghenci, Zinaida Sochircă // Literatura și arta. – 2010. – 15 iul. – P. 6.

\*\*\*

**Buluță, Gheorghe.** Corghenci, Ludmila / Gh. Buluță, Victor Petrescu, Emil Vasilescu // Bibliologi români: Dicționar. – Târgoviște : Biblioteca, 2011. – P. 72. – ISBN 978-973-712-591-0.

**Chitoroagă, Valentina.** Elogiu pentru Ludmila Corghenci // Ghimpu, Natalia. Schimbarea de sine pentru schimbarea

celorlalți : monogr. bibliogr. In onoarem Ludmila Corghenci. – Chișinău : ULIM, 2010. – P. 18-20. – ISBN 978-9975-101-462.

Corghenci, Ludmila // Biblioteconomia și bibliografia Moldovei: Profesori și discipoli [40 de ani de la organizarea învățământului bibliologic universitar în Moldova] / Univ. de Stat din Moldova ; Catedra biblioteconomie și asistență inf.; Bibl. Municipală „B. P. Hașdeu” ; aut.-alcăt. : Ion Madan ; red. resp. : Lidia Kulikovski. – Chișinău : Universitatea de Stat din Moldova, 2000. – 114 p.

Costiuc, Tatiana. Portretul de grup al generației noastre : [Ludmila Corghenci, dir. adjunct al Dep. informațional biblioteconomic] // Magazin bibliologic. – 2005. – Nr 1/2. – P. 29-30. ISSN

Galben, Andrei. Eficiență și reprezentativitate în biblioteconomie / A. Galben // Ghimpu, Natalia. Schimbarea de sine pentru schimbarea celorlalți : monogr. bibliogr. In onoarem Ludmila Corghenci. – Chișinău : ULIM, 2010. – P. 11-14. – ISBN 978-9975-101-462.

Galeria bibliologilor basarabeni din Republica Moldova : Ludmila Corghenci (1955) [online]. – Disponibil: <http://bibliologibasarabeni.blogspot.com/2017/01/ludmila-corghenci-1955.html> (accesat : 18.10.2019).

Generator de idei: [Ludmila Corghenci, dir. adjunct al DIB ULIM] // ULIM – 15 ani de ascensiune: supl. ed. : „VIP magazin”. – Chișinău, 2007. – P. 75. – ISSN 1857-0534.

Ghimpu, Natalia. Schimbarea de sine pentru schimbarea celorlalți : monogr. bibliogr. In onoarem Ludmila Corghenci / N. Ghimpu, Tatiana Panaghiu ; red. bibliogr.: Valentina Chitroagă ; ed. ingr. de Zinaida Sochircă ; Univ. Liberă Intern. din Moldova, Dep. informațional biblioteconomic. – Chișinău :

ULIM, 2010. – 122 p. (Colecția „Universitaria” ; Fascicula a 44-a). – ISBN 978-9975-101-462.

Kulikovschi, Lidia. Un nume înscris în cauza bibliotecară: [Ludmila Corghenci, dir. adjunct al DIB ULIM] // Cartea, modul nostru de a da-nui: contribuții la dezvoltarea domeniului biblioteconomic / Kulikovschi Lidia ; Bibl. Municipală „B. P. Hașdeu”. – Chișinău, 2006. – P. 187-189.

Osoianu, Vera. Aniversarea dintre crizanteme [Ludmila Corghenci la 55 de ani] [online]. – Disponibil: <https://clubbib2.wordpress.com/2010/10/30/aniversarea-dintre-crizanteme/> (accesat: 18.10.2019).

Postică, Gheorghe. În ritm cu schimbarea și în consens cu biblioteca / Gh. Postică, Zinaida Sochircă // Ghimpu, Natalia. Schimbarea de sine pentru schimbarea celorlalți : monogr. bibliogr. In onoarem Ludmila Corghenci. – Chișinău : ULIM, 2010. – P. 15-17. – ISBN 978-9975-101-462.15-17.

Rău, Alexe. Pasarela între două ființe afine: [Ludmila Corghenci, dir. adjunct DIB ULIM] // Gazeta bibliotecarului. – 2005. – Oct. (Nr 10). – P. 1-3.

Elena Harconiță



## Revista „NOI” 1930

„Noi” este cea mai longevivă revistă din republică. În luna octombrie se împlinesc 90 de ani de când „Noi” a început a dialoga cu cititorul. În 1930, la Balta, vede lumina tiparului primul număr al revistei, care pe atunci se numea „Scânteia leninistă”; în anul următor redacția se transferă la Tiraspol, iar din octombrie 1940 își mută sediul la Chișinău. Din octombrie 1990 trece la o serie nouă și e rebotezată „Noi”. În pofida controlului sever al autorităților sovietice, revista găzduiește și în acea perioadă lucrări cu certă valoare literară, estetică și culturală. O mare minune a fost apariția ei din iulie 1933 până în mai 1938 în veșmântul firesc al limbii noastre – grafia latină.

În 1954 revista „Noi” publică pentru prima dată poemele lui Mihai Eminescu, *Împărat și proletar* și *Ce te legeni, codrule*, iar peste un an vede lumina tiparului poemul *Limba noastră* de Alexe Mateevici. În ianuarie 1958 redacția face un schimb de pagini cu omoloaga sa *Cravata roșie* de la București. Astfel, cititorii au putut să ia cunoștință de creațiile unor scriitori din România, precum Tudor Arghezi, Mihail Sadoveanu, Nicolae Labiș, Otilia Cazimir, Ion Brad,

Octavian Pancu-Iași, Mircea Sântimbreanu. Acesta a fost un pas mai mult decât îndrăzneț pentru o publicație basarabeană, din care cauza redactorul-șef Vladimir Rusu și secretarul responsabil Gheorghe Malarciuc au fost eliberați din funcție.

Începând cu anii cincizeci ai secolului trecut, în revistă debutează și își publică lucrările o pleiadă de scriitori noatorii: George Meniuc, Liviu Deleanu, Ion Druță, Grigore Vieru, Victor Teleucă, Emil Loteanu, Vasile Vasilache, Aureliu Busuioc, Gheorghe Malarciuc, Arhip Cibotaru, Vasile Coroban, Petru Cărare, Spiridon Vangheli, Anatol Codru, Nicolae Esinencu, iar mai târziu Nicolae Dabija, Leo Butnaru, Vasile Romaniciu, Iulian Filip, Leo Bordeianu, Valeriu Matei etc., artiștii plastici: Gheorghe Vrabie, Isaia Cărmu, Alexei Colăbneac, Aurel Guțu, Ion Moraru etc., compozitorii: Eugen Doga, Petre Teodorovici etc., savanții: Ion Ganea, Iuri Averin, Mina Lozan, Ion Dediu, Andrei Munteanu, Iurie Scutaru etc.

„Noi” orgnizează anual circa 15 concursuri cu premii atractive: cărți, dicționare, enciclopedii, premii bănești, articole sportive, iar cei mai buni și mai activi autori beneficiază de foi de odihnă în România.

Începând cu 1995, o dată la trei ani, revista editează o plachetă cu cele mai bune versuri ale copiilor, apărute în această perioadă pe paginile sale. Până în prezent au fost editate nouă plachete.

Scopul principal al revistei „Noi” a fost și a rămas de a-l face pe tânărul cititor receptiv la subiectele tratate, să cugete, să-și dezvolte aptitudinile creatoare, să crească un

bun cetățean. „Noi” mereu a mobilizat copiii spre carte, muncă, educație, cultură, cunoaștere, inteligență, pasiune... Revista „Noi” înseamnă instruire și dragoste, literatură, istorie, geografie, ecologie, dar și matematică, fizică, chimie...

#### Bibliografie:

Revista „Noi”. – 1990-2019.

\*\*\*

Alb-negru asimetric : Antologie de versuri publicate în revista „Noi” / selecție și prefață: Leo Bordeianu. – Chișinău : Moldpress, 2010. – 80 p.

Catargele luminii : Antologie de versuri publicate în revista „Noi” / selecție, prefață : Leo Bordeianu. – Chișinău : [S. n.], 2004. – 87 p.

Cea mai frumoasă zi : Antologie de versuri ale copiilor și adolescenților publicate în revista „Noi” / selecție și prefață : Leo Bordeianu. – Chișinău : Revista „Noi” ; Editura Tipocrat Print, 2016. – 62 p. – (Antologie „Noi”).

\*\*\*

**Bordeianu, Leo.** „Poezia dă sens jocului vieții” : Dialog cu poetul, red. la secția literară a rev. „Noi” : / Leo Bordeianu ; consemnare : Tatiana Corcebaș // Timpul de dimineață. – 2005. – 16 sept. – P. 18.

**Papuc, Irina.** Opt decenii cu revista „Noi” / Irina Papuc // Timpul. – 2010. – 20 oct. – P. 8.

*Valerie Volontir*  
*redactor-șef al revistei „Noi”*



### Liceul-Internat Republican de Muzică „Ciprian Porumbescu” din Chișinău 1940

A fost înființat în octombrie 1940, la Chișinău, ca instituție de învățământ mediu de specialitate (Școala Medie Specială de Muzică), sub egida Conservatorului Moldovenesc de Stat. Pe lângă obiectele de cultură generală, aici se studia la Secția de pian, instrumente de suflat, instrumente cu coarde, instrumente populare, teorie muzicală. În anii '60 se formează și Secția de coregrafie.

La fondare școala se afla într-o clădire din centrul Chișinăului, pe strada Kiev (astăzi – strada 31 August 1989, pe locul AMT Centru – Policlinica Nr. 1), ulterior, și-a aflat sediul pe strada Armenească, apoi pe strada Șciusev. În 1964 instituția de învățământ artistic se transferă într-o clădire special construită, în care se află și în prezent, pe strada Kiev nr. 1, din sectorul Râșcani.

Din 1960 Școala de Muzică a purtat numele compozitorului Eugen Coca. După reorganizarea din 1990, în baza acestei școli, au fost create două instituții de învățământ muzical: Liceul „Ciprian Porumbescu” (cu instruirea în limba română) și Liceul „S. Rahmaninov” (cu instruirea în limba rusă).

În decursul anilor, școala a fost condusă de F. Lujanski (primul director al școlii), Gh. Borș, D. Gherșveld, N. Iorda-

tii, V. Timirgaz, Gh. Caplin, Gh. Neaga, V. Govorov, V. Bagrin ș.a. Din 1990, timp de peste 25 de ani, în funcție de director s-a aflat Galina Buinovschi, distins profesor de vioară, nume notoriu în sistemul educațional muzical autohton și „care a dat lumii violoniști de valoare, care concertează în țări, precum Marea Britanie, Elveția, Israel și America”, și ea absolventă a acestei școli (1969).

La această instituție de educație muzicală au activat reputați profesori, nume notorii din domeniu: Evsei Zak (pian), Iakob Soroker (vioară și teoria muzicii), Gr. Gherșfeld (vioară), Lia Oxinoit (pian), Tatiana Voițehovschi (pian), Efim Tkaci, Zinovie Stolear, Ana Strezeva, Ghena-die Ciobanu ș. a.

Pe parcurs, elevii instituției au participat permanent la diverse concursuri naționale și internaționale (de menționat: „Eugen Coca”, „Jeunesse Musicale”, „Remember Enescu”, „Jocurile Delfice”, „Noaptea Pianistică” etc.), obținând importante medalii, premii, alte trofee.

Mulți dintre absolvenții Liceului au devenit personalități marcante în domeniul muzicii (Serghei Lunchevici, Anna Strezev, Eugen Doga, Vasile Iovu, Constantin Rusnac, Ion Josan, Ștefan Petrance, Ion Aldea-Teodorovici, Maria Codreanu, Aurelian Dănilă, Marian Stârcea și mulți alții), profesori ai Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice, ai Colegiului de Muzică „Ștefan Neaga”, ai altor licee de muzică din țară sau membri ai formațiilor muzicale, precum Orchestra Teatrului de Operă și Balet, Filarmonica Națională, Orchestra Companiei Teleradio Moldova, Orchestra „Lăutarii” etc.

**Bibliografie selectivă:**

**Bălăiescu, Svetlana.** Vioara : program pentru școlile de muzică (cl. 1-7) / Svetlana Bălăiescu, Ludmila Kaușanskaia ; Liceul-Internat de Muzică „Ciprian Porumbescu”, Catedra instrumente cu coarde. – Chișinău : [S. n.], 2003. – 22 p.

**Ciobanu, Silvia.** Curs de muzică națională și universală / Silvia Ciobanu ; red. șt. : Angela Rojnoveanu ; Liceul-Internat de Muzică „Ciprian Porumbescu”. – Chișinău : [S. n.], 2004. – 31 p.

Vioara : Program pentru liceele muzicale / alcăt. : Galina Buinovschi [et al.] ; red. șt. : Angela Rojnoveanu ; Liceul-Internat Rep. de Muzică „Ciprian Porumbescu”, Catedra instrumente cu coarde. – Chișinău : [S. n.], 2003. – 39 p.

\*\*\*

**Buinovschi, Galina.** Liceul Republican de Muzică „Ciprian Porumbescu” / Galina Buinovschi // Univers muzical. – 2002 – Nr 1. – P. 26.

**Ciobanu, Nadina.** Liceul „Ciprian Porumbescu”, la 70 de ani / Nadina Ciobanu // Timpul. – 2010. – 17 noiem. ; [Resursă electronică]. – URL : <https://www.timpul.md/articol/liceul-ciprian-porumbescu-la-70-de-ani-17766.html> (accesat : 31. 10. 2019).

**Ciobanu, Silvia.** Balada nemuririi : [concertul omagial „Balada nemuririi” organizat de Liceul de Muzică „C. Porumbescu”, dedicat aniversării a 150 de ani de la nașterea compoz., violonistului, dirijorului, folcloristului Ciprian Porumbescu (1853-1883)] / Silvia Ciobanu // Univers muzical. – 2004. – Nr 5. – P. 39.

**Cojocaru, Natalia.** Un francez a donat Liceului „Ciprian Porumbescu” o harpă de 18.000 euro / Natalia Cojocaru // Timpul. – 2005. – 20 sept. – P. 4.

Liceul „Ciprian Porumbescu” formează muzicieni de elită : [65 de ani de la fondarea liceului] //

Jurnal de Chișinău. – 2005. – 23 dec. – P. 11.

Liceul-Internat Republican de Muzică „Ciprian Porumbescu” a împlinit 75 de ani de la fondare [Resursă electronică] // <http://www.moldovenii.md/md/news/view/section/56/id/19672/from/ecology> (accesat : 31. 10. 2019).

Liceul-Internat Republican de Muzică „Ciprian Porumbescu” – 75 de ani de la fondare [Resursă electronică] // <http://oficial.md/sport/liceul-internat-republican-de-muzica-ciprian-porumbescu-75-de-ani-de-la-fondare> (accesat : 31. 10. 2019).

**Odainic, Ioan Gh.** Liceul-Internat Republican de Muzică „Ciprian Porumbescu” din Chișinău // Odainic, Ioan Gh. Almanah enciclopedic. Vol. 1 / Ioan Gh. Odainic. – Chișinău, 2009. – P. 168-169 ; [Resursă electronică]. – URL : <https://orasulmeuchisinau.wordpress.com/2011/12/19/liceul-ciprian-porumbescu/> (accesat : 31. 10. 2019).

**Popa, Constanța.** O harpă nouă pentru Liceul „Ciprian Porumbescu” : [de la harpistul francez François Jakez, director al fabricii „Camac Harpes” / Constanța Popa // Jurnal de Chișinău. – 2005. – 20 sept. – P. 10.

\*\*\*

**Ляхова, Ирина.** Арфа в подарок : [artistul francez François Jakez, dir. fabricii „Harpes Camac”, a donat Liceului de Muzică „C. Porumbescu” o harpă „Atlantide Prestige” / Ирина Ляхова // Кишиневский обозреватель. – 2005. – 22 sept. – P. 8.

V. M.

# Noiembrie

CALENDAR NAȚIONAL

NOIEMBRIE

2020

Duminică	1
Luni	2
Marți	3
Miercuri	4
Joi	5
Vineri	6
Sâmbătă	7
Duminică	8
Luni	9
Marți	10
Miercuri	11
Joi	12
Vineri	13
Sâmbătă	14
Duminică	15
Luni	16
Marți	17
Miercuri	18
Joi	19
Vineri	20
Sâmbătă	21
Duminică	22
Luni	23
Marți	24
Miercuri	25
Joi	26
Vineri	27
Sâmbătă	28
Duminică	29
Luni	30

**500** de ani de la descoperirea **Strântorii Magellan**, care poartă numele descoperitorului ei, Fernando Magellan (1 noiembrie 1520).

**75** de ani de la nașterea lui **Ion Puiu**, pictor, scenograf, grafician, actor, regizor, poet și dramaturg (1 noiembrie 1945 – 25 iunie 2016). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 307-308; CN 2015, p. 346.*

**120** de ani de la nașterea lui **Mihai Andrei Ionescu**, entomolog și profesor universitar român, membru corespondent al Academiei Române (1 noiembrie 1900 – 5 februarie 1988).

**70** de ani de la nașterea lui **Ionel Voineag**, cântăreț de operă (tenor liric), prim-solist al Operei Naționale din București și profesor universitar român (1 noiembrie 1950).

**60** de ani de la stingerea din viață a lui **George Matei Cantacuzino**, arhitect român, figură proeminentă a arhitecturii românești interbelice (11 mai 1899 – 1 noiembrie 1960).

**140** de ani de la nașterea lui **Alfred Wegener**, meteorolog, geolog, astronom, profesor universitar și cercetător științific german (1 noiembrie 1880 – noiembrie 1930).

**60** de ani de la nașterea **Elenei Karacentev**, pictoriță, graficiană, ilustratoare și lector universitar (2 noiembrie 1960).

**70** de ani de la nașterea **Sofiei Propișcean**, violonistă și dirijor (2 noiembrie 1950).

**120** de ani de la nașterea lui **Leonid Grom**, specialist în domeniul bolilor contagioase, specialist în malariologie, medic, doctor în medicină și profesor universitar român, originar din Basarabia (2 noiembrie 1900 – 15 iulie 1998).

**70** de ani de la stingerea din

viață a lui **George Bernard Shaw**, dramaturg, eseist, publicist și cronicar muzical englez, de origine irlandeză, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură (26 iulie 1856 – 2 noiembrie 1950).

**100** de ani de la stingerea din viață a lui **Isaak Krasilșcik**, savant-microbiolog, entomolog, doctor în științe naturale, cercetător științific, întemeietor al primei stațiuni entomologice la Chișinău (14 aprilie 1857 – 3 noiembrie 1920). *A se vedea și art. din CN 2017, p. 190.*

**100** de ani de la nașterea **Elisabetei Ursu**, pictoriță română (3 noiembrie 1920 – ?).

**175** de ani de la nașterea lui **Alexandru Kociubinski**, filolog, slavist, istoric și publicist rus, academician, originar din Basarabia (3 noiembrie 1845 – 13 mai 1907). *A se vedea și art. din CN 2007, p. 170-171; CN 2015, p. 346-347.*

**90** de ani de la nașterea lui **Horia Aramă**, prozator, eseist, scenarist, traducător, critic literar, redactor și poet român (4 noiembrie 1930 – 22 octombrie 2007).

**140** de ani de la nașterea lui **Ivan Zaikin**, atlet, artist de circ, campion mondial la lupte greco-romane și unul dintre primii aviatori din Rusia (5 noiembrie 1880 – 22 noiembrie 1948). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 311-312.*

**80** de ani de la stingerea din viață a lui **Mihail Berezovșchi**, preot, compozitor, dirijor de cor, profesor, pictor autodidact român (20 februarie 1868 – 5 noiembrie 1940). *A se vedea și art. din CN 2008, p. 88-89; CN 2018, p. 75.*

**80** de ani de la nașterea **Eleonorei Constantinov**, regizor de operă (5 noiembrie 1940).

*A se vedea și art. din CN 2010, p. 224; CN 2015, p. 348.*

**140** de ani de la nașterea lui **Mihail Sadoveanu**, romancier, povestitor și nuvelist român (5 noiembrie 1880 – 12 octombrie 1961). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 309-311; CN 2011, p. 166-167.*

**100** de ani de la nașterea lui **Douglass North**, economist american, specialist în domeniul istoriei economiei, profesor universitar american, laureat al Premiului Nobel pentru Economie (5 noiembrie 1920 – 23 noiembrie 2015).

**90** de ani de la nașterea lui **Pavel Darie**, poet, prozator, traducător și redactor de carte (6 noiembrie 1930 – 19 noiembrie 2015). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 312; CN 2015, p. 348.*

**75** de ani de la nașterea lui **Valeriu Babansky**, poet și prozator (6 noiembrie 1945 – 28 octombrie 2015). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 349.*

**80** de ani de la nașterea lui **Mihai Zamfir**, critic și istoric literar, doctor în filologie, traducător, specialist în stilistică și profesor universitar român (6 noiembrie 1940).

**160** de ani de la nașterea lui **Ignacy Paderewski**, pianist, compozitor și om politic polonez, originar din Ucraina (6 noiembrie 1860 – 29 iunie 1941).

**140** de ani de la nașterea lui **Robert von Musil**, eseist, dramaturg, doctor în filosofie, critic de teatru, romancier austriac (6 noiembrie 1880 – 15 aprilie 1942).

**85** de ani de la nașterea lui **Nicolae Andronati**, specialist în domeniul informaticii și a tehnicii de calcul, doctor habilitat în științe tehnice, profesor universitar, om politic (7 noiembrie 1935). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 312-313.*

**150** de ani de la nașterea lui **Constantin Artachino**, pictor român (7 noiembrie 1870 – 9 februarie 1954).

**80** de ani de la nașterea **Dorinei Lazăr**, actriță română de teatru și film, televiziune, radio

și dublaj (7 noiembrie 1940).

**75** de ani de la stingerea din viață a lui **Mircea Djuvara**, filosof, jurist, doctor în drept, profesor universitar, membru corespondent al Academiei Române (30 mai 1886 – 7 noiembrie 1945).

**150** de ani de la nașterea lui **Gheorghe Mandicevschi**, dirijor de cor, violonist, compozitor și pedagog (8 noiembrie 1870 – 23 martie 1907). *A se vedea și art. din CN 2007, p. 121.*

**75** de ani de la nașterea lui **Gavril Maxim Boian**, chirurg pediatru, doctor habilitat în științe medicale, profesor universitar, cercetător și inventator (8 noiembrie 1945). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 349.*

**100** de ani de la nașterea **Alexandrinei Alexandrescu**, istoric, doctor în istorie, arheolog și cercetător științific român (8 noiembrie 1920 – 9 iunie 1995).

**690** de ani de la **Bătălia de la Posada**, conflict militar între Regatul Ungariei și Țara Românească, care a marcat emanciparea Țării Românești de sub tutela coroanei maghiare (9-12 noiembrie 1330).

**75** de ani de la nașterea **Eleonorei Anestiadi-Vataman**, medic cardiolog, doctor habilitat în științe medicale, profesor universitar (9 noiembrie 1945).

**70** de ani de la nașterea **Ludmilei Bulat**, publicistă, redactor de carte și traducătoare (9 noiembrie 1950 – 1 iunie 2013). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 224-225; CN 2015, p. 349-350.*

**90** de ani de la nașterea lui **Aurel Rău**, poet, eseist și traducător român (9 noiembrie 1930). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 314.*

**70** de ani de la nașterea lui **Dan Matei**, informatician și documentarist român (9 noiembrie 1950).

**80** de ani de la stingerea din viață a lui **Arthur Neville Chamberlain**, politician britanic (18 martie 1869 – 9 noiembrie 1940).

**90** de ani de la nașterea lui **Pavel Andreicenco**, dansator, a

fost solist al Ansamblului Național Academic de Dansuri Populare „Joc” (10 noiembrie 1930 – 16 iunie 2001). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 314-315.*

**75** de ani de la nașterea lui **Valeri Malearencu**, pictor și grafician (10 noiembrie 1945 – 28 iunie 2015). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 351.*

**125** de ani de la stingerea din viață a lui **Alexandru I. Odobescu**, scriitor, arheolog, istoric, dramaturg, publicist și om politic român, membru titular al Academiei Române (23 iunie 1834 – 10 noiembrie 1895). *A se vedea și art. din CB 1994, p. 98-102; CN 2009, p. 161-162.*

**85** de ani de la nașterea lui **Ila- rion Matcovschi**, filolog, doctor în științe filologice, profesor (11 noiembrie 1935 – 15 februarie 2000).

**175** de ani de la nașterea lui **Vasile Stroescu**, jurist, finanțist, mecenat și filantrop basarabean, militant al mișcării naționale, membru de onoare al Academiei Române (11 noiembrie 1845 – 14 aprilie 1926). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 315-316; CN 2016, p. 132.*

**110** ani de la nașterea lui **Boris Gr. Chelaru**, poet, prozator, compozitor, muzicolog, dirijor de cor, profesor și preot român, originar din Basarabia (12 noiembrie 1910 – ?). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 227.*

**80** de ani de la nașterea **Tati- anei Usaci**, dansatoare, solistă a Ansamblului Național Academic de Dansuri Populare „Joc” (12 noiembrie 1940 – 30 octombrie 2017). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 353.*

**70** de ani de la nașterea lui **Mihail Jomir**, artist plastic și grafician (12 noiembrie 1950 – 8 iulie 2011). *A se vedea și art. din CN 2000, p. 293-295; CN 2015, p. 352-353.*

**70** de ani de la nașterea lui **Mircea Nedelciu**, prozator, eseist și publicist român (12 noiembrie 1950 – 12 iulie 1999). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 353.*

**180** de ani de la nașterea lui **Auguste Rodin** (numele la



naștere: **François-Auguste-René Rodin**), sculptor, grafician și pictor francez (12 noiembrie 1840 – 17 noiembrie 1917). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 322-323; 2017, p. 380.*

**90** de ani de la nașterea lui **Mihail Garaz**, poet, prozator, publicist și ecolog (13 noiembrie 1930 – 13 iulie 1990). *A se vedea și art. din CN 2000, p. 296-299; CN 2005, p. 316.*

**60** de ani de la nașterea lui **Nelly Țurcan**, specialist în domeniul biblioteconomiei și științei informării, doctor habilitat în sociologie, profesor universitar (13 noiembrie 1960). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 227-228; CN 2015, p. 355-357.*

**90** de ani de la nașterea **Georgetei Horodincă**, prozatoare, traducătoare, critic și istoric literar român, originară din Basarabia (13 noiembrie 1930 – 6 iulie 2006). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 354-355.*

**85** de ani de la nașterea lui **Sandu Ion Șcurea**, actor și regizor de teatru și cinema (14 noiembrie 1935 – 12 august 2005). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 316-318; CN 2015, p. 358.*

**180** de ani de la nașterea lui **Oscar-Claude Monet**, pictor impresionist francez (14 noiembrie 1840 – 5 decembrie 1926). *A se vedea și art. din CN 2006, p. 382-384.*

**80** de ani de la nașterea lui **Sergiu Cuciuc**, pictor (14 noiembrie 1940). *A se vedea și art. din CN 2000, p. 307-310.*

**100** de ani de la nașterea lui **Sergiu Grossu**, scriitor, activist pe tărâmul culturii și publicist român, originar din Basarabia (14 noiembrie 1920 – 25 iulie 2009). *A se vedea și art. din CN 2000, p. 305-306; CN 2010, p. 228-229.*

**125** de ani de la nașterea lui **Vasile Blendea**, sculptor, pictor și pedagog român (15 noiembrie 1895 – 1988).

**390** de ani de la stingerea din viață a lui **Johannes Kepler**, savant, astronom, matematician și mecanician german (27 decem-

brie 1571 – 15 noiembrie 1630). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 318-319.*

**175** de ani de la nașterea lui **Vasile Conta**, filosof, poet, om politic, profesor și publicist român (15 noiembrie 1845 – 21 aprilie 1882). *A se vedea și art. din CN 2007, p. 151-152.*

**75** de ani de la nașterea lui **Teodor Cornel Durghiu**, sculptor, doctor în artă și pedagog român (16 noiembrie 1945).

**140** de ani de la nașterea lui **Aleksandr A. Blok**, poet liric rus (16 noiembrie 1880 – 7 august 1921). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 329-331.*

**125** de ani de la nașterea lui **Paul Hindemith**, compozitor, dirijor, violonist, teoretician muzical, violist și pedagog german (16 noiembrie 1895 – 28 decembrie 1963).

**85** de ani de la nașterea lui **Anatolie Casian**, fizician, matematician, profesor universitar, doctor habilitat în fizică și matematică (17 noiembrie 1935). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 229-230; CN 2015, p. 358-359.*

**140** de ani de la nașterea lui **Gheorghe Tofan**, critic și istoric literar, profesor și publicist român (18 noiembrie 1880 – 15 iulie 1920). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 320-321.*

**65** de ani de la nașterea **Varvarei Buzilă**, specialist în folclorică, doctor în filologie, conferențiar universitar, etnograf și muzeograf (19 noiembrie 1955). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 230-232.*

**85** de ani de la nașterea lui **Constantin I. Toma**, botanist, morfolog român, doctor în biologie, membru corespondent al Academiei Române (19 noiembrie 1935).

**80** de ani de la stingerea din viață a lui **Ion Inculeț**, om de știință, politician, președintele Sfatului Țării, membru titular al Academiei Române (5 aprilie 1884 – 19 noiembrie 1940). *A se vedea și art. din CN 2000, p. 311-313; CN 2010, p. 230.*

**80** de ani de la nașterea lui

**Alexandru Ursu**, fizician, doctor în științe fizico-matematice, conferențiar universitar (20 noiembrie 1940).

**70** de ani de la nașterea **Elenei Corotenco**, specialist în biblioteconomie și bibliografie (20 noiembrie 1950). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 360-362.*

**90** de ani de la nașterea lui **Lazăr Dragoș**, matematician, doctor în științe matematice, membru titular al Academiei Române (21 noiembrie 1930 – 2 aprilie 2009).

**180** de ani de la nașterea lui **Auguste Rodin**, sculptor francez (21 noiembrie 1840 – 17 noiembrie 1917). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 322-323; CN 2017, p. 380.*

**90** de ani de la nașterea lui **Ion Bejenaru**, scriitor, folclorist și pedagog (22 noiembrie 1930). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 233.*

**150** de ani de la nașterea lui **Ion Ionescu** (Bizet), matematician, inginer, pedagog și cercetător român, membru corespondent al Academiei Române (22 noiembrie 1870 – 17 septembrie 1946).

**130** de ani de la nașterea lui **Charles de Gaulle**, militar și politician francez; a fost președinte al Franței (1958-1969) (22 noiembrie 1890 – 9 noiembrie 1970).

**180** de ani de la nașterea lui **Émile Michel Hyacinthe Lemoine**, inginer, matematician și profesor francez, părintele geometriei triunghiulare moderne; a devenit celebru prin demonstrarea existenței unui punct Lemoine în cadrul unui triunghi (22 noiembrie 1840 – 21 decembrie 1912).

**125** de ani de la nașterea lui **Emanuel Gamoran**, scriitor și pedagog american, originar din Basarabia; pionier al educației evreilor în SUA și autor de manuale diferențiale în școlile evreiești din America (23 noiembrie 1895 – 14 noiembrie 1962).

**100** de ani de la nașterea lui

**Paul Celan** (pseudonimul lui Paul Peisah Antschel), poet, traducător și eseist de limba germană, evreu originar din România (Bucovina de Nord) (23 noiembrie 1920 – 20 aprilie 1970). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 362-363.*

**100 de ani de la stingerea din viață a lui Alexandru Macedonski**, poet, prozator, dramaturg și publicist român, membru post-mortem al Academiei Române (14 martie 1854 – 24 noiembrie 1920). *A se vedea și art. din CN 2000, p. 246-247; CN 2004, p. 100.*

**90 de ani de la nașterea lui Dorel Zugrăvescu**, inginer geofizician român, membru corespondent al Academiei Române (25 noiembrie 1930). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 363.*

**70 de ani de la nașterea lui Dan S. Stoica**, filolog român, doctor în filosofie (25 noiembrie 1950).

**150 de ani de la nașterea lui Maurice Denis**, pictor, decorator, gravor, teoretician și istoric al artei franceze (25 noiembrie 1870 – 13 noiembrie 1943).

**70 de ani de la nașterea Ecaterinei Bondarenco**, istoric și muzeolog (26 noiembrie 1950).

**130 de ani de la nașterea lui Valerian Stărikovici**, medic pediatru, doctor habilitat în științe medicale și profesor (27 noiembrie 1890 – 15 august 1962).

**80 de ani de la nașterea lui Ioan Scurtu**, istoric, doctor în istorie, cercetător științific și profesor universitar român (27 noiembrie 1940).

**65 de ani de la nașterea Ninei Schițco-Căpățână**, poetă (27 noiembrie 1955).

**80 de ani de la stingerea din viață a lui Nicolae Iorga**, istoric, critic literar și de artă,

documentarist, enciclopedist, dramaturg, poet, filosof, memorialist, scriitor, ministru, parlamentar, prim-ministru, profesor universitar, animator al vieții științifice și culturale și om politic român, cunoscut în lumea medievală, bizantinist, romanist, slavist, istoric al artelor și filosof al istoriei, membru titular al Academiei Române (17 iunie 1871 – 27 noiembrie 1940). *A se vedea și art. din CN 2000, p. 317-320; CN 2001, p. 129-131; CN 2006, p. 192-193.*

**80 de ani de la nașterea Laviniei Tomulescu-Coman**, pianistă, solistă vocală și pedagog (27 noiembrie 1940). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 233-234.*

**130 de ani de la nașterea lui Dumitru Berezovschi**, cântăreț de operă (bas cantabil) (28 noiembrie 1890 – ?). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 364.*

**75 de ani de la nașterea lui Nicolai Sava**, farmacolog, profesor universitar și cercetător științific (28 noiembrie 1945 – 15 aprilie 2005).

**150 de ani de la nașterea lui Nicolae Vasilescu-Karpen**, om de știință, inginer, doctor în științe, fizician și inventator român, membru titular al Academiei Române (28 noiembrie 1870 – 2 martie 1964). *A se vedea și art. din CN 2014, p. 105.*

**140 de ani de la nașterea lui Andrei Rădulescu**, istoric, jurist, doctor în drept și profesor universitar român, membru titular și vice președinte al Academiei Române (28 noiembrie 1880 – 30 septembrie 1959).

**75 de ani de la nașterea Floricăi Victoria Câmpeanu**, bibliolog, biblioteconomist, bibliograf, specialist în catalogare și clasificare și pedagog român, autor de studii și articole de spe-

cialitate (28 noiembrie 1945).

**340 de ani de la stingerea din viață a lui Gian Lorenzo Bernini**, arhitect, sculptor, pictor și poet italian, unul dintre cei mai mari artiști ai barocului, a realizat baldachinul și tronul din Bazilica san Pietro și celebra rotondă din fața acesteia (7 decembrie 1598 – 28 noiembrie 1680).

**75 de ani de la fondarea Colegiului Financiar-Bancar** din Chișinău, cea mai veche instituție de învățământ economico-financiar din Republica Moldova (29 noiembrie 1945).

**170 de ani de la nașterea lui Eugen Brote**, agronom, economist, publicist și politician român (29 noiembrie 1850 – 5 decembrie 1912).

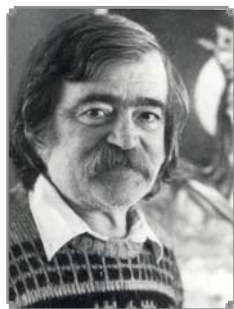
**140 de ani de la nașterea lui Nicolae D. Cocea**, prozator, ziarist, dramaturg și traducător român (29 noiembrie 1880 – 1 februarie 1949). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 332-333.*

**90 de ani de la nașterea lui Andrei Orlov**, critic de artă și pictor (30 noiembrie 1930).

**90 de ani de la nașterea lui Andrei Bantaș**, anglist, traducător și profesor universitar român (30 noiembrie 1930 – 17 ianuarie 1997).

**90 de ani de la nașterea lui Eustațiu Gregorian**, pictor-scenograf român (30 noiembrie 1930).

**310 ani de la a doua domnie în Moldova a lui Dimitrie Cantemir**, marcată de alianța cu Rusia lui Petru cel Mare și de înfrângerea trupelor moldovene de către otomani în Bătălia de la Stănilești. Fostul domnitor se refugiază în Rusia, unde se va stabili definitiv și își va continua activitatea științifică (noiembrie 1710).



**Ion PUIU**  
1945–2016

Pictor-scenograf, grafician, regizor, actor, dramaturg, poet.

S-a născut la 1 noiembrie 1945 în satul Condrătești, raionul Ungheni. Se stinge din viață la 25 iunie 2016.

După absolvirea școlii medii din satul natal, este înmatriculat la studii la Institutul de Artă Teatrală „A. Lunacearski” din Moscova, Facultatea Actorie Teatru și Cinema, clasa profesoarei Olga Pâjova (1969). În perioada anilor 1978–1980 urmează cursurile speciale de pictor-scenograf la Teatrul „Mossoviet” din Moscova, clasa profesorului Stenberg.

Activitatea de creație și-o începe în calitate de actor la Teatrul Academic „A. Pușkin” (azi Teatrul Național „M. Eminescu” din Chișinău). Din anii de studenție se ocupa de pictură și scenografie, sub îndrumarea cunoscutului pictor-scenograf moscovit S. Vinogradov. A activat ca pictor-scenograf la Teatrul „Lucașfărul” (1971–1974), realizând decorul pentru o serie de spectacole, printre care: „Păsările tinereții noastre” de I. Druță, „Fratele Alioșa” după romanul „Frații Karamazov” de F. Dostoievski etc. Din anul 1974 lucrează scenograf-șef la Teatrul „V. Alecsandri” din Bălți, montând: „Aastă vară la Ciulimsk” de A. Vampilov, „Oameni energici” de V.

Șukșin, „Al nouălea cucernic” de E. Turandot, „Frunza de pe urmă” de A. Cibotaru, „Despot-Vodă” de V. Alecsandri.

Realizează scenografia spectacolelor „Horia” și „Doina” de I. Druță la teatrul „Andrejs Upits” din Riga (1978-1980). Ulterior este scenograf-șef la Teatrul Academic din Chișinău, creând decorul pentru spectacolele „Pomul vieții” și „Tata” de D. Matcovschi (1980-1981). În anul 1981 revine în calitate de scenograf-șef la Teatrul „V. Alecsandri” din Bălți.

Colaborează în domeniul cinematografiei, manifestându-se în calitate de pictor la filmele „Lucașfărul” a lui Emil Loteanu, „Meșterul Manole” și „Râs și plâns”, regizor Ion Popescu.

Debutează în calitate de dramaturg cu adaptarea scenică a piesei „Harap Alb”, după povestea cu aceeași denumire a lui Ion Creangă, montată inițial la Teatrul „Licurici”, iar mai târziu și la Teatrul „Vasile Alecsandri” din Bălți. Tot aici au fost jucate în scenă piesele lui Ion Puiu: „Odochia” (1980), „Osânda” (1985) și „Metamorfoza” (1993). Piesa „Molda” (1987) este montată la Teatrul „Lucașfărul” în anul 1988, iar în 1989 – la Teatrul Dramatic din Rustavi, Georgia.

Contribuie la realizarea spectacolelor: „Ipolit” (Euripide), „Omul din Valencia” (C. Condrea), „Nunta” (B. Brecht), „Sub castanii din Praga” (K. Simonov), „Despot-Vodă” (V. Alecsandri), „Canibala” (I. Radoev), „Corb la corb” (A. Ostrovschi), „Omul din baie” (E. Ionesco), „Pragul” (A. Dudarev), „Sfânta sfințelor” (I. Druță), „Păcală și Tândală” (I. Creangă), „Prostia omenească” (I. Creangă) ș. a.

În anul 1997 debutează și ca poet cu culegerea de versuri

„Doriac”.

De-a lungul anilor a oferit scenografii pentru circa 100 de spectacole, care au fost montate pe scenele teatrelor din Republica Moldova, Rusia, Țările Baltice, România, Georgia.

Organizează expoziții cu lucrările sale la Chișinău, București, Moscova, Riga, Tbilisi. În anul 2000 la Teatrul de păpuși „Licurici”, este lansată expoziția jubiliară a lui Ion Puiu, fiind expuse circa 100 de creații, dintre acestea fiind remarcate: „Hyperion”, „Amfora”, „Clovnul timpului”, „Bălăuța” etc. Picturile sale conțin o multitudine de simboluri și metafore, fiind atribuite suprarealismului.

Membru al Uniunii Teatrelor din Republica Moldova, al Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova și al Uniunii Artiștilor Plastici din Republica Moldova.

Titluri și distincții: Premii ale Ministerului Culturii, Premiul de Stat al Republicii Moldova (1991), Premiul special al Uniunii Artiștilor Plastici din Republica Moldova (2000), Eminent al Culturii, Maestru în Artă, Medalia „Mihai Eminescu” (2000).

*A se vedea și articolele din „Calendar Național 2005”. – Chișinău, 2004. – P. 307-308; „Calendar Național 2015”. – Chișinău, 2015. – P. 346.*

#### Bibliografie selectivă:

**Furdui, Galina.** Pe cărarea inimii / Galina Furdui; il. : Ion Puiu. – Chișinău : Pontos, 2017. – 156 p. : il.

**Ghimpu, Simion.** Starea de spirit : Versuri / Simion Ghimpu; il. : Ion Puiu. – Chișinău : Pontos, 2007. – 160 p. : il.

**Jucov, Titus.** Potecile unui regizor / Titus Jucov; il. : Ion Puiu. – Chișinău : Cartea Moldovei, 2009. – 127 p. : il.

**Iachim, Ion.** Amintirile pițigoiului Zbanț / Ion Iachim; pict. :

Ion Puiu. – Ed. a 3-a, revăzută și adăugită – Chișinău : Pontos, 2007. – 132 p. : il.

\*\*\*

**Popescu, Leonid.** Simbolul și metafora în creația lui Ion Puiu / Leonid Popescu // Popescu, Leonid. Din mărturiile timpului. – Chișinău : [S. n.], 2000. – P. 44–45 : il.

**Proca, Pavel.** Arlechinul ju-neței noastre : [Ion Puiu, pictor-scenograf] / Pavel Proca // Moldova. – 2010. – Nr 3-4. – P. 54–58.

**Proca, Pavel.** Iar pe vârf de deal... : [Ion Puiu, pictor-scenograf] / Pavel Proca // Portrete cu jobenu-n jos. – Chișinău : [S. n.], 2004. – P. 60–62.

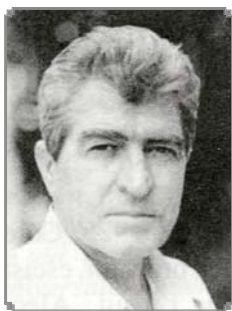
**Proca, Ion.** Scenografia și autonomia : [Ion Puiu, pictor-scenograf] / Pavel Proca // Proca, Ion. Notițe pe noițe. – Chișinău : [S. n.], 2007. – P. 7–10.

Puiu Ion // Dicționarul scriitorilor români din Basarabia : 1812–2010. – Chișinău : Prut Internațional, 2010. – P. 438.

Puiu Ion // Localitățile Republicii Moldova. Vol. 4. – Chișinău : Draghiștea, 2002. – P. 478.

Puiu Ion [Resursă electronică] // <http://m.moldovenii.md/md/people/1319> (accesat : 7. 10. 2019).

E. B.



**Valeriu BABANSKY**  
1945–2009

Publicist, poet, prozator.

S-a născut la 6 noiembrie 1945 în Babele, raionul Ismail, Bucovina (azi regiunea Odesa, Ucraina) într-o familie de intelectuali. Se stinge din viață

la 28 septembrie 2009 la Chișinău.

A absolvit Facultatea de Filologie a Universității de Stat din Chișinău (1972).

Activează în domeniul ziaristicii din anul 1969, fiind corespondent, șef de secție, redactor-șef adjunct, redactor-șef la ziarul „Zorile Moldovei” (Cimișlia). Ulterior a fost consilier la Uniunea Scriitorilor; redactor-șef adjunct la Editura „Literatura Artistică”; secretar responsabil și redactor-șef adjunct la revista „Basarabia”; redactor-șef al revistelor „Quo vadis” și „Columna”; redactor-șef adjunct la publicațiile: „Patria tânără”, „Dialog”, „Jurnalul de Chișinău”.

Debutază cu nuvela „Zodia singurătății” în culegerea colectivă „Dintre sute de cartare” (1980), urmat de volumele de nuvele: „Cântecul păsării măiestre” (1983), „Duhul apelor” (1988), „Mielul de Paști” (1991). Semnează volumul de parodii „Sarcofagul lui Tutankamon” (1986). A editat romanele: „Portretul pictorului cu demonii săi” (1999), „Suntem visele tale, Doamne” (2001), „Când a venit cel pe care îl mai așteptăm” (2006), „Mojud” (2009).

*A se vedea și articolul din „Calendar Național 2015”. – Chișinău, 2015. – P. 349.*

#### Bibliografie selectivă:

**Babansky, Valeriu.** Când a venit cel pe care îl mai așteptăm / Valeriu Babansky. – Chișinău : Princeps, 2006. – 416 p.

**Babansky, Valeriu.** Mojud : Roman / Valeriu Babansky. – Chișinău : Magna-Princeps, 2009. – 356 p.

**Babansky, Valeriu.** Sintem visele tale, doamne : Roman / Valeriu Babansky. – Chișinău : Prometeu, 2001. – 176 p.

\*\*\*

**Babansky, Valeriu.** Libertatea

și magia culorii : [Anatol Dani-lișin, plastician român basarabean] / Valeriu Babansky // Limba română. – 2015. – Nr 1–2. – P. 313–314.

\*\*\*

**Codiță, Alexandra.** Scriitorul Valeriu Babansky : [1945–2009] / Alexandra Codiță // Contrafort. – 2010. – Nr 3–4. – P. 29.

Babansky, Valeriu // Dicționarul scriitorilor români din Basarabia : 1812–2010. – Chișinău : Prut Internațional, 2010. – P. 19–20.

Valeriu Babansky [Resursă electronică] // <https://crispedia.ro/valeriu-babanski/> (accesat: 10.10.2019).

E. B.



**Eleonora ANESTIADE-VATAMAN**  
1945

Medic cardiolog, doctor habilitat în științe medicale, profesor universitar.

S-a născut la 9 noiembrie 1945 în comuna Sărătenii Vechi, raionul Telenești. Bunicul tatălui său a fost grec pontic din Constantinopol, care a venit în aceste regiuni în calitate de învățător. A studiat la școala din satul natal 7 ani. Ulterior se stabilește cu traiul la Chișinău continuându-și studiile la Școala Nr. 1 (azi Liceul Teoretic Român-Francez „Gheorghe Asachi”), absolvind 10 clase cu medalia de aur. În anul 1968 absolvă Institutul de Stat de Medicină din Chișinău (azi Universitatea de Medicină și Farmacie „N. Testemițanu”), urmând studii postuniversitare prin

internatură, Specialitatea terapie (1969). În anul 1973 și-a început doctoratul la Institutului de Cercetări Științifice în Cardiologie Clinică „A. L. Measnikov” din Moscova. Obține titlul științific de doctor în științe medicale, susținând teza cu tema „Studiul stării sistemelor de coagulare și anticoagulare de sânge în cazul reabilitării pacienților după infarct miocardic”, conducător științific – profesorul Guram Arabidze Grigore (1977). În anul 1995 devine doctor habilitat în științe medicale.

Din anul 4 de studii a început să activeze în calitate de asistentă medicală, având ture de noapte. După absolvirea Institutului de Stat de Medicină din Chișinău a fost repartizată la muncă în raionul Telenești. Ulterior se transferă în Chișinău angajându-se în calitate de cercetător științific stagiar la Institutul Oncologic, unde a activat timp de 3 ani. Pe lângă activitatea medicală, gestionează serviciul de laborant clinic și efectuează cercetări individuale biochimice complexe. A activat la Catedra de terapie a Institutului de Stat de Medicină din Chișinău, apoi la Catedra de cardiologie a Facultății de Perfecționare a Medicilor (1978). Din anul 1988 este șef de laborator științific de insuficiență cardiacă cronică la Institutul de Cardiologie, concomitent exercitând funcția de șef al Departamentului de insuficiență cardiacă cronică. Oferă consultație primară: consultare, examinare, diagnosticare și prescriere tratament la Centrul Medical American din Chișinău.

De peste 10 ani activează în calitate de cardiolog, specialist principal al Ministerului Sănătății al Republicii Moldova. În conformitate cu aceste obligații, pe lângă activita-

tea de conducere, consiliere, analiză a scrisorilor populației, contribuie la elaborarea unor standarde, protocoale și criterii de evaluare a calității diagnosticului și tratamentul bolilor cardiovasculare. Participă la elaborarea „Programului Național de profilaxie și controlul maladiilor cardiovasculare până în anul 2020”, având scopul de a stopa valul curbei de mortalitate a populației în Republica Moldova în direcția reducerii și creșterea speranței de viață.

A fost responsabilă de proiectul strategic „Pathobiology of Atherosclerosis”, prezentat la Congresul al 77-lea al Asociației Europene de Ateroscleroză, Istanbul, Turcia (2008). Cercetările pe care le coordonează la Centrul Academic BIOPAT din Chișinău au o aplicabilitate nemijlocită în ce privește corectitudinea nutritivă. Astfel, s-a demonstrat, pe cale experimentală, că substanțele polifenolice din strugurii roșii posedă proprietăți de inhibitori antiaterogeni. Este director al proiectelor instituționale de cercetare din cadrul Institutului de Cardiologie: „Reabilitarea pacienților după revascularizare coronariană”, (2011-2014); „Telemonitoring în reabilitarea complexă a pacienților cu insuficiență cardiacă ischemică”, (2015-2018). De asemenea, participă la executarea proiectului „Sistemogeneza particularităților factorilor de risc, mecanismelor patogenețice și elaborarea strategiilor de tratament al AVC în populația Republicii Moldova”, (2015-2018) etc.

Organizează conferințe și seminare în domeniul de profil.

Vicepreședinte al Comisiei republicane științifico-metodice de profil „Patologia cardiovasculară și reumatologie”

(2009); membru al Comitetului științific al primului Congres Național al Societății Endocrinologilor cu participare internațională (2014); președinte al Comisiei specializate de evaluare la Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu” pentru perioada 2011–2015 (2016); membru al Comitetului de organizare al Congresului Societății Cardiologilor din Republica Moldova cu participare internațională (2016) etc.

#### Bibliografie:

**Abreu, Ana Carolina.** Cardiac rehabilitation availability and delivery in Europe: How does it differ by region and compare with other high-income countries? : Endorsed by the European Association of Preventive Cardiology / Ana Carolina Abreu, Eleonora Vataman // European Journal of Preventive Cardiology. – 2019. – Nr 26 (11). – P. 1-16.

Demers pentru abordarea avizată a persoanelor cu risc suicidar / Eleonora Vataman, Dorin Lăsai, Silvia Filimon [et al.] // Curierul medical. – 2012. – Nr 3 (327). – P. 365–369.

Determinarea eficienței programului de reabilitare cardiacă complexă de durată la pacienții după revascularizare coronariană prin evaluarea capacității funcționale și calității vieții lor / Eleonora Vataman, Dorin Lăsai, Silvia Filimon [et al.] // Buletinul AȘM. Științe medicale. – 2016. – Nr 2 (51). – P. 34-40.

Determinarea prognozei vieții pacienților cu insuficiență cardiacă cronică după revascularizare coronariană / Dorin Lăsai, Eleonora Vataman, Silvia Filimon [et al.] // Sănătate publică, economie și management în medicină. – 2018. – Nr 1–2 (75–76). – P. 48-50.

**Erkuner, Omer.** Effect of Systemic Hypertension With Versus Without Left Ventricular

Hypertrophy on the Progression of Atrial Fibrillation (from the Euro Heart Survey) / Omer Erkuner, Eleonora Vataman, Aurel Grosu // *American Journal of Cardiology*. – 2018. – Nr 4 (122). – P. 578-583.

Incidența factorilor de risc cardiovascular la pacienții cu afectare aterosclerotică concomitentă a arterelor coronare și carotid / Eleonora Vataman, Vasile Anestiade, Eugeniu Calenici [et al.] // *Buletinul AȘM. Științe medicale*. – 2019. – Nr 1 (61). – P. 161-165.

Influența tratamentului hipolipemiant de durată asupra unor factori de risc la bolnavii cu infarct miocardic vechi și diabet zaharat tip 2 / Eleonora Vataman, Dorin Lăsâi, Silvia Filimon [et al.] // *Curierul medical*. – 2012. – Nr 3 (327). – P. 369-370.

**Israfilov, Marina.** Implementarea unui concept nou de evaluare a persoanelor cu dizabilități în Republica Moldova, prin aplicarea clasificării internaționale a funcționării, dizabilității și sănătății în boli cardiovasculare / Marina Israfilov, Eleonora Vataman // *Buletinul AȘM. Științe medicale*. – 2014. – Nr 1 (42). – P. 242-248.

**Palii, Ina.** Actualități în tratamentul insuficienței cardiace la copiii cu malformații congenitale de cord și sistemico-pulmonare / Ina Palii, Eleonora Vataman // *Analele Științifice ale USMF „N. Testemițanu”*. – 2009. – Nr 5 (10). – P. 275-281.

**Palii Ina.** Concepte contemporane fiziopatologice și terapeutice ale insuficienței cardiace la copii / Ina Palii, Eleonora Vataman, Petru Stratulat // *Buletin de perinatologie*. – 2013. – Nr 2-3 (58-59). – P. 43-49.

**Popovici, Mihail.** Alinierea necesităților de combatere a bolilor cronice la prioritățile serviciului de sănătate și dezvoltare din Republica Moldova / Mihail Popovici, Eleonora Vataman // *Buletinul AȘM. Științe medicale*.

– 2010. – Nr 2 (25). – P. 7-14.

**Raevschi, Elena.** Evaluarea mortalității prin maladii cardiovasculare de contribuție majoră în Republica Moldova / Elena Raevschi, Eleonora Vataman // *Sănătate publică, economie și management în medicină*. – 2016. – Nr 1 (65). – P. 20-27.

**Raevschi, Elena.** Management of Delphi study regarding the development of ongoing behavioral risk factor surveillance system in the Republic of Moldova / Elena Raevschi, Ivan Ababiy, Eleonora Vataman // *Moldovan Medical Journal*. – 2017. – Nr 3 (60). – P. 54-58.

Reabilitarea precoce și riscul spitalizărilor repetate după revascularizarea coronariană / Silvia Filimon, Eleonora Vataman, Dorin Lăsâi [et al.] // *Buletinul AȘM. Științe medicale*. – 2019. – Nr 1 (61). – P. 173-179.

Rolul tratamentului medicamentos de modulare neurohormonală în prognoza îndepărtată a pacienților cu disfuncție sistolică ischemică a ventriculului stâng / Eleonora Vataman, Dorin Lăsâi, Silvia Filimon [et al.] // *Buletinul AȘM. Științe medicale*. – 2010. – Nr 2 (25). – P. 202-211.

Succesele reabilitării complexe de scurtă durată în staționar după revascularizarea coronariană la pacienții cu insuficiență cardiacă cronică / Dorin Lăsâi, Eleonora Vataman, Silvia Filimon [et al.] // *Buletinul AȘM. Științe medicale*. 2019. – Nr 1 (61). – P. 165-173.

Status of Cardiovascular Population Health in the Republic of Moldova / Eleonora Vataman, Elena Raevschi, Ivan Ababiy [et al.] // *Sănătate publică, economie și management în medicină*. – 2018. – Nr 1-2 (75-76). – P. 13-16.

Studiul calităților psihometrice ale chestionarelor Minnesota LHF Q, MacNew Heart Disease HRQL și MOS-SF-36 la pacienții cu insuficiență cardiacă cronică de origine ischemică / Eleonora Vataman, Dorin Lăsâi, Silvia Fili-

mon [et al.] // *Curierul medical*. – 2012. – Nr 5 (329). – P. 30-36.

Studiul calității vieții la pacienții cu insuficiență cardiacă cronică de origine ischemică cu sau fără disfuncție sistolică a ventriculului stâng / Eleonora Vataman, Dorin Lăsâi, Silvia Filimon [et al.] // *Curierul medical*. – 2012. – Nr 3 (327). – P. 370-373.

**Vataman, Eleonora.** Cardiac Rehabilitation Availability and Density around the Globe / Eleonora Vataman // *EClinicalMedicine*. – 2019. – Nr 13. – P. 31-45.

**Vataman, Eleonora.** Reabilitarea bolnavilor cu disfuncție postinfarctică a ventriculului stâng; evaluarea capacității funcționale și a factorilor de prognoză îndepărtată / Eleonora Vataman // *Buletinul AȘM. Științe medicale*. – 2006. – Nr 1 (5). – P. 49-56.

**Vatamanu, Eleonora.** Informație despre conferința „Education and implementation conference on acute cardiac care”, organizată și petrecută sub auspiciul societății europene de cardiologie și a societății cardiologilor din Ucraina la 2-3 octombrie 2003 în or. Kiev (Ucraina) / Eleonora Vatamanu // *Info-Med*. – 2004. – Nr 3. – P. 13-18.

**Vatamanu Eleonora.** Vocația mea – este să fiu medic! : [interviu] / Eleonora Vatamanu [Resursă electronică] // [http://medportal.md/ro/detail\\_news.php?detail\\_news=1321&id=1321](http://medportal.md/ro/detail_news.php?detail_news=1321&id=1321) (accesat : 15. 10. 2019).

\*\*\*

Doctor Vataman Eleonora [Resursă electronică] // <http://www.amc.md/echipa/vataman-eleonora-amc/> (accesat : 15. 10. 2019).

E. B.



**Nelly TURCAN**  
1960

Bibliotecar-bibliograf, doctor habilitat în sociologie, profesor universitar.

S-a născut la 13 noiembrie 1960 la Soroca.

A urmat cursurile Universității de Stat din Moldova, Facultatea Biblioteconomie și Bibliografie (1976-1981). În perioada 1981-1984 este doctorand la Institutul de Stat de Cultură din Moscova. Doctor în științe istorice, specialitatea Bibliologie. Biblioteconomie. Bibliografie (1987). Studii postdoctorat la specialitatea Jurnalism și Științe ale Comunicării din cadrul USM (2009-2011). Studii postdoctorat la Academia de Științe Umaniste „Aleksander Gieysztor” din Pultusk, Polonia (2010-2011). Doctor habilitat în sociologie, specialitatea Jurnalism și Științe ale Comunicării, USM (2014).

Domeniile de interes științific sunt: comunicarea științifică, accesul deschis la informația științifică, scientometria, bibliometria, resurse informaționale, date de cercetare deschise.

Își desfășoară activitatea profesională la Universitatea de Stat din Moldova, în calitate de bibliotecar la Biblioteca Științifică a instituției (1981); lector la Catedra biblioteconomie și asistență informațională (1985-1989); bibliotecar, Facultatea Economie, lector superior, Catedra

biblioteconomie și asistență informațională (1989-1993); șef de Catedră biblioteconomie și asistență informațională (1993-2004); conferențiar universitar, Catedra biblioteconomie și asistență informațională (1996); prodecan, Facultatea de Jurnalism și Științe ale Comunicării (2004-2012); conferențiar universitar, Departamentul comunicare și teoria informării (2013-2016); profesor universitar titular, Facultatea de Jurnalism și Științe ale Comunicării, Departamentul comunicare și teoria informării (din iunie 2016). De asemenea, prin cumul, activează la Institutul de Dezvoltare a Societății Informaționale (IDSI), Laboratorul Cercetare Dezvoltare a Societății Informaționale (LCDSI), în funcție de cercetător științific superior (2013-2015), cercetător științific principal (din 2015).

Predă cursuri de „Metodologia cercetării bibliografice și informaționale” (pentru doctoranzi); „Teorii moderne ale comunicării publice”, „Teorii ale conflictului și negocierii”, „Metode și tehnici de cercetare în domeniul infodocumentar” (pentru masteranzi); „Istoria comunicării”, „Introducere în teoria, organizarea și tehnologia bibliografiei”, „Resurse informaționale”, „Utilizatori de informație”, „Servicii de referință”, „Tehnologia produselor și serviciilor infodocumentare”, „Consumatorii serviciilor infodocumentare” (pentru licență).

A efectuat stagieri științifico-didactice la Institutul de Stat de Cultură din Moscova (Rusia) (1990); Biblioteca Institutului Universitar European (Florența, Italia) (1996); Universitatea „La Sapienza” (Roma, Italia) (1997); Universitatea Complutence (Ma-

drid, Spania) (1998); Colegiul Universitar (Boras, Suedia), Departamentul de Biblioteconomie și Știința Informării (2002, 2003); Universitatea Missouri (Columbia, SUA), Școala de Jurnalism (2004, 2006); Centrul European de Jurnalism (Praga, Cehia) (2009); Aleksander Gieysztor Academy of Humanities (Pultusk, Polonia) (2010-2011); „Utilizarea platformei Moodle” (18 iunie 2013) și „Proiectarea curriculumului centrat pe competențe” (3 decembrie 2013), USM, Chișinău; „Epistemologie et methodologie de la recherche en Sciences économiques et sociales” (Institut de la Francophonie pour l'Administration et la Gestion, Sofia, Bulgaria) (2014); Școala de vară „Acces Deschis și resurse deschise”, Universitatea Transilvania (Brașov, România) (2016); Școala de Vară „Information Literacy” (Tulcea, România) (2017); Erasmus+ Staff Mobility for Trening, Universitatea Transilvania (Brașov, România) (2017); Workshop „Platformele Web of Science & INCITES” (12 ianuarie 2018) și Workshop „Atragerea comunității academice: evaluarea și răspunsul la nevoile utilizatorilor” (29 ianuarie 2018), ASEM, Chișinău.

Este autorul a peste 160 de publicații științifice și metodicodidactice (unele semnate în colaborare) și a participat la peste o sută de reuniuni, conferințe și simpozioane științifice naționale și internaționale.

Și-a adus contribuția la realizarea a cca 20 de proiecte naționale și internaționale, inclusiv: „OA Conect+în mediul academic al Republicii Moldova” (2013-2014); INFOCENTIC – Dezvoltarea suportului informațional pen-

tru efectuarea studiilor scientometrice în RM (2014); Data Revolution – „Organizarea procesului de cartografiere a ecosistemului de date din RM” (2016) și „În obiectiv Advocacy” (mai-decembrie 2016); SCIFORM – Platforma pilot pentru asigurarea evaluării calității și vizualizarea conținutului științific digital din RM (2015-2018); Elaborarea cadrului conceptual și metodologic pentru e-Infrastructura de date în sfera CDI din Republica Moldova (2018-2019).

Contribuie substanțial la dezvoltarea învățământului biblioteconomic, implicându-se activ în îmbunătățirea conținutului și atractivității programelor ciclurilor licență, masterat și doctorat. Promovează și se implică în formarea profesională continuă a personalului de specialitate din cadrul Sistemului Național de Bibliotecă, dezvoltând cadrul legal și de reglementare și oferind suport organizațional și logistic.

Este membru al Senatului Universității de Stat din Moldova; președinte al Consiliului Științific al Bibliotecii Naționale al Republicii Moldova; membru al Consiliului Științific al Bibliotecii Municipale „B. P. Hasdeu”; membru al Comitetului Tehnic Nr.1 „Biblioteconomie. Informare. Documentare”; membru al Consiliului Biblioteconomic Național; membru al Colegiului de redacție al revistelor: „BiblioScientia” (Biblioteca Științifică Centrală „A. Lupan” a AȘM, din 2009); „BiblioPolis” (Biblioteca Municipală „B. P. Hasdeu”, din 2002); „Magazin bibliologic” (BNRM, din 2006); „Biblioteca” (Biblioteca Națională a României, din 2007); „Revista română de biblioteconomie și știința informării” (ABR,

România, din 2012).

Distincții și mențiuni: Medalia „Meritul Civic” (2010); Diploma de gradul I a Guvernului RM (2013); Diploma Ministerului Educației al RM (2002, 2010, 2011); Diploma Ministerului Culturii al RM (1998, 2000, 2010); Premiul special „Cartea Anului 2012” în cadrul Concursului Național „Cele mai reușite lucrări în domeniul biblioteconomiei și științei informării” (2013).

A se vedea și articolul din „Calendar Național 2015”. – Chișinău, 2015. – P. 355-357.

#### Bibliografie selectivă:

Indicatori ai dezvoltării societății informaționale în Republicii Moldova, 2012-2016 / [coautor : Nelly Țurcan] ; IDSI, Acad. de Științe a Moldovei. – Chișinău : Institutul de Dezvoltare a Societății Informaționale, 2018. – 80 p.

Indicatori cercetare-dezvoltare 2020 : Studiu privind asigurarea suportului metodologic pentru monitorizarea indicatorilor Strategiei de Cercetare-Dezvoltare a Republicii Moldova până în anul 2020 / I. Cojocar, R. Cujba, N. Țurcan [et al.]; IDS. – Ed. a 2-a, revăzută și completată. – Chișinău : Institutul de Dezvoltare a Societății Informaționale, 2018. – 72 p.

Tipuri de rezultate ale activităților științifice / Gheorghe Cuciureanu, Nelly Țurcan, Elena Ungureanu [et al.]; IDSI. – Chișinău : Institutul de Dezvoltare a Societății Informaționale, 2018. – 46 p. : tab. – Bibliogr. : p. 45-46.

Țurcan, Nelly. Comunicarea științifică în contextul Accesului Deschis la informație / Nelly Țurcan ; USM, Facultatea de Jurnalism și Științe ale Comunicării. – Chișinău : CEP USM, 2012. – 324 p. – Bibliogr. : p. 270-295 ; [Resursă electronică]. – URL: <http://dspace.usm.md:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/1609/Comunicarea%20stiintifica%20>

[in%20contextul%20Accesului%20Deschis%20la%20informatie\\_Monografia.pdf?sequence=1&isAllowed=y](http://dspace.usm.md:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/1609/Comunicarea%20stiintifica%20) (accesat : 24. 10. 2019).

Rec.: Cheradi, Natalia. *Prezentăm monografia ȚURCAN, NELLY. Comunicarea științifică în contextul Accesului Deschis la informație [Resursă electronică]* // [http://libruniv.usarb.md/xXx/reviste/bibliouniv\\_rev/articole/2012-1/cheradi\\_prezentan-monografia.pdf](http://libruniv.usarb.md/xXx/reviste/bibliouniv_rev/articole/2012-1/cheradi_prezentan-monografia.pdf) (accesat : 24. 10. 2019).

Rec.: Kulikovski, Lidia. *Comunicarea științifică în societatea cunoașterii / Lidia Kulikovski* // [https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag\\_file/Comunicarea%20stiintifica%20in%20societatea%20cunoasterii.pdf](https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Comunicarea%20stiintifica%20in%20societatea%20cunoasterii.pdf) (accesat : 24. 10. 2019).

Rec.: Spătaru, Tatiana. [Monografia „Comunicarea științifică în contextul accesului deschis la informație”] / Tatiana Spătaru // *Revista de filozofie, sociologie și științe politice*. – 2014. – Nr 1. – P. 216-219 ; [Resursă electronică]. – URL: [https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag\\_file/Comunicarea%20stiintifica%20in%20contextul%20accesului%20deschis%20la%20informatie.pdf](https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Comunicarea%20stiintifica%20in%20contextul%20accesului%20deschis%20la%20informatie.pdf) (accesat : 24. 10. 2019).

Țurcan, Nelly. *Comunicarea științifică în contextul accesului deschis la informație : Teză de doctor habilitat în sociologie (10.01.10)* / Nelly Țurcan. – Chișinău : [S. n.], 2013. – 388 f.

Țurcan, Nelly. Ghid practic pentru aplicarea Regulamentului privind modul de conferire a categoriilor de calificare personalului de specialitate din bibliotecă / Nelly Țurcan ; resp. ed. : Ludmila Corghenci, Eugenia Bejan ; Consiliul Biblioteconomic Național, Comisia Formare Profesională Continuă. – Chișinău, 2016. – 73 p.

\*\*\*

Cuciureanu, Gheorghe. Conținutul științific digital ca element al managementului



cercetării-dezvoltării în Republica Moldova / Gheorghe Cuciureanu, Nelly Țurcan, Lilian Friptuleac // *Economic growth in conditions of globalization = Creșterea economică în condițiile globalizării* : Intern. Conf. on Theoretical and Applied Economic Practices, The Tenth Ed., 15-16 oct. 2015. Vol. 1. – Chișinău, 2015. – P. 163-168 ; [Resursă electronică]. – URL: <http://idsi.md/files/Articol-Cuciureanu-Turcan-Friptuleac.pdf> (accesat : 24. 10. 2019).

**Cuciureanu, Gheorghe.** Tipuri de rezultate științifice ale proiectelor de cercetare (proiect pentru o discuție publică) / Gheorghe Cuciureanu, Nelly Țurcan, Alfreda Roșca [et al.] // *Akademios*. – 2015. – Nr 1. – P. 42-50 ; [Resursă electronică]. – URL: [http://www.akademios.asm.md/files/Akademios\\_1\\_35\\_2015.pdf](http://www.akademios.asm.md/files/Akademios_1_35_2015.pdf) (accesat : 24. 10. 2019).

Research in Computer Science in The Republic of Moldova: A Bibliometric Analysis / Nelly Țurcan, Ion Coșuleanu, Mihai Grecu // *Revista română de biblioteconomie și știința informării = Romanian Journal of Library and Information Science*. – 2019. – Vol. 15, Nr 2. – P. 27-50 ; [Resursă electronică]. – URL: <http://www.rbsi.ro/index.php/rbsi/article/view/79/34> (accesat : 24. 10. 2019).

**Țurcan, Nelly.** Asociația bibliotecilor ca factor de dezvoltare a comunității profesionale / Nelly Țurcan, Mariana Harjevschi, Natalia Cheradi // *Studia Universitatis Moldaviae / USM*. – 2014. – Nr 3 (73). – P. 18-22.

**Țurcan, Nelly.** Biblioteca universitară în contextul comunicării științifice: rezultatele unui sondaj ; Rolul instrumentului bibliometric național în promovarea și evaluarea producției științifice din Republica Moldova / Nelly Țurcan // *Conferința științifică națională cu participare internațională „Integrare prin cercetare și inovare”*, 10-11 no-

ieembrie 2014. Științe sociale. Vol. 1 / com. de org. : Gheorghe Ciocanu [et al.]. – Chișinău, 2014. – P. 3-9.

**Țurcan, Nelly.** Competențe pentru viitor : Reflecții pe marginea cercetării nevoilor de formare profesională a bibliotecarilor / Nelly Țurcan // *BiblioPolis*. – 2016. – Nr 4 (Vol. 63). – P. 12-41.

**Țurcan, Nelly.** Comunicarea științifică ca fenomen social / Nelly Țurcan // „Mass-media din Republica Moldova : tradiție locală și orizonturi europene” : simpozion științific național (Chișinău, 2010) / Universitatea de Stat a Republicii Moldova, Facultatea de Jurnalism. – Chișinău: [S. n.], 2012. – P. 159-174.

**Țurcan, Nelly.** Comunicarea științei și educația în societatea bazată pe cunoaștere / Nelly Țurcan, Valentin Dorogan // *Educație pentru comunicare : Volum omagial dedicat profesorului Laurențiu Șoitu*. – Iași : Universitatea „A. I. Cuza”, 2015. – P. 283-291; [Resursă electronică]. – URL: <https://www.academia.edu/35643504/> (accesat : 24. 10. 2019).

**Țurcan, Nelly.** Contribuția oamenilor de știință la formarea culturii științifice a societății / Nelly Țurcan // *BiblioPolis*. – 2012. – Nr 2 (Vol. 43). – P. 18-28.

**Țurcan, Nelly.** Conținutul compartimentului consumatorului de servicii infodocumentare în biblioteca universitară / Nelly Țurcan, Natalia Cheradi // *Biblioteca*. – 2015. – Nr 11. – P. 325-329; [Resursă electronică]. – URL: <https://www.academia.edu/35658985/> (accesat : 24. 10. 2019).

**Țurcan, Nelly.** Criza serialelor și accesul la resursele informaționale științifice din bibliotecile Republicii Moldova / Nelly Țurcan // *BiblioPolis*. – 2011. – Nr 3. – P. 8-21.

**Țurcan, Nelly.** Cultura științifică și comunicarea științifică – valori ale societății cunoașterii / Nelly Țurcan // *Akademios*.

– 2011. – Nr 1 (20). – P. 35-39 ; [Resursă electronică]. – URL: [https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare\\_articol/1542](https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/1542) (accesat : 24. 10. 2019).

**Țurcan, Nelly.** De ce articolele științifice au nevoie de CZU? / Nelly Țurcan // *Studia Universitatis Moldaviae. Științe sociale / USM*. – 2017. – Nr 3 (103). – P. 21-29 ; [Resursă electronică]. – URL: <http://ojs.studiam-su.eu/index.php/social/article/view/781/706> (accesat : 24. 10. 2019).

**Țurcan, Nelly.** Digitizarea conținutului științific : perspective naționale / Nelly Țurcan // *Integrare prin cercetare și inovare : Conf. șt. naț. cu participare intern.*, 10-11 noiem. 2015 : rez. comunic. : Științe umanistice. – Chișinău, 2015. – P. 65-67.

**Țurcan, Nelly.** Estimarea productivității științifice a savanților din Republica Moldova / Nelly Țurcan // *Studia Universitatis. Științe sociale*. – 2011. – Nr 8. – P. 206-212; [Resursă electronică]. – URL: <http://studiamsu.eu/wp-content/uploads/27.-p.206-212.pdf> (accesat : 24. 10. 2019).

**Țurcan, Nelly.** Impactul revistelor cu acces deschis / Nelly Țurcan // *Conferința Tehnico-Științifică a Colaboratorilor, Doctoranzilor și Studenților*, 10-12 decembrie. – [S. l.] : [S. n.], 2009. – P. 409-414.

**Țurcan, Nelly.** Inegalități sociale în Republica Moldova : analiză bibliometrică // *Inegalități sociale în Republica Moldova : constituirea clasei de mijloc. Materialele conferinței științifice internaționale*, 23-24 febr. 2017, Chișinău / coord. Victor Mocanu. – Chișinău : Tipografia Centrală, 2017. – P. 285-291.

**Țurcan, Nelly.** Inovațiile în comunicarea științifică : utilizarea instrumentelor de cercetare / Nelly Țurcan // *Biblioteca / Biblioteca Națională a României*. – 2018. – Nr 6. – P. 163-169.

**Țurcan, Nelly.** Inovațiile și comunicarea științifică – sondaj

global privind utilizarea instrumentelor de cercetare / Nelly Țurcan // BiblioPolis / Biblioteca Municipală „B. P. Hasdeu”. – 2017. – Nr 3 (Vol. 66). – P. 55-68 ; [Resursă electronică]. – URL: <https://idsi.md/sondaj-global-privind-utilizarea-instrumentelor-de-cercetare> (accesat : 24. 10. 2019).

**Țurcan, Nelly.** Instrumentul bibliometric national = National bibliometric tool / Nelly Țurcan // Revista română de biblioteconomie și știința informării. – 2015. – Nr 3. – P. 54-78.

**Țurcan, Nelly.** Licențe Creative Commons / Nelly Țurcan // Știința deschisă în Republica Moldova : Studiu = Open science in the Republic of Moldova : Study. – Chișinău, 2018. – P. 129-137.

**Țurcan, Nelly.** Library attributions within the scientific communication system / Nelly Țurcan // Revista română de biblioteconomie și știința informării. – 2013. – Nr 1. – P. 24-30.

**Țurcan, Nelly.** Măsurarea vizibilității producției științifice a Universității de Stat din Moldova: analiză bibliometrică și altmetrică / Nelly Țurcan, Rodica Cujbă // Studia Universitatis. Științe sociale. – 2019. – Nr 3. – P. 3-22 ; [Resursă electronică]. – URL: [http://studiamsu.eu/wp-content/uploads/01.p.03-22Jurnalism\\_123.pdf](http://studiamsu.eu/wp-content/uploads/01.p.03-22Jurnalism_123.pdf) (accesat : 24. 10. 2019).

**Țurcan, Nelly.** National Bibliometric Tool – resource for measuring scientific performances / Nelly Țurcan // Revista română de biblioteconomie și știința informării. – 2015. – Nr 3. – P. 67-78.

**Țurcan, Nelly.** Open Access Policy to research outputs in the Republic of Moldova. State of the art and perspectives / Nelly Țurcan, Rodica Cujbă // Conference proceedings „CEE eDem and eGov Days 2017”, 4-5 mai 2017. – Budapesta, 2017. – P. 283-293.

**Țurcan, Nelly.** Paradigme ale comunicării științifice / Nelly

Țurcan, Constantin Marin // Studia Universitatis. Științe sociale / USM. – 2010. – Nr 8 (38). – P. 42-61.

**Țurcan, Nelly.** Probleme privind dezvoltarea sistemului de comunicare științifică din Republica Moldova și accesul deschis la informație / Nelly Țurcan // Studia Universitatis Moldaviae. Științe sociale / USM. – 2013. – Nr 3 (63). – P. 13-26.

**Țurcan, Nelly.** Provocările Accesului Deschis și vizibilitatea producției științifice a Republicii Moldova / Nelly Țurcan // BiblioPolis. – 2013. – Nr 3 (Vol. 49) ; [Resursă electronică]. – URL: <http://bibliopolis.hasdeu.md/?bpa=2247> (accesat : 24. 10. 2019).

**Țurcan, Nelly.** Rolul bibliotecilor în cultivarea interesului pentru știință și tehnică / Nelly Țurcan // „Interferențe universitare – integrare prin cercetare și inovare. Științe sociale” : conf. șt. (Chișinău, 2012) / USM ; col. de org. : Gheorghe Ciocanu, Vasile Ișan, Stepan V. Melnychuk [et al.]. – Chișinău : [S. n.], 2012. – P. 52-54.

**Țurcan, Nelly.** Situația privind știința deschisă în Republica Moldova / Nelly Țurcan // Știința deschisă în Republica Moldova : Studiu = Open science in the Republic of Moldova : Study. – Chișinău, 2018. – P. 33-87.

**Țurcan, Nelly.** Studii privind accesul la partajarea datelor de cercetare în Republica Moldova / Nelly Țurcan // Știința deschisă în Republica Moldova : Studiu = Open science in the Republic of Moldova : Study. – Chișinău, 2018. – P. 98-117.

**Țurcan, Nelly.** Studiu privind nevoile de formare profesională a personalului de specialitate din bibliotecile din Republica Moldova [Resursă electronică]. – Chișinău : ABRM, 2016. – URL: <http://abrm.md/wp-content/uploads/2016/09/STUDIUL-PRIVIND-NEVOILE-DE-FORMARE->

PROFESIONAL%C4%82.compressed.pdf (accesat : 24. 10. 2019).

**Țurcan, Nelly.** Vizibilitatea publicațiilor științifice – parte integrantă a societății cunoașterii / Nelly Țurcan, Rodica Cujbă, Victor Cernăuțeanu // Conferința Internațională Științifico-Practică „Creșterea economică în condițiile globalizării : competitivitate, inovativitate, sustenabilitate”, ediția a 13-a, 2018. Vol. 2. – Chișinău, 2018. – P. 47-54.

**Țurcan, Nelly.** Vizibilitatea producției științifice a Republicii Moldova și provocările accesului deschis / Nelly Țurcan // Revista de politica științei și scientometrie. Serie nouă. – 2013. – Nr 4. – P. 328-344 ; [Resursă electronică]. – URL: <https://www.academia.edu/35640214/> (accesat : 24. 10. 2019).

\*\*\*

**Цуркан, Нелли.** Научные журналы Республики Молдова / Нелли Цуркан // Вестник Библиотечной Ассамблеи Евразии (Москва). – 2011. – № 2. – P. 75-77.

\*\*\*

Nelly Țurcan [Resursă electronică] // <https://idsi.md/taxonomy/term/1403> (accesat : 24. 10. 2019).

Nelly Țurcan [Resursă electronică] // <https://usm-md.academia.edu/NellyTurcan> (accesat : 24. 10. 2019).

**Osoianu, Vera.** Nelly Țurcan [Resursă electronică] / Vera Osoianu. – URL: <https://clubbib.wordpress.com/2010/07/07/nelly-turcan/> (accesat : 24. 10. 2019).

**Repanovici, Angela.** Comunicarea științifică în contextul accesului deschis la informație : [Teza de doctor habilitat a lui Nelly Țurcan] [Resursă electronică]. – URL: <https://www.kosson.ro/acces-deschis/70-studii/912-comunicarea-stiintifica-in-contextul-accesului-deschis-la-informatie-teza-doctor> (accesat : 24. 10. 2019).

V. M.



**Sergiu GROSSU**  
1920-2009

Filosof, teolog, scriitor, poet, editor, publicist, deținut politic român, originar din Basarabia.

S-a născut la 14 noiembrie 1920 la Cubolta, județul Bălți (azi raionul Sângerei). Se stinge din viață la 25 iulie 2009, București.

În 1927, împreună cu familia, se stabilește cu traiul la Bălți, unde a frecventat școala primară și Liceul „Ion Creanga”. La liceu a fost coleg de clasă cu Eugen Coșeriu (lingvist) și cu Vadim Pirogan (scriitor, deținut politic).

Fiind elev de liceu, a contribuit la editarea revistei „Flori de stepă” și a colaborat la revista „Aurora” (1935-1936).

În perioada războiului a fost corespondent al cotidianului „Basarabia” și a publicat în săptămânalul „Transnistria” și în revista „Viața Basarabiei”.

Fiind licențiat în Filosofie, Filologie Modernă și Teologie la Universitatea din București, a refuzat profesia de pedagog în școlile comuniste. A activat clandestin în mișcarea religioasă ortodoxă „Oastea Domnului”, interzisă de regimul comunist. A făcut închisoare politică, fiind arestat de Securitate (7 martie 1959) și condamnat la 12 ani de detenție. Eliberat prin grațiere, după câțiva ani (1962), a ocupat diverse pos-

turi minore.

În 1969 se refugiază în Franța, unde, împreună cu soția sa Nicole Valery Grossu, activează în publicistică și în activități de ajutorare. Timp de 20 de ani (1971-1992) au editat revista lunară „Catacombes” în care au publicat informații și documente despre persecuțiile creștine din țările comuniste. În 1976 au editat foaia religioasă „Iisus Biruitorul”, în vederea atragerii românilor din exil la idealurile mișcării misionare „Oastea Domnului”. Au fondat Asociația „La Chaine” („Lanțul”), inițiind emisiuni radio „Duh și Adevăr”, în română și în limba franceză. De asemenea, au organizat conferințe, intervenții la Radio „Europa Liberă” (emisiunea „Lumea creștină”), a ținut prelegeri și a organizat întâlniri cu personalități ale exilului în numeroase orașe din Belgia și Franța (Paris, Bordeaux, Versailles, Besançon, Dieppe, Tours, Blois, Poitiers, Nantes, Brest, Toulouse, Lyon etc.).

În 1996, după decesul soției și după 27 de ani de exil, revine cu traiul la București.

Aici a creat Fundația Foștilor Deținuți Politici „Nicoleta Valeria Grossu”, Editura „Duh și adevăr” și Asociația „Centrul de Cultură creștină Nicoleta Valeria Grossu”.

La Chișinău a fondat Centrul Internațional de Cultură pentru copii și tineret „Sergiu Grossu” și a sponsorizat crearea Centrului Cultural „Memoria Neamului” (dedicat victimelor ocupației sovietice a Basarabiei și Bucovinei de Nord și care comemorează rezistența anticomunistă în regiune), condus de fostul său coleg de clasă Vadim Pirogan.

Este autor al mai multor lucrări dedicate istoriei recente a României, văzute prin prisma unui anticomunist militant. A scris, în franceză și în română, eseuri, proză literară, poezie. Mai multe din cărțile sale scrise în franceză, au fost traduse în limba română și engleză și editate în România, Republica Moldova, SUA.

Lucrări editate: „Muștar” (1940), „Pietre de aducere aminte” (1971), „La Chaine” (1971, Paris), „Un rayon de soleil” (1971, Paris), „Catacombes” (1973), „Derriere le rideau de bambou” (1975, Paris), „Au fond de l'abîme” (1976, Paris), „The Church in today's catacombs” (1976), „Les enfants du Goulag. (Chronique de l'enfance opprimé en URSS)” (1979, Paris), „Le calvaire de Roumanie Chrétienne” (1987), „Maitresse, Dieu existe! Les enfants dans l'état de l'athéisme soviétique” (1988), „Calvarul României creștine” (1992), „Inscripții pe un vas de lut” (1994), „Univers simfonic” (1994), „În șfichiul ironiei” (1996), „Vania Moiseief (Le jeune martyr de Volontirovka)” (1996), „Maitresse, Dieu existe” (1998, Paris), „În așteptarea unui pământ nou” (1998), „Spălarea creierului. Complotul psihopolitic al comunismului” (1998), „Apocalipsiada” (1999), „Îmi bate inima la Bug” (2000), „L'Église persécutée” (2002), „Plaidoyer pour L'Église du Silence” (2003), „Calendarul persecuției religioase în țările comuniste” (2003).

*A se vedea și aricolul din „Calendar Național 2010”. – Chișinău, 2009. – P. 228-229.*

#### **Bibliografie selectivă:**

**Grossu, Sergiu.** Apărând adevărul. Complotul psihopo-

litic al comunismului / Sergiu Grossu. – București : Ed. „Duh și Adevăr”, 2002. – 237 p.

**Grossu, Sergiu.** Calvarul României creștine / Sergiu Grossu. – București : Editura Vreamea, 2006. – 339 p.

**Grossu, Sergiu.** Copiii Gulagului / Sergiu Grossu. – București : Univers, 2000. – 263 p. ; [Resursă electronică]. – URL : <https://www.scribd.com/doc/136655222/Sergiu-Grossu-Copiii-Gulagului> (accesat : 1. 11. 2019).

**Grossu, Sergiu.** Cu gândul la Basarabia / Sergiu Grossu. – Chișinău : Museum, 2003. – 128 p.

**Grossu, Sergiu.** Datoria amintirii. Calendarul persecuției religioase în țările comuniste / Sergiu Grossu. – București : Ed. Mașina de Scris, 2003. – 207 p.

**Grossu, Sergiu.** Îmi bate inima la Bug / Sergiu Grossu. – Chișinău : Museum, 2000. – 127 p. ; [Resursă electronică]. – URL : [https://www.academia.edu/9950240/Sergiu\\_Grossu\\_-\\_C3%8Emi\\_bate\\_inima\\_la\\_Bug\\_2000](https://www.academia.edu/9950240/Sergiu_Grossu_-_C3%8Emi_bate_inima_la_Bug_2000) (accesat : 1. 11. 2019).

**Grossu, Sergiu.** În adâncul abisului. Domnia urii sub comunism / Sergiu Grossu ; în românește de Mioara Izverna. – București : Fundația Academia Civică, 2004. – 206 p. ; [Resursă electronică]. – URL : <https://www.scribd.com/document/412367568/Sergiu-Grossu-In-Adancul-Abisului> (accesat : 1. 11. 2019).

**Grossu, Sergiu.** Pietre de aducere aminte / Sergiu Grossu. – Ed. a 2-a. – Sibiu : Oastea Domnului, 2002. – 120 p.

**Grossu, Sergiu.** Poezii / Sergiu Grossu. – Chișinău : Museum, 2005. – 192 p.

**Grossu, Sergiu.** Spălarea creierului. Complotul psihopolitic al comunismului / Sergiu Grossu. – București : Ed. Duh și Adevăr, 1998. – 146 p. ; [Resursă electronică]. – URL : [https://kupdf.net/download/sergiu-grossu-spalarea-creierului\\_5afcee7de2b6f52c798c7293\\_pdf](https://kupdf.net/download/sergiu-grossu-spalarea-creierului_5afcee7de2b6f52c798c7293_pdf) ; <http://www.procesulcomunismului.com/marturii/fonduri/grossu/spcreier/> (accesat: 1. 11. 2019).

\*\*\*

**Grossu, Sergiu.** „Calvarul româniei creștine” : Interviu cu scriitorul Sergiu Grossu [Resursă electronică] / consemnare de Ion Zubașcu // <https://www.fericiticeiprignoniti.net/sergiu-grossu/2595-calvarul-romaniei-crestine-interviu-cu-scriitorul-sergiu-grossu> (accesat : 1. 11. 2019).

\*\*\*

**Băcă, Veronica.** București – Paris via Jilava [Resursă electronică] / Veronica Băcă // <http://www.diacronia.ro/ro/indexing/details/V411/pdf> (accesat : 1. 11. 2019).

**Colesnic, Iurie.** Plecarea patriarhului : [în memoriam : Sergiu Grossu (1920-2009)] / Iurie Colesnic // Literatură și arta. – 2009. – 24 sept. – P. 3.

**Colesnic, Iurie.** Sergiu Grossu – un nume din pantheonul nostru / Iurie Colesnic // Literatură și arta. – 2010. – 18 noiem. – P. 3.

Închisoarea, probă de rezistență morală : Sergiu Grossu [Resursă electronică] // <http://romanalibera.ro/aldine/history/inchisoarea--proba-de-rezistenta-morala-86695> (accesat : 1. 11. 2019).

**Pirogan, Vadim.** Sergiu Grossu, basarabeanul care a învins comunismul / Vadim Pirogan, Anatol Corj, Veronica Băcă // Ziarul de gardă. – 2005. – 24 noiem. ; [Resursă electronică]. – URL : <https://www.zdg.md/62/social/1.php> (accesat : 1. 11. 2019).

Sergiu Grossu [Resursă electronică] // <http://www.alternativaonline.ca/Sergiu%20Grossu.html> (accesat : 1. 11. 2019).

Sergiu Grossu, luptătorul pen-

tru drepturile credincioșilor în perioada comunistă // Timpul. – 2015. – 12 iun. – (Personalitatea zilei) ; [Resursă electronică]. – URL : <https://www.timpul.md/articol/personalitatea-zilei--sergiu-grossu-luptatorul-pentru-drepturile-credincioilor-in-perioada-comunista-60162.html> (accesat : 1. 11. 2019).

**Vrabie, Diana.** Literatura de tenție : Sergiu Grossu / Diana Vrabie // Limba română. – 2012. – Nr 1-2. – P. 104-111.

V. M.



**Ion BEJENARU  
1930-2013**

Scriitor și folclorist, pedagog, cercetător literar, doctor în filologie.

S-a născut la 22 noiembrie 1930 în comuna Dinăuți, plasa Noua Suliță, județul Hotin, România (azi regiunea Cernăuți, Ucraina). S-a stins din viață la 12 iulie 2013, la Chișinău.

Absolvește cu mențiune Școala Normală din Cernăuți (1955). Își continuă studiile la Facultatea de Istorie și Filologie a Universității de Stat din Chișinău (1958–1961). Susține teza de doctor în filologie cu tema „Lirica în poezia eminesciană” (1971).

Din copilărie a practicat diverse ocupații: plugar, lemnar, cizmar, tencuitor, lăcătuș, pictor autodidact.

Este angajat în calitate de profesor de limbă și literatură română la Hrușăuți-Voloca, raionul Adâncata

și la școala din satul natal (1955–1977). A fost profesor de creație populară la Universitatea de Stat din Chișinău (1984–1986), profesor de literatură română veche la Universitatea Pedagogică „Ion Creangă” (1986–1990). Din anul 1977 este cercetător științific superior la Institutul de Pedagogie și Psihologie din Chișinău.

Ca scriitor debutează cu poezii în anul 1954, editorial – în anul 1972 cu „Manual de limbă română pentru clasa a 3-a.”

Se manifestă ca publicist, nuvelist și povestitor de legende istorice. Îngrijește și publică creațiile folclorice culese de-a lungul vieții sale. Din anul 1995 creația sa reprezintă o etapă superioară prin lansarea nuvelor și legendelor extrase din istorie, care evocă unele momente cruciale din istoria românilor: „Stejarul din codrii Cosminului” – 500 de ani de la luptele lui Ștefan cel Mare cu polonezii, „Sus la Măgura” – înfruntarea lui Ștefan cel Mare cu turcii, „Fântâna lui Dragoș” – lupta cu tătarii și întemeierea Moldovei, „Întâlnire cu Mihai” – patru secole de la Unirea țărilor românești. Editează cărți artistice cu tematică istorico-patriotică și iluministă: „Povestea lui Paroliță” (1988), „Balade și snoave” (2001), „Istoria satului Dinăuți” (2003), „Basmе din Bucovina” (2011), „Folclor din Dinăuți” (2012) etc. Publică versuri, proză, specii de folclor în culegeri și ediții periodice.

Autor al programelor de literatură română pentru liceele din Republica Moldova, precum și a manualelor de limbă (cl. 4) și literatură română (cl. 5–8) pentru școlile

de limbă română din Ucraina.

A semnat o serie de articole metodice privind studierea limbii române în școală, articole literare și etnofolclorice.

Domeniile de cercetare includ: compoziția și subiectul literar, noțiuni de gen și specie literară, armonia versurilor, probleme privind conținutul și forma operei literare, tabele la studierea teoriei literare în clasele a 4-a – 10-a, victorine literare etc.

Președinte al Cenaclului Literar la ziarul „Cuvântul adevărului” (1964–1965).

Membru al Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova (1996).

Mențiuni și distincții: Diplomă de onoare pentru succese obținute în activitatea literară, Conferința tinerilor scriitori din RSS Moldovenească (1957); Diplomă de onoare pentru rezultate remarcabile în domeniul învățământului mediu general la obiectul Limba și literatura română, Ministerul Învățământului RSS Ucraineană (1962); „Eminent al învățământului public” din RSS Ucraineană (1976); Diplomă de onoare pentru merite deosebite în domeniul cercetării științifice „Metodica predării literaturii moldovenești”, Institutul de Pedagogie și Psihologie din RSS Moldovenească (1982); „Eminent al învățământului” din URSS pentru activitatea prestată în Societatea Pedagogică din Moldova la Institutul de Cercetări Pedagogice și Psihologice din Chișinău și 30 de ani de activitate în sistemul de învățământ, Congresul Societății Pedagogice din Moldova; Medalia „Veteran al muncii” (1988).

*A se vedea și articolul din „Calendar Național 2010”. – Chișinău, 2009. – P. 233.*

#### Bibliografie selectivă:

Basmе din Bucovina / culese și adaptate de Ion Bejenaru; editor : Silvia Ursache; il. : Maria Bazarin. – Chișinău : Silviu Libris, [S. a.]. – 160 p. : il.

**Bejenaru, Ion.** Folclor din Dinăuți / Ion Bejenaru. – Chișinău : Inst. de Filologie al AȘM, 2012. – 187 p.

**Bejenaru, Ion.** Legende istorice / Ion Bejenaru; red. : Anatol Malev. – Chișinău : Lumina, 2017. – 80 p.

\*\*\*

**Bejenaru, Ion.** Alexandru Hăjdău (1811–1872) / Ion Bejenaru // Literatura și arta. – 2012. – 13 dec. – P. 7.

**Bejenaru, Ion.** Iulia Hasdeu – 140 de ani de la naștere / Ion Bejenaru // Literatura și arta. – 2009. – 24 dec. – P. 4.

**Bejenaru, Ion.** Radu-vodă Mihnea, domn pașnic : [domnia Movileștilor în Moldova în sec. XVII] / Ion Bejenaru // Glasul. – 2008. – 12 iun. – P. 14.

\*\*\*

**Ciupac, Dumitru.** Rădăcinile i-au rămas acasă : Un an fără Ion Bejenaru / Dumitru Ciupac [Resursă electronică] // <http://zorilebucovinei.com/news/show/760/> (accesat : 21. 10. 2019).

**Dodiță, Gheorghe.** La vârsta împlinirii : [Ion Bejenaru la 80 de ani] / Gheorghe Dodiță, Anatol Ciobanu // Literatura și arta. – 2010 – 23 sept. – P. 4.

**Morăraș, Mihai.** Bolnav de istoria neamului : [Ion Bejenaru] / Mihai Morăraș // Morăraș, Mihai. Rădăcinile rămân acasă : Eseuri. – Cernăuți : Biblioteca Bucovinei „I. S. Sbera”, 2002. – P. 32-36.

**Nazari, Valeriu.** Bejenaru, Ion // Dicționarul scriitorilor români din Basarabia : 1812–2010 / Valeriu Nazari. – Chișinău : Prut Internațional, 2010. – P. 44-46.

E. B.



### Centrul de Excelență în Economie și Finanțe din Chișinău 1945

Instituție de învățământ profesional tehnic postsecundar.

Denumiri anterioare: Tehnicumul Financiar-Economic, Colegiul Financiar-Bancar din Chișinău ș. a.

Din anul 2016 Colegiul Financiar-Bancar din Chișinău este redenumit în Centrul de Excelență în Economie și Finanțe.

Este cea mai veche instituție financiar-bancară din Republica Moldova. Constituit la 29 noiembrie 1945, cu denumirea inițială de Tehnicumul de Economie și Finanțe, fiind subordonat Ministerului Finanțelor (Comisariatul Norodnic pentru Finanțe). În 1948, printr-o Hotărâre a Consiliului de Miniștri al RSSM, instituția s-a denumit Tehnicumul Financiar-Creditar al Ministerului Finanțelor al RSSM. După patru ani de activitate, tehnicumul a fost transferat în or. Tighina (Bender), ca mai apoi, în 1958, să fie reorganizat în Tehnicumul de Evidență Contabilă al Ministerului Agriculturii al RSSM. În perioada 1958-1968 la Chișinău, în baza Secției învățământ fără frecvență a funcționat o filială a Tehnicumulului Unional de Finanțe și Economie cu sediul la Moscova.

În 1966, prin Hotărârea Consiliului de Miniștri al RSSM, s-a decis construirea și punerea în funcționare a

complexului Tehnicumulului de Finanțe și Economie din Chișinău, de subordonare unională. Studiile au început la 1 septembrie 1968, la specialitățile Evidența bugetară, Bugetul de stat, Veniturile Statului, Asigurările de Stat, Evidența în Banca de Stat, Evidența în Banca de Economii, Mecanizarea evidenței și a lucrărilor de calcul și Programarea mașinilor electronice de calcul, instituția fiind condusă de V. Chițenco.

Din anul 1974 instituția pregătește specialiști în domeniu și pentru alte state. Timp de două decenii (1974-1994) aici și-au făcut studiile circa 500 de persoane din mai mult de 20 de țări din Asia, Africa și America Latină.

În contextul reformei sistemului de învățământ, în anul 1991, prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova Tehnicumul Financiar-Economic din Chișinău se transformă într-o instituție națională de învățământ și reorganizată în Colegiul Financiar-Bancar din Chișinău, fiind afiliat Academiei de Studii Economice din Republica Moldova. Se stabilesc legături cu instituțiile de învățământ similar din Iași, Cluj, Bacău, București etc.

Prin Legea Învățământului, adoptată în anul 1995, Colegiul Financiar-Bancar din Chișinău a obținut statutul de instituție de învățământ superior de scurtă durată. În 2003, prin modificarea aceleiași legi și conform unei alte Hotărâri de Guvern, a revenit la statutul de instituție de învățământ mediu de specialitate.

În anul 1997 Colegiului Financiar-Bancar i se atribuie numele lui Alexandru Diordiță (1911-1996), om de stat, specialist în finanțe, iar în octombrie 2014, prin hotărâre de Guvern, își schimbă denu-

mirea devenind Colegiul Financiar-Bancar din Chișinău.

După reorganizare, misiunea Centrului de Excelență în Economie și Finanțe din Chișinău fiind pregătirea specialiștilor cu caracter aplicativ pentru economia națională, cu studii profesional-tehnice postsecundare, instruirea se desfășoară la specialitățile: Contabilitate, Impozite și percepere fiscală, Finanțe și asigurări, Finanțe și bănci, Planificarea și administrarea afacerilor, Administrarea aplicațiilor Web, Programarea și analiza produselor de program.

#### Bibliografie selectivă:

CEEF [Centrul de Excelență în Economie și Finanțe] [Resursă electronică] // <http://www.ceef.md/despre/> (accesat : 22. 10. 2019).

Centrul de Excelență în Economie și Finanțe] [Resursă electronică] // <http://www.ceef.md/admitere/specialitati/> (accesat : 22. 10. 2019).

Colegiul Financiar-Bancar „Al. Diordiță” își schimbă denumirea [Resursă electronică] // <https://bani.md/oficial-colegiul-financiar-bancar-al-diordita-isi-schimba-denumirea-iata-noul-nume/> (accesat : 22. 10. 2019).

Colegiul Financiar-Bancar din Chișinău (CFBC) [Resursă electronică] // <https://orasulmeuchisinau.wordpress.com/2011/12/19/colegiul-financiar-bancar-din-chisinau-cfbc/> (accesat : 22. 10. 2019).

Emisiunea ALMA MATER. MD la Centrul de Excelență în Economie și Finanțe [Resursă electronică] // <http://a-tv.md/md/index.php?newsid=47263> (accesat : 22. 10. 2019).

**Odainic, Ioan Gh.** Colegiul Financiar Bancar din Chișinău // Odainic, Ioan Gh. Almanah enciclopedic : perioada de tranziție anii 1989-2008. – Chișinău : Pontos, 2009. – P. 170-173.

V. M.

## Decembrie

CALENDAR NAȚIONAL

DECEMBRIE

2020

Marți	1
Miercuri	2
Joi	3
Vineri	4
<b>Sâmbătă</b>	<b>5</b>
<b>Duminică</b>	<b>6</b>
<hr/>	
Luni	7
Marți	8
Miercuri	9
Joi	10
Vineri	11
<b>Sâmbătă</b>	<b>12</b>
<b>Duminică</b>	<b>13</b>
<hr/>	
Luni	14
Marți	15
Miercuri	16
Joi	17
Vineri	18
<b>Sâmbătă</b>	<b>19</b>
<b>Duminică</b>	<b>20</b>
<hr/>	
Luni	21
Marți	22
Miercuri	23
Joi	24
Vineri	25
<b>Sâmbătă</b>	<b>26</b>
<b>Duminică</b>	<b>27</b>
<hr/>	
Luni	28
Marți	29
Miercuri	30
Joi	31

**75 de ani de la nașterea lui Ion Proca**, poet, publicist și dramaturg

(1 decembrie 1945 – 4 iunie 2014). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 341-342; CN 2015, p. 368-369.*

**140 de ani de la nașterea Verei Myller**, matematiciană, prima femeie profesor universitar din România (1 decembrie 1880 – 12 decembrie 1970).

**85 de ani de la nașterea lui Nicolae Labiș**, poet român (2 decembrie 1935 – 22 decembrie 1956). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 342-343; CN 2016, p. 371-372.*

**70 de ani de la stingerea din viață a lui Dinu Lipatti**, pianist, compozitor și pedagog român, membru post-mortem al Academiei Române (19 martie 1917 – 2 decembrie 1950). *A se vedea și art. din CN 2000, p. 325-329; CN 2017, p. 146-147.*

**75 de ani de la nașterea lui Alexei Barbăneagră**, jurist, doctor în drept, conferențiar universitar (3 decembrie 1945). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 371-372.*

**70 de ani de la nașterea lui Ion Anton**, poet, prozator, publicist și traducător (3 decembrie 1950). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 370-371.*

**80 de ani de la nașterea lui Mihai Bodrug**, biolog, doctor habilitat în biologie și profesor (4 decembrie 1940 – 24 noiembrie 2007). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 238.*

**70 de ani de la nașterea lui Mihail Mungiu**, pictor, pedagog și critic de artă (4 decembrie 1950). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 373-374.*

**65 de ani de la nașterea lui Iurie Donici**, poet și ziarist (4 decembrie 1955). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 372-373.*

**130 de ani de la nașterea lui Marius Nasta**, medic, specialist în domeniul imunologiei, morfopatologiei clinice și epidemiologice asupra tuberculozei, doctor în medicină, cercetător și profesor român, membru titular al Academiei Române (4 decembrie 1890 – 5 aprilie 1965).

**75 de ani de la stingerea din viață a lui Thomas Hunt Morgan**, biolog, genetician, cercetător științific și profesor american, laureat al Premiului Nobel pentru Medicină (25 septembrie 1856 – 4 decembrie 1945).

**90 de ani de la nașterea lui Vladimir Curbet**, maestru de balet, coregraf, etnograf, folclorist, valorificator al dansului și muzicii populare (5 decembrie 1930 – 8 decembrie 2017). *A se vedea și art. din CN 2000, p. 336-339; CN 2005, p. 346-347; CN 2015, p. 374-376.*

**25 de ani de la instituirea Comisiei Naționale de Heraldică**, pe lângă Președintele Republicii Moldova (5 decembrie 1995).

**80 de ani de la nașterea lui Ioan Paulencu**, interpret de operă, lied, de muzică populară, pedagog, regizor, animator al culturii muzicale (5 decembrie 1940). *A se vedea și art. din CN 2000, p. 340-341; CN 2015, p. 376-377.*

**130 de ani de la nașterea lui Dumitru Braharu**, istoric, doctor în istorie, pedagog și bibliotecar român (5 decembrie 1890 – 26 iunie 1984).

**70 de ani de la nașterea lui Andrei Sârbu**, pictor (6 decembrie 1950 – 14 aprilie 2000). *A se vedea și art. din CN 2000, p. 342-345; CN 2015, p. 377-378.*

**70 de ani de la nașterea lui Gheorghe Păun**, matematician-informatician, scriitor și animator cultural român, membru titular al Academiei Române (6

decembrie 1950). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 378-380.*

**120** de ani de la nașterea lui **Ștefan Neaga**, compozitor, pianist și dirijor, membru de onoare al Academiei de Științe a Moldovei (7 decembrie 1900 – 30 mai 1951). *A se vedea și art. din CN 2000, p. 346-348; CN 2011, p. 110-111.*

**135** de ani de la nașterea lui **Daniel Ciugureanu**, medic basarabean, politician; fost prim-ministru al Republicii Democratice Moldovenești, ministru în patru guverne ale României Mari, unul dintre făuritorii României Mari, persecutat politic (9 decembrie 1885 – 5/6 mai 1950). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 240-241.*

**75** de ani de la nașterea lui **Valeriu Rotaru**, sculptor monumentalist-decorator și de postament, artist plastic (10 decembrie 1945 – 18 iunie 1986). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 381.*

**65** de ani de la nașterea **Marianei Șlapac**, arhitect și istoric al artei, membru corespondent al Academiei de Științe a Moldovei (10 decembrie 1955). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 380-381.*

**120** de ani de la nașterea lui **Ion Sava**, regizor, dramaturg, caricaturist și scenarist român, reprezentant de seamă al teatrului românesc (10 decembrie 1900 – 26 octombrie 1947).

**190** de ani de la nașterea lui **Emily Dickinson**, poetă americană (10 decembrie 1830 – 15 mai 1886).

**100** de ani de la nașterea lui **Clarice Lispector**, prozatoare, traducătoare și jurnalistă braziliană (10 decembrie 1920 – 9 decembrie 1977).

**130** de ani de la nașterea lui **Alexandru Cristea**, muzician, dirijor de cor, compozitor, poet, pedagog, remarcabil om de cultură, autorul muzicii renumitului imn „Limba noastră” (13 decembrie 1890 – 27 noiembrie 1942). *A se vedea și art. din CN 2000, p. 355-359; CN 2010, p. 242-243.*

**80** de ani de la nașterea lui

**Andrei Tamazlăcaru**, dirijor de cor, folclorist și istoriograf (13 decembrie 1940). *A se vedea și art. din CN 2000, p. 352-354; CN 2010, p. 241-242.*

**120** de ani de la nașterea lui **Ionel Perlea**, dirijor, profesor de artă dirijorală și compozitor român (13 decembrie 1900 – 29 iulie 1970).

**95** de ani de la nașterea lui **Ovidiu Maitec**, sculptor, pictor și profesor universitar român, membru titular al Academiei Române (13 decembrie 1925 – 18 martie 2007).

**70** de ani de la nașterea lui **Sava Mihailenco**, pictor-decorator și restaurator (14 decembrie 1950).

**60** de ani de la stingerea din viață a lui **Ioan I. Plăcișteanu**, fizician, matematician român, profesor universitar, doctor în științe fizico-matematice (2 februarie 1893 – 14 decembrie 1960).

**90** de ani de la nașterea lui **Ion Andronic**, specialist în domeniul fizicii, profesor universitar (15 decembrie 1930). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 348-349.*

**180** de ani de la nașterea lui **Grigore Mithridate Buiuciu**, jurist, ilustru cărturar, magistrat, om politic, traducător și junimist român de origine armeană (15 decembrie 1840 – 13 decembrie 1912).

**150** de ani de la nașterea lui **Iosef Hoffmann**, arhitect, decorator, designer și pedagog austriac (15 decembrie 1870 – 7 mai 1956).

**85** de ani de la nașterea lui **Ion Buga**, istoric contemporan, doctor habilitat în istorie, profesor universitar (16 decembrie 1935). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 349-350; CN 2010, p. 243-245.*

**250** de ani de la nașterea lui **Ludwig van Beethoven**, compozitor și pianist german (16 decembrie 1770 – 26 martie 1827). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 350-351; CN 2007, p. 126-128.*

**240** de ani de la nașterea lui **Barbu Lăutarul**, cântăreț ro-

mân (voce și cobză) (17 decembrie 1780 – 12 decembrie 1860). *A se vedea și art. din CN 2000, p. 360-362.*

**150** de ani de la nașterea lui **Ioan Bassarabescu**, prozator și pedagog român, membru corespondent al Academiei Române (17 decembrie 1870 – 27/29 martie 1952).

**85** de ani de la nașterea lui **Alexandru Fărcaș**, bariton, profesor universitar român, doctor honoris causa al Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice „Gavriil Musicescu” din Chișinău (17 decembrie 1935 – 28 februarie 2007).

**160** de ani de la nașterea lui **Ioan Dumitrescu**, cântăreț de operă (tenor liric) (19 decembrie 1860 – 3 martie 1913).

**110** ani de la nașterea lui **Samuel Wainer**, jurnalist și redactor brazilian, originar din Basarabia (19 decembrie 1910 – 2 septembrie 1980).

**80** de ani de la nașterea lui **Constantin Turtă**, specialist în domeniul chimiei coordinative, profesor universitar, doctor habilitat în chimie, cercetător și inventator, membru corespondent al Academiei de Științe a Moldovei (20 decembrie 1940 – 23 martie 2015). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 356-358.*

**80** de ani de la nașterea **Măriei Mănuță**, pictoriță română (20 decembrie 1940).

**70** de ani de la nașterea lui **Ioan Flora**, poet, traducător, redactor de revistă și pedagog român (20 decembrie 1950 – 3 februarie 2005).

**80** de ani de la nașterea lui **Stelian Lisnic**, biolog, doctor în biologie, cercetător și inventator (21 decembrie 1940).

**60** de ani de la nașterea **Lorinei Bălțeanu**, poetă, designer de bijuterii, om de afaceri, ex-președinta Fundației Soros-Moldova (21 decembrie 1960).

**85** de ani de la nașterea **Stelei Popescu**, actriță română de teatru, cinema și televiziune, originară din Basarabia (21 decembrie 1935 – 23 noiembrie 2017). *A se vedea și art. din CN 2005, p.*



358; CN 2015, p. 384-385.

**100** de ani de la nașterea lui **Georges Balandier**, antropolog, sociolog, etnolog, cercetător și profesor francez (21 decembrie 1920 – 5 octombrie 2016).

**80** de ani de la stingerea din viață a lui **Francis Scott Key Fitzgerald**, scriitor american (24 septembrie 1896 – 21 decembrie 1940). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 245-246.*

**100** de ani de la nașterea lui **Eugen Holban**, chimist, inginer, scriitor, istoric, cercetător, editor, publicist și om de cultură (22 decembrie 1920 – 9 iunie 2015). *A se vedea și art. din CN 2000, p. 363-365; CN 2010, p. 246-247.*

**70** de ani de la nașterea **Olgăi Țincoburov**, pianistă și pedagog (23 decembrie 1950).

**70** de ani de la nașterea **Lidi- ei Stratulat**, pianistă și pedagog (23 decembrie 1950).

**220** de ani de la nașterea lui **Frédéric Soulie**, romancier, dramaturg, poet și traducător francez (23 decembrie 1800 – 23 septembrie 1847).

**160** de ani de la nașterea lui **Constantin Cazimir**, agrochimist, pedolog, pedagog, doctor în științele naturii (24 decembrie 1860 – 12 ianuarie 1910). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 247-248.*

**85** de ani de la nașterea lui **Vlad Ioviță**, prozator, scenarist și regizor de cinema (25 decembrie 1935 – 23 iunie 1983). *A se vedea și art. din CB 1995, p. 127-129; CN 2005, p. 360-361.*

**85** de ani de la nașterea **Viori- căi Cortez**, cântăreață de operă, (mezzo-soprană), lied și oratoriu, profesoară română, stabilită la Paris (26 decembrie 1935). *A se vedea și art. din CN 2005, p.*

*362-363.*

**130** de ani de la nașterea lui **Aurel I. Persu**, inginer mecanic, cercetător, profesor și inventator român (26 decembrie 1890 – 5 mai 1977).

**90** de ani de la nașterea **Lud- milei Alioșina**, cântăreață de operă (mezzo-soprană), peda- gog (27 decembrie 1930). *A se vedea și art. din CN 2000, p. 366; CN 2005, p. 363.*

**75** de ani de la nașterea lui **Sandu Aristin-Cupcea**, actor de teatru și cinema, artist decla- mator și publicist (27 decembrie 1945). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 387-388.*

**70** de ani de la nașterea lui **Alexandru Lozanciuc**, cântăreț de muzică ușoară și populară (27 decembrie 1950). *A se vedea și art. din CN 2015, p. 388-389.*

**435** de ani de la stingerea din viață a lui **Pierre de Ronsard**, poet francez (11 septembrie 1524 – 27 decembrie 1585).

**90** de ani de la nașterea lui **Marshall Sahlins**, etnolog, doc- tor în științe etnologice, cerce- tător și profesor american (27 decembrie 1930).

**95** de ani de la nașterea lui **Vasile Bărbieru**, bariton rom- mână, solist al Operei Române din Cluj-Napoca, originar din Basarabia (28 decembrie 1925).

**70** de ani de la stingerea din viață a lui **Constantin Caradja**, diplomat, jurist, istoric, biblio- log, bibliofil și bibliograf român, membru de onoare al Academi- ei Române (24 noiembrie 1889 – 28 decembrie 1950).

**65** de ani de la nașterea **Ni- nei Bolboceanu**, telegenalis- tă, producător-prezentator la Compania TV Moldova, autoa- re și moderatoare de emisiuni și spectacole muzicale (29 decem-

*brie 1955). A se vedea și art. din CN 2005, p. 365-366; CN 2015, p. 389-390.*

**65** de ani de la nașterea lui **Tudor Zbârnea**, pictor, mana- ger în domeniul valorificării și promovării artelor plastice (29 decembrie 1955). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 366-367; CN 2015, p. 390-392.*

**85** de ani de la stingerea din viață a lui **Ștefan Minovici**, chi- mist, doctor în chimie, profesor universitar și cercetător științific român, membru corespondent și membru fondator al Acade- miei Române (18 iulie 1867 – 29 decembrie 1935). *A se vedea și art. din CN 2017, p. 276.*

**70** de ani de la nașterea lui **Eugen Pâslaru**, promotor al culturii vitivinicole, director al Fabricii de Vin „Sălcuța” din raionul Căușeni, deputat în primul parlament al Republicii Moldova, semnatar al Declara- ției de Independență și partici- pant la Războiul de pe Nistru (30 decembrie 1950 – 7 august 2018).

**100** de ani de la nașterea lui **Victor Popovici**, cântăreț de operă (tenor) român (31 decem- brie 1920 – 22 decembrie 1975).

**100** de ani de la stingerea din viață a lui **Vasile Alecsandres- cu**, actor, publicist și traducător român (19 octombrie 1862 – 31 decembrie 1920).

**160** de ani de la nașterea lui **Louis Blanc**, arhitect elvețian, stabilit în România, proiectantul unor clădiri publice monumen- tale (Universitatea „Al. I. Cuza” din Iași, Facultatea de Medicină și Institutul „Victor Babeș” din București etc.) (31 decembrie 1860 – 26 aprilie 1903).



**Vladimir CURBET**  
1930 – 2017

Maestru de balet, coregraf, etnograf, folclorist, valorificator al dansului și muzicii populare.

S-a născut la 5 decembrie 1930 în satul Susleni, județul Orhei, în familie de lăutari. A decedat la 8 decembrie 2017 la Chișinău.

De mic a fost educat într-o ambianță favorabilă dezvoltării vocației artistice, tatăl său fiind trompetist și conducător al unui taraf de lăutari. În familie a trecut școala cântecului și dansului popular.

A absolvit Școala de Muzică „Ștefan Neaga” din Chișinău în 1966.

Activitatea profesională a început-o între anii 1949-1953, în calitate de conducător artistic al formației de dansatori amatori și a fanfarei de la Casa raională de cultură din Susleni. Ulterior a fost conducător artistic al colectivului de dansuri populare din s. Caragaș, r-nul Slobozia (1953-1957). Din 1957 este numit pedagog-repetitor, iar în 1958 conducător artistic și prim-maestru de balet al Ansamblului Moldovenesc Academic de Stat de Dansuri Populare „Joc”.

În 1969 a fondat, pe lângă Ansamblul „Joc”, Studio-ul Coregrafic, aducându-și

contribuția și în calitate de pedagog. În 1976 a redeschis Școala de Coregrafie de pe lângă Școala de Muzică „Ștefan Neaga”, unde a predat dansul popular pe parcursul a 5 ani. Cu contribuția și implicarea sa, a fost deschisă Catedra de coregrafie națională la Institutul de Arte (azi Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice), unde a predat timp de patru ani dansul popular.

Maestrul a montat dansuri populare moldovenești în care s-a păstrat specificul național al mișcărilor și maniera autohtonă a interpretării. Pe parcursul activității sale în Ansamblul „Joc” a montat peste 50 de dansuri populare, adevărate spectacole de muzică, port și dans popular, la cel mai înalt nivel interpretativ. Printre acestea s-au remarcat: „Jocul fierarilor”, „Brăul”, „Bătuta”, „Voiniceasca”, „Haiduceasca”, „Hora fetelor”, „Mărunțica”, „Crăițele”, „Moldoveneasca”, „Țărăneasca”, „Răzăseasca”, „Hora Mare” ș.a. Realizări remarcabile: „Călușarii”, „Nunta moldovenească”, „Mărțișor”, suita „Bucuria”, „Suita din Bugeac”, „Suita din Carpați”, duetele „La izvor”, „La vie” ș.a. Colectivul a prezentat circa 10.000 de spectacole în peste 70 de țări, printre care: Franța, Italia, Spania, România, Bulgaria, Germania, Belgia, Canada, Brazilia, Argentina, India ș. a. Măiestria interpretativă a Ansamblului „Joc” a devenit cartea de vizită a Republicii Moldova în lume.

Artistul a montat dansuri populare moldovenești și în colective prestigioase din Bulgaria, România, Iugoslavia. A luat parte, în calitate

de membru al juriului, la diferite festivaluri de artă din Bulgaria și Germania.

A contribuit, în calitate de coregraf, la realizarea spectacolului „Păsările tinereții noastre” după piesa omonimă de Ion Druță (la Teatrul Mic din Moscova), a filmelor „Măria-sa Hora” și „Poienile roșii” („Moldova-Film”), „Nunta la Malinovca” („Lenfilm”).

S-a afirmat și în calitate de folclorist: a cercetat și a valorificat tradiții, datini, obiceiuri, dansuri, muzică și port național. A înregistrat numeroase melodii și texte de cântece populare moldovenești, a publicat un șir de articole, studii referitoare la specificul, originea, istoria și maniera interpretativă a dansului popular, la necesitatea păstrării și dezvoltării creatoare a tradițiilor și obiceiurilor populare. A cules peste 6000 de cântece, doine, balade din mai multe genuri folclorice.

Este autor al publicațiilor antologice cu caracter enciclopedic, printre care: „La gura unei peșteri de comori”, „La vatra horelor”, „Tot cu cântecul mă mângâi”, „La vatra jocului străbun”, „Țara horelor și a doinelor”, Valori perene românești”, „Așa-i jocul pe la noi” ș. a.

Cu prilejul împlinirii a 85 de ani de la naștere a maestrului și 70 de ani de activitate a Ansamblului „Joc”, a fost lansată bibliografia „Maestrul Vladimir Curbet și Ansamblul „Joc”, alcătuită de către Biblioteca Municipală „B. P. Hasdeu”.

Pentru activitatea fructuoasă a fost înalt apreciat cu mențiuni și distincții, pre-

cum: Diploma de gradul I și Medalia de aur la Festivalului VI Mondial al Tineretului și Studenților de la Moscova (1957), locul I și Medalia de aur la Festivalul Internațional de Folclor de la Dubrovnik, Iugoslavia (1965), Diploma de gradul I și Medalia de aur la Festivalul Folcloric din Germania ș. a.

Deține titluri onorifice și distincții de stat: Artist al Poporului din URSS (1981), Artist al Poporului din Moldova, Ordinul „Prietenia Popoarelor”, Ordinul „Bogdan întemeietorul”, Cavaler al „Ordinului Republicii” ș. a. Este deținător al celei mai înalte distincții a Organizației Mondiale de Proprietate Intelectuală - „Medalia de aur pentru creativitate” (2013). Este cetățean de onoare al municipiului Chișinău.

*A se vedea și articolele din „Calendar Național 2000”. - Chișinău, 1999. - P. 336-339; „Calendar Național 2005”. - Chișinău, 2004. - P. 346-347; „Calendar Național 2015”. - Chișinău, 2015. - P. 374-376.*

#### Bibliografie:

**Curbet, Vladimir.** Ansamblul Național Academic de Dansuri Populare „Joc” / Vladimir Curbet. - Chișinău : Iulian, 2006. - 47 p.

**Curbet, Vladimir.** La gura unei peșteri de comori / Vladimir Curbet. - Chișinău : Hyperion, 1994. - 264 p.

**Curbet, Vladimir.** Valori perene românești: Tradiții. Obiceiuri. Rapsozi populari / Vladimir Curbet. - Chișinău : Pontos, 2003. - 432 p.

\*\*\*

**Curbet, Vladimir.** „Am descoperit un izvor inepuizabil de comori create de popor” : Interviu cu Vladimir Curbet, Artist al Poporului, prim-maestru de

balet și director artistic al Ansamblului „Joc” / Vladimir Curbet; consemnare : Ion Anton // Viața Basarabiei. - 2015. - Nr 3 (35). - P. 90-93.

**Curbet, Vladimir.** Artist de valoare : [Valentin Goga (1949 - 2016) : directorul Palatului Național „Nicolae Sulac”, fost percuționist în Formația „Noroc”] / Vladimir Curbet // Literatura și arta. - 2016. - 18 febr. - P. 8.

**Curbet, Vladimir.** Cu drag și dor de lume / Vladimir Curbet // Literatura și arta. - 2015. - 1 oct. - P. 5.

**Curbet, Vladimir.** Drăgaica și Sânzienele : [obicei popular] / Vladimir Curbet // Viața satului. - 1994. - 16 iul. - P. 6.

\*\*\*

\***Ciocanu, Ion.** Pașii lui Vladimir Curbet / Ion Ciocanu. - Chișinău : Literatura Artistică, 1982. - 164 p.

Două fenomene ale culturii naționale : Maestrul Vladimir Curbet și Ansamblul „Joc” : Bibliografie / alcăt.: Angela Olărescu, Natalia Ciorbă; ed. îngrijită: Mariana Harjevschi; coord.: Lidia Kulikovschi; red. bibliogr.: Taisia Foiu; Biblioteca Municipală B. P. Hasdeu, Filiala de Arte „T. Arghezi”. - Chișinău : [S. n.], 2015. - 244 p.

\*\*\*

**Belicov, Serafim.** Partea noastră de nume: [Vladimir Curbet, maestru de balet, coregraf, etnograf, folclorist, valorificator al dansului și muzicii populare, prim-maestru de balet al Ansamblului Național Academic de Dansuri Populare „Joc”] / Serafim Belicov // Literatura și arta. - 2015. - 24 sept. - P. 6.

**Buruiană, Ion.** Vladimir Curbet - protector, valorificator, promotor și popularizator al folclorului literar / Ion Buruiană // Philologia. - 2016. - Nr 1-2. - P. 54-62.

**Cimpoi, Mihai.** „Jocul” : Frumusețe, Demnitate, Sfințenie : Vladimir Curbet la 85 de ani / acad. Mihai Cimpoi // Viața Basarabiei. - 2015. - Nr 3 (35). - P. 84-85.

**Colac, Tudor.** Coregraf, etnograf, folclorist : [Vladimir Curbet, prim-maestru de balet și director artistic al Ansamblului Național Academic de Dansuri Populare „Joc”] / Tudor Colac // Literatura și arta. - 2015. - 24 sept. - P. 6.

**Dabija, Nicolae.** Dăruitorul de minuni : [Vladimir Curbet, prim-maestru de balet și director artistic al Ansamblului Național Academic de Dansuri Populare „Joc”] / Nicolae Dabija // Literatura și arta. - 2015. - 24 sept. - P. 1.

**Moroșanu, Andrei.** Gravitația purității din cuget: [Vladimir Curbet, prim-maestru de balet și director artistic al Ansamblului Național Academic de Dansuri Populare „Joc”] / Andrei Moroșanu // Literatura și arta. - 2015. - 24 sept. - P. 6.

**Roșca, Denis.** Curbet, Vladimir // Roșca, Denis. Cartea de aur a Basarabiei și a Republicii Moldova / Denis Roșca. - Chișinău : Pontos, 2016. - P. 178-179.

**Tamazlăcaru, Andrei.** Curbet, Vladimir // Personalități orheiene în domeniul culturii, artei și literaturii: Dicționar bibibliografic. - Chișinău : Pontos, 2008. - P. 108-121.

**Tamazlăcaru, Elena.** Exceelența Sa Vladimir Curbet, Exceelența Sa Ansamblul „Joc” / Elena Tamazlăcaru // Literatura și arta. - 2016. - 18 apr. - P. 6.

**Țărălungă, Antip.** Lexicul dansului folcloric și evoluția lui în dansurile scenice ale ansamblului „Joc”: („Tăbăcărească” și „Hora fetelor”, montate de N. Bolotov în 1949 și de V. Curbet în 1960) / Antip Țărălungă // Arta. - 2003. - P. 151-153.

**Țărălungă, Ecaterina.** Curbet, Vladimir // Țărălungă, Ecaterina. Enciclopedia identității românești: Personalități / Ecaterina Țărălungă. - București : Litera Internațional, 2011. - P. 236.

M. C.



**Simion Gh. MUSTEAȚĂ**  
**1940**

Doctor în pedagogie, conferențiar universitar.

S-a născut la 6 decembrie 1940 în Peciste, raionul Rezina.

A studiat la școala medie incompletă din satul natal (7 clase, 1947-1954), apoi la școala medie din s. Ignăței (1954-1957). După absolvire a fost înmatriculat la studii la Facultatea de Pedagogia Învățământului Primar și Muzică a Institutului Pedagogic de Stat „Alecu Russo” din Bălți (1957-1961). Ulterior își continuă studiile la Facultatea de fizică și matematică a Universității de Stat din Moldova (1964-1970).

Își începe cariera profesională la Școala-Internat din Tiraspol în calitate de educator, apoi învățător la clasele primare (1961-1962). După serviciul militar de 2 ani activează la Școala Medie Nr. 22 din Chișinău (actualmente Liceul Teoretic „Principesa Natalia Dadiani”), ca învățător la clasele primare și profesor de matematică (1964-1980). În perioada 1967-1972 exercită funcția de metodic, șef al cabinetului metodic, șef al Direcției raionale de învățământ „Frunze” din Chișinău. Ulterior activează în cadrul Ministerului Învățământului, exercitând funcția

de șef Direcție școli (1972-1988), viceministru (1988-1990) și prim-vice-ministru (1994-1997; 1998-2001); șef al Direcției probleme sociale la Cancelaria de Stat a Guvernului (1990-1994; 2000-2001); consilier principal de stat al prim-ministrului (1997-1998); consultant principal în Comisia pentru protecție socială, sănătate și familie în Parlament (2001-2003).

Din anul 2004 activează la Universitatea Cooperatist-Comercială din Moldova (UCCM), ca prorector pentru activitatea didactică și asigurarea calității (2004-2016), consilier al rectorului (2016-prezent), coordonator și vicepreședinte al Sistemului de Asigurare a Calității. Coordonează implementarea Sistemului de Management al Calității (SMC) în cadrul UCCM (2006-prezent) în baza standardului ISO 9001:2000, certificat extern în 2009 de către Societatea Română pentru Asigurarea Calității în parteneriat cu IQNet (The International Certification Network), fiind ulterior recertificat multiplu, iar din 2018 UCCM devine prima universitate cu recunoașterea recertificării externe a SMC în baza ultimului standard internațional ISO 9001:2015.

Concomitent cu activitatea profesională, urmează școala doctorală la Institutul de Cercetări Științifice în Pedagogie (actualmente Institutul de Științe ale Educației), Specialitatea management educațional. Susține teza de doctor în pedagogie cu tema „Bazele pedagogice ale mo-

delului integrat al reformei educaționale” (1996).

Urmează o serie de cursuri de instruire în Republica Moldova, precum și în străinătate: „Problemele organizării și finanțării învățământului” la Institutul de Perfecționare a Cadrelor de Conducere din Moscova (1981, 1990); „Problemele elaborării curriculumului și finanțării învățământului”, Magdeburg-Rostoc, Germania (1996); „Elaborarea curriculumului bazat pe obiective”, Olanda, Anglia (1999); „Arta dirijării. Roluri manageriale”, Centrul Educațional „Prodidactica”, Chișinău (1999); „Elaborarea proceselor Sistemului de Management al Calității conform SMEN-ISO 9001-2002” (2005); „Managementul curricula și managementul calității”, Ministerul Educației Tineretului și Sportului al Republicii Moldova (2006); „Tehnologii interactive de predare-învățare-evaluare”, Centrul Educațional „Prodidactica”, Chișinău (2007); „Documentarea și implementarea modificărilor ISO 9001 introduse de ISO 9001:2008”, S.C.Prisma Quality Systems S.R.L (2009); „Dezvoltarea parteneriatului între universitățile și întreprinderile din Republica Moldova”, Proiectul Tempus JPHES-144544-2008, Franța, Belgia (2009); „Practici a instituțiilor europene în implementarea e-learningului” (2012); „Creation reseau universités numériques thématiques en sciences économiques en Moldavie” (CRUNT), Proiectul Tempus I-2011-I-FR, Italia, Spania (2012); „Utilizarea mijloacelor informaționale de comu-

nicare în învățământ”, Universitatea Tehnică din Moldova (2013); „Formarea evaluatorilor interni în domeniul învățământului superior pentru programele de drept din Republica Moldova”, ARACIS, Universitatea de Stat din Moldova (2014).

A fost atestat conform hotărârii Guvernului în calitate de consilier de stat al Republicii Moldova de clasa I, rangul întâi.

Participant activ la reforma învățământului, contribuind în mod substanțial la elaborarea documentelor conceptuale și normative din învățământ: coordonatorul primei concepții „Dezvoltarea învățământului în Republica Moldova” (1994), „Învățământul preșcolar” și „Învățământul primar”; coordonatorul proiectului Legii învățământului (1995); Programul național de dezvoltare a învățământului. De asemenea coordonează proiectul „Reforma învățământului general în Republica Moldova” aprobat de Parlament (1996) și implementat în întreaga țară (1997-2003). Datorită acestui proiect s-a reușit să repună învățământul pe obiective centrate pe educație (elev), s-a făcut o reformă curriculară, s-au perfecționat toate cadrele din învățământul preuniversitar, s-au elaborat manuale axate pe obiective de instruire, pe alte repere s-a pus evaluarea rezultatelor școlare. S-a purces și la mai multe proiecte: în grădinițele de copii „Educație timpurie (în colaborare cu instituțiile de învățământ din România), „Pas cu pas”, învățământul de alternativă,

școala „Valdorf” și „Montessori”, a fost încurajat învățământul privat, s-a pus fundamentul organizării și desfășurării învățământului liceal, s-a reușit sincronizarea învățământului din Republica Moldova cu cel european.

Pe parcursul activității sale, a realizat un șir de lucrări științifice și didactico-metodice. Este autor/coautor de manuale școlare, precum: „Matematica: Manual experimental pentru cl. a II-a (1994), „Matematica cl. a III-a: Material suplimentar pentru instruirea diferențiată. Teste de evaluare formativă și sumativă” (1996), „Matematica cl. I. Partea a II-a” (1997), „Matematica cl. a II-a” (1998), „Математика I класс. Часть I” (1998), „Математика I класс. Часть II” (1998), „Matematica cl. I. Partea I, ed. a II-a” (1999), „Matematica: Manual pentru cl. a IV-a” (2004) etc. A elaborat „Jocuri didactice matematice. Exerciții și probleme pentru cl. I” (1996), „Materiale didactice și ghidul profesorului pentru clasele I-IV”, „Curriculum de bază” (1996), „Математика в I-IV классах: Методическое пособие для учителя” (1999), „Оценка результатов обучения: Методическое пособие” (2001) etc.

În cadrul proiectului „Dezvoltarea parteneriatului cu întreprinderile din Moldova” (1444544 Tempus 2008-FP-JPNES), în colaborare cu alți autori a elaborat și adaptat la condițiile UCCM „Ghidul privind elaborarea și susținerea tezelor/proiectelor de licență” și „Ghidul privind elaborarea și susținerea teze-

lor de master” (2011).

De asemenea, a participat la elaborarea: „Dosare informaționale” (2006) la Specialitățile Marketing și logistică, Merceologie și comerț, Cibernetică și informatică economică, Finanțe și bănci, Business și administrare, Drept, Tehnologia și managementul alimentației publice, Informatică aplicată (2007), Informatică aplicată (2007), Economie mondială și relații economice internaționale (2008); „Regulament provizoriu privind organizarea și desfășurarea procesului didactic în cadrul UCCM” cu aplicarea Sistemului Național de Credite de Studiu (SNCS) (2006); Programa disciplinei „Managementul resurselor umane” (2007); „Organizarea și desfășurarea stagiilor de practică” (2010) etc.

Este președintele comisiei pentru curriculum universitar. A elaborat și a predat cursurile universitare: Managementul resurselor umane, Metodologia și tehnologia cercetărilor științifice, Management educațional, Evaluarea rezultatelor școlare, Pedagogie, Psihologie etc.

Aria intereselor științifice include: dezvoltarea învățământului în Republica Moldova, bazele pedagogice ale modelului integrat al reformei educaționale, management educațional, sistemul de management al calității etc.

Semnează peste 70 de articole științifice și metodico-științifice.

Mențiuni și distincții: Eminent al Învățământului din Republica Moldova (1974), Eminent al Învățământului

din URSS (1978), Ordinul "Drapelul Roșu de Muncă" (1986), Ordinul "Gloria Muncii" (2013).

**Bibliografie selectivă:**

**Apostol-Ciubară, Galina.**

Fișe cu jocuri și probleme de matematică pentru clasa 1 : Partea 2 / Galina Apostol-Ciubară, Valeriu Plângău, Simion Musteață. – Chișinău : Lumina, 1996. – 96 p.

**\*\* Apostol-Ciubară, Galina.**

Matematica în clasele I-IV-a : Ghid metodic pentru învățători. – Ed. a II-a / Galina Apostol-Ciubară, Valeriu Plângău, Simion Musteață. – Chișinău : Lumina, 1999. – 184 p.

**Apostol-Ciubară, Galina.**

Matematica în clasele 1-4 : Ghidul învățătorului / Galina Apostol-Ciubară, Valeriu Plângău, Simion Musteață. – Chișinău : Lumina, 1996. – 184 p. – (Biblioteca metodică a școlii).

Bazele științifice ale dezvoltării învățământului în Republica Moldova / Nicolae Bucun, Vladimir Guțu, Simion Musteață [et al.]. – Chișinău : Prometeu, 1997. – 400 p.

Matematică : Manual pentru cl. a 2-a / Valentina Cimpoieș, Valeriu Plângău, Simion Musteață [et al.]. – Chișinău : Lumina, 2002. – 192 p. : il.

Matematică : Manual pentru clasa 1 / Simion Musteață, Valentina Cimpoieș, Galina Apostol-Ciubară [et al.]. – Chișinău : Lumina, 2003. – 160 p. : il.

**\*\*Musteață, Simion.** Programa cursului Managementul resurselor umane / Simion Musteață. – Chișinău : UCCM, 2007. – 21 p.

**\*\*Musteață, Simion.** Recomandări metodice privind elaborarea materialelor curriculare / Simion Musteață, Oxana Livițchi. – Chișinău : UCCM, 2014. – 61 p.

**Stoica, Adrian.** Evaluarea rezultatelor școlare : Ghid metodic / Adrian Stoica, Simion Musteață. – Ed. a 2-a, adăug. și

rev. – Chișinău : Lumina, 2001. – 124 p.

**Stoica, Adrian.** Evaluarea rezultatelor școlare : Ghid metodic / Adrian Stoica, Simion Musteață. – Chișinău : Liceum, 1997. – 176 p.

\*\*\*

**Musteață, Simion.** Decanul schimbării valoroase în educație : [Vasile Gh. Cojocar] / Simion Musteață, Vasile Botnarciuc, Dumitru Apetri // Literatura și arta. – 2016. – 9 iun. – P. 2.

**Musteață, Simion.** Evaluarea performanțelor școlare : Realizări și probleme, impactul lor asupra reformei învățământului // Didactica pro. – 2000. – Nr 3. – P. 16-22.

**Musteață, Simion.** Evaluarea satisfacției clienților – garanție de asigurare a calității serviciilor educaționale / Simion Musteață, Angela Nacu // Analele Științifice ale Universității Cooperatist-Comerciale din Moldova. Vol. 8. – Chișinău : UCCM, 2011. – P. 224-231.

**Musteață, Simion.** Finalitatea formării profesionale a studenților – abordare prin competențe / Simion Musteață // Analele științifice ale Universității Cooperatist-Comerciale din Moldova. Vol. 12 (2). – Chișinău : UCCM, 2013. – P. 328-333.

**Musteață, Simion.** Implementation of e-learning within the Trade Co-operative University of Moldova / Simion Musteață // Journal of Research on Trade, Management and Economic Development. – 2016. Vol. 1. – P. 116-123.

**Musteață, Simion.** Importanța evaluării competențelor cadrelor didactice în asigurarea calității învățării / Simion Musteață, Oxana Livițchi // Materialele Conferinței Științifice Internaționale „Învățământul postmodern : eficiență și funcționalitate”, 15 noiem. 2013. – Chișinău : [S. n.], 2014. – P. 118-121.

**\*\*Musteață, Simion.** Managementul asigurării calității instituționale în acțiune / Si-

mion Musteață // Conferința Științifico-Practică Internațională „Dezvoltarea inovativă, colaborativă, incluzivă a cooperativelor: teorie, practică perspective”, 13-14 sept. 2018. Vol. II. – Chișinău : INCE, 2018. – P. 207-211.

**Musteață, Simion.** Managementul didactic al e-learningului în UCCM / Simion Musteață // Analele științifice ale Universității Cooperatist-Comerciale din Moldova. Vol. 10. – Chișinău : UCCM, 2012. – P. 359-364.

**Musteață, Simion.** Manager prin vocație : [Vasile Gh. Cojocar] / Simion Musteață, Vasile Botnarciuc, Dumitru Apetri // Univers pedagogic pro. – 2016. – 20 oct. – P. 6.

**Musteață, Simion.** Noi abordări în implementarea tehnologiilor informaționale și de comunicare în cadrul UCCM / Simion Musteață, Mihail Paiu // Analele științifice ale Universității Cooperatist-Comerciale din Moldova. – Chișinău : UCCM, 2007. – P. 3-14.

**Musteață, Simion.** Orientarea spre beneficiar – garanție a calității învățământului / Simion Musteață // Analele științifice ale Universității Cooperatist-Comerciale din Moldova. Vol. 11. – Chișinău : UCCM, 2012. – P. 28.

**Musteață, Simion.** Profesorul universitar Tudor Tuhari – neobositul patriarh al contabilității / Simion Musteață, Sergiu Petrovici // Literatura și arta. – 2014. – 11 sept. – P. 7.

**Musteață, Simion.** Rectorul nostru de onoare : [Tudor Maleca] / Simion Musteață, Vasile Botnarciuc, Ion Ețcu // Literatura și arta. – 2015. – 20 aug. – P. 7.

**Musteață, Simion.** Reflecții asupra implementării cerințelor Procesului Bologna privind calitatea formării profesionale a specialiștilor / Simion Musteață // Analele științifice ale UCCM. Vol. IV. – 2008. – P. 396-402.

**Musteață, Simion.** Repere teoretice ale concepției dezvoltării Universității Cooperatist-Co-

merciale din Moldova / Simion Musteață // Analele științifice ale UCCM. Vol. VI. – Chișinău : UCCM, 2010. – P.445-456.

**Musteață, Simion.** Sergiu Petrovici – savant și profesor de vocație / Simion Musteață, Vasile Botnarciuc // Literatura și arta. – 2015. – 5 mar. – P. 6.

**Musteață, Simion.** Suntem în stare să ne creăm un viitor demn și să fim stăpâni pe el : [interviu] / Simion Musteață; Consemnare : Vlad Ciubuciu // Pedagogii români notorii : (din Basarabia). – Chișinău : Pontos, 2016. – P. 215-221.

**Musteață, Simion.** Unele aspecte ale managementului evaluării calității învățământului superior / Simion Musteață // Analele științifice ale UCCM. Vol. 1 Chișinău : UCCM, 2006. – P. 25-29.

**Musteață, Simion.** Unele practici de asigurare a procesului de formare profesională a specialiștilor la UCCM / Simion Musteață // Analele științifice ale UCCM. Vol. III. – Chișinău : UCCM, 2008. – P. 3-7.

**Musteață, Simion.** Unele reflecții privind implementarea sistemului european de credite transferabile – ETCS (European Credit Transfer Sistem) / Simion Musteață // Analele științifice ale Universității Cooperativ-Comerciale din Moldova. – Chișinău : UCCM, 2006. – P. 30-33.

**Musteață, Simion.** Vocația pentru limba maternă servește poporului / Simion Musteață, Ion Ețcu, Vlad Pâslaru // Literatura și arta. – 2013. – 9 mai. – P. 2.

Optimizarea școlii rurale: probleme și perspective / Tudor Cojocaru, Simion Musteață, Ludmila Malcoci [et al.] // Didactica pro. – 2002. – Nr 6 (16). – P. 19-29.

\*\*\*

**Мустяцэ, Симион.** Из опыта внедрения системы управления качеством в Кооперативно-Коммерческом Университете в соответствии

с требованиями международного стандарта ISO-9001-2008 / Симион Мустяцэ // Материалы XXXV міжнародної науково-методичної конференції. Ч. I, F 25–26 березня 2010 року, РВВ ПУСКУ. – Полтава: [S.n.], 2010. – P. 5-11.

\*\*\*

**Țopa, Tudor.** Simion Gh. Musteață / Tudor Țopa // Localitățile Republicii Moldova : Itinerar documentar-publicistic ilustrat. Vol. 10. – Chișinău : Fundația „Draghiștea, 2012. – P. 230.

E. B.



**Andrei SÂRBU**  
1950 – 2000

Artist plastic.

S-a născut la 6 decembrie 1950, la Chișinău. A decedat la 14 aprilie 2000, la Chișinău.

După absolvirea Școlii Nr. 22 din Chișinău (1956-1958), și-a continuat studiile la Școala de Arte Plastice pentru Copii „A. V. Șciusev”, filiala de pe lângă Școala-Internat Nr. 1 din Chișinău (1963-1966). Urmează studiile la Colegiul de Artă Teatrală „Valentin Serov” din Sankt Petersburg, Facultatea de Scenografie (1966-1968). După trei ani de studii, a fost nevoit să le abandoneze din motive materiale. Din 1968 revine la Chișinău și studiază și creează în atelierul

maestrului Mihai Grecu, unde a lucrat până în 1971. În 1983 și-a continuat studiile la cursurile de scenografie de pe lângă Institutul de Perfecționare a personalului din instituțiile Ministerului Culturii din Moscova.

În 1972 a fost ales membru stagiar al Asociației Tinerilor Artiști Plastici și Critici de Artă a Uniunii Artiștilor Plastici. Între anii 1968-1973 a activat la Teatrul Republican „Lucafărul” din Chișinău, în calitate de scenograf. Din 1973 a activat în calitate de profesor de pictură și artă decorativă în cadrul cursurilor pentru pictori-decoratori, organizate de Ministerul Culturii din Republica Moldova.

Consacrarea a avut loc în 1968, când a debutat cu lucrarea „Mușcata din casa părintească” în cadrul expoziției autumnale la Muzeul Național de Arte Plastice din Chișinău.

Pe parcursul întregii sale activități, artistul a pictat peisaje, naturi statice sau compoziții abstracte. A fost receptiv la noile curente apărute în arta universală. A semnat lucrări din ciclurile: „Gutuie”, „Mere”, „Floarea-soarelui”, seriile: „Atelier”, „Fructe”, „Oglinzi”, „Metaforma”, „Ușa”, „Dimineața” ș. a. Lucrările din ultimii ani se remarcă prin căldură, emotivitate, coloristică. Culoarea caldă a gutuiului – simbol al copilăriei, simbolul pământului natal, este prezentă în multe din lucrările sale și reprezintă un semn distinctiv al vieții și destinului său.

Odată cu prăbușirea Uniunii Sovietice (1991), a devenit accesibilă participarea

la manifestările culturale din România pentru artiștii plastici basarabeni. Între anii 1993-1995, artistul a participat la taberele de creație de la Tescani, Câmpina, Tulcea, Câmpulung-Moldovenesc ș.a. Lucrările sale au fost prezente în cadrul „Saloadelor Moldovei”, organizate la Chișinău, Bacău, Galați și București, începând cu 1991. A prezentat mai multe expoziții personale și de grup în țară și în străinătate: Chișinău (1985); Ghelmann Gallery, Moscova, Federația Rusă (1988); Goeteborg, Suedia (1990); Expoziție de Artă Contemporană „Saloadelor Moldovei”, Galați, România (1991); Palatul Oficialităților Statale, Chișinău (1993); Saloanele Casei Tolstoi, Londra, Marea Britanie (1993); Arta basarabească, ART-EXPO, București, România (1996); Teatrul „Eugene Ionesco”, Chișinău (1997); „Arheo”, Muzeul Național de Arte Plastice (1999); Artiști plastici din Moldova, Budapesta, Ungaria (1999); „Arheo”, Fundația Soros-Moldova, Muzeul Național de Arte Plastice din Chișinău (1999); „Anno-Timpuri”, Muzeul Național de Arte Plastice, Chișinău (2000); Grupul „Zece” la zece ani de la fondare, Galeria „Brâncuși” (2002); Expoziție personală „Andrei Sârbu” la Sediul Misiunii OSCE, (2005) ș. a. În 2010 a avut loc vernisarea expoziției personale postume a pictorului, prilejuită de jubileul de 60 de ani de la naștere.

Lucrările artistului întregesc colecțiile private din țară și din străinătate: Italia,

Germania, SUA, România.

Membru al Uniunii Artiștilor Plastici din URSS, membru al Uniunii Artiștilor Plastici din Moldova.

Pentru activitatea sa a fost înalt apreciat cu titluri, premii și distincții de stat, printre care: laureat al Expoziției-Concurs „Saloadelor Moldovei”, ediția IV-a (1994); Bursa de excelență în domeniul artelor plastice, Fundația Soros-Moldova (1999); Diploma UAP din Moldova „Pentru prosperarea artelor plastice” (2000); post-mortem Medalia jubiliară „Mihai Eminescu” (2000); Premiul pentru pictură al UAP din Moldova (2001).

*A se vedea și articolele din „Calendar Național 2000”. – Chișinău, 1999. – P. 342-345; „Calendar Național 2015”. – Chișinău, 2015. – P. 377-378.*

#### Bibliografie:

**Sârbu, Andrei.** „Grupul Zece”: Pictură / Andrei Sârbu, Andrei Mudrea, Vasile Moșanu, ...[et al.]. – Chișinău : Atelier, 2002. – 10 p.

\*\*\*

Andrei Sârbu: Pictură = Andrei Sârbu : Painting / red. : Antonina Sârbu; trad. în engl.: Varvara Colibaba [et al.]; Muzeul Național de Artă al Moldovei; Uniunea Artiștilor Plastici din Moldova; Departamentul Cultural al Primăriei municipiului Chișinău. – Chișinău : [S. n.], 2010. – 68 p.

**Ciobanu, Constantin Ion.** Andrei Sârbu / Constantin Ion Ciobanu; pict.: Andrei Sârbu trad. în engl.: Iulian Robu; red.: Gheorghe Chiriță, Eugen Lungu. – Chișinău : Arc, [2004 (2005)]. – 96 p.

\*\*\*

**Sârbu, Andrei.** Arheo : Pictură / Andrei Sârbu // Artă contemporană din Moldova = Изобразительное искусство

Молдовы: живопись, скульптура, графика, декоративно-прикладное искусство: [альбом] / red.: A. A. Rub; Confederația Internațională a Uniunilor Artiștilor Plastici; Uniunea Artiștilor Plastici din Republica Moldova. – Москва : [S. n.], 2013. – P. 123.

**Sârbu, Andrei.** „E important să existe o diversitate de stiluri...” : [interviu cu pictorul Andrei Sârbu] / Andrei Sârbu; consemnare: Andrei Viziru // Literatura și arta. – 1999. – 2 sept. – P. 6.

**Sârbu, Andrei.** „Eu mi-am obținut singur libertatea de creație”: [interviu cu artistul plastic Andrei Sârbu] / consemnare: Gheorghe Budeanu // Flux : Magazin săptămânal. – 1997. – 14 febr. – P. 10.

**Sârbu, Andrei.** Limbajul - indiciu sau atribut al inteligenței / Andrei Sârbu // Symposia studentium. – Chișinău : [S. n.], 2001. – P. 120-123.

\*\*\*

**Barbas, Eleonora.** Creația lui Andrei Sârbu în contextul artei contemporane / Eleonora Barbas // Arta '97. – 1997. – P. 84-90.

**Ciobanu, Constantin Ion.** Sârbu, Andrei. Ultima lucrare a lui Andrei Sârbu [rămasă neterminată] // Constantin Ion Ciobanu; pict.: Andrei Sârbu trad. în engl.: Iulian Robu; red.: Gheorghe Chiriță, Eugen Lungu. – Chișinău : Arc, [2004 (2005)]. – P. 87.

**Climenco, Victoria.** Andrei Sârbu – artist plastic emblematic al poporului român / Victoria Climenco // Viața Basarabiei. – 2016. – Nr 2 (38). – P. 130-132.

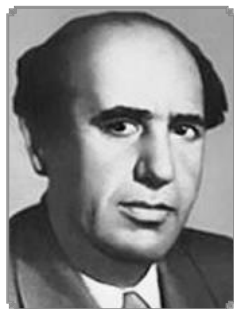
Cristi & Andrei Sârbu [Text; Fot.] // Punkt. – 2013. – Nr 53. – P. 62-65.

**Movilă, Boris.** Sârbu Andrei / Boris Movilă // Chișinău: Enciclopedie. – Chișinău : Museum, 1997. – P. 408.

**Puică-Vasilache, Eliza.** Andrei Sârbu. Talentul „nonconformist” / Eliza Puică-Vasilache // „a” Mic. – 2015. – Nr 5/6. – P. 21.

M. C.





**Ștefan NEAGA**  
1900 – 1951

Compozitor, pianist, dirijor, academician.

S-a născut la 7 decembrie 1900, la Chișinău. A decedat la 29/30 mai 1951, la Chișinău.

A primit pregătirea muzicală în familia sa, de la tată, care a fost conducătorul unui mic taraf. De la 5 ani intona după auz orice melodie populară. De la 8 ani a studiat vioara, instrument sugerat de tatăl său. La 10 ani, împreună cu muzicienii tarafului, a început să cânte cu multă măiestrie pe la petreceri și hore.

În 1915 tatăl l-a înscris la Școala de Muzică din Chișinău, Specialitatea pian (1915-1919). După absolvirea școlii cu distincții, a fost angajat în orchestra celui mai în vogă hotel din Chișinău, „Londra”. Faima uimitorului pianist s-a răspândit în tot orașul, astfel a venit să-l asculte însuși Fiodor Șaleapin, care se afla în turneu în Basarabia. I-a dat înaltă apreciere stilului interpretativ. Astfel a fost profund impresionat de talentul său și vestitul lăutar Grigoraș Dinicu, care i-a propus să cânte în orchestra sa. Tânărul pianist a acceptat și a plecat la București. A început a lucra în calitate de acompaniator și, treptat,

s-a înrolat în activitatea de creație, ocupându-se de prelucrarea cântecelor populare.

În 1922 s-a înscris la Academia Regală de Muzică și Artă Dramatică din București, clasa de pian special, cu Emilia Saegiu (1922-1926) și compoziție, cu Dimitrie Cuclin (1926-1931). În anii de studii, face primele încercări în componistică, printre acestea fiind și cunoscutul poem simfonic „Muzicantul orb”.

În 1937-1939 a studiat la „École Normale de Musique” din Paris cu profesorii Alfred Cortot (pian), Charles Münch (dirijat orchestră), Nadia Boulanger și Charles Koechlin (compoziție).

Activitatea profesională și-a început-o în calitate de pianist în formația lui Grigoraș Dinicu din București (1919-1920), ulterior a activat și în alte ansambluri instrumentale din București (1922-1927); pianist solist, concertând în diferite orașe din România (1931-1937). Pe perioada aflării în Franța, a evoluat ca solist-pianist și în concerte în Saloanele de muzică ale Parisului (1937). A efectuat turnee artistice la București, Paris, Moscova, Saratov, Chișinău ș.a. Între anii 1945-1951 a fost dirijor al Orchestrei Simfonice a Filarmonicii din Chișinău.

După 1940 a desfășurat și activitate didactică la Conservatorul din Moscova (1942-1943), la Conservatorul din Chișinău, șef Catedră compoziție și director adjunct (1947-1951). Este unul din primii compozitori moldoveni, care au abordat tema simfonizării doinei populare.

În 1940 a scris „Doina” pentru orchestra simfonică, iar după doi ani a creat cea de-a doua „Doină” pentru orchestră și soprano, scrisă în stil național. În 1945 a scris muzica pentru Imnul de Stat al RSSM.

A scris o cantată de mari proporții pentru soliști, cor și orchestră închinată lui Ștefan cel Mare, care a fost lansată în 1945. După lansare lucrarea a fost interzisă și doar peste 60 de ani a fost interpretată în cadrul sărbătoririi a 500 de ani de la nașterea lui Ștefan cel Mare.

A compus lucrări în toate genurile muzicale, cu excepția genului lirico-dramatic. Muzică simfonică: „Suita românească”, pentru orchestra mare; Simfonia în do minor; poemul simfonic „Poemul Nistrului”; muzică de cameră: „Sonata pentru pian” (1933); „Sonata pentru vioară și pian”; muzică corală: „Coral și fuga” pentru cor mixt și pian; „Aleluia” pentru cor mixt și orgă. Muzică vocală: „Du-te, du-te, dorule”, „Cântec de pahar”, „Paraschița” ș. a.

Din 1934 a fost membru al Societății Compozitorilor Români, membru al Uniunii Compozitorilor din Republica Moldova (1944).

Premii, titluri onorifice: Maestru Emerit al Artei din Republica Moldova (1944); Laureat al Premiului de Stat (1950); Ordinul „Lenin”; Premiul „Lenin” pentru pace.

În semn de recunoștință, i-a fost immortalizat numele, purtându-l o stradă din Chișinău, precum și una dintre cele mai vechi și prestigioase instituții de învățământ mediu de spe-

cialitate – Colegiul de Muzică „Ștefan Neaga”.

*A se vedea și articolele din „Calendar Național 2000”. – Chișinău, 1999. – P. 306-348; „Calendar Național 2011”. – Chișinău, 2010. – P. 110-111.*

**Bibliografie:**

**Neaga, Ștefan.** Opere alese / Ștefan Neaga; alcăt.: L. Berov și G. Neaga. – Chișinău : Editura de Stat „Cartea Moldovenească”, 1960. – 116 p.

\*\*\*

\***Buzilă, Serafim.** Neaga, Ștefan // Buzilă, Serafim. Enciclopedia interpreților din Moldova / Serafim Buzilă. – Chișinău : Arc, 1999. – P. 317.

**Buzilă, Serafim.** Neaga, Ștefan / Serafim Buzilă // Chișinău: Enciclopedie. – Chișinău : Museum, 1997. – P. 340.

\***Ilie, N.** Ștefan Neaga: Viața și opera / N. Ilie. – Chișinău : Cartea Moldovenească, 1966. – 64 p.

**Roșca, Denis.** Neaga Ștefan // Roșca, Denis. Cartea de aur a Basarabiei și a Republicii Moldova / Denis Roșca. – Chișinău : Pontos, 2016. – P. 415-416.

M. C.



**Andrei TAMAZLĂCARU**  
1940

Dirijor de cor, etnomuzicolog și folclorist, muzician și interpret, istoriograf și scriitor român din Basarabia.

S-a născut la 13 decembrie 1940 în satul Grăsenii Vechi, plasa Cornești, județul Bălți (azi raionul Ungheni).

Între anii 1961-1964 și-a făcut studiile la Școala Muzical-Pedagogică din Călărași, clasa Dirijat coral, după care și-a continuat studiile la Institutul de Arte „G. Musicescu” din Chișinău (azi Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice), Facultatea Dirijat Coral (1964-1969).

Din 1968 a început activitatea, în calitate de metodist, la Casa de Creație Populară din Chișinău (1968-1970). În 1969 a reușit să organizeze, prin concursul Ministerului Culturii și al Centrului de Creație, primul Festival Republican de Folclor. Evenimentul a fost o realizare în istoria culturii republicii și pentru maestru un moment de cotitură în calitate de cercetător de folclor. Ulterior a fost invitat în calitate de cadru didactic la Catedra de folclor a Institutului de Arte (1969-1979), unde a inițiat un curs de predare a muzicii populare (teorie și practică), a exercitat funcția de consultant al Societății Corale, ulterior Uniunea Muzicienilor din Moldova (1980-1990).

Din anii studenției s-a arătat interesat de studierea folclorului autentic, fapt care l-a motivat mai târziu să organizeze la catedră Ansamblul vocal „Doinița” (1974-1975), cu intenția de a reînvia și reproduce cântecele folclorice. În 1980 devine conducător artistic și dirijor al Ansamblului Etnofolcloric „Tălăncuța”. Scopul acestui colectiv a fost de a descoperi folclorul muzical, de a-l studia și de a-l scoate în evidență, merit pentru care, în 1989, i s-a conferit titlul onorific Colectiv Artistic Emerit din Moldova.

A inițiat festivaluri folclorice, printre care Festivalul Cântecului Pascal și Festivalul Cântecului Ostășesc ș. a.

S-a dedicat studierii și culegerii folclorului literar și, în special, muzical. Organizează nenumărate expediții etnofolclorice prin toată Moldova, și nu numai, editând mai multe culegeri, printre care: „Trandafir bătut la poartă” (1980), „Tăpușele, tăpușele” (1986), „Răsărit-a, semănat-a” (1994), „Lui, lui, lui...” (1996), „Cântecele populare pascale” (1996), „Probleme actuale ale Operei”, „Vă invită Maria Bieșu” (2000), „Pe drumuțul dorului” (2001), „Aprindeți luminile” (2002), „Vin, bădiță, vin, diseară” (2006) ș. a. Piese cu note muzicale sunt adunate în volumele: „Rolelor din nordul Moldovei” (1983, în colaborare), „Rolelor din Câmpia Sorociei” (1986).

A participat multiplu la conferințe științifice și simpozioane, a făcut parte din numeroase jurii și a asistat la variate emisiuni televizate cu reflectarea domeniului etnofolcloric al poporului. A fost membru al Comisiei Naționale pentru Salvarea Patrimoniului Național Imaterial.

Este membru al Uniunii Muzicienilor din Moldova.

Este laureat al mai multor premii naționale și internaționale, printre care: Premiul „Simion Florea Marian” al Academiei Române, pentru lucrarea colectivă „Cât îi Maramureșul” (1993), Premiul „Inima de Aur” pentru întreaga activitate de valorificare și promovare a folclorului românesc

(2008), Premiul Ministerului Culturii „Isidor Burdin” pentru contribuție în domeniul patrimoniului cultural (2013), Premiul pentru dedicație și devotament al Galei Excelenței Muzicale, Chișinău, 2019 ș. a.

Gimnaziul din satul de baștină, Grăseni, r-nul Ungheni îi poartă numele.

Pentru activitatea sa fructuoasă a fost înalt apreciat cu titluri onorifice și distincții de stat: Lucrător Emerit din Republica Moldova (1989), Eminent al Învățământului Public (1990), Ordinul „Gloria Muncii” (1997), Artist al Poporului din Republica Moldova.

*A se vedea și articolele din „Calendar Național 2000”. – Chișinău, 1999. – P. 352-354; „Calendar Național 2010”. – Chișinău, 2009. – P. 241-242.*

#### Bibliografie:

**Manole, Ana.** Spicuța. Anotimpurile pâinii: pentru educatori, pedagogi, părinți și copii / Ana Manole, Valentina Osoianu, Iulia Osoianu; muz.: Andrei Tamazlăcaru. – Chișinău : Reclama, 2012. – 159 p.

**Tamazlăcaru, Andrei.** Aprindeți luminile: colinde / Andrei Tamazlăcaru. – Chișinău : [S. n.], 2002. – 116 p.

**Tamazlăcaru, Andrei.** Astă seară-i Seara Mare: [colinde] / Andrei Tamazlăcaru. – Chișinău : Caiet de Colinde, 2008. – 146 p.

**Tamazlăcaru, Andrei.** Cântecetele populare pascale despre patimile lui Hristos: caiet pascal / Andrei Tamazlăcaru. – Chișinău : Cartier, 1996. – 80 p.

**Tamazlăcaru, Andrei.** Pe drumuțul dorului: caiet de folclor: în memoria Tamarei Ciobanu / Andrei Tamazlăcaru. – Chișinău : Searec-Com, 2001. – 134 p.

**Tamazlăcaru, Andrei.** Răsărit-a, semănat-a / Andrei Ta-

mazlăcaru. – Chișinău : [S. n.], 1994. – 126 p.

**Tamazlăcaru, Andrei.** Te duci, tinerețe, te duci: album de romane / Andrei Tamazlăcaru, Alexei Agachi. – Chișinău : Draghiștea, 2005. – 111 p.

**Tamazlăcaru, Andrei.** Vin, bădiță, vin' diseară: caiet de folclor / cântece notate și îngrijite de Andrei Tamazlăcaru. – Chișinău : Grafema Libris, 2006. – 296 p.

\*\*\*

**Tamazlăcaru, Andrei.** Am subapreciat fenomenul „Tălăncuța”: Interviu cu etnomuzicologul Andrei Tamazlăcaru / consemnare : Ecaterina Deleu // Flux continuu. – 2010. – 29 ian. – P. 8.

**Tamazlăcaru, Andrei.** Cred că ne-a găsit și ne-a adunat Dumnezeu... : De vorbă cu folcloristul Andrei Tamazlăcaru / consemnare: Gheorghe Budeanu // Noi. – 2013. – Nr 7. – P. 14-15.

**Tamazlăcaru, Andrei.** De zece ani încoale, expedițiile folclorice nu mai sunt sprijinite de stat: Interviu cu Andrei Tamazlăcaru, compozitor, etnomuzicolog, folclorist / Andrei Tamazlăcaru; consemnare: Tamara Gorincioi // Capitala : Ziar public municipal. – 2009. – 25 sept. – P. 8.

**Tamazlăcaru, Andrei.** Glasuri din istorie : [colindele de Crăciun din repertoriul Ansamblului Etnofolcloric „Tălăncuța”] / Andrei Tamazlăcaru // Moldova : Serie nouă. – 2007. – Nr 11/12. – P. 34-37.

**Tamazlăcaru, Andrei.** În fața lui, templul muzicii și-a deschis larg ușile: [viața și activitatea compozitorului Ion Macovei] / Andrei Tamazlăcaru // Moldova. – 2009. – Nr 2. – P. 19-21.

**Tamazlăcaru, Andrei.** Orfeu al nostru – Victor Botnar: [instrumentist, confecționar de instrumente muzicale, muzician] / Andrei Tamazlăcaru // Realități culturale. – 2011. – Nr 5. – P. 17-18.

**Tamazlăcaru, Andrei.** „Totul trebuie scos din ruine și reînviat: tradițiile de cult, muzica de cult,

muzica liturgică...”: [interviu cu Andrei Tamazlăcaru, compozitor, etnomuzicolog, folclorist] / Andrei Tamazlăcaru; interviu: Liliana Popușoi // Flux : ed. de vineri. – 2010. – 26 mar. – P. 8.

\*\*\*

Andrei Tamazlăcaru : [folclorist] // Timpul. – 2015. – 18 dec. – P. 4; Noi. – 2015. – Nr 12. – P. 8.

**Buzilă, Serafim.** Tamazlăcaru, Andrei // Buzilă, Serafim. Enciclopedia interpreților din Moldova / Serafim Buzilă. – Chișinău : ARC; Museum, 1999. – P. 430.

**Morăraș, Mihai.** Un domn al datoriei: [folcloristul Andrei Tamazlăcaru la 65 de ani] / Mihai Morăraș // Literatura și arta. – 2005. – 15 dec. – P. 6.

**Tamazlăcaru, Elena.** Bădița Andrei Tamazlăcaru / Elena Tamazlăcaru // Literatura și arta. – 2011. – 8 dec. – P. 6.

M. C.



**Ion BUGA**  
1935

Istoric contemporanist, doctor habilitat în istorie, profesor universitar, politician.

S-a născut la 16 decembrie 1935 în satul Hăsnășenii Mari, județul Bălți, azi raionul Drochia.

După absolvirea școlii generale din satul natal, și-a continuat studiile la Școala Pedagogică din Bălți, după care a studiat la Facultatea de Istorie și Filologie a Universității de Stat din Mol-

dova (1961). Studiile postuniversitare le-a urmat la Universitatea de Stat din Sankt Petersburg, unde a susținut tezele de doctor (1967) și doctor habilitat în istorie (1981). I s-au conferit titlurile didactico-științifice de conferențiar (1971) și profesor universitar (1984).

A făcut stagii de perfecționare și documentare la universitățile din Moscova, Sankt Petersburg (Rusia), Iași, București (România).

După absolvirea facultății, și-a început activitatea didactică și de cercetare științifică, consecutiv, la Institutul Pedagogic din Tiraspol, Institutul Politehnic din Chișinău, Institutul Pedagogic de Stat „Ion Creangă”, decan al Facultății de Istorie (1983-1985) și Universitatea de Stat din Moldova, șef al Catedrei istoria românilor (1995-1999).

Cercetările științifice sunt orientate în studierea istoriei contemporane a românilor, în mod special, problemele istoriei agrare și politicii naționale în Republica Moldova.

Odată cu începutul mișcării de deșteptare națională în Republica Moldova, s-a afirmat ca un înflăcărat luptător pentru idealurile naționale. A semnat articolul „O limbă maternă – un alfabet” (1988), care a impulsionat lupta pentru limba română și alfabetul latin în Basarabia, fapt pentru care a fost persecutat de vechiul regim. Între anii 1990-1994 a fost ales deputat și vicepreședinte al comisiei Parlamentului Republicii Moldova; membru al Delegației Parlamentului

în APCE (Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei), cofondator și membru al Sfatului Frontului Popular din Moldova; președinte al Partidului Național Român din Republica Moldova; cofondator și secretar general al mișcării civice Forul Democrat al Românilor din Basarabia.

La 19 dec. 1992, împreună cu alți deputați, a semnat „Actul Patriarhal și Sinodal al BOR”, privind reactivarea Mitropoliei Basarabiei.

Din inițiativa profesorului universitar, a fost edificat monumentul „Crucea Martirilor Foamei din anii 1946-1947” (1997) și Muzeul satului Hăsnășenii Mari, a contribuit la instalarea pe lăcașul sfânt a plăcii comemorative „150 de ani de la zidirea Bisericii cu hramul „Nașterea Maicii Domnului” (2014), a organizat donații de carte pentru biblioteca școlii din satul natal, a scris și a publicat istoria satului de baștină, Hăsnășenii Mari, atestat la 1426 (2007). În 2002, la Florești, din inițiativa sa, a fost inaugurat monumentul „Crucea martirilor deportărilor din anii 1941, 1949, 1951”.

A scris și a publicat peste 150 de lucrări științifice, didactico-metodice și publicistice, eseuri, antologii, monografii, printre care: „Basarabia română la cumpăna de milenii”: (Antologie, 1988-2010), articole de rezonanță: „Pământ strămoșesc” (1989), „Dezrobirea țăranilor” (1993), „Băștinașii Republicii Moldova” (1995), „Calvarul foamei din Basarabia în anii

1946-1947” (1997), „Lupta pentru *Istoria Românilor* continuă” (1997), „O viață sacrificată Unirii. 400 de ani de la asasinarea lui Mihai Viteazul” (2001), „Anexarea Basarabiei în 1940 de către URSS (2002), „Cultura Cucuteni pe moșia Hăsnășeni” (2008), „Inundări și deportări în Basarabia după 1940” (2010), „Marea Unire – o victorie firească și legitimă” (2010), „Problema basarabeană și Unirea” (2012) ș. a.

Cetățean de onoare al satului Hăsnășenii Mari.

Distincții de stat: Medalia „Meritul Civic” (1996), Cavaler al „Ordinului Republicii” (2012).

*A se vedea și articolele din „Calendar Național 2005”. – Chișinău, 2004. – P. 349-350; „Calendar Național 2010”. – Chișinău, 2009. – P. 243-245.*

#### Bibliografie :

**Buga, Ion.** Basarabia română la cumpăna de milenii: (Antologie, 1988-2010) / Ion Buga. – Chișinău : Litera, 2011. – 656 p.

\*\*\*

**Buga, Ion.** Distinsul lingvist Anatol Ciobanu – la 80 de ani / Ion Buga // *Literatura și arta.* – 2014. – 8 mai. – P. 7.

**Buga, Ion.** Inundări și deportări în Basarabia după 1940: [Ce spun arhivele?] / Ion Buga // *Literatura și arta.* – 2010. – 29 iul. – P. 2.

**Buga, Ion.** Marea Unire – o victorie firească și legitimă: [92 de ani de la Marea Unire din 1 decembrie 1918] / Ion Buga // *Literatura și arta.* – 2010. – 2 dec. – P. 2.

**Buga, Ion.** Nicolae Costin - parlamentar și primar / Ion Buga // *Literatura și arta.* – 2016. – 7 apr. – P. 1.

**Buga, Ion.** O nouă carte valoroasă despre drama Basarabiei: [recenzie la cartea „Pe răbojul istoriei (1711-1812-2012)” de

Gheorghe Marin] / Ion Buga // Literatura și arta. – 2013. – 10 oct. – P. 4.

**Buga, Ion.** Pantelimon Halippa – tribun al Basarabiei / Ion Buga // Literatura și arta. – 2010. – 25 mar. – P. 3.

**Buga, Ion.** Patriot – martir: [în memoriul Ion Ungureanu (1935-2017)] / Ion Buga // Literatura și arta. – 2017. – 2 febr. – P. 2.

**Buga, Ion.** Poetul Alexei Mateevici și dezrobirea Basarabiei / Ion Buga // Literatura și arta. – 2013. – 11 apr. – P. 4.

**Buga, Ion.** Problema basarabeană și Unirea: [anexarea Basarabiei la Rusia țaristă, 1812] / Ion Buga // Literatura și arta. – 2012. – 12 apr. – P. 3.

**Buga, Ion.** Un drept firesc și legitim: [98 de ani de la reunirea firească și legitimă a Basarabiei cu România] / Ion Buga // Literatura și arta. – 2016. – 24 mar. – P. 2.

**Buga, Ion.** Un vrednic scriitor român transnistrean: [scriitorul Ion Diordiev, 80 de ani de la naștere] / Ion Buga // Literatura și arta. – 2015. – 14 mai. – P. 5.

**Buga, Ion.** Victime ale foametei în satul Hăsnășenii Mari (1946-1947) / Ion Buga // Anale științifice ale Universității de Stat din Moldova [1997]. – Chișinău : [S. n.], 1997. – P. 80-82.

\*\*\*

**Baciu, Gheorghe.** Ion Buga / Gheorghe Baciu // Personalități notorii ale neamului / Gheorghe Baciu; consultant istoric: Ion Valer Xenofontov. – Chișinău : [S. n.], 2018. – P. 206-209.

**Ciobanu, Anatol.** Ion Buga – pedagog, savant și mare patriot al neamului / Anatol Ciobanu // Literatura și arta. – 2010. – 16 dec. – P. 7.

**Matcaș, Nicolae.** Apărarea lui Buga: [Profesorul Ion Buga] / Nicolae Matcaș // Timpul. – 2010. – 17 dec. – P. 33.

**Petrencu, Anatol.** Promotor al cauzei naționale: [istoricul Ion Buga la 80 de ani] / Anatol Petrencu // Literatura și arta. – 2015. – 10 dec. – P. 7.

**Țarălungă, Ecaterina.** Buga

Ion // Țarălungă, Ecaterina. Enciclopedia identității românești. Personalități / Ecaterina Țarălungă. – București : Litera Internațional, 2011. – P. 128.

M. C.



**Constantin TURȚĂ**  
1940 – 2015

Chimist, specialist în domeniul chimiei coordinate și aplicării spectroscopiei Mössbauer în chimie, doctor habilitat în chimie, profesor universitar, cercetător și inventator.

S-a născut la 20 decembrie 1940, în satul Buciușca, raionul Rezina. A decedat la 23 martie 2015, la Chișinău.

După absolvirea Școlii Medii Nr. 1 din or. Rezina, și-a continuat studiile la Facultatea de Chimie a Universității de Stat din Chișinău (1956-1961).

După facultate a fost angajat în calitate de cercetător științific într-un institut militar al Ministerului Apărării din reg. Saratov, Rusia (1961). S-a preocupat de problemele sorbției și filtrației substanțelor. În 1964 a revenit în Moldova și a fost angajat prin concurs în funcția de asistent la Catedra de chimie generală și neorganică a Institutului Politehnic din Chișinău (azi Universitatea Tehnică a Moldovei).

În 1966 a făcut studii de

doctorat la Institutul de Chimie al AȘM și a fost delegat să continue studiile în cadrul Institutului de Fizică Chimică al AȘ a URSS din Moscova, unde a activat până în 1970. A susținut teza de doctor în chimie cu tema „Studiul prin metoda Mössbauer a compușilor coordinativi ai fierului cu liganzi organici”(1971). Prin acest domeniu de cercetare a fost primul și unicul specialist în acest domeniu din Moldova. A fondat și a dezvoltat o nouă direcție științifică ce include sinteza și studiul clusterilor homo- și heteronucleare cu structură mono-, polinucleară și supramoleculară. În 1989 a susținut teza de doctor habilitat în chimie la Institutul de Chimie Fizică al Academiei de Științe a Ucrainei (Kiev), cu tema „Efecte dinamice în combinații complexe mono- și polinucleare ale fierului cu liganzi polidentati (sinteze, structura, spectre Mössbauer și proprietăți magnetice)”.

A urmat curs de stagiere la Facultatea de Chimie a Universității din Sankt Petersburg, Rusia (1994), la Universitatea din Anglia de Est (School of Chemical Sciences, University of East Anglia, Norwich, England, 1999).

Între anii 1970-2000 a fost angajat la Institutul de Chimie al AȘM, parcurgând toate treptele științifice: cercetător, cercetător științific, șeful Laboratorului de chimie bioanorganică și nanocompozite (1988-2000). În 2001 a fost ales în calitate de secretar științific al AȘM. Din 2010 a fost director adjunct

al Centrului chimie fizică și nanocompoziție.

A fost un specialist de talie mondială în domeniul chimiei bioanorganice și coordinative. Acest nume se datorează activității sale științifice și lucrărilor fundamentale de pionierat în domeniul aplicării spectroscopiei Mössbauer în chimia anorganică și coordinativă. O înaltă apreciere o au lucrările consacrate sintezei și caracteristicii fierului cu valență mixtă, descrierii fenomenelor dinamice, trecerii de fază, delocalizării densității electronice de tip dinamic-timp-spațiu, elucidării factorilor ce influențează temperatura de trecere și tipul de tranziție de spin, precum și vitezei transferului de electroni în astfel de sisteme. A fondat o Școală științifică în chimia coordinativă, recunoscută de comunitatea științifică internațională, care reprezintă o continuare a școlilor academicienilor A. Ablov și N. Gărbălău. Înalta apreciere a cercetărilor în cadrul școlii se datorează caracterului lor polivalent, ținuta modernă și argumentată a concluziilor, documentarea elaborărilor și reproductibilitatea rezultatelor, iar acestea au fost demonstrate prin includerea echipelor din această Școală științifică la realizarea diferitor proiecte din cadrul programelor NATO, INTAS, CRDF, SCOPES, FP-7 ș. a. A colaborat cu instituții de cercetare, printre care: Institutul de Fizică Chimică „N. N. Smirnov” al Academiei de Științe a URSS, Universitatea de Stat din Tadjikistan, Institutul Național de Fizica

Materialelor din București, Institutul de Chimie Fizică al Academiei Române, Institutul de Chimie Macromoleculară „P. Poni” din Iași ș. a.

Concomitent cu activitatea de cercetare științifică, a desfășurat o activitate didactică de succes. Din 1972 a ținut cursuri ordinare și de specialitate la Catedra de chimie anorganică a Facultății de Chimie a Universității de Stat din Moldova. A ținut prelegeri și la universități din afara țării: Universitatea de Stat din Tadjikistan, Universitatea Tehnică „Gh. Asachi” Iași, Universitatea de Vest din Timișoara ș. a. În 1995 i s-a conferit titlul de profesor universitar și a fost ales membru corespondent al AȘM, iar în 2010 - membru titular al AȘM. Sub îndrumarea sa au fost susținute 13 teze de doctor și 2 - de doctor habilitat în domeniu.

Este autor a peste 550 de publicații științifice, inclusiv 200 articole, publicate în reviste prestigioase din țară și de peste hotare, un manual universitar: „Introducere în spectroscopia de rezonanță gama (spectroscopia Mössbauer)”.

A participat activ la multe activități științifice internaționale cu comunicări în plen și cu 280 de rapoarte științifice. A fost unul din organizatorii, iar din 2006 – președintele Comitetului de organizare al Conferinței Internaționale „Metode fizice de cercetare a compușilor coordinativi și supramoleculari”, care se desfășoară la Chișinău, la fiecare trei ani.

Deține 32 de brevete de invenție, a creat prepara-

te biologice active valoroase pentru agricultură („Gajazot”, „Galmet”, „Difecoden”, „Trifenamid” ș. a.). Invențiile sale au fost apreciate cu mai multe medalii de aur, argint și bronz la diferite saloane internaționale de invenții: Medaliiile de aur la Genius-96, AST-WEST EURO-INTELECT Varna (Bulgaria); European Exhibition of Creativity and Innovation, Euro Invent, Iași, 2010 (România); EUREKA 2010, Bruxelles; Budapesta (Ungaria); Expoziția „Euro-Invent 2009”, medalie de aur; „Euro-Invent 2014”, medalie de argint ș. a.

Pentru activitatea sa fructuoasă a fost înalt apreciat de comunitatea științifică și de conducerea țării cu premii, distincții de stat și medalii, printre care: Premiul Președintelui Academiei de Științe a Moldovei (1995), Premiul Național în domeniul științei și tehnicii (2004), Ordinul „Gloria Muncii” (1995), Medalia „L. Ciugaev” a Institutului de Chimie Generală și Anorganică a Rusiei „N. S. Kurnakov” (Rusia, 2005), Medalia AȘM „Dimitrie Cantemir” ș. a.

Întru înveșnicirea memoriei savantului, în 2016, a fost dezvelită o placă comemorativă la Institutul de Chimie al Academiei de Științe a Moldovei.

*A se vedea și articolul din „Calendar Național 2005”. – Chișinău, 2004. – P. 356-357.*

### Bibliografie :

**Turtă, Constantin.** Introducere în spectroscopia de rezonanță gama (Spectroscopia Mössbauer): Curs special de prelegeri pentru studenții Fa-

cultății de Chimie și Tehnologie Chimică / Constantin Turtă. – Chișinău : C.E. U.S.M., 2003. – 172 p.

\*\*\*

**Batîr, Dumitru**. Turtă, Constantin // Batîr, Dumitru. Neliștea memoriei: Evoluția chimiei în Moldova și avaturile vieții. Sinteze. Portrete. Medalioane. Reflecții / Dumitru Batîr. – Chișinău : Tipogr. Academiei de Științe a Rep. Moldova, 2007. – P. 205-206.

**Calcea, Andrei**. Turtă, Constantin // Calcea, Andrei. Personalități orheiene : Dicționar enciclopedic / Andrei Calcea. – Chișinău: Pontos, 2003. – P. 174.

Constantin Turtă // Akademos: Revista de știință, inovare, cultură și artă. – 2010. – Nr 4 (19). – P. 26.

**Duca, Gheorghe**. Acad. Constantin Turtă la 70 de ani / Gheorghe Duca, Tudor Lupașcu // Akademos. – 2010. – Nr 4 (19). – P. 191.

Profesorul Constantin Turtă: Drumul cunoștințelor și rezultatelor științifice: Volum omagial / coord.: Tudor Lupașcu; Academia de Științe a Moldovei; Institutul de Chimie. – Chișinău : [S. n.], 2010. – 292 p.

**Roșca, Denis**. Turtă, Constantin // Roșca, Denis. Cartea de aur a Basarabiei și a Republicii Moldova / Denis Roșca. – Chișinău : Pontos, 2016. – P. 578.

Turtă, Constantin // Cercetători și inventatori din Republica Moldova . P. I. – Chișinău : AGEPI, 2002. – P. 150.

M. C.



**Lorina BĂLȚEANU**  
1960

Poetă, publicistă, manager cultural, designer de bijuterii handmade, om de afaceri.

S-a născut la 21 decembrie 1960 în Peciste, raionul Rezina. Stabilită în Franța, la Paris.

A absolvit Institutul de Literatură „Maxim Gorki” din Moscova (1982). Urmează studii postuniversitare la Universitatea din Dijon, Franța. Studiază management cultural la Paris.

Activează în calitate de metodist la Clubul Uniunii Scriitorilor din Moldova, redactor la revistele „Orizontul” și „Sud-Est cultural”.

Este primul președinte al Fundației Soros-Moldova (1992–1997), contribuind de-a lungul anilor la editarea unui important număr de cărți și reviste de cultură, promovând tinere talente, susținând proiecte în învățământ, artă și știință, precum și procesul literar din Republica Moldova.

A fost fondator al SRL: „Arte. Log” (2013) și „Medialog” (1998) (director), „Enigma Magna” (1993), „Iucan-Comert” (2001).

A debutat literar în volumul colectiv „Dintre sute de catarge” (1980) și, editorial, cu volumul de versuri „Ob-

stacolul sticlei” (1984), urmat de „Cioburi” (1990), „Poeme de sticlă” (1997). Poeziile sale sunt editate în culegeri și antologii publicate în Republica Moldova, precum și peste hotare.

Stabilită în Franța, se implică în activitățile diasporei și se dedică bijuteriei handmade, cu multă inspirație și pasiune. Fondează și este proprietara brandului „Lorina Bălțeanu”, predestinat piețelor europene și japoneze, dar și pieței din Republica Moldova. Are „showroom” la Paris, inclusiv două magazine „Lorina Bălțeanu”.

Este prima moldoveancă care și-a expus bijuteriile în Louvre, pe parcursul unui întreg an în cadrul expoziției „Dior”, organizată de Muzeul de Artă Decorativă, fiind punctul culminant al mai multor evenimente internaționale dedicate acestui gen al modei. Un colier creat de Lorina Bălțeanu se regăsește pe afișa de film „Frumoasa și Bestia”.

În anul 2011 organizează expoziția „unicat” „Solstițiu decadent” într-un eveniment-maraton la Chișinău, unde a expus șapte colecții de bijuterii, realizate pe parcursul a șapte ani. Printre acestea se numără și colecția „Regina Maria” care a fost inspirată chiar din bijuteriile pe care obișnuia să le confecționeze marea regină. Ulterior prezintă colecția de iarnă „Sanie cu zurgălăi” care conține rochii, genți, paltoane, veste, fiind create din stoffe naturale, aduse din Franța și confecționate în Moldova (2015).

Lansează prima sa colecție

vestimentară la „Fall in Love Fashion Walk 2014”, ediția de toamnă, o colecție inspirată din stilul parizian, care include, pe lângă bijuterii, și geți sau haine realizate manual.

Întreține relații de parteneriat la New York, Tokio, Seul, Londra, Geneva, unde prezintă colecțiile sale în cadrul diferitor evenimente de modă de mare anvergură.

Membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova (1988).

Câștigătoarea Concursului „Omul anului 2017”, categoria „Industria modei”, organizat de către revista „VIP magazin”.

#### Bibliografie selectivă:

**Bălțeanu, Lorina.** Cioburi : Poeme / Lorina Bălțeanu. – Chișinău : Hyperion, 1990. – 86 p.

\***Bălțeanu, Lorina.** Obstacolul sticlei : Versuri / Lorina Bălțeanu. – Chișinău : Literatura Artistică, 1984. – 55 p.

**Bălțeanu, Lorina.** Poeme de sticlă / Lorina Bălțeanu. – Chișinău : Cuant, 1997. – 103 p.

\*\*\*

**Бэлтяну, Лорина.** Осколки : Стихи / Лорина Бэлтяну. – Кишинев : Hyperion, 1990. – 85 с.

**Бэлтяну, Лорина.** Препграда стекла : Стихи / Лорина Бэлтяну; пер. с молд. : Анна Герасимова. – Москва : Молодая Гвардия, 1985. – 32 с.

\*\*\*

**Bălțeanu, Lorina.** Alice în țara minunilor sau reportaj de la marginea lumii... // VIP magazin. – 2012. – Nr 96. – P. 146–147; [Resursă electronică]. – URL : [http://arhiva.vipmagazin.md/tema/Alice\\_%C3%AEn\\_%C5%A3ara\\_minunilor\\_sau\\_reportaj\\_de\\_la\\_marginea\\_lumii.../](http://arhiva.vipmagazin.md/tema/Alice_%C3%AEn_%C5%A3ara_minunilor_sau_reportaj_de_la_marginea_lumii.../) (accesat : 15. 11. 2019).

**Bălțeanu, Lorina.** De 25 de ani vorbim în continuare care-i limba noastră – ceva nu e în regulă : [interviu] / Lorina Bălțeanu; consemnare : Valentina Ursu [Resursă electronică] //

<https://moldova.europalibera.org/a/lorina-b%C4%83lteanu-din-moment-ce-25-de-ani-noi-vorbim-%C3%AEn-continuar-care-i-limba-noastr%C4%83-ceva-nu-e-%C3%AEn-regul%C4%83-/29796690.html> (accesat : 24. 10. 2019).

**Bălțeanu, Lorina.** Femeia-manechin; Semnalmente; Povestea unei piei de vulpe / Lorina Bălțeanu // Petru Cărare. Parodii.– Chișinău : Cartier, 2018. – P. 13-16.

**Bălțeanu, Lorina.** Jocul cu mărgele (de dincolo) de sticlă [Resursă electronică] // [http://arhiva.vipmagazin.md/tema/Jocul\\_cu\\_margelele\\_\(de\\_dincolo\)\\_de\\_sticla/](http://arhiva.vipmagazin.md/tema/Jocul_cu_margelele_(de_dincolo)_de_sticla/) (accesat : 15. 11. 2019).

**Bălțeanu, Lorina.** Io ti voglio bene / Lorina Bălțeanu // Imaginea Republicii Moldova în străinătate : Almanah. – Chișinău : BNRM, 2004. – P. 47.

**Bălțeanu, Lorina.** La început a fost ... poezia / Lorina Bălțeanu [Resursă electronică] // [http://arhiva.vipmagazin.md/topmoldoveni/detalii/Lorina\\_B%C4%83lteanu\\_La\\_%C3%AEnceput\\_a\\_fost...\\_poezia/](http://arhiva.vipmagazin.md/topmoldoveni/detalii/Lorina_B%C4%83lteanu_La_%C3%AEnceput_a_fost..._poezia/) (accesat : 15. 11. 2019).

**Bălțeanu, Lorina.** Lorina Bălțeanu, „Omul Anului 2017” în domeniul industriei modei : [interviu] / Lorina Bălțeanu; consemnare : Doina Popa; [Resursă electronică] // <http://vipmagazin.md/test/lorina-balteanu-omul-anului-2017-domeniul-industriei-modei/> (accesat : 24. 10. 2019).

**Bălțeanu, Lorina.** L'Orina, un nume ce se face auzit la Paris : [interviu] / Lorina Bălțeanu; consemnare : Rodica Trofimov // VIP magazin. – 2008. – Nr 55. – P. 84; [Resursă electronică]. – URL : [http://arhiva.vipmagazin.md/monden/L%E2%80%99Orina\\_un\\_nume\\_ce\\_se\\_face\\_auzit\\_la\\_Paris/](http://arhiva.vipmagazin.md/monden/L%E2%80%99Orina_un_nume_ce_se_face_auzit_la_Paris/) (accesat : 15. 11. 2019).

**Bălțeanu, Lorina.** Nonconformista : [interviu] / Lorina Bălțeanu; consemnare : Lilianna Popușoi // VIP magazin. – 2005. – Nr 9. – P. 42–47; [Resursă electronică]. – URL : <http://>

[arhiva.vipmagazin.md/profil/Lorina\\_Balțeanu/](http://arhiva.vipmagazin.md/profil/Lorina_Balțeanu/) (accesat : 15. 11. 2019).

**Bălțeanu, Lorina.** O țară se construiește și prin proteste / Lorina Bălțeanu; consemnare : Valentina Ursu [Resursă electronică] // <https://moldova.europalibera.org/a/29454064.html> (accesat : 15. 11. 2019).

**Bălțeanu, Lorina.** Piața de purici sau 3 metri pătrați dintr-o tristețe... / Lorina Bălțeanu // VIP magazin. – 2012. – Nr 98. – P. 146–147; [Resursă electronică]. – URL : [http://arhiva.vipmagazin.md/tema/Piata\\_de\\_purici\\_sau\\_3\\_metri\\_patrati\\_dintr-o\\_tristete%E2%80%A6/](http://arhiva.vipmagazin.md/tema/Piata_de_purici_sau_3_metri_patrati_dintr-o_tristete%E2%80%A6/) (accesat : 15. 11. 2019).

**Bălțeanu, Lorina.** Plahotniuc a reușit, de fapt [Resursă electronică] // <https://www.zdg.md/editia-print/exclusiv/plahotniuc-a-reusit-de-fapt> (accesat : 15. 11. 2019).

**Bălțeanu, Lorina.** Unde-ai fost, măi Valentine? sau lanul de lalele al tinereții mele // VIP magazin. – 2012. – Nr 93–94. – P. 114–115; [Resursă electronică]. – URL : [http://arhiva.vipmagazin.md/tema/Undeai\\_fost\\_mai\\_Valentine\\_Sau\\_lanul\\_de\\_lalele\\_al\\_tineretii\\_mele/](http://arhiva.vipmagazin.md/tema/Undeai_fost_mai_Valentine_Sau_lanul_de_lalele_al_tineretii_mele/) (accesat : 15. 11. 2019)

\*\*\*

**Бэлтяну Лорина.** Жизнь нас щадит, но страх беды...; Лиса; Охота; В сетях лилий : [Poezii în trad.] / Лорина Бэлтяну // Тверской бульвар, 25 голоса молодых : сб. стихов студентов Лит. ин-та им. А. М. Горького. – Москва : Советский Писатель, 1987. – P. 9-11.

\*\*\*

Bălțeanu, Lorina [Resursă electronică] // <https://srl.md/ru/person/balteanu-lorina> (accesat : 28. 10. 2019).

**Calcea, Andrei.** Bălțeanu, Lorina / Andrei Calcea // Personalități orheiene : Dicționar enciclopedic. – Chișinău : Pontos, 2003. – P. 31-32.

**Chiperi, Grigore.** Optzecismul poetic basarabean : Primele manifestări : [Lorina Bălțeanu]



// Philologia. – 2010. – Nr 5-6 (252). – P. 48-56.

**Coloian, Silvia.** Lorina Bălțeanu : un bumerang dulce // Tinerimea Moldovei. – 1990. – 25 noiem. – P. 4.

**Gherman, Victor.** Bălțeanu, Lorina / Victor Gherman // Femei din Moldova : Enciclopedie. – Chișinău : Museum, 2000. – P. 39.

Lorina Bălțeanu : Scriitoare, creatoarea brandului L'Orina // VIP magazin. – 2013. – Nr 104-105. – P. 48; [Resursă electronică]. – URL : [http://arhiva.vipmagazin.md/proiect/13\\_excentrici/](http://arhiva.vipmagazin.md/proiect/13_excentrici/) (accesat : 15. 11. 2019).

Solstițiul bijuteriilor cu Lorina Bălțeanu // VIP magazin. – 2012. – Nr 93-94. – P. 114-115; [Resursă electronică]. – URL : [http://arhiva.vipmagazin.md/elita/Solstitiul\\_bijuteriilor\\_cu\\_Lorina\\_Baltesanu/](http://arhiva.vipmagazin.md/elita/Solstitiul_bijuteriilor_cu_Lorina_Baltesanu/) (accesat : 15. 11. 2019).

**Trifan, Călina.** Bălțeanu, Lorina / Călina Trifan // Dicționarul scriitorilor români din Basarabia : 1812-2010. – Chișinău : Prut Internațional, 2010. – P. 38-39.

**Țopa, Tudor.** Lorina Bălțeanu / Tudor Țopa // Localitățile Republicii Moldova : Itinerar documentar-publicistic ilustrat. Vol. 10. – Chișinău : Fundația „Draghiștea”, 2012. – P. 231.

**Ulici, Laurențiu.** Bălțeanu, Lorina / Laurențiu Ulici // Ulici, Laurențiu. Scriitori români din afara granițelor țării. – București : Uniunea Scriitorilor prin Fundația Luceafărul, 1996. – P. 14.

\*\*\*

Бэлтяну Лорина [Resursă electronică] // [http://www.photo.md/personalities\\_info.php?lang=rus&id=27](http://www.photo.md/personalities_info.php?lang=rus&id=27) (accesat : 24. 10. 2019).

E. B.



**Stela POPESCU**  
1935 – 2017

Actriță română de teatru, cinema și televiziune, originară din Basarabia.

S-a născut la 21 decembrie 1935 în satul Chiperceni, județul Orhei într-o familie de învățători. A decedat la 23 noiembrie 2017 la București, înmormântată la Mănăstirea Cernica.

După invadarea Basarabiei de către armata rusă în 1940, tatăl ei a fost deportat în Siberia, iar mama și fiica s-au refugiat în România, la Brașov.

Absolvește Liceul Teoretic din Brașov (1946-1953). A studiat la Institutul de Artă Teatrală și Cinematografică din București (1956-1960) cu profesorii A. Pop-Martian și Ioan Cojar.

Activează în cadrul Teatrului din Brașov, unde susține 400 de spectacole pe an. Evoluează la Teatrul de Revistă „Constantin Tănase” (1963-1969; 1993-2017) în spectacolele: „În grădina bucuriilor” (1975), „Nevestele vesele... la Boema” (1979), „Boema, slăbiciunea mea” (1980), „Constelația Boema” (1984), „Boema, bucuria mea” (1985), „Stela, stelele și Boema” (1987), „Bună seara, Boema” (1989), „Aplauze, Aplauze” (2010), „Stela de la

Tănase” (2016).

Între anii 1969-1993 interpretează roluri la Teatrul de Comedie: „Dispariția lui Galy (Brecht)”, „Un om egal un om” (Brecht), „Mutter Courage” (Brecht), „Mandragora” (Machiaveli), „Steaua fără nume” (Mihail Sebastian), „Preșul” (Ion Băieșu) – piesă care s-a jucat 18 ani, „Peșitoarea” (Thornton) – piesă care s-a jucat 12 ani, „Plicul” (Rebreanu) – piesă care s-a jucat 10 ani, „Trei surori” (Cehov), „Marele feudal” (Al. Mirodan), „Sfântul Mitică Blajinul” (Aurel Baranga), „Capcană pentru un bărbat singur” (Neil Simon).

De asemenea, s-a remarcat la Teatrul Radiofonic: „Avarul” de Molière, „Fata cinstită”, „Hangița” de Carlo Goldoni, „Rinocerii” de Eugen Ionescu, „Trenurile mele” de Tudor Mușatescu, „Agachi Flutur”, „Burghezul gentilom”, „Cafeneaua cea mică”, „Catrina din Heilbrunn”, „Caviar, vodka și bye bye”, „Cinci cântecele”, „Coana Chirița cântăreață”, „Divanul Persian”, „Doamna ministru”, „Ferma de struți”, „Filantropul”, „Franțuzitele și un poet romantic”, „Gaițele” (varianta 1964), „Gaițele” (varianta 2002), „Hades în război”, „Încurcă lume”, „Leac pentru chelie”, „Mănăstirea din Parma”, „Mizantropul”, „Nunta lui Figaro”, „O viață pe roată”, „Sânziana și Pepelea”, „Stăpânul tăcerii”, „Suflete moarte”, „Un cuib de nobili” etc.

Debutează în cinematografie în pelicula „Alo? Ați greșit numărul” (1958), urmat de peste 25 de filme precum „Nea Marin miliardar” (1979), „Pe malul stâng al

Dunării albastre” (1983), „În fiecare zi mi-e dor de tine” (1988), „Toată lumea din familia noastră” (2012), „Rămâi cu mine” (2013), „Mamaia” (2013) etc.

Realizează cupluri celebre alături de Ștefan Bănică (1971-1979), apoi cu Alexandru Arșinel, având scenete semnate de Mihai Maximilian.

Din anul 2005 joacă la Opera Comică pentru Copii personajul „Chirița”.

Are o carieră de excepție și în televiziune, unde a participat la emisiuni de divertisment, reușind să transmită ceva din spiritul satiric și contestatar al Revistei prin textele unor scriitori de valoare: Mihai Maximilian, Grigore Pop, Octav Sava și Dan Mihăescu.

A fost moderatoarea unor emisiuni TV pentru femei pe posturile „TVR”, „Realitatea” și „Național TV”.

A jucat în serialul TV „Cuscrele” (2005-2006), precum și în telenovelele „Războiul sexelor” (2007-2008), „Regina” (2008-2009) și „Aniela” (2009-2010), „Toată lmea din familia noastră” (2011) etc. În anul 2011 revine cu o participare specială în telenovela „Iubire și Onoare”, iar în 2017 – în serialul PRO TV „Las Fierbinți” etc.

Aparițiile sale TV au fost sintetizate pe DVD-urile „O stea printre stele” în anul 2006 și „Stela și Arșinel”, materiale produse de TVR.

Semnează cărțile „Gătește moldovenește cu Stela Popescu” și „În bucătărie cu Steluța”.

A efectuat turnee în America, Israel, Africa de Sud, Australia, Brazilia, Argenti-

na, Anglia, Franța.

S-a implicat în acțiuni de binefacere, înființând Fundația „StelaR” alături de Alexandru Arșinel, organizând anual Gala Premiilor „Mihai Maximilian”, dedicate memoriei fostului său soț și unul dintre cei mai prolifici autori de texte de revistă.

În anul 2016 la București s-a înființat un teatru care poartă numele celebrei actrițe.

Mențiuni și distincții: Medalia „Meritul Cultural” cl. I (1965), Premiul special pentru cuplul „Stela Popescu și Alexandru Arșinel” (2002, 2009), Ordinul „Meritul Cultural” în grad de Comandor, Categoria D „Arta Spectacolului” (2004), Premiul special în Clasamentul Național „Cei mai de încredere români” (2010), Trofeul Galei „10 Pentru România” (2010), Decorația Regală „Nihil Sine Deo” (2013), Premiul pentru întreaga carieră la Festivalul „Film 4 Fun” de la Sinaia (2013), Premiul Forumului Muzical Român (2014), Diploma „In Honoris” (2014), Ordinul Național „Steaua României” în grad de Cavaler (2015), titlul onorific Artist al Poporului, Republica Moldova (2016) etc.

*A se vedea și articolele din „Calendar Național 2005”. – Chișinău, 2004. – P. 358; „Calendar Național 2015”. – Chișinău, 2015. – P. 384-385.*

#### Bibliografie selectivă:

**Calcea, Andrei.** Popescu, Stela / Andrei Calcea // Personalități orheiene : Dicționar enciclopedic. – Chișinău : Pontos, 2003. – P. 141-142.

**Dragomir, Carmen.** Ziua în care destinul a luat-o de la capăt [Stela Popescu despre drama familiei sale] / Carmen Dragomir

// Basarabeni în lume. – Chișinău : [S. n.], 2012. – P. 136-141.

**Moceanu, Răzvan.** Portret : Stela Popescu – artista veșnic surzătoare / Răzvan Moceanu [Resursă electronică] // <https://radioromaniacultural.ro/portret-stela-popescu-artista-vesnic-surazatoare/> (accesat : 29. 10. 2019).

**Movilă, Boris.** Popescu, Stela / Boris Movilă // Femei din Moldova. – Chișinău : Museum, 2000. – P. 227-228.

Popescu, Stela // Personalități orheiene în domeniul culturii, artei și literaturii : Dicționar biobibliografic. – Chișinău : Pontos, 2008. – P. 240-241.

**Rîpeanu, Bujor T.** Popescu, Stela / Bujor T. Rîpeanu // Cinematografiștii. – București : [S. n.], 2013. – P. 459.

Stela Popescu : [artistă română, originară din Orhei] // *Tim-pul*. – 2016. – 16 dec. – P. 4. – (Omul săptămânii).

**Țărâlungă, Ecaterina.** Popescu, Stela / Ecaterina Țărâlungă // Enciclopedia identității românești. Personalități. – București : Litera Internațional, 2011. – P. 636.

E. B.



**Eugen HOLBAN**  
1920 – 2015

Chimist, inginer, istoric, scriitor, publicist, editor.

S-a născut la 22 decembrie 1920 la Chișinău în familia lui Ștefan Holban (originar din satul Cărpineni, președinte al Asociației Învățătorilor din județul Lăpușna, prefect de județ, deputat în Parlamentul

României, membru al Sfatului Țării, care a votat Unirea în 1918). A decedat la 9 iunie 2015 și a fost înmormântat la Cărpineni, alături de bunicul său, Chiprian Holban.

A absolvit Liceul „Alexandru Donici” din Chișinău, Institutul Politehnic „Gheorghe Asachi” din Iași.

Se refugiază cu familia în România și se stabilește la București (1940). Revine la Chișinău în 1941, apoi se refugiază iar în 1944. Biblioteca sa, care numără peste 1 000 de volume, a fost nevoită să treacă Prutul de trei ori, rămânând și astăzi departe de baștină.

A activat în domeniul industriei și chimiei alimentare (1944-1982).

Semnează un șir de lucrări științifice, inclusiv „Frigul și alimentația”, „Teoria și practica EVOP în industria alimentației” ș.a.

În anul 1986, fiind deja pensionar, pleacă într-o călătorie la Paris împreună cu soția și nu se mai întoarce în România. Cere azil politic și obține statutul de refugiat politic, alăturându-se comunității românilor din Franța.

Cercetător pasionat de istorie, a adunat un tezaur de date și mărturii privind viața politică și socială a Basarabiei. Scrie numeroase articole, studii și traduceri în ziarele și revistele din Basarabia și din România, dar și în presa occidentală.

Fondează la Paris editura „Căpriană”, unde editează mai multe monografii, ce îl au în calitate de autor, redactor, corector, tipograf și difuzor. Cărțile apăreau într-un tiraj de 200-400 exemplare

și niciodată n-au fost puse în vânzare, doar donate, dintre care: „Basarabia Românească: studiu toponimic” (1990), „Figuri basarabene” (1990, 1992), „Cuvinte despre Basarabia” (1991), „Cărpineni : monografie” (1991), „Ștefan Holban”, „Prin veacurile involburate ale Moldovei dintre Prut și Nistru” (1991), „In al treilea refugiu, Exilul” (1991), „Ostașii Moldovei : Momente istorice - 1918” (1992), „În al treilea refugiu” (1993), „Varia” (1-5) - publicație periodică de memorialistică, articole, traduceri (1994-1999), „Contribuția Basarabiei la cultura românească” (1995), „Împotriva cursului istoriei” „Glasul sângelui” (2001), „Pentru restabilirea adevărului istoric” (2002), „Mit și adevăr” (2004), „Rusia postcomunistă” (2007), „Dreptatea istorică neîmplinită” (2009).

De asemenea, împreună cu alți conaționali, a pus bazele Alianței pentru Sprijinul Basarabiei (1999), prin intermediul căreia organizează și sponsorizează, mai bine de un deceniu și jumătate, Concursul „Moștenire”. Concursul și-a propus drept obiective studierea aprofundată a istoriei, limbii și literaturii române, dezvoltarea conștiinței naționale și menținerea vie a flăcării spiritualității românești în sânul tineretului din Basarabia. În 2010, cu ocazia celei de-a XVII-a ediții a concursului, în semn de profundă recunoaștere a meritelor, i-a fost oferită distincția de stat, „Ordinul de Onoare” al Republicii Moldova.

Este cetățean de onoare al comunei Cărpineni, al că-

rei Liceu Teoretic îi poartă numele. O stradă din Chișinău poartă numele lui Ștefan Holban.

*A se vedea și articolele din „Calendar Național 2000”. - Chișinău, 1999. - P. 363-365; „Calendar Național 2010”. - Chișinău, 2009. - P. 246-247.*

#### Bibliografie selectivă:

**Holban, Eugen.** Caloianul și Paparuda. Legarea și dezlegarea ploilor / Eugen Holban // Axis libri. - 2010. - Nr 8. - P. 27-30.

\*\*\*

**Butnaru, Valentina.** Moștenitorul dinastiei Holban : [Eugen Holban, fiul lui Ștefan Holban, stabilit la Paris] / Valentina Butnaru // Jurnal de Chișinău. - 2011. - 23 dec. - P. 17.

**Ciobanu, Raisa.** Eugen Holban n-a lipsit nici o zi din Basarabia : [90 ani de la naștere] / Raisa Ciobanu // Literatura și arta. - 2010. - 23 dec. - P. 6.

Eugen Holban - demn urmaș al luptătorilor din România Mare [Resursă electronică] // <https://bihoreanul2014.wordpress.com/tag/eugen-holban/> (accesat : 4. 12. 2019).

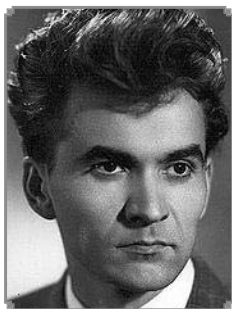
Eugen Holban. De trei ori în refugiu [Resursă electronică] // <http://miscarea.net/eugen-holban-de-trei-ori-in-refugiu.htm> (accesat : 1. 12. 2019).

**Holban, Ion.** Promotor al perseverenței noastre în timp : [95 de ani de la nașterea lui Eugen Holban] / Ion Holban // Literatura și arta. - 2015 - 24 dec. - P. 5.

Moștenitorul dinastiei Holban : Notițe subiective [Resursă electronică] // <http://www.jc.md/mostenitorul-dinastiei-holban-notite-subiective/> (accesat : 1. 12. 2019).

**Strelciuc, Lilia.** Eugen Holban - Om cu demnitate în-născută, dornic de a fi, a gândi și a scrie liber : [22.12.1920 - 09.06.2015] / Lilia Strelciuc // Curierul de Hâncești. - 2015 - 10 iun. - P. 9.

E. B.



**Vlad IOVIȚĂ**  
1935 – 1983

Prozator, scenarist, regizor de cinema.

S-a născut la 25 decembrie 1935, în satul Cocieri, raionul Dubăsari, Regatul României Mari. A decedat la 28 iunie 1983, în Chișinău, fiind înmormântat în satul de baștină.

În 1954 a absolvit Școala Coregrafică „A. Vaganov” din Leningrad (azi Sankt Petersburg). Ulterior a urmat cursurile superioare de scenaristică din Moscova (1962-1964).

A activat în trupa de balet a Teatrului Muzical-Dramatic „A. S. Pușkin” din Chișinău, azi Teatrul Național „Mihai Eminescu” (1957-1958). Între anii 1959-1983 a fost angajat la Studioul de Televiziune din Moldova. Din 1966 a început colaborarea cu Studioul Cinematografic „Moldova-Film”. A exercitat și funcția de secretar al Comitetului de conducere al Uniunii Cineaștilor (1981-1983).

A semnat libretul „Meșterul Manole” (muzica de V. Poileakov și V. Slivinski). A jucat roluri: mazurca („Lacul lebedelor” de P. Ceaikovski), prietenul lui Collin („Fata rău păzită” de P. Hertel), Șamanul, Voinicul („Spada

frântă” de E. Lazarev) ș. a.

A început să scrie din 1958, publicând în presa literară schițe și nuvele. Ulterior a editat volume de povestiri, romane, scenarii pentru filme documentare și artistice ș.a. În 1964 a editat la Moscova primul său volum de proză „Капли живой воды. Повесть и рассказы”.

Debutul editorial în limba română s-a produs în anul 1965 cu volumul de proză „Râsul și plânsul vinului”. Au urmat cărțile de nuvele: „Dincolo de ploaie” (1970); „Trei proze” (1971); „Dimitrie Vodă Cantemir” (1974); „Friguri” (1985) ș. a.

În cinematografie debutează în calitate de regizor de filme documentare, prima peliculă fiind „Fântâna” (1966). Au urmat alte filme documentare: „Măștile iernii noastre” (1968), „Trăiască victoria” (1977), „Dansuri de toamnă” (1983) ș.a. S-a produs și în calitate de scenarist în filmul „Se caută un paznic”, după povestea lui Ion Creangă „Ivan Turbincă” (1968, regia de Gh. Vodă). A debutat și în postură de regizor de filme artistice, în 1969, cu pelicula „Nunta la Palat”.

În calitate de scenarist și regizor a mai semnat filmele: „Durata zilei” (1975), „Calul, pușca și nevasta” (1975), „Făt-Frumos” (1981), „La porțile satanei” (1980), „Piatra, piatră”, „De sărbători” ș.a.

Creația sa cinematografică se caracterizează printr-o înaltă cultură profesională și a fost înalt apreciată cu diplome și premii la festivaluri de filme, printre care: Premiul Mare la al VII-lea Festival zonal de Filme Do-

cumentare de la Chișinău (filmul „Fântâna”, 1966); Diploma Festivalului al VII-lea unional de Filme de la Baku (filmul „Dimitrie Vodă Cantemir”, 1973); Diploma specială la Festivalul regional de la Chișinău (filmul „Durata zilei”, 1975); două Premii speciale ale juriului la Festivalul al VII-lea zonal de la Riga: unul pentru cea mai bună comedie, altul pentru cel mai bun scenariu („Se caută un paznic”); Diploma pentru cel mai bun scenariu la Festivalul Republican de Filme din Chișinău („La porțile satanei”, 1980).

În 1976 a fost distins cu Premiul de Stat al Republicii Moldova, cu Ordinul „Insigna de Onoare”, în 1982 i s-a conferit titlul Maestru Emerit al Artei din Republica Moldova.

Întru înveșnicirea memoriei, liceul din satul natal Cocieri îi poartă numele.

*A se vedea și articolul din „Calendar Național 2005”. – Chișinău, 2004. – P. 360-361.*

#### Bibliografie:

\***Ioviță, Vlad.** Friguri / Vlad Ioviță; pref.: Mihai Cimpoi. – Chișinău : Literatura Artistică, 1985. – 428 p.

**Ioviță, Vlad.** Kadersorgen im Paradies / Vlad Ioviță. – Berlin : Verlag Volk und Welt, 1968. – 89 p.

**Ioviță, Vlad.** Un hectar de umbră pentru Sahara / Vlad Ioviță. – București: Litera Internațional, 2004. – 312 p.

\*\*\*

**Stamati-Zaharia, Viorica.** Eseu despre proza lui Vlad Ioviță / Viorica Stamati-Zaharia. – Timișoara : Artpress, [2005]. – 150 p.

Vlad Ioviță dincolo de timp: Studii / Mihai Cimpoi, Alexandru Burlacu, Dumitru Olăres-

cu, Ana-Maria Plămădeală; ed. îngr.: Dumitru Olărescu. – Chișinău : Cartea Moldovei, 2005. – 125 p.

\*\*\*

**Andon, Victor.** „Urmașii lui Ioviță”: [cineastul și scriitorul Vlad Ioviță (1935-1983)] / Victor Andon // Moldova suverană. – 2000. – 8 noiem. – P. 4.

**Andon, Victor.** Vlad Ioviță: Adâncul fântânilor săpate de maestru în timp: [70 de ani de la nașterea cineastului Vlad Ioviță (1935-1983)] / Victor Andon // Moldova. – 2005. – Nr 12. – P. 20-23.

**Băicean, Iraida.** „Lumea pe dos” și paznicul subversiv (Vlad Ioviță în dialog intertextual cu Ion Creangă) / Iraida Băicean // Philologia. – 2015. – Nr 1/2. – P. 8-14.

**Burlacu, Alexandru.** Creanță în transpunerea subversivă a lui Vlad Ioviță / Alexandru Burlacu, Iraida Costin // Orientări actuale în cercetarea doctorală: Materialele Colocviilor Științifice ale Doctoranzilor din 13 dec. 2013 și 18 dec. 2014. – Bălți : [S. n.], 2015. – P. 213-220.

**Burlacu, Alexandru.** Un eseu despre Saharna lui Ioviță / Alexandru Burlacu // Literatura și arta. – 2005. – 22 dec. – P. 8.

**Cocieru, Mariana.** Stihia pământului – inspirație și valorificare artistică: [cu referire la creația lui Ion Druță, Dumitru Matcovschi, Vlad Ioviță] / Mariana Cocieru // Realități culturale. – 2015. – Nr 11. – P. 3-6.

**Colesnic, Iurie.** Un cineast, un prozator, un umanist...: [Vlad Ioviță (1935-1983)] / Iurie Colesnic // Florile dalbe. – 2013. – 24 oct. – P. 7.

**Coroliov, Elfrida.** Ioviță, Vlad // Coroliov, Elfrida. Balețul moldovenesc. Actori, roluri, spectacole / Elfrida Coroliov. – Chișinău : Biblioteca Științifică Centrală „Andrei Lupan”, 2015. – P. 78.

**Cosmescu, Valentina.** Ioviță, Vlad / Valentina Cosmescu // Chișinău: Enciclopedie. – Chișinău : Museum, 1997. – P. 266.

**Crudu, Dumitru.** Vlad Iovi-

ță: un mare scriitor nedreptățit / Dumitru Crudu // Timpul. – 2011. – 21 ian. – P. 26.

**Movilă, Boris.** Elegant și inteligent: [cineastul Vlad Ioviță (1935-1983)] / Boris Movilă // Literatura și arta. – 2010. – 2 febr. – P. 6.

**Poiată, Mihai Ștefan.** Vlad Ioviță. Istovirea (ultimul episod): [discuție cu cineastul și scriitorul Mihai Ștefan Poiată despre Vlad Ioviță] / Mihai Ștefan Poiată; a consemnat: Viorica Mija // Punkt. – 2013. – Nr 55. – P. 101-104.

**Rîpeanu, Bujor T.** Ioviță Vlad: [regizor și scenarist din Republica Moldova] / Rîpeanu, Bujor T. // Cinematografiștii / Bujor T. Rîpeanu. – București : Meronia, 2013. – P. 286.

**Roșca, Tatiana.** Octogenarul prozator, regizor și scenarist: [Vlad Ioviță] / Tatiana Roșca // Literatura și arta. – 2015. – 24 dec. – P. 6.

**Stamati-Zaharia, Viorica.** Modalități de psihologizare în proza lui Vlad Ioviță / Viorica Stamati-Zaharia // Limba română. – 2005. – Nr 5/9. – P. 19-25.

**Țărălungă, Ecaterina.** Ioviță, Vlad // Țărălungă, Ecaterina. Enciclopedia identității românești. Personalități / Ecaterina Țărălungă. – București : Litera Internațional, 2011. – P. 405.

M. C.



**Ludmila ALIOȘINA**  
1930

Cântăreață de operă, mezo-soprană, profesoară de canto, regizor.

S-a născut la 27 decembrie

1930, în orașul Novorosiisk, Federația Rusă.

Între anii 1954-1959 și-a făcut studiile la Conservatorul de Stat „Gavriil Musicescu” (azi Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice din Chișinău), cu profesorii: Piotr Alexeev, Boris Miliutin, Timofei Gurtovoi. Ulterior a urmat studiile la Institutul de Limbi Străine din Stavropol.

Din 1957 a activat în calitate de coristă, apoi ca solistă (1964-1988) la Teatrul Național de Operă și Balet „Maria Bieșu” din Chișinău.

Din 1985 a desfășurat și activitate didactică, în calitate de conferențiar universitar la Catedra de canto academic la Conservatorul „Gavriil Musicescu” din Chișinău.

A interpretat peste 120 de roluri, printre care: Marghiolița („Glira” de Gh. Neaga), Suzuki („Madame Butterfly” de G. Puccini), Polina („Dama de pică”) și Cneaghina („Vrăjitoarea”) de P. I. Ceaikovski, Carmen (opera omonimă de G. Bizet), Olga („Eroica baladă” de A. Stârcea) ș. a.

Din 1988 a semnat regia la spectacole de concerte pentru copii, a evoluat în concerte de cameră, recitaluri de romanțe.

A semnat regia la spectacolul „Elixirul dragostei”, operă în două acte de Gaetano Donizetti, jucat în premieră pe scena Teatrului Național de Operă și Balet „Maria Bieșu” din Chișinău (2009).

A colaborat cu mai mulți artiști, precum: T. Alioșina, V. Savițchi, T. Cuzminov, M. Bieșu, B. Șadrin, L. Gavrilov, A. Mocealov, B. Materinco ș.a.

Pentru activitatea sa a fost apreciată cu distincția „Ar-

tist Emerit” al Republicii Moldova (1974) și titlurile onorifice Artist al Poporului din Republica Moldova (1980), Maestru în arte. În 2018 a fost distinsă cu Diplomă de Excelență „Pentru contribuție substanțială la dezvoltarea valorilor culturale, spirituale și umaniste, educarea tinerei generații, promovarea Mișcării Delfice și a idealurilor UNESCO”.

*A se vedea și articolele din „Calendar Național 2000”. – Chișinău, 1999. – P. 366; „Calendar Național 2005”. – Chișinău, 2004. – P. 363.*

\*\*\*

Alioșina, Ludmila // Femei din Moldova : Enciclopedie. – Chișinău : Museum, 2000. – P. 21.

**Buzilă, Serafim.** Alioșina, Ludmila // Buzilă, Serafim. Enciclopedia interpreților din Moldova / Serafim Buzilă. – Chișinău : Arc, 1999. – P. 17.

**Roșca, Denis.** Alioșina, Ludmila // Roșca, Denis. Cartea de aur a Basarabiei și a Republicii Moldova / Denis Roșca. – Chișinău : Pontos, 2016. – P. 12.

M. C.



**Tudor ZBÂRNEA**  
1955

Pictor, manager în domeniul valorificării și promovării artelor plastice.

S-a născut la 29 decembrie 1955, în orașul Nisporeni.

Și-a făcut studiile la Co-

legiul Republican de Arte Plastice „I. E. Repin” din Chișinău (azi Colegiul Republican de Arte Plastice „Al. Plămădeală”) (1981). Și-a continuat studiile la Universitatea de Arte din Iași, România, Facultatea de Arte Plastice, Secția pictură. S-a format în clasa profesorului Corneliu Ionescu (2001).

Între anii 1990-1992 exercită funcția de șef-adjunct al Departamentului cultură al Primăriei Chișinău; ulterior director al Direcției patrimoniu cultural, arte plastice a Ministerului Culturii (1992-1994); din 2002 până în prezent este director general al Muzeului Național de Artă al Moldovei. Din 2003 până în 2012 a fost președinte al Secției pictură a UAP din Moldova.

A debutat în 1984, în cadrul unei expoziții republicane de artă contemporană, organizată la Chișinău. Din acest an a participat la toate expozițiile oficiale organizate în țară și în străinătate de către Ministerul Culturii și Uniunea Artiștilor Plastici din Moldova. Din 1992 a participat la o serie de saloane oficiale organizate de UAP din România.

A participat în calitate de președinte sau membru al juriilor la diverse concursuri naționale și internaționale în domeniul artelor plastice, este autor sau curator de proiecte în domeniul artelor vizuale, printre care: „Moldova. Arta Contemporană”, Bruxelles, Belgia, 2006; „Vecinii de la răsărit”, Utrecht, Olanda, 2006; „Moldova. Arta Contemporană”, Moscova, 2012; Simpozionul

Internațional de pictură „Orheiul Vechi”, 2014; Bienala Internațională de pictură, Chișinău, 2009, 2011, 2013, 2015; „Pictură contemporană din Moldova la Mons” - capitala europeană, 2015 ș. a.

A organizat peste 25 de expoziții personale organizate în metropole și centre culturale din Franța, Italia, România, Germania, printre care: Odesa, Muzeul de Artă, Ucraina, 2012; Ploiești, Muzeul de Artă, România, 2014; Sibiu, Muzeul național „Brukenthal”, România, 2014; Cluj-Napoca, Muzeul de Artă, România, 2014; Oradea, Muzeul Țării Crișurilor (Palatul Baroc), România, 2015; Chișinău, Centrul Expozițional al UAP „C. Brâncuși”, Moldova, 2016; „Dispersie temporală”, Centrul de Cultură „George Apostu”, Bacău, România (2018); „Atemporal”, Galeria Română, București (2018) ș.a.; expoziții de grup în: Belgia, Cipru, Finlanda, Franța, România, Georgia, Germania, Olanda, Italia, Lituania, Rusia, Turcia, Polonia ș. a.

Lucrările artistului întregesc colecțiile muzeelor de artă atât din țară, cât și din străinătate: Muzeul Național de Artă al Moldovei; Muzeul de stat de Artă din Ankara, Turcia; Muzeul de Artă, Baia Mare; Muzeul Național de Artă al Republicii Belarus, Minsk; Muzeul de Istorie și Artă, Bacău; Colecția de Artă Contemporană a Ministerului Culturii din România; Colecția Parlamentului Republicii Moldova; Colecția Uniunii Artiștilor Plastici din Moldova; Colecția Ambasadei Române în Republica

Moldova; Colecția Publică a or. Cannes, Colecția Publică a or. Capo d'Orlando, Italia ș. a. Colecții particulare în țară și în străinătate: Australia, Austria, Belgia, Franța, Italia, Germania, Olanda, S.U.A., Rusia, Venezuela, Israel, Turcia, Finlanda, Cipru, Lituania ș. a.

Este membru al Uniunii Artiștilor Plastici din Moldova (1990); membru al Academiei Europene de Științe și Arte, Salzburg, Austria; membru al Academiei Naționale de Arte din Ucraina; membru fondator al Grupului de creație „Zece” (1992); membru al Uniunii Artiștilor Plastici din România (1996); membru al Asociației Internaționale a Artiștilor Plastici Profesioniști în cadrul UNESCO (1997); membru al ICOM UNESCO (2002).

Deține numeroase premii, medalii, trofee, alte mențiuni: Diploma de onoare a Academiei Europene de Artă (Bruxelles, 1997), Medalia de argint, Salonul Mondial „Eureca” (Bruxelles, 1998), Diploma de onoare a Breslei Artiștilor Plastici Flamanzi (Bruxelles, 1998), Premiul Uniunii Artiștilor Plastici din Moldova pentru pictură (2002, 2008, 2013), titlu onorific Maestru în Artă (2009), Grande Medalle d'Or, Salon Grand Prix International de Prestige M. C. A. de Cannes (2009, 2010), Premiul Ministerului Culturii, „Concursul național în domeniul Artelor plastice”, Chișinău 2010, Premiul Național al Republicii Moldova (2014), Premiul Uniunii Artiștilor Plastici din România (2015), Premiul

Primăriei mun. Bacău, „Saloanele Moldovei”, 2015 ș. a.

*A se vedea și articolul din „Calendar Național 2005”. – Chișinău, 2004. – P. 366-367; „Calendar Național 2015”. – Chișinău, 2015. – P. 390-392.*

#### Bibliografie :

Bienala Internațională de Pictură, Chișinău 2019 = International Painting Biennial / autor concepție și coord.: Tudor Zbârnea; red.: George Ghețu; Muzeul Național de Artă al Moldovei; Uniunea Artiștilor Plastici din Moldova; Centrul de Artă „Amprente”. – Chișinău : Bons Offices SRL, 2019. – 178 p.

Bienala Internațională de Pictură, Chișinău 2017 = International Painting Biennial, Chișinău 2017 / autor concepție și coordonator: Tudor Zbârnea; Muzeul Național de Artă al Moldovei; Uniunea Artiștilor Plastici din Moldova; Centrul de Artă „Amprente”. – Chișinău : Bons Offices, 2017. – 185 p.

Bienala Internațională de Pictură, Chișinău 2013 = International Painting Bienal, Chișinău 2013 / coord. : Tudor Zbârnea; Muzeul Național de Artă al Moldovei; Uniunea Artiștilor Plastici din Moldova. – Chișinău : Bons Offices, 2013. – 200 p. – Text paralel: lb. rom, engl.

**Mihail Grecu:** Pictură / autor proiect: Tudor Zbârnea; editor: Muzeul Național de Artă al Moldovei. – Chișinău : [S. n.], 2016. – 27 p.

Muzeul Național de Artă al Moldovei / Nicolae Olaru, Emanuela Sprânceană, Natalia Șalaghinov [et al.]; ed.: Tudor Zbârnea. – Chișinău : Muzeul Național de Artă al Moldovei, 2016. – 100 p.

\*\*\*

**Zbârnea, Tudor.** Avem ambiția de a aduce Chișinăul în zona artelor vizuale : [interviu cu Tudor Zbârnea, dir. Muzeului Național de Artă] / Tudor Zbârnea; consemnare: Vasile Botnaru // Capitala. – 2013. – 31 mar. – P. 5.

**Zbârnea, Tudor.** Ieșind de pe orizontală, 2019 = Exiting the horizontal, 2019 / Tudor Zbârnea // Bienala Internațională de Pictură, Chișinău 2019 = International Painting Biennial; autor concepție și coord.: Tudor Zbârnea; Muzeul Național de Artă al Moldovei; Uniunea Artiștilor Plastici din Moldova; Centrul de Artă „Amprente”. – Chișinău : [S. n.], 2019. – P. 63.

**Zbârnea, Tudor.** Înălțare, 2016 / Tudor Zbârnea // Panoramic ART 2016; aut. proiect, concepție grafică: Simion Zamșa; aut. concepție și select. imaginilor: Mihai Potârniche; red. coord.: Tudor Stăvilă; Uniunea Artiștilor Plastici din Republica Moldova. – Chișinău : [S. n.], 2018. – P. 44.

**Zbârnea, Tudor.** Memorie, 2016 / Tudor Zbârnea // Panoramic ART 2016; red. coord.: Tudor Stăvilă; Uniunea Artiștilor Plastici din Republica Moldova. – Chișinău : [S. n.], 2018. – P. 47.

**Zbârnea, Tudor.** Pentru mine, condiția umană în artă este primordială: [interviu cu Tudor Zbârnea, laureat al Premiului Național] / Tudor Zbârnea; consemnare: Liliana Popușoi // Moldova. – 2014. – Nr 9/10. – P. 42-49.

**Zbârnea, Tudor.** Redeschiderea sediului „Dadiani” pune în valoare, într-un cadru modern, primul spațiu muzeal din Republica Moldova / Tudor Zbârnea // Panoramic ART 2016; aut. proiect, concepție grafică: Simion Zamșa; red. coord.: Tudor Stăvilă; Uniunea Artiștilor Plastici din Republica Moldova. – Chișinău : [S. n.], 2018. – P. 13-18.

**Zbârnea, Tudor.** Rezonanțe: Pictură / Tudor Zbârnea // Artă contemporană din Moldova = Изобразительное искусство Молдовы : живопись, скульптура, графика, декоративно-прикладное искусство: [альбом] / Confederația Internațională a Uniunilor Artiștilor Plastici; Uniunea Artiștilor Plastici din Republica Moldova. – Москва : [S. n.], 2013. – P. 57.

**Zbârnea, Tudor.** Stratificarea: Pictură / Tudor Zbârnea // Bienala Internațională de Pictură, Chișinău 2013 = International Painting Biennial, Chisinau 2013 / coord.: Tudor Zbârnea; Muzeul Național de Artă al Moldovei; Uniunea Artiștilor Plastici din Moldova. – Chișinău : [S. n.], 2013. – P. 61.

\*\*\*

Tudor Zbârnea : Biobibliografie / alcăt.: Victoria Stanchevici [et al.]. – Chișinău : BNRM, 2015. – 279 p.

\*\*\*

**Braga, Tudor.** Tudor Zbârnea: Asumări întru afirmarea nivelului creator / Tudor Braga // Akademos. – 2013. – Nr 4 (31). – P. 165-168.

**Ciucă, Valentin.** Un clasic modern: Tudor Zbârnea / Valentin Ciucă // Limba română. – 2007. – Nr 10-12. – P. 205-206.

**Dabija, Nicolae.** Pânzele lui Tudor Zbârnea – sărbători ale privirii / Nicolae Dabija // Literatura și arta. – 2014. – 21 aug. – P. 1.

**Ploșniță, Elena.** Zbârnea Tudor / Ploșniță, Elena. Enciclopedia muzeologiei din Republica Moldova / Elena Ploșniță. – Chișinău : Bons Offices, 2011. – P. 271-272.

**Stăvilă, Tudor.** Tudor Zbârnea în expoziția „Univers atemporal. Ipostaze” / Tudor Stăvilă // Panoramic ART 2016; aut. proiect, concepție grafică: Simion Zamșa; red. coord.: Tudor Stăvilă; Uniunea Artiștilor Plastici din Republica Moldova. – Chișinău : [S. n.], 2018. – P. 151-158.

**Tamazlăcaru, Elena.** Tudor Zbârnea și discursul său artistic.... / Elena Tamazlăcaru // Literatura și arta. – 2016. – 28

ian. – P. 6.

**Tofan, Eugenia.** Flori pentru maestru : [Tudor Zbârnea] / Eugenia Tofan // Literatura și arta. – 2016. – 28 ian. – P. 6.

Tudor Zbârnea, artist plastic // Săptămîna. – 2016. – 9 sept. – P. 16.

Tudor Zbârnea : [pictor] // Timpul . – 2015. – 25 dec. – P. 4.

**Țărălungă, Ecaterina.** Zbârnea Tudor / Țărălungă, Ecaterina. Enciclopedia identității românești: Personalități / Ecaterina Țărălungă. – București : Litera Internațional, 2011. – P. 843.

**Țopa, Tudor.** Tudor Zbârnea / Tudor Țopa // Localitățile Republicii Moldova: Itinerar docum.-publicistic il. Vol. 9: N-O. – Chișinău : Draghiștea, 2009. – P. 241.

M. C.



## Alte aniversări

**700** de ani de la nașterea lui **Mihail Panaretos**, cronicar bizantin din Trapezunt (1320–1390).

**690** de ani de la prima mențiune a **cetății Argeș**; Voievodul Basarab I își stabilește reședința la Curtea de Argeș (1330).

**680** de ani de la prima menționare a **târgului Siret** (Suceava, Moldova) (1340).

**670** de ani de la înființarea, la Sibiu, a **primei monetării din Transilvania** (1350).

**670** de ani de la edificarea bisericii Sf. Nicolae Domnesc de la Argeș (1350).

**660** de ani de la ridicarea celei mai vechi mănăstiri din Bucovina și Moldova, **Mănăstirea Bogdana** (Rădăuți, jud. Suceava) (1360).

**660** de ani de la nașterea lui **Andrei Rubliov**, pictor și iconar rus, reprezentant de vază al picturii medievale ruse (1360 – 29 ianuarie 1430). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 385-386.*

**655** de ani de la **întemeierea Universității din Viena** de către arhiducele Rudolf al IV-lea, din dinastia de Habsburg (1365).

**645** de ani de la nașterea lui **Alexandru cel Bun**, domn al Moldovei (cca 1375/1380 – 1 ianuarie 1432). *A se vedea și art. din CN 2000, p. 122-126; CN 2007, p. 13.*

**625** de ani de la prima atestare documentară a **Cetății Neamț** (1395).

**600** de ani de la fondarea **Mănăstirii Căpriana** (1420). *A se vedea și art. din CN 2000, p. 386-389.*

**600** de ani de la **prima ciocnire militară a Moldovei condusă de Alexandru cel Bun și turcii** care au vrut să cucerească cetatea Chilia, fără succes din partea otomanilor (1420).

**600** de ani de la prima mențiune documentară a localității **Bucovăț** (actualmente în raionul Strășeni) (1420).

**600** de ani de la stingerea din viață a lui **Grigore Țamblac**, cleric, personalitate importantă al Evului Mediu răsăritean (cca 1365 – 1420). *A se vedea și art. din CB 1994, p. 169-170.*

**570** de ani de la nașterea lui **Pietro Perugino**, pictor renașcentist italian, maestrul lui Rafael (cca 1450 – februarie 1523).

**550** de ani de la nașterea lui **Matthias Grünewald**, pictor renașcentist german de lucrări religioase, capodopera sa este altarul Mănăstirii Sf. Antoniu din Issenheim (cca 1470/1480 – 31 august 1528).

**540** de ani de la nașterea lui **Bernardino Luini**, pictor italian, principal reprezentant al Renașterii lombarde, a fost influențat de Leonardo da Vinci (cca 1480/1482 – iunie 1532).

**540** de ani de la nașterea lui **Albrecht Altdorfer**, pictor, grafician și arhitect german, autorul primului tablou pictat în ulei (cca 1480 – 12 februarie 1538).

**480** de ani de la nașterea lui **François Viète**, matematician și jurist francez, unul dintre creatorii algebrei, pe baza logisticii sale s-a creat geometria analitică (cca 1540 – 13 februarie 1603).

**470** de ani de la nașterea lui **Willem Barents**, navigator, cartograf, explorator arctic de origine olandeză (cca 1550 – 20 iunie 1597).

**460** de ani de la nașterea lui **Anastasiu Crimca**, cărturar și cleric român (1560 – 19 ianuarie 1629). *A se vedea și art. din CB 1999, p. 28-30; CN 2004, p. 30-32.*

**450** de ani de la nașterea lui **Thomas Heywood**, actor, prozator, poet și dramaturg englez,

autor a peste două sute de piese de teatru (cca 1570 – 16 august 1641).

**440** de ani de la nașterea lui **Matei Basarab**, domn al Țării Românești (cca 1580 – 9 aprilie 1654). *A se vedea și art. din CB 1994, p. 61-63; CN 2005, p. 391-392.*

**440** de ani de la nașterea lui **Varlaam**, mitropolit al Moldovei, teolog al Bisericii Ortodoxe, literat, cărturar, diplomat, ctitor de așezăminte religioase (cca 1580 – 20 august 1657). *A se vedea și art. din CB 1997, p. 177-180; CN 2005, p. 390-391.*

**430** de ani de la nașterea lui **Grigore Ureche**, primul cronicar român de limbă română, istoric, scriitor, unul dintre cei mai mari cărturari români, a cărui operă a ajuns până la noi (cca 1590 – aprilie 1647). *A se vedea și art. din CB 1997, p. 84-86; CN 2017, p. 200-201.*

**430** de ani de la nașterea lui **Mihail Moxa**, cronicar, a lăsat prima istorie universală în limba română (cca 1590 – 1650).

**380** de ani de la nașterea lui **Constantin Cantacuzino (Stolnicul)**, istoric, umanist, cărturar și om politic, unul din primii oameni de cultură români, care a încercat să transpună în politică ideea unității neamului românesc, frate mai mic al domnitorului Șerban Cantacuzino (cca 1640 – 7 iunie 1716). *A se vedea și art. din CN 2016, p. 177-178.*

**370** de ani de la nașterea lui **Antim Ivireanul**, cărturar, tipograf, xilograf, caligraf, pictor, sculptor, orator ecleziastic, mitropolit în Țara Românească, de origine georgiană (cca 1650/1660 – 3 septembrie 1716). *A se vedea și art. din CB 1996, p. 157-160; CN 2006, p. 299-300.*

**360** de ani de la nașterea lui **Nicolae Costin**, cronicar și traducător român, mare vornic al Moldovei, fiu al cronicarului Miron Costin; autorul mai multor cronici istorice ale Moldovei (cca 1660 – septembrie 1712). *A se vedea și art. din CN 2012, p.*

236.

**360** de ani de la nașterea lui **Daniel Defoe** (născut **Daniel Foe**), romancier, pamfletar și jurnalist britanic, fondator al romanului englez (celebru prin romanul „Robinson Crusoe”, 1719) (1660 – 24 aprilie ? 1731). *A se vedea și art. din CN 2006, p. 122-124.*

**350** de ani de la nașterea lui **Axinte Uricariul**, cronicar, copist moldovean de acte (urice), de origine răzeșească, aflat în slujba lui Nicolae Mavrocordat (cca 1670 – 1733). *A se vedea și art. din CN 2000, p. 396-397.*

**300** de ani de la nașterea lui **Dumitrache Medelnicerul**, medelnicer, mare stolnic, mare clucer în Țara Românească, cronicar român (cca 1720 – 1796).

**300** de ani de la nașterea lui **Dimitrii I. Vinogradov**, fondatorul producerii porțelanului în Rusia (1720 – 5 septembrie 1758).

**290** de ani de la nașterea lui **Horia (Vasile Ursu Nicola)**, țăran român, iobag, conducătorul principal al răscoalei țărănești din Transilvania din 1784-1785 (cca 1730 – 28 februarie 1785). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 395-396.*

**290** de ani de la nașterea lui **Dimitrie Eustatievici**, filolog iluminist și traducător român, autorul primei gramatici românești și al altor manuale școlare (cca 1730 – 27 mai 1795).

**290** de ani de la nașterea lui **Amfilohie Hotiniul**, autor didactic și teolog, spirit iluminist, urmaș al lui Dimitrie Cantemir, unul dintre primii care s-a preocupat de formarea limbajului științific și de acordul cultural al spațiului românesc cu restul Europei (cca 1730 – 1800). *A se vedea și art. din CB 1995, p. 134-135.*

**260** de ani de la nașterea lui **Alexandru Beldiman**, mare postelnic și mare vornic, poet și traducător român (cca 1760 – ianuarie 1826).

**250** de ani de la nașterea lui **Vasile Aaron**, poet, jurist și traducător român, un exponent

important al iluminismului românesc, afiliat la Școala Ardeleană, a tradus și a prelucrat scrieri antice și medievale, unul dintre mentorii literari ai lui Anton Pann (1770 – 1822).

**250** de ani de la nașterea lui **Eustație Altini**, pictor roman de origine greacă, promotor al stilului neoclasic în Moldova, întemeietorul școlii de pictură de factură academică din Iași (cca 1770/1772 – 1815).

**245** de ani de la nașterea lui **Dimitrie Țichindeal**, teolog, cărturar, fabulist și traducător român, militant pentru emanciparea românilor din Banat (cca 1775 – 20 ianuarie 1818). *A se vedea și art. din CN 2000, p. 402-403.*

**240** de ani de la nașterea lui **Tudor Vladimirescu**, om politic român, unul dintre personajele exponențiale ale istoriei românilor, fiind organizatorul și conducătorul revoluției sociale de la 1821 (cca 1780 – 26/27 mai 1821). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 397-398.*

**220** de ani de la nașterea lui **Costache Aristia**, actor, scriitor și om politic român, de origine grec, participând la răscoala lui Tudor Vladimirescu și la revoluția de la 1848 (cca 1800 – 18 aprilie 1880).

**220** de ani de la nașterea lui **Iacob Ghinculov** (Iacob Hâncu), pedagog, a fost primul director al Școlii Lancasteriene din Basarabia, autor de manuale didactice românești (1800 – 1870).

**200** de ani de la nașterea lui **Constantin Daniel Rosenthal**, pictor, sculptor și revoluționar român, a aderat la cauza revoluționarilor români de la 1848 (1820 – 23 aprilie 1851).

**190** de ani de la nașterea lui **Mihail Pascaly**, actor, director de teatru, autor dramatic și traducător român, de origine greacă (cca 1830 – 30 septembrie 1882). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 399-400.*

**190** de ani de la nașterea lui **Costache Bălănescu**, actor de teatru și traducător român, di-

rector de scenă și director al Teatrului Național din Iași (cca 1830 – 10 martie 1888).

**180** de ani de la nașterea **Olgăi Nacco**, scriitoare basarabeană de expresie rusă (cca 1840 – 1919).

**170** de ani de la nașterea lui **Nicolae Zubcu-Codreanu**, sociolog, gânditor, publicist, medic, scriitor, revoluționar democrat (cca 1850 – 31 decembrie 1878). *A se vedea și art. din CN 2000, p. 408-409.*

**170** de ani de la stingerea din viață a lui **Ioanichie**, arhiman-drit, arhitect și pedagog, a fost rectorul Seminarului Teologic din Chișinău, autorul proiectului fațadei a acestei instituții și a Mitropoliei din Chișinău (cca 1777 – 1850). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 264.*

**170** de ani de la nașterea lui **Alexandru Elliescu**, pictor și scenograf român (cca 1850 – 1889).

**170** de ani de la stingerea din viață a lui **Ștefan Margela**, pedagog și filolog (1783-1850).

**160** de ani de la nașterea lui **Dimitrie Balica**, comis, poet și traducător român (1798-1860).

**150** de ani de la nașterea lui **Alexandru Greculov**, fotograf, unul din organizatorii muzeelor școlare în Basarabia (cca 1870 – 1936).

**150** de ani de la nașterea **Ecaterinei Salina** (Malișevschi), pianistă, profesoară de pian la Conservatorul „Unirea” din Chișinău, originară din Basarabia (cca 1870 – 1945).

**140** de ani de la stingerea din

viață a lui **Ioan Constande**, grafician, pictor, litograf, gravor și sculptor român, primul artist român de formație academică (februarie 1814 – 1880). *A se vedea și art. din CN 2014, p. 100.*

**140** de ani de la nașterea lui **Vladimir Cristi**, publicist și om politic român, ex-primar al Chișinăului (1880 – 1956). *A se vedea și art. din CN 2005, p. 400.*

**140** de ani de la nașterea lui **Morris Gisnet**, prozator și dramaturg american, de etnie evreu, originar din Basarabia (1880 – 1960).

**130** de ani de la nașterea lui **Manuil Poleac**, bibliofil și bibliograf (1890 – 1941). *A se vedea și art. din CN 2010, p. 264-265.*

**125** de ani de la nașterea lui **Dumitru Remenco**, ziarist și filosof (1895 – 13 iulie 1940).

**120** de ani de la nașterea **Gettei Elena Rally**, bibliolog român (1900 – 1982).

**100** de ani de la stingerea din viață a lui **George I. Cosmovici**, inginer mecanic, inventator român (1854 – 1920).

**90** de ani de la fondarea **Capelii Corale Academice „Doina”** (1930).

**90** de ani de la nașterea lui **Robert Frimtzis**, inginer american, cu contribuții în cosmonautică, originar din Basarabia (1930).

**80** de ani de la stingerea din viață a lui **Alexandru Oatul**, pedagog, activist politic, membru al organizației „Pământenia Basarabeană” din Dorpat (Tartu) (31 martie 1878 – 1940). *A se vedea și art. din CN 2013, p. 107.*

**80** de ani de la fondarea **Filarmonicii Naționale** (1940). *A se vedea și art. din CN 2000, p. 410-411.*

**75** de ani de la înființarea **Ansamblului de Cântece și Dansuri Populare „Fluieraș”**, unul dintre primele colective profesioniste din Republica Moldova (1945).

**75** de ani de la fondarea **Teatrului Republican de Păpuși „Licurici”** (1945). *A se vedea și art. din CB 1995, p. 74-75.*

**75** de ani de la stingerea din viață a **Anastasei Dicescu**, cântăreață de operă și lied (27 februarie 1887 – 1945). *A se vedea și art. din CN 2012, p. 83-84.*

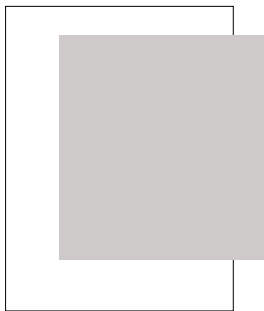
**70** de ani de la fondarea, la Chișinău, a **Grădinii Botanice a Academiei de Științe a Moldovei**, instituție științifico-didactică, cultural-recreativă și sanitaro-igienică cu teren destinat pentru colecționarea plantelor vii din diferite regiuni ale globului (1950).

**70** de ani de la stingerea din viață a lui **Nicolae I. Litinschi**, avocat și scriitor (1892– 1950).

**60** de ani de la fondarea, la Chișinău, a **Teatrului pentru Tineret și Copii „Luceafărul”** (1960). *A se vedea și art. din CN 2000, p. 414-418; CN 2015, p. 398-400.*

**50** de ani de la fondarea **Orchestrai Naționale de Muzică Populară „Lăutarii”**, de către interpretul Nicolae Sulac (1970).

**30** de ani de la fondarea, la Chișinău, a **Teatrului Municipal „Satiricus Ion Luca Caragiale”** (1990).



### **Iacob GHINCULOV** **1800/1807–1870**

Numele la naștere – Iacob Hâncu.

Pedagog și lingvist, autorul primei gramatici a limbii române din Basarabia.

S-a născut în anul 1800 (după unele surse, în 1807), la Ovidiopol (azi oraș în regiunea Odesa), în familia protoiereului basarabean Dănilă Hâncu. Se stinge din viață în anul 1870, la Sankt Petersburg.

A studiat la Seminarul Teologic din Ecaterinoslav (1811-1813) și a absolvit Seminarul Teologic din Chișinău (1821). Fiind încă student (1817), a predat limba „moldovenească” la clasele inferioare ale Pensionului Nobilimii de pe lângă Seminarul Teologic din Chișinău, iar din 1819, prin decizia mitropolitului Gavriil Bănulescu-Bodoni, este numit profesor de această disciplină și pentru elevii Seminarului.

În 1820-1821 se află la Sankt Petersburg, fiind trimis pentru a se specializa în aplicarea sistemului de învățământ lancasterian (metodă de instruire reciprocă) și obține titlul de „magistru al învățământului lancasterian”. La 7 februarie 1824 este numit director și învățător al primei școli lancasteriene

deschisă în Basarabia. Paralel cu această funcție, la cererea autorităților bisericești, este numit și profesor de limba franceză la Seminar (1826-1829). În perioada aflării la Chișinău, a lucrat asupra unui dicționar moldo-rus, rămas în manuscris, o lucrare de proporții, cca 20.000 termeni („Молдавско-российский словарь”, 1829). (O copie, în variantă de microfilm, se găsește în Secția carte rară a Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova).

În 1830 se stabilește la Sankt Petersburg. Își schimbă numele de familie în Ghinculov și se angajează traducător la Departamentul asiatic al Ministerului Afacerilor Externe, unde va lucra timp de 35 de ani (până în anul 1865). În 1842 a obținut statutul de al doilea dragoman, apoi a fost numit dragoman, clasa a VI-a (la începutul anilor '50) și dragoman clasa a V-a (1853). În 1854 a fost promovată în funcție de consilier de stat interimar.

În paralel, din 1839, este numit șef al Catedrei de limbă valaho-moldavă, deschisă la Universitatea din Sankt Petersburg, care a funcționat până în anul 1858. În 1855 i s-a acordat titlul de profesor extraordinar.

La Sankt Petersburg a publicat, în limba rusă, prima gramatică a limbii române din Basarabia (1840) – „Начертание правил валахо-молдавской грамматики” (Descrierea regulilor gramaticii valaho-moldovenești), unde descrie și analizează, în plan teoretic, particularitățile gramaticale ale limbii române (explicațiile regu-

lor gramaticale sunt scrise în rusă, iar exemplele – în română). În prefața acestei lucrări autorul menționează că „nu poate fi vorba despre două limbi, valahă și moldovenească, limba fiind una – română, iar celelalte două pot fi considerate graiuri ale acestei limbi”. Acest manual a fost apreciat de cercetătorul și slavistul rus A. I. Iațimirski și înaintat la Premiul Demidov (cel mai onorabil premiu neguvernamental al Rusiei) (1841).

În 1840 a publicat și o creșto-mație de texte românești, în ajutorul gramaticii, numită „Собрание сочинений и переводов, в прозе и стихах, для упражнения в валахо-молдавском языке, с присовокуплением словаря и собрания славянских первообразных слов, употребляемых в языке валахо-молдавском”, aceasta fiind unica lucrare de acest gen în Basarabia, pe tot parcursul secolului al XIX-lea. În baza acestor cărți își va desfășura activitatea de predare a limbii române literare la Universitatea din Sankt Petersburg. Acestea au fost utilizate, timp de o jumătate de secol și în Basarabia țaristă ca manuale de studiu a limbii române.

„Jacob Ghinculov a împărțit și a descris în mod teoretic părțile de vorbire ale limbii române, a categoriilor gramaticale. A contribuit la analiza științifică a sistemului ei lexical, la descrierea deosebirilor fonetice ale dialectelor limbii române” (Lidia Colesnic-Codreanca).

Ulterior a mai publicat „Выводы из валахо-молдавской грамматики” (Concluzii din

gramatica valaho-moldove-nească” (1847, semnată cu inițialele I. G) – o expunere prescurtată a gramaticii de la 1840 și „Карманная книжка для русских воинов в походах по княжествам Валахии и Молдавии” (O carte de buzunar pentru soldații ruși în campaniile din principatele Țării Românești și a Moldovei”, în 2 părți (1854), un ghid de conversații rus-român de aproximativ 3500 de cuvinte, fiind date sinonimele cuvintelor românești și un scurt îndreptar gramatical „Основные правила румынского (валахо-молдавского) языка”.

Distincții: Ordinul „Sf. Vladimir”, gradul 3 (1856) și Ordinul „Sf. Stanislav”, gradul 1 (1863).

#### Bibliografie selectivă:

**Гинкулов, Якоб.** Молдавско-российский словарь : В 2-х томах / Якоб Гинкулов. – Кишинев, 1829. – [Manuscris].

**Гинкулов, Якоб.** Начертание правил валахо-молдавской грамматики / Якоб Гинкулов. – СПб. : Типогр. Императорской Академии Наук, 1840. – 376 p.

**Гинкулов, Якоб.** Собрание сочинений и переводов, в прозе и стихах, для упражнения в валахо-молдавском языке, с присовокуплением словаря и собрания славянских первообразных слов, употребляемых в языке валахо-молдавском / Якоб Гинкулов. – СПб. : Типогр. Императорской Академии Наук, 1840. – 309 p.

\*\*Гинкулов, Якоб. Выводы из валахо-молдавской грамматики / Якоб Гинкулов. – СПб., 1847.

\*\*Гинкулов, Якоб. Карманная книжка для русских воинов в походах по княжествам Валахии и Молдавии. 2 части

/ Якоб Гинкулов. – СПб., 1854.

\*\*\*

**Haneș, Petre V.** Scriitorii basarabeni 1850-1940 : T. Vârnav, I. Hâncu, I. Doncev, ... / Petre V. Haneș. – București : Editura Casei Școalelor, [1941]. – 498 p.

**Codreanca, Lidia.** Iacob Ghinculov – autorul primei gramatici a limbii române din Basarabia (1840) / Lidia Codreanca // Flux. – 1998. – 16 oct. – P. 8.

**Colesnic-Codreanca, Lidia.** Filologi basarabeni din secolul al XIX-lea / Lidia Colesnic-Codreanca // Philologia. – 2011. – Sept.-Dec. – P. 128-133; [Resursă electronică]. – URL : [https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare\\_articol/22140](https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/22140) (accesat : 4. 11. 2019).

\*\*\*

Гинкулов, Яков Данилович [Resursă electronică] // <https://dlib.rsl.ru/viewer/01002897085#?page=220> (accesat : 4. 11. 2019).

**Домосилецкая М. В.** Изучение румынского языка и культуры румын в России (XIX - начало XX вв.). Яков Данилович Гинкулов [Resursă electronică] / М. В. Домосилецкая // <https://cyberleninka.ru/article/n/izuchenie-umynskogo-yazyka-i-kultury-rumyn-v-rossii-xix-v-nachalo-xx-v> (accesat : 4. 11. 2019).

**Котылевская, Татьяна.** Жизнь и деятельность бессарабского педагога и лингвиста Якоба Хынку (Гинкулова) (1800-1870) / Татьяна Котылевская // Glotodidactica. – 2013. – Nr 1. – P. 54-67; [Resursă electronică]. – URL : [https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare\\_articol/30336](https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/30336) (accesat : 4. 11. 2019).

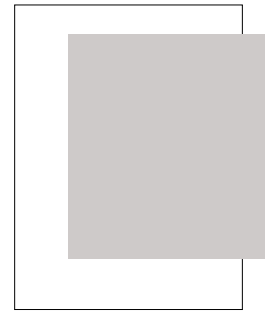
**Котылевская (Земцова), Т. В.** Вклад ланкастерских школ в социальное развитие Бессарабии I половины XIX века / Т. В. Котылевская (Земцова) // Сборник трудов конференции „Психолого-педагогическая деятельность: сферы сотрудничества и взаимодействия”, Кострома, 16-19 октября 2018 г. – Кострома, 2018. – P. 295-301.

**Земцова, Т.** Ланкастерские школы Бессарабии / Т. Земцо-

ва // Педагогический журнал. – 1995. – Nr 3-4. – P. 117-120.

**Оганян, Л.** Выдающийся молдавский педагог XIX века Я. Д. Гинкулов / Л. Оганян // Ученые записки Тираспольского ГПИ им. Т. Г. Шевченко. Выпуск 8. – Chișinău, 1960. – P. 70-76.

V. M.



**Ioan DONCEV  
1820/1821-1890**

Pedagog, autor de manuale, consilier de stat.

S-a născut la Chișinău în 1820/1821, într-o familie mixtă (după unele surse tătal ar fi de origine balcanică, bulgar ori grec, iar mama româncă din Basarabia). Se stinge din viață la 1 aprilie 1890, la Chișinău.

În 1829 este înscris la Școala Ținutală din Chișinău, iar în 1833-1839 este elev la Gimnaziul Regional Nr. 1 de Băieți de aici. După absolvirea studiilor gimnaziale, este numit profesor de istorie și geografie (suplimentar latina și aritmetica) la Școala Ținutală din Tighina (1839-1847). Revenit la Chișinău, predă limba română la Școala Ținutală (1847-1853) și la Liceul de Băieți Nr. 1 de aici (1853-1866). În 1866 Catedra de limba română de la Liceul de Băieți Nr. 1 a fost închisă.

În 1865, la tipografia lui Achim Popov din Chișinău

(cea mai modernă instituție a timpului), a editat două cărți, importante pentru evoluția ulterioară a scrierii cu litere latine în Basarabia: „Abecedă rumâni” (tipărită cu caractere chirilice și latine) și „Cursul primitiv de limba rumâni”, devenind astfel autorul primei gramatici românești scrise cu litere latine în Basarabia. Aceste manuale românești au fost un pretext pentru suspendarea predării „limbii moldovenești” în școlile din Basarabia în anii '60-'70 ai secolului al XIX-lea. Despre aceasta, istoricul Gheorghe Negru menționează: „În 1862, la solicitarea episcopului Circumscripției de Învățământ Odesa și a directorului Direcției școlilor din Basarabia, [Ioan Doncev] a finalizat scrierea manualelor „Cursul primitiv de limba rumâni” și „Abecedă rumâni”. Manualele, după cum rezultă din avizele întocmite, contribuiau la sincronizarea etnoculturală a românilor din Basarabia cu cei din România, familiarizându-i pe elevii din Basarabia cu scrisul în grafie latină. Alarmat de o asemenea perspectivă, ministrul Instrucțiunii, secretarul de stat Golovnin, a respins, în 1863, demersul lui Ioan Doncev privind publicarea acestor manuale. În 1865, disperat din cauza deciziei autorităților, Ioan Doncev publică manualele pe cont propriu. Deoarece manualele fuseseră permise de cenzura imperială, exista posibilitatea difuzării lor libere și, în felul acesta, al „românizării” elevilor basarabeni. În februarie 1866, la propunerea minis-

trului Instrucțiunii, Golovnin, în contradicție cu practica anterioară de peste 30 de ani și cu avizele pozitive ale Direcției Școlilor din Basarabia, Circumscripției de Învățământ Odesa, Ministerului Instrucțiunii, Consiliul de Stat al Imperiului Rus adoptă hotărârea „Cu privire la suspendarea predării limbii moldovenești la gimnaziul din Chișinău”. Această hotărâre a fost urmată de o serie de alte decizii ale altor instituții centrale și locale, ele culminând cu cea a Ministerului Instrucțiunii Publice, din 3 februarie 1871, prin care „limba moldovenească” era eliminată din toate școlile județene din Basarabia (Chișinău, Orhei, Bălți, Soroca, Hotin). Astfel, a început excluderea limbii române din școlile din Basarabia și intensificarea politicii de rusificare în a doua jumătate a secolului al XIX-lea”.

Gramatica română elementară are două capitole: etimologie și sintaxă generală. Ștefan Ciobanu o consideră „o gramatică românească în toată puterea cuvântului, cu text paralel rusec, în care găsim toate regulile gramaticale”. La sfârșitul cărții se găsește un vocabular româno-rus în ordine alfabetică.

Ulterior, în perioada 1906-1917, la Școala Eparhială de Fete din Chișinău s-a predat limba română în baza manualului lui Ioan Doncev.

În 1877 a tipărit și un ghid, „Convorbiri ruso-române”, pentru rușii care treceau prin Basarabia, iar în ultimii ani de viață a fost director al Azilului de Copii din Chișinău, fondat de Iorgu Balș.

Până în anul 2000 mormântul lui Ioan Doncev se afla la Cimitirul Central din Chișinău, când a fost distrus.

Din 1990 o stradă din sectorul Râșcani al Chișinăului îi poartă numele.

*A se vedea și articolul din „Calendar Național 2001”. – Chișinău, 2000. – P. 321-322; „Calendar Național 2008”. – Chișinău, 2007. – P. 449-450.*

### Bibliografie selectivă:

**Doncev, Ioan.** Abecedă rumâni = Румынская азбука : compus pentru șolele elementare / de Ioannu Doncev. – Kișineu : Tipogr. lui Akimu Popovu, 1865. – 163 p. – [Cu alfabet de tranziție].

**Doncev, Ioan.** Cursul primitiv de limba rumâni = Начальный курс румынского языка составленный для низшихъ училищъ и IV классовъ гимназии : compus pentru șolele elementare și IV clase gimnaziale / de Ioannu Doncev. – Kișineu : Tipogr. lui Akimu Popovu, 1865. – IX, 251, 130, 66 p. – [Cu alfabet de tranziție].

\*\*\*

**Baciu, Gheorghe.** Ioan Doncev (1818 - 1.IV.1885) // Baciu, Gheorghe. Personalități notorii ale neamului / Gheorghe Baciu ; consultant istoric : Ion Valer Xenofontov ; red. : Ana Manole. – Chișinău : [S. n.], 2018. – P. 41-42.

**Colesnic, Iurie.** Ioan Doncev [Resursă electronică] // <https://www.timpul.md/articol/in-culisele-istoriei-o-lectie-a-memoriei-pe-care-am-ratat-o-58626.html> (accesat : 6. 11. 2019).

**Colesnic, Iurie.** Bulgarul care a scris primele manuale românești în Basarabia // Colesnic, Iurie. Bibliologi, bibliofili și colecționari basarabeni / Iurie Colesnic ; ed. îngrijită de Veronica Cosovan. – Chișinău : [S. n.], 2019. – P. 28-29.

**Colesnic, Iurie.** O lecție a memoriei pe care am ratat-o (Ioan Doncev) // Colesnic, Iurie. În culisele istoriei / Iurie Colesnic; red.:

Iuliu Cârchelan. – Chișinău : Cultura, 2015. – P. 267-269.

**Colesnic, Lidia.** [Ioan Donceț (1820-1890)] [Resursă electronică] // [https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag\\_file/Filologi%20basarabeni%20din%20secolul%20al%20XIX-lea.pdf](https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Filologi%20basarabeni%20din%20secolul%20al%20XIX-lea.pdf) (accesat : 6. 11. 2019).

**Haneș, Petre V.** Scriitorii basarabeni 1850-1940 : T. Vârnav, I. Hâncu, I. Donceț ... / Petre V. Haneș. – București : Editura Casei Școalelor, [1941]. – 498 p.

**Negru, Gheorghe.** Manualele românești ale lui Ioan Donceț – pretext pentru suspendarea predării „limbii moldovenești” în școlile din Basarabia în anii '60-'70 ai secolului al XIX-lea / Gheorghe Negru // Akademos. – 2012. – Nr 2 (Iun.). – P. 29-30 ; [Resursă electronică]. – URL : <http://www.akademos.asm.md/files/Politica%20nationala%20a%20Imperiului%20Rus%20in%20Basarabia%20si%20limba%20romana.pdf> (accesat : 6. 11. 2019).

**Negru, Gheorghe.** „Cazul Donceț” și eliminarea „limbii moldovenești” din Gimnaziul Regional din Chișinău (1866) / Gheorghe Negru // Destin românesc. Serie nouă. – 2006. – Nr 3-4. – P. 220-228.

**Poștarencu, Dinu.** Precizări și completări la biografiile unor personalități basarabene [Leon Casso, Petre Cazacu, Ioan Donceț, Iustin Frățiman, Constantin Stere] / Dinu Poștarencu // Cugetul. – 2002. – Nr 1. – P. 64-69.

Tipărituri românești. Ioan Donceț, Alexei Nacco, Gheorghe Păun, Matei Donici // Ioan Pelivan : Istoric al mișcării de eliberare națională din Basarabia / Ediție îngrijită, studiu introductiv, note, bibliografie și indice de nume de Ion Constantin, Ion Negrei și Gheorghe Negru. – București : Biblioteca Bucureștilor, 2012. – P. 117-120 ; [Resursă electronică]. – URL : <https://arhiva.bibmet.ro/Uploads/Ioan%20Pelivan-istoric.pdf> (accesat : 6. 11. 2019).

V. M.



### Capela Corală Academică „Doina” 1930

Colectiv coral din cadrul Filarmonicii Naționale „Serghei Lunchevici” din Chișinău.

A fost înființat în anul 1930, la Tiraspol, în baza unui studiu coral condus de N. Neniu. Din anul 1933 colectivul coral deține numele „Doina”. În 1940 acesta este transferat la Chișinău și completat cu artiști din Corul Simfonic al lui V. Bulăciiov, cunoscut dirijor și compozitor din Basarabia interbelică.

În 1960 obține titlul onorific de Colectiv Coral Emerit „Doina”, iar în 1977 devine Capelă Corală Academică „Doina”. În 1974 Colectivul Coral Emerit „Doina” este înscris în Cartea de Aur de Onoare a RSSM.

Pe parcursul anilor, conducători artistici și dirijori principali ai Capelei au fost: Constantin Pigrov (1930-1940), David Gherșfeld (1940-1945), M. Kononenko (1945-1958), Vladimir Minin (1958-1962), Veronica Garștea (1962-2012) și Ilona Stepan (din 2013). În calitate de dirijori au mai colaborat T. Zgureanu, V. Condrea, A. Jar ș. a.

În prezent colectivul coral dispune de un efectiv de cca 70 de artiști de cor, inclusiv soliști.

Capela Corală Academică „Doina” a desfășurat o prodigioasă activitate concertistică, cuprinzând turnee în întreg spațiul cultural al URSS (1940-1989), precum și multe țări ale lumii: România (1953), Cehia, Slovenia (1987), Franța (1980, 2000), Spania și Israel (1991), Coreea de Nord (1992), Italia (1999, 2000), Grecia (2002), Portugalia, Austria etc.

Repertoriul Capelei Corale Academice „Doina” include creații corale laice și sacre din tezaurul muzicii universale, lucrări corale și vocal-simfonice, prelucrări corale ale melodiilor folclorice etc., iar „profesionalismul, diapazonul larg de posibilități de exprimare, armonia timbrală și intonațională, măiestria interpretativă elevată, au fost deseori obiectul venerației și profunde admirații din partea unor specialiști cu renume, precum dirijorii V. Minin, G. Ernesaks, O. Cekigean ș. a.” Printre creațiile de referință sunt: „Magnificat”, „Cantata”, „Messa in C-dur”, Oratoriul „Patimile după Matei” de Bach, „Simfonia a noua”, „Messa în C-dur”, Oratoriul „Pe Muntele Măslinului”, „Fantezia” de Beethoven, „Requiem”-urile de Mozart, Verdi, Cherubini, „Creațiunea” de Haydn, „Stabat Mater” de Rossini și Dvorak, „Te deum”, „Messiah”, „Psalmul 112” de Handel, „Carmina Burana” de Orff, „Oratoriul patetic”, „Cantata de primăvară”, Poemul „In memoriam S. Esenin” de Sviridov, „Ioan Damaskin” de Taneev, „Trei cântece ruse” de Rahmaninov, „Lauda Domnului” de Musicescu, lucrări

de Șostakovici, Porumbescu, Dinicu, Vidu, Danga, Ionescu Pașcani, Berezovschi, Cristea ș. a.

Sub îndrumarea, în colaborare sau cu susținerea directă a Veronicăi Garștea, care a stat la pupitrul dirijoral al Capelei „Doina”, timp de cinci decenii, s-au format și s-au lansat numeroase personalități ale culturii muzicale autohtone, printre care dirijorii Teodor Zgureanu (1967-1976), Eugen Mamot, Vasile Condrea, Anatolie Jar, interpreții de muzică populară Nicolae Sulac (1958-1960), Angela Păduraru, Nina Ermurachi ș. a. În acest colectiv a cântat, de altfel, și Cristofor Teodorovici, fost preot, tatăl compozitorului și cântărețului Ion Aldea Teodorovici.

### Bibliografie selectivă:

\***Cutâriova, Alla.** „Doina” = „Дойна” / Alla Cutâriova. – Chișinău : Timpul, 1980. – 60 p. : il. – (Moldova. Imagini muzicale).

**Miliutina, Izolda.** „Doina” : Capela Corală Academică de Stat, colectiv artistic emerit din RSS Moldova / Izolda Miliutina ; trad. : M. Mardare. – Chișinău : Hyperion, 1990. – 94 p. : fot.

\*\*\*

Capela Corală Academică „Doina” [Resursă electronică] // [http://filarmonica.md/new/index.php?option=com\\_content&view=category&layout=blog&id=46&Itemid=65&lang=ro](http://filarmonica.md/new/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=46&Itemid=65&lang=ro) (accesat : 6. 11. 2019).

Capela Corală Academică „Doina” [Resursă electronică] // <https://www.youtube.com/watch?v=739Kk9neL14> (accesat : 6. 11. 2019).

Capela Corală Academică „Doina” [Resursă electronică] // [https://www.youtube.com/watch?v=\\_E5ovM5p-0s](https://www.youtube.com/watch?v=_E5ovM5p-0s) (accesat : 6. 11. 2019).

**Moraru, Emilia.** Trei decenii cu Capela Corală Academică

„Doina” / Emilia Moraru // Literatura și arta. – 2004. – 2 dec. – P. 8.

**Odainic, Ioan Gh.** Capela Corală Academică „Doina” // Odainic, Ioan Gh. Almanah enciclopedic : Perioada de tranziție anii 1989-2008 Vol. 1 / Ioan Gh. Odainic ; Asociația Obștească pentru Educație, Cultură, Știință și Artă din Moldova. – Chișinău : Pontos, 2009. – P. 59-60.

\*\*\*

**Кракан А. М.** Академическая Капелла „Дойна” / А. М. Кракан // Anuarul Muzeului Național de Istorie a Moldovei. Vol. 1. – Chișinău, 1992. – P. 233-241.

**Столяр, Зиновий.** Флагман молдавской музыки : [75 лет со дня создания Академической Капелле „Doina”] / Зиновий Столяр // Независимая Молдова. – 2005. – 20 dec. – P. 3.

V. M.



### Ansamblul de Cântece și Dansuri Populare „Fluieraș” 1945

Colectiv emerit din Republica Moldova. A fost înființat în anul 1945, în cadrul Filarmonicii Naționale din Chișinău. Primul dirijor al orchestrei a fost Constantin Târțău, apoi conducerea colectivului a fost preluată de Serghei Lunchevici, care „a condus colectivul „Fluieraș” mai mult de patru decenii, a devenit simbolul lui, dar și unul din simbolurile culturii noastre naționale. Acest neasemuit lăutar se contopea cu vioara lui la fiecare interpre-

tare a sa. Prin cultura sa rară, prin modestia care l-a definit, a lăsat un nume notoriu în cultura națională” (Monica Babuc).

În perioada 1995-2013 director artistic și dirijor al Orchestrei „Fluieraș” a fost Serghei Ciuhrii, lucrător emerit al culturii din Basarabia (1979) și Artist al Poporului (1992).

În prezent orchestra este condusă de frații Edgar și Marcel Ștefăneț.

Repertoriul ansamblului include muzică populară și muzică academică, precum și melodii și dansuri ale popoarelor lumii. De-a lungul timpului, membri ai orchestrei au fost: Ignat Bratu, Petre Zaharia, Alexei Botoșanu, Simion Brânzilă, Valeriu Negruți, Lucian Cocea și mulți alți instrumentiști. Printre soliștii vocali ai orchestrei au fost interpreți celebri ai Basarabiei, precum Tamara Ciobanu, Nicolae Sulac, Maria Bieșu, Gheorghe Eșanu, Vasile Marin, Zinaida Julea, Nina Crulicovschi, Eudochia Lica, Olga Ciolacu, Mihai Matieșu, Ioana Căpraru, Anatol Latășev, Dumitru Gheorghiu, Ana Barbu, Nătălița Munteanu, Marin Ganciu și alții.

În cadrul coregrafic autohton, s-a afirmat și grupul de dansatori.

Ansamblul de cântece și dansuri populare „Fluieraș” a efectuat turnee artistice în toate republicile ex-sovietice, în Germania, Austria, Franța, Italia, România, Polonia, Cehia, Canada, India, Maroc, Finlanda, Turcia, China, Brazilia, Mexic.



**Bibliografie selectivă:**

\***Cutărioara, A. D.** „Fluieraș” : imagini muzicale / A. D. Cutărioara ; red. S. Richeliman. – Chișinău : Timpul, 1981. – 55 p., il.

\***Cutărioara, Alla.** „Fluieraș” = „Флуераш” / Alla Cutărioara. – Chișinău : Timpul, 1980. – 60 p., fot. – (Moldova. Imagini muzicale).

\*\*\*

Ansamblul „Fluieraș” [Resursă electronică] // <http://dinbasarabia.ro/cultura/ansamblul-fluieras/> (accesat : 7. 11. 2019).

Ansamblul de cântece și dansuri populare „Fluieraș” a sărbătorit 70 de ani de la fondare [Resursă electronică] // [https://www.realitatea.md/ansamblul-de-cantece-si-dansuri-populare-fluieras-a-sarbatorit-70-de-ani-la-fondare\\_19984.html](https://www.realitatea.md/ansamblul-de-cantece-si-dansuri-populare-fluieras-a-sarbatorit-70-de-ani-la-fondare_19984.html) (accesat : 7. 11. 2019).

Ansamblul „Fluieraș” condus de frații Ștefăneț [Resursă electronică] // <https://www.youtube.com/watch?v=TZlgYGMxwly> (accesat : 7. 11. 2019).

**Bortă, Victoria.** „Fluieraș”, 70 de ani de la fondare! [Resursă electronică] / Victoria Bortă // <https://www.ziarulnational.md/fluieras-70-de-ani-de-la-fondare/> (accesat : 7. 11. 2019).

**Grădinaru, Silvia.** Trecut-au anii...: [Serghei Ciuhrii : 60 de ani de la naștere și patru decenii de activitate scenică] / Silvia Grădinaru // Moldova suverană. – 1998. – 19 dec. – P. 6.

**Odainic, Ioan Gh.** „Fluieraș” // Odainic, Ioan Gh. Almanah enciclopedic. Vol. 1 / Ioan Gh. Odainic. – Chișinău, 2009. – P. 65-66.

**Porcesco, Cristina.** Orchestra „Fluieraș” la cea de-a 60-a aniversare / Cristina Porcesco // Moldova suverană. – 2005. – 2 iun. – P. 4.

V. M.



### Orchestra Națională de Muzică Populară „Lăutarii” 1970

Formație de muzică populară. A fost fondată în anul 1970, la Chișinău, în cadrul Filarmonicii de Stat din Moldova, de către interpretul Nicolae Sulac, dirijori fiind compozitorul și violonistul Mircea Oțel, apoi trompetistul Gheorghe Usaci.

În anul 1978 conducerea Orchestrei „Lăutarii” îi revine violonistului Nicolae Botgros – „personalitate artistică complexă și viguroasă, dublată de o majoră forță temperamentală, cu tenacitate și îndrăzneală, care a învins obstacole greu de imaginat și s-a afirmat în plan interpretativ și dirijoral, materializându-și cunoștințele prin multiple realizări remarcabile. Într-un timp record reușește să plaseze orchestra în prim-planul muzicii populare, devenind un simbol, un fenomen inegalabil. Fiecare recital al Orchestrei „Lăutarii” se transformă în act de cultură de înaltă calitate, atât prin interpretarea pătrunsă de profunzimea redării mesajului muzical, cât și prin varietatea repertoriului foarte atractiv. Bogata experiență scenică îi permite dirijorului Nicolae Botgros să mențină orchestra într-o formă impecabilă, deși componența sa a cunoscut mai multe modificări. Publicul spectator prezent la spectacolele formației a remarcat întotdeauna virtuozitatea, sunetul rafinat

și siguranța tehnică, bogăția resurselor de expresivitate, intenția de a aduce în scenă frumosul sonor în creații valoroase, precum și capacitatea de redare subtilă a fiecărei nuanțe a partiturii. Ghidat de principiul existenței interpretării desăvârșite, Nicolae Botgros este exigent cu sine și pretinde dăruire absolută de la fiecare instrumentist, de remarcat, mari virtuozii ai instrumentelor populare, precum și a soliștilor vocali – nume sonore în peisajul melosului popular”. (<http://www.moldovaconcert.md>).

Pe parcursul a circa cinci decenii Orchestra „Lăutarii” a susținut mii de spectacole de mare rezonanță în toată Moldova, dar și pe cele mai prestigioase scene din lume – Grecia, Italia, Germania, Franța, Turcia, Danemarca, SUA, Austria, Mongolia etc.

O pagină de referință în biografia artistică a Orchestrei de Muzică Populară „Lăutarii” o constituie colaborarea cu cei mai reprezentativi exponenți ai tuturor zonelor folclorice din România, fie în spectacole, fie în înregistrări. În compania Orchestrei „Lăutarii” dirijată de Nicolae Botgros au înregistrat CD-uri antologice Gheorghe Zamfir, Maria Ciobanu, Sofia Vicoveanca, Ion și Ionuț Dolănescu, Dinu Iancu Sălăjanu, Ileana Ciuculete, Mariana Ionescu, Cristi Ruscior, Camelia Ciobanu, Stana Izbașa, Viorica Macovei și alții.

Fiind cea mai apreciată orchestră de muzică populară din întreg spațiul românesc, Orchestra „Lăutarii” a participat la prestigioase manifestări cultural-artistice la nivel de stat, la serate de creație ale distinșilor artiști. Prezența Orchestrei „Lăutarii” la „Telerevelion”, pe scenele Festivalurilor „Cerbul de Aur” de

la Brașov și cel de la Mamaia transmise în direct pe canalul România Internațional a facilitat extinderea popularității orchestrei pe mapamond. În permanentă activitate artistică, Orchestra „Lăutarii” a efectuat înregistrări în studiourile Radioteleviziunii cu mai mulți interpreți de muzică populară, atât soliști ai orchestrei, cât și invitați. De asemenea, în spectacole cu public i-a acompaniat pe toți interpreții de muzică populară. Creații de diferite genuri interpretate de Orchestra „Lăutarii” sunt incluse în zeci de discuri, în coloane sonore ale filmelor și spectacolelor.

Orchestra interpretează și creații originale semnate de compozitorii Tudor Chiriac, Constantin Rusnac, Gheorghe Mustea ș.a.

În anul 2000, cu prilejul marcării a trei decenii de activitate artistică, Orchestrei de Muzică Populară „Lăutarii”, dirijată de Nicolae Botgros, Artist al Poporului, Cavaler al Ordinului Republicii, prin decret prezidențial, i s-a conferit titlul onorific „Națională”.

### Bibliografie selectivă:

Din neam străvechi de lăutari [înregistrare muzicală] : Dinastia Botgros, Orchestra „Lăutarii” 2000 / producător : Valeriu Gavrilan ; interpreți : Nicolae Botgros (vioară), Lidia Bejenaru (voce), Corneliu Botgros (vioară), Adriana Ochișan-Botgros (voce). – Chișinău : CAN RECORDS SRL, 2000. – 1 disc optic electronic (CD-Rom).

Drag mi-i cântecul și neamul [înregistrare muzicală] : Orchestra „Lăutarii” 2000 / acompaniament : Orchestra „Lăutarii”, dirijor : Nicolae Botgros. – Chișinău : CAN RECORDS SRL, 2000. – 1 disc optic electronic (CD-Rom).

Sufletul Viorii Nicolae Botgros [referire la Orchestra „Lăutarii”] / concepție, selecție și

îngrijire : Veta Ghimpu Munteanu ; pref. : Mihai Cimpoi. – Chișinău : Pontos, 2018. – 584 p. : facs., fot.

\*\*\*

**Bogdănaș, Silvia.** Fenomenul „Lăutarii” împlinește 35 de ani / Silvia Bogdănaș // Timpul. – 2005. – 13 mai. – P. 19.

**Botgros, Nicolae.** Despre muzica populară, televiziune, politică, nunțile cu lăutari și...falsele coroane de pe capetele unor „regi” și „regine” ale muzicii românești : [interviu cu Nicolae Botgros, director artistic și prim-dirijor al Orchestrei „Lăutarii”] / Nicolae Botgros ; consemnare : Tatiana Corai // Luceafărul. – 2000. – 22 dec. – P. 6.

**Botgros, Nicolae.** „Lăutarii” sunt unica mea avere... : [interviu cu Nicolae Botgros, director artistic și prim-dirijor al Orchestrei „Lăutarii”] / Nicolae Botgros // Luceafărul. – 2000. – 23 dec. – P. 6.

**Caciuc, Anatol.** „Lăutarii” – mândria neamului : [trei decenii de activitate a Orchestrei „Lăutarii”] / Anatol Caciuc // Capitala. – 2000. – 13 dec. – P. 4.

**Cegarovscaia, Liubovi.** Nicolae Botgros – 30 de ani la cârma Orchestrei „Lăutarii” / Liubovi Cegarovscaia // Moldova turistică. – 2008. – Nr 1. – P. 62-69.

**Chirtoacă, Dorin.** „Lăutarii” și Nicolae Botgros reprezintă adevărata noastră bogăție” / Dorin Chirtoacă // Capitala : Ziar public municipal. – 2010. – 22 dec. – P. 4.

**Ciocoi, Gheorghe.** Tinerete fără bătrânețe : [Nicolae Botgros și Orchestra „Lăutarii”] / Gheorghe Ciocoi // Dialog : Publicație de atitudine și informare. – 2000. – 13 dec. – P. 4.

**Cucuietu, Sergiu.** Fenomenul „Lăutarii” / Sergiu Cucuietu // Țara. – 2000. – 14 dec. – P. 4.

**Dănilă, Stela.** Fenomenul „Lăutarii” / Stela Dănilă // Adevărul. – 2011. – 7 noiem. – P. 1, 4-5.

**Deleu, Ecaterina.** Nicolae Botgros / Ecaterina Deleu // Flux continuu. – 2010. – 29 ian. – P. 12.

**Fetescu, Andrei.** Cu Botgros,

cu lăutarii... / Andrei Fetescu // Moldova suverană. – 2000. – 25 ian. – P. 4.

**Guja, Diana.** Nicolae Botgros, lăutarul dorurilor noastre / Diana Guja // Moldova. – 2016. – Nr 7/8. – P. 84-85.

**Iuncu, Rodica.** Nicolae Botgros : un brand de țară și de cultură românească / Rodica Iuncu // Moldova. – 2018. – Nr 12. – P. 68-75.

„Lăutarii” la al 35-lea popas // Literatura și arta. – 2005. – 2 iun. – P. 4.

„Lăutarii” // Republica Moldova : Patrimonial = Republic of Moldova : Heritage = Республика Молдова : Наследие / idee și concepție : Ioan Mănăscuță, Mihai Potârniche ; prezentare art. : Petru Ghețoi ; texte : I. Mănăscuță [et al.] ; fot. : M. Potârniche [et al.]. – Chișinău : Princeps, 2011. – P. 214-215, fot.

Nicolae Botgros : [viorist, dirijorul Orchestrei „Lăutarii”] // Timpul. – 2016. – 22 ian. – P. 4. – (Omul săptămânii).

Nicolae Botgros și Orchestra Lăutarii din Chișinău [Resursă electronică] // <https://www.youtube.com/watch?v=0Jj04xuvTvs> (accesat : 7. 11. 2019).

Orchestra „Lăutarii” din Chișinău, condusă de Nicolae Botgros [Resursă electronică] // <https://www.youtube.com/watch?v=gTwqrQoPW-c> (accesat : 7. 11. 2019).

**Odainic, Ioan Gh.** Orchestra Națională de Muzică Populară „Lăutarii” // Odainic, Ioan Gh. Almanah enciclopedic. Vol. 1 / Ioan Gh. Odainic. – Chișinău, 2009. – P. 63-64.

**Strâmbeanu, Andrei.** Un geniu numit Nicolae Botgros [referire la Orchestra „Lăutarii”] / Andrei Strâmbeanu // Literatura și arta. – 2008. – 31 ian. – P. 1, 6.

**Trofimov, Rodica.** Magicianul cu ochii triști : Nicolae Botgros / Rodica Trofimov // VIP magazin Moldova. – 2005. – Nr 7/8. – P. 56-59.

V. M.

---

## CRITERII DE SELECTARE A NUMELOR DE PERSONALITĂȚI PENTRU CALENDAR NAȚIONAL

1. **Calendar Național** este o publicație depolitizată și nepărtinitoare.
2. **Calendarul** are un caracter enciclopedic, cuprinzând nume de referință din toate domeniile.
3. Pivotal **Calendarului** îl formează numele de personalități originare din Republica Moldova sau care au activat în Republica Moldova.
4. **Calendarul** include nume de referință din cultura și civilizația universală, cu o selecție mai largă a numelor din culturile și civilizațiile vecine, ale căror istorie și prezent interferează cu istoria și prezentul Republicii Moldova.
5. Criteriul principal de selectare a numelor este cel valoric. Se includ nume de personalități cu o contribuție marcantă la dezvoltarea unui sau altui domeniu, la mișcarea de idei, la progresul culturii și civilizației, certificată prin activitate, titluri științifice și onorifice, distincții, premii, includerea numelui în dicționare, enciclopedii, manuale, lucrări despre personalitatea respectivă. Nu se admite excluderea numelor de persoane, care s-au remarcat prin contribuții reale într-un domeniu sau altul, din perspectivă politică sau din alte motive care contravin principiului imparțialității.
6. Articolele (datele) elaborate pentru **Calendar** vor purta un caracter strict enciclopedic, excluzându-se comentariile subiective de orice ordin. Volumul articolului va depinde de contribuția fiecărei personalități, nominalizate în **Calendar**; orice alte criterii în acest sens vor fi excluse.
7. Având în vedere limitele financiare ale BNRM, în **Calendar** se includ numai date jubiliare, începând de la 50 de ani. În cazuri excepționale, prin decizia specială a Colegiului de redacție și la rugămintea Asociațiilor profesionale și a Uniunilor de Creație, se vor include date cu „5” (55, 65, 75, 85 etc.), motivarea urmând să țină în exclusivitate de valoare și de contribuția personalității. Din aceleași motive economice, volumul total al **Calendarului** urmează a fi de aproximativ 40 de coli de tipar.
8. Numele de personalități se documentează, de regulă, într-o singură ediție, urmând ca edițiile ulterioare (de peste 5, 10 ani) să includă doar informații noi, făcându-se trimitere la articolul publicat anterior. Numele de personalități care nu vor fi documentate, vor fi însoțite de o informație breviară.
9. În **Calendar** nu se includ nume de persoane care au comis crime grave împotriva umanității sau cărora li s-a depistat un furt intelectual dovedit; de asemenea, **Calendarul** nu va conține articole despre activitatea persoanelor care și-au permis infamii la adresa Republicii Moldova. Deciziile Colegiului de redacție în această privință vor fi axate pe documente veridice.

**Colegiul de redacție al Calendarului Național**

---

INDEX ALFABETIC AL DATELOR MEMORABILE DOCUMENTATE

**A**

Margareta Curtescu  
(Abramciuc Maria) 289-291  
Alioșina Ludmila 373-374  
Anestiade-Vataman Eleonora 340-342  
Ansamblul de Cântece și Dansuri Populare „Fluieraș” 384-385  
Aramă Oleg 21-22  
Arionescu-Bayllayre Lidia 103-104  
Axionov Vladimir 324-326

**B**

Babansky Valeriu 340  
Babără Nicanor 265-268  
Bachițchi Veaceslav 34-35  
Badea Doina 29-30  
Bantoș Alexandru 202-206  
Bădrăgan Sergiu 138-139  
Bălțeanu Lorina 367-368  
Băncilă Simion 252-254  
Bătălia de la Vaslui 37-38  
Bejenaru Ion 348-349  
Belostecinic Grigore 32-34  
Berov Leonid 99-100  
Biblioteca Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți 307-312  
Bieșu Maria 250-252  
Boerescu Vasile 20-21  
Bolboceanu Dumitru 220-221  
Bolea Aurelian 200-201  
Bologa Mircea 191-192  
Bordeianu Leo 234-235  
Bradu Nicolae 88  
Bujoreanu Nicolae 218-220  
Buga Ion 363-365  
Bulat Virgil 109-110  
Burghiu Svetlana 278-279  
Burțev Svetlana 254-255  
Butnaru Val 159-161  
Buzu Teodor 175-176

**C**

Canțer Valeriu 73-77  
Capela Corală Academică „Doina” 383-384

Caraman Ion 53  
Căpățână Olga 211-212  
Cărare Petru 86-88  
Cârmu Isai 181-183  
Cebotari Maria 81-82  
Centrul de Excelență în Economie și Finanțe din Chișinău 350  
Cernica Ioan 58-59  
Chirtoagă Ion 82-84  
Chitroagă Ion 272  
Ciocanu Ion 50-51  
Cirimpei Victor 98-99  
Ciurunga Andrei 326-327  
Cobasnean Vladmir 163-164  
Codreanu Theodor 153-155  
Cojocarul Ilie 147-148  
Cojocarul Valeriu 155  
Colegiul de Muzică „Ștefan Neaga” din Chișinău 140-142  
Colesnic Iurie 258-263  
Condrunina Elena 255  
Constantinescu Nicolae N. 145-147  
Corbu Alexei 99  
Corbu Haralambie 96-98  
Coroban Vasile 88-90  
Corghenci Ludmila 329-332  
Cosniceanu Maria 69-70  
Covalgi Chiril 130-131  
Covaliov Nicolae 128  
Covaliov Olga 284-286  
Cramarciuc Constantin 183  
Curbet Vladimir 354-355  
Curcă Victor 286-287  
Curicheru-Vatamanu Elena 186-187  
Cuza Alexandru Ioan 152-153  
Cvasniuc Ion 220

**D**

Damian Liviu 128-130  
Daniliuc Sergiu 100  
David Alexandru 174-175  
Dimitriu Liuba 139-140  
Doboș Nadejda 138  
Dohotaru Vasile 157-159  
Doncev Ioan 381-383  
Dorogan Valerian 25-27

**E**

Eminescu Mihai 42-43  
Enciu Nicolae, istoric 136-137  
Enciu Nicolae, scriitor 257-258  
Esinencu Nicolae 40-41  
Eșanu Constantin 201-202  
Eșanu Valentina 54-58

**F**

Fabian Zinaida 105-106  
Fruntașu Iulian 216-217  
Furnica Dumitru 124  
Fusu Mihai 206-208

**G**

Garbuz Ion 180  
Găină Anton 61-62  
Ghinculov Iacob 380-381  
Gladun Nicolae 184-185  
Golopenția-Eretescu Sanda 117-119  
Goia Pavel 112  
Grecu Alexandru (Sandu) 94-96  
Grăjdianu Tudor 59-60  
Grossu Sergiu 347-348  
Gusca Nina 287-288

**H**

Harconița Elena 131-135  
Harea Vasile 225-227  
Herța Valeriu 282-284  
Holban Eugen 370-371  
Hotineanu Vladimir 302-304  
Hromova Larisa 198-199

**I**

Iachim Ion 23-24  
Iaroșenco Mihail 85-86  
Iliuț Maria 107-109  
Ioviță Vlad 372-373

**K**

Krasnopolschi Ion 135-136  
Kuroglo Stepan 35-36

**L**

Lactionov Constantin 59

Ladaniuc Victor 122-124  
Lica Eudochia 162-163  
Liceul-Internat Republican  
de Muzică „Ciprian Porum-  
bescu” din Chișinău 333-334  
Lupașcu Tudor 119-121

## M

Madan Ion 188-191  
Maleca Tudor 269-272  
Martânovschi Lidia 78  
Mater Anton I. 228-229  
Mătcaș Nicolae 164-166  
Melnic Timotei 104-105  
Mihu Ion 292  
Mihai Veronica 233-234  
Mocanu Maria 24-25  
Moraru Agafia 288-289  
Moraru Haralambie 106-107  
Musteață Simion Gh. 356-  
358  
Mușinschi Valeriu 217-218  
Muzeul Național de Litera-  
tură „M. Kogălniceanu”  
din Chișinău 79-80

## N

Nacu Viorel 38-40  
Neaga Ștefan 361-362  
Neamțu Petre 70-72  
Negruța Valeriu 184  
Nicolaescu Tatiana 125  
Nicov Ion 53-54  
Niguleanu Vasile 256-257

## O

Obuh Petru 232-233  
Ochialbi Gheorghe N. 67  
Orchestra Națională de  
Muzică Populară „Lăutarii”  
385-386  
Osoianu Vera 312-318

## P

Palade Gheorghe 280-282

Partole Claudia 196-198  
Patron Petru 227-228  
Pelin Valentina 242-245  
Plăieșu Raisa 208-211  
Popa Iulius 167-168  
Popa Vladimir 77-78  
Popescu Stela 369-370  
Postolache Ion 28  
Prisăcaru Ion 72-73  
Puiu Ion 339-340

## R

Radul Macarie 279-280  
Reabțov Constantin 235-236  
Revista „Noi” 332-333  
Rojnoveanu Gheorghe 293-  
294  
Romanov Constantin 216  
Rusu-Ciobanu Valentina  
327-328

## S

Sârbu Andrei 359-360  
Schîțco Nicolae 166-167  
Severin Adriana 187-188  
Sfârșitul celui de-al  
Doilea Razboi Mondial 277-  
278  
Sitaru Lidia 155-157  
Sofroni Silviu 22-23  
Soroker Iacob 177  
Spânu Anton 222-223  
Strâmbeanu Andrei 268-269  
Suveică Raisa 241-242  
Sturza Ion 180  
Sturza Rodica 30-32

## Ș

Șibaev Iurii 265  
Șleahtițchi Maria 46-49  
Șpac Ion 125-127

## T

Tamazlăcaru Andrei 362-  
363

Tarhon Petru 43-46  
Tărățeanu Vasile 294-296  
Tăzlaşanu Valentina 28-29  
Teodorovici Petre 185-186  
Teatrul Național „Mihai  
Eminescu” din Chișinău  
319-321  
Tighineanu Ion 142-145  
Tomescu Constantin 100-  
103  
Tomșa Sergiu 199-200  
Trancu-Rainer Marta 36-37  
Turtă Constantin 365-367

## Ț

Țăranu Ion 161-162  
Țurcan Nelly 343-347  
Țurcanu Anatol 106

## U

Ungureanu Ion 245-249  
Universitatea „Al. Ioan  
Cuza” – Iași 322-323  
Universitatea de Stat „Alec  
Russo” din Bălți 304-307  
Universitatea de Stat din  
Tiraspol 301-302  
Universitatea Pedagogică  
de Stat „Ion Creangă” din  
Chișinău 263-264  
Urecheanu Serafim 68-69

## V

Văluță Ilie 229-232  
Vieru Grigore 90-93  
Voinicescu-Soțchi Mircea 84  
Vrabie Grigore 51-52  
Vrânceanu Silvia 110  
Vutcărău Petru 223-225

## Z

Zbârnea Tudor 374-375  
Zemciuc Efrosinia 296  
Zota Ieremia 177-179  
Zubcov Anatolie 110-112

---

**SUMAR**

<b>IANUARIE</b>	15	Alexandru (Sandu) Grecu	94
Vasile Boerescu	20	Haralambie Corbu	96
Oleg Aramă	21	Victor Cirimpei	98
Silviu Sofroni	22	Alexei Corbu	99
Ion Iachim	23	Leonid Berov	99
Maria Mocanu	24	Sergiu Daniliuc	100
Valerian Dorogan	25	Constantin Tomescu	100
Ion Postolache	28	Lidia Arionescu-Bayllayre	103
Valentina Tăzlăuanu	28	Timotei Melnic	104
Doina Badea	29	Zinaida Fabian	105
Rodica Sturza	30	Anatol Turcanu	106
Grigore Belostecinic	32	Haralambie Moraru	106
Veaceslav Bachîţchi	34	Maria Iliuţ	107
Stepan Kuroglo	35	Virgil Bulat	109
Marta Trancu-Rainer	36	Silvia Vrânceanu	110
Bătălia de la Vaslui	37	Anatolie Zubcov	110
Viorel Nacu	38	Pavel Goia	112
Nicolae Esinencu	40		
Mihai Eminescu	41	<b>MARTIE</b>	113
Petru Tarhon	43	Sanda Golopenţia-Eretescu	117
Maria Şleahţiţchi	46	Tudor Lupaşcu	119
Ion Ciocanu	50	Victor Ladaniuc	122
Grigore Vrabie	52	Dumitru Furnica	124
Ion Caraman	53	Tatiana Nicolaescu	125
Ion Nicov	53	Ion Şpac	125
Valentina Eşanu	54	Nicolae Covaliov	128
Ioan Cernica	58	Liviu Damian	128
Constantin Lactionov	59	Chiril Covalgi	130
Tudor Grăjdianu	59	Elena Harconiţa	131
Anton Găină	61	Ion Krasnopolschi	135
		Nicolae Enciu	136
<b>FEBRUARIE</b>	63	Nadejda Doboş	138
Gheorghe N. Ochialbi	67	Sergiu Bădrăgan	139
Serafim Urecheanu	68	Liuba Dimitriu	139
Maria Cosniceanu	69	Colegiul de Muzică „Ştefan Neaga”	
Petre Neamţu	70	din Chişinău	140
Ion Prisăcaru	72	Ion Tighineanu	142
Valeriu Canţer	73	Nicolae N. Constantinescu	145
Vladimir Popa	77	Ilie Cojocar	147
Lidia Martânovschi	78		
Muzeul Naţional de Literatură		<b>APRILIE</b>	149
„M. Kogălniceanu” din Chişinău	79	Alexandru Ioan Cuza	152
Maria Cebotari	81	Theodor Codreanu	153
Ion Chirtoagă	82	Valeriu Cojocar	155
Mircea Voinicescu-Soţchi	84	Lidia Sitaru	156
Mihail Iaroşenco	85	Vasile Dohotaru	157
Petru Cărare	86	Val Butnaru	159
Nicolae Bradu	88	Ion Țăranu	161
Vasile Coroban	88	Eudochia Lica	162
Grigore Vieru	90	Vladmir Cobasnean	163

Nicolae Mătcaș	164	Valentina Pelin	242
Nicolae Schițco	165	Ion Ungureanu	245
Iulius Popa	167	Maria Bieșu	250
<b>Mai</b>	169	Simion Băncilă	252
Alexandru David	174	Svetlana Burțev	254
Teodor Buzu	175	Elena Condrunina	255
Iacob Soroker	177	Vasile Niguleanu	256
Ieremia Zota	177	Nicolae Enciu	257
Ion Sturza	180	Iurie Colesnic	258
Ion Garbuz	180	Universitatea Pedagogică de Stat	
Isai Cârmu	181	„Ion Creangă” din Chișinău	263
Constantin Cramarciuc	183	Iurii Șibaev	265
Valeriu Negruța	184	Nicanor Babără	265
Nicolae Gladun	184	Andrei Strâmbeanu	268
Petre Teodorovici	185	Tudor Maleca	269
Elena Curicheru-Vatamanu	186	Ion Chitoroagă	272
Adriana Severin	186	<b>SEPTEMBRIE</b>	273
Ion Madan	188	Sfârșitul celui de-al Doilea Razboi	
Mircea Bologna	191	Mondial	277
<b>IUNIE</b>	193	Svetlana Burghiu	278
Claudia Partole	196	Macarie Radul	279
Larisa Hromova	198	Gheorghe Palade	280
Sergiu Tomșa	199	Valeriu Herța	282
Aurelian Bolea	200	Olga Covaliov	284
Constantin Eșanu	201	Victor Curcă	286
Alexandru Bantăș	202	Nina Gusca	287
Mihai Fusu	206	Agafia Moraru	288
Raisa Plăieșu	208	Margareta Curtescu (Maria Abramciuc)	289
Olga Căpățână	211	Ion Mișu	292
<b>IULIE</b>	213	Gheorghe Rojnovanu	293
Constantin Romanov	216	Vasile Tărățeanu	294
Iulian Frunțașu	216	Efrosinia Zemcic	296
Valeriu Mușinschi	217	<b>OCTOMBRIE</b>	297
Nicolae Bujoreanu	218	Universitatea de Stat din Tiraspol	301
Ion Cvasniuc	220	Vladimir Hotineanu	302
Dumitru Bolboceanu	220	Universitatea de Stat „Alecă Russo”	
Anton Spânu	222	din Bălți	304
Petru Vutcăreău	223	Biblioteca Universității de Stat	
Vasile Harea	225	„Alecă Russo” din Bălți	307
Petru Patron	227	Vera Osoianu	312
Anton I. Mater	228	Teatrul Național „Mihai Eminescu”	
Ilie Văluță	229	din Chișinău	319
Petru Obuh	232	Universitatea „Al. Ioan Cuza” – Iași	322
Veronica Mihai	233	Vladimir Axionov	324
Leo Bordeianu	234	Andrei Ciurunga	326
Constantin Reabțov	235	Valentina Rusu-Ciobanu	327
<b>AUGUST</b>	237	Ludmila Corghenci	329
Raisa Suveică	241	Revista „Noi”	332
		Liceul-Internat Republican de Muzică	
		„Ciprian Porumbescu” din Chișinău	333

<b>NOIEMBRIE</b>	335	Stela Popescu	369
Ion Puiu	339	Eugen Holban	370
Valeriu Babansky	340	Vlad Ioviță	372
Eleonora Anestiade-Vataman	340	Ludmila Alioșina	373
Nelly Țurcan	343	Tudor Zbârnea	374
Sergiu Grossu	347		
Ion Bejenaru	348	<b>ALTE ANIVERSĂRI</b>	377
Centrul de Excelență în Economie și Finanțe	350	Iacob Ghinculov	380
		Ioan Doncev	381
		Capela Corală Academică „Doina”	383
<b>DECEMBRIE</b>	351	Ansamblul de Cântece și Dansuri	
Vladimir Curbet	354	Populare „Fluieraș”	384
Simion Gh. Musteață	356	Orchestra Națională de Muzică	
Andrei Sârbu	359	Populară „Lăutarii”	387
Ștefan Neaga	361	Criterii de selectare...	387
Andrei Tamazlăcaru	362	Index alfabetic al datelor memorabile	
Ion Buga	363	documentate	388
Constantin Turtă	365		
Lorina Bălțeanu	367		

### Calendar Național 2020

Bun de tipar: 17.12.2019

Coli de tipar: 49

Tiparul sub comanda nr. 26

executat la Primex.com

Chișinău